PETRI DEL PHINI

Veneti prioris Sacre Eremi: ⁊ Generalis totius ordinis Camaldulensis Epistolarum Volumen.

PETRVS·DELPHINVS·GENERALIS·

¶ Cũ gratia ⁊ priuilegio Illustrissimi Dominij Veneti nequis audeat per decennium imprimere hoc volumen sub poena in priuilegio contenta.

Jacobus Brixianus Prior Sancti Martini de Opitergio lectori Salutem.

NOn te studiose lector pigeat, has Reuerendissimi patris Petri Delphini Veneti, Prioris Sacrae Eremi, totiusq; ordinis Camaldulēsis Generalis, epistolas accurate perlegere: quas ex compluribus ipsius voluminibus in Generalatu editas, magno nimirum epistolarum aceruo, diligentissime colligēdas, ac demum pro mea in illum obseruantia & pietate: qua eum ab ingressu meo in religione, ob illius immaculatā vitā, religiosissimos atq; sanctissimos mores, venerādāq; canitiem, sinē intermissiōe psecutus sum, meis sumptibus imprimēdas, co licet renitente curaui. Spero.n.fore, tum propter multiplicē materiā, rerūq; varietatem, tum ob stili facilitatem: vt plurimum ex earum lectione oblecteris. Multa siquidem in eisdem reperies ad Christianam religionem, ac diuinum cultum pertinentia: multa ad formandos, tam religiosorum q̄ laicorum mores. Complura insuper ad vniuersalem rerum statum, quēadmodum pro tempore acciderunt, & fideliter commemorata & accurate satis descripta sunt. Videbis insuper q̄ promptus & alacer fuerit in exhortando ad bene beateq; viuendum: q̄ acer & vehemens in corripiendo. Praefuit ad hanc vsq; diem ordini suo quadragintaquatuor annos, pie ac religiosissime viuendo: vt nunq̄ ei defuerit occasio, iuxta apostolicum praeceptum, arguendi, obsecrandi, increpandi, in omni patiētia & doctrina. Atq; vt caetera omnia desint, quae commemoraui: non dubito te vel hoc maxime probaturum: insertavtiq; eisdem epistolis diuini eloquii testimonia: quae adeo frequenter vsurpat: vt vix vel breuissimam ex illis epistolis reperias, in qua vnum saltem ex sacris scripturis aptissime citatum atq; accōmodate appositum desit testimonium. Qua quidem ex re, haud parum poteris, mi lector, edificari atq; proficere: cum sit ea proculdubio coelestis alimonia, & praecipuum animae pabulum, ingēti ac singulari suauitate perfusum. Si qua vero errata, quae sint alicuius momenti legendo tibi occurrerint: singula in fine libri castigata atq; annotata inuenies: q̄q̄ in tā grādi volumine per pauca sunt. Caeterum si te (vt spero) has grate perlegere cognouero: a me etiam nonnullas eiusdem generalis, ad diuersos Romanos Pontifices orationes: dialogumq; vnum contra quendam ecclesiae rebellem: necnon argumēta in singulas Ciceronis orationes breui accipies. Vale.

PETRI DELPHINI VENETI GENERALIS CAMALDVLENSIS EPISTOLARVM. LIBER PRIMVS.

Petrus Delphinus Generalis Camaldulensis Petro Barrotio episcopo Bellunensi. Epistola. I.

Lectus decima huius mensis die ad Generalatus officiū a patribus capituli: id tibi primum significandum duxi: ut qui semper tecum contuli aestus meos: nunc quoq3 non nescires quan e to moerore constringar. Praefui coenobio Sancti Michaelis: curis ac solicitudinibus (ut bene nosti) haud parum distentus. Nūc uero in maximum ac periculosissimum molestiarum pelagus immersus sum: & qui uni ac priuato gubernando monasterio idoneus nō fui: coactus sum uniuersalē totius administrādi ordinis prouintiam accipere. Tanta enim fuit patrum instantia, tanta in me eligendo concordia: paucis admodum dissentientibus: ut reniti constantia non fuerit: quin eorum uotis obtemperarem: presertim ut scandala/ quae si me ab officio abdicassem imminebant/ deuitarem. Premor itaq3 pater colendissime/ & grauiter quidem: complura q3 se menti nostrae offerunt dura & aspera. Consydero imbecillitatem uirium mearum: difficultatem rei: ac fere in desperationem praecipitor. Cuperem quidem scribere ad te iucunda & laeta/ sicut faciebā iuxta dies pristinos: quādo priuatus degebam in coenobio: celebrabāq3 in solitudine sabbatum delicatum: & cantabam domino canticum nouum. Caeterum undique difficultatibus & angustiis pressus: non possum tibi nisi suspiria & gemitus renunciare. Inter haec tamen tristia/ quibus confitior/ tu mihi succurris: cuius patrocinii spe haud parum reficior. Si supposueris (sicut semper fecisti) amico labenti manū: non collidetur. Cōmendo itaq3 tibi mi pater/ & me/ & uniuersam religionem nostram. Et si in expediendis litteris apostolicis/ aliisue negotiis/ harum lator tua opera indiguerit: eā solita humanitate praestabis. Interim sanctissimas pro mea infirmitate ad dominum preces funde: ut obliuiscatur peccatorum meorum/ quibus iram merui: ac misericordiae memor sit: neq3 a me penitus faciē suā auertat. Vale. Ex fonte bono. Die. xv. Decembris. Mcccclxxx.

Bernardino nouitio. Sancti Michaelis. II.

Actum te de praeceptore discipulum: gaudeo magnopere. Docturus f enim sapientiā huius mundi/ quae stultitia est apud deum/ uenisti: ut ueram dei sapientiam disceres: quam stultitiam huius saeculi homines putant. Quid nāq3 stultius (si uulgi opinionem sequimur) q̄ liberum hominē sponte fieri seruum: & natum caeteris imperare/ imponere homines super capita sua? Et tamen seruire deo/ regnare est. Seruus autem ut gratus sit domino/ prae se ferre in omnibus humilitatē debet: quam doctrinā ipse humilitatis magister discipulis suis tradidit dicēs. Discite a me: quia mitis sum/ & humilis corde. Hanc si & ipse didiceris: ex discipulo iterū praeceptor fies. Perge itaq3/ ut coepisti: & ambula uocatione/ qua uocatus es: ageq3 quotidie gratias deo

pro omnibus/quæ tetribuit tibi. Nō enim fecit taliter omni nationi. Scribis/cupe re te nos uidere & alloqui. Ego uero uidendi tui una cum cæteris carissimis fi/ liis meis/desyderio tecum certo. Sum hic Florentiæ tot distractus curis: ut so/ litudinem uestram magnopere cupiam: si forte per dies aliquot ualeam respi/ tare. Ora interim studiosius cum reliqua familia: ut hæc nobis optata contin/ gant/expeditusq; aliis negotiis/addies paucos uos uisam. Quod diuina pieta te omnino futurum spero. Vale: Florentie Die. x. Iulii. Mcccclxxxi.

Ioanni memmo Priori. III.

n On potui superioribus diebus respōdere litteris tuis: quibus mihi/ pro tua in me caritate congratulatus es/de nostra ad Generalatum assum ptione. Speras nāq; fore: ut per me reformanda sit religio nostra: plu rimūq; ductu nostro captura emolumenti. Speras quidem/quod cupis. Aegre &enim fers imminentem ordini ruinā. Sed ne Spes tua hæc frustraret: alius requirebat: fueratq; necessarius huic nauiculæ præfectus: cuius feliciori ac pru dentiori gubernatione deduceretur in portum. Sed quando locum istum indi gnus occupo, demandatūq; mihi est præter merita generalatus officium: ora/ tioni/obsecro/incumbe pro nobis: ut quod nostris meritis non ualemus: tuis intercessionibus facilius assequamur. Reuerendissimo Patri nostro Domino Patriarchæ me plurimum commēda: & Philippum arriminensem saluta meo nomine. Vale. Ex fonte bono. Die. xvi. Ianuarii. Mcccclxxxi.

Venture Abbati Sancti Michaelis. IIII.

a Nteq̄ Camaldulo discederem: binas tuas litteras accæpi: quibus con tinuo respondi. Sumus modo hic Senis: quo heri peruenimus meri/ die. Pransi in nostro monasterio Sanctæ Mariæ de Rosa: uisitauimus Reuerendissimum protectorem. Inuitati ab eo/ut sequenti die secum prandere mus: obtemperauimus ei. Vbi a mensa surreximus: soli inuicem per duarum horarum spatium cōfabulati sumus: Tanta præditum humanitate adhuc uidi neminem. Inter multa contuli de Lemmi negocio. Laudauit sentētiam nostrā: hocq; nobis consilium dedit: ut impetrarentur a Dominio nostro Veneto ad oratorē suum Romæ/commendatitiæ Litteræ: quo facilius Pontifex annuat uotis nostris. Se quoq; cum oratore operam daturum: ut hæc fiat Lemmi per mutatio. Curate itaq;/ut Illustrissimum Dominium oratori scribat: significetq; ei ut impetret a Sanctissimo domino nostro breue: quo nobis permutandi Ab batiam Lemmi cum Sancto Martino de Oppitergio facultas detur. Hoc fa/ cto, aut ipse uenias ad me cum breue: aut procuratorem mittas: ut citius nego cium expediatur. Dum Generalē habetis propitium: utimini opera eius in re/ bus uestris: ne obsit uobis negligētia. Protectorem habemus summopere affe/ ctum nobis. Verum ea est temporum conditio: is rerū status: ut minus possit/ q̄ cupiat/religioni conferre. Vale. Senis. Die. xvii. Octobris. Mcccclxxxi.

Episcopo Bellunensi. V.

c Vm essem Venetiis mense Augusto proxime elapso: ac uisitaturus ex more monasteria nostra/quæ habemus Taruisii & Oppitergii/nihil magis cuperem/quam te Bellunni conuenire: tecūq; uel biduum trā/

figere:

figere: impediuit me Sathanas: ne votis meis fieret satis. Hoc ipse ex patre tuo didiceras: cum quo desiderium meum visendi tui coram aperte cōmunicaueram: neq; distulisti excitare me litteris humanissimis: ac petere instanter: vt q̄ pollicitus fueram/ re ipsa praestarem. Quid causae extiterit cur non uenerim: ex litteris/ quas ad te Oppitergii dedi/ potuisti cognoscere. Repetenda non sunt: quae sine molestia/ nec scribi a me/ nec a te perlegi possent. Scio enim quod omnia mihi prospere succedere/ cupias sicut & tibi. Neq; tamē putes ideo me moerore confici: q̄ maxima pecuniae vis a me fuerit iniuste extorta: quam monachus nūqnam magnifeci. Sed ea est doloris mei ratio: q̄ his distractus temporalibus curis/ reformandae religioni vacare non valeo. Infirmatur fere ad mortem: opem misera implorat: ne remedia (si qua sunt) differantur petit. Statueram ordinem omnem visitare: vt postea capitulum generale celebraretur: in quo bonae non nihil spei conceperam: & e medio reuocatus itinere. non potui absoluere, quod cogitaueram. Modo hyeme saeuire incipiente exire quoq̄ non licet: & velim nolim/ visitare reliquum ordinis si recte agat: in aliud tempus differre non sine periculo compellor. Sed quando per me nō steterit: quin gregis mihi commissi necessitatibus citius consuleretur: sperare licet: q̄ haud aegre ad missurus sit dominus excusationem nostram. Imperabit forte interea mari & procellis/ quibus quatior: & fiet tranquilitas magna: vt facile/ quod cupio/ exequi valeam. Tu quoq; orando nō deeris nobis: pulsabisq; sanctissimis precibus ad ostium pietatis dei: vt si me populo suo necessarium intelligit: sicut bene illi consulendi promptissimam voluntatem tribuit: ita & perficiendi facultatem sumministret. Interim si rediero Venetias futura aestate (vt mihi est animus) te quoq; adibo/ domino volente: vt & debito meo erga te ex parte satisfaciam: & tecum conferam aestus meos. Si bene memini: scripsisti ad me/ cū essem Venetiis/ edidisse te: aut saltem composuisse/ si nondum ederas/ opusculum quoddam. Eius legendi si mihi per te potestas fieret: non mediocri foret solatio curis meis. Quamq̄ si mihi id non transmiseris: merito sane hoc passurus sim: qui ad te ne breuem quidem tot elapsis mensibus epistolam dedi. Sed non te noui eiusmodi: qui vlcisci velis negligentiam meam. Parem gratiā in hoc mihi nequaq̄ referes. Vinces in bono malum. Vale. Ex fonte bono. Die xxiiii Nouembris. Mcccclxxxi.

Petro Barrotio Bellunensi Episcopo. V.

Vas ad me nonis Ianuariis dedisti: eas nudius quartus accepi. Replesti q me gaudeo & consolatione: hortatus summa (vt semper) grauitate tum rationibus/ tum exemplis ad tollerāda aduersa omnia: praecipue ad perferendam molem administratiōis Religionis nostrae. Conabor efficere/ vt admones: eūq; me praestare/ qui fatigatus aduersitatibus nō succumbam. Adiuuet dominus gratia sua: neq; me deserat in tempore malo. Supponat labenti clementiae suae manum, ne debilioribus humeris innitens Camaldulus vna mecum pariter ruat. Inter varias & enim difficultates/ quibus premor/ illud me saepius consolatur: q̄ si me dominus ad Generalatus sarcinam perferendā vocauit: non dedignabitur forte succurrere imbecillitati nr̄ae. Potens est enim/ cū

voluerit/omnem gratiam abūdare facere in nobis:nisi nos peccatis indignos diuino munere exhibuerimus:pulsantiq; ad ostium/vt ad cenandum nobis cū ingrediatur/ aperire neglexerimus. Hac fretus spe/visitaui hucusq; omnem fere ordinem. Pauca restant visitanda monasteria:quæ habemus volaterris/Pisis/& Bononiæ. Eaq; quoq; largiente Domino visitabo ad paucos dies:ut proximo uere conueniamus in unum/celebraturi Generale capitulū. Si cuius boni (ut gestit animus) auctor fuero:dicam deo ex corde. Nō nobis domine nō nobis:sed nomini tuo da gloriam. Sin minus:porciunculam saltē debiti mei persoluero:per quem non steterit:ut male ordinato ordini bene cōsuleretur. Orabis interim pro me Saluatorem nostrum:ut in reformanda religione duriora forte futura patrum corda emolliat:suscitetq; filios habrææ de lapidibus. Dici profecto non potest:quantum excrucior:cum uideam messem multam:operarios autem paucos. Quod ueto libellū/quem petieram/malles/ut ipse accæptū uenirem,neq; id solum/uerum etiam emendatum: alterum quidem facturum me polliceor:alterum autem non est meum dare tibi. Veniam itaq;(ut spero) estate proxima ad te/peracturus tecum non mensem(uti me inuitasti) totum: sed biduum. Veniam autem emendandus abste non emēdaturus/quæ edidisti/ opuscula:quando neq; mendosum aliquid te composuisse arbitror:& si qua forte opusculo menda inesset:non sum is qui/aliena deprehēdere errata queā. Illud per quam moleste tuli:q; scribis complures ad me litteras dedisse:cum præter has/quas dudum misisti/& alteras/quas elapso dedisti anno: alias abste nullas accæperim. Nihil profecto mihi gratius affertur:nihil q; me soletur magis: q̄ literæ tuæ. Et quod illæ intercipiantur:non sine ingenti tristitia audio. Iube in futurum dari litteras tuas aut Abbati nostro Sancti Michaelis/aut Nicolao fratri, Sic enim fidelius ac citius perferetur. Et/ut hoc crebrius facias:etiam atq; etiam rogo. Vale. Ex fonte bono. Die. xiii. Februarii. Mcccclxxxii.

Bernardino nouitio. Sancti Michaelis. VI.

a Ccipio excusationem tuam/q; ad me tardius scripseris/fili mi. Satisfecit mihi uoluntas bona. Scripsi ad te alias: & nunc idem repeto:me nihil aliud cupere abste/q̄ tuum in hac regularis uitæ institutione profectum. Hoc tamen mihi significat præceptor tuus: hoc litteræ ipsæ tuæ præseferunt, hoc demum mihi ipse persuadeo. Fac omnino:ut nequaq̄ mihi cōtingat frustrari spe mea. Quod dolere admodum uideris:non meruisse te(ut scribis)meum esse discipulum:id ne cures magnopere. Habes enim isthic exemplar atq; imaginem mei:ad quam te itidem formare componereq; facile potes:præceptorem dico tuum/aliosq; eiusmodi complures. Si tamē is sum/quē imitari debeas:& non potius is/quem aliorum uitam imitari oporteat: meaq; ipsius peccata ad meliorem speculum normamq; dilluere. Visurus te cum reliquis(ut spero)ante Ascensiōis diem: paucioribus in presentiarum utar tecū. Tantummodo deum time:& mandata eius obserua: neq; ulla seuerioris uitæ austeritate frangaris. Perseuerantiam tuam domino iugiter in oratione cōmenda. In lege dei tui meditare die ac nocte: semperque diuinarum scripturarum lectione pascaris. Ita fiet:ut iugum Religionis suaue tibi appareat:& onus eius

 leue.

ſeue. Vale. Ex fonte bono. Die. xxviiii. Aprilis. Mcccclxxxii.

Petro de Porticu. Monacho. VII.

Cripſi ad te ex monaſterio Claſſenſi: neq₃ adhuc mihi reſpondiſti.
s Vnas tantum tuas accæpi: quibus doles plurimum: quo die Camal/
dulo ſumus profecti/nūq̄ iſthic pluuiam defuiſſe. Nos quidem ægre
eadē die ad noſtrum monaſterium Inſulanum peruenimus: comitantibus nos (vt confido) orationibus veſtris: ac de multis nos periculis eruentibus. Nauigauimus Venetias ſecundis ventis: placidoq₃ ac tranquillo mari. Iuimus preterea his diebus/Patauium viſitatum. R. Cardinalem Foſcarum: & rediuimus incolumes. Euaſimus tamen manifeſtum periculum: ne ſubmerſa nauicula/ precipiti ac rapido Flumine ſuffocaremur. Vehebamur cymba domeſtica: ac parum peritos remiges hēbamus. Centies eodem die vno tantum digitulo a morte diſtauimus. Bis confracta eſt funis: qua aduerſo Flumine trahebamur. Tantoq₃ impetu equus ferebatur: vrgētibus preſertim eum aliquot ex noſtris/ qui nauigationis tedio in terram deſcenderant: vt in alterum latus vergente naui/plurimum fluminis excæperimus: trepidi ſane pallenteſq₃ atq₃ exangues effecti. Egimus gratias deo: qui nos eruit ſua pietate. Scribere plura inſtitueră: ſed mihi non vacat. Has ſiquidem raptim conſcripſi/multorum etiam inter cæptus viſitationibus: qui mihi aures obtundunt. Saluta omnes meo nomine: & cubiculi noſtri ornandi curam habe. Retulit mihi Ioanninus: te illud tectorio nouo illuſtraſſe: & Sacellum iuxta cubiculum fabro lignario perficiendum, miſiſſe. Spero nos iſthic affuturos ante ſolemnē Sanctiſſimi Romualdi diem. Vt incolumes redeamus: Ora cum reliquis omnibus. libros quos ſcripſiſti/vt emerem: mecum feram. Vale. Ex Sancto Michaele murani. Die. xxv. Maii. Mcccclxxxii.

Venture Abbati Sancti Michaelis. VIII.

Vo die beati Petri abſolutio a vinculis celebrat̄. Petrus monachus
q de Prato veteri cariſſimus filius meus/ ac noſtri itineris ſuauiſſimus
comes/carnis vinculis abſolutus/migrauit ad cœlum: tāto ſane nobis
deſyderio ſui relicto: vt vix vllam admittamus conſolationem. Erat profectoadoleſcens optimæ indolis: & quem euaſurum monachum religioſiſſimū mirumimmodum confidebam. Raptus eſt mihi e manibus: quo maxime tempore nihil de illo tale ſuſpicabar: quando nunquam meliori valitudine fuerit/ q̄ cum Venetiis diſceſſimus. Vbi huc aduenimus: fluxu corporis laborare cœpit: adeo vt duodecimo poſt die defunctus ſit: perceptis prius omnibus ſpiritualibus ſacramentorum ſanctorum remediis: cum ad vltimum vſq₃ ſpiritum Deo ſe ac Batiſſimæ virgini cōmendaſſet. Den iq₃ ſicut religioſe vixerat: ita & religioſe demigrauit. Congratulor certe fœlicitati eius ac beatitudini: ad quā illum tranſlatum non dubito. Sed mihi ipſi imperare non poſſum/ quin doleam: quando optimo filio/ac mihi per omnia obſequentiſſimo/priuatus ſum. Conſoletur nos dominus ſua pietate: ac mœrori finem imponat. Vale. Ex noſtro monaſterio fontis boni. Die tertia Augusti. Mcccclxxxii.

Vrbano Malumbre Monacho. IX.

I eam erga me caritatem haberes:quam litteris tuis præ te fers:factis
s potius/q̄ verbis illam ostenderes.Patrem me appellas/& Dominum:
& nō meminisiti scriptum esse.Si ego sum pater:vbi est amor meus?
Si ego sum dominus:vbi est timor meus?Probatio quippe dilectionis exhibitio est operis.Atq; vtinā a principio/semota domini persona/patris tui & vtiq; indulgentissimi patris disciplinam haud reluctanter accæpisses:iam profecto/ non modo me/immo deum ipsum optimum tibi reconciliasses:verum etiam humilitatis tuæ premia facile nostra opera esses consecutus. Neq;.n.te fugit: quid ipsa veritas Christus dicat qui humilians semetipsum/factus est obediens patri vsq; ad mortem crucis.Audi quæso/verba:sicut a veritate prolata:ita certe & veritatis plenissima.Omnis qui se humiliat exaltabitur. Si iussa Domini saluberrima obedienter implesses:non desyderares(mihi crede) in præsentia/ quod promisit.Haud itaq; immerito persecutionem te pati conquereris:erra/re hincinde/sicut ouis/quæ periit:luporum patere morsibus.Nam mentiri non potest Deus:qui humilia respicit:& alta a lōge cognoscit. Discite/inquit/a me: quia mitis sum/& humilis corde:& inuenietis requiem animabus vestris.Pol/licetur tibi requiem pius Dominus/sed humiliato ac miti. Requies in manu tua est.Christum mitem atq; humilem sequere:& persequetur te nemo. Vis lu/porum morsus non timere?Pastori te subiicias:& tunc in te proculdubio sen/ties:quod de seipso alius quidam gratulabundus testatur.Humiliatus sum: & liberauit me.Et ne te multis morer:accipe consilium parentis pientissimi: qui profecto cupit mirum inmodum consulere saluti tuæ:a quo nunq̄/nisi bona accepisti:quem semper humanissimum atq; deditissimum tibi præcæteris ex pertus es.Priuatus es a nobis triennali administratione Classensis cœnobii: & iuste quidem/iudicio meo.Sed esto/id iniuste factum fuerit.Nunquid temporalem hanc & momentaneam prelationem/onerosam profecto rem: & quæ te omnibus fere odiosum effecerat:tanti facere debuisti:vt malignorum hominū consilio/a perpetua nostra beniuolētia & amore/quo nihil unq̄ tibi suauius fuit/ tam facile auelli passus sis?Nunquid tibi excidit humanitatis meæ:qui nō modo penitentem filium non admittere/verum etiam renitentem prouocare vl/tro consueuerim?Quamobrem:vt te ad nos conferas/admonemus:iussis no/stris obtemperaturus.Ego sane tibi polliceor:me tum honori tuo/tum vtilita/ti & commodo pro viribus consulturum:cum hac tamen exceptione(ne for/te in hac parte deceptum te putes:) vt nequaquam speres/in hanc triennalem administratiōem Classensis Abbatiæ/quam inisse videbaris/nostra ope & auxi/lio te restitutum iri.Florentiæ ex monasterio Sancti Benedicti.Die.ii. Ianuarii. Mcccclxxxiii.

Petro de Potticu Monacho.X.

Ediuimus Camaldulum Christo duce nudius tertius: triduo/& ægre
r quidem/confecto itinere.Et prima quidem die/qua Florentia discessi/mus/peruenimus vesperi ad monasterium Sanctæ Margaritæ.Tanta vero fuit/atq; adeo vehemens ventorum vis:vt vix iumentis consistere possemus. Sequenti die sereno cælo/ac preter hyemis morem/limpidissimo/ad vi

neam

neam eremitarum sero applicuimus:de via tamē plurimum fessi : eo ꝙ ob gla ciem niuesq̧/quibus operta erant omnia/nunc equites/nunc pedites ingredi/ coacti fuissemus. Tandem postridie huc venimus/tanto quidem labore ac dif/ ficultate:vt deficere interdū nos putaremus. Accersi eramus famulos nostros domesticos : qui nobis iter niuibus inter septum atq̧ occlusum aperirēt. Vbi Mogionam peruenimus:iumentis sociū inde trāsmissis/reliquum itineris pedi tes peregimus:deducentibus nos plurimis/ac necessario præcedentibus:vt eo rum pedum tritu/solidior nobis subsequentibus consterneretur via. Quotiens in ascensu montium constiterim/deficiente spiritu: quotiens lapsus e semita/li/ cet alicuius semper dorso manibus inniterer/in altissimam niuem demersus sim/ac in preceps corruerim:credere porfecto vix posses. In summa hoc tibi ꝑ suadeas:me nūq̄ iter molestius/ac difficilius perfecisse. Hoc ad te ieicirco scri/ pserim:ne me putes facile iterum exorari posse:vt quocūq̧/ vel q̄maximi mo menti vrgente negocio/hac hyeme Florentiam redeam. Mitto ad te vtrunq̧ Suetonium. Vbi expedieris quæ tibi iniunximus:redire ad nos maturabis:ne/ q̧ te niuosæ alpes/aut horridior hyems terreant. Vale: Ac priorem Camalduli Saluta cum familia omni:vtq̧ solicite curam habeāt diuini Cultus/hortare ex me. Ex fonte bono. Die. iiii. Ianuarii. Mcccclxxxiii.

Benincasæ Priori Pratalis. XI.

a Ccæpi litteras tuas : quibus & reditum tuum/& filiorum nostrorum bonam valitudinem mihi significas. Fuit mihi is nuncius iucundissi/ mus : omniq̧ auro præciosior. Itaq̧ ipsos tuæ diligentiæ & curæ cō mendo:hortorq̧ vt & religiosis eos moribus instituas : & liberalibus imbuas disciplinis. Erit hoc accæptissimum Deo: & nobis gratissimum : qui cupimus nouam hanc familiam æducari/in omni sanctitate & timore Dei : vt locus situ horridus & incultus/bonæ vitæ atq̧ eruditiōis meritis illustretur: & vbi est or dinis caput/ibi etiam sit regularis obseruationis principatus. Vale. Et filios om nes nostros saluta meo nomine. Ex sancto Michaeli murani. Die. xxv. Maii : Mcccclxxxiii.

Petro de Porticu Monacho. XII.

n On negamus Petre fili/te minime falli opinione:si nos mitioris inge nii ac naturæ facilioris arbitraris. Neq̧ enim ita educatus atque insti tutus sum a puero:vt ab humanitate & Clementia vnq̄ abhorruerit animus. Quin potius(quod sine mei iactantia dictum sit) mecum semper pro cessu ætatis creuit miseratio. Quamobrem si dudum huius rei periculum feci/ sti:non me pœnitet:quando id a me facile impetrasti:preter multorum/qui me minus norunt/spē atq̧ expectationem:ꝙ seuerius ac immitius/q̄ moris nostri fuerit/visi sumus peccatum hominis vindicasse. Sumus nāq̧ hac occasione/tuā quoq̧ facilitatem experti:delectatiq̧ admodum sumus/& te nobiscum nature bonitate ad misericordiā trahi. Docemur siquidē hāc amplectendā esse virtutē Dñi nostri Iesu Christi/tū exēplo/tū verbo, Is.n. sæpius euāgelistaꝝ testimonio/

in eos/qui vel gratia adm isissent facinora/non modo nõ acrius animaduertit: verum etiã clemẽtissime pepercit: adeo vt pro pœnis ac suppliciis/quibus se rei puniendos pro meritis formidauerant/aut mitterentur ad sacerdotes/absol uendi a criminibus:aut irent/nec peccarent amplius/admonerẽtur. Meminisse etenim te credo: q̃ facile misera illa misericordiã impetrauerit: quæ se a iudice qui falli non poterat/condemnandam verita ac tremebunda: nutissimã illius vocem andiuit cõtinuo. Vade/inquit,& amplius noli peccare. Audi etiam aper tius:quid nos admoneat miserator/& misericors Dominus/lõganimis/& mul/ tum misericors. Estote/ait misericordes:sicut & Pater vester celestis misericors est. Qui solem suum oriri facit super bonos & malos/& pluit super iustos/& in iustos. Neq; vero solum piissimus est ac indulgentissimus:nosq; humanissimis monitis ad pietatem prouocat atq; hortatur:sed durosquoq; & immites mirũ immodum punit. Nam cum seruo illi/qui debebat.x.milia talentorũ/omne de/ bitum remisisset:neq; is misertus fuisset conserui sui:qui minorẽ pæcuniæ sum mam debebat. Serue/inquit/neq̃:omne debitum dimisi tibi:quoniã rogasti me. Nonne oportuit & te misereri conserui tui?Cui postea/quid fecerit/sileo. Nõ im merito itaq; in calce epistolæ odiosum ac molestum delatorũ genus insectaris eorum presertim:qui non corrigẽdi studio/sed liuore & odio aliena errata im/ pie detegũt. Hos sane te cũ pariter odi:quippe qui oẽm videtur exuisse huma nitatẽ:atq; in stipites & saxa cõuersos haud iniuria crediderim. Quid enim ini quius dici potest:q̃ vt conscius quis propriæ infirmitatis/alienæ/minime com patiatur? Videmus festucam in oculo fratris:& in nostro trabem nõ consydera mus. Huiusmodi hominum pestem quãta dignam confusione ostenderit Do/ minus:ex euãgelio licet discere. Cum enim iudei cõtra Saluatoris mansuetudi/ nem clementiamq;:qui non venerat vocare iustos:sed peccatores/molirentur insidias:& deprehẽsam in adulterio mulierẽ/quasi zelo ducti iustitiæ/secundũ legem moysi iudicandam a Domino postulassent:quid respõderit æquissimus pariter/& mitissimus iudex nosti. Qui sine peccato est vestrũ: primus in illam lapidẽ mittat. Ex quo facile animaduerti potest: erudire nos voluisse Dominũ: vt nõ ignari fragilitatis/ac imbecillitatis nostræ,semper studeremus pietatem colere:ac promptiores essemus ad misericordiã. Hanc tu fili nobilissimã virtu tem/ac imprimis homine christiano dignam omni studio persequere:ne a Sal uatoris nostri deficias instituto, Vulgo dicit᷑. Qui misericordiã facit:misericor diam prestolat᷑. Nõ poteris & ipse nõ cõsequi misericordiã:qui proximi neces/ sitatibus misericordiã exhibuisti. Quamobrẽ si tua itercessiõe facile peperci de linquenti:nõ me pœnitet:sumq; indies contentus magis:tũ quia tibi qui mihi es q̃ carissimus/morẽ gessi:tũ vero quia de homine desperandũ nõ est. Interdũ cui plus dimittitur:plus diligit. Vsus hac nostra indulgẽtia/referre nobis stude/ bit gratiam cumulatiore obseruantia/& caritate:& tibi qui huiusce in illum pie tatis fuisti auctor/erit semper obnoxius. Vale. Ex sacra nostra. Eremo. Die.xx. Iulii.Mcccclxxxiii.

Petro de Porticu.Monacho.XIII.

r Editum tuum ad nos prorogare diutius nequaquam potes:tum/quo niam quæ isthic pficiẽda sunt tibi/paucis absolui diebus potuerint:tũ vero

vero ob rerum omnium inopiam charitatemq́ & annonæ imprimis: qua fiet vt exhausto pauperculo marsupio nequeas Romæ diutius immorari. Quam/obrem ne ægre feras absentiam meam: si reuersus Florentiam/me non inuenetis. Has ad te in ipsa nostra profectione conscribo: vt aut iter facienti occurrāt tibi: aut ipsas mei vicarias hic offendas. Mihi vero redeundi domum/tum aliæ complures/tum ea imprimis causa extitit: vt familiam nostram/ob patris desyderium mœrentem/tabescētemq́ reuiserem: vrbisq́ deuitata molestia/in secessum illum nostrum remotiorē me conferrem. Neq́ enim turbulētissimo æstu/ vndisq́ in cœlum tumentibus adeo in mari iactantur nautæ. Sicut nos Florentiæ quottidianis curarum exagitamur procellis. Haud itaq́ grauiter patiaris: si me hic minime repereris, qui vrbanus es totus. Ciuitatē pro tuo arbitrio colas: hominum frequētiam diligas: liceatq́ tibi more tuo in celebritate versari. Mihi detur: vt elongare possim fugiens: ac manere in solitudine: vrbe procul immorari/quam semper duxi pro carcere: trāquilla uitæ silentia exigere: et quā amplissimis aperti ætheris spatiis indulgere. Vbi nullo sub teste mihi metipsi viuam: neq́ tot habeam iudices vitæ meæ: ne dicam insidiatores. Ero ibidem meus censor: deuitatisq́ multorū calumniis/ex meo nutu arbitrioq́ pendebo. Et licet acrior sæuire hyems cœperit: tectisq́ illis nostris pendula diriguerit glacies, niuibusq́ operta sint omnia: nō deerit/vnde largissima lignorum strue ignis perpetuus in sublime tollatur. Collucebit tota domus crepitātibus flammis: Atq́ (ut ad familiam nostram redeam) aderunt omnes: adstabuntq́ parēti. Circundabor grata filiorum corona: & eorum imprimis adolescentulorum proborum optimæq́ indolis: quos nosti/quanta cura/& studio/in timore dei/ ac regulari sanctæ obseruationis proposito educare contendam: vt aliquando possint & nostræ (si vixerimus) senectuti: & labenti religiōi esse pressidio. Deniq́ si mihi non omnia pariter ibidem blandientur: complura saltem inueniam quæ minus offendant. Ruri itaq́ agere hyemem totam constitui. Si me cupis: in rus tibi concedendum est. Vale. Ex Camaldulo Florentino. Die. xxiii. Nouembris. Mcccclxxxiii.

Petro de porticu. Monacho Angelorum. XIIII.

Egi litterarum exemplum: quas ad amicum dedisti: placuitq́/q́ non modo grauiter ac sententiose/verum etiam acriter in communem aduersarium inuectus es. Fuit id præter cætera locupletissimū tuæ erga me fidei testimoniū: summæq́ inditium probitatis. Scis autem fili carissime: q̄ me nonnulli impie atq́ iniq́ persequantur: q̄ aduersus innocentem rabide sæuiant. Nulli nocere: nullum premere cupimus. Dicant ipsi/si quem unq̄ præter paternā disciplinā/aut verbo/aut facto/acerbius offendimus. Nūquid vitio nobis dādū est: si paulo districtius ꝑsequi uideor improbos aliquot: scelcratos: facinorosos: nefarios? Nūquid mihi irasci iuxta prophetæ admonitionē/sine peccato nō licet: ac ex officio nobis iniuncto/peccantes corripere atq́ coercere minime debeo: vt audire tremebūdus dominicam illam increpationē ꝓmerear. Errantē ouē nō reuocasti? Qui retribuūt mala ꝓ bonis/detrahūt mihi: insidiantur: machinant dolos. Det mihi dominus sua pietate: ut perditarū mentiū/qui

bus inuisa iustitia est:æquo animo calumnias perferam:& uirtute animicōstan tiaq; contra illorum nequitiam fortiter repugnem : vt malis quatiētibus/velut incus/stabili/ atem agitata percipiat: ac eo firmius roboretur/solideturque/quo fuerit impulsa atq; concussa frequentius. Hoc autem illos monitos velim : me nequaquam iccirco officio meo defuturum. Quin & ardentius pro religione pugnabo:& vitam pro ea seruanda(si opus fuerit)intrepide libenterq; profun dam. Spero tamē in Domino/ protectore uitæ meæ:q; expugnaturus sit impu gnantes nos:deduceturq; ad nihilum in conspectu eius malignus. Ago gratias vnicæ huic fidei tuæ ac pietati. Absentē patrem æque ac presentē defendis:tue ris:colis. Non expectas vt mittaris:Vltro te infers:vbi opus est:nullum hucus q; pro me/neq; laborem/neq; periculum veritus. Non poterit tibi esse nō bene/ tam fideliter pro nobis agenti. Quod vero hortaris de excorde illo ac misero placido:nescio certe/an recte sentias. Ita nanq; peccauit grauiter:vt nō facile illi dandam ueniam putem. Impunitas enim audatiam:audatia excessum parit:li/ cet/quantum ad me attinet/mitis satis ac placabilis ingenii sim:atq; ad miseri/ cordiam facilis. Verum nec seueritatem rigidam : nec remissam laudauerim pietatem. Si tamen ita tecum & alii senserint:paratus sum ad ignoscendum:vt qui multis pariter fuit scandalo:multorum consensu venia dignus iudicet'. Ve niat ad nos, prouoluatur pedibus nostris:ac humiliter veniā petat: vt facta pæ nitentiæ fide placatos nos sentiat:quos tam impie ad iracūdiam prouocauit. Sed vereor : ne hac nostra facilitate parum aliis profuturi simus : qui nimiū de nostra indulgentia sibi promittant. Quomodocunq; rem cōposueritis:ero contentus:modo non obtundar amplius/vt Florentiam redeā. Presentia mea aut in fonte bono/aut Romæ necessaria est. Quid super hac re consuluerit. Pro tector:certiores nos litteris facturus est vicarius noster. Nos optimū factu id existimamus. Erit.n.ibidem nobis facilius extirpare funditus/ac tollere nocen/ tes/ac neq; monachos nostros, plusq; illic nominis horror/q Florētiæ meus en sis ager. Totiens hoc anno in istam Ciuitatem veni: totiens ingredi atq; egre/ di visus sum:vt haud parum minuerit presentia famā. Qui diligere in patria parentem pium/beneficum humanum nolunt:procul positum/ac peregre profe ctum/tacita forsitā conscientia reformidabunt. Illuminet Dominus cor/nostrū: vt iter hoc arripiamus eius volūtate. Si veneris(quod cupio)Dominum Do/ natum/ac Dominicum sacerdotem tecum deducas:aut saltem singula conscri/ bas/quæcūq; tum Romæ/tum istihic egeris. Vale Ex fonte bono. Die. vii. Decē bris. Mcccclxxxiii.

Vrbano Abbati Classis. XV.

n Vdius quartus accæpimus litteras tuas:quibus haud parum admira tionis cæpimus q; tam cito motus a tuo sensu videaris. Discessisti pau loante a nobis pacificatus:& nosti quātum ex animo omnem tibi ex hibuerimus humanitatem:& nūc nostras obiicis calamitates:minarisq; quod aduersa plura passuri simus:nihilq; pro futuras nobis affirmas orationes no/ stras ac ieiunia: nisi te in monasterium Classis restituendum curauerimus. Desy derare nos cogis modæstiam tuam/atque patientiam/& humilientatem

imprimis/Sanctorũ omnium familiarem amicãq;:quam minime redolent lit/teræ tuæ.Si iuste nos fractæ fidei posses arguere:facile conuitia tua ferremus. Cæterum ab omnibus iccirco impugnari uideris:quia forte tibi reatus cuius/piam conscius es.Scripsit enim ad me his diebus Abbas Rosanus Senēsis:im/petrasse te Romæ Abbatiam Classensem:bullasque te sibi ostendisse: & Prior montis Crucum/qui nunc Romæ degit/idem significauit nobis: quingentos insuper aureos te cameræ apostolicæ persoluisse. Si hoc uerum est:scias me ti bi ad exhibendum fauorem minime amplius teneri.Defendāt se patres Vnio/nis:quibus sane hac in re deesse non potero.Nos heri per dei gratiam decreto Magnifici Dominii restituti sumus cum honore in possessiōem Camalduli no stri Florentini:ut scias/quia Dominus auxiliator meus:& ideo non sum confu sus.Prouocasti nos:ut acerbiuscule responderemus tibi.Non tamen/ut paria te cum faceremus/hoc egimus: sed ut te pio affectu moneremus.Deniq; si falsa nobis de Classensi impetratione relata sunt:ut hoc nobis etiam cōstet/ curabis: & tunc me pugnaturum pro te/dubitare non poteris.Sin minus:memento pa cti & compositionis nostræ: & de me iuste conqueri nulla ratione tibi licebit. Vale:& mutuo amore nos dilige.Ex camaldulo nostro Florentino. Die.xxv. Decembris. Mcccclxxxiii.

Petro de Porticu.Monacho Angelorum.XVI.

u Bi signum Domni Basilii: quod hodie ante lucem fecit: accæperis: statim cōuenies medicum:eoq; diligenter cōsulto/referes tecum/si po tueris quæcũq; percurando morbo indicauerit necessaria.Atq; ut me/lius nouerit ægri ipsius statum:enarrabis ei/hominis cōplexionem. Præterea hunc longinqua infirmitate implicitum:ita ut pōt primam curationem æsta/tis præteritæ/uix unq̃ satis ualidus fuerit.Febre sæpissime corripitur nocte in/terdiuq;:nunc tertio/nunc quarto quoq; die/nunc etiam aliquot cōtinuatis die/bus:qua interdum ita factus uiribus ac debilitatus uidetur: ut captum omni/bus membris putares.Crura genuaq; debilia & nutantia.Dolet caput: oculiq; imprimis.Aegre soluitur aluus.Manuum palmæ humectæ semper: ac iugi su/dore consperfæ.Ad hæc(ut nosti)tristitia oppletus: macieq; ac liuido colore cōfectus ingreditur:adeo/ut nonnũq̃ agere Sibi animā uideri testetur. Quæ conducere(ut scripsi)infirmo suaserit:tecum portabis:ne ingrauescat dillata curatiōe mala ualitudo.Litteras his anneras reddēdas curabis:præsertim quas ad Abbatem de Candiculis dedi.Hortati ipsum sumus ut sit Vicarius noster generalis hic apud Fontem bonum/tātisper saltem:donec Roma reuertamur. Sententiam eius peruestigabis coram:ut sciamus quid agendum sit nobis: & alium/si forte excusauerit ipse/quod non credimus/subrogemus.Insulanus Ab bas leuius se habet:conualescitq;(ut audio)indies.Sunt tamen:qui secus opinē tur.Multi currunt:cum unus(si contigerit)accæpturus sit brauium. Et miror certe nonnullorum temeritatem:qui non erubescunt peteræ id:quo sunt pro/culdubio indignissimi.Egimus heri absq; te solennem diem.Vale.Ex fonte bo no.Die.ix.Februarii.Mcccclxxxiiii.

Venturæ Abbati Sancti Michaelis.XVII.

Vrbauit me admodum Vrbani nequitia:tuliq; egerrime tũ impetra/ tionẽ Abbatiæ Classensis ad uitam:tũ reseruatã Cardinali Parmensi pensionem trecẽtorũ aureoꝝ.Institi/quantũ potui/& apud pontificẽ: & apud complures Cardinales:ut reuocaretur/quod fraudulenter fuerat impe trarum.Verum(ut uideo)necessaria erit ad hoc consequendum Illustrissimi Dominii intercessio:quam plurimum hac in re non dubitamus profuturam: præsertim confecta(ut speratur)pace.Tuum erit curare:ut oratoribus suis/qui Romam Venturi sunt/a Dominio demandetur commẽdatio negocii Classen sis coram Pontifice.Hoc pleriq; Cardinales consulunt.Forte enim hoc pacto pensio impetrata reuocabitur: & Vrbanus nedum perpetua uerum etiam triẽ nali administratione priuabitur. Acturi sumus Romæ(si domino placuerit) festa paschalia. Postea redibimus Camaldulum:Vbi per dies paucos cũ fami lia remorati/ad uos iter aggrediemur.Vale.Ex Vrbe Roma. Die. v. Aprillis. Mcccclxxxiiii.

Petro de Porticu.Monacho Angelorum.XVIII.

Onstantem te esse in aduersis:& æquo animo ferre malam ualitudi/ nem plurimum gaudeo.Satis.n.manifestum argumentum est cumu lationis in te gratiæ dei: qua uirtus in infirmitate perficitur. Diligit te pater indulgentissimus.Quis enim filius:quem non corripit pater? Salu/ bris certe uisitatio/& paterna oĩno.Infirmaris: uexaris: cruciatis: & tolleran tissime fers omnia.Non negligis disciplinam:neq; fatigaris/cum ab eo corri/ peris.Fidelis deus non te permittit tentari supra uires:sed facit cum tentatio/ ne prouentum:ut possis sustinere.Perseuera hoc robore animi atq; constan/ tia:& si corpore haud q̃q̃ satis ualidus es: infractus spiritu esto. Ante omnia imbecillitatem tuam illi commenda:qui in Cruce passus/nobis reliquit exem plum:ut sequamur uestigia eius.Transibis per ignem & aquam: & deduceris in refrigerium. Nouit dominus pios de tentatione eripere: iniquos uero in die iudicii cruciandos seruare. Commendas mihi Camaldulum Florentiæ: cum apud me commendatione non indigeat. Paratus enim sum/illi semper opem ferre pro uiribus:neq; q̃tum nobis facultas suppetet/in aliquo ei desu/ turus sum.Parum fortasse non nullis curare locum uideor:minusq; ipsius ne cessitatibus consulere.Sed me profecto conscientia nõ reprehendit: quin/quic quid potuerim in eum non contulerim boni.Labentem sustinui: periclitantẽ seruaui:ac iamiam naufragantem/diuina inspirante clementia/de profundo pelagi eripui:deniq; sacra ipsa nostra Eremo debitis innumeris pressa/ipsum tamen ingenti profusa pecunia liberaui.Eant qui uoluerint: & me negligen/ tiæ atq; incuriæ accusent:criminentur:obiurgent.Satis mihi sit testimonium conscientiæ. Saluta Priorem & familiam omnem meo nomine:& ualitudi/ nem tuam cura diligenter. Vale. Ex fonte bono.Die.xvii.Maii.Mccccclxxxiiii.

Petro de Porticu.Monacho Angelorum.XIX.

Onquereris plurimũ binis literis tuis:deesse tibi in monasterio: qui infirmitatis tuæ curã gerãt.Qua dere sumus magnopere ad mirati. Es nãq; apud eos:quibus esse carissimus præcæteris uidebaris:& inquibus ma

xime

xime confidebas. Quorũ culpa id acciderit, coniectari nequeo: illorũ ne an tua. Quantũ profecto ad me attinet: cupio tibi, ac minimo cuiqꝫ ægrotanti, summo studio, curaqꝫ ministrari. Hoc enim & ipsa caritas postulat: & in regula cauetur, ante omnia: vt infirmorum cura habeatur. Cuius rei prælati sedulo admonẽtur, excitanturqꝫ: ne erga male habentes segniter, ocioseqꝫ se gerant. Quomodocũ qꝫ se res habeat: hortor te ad patientiam amplectendam: quæ opus perfectũ habet. Visus es ferre constantissime aduersam valitudinẽ: & eam quidem acerbissimam. Fac haud imparem, in tollerandis ministris negligentioribus animum geras. Hanc vnã opem ægro corpori relictam arbitrare: si desyderari in te animi fortitudinem nequaq̄ permiseris. Hæc tibi nunq̄ desit: & corona adstantiũ ministrorum semper te vallatum putabis: eruntqꝫ tibi omnia tolleratu facilia. Verũ hæc fortasse pluribus q̄ necesse fuerit: quando præsertim adeo vim morbi leuatã scribis: vt ad dies paucos domo te exiturum speres. Quod vehementer cupio. Mitto tibi siropum violatum: quod petisti. Si non fuerit satis: quod reliquum est apud me, tibi seruabitur. Bartholomæum hortare ad ferendum æquo animo adhuc paucos dies: donec redierint nostri: quos Venetias misimus. Vbi primum reuerterint: quod restat, prætium pergamenorum accipiet. Credi vix posset: quãtum nos excruciet creditorum importunitas. Siqui nobis debent: extorqueri illis ægerrime vel nũmus potest. Quibus vero debemus: q̄ primum faciendum est satis: vt pote improbe ac minaciter exposcentibus. Seruire mihi videor, æris alieni, miserabilissimam (si dici congruæ potest) seruitutem. Forsan & hæc olim meminisse iuuabit. Tunicam ex rasiia facies tibi pro arbitrio. Orbem ceræ viridis ad obsignandas epistolas mittes ad me. Cura vt valeas. Ex Fonte bono. Die xxiii. Maii. MCCCCLXXXIIII.

Petro de Porticu. XX.

P Lurimis effers laudibus Camalduli Florentini, tũ situs cõmodiorẽ, tũ structuram haud inuenustam. Verum ad disponendam in eo ordinandamqꝫ familiam requiris præsentiam nostrã. Quasi vero & hic & Florentiæ eodem tempore esse possimus. Quod si eo concedendum est, fonte bono relicto: quis hic pro nobis curam geret? Non desunt, qui nos criminentur malæ administrationis. Et reperiri vix põt: qui pusillam familiam gubernare idoneus sit. Si vbiqꝫ esse voluero, nullibi ero. Quærunt oẽs, quæ sua sunt: appellari abbates ac priores affectant: & portare detrectant onera: cũ tamen vigilare nocte & interdiu pastores iubeantur supra gregem suum. Scire cupio an conualuerit Siluester monachus: potuerit ne vlla medicina sisti profluuium sanguinis. Prudenter fecisti: ꝙ benigne admitti, atqꝫ ad cænam hospitaliter inuitari priorem. S. Benedicti curaueris. Queritur enim prior ipse: se a nonnullis ex nostris toruis oculis conspici. Quod si verum est: minime probamus. Stude restitui pristinæ sanitati: vt opera tua vti in vsus domesticos valeamus. Ex Fonte bono. Die. xxv. maii. MCCCCLXXXIIII.

Prioribus populi Fabrianeñ. XXI.

R Eddidit nobis Abbas Detiani litteras vestras: humanitatis ac beniuolentiæ plenas. Debemus vobis plurimum, tum nostro, tum religionis nominẽ: ꝙ inclinato ac labente fere vallis castri monasterio, nõ destitistis sine intermissione cõsultare ac deliberare inuicem: quo pacto eius tam manifesto pe

ticulo sit occurrendum. Non pepercistis hucusq; labori ulli aut sumptui. Suppo suistis ruinam minanti humeros. Cadentem totis viribus misericorditer excepistis. Referat vobis Dominus: quam pro hoc tam pio opere: meriti estis gratiam. Sit iugiter Romualdus noster, immo vester, sanctissimus adeo offitiosi muneris vestri haud immemor. Quantum vero ad nos attinet dubitari, ac vereri nequaq̃ debetis: nos aliq̃n vobis ac in re ꝓ modulo virium nostrarũ defuturos. Vrget me generalatus offitium: vrget abbatiæ ipsius haud contemnendæ misera condicio: vrgent illæ venerandæ sanctæq; reliquiæ: nequis segnitiæ, atq; secordiæ relinquatur locus. Obtuli vobis alias curam, studium operam meam. Egerrime profecto tuli: q; parum profecerim. Non fuit meum tantam ferre sarcinam solum. Quæsiui diligentius: si qui subiicere comportando mecum oneri humeros vellent: & nusq̃ reperti sunt. Detrectauerunt omnes accipere prouintiam: quæ difficultatis plurimum pollicebatur. Terreri se aiebant ære alieno: q; ingens conflasse abbatiam audierant: nullam sibi eius dissoluendi facile offerri spem. Et ne vos multum moremur: laudamus ac probamus, quæ nobis abbas Detiani retulit vestro nomine. Persuadeatur modo abbas ipse Iulianus: vt aquiescat monitis, atq; adhortationibus vestris: & reliqua omnia facile cõponentur. Me certe ad connitendum contendendumq; vobiscũ, quantum suppetent vires, semper paratissimum inuenietis. Valete. Ex Fontis boni monasterio. Die. xx. Decẽbris. MCCCCLXXXIIII.

Petro Delphino Patritio Veneto. XXIIII.

m Oleste te ferre: q; ingratus me persequatur & vexet: minime miror. Doles enim propter me: quem diligis: cui bene cupis: quem ab omni immunem aduersitate desyderas. Sed non est mirum: siquod prophetat: id quoq; eueniat & mihi. Qui retribuunt (inquit) mala pro bonis: detrahebãt mihi. Iudas quoq; ad apostolicæ dignitatis fastigium a Christo euectus: Christum hostibus tradidit. Quis sit Vrbanus iste: Vrbanus certe nomine, re aũt ipsa agrestis, ac rusticus: ab operibus eius ipsum cognosce. Admissus in sanctum Michaelem: a me semper loco fratris ac filii habitus est. Mutuo amauimus nos: sed ipse a me, cumulatiore semper beneuolentia atq; humanitate superatus. Hoc vel ipse inficiari non poterit: quod palam omnibus vbiq; protestatus est. Deniq; in argumentum ac fidem meæ in ipsum caritatis: me annitente contendenteq;, cum repugnarent cæteri, monasterio classensi Abbas triennalis datus est. Et tamen sic de illo optime meritus, q̃ mihi retulerit gratiam, satis intelligo. Pati non potuit pie corrigẽtem patrẽ: & disciplinam repugnanter auersatus est. Decepit me ꝑfecto collo illo suo itorto: & nisi tueretur partes meas: quod passim ab oĩbus vsurpatur: Honores mutare mores, ac sæpius i peiores: asscribi facile posset singulari ignorãtiæ meæ obtusoq; igenio: q; p tot annos naturam hoĩs minimecognouerim. Fatebor tñ ingenue: ex omni illo monachoꝝ nostrorum numero magis q̃ ego, decæptus est nemo. Quõcũq; se res habeat: nõ defuerũt ei hucusq;, q̃ illũ iuuerint cõtra nos. Fecit. n. sibi amicos de mãmona iniquitatis: euadat victor q̃ncunq; pmiserit deus. Me certe nunq̃ pœnitebit amouisse illũ ab administratione abbatiæ: cui idigne & cũ religiõis dedecore præesse cõstabat. Frẽs tuos egregios patritios saluta meo noĩe. Vale. Ex nr̃a heremo. die. xxvii. De. Mcccclxxxiiii.

Paulo

Paulo Pisano Patritio Veneto.XXV.

Audio te pro defensione Classensis negocii/cōtra rusticum illum vrba/num strenue dimicare:& adeo quidem strenue: vt non sis calcaribus cōcitādus. Audire profecto gratius nihil potui: cum haud parū semp spei locauerim in tuo patrocinio: qui singulari dei imunere/et ingenio/& lin//gua/vales. Neq; enim temere esse tibi nomē Paulo arbitror: qui gladium por tat. Et gladium spiritus/idem inquit/quod est verbum Dei. An non verba Dei sunt: cum pro tuenda iustitia/pro cōseruanda religione/loqueris? Cum iniq; op pressum defendis? Accingere itaq; gladio tuo super femur tuum/potentissime: neq; permittas sanctam illam Diui Michaelis congregationem diutius vexa/ri. Cedat liti improbus aduersarius tua opera: quin & vrbe ista cedat: quē pro/fecto ob peruersam atq; impiam mentem in vltimas terrarum horas ablegā/dum/fugādumq; censuerim. Non est veritus homo ambitiosus/& fastu plenus solicitare ac perturbare quietæ illius vnionis statum. Disciplinā pii patris/vti debuit/non admisit. Et bellum aduersus religionem suam tātum temporis ge rens: reiectis semper honestissimis condictionibus/vltimam spem frequenter insidiis tentauit. Commēdo tibi egregie Paule/quātum valeo/negocium istud. Debeo tibi ego plurimū: debet itidem religio omnis nostra. Si hunc (vt spero) superaueris: debebimus tibi vniuersi longe cumulatius. Vale. Ex nostro mona sterio Camalduli minoris de Florentia. Die.xi. Ianuarii. Mcccclxxxv.

Generali Vallis Vmbrosæ. XXVI.

Beatum te hoc tempore (vt scribis) curarum mole: magnopere pro mea in te beniuolentia gratulor: optoq; mirum immodum: vt substi tutus vestri ordinis Protector/ita se in demandato Sibi protectionis munere gerat: quemadmodum huius calamitosi temporis status/& vestræ me rita religionis exposcunt. Mihi sane/quantum ex illius congressu (bis enim illū Romæ allocutus sum) pcipere licuit: & religiosissimus visus est/& singulari hu/manitate atq; affabilitate preditus. Nec dubito: quin si nostræ de se opiniōi æsti mationiq; responderit: optimum Vallis vmbrosæ religio patrem/patronum/ ducem/ sit habitura: cuius suffulta presidio/& auctoritate q̄ citissime erectura sit caput: ac dignitatem pristinam atq; amplitudinem recuperatura. Quod in te culpam refers/longioris mutuo conscribendi intermissionis: facis re vera mo/re eorum/qui pro sua pietate ac mansuetudine ibi culpam agnoscunt/vbi culpa non est. Fungimur ambo generalatus officio: & alter alterius satis optimus iu/dex esse potest: q̄ minimum nobis tum a priuatis/domesticisq;/tum vero a pu/blicis negociis ocii relinquatur. Excusare itaq; haud immerito vterq; alterum debet: si inita iampridem/conciliataq; inter nos tam stricto necessitudinis vin culo amicitia: mutuisquoq; litteris ac visitationibus confirmata: plusculum so/lito excidisse/atq; obliuioni tradita/videatur. Ego quidem (quantum ad me at/tinet) semper te obseruaui: colui: maximi feci. Neq; si tibi nō scripsi frequentius: ideo antiqua nostra illa/sanctaq; caritas vllo pacto refriguit. Quantis impli//catus hucusq; fuerim curis/q̄ grauibus/quā in tollerandis: certus sum te non la/tere. Atq; vtinā vel mō aliquis præscriptus foret terminus calamitatibus meis:

vt aliquando finiēdas/aut saltem intermittendas/sperarem. Noua indies mole stiora emergunt:& quæ animum distrahant:vexent:perturbent. Transiens per ignem & aquam/peccatis meis ita exigentibus deduci adhuc in refrigeriũ non merui. Propterea quippe factum est:vt lõginquior morula intercesserit:ex quo litteras nõ dedi ad te. Imminutam hac de causa/beninolentiam nostram/mini/me tibi persuadeas/velim. Abiice queso abs te istam curã:neq; huiusmodi cogi tationes animo tuo versari permittas. Cum mei oblitus fuero : tunc obliuiscar tui pater:cuius orationibus me plurimum commẽdo. Vale. Ex fonte bono. Die xiiii. Ianuarii. Mcccclxxxv. Cardinali Senensi. Protectori. XXVII.

f Vimus Florentiæ per dies aliquot: ibiq; haud paucioribus spinarum aculeis puncti:q̃ olim is nobis hortus germinare semper cõsueuerit. Quottidie noua emergũt:quibus imbecillitas nostra premaẽ:nec vlla a negociis tum priuatis/tum publicis mihi datur quies. Et vt obmittam reliqua:cõclamat vniuersa ciuitas ad me contra Priorẽ Angelorum:hortatur:supplicat:extorquet/quantis credi vix posset querimoniis,ne patiar cœnobiũ/quõdam sanctitate insigne:religionis specimẽ:totius vrbis perfugium: sensim ruere/ac retro labi/in maximum dedecus nostrum atq; ignominiã. Quid faciam: quo me vertã:nescio. Exigitur a me opus supra vires:vt defunctũ ab inferis reuocem. Intelligo nõ esse meum/corpori iam præmortuo imperare. Tibi dico: surge. Quamobrẽ proficiscenti Romã Venerabili fratri nostro Abbati de Rota presentiũ latori mandauimus:vt cum dignatione tua de hoc negocio latius cõferret:a cuius arbitrio ac nutu nullo pacto dissentire præsumam. Si aggredi prouinciã suaseris/siue imperaueris iure tuo Domine colendissime:nihil intẽtatum relinquã. Sinautẽ aliud peragẽdũ decreueris me vnũ quidẽ verbũ in iussu tuo fiet. Cæterũ est aliud:& aliud q me angit ac vexat plurimũ. Abbatia Agnani eo loci deducta est:vt male admodum se habeat:& ita male: vt haud procul ab interitu videatur. Excogitatũ est a nostris medicamentũ quoddã atq; remedium:quo facile sanãda speratur:atq; in optimã valitudinẽ restituenda. Rẽ minutius enarrabit Dignationi tuæ idem Abbas de Rota : cui fidẽ præstabit in omnibus tanq̃ mihi ipsi: solitamq; operam ac fauorem exhibere illi nõ recusabit. Vale: Ex Camaldulo nostro Florentino. Die. xxix. Ianuarii. Mcccclxxxv.

Hieronymo Monacho Vallis vmbrosæ. XXVIII.

v T video:raro veritatem fama rerũ refert: ac frequenter in vtrũq; extremum declinans/passim atq; inuerecunde mentitur. Laboraui his diebus aliquantulũ rheumate:nõ ita tamẽ/vt lectulo propterea iacuerim. Complures tamẽ ad me amicorum scripserũt: tãq̃ grauissimo fuerim langore detentus. Licet autẽ infirmitas mea non modo ad mortẽ nõ fuerit/sed ne periculosa quidem:plurimũ tamen mihi cõtulisse arbitror:q ea ab amicis fuerit grauior existimata. Orasse etenim eo feruentius instantiusq; nõ dubito pro mea incolumitate:quo nos maiore in periculo cõstitutos/opinati sunt. Te vero præter cæteros id fecisse/cõstantissime credo:quãdo mihi plurimũ afficeris. Et gratias ago pietati huic tuæ:quã vt iugiter serues/opto magnopere. Succedere cuncta prospera. R. patri Generali vestro Romæ:haud minus pfecto gau/

deo

deo:ac si ibidē ꝓ defensiōe nostri ordinis morarer. Versamur ambo hincinde procellis:curātes atq; annitētes ꝓ viribus: ne vtriusq; religiōis nauiculæ naufragiū faciāt. Cōfidendū est in illo:qui & vētis & mari pōt imperare. Audir e in terdū/quis peccatoꝝ ꝑmor mole/audire inq̄ mihi videor dñm(sicut est clemē tissimus)dicentē. Cōfidite,ego sum:nolite timere. Cōstitui vtrūq; vr̄m in caput gentiū:nō vos penitus derelinquā. Pro illo orat corā me assidue Ioannes Gualbertus:pro te Romualdus:ambo fidelissimi serui mei. Præestis curæ vobis cre ditæ/in solicitudine/mœrore/tristitia. Sed si sapiēter malignitati fueritis relucta ti:neq; fracti aduersitatibus cesseritis:tristitia vestra cōuertet̄ in gaudiū. Hæc & alia cōplura in cōsolatione vtriusq; frequētius mecū reputo. Placeat diuinæ cle mētiæ:vt nō fallar spe atq; opinione mea:tēpus que illud aureū/quod expecto, quod vehemētissime cupio:cito veniat. Veniat inq̄ dies illa/quā fecerit Dominus:vt exultemus & lætemur in ea. Vale mi pater: & ora pro me,quē tātopere diligis: Ex fonte bono. Die.xxi. Martii. Mccccl xxxv.

Laurētio Medici. XXIX.

Edidisse te in Vrbē ex ægritudine validum:plurimū lætor. Confirmet præstantiā tuam indies magis Dominus: & quā tibi ac liberis tuis Sacra nostra Eremus quottidie ab ipso precibus implorat/incolumitatē elargiatur. Cæterū quid nūc velim abs te Laurenti optime:paucis accipe. Magistri doganæ/partim male edocti/partim priuilegia nostra atq; exemptiones haud recte interpretātes/fraudis nos arguunt: quod plura iumentorū capita ex agro Florētino in pabulū emiserimus:tq̄ p indulta/tū imperialia/tū vestri Dñii/ nobis licuerit. Et quoniā oratus a nobis ꝓ tua benignitate/precipitē prohibuisti in nos sententiā ferri:eo certe animo:vt ipse recuperata sanitate,causam istā cognosceres:precamur enixius/ne patiaris nos iniuria mulctari. Si modū excessimus:nihil ꝑfecto laxamēti aut veniæ nobis petimus:quin leges inuiolatæ seruent̄. Nouimus te virū moderationis expertæ:& cuius iudiciū pro numine semper obseruatū sit. Vbi apponis manū tu:omnia æqua lāce appendunt̄. Claudicare malis cōsiliis nullus magistratus in vrbe tua pōt:te administratore/te du ce. Quamobrē cū penes tuā nobilitatē summa huius rei sit:cōfidimus plurimū Sacrā nostrā Eremū/exhaustā præsertim atq; exinanitā impositionibus tot an norū/nihil iniuste passurā. Quod vt fiat/magnopere obsecramus. Vale. Ex fon te bono. Die.iiii. Maii. Mccccl xxxv.

Benincasæ Suppriori Fontis boni. XXX.

Voniā moraturi sumus adhuc Florētiæ p dies aliquot: sumusq; incerti/qū futurus sit reditus noster ad vos:iccirco te admonemus, vt curā habeas/tū nouitiorū/tū professoꝝ nostrorū. Meminisse debes/quæ tibi ac Dōno Basilio seruāda mādauimus. Ea ad vnguē(vt aiūt)seruabitis. Diligāt vtrūq; vr̄m reliqui oēs minores. Sin minus forte(quod absit)voluerint: curabitis/vt timeāt. Nolite pmittere:vt p impunitatē audatiores effecti/iugū a se vitæ regularis excuciāt:minusq; vobis obtēperantes fiāt. Studeāt grāmaticæ/quibus præcepimus/cū isthic aderamus:nullusq; siue nouitius siue ꝓfessus egrediatur monasterio/absq; alterius vr̄m iussione. Cōueniant in tēplum oēs die noctuq; statutis horis:ibiq; in voce exultatiōis ac iubilatiōis/demisso in terrā occulorum intuitu,ꝑsallere mēte ac spiritu(quēadmodum hortatur apostolus)psalle

reqꝫ cum propheta sapienter, studeat. In ieiuniis & victu quotidiano illam seruabis regulã: quam tibi præsens cõstitui. Neqꝫ enim, donec adoleuerint, eã cogendi sunt pueruli teneriores in cibo & potu obseruationẽ tenere: ad quã iam adulti obligãtur. Sufficiat meo indicio: ꝙ ab esu carniũ abstineant: & infra ebdomadam semel, aut bis pro ætate ieiunent. A crapula tamẽ atqꝫ ebrietate omnino continẽdi sunt: quæ non tam animis, ꝙ corporibus obsunt. Sicut enim nimio ac superabundãti cibo potuqꝫ mens soluitur: neqꝫ oratiõi neqꝫ lectioni facile, quispiã eo distẽtus valet incũbere: ita & corpora iuniorũ improceriora fieri, minusqꝫ illa adolescere, certũ est: quin & ægrotationibus variis ex hac intemperantia atqꝫ repletione plerunqꝫ fiũt obnoxia. Videte inquit Dominus, ne grauentur corda vestra in crapula. Et alibi testatur scriptura. Multi propter crapulam perierũt: qui autem sobrius est, addit ad vitã. Ante omnia studiose curãdum est: vt sint vasa puerorum sãncta: habẽdaqꝫ erga illos omnis diligẽtia: vt quam semel obtulerunt Deo integritatem atqꝫ innocentiam: eam per omnem vitam ipsorum, immaculatã illibatamqꝫ custodiant. Nihil in eis verbo aut opere impudicum apparere patiaris. Ociositatem, quæ inimica est animæ, illis interdicas: & vt aliquo semper exercitio atqꝫ opere occupentur, sine intermissiõe eos admõeas. Siqs forte surdus auditor fuerit: & nõ factor verbi: acriori, si opus fuerit, disciplina coerceatur: neqꝫ solum in pane & aqua cogatur ieiunare. verũ etiam nudatus humeros in capitulo coram omnibus vapulet. Quod si neqꝫ hoc pacto pertinatior quis se emendauerit: huc transmittatur: seuerius a nobis puniendus. Fiant pro nobis orationes ad Deum: vt impleatur bonum desyderium nostrum: & bellum, quod paulo post sumus inituri, fœlici cõsumatiõne perficiatur. Vale cum Familia omni. Ex Camaldulo nostro Florentino. Die xxviii. Iunii. Mcccclxxxv.

Mauro monacho Fontis boni. XXXI.

SI in pace & caritate (vt scribis) vitam ducitis: & vnanimes vno ore benedicitis Deum: facitis quod debetis: quodqꝫ mihi imprimis est cordi. Perseuerantia itaqꝫ necessaria est vobis: quia profecto fiet: vt sine intermissiõne currentes per iter preceptorum Dei, promissum supernæ fœlicitatis brauiũ comprehendatis. Munus tibi demandatum, obedienter atqꝫ alacriter exequaris. Erit nanqꝫ & tibi & iis quos erudieris, vtilissimum. Ante omnia discant ex te iuniores & æquales tui bonos mores: cunctisqꝫ existas modestiæ & grauitatis exẽplar. Nihil in te appareat, dicto aut facto, reprehẽsione dignum. Si remissionibus vtendum fuerit: curandum ne intemperate, atqꝫ incongruo fiant tempore. Hæ sunt enim periculosæ: si modum excesserint: sicut econtra moderatæ iuuant plurimũ. Quẽadmodũ arcus, si ad tps cõtẽdat, vehemẽtiores habet emissiones: qñ prius remissus fuerit: ꝙ si iugi cõtentiõe ad iactũ exerceatur. Intellige quæ dico: dabit enim tibi Dominus in omnibus intellectum. Orationes quas pro me fundis, ne intermittas: sunt enim mihi necessariæ. Saluta Claustrales omnes meo nomine: eosqꝫ ad bene viuendum hortare. Vale. Ex Camaldulo nostro Florentino. Die. iii. Iulii. Mcccclxxxv.

Venturæ Abbati Sancti Michaelis Murani. XXXII.

PVgnaturi ad dies paucos aduersus hostem Religionis nostræ: qui nobilissimũ

biliſſimũ in noſtro Camaldulenſi ordine monaſteriũ indignus occupat:hortamur te cũ familia oĩ:vt prœliari incipiẽtibus nobis,ipſi ꝓcul euentũ belli preſtolãtes oretis:atq; cũ moyſe leuetis manus ad Deũ,vt vincamus.Non.n.in arcu,neq; in haſta ſaluat Dñs.Hi in curribus,& hi in equis:nos autẽ in noĩe Dei noſtri cõfidimus & ſperamus.Et ſcio qm̃ nõ deſerit ſperãtes in ſe:& de ſua virtute præſumẽtes humiliat. Dauid adhuc adoleſcẽtulus,in Dño tm̃ fidens,inermis penitus,baculo tm̃ atq; lapillis paucis,armatũ gigantẽ,& inter ſuos fortiſſimum ꝓſtrauit. Iudit mulier,viduaq;,premiſſis primũ humilibus ad Deũ precibus atq; ieiuniis,ſola inſuperabilẽ omniũ iudicio,ac oĩbus formidabilẽ,ſupauit.Aderit mihi quoq;(vt ſpero)Deus iudex iuſtus fortis,& patiẽs:nõ quia ſim prophetæ ac mulieri ſanctiſſimæ,meritis cõparandus, qui peccatorũ premor mole:ſed qm̃ hac in re bona volũtate,nõ animi perturbatiõe,ꝓuocatus ad pugnam vado.Cũ quo aũt mihi congrediendũ ſit: mõ tibi ſignificandũ nõ duxi. Quamq̃ opinor facile fore,vt diuines,de quo modo,tecto ac ſuppreſſo noĩe loquor tecũ.Scies oĩa haud multo poſt,quæ ſcã fuerint.Iã ex vrbe quæ poſtulaui, arma mihi a Põtifice trãſmiſſa ſunt:erũtq; nobis præſidio nõ tã contra ipm̃ aduerſariũ,q̃ etiã(ſi opus fuerit) aduerſus oẽs:quicũq; inſurgere ꝓ eo in nos tentauerint.Saluta familiã oẽm meo noĩe:& vt feruẽtius orent iube.Vale.Ex Camaldulo.Die.v.Iulii.Mcccclxxxv. Bartholomæo Fontio Florẽtino.XXXIII.

n Egare tibi quicq̃ mi Fonti,tãta humãitate ac ſummiſſiõe petenti,nec poſſum nec debeo.Quis.n.vel ſcilice durior,tuis adhortatiõibus ſuaſionibuſq; in ceræ mollioris naturã nõ cõuertatr? Filiũ parẽti frater cõmendas,fraterna pietate:inobedientẽ quidẽ filiũ,proteruũ,contumacẽ,rebellẽ. Quãtumcũq; tñ admiſiſſet facinoris:nõ poſſet id nõ cõdonari tibi. Ecce Maurus in manu tua eſt:preficiatr eccleſiæ de qua ſcripſiſti,ꝓ tuo arbitrio.Viuat mõ ſancte pieq;:nec ſit ĩmemor ꝓfeſſionis ſuæ.Vota ſua Dño reddat corã oĩ populo eius:vt ſicut multis male operando ſcandalũ fuit:ita in futurũ cõuerſione morum ſuorũ multos ædificet.Imitetur Laici fratris veſtigia:nec ab eo degeneret monachus:quẽ ſuperare in oĩ virtutũ gñe debuiſſet.Si hoc fecerit: & errati pœnitens ad bñ beateq; viuendũ ſe totũ cõuertetit: præterq̃ ꝙ diuinæ clemẽtiæ ꝓmeruerit gratiã:nos quoq; facile recõciliauerit ſibi. Nec dedignabimur illũ imposterũ,tua preſertim interceſſiõe placati pr̃na pietate ac fauore cõplecti:hac tñ omnino cõditione ac lege:vt in iuſſu nr̃o Florentiã minime ingrediatr. Quantum vero tpis ab vrbe abfuturus ſit:vbi ipſe adero,te pñte conſtituã.Vale fonti humaniſſime:& Paulũ Iacetũ æqualẽ tuũ, optimæ indolis iuuenẽ, ſaluta meo nomine.Ex fonte bono:Die.ii.Septembris.Mcccclxxxv.

Petro Barrotio Epiſcopo Bellunenſi.XXXIIII.

q Vantum cæperim gaudii:ꝙ cõſenſu Senatus noſtri Veneti epiſcopus Paduæ declaratus ſis.explicare ꝓfecto litteris ſatis non poſſem.Quid n.nõ ſummopere gaudeã: tibiq; nõ cõgratuler ꝓviribus optĩe pr̃ & Dñe ſi quid adeptus es boni:qui te ſemper præcæteris amaui & colui:qui me abs te viciſſim a puero dilectum plurimum,ac pluris certe q̃ pro meritis habitum cognoui?Præfuiſti per annos multos Bellunnenſi populo,ea religione,gratia,pietate

integritate,fide:vt facile tibi viam munieris ad maiora:dignusq; merito existimatus sis:cui lõge nobilioris,ac numerosioris populi demãdaret cura.Annuat Dñs votis Senatus:votis meis:an tuis et addiderim nescio:vt cõfirmet Pon. qd optamus.Nam de te (sicuti praetetulisti semper) humiliter sentiens, nunq̃ ad altiora huiusmodi contendisti:delectatus magis vitae scimonia q̃ sublimitatis honore.Et ne altius repetã ad huius rei cõfirmationẽ:testes sunt illae tuae ad me litterae:quas paucis añ diebus nouissime dedisti:factã semp de te in senatu p̃ter tuã voluntatẽ mentionẽ:inuitũq; ante hac pro huiusmodi re suffragiis fuisse cõmissum.Quo fit,vt qñ secuta est dignitas fugientem:non tu illã ambitiose (vt plurimis nostri tpis moris ẽ) appetisti:neq; tibi sumpsisti honorẽ:sed vocatus fuisti a deo tãq̃ Aaron:dubitari non possit:quin delatus tibi hic honor p̃futurus sit plurimis:profuturus tibi:Laetor itaq; tum tui causa tum aliorum sane multo magis.Quantum enim attinet ad te:nõ video cur admodum tuae dignationi congratulet.Nam si ad dignitatem spectes:olim eps̃ es in hoc tantũ differs:q̃ quo in celsiorem amplioremq; eiusdẽ ordinis locum trãslatus fueris quo numerosiorem gregem alendũ suscaeperis : eo grauius humeris tuis onus ac molestius incũbet:vacare tibi minus poteris:difficilius aliqñ eris tuus. Sed neq; propterea cõdolendum tibi existimo.Licet enim Rachel formosior:fecũdior tñ soror eius Lia describitur.Laudatã nouimus a Saluatore Mariam : quae cõtemplatiõi vacabat:nec tñ vituperatã penitus Martam,quae sedulo ministrabat.Caeterũ congaudeo imprimis subdito tibi populo,ac vniuersae plebi tuae. Si.n.proximo bñ cupere:eiusq; salutem haud secus ac nostrã ipsorum sitire cõstringimur:non possum non ingenti affici laetitia,cũ tantae ciuitati & patrẽ & pastorem datũ:qui & vitae & doctrinae merito,non solũ digne creditis sibi ouibus praefuturus sit:verũ etiã humiliter p̃futurus.Sed & mihi ipsi mei causa summopere congratulor.Nam cum quartus decimus iste agatur annus:exquo tibi episcopatus Bellunnensis commissa est administratio:raroq; per id tpis ob Locorum distantiam nobis datũ sit,optata inuicem consuetudine perfrui:dici nõ posset q̃topere laetus sim & gaudẽs,factam mihi modo p̃tãtem:crebrius & cõmodius conueniendi & alloquendi tui.Quotienscũq;.n.(quod quot annis fere mihi euenit) Venetias me conferã:totiens,si per occupationes meas continuas licuerit,te visam.Accusare minime potero longius iter aut molestius : quin te adeam.Eris mihi ea loci propinquitate sicut magnes ferro.Trahes me post te: curram in odorẽ vngentoꝝ virtutis,humanitatis caritatis tuae. Vale. Ex fonte bono.Die.xxi.Septembris.Mcccclxxxv.

Francisco Picolhomineo.Cardinali Senensi Protectori.XXXV.

Omnus Hilarius hospitalarius Sancti Martini de Pisis,cũ nescio q̃d in ipso hospitali nouũ construeret:manusq; & ipse vna cũ fabris murariis ad diruendos veteres parietes apposuisset:ex loco eminẽti corruit in terrã:perfractoq; infelix ac pene contrito femore,inter eorum manus: qui ibidem aderant,exanimis ac moribundus fere perlatus est domũ. Vbi accersitis medicis,quicquid curando vulneri opus fuit,tentatũ est sedulo.Ad dies inde paucos laxata vis morbi visa est:q̃q̃ membris oibus praenimio dolore ca

ptus,

ptus,ne assurgere quidē in lecto vnq̄ potuerit:immo ne in latus alterū se vertē re.Demū longinquo ac diuturno afflictus vulnere:multorūq; tabe mēsium cō sumptus:exigua in spe nunc trahere animam,atq; in vltimo esse vitæ discrimi ne:heri vesperi nunciatus est mihi.Quamobrem cum nō solum hospitale ipm Sacræ nostræ Eremo subditum sit:verum etiam dimidiū redditū eius ad mē sam ipsius Eremi pertineat: qd hucusq; per multos annos pacifice exactū est: obsecro instantissime.D.tuam.R.& quantis possum precibus ab ea contendo: vt si qd est conseruando loco remediū:eo continuo vti non obmittat. Scribat quæso,litteras ad Summū Pontificem:vt sibi memorati hospitalis collatio,si vita ille excesserit,reseruetur. Præficies ipse postea accæpta a Pontifice ptāte, quem malueris,eidem beneficio:& non peribit:eritq; tibi Eremus hæc nostra exhausta presertim tot annorū impositionibus,q̄ maxime obnoxia:si tua cura & studio(vt sperat)suum sibi hospitalis ius,ac sui quoq; ex eo redditus fuerint conseruati. Vale. Ex fonte bono. Die vltimo Septembris. Mccccclxxxv.

Bartholomæo Galeatano. XXXVI.

o Ccupatum me esse,vt scribis:ac rerum multiplicium eriā supra vires pressum pōdere:minime dubites. Non tamē iccirco ad me rarius scri bere debuisti. Paruo tēporis spatio legitur epistola vel prolixior:neq; tedium afferre legēti potest:quæ præsertim ornatu ac nitore non vacat: & in eum,ad quem scribitur,luculenta,præ se fert beniuolentiæ ac pietatis testimonia. Scribe igitur:& frequentius ac prolixius scribe. Nunquam & enim mihi vel oc/cupatissimo esse poterunt litteræ tuæ non iucundissimæ. Quod vero interce/nadum orto de nobis sermone,multis nos patritii illi tui laudibus extullerint viderint ipsi, an merito id fecerint. Ego quidem,si quid inspirante Domino at q; operante videor labenti Angelorum cœnobio contulisse: ipsi proculdubio haud iniuria tribuo:sine quo factum est nihil:ipsi ex corde decanto. Non no/bis Domine,non nobis:sed nomini tuo da gloriam. Cæterum idem mecum & alios de Alerio Priore sentire plurimum lætor. Sciens certe ac prudens eo ani mo illi hanc prouintiā dedi:vt & necessitati monasterii,& totius simul Ciuita/tis expectationi satisfaceret. Pergat modo constanter vt cœpit:vt quod spolia/tum ac omnibus fere priuatum bonis,sua gubernandum reformandunq; pru/dentia suscæpit:patientia,industria,cura itidem sua,in pristinam restitutum di/gnitatem & amplitudinem Florentissimum atq; sanctissimum videat: Vale. Ex fonte bono. Die. xxi. Octobris. Mccccclxxxv.

Petro Barrotio Epicopo Bellunnensi. XXXVII.

s Cripsisti ad me litteras,seueritatis,iustitiæ ac timoris Domini plenas. Egisti constantissime aduersus delatos tibi honores:atq; huius sæculi hominum de te opinionē,viriliter magnoq; & inuicto animo cōtēpsisti. Bene dictus Dominus:qui hac nostra tēpoꝶ fece,alterum nobis Gregorium, alterū nobis exhibere Ambrosium dignatus est. Vtinā merueris hoc singulari exēplo complures imitatores tui:qui respuentes terrena,cœlestibus digni habeantur. Horruisti omnem humanæ laudis aurā:id qd nostra ætate pleriq; fere omnes nostri ordinis homines tota intentione appetūt:paruiq; faciendos atq; reiciē/

dos penitus eos honores demonstrasti: qui nō diuino iudicio, sed humano arbitrio deferunt. Mihi sane contēptus iste tuus pro mutua, qua inuicem copulamur, beniuolentia: decē tibi oblatis epatibus longe gratior, præciosior, mirabilior visus est. Intrandum per ostium censes: cōmendare te pro hoc tā sano sanctoq iudicio nō pōt nemo. Pertinatiæ, vt scribis, quicūq voluerit, asscribat: ego re vera cōstantiæ animi ac virtuti tribuo: quæ sit diuino in te operante spiritu confirmata & roborata. Gratulationē vero meam nō eo animo abste accæpt, quo a me profecta est, doleo. Testis est cōsciētia mea: te mihi, ita esse carissimū: adeoq a me obseruari & coli: vt non possis magis. Quādo igitur tibi aliquid optarem: qd ab honesto abhorreret: & cōscientiam vtriusq offenderet? Cōgratulatus sum tibi, si recte memini, nō tam hac de causa: q frequentibus comitiis totius Senatus suffragia in te consenserunt: q̄ quod ante acta vita tua ea fuerit: vt tot in te eligendo epō grauissimoꝝ hominum studia, nemine fere variante ac dissentiente promerueris. Cōgratulatus sum hac tua Veneti Senatus electione Patauino populo: cui scirem eū preficiendum antistitē: qui verbo & exēplo pie sanctecq illi esset præfuturus. Deniq mihi metipsi cōgratulatus sum: q quo mihi vicinior factus esses: eo gratissima tua consuetudine & alloquio frequentius perfrui posse sperarē. Hæc fuerunt capita pater optime (nisi forte quippiā oblitus sum) congratulationis meæ. Aegre fers electionem Senatus: vtpote quæ ad laicos minime pertineat. Non improbo sententiam tuā: qui si ad sublimiorem dignitatē promouendus es: cupias eligi a Deo tanq̄ Aaron: ne si secus acciderit, fur aut latro dicaris. Quāq̄ si verum est, quod vulgo dicitur: vocē populi esse vocē dei: haud immerito forte existimari posset: te non humano consilio, sed sola dei miseratione pontificē Paduæ fuisse declaratum. Sētias itaq de electione, quo pacto volueris: modo me tibi nō iniuria congratulatum esse cōfitearis. Deum optimū maximum deprecor, qui forte iccirco fertiliorem, quem excolas, agrum tibi præparauit: vt vberiores ex eo abs te fructus efflagitet: ne desit votis Senatus, votis Patauini populi: votis meis. Mortē patris viri optimi æquo te (vt scribis) animo tulisse nō dubito. Sciebas enim sicut te ab illo mortalē genitum: ita pari lege ipsum vicissim natum esse mortalem. Fundendæ sunt pro illius anima ad Dominū præces: vt purgatis, si quas dum viueret, contraxerat, maculis peccatorum: ipsius miseratione in angelorum cōsortium transferatur. Vale. Ex. S. Michaele Murani. Die. iii. Decembris. Mcccclxxxv.

Petro Barrotio Episcopo Bellunnensi. XXXVIII.

b Inæ abs te nouissime simul accæptæ litteræ binas meas requirūt: quibus tibi respondeam. Neq enim cuiq̄ libentius scribo, q̄ tibi: tū quia totus tuus sum: tum quia litterarum tuarum, quæ mihi semper fuerunt iucundissimæ, optatissimum fructum refero. Quando ad te ex Camaldulo nostro vltimas nostras dedi: significaui cupere me mirum immodum: visitare dignationem tuam: vt solicitus anxiusq quibus premerer curis, tecum conferrem. Sperabam siquidem Generale Capitulum quod ad. viii. idus Nouembris dilatum est, compluribus ante diebus celebratum iri: ita vt anteq̄ hyems obrigesceret, facile te aditurum confiderē. Nunc vero peracto Capitulo in monasterio Classensi,

sensi, cum maturassem redire Venetias: nõ potuit paucioribus octo diebus nauigatio nostra perfici: adeo vt huc applicuerimus medio iam nouẽbri elapso. Fuerunt praeterea per multos dies post aduentum nostrum tam scaeuae tẽpestates: tãta ventorum pluuiarum ac niuium vis: vt alpestre illud coelum nostrum referrent: putarẽq; me alterum Camaldulum inuenisse: adeo, vt si etiã decreuissem penitus Oppitergium petere, inde transiturus ad te: id omnino minime potuissem. Territus itaq; tũ difficultate itineris, tum frigoris magnitudine: qd maxime macillentioribus atq; succo exhaustis, cuiusmodi me esse nosti, inimicum est: non feci satis desyderio nostro. Mittendum itaq; decreui harum latorem Domnum Philippum monachum nostrum: qui & citius litteras perferat mei vicarias: & te coram viso, certius de tua valitudine statuq; responsum referat. Quantũ hic ex multorum sermonibus percaepi: aut Patauinus te, aut Veronensis episcopatus manet. Si haec fuerit voluntas Dei, vt alterum tibi deferat Pontifex: forte breuiori hoc futurum est tempore, q̃ Venetiis proficiscar. Erit q; quod imprimis cupio: immo quod mecũ ipse desyderio certas: vt te aliquo visitatum adeam: tecumq; effundam cogitationes & aestus meos. Dominum interim Saluatorem & hucusq; deprecatus sum: & in futurũ deprecabor: vt haec de te electio in Patauinum Episcopum ea lege a Christi Vicario admittatur confirmeturq;: si modo saluti animae tuae, si saluti plurimorum profutura sit. Alias certe q̃tum ad dignitatem ipsam attinet: esto Episcopus Paduae: esto Cardinalis: Sũmus deniq; esto Pontifex: quo sublimiorẽ adeptus fueris dignitatẽ: eo proculdubio maior tibi atq; cumulatior (si timueris Deum) curarum, sollicitudinem cruciatuũq; accessio fiet. Altiorem gradum tribulatio & angustia grauior comittatur. Vale. Die.iii.Decembris.Mcccclxxxv.

Bernardo Iustiniano equiti.& Procuratori Sancti Marci.XXXIX.

O Ccurrente Beatissimi Nicolai festo die, admonitus sum, vt vitam eius legerem. Petii itaq; dari mihi eam: quam accuratissime olim singulariq; ornatu conscripserat eloquentissimus pater tuus. Siquidẽ memineram: me alias ipsam in Sancto Michaele summa voluptate percurrisse. Delectatus mirifice eius lectione, hoc vno tantum offensus est animus: q; sicut peruenuste a viro disertissimo atq; oratorum sui temporis facile principe cõpositam animaduertebam: ita exemplum quod modo est in manibus, adeo deprauatum ac mendosum visum est: vt gaudium meum nequaq̃ potuerit esse plenum. Obsecro itaq; praestantiam tuam: vt si est apud te libellus is emendatus: eius mihi tãtisper copia fiat: donec nostrum cum illo conferam corrigamq;. Vbi hoc fecero: cõtinuo remittam tuum. Mihi certe in praesentia gratius facere nihil potes. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die.vi.Decembris.Mcccclxxxv.

Vrbano Abbati Classis.XL.

C Vm essem Patauii ante natalem Domini Saluatoris diẽ: reddidit mihi Domnus Gabriel litteras tuas: quibus tunc raptim paucisq; respondi: ea tamen conditione, vt reuersus Venetias prolixius responde

rem.Scripsisti ad me litteras,partim humanitatem atq; caritatem in me,& in iuriarum,quas a me accepisse affirmas,obliuioné:partim ediuerso minas, ani munq; haud penitus concæpto aduersum me odio vacuũ præ se ferentes.Ego quidem(vt ingenue tecum pro more meo loquar) maiorem in te cõstantiam desyderare compellor.Neq; enim grauitatem sonat : fateri se iniuriarum obli/ tum:& continuo ius petendi seruatum obiicere.Dissident ista inuicem:neq; co hærere vlla ratione possunt. Si vereris me aliquid moliturum aduersum te: hæc profecto de me suspicio facile index est,animi haud bene mecum recon// ciliati:nec me fideliter tecum,sed astute atq; insidiose ingredi.Sin vero data ist/ hic dextera pauloante pacificati sumus: quid sibi vult hæc petendi iuris com/ minatio?Hoc certe non inficior:me a pluribus magnæ auctoritatis homini/ bus incitatum:vt te inde eiicerem:quod facillimum fore pollicentur.Quibus respondi:fecisse me,quod meum fuerat. Viderent ipsi, ad quos hoc pertineret negocium,quid sibi agendum foret. Non mea interesse,continuare bellum te/ cum:aut certe confecta semel pace,arma denuo sumere contra te:quando qui/ bus auctoribus tecum pugnassem:eisdem tecum in gratiam rediissem. Quam obrem(vt semel finiam) vtere pro arbitrio pace mea : & siquid polliceri pos/ sum huius vnionis fratrum ac monachorum nomine, vtere quoq; pace ipso/ rum. Nam nisi me verbis fallant:& aliud ore,aliud mente recõditum habeãt: siue diuturna fessi concertatione : siue(quantum ex eorum sermone coniicio) quia locum tum in salubri cœlo,tum Cardinali pensionario obnoxium, mini/ mi facere videtur:nullas tibi in futurum molestias illaturi sunt: nullas insidias structuri.Magno quidem se leuatos onere arbitrãtur: quod ad se administratio Classensis Cœnobii nequaquam modo pertineat.Dormire itaq; per nos secu/ rus potes:nisi forte ipse tibimet bellum indixeris.Nam quantum ad me attinet si quid iure petieris:respondebitur tibi,seruato semper decoro personæ ac di// gnitatis meæ : prouocatusq; ad dimicationem , non indignatione animi , sed iustitia militante tecum contendam.Sed hæc in presentia obmittamus. Me ha bebis semper : qualem volueris : conaborq; post hac,ne iuste de me conque/ ri possis.Studui pro viribus & litteris & nunciis exigere pro te residuum col/ lectæ capituli. Verum extorqueri ab inuitis aliquibus non potuit. Intelliges ex collectore omnia.Exegi præterea minimam portiunculam collectæ pro bre uiariorum impressore.Et male profecto de me meritã pro accæpto a me bene/ ficio religionem video.Non impressa per me breuiaria vili pretio emere: non mutuare mihi pecuniam,vt illa emam,volunt.Si tu quoq;(quod minime ex/ pecto)idem feceris:bene vero se res habebit.Sed in hoc non dubito te rationẽ habiturum & debiti tui,& necessitatis meæ:qui ex redditibus eremi, quod sum ptibus publicis fieri debuit,debitum religiõis dissoluere compellor. Quod vt facias,moneo:vt cæteris exemplo sis,ne auaritiæ studeãt:quã exhorruisse semp visus es.Ex.D.Iacobo,&.D.ioãne monachis.S.Michaelis liqdo didici:tabulas abiegnas,de qbus inter te & abbatẽ.S.Michaelis orta lis ẽ,fuisse qdẽ nõie mo/ nialiũ nr̃arum fauẽtiæ ante cõplures annos emptas:ac Rauennã missas:sed in vsus postmodũ Classensis monasterii atq; hospitalis certissime cõuersas.Quã

obrem

obrem suadeo: vt tandē debito satisfiat: ne inopes illæ diuturniore grauētur in commodo. Canem tibi restitutū accæpi: quem secutū audio iumenta oneraria sarcinularum nostrarum: non cuiusq̄ ex nostris (vt putasti) raptum aut abdu/ctum dolo. Vale cum familia omni. Ex Sancto Michaele murani. Die. v. Ianua/rii. Mcccclxxxvi.

Mariano Prædicatori. XLI.

q Vam primum prædicationem ex te audiui Florentiæ de ciborum ab/stinentia fuisse memini. Eam sicut verbis tunc luculentissime extulisti: ita te profecto re ipsa studiosissime amplecti non dubito. Xeniolū itaq; hoc nō Mariano meo patri continentissimo: sed imbecilli, sed infirmo, sed iacenti mit/to. Quis enim minus q̄ā carnalis cibus, spiritualem patrē ac cœlo semper intentum decet? Quāq̄ si altius consyderes: haud indecenter gallinas accipis, gallinarum affectu prædicans: ac passim populos, quemadmodū gallina pul/los suos sub alas congregās: atq; ad amorem Dei ad pietatem ad religionem accēdens. Qualecunq; tamen munusculum nostrum fuerit: animo tibi deditissi mo transmissum scias. Valitudinem tuam cura obsecro quam diligentissime: vt te incolumi tum ego tum cæteri tui amantissimi iucundius atq; vtilius per/fruamur. Vale. Ex Sācto Michaele Murani. Die. vii. Ianuarii. Mcccclxxxvi.

Petro Barrotio Episcopo Bellunnensi. XLII.

i Nuidere videris mōachis nostris: qui in sacra nostra eremo, quā quin quēnio ante visitasti, vitam ducunt. Et ego certe illis tecū inuideo: & eo forte te magis inuideo: q̄ expertam frequentius illius vitæ tranquillitatem atq; dulcedinē, ægrius tristiusq; intermittere cogor. Deploro sæpius infelici/tatis meæ miserias: cui minime datum sit, vt vacare quieti & animi & corporis valeam. Datus sum quinquēnio ante eremitis illis nostris Prior: est apud illos cellula commodissima: quæ generaliū vsui seruat̄: & tamen hucusq; vix mihi p dies paucos in ea licuit interdum commorari. Itaq; eremitarum quidem sum pater: verum minime (quod q̄ maxime cuperem) eremiticam vitam duco. Va/ria & complura diuersis in regionibus nostri ordinis loca instabilem me giro/uagum & cursorem faciunt: neq; me sinūt (quod siue natura siue institutio mea a teneris in monasterio mirumimmodum videtur expetere) vno in loco fir/mum & solitarium residere. Nunc in Tuscia: nunc in Flaminia, nunc in Piceno, nūc i Venetia, nunc aliis in locis mœrens exulo: vt omnibus qui mea opera in digent satisfaciam: & mihi ipse nunquam satisfacio. Atq; vtinam si mihi nō pos/sum, vel cæteris vel aliquibus faciam satis: ne inanis fuerit labor noster: ne fru/stra desudauerim. Quod profecto ne acciderit, malignitate inualescente aduer/sum me: plurimum vereor. In via hac qua ambulabam, absconderunt laqueū mihi. Contendēti prodesse q̄ plurimis: reformare monasteria: corripere inquie tos: rebelles ac minus obsequētes coercere: aduersatur mihi diabolus: aduersan tur membra eius: ita vt non liceat mihi, quod volo, quod debeo, facere. Noluit Dominus: vt his diebus (quod maiorem immodū concupiui) tecū congrede/rer: vt scires coram quæ mea sit vita: quam minus læta quotidie mihi pertra/ctanda occurrant: q̄ pauca ad votum succedant. Quamobrem (vt ad eremitas nostros redeam) haud impari sane solitariæ illius ac cælestis vitæ desyde/

rio inuicem decertamus. Sed vereor admodũ:ne eius aliqñ diutius perfruen/
dæ facilius mihi blandiat̃ spes:q̃ se mihi vlla obiiciat amplectendæ certitudo.
Quod si omnino (vti diuinat præsaga mali mẽs) futurũ est:ne desis mihi quæ
so:quin me tuis assiduis orationibus,quin epistolis iuues:vt acceptã semel tã
difficilis huius nostri incõpositi ordinis administratio, tum ad multorũ tum
ad meam ipsius salutẽ profutura sit. Contuli me aliquot ante diebus in agrum
Patauinũ,aduisitanda quædã ordinis monasteria. Ad dies itidem paucos Ab/
batiã Pollicinii oppidũ petiturus sum: vt cœnobio illi,olim religionis nostræ
mẽbro nobilissimo,nunc verò prothonotario cuidam Ferrariensi cõmẽdato:
q̃d intra oppidum ipsum situ est pro viribus consulã. Rogatus siquidẽ a præto
re loci oppidanisq́ omnibusq̃ enixissime:vt eiectis inde fugatisq́ opera & in
tercessione sua apud illustrissimũ Dominium nostrũ lasciuioribus ac remissius
viuentibus monachis,regularẽ ibidem vitam instituam:negare nõ potui meũ
ad eos accessum. Siquid boni effecero cooperãte Domino: Vbi primũ rediero,
certior fies. De ep̃atus autẽ,ad quẽ tanto omniũ studio vocaris,negocio:id in/
terim constituat Dñs:q̃d bonũ visum fuerit in oculis suis. Vale: Ex Sãcto Mi
chae. Murani. Die. x. Ianuarii. Mcccclxxvi. Bernardino Monacho. XLIII.

m Ontem Cruciũ eo animo vestro monasterio vniendũ curaui: vt & vo
bis vsui perpetuo futurus esset:& in vestris orationibus frequentius
pro eiusce vnionis auctore memoriã faceretis. Si tñ illum seruato vo
bis Porciliæ mẽbro. R. Patri nostro Abbati Carcerũ ea volueritis conditiõe cõ
cedere:quã liquido coram inuicẽ contulimus:ero sane contentus. Neq́.n.aliũ
noui:qui de me,qui de vobis meritus sit magis. Afficitur propinquis suis:affi/
citur & vobis. Si honesta facta fuerit cõpensatio:vtrisq́ facile satisfiet. Pro An/
gelorũ negocio semel atq́ iterum ad iudices arbitros cõuenimus. Bona satis
sumus spe:rem ad votum successuram. Maximã tñ ferimus molẽ:qui reformã
dum solotenus euersum cœnobiũ suscepimus. Nouiciũ hũc noĩe Domini/
cum ad te mitto:atq́ vt ipse curam eius habeas,volo. Nullã aliam ob cãm ex
hoc monasterio proficiscitur:nisi ob defectũ præceptoris,qui illũ grãmaticam
doceat. Nemo est:qui non ægre ferat eius profectionẽ:ita se modeste atq́ obe
dienter gessit continue. Quinq́ anni sunt,quibus ipsum noui Arretii primũ.
Semper mihi & tũc puer,& nũc adolescẽtulus,senili quadam grauitate magis
q̃ pro ætate præditus visus est. Libẽter eũ incetum claustralium nostro℞,quos
ipse educaui,suscæpissem:& iubenti mihi paruisset:nisi ad arctiorẽ viuendi ritũ
feruẽtiori desyderio eius animus fuisset accensus. Nam optione sibi proposita
a nobis,Vbi libentius cõmorationẽ eligeret: Camalduli ne an apud Sanctum
Michaelem:Vbi ipse mallem respondit. Sanctum tamen Michaelem magis si/
bi cordi esse:q̃uis neutrum locum vidisset: atq́ ad ipsum toto animo & affe/
ctu trahi penitus. Accipies igitur adolescentulum,tuæ curæ cõmẽdatũ:ipsumq́/
que in sancto proposito ac regulari vita confirmabis:atq́ tum verbo,tum
exemplo erudies:gubernabis:institues in omni sanctitate ac timore Domini.
Accedente ad bonam indolem diligẽti accurataq́ præceptoris timorati custo/
dia,nõ poterit non is euadere: qui & monasterio isti,& religioni aliquãdo vti/
lis

lis futurus sit. Scire cupio, qua gratia quaue audiatur frequẽtia Marianus predicator: cuius me studiosissimum nosti. Sum hic Florentiæ tristis ac mœrẽs: plurimis & molestissimis implicatus negociis. Si mihi contigisset: vt ipsum hic euangelizantem audire potuissem: omnia mihi facilia & tollerabilia, eius mihi gratissimo sermone redderentur. Vale & ad me Florentiam, vbi diutius moraturus sum, scribe q̃ frequentissime. Ex monasterio Angelorũ Florẽtiæ. Die. xxvi. Februarii. Mccccclxxxvi.

Antonio Lolio. XLIIII.

o Stendit mihi iam pridem. D. Petrus monachus noster carmen quoddã: qd in laudẽ Innocentii Pontificis maximi, singulari ornatu miroq; cõposueras ingenio. Id adeo mihi cordi fuit: vt profectus hyeme proxime preterita Venetias mecũ tulerim: eiusq; transcribẽdi cõpluribus ptãtẽ fecerim. Cõciliasti tũc primũ tibi beniuolentiã paruitatis meæ: plurimũq; me ad te diligendum tua doctrina proculdubio illexisti. In præsentiarũ vero scito accessisse cumulũ amori erga te meo, ob singularẽ tuã in me humanitatẽ, dilectionẽ, fidẽ: quibus oibus affatim scatẽt, quas ad me modo primũ dedisti, litteræ tuæ ornatissimæ. Itaq; si me diligis: eũ quidẽ diligis, qui dilexit te prior: & qui caritatẽ erga se tuã maximi facit. Delectaris epistolis nostris magis q̃ pro meritis: deceptus forte amore, quo afficeris nobis. Verum sentire tibi de iis liceat pro arbitrio. Ego certe ipse de me nõ fallor. Aperui (vt optasti) amicitiæ fores. Semp tibi qñcũq; volueris, patebit ingressus: poterisq; apud me imposterũ, q̃tũ desyderaueris, nõ sine ingenti mea voluptate hospitari. Cõmenda me. R. Dño meo protectori: cũ quo te optime valere maxime cupio. Ex fonte bono. Kalendis Maii. Mccccclxxxvi.

Petro Gallo Eremitæ. XLV.

a Ccæpi hac eadẽ hora litteras tuas: quibus te haud immemorẽ cõfitentis accæpti a nobis benefitii: & tuũ erga me amorẽ fidẽq; constanter ostendis. Hoc certe mihi de te, ex quo in Eremum nostram a nobis admissus es, nũq̃ dubiũ fuit. Et merito quidẽ. Quo. n. pacto secus existimarẽ: qñ nulla in re (qd pfecto ipse nouerim) te offenderim aliqñ? Quãobrẽ tanto Heri vesperi admiratus sum magis: q̃to reclamãtibus cæteris contra innocentẽ patrem, tu quoq; vna cũ illis te nobis opposuisti: qui reliquos oẽs debueras tua prudẽtia & grauitate cõprimere. Ego quidẽ vestrũ omniũ gratia indolui satis: q; præter oẽm spẽ atq; expectationẽ meã, post bucellã mecum pariter sumptã, adeo immodice ĩsurrexeritis aduersum me. Est ne obsecro (vt bona tua venia, paterna tecũ vtar libertate) est ne inquã sermo iste Eremitis cõueniẽs: vt pp panẽ minus candidũ tãta animorũ cõmotione de nobis cõqueramini? Esca, inquit apostolus, ventri: & venter escis: hũc & has destruet deus. Nostis ipsi optie: cõsueuisse olim Eremitas, aũt herbarũ radicibus, aut certe pane vesci ordeaceo. Eia aselle (dicebat coeremita ille vester Hilariõ, alloquẽs corpus suũ, nõ te ordeo alam sed paleis: ac fame sitiq; cõficiã: vt cibũ potius q̃ lasciuiã cogites. Quid memorẽ Hyeronimi. Romualdi, Mauriq;, ac reliquorũ Sanctorũ abstinẽtiã singularẽ: q ĩ solitudinibus errãtes, circuierũt ĩ melotis & ĩ pellibus caprinis, egẽtes, angustiati, afflicti: qbus dignus nõ erat mũdus. Cibus vr̃ nõ carnalis, sed spũalis ẽ. Panis vr̃, Panis angelicus ẽ: q & cãdidissimus ẽ, & oi suauitate repletus. Panis vr̃

qui quotidie a vobis vel auidissime frangendus est: haud dubie participatio corporis domini est: qui in supremæ nocte cenæ recũbẽs cum fratribus/turbæ duodenæ,& qui post illã futuri erãt/suis sacratissimis manibus se cibum dedit. Cur hoc quæso: nisi vt omnes nos/& vos precipue/qui negociis sæcularibus minime implicati/cœlo tantum esse debetis intenti/pie ad moneret: ne soliciti essemus dicentes: Quid manducabimus/aut quid bibemus? Manducate/inquit ille/quæ apponuntur vobis: nihil interrogantes pp conscientiam: conscientiam inq̃ non tam nostram/q̃ alienam: qui ad interrogationem vestram/cur vobis durior panis subniger,insuauis,ac male coctus subministretur: pessime revera ædificati scandalizantur. Cæterum hæc nequaq̃ scribo: q̃ huius sententiæ sim: vt non vobis/qualem cupiam/detur panis: cũ excusauerim me heri apud vos & sufficienter & vere: culpamq; haud iniuste in eos reiecerim: qui panem con ficiunt minore/q̃ eis sæpius iusserim/diligentia & cura. Hæc tantũ in presentia de pane paucis dixerim. Ad reliqua quæ mihi coram,obiecistis/non duxi respõ dendum. Accipies autẽ quæ scripsi/amico atq; syncero animo/& minime suspi cioso: ac misertus nostri/quibus multorum demãdata est cura/quiq; die noctu/q; absq; vlla & animi & corporis quiete continuis fatigamur/angimur/crucia/mur solicitudinibus: tu solitariæ istius vitæ suauissimis delitiis fruere. Vale & ora pro me. Ex fonte bono. Die. xxiiii. Maii. Mcccclxxxvi.

Marco Barbo Cardinali. S. Marci. XLVI.

p Lurimum affici dignationem tuam Pistoriẽsi ẽpo: ex ipsius ad me no uissime datis litteris aperte cognoui. Ego vero ita eum pro suis ergã me meritis atq; religiosissimis moribus obseruo & colo: vt paucos nouerim/quibus sim deditus magis. Semel cũ illo Florentiæ cõgressus sum: Vbi nimiq; adeo se benignũ mihi atq; affabilẽ prestitit: vt ex eo tpe semper mihi Summo pere cordi fuerit: ac de ipsius integritate pietate fide q̃optime senserim. Itaq; commendatum sibi a Summo Pontifi. fuisse monasteriũ. S. Zenonis de Pisis/& letatus sum admodũ: & ipsi per litteras congratulatus sum exanimo: Sperãs fore: vt Abbatia olim p nostri ordinis monachos negligẽtius gubernata: hu/ius ẽpi diligenti administratione & cura breui sit reformanda in melius atq; eri genda. Cæterũ mi dñe colendissime non possum nõ vehementer dolere,angi, cruciari: q; eo tpe Camalduleñ. religioni me præesse contigerit: quo desolatio/nem eius ruinãq; ingenti meo tũ dedecore/tum detrimẽto ac iactura/infra bre ue tps(nisi apposuerit manum suam dñs) sim visurus. Cõmendantur quotidie nostra cœnobia: nullũq; siue paruũ siue magnũ vacare contingit: q; non cõti/nuo in alienũ ius cedat. Præciduntur mẽbra a corpore/nulla amplius nostra præ ualente auctoritate,nulla industria: neq; mihi Generalis ordinis videor: cui bre ui sola Eremi nostræ administratio/& illa quidẽ vix sit relinquẽda. Faciat Dñs: qd bonũ visum fuerit in oculis suis: neq; patiat p sua clemẽtia/nos ab eius volũ tate,vllis vnq̃ fractos aduersitatibus,deficere. Hæc tecũ paucis cõquestus sum, ea potissimũ Fiducia: qua te semper & religiosorum omnium patrem/& mœ/rentium cõsolatorem extitisse cognoui. Vale. Ex fonte bono. Die. xvi. Augusti. Mcccclxxxvi.

Cardinali Senensi Protectori. XLVII.

Decreuit

d Ecreuit tandem.D.Basilius hatum lator Romã petere:vt sua presentia/& tua potissimum intercessione/negocium sui hospitalis expediat. Facile(vt spero) cum.R.Cardinali Recannateñ.conueniet:qñ eo animo Romam venit:vt debito/si quid reliquum fuerit/promptissime satisfaciat. Nollem tñ/si fieri poterit/plus ab eo exigi/q̃ debeat:cum lõge magis deceat potentiores liberalitate vti in pauperes:ac dare potius beneficia/q̃ accipere. Cõmendare ipsum tuæ dignationi pluribus pergerẽ:nisi superuacaneũ certissime intelligerem:qñ id satis tum sæpe alias/epistolis meis/tum imprimis anno preterito corã fecerim:cum essemus pariter apud Abbatiã de Rota. Is vero est huiusmodi:tantaq; me colit pietate ac fide:vt merito mihi sit q̃carissimus. Tanta enim animi alacritate pro vtilitate domus meæ/cuius curam gerit/sine intermissione laborat:vt minime omniũ gratis apud nos panem manducet. Quare non dubito/quicquid pro illo poterit.R.D.tuam libentissime facturam: ac preter hoc hospitalis negocium/semp etiam ipsum post hac tum eius merito/tum meo nomine cõmendatam habiturã. Cæterum pace nuper Italiæ reddita gauisi sumus in dño:gratulati plurimum & vniuersorum quieti/& nostræ (vti sperabamus) ab immodicis impositionũ vexationibus liberationi. Sed (vt video) prædicatur a plurimis pax pax:cum nobis nõ sit pax. Sperauimus bona: & ecce turbatio. Prestolantur omnes trepidi/huius nouissime impositionis exactionẽ paulo post (vt minantur isti) futuram. Consuluit mihi quidam amicus noster:homo sane grauis:& qui mores optime callet romanæ curiæ:vt de hac re scriberem Summo Pontifici:meq; illi obnixius commendarem. Quod & feci. Poterit percurrere Litterarum mearũ exemplum dignatio tua:& si sperauerit posse nos eisdem apud Pontificem aliquid proficere:iubebit nostris/qñ aut per quem Sanctissimo.D.nostro litteræ reddendæ fuerint. Sin minus: fiãt omnia tuo arbitrio. Facio ipse/q; possum:vt nihil intẽtatum relinquã:quo hoc grauissimo onere liberari posse sperem:more eorum/qui cũ aquis suffocati periclitantur/cuicunq; rei etiã nouaculis (vt dici solet) manus applicant iniiciuntq;:vt in ripam eniti atq; euadere quoquomodo valeãt. Tu quoq; in hoc negocio dñe colendime ꝑ viribus adiuua nos apud Summũ Pontificẽ. Alias certe breui de nobis actũ intelliges. Vale.R.dñe:cui me totũ trado dedoq;. Ex fonte bono. Die.xxvii. Augusti. Mcccclxxxvi. Innocentio Papæ Octauo. XLVIII.

b Eatissime pater post Oscula beatorum. Quã grauibus atq; immodicis per hoc decenniũ grauati fuerimus impositionibus:arbitror non latere Sanctitatẽ tuã. Adeo certe exhausti atq; exinaniti sumus omnes:vt paucos nouerim bñficia habentes:quibus nõ fuerit/alienare predia monasterium suoꝝ. Quãtum reuera ad me attinet:ita supra vires oppressus sum: vt cũ ob veteres impositiones/in quas complura hucusq; Florenorum milia ꝑsolui/conflatum ingens æs alienum haud quaq; integre adhuc dissoluere potuerim:nouissima hac/quæ summa omnium trepidatione ac solicitudine paulo post exigenda expectatur/solus ipse octingentos ac viginti aureos Florentinis impositoribus numerare compellar. Habeo pater Beatissime longe quidẽ minores ac tenuiores/q̃ ꝑ numero familiæ redditus:quãdo mihi præter hos/

pites/qui nunq̃ desunt/centum fere/domestici alendi sunt:onerosa profecto atq; intollcranda presso pauperi sarcina. Tuam itaq; imploramus opem: atq; vt custodias nos vt pupillam oculi/& sub vmbra alarum tuarum protegas nos: proni ac supplices petimus Innocenti Sanctissime. Ne vltra patiaris ouiculas pascuæ tuæ adeo immodica pecuniarum exactiōe vexari. Reddidisti tua clemētia & pietate Italiæ pacem:ne permittas immanius adhuc in nos bellum sæuire. Liceat nobis per tuam beatitudinem/sicut Innocentē cupimus:ita & quietam vitam ducere:excussoq; te iubente iam tādem laicorum nos opprimētiū iugo/tibi(vt par est) seruiamus soli:ac trāquilliore animo reddamus altissimo vota nostra. Omnia subiecta sunt ditioni tuæ. Imperium tuū pro maiestate pōtificatus atq; amplitudine/haud immerito pro numine obseruandum est. Tuū est claudicare volētes nimia licētia sæculares potestates/atq; in prophetis tuis malignari pergentes:& auctoritate deterrere:& edicto comprimere. Vbi apposueris manum tu:omnia proculdubio æqua lance appendentur. Ad vltimū ne pluribus tuæ Sanctitati fastidio sim:si decreueris saluare nos: continuo liberabimur. Tantum dic verbo:& saluabimur pueri tui. Quod/vt fiat: quantis valeo precibus perq̃ humiliter peto. Valeat/Sanctissimus Dominus meus q̃diutissime:cui me seruulum suum/omneq; Camaldulensis ordinem enixissime cōmendo. Ex fonte bono. Die. xxiiii. Agusti. Mcccclxxxvi.

Petro Barrotio Bellunensi Episcopo. XLIX.

q Væ curando infirmo opus erant/sedulo exhibuisti remedia:adeo vt q̃tacūq; morbi vim/allatum abste nouissimis litteris tuis/tam strenuum atq; exquisitum medicamentum/& si non leuare penitus/vel mitigare saltem ex parte magna debuisset. Cæterū vereor:ne illud pati cum experiētia magistra didicerim. Non est in medico semper releuetur vt æger. Interdum docta plus valet arte malum. Tot grauissimis scripturarum sacrarum sentētiis in vnum cōgestis/totq; precipuis Sanctorum virorum exemplis/vna tua epistola diligentissime expositis: veluti fomentis ægro admotis:& tanquam propinata mihi ex variis aromatibus dilluta potione:torpentem atq; afflictum excitare conatus es:& tamen non penitus me leuatum sentio:nō sanatum omnino. Reiicere videtur male habentis stomacus hausta medicamenta:neq; illa cōcipi venis/vt virtutem suam operentur/patienter sustinet. Hoc(vt scias) non aliunde nasci puto:nisi q; nondum satis percurata priore mala valitudine/grauior occupat morbus:& recidiua(aiunt medici)peior radice. Narraui superioribus litteris meis:quæ mihi eousq; aduersa acciderant:atq;/vt opem ferres/ lingua tua erudita/instantissime petii. Quod pro tua in me caritate facile impetraui. Consolari studuisti q̃primum mœrentem:ac nutantem labantemq; firmare. Sed ecce dum resumere spiritus vigorem suum cœpit: noua superuenit tribulatio:recens denuo mœrendi materia succedit. Sæuiente dudum immaniter bello aduersus Pontificem precabamur omnes pacem:pacem/iis qui longe:& pacem iis/qui prope:vt & ecclesia tandem/& illā infestantes quiescerent: atq; iccirco potissimum:vt qui impositionibus tot annorum exhausti/atq; ad sanguinem vsq; emuncti eramus:hac nouissima & grauiori q̃ vnq̃ alias Florē-

tinorum

tinorũ impositione,confecta pace, firmataq; inter concordia dissidentes libe/
raremur. Verum(vt video)propheticum illud iure meritoq; congruere nobis
potest,pax:pax:cum nequaq̃ sit pax. Quis enim eam pacẽ appellet:vbi haud
minus crudelitas quam auaritia in ecclesiasticum ordinem grassatur? Hæc me
excruciãt mirum immodũ pater: vexant:perturbant:vixq; esse valeo compos
mei. Non igitur miraberis nimium:si haud tantum monitis tuis profecisse vi/
debor:quantum ipse tibi forte persuasisti. Vehemens hic adeo & grauis langor,
potioribus(vt ipse sentio)remediis indiget. Hoc genus dæmonioꝝ,tam acri/
ter nos impugnantium,superari alias facile posse non arbitror:nisi in oratione
& ieiunio. Ora itaq; & tu pro nobis Domine colendissime:cuius precibus nos
adiuuari mente & spiritu deuotissime poscimus. Vale. Ex fonte bono.die.xvii.
Septembris.Mcccclxxxvi.

Bartholomæo Cambii abbati.S.Miniatis.ordinis Oliuetani.L.

a Dmissum quereris in monasterium Sanctæ Mariæ in gradu quẽdam
monachum religionis tuæ:mihiq; id culpæ asscribis:miratus de me:
ac mihi pluribus exprobrans:q̃ non debuerim esse in admittẽdis fugitiuis alie
ni ordinis adeo facilis. Ego autem pater(quod bona tua venia dixerim)miror
de te longe magis:qui ita facile hoc de me sinistra oppiniõe senseris: atq; eius
peccati in me reieceris culpam:qua teste deo:& conscientia mea penitus vaco.
Admissum.n. transfugam tuum in ordinem nostrum, nullius hucusq; litteris
mihi significatum est. Tu certe primus nunciasti. Non noui hominem:neq; ali
quem etiam,qui pro illo apud me intercesserit. In religione quoq; nostra cui fe
cerim potestatem alienos recipiendi:scio neminem. Quamobrem cum inno/
centem fueris criminatus:falso persuasus,me tuo ordini fuisse aduersatũ: abii/
ce quæso hanc tuam de me exanimo opinionem: neq; facile cuiq̃ secus tibi de
me referenti credideris. Debeo plurimum compluribus ordinibus religiosorũ
sed tuo sane imprimis:quippe qui & ante demandatum mihi generalatus offi
cium & postea etiam, q̃sæpissime in pluribus vestris monasteriis singulari sem
per fuerim exceptus humãitatæ: neq; minori fiducia ad vestra q̃ ad nostra cœ
nobia vnq̃ diuerterim. Quãdo igitur pati possem:vt vllã me sciente aut cosen
tiente quisq̃ nr̃m inferret iniuriã adeo de me optime meritis: quos ꝑfecto(vti
merito debeo)semper veneratus sum:obseruaui:colui? Nõ indiget fugitiuis Ca
maldulensis religio:vt cõseruetur,ac reformet̃ in melius. Huiusmodi odit mo
nachoꝝ genus. Qui si in cœnobiũ.S.Mariæ ĩ gradu(sicut scribis)admissus est:
primũ quidẽ in eũ locũ admissus ẽ q̃ incommẽdã iã pridẽ datus a Põtifice,alie
næ ditiõi subiectus est:& eũ ibidẽ forte de nr̃is inuenit: qui eius cõgruens mori
bus,habitũ nr̃m temerario ausu haud repugnanter fugitiuo tradidit. Crede mi
hi venerande pater:quia non mentior. Si voluissem de tuis:de iis inq̃,quos ve
stra congregatio maximi facit:haberem modo cõplures:a quibus instãtissime
requisitus, auerti aures meas: semperq; constantissime reieci petentes. No/
li itaq; obsecro hanc in me culpam retorquere: ne ipse forte & delatoribus ni/
mium faciles præbuisse aures videaris: quod nequaquam decet:& innoxium
falsi criminis arguisse. Vale.ac pro me vna cũ filiis tuis Dominum deprecare:

quibus me totũ certe ex animo ac libẽs offero. Ex Fõte bono. Die. vi. Nouẽbris. Mcccclxxxvi.

Eusebio Hispano monacho. S. Michaelis Murani. LI.

Excusationem diuturnioris silẽtii tui facile admisi: quippe qui nouitiatus ac tirocinii tui tẽpore, ob taciturnitatis grauitatem, religiosamq̧ modestiam silere cõstitueris ẽt a bonis. Ego vero licet minime improbem, q̃d ad tp̃s tacueris: longe tñ gratius extitit mihi, alta te mecum silentia rupisse. Nã cum te donauerit dominus haud contẽnendo eruditæ linguæ munere: vt scias proferre noua & vetera: non inutile arbitror fore: si ad vtriusq̧ nostrũ solatium etiam sæpius posthac ad me scripseris: ne talẽtũ tibi doctrinæ traditum altius defodisse in humũ videaris: q̃d in plures erogandum accæpisti. Facies tñ: sicut expedire magis quieti ac tranquillitati mentis tuæ iudicaueris: dummodo non dubites, quotienscunq̧ ad me litteras dederis: semper illas mihi iucundissimas fore. Plurimũ vero gauisus sum: certiorẽ me fcm̃ abs te, de tua ipsius oblatiõe in odorẽ suauitatis dño. Nõ. n. obtulisti holocausta medullata cũ incensõ arietum: nõ obtulisti boues cũ hircis: sed temetipm̃ exhibuisti hostiã viuentẽ, sanctã, Deo placentẽ. Accipiat placide ac benigne Dñs oblationẽ tuã: vt placeas ei semp: nec q̧ sit tibi confusio confidenti in eo, omnibus diebus vitæ tuæ. Orationũ suffragium, quod pro te a nobis exhiberi petisti, idẽ abs te ipse mihi præstari enixius postulo: quippe qui & magis indigeo: & facilius tu occupatus minus, obtemperare mihi poteris. Scio nõ te fugere, q̃tis præmamur angustiis: solicitudinibus, curis. Mirantˀ certe complures: quomodo pati valeam tot aduersa. Si quid tamen roboris est in me. Si qua virtus atq̧ cõstantia in perferendis malis: ei sane tribuo soli: qui est adiutor in oportunitatibus, in tribulatiõe. Qui rogatus pro me ab iis, qui me singulari prosequũtur pietate, misereatur imperfectum meũ. Et tu quoq̧ pro afflicto præcator accede: vt hac in parentẽ pii filii commiseratione, quemadmodum profecto nomine: ita & re ipsa εὐσεβὴς merito prædiceris. Vale. Ex Fonte bono. Die. xi. Nouembris. Mcccclxxxvi.

Bernardino monacho Sancti Michaelis Murani. LII.

Scripsi. D. Andreæ: quid sentiam super vniẽdo Carcerum monasterio. Atq̧ si hoc minus per abbatẽ licuerit: quid mihi videatur de prouintia reformandæ Vangaritiæ suscipienda. Quæ omnia & ipse accuratius perleges cũ cæteris fratribus. Non habet ordo hic noster his duobus monasteriis dignius aliud aut opulentius: atq̧ ad conseruandã vitæ regularis obseruationẽ, augẽdumq̧ (qua maxime re indigemus) proborũ monachorũ numerũ accommodatius. Et tñ segnes ac desides differtis tantũ bonũ: incerti quid crastina paritura sit dies. Habetis Generalẽ vestrũ totũ: qui sæpius vobis vltro pollicitus est operã suam: neq̧ hãc benefaciẽdi, atq̧ vnionis vestræ augẽdæ, occasionẽ impræsentia expẽditis ac æstimatis. Adhuc mihi ꝓmisit nemo diuturniorẽ vitã. Generalẽ quidẽ semper habebitis: me aũt nõ semp habebitis. Non modo fautuᵣos vobis, qui post me futuri sunt, existimo: verũ etiã palã aduersaturos. Quod cum essem isthic abbas: experiẽtia didici. Operamini, dum tẽpus habetis: dum cooperaturos vobiscũ nos, ac familiã nostrã, dubitare nõ potestis. Si vobis autoribus ordo noster non reformetur: vt id citra alpes diebus nostris fiat: spem

omnẽ exanimo abiicite.Potuistis anno preterito administrationẽ Vãgatitiæ su ſcipere:ſpe ſatis certa,vniendi paulopoſt adeo nobilis monaſterii cum reliquis veſtris.Nulla propterea a vobis exigebatur pecunia:immo illa offerebatur vo bis,Numerus tñ monachorum pro arbitrio veſtro requirebatur:quẽ iam meo iudicio,totidẽ ibidẽ nouitiis admiſſis duplicaſſetis.Hortabatur adhoc aggre diendum opus,cõmẽdatarius ipſe,ſicut noſtis.Prætor cũ oppidanis omnibus idipſum ardentiſſime expetebat.Reuerendus quoq; pater Abbas Carcerũ litte/ris cõpluribus ſe huius cõficiendi negocii interceſſorẽ atq; interpretẽ fecit : eo quidẽ(vt ego cõiector) animo:vt is haud multo poſt pari rõne abbatiæ ſuæ cõ ſuleret:atq; in tutum portũ deueheret.Eſſetis nunc cõtẽti ſupra modũ:nec vos cœpti tã preclari ac religioſi operis pœniteret.Heu q̃tũ bonũ,q̃tum inq̃ bonũ negligitis:q̃ mali eſtis rerũ vtilium atq; honorabilium æſtimatores.Tãti ne fa citis quietẽ iſtã veſtrã & ocium:ſic priuato amore,vni Sãcto Michaeli deuincti & obligati eſtis:vt ruere ordinẽ reliquũ in oculis veſtris patiamini:vt nõ veſtro ẽt incõmodo creſcere cupiatis? An ignoratis:q; niſi granũ frumenti cadens in terrã mortuũ fuerit,ipſum ſolũ manet:ſi aũt mortuũ fuerit,multũ fructũ affert? Egredimini de loco vr̃o:& ite in terrã,quã mõſtrat vobis deus:facietq; vos ibi in gentẽ magnã.Terrã ꝑfecto ꝓmiſſiõis merito æſtimare debetis duo p̄clara illa cœnobia:Carceꝝ & Pollicinii:terrã inq̃ lacte ac melle manantẽ. Lucet ſub modio lux vr̃a:& quidẽ haud ſine piculo,vt aliq̃n extinguat̃. Potẽtes facile in plura loca diffundere lumen veſtrũ,non ſolũ abſq; ſua ipſius diminutiõe, veꝝ ẽt maximo incremento:& minime curantes:digni certe eſtis,meo iudicio,re/prehenſione.Deniq; hoc vobis minime ſiluerim:qd reuera non ſine lachrymis mihi in mẽtem venit.Videre mihi videor ante oculos Mariã beatiſſimã:cuius nomini vtrũq; cœnobiũ dicatum eſt:de vobis deq; me ipſo conquerentẽ:q; tã diu prorogetur domoꝝ ſuarum reformatio: q; de ipſius auxilio deſperemus. Pollicetur nobis opẽ virgo ſingularis,ac inter oẽs mitis.Dubitare nõ licet,oĩa nobis ad votum ſucceſſura.Suis apud filium meritis & interceſſione quicquid voluerit,facile impetrabit,Eſt.n.clæmens:pia:dulcis:& [illegible]gẽdũ omnibus eã inuocãtibus adiutrix prõptiſſima. Denegare nobis ſane auxiliũ nõ poterit: quæ infinitis quotidie coruſcans miraculis(ſicut ipſi mecum vidiſtis) vt reli/gioſius ibidẽ atq; obſeruantius p vos colat̃,inuitat. Non ſunt modo cõmemo randa vobis aliarum congregationũ exempla:que tenuioribus ac anguſtiori/bus inchoatæ principiis,poſtea opitulante dño feliciora indies atq; vberiora incremẽta cõſecutæ ſunt.Hæc p vos metipſos diligentius cogitate:& ſi me ve/ra honeſta,& rõnabilia ſuaſiſſe animaduerteritis:excuſſo tandẽ torpore accingi mini ad opus dei:quo profecto inſpirante hæc me mõ vobis ſcripſiſſe nõ dubi to.Atq; imprimis tibi Bernardine fili:quẽ ad huiuſmodi pietatis ac diuini cul/tus opera præcipuo ſingulariq; tractũ feruore iampridẽ cognoui.Trahe & ipſe alios poſt te:Currant in odorem deſyderiorum tuorum.Vale.Ex Fonte bono. Die.xiii.Nouẽbris.Mcccclxxxvi. Galeoto Abbati.S.Hypoliti.LIII.

Epe & multum inſtitiſti apud me,tũ ſermone corã,tum frequentibus litteris:vt excuſſo obedientiæ Vicarii noſtri iugo,liceat monialibus il

lis tiris suo sibi arbitrio eligere cõfessorẽ.Quid Florẽtiæ nouissime cõstituerim minime te oblitũ existimo.Neq; per Priorẽ stetisse adhuc accæpi:quin ex duo/bus,quoꝝ monialibus dãda erat optio,alteꝝ seruaretur.Voluisti,vt monachus tuus,& tui monasterii,& monialiũ pariter curã gereret:qd Vicario neq̃q̃ pla/cuit:& iuste quidẽ.Quomodo.n.solus vtrisq; satisfacere potuisset?Nunc aũt,q̃n te placidũ monachũ admisisse scribis:nõ dubito ꝑmissurum Priorẽ:vt.D.Hi/larianus in capellanũ a monialibus recipiat.Quodvt oĩno faceret:aperte con scripsi.Ego quidẽ ægre fero,te ac Priorẽ cõcordes non esse:vti certe par est. Et forte hinc accidit:vt presumãt mulieres imꝑfectioris sexus obstinatius relucta/ri maioꝝ imperio.Quid.n.nõ temere audeant feminæ:vbi viri,qui aliis exem plo esse deberẽt,peccant?Prælati estis ambo:prudentes & eruditi ambo:digni tate pares ambo:& tñ haud facile cõuenit inter vos.Imitamini turbã eaꝝ incõ/sultam:quãtũ ingenia nostis,ẽt natura ipsa,q̃mobilia sint:cũ illas ꝑfecto opor uerit vestri imitatione multo magis recte facere.Quãobrẽ hortor & moneo:vt id ipsũm dicatis ambo:& nõ sint in vobis schismata.Sit vnus vriusq; animus: vna mens:vna volũtas:quoꝝ idem est habitus:eadẽ professio:institutum idẽ. Nolite quæso inuicem prouocare:inuicẽ inuidere:sed honore potius inuicem præuenientes firmã atq; perpetuã seruate caritatẽ.Alter alterius onera portate: & sic adimplebitis Legẽ Christi.Hoc agẽtes facile(mihi credite)ꝑsuadebitis monialibus:vt parere dicto velint:vestraq; bene ædificatæ cõcordia,erubescẽt prælati sui sñiam ꝑtinacius impugnare.Secus agendo:quis dubitet,alterius ve strũ factione ac fauore illas in suo proposito durius obfirmãdas?Quod ne fiat: omnino cauẽdum est.Vale.Ex Fonto bono.Die.xxvi.Nouẽbris.Mcccclxxxvi.

Bernardino Monacho Sanctti Michaelis Murani.LIIII.

m Iror valde sacerdotes illos regulares id a me efflagitare ausos per in/terpretes:qd ne cogitare quidẽ debuissent.Postulant a me,vt scribis, Angelorũ monasterium.Postulabunt paulopost generalatũ ipsum. Honestam petitionẽ.Et vbi [illegible] quæso honoris mei ratio:debiti mei:obligationis meæ? Ideo ne tanto p[illegible]sensu totius Camaldulensis ordinis mihi demandata est cura:vt eius benef[illegible]cia,illaq; potiora,ac prestantiora distrahi patiar:ac mercena riorum more oues meas Luporum morsibus exponã?Est ne hæc illa fides:quã me seruatutũ religioni meæ ẽt iureiurando promisi:vt hereditas patrũ meorũ in alienum ius concedere me autore permittatur:pro qua conseruãda vel ipm̃ debeo sanguinẽ fundere?Negauit constantissime petenti regi vineam suã Na/both:& tandem pro vinea vitam dedit.Passa est repulsam a Salomone mater dilectissima:quæ dari Adoniæ fratri Abisac sunamitẽ vxorem postulauerat. Et eiusmodi me nostri isti patres putauerunt:vt blandis intercessorũ suoꝝ delini/tus suasionibus,vltro eis nobilissimũ totius nostræ religionis mẽbrum:dextrũ Sacræ nostræ Eremi lumen:ac celeberrimũ tota Italia monasterium condona rẽ?Male profecto nouerunt:q̃ri faciam Angeloꝝ cœnobium:immo q̃maximi merito faciendũ sit.Bis centum & eo amplius annos viguit in ipso habitus Ca malduleñ.A multis sæpius structæ illi fuerunt insidiæ:vt inde turpiter eiicere/mur.Nondũ tñ quisq̃ præualuit:pro nobis pugnante dño & misericorde & iu/

sto: neq; pmittente, vt alieni in labores nostros introirent. Nam quo tempore Ambrosius vir Sanctissimus ordini præerat: iussu Dñi (vt audio) mãdatũ fuit: vt monasteriũ ipsum, eiectis prius fugatisq; oĩbus, solotenus euerteretur. Quo audito Ambrosius Dominiũ impiger adiit: & tamdiu añ ipsum prostratus iacuit: donec adeo impiã sñiam reuocaret. Mariotus Ambrosii successor ꝓ ipsius cœnobii conseruatione, quibus sumptibus, quibusue pepercit laboribus? Testes sunt regulares hi: de quibus modo nobis sermo: qui tunc quoq; monasteriũ Angeloꝝ ambierũt. De me vero, qd egerim, sileo: qñ vniuersa Florentia testis est: ꝑ me nõ stetisse: quin locus ipse liber ordini seruaret. Et seruabit: si Deo placuerit. Licet.n. hostẽ validum ac potentẽ habeã: qui & numero satelitum & virtute me superet: confidens tñ in eo, qui parua militũ manu innumerabiles plerũq; hostium acies fudit: & quo protegente vnus persequitur mille, & duo fugant decẽ milia: adhuc minime cessi: nondũ terga verti. Quin potius maiore indies recreor spe potiundæ victoriæ: quẽadmodum ex nostris ad Abbatem tuũ litteris plenius disceẽ. Nam & si incertus est semp exitus belli: & nos plane haud æquis viribus dimicamus: hostes tñ nostri siue fatigatione continuati certaminis affecti: siue ipsa rõne cõuicti: ex quo nec vi potuerũt, nec fraude assequi: vt me ad deditionẽ monasterii, aut metu cõpellerẽt: aut promissionibus allicerent: obtulerunt cõditiones ad conficiendã pacẽ, concordiãq; firmandam: ita vt maiorem belli molem hucusq; exhaustã putem: q̃ supersit in futurum: ipso sic disponẽte: q neq; in arcu neq; in hasta nouit saluare. Quãobrem responderi iubebis religiosis illis: vt qñ nos, qd ad ipsos pertinet, nihil quærimus: & ipsi vicissim non appetãt nostra. Sint sua sibi: illaq; recte administrẽt: neq; fecerint parum. Quod ad me attinet: certissime sciant, hanc esse firmã apud me obstinatãq; sñiam: si forte euenerit, vt mihi detur optio: electurum me potius mortẽ, q̃ voluntariam cœnobii Angelorum deditionẽ. Nicolao fratri ob adeptum magistratum congratulare meo nomine: quem opto felicem ei ac faustum fore: vt per illum fecerit sibi gradum (quod facile spero) ad maio[illegible]. Eum saluere, vbi vos visitatum venerit, iubebis ex me. Opus de rebus ge[illegible]etorum absolui citius ab impressoribus cupio: vt eius legendi mihi quoq; cum cæteris potestas fiat. Vale. Ex Fonte bono. Die. iiii. Decembris. Mcccclxxxvi.

Guidoni Priori monasterii Angelorum. LV.

d Atum te a summo Pontifice Priorem monasterio Angelorum: lætus & gaudens accæpi: fuitq; mihi is nuncius sicuti optatissimus, ita certe iucundissimus. Confido nãq; de te in Domino: q cum sis ob multarum rerum vsum haud mediocri prudẽtia præditus: ac monasticæ regularisq; vitæ disciplinam optime calleas: nõ alius in gubernatiõe istius nobilissimæ domus futurus sis: q̃ in prioris congregationis tuæ administratione fuisti. Neq; mirum tibi videat: si varium colorẽ, quo prius tegebaris, candido permutasti: atq; ex Cistersiensi Camaldulensis effectus es. Nam ex hoc quoq;, si volueris, haud parũ poteris proficere. Quotienscunq;.n. lacteum habitum & columbinæ innocentiæ candore fulgẽtem cõsyderaueris: quotiens te super niuen dealbatum animaduerteris: totiens seruandæ puritatis diligentius admoneberis: totiens in illum

perfectioris vitæ montem euadere contendes: vbi eius cont empleris gloriam transformati: cuius vestimenta facta sunt alba sicut nix. Sint igitur omni tempore. (sicut scriptum est) vestiméta tua candida: vt post exactã strenue, huius vitæ miseriarum plenæ; militiam, eo tandẽ regno dignus habearis: in quo cũ Christo gaudent omnes sancti: amictiq; stolis albis sequuntur agnum, quocunq; ierit. Me vero, cui te humanissimis litteris tantopere commendasti, eum te semp habiturum confide: quem ipse volueris. Quantum reuera ad me attinet: futurũ me tibi cõstantissime polliceor, & pro generalatus munere patrẽ indulgẽtissimũ: & p religionis instituto humanissimum fratrem. Vale. Ex fonte bono. Die xxviii. Decẽmbris. Mcccclxxxvi.

Guidoni Priori monasterii Angelorũ. LVI.

c Ommendas me tum soluta oratione, tũ carmine: ac plurimis effers laudibus. Vtinã sicut ornate id & grauiter pro ingenii tui facilitate: ita quoq; & vere, ac sine paruitatis meæ confusione protuleris. Noui sane q̃s sim: neq; de me ipso fallor. Quãdo itaq; plura mihi q̃ promeritis tribuisti, optime de patre sentiens pro tua pietate: ora enixius Dñm: vt eum me esse permittat: qui cõcæptæ de me opinioni tuæ facile rñdeam: taléq; me factis exhibeat: qualẽ ornatissimis litteris exprimere cõtendisti. Gratissime vero accæpi. q nos vltro. M. Laurentio cõmẽdaueris. Neq;. n. parũ prodesse poterit cõmendatio tua: qui præcæteris deo dicatis inuenisti gratiã in oculis eius: tibiq; ipm peculiari atq; arctissima deuinxisti beniuolẽtia. Hoc te diuinitus affectum munere arbitror: vt ciuis primarii, atq; in vrbe ista facile principis adeo ingentem tibi amorẽ cõciliaueris: non tã tuo ipsius emolumẽto & cõmodo: qui pro tua modestia es paruo contentus: q̃ vt tua intercessiõe & opera (qd hactenus q̃ studiosissime fecisti) plurimis indigẽtibus ac pressis cõsuleres. Vale. Ex Fõte bono Die. x. Ianuarii. Mcccclxxxvii.

Frã. Pico. Cardi. Senẽsi ptectori. LVII.

m Issurus de die indiem vnũ ex familia nostra domestica Romã, ob quædam satis vrgẽtia negocia: distuli hactenus scribere Dñationi tuæ colendissime, quo a[illegible]o accæperim liberationẽ monasterii Angelorũ. Quãobrẽ si minus tẽpesti[illegible]fecero: det quæso veniã tarditati meæ pietas tua: hoc sibi certissime persuades, me quicquid in præsentia significauero, libratiore iudicio & cõstantiore sñia esse dicturũ: quippe q hoc diuturniore interuallo rẽ oẽm maturius perpenderim. In reformando Angelorũ monasterio illud ante oĩa semp optaui: vt ea futura esset ipsius loci reformatio: quæ & diuino probaretur iudicio: & vrbis, in cuius medio situs est, expectatiõi satisfaceret. Cæterũ quæ primũ reformatio p nos facta ẽ: q̃uis (vt mea fert opinio) Deo accæpta esse potuerit: minus tñ hominũ gratiam meruisse visa est: cupiẽtibus ciuibus, qd haud facile religio nostra præstare potuisset, religiosos ac optime institutos monachos: & eosdẽ conciues suos. Laboramus pfecto huiusmodi hominũ inopia. Non desunt tñ per Dei gratiã alienigenæ, & merito & numero ad tale negociũ q̃maxime idonei. Sed quid, si Satrapis non placuerunt? Nunquid propterea ignominia est illis: quia reiecti sunt? Aut nos iccirco aliquid amisimus: qm̃ nostra non fuerit reformatio admissa? Gratias agimus Deo, & maximas qdẽ: q vtrobiq; plurimũ lucrati sumus. Nã & seruatũ est non sine fœnore tã præclarũ cœnobiũ

religiõi

religioi suæ: præfecto illi, viro doctrina, & probitate insigni: & Dño imprimis, ac dño ipsi, supra modũ grato: & nostri illi læti, atq; exultantes in sua, vbi educati fuerant, monasteria redierũt. Qua pp laudo vehemẽter, in tãto discrimine ita cõpositũ fuisse negocium: fateorq; ex animo, tñ reuera oẽm Camalduleñ. ordinem debere dignationi tuæ, q̃tum potest: meq; imprimis: qui nisi tua fuissem tanta cura & studio, protectione munitus: nũq̃ attollere inter alios caput, nũq̃ lumina ipsa in aliquẽ cõiicere pre confusione potuissem. Voluisti insuper: vt ab hac triũ miliũ aureoꝝ solutione pro rata portione immunis forẽ. Quod eo mihi ac familiæ oĩ gratius extitit: quo vltro id ac minime a nobis requisitus exhibere dignatus es. Habuisti rõnẽ pro tua miseratiõe atq; pietate pecuniarũ: quas sacra nostra Eremus, tũ me præsidẽte, tũ ẽt antecessoribus meis, plurimas ꝓsustẽtatiõe ac defensione monasterii Angeloꝝ sæpius erogauit. Ego quidẽ minime recusassem, vel nũc quoq; indictã mihi portionẽ debiti persoluere. Gratis tñ collatũ benefitiũ gratissime accæpimus: atq; eius rei gratia, immortales tibi gratias agimus. Musitãt vero quidã: alii ẽt propalã murmurãt: tum ac de cã, q̃ Eremus ab hoc tributo, me (vt falso opinantur) autore fuerit exẽpta: tũ aũt multo magis: q̃ tm̃ æris alieni dissoluere ꝑ alieno delicto cõpellãt̃. Qui vero optime sentiunt: & nouerũt q̃to discrimine periclitatũ sit Angeloꝝ cœnobiũ: summis ꝑfecto, qd factũ est efferũt laudibus. Et merito quidẽ. Quis. n. gubernator, mõ is prudẽs sit, ac rei nauticæ pitus: qui vbi tẽpestuoso ac procelloso mari naufragiũ metuit: nõ continuo q̃tacũq; ẽt iactura nauẽ redimat? Erat nauis hæc in medio mari: iactabat̃ fluctibus: ita vt pene, mergeret̃: & non debuit triũ miliũ florenorũ solutiõe liberari? Quãdo præsertim in illius cõseruatione totius ordinis decus ac salus sita erat. Insanire ꝑfecto mihi vidẽtur: qui secus arbitrãtur: ac parũ ppendere: q̃ti æstimandũ sit, quod redimitur. Taceo, q̃ innumera pene bñfitia huic creditoꝝ satisfactioni erũt obnoxia. Quare nõ video: cur quisq̃ merito possit cõqueri se supra vires grauatũ iri: qñ summa hac pecuniaꝝ tot in partes diuisa vnusquisq; modicũ quid tribuet. Quotus. n. quisq; erit: qui biẽnio præsertim, vel facile, si voluerit ꝑsoluere portionẽ suã nequaq̃ sufficiat? Quod vero tantillo prætio adepti fuerint: nulla certe pecunia, nullis thesauris cõpẽsari posset. Bene itaq; oĩa fecit & prudens & pius dñs Protector meus. Retribuat tibi deus retributionẽ tuã: quã retribuisti nobis: reddatq; mercedẽ laborũ tuoꝝ pro Camalduleñ. ordine: sine quo proculdubio iã de illo penitus actũ foret. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxiii. Ianuarii. Mcccclxxxvii.

Franci. Picolhomineo. Cardinali Senensi protectori. LVIII.

c Vm essem nudius tertius in monasterio Angeloꝝ: venit ad visitandũ me clarissimus vir Laurẽtius medices: tantaq; se mihi humanitate obtulit: adeo grato sermõe cõgressus est mecũ: vt facile cognouerim, optimo illũ erga me, atq; ordinẽ aĩo esse: spemq; cõcæperim maximã: nostri semp amantissimũ fore. Cõtentũ certe me reliquit: ac bñ de sua in nos benignitate ædificatũ: cœpiq; mecũ attentius ppendere mutationẽ dexteræ excelsi: qui mihi amarum in dulce cõuertit. Verũ vt sciat dignatio tua, nõ ficto aĩo se nobis obtulisse Laurentiũ: heri admonitus a priore Angeloꝝ, cupere illũ, me iterũ alloqui: cõtinuo

ad Angelorꝝ cœnobiū me cōtuli. Cōuenit eo q̄ primū vir inclytus: atq; in cubiculo mecū sedens, suo ac filii noīe vltro Abbatiā. S. Michaelis de Arretio restituit mihi: & quidē nulla cōmendatario filio seruata pensione. Egi gratias tātæ eius liberalitati: ac pro tā pio & sancto ope plurimū a me cōmēdatus discessit: data tñ prius nobis fide, se hac æstate ad visitādū Eremū esse venturꝝ. Hūc eius optimū erga nos animū, vt suis litteris cōfirmare dignetꝰ. D. tua colendissima: oro enixius. Ad hæc Prior ipse Angelorꝝ tanta me excæpit humanitate ac reuerentia: vt maiorē certe desyderare nō potuerim. Is me supramodū sæpius obsecrauit: vt se tuæ dignationi cōmendarē. Et qm̄ mei studiosissimus est: ac singulari præter cæteros cū Magnifico Laurētio familiaritate vtitur: precor te, vt tū suis meritis, tū meo noīe, semper illū habeas cōmendatū. Vale. Ex Camaldulo Florentino. Die. xvii. Martii. Mcccclxxxvii.

Guidoni Priori Angelorum. LIX.

Euersus domū his diebus, cōtuli me nudius quartus ad Sacrā nostrā Eremū: vbi pegi diē festū cū fratribus nostris in honorē sanctissimi patris Benedicti. Narraui deinde illis seriē oīum: quæ acta p nos Florētiæ fuissent: & præcipue quāta nos humanitate bis fuerit allocutus Laurētius Medices: q̄ benigne se obtulerit nobis. Demū retuli: q̄ bonæ spei nos plenos reliquerit, reformādū facile collapsum in Etruria ordinē nostrū ipsius patrocinio ac fauore: & q̄uo iam vltro Abbatiā Arretinā restituisset nobis. Dici non posset q̄ arrectis auribus: q̄ grato, hæc me cōmemorāte, excæpta sunt aīo. Vidisses tūc repletū gaudio os eorū, & linguā ipsorū exultatione: collaudantibus deum oībus ac benedicentibus, quia fecisset nobiscū misericordiā suā. Debuisse se quidē semp Magnifico viro Laurentio: sed nunc lōge oīum maxime factos ei obnoxios, confessi sunt. Tot, tantisq; eius meritis deuinctos, sine intermissiōe in suis orationibus, ipsius memoriā seruaturos. Cæterū & de te quoq; mi frater q̄ pleno ore cū iis sermonē fecerim: nō vacat ī præsentiarꝝ singula recēsere. Te mecū oēs reconciliatæ tanti viri gratiæ autorē, te interpretē affirmant. Cōciliasti tibi profecto vtranq; nostrā tū Eremi, tum Camalduli maioris familiā beneuolētia: singulari: atq; haud mediocrē in te oēs collocauerunt spē, conseruandā per te ab inclyto viro in futurum, ac defendēdā religionē nostrā. Nouerunt. n. optime q̄ti te faciat: quippe qui sis longe oīum amicorꝝ carissimus: cū illo vna educatus: secretorū oīum ac cogitationū eius fidissimus arbiter. Tuum erit, nos ei frequētius cōmēdare: vt arctius indies te intercedēte, illius gratiæ ac beniuolētiæ copulemur. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxiiii. Martii. Mcccclxxxvii.

Petro Gallo Eremitæ. LX.

IN articulo profectiōis meæ: & iam præcintus ad aggrediendum iter: vt Venetias me conferam: deesse nolui, quin ad te scriberem: vt quia pater tuus sum, paterno te affectu admonerē: si forte adhortatione mea tuæ saluti cōsulere potuero: vt non tā habitu & loco, q̄ religione, ac pietate Eremita dicaris. Fuisti olim ab antecessoribus meis in sacrā Eremū nostrā admissus: atq; coruīo colore deposito, ad cādorē Camaldulen̄. clemēter recæptus. Cur āt paucis mēsibus post, resumptis prioribus indumētis, quæ tecū e gallia tuleras, Eremū

mũ reliqueris:optĩe nosti.Rediisti biẽnio añ ad me,& qdẽ niger:petisti supplex vt tui misererer:iterũq te ĩ Eremũ accipem:neq paterer, vt q tot tãtisq itineribus huc,contendisses,fraudareris desyderio tuo.Multa te p̃terea,ex quo primũ Eremo discesseras,passum fuisse aduersa asserebas:qbus,put sentire videbaris, ad reuertendũ vñ exieras,liqdo admonebaris.Eã te quoq ĩ futurꝝ ductuꝝ vitã pollicitus es:adeo te religiose ac humiliter in nr̃a hac solitudine cõuersaturꝝ:vt de emẽdatiõe tua,optimoq bonoꝝ opeꝝ pfectu indies forẽ gauisurus magis. Ego,q peccare(vt aiũt)ĩ misericordia,q̃ ĩ seueritate atq iustitia sępius cõsueui: q̃q̃ alienæ,pfessiõis hoies ad ordinẽ nr̃m admittere semp abhorrui:vtpote exptus satis,paucos admodũ,q suã reliquissent,in nr̃a religiõe pfecisse:placatus tñ præcibus tuis:atq humili tuo,mãsuetoq,nec imprudẽti ẽt sermõe deuictus:feci tibi,sicut petisti:renitẽtibus licet cõpluribus,q te prius nouerãt,eremitis nr̃is ac neq̃q̃ bonã de tua in Eremo pseuerãtia spẽ pseferẽtibus. Subiturã me aliqñ, aiebant,penitentiã,q te recæpissem:Nimiũ me esse facilem:ac plusq̃ expediret: misericordẽ & pium: Haud multo post periculũ me facturũ:an mihi vera prædixissent.Quamobrẽ nõ possum non vehemẽter dolere:cũ ea audio de te:quæ minus expectatiõi meæ rñdeant:quæ illos haud falsa vaticinatos fuisse, fidẽ faciant.Pauci reuera admodũ sunt:cũ quibus d te verba fecerim: qui bñ de te sentire videant̃.Vacas(vt accæpi)quottidianis murmurationibus,susurrationibus, detractiõibus:& eos q vitã illã pacis ac quietis amicã elegerũt,inquieto linguæ malo pturbas.Obloqueris de isontibus:& amatores caritatis a pximi dilectione conatis auertere.Graue peccatũ:intollerandũ:ingẽs:& qd ipse ĩprimis Dñs odio hẽt:ĩsectat̃:vlciscit̃.Et quõ quæso gratũ atq accæptũ eẽ põt deo sacrificiũ laudis nr̃æ:qñ in ipsa lingua,qua(sicut ait apostolus)bñdicimus Deũ & p̃rem, maledicimus hoies qui ad similitudinẽ Dei facti sunt?Quõ cõgrue p̃nt hæc fieri:vt ex vno ore pcedat & bñdictio & maledictio?Si mihi mõ vacaret: adducerem tibi ĩnumera Sacraꝝ scripturaꝝ testimonia:qbus facile nosses, q̃maximas luerint pœnas:q pc̃m linguæ nõ deuitauerũt.Sufficiat tibi mõ fuisse a nobis admonitũ:vt ponas custodiã ori tuo:& ostiũ circunstãtiæ labiis tuis:& non delinquas ĩ lingua tua:qd licet modicũ sit mẽbrũ:magnoꝝ tñ fuit sæpissime cã scãdaloꝝ.Si ita feceris:& freno rõnis ac timoris dñi cohibueris linguã tuã:erit tibi solitudo ista paradisus delitiaꝝ:humana & trãsitoria contẽnes oĩa: diuina,ac cœlestia contẽplaberis.Sin vero monita nr̃a paruifeceris:crede Generali parẽti tuo,multa iã in administratiõe religiõis experto:nõ poterit eẽ diuturnior ĩ Eremo cõmoratio tua: & q̃diu ibidem vixeris, nunq̃ solitariæ vitæ dulcedinẽ degustabis. Vale.Ex Fonte bono.Die.viii.Maii.Mcccclxxxvii.

Petro Barrotio Paduano Episcopo.LXI.

m Onuetã nr̃os his diebus:vt ex iis,quæ hortus ferret,vbi primũ maturescere inciperet,primitias ad te mitterẽt.Miserũt itaq heri me ignorante:qñ nũcius egressus ẽ e monasterio:memores tñ prioris iussiõis nr̃æ.Neq.n.sine lr̃is meis quẽq̃ adire te passus fuissem meo nõie.Grata tibi fuisse, quæ misi,nequaq̃ miror:qñ & q̃ misit,nunq̃ tibi fuit nõ gratus:& ex vili munusculo, quod ad te missum est,id vtilitatis elicer̃ potuisti:vt corpalem cibũ in spũalem

cōuerteris: neq̧ suauiore, q̄ ego te, dulcedine paueris. Si ficus tibi, iuxta Hieremiæ verba, visæ sunt bonæ valde: hoc ex eo potissimū euenisse arbitror: q̧ palato sano omnia fere suauia videntur. Nam diligentibus Deū omnia cooperātur in bonum. Mihi vero plerunq̧, dum ficus comedo, minus placēt: insuauioresq̧, & amariores illas sentio: dum me cogunt meminisse, nos per eiusdē pomi esum, a Paradiso deliriarū, contracta peccati macula, eiectos fuisse: ac amissa priore innocētia, preconfusione culpæ admissæ, ex foliis ficus fecisse nobis perizomata. Ne tñ amarum mihi in futurū videatur: quod creauit Dominus ad vescendū suaue: ora eum pro nobis: vt memores incontinentiæ atq̧ elationis primi parētis nostri, sobrie ipi, iusteq̧, ac pievivamus ī hoc sæculo: expectātes beatam spē, & aduentum gloriæ magni Dei. Quæ vero seria tibi euenisse in enygmate scribis: minime intelligo. Nisi q̧, si quid tibi prosperū contigit, lætor plurimum tui causa. Vnum hoc tantum affirmauerim: maximū illud fuisse mutuæ nostræ dilectionis testimonium: vt eodem temporis momento, tu opusculum habueris in manibus, quod de Armenia tractaret: ego poma ad te Armeniaca transmiserim. Vale Domine Colendissime. Ex Sancto Michae. Mutani. Die. xviii. Iunii. Mcccclxxvii. Petro Barrotio Episcopo Paduano. LXII.

I Niisti tandem per misericordiā Dei, traditū inuito tibi episcopatū: Idq̧ summa totius Patauini populi expectatiōe & plausu. Excæpit. n. heri te (sicut mihi ab iis, qui interfuerunt, relatum est) ciuitas omnis lætabunda: atq̧ tripudians occurrit patri, pastori, pontifici suo, in exultatiōe decantans. Benedictus qui venit in nomine domini. Et profecto nescio: an multis retro sæculis quisq̄ huius vrbis episcopus, tāta omnium congratulatione, tā singulari futuri optimi regiminis spe, vnquā fuerit excæptus. Sit itaq̧, sicut gratus omnibus ac iucundus extitit, ita & pacificus ingressus tuus: sit felix faustusq̧: vt quēadmodū ipse ouium tibi creditarū non mercenarii sed pastoris habiturus es curā: sic & illæ non alienū sequantur, sed te: ac tuo exēplo doctrinaq̧ in obseruatione mādatorum Dei & religione proficiāt. Quod sane futurū spero: cū preter merita tua vitāq̧ irreprehensibilem, huius erga te plebis fidem cōsydero. Eo nāq̧ fructuosius p̄esse subiecto tibi gregi poteris: quo ipse te dilexerit atq̧ obseruauerit magis. Cōfortare itaq̧, & esto robustus: neq̧ terrearis magistratus amplitudie: qm̄ tecum erit Dominus: qui elegit tē in sacerdotē sibi. Adhuc tumultus te adeuntium: strepitusq̧ ingredientium atq̧ egrediētium exaudire mihi videor. Quāobrem differo de industria accessum meū ad te. Quia tamen hic diutius immorari non sinor: visitabo post biduū dignationē tuam. Vale. Ex monasterio Portiliæ. Die. xxv. Iunii. Mcccclxxvii. Bernar. monacho. S. Mic. Murani. LXIII.

Q Vod librū magnifico viro Dominico Mauroceno emendū curaueris: fecisti mihi rem gratissimā. Nā & ipse prætermodū librū expetierat: & nos illi debemus longe maiora. De arreptitio vero: quē in sctō Michaele, paucis diebus postq̄ inde discessi, te p̄nte a spiritibus immūdis lōge afferatū, sacerdotis cuiusdā adiuratiōe curatū significasti: mira ,p̄fecto mihi diuinæ virtutis argumēta visa sunt. Seruat dominus fideliter: ac re ipsa nobis præstat, quod olim pollicitus est. In nomine meo dæmōia eiiciēt. Interfuissem pet

quālibenter

quam libenter:quemadmodum optasse te scribis. Quis enim non cupiat intueri potuisse tam grande miraculum, ac nostra ætate inusitatum:quatuor dæmonia in adolescentis corpore litteras ignorantis, latino ac elegāti sermone, itēq gallico cum externam linguam penitus nesciret, loquentia:atq ad imperiū sacerdotis, manifestatis prius quibus vnūquodq appellabatur nominibus, singillatim ac deinceps, tria per os, vnum per secessum egressa? Terrere profecto ista malos debent:ad quorum emendationem, traditū Sathanæ adolescentē existimo:vt vnius vexati exēplo multi corrigant: tātoq formidolosius peccare desistant:q̄to grauius, spiritus Dei malus in peccatores descæuit. Sunt nāq spiritus (sicut in ecclesiastico legimus) q ad vindictā creati sunt. Liberet nos Dominus ab incursu huiusmodi, & dæmonio meridiano, sua pietate. Pro malo requiescat super nos spiritus domini bonus: Spiritus sapiētiæ & intellectus: spiritus cōsiliū & fortitudinis: spiritus sciētiæ & pietatis: & repleat nos spūs timoris domini. Cæterū de vnione vr̄a futura minime desperes. Nā & procurator, qui modo hospitatur apud nos, bono est erga vos animo ad priuilegiū impetrādū: & ego quoq ipm in hoc ꝓposito cōfirmaui. Iturus sum post assumptæ in cœlum beate virginis solennē diē Senas, ad visitandū protectorē nr̄m colendissimū. Cōmendabo ei inter cætera negociū vestrū: vt congregationē vestrā omni fauore prosequatur. Vale. Ex Fonte bono. Die. xi. Augusti. Mcccclxxxvii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. LXIIII.

SI quis pscrutari sæpius ac intueri (vt ita dixerim) vtriusq nr̄m cogitatiões posset: inueniret, credo, certissime, iisdē semp fere tpibus, eadē alterū de altero, mēte tractare. Tāta est īter nos aīourm cōcordia: tāta cōueniētia studiorū desyderiorūq. Huius rei añ hac nōnunq periculū fecimus: qd tibi excidisse, minime arbitror. Sed nunc quoq, quid tale euenerit, accipe. Cogitauerā Patauii, anteq abs te discederē, cōferre tecū lōge plura, q̄ feci: atq īter cætera cōmendare tibi potissimū negocia ordinis nr̄i: precariq, vt accæpta, a me ptāte, si qui forēt in agro patauino, malos corriperes: atq inhonestā ducētes vitam, ad saniorē mentē vice mea cōuerteres. Verū cū te nouissime in palatium tuum adiissem: accæpturus cū benedictiōe cōmeatū redeundi domū: ita te adhuc occupatū atq fatigatū (quēadmodū inter auspitia tāti, recenter initi magr̄atus solet accidere) tunc tpis inueni: vt īportunus merito atq ineptus iudicādus videret: qui nullā multipliciū negociorū tuoꝶ habuissem rationē: si diutius tecū cōgressus fuissem: si onus adiicere onerato tētassem. Distuli itaq significandū tibi in tp̄s aliud: qd tūc animo voluebā: vt roboratus & corpe & spiritu: obductoq in excolēda vinea tua alliquantulū callo: in exercēda quoq nr̄a libētius pro me nō detractares laborem. Cunq paululum adhuc supersedere instituissem: ne te improuida festinatione grauarem: subiisti ipsemet sponte tua onus: & anteq te inuocarem, dixisti: ecce adsum. Præuenisti me in benedictiōibus dulcedinis: & cooperari mecū ad excidēdos infructuosos palmites, etiā nō requisitus cœpisti. Ingentes tibi pro hac tā pia solicitudine & cura rerum nostraꝶ gratias ago. Et quoniā petisti certior fieri, qūo hac in re animatus sim: ex patētibus meis, quas cū his ad te mitto, plane tibi cōstabit. Audatiorē me forte quis existimabit atq

impudentem : q monachus episcopo vices meas commiserim. Ego aũt nulla alia ratione hoc tecũ præsumendũ cẽsui: nisi q fretus timore domini, cuius spiritu iamdiu te repletũ cognoui, nullum munus epõ indignum, te iudicaturum mihi persuasi: quo saluti animarũ cõsulitur. Quãdo præterea tãtopere me semper dilexisti: vt alterum te, nunq̃ me non existimaueris: quomodo aliter fiduciã erga te meam, præ me ferre clarius potui: quã vt pusillum gregem, iampridẽ mihi creditũ, qui in episcopatu tuo est, tuæ curæ fideiq; cõmitterem? Vt quoniã inter oues tuas pascitur: merito vnũ ouile & vnus pastor censeatur. Vtar igitur (vt semel finiam) aut si quibus magis plauerit, abutar cõfidẽter iis ad te verbis: quibus vicarium suum, allocutum olim dominum scimus. Petre amas me? Pasce oues meas. Hoc mihi gratius nihil facere potes. Vale. Ex Fonte bono. Die xi. Augusti. Mcccclxxxvii.

Vrbano Abbati Classis. LXV.

V Nita fuisse abbatiæ Classensi tria monasteria : Sancte videlicet Mariæ de Scardauilla. Sancti Saluatoris Forliuii: & Sancti Pauli Cesennæ: lætus accæpi. Virtus siquidẽ vnita fortior. Non sic cæteri cõgregationis Venetæ prælati faciunt: qui nimia resoluti quiete, oblata sibi (sicut te nosce arbitror) monasteria, & quidem opulenta, contemnunt. Me quidem fere ad iracundiam prouocat hæc eorum incõsulta atq; irrationabilis tarditas : pusillanimitas: timor. Audendum aliquãdo supra vires est: præsertim vbi maior lucri, q̃ damni se offert spes. Excita & tu illorũ torporẽ: vt semel ex nidulo illo, in quo segnes diutissime iacuerunt, tua adhortatione ad honestã predã euolent. Futurum est tempus: cum eos pœnitebit: tam nobilem, & vltro sibi oblatã respuisse vniẽdæ Abbatiæ Bergomẽsis occasionem. Domnus Nicolaus tibi sane afficitur plurimũ: & haud minus libenter apud te, q̃ in monasterio Carcerum vitã duceret: vbi nĩ mirũ minus cõtemptus viuit. Horret tñ loci situm: ac cœlum insalubre, sibi haud penitus bene valenti, maxime aduersaturũ veretur. Vtilis proculdubio tibi esset futurus, ad educandam præcipue nouitiorum tenellorum familiam: qñ ita huiusmodi monachorum laboramus inopia: vt vix centesimus quisq; ei negocio idoneus reperiatur. Meo quidẽ iudicio, si qñ cõmode potueris aliquod ex tuis manualibus ei cõferre: forte hoc vno ipm hamo capies. Vale. Ex Fonte bono. Die. x. Octobris. Mcccclxxxvii.

Vẽturæ Abbati. S. Micha. Murani. LXVI.

I Ncertus adhuc: vtrũ peracto triẽnio tuo, cõtinuare magistratũ Abbatiæ per nouã monachorũ electionẽ pmissus fueris: tanq̃ abbatẽ tñ te salutandũ duxi: persuasus haud inani opinione, & modo quoq; nõ aliũ q̃ te parentem expetisse. Nõ esse etiam abbas, nullo pacto potes: qui in isto monasterio Lõge cæteris ætate pueetior, merito ab iis p pr̃e haberi debes. Et pr̃ est abbas. Non enim accæpistis (ait apostolus) spiritũ seruitutis iterũ in timore: sed accæpistis spiritum adoptiõis filiorum: in quo clamamus abba pr̃. Et alibi. Qm̃ aũt estis filii dei: misit deus spiritũ filii sui in corda vr̃a, clamãtẽ: abba pr̃. In quencũq; tñ electio facta fuerit : quid nũc velim, accipe. Confidit plurimũ abbas Pisauriensis: restitutum iri sua opa, & intercessione, nr̃o ordini cœnobiũ Sanctæ Mariæ: quod in portu Pisauri situm est: si modo monachi Sancti Mathiæ, ad quos benefitii huius collationem spectare pleno iure affirmat, coopa-

ri secum

ti secum minime recusauerint. Hortatus sum priorē: vt aggrediatur negociū. Vt tu quoq; illi subiicias calcaria, suadeo: iuuesq; pro viribus. Sic currite, vt cōprehendatis. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxvii. Octobris. Mcccclxxxvii.

Venturæ abbati Sancti Michaelis Murani. LXVII.

f Actum est, vt speraui. Abbas in tertiū triennium cōfirmatus es. Opto magnoperē: vt fœlix faustaq; sit hæc administrandæ abbatiæ cōtinuatio: vt nō n tā tibi ac familiæ tuæ profuturus sis: verū etiā oī cōgregationi. Det tibi dominus: vt facias eius voluntatē corde magno, & animo volenti: vt cum bene ministraueris, gradū bonum acquiras. Messis quidē multa: & operarii tibi sunt non pauci. Expectat dominus messis: vt mittas operarios in messem suā. Quid his innuā verbis: satis te intelligere arbitror. Nō est bonū esse hominē solum: dixit Dñs ad Adam. Et ego dico tibi. Non est bonū esse cœnobiū solū: vbi in congregatione viuendum est, Crescite ergo: & multiplicamini. Vbi volueris tu: poteris facile fieri multarū gentiū pater: & videre filios filiorū tuorum vsq; in tertiā, & quartā generationē. Hoc tamē minime futurū spera: donec vno in loco tantūmodo sederis. Itineribus & mutatione locoꝝ opus est: vt salubritati corporis cōgregatōis cōsulatur. In itineribus frequēter: dicebat apostolus: qui, vt multis ꝓdesset, nullū laborē atq; fatigationem recusabat. Benedictus ac Romualdus vexilliferi nr̄i, quot pagrauerūt regiōes? Quot ædificauerūt ac reformauerūt monasteria? Taceo reliquos: qui christi atq; apostoloꝝ secuti vestigia, circuierūt ciuitates & castella: donec vixerūt. Et ne te multis morer: qñ hæc oīa optime nosti: vade: & tu fac similiter. Vale. Ex Fonte bono. Die. v. Nouembris. Mcccclxxxvii.

Zanobio monacho Cassinensi. LXVIII.

o Rauit me sæpius Hilarion patruus tuus: vt ad confirmandū te in scō vitæ regularis instituto, qd pauloañ professus es, aliquid ad te scriberē nō q; te meis monitis indigere arbitrarer: sed vt, veluti subiectis spōte currēti calcaribus, feruētius excitareris ad brauiū supnæ vocatiōis. Et licet minus, q̄ is, mea te adhortatione opus habere, existimarē: scriptuꝝ me tñ pollicitus sum petenti. Nā & te ita in Dei seruitio animatū audio: vt supfluo quicq̄ ad te adhortādū, mihi scribendū sit: & eā es Dei nutu cōgregationē ingressus: i qua tibi nihil minus, q̄ optimos institutores atq; præceptores desunt: quoꝝ cōsilio & autoritate, ac sanctimōia nitaris. Eos si secutus fueris duces: atq; ad illoꝝ exēplar, mores tuos vitāq; formaueris: facile ꝓbus ac pfectus poteris monachus euadere: nec meas, aut cuiusq̄ alterius epistolas, quibus monearis, desyderabis. Vale. Ex Fonte bono. Die. x. Nouembris. Mcccclxxxii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. LXVIIII.

v Enit ad me heri primis fere tenebris homicida ille Cyprius: vestimētis sæcularibus indutus: & (vt mihi visus est) mentis inops. Siquidem discumbens cum conuiuis aliquot laicis ad mensam, intercommedendum (vt mihi postmodū ministri domestici retulerunt) iactate se cœpit de perpetrato facinore: gloriatus, q; male fecerit: & exultans in rebus pessimis. Dissimulaui tū vsq; mane: nescire me quid egisset. Vbi vero primū lux orta est: iussi eum compedibus vinctum in custodiam trudi. Huius rei te admonendum duxi: vt sci-

tes tradidisse dominum, impium in manus meas: & si in eum sentẽtiam tulisti, rescriberes: quo ipsum supplicio puniendũ decreueris. Multum se per internuncios cõmendauit nobis: & vt sui misereremur orauit. Quãtum ad me attinet: seruabitur in carcere diutius, q̃ voluerit. Scripsi ad te his diebus prolixiores litteras perquendam monachum Carcerũ. Quocirca his modo breuioribus contẽtus eris. Tantũ peto: vt memoriam mei serues in orationibus tuis. Vale. Ex fonte bono. Die. xiiii. Nouembris. Mcccclxxxvii.

Bernardino Monacho Sancti Michaelis Murani. LXX.

n Oluit dominus, vt in montem ascenderes: quia forte de illis erat tibi futurus montibus: de quibus scriptum est. Omnis mons & collis humiliabitur. In vallẽ vocauit te deus: vt abundes frumento: & adipe frumenti faciet te. Nescis: quia dominus humilia respicit: & alta a lõge cognoscit? Poteris nihilominus, si volueris, ex valle mons fieri. Qui se humiliat, exaltabitur. Inter mundi huius turbines cõfide in domino: & eris sicut mons sion. Esto innocens manibus & mundo corde: & ascẽdes in montem domini: ac stabis in loco sancto eius. Scire cupio quid egeritis de negocio Bergomensi & Vangatitiæ: & an pluris feceritis inanem quietem, quam fructuosum laborẽ. Vtinam essem apud vos: quod indies magis opto. Non deessem profecto vobis ex animo: ac prouiribus labenti succurrerẽ vobiscum religioni nostre. Si me desyderatis: vim facite deo precibus vestris: vt me ad vos visendos impellat. Vale. Ex fonte bono Die. xv. Nouembris. Mcccclxxxvii.

Guidoni Priori Angelorum. LXXI.

p Etis a me prolixioribus litteris: vt si ita mihi visum fuerit: tibi ac monachis tuis mutationem formæ habitus nostri permittã. Si quidẽ asseris multis rõnibus, tum honestius tum cõmodius tibi videri scapulare latum discinctũq;: quo & monachi. Sanctæ Iustinæ & montis olіueti vtuntur: q̃ strictius atq; precintum de ferre: quod & nos facimus, & pleriq; alii. Ego quidem super hac re paucis tecum agam. Neq; enim modo quod gratius, quod religiosius, quod ve decentius sit, disputandum censeo. Hoc tãtum quod ad me attinet, tibi respondeo: vixisse me per quinq; et viginti annos in ea habitus forma: qua & sacra Eremus, & nobiliora ordinis monasteria per annos quingentos absq; intermissione vsa sunt. Et quoniã scriptum scio. Ne transgrediaris terminos: quos tibi posuerunt patres tui: hanc tibi significo esse meam constantẽ firmãq; sententiam: in eo me constituisse viuere ac mori habitu, quem hactenus detuli. Quã enim nos in præsentia cucullã vocamus: licet maioris (vt scribis) sumptus sit, vt duplicem quisq; habeat: & fastidiosum iudicio tuo videat̃, totiens die noctuq; illa indui exuiq; oportere: ab omnibus tamẽ vbiq; summopere laudari audiui, & Venetiis imprimis: vbi precæteris noster Camaldulẽsis habitus & grauissimus & honestissimus semper existimatus est. Si qua tamẽ in ordine mutatio facienda est: referendum hoc consiliũ ad Generale Capitulũ arbitror: vt quemadmodũ dicitur, q̃d omnes tãgit ab omnibus cõprobet̃. Petisti a me edoceri, q̃d sentirẽ: ecce m̃di tibi. Dñs aũt & in hoc & in oĩbus sit semp tecũ: vt nihil incõsulto eo in nr̃a religione innoues: varies: pmutes: sed quæ placita sunt ei, facias semp. Vale. Ex fonte bono. Die. xvi. Nouẽbris. Mcccclxxxvii.

Petro

Petro Domitio Sacerdoti.LXXIII.

p Etis a me Petre carissime:vt litteris tuis,quas nudius tertius dedisti ad me,manu propria respondeam.Deesse itaq; nolui, occupatissimus licet,ac plurimis distentus curis:quin tibi vtcūq; satisfacerem. Accipies ipse verba mea eo animo:quo scripta fuerint:& libertatem sermonis mei pluris facies, q̄ suspectam adulationē.Scriptum enim nosti.Loquimini veritatem vnusquisq; cum proximo suo.Ingressum religionis improbare pōt nemo.Si quidē per eum ad perfectionis cacumen facile quisq; conscendit.Si vis pfectus esse: vade vende omnia,quæ habes:& da pauperibus:& habebis thesaurum in cœlo: & veni sequere me.Consydera quæso saluatoris consilium:ac vim verborum diligenter expende. Vende omnia:& da pauperibus:vt habeas thesaurum incœlo. Non vult dominus:vt quæ nobis in hoc sæculo cōtulit,bona inutiliter distrahamus.Absit autem:vt suaserit,beneficia ecclesiastica temporalibus oblationibus cōmutanda.Sed quid monuit prudens & pius dominus?Eroga in pauperes,quæ possides temporalia:& a me pro iis accipies æterna.Parum quid dandum indigentibus consulit: vt illud cum maximo fœnore paulopost reddat. Vide preterea:quod sequitur. Veni:& sequere me.Christum sequimur (vt ego sentio) non pedum gressu,sed morum ac vitæ imitatione.Inuitat ad se imitandum:qui prius cœpit facere postea docere.Quid autem inter cætera fecerit: arbitror te & hoc apud Ioannem legisse.Cum cognouisset,inquit,Iesus: q; venirent iudæi:vt raperent eum:& facerēt eum regem:fugit in montem.Cur hoc, quæso:nisi vt nos institueret exemplo suo: vt qñ ipse rex regum & dominus dominantium præesse videri in hoc mōdo noluit:nos quoq; longe magis trāsitorias fugeremus dignitates.Humilis venit:humilium conuersatione delectatus:qui humilia respicit:& alta a longe cognoscit.Quāobrem mi petre,ne te multis morer:si Christi Iesu vestigia sequi desyderas:non mihi quæ,habes, sed ipsi offeras:aut certe in pauperes distribue.Si Abbatiā aut prioratum appetis:primum quidē cōsulo:vt hanc ex animo(quod tutius est) cogitationē abiicias.Si tñ eius rei titillat animus:& bonū opus desyderare tibi videris:vt prius monachus efficiaris suadeo:vt cum per multos annos in regularis vitæ obseruatione probatus fueris:postq̄ diu subesse didiceris:consequenter præesse merearis.Hæc tecū Petre maturius delibera:quæ ꝓculdubio ea animi synceritatē a me prolata sunt:vt maiore non possint.Vnūq; apertissime sciās velim:nullā super hoc nostro monasterio spem ponas:quoniam q̄tum adhoc attinet nullo pacto tibi,aut alteri cuipiam morem gerā.Vale.Die.v.Decēbris.Mccccxxxvii.

Guidoni Priori Angelorum.LXXIIII.

a Vdieram iandudum viros doctissimos,ac variis disciplinis imbutos, in Angeloꝝ monasterio publice docere.Fuit mihi cordi plurimū hæc noua in isto cœnobio institutio.Siquidem mihi,haud immerito persuaserā fore: vt reformata Angelorū domus in iis,quæ ad Dei cultum ac uitæ regularis obseruationem pertinent:per hanc docendi tum monachos,tum aduentantes laicos occasionē longe clarius ac splēdidius esset illustrāda.Nemo tñ ad eā vsq; diē qua te nouissime adii,mihi retulerat:id operis in templo ipso fieri. Ingressi

sus itaque tunc de more domum dei, miratus sum valde, repletum laicorum sedilibus chorū : oratorium in gymnasium mutatum:sedem iuxta altare philo sopho traditam,quæ ad concelebranda sacrosancta missarum solénia,soli serua ta est sacerdoti:orationis deniq; & psalmodiæ peculiarem mansionem,scolàm sæcularium atq; auditorium factam.Quàobrem cum tecum nòn potuerim co ram,quid sentirem,conferre:deesse nolui:quin te modo paterno meo iure ad/ monerem:p hoc futurum sperans:vt qui me hucusq; haud repugnāter audisti: nunc quoq; consilium meum facile admitteres. Audiui a ciuibus magnæ au/ ctoritatis viris:nulla alia tantum causa,monasterium istud in summa fuisse to/ tius populi veneratione : q̄ ob arctissimam ipsius clausuram:qñ vix paucissimis dignitate prestātibus patere solitus sit chori ingressus.Et merito quidem. Ora torium(ait Sanctissimus pater noster Benedictus) hoc sit,quod dicitur:nec ibi quicq̄ aliud geratur aut condatur.Et infra.Ergo qui simile opus non facit: non permittatur expleto opere dei remorari in oratorio.Vides etiam monachis in terdictum ex instituto regulæ chorum:nisi iis tātū qui orare voluerint.Habes domum latissimam:in qua sunt complures ad docendum & cōmodi & decen/ tes recessus.Vtātur illis pro arbitrio vobiscum laici:modo cum eis communis vobis non sit sacratissimus totius monasterii locus:& cui summa ab omnibus reuerentia debetur.Non est magnum:si tibi ac tuis laici chorum cedant:cum tu ipsis reliquū omne cœnobium tam benigne cesseris.Comedat te zelus domus dei.Neq; prætextu boni decipiaris:nolle te eiicere discentes in templo: cū do/ minus eiecisse vendētes in templo legatur.Ego quidē hoc dicere ausim.Siquis ex iis,quos prædicatores vocant,ibidem frequentius euāgelizaret verbum dei: id me minime probaturum:ne altare illud venerandum,& chorus singularem redolens sanctitatem,conuenientibus ad audiendum vilesceret. Hoc certe in nostris monasteriis nunq̄ vsurpatum agnoui.Hoc ipse nulla ratione permitte rem.Hoc,ex quo huc veni,a multis improbari audiui. Templum domini,in/ quit propheta:templum domini:templum domini est.Quàobrē si me amas: si deum times:non sit laicorum,quod domini est. Transferantur sedilia in aliā monasterii partem:constituatur alibi præceptoris gymnasium.Vos autem deo dicati,in ecclesiis benedicite Domino:& in templo eius omnes dicant gloriā. Vale cū familia omni:& pro afflicto parēte ora.Ex Camaldulo Floren.Die.vii. Decēbris.Mcccclxxxvii. Balsarino Bergomensi Doctori.LXXXV.

c Onciliasti tibi iam pridem beniuolentiam meam, ac filiorum meorū Sancti Michaelis Murani,Balsarine carissime:cum in eodē cœnobio erudiēdæ tenerioris ætatis curam suscæpisti.Ex quo tēpore mihi nūq̄ excidere potuit:quo affectu,qua diligentia & cura,tunc omnes docueris:ita vt non mi/ nora semper dederis amoris,q̄ eruditionis inditia:eodēq; in te studio,doctrina cum pietate certauerit.Quo circa persuadere mihi non possum : esse te modo alium erga illud monasteriū:q̄ olim,cum in eo habitabas fuisti.Omni enim tē/ pore diligit:qui amicus est.Et caritas nunq̄ excidit. Hac itaq; concæpta firma de te spe atq; opinione,cōmendo tibi negocium Abbatiæ Bergomensis : quod scio te non latere.Si qñ tibi per occupatiōes licuerit:adi,obsecro monachos il/ los

los meos,tuos nostros:& si quos ad aggrediendam prouintiam tepidiores, ac nimium suæ quietis studiosos inueneris:excita eos tua illa pia solicitudine, atq; insita tibi efficatia sermonis. Argue: obsecra:increpa,oportune, importune: tum iure ipso amicitiæ:tum mea admonitione. Offer illis operam & intercessionem tuam,si opus fuerit,apud Bergomẽses tuos: apud quos posse te audio, quantum vis. Confido sane de te:q; vbi apposueris manum tu: omnia fœlici euentu,summa cum festinatione,cõcludenda sint. Mihi sane hoc tẽpore gratius ac religioni nostræ vtilius facere nihil potes. Vale. Ex Camaldulo maiore. Die. xvi. Ianuarii. Mcccclxxxviii.

Bernardino monacho Sancti Michae. Murani. LXXVI.

m Ense octobri proxime præterito,adducta est Florẽtiam ex Aethiopia Camelopardalis:ad Florẽtinum Dominium a Soldano missa. Quæ ingressa vrbem:maximo totius populi concursu atq; tripudio excæpta est. Mirandum omnibus spectaculum præbuit, vix antea in Italia eiusmodi animal visum. Mansuetudine quidem,oui simile:collo autẽ equo:pedibus,& cruribus,boui:Camello,capite:albis maculis rutilum colorem distinguentibus. Vnde(quẽadmodum Plinius in octauo libro de animalibus testatur) Camelopardalis latine,Nabuna vero æthiopice appellata. Statura quoq; pcera est:ita vt septẽ sit brachiorꝫ altitudinis. Erecto incedit collo:nullã feritatẽ præseferens:sed singulari potius aspectu conspicua. In ingressu etiam alternos ex vno tantum latere mouens pedes. Hanc,cũ ante duos menses essemus Florentiæ,& ipsi vidimus ad nostrũ vsq; monasteriũ,vbi morabamur,pductã nostri gratia. Nactus pauxillulum ocii:huius te reivolui facere certiorem. Et vt eã ex pictura,qualis sit facilius noueris:ære ĩpressam cũ his ad te litteris mitto. Vale. Ex Camaldulo maiore. Die. xxiiii. Ianuari. Mcccclxxxviii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. LXXVII.

r Euersus Perusia his diebus venerabilis frater noster prior Sancti Seueri:reddidit mihi litteras dignatiõis tuæ: quibus binis meis,quas ei per Arretinum abbatem trãsmiseram,prolixius respondit. Quod nõ sine lachrymis nostras illas perlegeris Dñe Colẽdissime: hoc ex limpidissimo caritatis tuæ fonte,ac ex visceribus misericordiæ,proficisci nõ dubito. Indoluisti vicem meam cæteris amplius:præ cæteris me diligens magis, tua pietate. Et scit Deus,quia non mentior: q; ægrius tuli hoc scandalum tui gratia: cui ex quo protectionis munus suscæpit,nescio an aliquando lætum aliquid significatum sit. Quottidianis fere epistolis tristissima quæq; ac molestissima ĩmerenti Domino meo hucusq; nũciaui:eumq; de die in diem dolorum atq; angustiarũ mearum participẽ feci. Dedit vas(vt aiunt)qd inclusum seruauerat vinum:nec potuit amaritudine repletum os,dulcia verba proferre. Quamobrem peto & obsecro:vt mecũ ferat æquo animo huius administrationis pondus:& sub vmbra alarum suarum protegat imbecilitatem meam. Negocium Abbatis Arretini curari abs te solerti examinatiõe:certissime noui. Et est reuera tale:vt exactissime peruestigari debeat. Scripsi de illo optima conscientia:quid senserim: quid cognouerim. Nec inficior,quia falli potui,vt homo:quãdo(vt scribit dignatio

tua)& Dominus a discipulo decæptus est:& a puero Giezi,propheta.Sed quo niam amicã esse,aiunt,temporis,veritatem:facile mihi fore persuadeo:vt si futuro hoc iudicio constare liquido ac discerni verum minime potuerit: diuino nutu aliquando palam fiat.Nihil enim occultum,quod non reueletur: & abscõditum,quod non sciatur.Interea haud alium ipsum existimabo:quam meis superioribus testatus sum:memor quid acciderit Ioseph:quid Susannæ: quid septies percussæ:quid Romualdo nostro.Vnum sciant collitigantes isti: quoniã Deus non irridetur:sed quæcunq; seminauerit homo,illa & metet.Qui in carne,corruptionem.Qui in spiritu,vitam æternam. Qui vero spopondit pietas tua:se in omnibus rationem habituram,existimationis,honoris,& auctoritatis meæ totiusq; religionis:gratias ago,quantas possum,pro hac eius optima erga nos voluntate.Vale.Ex Camaldulo maiore.Die.iii.Martii.Mcccclxxxviii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.LXXVIII.

n On est visum iudicibus commissariis bona,atq; honesta de causa, quã & ipse probaui:vt in causa Arretini Abbatis in testem admitterer. Suaserunt tamen:vt quid de illo nossem,ad dignationem tuam conscriberem.Ego autem cum satis post exortum scandalum compluribus meis epistolis id fecerim:superfluum existimo quicquã modo repetere.Odiosa etenim, aut certe minus grata esse consueuit,importuna cuiusquã laudatio:& inuidiam potius commẽdati meritis,quã fidem parit.Quia vero eorum monitis acquiescendum tutius arbitratus sum: & hanc quoq; paucis super hoc negocio epistolam scribo.Referre se poterit pietas tua ad ea: quæ superioribus meis testatus sum:ne prolixiorem denuo retexere historiam cogar.In illis enim nihil nõ summa conscriptum veritate inueniet. Hoc itaq; de Abbate(quantum tamen illum humano captu & ingenio mihi nosse licuit) testimoniũ fero. Vixit apud me annis sex & mensibus duobus,maxima semper grauitate & modestia: i omnibus optimam præseferens voluntatem: ita vt abhorruisse sine intermissione malos ac vitiis nefariis deditos visus sit.In claustro vita eius omnis regulariter acta,cæteris coæuis ac iunioribus singulari beneuiuendi exemplo fuit. Ieiuniis nocturnisq; vigiliis,nemo illo plus indulsit. Frequens ei fuit ad templum aditus:& sacerdos factus, quottidie fere missam celebrauit. Atq; vtinam tales nunc forent iuniores claustri: quales erant tunc: cum inter illos ipse morabatur.Vtinam ego ipsius opera in administratione rerum temporalium minime indiguissem:vt eius cura,& studio,ac optimo viuendi instituto,infrenis puerorum nostrorum petulantia,minus laxiori vitæ indulsisset. Quid facerem tamen? Commendanda erat alicui & fideli, & prudenti,domesticarum rerum dispensatio.Alius occurrebat nemo:qui mihi eo magis placeret: in quo amplius confiderem;quem deniq; ad id operis idoneum magis futurum sperarem. Et non sum falsus opinione mea. Eductum nãq; de claustro,totius domus curæ, & dispensationi rei familiaris præfeci.Vbi suo ingenio,prudentia,consilio, breui effecit:vt carus esset omnibus atq; amabilis. Laborauit mecum in gubernatione familiæ præcæteris omnibus:eumq; se in exequendis mandatis meis,curandisq; negociis,tum domi,tum foris exhibuit: vt sæpissime ingenti non solum mihi

ſum mihi, verum & aliis fere omnibus admirationi fuerit. Non me ſinant mẽ/
tiri domeſtici mei: qui illum olim mecum ſæpius admirati, ingrata modo ne/
ſcio qua mutatione, inſignibus contumeliis perſequuntur. Dicam domine co/
lendiſſime, quod ſentio: quod expertus ſum: quod vidi oculis meis. Si mẽtitus
fuero: nunquã propitius ſit mihi dominus. Talem ſe iunior præſtitit in admi/
niſtratione domus meæ: ea fuit ſemper in adoleſcente ſenectus: vt ipſum non
modo honorabilem omnibus: verum etiam (ſi mihi credis) verendum pene
fecerit. Nihil fere aliquando aliis imperauit: ad quod ipſe prior non apposuerit
manus. Nullum vnquã vel vile atq; humile miniſterium ſe indignum exiſtima
uit. Videre illum ſæpiſſime licuit: nunc hortulos colere: nunc ſyluas excidere:
nunc teneras plantare abietes: colligere fœnum, ac reponere: habere armento/
rum ac gregum curam: in omnibus deniq; maiore fatigari ſolicitudine, q̃ con/
ducti mercede conſueuerint. Laceratas vt plurimum ob iuge exercitium ac cal
lis obductas geſſit manus. Et cum hæc & alia id genus faceret: nunquã tamen
propterea gratiam, atq; (quod magis ſemper miratus ſum) autoritatem ami/
ſit. Vbi aderat ipſe: vix mea aliquãdo præſentia cuiquã ad diſciplinam neceſſa
ria extitit. Erat ei diuino munere animus par tantæ adminiſtrationi. Neq; illi
ingenium meo iudicio defuit: ita vt ſi ei litterarum peritia acceſſiſſet: non dubi
tarẽ ipſum pluribus quos ego ex noſtris haud paruæ exiſtimationis noui, compa
rare. Verum cum ſit vita innocens omni doctrina præſtantior: ad componen/
dos ac reformandos mores totum ſe ſe addixit. Hæc iccirco commemoraue/
rim: non vt Abbatem ipſum laudibus efferam (neq; enim id nunc ago) ſed vt
miretur nemo: ſi talia agens, ac ita ſe gerens, tantam apud me inuenerit gra/
tiam: ſi haud facile aduerſariorũ eius criminationibus aſſentior. Poſſibile quidẽ
fuiſſe non abnego: vt ſimulare mecum tot annos potuerit ſanctitatem: vt non
ſpiritu ambulans, deſyderia carnis perfecerit. Sed ſi quod nos latet, coniecturis
aſſequi licet: obiectis ſibi criminibus, ipſum penitus innoxium atq; immu/
nem puto. Animaduerti iam pridem, cœpiſſe ipſum haberi odio, hac primum
de cauſa: q; exigentibus ipſius meritis a patre plus cæteris amaretur. Deinde ſic
promeritus de me: ac indies de virtute in virtutem ſuccreſcens: abbas me in/
tercedente effectus: multis maiorem inuidiæ atq; odii fomitẽ miniſtrauit. Nec
mirum profecto. Quo enim non penetrat liuor improbus? Teſtes ſunt primi
illi in orbe fratres: quam habeat vim alienæ fœlicitatis dolor: quã acriter men
ti inſideat: ita vt alter, alterius cruẽta ſemetipſum cæde fœdauerit. Inuidia Eſau
germanum vterinũ perſequitur. Inuidia vix ereptus morte Ioſeph, a fratribus
venditur. Et ne ab ea vel Sancti ipſi immunes aliquando fuiſſe videantur (ſiqui
dem & in angelis ſuis Deus reperit prauitatem) Aſcendã ab Aquilone: ait ille,
qui manq; otiebatur: & ero ſimilis altiſſimo. Apoſtolos quoq; hac penitus cul/
pa minime vacaſſe legimus. Et audientes decem, inquit euangeliſta, indigna/
ti ſunt de duobus fratribus. Verum ne Dominum meum pluribus obtundam:
vnum hoc tantum vt ſemel finiam, conſtanti ac firma aſſeueratione teſtabor. Si
quæ de Arretino ſcripſi abbate, tum his, tũ aliis meis ſuperioribus litteris, quas
ipſe ad dignationem tuam detulit: repugnante conſcientia prolata ſunt a me:

vt aliud de illo sentiens, aliud enarrauerim: effundat super me Dominus iram suam. Habes Domine Reuerendissime multorum testimonia, inuicem (vt arbitror) dissidentia. Quibus magis adhibenda sit fides: viderit pietas tua. Ego ad neutram partem obstinatius ac plus iusto inclinans: donec lata sententia fuerit, orationi insistam: si forte misericors Dominus, & iustus, iratus malis meis, id hac in re statuere dignetur: quod saluti omnium: quod religionis honori: quod meæ demum paci ac quieti expediat. Vale. Ex Camaldulo maiore. Die. xii. Martii. Mcccclxxviii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. LXXIX.

Vide quæso Domine nunquid agant curæ graues. Obliuisci interdum eorum cogunt: qui sunt nobis carissimi: quos vnice diligimus: veneramur: colimus. Sed non est mirum: quando illis acrius præmētibus nostri quoque ipsorum obliti videmur aliquando: ac mente excedentes. Nunquā pro nobis maiore solicitudine, quā anno isto, fatigatus es: nunquā passus grauiora: nunquā de me, de domo mea, de vniuerso ordine meritus magis: & nos e diuerso nunquā fuimus minus grati. Laborantem agricolam oportet primū de fructibus accipere. Quod longe secus accidit dignationi tuæ. Laborasti multū: & intulisti parum. Valeant curæ: valeāt vrgentiores animi cruciatus: qui etiā inuitis nobis ex Letheo flumine poculum subministrant. Confido tamen in domini mei bonitate, atque clemētia: qui nihil aliud a nobis exigit, quā amorem, ac pietatem: quod admissæ in eum culpæ facile veniam daturus sit: xeniolumque annuum, serotinum licet, haud quaquam de obliuiosi tarditate submurmurans, etiam prōpto animo accepturus. Quod vt faciat: humiliter ac flexis genibus peto. De me vero ita sibi persuadeat: posse quidem euenire aliquando: vt priuato alicui meo erga illum offitio, obvarias (vt fit) molestias animi, immemor factus, minus tempestiue satisfacturus sim. Nunquam tamen fore arbitretur: vt me seruulum suum, vel ad momētum temporis, eius capiat obliuio: cui præ cæteris omnibus debeo. Atque vt haud iniuria propheticum mihi vsurpem sermonem: Nunquid obliuiscitur virgo ornamenti sui: & sponsa fasciæ pectoralis suæ? Aut obliuisci potest mulier infantem suum: vt non misereatur filio vteri sui? Et si illæ oblitæ fuerint: ego nunquam obliuiscar tui. Vale. Ex Camaldulo maiore. Die. xvii. Martii. Mcccclxxviii.

Benincasæ Priori Pratalis. LXXX.

g Audere cum gaudentibus: flere cum flentibus: Paulus admonet. Eius tu non aspernatus consilium idem mecum agis. Vtraque fortuna fidelem te mihi exhibes filium: & tranquillo, & tempestuoso mari secundoque, & aduerso vento mecum nauigas. Congaudeo huic pietati tuæ: facisque, quod mihi est apprime gratum: vt multis ex cōdiscipulis tuis abeūtibus retro, ac mecum iam non ambulantibus, tu magistrum non deseras. Memor es mei etiam absens: & hac tua mei memoria valde oblector: quod fieri propterea existimē, vt ores pro me iugiter: sisque mihi adiutor in oportunitatibus in tribulatione.

Tentat

Tentat me dominus,an diligam eum:ac meā nō parum imbecillitatē præ/mit:ita ut haud mendaciter illud Nasonis meum faciam. Sic me debilitat series immensa laborum: Ante meum tempus cogar vt esse senex. Pressus tot annos grauissimis Florentinorum impositionibus:multaq; ac varia per idem tempus pro religione satis infeliciter aggressus negocia:quod re liquum erat,demum expertus sum,domesticum malum. Exercet dominus ad patientiam imperfectum meum: quem precor quotidie,ne succrescen/tibus indies aduersitatibus,abundantiori tristitia me absorberi permittat. Et tu pro me similiter facias. Vale. Ex Camaldulo. die. xxii. Martii. Mcccclxxxviii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.LXXXI.

S I tarditas temporis:quo tibi meæ,postq̄ conscriptæ sunt,reddun/tur epistolæ: locorum distantiam,non tabellariorum segnitiem indicaret:putari merito posset:Patauium,situm esse vltra Sauromatas,aut in alia extrema orbis parte.Sed ago gratias deo:q; vel tarde ad te perferan tur:vt intelligas id fieri non mea negligentia,sed aliorum potius:qui mihi in reddendis litteris,minus diligenter inseruiunt.Nihil esse in rebus huma/nis,quod episcoporum miseriæ comparari queat:experiri te certissime con fiteris.Et ego facile sententiam tuam probo:hoc generaliter de omnibus, qui in sublimiori gradu constituti sunt,affirmans:quo quisq; pluribus præ/est:atq; eminentiori præfulget dignitate:eo miserabiliorem ipsum seruitu/tem seruire:ac in maioribus iugiter periculis versari. Paduanus episcopus es:vtiq; & magnus, & diues. Inter tui ordinis prælatos paucos inuenias: quibus gloria,opibus, claritate concedas. Felicissimum te pleriq; omnes prædicant:&,qui te maximæ apud tuos esse autoritatis arbitrentur, innu/merabiles puto. Contra,ipse te, cui plenissimam adhibeo fidem,miserum clamitas,ac cæterorum seruum:quando in rebus vel honestissimis,non po tes,quod velis,facere.Consydero sæpenumero,q̄ manifestis mortales fal/lantur erroribus:q̄ alienis a veritate opinionibus decipiātur:qui quodcūq; fulget,aurum putant:& honoratos in hoc sæculo,onerari præ cæteris,nul/la ad credēdum persuaderi possunt ratione.Et tamen ita est,vt scripsisti:ita ipse noui certissime: prorsus ita experior.Quotus enim quisque est in reli/gione camaldulensi:qui non in ea primam cathedram,primumq; accubi/tum appetat?Quid tamen cupiant,non intelligunt:amarum dulce,& tene/bras lucem existimantes.Nam si statum meum perpenderent diligētius: & q̄ grauibus indies magis angustiis premar,saniore iudicio discuterent:lon ge nimirum illis aliena mens esset.Verum seducantur ii,ex quo ita volunt, suis opinionibus.Ego sane non fallar.Qui enim secus fieri potest: quando ex quo Generalis pater huic ordini datus sum:ne vna quidem mihi serena illuxit dies:Hoc vno iterdum solatio reficitur animus:q; vbi in futuro iu/dicio appensa fuerint peccata mea,& calamitas quam patior,in statera: eo

mitius mecum agendum sit:quo hic seuerius fuero cruciatus. Non enim iu dicabit dominus bis in idipsum.Aegre te iudæos in tua diocesi pati nō du/ bito:quorum conuersatio,cum prodesse christianis nihil possit,obesse pluri mum dignoscitur.Qua sint pœna mulctandi:cum illis nostri cohabitātes: non es admonendus.Si potes:compelle,vt ecclesiastica iura seruentur. Sin minus:quid facto opus sit,nosti.Armare patientia:aut (quod sine conscien/ tiæ præiudicio tentare tibi permittitur) factus cum apostolo iudæis tāquā iudæus,conare iudæos tua tum oratione tū doctrina lucrari domino:si for/ te ex ea,que in manifesto in carne est,circuncisione,ad circūcisionem cordis in spiritu conuertantur.Quæ ad litem abbatis pertinent:ex quo semel iudi/ candi onere leuatus es:prætereo silentio. Si pro suo monasterio bonis ra/ tionibus pugnat:opto vt vincat. Si vero melioribus aduersarius ipsum im pugnat:patienter iuri cedat: ne iniuste proximum,quem æque ac seipsum tenetur diligere,opprimere velle videatur. Vnū repeto,quod alias scripsi: ne desperes penitus,posse aliquādo seniorem conuerti. Hortare illum sæ/ pius prudentia tua:si forte per gratiam dei hæc tibi asscribēda sit victoria. Persuaseram mihi ante paucos menses:q essem te hac solēni proxime futu/ ra ascensione dominica coram visurus.Non permisit dominus:vt hoc face rem.Absolutus tandem,quibus præpedior vinculis:alacriter te visam. Va/ le.Ex Camaldulo:die.xxvi.Aprilis.Mcccclxxviii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.LXXXII.

n On ab re factum arbitror:vt sufficientes ac magni etiam redditus ex instituto regulæ monachis pmitterētur:ne scilicet per vrbes & oppida cum animarum periculo mendicare hostiatim panem cogerentur: qui solitariam professi fuissent vitam: & a contemplatione auersi,parando victui immoderate nimium insisterent.Hoc si vnq̄,dictante ita ratione,ve/ rum esse mihi persuasi: nunc sane,si experto credendum est,mihi procul/ dubio credat dignatio tua.Nam & hoc ausim dicere:quotcunq fere scandā la domestica,& hoc præsertim nouissimum,passus sum:matrē ea mihi in/ opiam peperisse. Videmus reipsa quotidie:asellum in itinere fame cōfectū, quærere diuerticula.Et ille præcæteris patientissimus. Nunquid,inquit,ru/ giet onager,cum habuerit herbam?aut mugiet bos:cum ante præsepe ple/ num steterit?Quam exhausti simus ob veteres impositiones:q̄q ad sangui nem vsq emuncti:non es admonendus domine colendissime. Satis enim, supq nosti omnia.Distractis,atq alienatis,velimus,nolimus,monasterii p̄/ diis,imminuti sunt redditus:& tamen domestici necessario creuerunt sum/ ptus.Perq̄ ægre iccirco viuimus:deficientibus indumentis,quibus operia/ mur:& cibariis,quibus sustentemur.Mentior pfecto:nisi ita est.Precor itaq dignationem tuam:vt nouæ impositionis commissario,qui Pontificis no/ mine his diebus Florētiam venit,cōmendet litteris paupertatem nostram: horteturq,vt peruestigato diligentissime statu nostro,non plus nobis im/ ponat oneris:q̄ perferre possimus. Si quid tua intercessione profeceris: id

omne

omne abs te cõfitebimur accepisse. Cæteꝝ grate accepi ꝓlixiores litteras tuas: quibus & mœrentem consolaris: & iacentem pio erigis affectu. Haud parum certe tot grauissimis rationibus & exemplis recreatus sum: & qui pusillo animo eram, bona ex parte mente conualui. Instat tamen Arretinus abbas: ac me quotidianis fere vrget litteris: vt negocium suum tue. R. D. commendem. Aut absoluat, inquit, me dominus meus: si dignũ putat. Aut, si flagellat, occidat semel: satius iudicans, semel ruere, q̃ diutius pendere. Hortatus sum illum ad patientiam: atq; vt sibi persuaderet, nihil abs te non summa fieri prudentia, monui. Ad eam se tantũmodo humiliter accipiendam sentẽtiam prępararet: quã ipse pro tua singulari sapientia tuleris. Quod facturum minime dubito. Vale. Ex Camaldulo maiore. die. xii. Maii. Mccccl xxxviii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. LXXXIII.

r Euersus Camaldulum pridie Kalendas Iunias monachus noster: qui te ante hos dies cõuenit meo nomie: reddidit mihi litteras tuas. Scribis ipse: scribunt idem monachi nostri Sancti Michaelis: præter has, quas modo accepi, & alias te pauloante dedisse ad me: illasq; portum nescio quẽ traiiciente tabellario, in mare delapsas periisse. Indolui plurimum, id mihi vnius in curia fuisse intercæptum: quod mihi imprimis futurum erat q̃ carissimum. Et quo magis doleam: nunq̃ mihi (vt audio) prolixius scripseras. Sed quãdo res periit: saluus est artifex: vbi tibi ocium suppetet: denuo fabrefieri poterit: cum profecto tibi nec materiæ copia, nec cõficiendi facultas desit. Quod, vt facias, oro. Quando sim vẽturus ad te: nihil omnino certi habeo. Nam Protector noster colendissimus hac æstate visitaturus Eremum nostram speratur: quod se facturum, sæpius est pollicitus. Quod si non venerit: cõuenire ipsum Senis habeo necessaria de causa. Quo fit: vt nullo pacto mihi persuadeã, posse me hinc ad vos proficisci, nisi proximo autumno aut forte ineunte hyeme. Descendisse te locorum situ: negari nõ potest. Vtrum vero & meritorum (vt testaris) haud facile affirmãerim. Turbatius certe nunc viuis, q̃ cum Bellũno præeras: & hũc appellauerim descensum tuum: sed non inutilius. De mane vsq; ad vesperam, & sæpe ad multam noctem, his atq; illis audiendis, fastidiose occuparis. Auulsus a formosæ Rachelis amplexibus, Liæ lippienti adhærere compelleris. Vocari Noemi nequaq̃ potes, sed Mara: quia amaritudine repleuit te omnipotẽs. Te tamen propterea iacturam fecisse meritorum, nullo pacto dixerim. Habes multorum curam: studes animarum saluti: vt pie & sancte viuant, exhortando, admonendo, increpando, conaris: tuo quidem hæc omnia incõmodo: sed magno vtriq; merito. Peccare te putas: q; tot distentus occupationibus, longinquiores a cœlestibus cogitationes nunc habeas. Et ego dico tibi: Quia caritas operit multitudinem peccatorum. Si de montibus in planitiem descendisti: profecisse te icirco arbitror: non defecisse. Humilia enim respicit deus: & alta a longe cognoscit. Et alius ꝓpheta. Omnis, inquit, vallis iplebitur: & omnis mons & collis humiliabitur: & erunt praua indirecta: & aspera in vias planas. Deniq;

humili loco constituit te dominus: vt exaltet te in die visitationis. Hoc de te spero: prorsus ita sentio. De iudæis si quid boni cōstituerint ciues tui: bene erit. Fueris enim ipse auctor præclari opis, & christiano præsule digni. Gaudeo autem te ex iis duas, ad fidem nostram conuersas, baptizasse: atq; eas etiam christianis viris nuptum dedisse. Vtinā & reliquiæ saluæ fiant: quemadmodum salus ex iudæis est. Siqs me interrogasset: an crederem esse Pataui, quinq; iudæorum milia: ego vix tot in toto territorio ditioni venetæ subiecto, eē, putare me respōdissem. Terreri tamen propter multitudinem non debes: neq; de illorum penitus salute diffidere. Virtus enim dei est in salutem omni credenti: Iudæo primū. Et appositas legimus vna die animas circiter tria milia. Et paulopost in eisdem actibus apostolorum. Multi autem eorum, qui audierant verbum, crediderunt: & factus est numerus virorum, quinq; milia. Quod si in perfidia sua perseuerauerint: & aliquid per te aduersus eos decretum fuerit ī ignominiam ipsorum dedecusq;: abeant in pace. Infidelis si discedit, discedat. Et nō nihil forte ita illos perfecto odio persequendo profeceris ad salutem: cum scriptū sit: Imple facies eorum ignominia: & quærent nomen tuum domine. Non te macerent: si quod non potes, minime facis. Velis tantum: & bonæ voluntatis meritum non amiseris. Vale. Ex Camaldulo. die. vi. Iunii. Mcccclxxxviii.

Bernardino Monacho Sancti Micha. Murani. LXXXIIII.

Laudatus a me superioribus litteris meis, & parce quidem, ac data occasione: petisti enixius vt te in futurum simul reprehenderē: simul reprehensione dignum iudicarem. Faciam quod hortaris: quod instanter efflagitas: quando vtrunq; possum tecum etiam meo iure vendicare. Scriptum est enim. Qui parcit virgæ: odit filium suū. Et meliora sunt vulnera amici; q̄ fraudulenta oscula inimici. Christianus es: & (quod eminentius ac dignius est) religiosus. Cur vero in tuis epistolis gentilium magis, q̄ christianorum atq; ecclesiasticorum nitaris testimoniis: miror valde. Nam, vt de reliquis tuis sileam: hæc postrema, quam dedisti ad me, nihil aliud q̄ Ciceronem, Neuium, Platonem, Senecam, & Plinium sonat. Scilicet tanti faciendi gentiles sunt: vt pro nihilo habendi sint nostri. An ignoras: quia sapientia huius mundi, stultitia est apud deum? Indignum putas, iis, quæ scribis, prophetarum, apostolorum, ac cæterorum doctorum nostrorum sententias inserere: qui Spiritusancto inspirati tot tantaq; volumina, omni sapientia referta, ad nostram vtilitatem, & consolationem ediderunt? Quæcunq; enim scripta sunt: ad nostram doctrinam scripta sunt: vt per patientiam & consolationem scripturarum, spem habeamus. Non meministi: quid Iosue dixerit dominus. Non recedat volumen legis huius ab ore tuo: sed meditaberis in eo diebus ac noctibus: vt custodias & facias omnia, quæ scripta sunt in eo. Tunc diriges viam tuam: & intelliges eam. Et Dauid propheta: Beatus, inquit, vir: qui in lege domini meditatur die ac nocte. Et erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum: quod fructum suum dabit in tempore suo. Et folium eius non

b defluet:

defluet:& omnia,quæcunq; faciet,prosperabuntur.Et iterum Lex domini im/ maculata conuertens animas: testimonium domini fidele: sapientiam præ/ stans paruulis.Iustitiæ domini rectæ lætificantes corda:præceptũ domini luci dum illuminãs oculos.Lætatur ẽt idem propheta super eloquia dei:sicut qui in uenit spolia multa.Quid singula commemorem:cum omnia,diuinæ legis & sanctarum scripturarum commendatione plena sint?Vides igitur,q̃ta sit libro/ rum nostrorum dignitas:quanta vtilitas: nec dubites te his facile priuandum bonis:si illis reiectis totum te gentilium occupaueris libris.Cauendum est: ne quando dicat tibi dominus.Tu vero odisti disciplinam:& proiecisti sermones meos retrorsum.Si quempiam diligis:de eo libẽter cogitas:meditaris: loque ris:eius tibi præcæteris omnia placent.Et quomodo quæso deum diligis: qui eius libros negligis:dedignaris:contemnis? Erudire Ierusalem,ait dominus: ne forte recedat anima mea abs te.Terribilis nimirum comminatio in eũ qui erudiri noluerit,ab eo vtiq; de quo scriptum est.Beatus homo quem tu erudie ris domine:& de lege tua docueris eum.Scrutare ergo scripturas,omni diligẽ tia.Sint tibi cordi eloquia domini:eloquia casta:eloquia dulciora super mel & fauum.Delectare in domino:vt det tibi petitiones cordis tui:vt possis confidẽ ter gloriari ac dicere.Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua meditatio mea est.Super senes intellexi:quia mandata tua quæsiui.Alioquin ti/ me:ne forte audias corrigentem:quem audire contempseris erudiẽtem.Quo/ niam tu scientiam repulisti: & ego te repellam,ne sacerdotio fungaris mihi. Seuerius,inqes, ac minacius me arguis.Blande vngis:sed contra durius pun/ gis.Rogasti me,vt te reprehenderem:dedisti reprehendẽdi occasiõem.Factum est tibi,sicut petisti.Vale,Ex Camaldulo.Die.vii.Iunii.Mcccclxxxviii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.LXXXV.

f Aciendum mandauit dignatio tua: quod pauloante illi significaui, iampridem factum.Captus est Forliuiensis ille falsarius Pisis: atq; ibi dem perpetuo carceri condemnatus.Non est passus dominus,tanto rum vltor facinorum: vt miser ille diutius sui iuris foret:ne adderet pecca/ tum peccato: & traheret iniquitatẽ in funiculis vanitatis.Agat,si sapit,gratias deo: qui eum vel inuitum ac renitentem a multis,quæ admissurus erat, fla/ gitiis compescuit: atq; ab omni via mala prohibuit pedes eius. Et enim sicut scriptum est,multo tempore nõ sinere peccatoribus ex sententia agere: sed sta/ tim vltiones adhibere: magni beneficii est inditium. Abiiciat itaq; dominus meus ex animo istam curam: sciẽs traditum diuino iuditio impium in manus nr̃as.Præstolamur aduẽtũ tuũ incredibili desyderio:q vtinã sicut optatissimus, ita & felicissimus sit futurus.Vale,Ex Camaldulo die.viii.Iunii.Mcccclxxxviii.

Bernardino monacho Sancti Michaelis Murani. LXXXVI.

n Ec laudari ab hominibus appeto:nec calumnias reformido.Illud qm̃ nequaquam mereor:hoc,quia vitari non potest. Quamobrem si(vt scribis) laudor a multis:& bonus dicor: viderint ipsi,quo animo id faciant,

Ego ab eo tantum laudari cupio : qui me & dignum laude, & sanctum facere potest solus. Calumnias vero & maledicta cur timeam, non video : quando ab his immunem vix vnum inuenias. Per infamiam & bonam famam, vita nobis ducenda est. Neque magnum aut molestum videri nobis debet : si vitare in hoc mundo id penitus non possumus : quod vitare non potuisse Saluator noster, nostro vtiq; exemplo, visus est. Alii enim dicebāt quia bonus est: alii vero non : sed seducit turbas. Vtrūq; nimirum & ipse ex perior. Blandiuntur mihi coram multi: ac pernitiosa adulatiōe laudibus in coelum ferunt. A tergo autem lacerant: calumniantur: blasphemant. Vtrobiq; pugnandum est : ne malorum assentatio statum mentis euertat: & ne contra conuitiis & contumeliis affectos, perturbari nos supra modum contingat. Det mihi dominus: vt aduersus hæc firmus steterim: & neq; laudibus inaniter extollar: neq; calumniis inconstanter deprimar. Oleum peccatoris non impinguet caput meum: & redimi merear a calumniis hominum. Deceptum vero me quorūdam simulatione: vt eos amplius amauerim, q̃ pro meritis: neminem arbitror detulisse ad te: nisi qui liuore & inuidia torquetur. Ego (quod deus ipse optimus facit) diligentes me diligo: & eos magis, qui in bonis actibus, & obedientia, cæteris fuerint meliores. Dicit autem apostolus. Imitatores dei estote : sicut filii carissimi. Qua vero in re imitari nos hortatur deum: nisi in dilectione proximi? Quemadmodum ipse sequitur ibidem, dicens. Et ambulate in dilectione: sicut & Christus dilexit nos: & tradidit semetipsum pro nobis oblationem, & hostiā Deo, in odorem suauitatis. Et ipse Dominus: Hoc est, inquit, præceptum meum: vt diligatis inuicem. Et merito quidem: quando plenitudo legis est dilectio : & qui non diligit, manet in morte. Absit a delatoribus inuidia, emulatio, ambitio : & dignos eos existima, quorum dictis adhibeas fidem. Scis, inuidia fuisse Abel a fratre occisum. Inuidia, a fratribus, eo q̧ a patre plus cæteris amaretur, in seruū venundatus est Ioseph. Et de ipso domino quid scriptum legimus? Sciebat. n. Pilatus: q̧ per inuidiam tradidissent eum. Verum de hoc satis. Coram, vbi deo placuerit, singula tecum apertius conferam. Aduentum meum ad vos, ne præstoleris: nisi prius Protectorem nostrum Senis conuenero. Faciam postmodū: qđ mihi ipse imperauerit. Vale. Ex Camaldulo. Die. xviii. Iunii. Mccccl xxxviii.

Vrbano Classis Abbati. LXXXVII.

P Ræsentatum accæpi cum tabellione & testibus priuilegium congregationis vestræ: per quod vobis potestas fit: immo a Pontifice mandatur vobis: vt infra duorum mensium spatium capitulum concelebretis : Interfuissem vobiscum perquamlibenter : vt si quid mea opera effici potuisset: nihil obmitterem pp vos, in iaciendis præsertim huius nouellæ ac surgētis cōgregationis vestræ fundamentis: Sed qñ hoc mihi nō ꝑmittitur: cōuenies tu cū aliis ad destinatum locū: vbi pariter cōgregati, atq; in caritate radicati & fundati, vtinā optatissimū & auspicatissimū dederitis reformādi ordinis exordium.

Quod

Quod nimirum vehementissime cupio. Procul absit ab omnibus emulatio, ambitio, atq; appetitio principatus: & bñ se habebunt oía. Quibus præesse cõtigerit: oneratos se cæteris magis nouerint: ac reddituros de sibi creditis ouibus rationem, cum timore Dei ac tremore consyderent: & facile honorũ & gloriæ, si qua forte mentem irrepserit, cupiditatem abiicient. Qui vero aliorum arbitrio ac nutu victuri sunt: prælatorum curæ ac labori compatiantur: agantq; deo gratias: q suæ tantum salutis & pacis, facilius habituri sunt curã: atq; illorum innisi humeris, per vndosum mundanæ vitæ pelagus, ac tumentes admodum fluctus enataturi. Et ita nulla erit de dignitatibus ac sublimitate contentio. Alias difficillimum erit: seruare hanc, quam inire cupitis, sanctam societatem. Vale. Ex Camaldulo. Die. xxi. Iunii. Mcccc lxxxviii.

Lazaro de Nardis Doctori. LXXXVIII.

a Vdio Priorẽ Sancti Clæmentis, impie atq; inclæmenter se agere erga patrem suum: nullaq; in eum flecti misericordia: cum sit longæuus ac plenus dierum: & simul mala valitudine, simul inopia atq; ægestate præmatur. Si ita est: merito argui ingratitudinis potest. Nam cum dare omnibus elemosinã iubeamur: & in omnes benefitia quæ possumus, teneamur conferre: principes profecto parentes sunt: quibus necessaria vitæ præsidia a liberis debentur. Hinc enim scriptum legimus. Maledictus: qui non honorat patrem & matrem. Et iterum. Fili suscipe senectã patris tui: & non contristes eum in vita illius: & si defecerit sensu, veniam da: & ne spernas eũ in tua virtute: Elemosina enim patris non erit in obliuione. Et item alibi. Qui subtrahit aliquid a patre suo vel a matre: & dicit hoc non esse peccatũ: particeps homicidæ est. Rursumq; alia scriptura. Memento patris & matris tuæ: ne forte obliuiscatur te deus in conspectu illorum: & assiduitate tua infatuatus improperium patiaris: & maluisses non nasci: & diem natiuitatis tuæ maledicas. Apostolum quoq; Paulum audi. Qui suorum, inquit, maxime domesticorum, curam non habet: hic fidem negauit: & est infideli deterior. Quid singula commemoro? Scatent libri sacri, huiusmodi in ingratos atq; impios filios comminationibus. Quocirca hortor & moneo dignationem tuã: vt ex officio vicariatus a me sibi demandato, accersitum ad se Priorem, seuerius arguat impietatis ipsius: vrgeatq; illum, adhabendam curam eius, qui se genuit, infirmi præsertim prouectæq; ætatis. Reddat vicem parẽti filius: cui maximis benefitiis obligatus est: neq; vereatur, sibi quicquam propterea defuturum: cum scriptum sit. Benedictio patris firmat domos filiorum. Et fœneratur domino: qui miseretur proximo. Hoc vt pro viribus cures, peto: vt & ego pro amicis pro illo deprecantibus non defuisse appaream: & tu consenior, ægrotantis atq; inopis senioris misertus videaris. Vale. Ex Camaldulo. Die. xxv. Iunii. Mcccclxxxviii.

Bernardino Monacho Sancti Michaelis Murani. LXXXIX.

s Vfficit mihi nosse, redditas tibi fuisse litteras meas. Si rñderẽ iis minime potuisti per tabellariũ, quẽ alia de cã misistis ad me; rñdebis

postea cũ potueris,cõmodius.Petitis,vt faciam: qđ dudum feci.Iam enim peruenisse ad vos arbitror: qui conferendæ Abbatiæ Lemmi potestatem quam cupitis,abbati vestro attulerit.Si naturæ concesserit abbas: qui mo/do apud vos grauiter ægrotat:illum substitui cupio:de quo repetitis litte/ris abbatem vestrum certiorem feci. Hoc enim in conferendis beneficiis, vbi commode ac sine commendarum periculo possum, libenter institutum seruo:vt eum promouendum curem,qui dignus sit:qui præesse minime ap petat:qui electus,humiliter recuset.Ingerunt se nonnulli ad improbitatem vsq;:munera offerunt:adhibent intercessores:blandiuntur: extorquent:pa/rum certe conscientiæ,& ignorantiæ plurimum præseferentes.Non consy/derant isti,quid fecerit Dominus:qui cum vidisset,quod venirent iudæi,vt se facerent regem,fugit in montem.Mihi is semper cæteris amplius placue rit:nõ qui petens accæperit:sed qui expetitus exemplo domini recusauerit: nec tamen pertinaciter excusare cõtenderit.Vale.Ex Camaldulo.Die.xxviii. Iunii.Mcccclxxxviii.

Fran.Picolhomineo Cardinali Senensi protectori.XC.

s Icut ex monacho nostro qui Pisis commoratur didici: duo fere menses sunt: quibus Forliuiensis ille, qui seruabatur in carcere,a Vicario nostro eductus est. Neque tamen ipsum liberum abire permisit:verum in manus ducis cuiusdam pyratici nauigii tradidit:vt cum reliqs nauticis misera seruitute remigare perdisceret.Cui continuo cathenæ iniectæ,& compedes ferrei:ne facile,si quando crepidini portus applicuisset nauigium,incontinentem prosiliret: ac fugam arriperet. Vbi tutius seruari sub custodia potuerit:nescio.Nisi quod in mari,& sub diuo atq; in oculis do mini,minus facile ei patebit effugium.Tempestatibus quoq; & procellis cõ tinuis obnoxius incumbendo remis edocebitur:quam iusto dei plectatur iu ditio. Per quæ enim peccat quis:per hæc & torquetur.Manus falsariæ,sacri/legæ,& quæ effuderunt innoxium sanguinem:iugi remorum impulsu fati/gabuntur: callos obducent: & cruciatu perpetuo totum corpus affligent. Fertur mare ingressus dixisse.Si vllo vnquam tempore sibi contigisset,vt li bertate potiretur:interfecturum se Vicarium nostrum,a quo damnatus est. Hæc scribo:ne quid lateat dominum meum: quod circa hunc infœlicissi/mum gestum sit.Vale.Ex Camaldulo.Die.viii.Iulii.Mcccclxxxviii.

Mariano Cuccino Procuratori.XCI.

i Nter multiplices,atq; illas quidem molestissimas generalatus mei curas,nihil mihi iucundius potest contingere,nihil antiquius: quã vt(q̃tum iure ac legitime fieri liceat) benefitia ordinis variis temporibus iampridem distracta redimantur: atq; a commendarum erepta seruitute,in pristinam vindicentur libertatem. Verum hoc sicuti optare mihi facile est: ita & consequi difficillimum. Quando enim hac potissimum tem/pestate, pecuniæ obediunt omnia: quid ni obediat Symon: qui iuxta

nominis

nominis significationem obediens interpraetatur? Nunquam ita passim (vt audio) venalia fuerunt ecclesiastica bona: atque nunc sunt. Si quando dicere licuit: Symon dormis? Modo certe minime. Vigilat die noctuque: auctionatur: ac publice sub hasta vendit: vt illam contra se principis appostolorum sententiam ferri iustissime audiat. Pecunia tua tecum sit in perditione: quoniam existimasti donum Dei pecunia possideri. Nemo est aut paucissimi admodum: qui Giezi lepram vereantur: qui flagellum domini vendentes & ementes de templo eiicientis: qui denique Iudae proditoris, a quo saluator pecunia venditus est, laqueum reformident. Facta est domus Dei domus negociationis: non est quem comedat zelus domus dei: qui mensas numulariorum, qui cathedras vendentium columbas euertat. Cur haec praemiserim: accipe. Paulus de Balneo nostri amantissimus: veturus Romam, vt curet promoueri, filium suum, nostri ordinis monachum in abbatem Sancti Hylarii de Galeata: petiit a me: vt hoc tibi negocium enixius commendarem. Afficitur filio: cupit religioni prodesse: atque imprimis Abbatiae huic consulere: quae absque dubio ruinam minatur. Sine pecunia vero ac sumptibus haec fieri nullo pacto possunt. Quamobrem, vt ei praesto sis, hortor & moneo: curesque ne quis prophanus atque illicitus contractus fiat: tum propter conscientiam: tum etiam propter periculum rei suae familiaris. Scis enim ipse optime: quibus implicentur censuris Symoniaca haeresi infecti. & quomodo conuicti, adepta cogantur carere dignitate. Dabis itaque operam: vt cum timore dei, & saluis ecclesiasticis legibus, membrum hoc haud quaquam contemnendum, ordini restituatur. Si autem id fieri minime poterit: ego tibi manifeste denuncio: eius me esse propositi atque sententiae: vt Abbatiae huius, & cuiusuis alterius commendati beneficii, redemptioni: salutem animae, praecioso sanguine Christi redemptae, constantissime anteferendam putem. Vale. Ex Camaldulo. Die. xvi. Iulii. Mcccclxxxviii.

Bernardino Monacho & Priori Claustrali Sancti Michaelis Murani. XCII.

Rediens Roma Domnus Andreas venit Camaldulum nudius quartus. Is tui Prioratus nuncium primus attulit: nescius tamen. Si quidem Florentiae fasciculum epistolarum ab Abbate Sanctae acceperat Venetiis allatum: quem mihi redditum vbi primum ipso praesente dissolui: didicimus ambo continuo: quae in primo congregationis vestrae capitulo acta fuerant. Placuerunt omnia: & eo quidem magis: quod magno omnium consensu & humilitate pertractata sunt. Perseuerandum est in hac caritatis atque vnanimitatis concordia: vt diffuso in reliquum ordinis nostri odore bonae conuersationis vestrae, complures habeatis vestri emulatores. Tu vero si grauatum te supra vires supra aetatem sentis: commenda illi imbecillitatem tuam: sine quo nihil est validum nihil sanctum. Inuoca eum cum propheta dicens. Adiutor meus esto, ne derelinquas me: neque despicias me deus salutaris meus. Aderit tibi a dextris continuo: ne commouearis. Frustra autem causaris aetatem: quando illa virtutum merito non annorum numero computatur. Aetas senectutis, vita est

immaculata. Datus est ab apostolo iunior Timotheus, Ephesinæ ecclesiæ episcopus: quem etiam legimus admonentem. Nemo adolescentiam tuam contemnat: Sed exemplum esto fidelium in verbo, in conuersatione, in caritate, in fide, in castitate. Vides senem, non ætate, sed moribus. Quem, veluti exemplum ad imitādum si habueris: canus existimaberis prouectæq; ætatis: nec erubesces te maioribus natu fuisse præpositum. Vale. Ex Camaldulo. Die. xvii. Iulii. Mcccc lxxxviii.

Ioanni Priori Camalduli Floreñ. XCIII.

c Alatum ficis plenum, & eius quidem generis quod optimum existimatur: libenter accepi. Retulit mihi hic calatus tuus alterum ex iis: qui apud Hieremiam ficus bonas habebat nimis: vt solent ficus esse primi tēporis. Vtinam sicut suauitatis, ita & vtilitatis plurimum nobis exhibuerint: eūq; in nobis pepererint fructum: qui per ipsas bonas, bonas valde significatur: quemadmodum apud eundem Prophetam legimus: vt sicut ficus hæ bonæ, sic cognoscat hos Dominus in bonum: & ponat oculos suos super nos ad placandum: & ædificet nos & non destruat: & plantet nos, & non euellat: detq; nobis cor, vt sciamus illum: quia ipse est Dominus: & simus illi in populū, & ipse sit nobis in Deum: ac reuertamur ad eum in toto corde nostro. Pruna quoq; damascena tuo nomine allata sunt ad me: quæ sicut ex ingenti huiusmodi fructus turba; cæteris præstantiora salubrioraq; sunt: ita & gratiora extiterunt nobis. Pro duplici hoc munere, tibi gratias ago. Redire ad Eremum potes pro arbitrio: Vbi tamē præfixū tibi, isthic tempus peregeris. Paucos enim tibi superesse dies arbitror. Vale. Ex Camaldulo. Die. ix. Augusti. Mcccclxxxviii.

Domino Alexio Eremitæ. XCIIII.

s Vccurrit mihi scribenti modo ad te frater carissime: quod apud beatū Iob scriptū legimus. Homo nascitur ad laborem. Proposuit quidē nobis Deus quietem, tranquillitatem, fœlicitatem: sed futuram. Promisit nobis regnum æternū: non tamen ociosis ac negligētibus: sed pro ipso fideliter & indefesso animo laborantibus. Labores, inquit propheta, manuū tuarum, quia manducabis. Audi quid sequitur. Beatus es: & bene tibi erit. Et apostolus: Si sustinemus, ait: & conregnabimus. Scio equidē oblectari te solitudine & quiete: vellēq; & ipse tecum absq; aliorum periculo, procul a sæculi tumultibus posse cōmorari. Sed quādo nobis ipsis tantū nati nō sumus: tenemurq; proximorū salutē, æque ac nostram pia curare solicitudine: cauendum magnopere est: nequando obiiciat nobis Dominus: q̄ acceptū ab eo talentum reposuerimus in sudario: & laborare ī vinea sua recusantibus dicat nobis. Quid hic statis tota die ociosi? Quamobrē ne excusare te possis: ac obiurganti respondere: Quia nemo nos conduxit: per harū latorem tui amantissimum, ad collaborandū mecū in vinea Domini, te inuitādū duxi. Ex ipso, quid abs te cupiam disces: fidemq; illi præstabis in omnibus. Hoc vnū te admonitum volo: ne te gratis seruiturū putes. Conuenies ex denario: q̄ nunq̄ tibi defuturus erit. Ecce enim merces tua, multa est in cœlo. Vale. Ex Camaldulo. Die. viiii. Augusti. Mcccclxxxviii.

Benincasæ Priori Pratalis. XCV.

n Ihil amanti cōuenientius: q̄ perseuerantia. Omni enim tpe diligit: qui amicus

amicus est. Et tamen nihil magis indicat imperfectum nostrum, humanãq; im becillitatem: q̃ animoꝝ incõstãtia, rerũq; vicissitudo. Scriptum est.n. Septies indie cadit iustus: & resurgit. Quid igitur mirũ: si ad momentum temporis nõ seruasti in amore constantiam? Si semel, & non septies, post tot annorum inter uallum cecidisti? Permittitur hoc interdũ Dei nutu: vt vel iustus cadat: vt se ho minem animaduertens, minus de se præsumat: cõfidatq; in eo tantũ: sine quo nõ sumus sufficiẽtes cogitare aliqd a nobis, quasi ex nobis. Lapsus es, & surrexi sti: pœnituit te errati: delesti fletu & gemitibus culpã: offensumq; patrẽ maiore, q̃ antea, tibi amore: amaræ illæ tuæ lachrymæ recõciliarũt. Amãtiũ ira, amoris redintegratio facta est. Eris cautior in futuꝝ: atq; ad obediẽdũ paratior. Melior est enim obedientia: q̃ victimæ. Et dubitare minime poteris: hac parẽtis filiiq; perpetua concordia, te mihi semp carissimũ fore. Gaudes præfecisse me mona sterio nostro de Luco Christophoram, matrem venerabilem. Merito certe gau des. Est enim sanctimonialis eiusmodi: cui haud iniuria hæc demandata sit cu/ ra. Vale. Ex Camaldulo. Die. x. Augusti. Mcccclxxxviii.

Laurentio Monacho Fontis boni. XCVI:

g Audeo plurimum: q; in litterarum studiis proficis indies. Non cõteris tempus: non indormis desidiæ, vt excitari indigeas. Scripsisti ad me tum prosa, tum versu. Perspicere mihi licuit: q̃ varium habeas atq; in plura fle/ xibile ingenium: & lætatus sum vtriusq; nostrum gratia. Nam q̃tum ad me at/ tinet: scriptum legimus. Filius sapiens lætificat patrem. Ad te aũt dicitur. Si sa/ piens fueris: tibimetipsi eris. Perseuerantia tibi necessaria est sola. Nã si intẽtius & solicitius (vt facis) lectioni vacaueris: teq; componendis epistolis & carmi/ nibus studiosius exercueris: & (quod plurimum tibi conducet) non pigre neq; cuntãter ad audiendũ conueneris: facile fiet, vt is euadas: quẽ euasurũ persuasi, mihi iãpridem. Quod, vt facias, paterno, quo te diligo, affectu, & hortor & mo neo. Atq; ita agens, nunq̃ me tui, quin mihi curæ semper futurus sis, obliturum putes. Vale: Ex Camaldulo. Die. xvi. Augusti. Mcccclxxxviii.

Dominico Bonsio: Doctori Florentino: Vexillifero iustitiæ. XCVII.

d Iu est: q; tum a plerisq; aliis, tum imprimis a Salustio conciue tuo di/ dici: quam præter singularem doctrinam, optimæ sis cõscientiæ & fa/ mæ: quam summæ, in vrbe ista tua Florentissima, autoritatis. Multos, aiebant, aduocatione: longe plures consilio adiuuat. Pietate vero & iustitia, ne mini ex ciuibus nostris cedit. Quocirca sic existimo: hanc sacrosanctam pote/ statem, quæ in ciuitate tua summa est, nõ fortuitu, casuue, sed meritis tuis ac vir tutibus, tibi demandatam: vt qui iam pridem induisti pro thorace iustitiam, & pro galea iudicium certum: & nemini iniuriam fieri permitteres: & iniuste ac violenter oppressis, auxilium ferres. Scriptum enim nosti ad eos: qui magi/ stratus gerunt. Diligite iustitiam: qui iudicatis terram. Et Dominus in euan gelio. Quærite primum regnum Dei, & iustitiam eius. Et merito sane hæc præcipue virtus præsidentibus commendatur. Legimus enim: quia iustitia firmatur thronus. Et beatos dicit propheta: qui custodiunt iudici/ um: & faciunt iustitiam in omni tempore. Cur hæc præmiserim Domine

optime:quid velim,quid cupiam abſte : ex hac latore Vicario noſtro plenius coram diſces.Fac,obſecro:vt concæpta olim de te ſpe,vbi audieris q̃impie q̃ iniq̃ non nulli me perſequantur,haud q̃q̃ fraudari mihi contingat.Feceris me profecto dignationi tuæ ꝑpetuo obnoxium.Vale.Ex Camaldulo.Die.xvi. Auguſti.Mccccxxxviii.

Leonardo Abbati de Rota.XCVIII.

p Ræter alia,quæ de me paſſim obloqueris:mendatii mihi crimē obiicere nō vereris:atq̃,vt ſemel tibi veritatem ſcribam,per Vicarium noſtrum repetito cōuitio efflagitas.Ego quidem mihi conſcius non ſum:q̃ ad te vnq̃ aliquid mendaciter ſcripſerim.Licet.n.mendacem me cōfiteor : ſicut ſunt & cæteri,de quibus dicitur:omnis homo mendax:q̃m ſæpius(in multis enim offendimus omnes) datam ſemel Deo noſtro fidem minime ſeruaui : ſcit tñ deus,qui eſt benedictus in ſæcula,q̃ non mētior:ſemper me tibi vera ſcripſiſſe. Legi enim perſæpe.Loquimini veritatem vnuſquiſq̃ cū proximo ſuo. Et iterum.Perdes omnes:qui loquūtur mēdatium.Quo ſane magis miror criminationem iſtam tuam:atq̃ auſum fuiſſe te detrahere ſermonibus veritatis : & ad increpandum innocentem verba compoſuiſſe.Temperare te ipſum adhuc nō potes:imperare tibi,vt virum decet,negligis: perturbatione animi duceris,nō ratione:in perſequendo,emulando,calumniādo,religionis patre,tibiq̃ Dei voluntate præpoſito,arbitraris obſequium te preſtare Deo.Debes mihi in omnibus obedientiā,reuerentiam,fidem:& ediuerſo carpere me, atq̃ habere cōtemptui,& cōtra volūtatē meam niti,nō deſinis.Videris oblitus penitus apoſtolici præcepti . Obedite præpoſitis veſtris : & ſubiacete eis : ipſi enim peruigilant, quaſi rationem reddituri pro animabus veſtris.Quāobrem,vt veritatis,quam iterū petiſti ꝑ internuncium a me epiſtolam accipias: audi paucis admonētem iure ſuo prælatum , parentem,fratrem : & caue ne a veritate auditum auertas. Exiſtimas me eorum ſorte cenſeri debere:de quibus dicitur,Quoniam non eſt in ore eorum veritas:cor eorum vanum eſt.Et male quidem ac falſo exiſtimas: cum ex iis reuera me eſſe intelligam:quos apoſtolus memorat.Vt ſeductores: & veraces.Proinde hortor te ac moneo:vt tandem te errati pœniteat:atq̃ in futurum a detractione linguæ parcere contendas.Honora patrem tuum:qui vices Chriſti gerit in religione,Scriptum eſt enim.Cui honorem,honorem : cui tributum,tributum.Ne abutaris nimium patiētia mea:ſed redi ad cor,ac ſaniorem mentem:ne forte Dei diſpoſitione furor fiat læſa ſæpius patientia :& ſeuerius acriuſq̃ ſentias corripientem:quem admittere neglexeris clæmentius admonentem. Vale.Ex Camaldulo.Die.xxi.Auguſti.Mccccxxxviii.

Venturæ Abbati Sancti Michaelis Murani.XCIX.

d E Orbiſio(vt ſemel finiam)ratum ac firmum habeo, quod feciſti . Si quid inclæmentius ad te ſcribere viſus ſum,atq̃ immitius q̃ pro more meo:ideo ſane hoc feci:ne impoſuiſſe Dōno Philippo exiſtimarer:cui ſemel obligauerā atq̃ obſtrinxeram fidem meam.Debeo vobis plurimum : ac etiam ne diſſimulē,præ cæteris omnibus.Sed & huic nō parum debeo.Prior aggreſſus negocium,non potuit non grauiter ferre:q̃ tua cauſa,qui cōſilii ipſius eras conſcius,ſibi id fuerit intercæptum.Placatus tamen facile eſt,tum ſuo ingenio

ac natura,

ac natura,quam benignam,mitem,placabilem,diuino munere sortitus es:tum nostra admonitione.Contumeliosius atq; impudentius ad te scripserat,q̃ par fuit.Indulserat dolori,& immodice.Subierat enim indignatio:non tã quia alii laborasset:quia occupatum ac præreptum sibi beneficiolum fuisset:q̃ q; ob nõ seruatam (vt sicut videbatur) abs te fidem,merito de te licentius quærendũ putauit.Totus tamen tuus est:ac supplex veniam petit. Deferet tibi imposterum, vt patri:habebitq; tum ætatis,tum dignitatis tuæ rationem:admonente maxime ipsum apostolo.Seniorem ne increpaueris:sed obsecra vt parẽtem.Statui apud me (nisi aliud noui emerserit) hyemem totam vobiscum agere:ac simul consolari in vobis.Nulla hic mihi datur quies.Continuis laboribus conteror. Scatent hinc inde negocia,tedio & curis plena:quibus velim,nolim,implicari me necessario opus est.Obiiciunt se mihi potentes:& cum multis solus depugno:nemine quidem ferente auxilium:cum non desint,qui aduersæ parti fauorem exhibeant. Ago aliquid seuerius constantiusq; ? Crudelitati atq; obstinationi asscribitur. Tollero de industria, alios ad tempus ? Dissimulationi atq; desidiæ imputatur.Varie iudicor : & in diuersum trahor. Huc accedit imposita nobis a pontifice pecunia:intra dies paucos sub excommunicationis & priuationis pœna,cum ingenti nostro damno & incõmodo persoluẽda. Ducenti siquidem ac triginta duo aurei hoc septembri mẽse cõmisariis Apostolicis mihi numerãdi sunt.Præter hos autem,pro Pisano studio,duo & quadraginta. Sed hæc prolixius coram. Ora tu interim:vt non permittat dominus tentari nos supra vires:sed faciat cum tentatione prouentum:vt possimus sustinere. Vale.Ex Camaldulo.die.xvii.Septembris.Neccclxxxviii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.C.

a Pprobat dignatio tua:ac summis effert laudibus:quod nup a me gestum est in monasterio nostro de Luco.Hoc idem audio Florentiæ reliquos omnes facere:qui & sanæ mentis sunt:& animorum perturbationibus, ac propriæ vtilitatis,& mũdani honoris respectu vacant.Ego vero deo quoq; ipsi optimo accæptissimũ,quod feci,fuisse censeo:quo auctore,quo duce necessitati illius cœnobii,ac Sãctissimo virginum illarum desyderio consultum est. Satisfecisse me arbitror pro exiguitate virium,& religionis honori:& conscientiæ meæ:idq; ea tum æquitate,tum mansuetudine,& modestia:vt nemo me iuste arguere neq; seueritatis neq; obstinationis possit:si reuocari per me,quod q̃ maturissimo actum est consilio,minime patior.Posse multum non dubito:qui mihi aduersantur.Valet orator Florentinus tum ingenio,tum facundia : quem iccirco,atq; etiam ob sua erga me merita plurimum iamdiu obseruaui & colui.Nicolaus Rodulphus,alias mihi incognitus,vnus esse ex primariis Florentiæ ciuibus dicitur:& cuius apud conciues suos multũ auctoritas valeat. Quid ergo?(loquar tecum domine mi libere,quod sentio) Quid obsecro ? Tanti ne istos faciemus:vt dei maiestati humanam gratiam præferẽdam putemus? Male nimirum accommodare me huic rei possum. Ingressus dudum sacrosancta iustitiæ & æquitatis penetralia:vnde mihi securus ac tutus ex iis exitus pateat, non video.Reddidi quæ sunt Cæsaris,Cesari:& quæ sunt dei deo. Qua fronte,

quo ausu, repetenda sint modo, semel reddita: non ego certe satis intelligo. Temerarium ducis, contra torrentem brachia extendere: flamāq; gladio fodere: atq; in seruiendum tempori existimas. Prudenter id quidem. Sed quādo semel cœpi: & hoc fiducialiter ac familiariter inferam: Sit, quæso, dicto venia. Nauigatur etiam aduerso, si quis contenderit, atq; annixus fuerit, flumine. Transeuntes quoq; per ignem & aquam: deducuntur in refrigerium. Deniq; verendum: ne adeo inseruiatur tempori: vt minus ei inseruiatur: qui non deserit etiam in tempore malo. Sed hæc superfluo cōmemorātur apud te domine optime: qui nosti omnia: apud quem nulla est in ferēdis sententiis personarum acceptio. Proinde erit tibi sacer ille virginum cetus pro suis meritis commendatus. Vale domine colendissime: cui me plurimum commendo. Ex Camaldulo. Die xxviii. Septembris. Mcccclxxxviii.

PETRI DELPHINI VENETI GENERALIS CAMALDVLENSIS. EPISTOLARVM. LIBER SECVNDVS.

Petrus Delphinus Generalis Camaldulensis. Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. Epistola. I.

Cogitanti mihi præsentis vitæ meæ statū, pater optime: subit recordatio, vñ eiectus, & vbi nūc relegatus degā. De paradiso terrestri: de loco delitiarū: de angelica & cœlesti commoratione: in vallem lachrymarū: in horridas Scythiæ aut Hircaniæ regiones: in squallētes & atras stygiasq; vmbras, cōiectus videor. Neq; hoc dico propter loci situm: nulla prorsus amœnitate circundatum: nullo agrorū cultu ac fertilitate ornatū. Non accuso longiorē hyemem: nō maiore anni parte, omnia altissimis niuibus vndiq; obsita: non cœlū gelidum immite nebulosum: nō horrendas & atras, fere sine intermissione, nubes: adeo vt robustissimū ac firmissimum corpus, nedum exile, tenue, ac delicatum, vix hanc aeris intemperiē atq; inclementiam pter paucos æstatis menses sine periculo pati queat. Hæc omnia hucusq; paruifeci: ac p nihilo duxi. Quin īmo hanc semper, cæteris omnibus habitationē ptuli. Egressus aliquo, ob religionis negocia: nunq̄ non lætior & hilarior, q̄ discesserā, domū redii. Campos vtiq; ælysios & amœna piorum loca, sedesq; beatas solitudo hæc asperrima referre mihi semper consueuit: ac veluti nidulo gratissimoq; secessu, hic commodius, hic lætius, ac exultātius requiescere solitus sum. Huius rei causa, sola caritas fuit. Sola hæc effecit: vt nunq̄ satietate ac tedio huius commorationis affectus sim. Hoc vero anno quid acciderit, nosti. In quibus oēm reposuerā fiduciā, spem, fidē: qui simul mecū dulces capiebāt cibos: recūbebantq;, proximi mihi: q habitare videbāt vnius moris in domo: ab iis, qūo mihi relata sit accæptorū beneficiorū gratia: q̄ in deterius labantur indies: nō est in pñtia recensēdū. Mirantur, qui factū nouerunt, patientiā meā, dissimulatiōem meā, silentium meū. Obstupuisse me nō nulli existimant, atq; insensibilem factū: q non sentire iniurias, nō picula expendere, non grauioris futuri scandali euidentia signa videar intueri.

intueri. Tamdiu isthic, aiunt, moraberis: donec maiore aliquo ac notabiliore de decore exire cogaris. Crede nobis: qui te diligimus: & domi, & foris tibi struuntur insidiæ. Cedēdū est loco ad tēpus: atq; alio cōmigrandū. Eximeris ipse periculo: & cōfundes qui te psequūtur. Quamobrē statuerā, paucis post diebus, ad hyemandū Venetias me cōferre: si forte mutatione loci hæc sanaretur infirmitas. Minus tamen libēter hoc facturus videbar absq; dñi mei benedictione: quā minime per lr̃as expetendā curaueram: qm̄ illum Roma abesse audierā. Factus vero certior ex Domno iacobo, dignationē tuā reuertisse in vrbē: distuli alligare sarcinulas ad destinatū iter: donec rediret harū lator: qui & te nō abhorrere iudicio meo: & mihi signo crucis elata manu bñdixisse, nūciaret. Quod summopere futurū cupio. Referet āt idē nonulla meo noīe. R. D. tuæ: quæ breuitatis studio scribēda nō duxi. Vale. Ex Camaldulo. Die vltia Septēbris. Mccccxxxviii.

Nicolao de Castello doctori. II.

r Etulit mihi Paulus de Balneo: quāta cura & studio negocium filii sui pegeris. Pleno sane ore te prædicat: comēdat: probat: ac summis effert laudibus. Te interpræte, te duce, cōpositā rem fuisse, & religiose & cōmode. Tuæ oīno sapīæ ac fidei ascribēdū: q abbatia scī Hilarii p multos annos cōmendata, ordini tādē restituta sit. De tua vero ītegritate (dici nō posset) q̄topere te admirari visus sit. Non solū enim excussisse te manū ab oī munere: quæ res (sicut scriptū est) excæcat oculos ēt sapiētū: & subuertit verba iustoꝝ: verū etiā iustissimā operæ tuæ ac laboris mercedē (quis enim militat suis stipēdiis vnq̄?) penitus respuisse. Proinde scias, hoc tā egregio opere nō solū Paulum ac filiū eius nouū abbatē te tibi fecisse obnoxios: sed & me ipsum ac religionē oēm Camaldulēsem, cui idignus præsum: nobilitati tuæ arctius deuinxisse. Vale. Ex ædibus nr̃is, apud castrū Socii Kalēdis Octo. Mccccxxxviii. Ioāni Maiori Eremi. III.

v Bi primū Camaldulū rediero: faciā qd petisti. Nā & ego vicissim te alloq cupio: añq̄ Venetias pficiscar. Sū hic mō, non quidē animi gratia: sed vt rebus ordinis cōsulā. Et spo q meus in hūc secessum nostrū aduētus, haud iutilis fuerit. Infelicē te noīas: & (vt bona tua venia loquar) male de teipso sentis. Magnus es vitæ austeritate: magnus dignitate. Et eo quidē maior: quo te minimū oīum existimas. Hāc tu falso infelicitatē putas. Nisi forte mūdanæ huius ac miseræ certe vitæ fastidio, ad īmortales illas delitias anhelans, cū apostolo dolēter exclamas. Infelix ego hō, quis me liberabit de corpore mortis huius? Habes curā iumēti: nec īmerito ipsum mihi cōmēdas. Nā præterq̄ q vsibus vr̃is accōmodatissimū: (onerifeꝝ enī est) singulari quoq; est patiētia & subiectione īsigne: & vel hoc solo haud cōtēnēdū: q illi īsedisse legimus Saluatorē. Quod nequaq̄ ab eo temere factū credamus. Vtinā exemplo eius & nos patiētes ac subditi effecti, mereamur: vt & nobis īsideat dñs. Vtinā singuli dicere possimus. Vt iumētū factus sum apud te: & ego semp tecū. Vale. Ex ædibus nostris vineæ Eremitaꝝ. Die. xiiii. Octobris. Mccccxxxviii.

Lucæ Abbati Sancti Viriani. IIII.

r Ecte de occultis iudicare, eius solius ē: cui dicitur. Iustus es dñe: & rectū iudicium tuū. Sentis tū de abbate: qd fere pleriq; oēs, q modo animorum pturbationibus vacāt, neq; aurium sensu sed rōnis libra aliena facta di/

iudicant,facile opinatur. Ab operibus eo℞ cognoscetis eos:ait dñs. Qualia vero sint abbatis opera:arbitror te nõ latere:eruntq; tibi notiora indies. Redimi orauit a calũniis hominũ,rex ille Sãctissimus. Feci,inquit,iudiciũ & iustitiam: non tradas me calũniantibus me. Et paulopost. Nõ calũniẽtur me superbi. Vtrũ vero exorauerit nescio. Difficillimũ sane existimo:posse benefaciẽtes malis placere. Quæ enĩ societas luci ad tenebras? Quæ cõuentio Christi ad Belial? Proinde nõ est mirũ:si calumniis si criminationibus,si ludibriis,mali bonos persequantur. Per infamiã & bonam famam incedẽdum nobis est:q̃diu peregrinamur a domino. Interea satis cuiq; sit:recte factorũ consciẽtia. Gloria enim nostra est testimoniũ consciẽtiæ nostræ. Veniet tẽpus:qñ illuminabũtur abscõdita tenebrarum:& manifestabũtur cõsilia cordiũ. Hortaris me ad pugnam contra moniales:& nõ aduertis,q̃ durũ mihi sit pro monialibus pugnare. Bono tamen zelo duceris:& approbo consilium tuũ. Certas mecum religioso desyderio ac pio. Suo tẽpore fient omnia. Perfecto vno:aliud si opus fuerit,inibimus bellum. Abbas harum lator arctissime te diligit:ac tibi q̃ officiosissime obsequi cupit. Sicuti dignitate carissimũ fratrem:ita ætate ac meritis optimũ te parẽtẽ existimat. Vt ipsum vicissim mutuo amore diligas:non es admonendus. Vale. Ex ædibus nostris vineæ Eremitarum. Die.xiiii. Octobris. Mcccclxxxviii.

Gentili Episcopo Arretino. V.

f Ortunatissimum se existimat Arretinus abbas. Sed & ego quoq; arbitror,esse cũ illo manum dñi. Diuelli se ægre Camaldulo passus ẽ mei gratia:quẽ ex quo ad religionẽ admissus est,perseuerantissime dilexit & coluit. Pluris facere semp visus est præsentiã meã,cõuersationẽ,colloquium:q̃ Arretinam abbatiam,aut aliã vel longe maximã dignitatem. Adeptus vero patrẽ nõ modo priore potentiorẽ digni oremq;, verum etiã indulgẽtiorem meliorem, sanctiorẽ:congratulatus est mecum sæpius felicitati suæ. Credi,inquit,vix posset:q̃ta me episcopus noster colẽdissimus dilectiõe cõplectatur. Quotiẽs adire ipsum voluero:cõtinuo admittor:cõsedere iubeor:lõgius protrahitur sermo q̃ familiarissime. Nunq̃ ad eũ accedo:quin lætior atq; exultantior discedam. Clariora indies ac maiora suæ erga me beniuolẽtiæ paternæq; affectionis testimonia præsefert. Nõ modo mihi amisisse patrẽ nõ videor: verũ ẽt dei miserationẽ ĩ melius cõmutasse. Merito igitur fortunatissimus:Merito & ipse sentio:manum dñi esse cũ illo. Profecturus Venetias:ac ibidẽ forsitan ob religiõis negocia hyematurus:cõmẽdassem illũ dignationi tuæ. Sed gratias ago deo:q; nulla mea apud te cõmẽdatione indigeat. Diligis eum arctissime. Nõ poterit,si opus fuerit,nõ esse tibi curæ. Custodies illũ vt pupillã oculi:& sub vmbra ꝓteges alarum tuarũ. Hoc aũt tibi de eo testimoniũ fero:q; a nemine pro exiguitate viriũ ingrate amatur. Et qñ aliter referre gratiã amanti nequit:erubescit in amore se vinci. Quo fit:vt haud temere pro eo tibi spondeam:hoc ab illo nunq̃ de futurũ:q; ĩdies te obsequẽtius amabit:colet:seruabitq; ĩ amore,ĩ fide,ĩ pietate,cõstãtiã. Vale. Ex ædibus nr̃is vineæ Eremita℞. Die.xvi. Octobris. Mcccclxxxviii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. VI.

m Vtare me cogit vellificationẽ dignatio tua:& ego ei haud repugnanter obedio:tum quia ita debeo seruulus dño:tum quia nihil ab eo nõ

certo ac maturo consilio, mādari mihi posse arbitror. Non es passus me mo/
do ingredi mare. Prævidisti forte altiore ex specula futuram aliquam tempesta
tem: portēderetq; mihi iter ac nauigationē quam destinauerā, amaritudinis ali
quid atq; salsuginis. Refero itaq; pedē lubens: ac Romā versus, anteq; inhorre/
scat ac sæuiat hyems, iter arripiā. Conferre habes mecū multa pater optime: &
ego tecum vicissim haud pauca. Vtinā hæc mutua cogitationum cōsiliorumq;
collatio, id quod spero & opto, paritura sit boni: vt tandē rebus nostris male se
habētibus, tua prudētia & ope cōsulatur. Scribimus rescribimusq;: idq; sæpius:
& tamen alter alteri nō plene aliqñ, satisfacit. Male enim possunt epistolæ vni/
uersa cōplecti: vbi præsertim materia prolixiorē requirit sermonē: & vltro' ci/
troq; respōdendū obiectis est. Præmisi Petrū familiarē nostrū ad conducendā
domū: ipsum paulopost subsequar. Orare interea dignabitur dñs meus: vt p/
sperū iter faciat nobis deus salutariū nostroʁ: sitq; mihi semp a dextris, ne cō/
mouear. Vale. Ex Camaldulo. Die. xviiii. Octobris. Mcccclxxxviii.

Venturę Abbati Sancti Michaelis Murani. VII.

a Vt ego in culpa sum: qui nō mereor cōspectum vestrū: aut forte vos
ipsi: qui minus feruenter pro me oratis, vt reddar vobis. Desyderio
desyderaui (sicut scripsi ad vos sæpius) proximā vobiscū hyemē peragere: &
nō sinor facere quod cupio. Fraudabimini & vos expectatione aduentus mei:
quos arbitror quotidie ex fenestris monasterii pspectare, an veniā. Et alios qui
dem cōtēplari cœlū: ventos explorare. Clara hodie illuxit dies: flat eurus no/
tusq;: velis modo in altū datis nauigat: vesperi applicabit. Alios cōtra suspica
ri ac vereri: ne qd mihi acciderit: quo itercæpta fuerit nauigatio. Putas ne hye
me igressurus erit mare? Morabūtur ne illū ac retinebūt domestici sui? Fortui
tus ac inopinatus aliquis supuenit casus: q eū referre pedē coegerit? Hæc &
alia huiusmodi de vobis coniiciēs, ampliore ac vehemētiore dolore ex cruci/
or. Patiētes tñ estote: & cōem mecū tristitiā ferte æquo animo. Et ne quis for/
te me putet leuitate vti: aut qd loquor secūdū hominē loq: vt sit apud me: ē:
& nō: sciatis me a Reuerendissimo Protectore nr̄o admonitū, vt Romā petā.
Iā pmisi: qui ædes cōducat: ac victui pparet necessaria. Hō sum sub ptāte cōsti
tutus: & quā mihi pstari a subditis obediētiā expeto: hanc vicissim maioribus
meis haud cunctāter exhibeo. Itaq; habete me excusatū: & cōpatimini ifelicissi
mæ sorti meæ: proq; nobis orate. Vale cum familia omni. Ex Camaldulo. Die.
xx. Octobris. Mcccclxxxviii.

Ioanni Maiori Eremi. VIII.

c Redo te ex lr̄is quas post discessum meū cōplures ad vicariū nostrū
dedi, certiorē factū de iis: quæ circa nos gerūtur. Bene per dei grām
valemus oēs: & paucis post diebus hinc sumus pfecturi. Videor enī
mihi esse sine capite truncū corpus: abs̄te. R. protectore: qui nudius tertius ex
vrbe egressus, abiit in legationē suā. Ago grās deo: q; satis tēpestiue huc vene
rim: multaq; añ eius pfectionē expedierim negocia: sine cuius opa ægerrime
illa absoluere potuissem. Nā ipsius itercessione & cura auditi a Pōtifice sumus
bona grā: benignūq; ab eo respōsum & clæmētia plenum retulimus. Visitaui/
mus iam fere oēs Reuerēdissimos Cardinales: & (bn̄dictus sit deus) nemo nō
grate nobis rn̄dit. Iubebis itaq; orones fieri pro Sāctissimo dño nostro: & pro

Sacro Cardinalium collegio:atq; imprimis pro colendissimo protectore nostro:cui reuera tãtum debemus:vt nõ possimus magis. Doleo quidẽ ipsum aliquãdiu absuturũ Roma:sed minus certe ꝓpterea doleo:ꝙ hic absens propior ac vicinior Camaldulo nostro futurus est. Facilius enim,& cõmodius adiri poterit:si opus fuerit:& nobis vel procul ab vrbe cõsuetum fauorẽ in negociis ordinis atq; operã præstabit. Cõmendo tibi familiã nostrã:cui te,inuitum licet ac renitẽtẽ præfeci. Stude pro viribus:vt oĩbus fiat satis:ne de te aliquis iuste queri possit. Memento insuper nostri in quotidianis orationibus tuis. Idem & reliqui fratres nostri faciãt. Et pax dei,quæ exupat oẽm sensum,custodiat corda vestra,& intelligẽtias vestras:vt idipsum semp & dicatis,& faciatis oẽs, in honorem & gloriã noĩs sui. Vale. Ex vrbe. Die. xiii. Nouẽbris. Mcccclxxxviii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Legato & Protectori. IX.

a Egre diuellimur abs te pater optime. Seqmur te:quocunq; ieris. Nec mirũ:cum scriptum sit: Vbicũq; fuerit corpus:illuc cõgregabuntur & Aquilæ. Romæ es:& illic nos tecũ. Perusiam venis: & hic itidẽ præsto sumus. Trahis nos post te:sicut magnes ferrũ. Currimus in odorẽ vnguentorum;probitatis,humanitatis,caritatis tuæ. Profecturi in crastinũ,si deo placuerit: & nisi ipse secus iusseris: visitare cupimus dignationem tuã. Exosculati tantum dexteram tuã:& benedictione muniti:continuo abs te discedemus. Neq; enim aliud occurrit modo:propter quod longior nobis tecum producendus sit sermo. Si hoc per occupationes tuas licet:annue,& veniemus. Sin minus:benedic obsecro vel absentibus. Et p̃sentes nãq;,& absentes,tui sumus. Vale. Ex Sãcto Seuero Perusii. Die. xxiii. Nouẽbris. Mcccclxxxviii.

Leonardo Abbati de Rota. X.

q Voniam teneor ex generalatus officio,totius nostræ religionis,cui ĩdigne præsum,curã gerere:neq; dissimulatiõe atq; silẽtio vti debeo: vbi quid mea possum admonitione ꝓficere:iccirco hanc ad te modo conscribẽdam duxi epistolã:vt & honori tuo pariter,& monasterii tui vtilitati; paterno affectu consulerẽ. Accipies (vt spero) obediẽter & grate monita mea: nec aspernaberis consiliũ bonũ,honestum,pium. Nam & plerũq; mihi testatus es:te mihi semper obsequẽtissimum fuisse:& imposterum promisisti futurũ. Audiui a multis iampridẽ,indigne se ferre:ꝙ cũ possis pro tua prudentia,pro terrenis etiã facultatibus,labenti ordini conferre q̃plurimũ:non modo id non facias:verũ etiã relicta priuati beneficii tui cura,curialis effectus sis. Habet,inquiunt,domũ haud inuenustam: Sunt ei vberes redditus:plena horrea:plena celaria:marsupiũ plenũ:& vix horum exiguã partem in vsus cœnobii sui cõuertit. Non ibi congruus monachoꝝ numerus:non debita diuinoꝝ officiorum cura. Quæ in alendis fratribus qui hinc inde vagari cogũtur:aliisq; ad dei cultũ ptinentibus,expendi deberent:consumũtur in Curia. Si qui columnæ ordinis videntur esse,nihil aut parũ religioni conferunt:iniuste qui tenuiores sunt ac exiguarum magis virium,reprehẽdũtur. A boue maiore discat arare minor. Hæc & alia huiuscemodi complura referentibus,non sane occurrit mihi,quid rõnabiliter pro te respõdeã. Nisi ꝙ & ipse illoꝝ sentẽtiæ facile accedo. Et quis quæso sanæ mentis dissentiat? Quamobrem hortor te ac moneo:vt ante solẽnem natalis dñi diẽ proxime futurum,ad monasteriũ tuũ redeas:totq; in eo mona-

chos

chos habere tecum studeas: quot patiuntur prouentus tui. Educatus es in mo/nasterio Angelorum: vitamq; in eo regularem per annos aliquot obseruasti. Si modo illa omnia per ætatẽ aut corporis imbecillitatẽ tibi non licent: vel aliis saltem viã quam sequãtur ostende. Aut si hæc tibi oblongiorem intermissionẽ ac dissuetudinem difficilis omnino videtur pͬuintia: imitare venerabiles ac mi hi fidelissimos fratres nostros, abbatẽ Burgẽsem & Abbatẽ Sãcti Michaelis de Pisis. Non ignoras: quo honore ordinis, quo fratrũ emolumẽto, qua omniũ cõ mendatione, suis vterq; beneficiis præsit. Grauãtur & ipsi ĩmodicis & maiori/bus q̃ tu impositionibus. Ferunt patienter religionis onera. Collectas mihi an/nuas persoluunt. Et tñ cetum ambo monachorũ, si non regulariter omnino ho neste saltẽ prudenterq; gubernant. Quotidie missarũ solẽnia: quotidie horæ ca nonicæ in templo celebrãtur. Nõ organa ibidẽ, nõ cõgrui cantus desunt: in ho/norem & laudẽ dei. Intersunt & ipsi (vt audio) mira sedulitate: ne forte aliis p̃/dicantes ipsi reprobi iudicentur. Hos si & tu ipse (quẽadmodũ debes) studio/sius fueris imitatus: eam apud deum & homines mereberis gratiã: qua digni sunt qui talia agunt. Scriptum enim nosti. Sacrificium laudis honorificabit me. Et ne hoc gratis fieri putes: audi, quid idẽ dominus dicat. Qui honorificauerit me: glorificabo eum. Exhibe prius operam: & postmodum expecta mercedẽ. Ecce enim merces tua multa est in cœlo. Demum hoc faciens: & cõsciẽtiæ tuæ primũ: & proximo de te murmurãti: & mihiipsi imprimis qui te diligo, satisfa cies. Vale. Ex Camaldulo. Die vltima Nouembris. Mcccclxxxviii.

Ioanni Maiori Eremi. XI.

p Iscem hunc, quẽ ad eremũ mitto, diuidendum minime duxi: ne for/te non sufficeret nobis & vobis. Quid enim iter tantos? Erit itaq; ve ster totus: & vnusquisq; vestrũ partem accipiet. Appropinquat dies festus nati/uitatis Dominicæ. Non obliuiscitur dñs seruorũ suoꝝ. Ieiunastis pro eo in pa/ne & aqua. Aequum est: vt cõfecta macie corpuscula sua miseratione reficere in/cipiat. Cõmendo tibi Philippum monachum. Si absq; vestro incõmodo ei ob/sequi potueris: erit mihi pergratum, vt proficiscatur a te contentus & compos voti sui. Vale. Ex Camaldulo. Die. xxii. Decembris. Mccccl xxxviii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senẽsi Legato & Protectori. XII.

c Ompositam fuisse tãdẽ nostrorũ controuersiã: idq; singulari pruden/tia dignationis tuæ: vehementissime gaudeo. Impasti ventis & mari: & facta est trãquillitas magna. Cõmẽdari iure meritoq; haud satis potes: q lx/tos abs te oẽs pacificatosq; dimiseris. Ostẽdisti ẽt modo, sicut semp tui moris fuit, cogitare te cogitationes pacis & nõ afflictionis. Iudicasti populũ tuũ iniu/stitia: & pauperes tuos in iudicio. Et cũ nihil gratiæ causa facias: omnia tñ sunt grata, quæ facis. Bñdictus deus: & benedictus sermo oris tui. Dedit tibi domi/nus quẽadmodum olim prophete dederat, linguã eruditam: vt scias sustentare eũ qui lapsus est verbo. De te nimirum haud iniuria scriptũ puto. Os suum ape ruit sapiẽtiæ: & lex clemẽtiæ in lingua eius. Et alibi. Tibiæ & psalterium suauẽ faciunt melodiam: & super vtraq; lingua suauis. Referat tibi omnipotens pro me quã ipse non possum gratiam: largiaturq; iis quos reconciliasti, cumulatius

gratiam suam: ut memores tantæ humanitatis, sanctimoniæ, pietatis tuæ, solliciti sint seruare vnitatem spiritus, in vinculo pacis: habeantq; in posterum (sicut decet) in mutuo amore constātiā. Quod vero me hortaris domine colēdissime, ut sæpius ad te scribā: quando quidem epistolæ meæ semper tibi futuræ sint iucundissimæ: faciam, quod monuisti perq̄libenter. Oblectari enim te non dubito litteris meis, nō quidē sui merito, sed fidei atq; obseruātiæ erga te meæ testimonio: quod illas præseferre semper animaduertisti. Diligis fidelē seruulū, bonus ac pius dominus. Quæcūq; ab eo proficiscuntur: non possunt tibi eē nō grata. Velit deus: ut inter tot mūdanas varietates ac temporum vicissitudines, ea mihi in futurum scribere contingat: quæ vtrunq; nostrum iuuent. Fiat tandē ipsius miseratiōe p̄teritoꝝ, quæ hactenus tibi tanta animi amaritudine significaui, malorū compensatio: vt pientissimo patri fieri deinceps merear boni nuncii baiulus. Vale. Ex Camaldulo. Die. xxiiii. Decembris. Mcccclxxxviii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Legato & Protectori. XIII.

Vcūdissimas fuisse dignationi tuæ litteras meas: plurimum gaudeo. Cōmēdaui in illis opera pietatis: qm̄ (vt ait Apostolus) pietas ad oīa vtilis est: promissionē habens vitæ quæ nunc est, & futuræ. Bono autē animo pacificata fuisse abs te dissidentia inter se religionis mēbra: habitamq; I omnibus honoris mei & religionis rationem: quis non videat? Hoc vno oēs ore confitētur & prædicant. Hoc ipsos domus tuæ parietes (etiā si taceat lingua carnis) gestientes videre mihi videor: vt idē de te testimonium ferant. Quantum reuera ad me attinet: eundem te semper pro me omnibus exhibes. Et calumniantibus me, & laudātibus, q̄tum mihi afficiaris, æque palam ostendis. Idē mecū hactenus semper dominus meus perseuerauit: quia omni tempore diligit, qui amicus est. Gratias ei ago propterea: & ingentes quidē. Petis effundi p̄ te preces apud deū, tum a me, tum a domesticis meis omnibus: & instanter, & multis verbis petis. Testis mihi est deus: q; memoriam tui facio semper in celebrationibus meis & orationibus: petoq; pro tua pietate a domino: vt sit tibi a dextris, ne cōmouearis: & custodiat te in omnibus viis tuis. Vtinam petitiones meæ innotescant apud eum: neq; deprecantis merita, sed fidem attēdat. Reliquos quoq; domesticos nostros tuæ dignationis oblitos minime arbitror: & vt memores sint in futurum frequenti mea admonitione curabo. Vale. Ex Camaldulo. Die. ii. Ianuarii.. Mcccclxxxix.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Legato & Protectori. XIIII.

Equisitus a me venerabilis frater noster prior Sancti Seueri: vt vicariatus munere apud me in annum fungeretur: accæpit prouintiam q̄ obedientissime: exhibuitq; nobis operam suam mensura bona & superefflueti: ita vt duobus fere mēsibus annum excesserit. Collaborauit mecum: i mmo pro me totius domus meæ curam gessit. Fuit mihi adiutor in opportunitatibus, in tribulatione. Annum septuagesimum natus est: & tamen sibi cōtra rationem ætatis multum semper laboris iniunxit. Licet autem vires cum ætate dissentiāt: (est. n. ei corpus solidum, compactum, & succi plenum) mira tamē sedulitate ac solicitudine contēdit semper supra vires: vt foret se ipso etiam robustior:

bustior:neq; gratis manducaret panem apud nos. Mirabitur forte(vbi ipsum viderit)dignatio tua,seniorem optimæ valitudinis:cui viuidus color: decora canities:oculi puro lumine vigentes:sonora vox:dentes lacte candidiores:nõ tremulæ manus:non genua nutantia:non deniq; (quod prophetæ acciderat) caro immutata propter oleum. Mirabit̃ multo magis:vbi nouerit,hoc robur, hunc animi & corporis vigorem,non delicatioribus epulis,nõ desidia & ocio: verum summa victus parcitate,laboreq; continuo,in sene firmari. Plurimum certe illi debeo:q; calamitatis tempore sese suaq;,pro meis ac domesticæ fami liæ commodis,tam fideliter exposuit. Alii post laborem,mercedem efflagitãt. Huic præter impensam nobis,quam strenue nauauit,operam,etiam mutuatã ab eo pecuniam debemus. Taceo q̃ta me semper obseruantia,quanta coluerit pietate. Vbi forte domi obuiam mihi factus est:aut me in cubiculum adiit: vnũ e iunioribus crederes. Tegere caput,& considere mecum iussus,raro ægreq; ob secutus est imperanti. Hæc strictim ac summatim complexus sum modo colẽ dissime pater:non vt Priorem commendem apud te:sed vt scias q̃tum sim illi obnoxius. Pergratum mihi erit:si tum sui merito,tum meo de se testimonio, eam apud clæmentiã & pietatẽ tuam,inire promeruerit gratiam: quam maxi me cupit: vt reliquũ vitæ suæ tempus,sub tua protectione gaudens & tutus viuat. Vale. Ex Camaldulo. Die. v. Ianuarii. Mcccclxxxix.

Ioanni Maiori Eremi. XV.

c Vm essem profecturus Camaldulo superioribus diebus: adiit me sub prior noster:petiitq;,vt accersiri permitterem Symonem Eremitam ad cõmorãdũ secũ,donec rediissem ipse. Petenti annui:vt libertius cu- ram claustri gereret,socii & coeremitæ fultus solatio. Dies etiã isti futuræ qua- dragesimæ proximi,vbiq; fere,suo quasi iure,indulgentiæ aliquid ac remissio- nis sibi vendicant: venialiusq; hoc tempore contentus austeritatis Eremiticæ arcus relaxatur. Indiget autem ex pluribus alius alio magis remissione: prout quisq; plus aut minus igne diuini amoris feruet. Et sicut magnopere est com- mendandus,cui amplius donauit deus: ita periculose iudicatur, qui minus ac- cæpit. Sufficientia.n.nostra ex deo est. Vale. Ex nostra vinea Eremitarum. Die. xii. Februarii. Mcccclxxxix.

Ioanni Maiori Eremi. XVI.

r Eminiscor vestri sæpius: quia sic debeo: neq; mihi propterea agendæ sunt gratiæ. Pisciculos mitto: parum sane quid,si rem consyderes: ma- gnũ,si mittẽtis affectũ. Assueti macerare carnẽ frequẽti ieiunio panis & aquæ,ẽt pisces minutissimos summas existimatis delitias: & spirituali cibo pasti,vniuersa gulæ irritamenta contemnitis. Non igitur necessarium puto epistolam scribere,in eam quam petisti sententiam. Nam & vnum quemq; ve- strum ad concelebrandam in omni sanctitate quadragesimam promptum ar- bitror: & satis vobis corã nudius tertius fecisse mihi videor: cum ante quam a vobis discederem,conuocatos omnes admonuerim: vt impigre atque intre- pide accingeremini ad ineumdam aduersus carnis illecebras pugnam. Licet enim maiore anni parte seuerioribus ieiuniis corporum insolentiam acrius cõ primatis: & spiritu ambulantes,desyderia carnis non perficiatis: certum est tñ,

vos his facratioribus quadragefimæ diebus aufteriorem vitam, diftrictius obferuare. Vt fiat, ficut fcriptum eft. Sanctus, fanctificetur adhuc. Vnũ aũt tibi fuadeo: vt moderate omnia fiant: & ne quid nimis: nedum nimium eradere erugi nem cupimus, frangatur vas. Rationabile fit obfequiũ veftrũ. Si quis ex vobis aut ætate, aut corporis imbecillitate fuerit infirmior: non cogatur fupra vires niti: ne deficiat. Qui vero fpiritu feruentior fuerit: agat deo gratias: & non iudicet infirmiorem fratrẽ. Qui.n. manducat, ait apoftolus, non manducantẽ non fpernat: & qui nõ manducat, manducantẽ nõ iudicet. Cauendum tñ diligẽtius: ne quis fpecie boni decipiatur: & probandi fpiritus, fi ex deo funt. Audi, quid cõfulat princeps apoftolorũ. Cariffimi, nolite peregrinari in feruore: qui ad tentationem vobis fit. Demũ tales ac tanti fumantur cibi: quibus non oneretur corpus, nec animus obruatur: & rurfus non ita ĩmoderatis ieiuniis affligenda funt corpora: vt nimia debilitate confecta, neq; ftare in choro ad pfallendũ firmius queãt: neq; alacrius orationi incũbere: quẽadmodũ frequentius experiri vos audio: cum pridiana in pane & aqua, abftinentia præcefferit. Hoc vt mature confyderes: & hortor & moneo. Vale. Ex Camaldulo. Die. i. Martii. Mcccclxxxviiii.

Francifco Picolhomineo Cardinali Senenfi Protectori. XVII.

INgreffi quadragefimã ea fpe: vt & mente & corpore vacaremus deo: fraudati cito fumus defyderio nr̃o. Voluit dñs & iuftus & mifericors: vt afflicti p̃ peccatis noftris, nullã nobis polliceremur quietẽ: & ficut nihil ĩ tulimus in hunc mundũ: ita nihil in ipfius facultatibus fpei collocaremus. Audi quæfo mi dñe: quid acciderit nobis. Nudius quartus, orto iam fole, egreffis ad opus fuum bubulcis noftris, & vno tm̃ domi relicto, ignis in camyno accẽfus, exurere cõtignationẽ domus cœpit: tantaq; celeritate late vagata eft intrinfecus flãma: vt anteq̃ domeftici accurerent: fores patentes repente corripuerit: atq; prohibuerit ingreffum. Flante aquilone, & vehementi quidẽ, diffundebat incendiũ: nihil noftris aqua proficiẽtibus: adeo vt in fœnile quoq; ac boum ftabulũ latiffimæ traiecerint flãmæ. Deniq; tanta fuit igniũ vis: vt infra vnius horæ fpatium, vtriufq; ædificii tecta corruerint: & vix iumentis incendio ereptis, vno veluti momento, tãta moles ædiũ vna cum inftrumẽtis agreftibus, quæ varietate & copia p̃multa erant, ac oĩ fuppellectili penitus cõflagrauerit. Hoc iccirco dignationi tuæ fignificandũ duxi: vt iratũ malis meis dominũ, fuis orationibus placare dignetur: & cõpatiens imbecillitati meæ, ipfius obnixe imploret clæmentiã: vt excocta ad purũ fcoria delictoꝝ meoꝝ gloriari mihi liceat cum propheta: & dicere. Igne me examinafti: & non eft inuẽta in me iniquitas. Referet coram alia cõplura dignatiõi tuæ harum lator, nomine meo. Ei æque, ac mihi ipfi, in omnibus fidem preftabit. Vale. Ex Camaldulo. Die. viii. Martii. Mcccclxxxix.

Ioanni de Medicis Cardinali Florentino. XVIII.

GAudeo vehementer de promotione dignationis tuæ, ad eam, quæ fupremæ proxima eft, dignitatẽ. Hoc.n. optima indoles tua: hoc maiorum ac progenitorum tuorũ, atq; imprimis clariffimi parẽtis tui, merita poftulãt. Quibus fane rebus fit: vt dubitare poffit nemo: electũ te a dño, tãq̃ Aarõ, futurum in fancta ecclefia fplendidiffimũ lumen, colũnãq; firmiffimã.

Atq;

Atq; vt apertius de te loquar,quod ſentio:conſyderanti mihi,qũo,huius tenel/
læ ætatis adoleſcentulus euectus ſis:quo tã cito,dei miſeratione aſcẽderis : il/
lud de ſcripturis ſacris præcipue ſuccurrit.Fons paruus creuit in fluuium maxi
mum:& in aquas plurimas redũdauit.Creuiſti dignitate:creſces ætate: creſces
ſapientia,& gratia apud deum & homines.Pater eris pauperum: mœrentium
cõſolator:& miſerorum atq; oppreſſorum leuamẽ. Iccirco enim in hunc excel
ſum Cardinalatus ordinem aſſumptus es:vt proſis q̃plurimis:vt ſis non Etru
riæ ſolum,verum vniuerſæ labanti eccleſiæ firmamentum:deniq; vt deriuentur
fontes tui foras:& in plateis aquas diuidas,aquas vtiq; ſapientiæ ſalutaris. Sit
itaq; precor,felix & fauſtus hic aſcenſus tuus.Et ſicut paruulus datus es nobis:
cuius imperium ſuper humerum eius:ita cuſtodiens paruulos dominus,tecum
ſit in omnibus viis tuis:detq; tibi abundantius gratiam ſuam:vt quemadmo/
dũ ſperare licet facile,dignitatem Caridnalis atq; autoritatem,tum virtute ac
doctrina,tum vero bonarum actionũ exemplo,illuſtres : creſcaſq; in templum
ſanctum in domino:inhabitaculum dei:in ſpiritu ſancto. Vale.Ex Camaldulo.
Die.xiiii.Martii.Mcccclxxxviiii.

Laurentio Medici.XIX.

Elatum filio tuo Cardinalatus inſigne:pauloante accæpi.Fuit mihi is
d nuncius,pro mea erga te ac filium beniuolentia, ſane iucundiſſimus.
Acceſſiſſe enim video domeſticæ tuæ gloriæ cumulũ : q̃to maximus
hoc tempore deſyderari potuit : vt filius vix dum annos pubertatis ingreſſus
tam præclarum a Deo munus adeptus ſit.Congratulor itaq; tibi Laurenti opti
me:& eo quidem effuſius:q; cum plurimum operata haud iniuria credatur in
promouendo filio, patria autoritas & nomen: redundaſſe in te merito debuit:
quicquid filius fuerit cõſecutus.Scriptum eſt enim:Quoniã glorificatur pater
in filio.Det illi dominus diuturniorem vitam : ſuamq; cumulatiſſime gratiam
infundat : vt quam adeptus eſt,dignitatem,procedente ætate,tum eruditione
atq; doctrina,tum vero(quod præſtabilius eſt)vitæ merito,ornatiſſimam red/
dat.Atq; vtinam pii ſimul ac religioſi animi adoleſcentulus,tantum,virtutibus
ſuis addiderit:quantam de illo concæpi ſpem.Futurus profecto erit totius ec/
cleſiæ validiſſimum fulcrum:magnũq; ac memorabile non modo ſeruatæ ve
rum etiam amplificatæ religionis,daturus exemplũ. Valeat q̃feliciſſime,vna
cum filio pater:profitq; vtriq; ad ſalutem,quod vtriuſq; meritis datum eſt. Ex
Camaldulo.Die.xv.Martii.Mccccxxxviiii.

Guidoni Priori Angelorum.XX.

f Vit mihi ſupramodum grata,noui Cardinalis Florentini promotio.
Conſueuerunt partus ſerotini ac tardiores , mirabiles eſſe : grandiq;
aliquo prodigio effundi in lucem ſolent:qui ex diu ſterilibus matribus naſcun/
tur.Peperit nobis Cardinalem Etruria poſt multos annos.Sit vtinam futurus
eiuſmodi:qui Ioſeph,continentia:Sanſon,fortitudine:Samuelem,ſanctitate:Io
annem deniq;,iuſtitia & religiõe:nobis referat:quos omnes olim,diu infœcũ/
dæ matres genuerũt. Quis enim putas puer iſte erit,vbi adultus ac prouectus
fuerit:qñ nũc cũ adeo puſillo ẽ manus dñi?Magnus q̃dẽ dignitate factus ẽ:ma
ior futurus ætate ac meritis:& Cardinalatus gloriã,oĩ virtutũ gñe facile æqua/
turus.Cõgratulatus ſũ pri:q honoris filii primus ẽ particeps.Tu quoq;,vbi cũ

eo cõmode congressus fueris, idem plenius atq; vberius facies meo nomine. Equidem videre illũ mihi videor lætabundum pro filio: atq; hilarius & exultantius ei dicentẽ. Ecce odor filii mei, sicut odor agri pleni: cui benedixit dominus. Det tibi deus de rore cœli, & de pinguedine terræ abundantiã frumẽti vini & olei: & seruiant tibi populi: & adorent te tribus: & incuruentur ante te filii matris tuæ. Iam impletã, & tempestiue quidẽ, prophetiã videt. Gaudeat itaq; felix, exaltatione ac prouectione nati sui, pater: & duplici honore cõspicuus, in dño glorietur: a quo est omne datũ optimũ, & omne donum perfectũ. Verum ne te pluribus morer: cura quæso, vt Arretinus abbas reddere cõmode possit litteras nostras Reuerendissimo Cardinali, eiusq; patri, & vtriq; me, cum eos allocutus fueris, plurimum cõmendabis. Ex eodẽ itidem abbate, quid animi habeat colendissimus protector erga monasterium tuum: apte intelliges. Est autem tuus totus Arretinus ipse: & vera esse, quæ dico, poteris semper pro arbitrio periculũ facere. Vale. Ex Camaldulo. Die. xv. Martii. Mcccclxxxix.

Ioanni Maiori Eremi. XXI.

a Pprobo sine vlla hæsitatione, reclusi desyderium, atq; sententiam: vt egredi decreuerit: & cõmunem elegerit cum cæteris vitam: quæ nimirum (sicut plerunq; audisti ex me) & tutior est ipsam agenti: & cohabitãtibus in Eremo gratior. Vhæ soli, ait quidam: quoniã, si ceciderit, non habet sub leuantem. Contra vero alibi scriptum legimus. Frater, qui adiuuatur a fratre, tanquam ciuitas munita. Annue itaq; petenti: pateatq; illi ostium pro arbitrio. A domino enim factum est istud: Qui (vt apertius, quod sentio, tecũ loquar) multo magis probat cœnobitæ humilitatem, q̃ reclusi elationem. Exeat tandẽ de tenebris, vt sciat, quo vadat, ac relicta ociosa atq; vmbratili vita, sub diuo, interq; fratres victurus, egrediatur: vt videant opera eius bona: & glorificent patrem qui in cœlis est. Subdat se omni summissione maioribus suis: & facere imperata sibi assuescat: vt sanctæ huius humilitatis merito, facilius scalam illam Iacob conscendat: per quam illi ascendentes & descendentes angeli monstrabantur. Nam sicut elatione descendimus: ita humilitate conscendimus. Deniq; humilia respicit dominus: & alta a longe cognoscit. Vale. Ex Camaldulo. In die resurrectionis Dominicæ. Mcccclxxxviiii.

Gabrieli monacho Angelorum Florentiæ. XXII.

c Ogunt me Prioris litteræ, longe secus de ipsius erga te animo sentire: q̃ tu scribas. Nam si ex verbis animum licet perpendere: scripsit tibi, non vt is qui putabatur inimicus: sed quanta vel tui amantissimus scribere humanitate potuisset. Simulatiõi ascribis verba bona verba cõsolatoria: & quæ cũ tui cõmendatione tanto sermonis Lenocinio conscripta sunt, adulationem interpretaris. Nosti quidẽ hominẽ, q̃ ego, melius: quippe qui cũ illo bienniũ vixeris. Sed si mihi tecũ libere loquẽdũ ẽ: accusandũ atq; ĩsimulãdũ eũ cẽseo: q ĩ iuste criminatus esset: nõ qui simulato etiam aĩo laudasset. Dubia (vt scis) in meliorem partem sunt accipienda: qua simplicitate præditum vnũquẽq;, præsertim monachũ, debere esse, admodũ ꝓbo. Scribit ad te Prior, adeo placide leniterq;: ita te modeste ac parce laudat: sic se tibi amice ac benigne offert: vt nõ sine graui illius iniuria & criminatione, qui tibi videt̃ amicissimus, mẽdacissimũ

putes.

potes. Vt igitur maturius Prioris verba discutias expendasq;, pro mea in te mo neo caritate: ne odisse immerito credaris: cui mutui amoris referenda erat iu/ stius gratia. Vale. Ex Camaldu'o. Die. xxv. Aprilis. Mccccclxxxviiii.

Antonio de Comitibus, Praetori Florentino. XXIII.

s Cribit ad me Prior Angelorum: commendasse se Laurentio negociũ tuũ: neq; vllo pacto dubitandum: quin, prout ipse optas, conficiendũ sit. Bene itaq; speret nobilitas tua: & in eo potissimũ cõfidat: qui facit iudicium iniuriam patientibus. Aduena qnidẽ es: & in patria aliena. Sed memento scri/ ptum esse: Dominus custodit aduenas. Laudo magnopere patientiã tuam: & q; minime fractus aduersitatibus, cesseris. Non erat tuum, secus fecisse: neq; de/ cuerat virũ grauẽ, ac multa expertũ, iustitiae diffidere. Quis. n. inuocauit domi/ num: & derelictus est? Et Iob. Nunquid deus supplantat iudicium: & omnipo/ tens subuertit qd iustum est? Quibus scripturae sacrae testimoniis confirmatus: ne quaeso cede malis: sed cõtra audentior ito. Sentis de homine: magis illũ ver bis praestare, q̃ re: & forte ibi trepidas timore, vbi non est timor. Ego quidem hac in re, nec tibi nec mihi dare ipsum verba existimo: verum simplici animo significasse nobis, quod futurum confidit. Hortatus eum saepius tum corã tum litteris, vt presto sit tibi: itidem faciam & imposterum: vt accedente illius ope/ ra & intercessione facilius atq; expeditius rei tuae consulatur. Vale. Ex Camaldu lo. Die. xxvi. Aprilis. Mccccclxxxviiii.

Mariano Cuccino Procuratori. XXIIII.

p Etiisse dñiũ Venetum a Pontifice: vt vnũ ex patritiis suis Venetis, quẽ ipse maluisset, ad Cardinalatũ promoueret: factũq; de me quoq; cum aliis aliquot fuisse a Põtifice & Cardinalibus mẽtionẽ: nõ solũ ex litte/ ris, quas heri abs te accaepi, verũ ẽt multorũ relatione iãpridem didici. Cur vero te accersierit Reueren. Cardinalis Sãcti Marci: ac de me, sicut scribis, diligẽtius perquisierit: nescio. Vnũ scio: me tibi debere q̃plurimũ: tũ quia id mihi cupis, qd vtile fore & honorificũ arbitraris: tũ quia pro sigulari tua in me caritate ac fide longe aliud q̃ pro meritis tulisti de me testimoniũ. Fallitur plerũq; amor: & iccirco forte caecus pingitur: quia dilectiõis interdũ vi & impetu magis q̃ rõ/ ne ducitur: & qd in amico optat credit. Quod vero hortaris: vt scribi hinc fa/ ciam, cõmẽdatitias ad Pontificẽ litteras: futurũ siquidẽ haud dubie, vt collegio Cardinaliũ asciscerer: absit a me (vt bona tua venia loquar) hoc pecatum in Do mino. Scis enim scriptũ esse. Nemo sumit sibi honorẽ: nisi qui eligitur a deo tã q̃ Aaron. Iuditio non prece eligendus est: qui cardineo titulo censendus est di/ gnus. Quod nimirũ si effectũ fuerit: alii hic magistratus demandabitur nõ mi/ hi: qui profecto nec hoc quẽ gero, nec longe minore dignus sum. Eligat dñs vi rum secundũ cor suũ: quẽ collocet cum principibus, cũ principibus populi sui. Me vero extolli cum salutis meae periculo pro sua pietate minime patiatur: ne forte mihi contingat amaro ei animo dicere. Quia eleuãs allisisti me. Et alibi. Homo cũ in honore esset, nõ intellexit: comperatus est iumentis insipientibus: & similis factus est illis. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xvii. Iunii. Mccccclxxxviiii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. XXV.

i Vgi laicorum visitatione, qui me biennio añ nõ viderãt, impeditus: ni hil ad te Venetiis litterarũ dedi. Cupierã saltẽ ante profectionẽ meã,

petere abs te benedictionẽ: vt illa munitus, tutius mare ingrederer: domumq; prospero itinere celerius redirẽ. Quod quia obmissum est: accidit mihi, quod minime, æstatis præsertim tempore, futurũ credidissem. Quinta enim dies est hodie: exquo nauicula conducta Venetiis discessi: & adhuc aduersa tempestate apud Clodiã detineor. Flauit primis tribus diebus Aeurus primũ, mox Aphricus, vehementissime: duobus vero postremis Aquilo: qui e regione huic opponitur: qui profecto tm̃ nobis frigoris intulit: vt mediam nobis hyemẽ retulerit: & operti in nauicula cõpluribus indumentis, vix membra rigentia calefacere potuerimus. Ad portum itaq; Brunduli, qui duobus a Clodia milibus passuum distat, per hos dies plenus tedio retardatus: veni hodie pedes cum comitibus nostris ad nostrum monasterium Sancti Ioannis: tamdiu hic remoraturus: donec imperante dño ventis & mari, prosperam sperare potuerimus nauigationẽ futuram. Tu quoq; quotidianæ pro me oratiõi aliquid solito plus adiicies: vt id cito promerear. Simulq;, cum tibi per occupationes licuerit, fac tuas oro litteras frequenter accipiã. Te nãq; illæ mihi referũt: qui mihi es supra modũ gratus. Vale. Ex Sancto Ioanne extra Clodiã. Die. xxiii. Iunii. Mccccłxxxviiii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. XXVI.

N On obmittendum duxi: quin notum facerem dignatiõi tuæ: qũo proficiscente me Venetias, captus sit Forliuiensis ille monachus perditissimus: & qũo sit e nostris manibus elapsus. Cum essem Rauennæ solẽni nundinarũ tempore: visus est hic bonus vir a quodam ex nostris inter tabernas illas, empturo similis palam discurrere. Renunciãte illo, optime scipsum agnouisse: misi continuo, qui prætorẽ rogaret meo noĩe: vt facta potestate satellitibus suis capiendi monachũ, ipsum traderet in manus meas. Obsecutus est petenti prætor: captusq; eadẽ fere hora monachus, vt in prætoriũ adduceretur, lictores orauit. Habere se rẽ magni momenti: quã cũ prætore conferre oporteret. Factũq; est. vti voluit. Audito eo prætor monuit me pnunciũ: Sibi liberũ nõ esse, captũ mihi tradere, nisi prius mecũ loqueretur. Nihil cunctatus prætorẽ adii. Excusare protinus cœpit: non posse monachũ dimittere: q; litteras cuiusdã ex Flaminiæ principibus ac mãdata ad illustrissimum Dñium Venetum publicus nuncius perferret: obsignatasq; mihi litteras ostendit. Admonitus a me decipi nobilitatẽ suam: cõfictas esse adulterinasq;, non veras principis illius litteras: præcepit scribæ suo: vt quas olim ab ipso Dño litteras accæpisset proferret. Collatis inuicẽ sigillorũ ĩpressionibus: cũ maxime cõuenire viderẽtur: in modico tm̃ differre alterutrũ ipse deprehẽdi. Demũ adduci me præsente in conspectũ suũ, monachũ iussit. Qui a me correptus dure, testatus ẽ fungi se munerẽ publico: ac Venetias destinari. Suspensus ac dubius, quid nã ageret, prætor: decreuit tandẽ illum in arce detinere: donec missis per cursorem litteris, rei veritatem a Dño didicisset. Facturum se postea: quod Dominium imperasset. Sequenti die Rauẽna profectus sum. Post dies aliquot, retulit mihi quidã Venetus prætoris noĩe: vt monachum meo arbitrio de arce producerem: ac ipsum in meã ditionem susciperẽ: puniréq;, vti meruisset. Misi itaq; vnum e monachis nostris: qui Venetias mecum veniebat: datis diligẽter mandatis: qũo flagitiosum illum tuto Florentiã perduceret: sub arctissima seruandũ custodia. Verũ is vbi Rauennam

applicuit:

applicuit:factus est certior,eū ex arce aufugisse pridie eius diei:quo in vrbē venerat.Et q̄q̄ de hoc oīa credi pñt:tū haud multū fidei exhibeo dicētibus:ipsum linteo,in quo dormierat,plures in partes discisso,atq; nodis strictioribus deinceps colligato,veluti per funē,de muro lapsum,i subiectā fossam desiluisse:sicq; elusis custodibus inde se ptoripuisse.Indolui mirū inmodū,vbi hoc compi:q; nihil mea pfecissem diligentia:q; vbiq; nos falleret neq̄ iste:q; tēsis totiēs ī captura retibus,cōprehēdi hucusq; minime potuisset.Erimus post hac haud minus solito inteti,ferat istius imanissimæ venationi:si forte dignetur dn̄s tradere illū in manus nr̄as:vt semel recludi in angustiori loco possit:vbi preteritarum culparum luat pœnas.Quod vt euenerit:certiorem faciam dignationem tuā. Vale.Ex Camaldulo.Die.xiii.Iulii.Mccccl xxx viii.

f Frācisco Picolhomineō Cardinali Senensi Protectori.XXVII.

c Onuenit heri me Forliuiensis illius monachi nequissimi pater:languidus quidem ac mœstus:præcatusq; est pro filio:vt ipsum tuæ dignationi cōmendarem.Interrogatus,vbi nā foret:captū rn̄dit iussu tuo:ac Cesenæ publica detineri custodia.Bn̄,inquā,agitur cum illo:cui in vincula cōiecto sublata sit,nouum aliquod facinus perpetrādi facultas. Hortatus sum insuper senem:ne ægre ferret disciplinā filii:qui erudiri,nisi flagellis,cōmode non posset.Quinimo ageret gratias deo:q; in eius manus incidisset:qui,licet grauissime offensus,iniuriarū memor minime sit futurus.Clæmentissimum siquidem esse:nec asperioris duriorisq; naturæ.Nihil facere cōsueuisse nō sapientissime: & cum tranquillitate omnia iudicare.Demū quicquid saluti filii eius vtile fore cognouerit:id omne factur ū,dn̄m pietate insignē,non dubitaret.In hæc verba dimissus senex:plenus optimæ spei abiisse Camaldulo visus est. Scio,inquit,& bn̄ scio:nullū esse aut excogitari posse tā atrox atq; horrendū suppliciū:quo ille dignus nō sit.Non peto vt nō corripiatur:sed ne corripiatur in furore. Habeatur salutis eius rō:& cōtentus ac lætus viuā. Cōmendo itaq; illū tibi domine indulgētissime:& vt parentis precibus fiat satis (prout expediens iudicaueris) peto.Reuersus Venetiis,cū omnia domi cōfusa & perturbata offendissem, ob impositā nobis tercentum aureorum,infra duorum mensium spatium persoluendorum,pecuniam:cōquestus sum litteris apud te infelicissimam sortem nostram. Siue illas accæperis:siue non accæperis,nō est repetendus hic sermo: qui vt mihi nulli vsui,ita dignationi tuæ molestiæ sit futurus.Pati familiam:& conqueri quotidianis lamentationibus,intuens:compatior & ipse multo magis:& eo quidem magis:q; tum belli,tum pacis tēpore oppressa religio, haud multo post (nisi miserit dominus auxilium de sancto) interitura credatur. Vale.Ex Camaldulo.die.xxiiii.Iulii.Ncccclxxxviiii.

Mariano Cuccino Procuratori.XXVIII.

q Vas pauloante ad me dedisse te litteras,scribis:minime accæpi.Repetis frequēter eundem de dignitate quæ supremæ proxima est sermonem.Vrges:instas:vt scribi ad pontificē faciam.Futurū facile:qd optas nobis. Ego autē in eandē,qua tibi Venetiis scripsi,sn̄iam nunc quoq; rn̄deo, Consilio nō intercessione eligēdos esse:qui tā insigni decorādi sunt munere.Quis enim

fine periculo tantæ se vltro ingerat rei? Quo enim gradus altior: eo casus gra tiot. Et sicut poeta quidam ait. Grauiore casu decidunt turres: ferriuntqꝫ sum/ mos fulgura mõtes. Mecum profecto bene agetur: si vel in plano & humili cõ/ stitutus loco firmus steterim. Fui Venetiis per duos fere menses: quo tempo/ re, inclinatum esse in me præter cæteros Venetos Pontificem ciuitas persona bat. Hortabantur me tum propinqui tum amici quotidie: vt oblatam a deo tã tæ promerendæ dignitatis occasionem nequaq̃ paruifacerem: atqꝫ vt agerem & ipse pro viribus, quæ ad rem perficiendam conducerent, importunius obtũ debant. Idem semper a me retulerunt responsum. Neminem summere sibi ho/ norem: sed qui eligeretur a Deo tãq̃ Aaron. Sicut nec Christus semetipsum cla rificauit, vt pontifex fieret: sed qui locutus est ad eum: Filius meus es tu: egò ho die genui te. Hunc vt pro me præceris (quod vnum hac in re, salua tentari con/ scientia potest) suadeo: vt saluti meæ pro vt ei placuerit, consulat. Vale. Ex Ca/ maldulo. Die. xxviiii. Iulii. Mcccclxxxviiii.

Mapheo Girardo Patriarchæ Venetiarum. XXIX.

r Eddidit mihi Prior Sancti Michaelis dignatiõis tuæ litteras, paterni affectus plenas: & quæ me singulari repleuerũt voluptate. Quid. n. nõ oblecter tã benigna & grata mei memoria, grauissimi atqꝫ sanctissimi præsulis? Neque enim hac amoris in filium testificatione fieri posse arbitror: vt non fre/ quentius pro mea ores imbecillitate. Quare nihil mihi esse, hoc præsertim tẽ/ pore, vtilius ac magis necessarium potest. Bene itaqꝫ optime pater (q̃ñ hoc tam studiose scire ex me concupiscis) valeo. Sanus sum: sed vtinam sicut corpore, ita & animo. Premit me admodum rei familiaris cura. Vrgent hincinde emer/ gentia quotidie, & molestissima quidem negocia. Iactatur nauicula mea in me dio mari: operitur fluctibus: ita vt pene obruatur. Quo impensius rogo huma nissimam pietatem tuam: vt sicut mihi quem ardentissime amas, succedere om nia feliciter cupis: ita meæ tranquillitati & quieti sanctissimis orationibus con sulas. Qua sane re nihil felicius, nihil optandum vehementius puto. Vale dñe mi colendissime: cuius venerandam canitiem dominus incolumen tueatur. Ex Camaldulo. Die. xxvi. Augusti. Mcccclxxxviiii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi protectori. XXX.

q Vantum prosit rebus ordinis præsentia tua in vrbe domine colendis/ sime: ex ipsa absentia facile coniici potest. Iccirco nescio: an maiori desyderio patres in Limbo Christi præstolabantur aduentum: q̃ tuus Romæ a nostris reditus expectatur. Vnus dies eis: tanq̃ mille anni. Ita omnia te absente audatius oppugnãtur ab aduersariis: & a nostris difficilius ac periculosius de/ fenduntur. Hæc ita esse: ex procuratore vexati monasterii apertius disces. Ap/ prehende, quæso, arma & scutum: & exurge in adiutorium eius: qui nimiꝫ pro religione, pro iustitia, pro veritate, decertans: in tuo potissimum confidet auxi/ lio. Si tempestiue adueneris: vt re adhuc integra aduersarii nostri te sentiant: cõ cident, opinor, eis brachia: & forte aut ex composito liti cedent: aut desperatio ne ducti in fugam conuertentur. Hoc igitur negocium simul cum aliis, quæ co ram tuæ dignationi retuli pauloante, summis ei commendo precibus. Vale. Ex

Camaldulo

Camaldulo.Die.xvii.Nouembris.Mcccclxxxix.

Bernardino Priori Sancti Michaelis Murani.XXXI.

m Olestam tibi esse vrbanam commoratione͂:haud dubie mihi persua/deo.Neq͂ enim monachus merito dici posses:si vltro solitudini ter/ga vertisses.Obiici na͂q͂ tibi iure posset:quod amator ille vitæ solitariæ cuida͂ in vrbe co͂moranti scripsit dicens.Si cupis esse quod diceris monachus.i.soli/tarius:quid facis in vrbibus:quæ vtiq͂ non sunt soloru͂ habitacula,sed multo/rum? Atqui excusaris tu.Iussus isthic moram trahis.Non segniter,non desidio se tempus teris:quando iniuncta tibi religionis negocia pro viribus expedire contendis.Iam ex iis aliquod absoluisti:quod prospere cessit.Perseuerantia ti/bi & patientia opus est:vt reliqua simili tenore perficias. Præsto tibi erit dn͂s: qui non derelinquit sperantes in se:eritq͂ tecum in omnibus,ad quæcu͂q͂ am/bulasti.Auocant quide͂ animum & co͂minuunt vrbana negocia: nec fieri facile potest:quin in huiusmodi reru͂ tractationibus humana aliquantulum relaxetur ac remittatur inte͂tio:atq͂ a sp͂ualiu͂ abstrahatur co͂templatione.No͂ tn͂ propte/rea intermitte͂da sunt subditis maioꝶ suoꝶ co͂te͂nendaq͂ imperia:neq͂ priuatæ quieti publica est postpone͂da vtilitas.Apostolum audi:qui hac te cura liberet. Caritas opit multitudine͂ peccatoꝶ.Vale.Ex Camaldulo. Die.xii. Decembris. Mcccclxxxix.

Basilio Abbati Sa͂cti Michaelis de Arretio.XXXII.

I tam breui,adeo in litteraru͂ studiis profecisti:vt me prior ipse pro/uocare latina epistola ausus sis,ad scribendu͂ tibi latino sermone:qui hactenus vernaculo ad te scribere co͂sueui:plurimu͂ sane lætor. Nihil enim mihi gratius,& tibi vtilius,facere potuisti: q͂ vt ad capessendam doctri/nam,atq͂ adimbuendum liberalibus disciplinis animum,te conferres.Defuisse nimiru͂ hactenus tibi visus es:qui optimum a natura ingeniu͂ sortitus, nimio plus,q͂ voluissem,dedere te totu͂ litteris distulisti.Fac itaq͂,quod cupio:vt cœ/ptis seque͂tia ri͂deant:neq͂ co͂mittas,vt missa ad aratru͂ manu,respicias retro. Quin potius eas de virtute in virtute͂:vt in lege domini meditans die ac no/cte:cuius eloquia,eloquia casta,& dulciora super mel & fauum:& aduersa mu͂/di minus sentias:& facilius cœlestia co͂te͂pleris.Vale:atq͂ vna cu͂ reliquis,præ/ceptore͂ tuu͂ saluta meo no͂ie.Ex Camaldulo.Die.vi.Ianuarii.Mcccclxxxx.

Dominico Triuisano,Oratori Veneto.XXXIII.

h Odie primum ex litteris Prioris Sancti Michaelis factus sum certior: absolutu͂ fuisse feliciter Classense negociu͂,in fauore͂ & co͂modu͂ tum vniuersi nostri ordinis,tum præcipue Venetæ co͂gregationis.Et q͂m is scribit: hoc potissimum factum fuisse tua opera: tibiq͂ hanc imprimis ascribit victo/riam:ago,quantas possum,gratias nobilitati tuæ:idq͂ & meo,& religionis no stræ nomine.Quicquid enim boni (quod certe maximum co͂fitemur) adepta est hac in re Camaldulensis religio:id totum tibi vni acceptum refert: qui tan ti fuisti autor muneris. Referat tibi dominus pro nobis, quam es meritus gra tiam.Nos quoq͂ tibi hac de causa obnoxios factos in perpetuum,minime du/bita:quibus nihil hoc tempore potuit gratius,nihil optatius nunciari: q͂ vt la/bores tui,pro conseruaudo tam nobili monasterio abs te suscæpti,nequa͂q͂ irri/

ti a: q; inanes extiterint. Vale. Ex Camaldulo. Die. vii. Ianuarii. Mcccclxxxx.

Francisco Picolhominco Cardinali Senensi Protectori. XXXIIII.

q Vantum profuerit nostris reditus ducis in vrbem: quo absente & diu frustra dimicatū est: & omnia in magno discrimine versabantur: subsecuta paucis post diebus victoria, aperte monstrauit. Expectabaris incredibili desyderio: quoniā nimirū sine te nihil potuissent facere. Iuisti: contendisti: vicisti: idq; nō clypeo protectus aut galea: sed autoritate, & cōsilio. Bñdictus deus: cuius munere gratiæ, cuius clæmētia & benignitate, hæc & alia huiusmodi operaris bona: qui in voluntate sua, prestitit decori tuo virtutem. Mihi sane hoc tēpore nihil potuit iucūdius nunciari: q̄ vt dignationis tuæ opera & fauore, abbatia Classensis congregationi Venetæ tandē restituta sit. Hanc obrem ingentes tibi gratias ago, dñe colendissime. Et precor deum: vt sicut res hæc plurimum honoris & cōmodi vniuersæ nostræ religioni allatura speratur: ita ipse tibi pro hoc facto copiosam in cœlis, reponat mercedem. Nos quoq; seruuli tui obligatiores propterea tuæ pietati, factos in ppetuum pleno ore confitemur. Vale. Ex Camaldulo. Die. viii. Ianuarii. Mcccclxxxx.

Basilio Abbati Arretino. XXXV.

Eiici in me facile potest culpa: q; tardius te ad litterarum studia contu r leris. Per id nanq; temporis, quo fuisti apud me: quo tibi a me credita fuerat dispensatio domus meæ: nunq̄ tibi defuere negocia: vixq; tibi, vel ad horā, vacare potuisti. Et scis: quia nemo potest duobus dominis seruire. Quo fit: vt mei quoq; causa, huic tuo in discendo vehementi studio, magnopere gratulerer. Si enim adeo accurata, quam modo prætefers, diligentia: tarditatem studiorum compensaueris: præterq̄, q; tibiipsi imprimis expediet plurimum: me quoq; tarditatis huiusmodi atq; dilationis autorem, hac erga te obligatione absolues. Curre itaq;: & sic curre, vt comprehendas. Nec, si minus tempestiue currere cœpisti, propterea lassescas in via. Licet enim discipulus ille iunior precucurrit citius Petro ad monumentū: Petrus tamen ingressus est prior, speras in domino: q; pro sua clæmentia, aperturus sit tibi (quemadmodum scribis) intellectū. Et recte quidem facis. Omnis enim sapientia a domino deo est. Et sicut ait propheta: Beatus homo, quē tu erudieris domine: & de lege tua docueris eū. Ipsum habens eruditorem: non poteris nō multum & doctrina & vita proficere. Vale. Ex Camaldulo. Die. xi. Ianuarii. Mcccclxxxx.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. XXXVI.

f Ecesseram nudius tertius in nostras ædes vineæ eremitarum: vt inde (quēadmodū feci) postridie huc me cōferrē. Ibidē mihi redditæ sunt litteræ humanissime dignationis tuæ: quibus liquido cognoui, quod iā mihi p alios locupletissimo testimonio significatū fuerat: compositum scilicet feliciter fuisse Classense negociū: idq; potissimū cura & opa pietatis tuæ. Grate accæpi nunciū optatissimū: sed ex te longe gratius: qui mei (vt scribis) gratia atq; intuitu, tum reliqua omnia religionis negocia, tum hoc imprimis, curasti semp q̄ studiosissime. Succurrit mihi modo hæc scribenti, gregorianum illud: quod nimirum ex quo me cœpisti diligere, euidētissimis inditiis cōprobasti. Probatio, inquit, dilectionis, exhibitio est operis. Referat tibi dominus: quā mereris, quā

cupio

cupio gratiam. Ego pro tam egregio facinore (sicut aliis litteris meis plenius scripsi) tuæ dignationi debere me quam cumulatissime confiteor. Paratum vero esse meis cõmodis: quicquid in tua positum sit facultate: idipsum iampridẽ te obtulisse memini. Et gratias ago tantæ benignitati. Det tibi dominus: vt id mihi semper cupias: id facias pro me: quod & saluti meæ conducere, & in religionis honorem cedere existimaueris. Memorem præterea esse sicut petis, me in orationibus meis (qualescunq; illas fundo) pro tua incolumitate certo scias. Atq; vtinam, sicut vltro hoc facio, sicut voluntarie & ex animo: ita effundentis eas meritis nequaq̃ reiiciantur. Vale. Florẽtiæ. Die. xviiii. Ianuarii. Mcccclxxxx.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. XXXVII.

Vi apud fratres Sancti Benedicti per dies aliquot: Visitaui monasterium: longiore visitationis intermissione, adeo male habens: vt haud multum abesse (si plusculum eo accedere distulissem) ab interitu videretur. Multa mihi antea denunciata fuerant: correctione, animaduersione, reformatione digna. Sed plura inueni. Satisfeci (vt potui) officio meo: sperãs fore: vt præcisis tribus membris corruptioribus, reliquum corpus (vtcunq;) ordini conseruetur. Tentassem vltra aliud: nisi me recens Angelorum exemplum terruisset: ne forte alius meteret, quod ego seminassem. Conuocatis tamen in capitulum omnibus, peracta acuratius visitatione, admonui eos: vt cauerent sibi in futurum: nequando illos sero pœnitere contingeret: si mutare in melius vitam neglexissent. Non debere me esse illis formidini, sed Deum: quem peccã do imprimis offenderent: qui contemni se impune minime pateretur. Esse me ipsius ministrum, ad vindictam malefactorum. Qui & si natura mitior apparerem: animatum tamen a deo atq; impulsum, seuerius me (vbi oportuisset) in eos animaduersurum. Cupere me illis prodesse: nõ præesse: patremq; ipsorum esse, non dominum. In eorum situm esse arbitrio, & potestate: qualem me forẽt habituri. Mandata mea & monita, quæ particulatim eis exposuissem, studiosius obseruarent: vt ipsius iram deuitarent: cuius nomine atq; imperio venissem ad eos. Christi enim me legatione functum: obsecrasseq; pro ipso: vt reconciliarẽtur deo. Maiore profecto, q̃ antea vnq̃, trepidatione & pauore, & hæc & alia cõplura huiusmodi a nobis audierunt: polliciti q; sunt singuli, ita se imposterũ victuros: vt de sua emendatione plurimum essem gauisurus. Facilius se id facturos: quando malorum capita e monasterio eiecissem. Bona satis spe profectus sum ab eis: & hac potissimum de causa: q; omnium consensu, ac hortatu etiam, nemine prorsus dissentiente, tres illos amouissem: quos amplius ferre non poterant: seseq; mihi multa summissione dedidissent. Videbimus promissionis illorum successum. Et siquidem fecerint fructum: bonum opus fuerimus operati. Sin minus: acrioribus sane medicamentis, ad tollendum morbum, vtẽdum necessario nobis erit. Nihil tamen vltra aggrediar, te inconsulto. Vale. Florentiæ. Die. xxx. Ianuarii. Mcccclxxxx.

Ioanni Maiori Eremi. XXXVIII.

Emper aliquid noui emergit: quod nos pũgat: vexet: cruciet. Benedi

ctus sit deus. Adhuc imminere audio Fauentino prioratui nescio quid periculi. Vere militia est vita hominis super terrã. Et male promittere quietẽ nobis pos sumus: qui ad laborem nati sumus. Ferenda tamẽ sors est: quam permiserit dominus: ne ab eius imperio & nutu deficere videamur. Cõterat dominus aduersariorum vires: ne hereditas nostra ad alienos conuertatur. Iam te admisisse in eremum Venetum nostrum puto: quod tum illi, tum nobis, felix faustũq; futurum sit. Bono animo eremiticũ hoc nostrũ arripuisse videtur institutum: ita vt optime de ipsius profectu sperare nobis liceat. Aetatem habet: ac pro aetate iudicium consiliumq;: neq; potuit nescire, quid fecerit. Eris tu illi adiutor in iis, quae sunt ad deum: his praesertim austerioris vitae auspiciis: hortando, excitando, monendo: ac etiam, si opus fuerit, erigendo, consolando, fouendo. Discat te institutore, te duce, in vita solitaria ocium disponere: atq; ad tui exemplum & imitationem contendat in feruore spiritus multum orare: multũ psallere, multum lectitare. Deniq; nihil in conturbenio tuo nisi religiosum, nisi sanctum videat: nihil nisi ad eremiticam perfectionem attinẽs cõtempletur. Vale cũ reclu so nostro, ac reliquis coeremitis. Florentiae. Die. xii. Februarii. Mcccclxxxx.

Venturae Abbati Sancti Michaelis Murani. XXXIX.

Edeunte ad vos ex vrbe Bernardino Priore: nihil aliud de negocio Classensis monasterii scribẽdi vobis duco: nisi vt animo prompto & intrepido omnes accingamini ad reformandum locum: quem tanto labore & impensa Congregationi tandem vestrae redditum nostis. Prouidendum imprimis de praelato idoneo: & cura temporalium rerum iis est iniungenda: quorũ neq; fidem, neq; prudentiam desyderetis. Habẽda tamen semper ratio Sancti vestri Michaelis Murani: vt tali nitatur capite: quod & monasterio vtile futurũ sit: & laicis patritiis adnentãtibus haud ingratum. Vale cum familia omni. Florentiae. Die. xviiii. Februarii. Mcccclxxxx.

Symoni sacerdoti. XL.

Excitasti me dudum litteris: hortatus es heri coram: idem fecit te digresso Basilius Abbas, tuo nomine: vt tibi aliquid scriberem. Scribam itaq;, & paucis quidem: habita occupationum mearum ratione: idq; non in testimonium amoris erga te mei: quem tibi semel atq; iterum in familiari congressu satis aperuisse videor: sed vt votis tuis morẽ gerã. Effers me multis laudibus: eaq; tribuis paruitati meae: qbus me proculdubio longe indignũ esse intelligo. Et tamen scriptum nosti. Ne laudes hominem in vita sua. Nec immerito sane: cum dicat propheta. Facti sumus, vt immundi omnes nos: & quasi pannus menstruatae, vniuersae iustitiae nostrae. Si quando tamen (vt fit) amico defertur: iuxta illud Apostoli: Honore inuicem praeuenientes: vitãdum omnino, nequid nimium, nequid effuse fiat. Datur aliquando amicitiae: admittiturq; haud iniuria excusatio: si parce, si modice, si temperate, amicum laudes. Vitae mihi integritatem & sermonis elocutionem tribuis. Felicissimum profecto ducerem: si cui horum, alterum datum foret: ne dum vtrunq; simul. An ignoras imbecillitatem conditionis humanae? Nunquid apud sacros codices non

 legisti?

legisti?Nemo mundus a sorde:nec si vnius diei fuerit vita illius super terram? Et alibi.Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Se// pties in die cadit iustus.Bene quidē de omnibus sentire iubemur : nisi contra/ rium nobis palam cōstiterit.Si quem tamen maiore studio,& minore iuditio, commendaueris:proximum mendatio est.Adde:q; & cæteris inuidiam parit, effusa & nimia commendati alicuius laudatio:& male potest adulationis suspi tio deuitari.Eloquens vero qui obsecro,esse ego possum:quādo præterq̄ quod paucissimos hoc eulogio dignos inuenias:& vitæ a puero institutio , & inge/ nii defectus,hoc mihi necessario prohibuerint?Hæc nāq; studia (quemadmo/ dum optime nosti) totum sibi hominem vendicāt. Vacare autem monachus, psalmodiæ & orationi:non in adipiscenda elocutione tempus terere,iubetur. Plangētis enim (vt ait Hieronymus) non discentis siue docentis officium ha bet.Quamobrem ne te multis morer:caue ne indignis me in futurum cumu/ les laudibus:neq; amplius in hoc (vt tu forte putas) honesto : vt ego quidem iudicio,religioso , ac sacerdote nequaq̄ digno errore verseris. Nam si in exco/ lendo amico modum excesseris:poteris facile ab iis,qui te minime norunt nō laudator:sed (quod bona tua venia dixerim) assentator existimari. Deniq; do/ minum tuum me nominare non debes.Conseruus.n.tuus sum,& fratrū tuorū, habentium testimonium Iesu.Ipsum adora:ipsum dominum voca.Vnus enim dominus.Reliqui serui omnes:venūdati sub peccato:empti autem precio ma gno immaculati & incontaminati agni,sanguinis Iesu Christi .Cui me tot tan/ tisq;,vt vides distentum curis,tum priuatis orationibus,tum missarum cele/ brationibus,cōmēdes velim.Vale.Florentiæ.Die.xxvii.Februarii.Mcccclxxxx.

Venturæ Abbati Sancti Michaelis Murani.XLI.

e Rat mihi animus,antequam scirem venturum me esse in vrbem,Ra/ uennæ vos conuenire : vt interessem & congregationis capitulo , & Classensis solennitati.Transtulit me alio dominus,præter omnem expectatio/ nem meam.Velit ipse sua clæmentia:vt fructuosius huc venerim:ac sicut ma/ iore sumptu & labore,ita quoq; ampliore nostri ordinis emolumento . Si ta/ men secus (quod absit) acciderit:feremus æquo animo sortem nostram : hoc vno contenti:q; calumniantibus obstruxerimus ora:qui nos negligentiæ ha/ ud quaquam iuste poterunt reprehendere.Plantamus:rigamus.Domini autem est,incremētum dare.Labimur in peiora quotidie.Et nisi ipse nobis fuerit præ/ sidio:haud temere, nostræ religionis,præsertim citra alpes , interitum formi/ damus.Hortamur itaq; vos,& obsecramus in domino Iesu:vt in celebrando capitulo,publicæ vtilitati singuli consulatis. Procul sint a vobis schismata : & idipsum omnes inuicem sentiatis:vt per vestram concordiam & vnanimita/ tem,longe,lateq; bonæ administrationis vestræ odor diffundatur : & reliquiæ ordinis saluæfiant. Vale:& saluta omnes,qui ad capitulum conuenerint , meo nomine.Romæ.Die.xxvi.Aprilis.Mcccclxxxx.

Prothonotario Agnello.XLII.

m Irum videri non debet dignationi tuæ:si vel nocentem filium sæpius comm endo.Cogor ex affectu:cogor ex officio:vt ita faciam:prouocatus præsertim quotidianis eius intercessionibus.Peccauit:crimen fatetur: petit veniam.Si aduersus familiarem tuum immoderate ac petulanter se gessit:sufficiat,obsecro,ipsum per complures dies Romæ fuisse captiuum.Si vero de conflato tecum ære alieno,ac mala administratione tuæ olim abbatiæ agitur:perscrutare diligenter,an huic sit soluendo : & ad minimum quadrantem restituat.Alias neq; illi,ferarũ more clausum detineri,expediet:neq; tibi:quando sic detrusus in carcere,satisfactioni tuæ consulere minime poterit : & huiusmodi reclusionibus minime assuetus,in desperationem facile adducendus est. Aiunt,qui nouerũt dignationis tuæ mores,nihil esse magis a tuo ingenio alienum:q̃ immodicam seueritatem.Singulari te clæmẽtia,pietate,comitate præditum audio:neq; vnquam durius acerbiusq; aliquem tractare cõsueuisse.Quo fit : vt maiore fiducia,in commendando tibi monacho nostro,aures tuas importunius obtundam. Omnis homo mẽdax.Et vix certe inuenias:qui non aliquando fecerit:quod corripi ac reprehendi possit.Si grauius deliquit in te:prẽçor,vt vbi abundauit peccatum,superabundet & gratia. Qua nimirum fiet:vt & illum & me plurimum tuæ dignationi obnoxios feceris. Vale. Romæ. Die ii.Maii.Mcccclxxxx.

Sebastiano de Priolis Prothonotario.XLIII.

p Rofecturus ex vrbe,cum te per hos dies visitare,ac domi conuenire, vt par fuit,minime potuerim:has tibi mei vicarias censui conscribendas:vt quod non licuit coram,litteris ex parte satisfacerem. Oro admittas excusationem meam.Tot enim laboribus conferor:vt nusquam vlla mihi detur quies.Vbiq; negocia præmunt molestissima.Vbiq; labor & dolor. Benedictus Deus : quẽ p̃cor,vt sit mihi adiutor in opportunitatibus,i tribulatione.Certissime tamen tibi persuadeas,velim:me tibi tũ tuo,tum parentis tui nomine,esse deditissimum. Ea est enim (sicut bene nouit dignatio tua) mea erga clarissimum virum patrem tuum obseruantia:ea pietas:vt maior certe esse non possit.Et merito quidem.Nihil enim illo grauius:nihil moderatius:nihil sanctius. Diligit ille vicissim me,mirum immodum.Et sicut ego illum patris:ita ille me semper filii duxit loco.Nunquam me Venetiis,dum ei per occupationes publicas licuit,visitare frequentius intermisit. Communicare mecum tanta fiducia solitus est consilia & cogitationes suas:vt genuisse me crederes. Eius ego consilio in rebus meis sæpius vsus sum:ex eo pependi totus:cum plurimum & fide,& veritate,& experientia præstet.Tuam vero dignationem singulari itidem prosequor pietate:quando reuera tanto sis parente dignissimus:ipsumq; mihi genitorem,& effigie,& moribus referas.Huc accedit religionis vinculum:quo te haud multo ante,diuino cultui obstrinxisti. Quare fit:vt te lõge arctius obseruem & colam.Peto igitur p̃ mea in te beniuolentia : vt des veniam obmissæ visitationi:

ſæ viſitationi:hac de me haud dubie concæpta opinione:me,ſiue abſentem,ſi/ue præſentem,ſemper tuæ dignationis amantiſſimum ac ſtudioſiſſimum fore. Vale.Romæ.Die.vi.Maii.Mcccclxxxx.

Franciſco Picolhomineo Cardinali Senenſi Protectori.XLIIII.

a Bbas ſacrarienſis harum lator,ſtatura puſillus,animo grandis : quem/admodum ex ipſius,tum ſermone,tum opere facile percipiet digna/tio tua:venit Romam:vt iura ſuæ abbatiæ coſtanter defendat.Vexat eum Epi/ſcopus loci:& ipſe illum minime reformidat:cõfiſus bonis rationibus : quibus eum noſtra muniunt priuilegia.Non parcit ſumptui,nõ labori:quippe qui hac de cauſa bis ex Sardinia in Italiam traiecit.Non veretur faciem potentũ:quan do minitantem ſibi Epiſcopum,atq; in vincula,& carcerem detrudere tentan/tem,citare in curiam intrepide auſus eſt:paratus etiam,ſi oportuerit,vim vi re pellere.Audies ipſum domine colendiſſime conſueta attentione & humanita/te.Et ſicut ipſe in tuo patrocinio & fauore plurimum ſane ſpei repoſuit:ita pre/cor per pietatem,vt haudquaq̃ ſuo fraudatus deſyderio,abs te adiuuetur.Quod erit & religioni noſtræ expediens:& mihi ſummopere gratum. Valeat domi/nus meus q̃feliciſſime:ac noſtri (vti ſemper facit) haud immemor.Ex Camal/dulo.Die.xv.Maii.Mcccclxxxx.

Franciſco Picolhomineo Cardinali Senenſi Protectori.XLV.

a Sſuetus tuo illo dulciſſimo gratiſſimoq; colloquio : cum aliter falle/re meipſum non poſſim,quo magis videar tecum loqui,& notas au/dire & reddere voces:q̃ ſæpius ſcribendo ad te:iccirco vel minus neceſſariis lit teris dignationem tuam obtũdam.Audi itaq; periculum noſtrum:vt ſcias non temere ab Apoſtolo ſcriptum eſſe.Periculis fluminum.Lætaberis,q; euaſimus: & noſtro exemplo,vbi commode potueris, fluuiorum traiectus impoſterum deuitabis.Quo die ex vrbe digreſſi ſumus:peruenimus veſperi ad ripam Thy beris:vnde in ripam alteram eramus tranſmiſſuri.Vbi nauigium cum iumen/tis omnes pariter conſcendimus:ſoluerunt confeſtim a terra nautæ.Apprehen ſoq; manibus fune,qui fluuio tranſuerſus impendebat,per quem ſenſim ac de/inceps traiicienda erat nauis:ſiue ob nautarum acciderit imperitiam,q; non re cte nauem direxiſſent:ſiue ob impetum defluentium aquarum,q; nimiis hym/bribus citatior atq; rapidior fluuius decurreret : elapſus eſt funis de manibus. Trepidare mox omnes cœpimus : deſtitutis præſertim omni conſilio nautis. Ferebatur nauigium libero curſu,ac ſecundo flumine:q̃uis minime ſecunda na uigatione.Saxum ingens medio amne extabat.In ipſum delata nauis,verſa eſt continuo in latus alterum.Et niſi quidam e noſtris remo terræ affixo,nauis im petum retardaſſet:haud dubie illiſa vehementius ſcopulo,aut ex latere fluuium excæpiſſet:aut diſſuta penitus,rimiſq; fatiſcẽs aquis repleta,alueo fluminis hæ/ſiſſet.Exiliuimus repente in ſcopulum:ac fune ſiſtere contendimus nauem : ne aquarum vi prætereuecta,maiore noſtro periculo dillaberetur. Superuenit pau/lopoſt nauta alius,traiiciendi fluuii gnarus:qui lembo aduectus, nobis opem

tulit:atq; in terram incolumes,ægre licet,exposuit.Egimus deo gratias: q sua clæmentia & pietate,ac tua certe (vt mihi ipse persuadeo) pro nobis apud illum itercessione,adeo periculosum naufragium euasissemus.Vides domine colendissime:quot simus casibus subiecti:quantæ nos vbiq; miseriæ consequantur.His profecto atq; aliis huiusmodi certius admonemur: vt semper simus parati:nequando repentinus superueniat interitus:& inueniat nos dormiētes. Verum de hoc satis.Adhuc me latet:quid Summi Pontificis breuia, quæ Romæ impetrauimus:quid tuæ dignationis litteræ negocio luci profuerit.Id vbi resciuero:notum faciam tibi domine obseruandissime:cui me totum trado dedoq;.Vale.Ex Camaldulo.Die.xvi.Maii.Mcccclxxxx.

Benedicto Abbati Balnei.XLVI.

PEtisti a me iampridem:vt facerem tibi potestatem,commorandi ad tempus extra monasterium tuum:vt vacare litterarum studiis cōmodius posses:quod te plurimum,diu desyderasse testatus es. Quamobrem cum minime improbem votum tuum:fiat tibi sicut petisti.Manebis Perusiæ,studendi gratia:quo ad tibi,satis profecisse,visum fuerit.Non enim Perusiæ fuisse:sed Perusiæ litteratum euasisse,laudandum erit.Consulo quoq; (licet te secus facturum non dubitem) vt vtilia potius & salubria,q̄ acuta & curiosa,discere contēdas.Nam cum tibi animarum demandata sit cura:multo tempore,iuxta Hieronymi consilium,tibi discendum est:quod postea doceas.Quid autem potissimum docendum sit:Apostolum audi,loquere,quæ decent sanā doctrinam.Et alibi:Videte,inquit,ne quis vos decipiat,per philosophiam,& inanem fallaciā; secundum traditionem hominum,secundum elementa mundi:& non secundū Christum.Euangelicam doctrinam,ac sacrorum librorum lectionē(quod multi nostri tēporis homines, etiā Deo dicati,faciūt)nequaq̄ erubescas.Beatus enī vir:qui in lege domini meditatur die ac nocte.Itemq;.Beatus homo:quem tu erudieris domine:& de lege tua docueris eum.Legisse etiam te arbitror: quid ad Iosue dixerit dominus.Non recedat volumē legis huius ab ore tuo:sed meditaberis in eo diebus ac noctibus:vt custodias, & facias omnia, quæ scripta sunt in eo.Tunc diriges viam tuam:& intelliges eam.Scio me modo hæc scripturarum testimonia superfluo ingerere auribus tuis.Nisi q ex abundantia cordis os loquitur.Non enim in eorum numerum censendum te duco:qui sanam doctrinam non sustinent: sed ad sua desyderia coaceruant sibi magistros prurientes auribus:& a veritate quidem auditum auertunt:ad fabulas autem conuertuntur.Quod vt facias:etiam,atq; etiam hortor & moneo. Nisi me recenti nuncio huius ad te conscribendæ epistolæ (sicut tibi Perusiæ receperam) coram monuisset tuo nomine Perusinus monachus: (fatebor ingenue)adhuc supersedissem scribere ad te:non quia tibi non libenter morem geram, præsertim honesta petenti:sed quoniam oblitus fueram sponsionis meæ. Neq; enim mirum: si pluribus intento aliqua interdum elabuntur. Vale. Ex Camaldulo. Die.xiiii.Iunii.Mcccclxxxx.

Antonio

Antonio Vrbeuetano Sacerdoti.XLVII.

c Ommendatus mihi Iacobus ſacerdos,tum tuo,tum Reuerendiſſimi protectoris teſtimonio:haud quaq̄ exigua proficiendi ſpe,ac perſeue/randi in Eremitico inſtituto,facile admiſſus eſt.Bona ſane mēte,ac feruenti ani mo ſeſe in Eremum contulit.Vtinam ſentiat indies magis,iugum domini ſua ue,& onus eius leue:quemadmodum ſibi,his ſuæ abrenuntiationis auſpitiis,fu turum pollicetur.Vtinam ſaluberrima compunctione excitatus : ad deſyde// rium æternæ vitæ ac ſalutis,conſtantiore quotidie propoſito accēdatur:pugna turuſq; non contra carnem & ſanguinem,ſed contra ſpiritualia nequitiæ,virili ter agat:neq; fatigatus tentationibus laſſeſcat:aut ab eo,quod aggreſſus eſt,iti/nere reuocetur.Quod vt facilius conſequi valeat:orabis & tu pro eo dominū: qui eſt humanarum virium conſcius,& certaminum moderator: ne permittat tentari illum ſupra vires:ſed faciat cum tentatione prouentum : vt poſſit ſuſti nere.Si quid eſt aliud: quod a me cupias:annue tantum Reuerende pater : & ſemper tibi(modo non deſit facultas)q̄libentiſſime morem geram . Vale. Ex Camaldulo.Die.xx.Iunii.Mcccclxxxx.

Iacobo Sabinenſi Sacerdoti.XLVIII.

v Enturus in craſtinum (ſi deo placuerit) ad te viſitandum : hanc tibi præmitto epiſtolam:vt ſcias,me tui minime obliuiſci : atq; abſentis ingem ſeruare memoriam.Impugnari te variis dæmonum tentationibus , in/greſſum pauloante ad in colendam Eremum:quantum ad me attinet,gaudeo: ſicut heri tecum apertius contuli.Nam cum in hanc nouam militiā aſſcriptus ſis:vt in certamine poſitus,referas de hoſte triumphum:quo fuerit acrior pu/gna:eo glorioſior erit victoria.Tantummodo viriliter age : & confortetur cor tuum:& ſuſtine dominum.Curramus ad propoſitum nobis certamen,ait apo/ſtolus:Aſpicientes in autorē fidei,& conſumatorē Ieſum:qui propoſito ſibi gau dio ſuſtinuit crucem,confuſione contempta:atq; in dextera ſedis dei ſedet.Imi tari & nos debemus caput,& principem noſtrum:ſi cupimus regnare cū ipſo. Scriptum enim noſti.Oportuit Chriſtum pati:& ita intrare in gloriam ſuam. Ego autem ſi non multa experientia,multa tamen didici lectione:nullo alio ar morum genere,poſſe facilius huiuſmodi hoſtes ſuperari,ac proſterni,q̄ humili oratione,& compunctione cordis.Prophetam audi.Clamabit ad me : & exau/diam eum:cum ipſo ſum in tribulatione : eripiam eum : & glorificabo eum. Hoc & tu remedio,ſi vſus fueris frequentius : ac gemebundus,& lachrimans: erectis in cœlum oculis,flexiſq; genibus imploraueris auxilium dei:qui prope eſt omnibus inuocantibus eum : Et iuxta eſt iis , qui tribulato ſunt corde : crede mihi , quia non timebis a timore nocturno : a ſagitta volante in die: a negocio perambulante in tenebris : ab incurſu , & dæmonio meridiano . Cadent a latere tuo mille:& decem milia a dextris tuis.Verum ego quoq; pro te (ſicut heri tibi ſum pollicitus) orationes fundo:deprecās dominum pro tua liberatione:ne permittat te tentari ſupra id,qd potes:ſed faciat cum tentatione

prouentum: vt possis sustinere. Vnum tibi tantum in calce epistolæ, suggeren/
dum duco: vt memineris, neminem esse coronandum: nisi qui legitime certa/
uerit. Vale. Ex Camaldulo. Die. xxv. Iunii. Mcccclxxxx.

Guidoni Priori Angelorum. XLIX.

q Vam a me petisti gypseam imaginem, Ambrosii Generalis, prædeces/
soris nostri: tãti, tum ego, tum reliqua omnis familia semper fecimus:
vt in cubili meo, loco eminẽtiori collocata, & mihi semper venerabilis fuerit:
& ab omnibus ad me ingrediẽtibus, pro numine fere exculta & obseruata. Ha
beo illam quotidie præoculis: eiusq; iugi cõtemplatione ad æmulationem atq;
imitationem tanti patris accendor: cupiens transformari in eandem imaginẽ:
cuius ipse cœlestis imaginem portauit viuens. Quamobrem si te illa minime,
vti postulasti dono: habebis me excusatum. Nam si plures huiusmodi effigies
forent apud me: aut præter hanc vel altera tantum: complessem perquamliben
ter desyderium tuum. Solum ex archetypo expressum simulachrum, in ordine
relictum: quod Sanctissimi atq; eruditissimi Generalis Camaldulensis os vul/
tumq; intuentibus refert: vbi conuenientius atq; decentius residere habeat quã
apud Camaldulum, nescio: quo in loco totius est nostri ordinis principatus.
Quod vero secundo loco requiris: vt saltem imaginem ipsam commodem
tibi: mittamq; illam Florentiam: tuo nomine effingendam, aut certe ex scriben
dam pingendamq;: maius proculdubio subire me periculum hortaris. Fragi/
lis materia, & solutilis, per tot milia passuum itineris montuosi, iumento con/
uehi nõ sine manifesto periculo, quin in frusta conteratur potest. Quod omni/
no ne accidat: cauere q̃diligentissime oportet. Licet enim fictile sit opus: mihi
tamen gratius ac desiderabilius est super aurũ, & lapidem pretiosum multum.
Consulo itaq;, ne ardentissimo tuo frauderis desyderio: vt artificem quæras, fin
gendi seu pingendi peritissimum: qui viuos ducat ex imagine vultus: & huc
illum, cum volueris, mittas. Paratum, semper ac propositũ habebit exemplar:
vnde tibi satisfaciat. Nihil vero potuisti, mihi iucundius nunciare: quam q; nu/
per aliquot adolescentulos ad religionem admiseris. Vtinam sint plantæ, quas
plantauerit pater cœlestis: quæ non eradicentur: quæ fructum ferant in tempo
re suo. Tuum est, plantas irrigare: Dominus autem incrementum dabit. Vale.
Ex Camaldulo. Die. xxviii. Iunii. Mcccclxxxx.

Vbertino Florentino. L.

e Xprimi verbis haud facile posset: quanto amoris cumulo, me tibi ob
noxium feceris: transmisso ad me nudius tertius sacrosancto atq; or/
natissimo munere. Huc accedit testimonium fidei ac beniuolentiæ erga me
tuæ: (sicut ex litteris tuis facile cognoui) quo te mihi longe maiorum de/
bitorem constituis. Et quidem de munere quid dicam, nescio: cum satis pro
dignitate ac meritis nequeat commendari. Nisi quod rem dignam te, di/
gnam Sanctimoniali femina sorore tua, paruitati meæ destinastis. Quid
enim aliud, orbis ceræ candidissimus: quid agnus Dei, illi impressus: quid
q; præclara circumamyctus veste, auro gemmisq; distincta, ac virgineis mani/

bus miro

bus miro artificio elaborata, significat: nisi innocentem atq; immaculatam vtriusq; vestrum vitam: nisi impressam amborum animis iugem eius memoriam: qui se obtulit agnum immaculatum deo patri, in odorem suauitatis: nisi deniq; spiritualem mentis vestræ habitum, cultumq; interiorem, virtutibus, veluti lapidibus præciosis, fulgentiq; auro exornatum? Det mihi dominus pro sua pietate: vt hoc tantum pignus vestri erga me amoris, in præsentia atq; ante oculos quotidie propositum, ita me frequenter ad illius incontaminati agni Iesu Christi contemplationem erigat & accēdat: vt in quotidianis missarum celebrationibus, in quibus me vtriusq; vestrum meminisse, instantius postulastis, bona & confidenti conscientia possim dicere. Agnus dei, qui tollis pecata mūdi, dona nobis pacem. Illam vtiq; pacem: quam mundus dare non potest. Retribuat vobis dominus pro me: quando ipse in referēda gratia imparem me cognosco. Debeo tibi plurimum Vbertine carissime: debeo itidem virgini sacræ, ac Deo a cunabulis dicatæ, Bonifaciæ sorori tuæ: quam ideo probe edoctā fuisse, acu pingere, existimo: q; in officina cordis sui, per vitæ innocentiā, summum omnium artificem meruerit habere præceptorem. Vtriq; gratias ago ingentes: cum vtriusq; opera factum sit: vt tam insigni ditarer munere. In futurum parcetis omnino labori, & sumptui. Hoc tantum expeto a vobis: ne me fraudetis suffragio orationum vestrarum. Aduentus vero ad nos tuus, semper futurus est nobis gratus atq; expectatus. Vale. Ex Camaldulo. Die. vltima Iunii. Mcccclxxxx.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. LI.

m Inime miror: quod scripsisti: nouissimam hanc meam in vrbem profectionem, causam nonnullis obloquendi dedisse: q; iccirco Romam contenderim: vt Cardinalatum procurarem. Quod tibi & scriptum & dictum testaris. Nam & hic itidem mihi ab amicis post reditum meum relatum est: idem multos Florentiæ sensisse: & ego in vrbem vadens, hoc ipsum prædixi futurum. Vitassem certe perq̄libenter hos rumores: & feci pro viribus. Nam elapsus iam fere annus est: ex quo tum a monialibus, tum a monialium propinquis, amicisq;, ciuibus Florentinis, importunissime obsecratus sum: vt Romam pro liberatione tam nobilis monasterii peterem. In mea siquidem in vrbem profectione, sitam esse victoriæ spem. Semper iis constanter respondi: vt alia, quæ per me fieri possent, proponerent. Hoc me bona de causa nunq̄ esse facturum. Quid agerem tamen, accersitus litteris Reuerendissimi protectoris? Tanti ne facerem, hanc de me hominum falsam opinionem: vt obedire tanto patri pertinaciter recusarem? Iam vulgabatur vbiq;: curare me parum, tot sacrarum virginum oppressionem. Posse me breui itinere, grandi periculo consulere: nec velle. Iam me inter sylam, & charibdi constitutum videbā: vt si alterutram partem elegissem, subiturum me hominum iudicia, & murmurationes certo scirē. Obtēperare malui: q̄ sacrificare: satisfaciēte mihi testimōio cōsciētiæ meæ: quæ mihi longe magis, merito repugnasset: si ob maledicentiā hominū, a

bono opere destitissem. Et scis tu domine deus: cui omnia sunt nuda & manifesta: qui rimaris secreta cordis: me nunq̄ verbo, nunq̄ facto, nunq̄ cogitatione, non litteris, non internunciis, aliquando ad Cardinalatum aspirasse: cum multi hoc anno, ex quo de me cum aliis facta est mentio, instantius mihi suaserint: ne tantæ promerendæ, adipiscendæq; dignitatis occasionem negligerem. Omnibus eundem semper respondi sermonem. Nosse me optime, quis essem: vtiq;, nedum Cardinalatu, verum etiam lōge minore dignitate indignus. Sinerent hanc curam Deo: qui optime nouit quos elegerit. Si meritis ea esset dignitas demandanda: super alium proculdubio casuram electionis sortem. Visitaui autūno præterito in Etruria, sicut quotannis facere cōsueui, colēdissimum protectorem nostrum Cardinalem Senensem. Cui cum retulissem, propter quæ ipsum conueneram, nonnulla ordinis negocia: interrogauit, an aliud forem narraturus. Cumq; respondissem, nihil: Se vero habere aliquid mihi dicere, cōtinuo intulit. Et cum per vnius fere horæ spatium, hac tantum de re mecum sermonem protraxisset: in eam, quam suæ dignationi placuit proferre, & ego non merebar audire, sententiam: respondi ei intrepide: me Cardinalatum nō quærere: non petere: non etiam (si mihi crederet) cupere. Esse quidem me peccatorem: neq; ea præditum humilitate, quam creatori meo deberem. Non esse tamen adeo insipientem: qui non cognoscerem, ac mature perpenderem, & Cardinei ponderis magnitudinē, & paruitatis meæ imbecillitatē. Malle, me in plano stare: q̄ in eminētiore cōstitutū loco iugi ruinæ periculo exponi. Quid ipse ad hæc dixerit, sileo. Hæc prolixius in excusationem meam tecum contuli: vt scias, quis mihi circa huiusmodi sit animus: & alia de causa, quam multi arbitrati sunt, me nouissime Romam iuisse. Credant secus, qui voluerint. Sufficit mihi: q; ipse mihi fidem præstes. Cui etiam immensas reuera gratias ago: q; falso de me suspicātes, maiore q̄ pro meritis de me testimonio, in tuam pro me sententiam prudenter adduxeris. Det mihi dominus: vt ita aliis culpis, sicut ambitione, penitus vacem: vt æternam vitam, quam me potius vehementer expetere, q̄ Cardinalatum aut pōtificatum, illis testatus es, adipisci aliquando tecum merear. Vale. Ex Camaldulo. Die. xvi. Iulii. Mcccclxxxx.

Dominio Florentino. LII.

n On est in agro Casentinate populus: de quo benemerita sit magis Sacra nostra Camalduleñ. Eremus: q̄ de oppidanis Socii. Vnde factum sit: vt acceptorum benefitiorum immemores haudquaq̄ parem nobis modo referant gratiam: non ego certe satis intelligo. Tuemur modestissime iura nostra: queādmodū semel iuramēto obstricti sumus. Neminē ledimus: nemini iniuriā facimus. Benigno semp alloquio, & comitate, ac maioribus indies offitiis Socienses nobis cōciliare curauimus. Et tñ vexare nos, atq; in forū trahere contēderūt: sicuti plenius corā, nr̄o vobis referetur noīe. Perlectis vero Dignatiōis vestræ litteris singulari humanitate refertis: quibus eorum causam, pia nobis

miseratione

miseratione commendastis: obtuli me illis lenibus verbis, in omnibus: quæ salua conscientia præstare ipsis possem: pollicitus ex animo habiturum me & honoris & commodi ipsorum semper rationem: idq; potissimum vestræ cōmendationis intuitu: modo, quod a me peterent, ab honesto minime abhorreret. Vale. Ex Camaldulo. Die. xviii. Iulii. Mcccclxxx.

Bernardino Priori Sancti Michaelis Murani. LIII.

d Ari mihi verba a patre. M. non possum non iniquo animo ferre. Deceptus sum lenibus verbis: ita vt impostorem hūc alterius ordinis, in nostrum præter meam admiserim voluntatem. Parcat eis Deus: qui huius fuerunt scandali autores. Nouerant optime propinqui eius: quo pede claudicaret iste: & q̄ illi esset mala mens, malus animus. Nouerant naturam eius, ad altiora & minime concessa tendere: dignumq; esse vinculis & carcere: quem rationis freno compescere non poterant. Et maluerunt domo profugum transmissis alpibus, vniuersam hanc Italiæ citerioris partem, cum licentius per vagari: ac palam cupiditates suas in aliena patria soluere, q̄ in sua. Si scires: quot malis artibus sit imbutus: qua vitiorum in dole præditus: signum crucis fronti imprimeres. Vix enim centesimam partem nosse te arbitror. Traditus in reprobum sensum: vt faciat ea, quæ non conueniant: abiecto religionis habitu vestem sæcularium sumpsit: indutoq; iterum quem exuisse videbatur, vetere homine, ad vomitum rediit. Doleo certe: non tam quia mecum, & cum aliis pluribus dolose conflauit æs alienum: q̄ q; effusa (vt audio) pecunia, in desperationem adductus, iugulaturum seipsum, aut laqueo vitam finiturum, minatus sit: nisi creditoribus satisfecerit pater. Quid vero sperare a patre possit: ipse melius nosti. Cura tamen tu: si potueris: vt mihi satisfiat. Ora insuper pro filio hoc prodigo: vt in regione longinqua constitutus, in se tandem reuertatur: ac relicta porcorum custodia, ipsemet ad patrem redeat: patrem inq̄ spirituum, vt viuat. Alias de ipso actum certo scias. Vale. Ex Camaldulo. Die. xxiii. Iunii. Mcccclxxx.

Nicolao Monacho Sancti Michaelis Murani. LIIII.

f Acile prospexi: ac futurum tibi prædixi: subituram te pœnitentiam: si Abbatiæ administratione te abdicasses: quoniam ad id reuera non ratione & consilio, sed impetu potius ac perturbatione trahereris. Si tamen maturius perpenderis, & prælationis pondus, & vitæ priuatæ quietem: si illius periculum, huius securitatem, tranquillo animo consideraueris: felicem te profecto existimabis: q; in portu nauiges: agesq; pœnitentiam haud immerito pœnitentiæ tuæ. Vale. Ex Camaldulo. Die. xxiiii. Iulii. Mcccclxxx.

Petro Gallo Monacho: Capellano. LV.

p Ræpositum te fuisse a vicario nostro curæ monialium nostrarum Sanctæ Christinæ de Taruisio, iampridē noui: & factū probo. Nā præterq̄ q; te idoneum ad id muneris agnosco: cum & multa sis expertus in religio-

ne:& honesta etiam commenderis vita:alia caritate & zelo monachus ordinis commisi tibi gregis habiturus es curam:q̃ alienæ professionis homines. Quātum enim ad custodiam religionis attinet:ita mihi de te persuadeo: nunquam remotos habiturum te oculos ab exactissimo,ac diligentissimo cerimoniarum nostrarum cultu : consulturūq; pro viribus,integritati,ac saluti monialium: vt seruentur vasa illarum sancta. Accendetur(vt confido)sexus infirmior,quotidianis monitis tuis ad amplexandum feruētius sponsum suum:dicturasq; sæpius illas atq; exultantius te hortante,non dubito in cordibus suis. In odorem vnguentorum tuorum curremus,adolescentulæ dilexerunt te nimis. Quod cum factum per dei gratiam fuerit : audituras singulas suauissimum illud canticum spero. Veni sponsa Christi:accipe coronam:quam tibi preparauit dominus in æternum. Quamobrem officium tibi demandatum ita studiose curabis : vt & opinioni meæ de te conceptæ,bene respondeas:& alterum beatum Parisium. qui nostro indutus habitu monialibus istius monasterii per annos sexaginta p̄fuit,vita & moribus referas. Vale. Ex Camaldulo. Die. xxv. Iulii. Mcccclxxxx.

Guidoni Priori Angelorum. LVI.

h Abiturum te existimo,in aduentu harum latoris,tota quod mente petisti. Effinxit imaginem Ambrosii quem misisti artifex q̃diligentissimus,ex imagine nostra gypsea:idq; semel,atq; iterum. Nam cum in prima paululum aberrauerit:(non enim facilis est imitationis imitatio)secundam ita expressit accurate:vt liniamentis omnibus,huic nostræ consimilem haud dubie censeas. Erit tibi tuisq;(vt spero)iucundum tāti patris simulachrum : tum quia in præsentia & ante oculos positum ,immemores vos eius esse non sinet,qui & singulari doctrina,& incomparabili vita,vnicum nobis illuxit exemplar : tum quia non tam nostri Camaldulensis ordinis monachus fuit:q̃ in tuo isto Angelorum monasterio,educatus a puero atq; institutus. Peculiaris certe istius loci gloria:peculiare ornamentum ac decus:merito abs te tantopere exoptatum : & per me tibi obsequentissime exhibitum. Vale. Ex Camaldulo. Die. prima Augusti. Mccccxxxx.

Laurentio Medici. LVII.

c Onfirmatas audio his diebus per nouum magistratum Florētiæ creatum multis monasteriis suas exemptiones. Et quoniam nobiscum quoq; communicata olim fuit a maioribus vestris,hæc exemptionum beneficentia:confirmari itidem eas nobis magnopere expetimus. Quo nimirum donari munere nequaquam poterimus, absq; ingenti obligationis cumulo erga tanti beneficii autores. Quamobrem cum summa rerum penes te sit : teque annuente fiant omnia : obsecro enixius nobilitatem tuam : vt nobis hac in re solita faueat clæmentia & pietate. Harum latores votum nostrum tibi minutius aperient. Si honesta visi fuerint postulare : confido plurimū,te pro tua munificentia , maiora etiam prestiturum : atq; auctiore liberalitate. Erit tibi propterea

pterea domus hæc nostra, de qua hactenus optime meritus es, longe magis obnoxia. Vale. Ex Camaldulo. Die. ix. Augusti. Mcccclxxxx.

Dominico Sacerdoti Capellano. LVIII.

m Agna nimirum necessitatis vis. Præciditur mēbrum: vt corpus ser/uetur. Nūquid propterea, accusandus est medicus? Placuit mihi semp modestia tua, integritas tua, fides tua. Et tñ pressum aere alieno ob annuas deci mas monasteriū nostrum ad ea nos impellit: quæ inuiti ac mœsti facimus. Vt habeatur totius ratio: partem cogimur abiicere. Quoties subito coorta tempestas atrox fœdaq; strepente ingenti sono, cœlo: ac inter horrēdos fragores mi cantibus ignibus: compulit nautas iacturam rerum, ac hominū interdum facere: vt naufragium deuitarent? Legisti in actibus apostolorum. Et saciati cibo alleuiabant nauem: iactantes triticum in mare. Apud Ionam quoq; scriptum est. Et miserunt vasa quæ erant in naui, in mare, vt alleuiaretur ab eis. Quid dico de vasis? Et tulerunt, inquit, Ionam: & miserunt in mare: & stetit mare a feruore suo. Et ne te multis morer. Si conseruari isthic potueris: erit mihi pergratum. Sin vero tibi alio migrandū fuerit: infelicia hæc accusabis tempora: & me excusabis. Vale. Ex Camaldulo. Die. xxii. Augusti. Mcccclxxxx.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. LIX.

q Vod altero, ex quo meas litteras accæpisti, die mihi rñderis: euidens fuit tuæ erga me caritatis testimonium. Occupatus plurimū, vniuersa semper intermittis negocia: vt mihi satisfacias: vt me tuæ dignationi arctius deuincias. Litis euentum non immerito eum sperare potuisti: quem ipse optarem: si ad iudicis integritatem, atq; sanctimoniam te cōuertas. Si vero aduersariorum impudentiam, temeritatem, mendatia, commentaq; cōsyderes: Si minas, si manifestam vim, & iustitiæ contemptum videas: timendū causæ nostræ proculdubio censeas. Quod ego nimirum experimento didici. Fui Senis his diebus per dies aliquot: præsto quoq; fuerunt aduersarii coram Reuerēdissimo Cardinali Senense iudice delegato: qui optime nouit vtriusque partis merita. Tractata sunt hinc & inde multa. Oblatæ vltro citroq; variæ optiones: si forte cōponi negociū potuisset: nō tā saluo rigore iustitiæ, q̄ habita misericordiæ & æquitatis ratione: & nihil fere actum est: contendentibus illis, vt sua in monasterium restitueretur: meq; ex aduerso constantissime reclamante. Nihil profecit iudex optimus sua modestia, dexteritate, prudētia. Fecit: quod potuit: vt nos pacificatos dimitteret. Sed emolliri ac flecti duriora silice pectora non potuerūt. Ago gratias: q; mihi arma subministrasti: qbus me defenderē. Neq; arrogātiusculus (vt scribis) tibi propterea visus fueris: q; me docueris: quando & tu facis omnia suggerente caritate: & ego edoceri indigens paratus sum discere nō modo abs te, tuiq; similibus doctrina & litteratura eminentissimis viris: verū etiam a puero anniculo. Contuli, quæ scripsisti, cum Reuerēdissimo Cardinali: habita de te mentione: & benigne accæpit omnia. Gratam tibi fuisse interpretationem illam nostram super ædificatione atq; instauratione domus tuæ: minime dubito: non quia tibi necessaria fuerit: qui iampridem creuisti in tem/

plum sanctum in domino in habitaculum dei in spiritu sancto. Sed quoniam me diligenti nihil tibi a me potest esse non gratum. Exisse a nobis qui non fuit ex nobis: satis iam te nosse arbitror. Huiusmodi apostatæ ac traditi in reprobum sensum: procul sint a me. Exiit autem non paruo meo damno: sed longe maiore, suo. Quod vero nouissime scripsisti: non est opus prolixius repetere. Tantum gratias ago: q mihi credidisti: & quidem verissima referenti. Haud minus reuera facile, & ego credo dignationi tuæ: immo eo constantius huius te esse mentis quam scribis, fidem habeo: quo apertius non iam verbis tantum verum etiam reipsa, hoc tum in Bellūnensi, tum in Paduano episcopatu comprobasti. Ego quid tibi, etiam longe anteq̄ hi exierint in vulgus rumores, optauerim: quo te dignum existimauerim loco: nouerunt multi. Det mihi Deus: vt quod de te omni iampridem expetiuerim voto: gaudens ac lætus excipiam. Nisi me multæ impedierint curæ: qbus supra modū vexor: forte hoc autumno te visam: & ore ad os loquar. Nam sperantes hoc anno quiescere ab annuis exactionibus: fefellit nos opinio. Vigesimus hic est dies: ex quo mihi significatū est: vt per totum Augustum, reliquū impositionis cuius dimidia pars restabat, bis cētum & .lxxiiii. nummos aureos persoluerem: idq̧ sub excommunicatiōis & priuationis pœna. Si inuasissent Italiam barbari: nescio profecto, an durius ageretur nobiscum. Adhuc nobis iratus est dominus. Ora, vt det pacem in diebus nostris: quia non est alius, qui pugnet pro nobis. Vale. Ex Camaldulo. Die iii. Setembris. Mcccclxxxx.

Petro Priori Camalduli. Florentino. LX.

s Cire cupio: vtrum his nouæ administrationis tuæ auspitiis, subiisse te sentias leuius, q̄ pro existimatione tua, pondus. Sunt enim nonnunq̄ rerum experimenta, opiniōe leuiora. Intollerabile primum aliquid videtur nobis: paulopost minus graue: processu temporis leue etiam: ac demum longo vsu & consuetudine iucundum & gratum. Quid.n. tam molle: quod non assiduitate duretur? Hoc proculdubio de te mihi promitto: quādo presertim nō vltro te huic promotioni ingesseris: sed vocatus a deo tanquam Aaron, Maiorum tuorum iudicio paruisti. Quamobrem viriliter age: & cōfortetur cor tuū: & sustine dominum. Quis enim sperauit in eo: & derelictus est? Commendo tibi Christophorum monachum. Is venit ad te: vt acceptis vestimentis ac libris suis alio demigret. Curabis tu: vt contentus inde proficiscatur. Est enim adolescens bonæ indolis: & quem a me educatum fuisse, non erubescam. Vale. Ex Camaldulo. Die. xiii. Setembris. Mcccclxxxx.

Guidoni Priori Angellorum. LXI.

p Lacuerūt mihi mirum immodum: quæ ex Abbate Arretino didici de te. Retulit enim mihi: q̄ religioso obsequio: q̄ decoro apparatu: quam exactissimo cerimoniarum cultu: rebus diuinis operam dederis in insigni die solēnitatis vestræ. Ostendisti non solum religionem, & pietatem: quibus sacra in honorem Dei & martyrum persoluisti verum etiam erga ordinem beniuolentiam, & fidem. Interfuissem q̄libentissime. Sed nosti occupationes meas: quibus ita moleste implicor: vt non modo excusare me facile debeas: verum etiam compati malis meis. Conuenisse audio, Venerabilium patrū, quos ex diuersis ordinibus accersisti, multitudinem copiosam: ad concelebrandum

tecum

tecum diem solennem. Magnum reuera (vt de laicis taceam) tuæ virtutis, ac religiosi animi testimonium. Quamuis enim ad dei laudem referenda sint omnia: cui dicimus: Non nobis domine, non nobis: sed nomini tuo da gloriam: sic tamen lucere debet lux nostra coram hominibus: vt videat opera nostra bona: & glorificent patrē, qui in cœlis est. Hac de causa, hoc animo cōgregatis in vnū abs te tot patribus, reddidisti altissimo vota tua, magna retributionis spe: accœpissecp illum ne dubites hoc tuum sacrificium iustitiæ, oblationes, & holocausta. Nec vereri vllo pacto potes: vt illud tibi obiiciat per prophetam. Ne offeratis vltra sacrificium frustra. Incensum, abhominatio est mihi. Neomeniam, & sabbatum, & festiuitates alias non feram. Iniqui sunt cœtus vestri. Calendas vestras, & solennitates vestras odiuit anima mea. Vale. Ex Camaldulo. Die. xv. Septembris. Mcccclxxxx.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. LXII.

n On potui post reditum Basilii Abbatis, sicut mihi erat animus, dignationi tuæ scribere. Profecturus enim Camaldulo, ita fui per biduum, tum ab hospitibus superuenientibus, tum a domestica familia interpellatus: vt non interdiu, non noctu, vel ad horam vacare mihiipsi valuerim. Quo sane libētius inde me proripui: vt per dies aliquot, tot leuarer curis. Huc igitur biduo añ me recœpi. Vbi nactus pauxillulū ocii, satisfaciendum officio meo censui. Ago ingentes gratias pietati tuæ: primum quidem pro accœpto benignissime Abbate Basilio: qui pleno de tua erga se humanitate referēs ore: ex satiari vtricp non poterat. Nescio, inquit, an inueniri queat tantæ autoritatis dominus, maiore benignitate præditus. Qua me comitate, qua affabilitate excœpit? Ero ei nimirum seruulus deditissimus in perpetuum. Protector est ordinis: atcp in religione nostra princeps. Et tamen inter nos est: tanq̄ vnus ex nobis. De te vero (ad me autem conuersus dicebat) q̄libenter sermonem faciebat? q̄ summo affectu? quibus miserationum visceribus? Quæcunq familiari confabulabamur alloquio: omnia ad te referebat. Crede mihi, aiebat, pater: diligit te, quantum alius nemo. Taceo reliqua. Subinde vero grate accœpi: q̄ confuluerit dignatio tua monasterio de Luco. Facilius expectari poterit pax: vbi in bello induciæ præcesserint. Interea sublatæ erunt offensæ. Et forte aliquid citius per tuam sapientiam excogitabitur: quod perpetuam vtricp parti concordiam pariat. Vale. Ex abbatia Classensi. Die. xxviiii. Septembris. Mcccclxxxx.

Hermolao Barbaro equiti: Oratori Veneto. LXIII.

n Vlla re indigere minus arbitror monachos congregationis Sācti Michaelis nostri: q̄ cōmendatione mea apud te: qui haud minus pietate ac religione, q̄ eruditione atcp doctrina insignis prædicaris. Satisfaciendum tñ fuit petenti Priori: q litteras nostras tuæ nobilitati redditurus est: qñ propterea maiore fiducia aditum sibi ad te visus est polliceri. Scio te occupari quotidie in exequendis mandatis illustrissimi Dominii nostri Veneti: pauxillulumcp super esse tibi posse ocii ad vacandum priuatis officiis. Vbi tamen commode possis: nō dubito te cuicp patrociniū tuum imploranti, exhibere perq̄libēter studium & operā tuā: necp deesse per te, quin in omnes cōferas, quicquid potueris boni.

Deniq; habēt monachi nostri Venetiis præcipuū bñfactorē,atq; tutorē,clarissi mū virū patrem tuū.Haud mirum:si & Romæ quoq; in præsentiarum alterū patronum,& defensorem rerum suarum habituri sint filium:tanto parente di gnissimum.Ero sane ipse hac de causa:erit itidem vniuersa nostra religio,q̄ cu mulatissime vtriq; vestrum obnoxia.Vale Doctor eximie:ac patriæ decus. Ex Abbatia Classeñ.Die.xxiii.Nouembris.Mccccclxxxx.

Petro Priori Camalduli Florentini.LXIIII.

e Xactum esse duorum mensium spatium:quem tibi in prioratu termi num præfixeram:bene scio.Et tu nihilominus pro tua modestia,meo te arbitrio subiicis.Redire ad eremi tranquillitatem cupis:nec tamen laborem administrationis obstinatius refugis.Maiorum imperium tuo desyderio præ fers:& obedientiam holocaustis.Imitaris Christum Saluatorem:qui factus obe diēs patri vsq; ad mortē:Si possibile,inquit,est trāseat a me calix iste. Verūtamē fiat volūtas tua.Hæc orans patri dicebat:qui passus pro nobis,reliquit nobis exēplum:vt sequamur vestigia eius.Veniam post natalis domini festum diem Florentiā:si deo placuerit:ibiq; corā disces:quis mihi erga te sit animus.Et spe ro non defuturā inter nos cōcordiam.Vale. Ex Camaldulo.Die.ii. Decembris. Mccccclxxxx.

Francisco Picolhomineo Cardinali Seneñ Protectori.LXV.

s Cripsi rarius dignationi tuæ,per id temporis,quo fui Venetiis:q̄ pro more meo ac vetere instituto.Non quia defuerint causæ scribendi:cū vbiq;,quocunq; me recipio,aliquid emergat:propter quod interpel lare te frequētius opportune,importune,ac improbe etiam cogar: Sed quoniā & febre primum per dies aliquot:& deinde (quod longe grauius morbi ge nus mihi visus est) lateris dolore laboraui.Neq; ægrotaui solus:verum etiam alii duo ex iis,qui mecum venerant.Sperauerā aliquantulum me conquietu rum in patria:ac post continuas,tum animi, tum corporis fatigationes, quas hic fueram perpessus,pauxillulum halitus,atq; virium resumpturum.Sed non mutatione loci,facta est mutatio dexteræ excelsi.Credo sane admonere me vo luisse dominum:fallacē esse hominum spē:& cogitationes inanes:ab ipsoq; re missionem a laboribus,nō a loco petendam:ita,vt iacenti mihi sæpissime illud de psalmo tacita succurrerit cōscientia.Quo ibo,a spiritu tuo:& quo,a facie tua fugiā?Si ascēdero in cœlū,tu illic es:si descendero in infernū,ades.Si sumpsero pēnas meas diluculo:& habitauero i extremis maris. Etenim illuc manus tua deducet me:& tenebit me dextera tua.Nō tñ pœnitet me suscæpti peractiq; iti neris:qñ mea præsentia occurri manifesto periculo:ne beneficiū Sācti Martini de Oppitergio,ordo noster amitteret.Merebat̄ pfecto eiusmodi cœnobiū,ma iore ēt meo incōmodo cōseruari:ne(qd parū abfuit) in alienū ius concederet. Rē minime enarro:quiā ēt ex procuratore,& ex Priore Sācti Michaelis edoce ri de oibus poteris dñe colēdissime.Reliquū est:vt breue ipetretur:ne qd gra tioris scandali oboriat̄.Quod vt fiat:plurimū oro & obsecro dignationē tuā. Vale.Ex Camaldulo.Die.iii.Decēb.Mccccclxxxx.

Ioāni Maiori Eremi.LXVI.

p Etiit a me Christophorus eremita:vt se recludi in cella permitterē:vi tā ritu Nicolai nostri actutū imposterū.Ego qdē huiusmodi arduum

institutum improbare non audeo: cum non sint condignæ passiones huius tē/poris, ad futuram gloriam. Castigandum est corpus: & seruituti subiiciendum: ne animo, quam nobiliorem hominis partem nouimus, indigne dominetur. Hunc eteni regere: illud expedit regi. Probandos tamē spiritus, si ex deo sunt: & hortor, & moneo. Scriptum enim scimus. Nolite omni spiritui credere. Re/cludi in cella: hominum deuitare consuetudinem: humi cubile sternere: nudis pedibus incedere: intonsam barbam, ac sordida deferre vestimenta: horridiori bus cibis vti: & cōtra naturam ipsam, torquere supra vires corpus: & cætera id genus notabilia: ambitionem atq; superstitionem potius sapere, a multis iudi/cari poterunt: q̄ religionem, ac pietatem. In omnibus seruandus modus. Fruga litatem meo iudicio exigit eremus, nō feritatem: cibos viliores atq; parabiles, nō inusitatos ac tetros: vt homines, animal vtiq; rationale, nō feræ videamur. Temperamentum placuit semper. Et sicut vulgo dicitur, medium tenuere bea/ti. Non infitior tamen inueniri posse: qui diuino freti præsidio, hanc districtio/rem amplectantur vitam. Non est enim abbreuiata manus domini. Nicolaum nostrum, iam triēnio inclusum, si perseuerauerit, ex talibus fore confido. Tādem audiuit ex me coram Christophorus vester: quæ sit mea super hac re sententia. Quod tu, cum reliquis eremitis cōsilium cœperis: illi acquiescā. Hoc tantū in/feram: haud facile seruari humilitatem posse: vbi nos ab eius professione, vitæ separat dissimilitudo. Forte illo ita permittente: cui bonum est, & iucundū, habi tare fratres in vnū: & qui habitare facit vnius moris in domo. Vale. Ex Camal dulo. Die. iiii. Decembris. Mcccclxxxx.

Basilio Abbati Sancti Michaelis de Arretio. LXVII.

c Redo, te legisse apud Esdram. Mittite munera iis: qui non habēt. Repe titis me muneribus oneras: & non contētus misisse pisces, & multos, & magnos: quorum hic laboramus inopia: aliud insuper suauius, ac delicatius me cogis accipere. Facis quidē hoc tu impellente caritate. Sed an ego accipiēs facere id possim salua cōscientia: maturius animaduertendum. Cum scriptū sit. Non accipies munera: quæ etiam excæcant prudētes. Et alibi. Qui odit mune ra: viuet. Itemq; Esaias: Qui excutit manus suas ab omni munere: iste in excel/sis habitabit. Vides: q̄ non mihi integrum ac tutum sit, accipere? Quā periculo sum: nō etiam, quæ tu mittis, reiicere? Si te deuincire me his officiis arctius pu/tas: falleris. Nam neq; tu indiges: vt cumulatiore te beniuolentia prosequar: & mihi, quem mutuo diligis, damnum infers. Quamobrem aperte tibi denūtio: vt imposterum (quod tutissimū mihi atq; vtilissimum futurū est) nihil mittas. Aut, si graue nimis hoc tibi visum fuerit: adhibeas modum. Alias (mihi crede) quæcunq; tuo nomine allata fuerint ad me: ad te referentur. Vale. Ex Camaldu lo. Die. xviii. Decembris. Mcccclxxxx. Ioanni Maiori Eremi. LXVIII.

m Onet Corithios Paulus: Nō vt nobis, iquiēs, sit remissio: & aliis tribulæ tio: sed ex æqualitate. Et in regula iubet Bñdictus pr̄: vt ꝓ singuloꝝ i/digētia, æq̄liter i oēs necessaria diuidātur. Nec imerito. Turpissimū ē. n. mona/cho supuacua possidere: quē magis decet, necessaria cōtēnere. Quō āt nō grauio ris noxæ rei erimus: si relicto sæculo & pompis eius iteꝝ seruierimus auaritiæ &

Propositā nobis semel æternitate:in eam intēdamus animum:paruoq; in hac vita contēti,ad veras potius diuitias conuertamur.Hoc nanq; decet Sanctos, & professos paupertatem.Quamobrem,ne quid forte alicui surripuerit cupiditas:asscito tibi,quem malueris,socio,diligentius perscrutaberis cellulas singulorum:neq; patieris,vt quisq; te irrequisito aliquid acceperit.Sit cuiq;,quod necesse est:quod sat est.Superflua,& minime conuenientia recidātur.Vale.Ex Camaldulo.Die.xxiii.Decembris.Mcccclxxxx. Ioanni Maiori Eremi.LXIX.

r Eddituurus ratione Angelus administrationis suæ,hoc nouissimo anni die:cupit te præsente,vtpote seueriore iudice & censore,atq; alio ex eremitis,id facere.Venies igitur, & Domnus Paulus tecū:vt satisfacias homini:& datum omne atq; acceptum (q̄q̄ de fide ipsius nihil dubito)ad calculum diligentius reducas.Nec te moueat scrupulus:si forte hodie,cum sit sexta feria, ex instituto loci,ieiunium in pane & aqua vobis indictum sit.Erit mensa expedita & parca:& Paulo sumptuosior,q̄ fuisset in eremo.Ponentur tibi minuta & vilia:atq; intercætera, saliti piscis portiuncula : quem mihi ante aliquot dies Basilius noster dono transmiserat. Neq; expectabo,vt facias,nimis delicatorū more:quorum stomachi recusant piscem attingere:nisi eodem die captum:ac nisi pauloante ex viuario eductum,palpitantem,& animam agentem viderint. Absit a nobis hæc immodica ciborum luxuria:qui continentiam professi Angelorum cibo potuq; quotidie reficimur.Esca enim ventri, iuxta Apostolum, & venter escis:hunc & has destruet deus.Vale.Ex Camaldulo maiore. Die vltimo Decembris.Mcccclxxxx. Laurentio Medici.LXX.

r Etulit mihi Domnus Maurus:quem dudum in Priorem Sanctæ Mariæ apud Castrocarrum substitui : quam prompte ac facile litteras ei cōmendatitias ad Castrocarriēses dederis .Quo etiam fauore ac studio,ab oppidanis illis fuerit exceptus:pleno ore exposuit.Quamobrem cum tua potissimum cōmendatione,ac litteris factum sit:vt pacificam loci possessionem acceperit:idq; magno ciuium illorum cōsensu & gaudio:vterq; profecto nostrum tibi vni,tuæq; īprimis clæmētiæ acceptū ferimus.Vna opa,duos tibi deuixisti. Quod enim vni ex filiis meis fecisti:mihi fecisti.Et hoc optamus:hoc præcamur:vt sicut per te beneficium ordini conseruatum est:& ei datum,cui ipse voluit:ita & conseruet te deus,atq; incolumen tueatur,in diuturniorem vitam : vt huiusmodi miserationum,& pietatis operibus pro tuo more insistens,non humanam modo,sed diuinā magis gratiam cumulatius promerearis. Vale Laurenti clarissime.Ex Camaldulo.Die.xiii.Ianuarii.Mcccclxxxxi.

Galeotto Abbati Sancti Hipoliti de Fauentia.LXXI.

f Ecisti:quod te haud secus facturum,sperauerā.Nunq̄ te duriorē:nunq̄ te nimium tui iuris cognoui.Obsecutus es absq; vlla repugnantia petenti:nec reniti ea etiam in re voluisti:quæ forte in controuersiā haud īmerito adduci poterat.Gratias ago deo:tibiq; mi frater:quia ex sentētia,gesta res est. Ostendisti,q̄ facilis sis,q̄ benignus,q̄ pius.Referat tibi dominus,pro nobis gratiam:referat & Hilariano monacho filio nr̄o:Quē sane ꝓ hoc facto eo arctius diligo:quo magis,quicquid Mauro nostro exhibuit:gratuitū ac volūtariū fuit.

Recordabor

Recordabor aliquādo (si placuerit altissimo) humanitatis eius. Neq; Maurum secus factur; opinor: vt experiatur reipsa, se in eos liberalē extitisse: qui sint natura, beniuoli, memores, grati. Vale. Floretiæ. Die. ix. Februarii. Mccccl xxxxi.

Eusebio Hispano Monacho Sancti Michaelis Murani. LXXII.

Scribis ad me ea humanitate: qua natura ipsa es praeditus: quam mihi semper præ te tulisti. Et vere non potuisti firmiora in religione fundamenta iecisse: q̄ vt summmsius de te sentires: essesq; humilis in oculis tuis. Humilia siquidem altissimus respicit: & alta a longe cognoscit. Vt idem perseueres semper: q̄ maxime cupio: hac tamen exceptione: ne me tāti facias: ad quē te indignum existimes litteras dare. Nunq̄ non libenter lego: quæ abs te proficiscuntur: non tam quia te diligo: q̄ q; ita scribis: vt non sine voluptate, omnia tua legi merito debeant. Efferrs me nimiis laudibus: adeo, vt illas quilibet etiā summe appetens, aliquanto paucioribus contentus foret. Quocirca partius id mecum vsurpabis in posterum: si continere te penitus nolueris. Si vero admiseris consilium meum: ne parce quidem. Debentur hæc laudum præconia, vita functis: quórum certissima extant merita: quos constet ad imortalitatem transisse. Dum vero sumus in corpore: dum peregrinamur a domino: quemadmodum amore, an odio, ita laude, an vituperatione digni simus, penitus ignoramus. De negocio vniendi cœnobioli monasterio vestro: non est cur modo aliud tecum repetam: q̄ quod ex me coram accæpisti. Non me fugit: quātum debeam Sancto Michaeli: apud quem, per dei gratiam olim renatus sum. Nunq̄ satis in eū pro suis in me meritis conferam. Propitius sit dominus votis meis: vt tantum possim, quantum opto. Bene certissime vobis esset. Incidimus in ea tempora: quibus caute agenda sint omnia: neq; parum fecisse existimandus sit: qui boni aliquid perfecerit: & si longior intercesserit mora. Vale. Florentiæ. Die xiiii. Februarii. Mccccl xxxxi.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. LXXIII.

Insidere animo dignationis tuæ: iuge desyderium reformandi nostri ordinis: adeo, vt quantum ipsius tristeris defectu: tantū vicissim profectu cōgaudeas: satis superq; compertum habemus. Accipe ergo, quod actum est domine colendissime: quod vt tibi per me notum fieret, fidei suæ conuenire existimauit Venerabilis frater noster Angelorum Prior: qui te summa veneratione, ac pietate obseruat, & colit. Credo te nō latere: eū esse huius ciuitatis, & quidē præcæteris, quos ego vtiq; nouerim, morem: vt hoc præcipue anni tempore, quod vulgo carnis priuium vocant, multæ passim, tum veteris tum noui testamenti recitentur, ac repræsententur hystoriæ. Hoc autem institutum arbitror: non tam ad emulationem, atq; imitationem antiquorum: qui publice in theatris comœdias, & alia id genus agere consueuerant: q̄ ad ocium euitandum: quod esse animæ inimicissimum certo scimus. Hunc igitur patrium morem secutus Prior ipse: inuitauit me per hos dies: vt in suo Angelorum cœnobio interessem haud in iucundæ rei. Obsecutus sum petēti. Acta est a monachis ipsius comœdia: quam sacerdos quidam satis peritus ediderat, de iudicio Salomonis, sup filio meretricis noctu oppresso. Aderat Reuerēdissimus Cardinalis

Medices: qui plurimum loco afficitur. Aderant alii complures nobiles & erudi ti viri: ita vt essent tum religiosis diuersorum ordinum, tum laicis, qui audien/ di, spectandiq; gratia conuenerant, impleta subsellia. Atq;, vt ad rem ipsam re/ deam: inerat nimirum actoribus ipsis, tum in sermone latine cōposito, tum in ipso ore vultuq; mira suauitas: nihilq; defuit adolescentibus bonæ indolis, bo næq; spei: quod non apte, non apposite, nō commode recitauerint. Crederes il los, comœdiæ ipsius fuisse autores: adeo singulari memoria, peracriq; īgenio, sine vlla hæsitatione, quæ edidicissent, singuli referebant: adeo omnium perso/ narum & sensus, & animos, voce simul ac gestu decentissime exprimebant. Et ne te longius protraham domine colendissime, singula minutius recēsendo: peracta sunt hæc omnia haud mediocri eorum, qui aderant, voluptate. Hæc ic circo tuæ pietati significanda per me censuit Prior ipse: vt qui pro reformando monasterio supra modum laborasti: pro eodem reformato, ac maiora indies incrementa suscipiente, abundantius lætarere. Vale. Florentiæ. Die. xv. Februa/ rii. Mcccclxxxxi.

Matthæo Veronensi Abbati Fesulano ordinis Canonicorum. LXXIIII.

q Vod optaueris diu me præsentē videre, cōgredi mecum: gratias ago. Quomodo vero esse possis virtutum (vt scribis) mearum admira/ tor & nominis: miror plurimum. Tutissimum sane est, de omnibus, quos præsertim minime noueris, bene sentire: Ne forte increpantem audire cō tingat. Tu quis es: qui alienum seruum iudicas? Suo domino stat: aut cadit. Cū tamen scriptum sciamus: Ne laudes hominem in vita sua: longe vtiq; minus admirari quenquam debemus: atq; ei supra merita aliquid tribuere. Nomē ve/ ro meum, quod sit: non intelligo. Opinentur alii pro arbitrio de mea paruitate quicquid voluerint. Ego de meipso nō fallar. Nemo enim scit hominum: quæ sunt hominis: nisi spiritus hominis, qui est in ipso. Quod vero me tanta huma nitate in vitas: rogas: multisq; a me precibus contendis: vt ad visendum con/ templandumq; monasterium tuum ornatissimum veniam: admitto lubens pe titionem tuam. Promitto autem venturum me, non quidem ad præstitutam diem: cum nō sim, ob plurima negocia iuris mei. Veniam tamen: vbi primum mihi per occupationes licuerit. Et veniam: non tam intuendi nobilissimi cœ/ nobii gratia: quod semel, atq; iterum memini me vidisse: q̄ ineundæ coram, tecum amicitiæ: atq; vt merear tuo suauissimo perfrui conspectu: & notas au/ dire & reddere voces. Vale Pater obseruande. Florentiæ. Die. xxv. Februarii. Mcccclxxxxi.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. LXXV.

m Onachus quidam ex iis, quos educaui: in Fonte bono, & pro ætate ha ud imperitus: habēs sorores tres, iā adultas: & quas ætas, nisi parentū inopia obsisteret, nuptias flagitaret: cupit ꝓmoueri ad sacerdotiū: vbi primū, tertium ac vigesimum annum attigerit. Sperat enim fore: vt per sacerdotii functionem, sororum virginitas a periculoso & turpi quæstu facilius libere/ tur: & singulæ deinceps suo adiutæ præsidio, viris tradantur. Precor itaq; dignationem tuam: vt id a Summo Pontifice, viuæ vocis oraculo impetrare contendat.

contendat. Eris quidem tu clæmentissime Domine virginibus his alter Nico/laus: ne egestate, ac fame laborantes, sese libidini prostituere cōpellātur. Et quicquid adepto sacerdotio in illas frater cōtulerit: id omne tuæ pietati accæptum feret. Vale. Florentiæ. Die. iiii. Martii. Mccccclxxxxi.

Ioanni Maiori Eremi. LXXVI.

d Vo satis tristia allata sunt ex vrbe: quæ breui epistola tibi significanda duxi. Alterum ad Dei Saluatoris nostri cōtemptum: alterum ad iacturam ecclesiæ attinet. Romæ per hos dies apparuisse dicitur diabolus: qui mendax est, & pater eius: fratri cuidam ordinis minorum: quē dicunt fuisse magicæ artis studiosum. Huic se obtulit neq̄ spiritus, facturum se illum Pontificē: si in ignominiā christiani nominis, baptismum eucharistiāq; asino exhiberet. Seductus miser, & ea sponsione illectus: perpetrare nefandum scelus minime abhorruit. Quo facto, elapsum cōtinuo e manibus sacrilegi, iumentum tandiu hianti & aperto ore huc atq; illuc per vrbē, veluti furia inuectū, pergit discurrere: donec sacrosanctā: quæ siue palato siue faucibus hæserat, hostiam reddidit. Depræhensus tam inauditi criminis reus: & cōfessus quid egisset: viuus incēdio cōcrematus est: iusto quidem dei iudicio: vt vnius exēplo ambitiosi omnes terreantur: & cōtēptores diuinæ maiestatis, a sua cōuertātur impietate. Audisti sacrorum nostrorum cōtumeliam, diuinitus vindicatam. Audi christianæ religionis detrimētū. Colēdissimus pater Cardinalis Sācti Marci, vita decessit. Scis ipse: quantæ integritatis & sanctimoniæ vir fuerit: quanta morum grauitate prædi/tus: q̄ iustitiæ tenax. Decus (nimirum) existimabatur Romanæ Curiæ: ac splēdidissimum ecclesiæ lumen. In pace obdormiat. Iube meo nomine pro illius anima præces fundi: vt singulari ipsius erga me olim præstitæ humanitati, hāc saltem retulisse gratiam videar. Vale. Florentiæ. Die. vii. Martii. Mccccclxxxxi.

Guidoni Priori Angelorum. LXXVII.

c Vm venissem ad te his diebus: ostendisti mihi epistolam, nondū obsignatam, quā Reuerendissimo Domino Cardinali Medici eras missurus. Inter cætera vero: quæ, pro ea familiaritate, quæ tibi cum illo est, ad eū tum ioco, tum serio scripseras: significabas dignationi eius: mittere te cum eadē epistola, litterarum mearum exemplar: quas pauloante abs te requisitus colendissimo Protectori nostro Cardinali Senensi dederam. Quibus aut parce cōmen/dasse visus fuerā, actā a monachis tuis comœdiā, super iuditio Salomonis, de infantulo a meretrice dormiēte oppresso. Quantū sane ad me attinet: ago gratias fidei tuæ, amoriq; in me singulari: q; tanti me facis: tantum tribuis mihi: vt oīa tua quæ ipse approbauero, non secus ac pro lege accipias. Indignū me proculdubio fateor hac tua de me existimatione atq; iudicio. Sed nō multū miror: si amore falleris, q cecus describitur. Aperiā igitur tibi clarius hac in re sentētiā meā: vt scias qd probauerim illis litteris meis: quidq; subticuerim de idustria: qd nequaq̄ probabile existimauerim: Vt si in agendis p monachos comœdiis, opinioni meæ niti volueris: cōstanter illā admittas. Sin minus: eā itidē reiicias iure tuo. In me cōsulēdo super rebus tuis, facile poteris desyderare prudētiā: fidem nunq̄. Sēper te Veronā versus, quæ libertatis ciuitas est, deducere conten/

dam.Placentiam,quæ Domino seruit,mecum nunq̃ diuertes.Laudaui itaq;(vt scias) litteris meis monachorum tuorum egregiam indolem: Laudaui ingenium:pronunciationem:memoriam.Tanta siquidem eos commẽdatione his de causis dignos censeo:vt merito putem,satis illos nunq̃ posse laudari. Miratus sum ego quidem in adolescentibus vim dicendi,accõmodatamq; rebus singulis actionem:ita,vt non incessu,non discursu,&(quæ sunt singularia pronunciationis adiumenta) non oculis,non manibus,alioue corporis motu,vnq̃ offenderint.Miratus sum insuper tenacissimam memoriam:q; in tam celebri doctissimorum,magnæq; autoritatis,virorum consensu in tanta rerum varietate & copia:non modo aliquod verbum,sed ne iota vnum , aut vnus apex (quod ego vtiq; animaduerterim) cuiq̃ illorum recitando exciderit.Et quis,oro , his non caperetur blandimentis?Quis hæc merito improbanda cẽseret?Hæc igitur sunt (si bene memini) quæ apud.R.Protectorem commendaui:quæ digna existimaui,vt tanto viro per me litteris nota fierent. Laudaui præterea & iisdẽ litteris:q;,queãdmodum mihi retuleras coram,ea potissimum de causa talibus actionibus exerceri permittebas monachos tuos:vt habita ætatis eorũ, & clausuræ arctioris,ratione,facilius continerentur domi:& occupata adolescẽtia his gratioribus studiis,ocium ac desidiam deuitaret.Bona certe mens:bonus animus.Sed absit a me:vt facere aliquando , te aliquid putem,in administratione familiæ tuæ,mala voluntate.Nosse te arbitror vultum pecoris tui:omniaq; ad illius cõmodum & vtilitatem referre. Et si quando in iuniores tuos vlla veteris remissione atq; indulgentia:non continuo id a te fieri existimandum est:vt laxius ac licentius viuant:verum ne nimio seuerioris propositi rigore frangãtur. Imitaris prudentiam Iacob,dicẽtis fratri suo.Nosti domine mi:q; paruulos habeam teneros,& oues & boues fœtas mecũ:quas si plus in ambulando fecero laborare:morientur vna die cuncti greges.Recordaris precepti Sãctissimi patris nostri Benedicti:quo vnumquęq; nostrum monẽs: Nequid,inquit,nimis:ne,dum nimis cupit eradere eruginem,frangatur vas.Hæc te probe callere nõ dubito:multa iampridem in religione expertum.Quid igitur est tãdem:quod in ea monachorum tuorum exercitatione minus probem?Accipe paucis Prior mi:& eo penitus animo accipe:quo fuerint a me conscripta. Primum quidem non sum ego is:qui a magnis viris,tum gentilibus,tum nostris,dissentiam :vt putem,nullam vnq̃ & corporibus & animis dandam remissionem. Alternãda quippe duco tristibus læta:seriis & grauibus,iocosa & grata . Miscendaq; sunt (sicut habemus in regula) temporibus tempora:terroribus blandimẽta. Neq; enim in eadem intentione semper retinendus est animus. Qui si pluribus interdum obruatur curis:nec ad honestam aliquam reuocetur relaxationem:non modo acriores non resumit vires:verũ assiduo magis labore hebetatur & frãgitur.Naturalis profecto videtur esse,omnibus remissio:quod quotidiano experimẽto cognoscimus.Tolle corporibus somnum & cibum:& paulopost deficient.Nõne festi dies iccirco instituti sunt:vt cõmuni publicaq; lætitia quiescere cogeremur?Scriptum deniq; scimus.Et requieuit Deus die septimo,ab omni opere:quod patrarat.Quod etsi pueriliter accipiendum nõ sit:tanq̃ operando laborauerit

do laborauerit

do laborauerit deus:qui dixit,& facta sunt : sed per dei requiem,nostra potius requies significetur,qui in illo post opera bona requiescimus:idemq; in veteri populo dei ex præcepto legis,vacatione sabbati figuratum sit : septimo tamen quoq; die & nos ex instituto ecclesiæ vacare iubemur ab operibus:quibus fatigari corpus solet.Sed nunquid propterea omne remissionum genus,omnibus conuenit?Nonne,quæso(vt ad rem ipsam veniam)aliud deo dicatos:aliud sæculares decet?Comœdiam legimus in theatris nõ in monasteriis agi solitam: nec a monachis,sed ab humilibus,ac sordidis hominibus. Cautum siquidem apud Romanos lege olim fuerat : vt siquis Romanus ciuis (quemadmodum Cicero meminit)artem ludicram scenicamq; exerceret:non modo honore ciuium reliquorum careret:sed etiam tribu,nota censoria amoueretur. Nec immerito sane.Nam si ipsius vocabuli vim cõsyderes:laudabis Romanos :q; nõ solum Curiam senatoriam,sed ne plebeiam quidem tribum,comœdis ac scenicis hominibus dehonestari passi sunt.Siue enim a vico & cantu:q; in vicis iuuenes cantare quæstus gratia soliti essent:siue a commessatione,q; amantium iuuenum,& parasytorum,ac lenonum compotationes & conuiuia canerentur: (quod vtrunq; græca deriuatiõe potest intell gi) appellatam dixerimus comœdiam:haud temere Romana nobilitas,ludorum scenicorum actores omni honore indignos iudicauit.Quid enim comœdia præsefert:nisi Ludos,nisi conuiuia,nisi lectisternia,nisi(vt in summa dicam)spectacula turpitudinis?Describit nãq; mores hominum,iuuenumq;,senumq;:Qualiter & serui decipiant dominos.Quid meretrix:quid leno dolis confingat auarus. Et ne forte inferas: vt hæc vtilia esse contendas:Hæc quicunq; leget:sic,puto,cautus erit : gratias ago deo,q; non dixerit:quicũq; aget:sed quicũq; leget. Nam & Romani sicut comœdiarum actores,infamiæ nota:ita illarum autores,honore dignos putabant.Quis,n.nesciat:complura nobis nota fieri perlectionem , honeste licere: quæ minime per actionem liceant?Multa profecto in Sacris nostris codicibus (vt de gentilibus taceam) reperiuntur:quæ,ita requirente historiæ fide,quotidie vtiliter legimus.Nonne si illa eadem histriones ac scenici obscenis,tum vocibus,tum motibus actitarent:iuste oculos auerterent intuentium:ac modestissimum quẽq; in fugam converterent?Quis enim castis ferat luminibus : si sibi intueri contigerit agentes:Noe verenda nudantem:Loth filias opprimentem: Onam Iudæ filium,rem detestabilem facientem:Iudam ipsum cum nuru coeũtem:Dinæ Iacob filiæ,illatam contumeliam : Ruben cubile patris maculãtem: Phinees pugione perfodientem in genitalibus virum & mulierem Madianitẽ, turpitudini operam dantes : Concubinam Leuitæ p totam noctem a Gabaonitis illusam : Amon sorori virgini stuprum inferentem : & mille alia id genus: quæ silentio prætereo ?Quis,inquã huiusmodi actitantes æquo animo ferat? Quis non detestetur:non abhorreat:non insectetur? Quis sanus deniq; ,non insanire id genus hominum dicat?Et tamen hæc omnia quotidie legendo per currimus,ad animarum profectum & vtilitatem.Quæcũq; enim scripta sunt: ad nostram doctrinam scripta sunt. Sufficit vtiq; ad doctrinam,vt legãtur:aut ab aliis legentibus audiantur:non vt ab agentibus conspiciantur.Intrat mors,

ait propheta,per fenestras nostras.Et in psalmo quotidie domino decãtamus. Auerte oculos meos:ne videant vanitatem. Nam & acriorem esse sensum visus,q̃ auditus:quis nesciat?Ipse idem psalmographus,quid inter vtrũq; distet, experientia magistra nos doceat:qui nõ auribus,sed oculis,adulterium perpetrauit.Non video sane:quid prodesse nobis possit solitudo: curue includamur cœnobiis monachi:si non solum ea videre nobis licuerit:quorum, vt deuitaremus conspectum,monasteriorum claustra duximus expetenda: propter quæ auertimus oculos,ne viderent vanitatem:verum etiam si per nosmetipsos eadem repræsentemus.Audi,quæso,Iob:sicuti patientia,ita & cõtinentia insignẽ. Pepigi,inquit,fœdus cum oculis meis:vt ne cogitarem quidem de virgine.Vide prudentiam hominis:expende accuratius verba eius.Non dixit:Pepigi fœdus cum animo meo:cum rectius dicturus fuisse videatur. Si quidem animo cogitamus:non oculis.Sed cõuenisse se cum oculis testatus est:quoniam optime sciret:quia per oculos ad facinora via est.Quamobrem sic existimo:spectacula huiusmodi magna esse irritamenta vitiorum:plurimumq; obesse,adolescẽtibus precipue:qui illis oblectantur:ac libenter intersunt. Verum longe magis mihi persuadeo,insidere eorũ animis aliquid mali:qui non modo præsto sunt: sed ipsi histrionum funguntur officio.Quod si forte laicis permittendum quis duxerit:ego (quantus meo captu & ingenio assequi possum) iis qui semel exhibuerunt corpora sua,hostiam viuentem,sanctam,Deo placentem,haud mediocri semper vitio dandum arbitror. Quomodo enim exagitari eorum pudorẽ: credendum non est,qui scortum agunt:cum & verbis,& gestibus consentaneũ esse vigorem animi oporteat: si quis partes suas commode implere voluerit? Scrupulosiorem me forte iudicabis,ex eo:quod dicturus sum modo. Dicam tamen.Nullum omnino aliud vestimentorum genus,præter ecclesiastica indumenta,atq; ornamenta conuenire vllo vnq̃ tempore religiosis puto: nisi id qđ semel in professione accæperunt.Vestitis dormiendum nobis est ex instituto regulæ:atq; ad extremum vsq; vitæ,diem sine intermissione habitum nostri ordinis,tanq̃ militiæ nostræ insigne deferẽdum.Et sine peccato meretritium induere nos posse cõfidimus?Sentiãt hoc,quicũq; voluerint. Me haud facile in sententiam suam trahent.Quamobrem,ne te pluribus obtundam,Prior carissime(iam enim modum epistolæ excessisse mihi videor) id capias hac in re cõsilii:quod sanius ac tutius iudicaueris. Et crede mihi: qui te diligo in veritate, & in caritate non ficta:ita præsertim exigentibus meritis tuis:non deesse complures,nequaq̃ cõtemnendæ autoritatis viros,sæculares dico:qui hoc idẽ opinentur mecum.Quod & liberius mihi postmodum coram aperuerunt. Solent frequenter,quorũ non multum interest,quæ grata,& probata nobis esse cognouerint:gratiora sibi,atq; probatiora esse ostendere.Blandiuntur præsentes: absentes lacerant.De quibus bene per prophetam dicitur.Ore suo benedicebant: & corde suo maledicebant.Labiis enim honorant:cum sint procul corde. Prudens certe,ac bonus existimaris:nec vlli incognitũ arbitror: q̃ summis viribus contendas:vt educes familiam sanctam,immaculatamq;:vt angelicis monachis Angelorum monasterium repleas.Examinabis igitur tecum:quæ syncero

amore

amore conscripsi:& id eliges:quod apud te conuicerit ratio. Hoc tantum velim abs te:vt si cuiquam exigenti potiorem aliquam meis omnibus facti tui rationem reddideris:nostram apud illum,non improbes fidem. Vale.Florentiæ. Ex Camalduli nostri monasterio.Die.x.Martii.Mcccclxxxxi.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. LXXVIII.

q Vanto mœrore & consternatione animi excæperim funestissimũ nuncium obitus clarissimi Domini,mihiq; colendissimi patris Cardinalis.Sancti Marci:explicare certe verbis nõ possem. Hoc te mihi facile credere, certo scio:qui optime noueras tanti viri merita.Neq; enim indolui propterea: q; mihi affici plurimum visus sit:q; esset patriæ decus,ac nationis nostræ Venetæ honorificentia,& gloria:verum longe magis,quoniam cecidisse arbitror columnã ecclesiæ firmissimam:ac sublatum Romanæ Curiæ validissimum præsidium:extinctumq; apostolici senatus splendidissimum lumẽ: hominem sane ingenio mitem:pietate insignem:ecclesiasticæ immunitatis defensorem acerrimum:& fortissimum diuini honoris protectorem.Non sunt hæc tibi commemoranda obseruandissime Domine:tum quia mores ac vitam collegæ Sãctissimi per tot annos expertus es:tum quia refricare tibi quodammodo vulnus videor:quem eius desyderio affectũ præ cæteris sui ordinis,mihi facile persuadeo.Amabatis inuicem mirum immodum:Reuerebatur alter alterum mutua veneratione:Eratis(sicut ex vtroq; vestrũ didici)duo in vno spiritu. Quid tamen?Sicut domino placuit:ita factum est.Sit nomẽ domini Benedictum.Præcessit nos prior. Vtinam suis meritis munierit nobis viam: vt ad eam cœlestẽ patriam,ad quam euolasse creditur(quandocũq; placuerit altissimo)& nos subsequamur. Verum de hoc hactenus:nã vere nõ sine lachrymis scribo. Vale Domine colendissime cui me plurimum commendo.Florentiæ. Die.xii. Martii. Mcccclxxxxi.

Ioanni Maiori Eremi.LXXIX.

m Eministine,hyemis diuturnioris,rigidioris,horridioris?Florentiæ sumus:vbi media plerũq; hyeme,verna solet esse temperies.Et ecce vere medio inhorrescit hyems.Mouimus Camaldulo mense Septẽbris vt peteremus Venetias.Scis ipse:quanto frigore illud iter peregimus. Remini sci præterea te non dubito: quanta siccitate per eos menses,quibus ibidem fuimus,laboratum sit.Adeo enim cœlestes per id tẽporis defuerunt aquæ: vt clausum Heliæ tempore cœlum,nobis referrent.Nam & nauigari per vrbem certis diei horis(quod reipsa bene experti sumus) ne leuibus quidem ac exiguis cymbis poterat:& allata maioribus nauigiis aqua fluuiatilis, æstiuo more,etiã Nouembri mense vendebatur.Portendebat nimirum intempestiua illa vis frigoris,& aquarum defectus,futurum annum hunc sicut nouimus, sæuitia hyemis ac incredibili rigore, memorabilem atq; insignem.Miramur alpes,altissimis obsitas niuibus:cum in plano idipsum,fere bona hyemis parte, vbiq; extiterit. Quod enim iter,quamue terræ partem,non oppleuerunt niues? Adeo: vt intolleranda vis frigoris non solum iumenta, verum etiam multos passim homines consumpserit.Nam in ipso rigore,ac gelu deficiẽtia corpora prosternebantur:quando quidem nix cumulata ventis ambulantes fatigaret:ac veluti

In foueas delatos,miserrime hauriret.Stupent Florētini:Arnum Fluuium adeo gelu obduruisse:vt plurimi iuuenes super eum ad pilam calcibus luserint. Stupere multo magis debent:cum audiunt apud Venetias ita a continenti in vrbē vsq3 paludem omnem glacie fuisse constrictam:vt non parua hominum multitudo & Venetiis incontinentem,& inde Venetias super illam pedes vltro citroq3 conflueret.Quid dico pedes?Curru & æquo vecti nonnulli feruntur. Aduenisse,præterea Venetias duos lupos,certum est:nemine illos nisi forte fame, impellente:atq3 ibidem intra vrbem captos:Quod pro miraculo habitum est. Taceo Padum,Athesim,& alia Flumina complura in eam soliditatem obdurata:vt per ea quadrigæ & equites diebus multis transierint:& vbiq3 continentē referrent.Quis hæc,qui non interfuerit,crediturus est? Superabunt hæc (mihi crede)posterorum omnium fidem.Nusq̄ enim esse perhibetur aliquis tam prouectæ ætatis:qui fuisse vnq̄ meminerit adeo gelidam ac niuosam hyemē.Non itaq3 sine causa cometes apparuit:quod vtiq3 portentum, & tempestates multas,& aeris inclementiam,atq3 intemperantiam prædicere consueuit.Cuius rei nautæ præcæteris optimi hoc anno testes sunt:quādo plurima nauigia assiduis procellis in terram delata,passim per littora,soluta & confracta,reperta dicantur.Hæc ad te iccirco scribenda existimaui:vt facilius feras istam modo in Eremo commorationem: nec mireris te pati in alpibus:quod vbiq3 in plano omnes patiuntur.Vale.Florentiæ.Die.xii.Martii.Mcccclxxxxi.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.LXXX.

q Vantum oderim simulationes Domine mi optime: vt aliud dicam, aliud sentiam:nouit is plane,qui cogitationes hominum nouit.Quāuis igitur falsus fuisse mihi non videar opinione mea:te pro tua singulari prudentia facile coniecturum fuisse:quo animo laudauerim actam a monachis comœdiam:tamē quia inuitus id feci:& minus prudētes decipere potuit(quemadmodum re ipsa expertus sum)mea illa suspecta commendatio:non ab re duxi,mittēdum ad dignationem tuam correcti erroris mei testimonium. Ex ipso discere poteris:q̄ minime pati diutius sustinuerim,falli quenq̄ mea causa: partim stimulante conscientia,partim repugnante natura.Et profecto nisi prior ipse a me contendisset:vt anteq̄ meas illas litteras ad te mitterem:perlegendi & transcribendi eas,sibi potestatem facerem:apertissime aperuissem tunc primum,qd sentirem.Sed nolui contristare tam cito hominem:vt oportunius postea ,oblata occasione idipsum facerem.Si quis tamē iccirco me simulationi obnoxium fuisse affirmauerit:hunc oratum velim:vt sicut damnauit errantem:ita & absoluat se corrigentem. Neq3 multum miretur: si Petrus peccator hoc admiserit: cum Petrus piscator hominum,& apostolus a tali non fuerit culpa immunis: ita vt ei coapostolus resisteret in faciē:quoniam reprehēsibilis videbatꝰ.Barnabas quoq3 simulante Petro,ductus est in eandē simulationem. Precor autem te domine colēdissime:vt seorsum legantur litteræ his inclusæ:nec alicui tradantur legēdæ:ne forte iniquo animo id ferat,cui illas conscripseram. Quamuis idē(vt est mihi obsequentissimus)& reuerēter eas acceperit: & mihi gratias egerit:pollicitus in posterum,se obediētissime monita mea impleturum. Vale: Florentiæ.

Florentiæ.Die.xxiii.Martii.Mcccclxxxxi.

Bernardino Priori.Sancti Michaelis Murani.LXXXI.

p Erlegi hac quadragesima eximii doctoris,atq; Sanctissimi Augusti/ni de Ciuitate dei nobilissimum opus.Placuit summopere, sicut meri to debuit: facileq; perspexi q̄ alti vir ingenii ille fuerit,q̄ profundæ doctrinæ. Debet ei plurimum Christiana religio,& catholica fides:quam,confutatis gen/tilium,& maxime Philosophorum erroribus,tot atq; adeo apertissimis,ac for/tissimis rationibus confirmat:vt mihi iam non credere,sed comprehendere vi dear.Et quoniam,vbi mihi non defuit ocium,ex libris,quos legi,aut excerpere præcipua quædam,aut annotare secūdum ordinem alphabeti rerum capita cō sueui:cum hoc in præsentia facere nō potuerim,plurimis impeditus negociis: vellem vt compleretur per te desyderium meum.Est apud Sanctum Mathiam idem Augustini volumen,cum indice satis copioso:& in alphabetum redacto. Illū si mihi in re gratissima obsequi cupis,a filiis nostris monachis Sancti Mi/chaelis transcribi curato:vt veniens collector noster statuto tempore,inde ad me rediens secum deferat.Poteris id negocii pluribus demandare:vt nūc hic, nunc ille aliquid scribat:ne vni tantum opus impositum,aut grauius videatur, aut tardius deponatur.Hac re mihi hoc tempore facere gratius nihil potes. Vale.Florentiæ.Die.vi.Aprilis.Mcccclxxxxi.

Guidoni Priori Angelorum.LXXXII.

a Vdio,non defuisse:qui nouam substituti a nobis in Sancto Benedicto Prioris electionem,haud plene comprobauerint: q; iuniorem,q̄ pro dignitate loci ac meritis,suffecerimus.Primum quidem gratulādum mihi plu rimum censeo:q; nihil aliud isti obiiciant,q̄ substituti ætatem. Nam cum inter nos conueniat in reliquis:facile(vt existimo) vna tantum in re dissentientium a nobis refelletur opinio.Deinde si id minime consecuti fuerimus : vt ratione conuicti nobiscum sentiant,& factum probent : non continuo nos pœnitebit electionis nostræ : quando certissime nouerimus,nos ea in re & monasterii in digentiæ,& nostræ simul conscientiæ,optime consuluisse.Iuuenis est,inquiunt, qui pater monachis datus est.Sextum & vigesimum agit annum.Gratias deo: q; non sextum decimum,q; non vigesimum,tantum.Plane scitur,quid iura ve/lint:quibus vtiq; sancitum est:vt sufficiat promouendo in Priorem, Abbatem ve:q; quartum & vigesimum annum excesserit.Hic vero noster, supra ætatem legitimam promotus est.Vno atq; altero anno supergreditur. Nulla indiguit dispensatione Pontificis:vt præficeretur a nobis.Canonice igitur institutus,ac dudum præsbyter ordinatus,merito admitti pro sene debet: quādo præsertim nihil aliud præsbyter,q̄ seniorem significet. Idipsum quoq; cauetur per statuta nostri ordinis:vt is ætatis legitimæ ad prælaturam existimetur:q vigesimum quintum annum attigerit.Quid vero tu dicis Benedicte Sāctissime:sub cuius ductu & imperio monachi omnes militamus? Nunquid tu tantum prouectæ ætati tribuis(quemadmodum hi nimium scrupulosi rerū æstimatores faciunt) vt senectutem canitie,magis q̄ probitate metiaris? Et reuera si iure terminan/da lis est:tu solus dirimere facile illam potes. Quis.n.non tuo iuditio steterit:

immo quis nō pro me ſententiam latam putanerit:ſi quod a me factum fuerit, ſecundum tua præcepta quibus ſolēni voto aſtringimur, cognouerit factum? Vitæ merito, inquis, & ſapientiæ doctrina eligatur: qui ordinandus eſt: etiam ſi vltimus fuerit in ordine congregationis: Videmus profecto, nullam hic ſenectutis, in prælatis eligendis factam mentionem. Vitæ tantum attenditur meritum eius qui præficiendus ſit: etiam ſi minimus omnium fuerit in cōgregatione. Vis noſſe: qui tantum canos venetaris: quid idē pater noſter de iunioribus ſentiat? Cum de adhibendis ad conſilium fratribus meminit: conuocari iubet omnem cōgregationem. Quod iccirco ſe facere teſtatur: quia ſæpe iuniori reuelat dominus, quod melius eſt. Et alibi etiam: Aetas, inquit, nō diſcernatur in ordine, nec præiudicet: quia Samuel & Daniel pueri, præſbyteros iudicauerūt. Nec immerito ſane: cum ſcriptum ſit. Senectus quidem venerabilis eſt: nō diuturna neq; annorum numero computata. Cani enim ſunt ſenſus hominis: & ætas ſenectutis vita immaculata. Quod vero ſenectus numero annorum computanda non ſit: ita, vt quemadmodum iuuentus in ſenibus turpis, cōtra ſit exiſtimanda in adoleſcētibus decora ſenectus: innumera tum exempla, tum dicta magnorum virorum adduci in medium poſſunt: ex quibus pauca perſtrinxiſſe ſufficiet. Nam ſi non inuenirentur ſenes: qui & doctrinæ, & vitæ bonæ defectu, pueris etiam merito eſſent comparandi: nō ſcriberet corynthiis Paulus. Nolite pueri effici ſenſibus: ſed malitia puuli eſtote. Niſi iunioribus deteriores aliquādo euaderent ſenes: nequaq̄ Eſaias diceret. Puer centum annorum morietur: & peccator centum annorū maledictus erit. Niſi eſſent & moroſi, & cupidi, & intemperantes ſenes: non legeremus apud Danielem. Egreſſa eſt iniquitas a Senioribus. Deniq; euangeliſtæ non adeo frequenter confirmarent: multa Saluatorem noſtrum paſſum fuiſſe a ſenioribus. Si autem e diuerſo deeſſent iuniores tempore: qui & bonarum diſciplinarum cognitione, & egregia virtutum indole prouectioribus, ac longæuis æquādi forent, atq; etiam anteponendi: non diceret is: qui fratrum minimus vnctus eſt in regem. Super Senes intellexi: quia mandata tua quæſiui. Neq; filius eius ſapiens in ſuis parabolis meminiſſet. Vt detur paruulis aſtutia: & adoleſcenti ſcientia, & intellectus. Itemq; alibi. Melior eſt puer pauper & ſapiens, rege ſene & ſtulto. Paulus quoq; Timotheo non ſcriberet: Nemo adoleſcentiam tuam contemnat: ſed exemplum eſto fidelium in verbo, in conuerſatione, in caritate, in fide, in caſtitate: Niſi is, qui ſapientiā præſtat paruulis, qui linguas infantium facit diſertas, qui ex ore lactentium perfecit laudem: ſibi etiam in ætate minoribus cōplaceret: ac dignitatibus eos dignos faceret. Ioſeph victor libidinis, & caſtitatis exemplum, cum eſſet adoleſcens induſtrius, & ſapiens, plenuſq; ſpiritu dei, nonne contemptis decem fratribus maioribus natu, præfectus eſt vniuerſæ terræ ægypti? In liberatione mulieris, falſo accuſatæ adulterii: nonne in tam confertiſſima virorum, & ſeniorum turba, ſuſcitauit dominus ſpiritū pueri iunioris: cui nomē Daniel? Dauid de quo ſupra tetigi, qui de ſeipſo dicit. Adoleſcentulus ſum ego & contemptus: nonne ſingulari dei munere, dicentis ad Samuelem: Ne reſpicias vultum eius, neq; altitudinem ſtaturæ eius: quoniam iuxta intuitum hominis ego non iudico: Homo

enim

enim videt ea,quæ parent:dominus autem intuetur cor:nõne hic,inq̃,dignus habitus est:qui paruulus adhuc,& oues pascens,præesset Israeli?Quid te obtũdo pluribus?Si percurrere voluero,ac strictim ẽt cõtexere:quot reges,quot duces,quot imperatores,olim extiterint:cum non dum aut iuuentute,aut adolescẽtia,aut etiam pueritia excessissent:idq; non ex nostris tantum, verum etiam ex gentilibus:quis erit epistolæ modus?Plena sunt commentaria omnia:Monumenta plena.Sed quoniam de ecclesiastica nunc agimus dignitate:in ea tantũ modo confirmanda p̃stamus:Quamquã sæculares magistratus,& potestates haud multum in hoc ab ecclesiasticis discrepant.Quot iuniores,in episcopos, & in alios huiusmodi præsules,& in eam etiam,quæ supremæ proxima est,dignitatẽ,quotidie fere cernimus promoueri?Quot ab initio promotos & legimus,& audiuimus?Et ne te per singulos ecclesiæ ordines protraham: nonne in sacro duodenario apostolorum collegio,discipulum illum adolescentem admiramur:qui priuilegio amoris precipui,supra pectus domini ĩ cena recubuit: ac cæteris altius diuinitatis eius patefecit archana?Eant nunc:qui tantopere senio deferunt:& nobis vitio dent:q; sexagennarium,aut quinquagẽnarium saltẽ non præfecerimus.Metiantur ætatem,annorum numero,non vitæ merito.Mihi certe longe ab iis aliena mens est.Neq; tamen hoc iccirco dixerim: q; minime honorandam atq; æstimandam senectutem putem:ne forte quis me illi bellum indixisse arbitretur:quando ita cum ea conuenire omnes cupimus: vt ad ipsam(si placuerit domino)q̃longissimis etiam prorogatam terminis perueniamus.Nam & de ea per Moysem præcipit dominus.Coram cano capite cõsurge:& honora personam Senis.Et multa in eius laudem a multis & magnis viris conscripta sunt.Tantum ab iis contendo:qui adolescentiam in prælatis accusant:criminantur:damnant:vt maturiore iudicio rem examinent: ac postea sententiam ferant.Forte assentientur nobis:& quod fecimus,cõprobabũt: reminiscentes prophetæ dicentis. Bonum est viro:cum portauerit iugum ab adolescentia sua.Qui si persuaderi non potuerint: præstolentur æquo animo successum rei.Visitent frequentius reformatum monasterium:perscrutentur curiosius immutatum loci statum:& reipsa experiãtur:an desolato illi ac ruinam minanti,bene consuluerimus.Non iudicent secundum faciem:sed rectum iudiũ iudicent.Si mihi non credunt:operibus credant.Si in eligẽdo nouo priore errasse me obstinatius contenderint:vt non diligenter(quemadmodum scriptum est)agnouerim vultum pecoris mei:saltem iudicio atq; prudentiæ Laurentii Medicis,viri clarissimi,& tot,tantaq; experti deferant: Qui si non optime nouisset hominem,quem præfecimus: non illum sua præsentia,dum eligeretur,dignatus fuisset.Sed electiõi nostræ humanissime interfuit:eamq; approbauit,commendauit:& bona concoepta spe reformandæ illius domus, atq; in pristinam dignitatem,& sanctimoniam per iuniorem nostrum priorem restituendæ,a nobis discessit.Et spero tantum virum,nequaq̃ falsum iri sua expectatione.Quin pro ipso priore ego spondeo:q; si non alius futurus sit prælatus,q̃ priuatus extiterit: satis illum plenissime facturum non tam ipsius Laurentii,q̃ & meæ,ac bonorum simul omnium opinioni & desyderio. Hæc ad te proli/

xius censui conscribenda: vt non tam factum meum defendisse me iustissimis rationibus intelligeres,q̄ tuum.Quē enim promoui ego:tu educasti:tu instituisti:tu formasti.Et scis ipse me melius:q̄ sit idoneus,iunior hic filius tuus gubernandæ familiæ:quibus sit moribus præditus:q̄ senili grauitate.Crede mihi venerande frater:vbi diffundi virtutum eius odor per vrbem cœperit:vbi maiora omnia de se,q̄ a me prædicantur,reipsa præstiterit:obstruētur penitus oloquentium ora.Vixq; vnum aliquem inuenies:qui non illum,& vt iuuenem diligat:& uereatur vt senem.Vale.Camaldulo.Die.xi.Aprilis.Mcccclxxxxi.

Guidoni Priori Angelorum.LXXXIII.

e N adest tibi dominicus conuersus: quem tantopere expetisti. Venit prōptus & facilis:si modo is sit futurus:qui tuæ,ac Prioris Sancti Benedicti opinioni respondeat.Miratur se requisitum fuisse:cum sit cæcutiēs:atq; (vt ipse de se iocari solet)Lucernas extinctas ferat.Paratus tamē est pro modulo virium suarum id oneris subire:quod a me,quod ab vtroq; vestrum sibi impositum fuerit.Bonum illum existimo,& timentem deum: neq; imprudentem neq; inconsultum:neq; sicut luminibus,ita & mente captum. Quin,spero,vbi ipsum melius cognoueritis:facile se Thobiam alterum vobis relaturum. Erit itaq; vtriq; vestrū commendatus:vt non minus ipse de vobis contentus futurus sit,q̄ vos de ipso.Vale.Ex Camaldulo.Die.xix.Aprilis.Mccccxxxxi.

Petro Priori Camalduli Florentini.LXXXIIII.

d Ixi tibi coram:periculosam mihi videri,nimium scrupulosam cōsciētiam istam tuam.Scribis ferre te iniquo animo:ceruum quem nescio quis Abbati Basilio dono dederat,per claustra monasterii discurrere: idq; a sæculo non fuisse auditum:esseq;,iudicio tuo abominabile. Bonū te esse,non infitior.Sed(quoniam de huiusmodi nunc animali agitur) ceruina nimis simplicitate deciperis.Sicut enim placidissimum animalium omniū dicitur:ita,& simplex admodum,ac rerum omnium miraculo stupens: adeo,vt sagittas & arcū venantis,cum admiratione intueri perhibeatur.Et quidem ꝙ a sæculo nō fuisse auditum scribis:fateor me in pluribus monasteriis ceruos vidisse. Neq; ipse vnq̄ hoc sum admiratus:neq; alios,præter te vnum,qui mirati fuerint noui.Et merito sane.Quid enim est ceruus:nisi factura dei: de qua scriptum est? Delectasti me domine in factura tua:& in operibus manuum tuarū exultabo. Ignoras ne tu:(non enim es illitteratus)ab apostolo dictum.Inuisibilia dei a creatura mundi,per ea quæ facta sunt,intellecta conspiciuntur? Quid habeat prætera ceruus abominabile(vt scribis)non intelligo: cum Salamon dicat. Cerua carissima:& gratissimus hinnulus:Vbera eius inebrient te omni tempore:& in amore eius delectare iugiter. Nam & in canticis canticorum, idem de sponso animæ dicit.Similis est dilectus meus capreæ hinnuloq; ceruorum.Optima sane comparatio.Cum enim sponsus hic,verbū sit ac sermo:& propheta de ipso testetur: ꝙ velociter currit sermo eius: merito similis ceruo describitur: quod animantium genus cursu velocissimum est. Nisi forte cornutum animal ideo hunc velimus sponsum significare:ꝙ de ipso scriptum sit. Et cornua in manibus eius.Siue propterea:vt intelligamus:eum futurum iudicem bonoꝝ & malorum

lorum: cum dicat in psalmo. Et omnia cornua peccatorum confringam: & exaltabuntur cornua iusti. Nonne si haec meditari accuratius volueris: quotienscunq; tibi ceruus occurrerit: totiens gratissimi illius hinnuli recordaberis: qui cruci affixus inter cornua cerui Eustachio martyri apparuit? Qui Egidio confessori degenti in solitudine, ceruam sociam & nutricem dedit? Nonne item illius gratissimi hinnuli dulcissima tibi occurret memoria: cum erecta fueris cerui cornua contemplatus: qui erexit cornu salutis nobis in domo Dauid pueri sui? Frustra igitur ne impudēter dicam, abominaris ceruum: cuius occursu atq; praesentia (si volueris) vtilissime vti poteris. Taceo: q; cum serpentibus illi pugna est: quos etiam e cauernis, narium spiritu, renitentes ac reluctantes extrahit. Taceo, q; coagulo hinnuli in vtero occisi, contra eorundem morsus praecipuum remedium fiat: adustumq; ipsius cornu, odore eos ipsos fuget. Taceo: q; non solum febre nunq̄ laboret: verum etiam eius carnē degustare frequentius soliti, longo aeuo caruerint febribus. Multa quoq; alia praeterea de industria, breuitatis studio: quae si non tam ad corporis naturales vsus; q̄ spirituales animae, retuleris: facile cognosces, quantum tibi profutura sit cerui cohabitatio. Quod vtinam reipsa experiaris. Si quādo spiritus feruore excitatus: erectis in coelum oculis & manibus: in eam gestias atq; erumpas vocem. Quemadmodum desyderat ceruus ad fontes aquarum: ita desyderat anima mea ad te deus. Et item dicas gratulabundus & gaudēs. Deus dominus fortitudo mea: & ponet pedes meos, quasi ceruorum. Vale. Ex Camaldulo. Die. xxv. Aprilis. Mcccclxxxxi.

Bernardino Priori Sancti Michaelis Murani. LXXXV.

MVlta, quae isthic emerserunt, noua significasti. Si tamen aliquid existimandum sit sub sole nouum. Quid enim aliud audimus quotidie: nisi rerum vicissitudinem, inconstantiam, instabilitatem? Hunc humiliat, & hūc exaltat dominus: quia calix, in manu eius, vini meri, plenus mixto. Bene reuera plenus mixto. Nihil frequentius: nihil vsitatius: nihil quotidianum magis. Tristatur ille: q; biberit calicē irae domini. Hic autem gloriatur dicens. Calix meus inebrians, q̄ praeclarus est? Erudimur sane huiusmodi varietatibus atq; mutationibus ad contemptum mundi, & eorum omnium, quae in illo commoda & bona existimantur: & excitamur ad intendendum eo animum, & cogitationes nostras: vbi sunt immortalia bona: vbi vera sunt gaudia. De hac saeculi varietate, vanitate, non est, cur amplius ecclesiastē Salomonis habeamus in manibus: cur ipsum studiosius plegamus. Scatēt quotidiana vbiq; exēpla, ad nostram doctrinam & eruditionē. Et beatus: quē vel sic erudierit dn̄s: vt casus aliorū, eius sit aedificatio. Scribis cōplures magnos & ditissimos viros, patritios Venetos, hac hyeme obiisse diē suum: itēq; senes illos duos, monachos nostros, apud Sāctum Mathiā, intra sex dies decessisse. Vt parati simus & nos: horū obitu admonemur. Nescit enim, sicut scriptū est, homo finē suum. Sed sicut pisces capiūtur hamo: & aues laqueo cōprachēduntur: sic capiūtur homines in tēpore malo: cū eis ex tēplo superuenerit. Opto, vt omnes simul in pace quieuerint: vt mortui sint in domino. Florētiae quoq; his diebus multi, & ex iis cōplures viri diuitia

rum,dormierunt ſomnum ſuum.Quotidieq; nunc hi,nunc illi nũtiantur mor
tui:ita,vt ſecutura æſtas peſtilens timeatur poſt pleureſim:quo nũc morbo ciui
tas laborat.Oratoris vero caſum,clariſſimi viri,atq; ætate noſtra ĩgenio & do/
ctrina eminẽtiſſimi, per q̃ moleſte tuli.Is mihi primũ ĩnotuit:cũ eſſem Floren
tiæ:ignorauiq; ad hãc diem:cur promotus a ſũmo Põtifice,a Senatu noſtro Ve
neto non fuiſſet admiſſus.Ceſſiſſe id ad patriæ decus & gloriã,primũ opinatus
ſum:vt tãti eſſet habitus orator Venetus:qui laicus adhuc,& nullis ſacris initia
tus,ad patriarchatũ.Aquileiẽſem erectus fuiſſet.Factus autem ex te certior,cur
hoc ei acciderit:quid dicã,neſcio.Niſi,ꝙ illud mihi Salomonis in mentem ve/
nit:Nec velociũ eſſe curſum:nec fortiũ bellũ:nec ſapientium panẽ:nec docto/
rum diuitias:nec artificũ gratiã:ſed tẽpus caſumq; in omnibus.Semp tñ mihi
perſuaſi:nõ temere in eũ,Senatũ animaduertiſſe.Neq; enim puerile illud iudi/
cium eſt:aũt vnius arbitrio quicq̃ ibi decernitur.Regunt apud illos,non regun
tur leges.Pro ſeruata iuſtitia,nõ poſſunt nõ cõmendari. Quod vero idẽ Sena/
tus accæpta a Põtifice ptãte,Donatum quẽdam,Patriarcham elegerit : quodq;
paucis ab eo ſuffragiis ego ſuperatus ſim:idq; propterea,ꝙ promiſſum illi,ne/
ſcio qua de cauſa,ante fuerat primũ beneficium vacaturũ:alias meum futurum
fuiſſet:ago gratias ſummo Deo:qui bene omnia fecit. Dignũ Senatus iudicio
elegit:indignum reiecit:eiq; pepercit ab onere:illuſtriſſimũ deniq; Dominiũ,
datæ fidei obligatione abſoluit.Vale.Ex Camal.Die.viii.Maii.Mcccclxxxxi.

Baſilio Abbati Arretino.LXXXVI.

i Ndigemus hic ſemper opera tua:quia reuera nunq̃ deſunt Camaldu/
li multa ſimul negocia.Et abũdat domus hæc,ſicut hominibus mul/
tis,ita & negligentibus multis.Pauci ſunt:qui in tam numeroſa familia,arden/
ter onera ſubeant:& idonei ſint ad perferenda.Vix dudum profectus hinc fue/
ras:& quæſiuit ex me Camerarius:quando eſſes rediturus:ac ſi ſine te nihil poſ
ſit facere.Et reuera ſic eſt.Nã bonus eſt vir : ac timens Deum:atq; imprimis re
bus noſtris fidelis .Sed ſiue natura,ſiue ætate iam ingraueſcente,ita eſt ad expe
dienda,quæ ſibi iniũgũtur,opera tardus & remiſſus:vt multa propterea,vtraq;
familia noſtra,patiatur incõmoda.Scis autem ipſe:quot,& quanta perficienda
hoc tempore incumbant nobis expectãtibus,præſertim magnos illos(vt no/
ſti)tum eccleſiaſticos,tum ſæculares viros:qui ſe hac æſtate huc vẽturos pollici
ti ſunt.Inter cætera vero vrget me acrius , Muſoleæ domus ædificandæ opus
non contemnendum,neq; parui certe momenti.Extruenda hoc anno a funda/
mentis (ſi annuerit dominus votis noſtris) ad ſummum vſq;,ac tecto operien
da:curam ac ſolicitudinem maximam poſtulat.Et adhuc nihil fere aliud para/
tum eſt,præter parum calcis,idq; haud ſatis decoctum:quod modo educentes
ex calcaria,bene aduertũt.Lapides etiam ad erigendos parietes non deſunt:qñ
vtræq; vetuſtæ illæ ædes,ſatis abunde nobis lapides ſumminiſtrabũt.Quãuis
minus cõmodi futuri ſint:q̃ ſi nuper ex fodina exẽpti forent. Aiunt enim vete/
ranum lapidem , & qui ſemel calcem expertus ſit : ſecunda non amare coniu/
gia.Reliqua omnia paranda ſunt nobis.Calcis adhuc plurimum excoquẽdum
eſt:arena conuehenda:conficiendi lateres:excidendæ ad contignationes & tra

beationes

beationes, abietes. Et ne recenseam singula: conducendi sunt fabri, & ante omnia peritus architectus: cui vni, operis totius demandetur cura. Hæc & alia multa id genus, structuræ pernecessaria, quando expedietur, immo quando incohabuntur, te absente? Veni ergo post biduum omnino, aut triduum ad summum: præsertim, ne hæc æquabilis & temperata cœli tempestas, ad ædificandum accommodatissima, elabatur nobis. Vbi apposueris tu manus: facile ac tempestiue omnia absoluentur. Tu enim (quemadmodum de Dauid legimus) pro decem milibus computaris. Nam neq; in exequẽdis mandatis expeditiorem: neq; ad obsequẽdum mihi promptiorem: neq; in omnibus negociis meis industrium magis, aliquem expertus sum. Non es iumentum calcaribus indigens: nõ stimulo vrgendũ. Vbi semel tibi iniũxi aliquid: factũ putaui. Vale. Ex Camaldulo. Die. xi. Maii. Mcccclxxxxi. Guidoni Priori Angelorũ. LXXXVII.

m Eticulosi sunt natura senes: & quo minus sibi de via superest: eo plus viatici appetunt. Quasi vero, cum rerum abundantia, eis prorogãda sit vita: quæ multo magis frugalitate ac parcitate ꝑducit. Beninca sa senior, qui est apud Sanctum Benedictum: vbi sibi abũde necessaria sumministrantur: sæpe & multum me obsecrauit: vt se tibi commendarem. Trepidat timore: vbi esse non debet timor. De nemine enim quæritur: bene dicit de omnibus, & de Priore in primis: quem sibi adeo esse indulgentissimum scribit: vt suæ senectuti nihil deesse patiatur. Solum metuit: ne tanto priuetur cõmodo: ne inde abiectus, cogatur mendicare. Hortatus sum hominem: vt bono sit animo: ac de tua humanitate confisus, abiiciat a se penitus istam curam. Quando quidem non dubitarem, esse te eiusmodi: qui optime scriptum scires. Ne spernas hominem in sua senectute. Et alibi. Ne proiicias me in tempore senectutis: cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me. Solaberis itaq; bonis verbis, formidolosum senem: ac nulla se indigere apud te commẽdatione, miti sermone ostendes: ne me amplius obtundat. Ipse etiam alacrius tua deuinctus benignitate, monasterio inseruiet: ac fidelius & promptius demandata sibi negocia exequetur. Licet enim octogesimum (vt mihi olim retulit) ætatis annum agat: & forte iam excesserit: sic tamen est compacto, & robusto corpore, senectaq; adeo viridi: vt ei, etiam contra rationem ætatis, haud parum adhuc operæ ac laboris possit iniungi. Non sum modo in scribendo prolixior: quoniã & nihil aliud scribendum occurrit: & Abbas Arretinus, qui has tibi redditurus est litteras, lõgiore (si opus fuerit) sermone, breuitatẽ epistolæ cõpẽsabit. Vale. Ex Camaldulo, Die vltia Maii. Mcccclxxxxi. Petro Priori Camal. Florẽtini. LXXXVIII.

Illuminatum audio capitulũ, iuxta chorũ tẽpli, fenestræ maioris apertione. Accõmodatum quoq; fuisse refectorium inferius, monachorum vsui: circũpositis vndiq; ligneis sessionibus. Quæ cum isthic essem, facienda suaseram. Vtrũq; perplacuit. Est enim nõ tam ad decorem & ornatũ monasterii, qui profecto nõ est cõtemnẽdus: q̃ ad vtilitatem & cõmodũ inhabitantium, multo magis. Superius cœnaculũ inseruire hospitibus poterit: qñ præsertim ipse præsto fuero: si quis forte, maiore dignus honore aduenerit. Donatus monachus graui & diuturna vexatus infirmitate, venit Florẽtiam: non quidem

ſpe percurandæ valitudinis,quam incurabilem penitus arbitratur: verum vt laxet paulisper animum:ac cœli mutatione corpusculum modice reficiat. Neſcire ſe,neq; ſciri a quoquam vel peritiſſimo phyſico,poſſe affirmat:quo genere morbi laboret.Ego autē,quāuis medicus non ſim,eadem ipſum teneri ægritudine certis coniicio argumentis:qua olim Beatiſſimum Gregorium,ob ſtomachi debilitatem laboraſſe, non ſemel legimus. Syncopim eam infirmitatem phyſici appellant:ideſt conciſionem vitalium. Nam & die noctuq; horis indifferentibus comedere illum oportet: & ſi vel parum ei inambulādum eſt: ſubſiſtet decies,ac ſedebit:intercludente illum ſpiritu,atq; arctius meante. Conſulet medicos,ſi voluerit:quorum ſi paruerit monitis:forte conualeſcet. Ipſum per eos dies, quibus moraturus eſt apud vos, tuæ & aliorum curæ ſtudioſius commendo. Qui ſi grauauerit vos pluſculum:mementote, quia charitas patiens eſt:& miniſtrare in huiuſmodi,quam miniſtrari facilius. Vale. Ex Camaldulo.Die.vi.Iunii.Mcccclxxxxi.

Bernardino Priori Sancti Michaelis Murani.LXXXIX.

m Agnum,inuſitatum,inopinatum exemplum:& non modo ætate noſtra,verum etiam multis retro ſæculis prope inauditum. Abdicauit ſe ſponte his diebus Cardinalatu Reuerendiſſimus dominus Alerienſis:abdicauit epiſcopatu:abdicauit benefitiis omnibus,quæ poſſidebat. Res nimirum portento ſimilis:& quam,cum reputo mecum,ſomniaſſe videor.Sic eſt tamē: vniuerſa (vt accæpi) ciuitate Florentina admirante factum: ac pro miraculo habente.Et merito ſane.Quis enim hoc ſe auditurum ſperaret:vt ea tempeſtate,qua ſupra modum viget ambitio:quādo vel minima eccleſiaſtica dignitas, maximi æſtimatur,ac ſummo habetur in pretio:quando neglectis paſſim animi bonis,voluptates corporis,& quæ fortunæ appellant bona, vehementiſſime appetuntur:ea inquam tempeſtate reperiendus foret:qui de mundi contēptu,adeo ſingulare mundo exemplum daret?Ego ſane,admirari hominem digne ſatis non poſſum:qui ob ardentiſſimum dei amorem,& diuitiis paupertatem:& ſæculi pompis,honeſtam quietem:& dignitati,quæ ſupremæ proxima eſt,priuatam vitam conſtantiſſime prætulit.Atq; vtinam beato hoc exemplo, non tam ſibi,q̄ multis etiam aliis cōſuluerit: vt ſi defuerint,qui abdicatis dignitatibus (eſt enim perq̄paucorum iſta virtus) Alerienſem imitentur:ſaltem nō deſint,qui & in adeptis moderatius viuāt:& in adipiſcēdis non aſcendere aliūde,ſed intrare per oſtiū,velint.Vale.Ex Camaldulo. Die.vii.Iunii.Mcccclxxxxi.

Vgolino Verrino Florentino.XC.

n On ſunt extorquendæ a me importunius litteræ:qui vltro prouocare ad ſcribendum,amicos conſueui.Nō q; eiuſmodi ſit litterarū mearum compoſitio:vt oblectare aliquem,ſui merito poſſit:Sed quia malo deſyderari a me ſcribendi ornatum:quam meæ erga amicos beniuolentiæ ac fidei teſtimonium.Minaris,te mihi ſæpius ſcripturum:vt a me epiſtolas vel ſcribendi importunitate extorqueas:niſi tibi citius reſpōdero.Et ego tibi amice reſpōdeo.Niſi initæ dudum tuo aduētu amicitiæ habuiſſem rationem:quæ vltro citroq;,& dandis & accipiendis litteris,confirmari atq; augeri conſueuit:lōgior,

q̄ voluiſſes

q̄ voluisses,intercessisset mora:ante aquam satis tuo desyderio fecissem:vt hac tarditatis meæ occasione,quo me frequentioribus epistolis obtundere magis putasses:eo ipse vberiores tuis legendis fructus,& cumulatiorem percipere voluptatem meruissem. Sed nolui ingratus videri tam pio amori erga me tuo: quando præsertim,& rogando minaris:& minando rogas: catulorum more nobilium:qui domesticis se irritantibus oblatrant potius,q̄ mordent. Quod vero ad visendam eremum,mei te in primis nominis fama pertraxerit: haud exiguam confusionis materiam,falsa hæc tua de me opinio,mihi exhibuit. Noui enim meipsum optime:nec me præterit,q̄ male, tuæ existimationi respondeam.Nam sicut ait Apostolus:Nemo scit hominum, quæ sunt hominis: nisi spiritus hominis,qui est in ipso.Hoc itaq; certo sciens: quo maioribus paruitatem meam cumulasti laudibus:eo grauius oneratum me sentio.Tu quoq;:licet tutius erres,de malis bene sentiens,q̄ de bonis male:reputare tecum debes: laudari digne,ac merito non posse hominem,nisi post consumationē,nisi post exactum huius vitæ cursum.Vnum est:quo te effusius laudantem æquo animo patiar:si tot de me pleno ore predicans, qualis esse debeam, quibusq; virtutibus,qua religione præditus,ostendere voluisti.Cæterum dici vix possit: quanta animi voluptate perlegerim,tum tuum, tum vnici olim filii tui, carmen. Vtrunq; sane ornatissimum:vtrunq; (quod maximi certe facio)christiano poeta dignissimum. Solent nasci aliquando filii,parentibus aliqua ex parte similes. Sed qui tam absoluta,& perfecta similitudine,sicut hic te,patrem retulerit atq; expresserit:vidi neminem.Beatus nimirum tu,tam egregiæ indolis filio: tam erudito:tam probo.Beatus ille vicissim,te genitore,te istitutore:viro vtiq; doctissimo atq; grauissimo.Quam bene,si viueret,posset dicere. Qui videt me: videt & patrem. Retulisti mihi coram, nonnulla de illo his diebus. Sed ego (quod bona tua dixerim venia) vt suspecto,patris de filio,testimonio, minus credulas aures adhibui.Nunc vero perlecto eius disticho:quod mihi,non tam eminentissimam adolescentis doctrinam,quam florentis ætatis continentissimam vitam,ac virgineum pudorem,luce clarius aperuit:video q̄ parce,q̄ moderate,apud me commendaueris filium.Mihi quidem carmen eius summopere placuit:delectauitq; me admodum,tum materiæ varietate,& grauitate,tum mira elegantia,& venustate.Nihil in eo molliculum: nihil impudicum: nihil non sanctum.Insectatus est sine amaritudine vitia:extulit grauiter virtutes.Sed quo præstabilior est doctrinis omnibus vita immaculata:eo quidem adolescētem hunc tuum Michaelem,miror magis: qui consilio medicorum, licet minus christiano,potuit transgredi,& non est transgressus:& facere mala, & non fecit. Virginitatem,longioris vitæ prætulit spei: vt immaculatum & incorruptum corpus Saluatori suo redderet:qui pascit inter lilia, septus choreis virginum.Merito Michael:merito angelus.Est enim angelis cognata virginitas. Audiat lubrica adolescentia:quid hic adolescens, vnde vigesimum vix natus annum de seipso scripserit:quid reipsa constantissime præstiterit. Scribit enim Petro cuidam: qui posita virginitate, vt salutem recuperaret, hortatus est. Cur Petre virgineum hortaris me ponere florem?Non faciam:vel si hoc cert/

ta paranda salus. Itemq; ad Paulum, praeceptorem suum. Promittunt medici coitu mihi Paule salutem. Non tanti, vitae sit mihi certa salus. Nunquam sane Vgoline mi, hi mihi excident versus: nunquam mihi ipsorum autoris elabetur memoria. Vbicunq; de tam singulari virtute inciderit mentio: recitabo Michaelis disticha: si forte ad aemulationem, eius aetatis iuniores prouocent. Illectus odore virtutum carissimi filii tui, longius, ac putaueram, scribendo euectus sum: videorq; pene oblitus patris, dum admiror filium. Non tamen sic est. Bona arbor, bonos fructus facit. Et exhorrere arborem nulla ratione poterit: qui fructibus illius delectatur. Et scriptũ scimus. Qui honorificat filium: honorificat patrẽ. Verũ de his hactenus. De Hermolao nihil aliud noui. Si qd ad me allatum de eo fuerit: quod tibi existimauero gratum fore: q̃ primum certior fies. Accaeptum heri vesperi opusculum cum litteris tuis, nondum ad Ioannem eremitam nostrum, vt monuisti, transmittẽdũ permisi: vt prius ego illud perlegerem. Cras, vbi illuxerit, munus tuum accipiet. Et fore illi gratissimum non dubito: vtpote & loco, & personae accommodatissimum. Vale. Ex Camaldulo maiore. Die. xi. Iunii. Mcccclxxxxi.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. XCI.

P Oscere nullo pacto debuisti a me veniam: qui in me nihil peccasti. Nisi q; ibi cognouisti culpã (qd esse piarũ mentiũ consueuit) vbi culpa non est. Non me visitasti Venetiis infirmum, mente (vt ipse scribis) infirmior. Et ego satis sciebam: te nunquam mecum non esse: nunquam pro mea nõ depraecari valitudine. Quin esse paratum semper (vbi necessarium foret) non visitare me solum: verum etiam aegrotanti assistere, ac ministrare: Saluatoris nostri Iesu humilitatem imitatũ: qui ministrare venerat, non ministrari. Sed quando per dei gratiam, nec ego adeo aegrotaui grauiter: vt necessaria multum mihi fuerit amicorum visitatio: & tu huiusmodi pietatis operibus, longe vtilius occupatus tenebaris: non est, cur te accuses negligentiae. An negligens tu? An non continuam potius infirmorum curam gerens? Qui, ex quo praesulatum iniisti, totis contendisti viribus: vt subditus tibi populus sanaretur a languoribus suis. Quando enim litigas pro bonis temporalibus episcopatus tui: quando cum iudaeis dimicationem suscipis: quando aduersus eos pugnas, qui ecclesiae opprimunt libertatem: quando sub is delegationum apostolicarum oneras: quando propter iustitiam, magnorum virorum inimicitias non reformidas: quando nihil, nisi graue, nisi molestum defertur ad te: quando inq̃, haec, & alia id genus operaris: quid aliud agis: q̃ infirmorum curam geris? Non enim haec facis: quia velis mortem peccatorum: sed vt conuertantur, & viuant: atq; ad sanitatem vtriusq; hominis redeant. Nullam admittis quietem: vt laborantibus opem feras: Sciens scriptũ. Qui conuerti fecerit peccatorẽ ab errore viae suae: saluabit animã eius a morte: & operit multitudinem peccatorum. Quereris tamen: tristaris: moeres: grauari te, nimio episcopatus onere sentiẽs. Nõ suppetere tibi legẽdi ociũ: non vacãdi tibiipsi, vt olim cõsueueras, doles. Quid ergo dicemus ad haec? Nunquid suadendum est tibi: vt deposita sarcina, alio te recipias? Sed ecce occurret tibi dominus dicens. Vado Paduam, iterum crucifigi.

 Et exprobrata

Et exprobrata tibi,siue impatientia,siue modica fide,cogeris cum rubore,& cõfusione redire in domum tuam:vnde exisses : Quod accidisse fertur primo illi episcopo Vrbis Romæ.Deniq; hoc isero,mea erga te solita fiducia.Si ipse sum psisti tibi honorem:Si temetipsum clarificasti,vt Pontifex fieres:abdicato episcopatu,onus excute:quietem,ac recessum pete.Sin vero tanq̃ Aarõ (quod neminem latet) electus fuisti:æquo ac præsenti animo semel impositum tibi iugum defer:imitator eorum (sicut Apostolus meminit) qui fide,& patientia hereditauerunt promissiones:immo illum æmulatus:qui,cum esset filius dei,didicit ex iis,quæ passus est,obedientiam:& consumatus,factus est omnibus obtemperantibus tibi,causa salutis æternæ:a Deo Pontifex iuxta ordinem Melchisedech. Vale.Ex Camaldulo.Die.xvi.Iunii.Mcccclxxxxi.

Vgolino Verino Florentino.XCII.

g Ratas tibi fuisse litteras meas:facile credo . Non q; in eis plurimum sit ingenii,facundiæ,prudentiæq; (vt scribis) sed magis amoris plurimum.An dissimulandum mihi tecum fuit,q̃ mutua te caritate complecterer: qui præuenisti me Prior ipse in benedictionibus dulcedinis:& cõciliatam mecum nuper tua visitatione amicitiam,etiam suauissimis,atq; ornatissimis litteris confirmasti Procul sit a me in amicos ingratitudo.Ego diligentes me,diligo:& quidem (vt euangelicis vtar verbis) mensura bona,& conferta , & coagitata,& supereffluenti.Superari a quocunq; in reliquis omnibus , facile potero:in hoc (vt ingenue fatear) nemini cedam. Quod me Ambrosium alterum antecessorem nostrum putas:vtinam dei miseratione,vel ꝓcul liceat mihi,tanti viri sequi vestigia.Eo,nanq; & vitæ & doctrinæ splendore eluxit nobis : vt non facilem sui cuiquam æmulationem reliquerit: ac magnis illis viris maioribus nostris , qui in Sanctorum numerum relati sunt,tum morum sanctimonia,tum vtriusq; linguæ eruditione,merito possit comparari.Iucundissime verò perlegi:quæ effusissime scripsisti de Hermolao nostro Veneto . Nec minus nimirum mihi cordi fuit,litterarum,quas ab eo dudum accæpisti,exemplum. Video enim:q̃ vtrunq; testimonium,famæ illius opinioniq; omnium de singulari eius virtute ac probitate,optime respondeat.Det illi dominus,nouo hoc, quo pauloante initiatus est:fungi sacerdotio:& habere laudem in nomine ipsius:& offerre illi incensum dignum,in odorem suauitatis : Vt quemadmodum litteratura nulli cedere,nostra ætate existimatur:ita cooptatus in sacerdotalem dignitatem,crescat in templum sanctum in domino, inhabitaculum dei,in spiritu sancto.Tu verò incusare patriam desine : tanquam scæua in Hermolaum parens extiterit:& nouercali eum odio fuerit prosecuta . Nunquam meo iudicio melius de illo merita est,quam modo : & quo seuerior atq; inclæmentior visa est:eo indulgentior,si rei euentum consyderes , putari potest . Oblata est enim philosophiæ studiosissimo,& christianæ atq; ecclesiasticæ militiæ nuper asscripto,inopinata occasio demonstrandæ constantiæ,ac virtutis suæ . Siquidem virtus viri per patientiã dignoscitur:Quæ,sicut ait Apostolus,opus perfectum habet.Nã & his a philosophis,sũmis laudibus celebratur:nõ q philosophiæ tantum documenta cognouerit:sed in quo reipsa extiterit,malorum ac

cidentium,aut sibi illatorum,cum æquanimitate tollerantia. Et de huiusmodi scriptum scimus.Beatus vir:qui suffert tentationem: quoniam,cum probatus fuerit,accipiet coronam vitæ:quam repromisit deus diligentibus se.Tulisse autem æquo animo Hermolaum:quod sibi patria negociũ exhibuit: vel ex hoc compertum habemus:q accæpta Senatus voluntate,cessit sponte adeptæ dignitati:seq Patriarchatu continuo abdicauit.Imitatus est Isaac obedientiam:& parenti alacriter obsecutus,facile omnibus præse tulit:qua sit benignitate,qua pietate præditus:& q̃ ab omni animi remotus perturbatione. Scit nanq scriptum esse.Quis enim filius:quem nõ corripit pater?Et paulopost. Omnis autem disciplina,in præsenti quidem videtur nõ esse gaudii,sed mœroris:postea vero fructum pacatissimum exercitatis,per eam reddet iustitiæ. Et, vt clarius aperiam:quid de ipsius integritate,quid de fide erga patriam sentiam:credo sane:prorsus ita confido:Vbi illi innotuit Senatus decretum:dixisse apud se.Immitius egistis mecum conciues mei: q̃ pro mea expectatione. Sed ego vobis parco:immo & gaudeo, gratulorq huic vestræ seueritati:q rigidius interpretati leges vestras,nulla mouemini personarum accæptione.Libenter careo priuato meo cõmodo:vt maiestati,ac dignitati publicæ consulatis.Placet mihi supra modum:q regere apud vos,non regi,leges videã.Sed & gratias ago deo: q a vobis non admissus factus sum ciuis Sanctorum,& domesticus dei:superædificatus,super fundamentum Apostolorum & prophetarũ:ipso summo angulari lapide Christo Iesu.Loquens de Hermolao,longius sermonem protraxi,q̃ destinaueram.Verum ne mireris:si in hoc paria tecum feci:qui illum tecũ pariter diligo,& colo.Sit illi dominus semper adiutor in opportunitatibus:vt spretis penitus huius sæculi blandimentis,ac voluptatibus,totus spiritu ambulet:totus sit dei.Prospecturus maritum vnicæ filiæ,iam nubili,& cuius ætas nuptias efflagitat:petis a me,vt eremitis iniũgam orationum,suffragia ad Deum pro ea.Faciam,quod petisti:vbi primũ illos visitauero.Est enim res nõ cõtẽnẽda,neq parui momenti:quam facturus es:pro qua merito impetrãdum est auxilium dei.Trade,inquit Sapiens,filiam:& grande opus feceris:& homini sensato da illam.Vale.Ex Camaldulo.Die.xxiiii.Iunii.Mccccl xxxxi.

Bernardino Priori Sancti Michaelis Murani.CXIII.

m Irabar haud parum,verũ fore:vt Cardinalis,nostra tẽpestate,eremita factus diceretur.Rediit Romã Aleriensis,reuocatus a Põtifice e medio itinere:nec est permissus:vt quo animũ intenderat bonus,ac pius pater:eo perueniret.Elegerat pacatissimum vitæ genus:vt eremum Camaldulensem incoleret:Hieronymum (vt arbitror) emulatus.Et ecce inuidit tam religioso proposito spiritus nescio quis: inuidit quoq nostræ omnium cõmuni ædificationi:vt ambitionis vento inflati,ac tumẽtes,adeo raro,adeo notabili humilitatis priuaremur exemplo. Expectabimus tñ certiorem euentum rei.Nã repetere vrbem iccirco forte iussus est:vt probetur spiritus,an ex deo sit.Si enim ex eo fuerit:ambulare eum oportebit vocatione:quã vocauerit illum deus.Detineri inuitus aliquãdiu in vrbe poterit:impediri vero penitus,ne se inde aliquando proripiat,haud quaq̃ poterit.Vale.Ex Camaldulo.Die prima Iunii.Mccccl xxxxi.

Cardinali

Cardinali Sanctæ Mariæ in porticu. XCIIII.

AVdiui, dignationem tuam in suburbiis nunc Florentiæ cõmorari. Venissem ad te visitandum pro meo officio, q̃libentissime: si mihi id per aduersam licuisset valitudinem. Laboraui enim per hos dies dolore laterum. Mittendum itaq; duxi Abbatem vnum ex nostris: qui vicario pro me munere fungeretur: excusaretq; me apud dignationem tuam. Neq; hoc solum: verum etiam offerret illi meo nomine vtrãq; domum nostram, Eremi, & Camalduli: inuitaretq;, & alliceret ad nostram hanc solitudinem inhabitandam: vt facilius deuitaret æstus vrbanos, atq; vrbi proximos. Quamuis enim suburbanum eligeris: quo plurimum oblectari queas, tum regionis amœnitate, tũ propinquitate vrbis: alto tamen in secessu (vti optime nosti domine colendissime) posita domus nostra, & liberiorem tibi aerem, & puriorẽ præstabit. Vtilius sane isthic & commodius suppeditari possunt tibi cætera omnia. Vnum tantum inuidere nobis merito potest paradisus ille deliriarum: cœli videlicet huius temperiem miramq; æstatis clæmentiam. Hic enim & gratissimæ auræ: & syluarum vmbræ subgelidæ: & limpidissimi non desunt fontes: nõ minus ad vsum, q̃ ad voluptatem. Eligat dominus meus: quod sibi gratius fuerit. Tua est domus hæc: tua Familia: tuus ego imprimis. Vtere pro arbitrio, rebus tuis. Vale. Ex Camaldulo. Die. xxii. Iulii. Mcccclxxxxi.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. XCV.

VT prioribus litteris dignationis tuæ (binas enim eodem die accæpi) prius respondeam: ago gratias pietati tuæ: q; & iucundissimæ tibi fuerint litteræ nostræ: & Benedictus monachus, q̃tum voluerit, abs te auditus sit. Habes hoc iter cæteta præ omnibus, quos ego noui: vt affabilitate, comitate, mansuetudine, cedas nemini. Mitis es: quia humilis corde: & iccirco tecũ semp esse non dubito, qui humilia respicit: & alta a longe cognoscit. Exhortatio aũt tua domine colendissime, ad perferẽdum, quæ sunt huius mundi: haud minus mihi fuit grata, q̃ oportune exhibita. Scribis enim omnem perfectionem esse in patientia: & abhorrere non debere Sanctos viros, fluctuationes mundi, sed optare. Et ego quidem nulla re magis indigeo, q̃ patientia: qui quotidianis, ne dicam continuis, & illis sane acrioribus, flagellis erudior. Oro deum assidue: vt imperfectum meum videant oculi eius: & gratia sua donet mihi patientiam, quæ opus perfectum habet. Optanda vero esse aduersa omnibus nõ dubito: q̃ imitari voluerint Saluatorem. De quo Paulus dicit. Quod proposito sibi gaudio, sustinuit crucem: confusione contempta. Verum concupiscente aduersus spiritum carne: si quis mihi optionem daret: propensior forem ad amplectendum propositũ gaudium, q̃ mœrorem. Plane hæc est infirmitas mea. Secederẽ promptius cum infantulo Iesu in ægyptum: q̃ cum eodem adulto, ac iam perfectæ ætatis, Iudæ traditori accurrerẽ. Quia tamẽ hæc omnia ĩ manu dei sunt: & nauigandum est nobis non nostro arbitrio, sed prout flauerit ventus: subdi conabimur diuinæ pietati: & obtẽperabimus patri spirituum, vt viuamus. Det ipse nobis pro sua clæmẽtia: vt tentatio nos nõ apprehendat, nisi humana: nec permittat tentari nos supra id, quod possumus: sed faciat cum tentatione etiã

prouentum: vt possimus sustinere. Foris pugnæ: intus timores. Vtrūq; per annos vndecim cū apostolo iugiter fere passus sum: & de omnibus his eruit me dominus. Et eruet imposterū, si placuerit ei. Nō enim est abbreuiata manus illius. Vale. Ex Camaldulo. Die. viiii. Augusti. Mcccclxxxxi.

Guidoni Priori Angelorum. XCVI.

P . . Osuisse te rationem cum procuratore tuo super administratione dati, & accepti: deprehensumq; fuisse per calculatorem solertissimum, cui id negocii Laurentius iniunxerat, debitorem tuum tercentum nūmum aureorum: qui se tuum putauerat creditorem: lætor plurimum. Cedet hoc tibi ad honorem & commodum. Nam & diligenti cura præesse te domui tuæ ostendis: & in vsus familiæ restitutam tibi pecuniam expendes: aut dissolues, si quod restat, æs alienum. Erudiris hoc exemplo: erudiūtur & cæteri: quorum facultates ac redditus per alios administrantur: vt bene aduertant: quibus committāt res suas. Crescente supra modum nummi cupiditate decreuit fides: vt vix vnus aliquis inueniatur: qui non fraudulenter aliena pertractet. Et sane ꝓpinquitate, ac necessitudine coniunctus tecum, nulla necessitate ad fallēdum cogi debuit: nullo, vel maximo, præmio corrumpi: vt fidem, sacratissimū humani pectoris thesaurum violaret. Violauit tamen: nec parua pecuniæ summa imposuit tibi. Sed non dubito pœnituisse illum fraudis: vbi reducta ad calculum administratiōe, negare debitum non potuit. Parcat ei deus: & castigatum, & confusum reuocet eum ab hac auri sacra fame. Tu vero vigila, vt facis: in omnibus labora: ministerium tuum imple: & in pace angelica monachos tuos perpetuo conserua. Qua sane re nihil mihi iucundius potes nunciare. Orabis quoq; pro nostra pace, & salute eum: qui est autor pacis, & amator caritatis. Quod nos, ac ordinem sæpius Laurentio commendes: gratias agimus. Facies itidem in futurum: & erimus tibi eo magis obnoxii. Conferet tecum alia complura Basilius Abbas: quem etiam tibi commendo. Vale. cum Familia omni. Ex Camaldulo. Die. xi. Augusti. Mcccclxxxxi.

Fran. Picolhomineo. Cardinali Senēsi ꝓtectori. XCVII.

C Omprobatum fuisse a dignatione tua consilium meum: ex eius litteris plane didici. Vt perseuerem in sententia, non sum exhortandus: qm̄ hoc est firmum meum, constansq; propositum. Cum tibi oportunum perficiendæ rei tempus visum fuerit: tunc videbitur & mihi. Scio enim te pro magistratus amplitudine occupatissimum esse: neq; assiduis curis, & solicitudinibus vacare. Qui enim præest: in solicitudine: Et quidem eo vehementiore atq; acriore: quo magis prodesse, q̄ præesse quisq; nititur. Moleste tamē accepi: isthic quoq; sortem domini vexari: ac nouis tributis persoluendis a Dominio grauari Senensi. Quod & te ægerrime ferre non dubito. A boue maiore discit arare minor. Inoleuit hic mos iampridem per totam fere Italiam: vt regale sacerdotium laicis seruiat: ita permittente Domino, vt ego arbitror, propter peccata nostra: vt castigati ab eo hac seruitute, amplius nō seruiamus peccato: sed subditus fiat omnis mundus Deo. Ait. n. ipse in euangelio. Si manseritis in sermone meo: vere discipuli mei eritis: & veritas liberabit vos. Caueant tamē opprimentes nos: ne & ipsi cōtra se prouocent iram Dei. Audiant Paulū. Tu quis

es: qui

es:qui alienum seruum iudicas? Suo domino stat: aut cadit. Mihi vindictam, ait dominus, non tibi. Tibi dicitur. Beatius est magis dare: q̄ accipere. Et tu semel deo datum, dicatum, oblatum in vsus tuos rapis. Male profecto. Nō sic maiores illi nostri: non sic consueuerunt. Legant isti apud Genesin: quid egerit Ioseph: permittente ita fieri rege barbaro, atq; a fide alieno: quando oppresserat fames terram. Scriptum est enim. Emit igitur Ioseph omnem terram aegypti: vendētibus singulis possessiones suas, praemagnitudine famis: subiecitq; eam Pharaoni, & cunctos populos eius, a nouissimis terminis aegypti, vsq; ad extremos fines eius: praeter terram sacerdotum, quae a rege tradita eis fuerat: Quibus & statuta cibaria ex horreis publicis praebebantur. Et iccirco non sunt cōpulsi vendere possessiones suas. Et paulopost: Ex eo, inquit, tēpore, vsq; in praesentem diem, in vniuersa terra aegypti regibus quinta pars soluitur. Et factum est quasi in legē: absq; terra sacerdotali: quae libera ab hac conditione fuit. Quēnam laicorum nostri temporis non cogeret resipiscere, Domine colendissime, huius barbari regis exemplum: haec religio: hic erga ignotum deum cultus? In fame vltima, & defectu rerum omnium, pepercit Pharao sacerdotibus idolorum: immunesq; a tributis, non modo eos conseruauit: verum, etiam elemosynis iuuit. Et nostri in summa abundantia, impinguati, conantur pane Christi: nec verentur mittere falcem in messem alienam: sibiq; subiicere Christos Domini. Non fuerat mihi animus, haec ad te prolixius scribere. Sed arrepto calamo, temperare me non potui: quin communem infelicitatem tecum quererer. Parcet mihi dignatio tua: si impatientius aliquando, vltra modestiae metas feror. Vale. Ex Camaldulo. Die. ii. Septembris. Mccccixxxxi.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. XCVIII.

b Inas heri dignatiōis tuae litteras accaepi, humanitatis, & fidei erga me plenas: pro quibus, tum ego, tum Abbas Montis Christi, cui tuae pietatis intercessione, collatum sibi a me beneficium, Romae etiam confirmatum est: ingētes agimus gratias. Quod vero hortaris: vt feram aequo animo: si tardius mihi rescriptum fuerit, super conuocatione illa praelatorum: perseuerante vehementius indies aduersariorum vexatione, vt onerent clerum: teq; acrius repugnante: & hoc ad singularem animi tui mansuetudinem refero, domine colendissime. Nūq̄ requiescis: vt officio tuo, vt commissae tibi multorum curae pro viribus satisfacias: angustiatus, afflictus: & quo dignus non est hic mūdus. Et tamen pro me, pro rebus ordinis, adeo solicitus es. Praeuenire cupis facto, quae litteris facienda significo: ita es morae impatiens ad implenda vota mea. Referat dominus pro me dignationi tuae meritam gratiam. Vt verō orem pro te: vt memor sim tui: haec aliis scribe optime domine. Tunc enim primū obliuiscar tui: cum oblitus mei fuero. Non intermitto pro te quotidianas praeces. Quae si ita meritis fulcirentur, sicut funduntur ex animo: plurimū illas tibi profuturas non dubitarem. Offerre pro domino meo non possum vitulum saginatum, nō agnum anniculum sine macula, non hedum caprarum. Contendo nihilominus offerre, vel par turturum, aut pullos columbarum. Mente autē confusum te esse, ac plenum amaritudine, facile adducor, vt credam. Cardinalatus

fungeris dignitate:quæ supremæ proxima est.Et profecto,quo maiora sunt ho
nologia:eo grauiora illis perpendicula appéduntur.Nam & de te,tuiq; ordinis
patribus scriptum arbitror.Domini enim sunt cardines terræ: & posuit super
eos orbem.Quem vero magis præmi,atq; incuruari sub pondere,probabilius
credimus:q̃ ii,qui portant orbem?Portare tamen te oportet onus:cui semel hu
meros subiecisti:ne si illos subduxeris: grauior ruina immineat. Inseparabilia
esse honorem,& onus:satis per triginta annos expertum te existimo. Cæterum
ad perferendum hortatur nos Paulus.Si sustinemus,inquit:& conregnabimus:
Dominus quoq; facit nobis animos,dicés.Non ego te deseram: neq; derelin/
quam.Ita,vt confidenter dicamus.Dominus mihi audiutor: non timebo,quid
faciat mihi caro.Vale.Ex Camaldulo.Die.xviiii.Septembris.Mccccclxxxi.

Vgolino Verrino Florentino.XClX.

Veni Florentiam heri vesperi:vbi redditæ sunt mihi continuo litteræ
tuæ.Fuerunt mihi,lasso præsertim & de via fesso,iucúdissimæ.Recrea
sti etenim me atq; refecisti oportuno satis tempore: tum quia cognoui recenti
epistola tua,seruare te in amore constantiam:tum vero nuncio,tui gratia mihi
q̃ gratissimo.Gauisus namq; sum plurimum: despondisse te filiam iuueni(qualé
maxime optasti) moderato,& probo.Benedicat eis deus:vt crescant,& multi/
plicentur,ac repleant domum:vt videas tu senex,ac plenus dierum filios filio/
rum tuorum,in tertiam & quartam vsq; generationé. Atq; inter cæteros,quos
enixura erit hæc,quam in matrimonium dedisti,virgo tua:pariat tibi aliquan/
do filium:qui & nomen & mores referat Michaelis,olim virginis tui. Qui de
collo tuo pendens,qui bládiens tibi,obliuisci tandem te faciat defuncti nati:ne
diuturniori mœrore ob eius tabescas desyderium.Futurus sit hic p̃ illo tibi vi/
carius:futurus sit baculus senectutis tuæ. Quod vero id potissimum meis ere/
mitarumq; præcibus te impetrasse cófidis: vt de eremitis taceam,de me sic exi
stima: Si quid hac in re tibi profui,id totum tuæ de me fidei tribuendum esse.
Vade,inquit,dominus:& sicut credidisti,fiat tibi.Et alibi.Fides tua te saluă fecit.
Vale.Die.xxvi.Septébris.Mccccclxxxi. Guidoni Priori Angelorũ.C.

Excæpti sumus apud Certetum a Fratribus tuis humanitate multa,de
litiis multis.Apposita est nobis cena sane Locupletissima: ita,vt non
hospitari mihi visus sim ruri,sed in media Florentia.Parcior ac frugalior suffe/
cisset nobis.Sed obsequendum fuit contubernalibus tuis: quos impleffe desy/
derium tuum non dubito,non tam apparatu nitido,q̃ copioso. Quamobrem
habeo tibi gratiam:relaturus q̃libentissime,si quando se obtulerit occasio. Scit
dominus,quia non mentior:quæ hodie contulerim de te cum protectore colé
dissimo.Ea tam grate accæpit:vt me non requirente,sponte promiserit:se tibi
litteris,pro tua in me caritate ac fide,satisfacturũ.Didicit ex me vultu hilari:q̃to
studio incumbas administrationi tibi creditæ:non tam in familia,optimis mo
ribus imbuenda:q̃ in augumentatione redditũum,& structura domus. Verum
nihil audiuit iucundius:q̃ q; me singulari complectaris beniuolentia.Longum
esset singula commemorare:quæ de te vltro citroq; contulimus. Coram haud
multo post,nota tibi fient omnia.Commendo tibi Abbatem Poplenīnæ,tui sa/
ne obseruantissimũ

ne obseruantissimum, ac præconem fidelem laudum tuarum. Plurimum in tuo fauore confidit, atq; patrocinio. Referet ipse: quid abs te cupiat. Ne ei, quæso, desis: & longe illum tibi arctius deuinxeris. Vale. Ex monasterio Rosæ. Die. vii. Octobris. Mcccclxxxxi.

PETRI DELPHINI VENETI GENERALIS CAMALDVLENSIS EPISTOLARVM. LIBER TERTIVS.

Petrus Delphinus Generalis Camalduléſis. Basilio Abbati Arretino. Epistola. I.

t Erreno & fragili corpore confecti, ea conditione omnes nasci mur: vt variis morbis simus subiecti: aduersariq; humanæ naturæ potissimũ videatur: si diutius a nobis infirmitas abesse cõtigerit. Hac autem affecti, medicorum defectu multi pereunt: aut certe grauius vexantur. Quamobrem venire iussi ad te fratrem tuum Gabrielem: vt peritorum consilio, eius malæ valitudini occurratur. Abũdat, meo iudicio malis & noxiis humoribus: ita exigéte ipsius complexione: nec repugnante ætate. Quãtum ego sentio: purgatione indiget, & ciborum abstinentia: vt redundãtia maligni humoris, ad crura & brachia descendentis, facilius cohibeatur. Nam, vt de crurum vlceribus taceam: ostendit mihi heri vesperi, sinistri cubiti flexuram, tetro rubore circũfusam: crustaq; duriore & sanie opertam: ita vt inhorruerim videns. Itaq; haud contemnendum ratus morbi genus, Arretium ipsum mitto. Consules medicum, quo citius potueris: ne dilatiõe crescat infirmitas: ac latius serpat indies. Principiis obsta: sero medicina paratur: Cum mala perlongas cõualuere moras. Vale. Ex Camaldulo. Die. iiii. Nouẽbris. Mcccclxxxxi. Vgolino Verrino Florentino. II.

e Vt humanæ vitæ spatium, tam breue, tam momentaneum, & (vt ipse scribis) tam circuncisum nobis constitutum fuerit: ego nullam potiorem causam inuenio: q̃ vt illud apostoli sine intermissione cogitẽtes: Non habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus: breuitatem vitæ, bonis operibus protogemus. Quo enim pacto sperare perennem illam & sempiternam possumus vitam: nisi bene viuendo promereri eam omni conatu cõtenderimus? Saluatorem expectamus: idem inquit Paulus: Dominum nostrum Iesum Christum: qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratũ corpori claritatis suæ. Et alibi. Sobrie, & iuste, & pie viuamus in hoc sæculo: expectantes beatam spem, & aduentum gloriæ magni Dei. Et vere sic est. Da hominem: qui diutissime vixerit: qui & Nestoris & Matusalé annos excesserit: laxa huic etiam longe amplius angustias temporis. Nonne iste, non modo pũctum, sed puncto minus vixisse tibi videbitur: si corruptis moribus, dum fuerit in corpore seipsum fœdauerit atq; maculauerit: si desidiose ac turpiter, si minus q̃ Christianum hominem ac renatum fonte baptismatis, deceat sancte ac religiose vitam duxerit? Ille contra, ille senex moritur: ille longæuus, ac plenus dierum hinc demigrat: qui, quantuluncũq; superuixerit, nunq̃ a domini sui fide atq; imperio desciuit. Qui in diebus suis placuit deo: & inuentus est iustus. Qui

peregrinari se a domino sentiens,festinauit ingredi in illam beatam requiem,
dicens.Infœlix ego homo:quis me liberabit de corpore mortis huius?Itemq;
Dissolui cupio:& esse cum Christo.Qui deniq; iis omnibus,quæ graui tua epi
stola enumerasti,vitiorũ contagiis immunis extitit.Ea non temere,vt vereris,
congesta:verum ad propositum breuitatis vitæ,optime facientia:singulari vo/
luptate perlegi.Et eo vehementius ad amplexandam charitatem,liberalitatẽ,
pietatem,fidem,excitasse mihi animum visus es:quo vrgentius & acrius in op
posita iis inuectus es crimina. Atq; vtinam ad emẽdationem sui,quisque ita ni
tatur:quemadmodum tu bene monuisti:vt nõ tam exteriori ornatu,q̃ interio/
ri,q̃ lõge præstabilior est,maiestatẽ Dei veneraremur. Spiritus enim est Deus:
& eos,qui adorant eum,in spiritu & veritate oportet adorare.Nescitis,ait apo
stolus,quia templum Dei estis:& spiritus sanctus habitat in vobis?Et de seipso
loquens,dicit.An experimẽtum vultis nosse eius: qui in me loquitur Christus?
Templa sane ista,longe iis nobiliora,& præstantiora:quæ arte ædificatoria,per
manus artificum,miro opere,multaq; impensa extruimus,& exornamus. Pro/
pitius sit nobis dominus: vt ipsius præueniente nos gratia,exhibeamus in his
templis non manu factis,nosmetipsos,per singulos dies, hostiam viuentem,
sanctam,deo placentem,rationabile obsequium nostrum.Scripsisti in calce epi
stolæ,quam nudius tertius hic accæpi:non tam responsum,q̃ reditum meum,
te cupere.Ecce iam redii.Sed ego adeo extendo epistolam:ac si multo post fo/
rem rediturus.Tu quoq;,si modo per occupationes tibi licuerit:nil mihi rescri
bas:attamen ipse veni.Nam expectatus venies.Ex Camaldulo Florentino.Die
xviii.Nouembris.Mcccclxxxi.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.III.

s Vbleuatũ te(vt scribis) epistola mea, vt orõnibus quoq; adiuuẽ,hor/
taris.Alias tibi recepisse me memini:quotidie me id fecisse,& facturũ
habere in animo.Quod diligentissime hucusq; seruaui.Vtrum tibi ali
quid contulerit hæc mea pro te assidua depræcatio: tu videris. Si enim pro te
depræcanti æque defuerit fides tua:sicut propria mihi desunt merita: effunde/
rem proculdubio verba in ventum: frustra mouerem labia:incassum attollerẽ
manus.Si vero illa præsto fuerit:oratio mea in sinum tuum facile conuertetur.
Quemadmodum legis.Fides tua te saluum fecit.Prædicasse vero me,non qua
lem fores,sed qualis esse deberes:non sicut tu de teipso,ita & ego sentio. Menti
ri non tam timeo propter Deum,& propter conscientiam:q̃ etiam plurimum
erubesco.Benefacta tibi tua paucis perstrinxi: vera locutus.Ita sit tibi in futurũ
a dextris dominus,ne commouearis:neq; offendas ad lapidem pedem tuum:
sicut hactenus recta ingressus es:sicut ambulasti digne,Deo per omnia placẽs.
Quod vero montem pietatis erexeris:& vt esset,vnde pauperibus absq; vsuris
mutuum daretur excogitaueris:lætus accæpi.Honestissimo & vtilissimo con/
silio ciuitatem totam subleuasti. Optimum sane inuentum: & non,nisi a pieta/
tis spiritu,animo tuo infusum.Quid.n.laudabilius?Pietas,iquit Paulus,ad oĩa
valet:promissionem habens vitæ,quæ nunc est,pariter,& futuræ.Indixisti iam/
pridẽ aduersus fœneratores iudæos bellũ.Spectare modo facile licet:haud mul
to post te illos fugaturum: ac de iis potiturum victoria.Leuasti oculos tuos in

montem:

montē: vnde veniet auxilium tibi. Erexisti turrem contra faciē Damasci: quæ
nec missilibus offendi possit: nec arieti aut vllis machinis cessura sit. In monte
saluum te facere cum iusto Loth voluisti: vtiq; in monte, in quo beneplacitum
est deo habitare in eo: & enim dominus habitabit in finem. Baptizasse autem te
ethnicos duos: maurum vnum: turcum alterum: idq; in die natalis tui: perquā
iucundæ legi. Det illis dominus: vt renatis fonte baptismatis, vna sit fides men/
tium, & pietas actionum. Opto mirum in modum: vt hæc de gentibus nouel/
la plantatio, ac primitiæ gētium, aliis cōpluribus nationibus aperuerint viam:
vt relictis idolis suis, conuertantur ad Deum viuum & verum: vt pro duobus,
milia infidelium, vno die (quod in actibus apostolorum factum legimus) abs
te baptizētur. Nihil vero minus aduertere mihi videor: q̄ quod in calce scribis
litterarum tuarum: factum scilicet te barbarum propemodum: ex quo episco/
patus sarcina tibi fuit imposita. Siue enim hoc ad stilum referas: siue ad viuen/
di mores: vtrūq; ego constantissime reiicio. Eadem est compositio in scriben/
do: eadem grauitas: nitor idem. Et in tantum barbarus non es: vt barbaros ēt
latinos facias. Vale. Florentiæ. Die. xxiii. Nouembris. Mccccl xxxxi.

Vgolino Verrino Florentino. IIII.

L Onge secus, q̄ vereri ipse visus es, euenit mihi. Terrendum me dubi/
tasti magnitudine voluminis. Ego vero perlegi totam, quam ad me
misisti, poematis tui partem: & ea sane voluptate: vt semel sumptum opus legē
di gratia, vix deposuerim: donec ad nouissimū vsq; versum illud percurrissem.
Intermisi, quæ mihi erat in manibus, epistolarum diui Hieronymi lectiōem:
elegāti heroico tuo mirum in modum delectatus. Si reliquum miseris: ne iota
quidem vnum, aut vnum apicem prætermittam: quin legam totū. Abiice abs
te facietatis ac fastidii curam: neq; sis hac de causa solicitus nimium. Non est ci/
bus, qui fastidium, qui nauseam pariat. Quo plus sumpseris: eo magis appeten
tiam excitat: atq; esurire vehementius cogit. Mitte ergo quod missurus es: ne/
q; quicq̄ minus formides: q̄ vt in opere tuo perlegendo, mea aliquando relaxe/
tur intentio. Vale. Ex Camaldulo nostro Florentino. Die. xxvi. Nouembris.
Mccccl xxxxi.

Vgolino Verrino Florentino. V.

c Vræ me proculdubio præmunt: nec desunt occupationes domesticæ.
Sic tamen blanditur mihi liber tuus: tanta me tenet dulcedine: vt quo
tiēs illum in manus sumo: longius procedam legendo, q̄ mihi fuerat animus.
Inuitat me & allicit materia ipsa, vtiq; virilis & sancta. Caroli amplitudo & pie
tas describitur: cuius si domi ac foris res gestas consyderes: nescio an parem
illi, Christianum principem alterum inuenias. Delectat me insuper compositio
ipsa grauis & materiæ accommodata. Habes in potestate (si quid tamen est in
me iudicii: quod non me præterit, q̄ sit exiguum) vocabulorum electissimorū
ac splendidissimorum syluam. Res cum summo nitore ac luce ponis ante ocu/
los. Præsto sunt haud quaq̄ indecoræ translationes. Comparationibus ac simili
tudinibus, quæ maxime poetis conueniunt: quiq; est proprius carminis decor:
elegantissime & congruentissime illustratur opus. Resonans ac facile decurrēs
versus. Quo fit: vt nō immerito quosdam te (sicut scribis) Virgilii simiam ap/

pellare existimem. Miror sane:cur hactenus curare distuleris:vt poema tam cla
rum,ac facile veteribus comparandum,in multa exemplaria impressum non
fuerit. Neq.n.tibiipsi lucubrasse id operis tantum debuisti:sed amicis,sed litte
rarum studiosis. Quod,vt facias:q̃ maxime suadeo. Significaui paucis:quid de
tuo heroico sentirem:vt petenti tibi morem gererem. Vereor tamen:ne me ta
cita conscientia reprachendas:q imperitus poeticæ, ausus sum de poeta senten
tiam ferre. Factus sum insipiens:tu me coegisti. Vale. Florentiæ. Die.xxviiii. No
uembris. Mcccclxxxxi. Bernardino Priori Sancti Michaelis Murani. VI.

d Issentis a nonnullis,qui isthic sunt,in admittendo ad ordinem nostrũ
Marco monacho : & miraris,me quoq non dedisse illi cõstantissime
repulsam. Ego vero,nisi fallor,ita me gessi hac in re: vt ne dum cõstãs
sed durior etiam,potuerim existimari. Tot parentis & proquiquorum eius præ
ces:tot necessariorum meorũ intercessiones:tot summissiones:tot litteræ:quẽ
non iampridem flexissent? Quem non in suam traxissent sententiam? Creditor
pecuniæ quam ei mutuaueram,nunq̃ pro eo mitius sum locutus:nisi vbi mecũ
æs alienum dissoluit. Quod ne vtiq fecissem:nisi a vobismetipsis, tum liberan
dæ Abbatiæ Lemmi gratia,tum impœnitentem reum commiseratione , mihi
per frequentes litteras,etiam arctissime,fuisset cõmendatus. Quid tamen egi?
Nunquid a me absolutus(quamuis prostratus ad pedes meos,totum sese mihi
dediderit) rediit domum? Nunquid excusaui apud vos,quæ admisisset flagitia?
Vnum tantum exorauit a me:vobis illum,& aliis compluribus magnæ autori
tatis viris mihi commendantibus : vt huius causæ iudicium referrem ad vos.
Quod minus repugnanter feci:quia vos nossem & bonæ conscientiæ,& haud
contemnendæ doctrinæ . Debuit ne tam supplex,tot dierum peracto magnis
sumptibus itinere,in desperationem adduci:vt abundantiori tristitia absorbere
tur? Hoc sane neq Christianæ pietatis esse arbitror:neq religiosæ iustitiæ. Cru
delitati magis tyrãnicæ proximum duco. Creuisse mecum ab infantia misera-
tionem,non infitior:Nunq̃ tamen non abhorruisse me peccantes memini:nisi
postq̃ illos errati pœnituisset. In hoc imitari me Dei clæmẽtiam puto . Estote,
inquit,misericordes:sicut & pater vester cœlestis misericors est. Si enim iniqui
tates obseruaret dominus:quem nostrum non reiiceret? quẽ mortalium nõ ab-
horreret ? Legisti in euangelio . Magister:modo deprachensa est hæc mulier in
adulterio:lapidari meretur secundum legem. Tu autem quid dicis? Audi respõ
sum,iustitiæ plenum. Qui sine peccato est vestrum : primus in illam lapidem
mittat. Vis autem nosse misericordem & clæmentem iudicẽ? Vade: & amplius
noli peccare. Ego reuera ita sentio:neminem adeo de sua sibi blandiri innocen
tia : qui non magis tacita conscientia probet:vt in humanos errores clæmen-
tia potius q̃ seueritate vtamur. Consyderans,inquit apostulus,teipsum:ne & tu
tenteris. Peccauimus omnes:iniuste egimus:iniquitatem fecimus. Alius desti-
nato animo:alius impulsu:alius vltro:alius malis consiliis,inuitus pene ac re-
nitens delinquit. Luctatur alius cum vitiis vt resistat:& tamen cedit aliquando.
Multum distare inter vtrũq peccantium genus:nemo dubitat. Quod quia fa-
cile discerni nõ potest:nullius temere desperanda salus est. Venialius peccaue-

ris:si

ris:si moderationem & temperamentum excessurus aut clæmentiæ aut seueritatis:in mitiorem partem declinaueris.Ne tamen putes hæc iccirco a me esse conscripta:vt pro.M.sententiam tulerim:Semel reieci in Abbatem tuum,& aliquot ex vobis huius causæ cognitionem.Si dignus simul & idoneus visus fuerit:qui Lemmo præficiatur:sic fiat.Sin minus:nihil agatur repugnante consciẽtia.De conuenientibus in templum neglıgẽtius,fere idem sentio. Infirmorum cura ex instituto regulæ præcipue nobis iniuncta est : Qui minus indiget, inquit Senex sanctissimus,ac multa expertus : agat Deo gratias:& non murmuret.Qui vero plus indiget:humilietur pro infirmitate:non extollatur pro misericordia. Simulat aliquis malam valitudinem ? Adhibeatur medicus:qui discernat:qui iudicet:qui simulationes aperiat.Tum prælatus animarum medicus,suo fungatur munere.Scriptum enim scimus. Compelle intrare. Tu vero quid tantum pro infirmis,ne dicam contra infirmos,solicitus es? An ignoras: quod ait Gregorius?Abel esse renuit:quem Cain malitia non exercet. Exercent nos ad patientiam mali:merẽdi materiam nobis præbẽt. Porro si sustinemus: & conregnabimus.Et vbi,quæso,aut quando defuerũt huiusmodi?Quæritur ille:dolere sibi caput:hic stomachum:alius ventrem.Quid ni credam eis?Nõne tutius,vel mentientibus,ac simulantibus habetur fides:q̃ de simulatione suspectis negatur humanitas?Longe meo iudicio salubrior cogitatio : Instruere huiusmodi in spiritu lenitatis:admonere:exhortari verbo,& exemplo:obsecrare pro Christo,vt reconcilientur Deo. Murmurantibus aliis atq; impatientius ferentibus,laxius ac remissius se agentes inter vos:tu disce quid sit : Misericordiam volo:& non sacrificium:Illum imitatus:qui non venit vocare iustos,sed peccatores.Iuuandi sunt infirmi:non desperandi. Donec extremus in eis halitus superest:exhibenda est eis cura:neq; statim signa mortifera prænuntianda. Fallẽdi sunt ad tempus molliori medicina:vt oportuno postea tempore amarior eis,et austerior potio præberi vtilius possit.Congredi,inquis,cum talibus nequeo ipsorum occursum deuito:auerto faciẽ meã ab eis.Male profecto. Zelum habes:sed non secundum scientiã.Non debet medicus ægro esse infestus: si cupit sanare.Etiã si spem proiecisti:dissimula:ne magis medẽtis culpa q̃ morbi vi periisse iudicetur infirmus.Exprobrat dñs pastoribus dicens. Quod crassum videbatis:assumebatis.Quod infirmũ & debile:proiiciebatis.Gregẽ vero meũ nõ pascebatis.Quod ne fiat:diligẽtissime cauẽdũ est.Contra nãq; scriptũ nouimus.Qui conuerti fecerit peccatorẽ ab errore viæ suæ:liberauit animam eius de morte:& opit multitudinẽ peccatorũ.Vade ergo:& tu fac similiter.Consolatoriam a me petisti epistolã:ego vero monitoriã dedi. Capies hac in re id consilii:quod salubrius iudicaueris.De Paduano episcopo patre meo colẽdissimo,nihil aliud scribo:qm̃ his diebus ad eũ dedi lr̃as.Ago illi gr̃as:q; plurimã mihi salutẽ per te impartitus sit.Vale.Florentiæ.Die.v.Decẽbris.Mcccclxxxxi.

Vgolino Verino Florentino.XVII.

r Emitto ad te Verine carissime secundã poematis tui partem. Quam scias,me pari qua primam percurrisse voluptate:immo (si mihi credis) eo maiore atq; auctiore:quo sese mihi dignior:& (vt aptius loquar) chri/

stianior obtulit materia. Depictum enim vidisse infernum ac purgatorium, nō descriptum perlegisse, mihi visus sum: ita apposite & ordinate illorum mysteria & abdita reserasti. Paradisum consequenter expecto: cuius lectione contemplatione intuitu, quanto replendus sim gaudio: satis mihi diuinat animus. Satiabor, inquit Propheta: cum apparuerit gloria tua. Caeterum occurrente hodie beatissimi Nicolai, ac de Venetis nostris optime meriti, festo die: mitto ad te eiusdem praesulis vitam: a conterraneo meo patricio, viro eloquentissimo, olim aeditam. Cum enim pro tua humanitate legendi heroici tui mihi potestatem feceris: impatiens morae sum in referenda tibi aliqua gratia. Quod quia facere de meo non possum: satisfaciendum tibi de alieno existimaui. Conflatum tecum aes alienum, vtcunq; pro me dissoluet conciuis meus. Cui tamen si quid defuerit: Nicolaus misericordiarum pater, nō tam immisso per fenestram auro: quam (quod desyderabilius est super aurum & lapidem praetiosum multum) impetrato tibi coelorum regno, abunde compensabit. Vale. Florentiae. Die. vi. Decembris. Mcccclxxxxi.

Ioanni Maiori Eremi. VIII.

b Ene se habere omnia in eremo: laetus accaepi. Et benedictus Deus: cuius gratia in vobis vacua non fuit. Curandum pro viribus: vt eadem semper in vobis maneat. Quod sit quidam eremita: qui recludi admodum cupiat: ego nec probo nec vitupero. Nisi enim mihi constiterit de spiritu, an ex deo sit: suspensam tenebo sententiam. Viderit is: qui eiusmodi est: qua id sit mēte facturus. Bonnm semper & iucundum existimaui, habitare fratres in vnum: quoniam (sicut habes in psalmo) illic mandauit dominus benedictionem: & vitam vsq; in saeculum. Contra legitur. Vaeh soli: quoniam si ceciderit non habet subleuantem. Si mihi hac in re (neq; enim cohibere me possum, quin apertius proferam, quod de reclusis sentio) si mihi inquam haberetur fides: contenti essetis omnes cōmuni eremi vita. Vbi enim fuerint duo vel tres, hoc est plures congregati in nomine meo: ibi ego sum in medio eorum: dicit Dominus. Et nos ferarum ritu conspectum nedum congressum hominum perhorrescimus: vt non sit in medio nostri Deus: qui habitare facit vnius moris in domo. Recludatur, quicunq; voluerit: deuitet fratrum colloquia: sibiipsi tantum viuat. Mihi illi dentur eremitae: qui simul in templum die noctuq; sine intermissione conueniunt: qui vnanimes vno ore benedicunt Deum, & patrem domini nostri Iesu Christi: qui per quotidianam conuersationem alter alterius onera portantes, mutuo sibi caritatis officio deseruiunt: qui Prioris sui, aut maioris arbitrio subiecti, eorum imperia per hanc reclusionis occasionem haud quāq̄ detrectant: qui iussi omnia faciunt: iniussi nihil praesumunt. Qui deniq; non glirium aut talparum more, latibulis delectantur: vt ocio torpeant: sed in acie stare, ac dimicare vltro cupiant. Verum de hoc tu videris. Hausturus modo iussu medici poculum, ad percurrandum laterum dolorem: quo nudius tertius a septima noctis hora vsq; ad vigesimam acriter vexatus sum: non possum responde re ad alia, quae scripsisti. Vale: & eremitas omnes saluta meo nomine. Florētiae. Die. viiii. Decembris. Mcccclxxxxi.

Vgolino

Vgolino Verino Florentino.IX.

p Oſtridie eius diei:quo miſeras ad me tertiam Carliados tuæ partem: inuaſit me grauis laterum dolor. Qua re factum eſt : vt ne dum per/currere paradiſum tuum (quod mirum in modum expetebam) ſed ne ingredi quidem mihi licuerit.Nondum etiam penitus conualui. Et forte iccirco, acri me dolore vexari per dies aliquot permiſit dominus:priuſquam in paradiſum admitterer:vt corpore ac mente purgatior, perambularem ſydereas manſio/nes:& ſedes piorum inuiſerem.Neqꝫ tamen (vt ſpero) quippiam hac dilatio/ne,amiſerim.Nam quo productum fuerit longius deſyderium meum contem plandi cœleſtia:eo auidius ad ſingula figam atqꝫ intendam aciem:ardentiuſqꝫ rimabor. Quod vero ab æditione poematis abhorreas,tanquam feſtinata ni/mis,& non plene examinata;vide ne fallaris opinione:& ibi trepides timore, vbi timendum non ſit.Ego ſane non inficior:improuidam plerunqꝫ eſſe ac cæ cam feſtinationem.Sed nunquid tot retro annis elaboratum opus, formidare te merito cogit:ne nimis tempeſtiue æditum videatur?Conſuluiſti(vt ſcribis) doctiſſimum quenqꝫ: multorum ſubiiſti iudicia.Quid vltra ſuperſedes?Quid differs lucubrationum tuarum æditionem ? Atqꝫ (vt euangelico vtar verbo.) Quouſqꝫ animas noſtras tollis ? Si æmulorum inuidiam times:ne diligentius perueſtigatis erroribus,te carpant:caue,ne dum commendari ab omnibus ſtu/dia tua ſupra modum exoptas:chriſtiana in te (quod bona venia tua dixerim) humilitas deſyderet.Deuitaſſe æmulos,ne is certe,cuius ſimia diceris,penitus valuit.Ede,itaqꝫ:publica:in lucē profer:abiice abs te æmuloꝝ curā.Illuſtrius & perfectius videbitur aurum:vbi per ignem fuerit comprobatum. Sed longior modo ſum:quam infirmitas mea poſtulat.Baptiſtæ Catenatio,viro optimo ac de me bene merito,conciuis mei opuſculum pro arbitrio commodabis. Eſt enim eiuſmodi theſaurus:qui eo magis creſcat:quo fuerit in plures erogatus. Vale.Florentiæ.Die.xii.Decembris.Mcccclxxxxi.

Ioanni Maiori Eremi.X.

c Onualui per Dei gratiam de infirmitate:orantibus (vt confido) pro me omnibus vobis.Hoſpitalitatis,de qua ſcripſiſti, habendam om/nino curam exiſtimo:tum caritatis debito : tum vero,ne cuiquam iuſta detur murmurandi occaſio. Non eſt:vt laute ac delicate accipiantur oēs,qui ſuper/ueniunt?Vel panis non deſit:vel calix aquæ frigidæ. Si enim multum tibi fue/rit,abundanter tribue:Sin autem parum:etiam parum impartiri ſtude. Sit ta/men & fidelis & prudens oportet:cui diſpenſandi demandata eſt cura:iuxta il/lud Sapientis cuiuſdam.Cui das,videto.Non enim,vt ait Saluator noſter,bo/num eſt ſumere panem filiorum : & mittere canibus. Alenda primum fami/lia : nec committendum, vt indiſcreta hoſpitalitate, nimioqꝫ minus indigen/tium acceſſu, victui neceſſariis defraudetur. Si de cumulo potes, inquit Ber/nardus,adiuua me : Sin autem : parce tibi.Admonebo tamen eos,quorum in/tereſt : Sicut hortatus es:ne obliuiſcantur hoſpitalitatis : propter quam (ſicut Paulus meminit) quidam placuerunt Deo, Angelis hoſpitio receptis. Quid vero permiſerit Dominus de ambitioſo illo, qui præpropere & immature

appetiit sacerdotium:ex eius reditu intelliges.Fraudatus est, iusto Dei iudicio, desyderio suo:reditq; domum diaconus,sicut inde huc venerat. Placuit mihi: Domnum Nicolaum reclusum eremitam transisse ad celam Papæ: illaq; (vt scribis) plurimum oblectari. Est sane tanto huiusmodi reclusis accommodatior:quanto & ab ingressu eremi remotior.Det illi dominus contra spirituales inimicos potentiam:vt superatis dæmonum infestationibus,sanctissimam in ea perseuerantissime ducat vitam.Salutabis eum ex me:&,vt sibi hæc loci mutatio profutura sit,meo nomine annuntiabis.Gaudeo præterea,inuentum tandem fuisse pistorem,secundum cor vestrum:qui pané bene subigat conficiatq;: & furfure etiam a farina (quod erat duorum munus & opera) cribro farinaceo idem ipse accurate secernat.Erit vobis hic panis salubrior:vtpote qui facilius concoquetur.Erit itidem suauior: vt minus graue futurum sit vobis ieiunium in pane & aqua.Danda est opera:ne malæ tractationis vos possit arguere:vt diutius isthic perseueret.Vale: & Familiam omnem saluta verbis meis. Florentiæ.Die.xiiii.Decembris.Mccccl xxxxi.

Gabrieli Suppriori Fontis boni.XI.

n On bene me quisquam ædificat:qui signa & argumēta ambitiosi animi præsefert. Promoueri ad sacros ordines,non nisi inuiti ac renitentes debemus:& vltro,idq; adhuc impuberes,fere petimus sacerdotiū.Præpropera sane festinatio:cæca omnino. Si maturius considerarent, qui eiusmodi sunt:quid & q̄ magnum sit:quod tam temere appetunt:forte digitum opponerent ori suo.Regale,inquit Petrus,sacerdotium.Grandis honor: & adeo certe grandis:vt ignorem,an excogitari possit maior. Sed graue e diuerso pondus huius est honoris.Monebis itaq; Petrum monachum meo nomine:ne præcurrere ad hanc onerosam dignitatem velit. Præcox fructus insuauior est semper atq; insalubrior. Præparet se ad promerendum in humilitate gradum altiorē Siquidē humilia respicit Deus:& alta a longe cognoscit.Reliqua ex Priore Sācti Georgii corā intelliges.Diuini tantū cultus,& claustralium nostrorum,sicut facis,curam habe. Vale.Florentiæ.Die.xvii.Decembris.Mccccl xxxxi.

Vgolino Verino Florentino.XII.

p Osteaq̄ a me nouissimæ digressus es: nocte in sequenti,post nocturnas laudes,nemine circūstrepente,nemine interpellante,redire ad intermissam poematis tui lectionem volui:satis præsertim ex valitudine confirmatus.Irreligiosum siquidem putaui:ad ea contemplanda,occupatum & male habentem,niti animum intendere:quæ nō nisi omni vacans molestia & ocioso similis meditari deberet.Itaq; defixus & mutus paradisum tuum omnem perlustraui:non poeticis depictum fucis:sed christiana pietate ac religione cōscriptum.Visus sum mihi (procul absit adulatio) interesse cū Hieronymo agminibus Angelorum:ac pene in eam prorupi vocē.Ecce video cœlos apertos:& Iesum stātem a dextris Dei.Et quid obsecro,obmissum est,in manifestādo Beatorū gloria:qd & decētissime & minutissime nō descripseris?Que i diuinis scripturis,a viris doctissimis de sublimi cœloꝝ regno,de æterna beatitudine,olim ꝑdita sunt:quæ Apostolus vidisse se archana memorat:quæ nō licet hoi loqui:

propriis me intueri luminibus credidi. Ordinate omnia: catholice omnia: per sancte omnia. Haeccine laicum hominem: & rei familiaris distentum curis: efficere potuisse? O foelicem illum diem: si vnquam ad illum Beatorum spiritu/um, consessum transferri meruerimus: Si quae nunc per speculum & in enyg/mate: tunc facie ad faciem nobis licuerit cōtemplari. Sed quid te obtundo plu/ribus? Mitte reliquum operis: vt gaudium meum sit plenum. Vale. Florentiae. Die. xviii. Decembris. Mcccclxxxxi.

Vgolino Verino Florentino. XIII.

Perlegi, mi Vgoline, opus tuum: opus nimirum elegans: figuratum: sublime: graue: magnificum: & quod facile certare cū antiquioribus possit. Misisti ad me illud per partes: veritus, ne si totum simul legendum mi/sisses, deterrendus forem voluminis magnitudine. Prudenter tu quidem: quā/uis hac in re superfluo, & formidolose nimis. Nam etsi obrui stomachus solet ciborum multitudine: atq; ad fastidium potius & nauseam, quam ad appeten/tiam excitari: non ita tamen euenisse mihi, in percurrendo heroico tuo, diffuso licet ac magno. Quando profecto eiusmodi visum est mihi: id apud me gratiae habuit: vt non (sicut dubitasti) me affecerit satietate, dum legerem: verum de/syderium sui potius relegendi, mihi reliquerit. Non blandior tibi Verine caris/sime, haec ad te scribens: non indulgeo amori: qui praecurrere aliquando suis desyderiis solet: sed simplicitate & iudicio (quantulūcumq; in me est) quid sen tiam profero. Hoc tantum libere improbauerim: quod aliis litteris meis feci: differri abs te, tam praeclari poematis editionem tanquam immaturam festina tamq;. Scilicet hoc tibi pertimescendum est: ne elucubratum in tua iuuentute opus, ac per tot annos recognitum & emendatum: festinationi obnoxium sit. Publica quandocunq; volueris: sero ab omnibus, qui recte sentient, non matu/re iudicaberis publicasse. Neminem enim fore arbitror: qui te non excessisse po tius legitimum edendi tempus: quam praeuenisse aut maturasse existimet. Et erunt fortasse: quibus etiam non ab re penitus subitura sit indignatio: q; eos ob tardiorem editionem, legendi voluptate & commodo, tanquam illis inuidens, & quasi consulto, defraudaueris. Quamobrem si obsecutus cōsilio meo fueris: non vltra haerebis: non cunctaberis: non diutius pensitabis. Abiges a te scru/pulosiorem istam curam. Sicut mihi fecisti: sic & aliis omnibus, legēdi libri tui copiam facies. Audi quid sacrae testentur litterae. Thesaurus inuisus, & scientia occulta: quae vtilitas in vtrisq;? Inuenies, opinor non solum qui legant: sed & qui ediscant: qui passim decantent: qui, si in plura trāscriptus fuerit exempla/ria, certatim emant. Metus iste tuus, ne ab omnibus cōmendandum sit, quod fe cisti: conuertetur in gaudium: cum audieris doctissimum quēq;, & quorum iu/dicio plurimum tribuendū sit: carmen tuum pari consensu & laude comproba re. Quod si inuidorum aemulatione secus forte acciderit: quid ad te hominem christianum: & vtilitati multorum, non inani de te existimationi, inseruien/tem? Nunquid tantum impendisti operae ac laboris: tantum vigiliarum de/sumpsisti: sola saeculi gloria famaq; ductus: vt multorum gaudeas testimonio: vt humana laude, tanquam lucubrationum tuarum mercede, pascaris: vt me/

rito audias. Amen dico tibi Verine, recæpisti mercedem tuam? Absit hoc a te, haud minus probo, q̃ erudito. Illud magis in ore, in corde tuo versetur. Nõ nobis domine, non nobis: sed nomini tuo da gloriam. Quid enim habes: quod non accæpisti? Si autem accæpisti: quid gloriaris, quasi non accæperis? Sufficit tibi: si minus q̃ pro meritis laudatũ opus tuum fuerit: fecisse te illud nihilominus laude dignum. Et de poemate tuo, satis. Vale Florẽtiæ. Die. xxiii. Decembris. Mcccclxxxxi.

Gabrieli Suppriori Fontis boni. XIIII.

Nouitiorum curam, semel demandaui tibi. Vtere tradita a me tibi potestate. Militamus sub regula (quemadmodum testatur Gregorius) discretione præcipua. Ego tamen nouitios tutius continerem domi: vt & clausuræ ac solitudini, quæ imprimis monachos decet, a tenero assuescãt: & affectum parentum, quos etiam Saluatoris nostri monitis, odio habere iubentur: discant non magnifacere. Habes ceram mollem: & cuicũq; impressioni obnoxiam. Quod hac tenella ætate iuniores isti signum accæperint: haud facile delebitur. Horologium per mulionem nostrum ad te mitto. Cura (sicut facis) vt die noctuq; in templum suo tempore omnes conueniant. Vale. Florẽtiæ. Die vltima Decembris. Mcccclxxxxi.

Ioanni Maiori Eremi. XV.

Dixi tibi alias, & nunc iterum dico. Petunt multi, idq; fere quotidie, in eremum recipi: qui ex eremi constitutionibus admitti prohibentur. Sacerdotes laici: nullis etiam sacris initiati: & iuniores ætate. Petunt autem importune. Quorũ vnus hic est: qui has ad te litteras deferet. Vix enim attigisse illum, secundum ac vigesimum annum puto: & sæcularis est. Hortatus sum adolescentem, bonæ (vt videtur) indolis: & pro ætate satis peritum: ne altiora si in tempestiuius quæreret: neq; a me peteret, quod præstare nõ possem. Eligeret potius alterum ex nostris, quem maluisset Camaldulum: aut aliud nostri ordinis monasterium: vt in cœnobiali institutione per triennium legitime probatus, ad arctiorem eremiticæ seueritatis vitam deinceps migraret. Persuaderi minime potuit: trahi se in solitudinem incredibili desyderio, affirmans. Tandem a me impetrauit: vt saltem per me sibi liceret, eremum visitare: quod, etiam, me non permittente, in sua potestate situm erat. Alterum e duobus, hoc ipsius in eremum accessu, futurũ arbitror: vt viso diligentius loco horroris & vastæ solitudinis, aut pauefactus ac territus sese inde ripiat: aut apud Camaldulum, triennio in humilitate & summissione probandus, eligat mansionem. Cuius quidem rei Suppriorem nostrum poteris admonere: aut hunc ipsum ad eum dirigere: vt probet spiritum, an ex Deo sit. Vale cum familia omni. Florentiæ. Die prima Ianuarii. Mcccclxxxxii.

Ioanni Maiori Eremi. XVI.

Non boni sum tibi nuntii baiulus. Nouam habemus impositionem: nouum onus. Quam vero oportuno tempore: tu cogita. Indictum generale capitulum: structura domus Musoleæ: redemptio mox futura prædii nostri ad portam crucis: plurimum requirunt pecuniæ. Et qũo tot simul sumptibus sufficere poterimus: nisi adiuuerit nos Deus? Sic tñ se res habet. Verum

de hoc

de hoc satis. Plenus etenim sum amaritudine: atq; ob inexpectatum nuntium haud parum animo consternatus. Aliud accipe: quod requisitus ab Vbertino ad te scribo. Sacerdos quidam Florentinus, Bernardus nomine: qui æstate proxime præterita eremum adiit, vna cum claudo alio sacerdote: summa contentione, incredibiliq; desyderio, petit recipi apud vos. Neq; hoc solum: verum etiam admissus in Eremum, continuo recludi exoptat. Aiunt hominem tanta victus parcitate & abstinentia per complures vixisse annos: vt fidem pene audientium superet. Nam, quod commendat Apostolus: Bonum est homini non manducare carnes, neq; bibere vinum: hoc iste diligentissime seruat. Et, vt summatim complectar vitæ ipsius seueritatem: præter panem, herbas, & legumina, nihil fere aliud in cibum sumit. Solitudinis vero ita studiosus fertur: vt vix eum aliquando quisquam vrbē perambulare viderit. Cōtemplationi etiam imprensius deditum affirmant, qui eum nouerunt: & tantam de eo esse apud magnæ autoritatis & famæ viros existimationem audio: vt alter Bernardus Claræualensis putetur. Quantum vero huic afficiatur Vbertinus noster: qui summis illum apud me laudibus extulit: ipsius tibi litteræ indicabunt. In tantum vt mihi sponte pollicitus sit: ei se omnia ad ingressum eremi necessaria prouisurum. Multum mihi semel atq; iterum commendauit hominem: multum, vt tibi ac cæteris eremitis eundem suo nomine commendarem, deprecatus est. Nō desunt: qui huius animum ab hoc proposito reuocare conentur: atq; ad aliam religionem transferre. Ipse autem solitudinem illam nostram, & tranquillissimum (vt sibi persuadet) ocium, cunctis aliorum ordinum commoditatibus præfert. Circuncisi ac breuis sermonis est. Et iccirco recludi statim cupit: vt nihil audiat, nihil dicat: quod se aut audisse, aut dixisse, pœniteat: vt nullis inquietetur rumoribus: nulla spe, nullo metu solicitetur. Deo tantum ac sibi vacare desyderat: cū deo ac secum loqui. His & aliis huiusmodi de hoc sacerdote sermonibus, repletæ mihi sunt aures: & pauciora narraui, quam audierim. Credo te hunc ipsum vidisse aliquando: & allocutum etiam fuisse in eremo: idemq; reclusum nostrum, Domnum Nicolaum: cuius iste expetebat cōgressum: eo tempore fecisse. Quid hac in re sentias tu, quid eremitæ cæteri: scire cupio: reiiciendus ne sit tanti nominis præsbyter: an admittendus: ea præsertim conditione, quam petit: vt recludatur continuo. Periculosam non inficior esse talem solitudinem: neq; facile quemlibet sibi relinquendum esse: ne illa male vtatur. Prodesse plerunq; existimatur: quod experientia magistra obfuisse didicimus. Vbi enim commodius mala agitantur consilia: futuræ struuntur insidiæ: noxiæ cupiditates ordinantur: quam in secessu & solitudine? Nullus ibi pudor: metus nullus: vbi viuitur remotis arbitris. Tanquam mœroris amicam, & a vanitate laudantium adulatorum immunem, pleriq; eam probant: cum contra hortetur nos Paulus. Gaudete in domino semper: iterum dico gaudete: modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Examinabitis inuicem diligentius, quæ scripsi: & fusa per dies aliquot oratione ad Deum, de vestra sententia rescribetis. Ex vobis etenim in huiusmodi, quibus ea vsu notiora sunt, qui periculum fecistis: facile pendebo. Vale Florentiæ. Die. xvii. Ianuarii. Mcccclxxxxii.

Gabrieli Suppriori.Fontis boni.XVII.

q Væ de Christophoro scripsisti:parum admiratus sum. Sic enim futu/rum de illo iampridem mihi persuaseram.Ignorantium hic mos est: indulgere gulæ:obedire ventri:marcere ocio:elatione intumescere:parere ne/mini:desyderia sua implere.Animantium certe ratione carentium loco, tales numerandos censeo non hominum.Immo ne animantium quidem,sed mor/tuorum.Quomodo enim non mortui credendi sunt:qui nec sibi, nec aliis vi/uunt?Qui nec seipsis vtuntur:nec aliquibus vsui sunt?Mortem profecto suam, operibus mortuis,viuentes huiusmodi antecesserunt.Si sine commeatu vel tuo vel gubernatoris profectus est: vbi primum reuerterit, dimittatur in pace. Erit aliis exemplo:ne suo arbitrio,quoquam se recipiāt:& domum pestilente li beraueris.Arretium ibis,quandocūq voluerís:relicto pro te vicario,quem scri psisti.Vale Florentiæ.Die.xvii.Ianuarii.Mcccclxxxxii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.XVIII.

n Vlla alia magis re adducor,vt credam:iratum esse valde contra nos Deum:atq; inexorabilem videri: quam q continuis nos flagellis af/fligit.Licet enim scriptum sit: Quos amo,arguo & castigo: Et,casti/gans castigauit me dominus:& morti non tradidit me:Et,flagellat autem om nem filium,quem recipit: multaq; id genus in diuinis scripturis reperiantur: non tamen penitus obliuisci clæmentiæ,non derelinquere vsquequaq; solet: vbi aliquādiu iustitia exigente corripuit.Nam de ipso legimus. Cum iratus fue ris:misericordiæ recordaberis.Et ipsemet dicit in psalmo.Si autem dereliquerint filii eius legem meā:& in iudiciis meis non ambulauerint:Si iustitias me/as prophanauerint:& mandata mea nō custodierint: Visitabo in virga iniqui/tates eorum:& in verberibus peccata eorum.Misericordiam autem meam nō dispergam ab eo:neq; nocebo in veritate mea: Neq; prophanando testamen/tum meum:& quæ procedunt de labiis meis,non faciam irrita. Huius re vera diuinæ misericordiæ,innumerabilia habemus in vtroq; testamento exempla. Percurrat,qui voluerit:& inueniet haud multo post flagellatos sanasse:conuer/sumq; ad misericordiam fuisse,misericordiarū patrem:cuius misericordia ple/na est terra:& miserationes eius super omnia opera eius. Quid ergo esse aliud possit:cur impositum ceruicibus nostris tot annorum iugum,quod multis re/tro annis,neq; patres nostri,neq; nos aliquando portauimus:nō permittamur excutere:minime intelligo:nisi quia peccata nostra diuiserūt inter nos & Deū: neq; conuertimur ad eum in toto corde.Decimæ,sacerdotibus ac templo dica tis,diuina institutione debentur.Et nos mutato viuendi ordine,mutata rerum natura binas quot annis decimas,duplicato onere,nescio quibus persoluere co gimur.Requiescit tota Italia:nullis vexatur seditionibus:nullis præmitur bel/lis.Pacata sunt omnia:tranquilla:exultantia.Solis nobiscum male agitur, iam diu fatigatis:exinanitis:obtritis.Semel tēplo a maioribus oblata: oblata Deo: velimus,nolimus,ad posteros redeunt.Nō est,qui opituletur:qui auxiliū ferat. Atq;,vt de reliquis taceam:quorum vicem,æque ac meā doleo:ego quid am/plius facturus sim boni,in hac tum publica tum priuata mea administratione,

minime

minime video. Ligatis manibus & pedibus, missus mihi videor in tenebras cō/
fusionis, horroris, desperationis. Statuerā (vt bene nouit dignatio tua) pro vti/
litate & reformatione ordinis generale celebrare capitulum. Aedificandæ im/
mo reficiendæ necessario domui vindemiæ nostræ: quam ruinam minātē hoc
anno demoliti sumus: apposueram manus. Redempturus eram ad dies pau/
cos prædium eremi: quod per annos circiter octo, ob annua tributa fœnera/
tores possederunt. Sperabam enim fore: vt diutius quiesceremus: resumptis
aliquantulum ex longa agitatione viribus. Et, o, recidiuam peiorem radice.
Dum erigere nos vtcunq; contendimus: iterum incauti, & nihil tale expectan/
tes, allidimur: prosternimur: confodimur. Tercentum ac triginta septem num/
mos aureos (tot enim exigendi, vt non dicam extorquendi sunt a me) vbi quæ
so Domine mi reperiam? vnde conflabo? nisi aut grauissimo fœnore, aut distra
cto eremi patrimonio? Quātum ad me attinet: fateor ingenue, mitius mecum
agi, q̄ pro peccatis meis. Quātum vero ad familiam meam: non possum non
vehementius angi, eius gratia: quæ me sibi præsidente, semper cum inopia, cū
ægestate pugnauit. Fodere non valeo: mendicare erubesco. Alere tamen illam
debeo: teniti q; (etiam si omnia, quæ in sacrario nostro sunt, venire oporteret) ne
desit ei panis ad edendum: & vestimenta, quibus operiātur: neue tecta, quæ ob
gelidum alpium cœlum, magno sumptu, quotannis resarcienda sunt, in ca/
put eius ruant. Vtor frequentius sermone bono: iuxta illud. Sermo bonus su/
per datum optimum. Sed (mihi crede, pater optime:) quia in huiusmodi ne/
cessitatibus, semel atq; iterum repetitus vix sufficit sermo bonus. Tertio si il/
lo vsus fueris: aperta fronte reiicitur. Si non habes, inquiunt, quære: fœnera/
re: distrahe quæ sunt eremi: vt viuamus. Scriptum est. Qui non laborat: non
manducet. Et nos quomodo laboraturi sumus: nisi manducauerimus? Hæc
quotidie versantur in oculis, in auribus meis: his, per annos duodecim, quibus
infœlix hunc magistratum gero, cruciatibus, anxiatus est in me spiritus meus:
in me turbatum fuit cor meum. Viuatur in Eremo & Camaldulo, q̄to parcius
aliquis voluerit: Superuenientes, qui nūq̄ desunt hospites, minus etiam, quā de
ceat, laute admittantur: Nullæ a nobis decimæ, nulla exigantur tributa. In veri/
tate dico tibi: quia non mentior. Semper minores sumptibus ordinariis reddi
tus nostros, inuenies. Et tamen tot a me per hos annos milia aureorum extor/
ta sunt: vt eadē pecunia, altera Eremus facile construi atq; exædificari potuerit.
Quæ de me dico: imaginare itidem de reliquis, mei similibus: q̄to damno &
incommodo, hac tempestate beneficiis suis præsint: q̄ inuito animo, q̄ amaro
alienis prosint. Ex quibus nonnullos audiui desperatione ductos, nō solum in
eos, qui huius rei videntur autores: verum etiam in Deum ipsum, eiusq; vicariū
tot maledicta congerere: tot effundere verba blasphemiæ: vt si interfuisses Do/
mine colēdissime, tinniissent profecto ambæ aures tuæ: atq; inhorruisses totus.
Male re vera, & impie: vt se vinci aliquis sinat impatientia. Sed nunquid rugiet
onager: cum habuerit herbam? Aut mugiet bos: cum ante præsepe plenum ste
terit? Immunes præterea dicuntur ab hoc onere (quod cæteros plurimum scā/
dalizat) pinguiores, ꝓ arbitrio. Et ad canes (vt fertur) macilentos, aduolare co/

gnntur muscae. Non vt aliis, inquit apostolus, sit remissio: vobis autem tribula/tio: sed ex aequalitate. Sit hoc; & nulla de decimis futura erit mentio. Sed quādo hoc erit? Quando diuites per potentiam non opprimment nos? Quando replēdi sunt satis? Quando tot fluminibus in illud decurrentibus, mare istud redun/dabit? Quando illorum abundantia, erit nostrae indigentiae supplementum? Ego arbitror, iuxta Salomonis sententiam, audituros nos iugiter, huius sangui sugae filias: affer, affer. Tria, idem asserit, esse insaturabilia, & quartum, quod nū/q̄ dicit, sufficit. Infernus videlicet: & reliqua tria, quae ipse enumerat. Ego autem quintum: Sitim scilicet nos exhaurientium: addendū puto. Prolixius ad te scri/psi modo colendissime Domine: q̄ mihi arrepto calamo, scribendi animus fue rat. Licere mihi tecum omnia iampridem mihi persuasi. Et si per hoc tempus generalatus mei: quo multa sine intermissione me oppresserunt aduersa: id tui solatium mihi defuisset: vt nō libere tecum cōmunicare potuissem curas meas: atq̧ effundere aestus meos: nihil non iniquiore tulissem animo: oīa longe gra/uiora, & molestiora sensissem. Vnum itaq̧ precor: vt quando nullum aliud his nostris calamitatibus remedium superest: orare digneris pro nobis ad domi/num: vt non secundum peccata nostra faciat nobis: neq̧ secundum iniquitates nostras retribuat nobis. Sed cito anticipent nos misericordiae eius: quia paupe res facti sumus nimis. Si enim iniquitates obseruauerit dominus: Domine mi, quis sustinebit? Mittat nobis auxilium de Sancto: & de Sion tueatur nos. Faciat pacem in diebus nostris: & recōcilietur nobis: neq̧ nos deserat in tempore ma/lo. Vale. Florentiae. Die. xx. Ianuarii. Mcccclxxxxii.

Mariano Cuccino Procuratori. XIX.

Scribis, quid cupias: & cupis, quod scribendum non fuerat. De futura nouorum Cardinalium electione, nō est meum cogitare. Quid enim ea res attinet ad me? Longe sane minus curare ipse debeo: vt (quemadmodum hortaris) vel mea, vel propinquorum meorum opera, ad eā dignitatē promo/uear. Non est religiosorum, & monachorum praecipue, in claustris suis quiete degentium, fructus: qui potissimum expetendus sit: vt post multos vitae regula ris labores sola ambitione pascantur. Vt merito audiant. Amen dico vobis: re/cepistis mercedem vestram. Ex quo de me cum aliis, hoc triennio (vt bene no/sti) mentio facta est: scit deus, cui non mentior: me eadem de re, ne vnum qui/dem verbum cum aliquo pro me fecisse: quia contra me erat. Et absit a me: vt hoc tandem promeruerim per annos triginta: quibus in monasterio Dei man/cipatus seruitio, vitam duxi: vt fur dicar & latro: qui non per ostium intrassem in ouile ouium: sed ascendissem aliunde. Nemo enim sumere sibi honorem de/bet: sed qui eligitur a deo, tanq̄ Aaron. Quot labores fuerim per annos duode/cim in generalatu ppessus: quot acciderint aduersa: quot pericula subierim: tu es optimus testis. Vbi si quid per dei gratiam visus sum aequiore animo tolle/rasse: si quid in tribulationibus meis admisisse solatii: ea potissimum de causa ar bitror contigisse: q̧ ad hunc magistratū, sicut nullis meis meritis, ita nulla mea opera & studio, ita non sponte, sed tractus venerim. Nonne si tuo obsecutus cō/silio, compos fierem voti tui: praeter cōscientiae scrupulum, quam magnopere offenderem,

offenderem, merito mihi grauioris essem causa oneris: qui fuissem & honoris? Donet mihi dominus: vt non magis pro huiusmodi re infuturum desipiam: q̃ hactenus feci. Habes erga me Mariane carissime hac in re caritatem: habes zelum: Sed (quod tua bona venia dixerim) non secundum scientiam. Non est in me: cur tãti me facias: cur me sublimiore illo gradu dignum putes. Ora potius Deũ: vt præficiat ipse ecclesiæ suæ sanctæ: quos idoneos nouerit: quos dignos fecerit. Me sinat in cœnobii quiete reliquum vitæ traducere: Qui profecto (si recte iudicer) non modo ad alicuius magni nauigii gubernacula ponendus sum: sed ne lembi quidem. Vale. Florentiæ. Die. xxi. Ianuarii. Mcccclxxxxii.

Ioanni Maiori Eremi. XX.

a Nteq̃ rescripseris mihi, de tua & Eremitarum sententia, super admittendo in Eremum sacerdote Bernardo Florentino: adiit me ipse cum Vbertino suo. Placuit mihi hominis modestia: q̃tũq; elicere ex mutuo colloquio potui: duci illum spiritu, qui ex deo sit, nequaq̃ dubito. Totum sese dedidit mihi: paratum ad omnia, quæ sibi fuerint imperata. De reclusione se id petiisse: ad quod gestiisset animus. Facerem tamen ipse: quod melius iudicassem. Putare se, me nihil ei iniuncturum: nisi quod mihi inspirauerit Dominus: quod quæ saluti ipsius fuerit conducturum. Quãobrem differendum minime arbitratus sum: quin ei morem gererem: petẽte præsertim pro eo summa instantia Vbertino nostro: qui singulari Eremum pietate, ac veneratione prosequitur. Venit autem vna cum Simone Eremita: quem iccirco supersedere hic diutius iussi: vt haberet Bernardus lucem itineris & morigeratum & gratum. Trades ei habitum quarto nonas Februarii: in die scilicet purificationis beatæ virginis Mariæ: vt purificatus mente & corpore: indutusq; nouum hominem, qui secundũ Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis: peculiari in illam deuotione per omnem vitam suam propensius feratur. Et eam sibi patronam atq; adiutricem perpetuam, tota animi intentione diligendam, implorandamq; cognouerit: in cuius solẽni celebritate mutatus in virum alterum, super niuem meruerit dealbari. Vale. Florentiæ. Die. xxvii. Ianuarii. Mcccclxxxxii.

Benincasæ Priori Pratalis. XXI.

q Vod Saluatoris nostri exemplo, inuitatus non recusaueris interesse nuptiarum conuiuiis: Si erat mater Iesu ibi: Si cæteri discipuli vna cum præceptore: non modo vitio non dandum puto: verum etiam tibi inuideo: quod non & ipse tecum præsens fuerim. Super hoc tu videris. Ego sane, licet scriptũ sciam: Honorabiles nuptiæ: & torus immaculatus: licet Iesus ad confirmandũ matrimonii sacramentum, semel ad nuptias iuisse, non semel legerim: nõ tamẽ continuo licere monachis affirmauerim: vt huiusmodi nuptiaq; sese epulis immisceãt. Verum, vt ad id redeam: quod petisti: scribis inter missarum solẽnia, & spõsi ac sponsæ benedictionem, audisse te: quod minime intelligas. Deus israel coniũgat vos, & sit vobiscum: qui misertus est duobus vnicis. Qui sint isti vnici: & an pro vnicis, eunuchis legendum sit: quod te aliquando audisse testaris: edoceri postulas. Primum quidem (vt scias) nũq̃ benedixisse me memini sponsæ ac sponso. Quãtum tamen hæc sonant verba: nihil apud me dubii relinquit

tur:quin non eunuchis,sed vnicis legendum sit:& hos nimirum illos esse vni/cos:de quibus apud Thobiam scribitur:Saram videlicet Raguelis filiã:& Thobiam,Thobiæ magni filium.Cum enim in septẽ viros Saræ præualuisset prius dæmonium:qui ita libidini vacabant sicut equus & mulus:quibus non est intellectus:& tradita post modum consilio Raphaelis archãgeli eadem fuisset Thobiæ,non luxuriæ causa,sed posteritatis amore:accæpto ancillæ nuncio Raguel:ꝙ reperti in lectulo fuissent ambo sani atqꝫ incolumes:inter cætera congratulationis verba,quibus benedixit dominum,hæc si legeris inuenies. Misertus es autem duobus vnicis.Putauerat enim Raguel,& Anna vxor eiusqꝫ & in Thobiam potestatem habuisset dæmonium:quemadmodũ & in septem alios priores habuisset.Vale.Florentiæ.Die.xviii.Februarii.Mcccclxxxxii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.XXII.

b Iennio ante profectus Romam,ob religionis nostræ negocia:materiã de me murmurandi,sicut meminisse te arbitror,multis dedi. Quid modo futurum putas Domine colendissime?Ecce enim & nunc in vrbem va/do:& curialis vado:& Cardinalis nouelli comes vado.Sed si mihi credis,in vrbem trahor.Obedire me oportuit summo Florentiæ magistratui:Laurentio Medici:filio Cardinali:Senatui vniuerso:quorum nomine heri per primarium quendam ciuem,non quidem iussus sed multo sermonis lenocinio,multa instãtia oratus sum:vt iturum ad dies paucos Cardinalem Medicem Romam honoris gratia deducerem reducerẽqꝫ:quod & cæteri ditiõis suæ prælati essent facturi.Excusantem negocia,quæ mihi modo plurima incũberent,fregit continuo responso:cui non potui contradicere.Iniungerem sibi quæcũqꝫ voluissem:expediturum sese pro nobis omnia.Modo non recusarem hanc impẽdere huic vrbi gratiam:in qua per tot annos vixissem. Tanta requirentis atqꝫ inuitantis benignitate superatus:cessi petenti.Vtrum igitur vadam an trahar:opinentur de me alii pro arbitrio.Tu senti de Petro tuo,quod verissimum est:non me ire,sed trahi.Vale.Florentiæ.Die.xxiii.Februarii.Mcccclxxxxii.

Mariano Cuccino Procuratori.XXIII.

r Eddidisse te scribis litteras nostras Protectori Reuerendissimo : nec potuisse illum continuo respondere ob quotidiana consistoria : quæ, vrgentibus tum aliis multis,tum in primis Germaniæ & Galliæ rebus, solito frequentius repetuntur.Quæ scripsi non sunt eiusmodi:vt requirant citum re/sponsum.Sufficit mihi nosse:fuisse illas fideliter redditas.Insurrexisse aũt regnũ aduersus regnũ ob remissam a rege Frãciæ i domũ patris Maximiani repudiatã vxorẽ suam:iã pridem audiui:& plenum sanguine, ac truculentissimum futurum inter eos bellum,facile iam tunc mihi persuasi.Quãobrẽ si capta est ciuitas Attrebatensis a Germaniæ Principe: haud multum miror. Vtinam non simus audituri maiora.Potẽtissima est vtraqꝫ natio:ac re militari exercitata. Efferos & natura,& militia animos,haud facile quis mitigaturus est. Dissidii huius causa tam sæua & atrox:vrbium excidia:vastatiões agrorum:atqꝫ,vt ad internitionem alterius partis pugnetur,certissime repromittit. Apponat dominus manum suam:neqꝫ sæuire acrius bellum sinat,autor pacis,& amator caritatis.

Cæterum

Cæterum de meo in vrbem accessu,cum Reuerendissimo Cardinali Florētino: ex Abbate de Vergareto,plenius disces.Obtemperandum mihi necessario fuit postulantibus:qui poterant imperare:ne & ingratitudinis,& animi elationis, merito arguerer.Rediturus eram in nostram solitudinē,initio quadragesimæ: & mutare præter omnem expectationem meam,vellificatiōem compellor.Sit benedictus deus.Interea,vt supplicationem pro cōfirmanda sentētia inter nos & socienses lata,signari studeas:plurimum oro.Vale.Florentiæ. Die.xxiiii. Februarii.Mcccclxxxxii.

Ioanni Maiori Eremi.XXIIII.

Rosecturus Romam ad dies paucos,commendo tibi vtrāq; domum p nostram.Nihil in primis deesse patiaris Eremitis:nihil itidem Fontē bonum incolentibus.Vtriq; familiæ vnus sis pro me pater:vtriq; verbo,& exemplo me absente præsis.Ante omnia vero,vt cures,si opus fuerit,nouam Musoleæ nostræ structuram:& hortor,& moneo.Id oneris tamen Prioris Sancti Georgii humeris imposui:cui,vt omnes pareant,contende.Petro conuerso mandaui:vt excidat hac de causa necessarias abietes.Et in hoc quoq; illi obsistat nemo.Fabris murariis,& lapidum cesoribus,ad victum necessaria ministrentur:& quæcūq; acceperint,diligentissime redigantur in codicem : ne in ratione dati,& accepti vllus aliquando futurus sit error. Elegisse me arbitror ædificādi peritos:quemadmodum ex modulo facile coniicies.Et spero:q; structuri sint ædificium,& commodum & venustum:nobis tamen conueniens, ac minime repugnans mediocritati nostræ.Moderatam enim domum,non sumptuosam cupimus.Deniq;,vt cum cæteris fratribus nostris pro nobis ores quotidie,plurimum optamus:vt vestra intercessione & eamus,& redeamus incolumes.Hoc erit mihi,& iis,qui mecum venerint,supra modum gratum. Vale. Florentiæ Kalendis Martiis.Mcccclxxxxii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.XXV.

n On me piget,significare frequentius Dignationi tuæ, profectū in melius reformati monasterii Angelorum:vt & officio erga te meo satisfaciam:& in primis Venerabilis fratris nostri prioris Guidōis desyderio.Is.n. pro ea qua,te supra modum prosequitur obseruantia & pietate,nihil cupere videtur magis:q̄ cum te non possit,in reformando suæ curæ tradito cœnobio,testem habere laborum suorum : crebra saltem epistolarum significatione bonæ ac diligentissimæ administrationis suæ certiorem te fieri.Tanti si quidem te facit Domine Colendissime:adeo apud ipsum tua,valet autoritas:vt tāq̄ te semper præ oculis habeat:te præsentem cernat:componere suorū mores,atq; ordinare te spectante credatur:Sicq; ad tui memoriam,illorum vitam emendare & corrigere:tāq̄ te eis vel custodem,vel exemplum sine intermissione ostēdat. Huius rei sum ego te vera optimus testis.Nunq̄ enim fere cum priore ipso cō gredior:quin de tua dignatione,cum summa reuerentia,& singulari affectu mē tionem faciat.Aperiam:cur ista præmiserim.Inuitatus ab eo nudius tertius interfui vesperi haud in iucundo spectaculo, & spiritualis ædificationis pleno. Aderat Reuerendissimus Cardinalis Medices:& cum eo Arretinus Episcopus: & copiosa venerabilium patrum,ac præclarorum ciuium turba. Recitata est a

monachis, bonæ vtiq; spei, atq; egregiæ indolis adolescentibus, comœdia: ad excitandos ad bene beateq; viuendum animos: ad amplexandam seueriorem vitæ regularis disciplinam: q̃ ad lasciuiam, indecentiuq; voluptatum stimulos longe accommodatior. Nullus in agenda comœdia laicus: immo ne vllus quidem in monachis sæcularis habitus fuit. Monastica oĩa: & memoriter ac decenter, latino sermone, pronunciata sunt omnia. Constituerãt siquidem in loco æditiore, hinc & inde, duo e regione monasteria. In altero præerat Camaldulẽ. pater: in altero Abbas Cisterciensis. Illic rigidius atq; obseruantius: hic laxius ac remissius, & (vt aiunt) conuẽtualius viuebatur. Seducti Camaldulenses monachi, atq; illecti vitæ laxioris blandimentis: omnes relicto patre obseruãtissimo, ad vicinum Cisterciẽsium Cœnobium, sub Abbate pinguiore, ac voluptatibus dedito, inq; iuniores indulgentiore, victuri transfugerũt. Haud multo post defuncto Abbate, vnus ex transfugis in locum inde mortui, Abbas suffectus est: Qui vna cum monachis suis totum sese mundi oblectationibus dedidit. Gloriantibus eis, q̃ male facerent: & exultantibus in rebus pessimis: graui continuo & inopinata mala valitudine correptus Abbas: coram monachis suis repentino casu extinctus est. In se itaq; reuersi (vti sola vexatio intellectum dare auditui cõsueuit) ac territi omnes, morte Abbatis: ad priorem patrem redire constituunt. Interea destinata in æternos cruciatus defuncti anima: e diaboli manibus Mariæ beatissimæ præcibus eripitur: atq; ad corpus, vt admissorum facinorum voluntarias pœnas lueret, redire iubetur. Quo facto, reuersi sunt omnes ad monasterium: vnde exierant. Ibi excepti a patre, ob filiorũ reditum, plurimum exultante: egerunt omnes gratias Deo, in hymnis & canticis, in cordis & organo, fistulisq; suaue sonãtibus. Et vt nihil deesset tãtæ lætitiæ: his omnibus peractis in refectorio tam Cardinalis Reuerendissimus q̃ reliqui fere omnes, qui actiõi interfuerant, ad cõuiuium, laute (vt audio) ac ordinate accepti sunt. Oportune satis, ac conuenienter omnia. Gaudere nãq; oportuit & epulari: quia non vnus tantum, sicut ille de euangelio, frater: sed multi qui mortui fuerant, reuixerunt: perierant & inuenti sunt. Paucis exposui: quæ per duarum horarum spatiũ sunt recitata: vt ex argumẽto comœdiæ, q̃tum summarim complecti potui, facilius intelligas: fuisse omnia per Prioris prudentiam monasticæ remissioni accõmodatissima. Nihil modo de actoribus monachis dico: q̃ apte & apposite, q̃ tenaci memoria, q̃ decenti pronunciatione ac gestu, quisq; suo functus est munere. Cõposuisse singulos crederes, quæ referebant: quãq̃ inter illos non desint: qui iuniores licet ad componendum idonei sunt: & eruditione, magis q̃ pro ætate præditi. Quotidie siquidem omnes fere præceptorem audiunt: proficiũtq; ex eis complures indies: ita curante priore. Cuius studio facile fore cõfido: vt vbi pauloante per annos multos summa extitit ignorantia: ibidem vigeat non tã morum disciplina, q̃ omnium scola virtutum. Verũ de hoc satis in præsentia. Coram vberius singula enarrabo: si Deo placuerit. Scripsi nãq; his diebus Dignationi tuæ: venturũ me in comitatu Reuerendissimi Cardinalis Florentini: ita ipso, ac Laurentio patre viro clarissimo, & Senatu omni requirente: quibus negare aliquid, quod exhiberi per me possit: nisi summopere ingratus, atq; ab

omni

omni humanitatis officio alienus,ac oblitus penitus obligationis meæ, non possum.Caueat tamen dominus meus colendissimus:ne me sibi propterea li/bellum repudii dedisse vllo pacto existimet:atq; omnino a me abiecisse.Crede mihi,quia non mentior.Te mihi nisi mors,adimet nemo.Vale. Florētiæ.Die. iiii.Martii.Mcccclxxxxii.

Ioanni Maiori Eremi.XXVI.

P Rofecturus in crastinum:vt in obsequio colendissimi Cardinalis Me/dicis Romam vadam:hanc ad te tumultuariam cōscribo epistolam. Heri primum indutus Cardinalatus insignibus Florentiam ingressus est. Se/cesserat enim nudius tertius ad Abbatiam Fesulanā:quo ad deducendū ipsum in vrbem,tum prælati,tum laici,hesterna die confertissima turba conuenerat. Occurrit ei,cōmota veluti rei miraculo vniuersa ciuitas:immo,& meo iudicio regio tota:quasi vir vnus : tantaq; illum lætitiæ & congratulationis significa/tione excæpit:vt fidem fecisse manifestissimam visa sit,se diutissime expetisse huius Cardinalatus dignitatem vni ex suis ciuibus demandari.Vrbem ingres/sus,primum(vti prælatum catholicum,& de deo suo pendentem decet) diuer tit ad nobilissimam Virginis Mariæ Annunciatæ basilicam.Fusa ibidē oratiōe: percelebriora ciuitatis loca,ad palatium dominii peruenit.Vbi magistratu vi/sitato,ad patris domum rediit.Miratus sum in hac re cōcæptum gaudium: qd præsetulit ciuitas:q; nymboso cœlo,ac perpetua comitante nos pluuia , vbiq; per vicos,& plateas adeo frequentissima effundebatur virorum & mulierum multitudo:vt vix pertransiri posset.Hodie vero apud Sanctam Reparatam so lēnis missæ celebratio,Cardinale præsente,ac si ipse summus Pontifex interfuis set,peracta est:tanta itidem populi exultatione & concursu:vt relictum ne vnū quidem domi crederes.Sit vtinam illi dignitas hæc fausta fœlixq;:vt labentis ecclesiæ columna sit futurus . Pro eius incolumitate orabis : atq; orari iubebis meo nomine.Idem facies pro nostro itinere : vt mereamur redire ad vos bene ualentes.Si indiguerit gubernator noster Fontis boni,in struenda Musoleæ do mo,altero ex iumentis eremi,ad conuehendam glaream aut calcem:commo/detur ei.Vt sit quemadmodum vulgo dicitur.Vna manus alterā lauat: & vtra/q; simul faciem.Vale.Florentiæ.Die.xi.Martii.Mcccclxxxxii.

Guidoni Priori Angelorum.XXVII.

P Ersuadeo mihi,non deesse isthic:qui diligentissime tibi renūciēt:quæ de die in diem circa nos gerantur.Ex quo enim Florētia profecti su/mus:Significatum fuisse quotidianis nūciis & cursoribus Scio Magnifico Lau rentio,progressum itineris filii sui:vnde & tu identidem certior fieri potuisti. Quāobrem factū est:vt tardius hac de re ad te scribā.Quoniam vero,quæ no/bis grata sunt,etiam sepius repetita non displicent:& ego in perpetuo fere co/mitatu,atq; obsequio Colendissimi Cardinalis ad hanc vsq; diem fui:comple/ctar summatim:quæ relatu digna mihi succurrerint:ne defuisse penitus & offi cio meo,& desyderio tuo videar,Igitur duodecima(vt nosti)Martii mēsis die: hora sicut edictum fuerat sextadecima: conscensis iumentis egressus est Floren tia Dominus Reuerendissimus cum familia sua: præcedentibus illum ciuibus spectabili pompa:qui ad duo milia passuum ipsum deduxerunt . Redire in vr/

bem iussis: post salutationem mutuam: Cardinalis eo Die cum maiore parte familiæ ad Abbatiam suam Passignani diuertit. Nos vero, & alii nonnulli Podibontium peruenimus. Sequenti die remorante illo animi gratia in suo monasterio præcessimus Senas: moniti vt ibidem præstolaremur aduentum eius. Hora circiter vigesima occurrimus ei ad secundum extra vrbem lapidem. Si hic referre particulatim voluero: quo fuerit honore a Senensibus Cardinalis noster exceptus: qua totius vrbis congratulatione: quibus deliciis: nõ sufficit dies. Occurrit extra vrbem ciuium primariorum turba: occurrit & omnis populus. Et ne cuiq̃ præsto esset occasio continendi se domi: publico edicto imperatum est: vt vniuersæ vrbis tabernæ occluderentur. Aduenisse Pontificem summum crederes: ita commota est vniuersa ciuitas. Hæc sane Cardinali exhibita reuerẽtia, pietas, fides adeo satis omnibus fecit: vt nemo Senis non contentus abierit. Sextadecima die inde mouimus omnes, pransiq; ad Bonconuentum, vesperi ad Sanctum Quiricum peruenimus. Die insequenti ad Paleam accæpti ad prædium sumus: & hucusq; Senensium sumptibus semper hospitati. Ad Aquã pendentem ecclesiæ oppidum nocte requieuimus. Mane profecti complures prælati nosq; itidem Viterbium applicuimus: retento in medio itinere ab Vrsinis propinquis suis Cardinali Colendissimo. Inuenimus Viterbii Pontificis filium sororis Cardinalis maritum: ipsius aduentum præstolantem. Postera die Cardinali occurrimus: & cum eo Viterbium ingressi sumus. Inde discedentes sequenti die: vesperi Bratianum Vrsinorum oppidum diuertimus: Excæpti ibidem sumus apparatu regio in palatium Virginii comitis: qui magna equitum turma venerat obuiam nobis ad octo milia passuum. Alterum diem Bratiani peregimus: & quidem maximo omnium commodo. Tandem nouissimo itineris nostri die vndecimo scilicet Kalendis Aprilis Romam ingressi sumus: occurrentibus nunc his nunc illis in via, ad deducendum Cardinalem: nulla pluuiarum vi: quæ magna tunc erumpebat, illos morante: quin officioso muneri satisfacerẽt. Ad primam Vrbis portam secessit Cardinalis cum paucis in Monasterium Sanctæ Mariæ in populo. Mane sequentis diei conuenerunt eo Cardinales omnes: & nymboso quidem cœlo: deduxeruntq; illum ad Pontificem in consistorium publicum. Excæptus est ad osculum a Pontifice, atq; ab omnibus deinceps Cardinalibus: sicut & nos facere consueuimus: cum aliquem ad religionem admittimus. Singuli quoq; de Cardinalis familia deosculati ibidem sumus Põtificis pedes. Redeuntem domum vniuersa illum comitante curia sicuti moris est: perpetua non deseruit atq; ingens pluuia. Vix enim egressi eramus palatium Pontificis: cum subito adeo largum obductæ cœlo nubes excussere hymbrẽ: vt torrentis more effusus non modo nos madefecerit: verum pene totos obruerit. Credo id permisisse propterea Dominum: vt melius recordaremur accæpti in itinere per dies decem beneficii: quibus ita serenum desuper micuit nobis cœlum: vt ne gutta quidem pluuiæ super nos descenderit. Quãq̃ si quis altius cõsyderet: quid per aquam hymbrem pluuiam significetur in sacro eloquio: forte hunc minime pœnituerit: q; illo tunc fuerit humore perfusus. An non initium vitæ hominis, aqua, & panis, & vestimentum, & domus protegens turpitudinem?

nem?Et merito quidẽ primũ aqua cõmemoratur: de qua alibi scriptũ scimus. Aqua sapiẽtiæ salutaris potabit illum. Nõne gloriatur iustus dicens? Dñs regit me: & nihil mihi deerit: in loco pascuæ ibi me collocauit: super aquam refectionis educauit me. Hæc est illa pluuia voluntaria: quã segregauit Deus hereditati suæ. Hic est ille hymber: de quo legimus. In hilaritate vultus Regis vita: & clemẽtia eius, quasi hymber serotinus. Hic ille, inquã, hymber: quo abeunte & recedente, flores apparuerũt in terra nostra. Deniq; illũ hymbrẽ futurum puto Cardinalẽ nostrũ: de quo habemus. Si enim magnus Dñs voluerit: spiritu intelligentiæ replebit illum: & ipse tanq̃ hymbres mittet eloquia sapiẽtiæ suæ: & in oratione cõfitebitur Dño. In hãc sentẽtiã tu, si volueris, cõplura inuenies. Prætereo illa ego de industria: ne gestorũ interpres nõ narrator videar. Igitur sequẽtibus diebus visitauit Cardinalis Pontificẽ: visitauit Cardinales singulos domi. Hoc peracto visitationis officio visitatus est & ipse vicissim domi a Cardinalibus oĩbus: sicut moris est. Absoluta est heri demũ hæc mutua visitatio. Cæterũ vt de ipso Cardinali aliquid tibi gratius cõscribã: Scias eũ satisfecisse omnibus præter multorũ expectationẽ: qui se puerulũ visuros putauerãt: non tam pñtia corporali & proceriore, q̃ pro ætate statura: q̃ morũ in primis grauitate: & sermone in oĩbus maxime accõmodato. Cerimoniis Cardinalatus, q̃tum ego animaduertere & domi & foris potui, adeo apte & decẽter vtitur: vt in iis p annos multos versatum fuisse facile crederes. Humanitate quoq; & affabilitate prædi tũ: quotidie palã expimur. Verũ de hoc alias. Quãti te faciat Colẽdissimus Protector noster: & q̃ grate me audierit secũ de te loquẽtẽ: ipsius ad te lr̃æ idicabũt. & ego corã vbi permiserit Dñs plenius referã. Cõmẽdo tibi nr̃a isthic negocia: quæ nosti. Sumus hic in obseqo Reuerẽdissimi Cardinalis Medicis minus certe apti & idonei. Sed volũtarii, sed fideles. Ora pro fœlici & incolumi tũ ipsius, tũ nr̃o reditu: & nos cũ oportunũ tibi fuerit clarissimo viro Laurẽtio cõmẽda. Tumultuario stilo, ac cũrrẽti calamo hæc modo ad te cõscripsi: quoniam re vera parum nobis ocii superest. Siquid barbare dictum inuenies: excusationem admittes. Vale. Ex Vrbe. Die. vii. Aprilis. Mcccclxxxxii.

Venturæ Abbati Sancti. Michaelis Murani. XXVIII.

q Væ per hos dies acciderint Florẽtiæ: paucis accipe: queadmodũ multorum sermone ac litteris plenius Romæ significata sunt. Primũ quidem octauus hic est dies: q; subito exorta tẽpestas circa tertiã noctis horã plurimum aquarum & grandinis excussit. Micare vndiq; cœperũt fulgura: vẽti furere: mugire tonitrua, cũ ingenti cœli fragore. Tandẽ icta fulmine laterna: quæ in cacumine testudinis sphericæ tẽpli Sãctæ Reparatæ sita erat: ĩgẽtia saxa marmorea deiecit: adeo vt nõ modo tẽpli ipsius tectũ compluribus in locis aperuerint atq; perfregerint: verũ etiã maximo impetu impulsuq; in præceps ruentia: ad domos quæ e regione ædis constitutæ sunt delata fuerint. Inter quæ saxum quoddam grauius, super tegulas cuiusdã domus deuolutũ: non solum tectum quod sub diuo erat: verum etiam alia interiora & testudinata etiam, quæ inferius construi solent penetrauit: vt infixum solo vix aliqua ex parte extaret. Magno sumptu resarciendum tẽplũ affirmãt: neq; minore quã quinq; ac viginti

milibus nūmū aureorum refici posse. Mane eiusdē diei: quo hæc vesperi accide runt: cū frater quidā de more in suggesto cōcionaretur apud Fanū Sanctæ Mariæ nouellæ: in media cōcione mulier quædā religiosæ & honestæ vitæ, ex iis, quas pizocaras vocāt, exclamasse voce magna dicitur: Videre se taurū ingentē nigerrimū: atq; ex ore oculis naribusq; igneos globos efflātem: qui esset tēplū demoliturus. Cuius vox cū reprimi & cohiberi non posset: intermitti oportuit cōcionē. Aiunt quoq; leenā p eos dies in Leonēvnū de maioribus qui Florētiæ alūtur irruisse: ac suffocatū necasse. Quatriduo post Laurētius Medices, hō (sicut nosti) tāti nominis & famæ: hora circiter quinta noctis noni diei mēsis huius: in palatio suo, qd Caregiū vocāt extra vrbē situm, longo afflictatus morbo ac multis diu vexatus doloribus, cōcessit naturæ. Eo defuncto audi miraculum aliud. Petrus Leo quē Veneti nostri biēnio ante Patauii cōduxerāt salario publico: cū fuisset præcipuus in infirmitate Laurētii Medicus: ingressus cuiusdā Ciuis de Martellis domū, in puteū seipsum præcipitasse narratur: ac mane ibidē suffocatus aquis repertus est. Per biēnium totū fere cōcionatores quidā, & ex his vnus præcipue vita & doctrina insignis, prædicere nō destiterūt: multa Florentiæ euētura esse aduersa. Eos audio, in pñtia lōgæ grauiora illis vaticinari comminariq;: quæ hac prima ætate ibidē sint futura. Territos aiunt idcirco plurimos: qñ maxime præteritoꝝ exhibitio esse cōsueuerit futurorū certitudo. Orabis dñm cū Familia omni, & pro defuncti Laurētii requie: & pro Florentiæ statu. De nostro itinere nihil scribo satisfaciēte p me Bernardino Priore tuo Claustrali: qui mecū est. Vale Romæ. Die. xii. Aprilis. Mccccxxxxii.

Guidoni Priori Angelorum. XXIX.

dE fœlici obitu clarissimi viri Laurētii Medicis prolixiorē heri epistolam tuā legi: quā dedisti ad Colēdissimū protectorē nostrū. Interfuisse me quoq; tecū illius dormitioni putaui: ita plane rei totius gestæ seriē posuisti ante oculos. Et gaudeo sane mirū in modū: q eiusmodi moriēdi exemplū reliquerit: quod sit potissimū christianis oībus, ac de Deo suo pendentibus imitandum. Nescio enim, an aliud nobis magis optādū sit ac pluris faciēdū: q̄ eo mortis genere hinc decedere: p cuius signa & argumēta facile sperādū sit: transferri nos ad īmortalitatē, ac diuinū beatoꝝ spirituū cōsessum: & transire nos de hoc mūdo ad Patrē: quē deprecamur quotidie in oratiōe: vt adueniat regnū eius: regnū inquā eius: qd (sicut propheta dicit) nō corrūpetur. Quo fit: vt minime deflendū existimem Laurentiū: qui sicut vixit, ita ēt defunctus est. Fuit enim hō pietate, religione, clemētia insignis. Multa in eo litteratura: multa rerū experiētia. In sermone adeo grauis: vt quicqd proferret, pro sñia haberetur. Tāti præterea in rebus omnibus iudicii fuit: vt ad oīa de quibus mētio incidisset: paratum semper haberet respōsum rebus accōmodatū. Tātæ itidem autoritatis: vt quicquid suasisset faciendū, pro numine duceretur. Tāto deniq; in honore & reuerentia, tum apud suos, tum apud omnes principes christianos, nec non exteras atq; barbaras natiōes fuit: vt principatu dignus semper existimatus sit: fueritq; nomen eius p vniuersum orbē præmultis principibus gloriosum. Sed qd hæc tecum memoro: qui eius præcæteris ita familiaris fuisti: vt certum sit, inueniri

niri neminẽ:qui ipſum melius & in cute (vt aiunt) magis nouerit? Vſus es ho mine pro arbitrio ſemper:ac tamdiu eius cõgreſſu fruitus es,q̃diu voluiſti. No uerat optime tuã erga ſe fidem,ſtudiũ,caritatem.Ideoq͙ cõmunicare tecũ conſi/lia & cogitationes ſuas oẽs,tanq̃ cum altero ſe conſueuit.Perſeuerauit hæc mu tua inter vos beniuolentia:vt nõ fictam fuiſſe nõ ſimulatã aliquis ſuſpicari po/tuerit,ad mortẽ vſq͙.Siquidẽ præſentiens (vt erat prudẽtiſſimus) reſolutionis ſuæ diem iminere:quo præcidenda erat,velut a texẽte,vita eius:quo operi ma nuum ſuarũ porrecturus eſſet dexterã Dominus:accerſiri te iuſſit:vt morituro præſto eſſes:quẽ viuentẽ vnice dilexeras.Reuerẽter(vt ſcribis) ab eo admiſſus es:& tibi cõtinuo ſingulari penitẽtiæ ſignificatione accuratiſſime cõfeſſus,com mẽdauit tibi impẽſius animã ſuã.Sũpto demũ ſalutis viatico:te præſente,teq͙ orante vltimũ efflauit ſpiritũ.Dulcis ſemper futura eſt tibi huius tãti amoris re cordatio.Et ſi q̃n lachrymæ tibi ab oculis fluxerint Laurẽtii deſyderio:memor tam fœlicis eius trãſitus facile illas cohibebis:ne videantur magis indices diſ/fidentiæ,q̃ teſtes doloris.Vale.Romæ.Die.xxv.Aprilis.Mccccxxxxii.

Petro Medici.XXX.

a Vdito Romæ nũtio de morte clariſſimi parẽtis tui:patriæ patris:no/ſtriq͙ ordinis patroni:ſane (vt debui) grauiter & moleſte tuli.Conſy/derabam enim mecũ:ac tacitus voluebã animo:q̃ magna facta fuiſſet oĩbus no bis iactura,tãti viri deſy derio.Et quidẽ doluiſſe te potiſſimũ nõ dubito:qui ita illũ ſemper viuẽtẽ dilexiſti:ea pietate,ac veneratione proſecutus es:vt filiis om nibus ſingularẽ normã,atq͙ exẽplũ dederis,q̃ti facere parẽtes,q̃ maxime cole/re teneãtur.Nec poſſe te arbitror nõ mœrere eius abſentia:qui tibi ſemp extitit amãtiſſimus atq͙ indulgentiſſimus pater.Ea enim cura & ſtudio te ab infantia educauit formauit inſtituit:vt merito te tum prudẽtiæ atq͙ doctrinæ ſuæ,tum mo℞ & probitatis heredẽ reliquerit.Verũ cõpeſce lachrymas:deſine lugere de functũ,quaſi euanuerit ab oculis tuis:cui tãtopere afficiebaris.Imago certe pa/tris es:& qui videt te,videt & patrẽ.Diuidi ab eo nõ potes. Seq̃tur te:quocũq͙ ieris.Vis videre:q̃ ſimilẽ ſui te in oĩbus genuerit?Magnus fuit Laurẽtius nõ ſo lum eruditione & ingenio:verũ ẽt apud ſuos & exteros oẽs autoritate & grã. Magnus tu itidẽ in his oĩbus Petre.Nã ſicut magno luctu & dolore exceptum fuiſſe a cõciuibus omnibus,& vniuerſa republica optimi genitoris tui funus au dio:vt maiorẽ nimirũ pietatis ſignificationẽ non potuerint præſeferre:ita quo q͙ ſe tibi obtuliſſe haud igratũ patriã accæpi pro pr̃e tuo optime de ſe merito: & ea quidẽ fide:vt alterũ in te Laurẽtiũ ſeſe ĩtueri atq͙ cõplecti arbitretur. Neq͙. verbis tm̃:verũ cõtinuo re ipſa præſtiterũt:quod obtulerãt cõciues tui.Euectus es q̃primũ ĩmature licet ad eas omnes dignitates:quibus erat præditus Laurẽ tius.Superandã haud imerito ætatẽ honoribus decreuerunt:q̃n tu honores vir tute ac probitate ſupaueris:atq͙ huc loci tum patris,tum tua cõſcẽderis ſapien/tia.Abiice igitur omnẽ exanimo triſtitiã:quin potius gaude & lætare.Tecũ erit Dñs ad quæcũq͙ ambulaueris:firmãs domũ tuam in æternũ. Implebitur enim in te illud ꝑmiſſum:q̇d tui ſimilibus pollicitus eſt Deus. Honora pr̃em tuũ,& matrẽ tuã:vt ſis longæuus ſuper terram.Quantũ re vera ad me attinet,atq͙ ad

totius nostri ordinis cōmune incōmodum:non videor mihi Laurentii destitu/tus patrocinio:te pro eo nobis substituto patrono, ac vniuersæ religionis Ca/maldulensis tutore atq; custode. Auxit ille mecū nostra monasteria:& vt in me/lius reformarentur pro viribus annisus est:vti erat diuini cultus,& sacrorū ob/seruantissimus:adeo vt ad celebritatem nominis,posteritati diutissime cōmen/dandam,nullo alio virtutis genere magis enituerit. Nō minorē profecto in te collocauimus spem:qui & parētis exēplo & instituto etiā tuo ad diuina tuenda atq; excolenda futurus indies propēsior existimaris. Hereditariū siquidē fami/liæ tuæ huiusmodi insigne est:atq; amplissimū semp a maioribus accæptū,ma/ius deinceps auctiusq; ad posteros trāsmissum. Erit itaq; (vti facile mihi psua/deo) sacra nostra Eremus cū mēbris suis omnibus tuæ curæ ac fidei cōmenda/ta. Quod re vera opto summopere:vt hac in beatissimū Romualdum pietate ipsum tibi apud superos intercessorē acquisieris:cuius præcibus ac meritis oīa tuæ nobilitati optata contingant. Adeptus est dudum Camaldulensis ordo no/uum alterum protectorem colendissimum Cardinalem germanum tuum:fide, integritate,religione insignem. In cuius obsequio Romæ nunc degens percæ/pi optime vitam dignationis suæ,præter ætatis rationē senili quadam grauita/te cōpositam:moresq; defuncto parēte,ac te fratre lōge dignissimos. Is pro sua in me seruulū immerentem caritate,humanitate,affabilitate,quo sit in nostrum ordinem animo sæpius mihi aperuit:adeo vt nos sibi in perpetuum obnoxios fecerit. Te quoq; eundem futurum nobiscum:& spero & confido. Vale. Romæ. Die.xxviii. Aprilis. Mccccl xxxxii. Guidoni Priori Angelorum. XXXI.

n Ihil penitus miror:q; dolueris ob casum viri amantissimi:qui te pro parente semper habuit,& magnifecit. Nunquid fortitudo lapidū,for/titudo tua : aut caro tua ænea est:vt humano affectu moueri non po/tueris:quin excitatus fueris in lachrymas:mortuo ante oculos tuos Laurētio: per quē lætus gaudensq; viuebas? Cōuersum te in lapidē potius existimassem: Si tam singulari destitutus vitæ tuæ solatio,nullo fuisses mœrore cōfectus. Hu/manū est hoc:& omnibus mortalibus cōmune : vt charoꝝ desyderio indoleāt. Doleo,inquit Dauid,super te frater mi Ionata. Et alibi. Quis mihi det : vt mo/riar pro te fili mi Absalon? Flebatq; operto capite. Videns ēt Iesus sorores flen/tes Lazarū:& ipse collachrymatus est. Ad hoc lugendi officiū sacra quoq; scri/ptura nos admonet. Fili,inqt,ī mortuū produc lachrymas:& quasi dira passus incipe plorare:& fac luctum secundum meritū eius vno die vel duobus. Quā/obrem si cohibere lachrymas haud quaq̄ potuisti:non est cur te accusem,cur te improbem. Fleuisti:non quia deflendus esset Laurentius:qui bonum certamen certauit:cursum cōsumauit:fidem seruauit:cui reposita est corona iustitiæ:imo qui sic mortuus est:vt merito existimari debeat ad immortalitatem translatus. Sed siue q; illius præsentia,cōsuetudine,alloquio suaui,& graui priuatus es : seu verius quoniam ipse lætabūdus modo atq; tripudiās miseros nos gemētes & flentes in hac lachrymarū valle dereliquit. Vtraq; sane admittēda ratio,vtraq; cōmendanda. Alias vt ego opinor,lugendi potius sunt qui lugēt. Habes nimi/rum & aliud : cur minus flere cogaris. Putant nonnulli,ablato de medio Lau/

rentio,

rentio, cecidisse coronam capitis nostri. Ego vero ptinatius affirmauerim: non cecidisse illam, sed translatam in alterum ipsum, qui defunctus est: immo in tot Laurentios quot ille ex se genitos reliquit heredes. Scis ipse: qui optime nosti omnes: an vera prædicem: & quam minime degenerent singuli a tanto patre. Et quid quæso deest Petro, primogenito eius filio: quin facile de illo sperandũ sit: æquaturum eum generositate & virtute gloriam patris. Sic enim a tenero egregiis moribus institutus est: ac præclaris disciplinis imbutus: ea viget prudentia, consilio, ac etiam contra rationem ætatis rerum experientia: vt optime consultum posteritati per hanc eius successionem dubitari non possit: ac pluribus in futurum sæculis puisum. Det illi Dominus diuturniorẽ vitam: vt quẽadmodum futurus expectatur ab omnibus, dignus semper appareat, Laurentii filius, Petri nepos, Cosmæ pnepos. Bona arbor, bonos fructus facit. Et hic merito credendus est, nihil aliud per omnem vitam suam facturus: nisi quod viderit patrem facientem. Hac de filio spe ductus, quem ex parentis obitu concæptum mœrorem non lenias? Scripsi his diebus nobilitati eius consolatoriã epistolam. Scripsi quoq; alterã tibi. Non ero modo prolixior: ne diffidere de animi tui constantia videar: si plura q̃ pro infirmitate fomenta, & medicamenta exhibuero. Commendabis me illius magnitudini: commendabis ordinẽ vniuersum. Vale. Romæ. Die tertia Maii. Mcccclxxxii.

Ioanni Maiori Eremi. XXXII.

q Vod raro ad me in Vrbem scripseris, propter eas quas in mediũ adduxisti rationes: non reiicio excusationem tuam. Ex te tamen certior factus, omnes vos corpore bene valere: grate profecto accæpi. Spero autem, q̧ & spiritu longe melius valeatis. Spiritu enim ambulatis: & desyderia carnis nõ perficitis. Remoti estis a contemplatione illarum rerum: quibus facile mentis intentio a spiritualibus reuocatur. Toti si vultis in lectione estis: toti in oratione: toti in illius estis obsequio: quem nosse, viuere: cui seruire, regnare est. Quas vero tibi innumerabiles succurrere cogitationes significas, timendæ non sunt. Si enim bonæ sunt: & eiusmodi de qualibus scriptum est. Et eruditis intersum cogitationibus: Et alibi. Et cogitatio illorum apud altissimum: pro talibus lætare & gaude. Etiam procul accersendæ sunt: ne dum exanimo abigendæ. Sin autem malæ noxiæq;, nec voluntariæ: etiam propterea ne formides. Tentat te Deus: an diligas eũ. Si legitime certaueris: coronaberis vtiq; ab eo: qui discretor est cogitationum & intentionum cordis: Qui intelligit cogitationes tuas a longe: semitã tuam & funiculum tuũ inuestigat. Peruersæ quidem cogitationes separant a Deo: & abominatio domini cogitationes malæ. Hoc nulli dubium. Sed si eis adhibeatur cõsensus: Si non reluctamur earũ importunitati: Sĩ non dolenter eas admittimus. Huic infirmitati (quod te minime latere scio) vtilissimum ac præsentissimum remediũ duco: assiduam crucis Christi meditationem. Quod Petrus innuere videtur: cũ dicit. Christo igitur passo in carne: & vos eadẽ cogitatione armamini: quia qui passus est in carne, desiit a peccatis: vt non iam desyderiis hominũ, sed voluntati Dei, quod reliquũ est in carne viuat tẽporis. Tu quoq; hac armare cogitatione. Saluta Familiã nomine meo: &

vt pro nostro reditu,qui adhuc nobis incertus est, orent:hortare.Vale.Romæ. Die.iiii.Maii.Mccccl xxxxii.

Ioanni Maiori Eremi.XXXIII.

a Vdiui a familiaribus colēdissimi Cardinalis Florentini : profecturum illum Roma quintadecima huius mensis die:Si sic futurum est:ero ni mirum contentus valde:vt post tot mensium interuallum redeā tandem ad vos.Nondum elapsum est anni dimidium:exquo a vobis discessimus: & videor profecto annum integrum excessisse. Reducat nos dominus incolumes sua pietate per intercessionem vestram.Sit curia illorum:qui ea oblectantur:qui potentium familiaritate congaudent:qui gradum sibi facere appetunt ad maiora.Mihi detur solitaria illa atq; vmbratili vita quiescere:vobiscunq; in syluis ac nemoribus versari.Sit mihi pro hac vrbana frequentia,multitudo illa quercuum atq; abietum:& pro hoc continuo strepitu discurrentium hominum ac iumentorum,gratus ille fluuiorum nostrorum defluxus:raucum per leuia murmur saxa ciens:ac suauis auicularum,hincinde volitantium cantus:referens nobis paradisum Domini.Expetere,mihi crede,illas solitudinis delitias & voluptates nemo magis potest:quam qui in hac vrbe diutius fuerit immoratus.Seruire hic q̄plurimos video miserabilem seruitutem : qui non contenti eo gradu ,quo positi sunt:ad altiora semper nituntur : & hac ambitione sitiq; tum dignitatum honorisq;, tum opum atq; diuitiarum,ad vltimam vsq; deueniunt senectutem.Relicta mercenariis ecclesiarum suarum cura : immo tradita adulteris sponsarum custodia,curiam sequuntur:& constituti in caput gentium vt illis præsint:conuersi in caudam sese sponte subiiciunt.Non aduertunt hi:quid Paulus moneat.Seruus vocatus es:non sit tibi curæ : sed si potes liber fieri,magis vtere . De cumulandis diuitiis augendisq; redditibus frequens est inter eos sermo:nec vllus est finis thesaurorum ipsorum.Verum hæc obmittamus.Viderint ipsi:quorum interest.Expectatur hic ad dies paucos ferrum lanceæ:quo transfixum fuit in cruce latus redemptoris nostri . Mittit illud dono summo Pontifici magnus Turcus:& iam Anchonam perlatum dicitur . Excipietur (vt audio) singulari veneratione. Dux Ferrarie adhuc non discessit Roma:qui ante Dominicum palmarum diem huc venit. Saluta Familiam omnē ex me. Vale.Romæ.Die.v.Maii.Mccccl xxxxii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.XXXIIII.

h Eri vesperi egressus de palatio Reuerendissimi Cardinalis Florentini cum aliquot ex nostris:oblata occasione cœpi continuo cum eisdem de te verba facere . Protractus est sermo atq; continuatus : donec ad diuersorium nostrum perueniremus . Ingredienti domum,adhuc mihi eras in ore:& ecce vnus de familiaribus reddidit mihi litteras tuas : quæ me absente allatæ fuerant.Et lætatus simul sum,& admiratus. Tanquam enim me audisses loquētem,præsto fuisse visus es:vt tecum de te diutius ac suauius confabularer. Huius rei testis tibi optimus esse poterit Prior montis Crucum:qui hanc ad te epistolam meam delaturus est.Aderat nanq; & ipse nobiscū : & miratus est mecū factū:tāq̄ factū fuisset de īdustria.Quæ scripsisti de Cardinali Medice colēdissimo:& grauiter & vere scripsisti.Risum videlicet dolore misceri:& extrema gau

dii luctum

dii luctum occupare.Iunior adeptus est Cardinalatus insignia.Magna vt sit pō pa Romæ exceptus est a Pontifice,a Cardinalibus,ab vniuersa curia.visitaue/runt eum domi singuli Cardinales:prælati omnes:oratores omnes:congratu lati de promotione.Et (quod haud parum mireris) quo die nouissimus Cardi nalium ad eum visitādum venerat:nocte in sequenti allatus est ei funestissimus nuntius de parentis obitu.Postera die cœperunt iidem ipsi Cardinales,qui pau loante congratulatum ierant de adepta galeri dignitate,redire ad condolendū de intempestiua atq; inexpectata consecuta orbitate.Fragilis nimirum,& insta/bilis nostra conditio:nihilq; sub sole firmum . Quācito apparuit, verum esse : Tempus ridendi,Tempus flendi.Ridebāt omnia:lætitiam,& exultationē præ/seferebant.Familia induta purpura & serico:Domus omnis auleis & tapetibus operta,& circūornata vt similitudo templi.Et ecce cōtinuo facta mutatio dex/teræ Excelsi. Ploratus & vlulatus multus.Vbiq; gemitus:vbiq; mœror & tristi tia.Parietes nudati,ac nigræ vestes diem Sāctum parasceuen præpropere ad/uenisse monstrabant.Audisses nunc hos nunc illos lamentantes . Versa est,aie/bant,in luctum cythara nostra:& canticum nostrum in vocem flentium. Ceci/dit corona capitis nostri:spes omnis nostra interiit.Et vere quantum ego per/cipere potui,tum ex cōgressu quotidiano,tum ex relatione multorum familia/rium:tulit æquiore animo Cardinalis mortem patris,q̄ multi ex familia:adeo vt enituerit in primis adolescentis constantia . Rediturus Florentiam triduo post cum Reuerendissimo Cardinali,non sinor ad te prolixius scribere.Habeo enim expedire nonnulla pro nostra religione negocia:quæ me occupatum ni/mis detinent.Quod pro me ores,nihil dubito.Paria & ego tecum facio : non quidem merito,sed studio.Reformandis virginum monasteriis apposuisti ma nus.Apponat tecum & suas Dominus.Est enim res indigens potissimum auxi lio Dei.Quātum difficultatis in se habeat:satis mihi expertus videor:ita vt ve rissime scriptum putem.Breuis est omnis malitia , super malitiam mulierum. Hebræum abs te baptizatum,lætus accepi.De propinquis eius fias , vtinā ꝓ/pe diem compos Voti tui.Vale.Romæ.Die.vii.Maii.Mcccclxxxii.

Vgolino Verino Florentino.XXXV.

e Xcusationem tuam,ꝙ tardius ad me scripseris:facile admitto . Neq; enim me præterit:(vt alia tua domestica obmittam negocia) q̄ sis oc cupatus in absoluendo nouo poemate de Maumetanæ Bethidos expugnatio/ne.Instas operi perficiēdo ea potissimum quam prudentissime adducis ratio/ne:ne dilatū nimiū gratiā exuat nouitatis.Quod & ego quoq; admodū ꝓbo. Et ita præterea sentio:haud secus cupidos esse scriptores videndi finē operum suoꝝ,vltimāq; illis imponēdi manū:q̄ cupiant nautæ,qui diutius domo abfue rint,post emensam longam nauigationē portū ingredi.Huc accedit:ꝙ siquid in me peccasti tarditate scribendi:ac longiore q̄ pro amicitiæ officio intermis/sione:promptus ac facilis tibi veniam do : vt & ego vicissim abs te eandē ob culpam in te admissam veniam merear.Vulgo enim dicitur. Qui misericor/diam facit:misericordiā expectat.Petrū Rodolfum quē mihi cōmēdasti, vt filiū diligo:idq; non tam quia Nicolai filius Laurentiiq; Medicis gener sit:q̄ ꝙ tuo

testimonio iuuenis sit eruditus,& eloquēs.Quod facile adducor vt credā:cū te habuerit præceptorem institutorēq;:qui doctrina & eloquētia forte nostra ætate nemini cedis.Non indigent qui huiusmodi sunt apud me commendatione: ad quos complectendos vltro allicior.Et quoniam vacare illum philosophiæ scribis:vt alteram eius partē,moralem inquam,cum sit vtilior,studiosius persequatur suadeo:neq; illi tantū incumbat:in qua sola est oblectatio. Si forte gradum sibi per eam faciat ad maiora:transferatq; se aliquando ad christianā philosophiam:quod vtiq; suauissimum est animæ pabulum.Scribam ei vt hortaris:vtq; ipsum cupere significas:vbi se mihi aliqua scribendi grata,& rationabilis obtulerit occasio.Quod autē ætatis ratio receptui te canere suadeat : in hoc minime tecum sentio.Licet enim adolescens dici amplius non possis:non tamē adhuc senex es,& grandæuus,ac plenus dierum.Nondum tibi a mento pēdent palearia.Nōdum adeo ætate processisti:cum sis modo quinquagenarius: vt emeritus censeri merearis.Quod si fores etiam lōge etiam prouectior:numquid propterea a scribendo merito immunis esse deberes?Nonne Sophocles ad summam senectutem tragœdias cōposuit?Nonne Homerus Socrates Gorgias,nonne philosophorum complures,præclara ingenii sui monumēta in extrema senectute ædiderunt?Nonne quartum & octogesimum agenti annū Catoni septimus originum liber erat in manibus?Nōne eius ætatis orationes cōficiebat?Ius augurum Pontificum ciuile tractabat?Omnia antiquitatis monumenta colligebat:amicis aderat:veniebat in senatum frequēs:& reliqua faciebat:quæ de illo Cicero enumerat?Ingenii non corporis hæc desyderant vires. Tu vero vtroq; robustus,& acer non modo expectare non debes,vt tibi canatur receptui:verum potius existimare,ineūdam tibi modo esse pugnam:sumēdos dictandi recētes labores:vt aliquid ædas dignum te,dignum tua ætate,dignum amicorum de te expectatione.Minaris te,nisi respōdero properaturum ad me.Ego vero pene in eo fui:vt nihil rescriberem:ne forte moratura sit tē vēturum epistola mea:vt vel iratus & indignans ad nos te cōferres.Venies itaq;, si mihi obsequi cupis:nam expectatus venies.Quod me beatum appellas:multaq; paruitati meæ supra merita tribuis:ad ea, vbi huc accesseris , respondebo. Habendam nunc rationem puto,præter occupationes varias,imodici æstus: qui haud parū,q̄tum ego experior,auocat auertitq; animū a scribēdo.Vale.Ex Fonte bono.Die.x.Iulii.Mcccclxxxii. Bernardino Priori Claustrali.XXXVI.

Experimur quotidie:quam sint fallaces spes nostræ:quam inanes cogitatiōes.Et merito quidē.Nō enim cogitationes meæ,cogitationes vestræ:dicit Dominus.Animaduerti ego vt plurimum in rebus meis: læta principia tristes exitus habuisse.Extrema nanq; gaudii,luctus occupat. Sicut e diuerso sæpius accidit mihi:vt extrema luctus excæperit gaudium . Præcedunt ieiunia festos dies,quia nimirum secundū multitudinem dolo℞ meorū in corde meo,cōsolationes tuæ lætificauerunt animam meā.Videbamur nobis paruo momēto effecti beatissimi:adeptiq; in honorē religionis nr̄æ,decus insigne.Et q̄tum res in cōtrariū reciderit:malo ab aliis,q̄ a me significari tibi.Qui p totā vrbē ferantur rumores:imo q̄ passim ab oibus in faciē obiiciatur nobis,

 quod

quod factum est:aut si non est factum,pro facto tamen certissime omnes opinā
tur:sileo. Dehonestata est hominis sanctitas,per vnius,aut alterius corruptam
mentem:& in tanta re tales ei socii dati sunt:qui non solum huic vrbi, verum
etiam vniuersæ christianæ rei publicæ,scandalum pepererunt. Non scribo tibi
apertius:quia non sunt hæc litteris commendanda.Et ego certe adeo amaritu
dine repletus sum:vt vix sim compos mei.Quacunq; iter facimus:digito mō/
stramur: subsanamur:illudimur: adeo,vt si cōmode possem,continuo me hinc
proriperē in solitudinem.Quis vnq̄ credidisset:vt tam cito illustratus hic can/
dor noster,tantam contraxisset maculam,aliena culpa?Vnius,aut duorum cri/
men multis impingitur:nec vacare potest etiam vir innocentissimus,atq; inte
gerrimus ob maloꝝ cōtuberniū infamia & nota:q culpa vacat. Sed malos ma
le perdet Dominus:& tanti reatus autores,condigna (vti sibi persuadent oēs)
pœna mulctabit.Non respondeo aliud litteris tuis,vana lætitia plenis.Hæc ti
bi modo sufficiant.Vale.Romæ.Die.xvi.Augusti.Mcccclxxxxii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.XXXVII.

a Nteq̄ Camadulo discederem:vt venienti Romam Reuerendissimo
D.Cardinali nostro Patriarchæ Venetiarum in itinere occurrerem:
ipsūq; in vrbem deducerem:sicut eius nomine per litteras monitus fueram:ac
cæperam pauloante epistolam tuam.Scripturus ad te de die in diem, hucusq;
distuli:tum variis occupationibus distractus,tum certiorem præstolatus nun/
cium.Non respondebo modo litteris illis:vt pote & vetustioribus, & quæ de
Cardinale Florentino mentionem faciant:de quo satis scriptum vltro,citroq;
sit.Hoc tātum dixerim:ꝙ haud minus ego videre te & alloqui cupio,q̄ tu me:
quemadmodum plenius litteris significasti.Sunt,qui putant:rediturum Vene/
tias Reuerendissimum Cardinalem Venetum: q̄uis adhuc minime cōstituerit.
Si hoc fecerit:potero hac occasione inuisere dignationem tuam:quod erit mi/
hi supra modum gratum.Interea hic ero:Vbi cogor romano viuere more.Per
soluto quotidiano diuini officii debito:ac sumpto cibo:vix aliud mihi agerē nō
licet: q̄ & conuenire Cardinalē:& equitare cum illo. Quem morem quotidie
bis seruo.Si quid ocii aliquando furatus fuero:id totum consumitur aut in visi/
tandis aliis Cardinalibus,præsertim quibusdam:qui nostræ religionis patroni
ac defensores sunt:aut in expediendis nostri ordinis negociis. Reminiscor sæ/
pius gratissimæ nostræ solitudinis,& eremiticæ tranquillitatis. Succurrit mihi
cœli illius temperies:quam dum confero cum hoc vrbano æstu:desyderio ipsi
us afficior plurimum.Habeo domum in via: quæ Pontificis dicitur: quæ die
noctuq; discurrentium hominum atq; iumentorum tumultu continuo frequen
tatur.Nihil certe contrarium magis & naturæ,& institutioni meæ.Nisi cogno/
scerem natum me esse ad laborem:impatientius ferrem hanc vrbanam, & ro/
manam præsertim commorationem.Sed quando huiusmodi peregrinatiōes,
non mea sponte,sed alieno coactus imperio suscipio:nō me sinat Dominus hu
manis subiacere periculis:dum obedientiæ bono repugnare mihi non licet:dū
maiorum meorum pareo voluntati.Si gloriari nō possum cum apostolo ob nō
adeptum lucrum:in itineribus sæpe:tristari etiam nollem, ꝙ iacturā fecissem:

De electione noui Pontificis:& qualiter fuerit celebrata:nihil scribo: quoniam omnia tibi esse nota arbitror.Factū est,sicut Domino placuit.Orandus est ipse: vt talem nobis pastorem dederit,quē diu optauimus : cui magis curæ sit oues pascere,q̄ earum lacte vesci,& lana operiri. Qui iuxta Pontificem alium , non dominetur in clero:sed forma fiat gregis:vt non dominetur eius omnis iniustitia.Vale.Romæ.Die.xxiiii.Augusti.Mcccclxxxxii.

Bernardino Priori Claustrali.XXXVIII.

s I tibi Seriatim referre ac perscribere voluero:qua heri celebritate,honorificentia,pompa,Summus fuerit Pontifex coronatus:non sufficiet dies.Pulchrum sane spectaculū:& visu delectabile:neq; penitus infructuosum: si ad spiritum,quæ temporalia sunt referas.Varius enim distinctarum personarum & dignitatum ornatus,ordo incessus:supernorum ciuium atq; beatorum multas & diuersas referebat mihi mãsiones:& ecclesiæ istius militantis decor, ad consyderandum triumphantis ecclesiæ statum ac splendorem, animum sæpius euocabat.Effusa erat per totam vrbem turba multa virorum, ac mulierū, in itinere atq; e fenestris spectantium: donec a Sancto Petro , post celebratam ab ipso Pontifice missam Spiritus sancti,ad lateranum peruenimus.Via omnis per quā equitauimus,pannis erat contecta,ac variis triumphorum Similitudinibus ornata:pendentibus vtrinq; ad parietes ædium auleis ac tapetibus : appenso pluribus in locis ac depicto Pontificis signo , distichis epigrãmatibusq; variis inscripto.E quibus hoc vnum accipe:quod iter faciens,per lectum edidici:quodq; a multis grauibus viris haud multum commendari audiui. Cæsare magna fuit:nunc Roma est maxima:Sextus regnat Alexander : ille vir : iste Deus.Reuocauit vero me ad consyderãdam humanæ conditionis infirmitatē, & ad contemnendam terrenæ potestatis & amplitudinis gloriam : quod inter has supræmi culminis delitias,in templo lateranēse,me præsente ac proprius existente,atq; intuente cum aliis prælatis,Pontifici accidit.Quod vtrum prolixioribus cerimoniis fatigato apud Sanctum Petrū,ac de via fesso : vtpote qui cum mitra,quod regnum vocant,ac sacerdotalibus indutus,ad lateranum feruente desuper sole iter habuit,sic illi euenerit nescio.Expectantibus eum nobis in templo,ingressus est tandem,lassus admodū & exæstuans.Ad altare primū, cui supposita sunt capita apostolorum flexis genibus orauit: possessioneq; loci de more accæpta,populum benedixit. Inde ad altare maius templi in Sancta Sanctorum,Vbi sella reposita erat eminentiori loco,sese recæpit: vt ibi a Canonicis & sacerdotibus lateranensibus sibi obedientia exhiberetur.Aegre ascendētem gradus,hincinde duo Cardinales diaconi adiuuabant.Conuersus ad populum Pontifex,Vbi resedit:immo vbi viribus destitutus,super sellam concidit: continuo super collum Cardinalis Sācti Georgii reclinauit caput. Syncopi correptum dicunt.Sic exanimatus tandiu immobilis mansit:donec allata aqua cōspersus faciem spiritum recæpit.Et tanti faciunt isti Pontificatum:qui tanti cōstat:tanto periculo comparatur.Quid ei profuerint tot armatorum acies : per vrbem totam ad custodiā eius dispositæ? Velit modo Dominus:& facile quid possit ostendit.Dum hæc scribo:vrget tabellarius,vt sibi dem litteras. Quamobrem

obrem respondere nō possum modo binis litteris tuis: quas nudius tertius ac/
cepi: & has ad te imperfectas mitto. Vale. Romæ. Die. xxvii. Augusti. Mcccc/
lxxxxii.   Bernardino Priori. Claustrali. XXXIX.

V T de nostro itinere certior fias: paucis significabo, quid per hos quin/
q; dies, ex quo mouimus ex vrbe, acciderit nobis. Octauo idus Septē
bris summo mane profectus est Roma colēdissimus Cardinalis noster cum fa/
milia omni. Deduxit eum ad duo milia passuum Orator Illustrissimi Dominii
nostri cum protonotario Grimano. Quibus inuicem vale dicentibus: super/
uenit Priuolus noster protonotarius & ipse. Dimissis omnibus ad pontē Aemi
lium: coeptum iter agere peregimus. Equitauit Cardinalis ad quinq; miliaria.
Reliquum itineris diei eiusdem sella vectus est. Et vt minutius cōscribam oīa:
anteq̄ iumenta conscēderemus Romæ: hauserat senior ouum sorbile recens, ac
parum vini: vt facilius perferret laborem itineris. Ad castrum nouum pransus
meridie, vbi pauxillulum quieuit, inde vesperi Arrignanum peruenit. Ibi non
dum bene digesto prandii cibo cum lectum magis quā mensam cuperet: neq;
carnibus, neque ouis in cena vesci voluit. Modicum tantum panis & vuæ sum/
psit primis iam tenebris: & secunda hora noctis completo diuino officio quie
ti corpusculum dedit. Sperantes autem nos ipsum facile somno corripiēdum,
vtpote de via fessum: vbi surreximus, parum illū dormisse cognouimus: quar/
toq; ea nocte e lectulo sese ad latrinas recæpisse. Condixerant autem vesperi ii,
quorum ductu iter faciebat: vt ad euitandos æstus diei, duabus ante lucem ho/
ris ipse cum familia iumēta conscenderet. Quod tempestiuius etiam factū est,
inuitante illos lunæ ipsius lumine, quæ pernox erat. Minus vero experti rerum
huiusmodi: quorum se fidei curæq; optimus iste Dominus crediderat: præmi/
serant sellam cum iumētis onerariis: vt postq̄ illuxisset dies, more solito depor
taretur: ne frāgeretur nimium, si diutius equitasset. Vbi surrexit aurora: expetiit
Cardinalis sellam conclamantibus plurimis, vt ea adduceretur, quam opinabā
tur esse in comitatu: nusq̄ reperta est. Fessus longa equitatione: excitante illum
etiam ventris profluuio: sedit in terra aliquantulum: donec perquireretur sella
cum vectoribus. Demum vbi percepit alia delatam fuisse via: coactus est senex
iterum mulam conscendere: super quam ægerrime licet equitauit vsq; ad traie
ctum Thyberis. Expectauit ibidem apud hospitium lectulo iacens per duas ho
ras: donec tandem allata est sella gestatoria. Inde transmisso flumine, ad proxi/
mum opidum, quod sex milibus passuū distat, peruenimus: & eo certe animo,
vt prāsi Narniam peteremus. Cæterum cum debilior videretur Cardinalis tum
disenteria tum agitatiōe longioris viæ: quā vt equitare eo die vlterius posset:
placuit suis ne inde moueremus: ne malum malo adderetur? Quod consilium
plurimum comprobaui. Sequēti die, quo natalis Virginis Mariæ nobis illuxit:
Narniam mane peruenimus: quo non iumento, sed sella tantum ob imbecil//
litatem corporis senex delatus est. Ibi ante meridiem sumpto cibo, medicum
me hortante accersiuit. Iussit ille continuo parari nō nulla, quæ minime impro
bauimus: & precipue cataplasma super stomachū ad retinendum cibum. Si qui
dem bis eodem die illum reddidisset. Vesperi Interamnam applicuimus. Vbi

crescente indies lienterica infirmitate, coactus est in hospitio ad hancusque diem requiescere: duobus illum medicis quotidie visitantibus: ac diligentissime curationi eius insistentibus. Hactenus Fluxus minime sistitur. Quin hoc biduo quadragies, & eo amplius latrinæ insedit. Cibum tamen retinet: & ne minimũ quidem febrit. Colore est viuido, ac rubente facie: macilentiore tamen. Iacet sine intermissione: vtpote inualidus ob frequentem fluxum. Medici bono animo iubent nos esse: indigere illum potissimum quiete & somno: breuiq; fore incolumem asserentes. Familia omnis mœrens ac tristis, & imprimis propinqui eius plurimum illi timent: & infirmitatis, & ætatis habentes ratiõem. Ego vero nisi aliud superuenerit quod fluxum grauet: euasurum illum spero. Placuit tamẽ nobis rei seriem tibi notam facere: vt pro fœlici tum ipsius tum omnium nostrũ reditu, & tu & cæteri orationes fundatis. Non deseram illum vllo pacto: donec penitus conualuerit. Quod vtinã breui largiatur nobis Dominus sua pietate. Vere sanctus est vir: & tantam præsefert in aduersa valitudine patientiam: vt mirari satis non valeam. Vnus atq; idẽ videtur semper: & nihil expectare aliud nihil magis expetere: q̃ transire ad immortalitatem. Vale. Ex Interamna. Die x. Septembris. Mcccclxxxxii.

Bernardino Priori Claustrali. XL.

h Ei vereor: ne, priusq̃ hæ tibi redditæ fuerint litteræ, lumen nostrum extinguatur. Scripsi tibi nudius tertius: quomodo se haberet Cardinalis noster: & quæ de futura ipsius salute, relicta esset nobis spes. Nunc vero euidentius aliquid tibi significo: & certe tristis ac mœrens. Ad hãc vsq; horam me dici nullum imminere periculum contestati sunt: siue q̃ noluerint contristare nos: siue q̃ fluxum sine febre salubrem dicerent. Nunc autem & debiliorem solito effectum: & vexatum febricula ipsum asserentes: parum ei vitæ super futurum diiudicãt. Diuina sane ope & auxilio tantum indiget: qui prorogare solus illi diuturniorem vitam potest: & ab omni liberare infirmitate. Sisti hactenus profluuium non modo nullis remediis potuit: verum die noctuq; in horas magis crescit: & materia corruptior, mixtaq; sanguine atq; abundantior egeritur. Cæterum credi non posset: quanta cõstantia ægritudinem ferat. Petiit ipse spõte confiteri: atq; in crastinum eucharistiam sumpturus est. Si placuerit, inquit, Domino: vt hinc decedam: libenter demigrabo. Dignetur me modo in pace suscipere. Remotus est penitus ab omni terrenarum rerum cogitatione: animo tantum cœlo intentus. Ex ore eius ne verbum quidem ociosum prodit: huius mundi oblectamenta prorsus abhorret. Eius exitus, quãdocunq; erit futurus, talis ab omnibus expectatur: qui sanctissimæ vitæ eius meritisq; respondeat. Vale. Ex Interamna. Die. xii. Septembris. Mcccclxxxxii.

Augustino Barbadico Principi Venetiarum. XLI.

t Ristis ac mœrens scribo dignationi tuæ. Profectus Roma colendissimus Cardinalis noster Patriarcha octauo idus Septembris: sequenti die fluxu epatico laborare cœpit. Tertio post die egerrime licet, Interamnã oppidum delatus est: Vbi ad hanc vsq; diem lectulo iacet. Visitarunt illum medici tres, & quidem haud imperiti: qui bono esse nos animo per hos dies iusserunt. Heri tantum superueniente febricula, de salute ipsius desperare cœperũt. Hodie vero

die vero

die vero post meridiem visitato infirmo,tactoq; pulsu monuerunt nos:ipsum vsq; in crastinum vix superuicturum.Visum est mihi haud indecens, huius rei certiorem facere magnitudinem tuã. Nos hic præstolabimur euẽtum rei Dñs autem:qui mortificat & viuificat:deducit ad inferos & reducit:præter mortaliũ spem sua pietate iacentem seniorem erigat:& cõualescere sua gratia permittat. Vnum est quod nos plurimum recreat & reficit.Heri confessus diligentissime: hodie singulari deuotione eucharistiam percæpit.Et sicut hactenus sancte ac innocenter vixit:ita ægrotans nihil aliud curasse videtur:nisi vt sumpto sacrosancto viatico,atq; ecclesiasticis sacramentis munitus:ex hac lachrymarum valle demigraret.Vale.Ex Interamna.Die.xiii.Septembris.Mcccclxxxxii.

Bernardino Priori Claustrali.XLII.

d Ecessit Pastor noster hoc eodem momento:quo tibi scribo in præsentia:secunda videlicet & vigesima hora diei:quo exaltatio Sanctæ Crucis percelebratur.Decessit autem non secus,ac vixit:tanta sane animi intentiõe in Deum:vt nihil magis desyderasse illum crederes.Moriatur vtinam,quãdo cunq; Deo placuerit,anima mea morte huius iusti : fiantq; nouissima mea eius similia.Ad vltimum vsq; spiritum sensu optimo viguit.Nudius tertius confessus est.Heri de manibus meis,percelebrata in cubiculo eius missa, corpus Dominicum accæpit.Hodie extrema vnctione munitus:compluribus diuersi ordinis religiosis lectulum circunsistentibus,ac pro ipsius exitu nobiscum depræcantibus,dormiuit in pace.Orabitis pro communi parente: & pro vnico vitæ regularis exemplo.Vale.Ex Interamna.Die.xiiii.Septembris.Mcccclxxxxii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.LXIII.

a Go gratias dignationi tuæ:q; sicut petieram , litteras tuas paulopost reditum meum apud Sanctum Michaelem offendi.Quod responderẽ mihi coram maluisses ob multa,quæ scribi satis commode nequeunt:si placuerit Deo,in hoc ego tibi vicissim obsequar,& quidem haud inuitus . Nam reuera nescio:an alia de causa libentius in patriam veniam:q̃ vt ea occasione aliquãtisper tecum sim:cui supra modum debeo : quia abs te sine modo diligor. Cardinalis noster ita profecto mortuus est:vt vereri non possis, traslatum illũ fuisse ad immortalitatem.Interfui omnibus . Male nimirum mori non potuit: cuius mortem vita immaculata,vita Sancta præcessit.De fugæ desiderio insolitudinem,nihil minus dubites.Nam quo frequẽtius ea mihi quies intercipitur: quo diutius meus in illam reditus prorogatur:eo maiore peregrinatiõis tedio afficior.Memor tamẽ illius, qui de seipso dixit:In itineribus sæpe: æquiore animo fero,quæ mihi eueniunt.Verba prophetæ quæ adduxisti, ob nouã Pontificis electionem:Foderunt ante faciam meam foueam:& inciderũt in eam: Nõ sine aliqua mea interprætatione perlegi:q̃uis dubitare videaris:ne quo tendãt intellecturus sim.Vbi tecum adero:sensum meũ aperiam.Est enim & hoc vnũ ex iis : quod honestius,ac tutius sermone q̃ stilo sit conferendũ.Quas tam pro eligendo q̃ pro electo Pontifice orationes fudisti:atq; ab aliis fundi iussisti:non possunt non commendari.Cupio sicut illas exhibuisti ex animo , ita salutarem consequantur effectum:vt verbo & exemplo quibus preest proficiat: & ad vitã

vna cum grege sibi credito perueniat sempiternam. Obiisse Romæ ob itineris incommoda vnum ex tuis: duos infirmari adhuc: haud multum miror: quãdo ego de via fessus, Vbi in vrbem applicui, per triduum accersito medico, & carnibus vesci, & lectulo iacere coactus sum. Quem scribis nõ esse tuum: rogatus ab eo tanq̃ tuo commendaui tibi. Si non est eiusmodi: quem aut abs te, aut a vicario tuo, cuius ipsum esse affirmas, tanq̃ alterum Onesimum censeas admittẽdum reiiciatur. Rediisse iumenta tua defatigata: satis credo: & si id aliquorum culpa: quorum potissimum nescio. Quando tamen reditura nequaq̃ sperasti: condonata illa tibi fuisse existima. Et vulgo dicitur. Equo donato in os ne respitias. Vtilius nobis foret, si requisiti nostris sumptibus conductitia iumenta commodaremus, quã nostra. Quod experimento sæpius didici. Priorem Sancti Ioannis admonebo: vt phaleras & instratorium mulæ tuæ Angelo fratri dari iubeat. De medicis ad quos mendicorũ alludis vocabulo, nihil neq; pro eis, neq; contra eos dico: præter hoc tantum: quod in sui excusatione nõ semel ab eis audiui: q̧ in sene ac pleno dierum difficilior semper esset curatio. Si quidẽ pannum vetustum puncta non retinere. Satis tamen meo iudicio diligentiæ adhibuerunt. Clymachum ab Ambrosio olim generali patre nostri ordinis e greco latinum factum quem petisti: mecum feram. Nescio tamen: an penitus tibi satisfacturus sit: cum mendosior videat̃ transcriptoris culpa. Quod si tardiuscule forte venturus ero ad te: præmittendum tibi librum curabo. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xxvi. Septembris. Mcccclxxxxii.

Ioanni Maiori Eremi. XLIIII.

b Ene & vtiliter consuluisti tibi: vt ingressurum mare exoraueris me: ne mecum Venetias nauigares. Præuidisse videris futuram tempestatẽ. Licet enim ea die, qua inuicem digressi sumus, cum post meridiem ego nauiculam tu mulam cõscendimus: ex portu Pisauri Arriminum prospera nauigatione peruenerimus: ac sequenti die Arrimino soluentes portum Rauennæ satis tranquillo mari tenuerimus: non ita tamen die tertia nobiscum actum est. Diuerteramus Vesperi ad Monasterium Canonicorum regularium Sanctæ Mariæ in portu. Vbi benigne accæpti: elatum de naui funus Reuerendissimi Cardinalis nostri in templum deportari iussimus. Mane summo missis in honorem Sancti Matthæi, cuius natalis solẽnis agebatur dies, a nobis percelebrata: tandiu distulimus regredi ad mare: donec a conuentu illo Canonicorum, missarũ solẽniis pro defuncto decantatis: ab eisdem etiam cadauer nõ sine decenti exequiarum pompa, ad cymbam relatum est. Aderant ibi præter nostras tres conplures nauiculæ, ad soluendum paratæ: nisi turbatius prohibuisset mare, Deterrebant nos omnes marittimæ rei gnari: & in primis patres illi: suadentes ne inde moueremus. Imminere si quidem nobis pæriculũ: Si credidissemus nos mari. Tãdem placuit nostris: vt timore posthabito: cœptam nauigationẽ prosequeremur: impellente nos præsertim funere ipso: quod octauo iã die capsula pice oblita, terra mariq; conuectum: vt Sepulchro obtegeretur necessario postulabat. Egressi in altum soli nos cũ nauiculis nostris, nusq̃ vidimus nauigiũ aliud. Ruebant si quidem vna eurus notusq; vehementius: q̃ incontinenti exi/

stentes

flentes coniicere pauloante potueramus. Pœnitebat nos capti conſilii: vbi re/
medium illius reuocandi nullum nobis relictum erat. Cogitabam ego præte/
rea, deducere nos funus viri Sanctiſſimi: quod religioſum foret ac pium: dice/
bamq;. Si iniquitates noſtras obſeruare decreueris Domine: obiicimus tibi in/
tegerrimi Præſulis tui merita: cuius corpus, ex quo ſpiritum tibi apud Interam
nam reddidit: cōtinuato atq; indefeſſo obſequio hucuſq; perduximus. Intume/
ſcebat interea mare: & vndis altius inſurgentibus, atq; in nauigia irruentibus,
iam iā obruendi videbamur. Adeo vero acriter ventus flabat: vt vltra quatuor
decim paſſuum milia per ſingulas horas ſecuerimus mare: ac veſperi clodiam
ieiuni, atq; afflicti pauore ac tempeſtate applicuerimus. Sequenti die veriti im/
minentem procellam, de induſtria mare deuitauimus: ac malis nauium depo/
ſitis, auctiſq; remigibus, magna comitante nos pluuia: per paludes ad Sancti
ſpiritus monaſterium venimus. Diuertimus eo: tum vt commodius prandere
mus: quibus locus potius q̄ cibus deerat: tum vt interea ceſſaret hymber. Sum
pto cibo, adhuc deſuper cœlo ruente: inde profecti ad patriarchatus vſq; baſili
cam nauigauimus: relictoq; ibidem Colendiſſimi patris Cadauere: conducta
minori cymbula ad noſtrum Sācti Michaelis cœnobium traiecimus. Excæpe/
runt nos monachi omnes ſolita humanitate. Placuit nobis his diebus viſitare
epiſcopum noſtrum Paduanum: a quo accæpti fuimus tāta humanitate: vt ma
iore non potuerimus. Biduum Paduæ peregimus. Cum illo fuimus fere ſemp.
Nullis ſuperuenientibus hoſpitibus etiam magnæ autoritatis viris, vnq̄ paſſus
eſt: vt vel momento temporis a latere ſuo diuellerer. Inuitauit nos ad pranden
dum ſecum, in ſequentem diē. Erat aūt futura quinta feria. Cūq; ſubuererer præ
bere conſenſum ciboꝝ cauſa: futuros nos reſpondit bene concordes. Itaq; con
tempto eſu carniū, piſcibus nobiſcum veſci tantum voluit. Sponte ſua præte/
rea diem vnum apud nos in Porciliæ monaſterio, vbi rediuimus ex Abbatia
Carceꝝ, peregit. Venit enim ad nos ſummo mane: ac diſceſſit veſpi, Accæptus
a nobis cibis carnalibus: qui tamen vitæ regulari cōueniebant. Pauit ipſe nos
per diē totū ſpiritualibus epulis. Vere magnus eſt vir: magnus inq̄ doctrinæ:
magnus vitæ itegritate. Fœlix chriſtiana res publica: ſi huiuſmodi præſules ſin
gulis ciuitatibus præficiendi eſſent. Dici profecto tunc haud immerito poſſet.
Qualis populus: ſic & ſacerdos. Vtiq; in bonum, & non in malum. Bene ſe ha/
bere (venio nūc ad epiſtolam tuam) omnes in noſtra Eremo ſcribis. Et ego vt
in melius proficiant, ſemper cupio. Inuideo ſane quieti ipſorum: hac fere iugi
diſtractus peregrinatiōe. Circuiui terram: & perambulaui eam. Labor multus:
fructus nullus. Det mihi Dominus orationibus veſtris: vt nō multo poſt apud
vos conquieſcam. Imaginor plerūq; noſtram illam Solitudinem: & quo inde
abſum diutius: quo remotius per vrbes vagor: eo auidius illam mente præſu
mo: atq; intentius expeto: vt ſolent humana ingenia vt plurimum niti in veti/
tum: & difficilius experta carere voluptate, honeſta in primis & Sancta. Orabi
tis igitur pro noſtro reditu ad vos: proq; noſtra pace & ſalute. Vale: & Eremi/
tas omnes ſaluta meo nomine. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xviiii. Octo/
bris. Mcccclxxxxii.

Baſilio Abbati. XLV.

f Visse hoc anno vites feraciores, adeo vt largiore vindemia vasa nostra omnia fuerint repleta: laetus accepi: non tam quoniam sicut scriptum est vinum laetificat cor hominis: q̄ vt familiae ac superuenientibus hospitibus: qui nunq̄ ibi desunt: abundantius satisfiat. Nihil vero iucūdius didici: q̄ q̄ diligēter cures: vt domus vineae nostrae in dies magis erigatur atq̧ cōsurgat. Erit (vt spero) opus gratum omnibus: & cōmodum nobis. Velit Dominus: vt breui perficiatur. Si recaepisti in claustrum priorem Pratalis: prudenter fecisti. Leuior enim erit Suppriori sarcina gubernandorum nouitiorum: & quod alteri deerit, ab altero supplebitur. Aegre tuli mortem domni Alexii: quē opto migrasse ad Dominum. Obiit vt audiui, in beneficio extra ordinem: cui praeest Franciscus monachus eius conterraneus. Vtinam coactus non fuerit desyderare in sua infirmitate: qui in iis quae ad vtrūq̧ hominem spectant maiorē sui curā habuerint: neq̧ sero ipsum poenituerit, expertum se tandem fuisse: quāto securius viuatur in conuentu fratrum & in claustro monasterii. De oratorio quod extruxit, an annectendum sit nostrae Eremo: coram deliberabimus: & q̄d vtilius visum fuerit fiet. Lucam Sāctini Saluta meo nomine: & gratias illi age pro collato nobis beneficio. Liberauit enim me de ore leonis. Placuit mihi admodum: q̄ inieris cum eo societatem gregum nostrorum atq̧ armentorum. Est enim fidelis domui nostrae: nec poterit nō prodesse vt tibiq̧, quod factū est. quando alter alteri afficitur in veritate. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die xxi. Octobris. Mcccclxxxxii.

Bernardino Priori Claustrali. XLVI.

v T noueris itineris nostri seriem: conscribā minutius quae per. xii. dies (tot. n. iter peregimus) acciderūt nobis. Scio. n. te hoc a nobis expectare: & ego in secessum vineae nostrae, quam Eremitarum vocant, vbi plurimum ocii suppetit mihi: hodie me contuli. Qua igitur die profecti a vobis sumus, Patauium peruenimus. Et ecce paulopost ingrediuntur ad me duo ex conuersis nostris Fontis boni cum fasce epistolarum: aduenisse iumēta nostra ad coenobium Carcerum nunciantes. Haud multum vero hilares, immo subtristes ac moerentes eos contemplatus: salua ne essent omnia sciscitatus sum. Sāctes, inquiunt, conuersus senior naturae cōcessit. Et (quod grauius sibi visum fuisset) vna ex mulis, quam ducebamus ad Carceres, in itinere morbo repentino correpta interiit. Ea Rāpina dicebatur: cui & tu saepius insedisti. Pro conuerso nihil dolui: non tam quia nonagenarius prope migrauit e vita: q̄ q̄ ita semper vixerit: vt ab omnibus existimetur ad immortalitatem translatus. Ego quidem ex quo praeesse Camalduló coepi: nunq̄ illum (miraberis quod dicturus sum) ne verbum sane ociosum proferentem audiui. Creditur ad vltimam vsq̧ senectutem virgo perseuerasse: tanta nimirum pietate religione modestia patientia humilitate praeditus: vt nunq̄ de homine familia omnis mecum non optime senserit. Pro iumento longe minus dolendum duxi: cum mihi cōmodatū, nō meū extitisset. Meae, inquit Dominus, sunt omnes ferae syluarum: iumenta in montibus & boues. Dolendum vero plurimum iudicaui: vbi cōperi monachum, propter quem mulam adduci mandaueram, obstinato animo ad laxiorem vitam sese recepisse. Portendisse mihi videtur huius in anima mortem paulopost futuram,

turam, iumenti interitus: Vt merito illud sapiētis dici posset. Vnus est interitus hominis & iumētorū. Sequenti die ad monasteriū Carcerū venimus: tertio ad abbatiā Pollicinii. Vtrobiq; excæpti singulari humanitate: pegimus apud Vangatitiam solēnē Kalēdaꝝ Nouēbriū diē. Rogatus a monachis missam decantaui: interfuiq; die noctuq; diuinis officiis: & maiore, q̃ pro mea expectatione, voluptate & gaudio. Percelebrata sunt oīa, quæ ad cultum diei festi pertinebāt, adeo accurate tum cantu tum organo: vt ex cōcæpta spūali lætitia mœror successerit: q; tā nobile monasteriū seruiret cōmēdatario: atq; abbatia quæ fuisset libera, facta esset ancilla. Idē mihi euenit in cœnobio Carceꝝ, mari magno ac spatioso. Quod tā & si modo gaudeat libertate: in manū filioꝝ alienoꝝ & ipsum mox venturum nō dubito. Nisi forte Abbas qd sæpius nobis recæpit, effecerit. Verba bona verba cōsolatoria, nō desunt ei. Sed vtinā tandē non doleamus: data fuisse nobis verba. Quarto nonas Nouēbris Ferrariā venimus: tertio vero secūda noctis hora ad hospitium quoddam, quod distat Ferraria triginta milibus passuū, diuertimus. Euasi hoc die manifestū periculum. Nā cum ad euitādū altius lutum viarū Pado ad equitarē: ductus præsertim riparū amœnitate: nullusq; me præter morē meum soli explorator præcederet: incidi in præaltū, ac vestigio cedens sabulū: adeo vt mula, cui insidebā, ea voragine assurgere minime posset. Voluit Dñs: vt iumento descendens, in solidius cœnum pedes ponerem: donec accurrerūt nostri: qui supra genua limo pene immersi & hausti mihi auxilio fuerunt. Mulam periculo maiore excæpimus. Nam si vel passum tm̄ ad dexterā declinasset: quātuncunq; eniti contendisset: nunq̃ inde educi a nobis potuisset. Conscendi per Dei gratiam iterum iumētum illæsus: ac præter pedū vestigia, nulla ex parte luto oblitus. Pridie nonas apud Sanctū Ioānem de Bagnacauallo hospitati sumus: excæpti a Priore & monachis ingēti gaudio. Cōmendauerunt mihi cœnobiū, tum ipsi tum oppidani cōplures: atq; vt cōgregationi vestræ vniendū curarē, deprecati sunt. Quod minime improbarē. Vespe eius diei Fauētiā ingressi sumus. Quāto studio ab Abbate fuerimus admissi: dici vix posset. Māsimus apud illū sequētē diem: prāsusq; est nobiscū Thaddæus Viaranēsis ciuis primarius Fauētinus: vir sane optimus atq; doctissimus: & antiqua mecum familiaritate cōiunctus. Deniq; vt itineris nostri descriptionē absoluamus: duodecima postq̃ a vobis profecti sumus die: superatis alpibus incolumes omnes Camaldulū peruenimus. Occurrerant nobis vltra alpes ad decē fere milia passuū Abbas noster Arretinus cum pluribus domesticis: excæptusq; sum ab eis & a reliqua familia nr̄a tāta exultatione & gaudio: ac si decēnio abfuissem. Det mihi pro sua clæmentia pius Dominus, vt quam domi pacem inueni, ea mihi meisq; diutissime pfrui liceat. Saluta Abbatē oēmq; familiā meo nomine. Vale. Ex nostra vinea Eremitarum. Die. xiii. Nouēbris. Mccccl xxxxii.

Vgolino Verino Florentino. XLVII.

g Rauiter te ferre, priuari me quiete: facile credo. Quis enim: qui modo me diligat caritate non ficta: non indoleat vicem meam? Monachus sum: dicatus solitudini: eremitarum pater. Et tāquam exhorream professionem meam: vagari per prouincias, per vrbes cogor. Distrahor & corpo

te,& animo:vt maioribus meis morem geram:fitq̧ longinqua peregrinatio/ne mea:vt ne dum amicorum,sed mei quoq̧ oblitus videar. Benedictus Deus: qui erudire nos forte his erroribus ac discursionibus pergit: vt salubriter cogi/temus:non habere nos hic manentem ciuitatem,sed futuram inquirere. Et,ꝙ dum sumus in corpore,peregrinamur a Domino. Genethliacon tuum non se/mel legi. Congratularis nouo partui domus Medicis:redditumq̧ rediuiuo ger mine,ac renouato nomine Laurentium:eleganti heroico decantas. Atq̧ vtinā nomen aui referens,eiusdem quoq̧ ingenium & mores ac præclara facinora: vbi adoleuerit,relaturus sit:vt cuius infantuli natalē celebrasti: subinde vir fa/ctus,postquam euacuauerit,quæ sunt paruuli,suppeditata tibi vberiore mate/ria dignis abs te laudibus commendetur. Panagyricum,& syluas, & quicquid edideris,libenter legam. Placitura enim mihi omnia tua,ne dubites: idq̧ non tam tui causa,ꝙ te diligam plurimum: q̄ sui merito,ꝙ abs te manarint,poeta ornatissimo,atq̧ antiquis illis vatibus haud iniuria cōparādo. Vale. Ex Camal. Die.xvi.Nouēb.Mcccclxxxxii.

Benincasæ Suppriori Fontis boni. XLVIII.

Lacuit nobis plurimū:ꝙ sicut scripsisti,claustrales nr̄i bene se gerant. p Vt in melius ꝓficiāt:hortaberis eos meo nomine. Sic enim & gratiā Dei,& nostram beniuolentiam,cumulatius promerebuntur. Si cocus satis omnibus facit:est quod cupio:q̄q̄ parum id curare debemus: quibus lau/tiores cibi ex instituto professionis nostræ interdicuntur. Patiens modo sit la/boris:& squalore ac spurcitia careat:quod raro huiusmodi hominibus accidit. Alias si minus fuerit peritus artis suæ:& obsoniorum conficiendorum rationē non admodum callueritːparum referet. Arcebis a coquina claustrales omnes: ne indulgere gulæ discant:quæ ventris amica est. Reficiantur potius spirituali/bus sacræ lectionis alimentis. Nam sicut Apostolus meminit. Esca ventri,& venter escis:hunc & has destruet Dn̄s. Ideq̧ alio in loco,si spiritu viuimus:spi/ritu & ambulemus. Vale. Ex Camaldulo Florētino. Die.iii.Decē.Mcccclxxxxii.

Dominico Mourocæno Procuratori. XLIX.

d Ignus iampridem omnium iudicio existimatus es: cui procuratoriū Sancti Marci munus,dignitas vtiq̧ in vrbe nostra supremæ proxima demandaretur. Quamobrem plurimum gaudeo:ꝙ in eum tandem locum eue ctus es:quem tua tibi merita longe ante promiserant. Nihil enim conuenien/tius duco,ac rationi consentaneum magis:q̄ vt ii potissimum sublimiores ma gistratus gerant:qui vt aliis præessent,non ambitione non fastu:sed sola virtu tis & probitatis existimatione diuino munere promeruerūt. Agendæ sunt Deo gratiæ non quidem tui causa:tanquam magnum quid fueris consecutus. Nam tibi huius præsertim ætatis,quæ recæptui canere iubet,facta est potius laboris quam honoris accessio. Verum alieno magis commodo gratulandū arbitror. Quo enim maior tibi potestas delata est: eo cumulatiore autoritate poteris prodesse rei publicæ: cuius semper optimis grauissimisq̧ consiliis administran dæ,tanto ductus es zelo: vt cui aliquando cesseris, occurrat nemo. Sit itaq̧ faustus fœlixq̧ tuæ nobilitati magistratus iste:vt vocatus adeo fuisse videaris tanquam Aaron. Sicq̧ per eius occasionem, tum tuæ tum salutis multorum

curam

curam geras: vt procurator merito, multorum consensu ac frequentibus comitiis, fueris declaratus. Vale. Florentiae. Die. xiiii. Decebris. Mcccclxxxxii.

Priori & Conuentui Sancti Augustini. L.

o Ptime suasistis: & sicut decet Sanctos: ac segregatos a peccatoribus: vt curem apud octouiros: ne scorta inter vestrum nostrumq; Sancti Michaelis coenobium, habitare permittantur. Satisfacere enitar iusta petentibus: quando praesertim ad ipsum nouus Abbas noster iunior a me contendit mirum in modum. Quae enim Societas luci ad tenebras? Non est tutum immorari iuxta serpentes. Auerte, inquit Dauid, oculos meos: ne videant vanitatem. Erat enim experientia edoctus: quoniam per oculos ad facinora via esset. Intrat enim mors per fenestras nostras. Deniq; debemus non solum a vitiis, verum etiam a vitiorum suspitionibus esse immunes. Quamobrem per me non stabit: quin venalis illa turpitudo procul inde cogatur demigrare: & vtriusq; monasterii commodo & honestati pro viribus consulam. Valete. Florentiae. Die. xvi. Decembris. Mcccclxxxxii.

Baptistae Aretino. LI.

n On ita se gessit Basilius Abbas in administratione Aretinae abbatiae: vt promoto eo ad digniorem locum, merito Gabriel frater substituēdus non fuerit. Erit vt spero, quod & ipse opinaris, fraternae pietatis & pbitatis aemulator: eaq; suae industriae & īgenii, diuino adiutus auxilio, praeseferret argumenta: vt facile cumulateq; etiam gauisuri sitis: nullam vos per hanc gubernatoris mutationem fecisse iacturam. Quamobrem nequaquam miror: ꝙ omnis ad eum populus conuenerit: ꝙ substitutioni ipsius fuerit congratulatus. Impudicas illas coenobio proximas, procul abigendas curabimus: vt hortaris. Nam sicut scriptum est: laqueus venatorū est mulier: & sagena cor eius: vincula sunt manus illius. Qui placet Deo, effugiet illam: qui autem peccator est, capietur ab illa. Vale. Florentiae. Die. xvii. Decembris. Mcccclxxxxii.

Benincasae Suppriori Fontis boni. LII.

i Vbe meo noīe Mariano nouitio: vt huc ad nos veniat: māsurus in nostro monasterio Sancti Saluatoris. Si est apud Camaldulum frater Nicolai nouitii: cupitq; ad probationem admitti: accipies eum in claustrum sub curam tuā. Significabis mihi post dies aliquot: an idoneū futurum speraueris: vt vtrum cum venero, sit a me vestiendus, ante reditum meum constituam. Petri absentiam ne aegre feras. Educamus isthic pueros non sine labore ac sumptu. Et gratias ago Deo: ꝙ vbi adoleuerint, tales euasisse noscuntur: vt vltro a multis requirātur. Debeo ego membris singulis opem ferre: cui totius religionis cura incumbit. Diuidere pallium meum non induas tantum partes, vt fecit Martinus, sed in multas cogor: vt multos paterna contegam caritate: foueamq; sicut gallina, pullos meos sub alas. Vale. Florentiae. Die. xxii. Decembris. Mcccclxxxxii.

Fratri Hieronymo Ferrariensi Priori Sancti Marci. LIII.

d Iu est: ꝙ te audire concionantem desydero. Singularis enim fidei & caritatis praedicator ab omnibus diceris: ita vt merito de te dici possit. Oleum effusum, nomen tuum. Inuitatus itaq; a nouo Abbate Sancti Foeli

cis,ad concelebrandum sui monasterii Festum diem: eo libentius illi morem geram: si tu quoq; non negaueris præsentiam tuam. Poteris hac occasione cō/plere desyderium meum, desyderium Abbatis: neq; vtriusq; nostrum tantum: verum etiam multorum: qui ad te audiendum conuenient: qui in odorem vn/guentorum tuorum solita current frequentia: quos post te haud inuitos trahis. Hoc si nobis præstiteris, erit tum cæteris, tum mihi in primis supra modum gratum. Vale. Florentiæ. Die. xxix. Decembris. Mcccclxxxxii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. LIIII.

P Etis a me Domine Colendissime humanissimis litteris consolatoriā epistolam, super obitu Illustrissimi Fratris tui Amalphiæ ducis. Spe/ras enim fore: vt lenitus dolor tuus, quem ob illius migrationem conceperas, doctis multorum epistolis: vna mea quam requiris, & cuius spe (vt scribis) vi/deris acquiescere: iam tibi penitus tolleretur. Magna certe est in me fides tua: & adeo magna: vt nisi mihi deessent merita, merito possis audire. Fides tua te saluum fecit. Et quomodo, quæso, exhibere tibi validiora, quam cæteri viri pe/ritissimi fecerunt, medicamenta & fomenta potero: qui aliena ipse ope magis indigeo? Cui dici conuenientissime queat. Medice, cura te ipsum. Immo (vt ve/rum fatear) Esaianum illud absq; vlla dissimulatione vsurpare mihi licet. Non sum medicus: & in domo mea non est panis. Ille nimirum panis: qui cor ho/minis confirmat: qui consternatos erigit: qui solatur mœrentes. Vidisse te iam arbitror, ac facile animaduertisse ex nouissimis litteris meis: quam amaro sim animo: & quam non sine causa turbatus & anxius sedulo abs te implorauerim auxilium, in angustiis in tribulationibus in necessitatibus meis. Proinde obse/cro: ne a me requiras, quod non est in me. Peritiores adi: & qui huiusmodi me/dicamentorum genera abundantius ad manum habent. Deplorat Ambrosius: deplorat Bernardus: immo seipsos vterq; consolatur, mœrētes carissimorum fratrum desyderio, Non dubito esse apud te has & alias huiusmodi complures pixides: repletas ac fragrantes vnguentis optimis: ad leuandum penitus maxi/mum quenq; dolorem accommodatissimis. His delinire: his perungere: & cu/raberis. Si tamen adhuc remediis indiges: neq; cicatricem obduxit vulnus. Quod ego nullo pacto adducor, vt credam. Nō hoc mihi promittit explora/tum iampridem animi tui robur: non singularis sapientia: non longo experi/mento comprobata virtus tua. Repletum quidem credo te fuisse amaritudine, in expectato ac funesto mortis nuntio. Neq; enim stipites aut saxa sumus: vt non moueamur carorum & propinquorum decessu. Fleuerunt sorores Sanctæ Lazarum mortuum. Et quod est mirabilius: vidēs illas flentes Iesus: & ipse la/chrymatus est. Fleuit Dauid filium Absalon. Naturale est hoc: & eandem in om/nibus natura vim seruat. Sed nunquid diutius laxandæ sunt luctui habenæ? Nunquid in lachrymis ac tristitia perseuerandum? Hoc sicut puerile ac mu/liebre: ita infidelitatis arguit hominem christianum. Fili, ait quidam, super mortuum produc lachrymas: & quasi dira passus incipe lamentari: & fac lu/ctum vno die vel duobus: & accipe consolationem super tristitiam: & ne ve/lis lugere semper propter Dominum. Seruasse te audio monita hæc quam

diligētissime:

diligentissime:adeo q̧ accepta insigni clade,maximaq̧ facta fratris amissione, iactura, singulare omnibus constantiæ ac virtutis tuæ dederis argumentum. Auertisti merito animum ab assiduo mœrore:confisus in Dei clementia: q̧ per temporalem hanc mortem,cui sumus omnes obnoxii: (quis est enim homo qui viuet:& non videbit mortem?) translatus sit princeps religiosissimus ad immortalitatem.Fuit is mihi incognitus quidem facie. Sic tamen fertur vixisse: vt breuissimam hanc & ærumnarum plenam commorationem,sempiterna illa & beata vita commutasse credatur. Quod facile coniectari ex fratrum, qui supersunt,moribus licet.Eratis quattuor in vno spiritu. Relicti nunc estis tres:vtiq̧ funiculus triplex,qui difficile rumpitur. Certabatis inuicem amore, pietate,religione. Præcisa est pars vna,cum placuit Domino: qui constituerat terminos eius:& præteriri non poterant.Gaude igitur ipsius gratia,quem præmisisti:non amisisti.Non habemus hic manentem ciuitatem: sed futuram inquirimus.Icirco beatus:qui nunc exultans dicat.Nostra autem conuersatio in cœlis est.Beati enim mortui:qui in Domino moriuntur.Et pretiosa in conspectu Domini,mors Sanctorum eius. Vere qui eiusmodi mortuos fleuerint,flendos puto.Merito itaq̧ tibi lenitus est dolor:immo vt confido sublatus omnino:hac de Illustrissimo Fratre concæpta spe: merito a lachrymis quæ sunt diffidentiæ indices temperasti.Imitatus es prudentiam Dauid Regis: ac penitus christianam fidem:qui defuncto filio,quem ex Bersabee sustulerat, lotus vnctusq̧ est:& mutata veste ingressus est domum Domini: & adorauit. Pro talibus re vera adorandus est Dominus:agendæ illi pro talibus gratiæ: q̧ dedit: q̧ abstulit. Sit nomen Domini benedictum: q̧ ipsius clementia factum est: vt modo in pace in idipsum dormiat & requiescat. Felix profecto huiusmodi dormitio:miseriarum omnium mundanarum solutio & finis:per quam optanda illa & æterna pax vita functos excipit:vbi nihil terreat: vnde nullus expellat:per quam reposita corona iustitiæ cuiq̧ traditur:qui gloriari ac dicere cum Paulo haud mendaciter potest.Bonum certamen certaui:cursum consumaui: fidem seruaui.Proinde rectissime facis:q̧ abieceris ex animo omnem de mortui clarissimi fratris curam:q̧ cito absterseris lachrymas:q̧ de illo in præsentia senseris:quod est de Christianissimo quoq̧ ac probatissimo Principe sentiendum.Cogita illum modo, te tuosq̧ ex illa cœlesti arce despicere atq̧ intueri: & arguere omnes: quorum animos sui desyderio longior forte ægritudo tenuerit: cum ipse inter felices animas, inter beatorum cætus, inter lucidissimas sedes requiescat: atq̧ immortalibus reficiatur delitiis. Ereptum tibi,germani conspectum puta: non visum. Oblitum enim tui nequaquam arbitrare: quem plus (vt scribis) oculis tuis semper dilexisti. Referre gratiam tantæ dilectioni, modo facile credendus est: plenus gratiæ & veritatis. Orare pro te debet assidue ante Dominum: cuius perpetua fruitur visione: ne te deserat in tempore malo: ne deficias in aduersitatibus pro ecclesia Sancta Dei: in qua sedere te fecit cum principibus, cum principibus populi sui.

Immo vt faciat cum tentatione etiam prouentum: vt possis sustinere: & adiuuare (sicut facis) eos: qui in omni præssura sunt: qui iniquorum factionibus persecutionem patiuntur. Vides & (vt coniicere merito possum) sentis etiam: quo tuo emolumento mortali vita excesserit Dux inclytus: cuius corporalem absentiam deplorare visus es. Quod si contendas: non constare nobis: ipsum continuo euolasse ad superos. Purgandas prius fuisse culparum maculas: cum sit nemo mundus a sorde: & omnis homo mendax. Et si dixerimus, quoniam peccatum non habemus: ipsi nos seducimus: & veritas in nobis non est. In vtram profecto partem inclinaueris: ego illum beatum puto. Beati & enim: quorum remissæ sunt iniquitates: & quorum tecta sunt peccata. Iussus abs te (est nanq; mihi pro imperio petitio tua) vt mitigatum ob decessum fratris dolorem acerbissimum, litteris quæ prophanam minime doctrinam saperent pœnitus leuarem: non mihi, non tibi satis me fecisse: optime intelligo: præterquam vni tantum, quam olim apud pietatem tuam arctius obstrinxi, obedientiæ & fidei meæ. Alias nimirum aquæ guttam in mare proieci. Factus sum insipiens: tu me coegisti. Vale. Florentiæ. Die prima Februarii. Mcccclxxxxiii.

Bernardino Priori Claustrali Sancti Michaelis Murani. LV.

Factus sum certior nudius tertius: clarissimum virum Petrum de priolis octauo & vigesimo præteriti mensis die naturæ concessisse. Non potuit sane mihi non fuisse molestissima tanti viri amissio: qui christianissima conscientia, optima fama, ingenti autoritate, pariq; in Vrbe nostra Veneta veneratione, ita semper vixit: vt haud immerito pater patriæ debeat appellari. Amisit certe res publica nostra singulare ornamentum: amisit ciuem probatissimum, ac spectatæ virtutis virum: quo nihil iustius, nihil seuerius, nihil sanctius. Eam per tres ac septuaginta annos duxit vitam: vt non facilem sui æmulationem bonis etiam ac moderatis ciuibus reliquerit. Plenus annis decessit: Sed non minus egregiis facinoribus plenus. Domi forisq; complures magistratus gessit: tanta semper integritate, tanta fide: vt nullius vnquam blandimentis, nullius pauore a iustitiæ semita deflexerit. Nulla fuit apud illum personarum acceptio. Idem semper in omnibus, & cum omnibus erat. Memini ante complures annos, cum censorio munere fungeretur, vulgari per vrbem conceptum: seuerius illum animaduertere in omnes: mitioremq; videri aliquibus. Quod cum ei pro mea in illum solita fiducia retulissem: non negauit, se idem etiam ab aliis audisse: respondisse tamen eisdem. Multos esse defensores misericordiæ: iustitiæ paucos. Decreuisse se pro magistratus amplitudine & maiestate, iustitiæ partes tueri. Vox nimirum tali viro immo censore digna: & qui exemplar æui Prioris plenissimum referret. Quo vero amico, quo patrono, careat nunc cœnobium nostrum Sancti Michaelis: apud quod ex ædificato nobili Sacello dum viueret, nunc mortuus requiescit: non indiges teste. Scis enim ipse: quanto semper fauore, & studio rebus monasterii consuluerit: quanta solici

tudine ipsius iura defenderit: quantum nobis omnibus adiutor fuerit, in opor/tunitatibus in tribulatione. Nec sermone tātum & opera sua locum illum pro/secutus est: verum etiam frequentibus oblationibus, atq; elemosynis: quas ni/hilominus ita secreto seorsumq; faciebat: vt implesse illum non dubites euan/gelicum mandatum. Nesciat sinistra tua: quid faciat dextera tua. Non est: qui hoc certius me nouerit. Nam vt de reliquis sileam: quam solicitus deprecaba tur me: cum ipsius sumptibus & nomine sacellum construerem: ne cui autorem fabricandæ ædiculæ patefacerem. Nullum in ea signum gentis suæ aut pingi, aut lapide imprimi passus est. Ipsi solum opus illud notum esse cupiebat: cui se/mel dicauerat. Vere pius: ac timens Deum: & ab omni prorsus ambitione re/motus. De me autem nihil opus est tecū repetere: quam supra mea merita sen/tiebat: quam mirifice congressu mutuo delectabatur: quā fidenter, ac dulciter cō municabat mecum consilia, & cogitationes suas. Semper mihi parentis affe/ctum exhibuit: semper me pro ætate dilexit vt filium: & pro religione honora/uit vt patrem. Quo fit: vt tanti viri decessu, tardius consolationem sim admis/surus. Quamuis tricerere eius gratia e diuerso prohibeor: quem nō mortuum, sed in meliorem vitam translatum merito existimo: prorsus ita credo, & con/fido. Testamento legauerat: ne ad funeris sui exequias, Sacerdotes alii conuocā rentur, præter parrochiales suos: neq; ad exequiarum pompam præterquā duo tantum funalia deferrentur: (licet hæc filii heredes implesse, nequaquā audio) vt homo integerrimus, ac Deo plenus palam omnibus etiam defunctus indi/caret: quantum viuens humanam cōtempserit gloriam. Indui præterea voluit Camaldulensi nostro habitu: atq; cum eo ad sepulchrum efferri: cum eo con/quiescere in sepulchro: vt religioni & Sanctimoniæ deditum semper eum fuis/se nemo dubitaret. Neq; videretur externo prætiosarum vestium fulgore ocu/los vulgi præstringere: qui meritorum potius nitore illustris existeret. Noluit plura ante pheretrum deportari lumina: cuius corpus totum lucidū foret: nec habens aliquam partem tenebrarum. Sic obiit vir clarissimus: ac Procuratorio Sancti Marci munere supremæ dignitati proximo, integerrime functus. Nun/quam (mihi crede) illius non recordabor: nunquam mihi eius memoria exci/det: donec vixero. In pace: in idipsum dormiat, & requiescat. Si est Romæ Co/lendissimus Protonotarius, eius filius: visitabis eum meo nomine: eiq; significa bis coram, quanto fuerim mœrore confectus, ob parentis mortem: atq; illi me commendabis. Vale. Florentiæ. Die. x. Februarii. Mcccclxxxxiii.

Ioanni Maiori Eremi. LVI.

n On intelligo satis: cur totiens queratur Petrus de Corretio: fraudari se cum iis, qui excidendis abietibus locauerūt operas suas, solito cibo & potu. Si formidatis defectū panis & vini: respōdebitur vobis. Modicæ fidei, quare dubitastis? Si volatilia cœli: quæ nō serunt, neq; metunt, neq; cōgregant in horrea: pascit Dñs: quanto magis vos horreis ac cellariis plenis? Nunqd ad huc aliquid victui necessarium defuit vobis? Nonne: vt taceam reliqua, quibus pro loco & tempore abundatis: a fructu frumēti, vini, & olei, multiplicati estis? Et quidem anima plus est q̄ esca: propter quam nō veremur illam scandaliza/

re.Quod si eis negatis victum:quoniam ægre fertis, excidi abietes:dico vobis,ad hoc illas fuisse positas:vt vbi excreuerint,excidantur:vendãturq; in vsus vestros,ac totius familiæ. Scitis ipsi:q̃ multo plures complantatæ in generalatu meo fuerint:q̃ ego exciderim.Potestis viuere in pace: atq; in idipsum dormire & requiescere:& de cibo ac potu,soliciti estis.Alienum sane hoc plurimũ duco ab eremitico instituto.Ministrãda sunt a me vobis omnia:vt vacetis ipsi orationi & spiritui.Et tamen vltro implicamini superuacuis curis:trepidantes timore,vbi non est timor,cum ne de crastino quidem cogitare iubeamini.Sed & si quid patimini propter Deum:beati.Rogo igitur:vt quẽadmodum sæpius accæpistis a nobis:quomodo vos oporteat ambulare:sic & ambuletis:vt abundetis magis.Vale.Ex Fonte bono.Die.v.Martii.Mcccclxxxxiii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.LVII.

e X litteris dignationis tuæ didici:quid hactenus egerit:vt monasteriũ Sancti Benedicti in pristinam vendicetur libertatem. Non me latet: omnia abs te proficisci in beneficium ordinis:nihilq; magis pro nobis cupere, q̃ pacem & salutem nostrã.Desyderare in te nihil minus quisq; debet:q̃ in omnibus iudiciis tuis singularem prudentiam,integritatẽ,fidem.Hoc ego in pluribus luce clarius expertus sum.Obtundo sæpius eadem in re aures tuas: vereor apud te importunius:vota etiam mea nimia tui fiducia, nõnunq̃ litteris exprimo.Semper tamen pẽdeo ex te.Vacare facilius perturbatione iudex potest: q̃ inter se dissidentium partes.Facies itaq; in causa Sancti Benedicti,non quod nos præpropere forsitan expetimus: sed quod tuã decet sapientiam. Si de me Guido Prior honorifice loquitur:si me (vt scribis) reueretur,&,colit: est quod maxime cupio.Non q; delecter,impinguari oleo caput meum:verum potius, vt paci,& vtilitati ordinis consulatur.Si conuersus absq; simulatione fuerit: & redierit præuaricator ad cor:humiliato illi aderit Deus:& qui est indulgentissimus Pater,pœnitẽtem minime auersabitur.Ego autem,qui iusta de causa,perfecto odio ipsum odisse visus sum: diligam eum in veritate,& animo volenti.Vale.Ex Fonte bono.Die.x.Aprilis.Mcccclxxxxiii.

Ioanni Stephano Parthonopeo.LVIII.

d E tua ex Angelorum Cœnobio profectione: heri vesperi prolixioribus litteris tuis certior factus sum.Teneri a Priore inuitus non potuisti,cum sis ipse iuris tui.Nec miror si ipse diuturniorem apud illum moram passus non es:quando ab eo educati quatuor,vt nosti,Camaldulum transfugerũt. Doleo sane plurimum: si est huiusmodi homo ille:quem isti mihi retulerunt. Monet nos Apostolus: vt non dominemur in clero. Sed forma simus crediti nobis gregis.Et ita præsunt nonnulli:vt non meminerint,patres se quidem esse,non dominos.Dilatant phylacteria: & magnificant Phimbrias:appetuntq; vocari ab hominibus Rabbi:non Dei,sed propriã gloriã quærentes.Imponũt isuper humeris subditorũ onera grauia & importabilia:& ne digito qdẽ volũt ea mouere.Nõ aduertũt,qui tales sunt:quid sacris erudiamur lr̃is.Principem te cõstituerũt:esto inter illos,tanq̃ vnus ex illis. Viderint isti:quo fructu laborent in vinea Dñi:nouerintq; se reddituros aliquando rationem villicationis suæ.

Non

Non affirmo prioresſ̄,horum ſorte cenſeri.Suſpitione tamen non caret,ſuorū monachorum fuga:ipſorumq; de illius moribus teſtimonium.Verū hæc ſuper fluo cōmemorantur tibi:qui vel in cute noſti hominē.Scit Deus,quia nō mentior : optare me mirum in modum:vt talis ſit in adminiſtratione ſui monaſterii:ne de illo quiſq̄ iuſte queratur.Sed vt ad te Ioannes redeam : grato quidem animo accipio votum tuum.Neq; enim cōmorari mecum expeteres : niſi me diligeres.Quid faciam tamen?Neq; domeſtico præceptore opus habeo,neq; cancellario:& amouere alterum ipſorum ab officio,ſine manifeſta iniuria,mihi non licet.Vtrobiq; ſane mihi ſatiſfaceres,pro tua ſingulari eruditione atq; doctrina.Quamobrē,vt paucis tecum agam,ſi venire ad nos volueris animi gratia:ſemper te lætus excipiam.Si vero vt altero eorum,quæ ſupra memorasui,apud me fungaris munere:non eſt,cur tātum laboris aſſumas. Vtrūq; enim locum occupatum inuenies.Monachi tui,mei,noſtri,bene ſe habent:& eorum nomine ſaluere te iubeo.Vale.Ex Fonte bono.Die.x.Aprilis.Mcccclxxxiiii.

Mariano Cuccino Procuratori.LIX.

s Vccurrit mihi reſponſuro litteris tuis,illud potiſſimum de cātico canticorū.Capite nobis vulpes paruulas:quæ demoliuntur vineas.Sunt qui paruulas iccirco vulpes dictas velint : non quia exiguæ,ſed quia exiles,tenues,ſubtiles,& aſtutia plenæ ſunt.Et quid quæſo ſubtilius ad demoliendas vineas,ad perdendas animas:q̄ quos iuſto,& aperto bello ſuperare non poſſis : eoſdem dolo & aſtu niti conuincere?Vide,ſi non hæc verba vulpi illi cōueniāt. Ambit Vicariatū ſibi reſtitui:vt ego aut leuitatis,aut iniuſtitiæ arguar:q; ipſum eo munere temere priuauerim.Et cum me apud Reuerendiſſimum Protectorem non audeat accuſare:qm̄ iure non poteſt:cauſam facti in Baſilium Abbatē reiicit.Nō aliud innuit vulpes hæc paruula:dum Baſilio innocentiſſimo detrahit:niſi,vt me quidem peccaſſe,fidem faciat protectori:Sed tāto venialius,q̄to facilius,non mea ſed aliena malignitate ſeductū.Conatur iſte:vt velim,nolim, læſiſſe videar læſus:& apud iudicem ſimulatis de me laudibus,quaſi aliena culpa erraſſe conuincar.Comprehendetur vulpecula ganniens in aſtutia ſua.Habet iudicem:qui dolos & machinationes eius linceis oculis deprehendat. Fruſtra iecerit rete ante oculos pennatorum.Quid oro hac in re admiſit Baſilius: vt autor exiſtimari debeat reuocati Vicariatus?Nunquid iſte hominem fraude circūuenit:vt me tam inſigni prouocaret iniuria ad vicariatus abrogationem? Nonne ſua ipſius magis temeritas coegit ipſum:vt elationis in me cornua erigeret?Vt leuaret contra me calcaneum ſuum?Si queritur de Baſilio:q; poſt factum tueri partes meas viſus ſit:in hoc vere queritur.Sed nunquid Baſilius modo tandem ſuæ erga me fidei & caritatis argumenta incipit oſtendere?Nonne aduerſus perſequentium me tela pro muro ſe ſemper oppoſuit?Nonne varios tentationū meaꝝ ictus,ſcuto ſuo itrepidus atq; interritus ſemp excæpit?Sin vero tāq̄ facti autorē accuſat:iniquiſſime ꝑfecto id facit.Ego ſum quē Guido offēdit.Ego ſū:q habita dignitatis meæ ratiōe,nō priuatæ iniuriæ:imo q oppreſſi ab illo gregis mei detrimēta cōſyderās:extorſi gladiū de manu furioſi.Hoc cū minime pati poſſit: mouet maria & montes. Et cum iumentum non audeat:

quia vnde audeat, iuste non habet: percutere contendit sellam. Sed experietur tandem se eiusmodi sellam percutere: quæ durissimo operta corio facile ictus suos reiiciat: sicq; se pugnare aduersus Basilium insontem frustra, quasi pugno aerem verberet. Vale. Ex Fonte bono. Die. xx. Aprilis. Mccccلxxxxiii.

Dominico Mauroceno Procuratori Sancti Marci. LX.

r Etulisti mihi, vbi primum legi litteras tuas, de græcis Platonem, Isocratem. Gorgiam Leontinum: de nostris Tertulianum Hieronymũ: quos præter rationem senectutis a componendo & scribendo longa & prouectior ætas minime auertit. Quamobrem non sum miratus, vt veritus es, q̄ tardius ad me scripseris. Miratus sum potius: q̄ vel sero scripseris. Non fuit necesse: vt hunc laborem mei gratia susciperes. Nam & ego (quis oẽs epistolæ tuæ semper mihi fuerint iucundissimæ) nõ id abs te requisierã. Et tu, si ita egissem, iustissimam potuisti excusationem obtendere. Tum lassæ ætatis, tum occupationum multitudinis. Satisfacere tamẽ voluisti etiam tuo incõmodo, & nostræ necessitudini & mutuæ caritati, vt eo mihi esset gratior tua responsio: quo magis præter meam venisset expectationem. Ago gratias huic tuæ pietati: precor q̄ omnipotentem Dominum: vt proroget tibi vitam longiorem, sisq; in futurum sicut mente, ita & corpore vegeto & robusto: renoueturq; vt aquilæ, iuuentus tua: vt de te quoq; per Moysen scriptum videatur. Sicut dies iuuẽtutis tuæ, ita & senectus tua. Quod vero cum omni beniuolentia susceperis gratulationem meã, fecisti nimirum haud secus q̄ te facturum mihi persuaseram. Noui. n. te iampridem singularis modestiæ, & probitatis virum. visusq; es mihi semp pro tua sapientia remotus ab omni ambitione & fastu. Quos gessisti magistratus: secuti sunt potius fugiẽtem, q̄ tu illos immoderatius appeteris. Ex quo facile coniici potest, verissimum esse quod scribis: maluisse te semper ab alio regi q̄ regere. Sic eueniat cæteris tui ordinis ciuibus: vt inanem gloriolã, variosq; rumusculos contemnanta: spernentur, respuant. Et beatæ sane eiusmodi res publicæ. Prodesse nãq; omnes quærerent, non præesse: pluresq; inuenirentur facti viri Magnifici, q̄ factorum ostentatores. Quo circa vt iterum modo repetam, quod prioribus litteris meis scripsi ad te: Sit vtinam tibi adeptus nuper magistratus, ad tuam tuæq; rei publicæ salutem: vt in sublimem euectus locũ, quo te mitius: ac submissius gesseris eo abundantiore cumulatioreq; Dei gratia protegaris: qui profecto humilia respicit: & alta a longe cognoscit. Vale. Ex Fõte bono. Die. xxii. Maii. Mccccلxxxxiii. Petro Barrotio Epõ Paduano. LXI.

f Verunt mihi litteræ tuæ: quas nudius tertius accæpi, vel ex eo iucundissimæ: q̄ fatigatus & tu tuorum persecutionibus, Cæpisti tãdem mecum de limpidissimo Senensi nostro fonte potare. Bene vtiq; fecisti: & prudenter consuluisti tibi. Et certe nescio: an aliunde suauius possis haurire. Quotidiano fere edoctus experimento, hoc tibi cõstantissime polliceor: futurum te in dies magis contentum hoc protectore atq; patrono. Mirareris: si scires, q̄ studiose & impense mihi semper in aduersis fuerit auxilio: q̄ fideliter ac strenue negocia ordinis executus sit: q̄ benigne & blande etiam deficientẽ me in tribulationibus, fuerit consolatus. Totiẽs illi quæ emergunt quotidie in nostro

ſtro ordine moleſtiarum plena, longioribus epiſtolis ſignifico: vt turbari merito plerũq; debuerit, vbi illas accæpiſſet. Et tamẽ ſicut ex tabellariis, atq; ex ipſo reſcribente ſæpius intellexi: Ita poſthabitis cæteris omnibus ſingulari patiẽtia ne dicã voluptate, eas iterum atq; iterũ legit: vt meis ſolis rebus vacare ipſum atq; intendere facile crederes. Bene itaq; (repetã enim) feciſti: q; Colendiſſimo huic Cardinali Senenſi, tu quoq; adhærere decreueris: & elegeris eum tibi in protectorẽ, & in domum refugii. Paratum illum ſemper inuenies ad obſequẽdum tibi: tanta eſt humanitate præditus: & quem exiſtimo autoritate, ſapiẽtia, integritate nulli ſui ordinis cedere. Quod autẽ non meminiſſe tui viſus ſit, niſi occaſione opuſculi tui de ratione bene moriẽdi: Cum illum olim ſæpius fueris allocutus: haud multum miror. Tot eum quotidie adeũt (vti ſemper eſt præcæteris fere Cardinalibus occupatiſſimus) tot eum nouæ præmunt curæ: vt mirari debeat nemo: ſi non nullorum aliquando poſt complures annos oblitus videatur. Sufficit tibi, q; ignotus facie, ſecundum interiorem hominem ab eo nõ ignoraris. Nam & ego de te cum illo, nõ ſemel verba feci. Agam ei gratias (vt petiſti) tuo nomine perq̃libenter. pro ſuſcæpto patrocinio: cum primum ſcripſero ad eum. Quod eodem quaſi fato, quo ego, genitus videare: quando eadẽ quæ mihi, euenire tibi ſimiliter conſueuerint: non reiicio opinionem tuam. Petri ambo: vtriq; demandata animarum Cura: vtriq; inuigilandum ſuper gregẽ ſuum: vtriq; cauendum a lupis: qui circuunt, quærentes quem deuorent. Vtriq; cum ſubditis pugna eſt: tibi cum canonicis: mihi cum Monachis. Eadẽ vtriq; perſecutionis cauſa, propter iuſtitiam. Reſtabat vnum, quod modo impletum eſt: vt vnus idemq; foret amborum protector. A domino factum eſt iſtud. Oremus itaq; vterq; pro eo: vt talem in futurum erga nos curã gerat: vt is ſit in ſuſcipiendo cauſarũ noſtrarum patrocinio conſultor, ſuffragator, & rector: q; quẽadmodum ſine ſuo labore adeſſe nobis non poterit: ita non ſine noſtro ac gregum noſtrorum emolumento & commodo nobis ſemper præſto futurus ſit. Leonis Baptiſte opuſcula, quæ mihi perquirenda coram iniunxiſti, nuſq̃ repperi. Vſus ſum hac hyeme, cum eſſem Florentiæ multa diligentia: vt tibi ſatiſfacerem. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxvii. Maii. Mcccclxxxxiii.

Franciſco Picolhomineo Cardinali Senenſi Protectori. LXII.

s Cripſit ad me his diebus Paduanus Epiſcopus: litigare ſe cum ſuis canonicis: eo q; eximere ſe ab epiſcopatus iuriſditione decreuiſſent. Quod cum vti debuit minime his permittendum cenſeret: imploraſſe abs te auxilium & fauorem ad tuendas partes ſuas: teq; benigniſſime ſuſcæpiſſe patrocinium. Plenus itaq; lætitia & gaudio: q; te cõmunem mecũ promeruerit protectorem: petiit a me, vetere dignationis tuæ clientulo: vt cum primum daturus forem ad te litteras: ego quoq;, quem alterum ſe ab adoleſcentia vſq; ſemp exiſtimaſſet, tuæ pietati pro ſuſcepto patrocinio gratias agerẽ. Quod ſicut me facturum illi recepi: ita & facio. Scio equidem, te hoc minime requirere a me: qui operam tuam ſponte & gratis exhibere conſueueris. Meum tamen eſt: qui ipſum æque ac me ipſum diligo: eorũdẽ quorum ſit & ipſe, fateri me debitorẽ.

Nec quicq̃ illi optatum potest contingere : quod non putem pari modo mihi contigisse. Quamobrem ingentes tibi gratias ago Domine Colendissime : ꝙ tutellam hominis mei amātissimi tā benigne suscæperis:precorq̃ vt ipsum stu diose adiuues. Nosse te arbitror:qualis quantusq̃ sit iste antistes:quibus præter doctrinam eminentissimam & singularem, sit moribus præditus. Quam sem/ per fuerit ab omni remotus ambitione. Quā diligentem crediti sibi gregis cu ram gesserit. Quā sine intermissione, verbo & exemplo suis profuerit. Hæc ad illius defenssionem te merita cohortātur:inuitant:Suadent. Multū sane de te cō fidit:multum inte sperat:multū tibi, sicut debet, tribuit. Congratulatus sum illi, pro optima cōmunis patroni electione:ꝙ te sibi asciuerit ĩ suum protectorem & in domum refugii:pollicitusq̃ sum, non modo non fraudandum ipsum suo de te desyderio:verum potius(quod experimento optime didicissem)supera/ turum te mensura bona, & super effluenti omnem illius expectatiōem. Vale. Ex Fonte bono. Die.v.Iunii.Mccccl xxxxiii.

Venturæ Priori Sancti Mathiæ de Murano. LXIII.

q Vam scribis factam fuisse prælatorum mutationem:nec laudo nec vi tupero. Si conuenistis in vnum eo animo : vt vnūquēq̃ vestrum co/ mederit Zelus domus Dei & congregationis:non potuistis non bene consu/ luisse rebus vestris. Nostis ipsi forte q̃ ego, melius:quid vobis expediat: rectius ꝙ ponderatis:quāti quisq̃ vestrum faciendus sit. Facilius ipse falli possum: qui ob diuturnioré absentiam meam, breuioremq̃ solito domesticam vobiscū con uersationem minus calleo sufficientiam ac merita singulorum. Est mihi haud ingratū:ꝙ non desint vobis:qui etiam præter multoꝝ opinionem, idonei sint ad obeunda maiora congregationis munera. Quæcūq̃ annuis synodis vestris constitueritis maturo consilio, prudentia caritate:non (vt in huiusmodi aliqñ fieri solet)perturbatione animorum in consyderatiōe, liuore:cedent omnia ad profectum rei publicæ:quem semper priuatis respectibus atq̃ desyderiis tene mini anteponere. Oro provobis, vti debeo, Dominū in celebrationibus meis: vt repleat corda vestra sua gratia:vngatq̃ vos vnctione misericordiæ suæ: vt abundetis in omne opus bonum : ad conseruandam atq̃ ampliandam cœno/ biorum illorum autoritatem dignitatem sanctitatem. Permitto tibi:vt vicaria tum nostrum etiam designato Priori Sancti Mathiæ continuare tibi liceat. Sic n.& ætas tua, & merita postulant. Vale. Ex Fonte bono. Die.xvi.Iunii. Mcccc/ lxxxxiii.

Paulo Pisano Veneto. LXIIII.

f Actus sum certior his diebus a Monachis Sancti Michaelis, declaratū te fuisse magno patrum studio, legatum ad summum pontificem pro Illustrissimo Dominio nostro Veneto. Repletus sum hoc nuncio & magna qui dem voluptate, & maiore spe. Fuit enim mihi cordi plurimū:ꝙ (sicut accæpi) non modo non affectanti non ambienti tibi id muneris demandatum est : sed iacenti in domo atq̃ egrotanti:nihilq̃ huiusmodi pro tua moderatione appe/ tenti. Et tantum de tua singulari virtute ac fide, pluribus magistratibus ac lega tionibus quibus præter ratione ætatis hactenus sapiētissime atq̃ integerrime

per functus

perfunctus es comprobata, mihi polliceor: vt non possim magis. A Domino factum est istud. Ipsum precor, vt prosperum tibi faciat iter tuum: mittatq; Angelum suum, qui te ducat ac reducat incolumen. Cæterum cōmendo tuæ nobilitati nostra monasteria, in agro Veneto sita: & præcipue nostram congregationem Sancti Michaelis. Cui si tua opera & ingenio Abbatiam Carcerum annectendam atq; vniendam curaueris: nescio quid maius aut vtilius abs te sperare ordo Camaldulensis possit. Classensi quoq; cœnobio, diu vexato & male habēti: vt opem itidem feras peto. Viges animi consilioq; viribus: insignis es pietate ac religione. Si duo hæc nobilissima olim nostri ordinis membra: nunc vero pene humi strata: tua virtute (vt confidimus) erexeris ac sustuleris: numerari sane id poterit inter clarissima, quæ plurima expectantur, legationis tuæ facinora. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxviii. Iunii. Mcccclxxxxiii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. LXV.

P Roducitur negocium Sancti Benedicti & Angelorum lōge amplius: q̄ initio futurum putaui. Crescit morbus iste indies. Tacētibus nobis ac dissimulantibus audacior fit hostis: nostraq; magis formidine, q̄ sua virtute apparet fœlicior. Aspirare sibi hactenus prospera videtur fortuna: cui non sub est ratio. Iccirco hac insolescit licētia: veretur neminem: parere maioribus suis obstinatissime detractat. Non aduertit: q̄ mutabiles sint rerum vices: q̄ fortuna instabilis: quæ nūq̄ cuiq̄ simpliciter indulget: Maledicat de me ac familia q̄tū voluerit: impingat nobis, quæ sibi placuerint, crimina. Mihi semper pro minimo erit: vt ab ipso iudicer, aut ab humano die. Qui enim iudicat me: Dominus est: qui reddet vnicuiq; iuxta opera sua. Vt aliquid excogites: qd causæ nostræ profuturum sit: peto & obsecro. Non modo. n. dispendiosam huius rei moram arbitror: verum etiam periculosam. Vale. Ex Fōte bono. Die vltima Iunii. Mcccclxxxxiii.

Bernardino Priori Claustrali. LXVI.

C Ommendo tibi animam cancellarii nostri: qui apopletico correptus morbo: octauo, postq̄ ægrotare cœpit die, obdormiuit in Domino. Erat mihi & familiæ Carissimus: & tibi plurimum deditus. Factus hoc anno huic muneri idoneus: raptus e manibus nobis est inopinata morte. Et ego modo quo me vertam: quem potissimum ex multis competitoribus eligam: haud facile possum constituere: veritus ne in aliquem incidam: quem me post modum admisisse pœniteat. Cæterū quo animo acceperint nostri omnes domestici, vt de me subticeam, nouam electiōem in loco isto: ex tabellario nostro plenius intelliges. Si patres illi futuris deinceps synodis non sunt consulturi prudentius & honori & vtilitati congregationis, q̄ modo fecerūt: (vide q̄tum mihi displicuerit hæc illorum inconsulta deliberatio) mallem profecto: vt in futurum non congregarentur. Neq; hoc dico tui causa: quem ab omni remotū ambitione semper cognoui. Sed doleo mirum in modum: q tā parui habitus est maximæ autoritatis locus: vt in sufficiendo prælatum, supra modum ab iis, qui hactenus præfuerunt, degeneratum sit. Bene tecum in hoc actum est: q pepercerunt tibi ab onere. Diligo cœnobium istud præ cæteris: in quo educatus: in quo institutus: in quo renatus sum: & adeo diligo, vt milies ingemuerim: q

inde mihi demigrare contigerit. Profecto illius præ omnibus gaudeo: defectu contabesco. Verum hæc coram (vbi placuerit Domino) liberius tecũ querar. Hæc me modo scribente superuenit Martinus conuersus. Aegre didici: nõ potuisse te in potestatem accipere vrbanum. Nõ stetit per te: quin captiuum tecũ duceres. Reluctari non potuisti sublimiori potestati. Nemo excusatiõem tuam non est admissurus. Vale. Ex Fonte bono. die. xix. Iulii. Mcccclxxxxiii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. LXVII.

N On fuit necessarium apud me tuæ pietatis testimoniũ pro Bernardino Priore. Nisi ꝙ ex abundantia cordis os domini locutum est. Non potuisti. n. non cõmendare, quem diligis. Et tamen bene de illo sentiens, nõ falleris opinione. Nam ea est de illius moribus tum in nostro ordine tũ apud patritios nostros Venetos, quibus est notissimus atꝙ carissimus, existimatio: vt non mirer, si tu quoꝙ ex eius congressu odorari visus es virtutũ ipsius fragrantiam. Taceo variarum in eo disciplinarum peritiam: in quibus adeo profecisse præter rationem ætatis certissimum est: vt eminere ac præstare in singulis, facile credas. Ego illi afficior plurimum: tantiꝙ ipsum facio: vt nisi me superasset caritas erga Sancti Michaelis cœnobium: quod Bernardini præsentia mirum in modum exornatur: nunq̃ illum passus fuissem a latere meo discedere. Neꝙ vt hæc dicam amore decipior. Iampridẽ. n. mihi explorata & cognita sunt hominis merita. Gaudeo certe: ꝙ & tu quoꝙ optime noueris. Sic. n. fore arbitror: vt ipsum quoꝙ mecum pari complexurus sis dilectione. Qua sane re nihil ei optabilius posset cõtingere. Quæ vero mihi coram referenda ei iniunxeris, scire non potui: quoniam per Picenum Venetias rediit: deuitata consulto æthruria: quam audisset, non admissuram hospitio ex vrbe pestilenti aduenientes. Vale. Ex Fonte bono. die. xix. Iulii. Mcccclxxxxiii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. LXVIII.

S I, vt accæpi relicto vrbis tumultu, in patrios tuos secessus venisti: est quod maxime cupio. Tibi. n. primum ac tuis optime cõsulueris cœli mutatione. Et mihi erit cõmodius ad te scribere: tecũꝙ negocia nostra pertractare. Incertus tamen de tuo aduentu: mittendum duxi Senas: qui exploret rei veritatem. Ne vero appareret in conspectu Domini mei vacuus: dedi illi ad te de fructibus tum nostræ Eremi tum fontis boni: fabas recẽtes, & pauculas trutas: quas citra iactum lapidis iuxta Camaldulum nostri præhendiderunt. Illis rei nouitas: vtrisꝙ locus tibi subiectus auxerit gratiam: & vilitatem munusculi facile cõpensauerit. Vale. Ex Fonte bono. die. xxvii. Iulii. Mcccclxxxxiii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. LXIX.

Q Vod non fuerit pmissus reduci ad me Vrbanus sicut statuerat Põtifex: credo certissime id nullius eorũ qui fauebãt nobis culpa accidisse. Ex quo aliter fieri non potuit: feram æquo aĩo. Doleo tñ: labores dignationis tuæ ac oratoris Veneti Bernardiniꝙ Prioris, irritos & inanes fuisse. Pergratum vero tibi fuisse munusculum nostrum: cuius feceris participem Illustrissimã Victoriam Principis plumbini consortem: grate accæpi. Non tamen propterea agẽdæ mihi fuerant a Domino meo ingentes gratiæ. Nimiũ enim pro re vili hoc

prætium eſt. Seruus inutilis ſum. Quod debui feci: ſed non quantū debui. Vbi te viciniorem Senis factum intellexero: aut mittam q̄ primum cum litteris noſtris: qui iterum minutius aperiat tibi negocium monaſterii Sancti Benedicti: aut veniam ipſe. Si prior nobis pars altera te conuenerit: nihil ad me. Referat modo rei veritatem: & me etiam abſente atq; inaudito ſententiam feras. Iccirco curam habeo generalatus mihi delati dignitatis atq; honoris: vt non vituperetur miniſterium noſtrum. Quādiu apoſtolus Chriſti ſum, ait gentium doctor: miniſterium meū honorificabo. Si prælato ſubditus præferri ſinatur: erit ordo ſane præpoſterus & cōfuſione plenus. Sublata.n. de medio columna obedientiæ: omnis ædificatio in religione conſtructa funditus corruat, neceſſe eſt. Compoſitas vero fuiſſe, vt ſignificaſti, publicas res inter Pontificem & regem alioſq; potentatus: reſtituto in vrbem Cardinali Sancti Petri aduincula, & Illuſtri principe Virginio Vrſino: lætiſſimus didici. Fecit Pontifex prudentiſſime, ac more boni paſtoris. Latus a domeſticis hoſtibus muniendum curauit: vt ab externis minus timeat. Et ſciens ſcriptum: Inquire pacem: & perſequere eam: maluit incruenta victoria gregem conſeruare illæſum: q̄ bellorum periculis exponere. Atq; vtinam ipſo præſidente oriatur iuſtitia & abundātia pacis: vt dormiamus & non ſit qui exterreat. Quod non aliter futurum ſpero: niſi ipſe fuerit pax noſtra, qui fecit vtraq; vnum. De quo apud Hieremiam legimus. In pace illius erit pax vobis. Vale. Ex Fonte bono. die. iiii. Auguſti. Mcccclxxxxiii.

Franciſco Picolhomineo Cardinali Senenſi Protectori. LXX.

r Epleuit me amaritudine triſtis atq; acerbus caſus viri eminentiſſimi Hermolai Barbari patritii Veneti, ac Patriarchæ aquileienſis: quē ſcribis his diebus peſte correptū Romæ interiiſſe. Non indiget teſte dignatio tua, tum vitæ illius ac morum, tum doctrinæ ac ſapientiæ ſingularis: cuius omniū iudicio facile ætate noſtra adeptus fuerat principatum. Præcipuum re vera decus & ſpecimen Romanæ curiæ ſublatum non dubito: & quem præter ſui ordinis Antiſtites doctiſſimus quiſq; lugere merito debet. Suſcipiat illum in pace Dominus: atq; inter Sanctorum ſuorum cateruas collocet. Ego tantum virum etiam nec dum Sacris initiatum, plurimum ſemper magnifeci & colui: idq; nō tā ob altiſſimū eius ingeniū, admirabilemq; litterarū tū latinaꝝ tū græcarū peritiam & eruditionē: q̄ ob mitiſſimam eius naturā & immaculatam vitā. Quāuis.n. vt ait Hieronymus, Pudicitiam ſola nouit cōſcientia: & humani oculi huius rei certi iudices eſſe non poſſunt: multi tamen qui eum nouerunt, virgineū illi pudorem aſſcribunt. De illo ipſe omnia facile ſpero: neq; amore fallor: q̄ū fuerit conterraneus meus: cum ſit de homine idē etiam alienigenarum omniū conſenſus. Verum de hoc alias. Neq;.n. in præſentia laudandum Præſulem ſuſcæpi: præſertim apud eum: cui erat notiſſimus. Vale. Ex Fonte bono. die. iiii. Auguſti. Mcccclxxxxiii.

Galeotto Abbati Sancti Hyppoliti. LXXI.

q Vod moleſte accæperis, laboraſſe me grauiter dolore laterum: mihiq; timueris valde: facile id mihi perſuadeo. Qui.n. amat: timet. Ego vero vt ſcias, iampridē deſtinaui aīo: non repugnare Dei voluntati: q̄ñcunq; hinc mihi foret demigrandū. Quis.n. neſciat: cōſtitutos eſſe vnicuiq; terminos hu

ius mortalis vitæ:qui præteriri nõ possint?Porro stultissimum est & vecordiæ plenum:illud metuere qđ vitare nõ possis.Re vera multi anni sunt:quibus quo tidiana mihi succurrit mortis meditatio.Eam haud parum vtilem sentio. Me/ morare nouissima tua:& in æternum nõ peccabis. Quãobrem si timuisti,tum mei tum meorum causa:abiice abs te istam curam.Tantum ora: vt cum nouis simus ille mihi aduenerit dies:nõ intret in iudicium Dominus cum seruo suo. Vale.Ex Fonte bono.die.viii.Augusti.Mcccclxxxxiii.

Vgolino Verino Florentino.LXXII.

f Ecisti haud secus,q̃ te facturum mihi spoponderam aĩo:vbi primum mihi allatus est nuntius acerbissimi casus Hermolai nostri. Dilexisti hominem,dũ viueret:diligis eundem etiam vita functum. Vera caritas nunq̃ excidit. Condoles mecum super obitu Viri eminentissimi:plurimisq; amicum olim tibi carissimum effers laudibus.Ego vero paucis hac de re tecum agam: tum quia migrationẽ Sanctissimi Præsulis dudum per litteras ad Colẽdissimũ Dominũ & patronum meum Cardinalem Senensem,qui mihi factũ prior nũ/ tiauerat,conscriptas semel deploraui:tũ vero imprimis ne diutius lugere mor tuum videar: q̃ Christiano homini conueniat.Fili,inquit sapiẽs super mortuũ produc lachrymas:& quasi dira passus incipe lamentari.Amaram fac ploratio nem:& fac luctum secundum dignitatem ipsius vno die vel duobus. Et accipe consolationem propter tristitiam:ne velis semper lugere propter Dominũ:& ne exacerbes nomen Domini Dei tui.Elapsus est fere mensis:ex quo demigra/ uit Hermolaus:& præscribitur nobis lugendi mortui terminus,bidui ad sum/ mum.Sic aũt vixisse dicitur ad vltimum vsq; vitæ suæ:vt non sine ipsius iniu/ ria vel vno die pro eo lachrymæ fuerint fundendæ.Nã vt doctrinam eius atq; eruditionem singularem interim obmittamus:vidisti vnq̃ hominem affabilio rem benigniorem mitiorẽ?Retulit mihi,quotiensciũq; cum eo congressus sum alterum Moysem:de quo legimus:q; mitissimus fuerit super omnes homines: q̃ morabantur in terra. Enitebat in vultu eius virgineus pudor:vt merito de il lo passim credatur:q; absq; vlla carnis contagione vixerit.Aduersam vero for tunã q̃ æquo semper animo tulerit:satis tibi notum esse arbitror:præsertim ex quo a senatu Veneto permissus non est possessionẽ collati sibi a Pontifice Aqui leiensis Patriarchatus accipere.Extãt complures illius ad amicos epistolæ: qui bus incredibilem constantiam & robur animi mundiq; contemptum manife/ ste declarat.Quo fit:vt non mortuus existimandus sit:sed ad meliorem vitam trãslatus.De eius vero ingenio ac peritia in enarrabili,melius est silere q̃ loqui: cum omnis laus meritis eius lõge inferior sit.Tu ipse es optimus testis:an sine vlla controuersia,doctissimorum viroꝝ nostri temporis fuerit facile princeps: ac tum latino sermone tum græco cæteris omnibus longe præstiterit.Nolo sit hoc testimonium meum : ne videar ob amorem patriæ nimium conciui meo tribuere.Demũ vt semel finiam:ne immemor appareã sponsionis meæ : opto vt obdormierit in Domino.Si quid in laudem eius edideris: quemadmodum scribis te iam animo concæpisse:erit mihi per gratum.Est.n.habiturus præco nem eruditissimum,& testem locupletissimum tum vitæ tum doctrinæ suæ.

Quod

Quod poema tuum publicare decreueris, dederisq; ipsum oratoribus florenti/nis ad Fracorum Regē perferēdū: fecisti qd vt faceres iampridem hortatus sum. Et re vera diutius occultasti repositum, q̄ pro meritis. Et in sacris voluminibus scriptum reperi. Thesaurus inuisus & sciētia occulta: quae vtilitas in vtrisq;? Cupio vehementer tui gratia: vt accaepto Rex insigni munere: referat tibi dignā se dignā laboribus tuis gratiā. Vale. Ex Fōte bono. xviii. Augusti. Mcccclxxxxiii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. LXXIII.

a Neq̄ ex Fonte bono proficiscerer: vt venirē Florentiā: ad substituendum de more in nostro Camalduli Florētini monasterio Priorē claustralem: rediit quē ad te miserā Abbas Arretinus, cū suaui munere, cū suauioribus lrīs dignationis tuae. Nō fuit satis Dn̄o piētissimo: q; gratias pro accaepto xeniolo egerit seruo suo: nisi et ad liberalitatis cumulū cōtinuo grām retulisset. Nihil ego vnq̄ ad te misi non tuū. Tuus sum ego: tua sunt cōsequēter oīa: quae te interprete te autore, olim meae curae credita sunt. Cōqueri merito potes: q; cū quaeratur inter dispēsatores: vt fidelis quis inueniatur: paucula de pluribus accaeperis: fecerimq; partē tuā nostra deteriorē. Non sic tn̄, nō sic mecū agis: idq; pro tua incredibili innataq; clemētia. Ministrari debes: & ministras. Saluatorē imitaris dicētē. Ego aūt in medio vestrum sum: sicut qui ministrat. Benedictus Deus: qui te talē nobis patronū largitus est: cuius & dulcissimis reficeremur sermonibus: & sanctissimis prouocaremur exēplis. De meis ad te epistolis nihil scribo. Possunt tibi iccirco esse gratissimae: q; plenae sunt fidei & obseruātiae erga te meae: q; seruulū tibi deditissimū totiēs referūt: quotiēs illas legis. Prior Angelorum visitauit me hodie. Multū se mihi optulit: multū cōmēdauit: testatus pluribus verbis, mihi se plurimū affici. Audiui perbenigne loquentē: respōdi vberiore humanitate: ita vt a me psectus cōtinuo mihi munus trāsmiserit. Opto: vt recto (sicut praesetulit) animo venerit: tetigeritq; Dominus tandē cor eius: vt humiliatus sub potēti manu Dei, exaltari mereatur in tempore visitationis. Multa vltro citroq; contulimus: Inter caetera illud haud importune memorauī. Quem enim fructum habuistis tunc in iis: in quibus nunc erubescitis? Referet reliqua coram Abbas Sācti Foelicis: qui omnibus sermonibus nostris, ita requirente Priore, interfuit. Quicquid ipse decreueris: ratum habebo. Vale. Florentiae. Die. xxx. Augusti. Mcccclxxxxiii.

Bernardino Gadolo Priori Claustrali Sancti Michaelis. LXXIIII.

n On potuit quicq̄ mihi grauius ac molestius significari: q̄ obitus Simōis carissimi filii mei, Prioris Oppitergii. Qualis. n. monachus fuerit: & q̄ sanctae atq; inocētissimae cōuersatiōis: es ipse mecū optimus testis. Paucissimos certe noui in nr̄o ordine: quibus ille vita & moribus cesserit. Me vero tāta semper caritate cōplexus est: vt nesciā quid addi potuerit. Quo factum est: vt sine singultibus & lachrymis litteras tuas legere nō potuerim. Si bene vt scribis, mortuus est: nō erat de eo secus expectādū. Quis. n. sperauit in Dn̄o: vt ipse semper viuens fecit: & ab eo derelictus est? Ita mihi cōtingat demigrare in pace, ac foeliciter decedere: sicut illi euenisse, mihi certissime psuadeo. Experiri modo illum arbitror: q̄ sit preciosa in conspectu Domini mors sanctorum eius: &

q̃ beati sint mortui: qui in Domino moriũtur. Substitutum fuisse in locum eius Andream monachum: probo, & laudo. Sum adhuc Florentiæ: vbi me conuenit heri Prior Angelorum multa summissione & reuerentia. Præmisi hodie Senas præcursorem meum Basilium Abbatem: requisitum tamẽ litteris humanissimis colendissimi Protectoris: vt eo se conferret. Vbi redierit: ego quoq; Cardinalem visitabo. Quod duos ad professionem admiseritis: & tertium ad religionem: grato animo didici. Cupio, vt nouitius hic Priori defuncto similis euadat. Epistolarum mearum volumen, vt petisti, deponere apud vos, mihi est animus. Vale. Florentiæ. vltima Augusti. Mcccclxxxxiii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. LXXV.

q Vas ad me octauo idus Iulii litteras dedisti: eas nono Kalendas Augusti accæpi. Aberam tũc forte Camaldulo. Siquidem secesseram animi gratia cũ fratribus meis ad abbatiam nostrã de Pratalia: sitam & ipsam in alpibus & solitudine. Qua vero hora mihi redditæ sunt: cõtemplabar ego ex altiori rupe nostros in flumine, capturæ pisciũ insistẽtes: atq; illos nõ retibus sed manibus e cauernis ac laribulis saxorũ sicut multo labore ita & magna voluptate extrahẽtes. Perlectis lr̃is tuis: optabam plurimũ: vt tu quoq; nobiscũ piscationi interesses: vt vel sic paululũ remitteres animũ a grauioribus episcopatus tui curis. Fœliciorẽ nihilominus te iccirco existimaui: q; nobis capturæ pisciũ q̃ paulo post deuorandi forent, studiose incũbentibus: tu iampridẽ piscator hominũ factus saluti animarũ fructuosius intenderes. Subiit enim recordatio conuersorum ex circũcisione ac iudaismo ad catholicã fidem: quos ipse haud multo ante propriis manibus baptizaueras: ac vitali vnda pfuderas. Fuit itaq; ea lr̃arum tuarũ occasione prolixior de te cum monachis meis sermo. Postridie vero eius diei Camaldulũ redii: & eo nimirũ animo: vt continuo responderẽ litteris tuis. Recordatus aũt nihil adhuc rescripsisse mihi colendissimũ Protectorem ad eas quæ pro susceptο rerũ tuarum patrocinio dudum illi scripserã: non videbar tibi posse mea responsione plenius satisfacere: nisi certius significassem, quo animo accæpisset ille meã pro te gratiarũ actionẽ. Hac solũ de causa retardatus: distuli hactenus respõdere tibi. Quomodo vero tandẽ pro te satisfecerit votis meis cõis patronus, & lr̃is primũ, & postea corã: paucis aperiã. Contuli me Florentiam his diebus: vt inde me Senas reciperẽ. Anteq̃ discederẽ Florẽtia: tres a colẽdissimo protectore accæpi epistolas: inter quas vna erat: quã huic nostræ inclusam ad te mitto. Ex ea facile tibi constiterit: quantum te diligat: quanti te faciat. Biduo post ad eum visitandum Senas profectus sum: Vbi non semel de te inter nos exortus sermo: plenius quæ ipse de te scripserat cõfirmauit. Demum vt scias illum minime oblitum tui: Prior de te verba mecum fecit. Nam vbi primum cognouit me ingressum Senas, diuertisse ad nostrum monasterium Sanctæ Mariæ de Rosa: inuitauit me per internuntium ad prandium in sequentem diem. Posteaquam pariter discubuimus: cœpit quidam de more legere, suppresso autoris libri nomine. Lectum est per dimidium fere horæ spatium. Facto a Cardinali signo, lectio intermittitur. Et statim ad me conuersus: qui illi proximus recumbebam: pauit, inquit, nos modo spiritualibus epulis

Paduanus

Paduanus noster Episcopus. Est enim eius opusculum: quod modo lectum est. Gauisus sum supra modũ: q tua scripta illi essent gratissima: plurimũq; iis oblectaretur. Deniq; consumatum est conuiuium, nobis de te colloquẽtibus. Cũq; is te miris laudibus extolleret: & ego intulissem: arbitrari me paucos posse inueniri Antistites: qui tibi vita & doctrina parem forent: subito respondit. Possumus facile dicere: ipsum hac nostra tempestate vnicum esse ac solum. Hoc de te elogium multis coram astantibus protulit. Quod ideo tibi significandũ censui: vt scires, te ab illo optime cognitum, plurimum diligi & obseruari. Si miseris ad eum alia tua opuscula, sicut promisisti facturum: non dubito illa tanti viro fore iucũdissima: & summopere placitura. Vale. Ex Fõte bono. xiiii. Septẽb. Mcccclxxxxiii. Frãcisco Picolhomineo Cardinali Senẽsi Protectori. LXXVI.

Rofectus a te superioribus diebus, compleui desyderiũ tuum Domine mi optime. Diuerti cum sociis ad abbatiam tuam de Berardinga: Vbi excepti sumus a familiaribus tuis, ea humanitate atq; hilaritate: vt facile cumulateq; præsetulerint: quæ illis ad hoc perficiendum mãdata dederis: imo cuius naturæ foret Dñs, domestici plenius ostenderunt. Succurrit mihi illud sapientis. Secũdum iudicem populi: sic & ministri eius: & qualis rector est ciuitatis: tales & inhabitantes in ea. Taceo, q̃ laute, q̃ delicate nos acceperint. Longe certe minus sufficeisset nobis: q̃ quod ab his appositum fuit. Sed quando ita voluisti: agimus pro tam benigna hospitalitate, ingentes Dignationi tuæ gratias. Delectati ad hæc sumus mirum immodum structuræ ipsius venustate & gratia. Renouatum offendimus in ipso ingressu circũquaq; peristyllium: renouata cubicula: porticus: atriola. Benediximus Domino: q tali cœnobium illud custodi ac patrono cõmendauerit: qui præter multorũ ac pene omniũ commendatariorum morem, accuratissimam loci curam gereret. Referat tibi Deus omnipotens pro hac tua in ipsum religione ac fide, quam meritus es gratiam: vt audias in die retributionis. Euge serue bone & fidelis: quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam: intra in gaudiũ Domini tui. Petiit a me Ioannes Eremita cõmeatum: vt te conueniret. Annui libentissime. Oblato ei iumento, pedes venire maluit. Satisfecisse me arbitror ipsius desyderio: translato ab eo Maioratus onere: ac super alterius licet renitentis humeros posito. Si humilitatis gratia maiores appellari erubescũt Eremitæ nostri: debeo vtiq; illis plurimum: nec possum hanc eorum mentem improbare. Quis enim nõ summis efferat laudibus propositum sanctum: Super quem, ait Dominus, requiescet spiritus meus: nisi super humilem & mansuetum & trementem sermones meos? Sin vero primatum recusant in Eremo, vitandi laboris causa: excusabiles forte adhuc videbuntur: quando nemo quisquam inueniri facile potest: qui non magis quietem & ocium cupiat, quam laborem. Quid ergo mihi agendum erit? Nunquid extra Eremum exquiram: qui pro me in Eremo curam gerat? Nunquid indignis & minus idoneis Maioratum credam? Ego longe magis probarem: vt seposita quisq; priuata quiete, amplecteretur obedientiæ ac pietatis opera: quam vt relicta alienis cura, propriæ tranquillitatis ac remissionis haberet rationem. Hæc modo volui paucis attigisse: vt

si tibi visum fuerit:instruere harum litterarum baiulum:ac per ipsum reliquos eremitas in spiritu lenitatis,sicut moris tui est:vt caritatẽ quam sacræ debent Eremo,quieti suæ anteponant : etiam mea suggestione id liberius facias. Vale. Ex Fonte bono.die.xxii.Septembris.Mcccclxxxxiii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.LXXVII.

p Romotionem tot simul prælatorũ ad Cardinalatũ:de quibus significauit mihi Dignatio tua:iccirco approbo:quod labẽte ecclesia Dei,& in deterius ruente indies:sperari facile põt,ipsam eo firmius atque solidius sustẽtandam erigendamque:quo pluribus fuerit colũnis suffulta.Facta est non parua accessio vestro Senatui.Et forte nõ vacat a mysterio,quod duodẽnarius Apostolicus numerus vno die sacratissimo Cardinaliũ collegio additus sit:vt Apostolico zelo iflãmati oẽs pariter,vno cõsensu,vno spũ & voto,Christianæ rei publicæ cõsulatis:& spõsam Christi vræ custodiæ ac fidei cõmẽdatã:impollutã atque ímaculatam cõseruetis.Scriptũ est.Erit salus:vbi multa cõsilia.Vnũ est:pp qđ conceptum ex tot Dñorum Colẽdissimorum promotione gaudiũ meũ nõ est plenũ:quod maiori periculo exposita video,paucula quæ supsunt beneficia nñi ordinis.Adepta dignitate,parare sibi vnusquisque cõtẽdet dignitati cõseruãdæ necessaria.Parcat nobis Dñs sua pietate:ne nña pauptate ditẽtur.Potens est.n.Deus aliũde parare escã tot accipitribus ortogometrã:qui olim suscitato aqlone aduolare fecit trãs mare in castra populi Israel coturnicũ multitudinẽ. Heri vesperi factus sum certior:Scipionẽ Mãphredũ,Fauentini principis filiũ,cõmendatariũ Sancti Ioãnis infirmari ad mortẽ.Scripsi cõplures litteras hac de cã ad eos:qui fauere nobis tum Florẽtiæ tum Fauẽtiæ facile poterũt.Tu quoque Dñe colendissime scribas oro Petro de Medicis:vt exhibeat patrociniũ nño ordini:qui triennio ante multo labore & sumptu cœnobiũ illud in regularẽ vitam,maximo totius populi applausu & gaudio reformauerat.Erit hæc tua apud illũ cõmendatio,nobis supra modũ grata.Vale.Ex Fonte bono.ix.Octob.Mccccl xxxxiii.

Basilio Abbati.LXXVIII.

q Vod audita morte aduersarii tui,non mõ (vt plerique oẽs cõsueuerũt) lætatus nõ sis:verũ ẽt pro defuncti anima solẽnes exequias fieri mandaueris:fecisti profecto rẽ,christiano hoĩe dignã.Implesti hac tua in mortuum pietate Dñicum præceptũ.Diligite inimicos vestros:bñfacite iis : qui oderunt vos:& orate pro psequẽtibus & calũniãtibus vos.Reddidisti pro malo bonũ: pro calũniis preces & hostias Dño.Imitatus es pphetæ sanctissimi mãsuetudinem singularẽ:qui persequẽtes se inimicos,ẽt mortuos insigni clæmentia prosecutus est.Legisti enim quid fecerit : cum didicisset Saulem cecidisse in bello. Sumpto nanque de Amalchyta supplitio:qui ei nuntiauerat,quod occidisset inimicum:eo quod ausus fuisset mittere manum in Christum Domini:scidisse scribitur vestimenta sua:& planxisse ac fleuisse:ieiunasseque vsque ad vesperam super Saul, & super Ionatam filium eius,& super populum Domini : eo quod corruissent gladio.Et ne semel tantum hoc putes Dauid contigisse:cum semper ei familiaria fuerint opera pietatis:mortuo Abner Principe militiæ Saul dolo & insidiis filiorum Saruiæ:præcepit populo,qui secum erat. Scindite,ait, vestimenta ve

stra:&

stra:& accingimini saccis: & plangite ante exequias Abner. Porro rex Dauid sequebatur pheretrum. Cumq; sepellissent Abner in Ebron: leuauit rex Dauid vocem suam:& fleuit super tumulum Abner. Huius tu vestigia secutus: multis præter domesticos tuos accersitis sacerdotibus: solemnes pro te olim per sequente inferias celebrasti. Potes iccirco & tu cũ eodem secura conscientia dicere. Si reddidi retribuentibus mihi mala: decidam merito ab inimicis meis inanis. Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare: vt a peccatis soluantur. Verum illa longe sanctior: cum pro defunctis oratur: qui viuentes odio habuerunt nos gratis. In huiusmodi opibus te frequenter exerceas. Scribit Paulus ad Timotheũ: Pietas ad oĩa valet: pmissionẽ hñs vitæ quæ nũc est & futuræ. Hac munitus virtute, quæ & diuinũ cultũ & caritatẽ in proximũ in se cõtinet: facile cognosces quomodo ad omnia sit vtilis pietas. Huic te enixius operam dante: nõ erit in te Deus recens: neq; adorabis Deum alienũ: auaritiã dico: quæ est idolorũ seruitus. Omnem animi elationẽ & fastũ superabis. Supborũ enim & sublimiũ colla propria pietatis virtute calcabis. Libidinũ stimulos atq; incendia carnaliũ voluptatũ per eam facile retundes atq; extingues. Gulæ illecebras & alia vitiorũ irritamenta, huic deditus operi constãtissime reiicies. Motus animi & corporis illicitos exercens pietatẽ, oẽs pariter rationi subiugabis. Prospera deniq; mũdi vniuersa despicies: vt cœlestiũ bonoꝝ merearis participatione gaudere. Qui enim sunt Christi: carnẽ suam crucifixerunt cum vitiis & cõcupiscentiis. Propitius sit tibi Dominus: vt eo adiuuante quæ placita sunt ei facias semper: tandemq; corona cœlesti dignus sis: vbi perseueranter legitimeq; certaueris. Vale. Ex Fonte bono. die. x. Octobris. Mcccclxxxxiii.

Thaddæo Viaranensi. LXXIX.

O Stenderunt his diebus vna tecũ conciues tui: quo semper animo fueritis erga ordinẽ nostrũ. Oblata enim per mortẽ cõmendatarii occasione reformãdi monasterii Sancti Ioãnis: nihil (vt audio) ab vniuerso populo Fauẽtino desyderari potuit auxilii: quod nõ re ipsa singulari pietatis exẽplo præstitum sit. Cõmota est vniuersa ciuitas: quasi vir vnus, iuuenes & virgines, senes cũ iunioribus: ipsi quoq; adhuc balbutientes pueruli vna voce & magnis acclamationibus cõuenerũt ad restituẽdũ ordinẽ in locũ suum: effractis p vim foribus: quas cõmissarii alienigenæ iussu nescio qui intus obsederant. Egregiũ facinus, & omni laude prosequendũ. Ego quidẽ pro tam pio opere, pro tam religioso officio, tantum vobis debeo: q̃tum absq; vlla possum exceptione. Referat Dominus pro nobis populo isti accæptabili, ac sectatori bonorum operum meritam gratiam. Tu vero meo nomine iis potissimũ cõterraneis tuis gratias ages: qui huius cõficiendi negocii fuerũt autores. Præceteris autẽ inclyto Principi vestro: tenello adhuc ætate, sed maturis moribus: & eius imprimis indolis: qui sana suorũ consilia: & ad incrementũ diuini cultus pertinẽtia libẽter admittat. Hac profecto rerũ diuinarũ cura, hoc affectu in reformãdis suæ ciuitatis monasteriis, facile ita proficiet ætate & gratia apud Deũ & homines: vt merito de illo dicturi & audituri simus. Quis putas puer iste erit? Vale. Florentiæ. die. xxviiii. Octobris. Mcccclxxxxiii. Basilio Abbati. LXXX.

I multū te diligo:multūq; curæ mihi assumo:in te exhortādo excitā/ do admonēdo:vt īdies de virtute ī virtutē pficias:reddasq; altissimo vota tua:facio,qd tua erga me merita exposcūt. Intermissis negociis tuis,atq; posthabita domus tuæ admīstratiōe:cōtinuos p me subis labores:nū q̄ reqescis nr̄i grã:nūc domi,nūc foris sic agis vices meas:vt securus p te ī vtrā q; aurē dormiā.Cogunt me ista:vt p te sim solicitus:vt nō obliuiscar tui:vt aío sæpius qd corā nō possum tecū loquar.Præcaris insup me istātius:vt īplicatum pro me terrenis occupationibus te Deo cōmēdē:ne distracto nimiū familiari/ bus curis aío,obliuisci aliqñ eius tibi cōtingat:qñ non possumus duobus Dñis seruire.Quo fit,vt ego vicissim tibi cōpatiar:qui portas pro me pōdus diei & æstus:nec sineris vacare cōtēplationibus pro bona volūtate. Vexari te necesse est solicitudine tēporaliū rerū:vt familiæ necessitatibus cōsulatur.Nō potes nō aliquā ppea in iis,quæ ad Deū ptinēt iacturā facere.Sed sufficit tibi volūtas bo na.Caritas.n.opit multitudinē peccatoꝝ.Pericula quidē multa sunt ī huiusmo di versari:his irretiri negocioꝝ īplicamētis. Veꝝ oia vincit amor. Laudata est Maria:q optimā ptē elegerit:sedēs secus pedes Dñi:& audiēs verbū illius.Nō tñ Martha repræhēsa est,q elegerit malā:qa solicita erat:& turbabat̄ erga plu rima.Pars vtiq; illa suauior:forte aliqñ ista vtilior.Esto itaq; bono aío:nec lasse scas in tribulationibus pro nobis:sciēs qm̄ tribulatio patiētiā opatur:patientia pbationē:pbatio vero spem:spes aūt nō cōfundit:qa caritas Dei diffusa est in cordibus nr̄is p spūm scūm,q datus est nobis.Tētat te diabolus? Et tu si dixe/ ris:Qui habitat in adiutorio altissimi:in ptectione Dei cœli cōmorabit̄:cadēt a latere tuo mille,& decē milia a dextris tuis.Alliciūt te quotidiana mundi hu/ ius blādimēta? At tu erectis in cœlū oculis psalle.Mihi autē adhærere Deo bo/ num est:ponere in Dño Deo spem meā.Cōtendis a me:vt sæpius te moneā:ac cœlestia tibi ppona.Facio qd hortaris.Spero tñ:q monitis meis paꝝ īdigeas: q & hæc pro tua prudētia iāpridē noueris:& pro recta mētis intētione,eadem instātissime opæris. Vale.Ex Camaldulo nostro Florentino.Die.xxix.Octobris. Mcccclxxxxiii.

Bernardino Priori Claustrali.LXXXXI.

Ngressus Florentiam magnificus orator Paulus Pisanus sexta & vi/ gesima præsentis mensis die:heri post meridiem profectus est.Occur rit illi extra vrbem inclytus Petrus Medices cū primariis ciuibus multis:dedu xeruntq; ipsum non ad hospitium publicum,sed in palatium quoddā peruenu stum:vt honoratius ibidem & cōmodius exciperetur.Fuit hic per hos dies Flo rentinorum semper sumptibus benigne accæptus:& sicut ab eo didici,vberio/ re semper humanitate.Visitaui eū domi postridie eius diei:quo in vrbē venit. Ipse quoq; vicissum altera die huc me adiit,singularis suæ erga me significatio/ ne caritatis.Ostendi ei cœnobiū nostrum:quod & illi perplacuit. Requisitus a me,vt in iis,que ad generalatus curam pertinerent,Petro medici me cōmenda ret:affatim mihi & cumulatissime satisfecit.Deducere ipsum extra vrbem in p/ fectione sua volui:sed non permisit.Tātūmodo petiit a me:vt sæpius ad eum scriberem:siquidem litteræ nostræ futuræ sibi essent q̄gratissimæ. Hæc iccirco plenius significo:non tā vt intelligas,quanta me Paulus noster beniuolētia cō/ plectatur:

plectatur:q̃ q̄ in hoc suo per vrbem Florentiā transitu,plurimum sua visitatio/ne & cōmēdatione rebus nostris contulerit.Fauentinū negocium ne contemnatis:oblata vobis per cōmendatarii mortem occasione recipiendi haud ignobilis monasterii:fauente præsertim nobis miris studiis populo. Vale. Florentiæ. Kalendis Nouembris.Mcccclxxxxiii. Petro Maiori Eremi.LXXXII.

Extorsit a me multis precibus, ac nōnullorū ciuiū amicissimoꝝ intercessionibus,frater Gregorius:vt ipsum i Eremū admitterē. Pollicitus est:se ita victurū inter nos:vt neminē nostrū vlla subithra sit pœnitētia:q̄ impleuerimus desyderiū suū.Restiti multū petēti:non tā vt probarē spiritum,an ex Deo esset:q̃ vt mihi ipsi satisfacerē:qui exptus,quot scandaloꝝ fuerint autores,admisi in nostrū ordinē alterius ꝑfessionis hoies:sæpius constitui apud me:ne quēquā huiusmodi reciperem.Vicit me supplicis depræcatio,atq̄ obtestatio per misericordiā Dei.Vicit Michaelis Nicolini imprimis,optimum de illius probitate ac moribus testimoniū,& intercessio pro eo haud vulgaris. Vicit isup repugnātē animū,ipsius Gregorii singularis modestia doctrina prudētia,& laboꝝ,quos in lōgo itinere ptulit magnitudo:ne fraudaret̃ suo desyderio.Me ēt iccirco exorauit facilius:q̄ cū lr̄is tuis cōmēdatitiis me cōuenit:satisq̄ tibi quoq̄ dignus visus est:cui obtēperaremus.Regnū cœloꝝ vim patit̃:& violēti rapiūt illud.Siqdē volūtatē timētiū se faciet Dn̄s: & deprecationē eoꝝ exaudiet.Quid miꝝ:si & nos aliqñ cedimus violētiæ:cogimurq̄ nō nostrā:sed alioꝝ facere volūtatē?Surrexit ille nocte media e cubili suo:& petēti ad improbitatē vsq̄ idē inuitus optulit panes,quot quot illi fuerāt necessarii.Postulat hic a nobis panē.Nūquid pro pane lapidē dabimus ei?Nūquid ꝓ pietatis officio, pro visceribus misericordiæ,in humanā repulsam?ꝓ germana beniuolentia & caritate,durū atq̄ imite rīsum ob nostrā referet in clæmētiā?Profecto existimari facile posset:nō abstulisse Dn̄m,sicut p Ezechielē testatur,cor lapideū de carne nr̄a:neq̄ dedisse nobis cor carneū:nec spūm suū posuisse in medio nr̄i.Miꝝ præterea & indecēs videri nō debet: si eremitani ordinis Frater suscipiat̃ i Eremum:qñ præter idē cognomen eremitanoꝝ pr̄ & dux Augustinus, pulchrū ad Eremitas opusculū de laudibus vitæ solitariæ olim ediderit. Quāobrē reqsito prius de more eremitaꝝ cōsensu admittes Gregoriū ad ꝓbationē:si eoꝝ sanior & maior ps annuerit.Neq̄ illi habitū eremiticū trades:nisi clariora eremiticæ institutionis ꝑpetuo obseruādæ præsetulerit argumenta.Vale.Florentiæ.Die.x. Decembris.Mccccxxxxiii. Petro Maiori,& Eremitis.

Petitis a me:vt redire in Eremū pmittā cōuersum:quē Vicarius noster pauloante,ob suā in domū meā rebellionē,trudi in carcerē iussit.Dari vultis,malū gerēti animū,liberū peccādi locū:& vti me cupitis erga eū humanitate: a quo semp abfuit oīs humanitas:apd quē nullus supest peccādi pudor: nulla pietas:nulla fides.In veritate dico vobis:(neq̄.n.mihi fas est dissimulare vobiscū)miratus sum admodū tā idiscretā cōmēdationē,tā ꝑposterā misericordiā vestrā.Tātū facinus hic admisit:vt isurrexisse in eū pro me ipsi debueritis: & eū mihi enixius cōmendatis: q̄ vix octauū in vinculis pegit diem? Non expectaui hoc a vobis:qbus honor meus maximæ esse semp curæ debet.Videte:

ne sub prætextu clæmentiæ iustitiam profligare videamini. Cuius vim atq; rationem si recte consyderaueritis: orabitis me potius: vt animaduertam acrius in impium & nocentem: q̄ vt impunitate aut leuiori castigatione, ad aggrediēda maiora & grauiora ipsum prouocem. Non sum immitis: nō sum iclæmēs: mihi credite. Experti ipsi estis: qua mansuetudine & pietate per tredecim annos & eo amplius præfuerim vobis. Testes estis vos: quam sæpe mihi suggesseritis: vt punirem inter vos, qui vel leuiter deliquisset: ne impunitate rigor ille eremiticus solueretur. Nunquam tamen præbui vobis aures: quoniam indigna mihi visa sunt quæ suggerebantur pœna grauiore. Peccauit iste conuersus modo peccatum maximum: & accæpta olim a me manifestæ rebelliōis venia, recidiuam denuo passus est. Et falsæ misericordiæ specie capti, educi reū de custodia tanquam minimum quid admiserit postulatis. Nemo vestrum rem veri tate ponderat: sed affectione: quam vtiq; patri vestro longe maiorem debetis. Sunt peccata venia & remissione facile digna. Sunt item alia: quæ si inconsulta miseratione dimittantur, errores grauiores coacernant. Errauit iste non semel: & quidem nescio an potuerit grauius: nec inscitia & ignoratione, sed malitia & consilio errauit. Hæccine, obsecro, est eremitæ in generalem suum fides? Hæccine pietas? Quamobrem, vt aperte ac libere more meo vobis respōdeam: petitis & non accipitis: eo q; male petatis. Sinite: vt iustitiæ habeatur ratio. Nolo mortem peccatoris: sed vt conuertatur & viuat. Percute, inquit, filium tuum virga: & liberabis animam eius a morte. Itemq;. Pestilente flagellato, stultus sapiētior erit. Et rursum. Erudi filiū tuum: ne desperes: ad interfectionē autē eius ne ponas animam tuam. Valete. Florentiæ. Die. xxvii. Decembris. Mccccxxxxiii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi. LXXXIIII.

t Ertius hic agitur mensis: ex quo percunctatus curiosius multos, scire non potui: quo te recepisses. Suspicari iam merito cœperam: ne forte, sicut euenisse prophetæ legimus, tulisset te spiritus Domini: & piecisset in vnū montium aut in vnam vallium: vt ibidem morbi scæuitiam ac periculum euitares. Pridie Kalendas Ianuarii primum didici ex procuratore nostro: ingressum te fuisse Romam cum Summo Pontifice. xviiii. eiusdē mensis die: & quod potissimum audire cupiebam, incolumem ac beneualentem. Benedictus Deus. Sumus adhuc Florentiæ: vbi nihil tentandum contra Priorem duximus: ne quid te non iubente aggrederemur. Cupimus potius curru, vt dicitur, leporem comprændere: atq; illum imitari, cuius meminit poeta. Vnus, qui nobis cunctando restituit rem. Subest nonnullis spes: aut vtrunq; Priorem simul, aut alterum saltem, actum pœnitētia subiecturum se mihi. Quod maxime mihi cordi foret: ne quando illud Apostoli obiiciatur nobis. Quod si inuicem mordetis & comeditis: videte ne ab inuicē cōsumamini. Scio enim q̄ sit præter hominis rationem discordia atq; discensio. Vnum tantum peto Domine Colendissime: vt preceris Pontificem: ne quid te ignorante Priori Angelorum tribuat potestatis sup cœnobio Sancti Benedicti. Hoc si impetrauerimus: vicimus. Cæterum caute se habeat in vrbe dignatio tua: vbi mitigatā quidem audio pestilentiæ vim: nō penitus extinctam. In maxima hic trepidatione viuitur ac pauore:

ne immunem per tot annos ciuitatem a contagione huiusmodi siue aeris cor/ruptione,pestilens(quod absit) atq; infœlix annus excipiat.Aiunt:citra Senas his diebus nonnullos peste interiisse:quæ res maiorem terrorem incussit.Ap/propinquare cernitur paulatim hostis:qui male nisi Dei auxilio fugari atq; ex/terminari potest:&(quod maxime auget omnibus metum)eo tempore in ar/mis est depopulatur vastat : quo alias in hybernis agere,aut castris se cōtinere consueuit.Multa præterea & magna præsenti anno futura vaticinantur concio natores:quæ illatura sint Italiæ insignem & cōmunem stragem.Auertat Domi nus iram suam a nobis:neq; nos deserat in tempore malo.Vale. Florentiæ.die iiii.Ianuarii.Mcccclxxxxiiii. Petro Maiori Eremi.LXXXV.

q Vod indoleas cū cæteris seuiorem,vt ipsi putatis, animaduersionem in conuersum vestrum:non ingrate legi.Neq; enim & ego inclæmen tior vobis sum:qui nō facilius pietate q̄ seueritate in afflictos cōmouear. Quid tamen?Dissimulādi ne sunt semper errores hominum:ne videamur immites: ne acerbitatis nomine infamemur?Quibus displicet malum,non mouebūtur, non indignabuntur:cum id aut fieri viderint:aut factum audierint? Profecto si hoc pmissum fuerit : vt prætextu pietatis impune malis cedat : religio omnis & vita ipsa hominum in maximam rerū confusionem deueniet.Soluatur neces se est quilibet administrantium status : nisi illum custodierit metus ac formido pœnarum. Sine peccato irasci aliquando possunt patresfamilias:cum noxios pœnæ subiiciunt.Nec ad vltionem insurgunt deliquentium , qm̄ peccauerunt: sed ne imposterum peccent.Hoc animo puniunt nocentes:vt vita emendetur: Licentia comprimatur.Præsentanea cōmotione feruescunt:irati videntur: Sed scriptum non ignorant.Irascimini:& nolite peccare. Tranquilla nihilominus ac sedata intentione faciunt omnia ad animarum salutem.Vale. Florentiæ. die xv.Ianuarii.Mcccclxxxxiiii. Eidem.LXXXVI.

r Epetita cōmendatio tua pro recluso apud Fōtē bonū,digna iā fuisset, quæ exaudiretur:nisi illata a multitudine propinquorum eius,qui ar/mati venerant,domui nostræ violentia & contumelia coegisset:vt ad cohercē dos ausus temerarios,ad Octouiros referretur negocium.Hoc si ad vos parū attinere arbitramini:nos videlicet longe secus. Nam si mihi aut Vicariis meis non liceat consurgere aduersus malignantes,atq; infideles filios:nec punire no centes:nisi laicorum ac propinquorum arbitrio & nutu:frustra generalis dicar,ac prior Eremi.Difficile quoq; mihi erit,inuenire:qui pro me apud Camaldulum vicariatus munere defungi velint:si pro tuenda iustitia noxios castigantes, sæ/cularium minas formidare cogantur.Quod vero condolere iccirco potissimū videamini,carceri incluso:qm̄ plurimum existimationis sit amissura Eremus:fu turiq; sitis opprobrium vicinis vestris:hic sermo apud me (bona tua & aliorū venia dicam) neq; eremiticam redolet humilitatē:neq; litterati hominis pru/dentiam.Nam si tanti facienda est nostra Eremus:vt ingredi in eam non posse diabolum existimemus:vt illam incolentibus impeccantia tribuatur:erit vtiq; sanctior paradiso delitiarum : in quo primi parētes nostri & tentati & superati sunt:immo & cælesti illi ac sublimi habitaculo erit merito præferēda:vbi & in

Angelis suis Dominus reperit prauitatem. Quãtum ad me attinet, qui vobis præsum:nihil decerpi vobis bene viuentibus posse arbitror : si quis inter vos male operans,merita fuerit pœna mulctatus.In duodenario apostolorũ nume ro nõ defuit:de quo diceretur.Vnus ex vobis diabolus est ; qui etiam laqueo se suspendit. Nimium indulges mundanæ opinioni:plusq̃ humanæ imbecilitati tribuis:q̃ eius ratio postulet.Studere debemus:magis Sancti esse, q̃ credi . Exi a me,inquit apostolorum princeps:qm̃ homo peccator sum Domine. Ego sa/ne pro ea,quam per multos annos expertus sum,& priuata & generali admini strațione,cum Augustino ingenue confiteor.Quãtũlibet vigilet disciplina do/mus meæ:homo sum:& inter homines viuo. Næc mihi arrogare audeo:vt do mus mea melior sit,q̃ Archa Noe : vbi tñ inter octo homines,vnus reprobus inuentus est.Aut melior sit,q̃ domus habraæ:cui dictum est.Eiice ancillam & filium eius.Aut melior sit,q̃ domus Isaac : cui de duobus geminis dictum est in Malachia.Iacob dilexi:Esau autem odio habui . Scito tamen,ne prolixius tecũ agam:me super Ioanne conuerso cogitare cogitationes pacis,& non afflictio/nis:eiusq̃ potissimum saluti velle consulere. Vale.Florentiæ.die.xviii.Ianuarii. Mcccclxxxxiiii.

Cardinali Veneto.D.Grimano.LXXXVII.

SI voluero me excusare apud dignationẽ tuam:q̃ sero cõgratulari tibi distulerim,ob adeptam Cardinalatus dignitatẽ : vereor ne satis iustã dilationis meæ causam inuenire non possim : quã prætendere mihi merito li/ceat.Faciendum tamen hoc vel sero duxi:ne maiorem neglecti officii mei fidẽ faceret sublata pænitus gratulatio q̃ dilata.Taceo nimirũ:q̃ in iis delatæ tibi di gnitatis auspiciis,dandus fuerit dignioribus tum propinquis tum alias tui stu/diosissimis,congratulandi locus:ne festinatione immatura,importune forsitã, & quasi præpropere visus fuissem exequi munus meum . Non item adduco in mei excusatioñem:quã de tua innata humanitate opinionem cõcæperam:quẽ admodum biennio ante cum essem Romæ,multis argumentis expertus fuerã. Speraui.n.facile fore : vt vel absq̃ vlla mea gratulationis significatione nunq̃ esses de meo erga te deditissimo animo sinistri aliquid suspicaturus. Testor ni hilominus Deum:qui scrutatur renes & corda:me a primordio statim Cardi/nalatus tui destinasse animo,scribere ad te. Verum incertus aliquandiu sæuien te Romæ pestilentia,quo se recæpisset pietas tua:mox fidelem litterarum mea rum baiulũ expectans:tardius debito satisfeci.Occurrente modo priore nostro Oppitergino:qui Romam peteret:omnem merito abs te excusatiõem reiiciẽ/dam putaui:nisi me obligatione vtcunq̃ absoluissem . Scio te non expectare a me Domine Colendissime:vt ob promotionẽ tuam ad Cardinalatum iccirco tibi congaudeam:q̃ eam dignitatem fueris consecutus:quæ sit summæ proxi/ma:q̃q̃ eius occasione,& maiore domi apparatu,prout moris est hominibus tui ordinis,& tu forte vsurus esses:ac magna comitante caterua ingressurus:q̃ sessurus fores cum principibus:& solium gloriæ tenturus : q̃ demum argento & auro abundaturus:ac cætera id genus habiturus:quæ hac nostra corruptissi/ma tempestate a plerisq̃ omnibus maximi fieri animaduertimus . Absit hoc a me:vt de tua dignatiõe ita sentiam.Quid.n.ad te honores diuitiæ voluptates?

qui iis

qui iis omnibus semel cõstantissime contemptis ac spretis, ad Christianæ reli/
gionis humilitatem prompto animo te contulisti? Miretur ista: qui ex inope
diues, ex ignobili gloriosus, repente effectus est: cui in omnibus fortuna (vt pu
tatur) fœlicior, ex calamitoso aliquo statu cõtinuo arriserit. Scitur pfecto: quis
in sæculo fueris: & q̃ pro nihilo semper existimaueris terrena omnia & caduca
bona. Vnde factum arbitror: vt sedere te iusserit Dominus cũ principibus po/
puli sui: quia pro eius amore delatos tibi olim honores cõtempsisti. Insigniuit
te cœlestium ille dator munerum apostolica dignitate & gloria: quia ipsius gra
tia mundana omnia & fragilia calcasti. Si qua tamen ex insigni hoc officio titil
latio forte irrepserit: siqua ex occasione tanti magistratus vitiorum irritamen/
ta si voluptatum illecebræ defuturæ tibi non sunt: persuadere sibi quisq; facile
poterit: omnia te inuicto animo superaturũ: exibendãq; tibi hac de causa pro/
merẽdi facultatem. Erit præterea & decori & adiumẽto, in tam sublimi rerum
apice constituto, singularis illa tua eruditio atq; doctrina tum sæculariũ tum di
uinarum litterarũ: in quibus ab ineunte ætate tantum tuo studio & diligentia
profecisti: vt nemini curialiũ cedere existimeris. Propositurum te non dubito
tibi ipsi illud Pauli ad Corinthios. Tempus breue est. Reliquũ est: vt qui gau/
dent, tanq̃ non gaudentes: & qui vtuntur hoc mundo, tanq̃ non vtantur. Præte
rit enim figura huius mundi. Et vere sic est. Quid.n.est mortalium vita nisi fu/
mus ad modicum parens: nisi fœnum, qd hodie est, & cras in clybanũ mittitur?
Magnificatus Salomon & sapientia & opibus super omnes reges vniuersæ ter
ræ: enumeratis, quæ sibi donauerat Dominus præsentis vitæ bonis: confiden/
ter atq; ingenue intulit. Cũq; me conuertissem ad vniuersa opera, quæ fecerant
manus meæ: & ad labores in quibus frustra sudaueram: vidi in omnibus vani/
tatem & afflictionẽ animi: & nihil permanere sub sole. Pater huius pacifici (cũ
& ipse multa enumerasset) quæ ad mundanam fœlicitatem pertinere videban
tur: subiecit continuo. Beatum dixerũt populum: cui hæc sunt: beatus populus
cuius Dominus Deus eius. Dum hæc scribo Domine Colẽdissime: tecũ mihi
loqui videor: neq; hæc & alia huiusmodi tibi suggerere: verũ ex te, qui eiusmo/
di optime calles, eadem potius audire. Quo fit: vt gaudium meũ, pro 'deman/
dato tibi tam eximio munere, merito plenum sit: quoniam & digno datũ: & ei
nimirum: qui licet annis iunior, nunq̃ fuerit sensu & moribus non senex: nunq̃
non idoneus & dignus tam sublimis magistratus expectatione. Det tibi Domi
nus pro sua pietate: vt re ipsa tum meæ tum cæterorum opinioni abunde satis/
facias: futurusq; sis acerrimus rerum ecclesiasticarum ac diuini cultus procura/
tor atq; defensor: pater pauperum: refugium oppressorũ: oculus ceco: pes clau
do: insignis præ cæteris religione pietate, sanctitate, idq; tũ ad cõmunis patriæ
nostræ Venetæ decus & cõmodum: tum ad vniuersæ Christianæ rei publicæ, ac
labẽtis præsertim ecclesiæ præsidium & salutẽ. Vale. Florentiæ. die. xx.
Ianuarii. Mccccxxxviiii.

p · Paulo Pisano Oratori.

Existi a me, in tua profectione: vt frequẽtius ad te scriberem. Fecit aũt
lõga summi Põtificis euagatio atq; incerta sedes, ob sæuitiam morbi: qui Ro/
mæ grassabatur: vt ante ipsius in vrbem reditum: quem sciebam te insepara/

bili comitatu ex legationis officio sequi oportere:ne aliquid per id tẽporis ad te scripserim. Præstolatus aũt postmodum per complures dies aduẽtum Prioris Sancti Martini:quem accæperã Florentia esse transiturum: distuli ad hanc diem morem gerere tuæ nobilitati:quãdo præsertim interea nihil occurrit: pp quod necessario fuerit conscribendum. Excusatione meam pro tua benignitate admittes. Facile erit, si ita volueris: diuturniorem officii mei intermissionem, frequentioribus in posterum epistolis compensare. Tantummodo exopto: vt bene sit tibi:& in pestilenti vrbe, quam nondum omnino percuratam audio, tu tus ab omni periculo conserueris. Cæterum quibus de causis Prior Oppitergii se in curiam recipiat:ex ipso plenius coram disces. Nihil superuacuũ magis du co:q̃ vt negocia nostri ordinis tibi vrgentius cõmendẽtur. Paratus semper nõ minus apparuisti ad obsequendum nobis, atq; ad contuendos nos, & consolandos in omni tribulatione nostra:q̃ nos prompti, & forsitã importuni fuerimus aliquãdo, ad te requirendum. Insignis semper extitit apud te ĩ omnes pietas:in nos autẽ præcipua, & singularis. Quãobrem pro comperto habeo: non defuturum modo, Priori patrocinium tuum, cum in reliquis negociis, tum in causa Classensi:contra pectus illud ferreum, atq; adamantinũ caput hostis nostri pertinacissimi. Erit mihi longe iucundissimum: si tua potissimum industria fuerit superatus:vt aduersus quem diutius pro nobis dimicasti: de illo tandem ipse triumphum referas. Vale. Florentiæ. die. xxi. Ianuarii. Mcccclxxxxiiii.

Petro Medici. LXXXIX.

d Atum abs te nobis benefitium Sancti Viriani, existimare merito possumus:qui illud nobis tua cura & studio, ac singulari in nostrum ordinem fide, a rugientibus præparatis ad escam, conseruasti. Vtrũq;.n. ex eodẽ pietatis fonte manat:& conferre benefitia:& collata conseruare. Pro qua re gratias agimus nobilitati tuæ:optamusq; plurimum:vt tueatur te vicissim Dominus: quo autore ac duce, tam prompto animo, ad huiusmodi præclara & pia misericordiæ opera, te totum contulisti. Pietas, inquit apostolus, ad oĩa vtilis est: promissionem habens vitæ, que nunc est, & futuræ. Sit ipse tibi semper propitius, beneficus, lenis:cuius memoriam etiã in tam sublimi rerũ statu, religiosissime colis:cuius causas, pro tuenda ecclesiastica libertate, & Christianissime suscipis: & constantissime defendis. Quãtum ad me attinet: qui in referenda gratia par tuæ magnitudini esse non possum:scias vtiq; pro iis cælestibus atq; immortalibus pietatis tuæ, operibus, tui semper me studiosissimum fore. Vale. Florentiæ Die. xxviii. Ianuarii. Mcccclxxxxiiii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. XC.

e Xcusauit se per epistolam dignatio tua: causasq; pro sua benignitate ĩ medium adduxit:cur plusculũ solito distulerit scribere ad me. Quasi vero is sim ego:apud quem a tanto Domino vel longissima scribẽdi intermissio fuerit excusanda:cum vtiq; mihi cumulatissime satisfacias: q; litteras meas nec ingrate accipis:nec fastidiose legis. In omnibus elucet apud Dominũ meũ illud clæmentiæ suæ specimen:vt cæteris ornatus virtutibus, hac præcipua veluti præciosa margarita mirabiliter honestetur. Bona vt scribis de causa diutius

immoratus

immoratus Senis, si non adeo tuis exhortationibus & monitis profecisti apud ciues tuos quantum desyderasti: & quantum merebantur suscæpti pro iis labo/res tui: non ideo amisisti repromissam pastoribus bonis mercedem. Habebis apud iudicem, quam prætendas excusationem: ꝗ semen tuum supra petram, aut inter spinas ceciderit. Satis erit tuæ pietati: cum te audierit dicentem. Iusti/tiam tuã non abscondi in corde meo: veritatem tuam & salutare tuum dixi. Nõ abscondi misericordiam tuam & veritatem tuam, a concilio multo. Tu autem Domine, ne longe facias miserationes tuas a me. Curam exigeris: non curatio nem. Si quidem non est in medico semper releuetur vt æger. Interdum docta plus valet arte malum. Velit Dominus, vt tam pii patris opera, infructuosa & irrita non sit: vtq; (quoniam de cane muto fecisti mentionem) siue latratu tuo, siue linctione, quæ mederi vulneribus solet: ad saniorem mentem redeant. Sub/latas vero curialibus, atq; imprimis Pontifici, de tua diuturniore absentia suspi tiones: ob tuũ ad illos accessum: gauisus sum valde. Satis fecisti multis tua præ sentia: satisfacturus illis longe magis tua sapientia & consilio. Ego sane ita cõii cio: submurmurasse illos hac potissimum de causa: vt iniecto tibi ob eiusmodi sermones scrupulo, vel inuitum ad se traherent: cuius ope atq; consilio indige/rent. Quãtum ad clientulos tuos attinet: optare debemus omnes: vt tanti sem per sias a pontifice: ꝗ de tua vel breuissima scandalizetur absentia. Vtinã te sem per audiat: te suo iugiter lateri iubeat inhærere: nihil te in consulto aggrediat̃. Et beati omnes, qui te diligunt: qui cum timore Domini cupiunt recte consuli rebus suis. Non dissentis a vero Domine colendissime. Longe me cõmodius Florentiæ per hyemem degere: q̃ in illo rigido nostro alpium situ. Conducere mihi hoc cœlum, vtpote & mite & clæmens, haud dubie sentio: vbi neq; vehe/mentiore frigore, corpusculi imbecillitas supra modum opprimitur: neq; assi/duo calore ignium: apud quos frequentius illic consedendum nobis est, stoma chi virtus soluitur. Taceo vtilitatem cõmunẽ ordinis: cuius rebus & citius hinc & cõmodius, q̃ ex Casentinate agro prouidet̃. Quod hoc anno in pluribus ex/pertus sum. De Prioribus aut ipsorum altero, nihil repeto in præsentia. Per me non stabit: quin caritatis vinculum illæsum conseruetur: atq; indiuisa retineat̃ societatis cõmunio. Adierunt me per hos dies duo monachi Angelorum: quos vel repugnantes admitti ad conuiuium iussi multa mea & meorum humanita te. Præuenti a me in benedictionibus dulcedinis, redierunt haud multos post dies ad me Prioris sui nomine: obsecrantes impensius, vt me ad monasterium Angelorum reciperem. Futuram tum Priori ipsi tum fratribus omnibus visita tionem meam q̃gratissimam: quippe quam summis votis expeterent. Nunq̃ me ab omnibus iis non fuisse amatum & obseruatum: debereq; me familiam illam, quemadmodum re vera foret, meam existimare. Multo sermonis lenoci nio ab eis in hanc sententiam inuitatus: persuaderi non potui, vt me illi crede/rem: promitteremq; venturum. Respondi tamen humanissime: ostendiq; me grato animo accæpisse Prioris & fratrum omnium bonam erga me volunta/tem. Pestem minus sæuientem ac remissiorem factam, auferat penitus ex vr/be Diuina clæmentia: itidemq; & imminens bellum, & instantem annonæ ca/

ritatem procul abigat. Vnum ex his satis potens est, ad inferẽdam hominibus de peccatis vltionem. Quid si tribus pariter, tanq̃ furiis poetarum, exagitandi forent? Visum est nimium Regi Dauid vnum: qñ trium data est illi optio. Cui alii facile fuerit, funiculum triplicẽ disrumpere? Auertat Deus: ne illud propheticum nostris ita exigentibus culpis impleatur. Qui longe est, peste morietur. Qui autem prope, gladio corruet. Et qui relictus fuerit & obsessus: fame morietur. Arguat nos Dominus, verumtamen non in furore: neq; compleat indignationem suam in nobis. Vale. Florentiæ. Die. iii. Februarii. Mcccclxxxxiiii.

Mariano prædicatori. XCI.

r Etulit mihi hodie Christophorus sacerdos, tui amantissimus: venisse te visitatum fratres tuos: qui apud monasterium Sãcti Galli, per te instauratum atq; reformatum, cõmorantur: esseq; te paulopost Ferrariam migraturum. Deesse nolui officio meo: quin significarem tibi: quo pacto vnum de fratribus tuis in Eremum nostrã per hos dies admiserim: ne penitus queri de me possis: ꝙ te irrequisito annuerim votis eius. Adiit me Florentiæ ante natalem Dñicum Gregorius Ticinensis, tui ordinis: contenditq; a me multis precibus, multaq; nobilium ciuium intercessione: vt cupientem solitariam vitã ducere, trãsmitterem ad nostram Eremum Camaldulensem. Scit Deus: ꝙ nõ mentior. Reieci sæpius petentem responso rationibus pleno: suggerens ei vitæ illius austeritatem & horridum loci situm. Posse illum cõmodius in suo ordine degere. Ambularet vocatione, qua vocatus esset: nec experiri grauius iugum vellet: qđ difficilius postmodum si pœnituisset, a se posset excutere. Paucissimos de multis, qui ex alieno ordine ad nostrum se cõtulissent, ad vltimũ perseuerasse. Multa deniq; & ingentia per illos in nostra religione, scandalorum incendia fuisse excitata. Cum hæc & alia huiusmodi, quibus amoueri a proposito posset, haud semel obiecissem: nihilq; rationibus proficerem: demum intuli. Quid putas dicturum de me patrem meum Marianum: quem summe veneror & colo: qui mihi vicissim plurimum afficitur? Nonne expostulare merito mecum poterit: vbi nouerit factum: ꝙ non amice secum egerim: ablata se inscio & ignorante ouicula gregis sui? In summa nullis meis hortamentis ac suasionibus cedens: tum sua, tum ciuium improbitate constantiam meam fregit: admissusq; est tãdem ad vitam arctiorem. Adhuc tñ sui iuris est: vt redeat vnde exiuit. Sex n. mensium spatio probantur, qui ibidem professuri sunt. Hoc iccirco te admonitum volui: vt cognita rei gestæ serie, non me putes dolose aliquid egisse aduersum te: cui nescio an religiosum alium, tum amore, tum obseruantia, & virtutum existimatione anteponam. Tu si volueris, hortare hominem siue litteris siue per internũcios: vt priorem resumat habitum. Sic etenim probabimus iuxta consilium apostoli spiritum: an ex Deo sit: neq; mihi propterea iniuriam feceris. Vale. Florentiæ. die. vii. Februarii. Mcccclxxxxiiii.

Petro, Maiori Eremi. XCII.

q Votidie fere ab iis, qui me adeunt, impensius requiror: vt iubeam nostris, orationes fundere sine intermissione ad Deum: non tam pro Florentino, q̃ pro vniuersæ Italiæ statu: trepidantibus, vt nõ dicam, arescentibus omnibus, præ timore

præ timore & expectatione:quæ superuentura est paulopost a Rege Francorũ.
Graue bellum imminere:omnes affirmant. Lugdũnum iam se contulit Rex:
exercitibus in immensum auctis. Quæ volutet in pectore suo consilia: certum
nescitur. Contra Regem Alphonsum:qui in Ferdinandi parentis his diebus de
functi locum successit:venire illum, vulgaris fama est. Verentur tamen alii: per
quos transiturus dicitur innumera militum manu:ne quid præterea in traducẽ
do exercitu moliatur. Habent Florẽtini in Gallia oratores duos apud Regem.
Creauerunt modo & alios duos de primariis ciuitatis : quos cum festinatione
ad eundem Regem destinabunt. Suspensi sunt ac dubii multorum animi: varie
interpretantium nouam atq̧ celerem istam legationem. Ad hæc metuunt plu/
rimum:(quod rationabile satis est & consequens) ne tanta gallorum multitu/
dine, Italiam haud penitus morbo immunem ingrediente (ad centum etenim
milia ductorum secum Regem ferunt) vitietur aer longe magis : & corruptior
icciрco ac pestilentior fiat:atq̧ hinc (quod auertat Deus) fames valida subsequa
tur. Deniq̧, sicut facere consueuit, siue præsaga mali mens : siue tacita scelerum
admissorum conscientia:implendum Hieremiæ vaticinium haud multo post
creditur. Ecce mittam in eos gladium, & famẽ, & pestem : & ponam eos quasi
ficus malas:quæ comedi non possunt, eo q̧ pessimæ sint:dicit Dominus exerci
tuũ. Curabis itaq̧ tu ac cæteri fratres nostri præuenire iram Dei in oratiõibus:
ne in furore atq̧ indignatione sua arguat nos:neq̧ secundum peccata nostra fa
ciat nobis:sed cito anticipent nos misericordiæ suæ. Vale. Florentiæ. die. xx. Fe
bruarii. Mccccclxxxxiiii. Fran. Picolhomineo Cardinali Senẽsi, ptectori. XCIII.

m Agnum nobis attulit gaudium nuncius his diebus:quo accæpimus,
colẽdissimũ Cardinalem Recanatẽsem:resignasse Abbatiam Sancti
Fridiani de Pisis, cuidam sacerdoti familiari suo:qui in ingressu huius
quadragesimæ, & habitũ nostri ordinis, & munus simul benedictiõis accæpit.
Benedictus Deus:qui nõ deserit nos vsquequaq̧:qui facit cum tentatione pro
uentum, vt possimus sustinere. Hinc prosternimur:hinc erigimur. Hunc humi
liat:& hunc exaltat:quia calix in manu Domini, vini meri, plenus mixto. Hac
rerum vicissitudine facile admonemur:vt neq̧ multum extollamur prosperis
neq̧ deiiciamur aduersis. Velit modo Dominus:& citissimum etiam atq̧ inspe
ratum præsto erit auxilium. Subest. n. illi, cum voluerit, posse. Vale. Florentiæ
die. xxv. Februarii. Mccccclxxxxiiii. Petro Barrotio Episcopo Paduano. XCIIII.

d Electatum te scribis litteris meis:non solum quia functũ me esse ami/
ci officio intellexeris:verum etiam multo magis:q̧ valere me pluri/
mum cognoueris apud colendissimũ Protectorem nostrum Cardi/
nalem Senensem. Ego si quid pro te feci:quod tibi gratum fuerit:nihil non lu/
bens, nihil non debens feci. Quãtumcũq̧ tamen pro te facere contendissem:
semper me parum fecisse arbitrabor. Superatura sunt semper mensura bona &
supereffluenti, quoscunq̧ suscipere pro te vel maximos labores possem, singu/
laria tua erga me merita. Si tamen metiri volueris animum:æquari facile po/
tero meritis tuis. Quid. n. est:quod pro te non facerem si possem? Aut pro quo
alio, quod non pro te, facerem? Si valere me plurimum apud protectorem exi/

ftimas:est forte rectum iudicium tuum.Id tamen omne nõ meæ,sed ipsius gratiæ ascribito.Ita nãq; moratus:ita animo & vita constitutus est:vt quisq; apud illum q̃tum honeste voluerit possit.Nihil illo mitius,nihil affabilius noui. Te diligit:de te q̃op time sentit:non quia te apud ipsum commẽdauerim:cum te alioquin ab operibus tuis plene cognosceret: sed vt bonorũ amator: & qui ex opusculis tuis,quibus mirum immodum oblectatur,facile coniiceret:qualis fores.Accedente prætere a Bernardini venerabilis & magni nominis concionatoris de te testimonio:longe magis confirmatus est in sententia. Si quãdo tibi cum eo consuetudo familiarior fuerit:nequaq̃ fore arbitror quod vereris:vt falsa sibi relata fuisse existimet.Quæ tum ex me tum ex aliorũ sermonibus de tua vita & doctrina didicit:vera fuisse omnia,tua præsentia cõfirmabit. Vtrum vero amore nimio fallatur:an recte de opusculo tuo sentiat:quid medius ego inter vos existimem obmitto referre.Vnum tantum dixerim: nec te male facere ad Ioannis imitationẽ,solide subsistere in te:ne humana opinione rapiaris inaniter super te: nec illum,qui est litteratissimus,facile posse decipi:qum de libro tuo rectissime iudicet.Miraris etiam hominis humilitatem: q; Cardinalis non alienum duxerit a sua dignitate visitare pauperculum fratrem: neq; ambulantẽ in magnis neq; in mirabilibus super se.Ego huiusmodi humilitatis & summissionis argumenta in eo frequenter expertus:nihil penitus miror.Sublimi præditus potestate hãc semper implere iustitiam prompto atq; hilari animo visus est:vt parem se minoribus fecerit.Quãtum ipse ex frequenti cum illo consuetudine potui animaduertere:arrogantia aut elatio in eius animo non habẽt locũ. Omnes spiritu fratres:religione cõseruos ducit.Si tibi quæ noui quæ vidi enarrarem:stuperes multo magis.Parco autem de industria:ne forte aliud dicẽs innuere aliud videar.Quod aũt optes: vt multos huius viri consimiles haberet ecclesia Dei:ne immersioni proxima adeo fluctuaret:vtinam ascenderẽt ad Dominum vota tua.Audire te arbitror multa quotidie:Sed nos qui propiores sumus,qui oculis contemplamur:multo sane plura,quibus scãdalizemur:quibus nostrorum temporũ deploremus infoelicitatem: & audimus & intelligimus. Non sunt ista modo a me explicanda:ne ponere videar os in cœlum.Vnũ hoc saltem desyderauerim:vt ad id loci ascensuri,ingrederentur per ostium & non aliunde.Mysticam capturæ piscium interpræta tionem tuã,comprobãdam plurimum censeo:si consyderato piscationis genere,de quo ad te scripseram,illam generaliter ad omnes referas:qui vita & moribus alios ædificant:atq; ex vitiorum cauernis ac recessibus ad lucis opera euocant.Sin vero mihi eam,quemadmodum scribis,conuenire volueris:vt opere & sermone expiscatus fuerim plurimos:& hanc quoq; non reiicio interpræta tionẽ:si modo talem me esse interpraetatus,talem me esse debere,modeste significaueris.Piscandi quidem materia,ex quo me ad religionem contuli,nunq̃ defuit mihi: piscatui tamen minus semper idoneus fui.Et si ingenue fateri voluero status mei rationem: nunq̃ nõ magis indigui:vt quis me in probaticam piscinã siue in natatoriam Syloe mitteret,ad percurandos lãguores meos, ad emundandas maculas,culpis contractas:q̃ vt ipse idoneus autor extiterim:per quem alii mundarentur.Nõ est itaq;

q; a nobis

q a nobis discas hoīes capere:qui in re huiusmodi diutissime exercitatus:mittendi rete in dexterā peritissimus euasisti. Vtinā mihi liceat haud multo procul tua sequi vestigia:vt per hāc cliuosam & sentibus obductā vitæ mortalis viā ingrediens:ad rōnem bñ moriēdi,de qua insigne illud ædidisti opusculū, oēm meā operā studiū curāq; cōuertā. Reuerēdissimus Patriarcha nōdū,vt audisse te scribis,migrauit in cœlū:adhuc vt ipse opinor populo suo necessarius. Præpropera sane optimi pr̄is fuisset mors:ac præcisa velut a texēte vita ipsius:si & ante laborem Patriarchatus repositā sibi mercedē recæpisset: & dū adhuc ordiretur, succidisset eū Dn̄s. Vt te diligā nō sum admonēdus:qui te amo effusissime. Vale. Die vltima Februarii. Florentiæ. Mccccl xxxxiiii.

Cherubino Burgensi. XCV.

a Vdiui heri vesperi: quid egerit frater tuus in maximum conscientiæ suæ præiudiciū: Succēdisse illū abbatiam nostrā Sancti Viriani:adeo vt penitus incendio cōflagrauerit. Et nisi excitati e vicinis domibus hoīes celerius accurrissent:etiā templum ipsum,cuius foribus ignem apposuerat,flāmarum vis funditus deiecisset. Ingens re vera piaculum:& diebus nostris facinus inauditum:& quod merito diuinæ seueritatis prouocet vltionem. Quo consilio,qua lacessitus iniuria,tātum scelus admiserit,nescitur. Collata semel iure ordinario abbatia monacho nostro Fōtis boni:quæ & libera & sui iuris est:vobis ita cōtendentibus locata est in triēnium:& quidem iis conditionibus,quas ipsi obtulistis. Quid amplius ab ip̄o Abbate honeste cōferri vobis potuit? Si ægre tulit frater tuus:q defuncto patruo:qui multis ānis loco præfuit:vni ex vobis laico præsertim bñficiū ipsum traditū non sit:meminisse debuit scriptum. Nō possideri hereditate Sāctuariū Dei. Quibus sit pœnis obnoxius:cui satisfactioni,rerū sæculariū ac prophanoꝝ locoꝝ incēdiarius:non es admonendus:cum sis iuris peritissimus. Quanto vero illū grauius ac seuerius puniendū debemus existimare:qui sciēs ac prudēs nephario aīo, Deo dicatū exuserit monasteriū? Expostulandū hoc mihi modo tecū duxi iure veteris nostræ amicitiæ: anteq alius potētioribus factū significetur. Si adducere in excusationē fratris aliqd potes cōtra delationem testiū,qui rem constantissime affirmāt:haud repugnanter admittā,tui præsertim gratia. Sin vero negari non potest factum malo & impio aīo: vt occurras immēti periculo tua prudentia,suadeo. Vale. Florētiæ. Die iiii. Martii. Mccccl xxxxiiii. Vēturæ Priori Sācti Matthiæ de Murano. XCVI.

d Efunctos Rauennæ intra dies paucos de nostris duos,scribis: Pascalē cōuersum,primo:postea Hieremiā monachū. Opto:vt defuncti sæculo,Deo viuāt. Apud nos quoq; Saluator cōuersus,decima huius mensis die,cū eadē fere hora profectus Florētia ad nostrā Eremitarum vineā peruenissem,cōcessit naturæ. Sequenti die,summo mane contendi Camaldulū:ibiq; solennes cum familia exequias celebraui pro defuncti aīa,mihi vtiq; carissimi: ac de me deq; vniuersa domo mea quam optime meriti. Octogenarius decessit,quinq; mensium afflictatus infirmitate: tanta nimirum patientia: vt nunquā in illius ore,nisi æternæ vitæ desyderium,nisi mundi contemptus,nisi gratiarum actiones personauerint. Expetisse dicitur plurimum præsentiam meā;

vt nostra munitus bñdictiõe, in quo sẽp præter merita cõfisus est, hinc demi/grarct. Optimo sensu, & singulari in Deum mentis intẽtione, ad vltimum vsq; exhalasse animam testati sunt: qui interfuerant. Octo & quinquaginta apud Fõ/tem bonum vixit annos: & ita vixit, vt magnum sui desyderium omnibus reli querit. Orabis pro eius requie: & orari iubebis. Ad capitulum te inuitamus: qui mandato etiam per harum latorẽm de more citaberis. Vale. Ex Fonte bono. Die. xv. Martii. Mcccclxxxxiiii.

Christophoro Sacerdoti. XCVII.

q Veri merito potes: q̃ binis a te acceptis litteris, nondum tibi respon sum dederim. Secus tamen ego sentio de te. Cum enim me supra mo dum diligas: & supra merita mea ẽt obserues: fieri nõ posse arbitror: quin tarditatẽ meã in rescribendo excuses: & occupationibus meis tribuas di/latum rñsum. Quæ mecũ sæpius corã Florẽtiæ cõtuleras: eadem repetitis epi/stolis cõscripsisti. Vnũ optasti: & aliud præter votũ tuũ accidit. Sic forte permi/sit Dñs suo illo secreto inscrutabiliq; iudicio. Iudicia enim eius abyssus multa. Nõ enim, inqt Dñs, cogitationes meæ, cogitatiões vestræ: neq; viæ vestræ, viæ meæ. Nã, sicut alibi legimus, sunt viæ, quæ videtur homini rectæ: quarũ finis ad interitũ vergit. Per hãc nobis modo ingrediẽdũ fuit. Eligẽdũ nobis fuit leuius malũ: vt grauius deuitaremus. Nondũ venit tẽpus miserationũ Dñi: q nouit se deprecãtes, tẽpore placito atq; oportuno exaudire. Pro cõditione ẽt tẽporum multa nõnunq̃ variãtur: dissimulãtur: tollerãtur. Medici dũ sanare infirmitates præprope cõtendũt: sæpissime augẽt: interdũ necant. Festinatio vt plurimũ cæ ca & improuida esse cõsueuit. Omnia tps hñt. Qui modo stat: videat, ne cadat. Ne forte de illo dicatur. Trãsiui: & ecce nõ erat: quæsiui eũ, & non est inuẽtus lo cus eius. Scimus: q̃ malorũ vltor est Deus: & q̃ sine illius nutu ac voluntate ne foliũ quidẽ mouetur aut cadit super terrã. Si decreuerit saluare nos: cõtinuo li/berabimur. Subest enim illi, cũ voluerit, posse. Sin minus: nostrũ est pferre, quic quid malorũ acciderit: nõ aduersitatibus frangi. Nã si fonti bonitatis Deo humi liter seruierimus: si cõtemptis psecutoribus in eo, pmerẽdo actus omnis & ope ra nostra fuerit collocata: erimus tandẽ qui mõ victi iudicamur, ipso adiuuante supiores victoribus. Hæc ĩ præsentiarũ paucis, & qdẽ recte de industria & quasi in parabolis locutus sum tecum. Corã, vbi placuerit Dño, aptius me intelliges. Interea esto memor nostri: qui te diligimus in veritate. Hoc & tua in nos meri ta, & imprimis singularis fides postulant. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxix. Apri/lis. Mcccclxxxxiiii.

Basilio Abbati. XCVIII.

d Ebemus plurimũ Michaeli Nicolino: de nobis nimiũ optime meri/to. Deuincire nos pgit quotidianis bñficiis, neq; exiguis illis quidem. Nã, vt ipse bene nosti, sumptibus suis circũdare muro totã Eremũ nostrã cõsti/tuit. Retribuat ei pro nobis Dominus: & muro suo inexpugnabili circũcingat illũ: atq; armis suæ potẽtiæ protegat eũ sẽp. Licet aũt gratissime annuerimus votis eius: assensumq; præbuerimus & qdẽ te præsente ad extruendũ murum: quid tñ postmodũ euenerit accipe. Audisti ipse a prælatis multis, q ad generale capitulũ cõuenerant: ĩprobari aptissime, ppositũ Michaelis: atq; ab illo nobisq; eos admodum dissentire. Siquidem erecto circũquaq; muro nõ amplius Ere/

mum, sed

mum,ſed mutato nomine Cartuſiam appellãdam. Deuotiorem omnibus ſem per viſum iri locum horroris & vaſtæ ſolitudinis:ſi arboribus tantum & foſſa cinctus permanſerit:quemadmodum per quingẽtos ferme annos ad noſtram vſq; fuiſſet ætatem. Admiraturos longe magis adeuntes Eremum laicos deuotionis gratia nouitatem rei:neq; factum laudaturos. Peculiare ac propriũ hoc eſſe eremiticæ inſtitutionis: vt hinc inde ſparſis ac diuiſis cellulis commorentur:idq; non recluſo ſed patenti & aperto ſitu: vt etiam feris animalibus antiquorum patrum Eremitarum more liber vndiq; ad illos pateat acceſſus. Motus tum his rationibus,tum autoritate illorum qui talia ſuggerebãt:poſt tuum hinc diſceſſum allocutus ſum eremitas omnes tam conuerſos quã monachos. Rogati ſententiam hortati ſunt me: ne vallari muro Eremum ſinerem. Cuperent potius:vt eroganda in ædificationem muri pecuniam in aliud quippiam conuerteretur. Conuenies itaq; Florentiæ Michaelem:& hoc illi meo & eremitarum nomine commode pro tua prudentia ſignificabis:reſcribeſq; quid reſpõderit. Vale. Ex Fonte bono. die. ii. Maii. Mcccclxxxxiiii.

Antonio Recanatenſi. XCIX.

NOn facile probo cõſilium tuum pater: vt cum iam ſenueris in iſta tua,& quidem Venerabili & Sancta religione:experiri velis per nouæ religionis ingreſſum,& mores diuerſos,& vitam arctiorẽ. Non mihi videt̃ hæc mutatio dexteræ excelſi:vt quis perſecutionis timore deterritus, ad aliena caſtra tranſfugiat. Illud commendo longe magis:quod ad noſtram exhortationẽ & ſalutem de ſeipſo teſtatur Apoſtolus. Perſecutionem patimur:& ſuſtinemus. Et item alibi. Non coronabitur:niſi qui legitime certauerit. Nam vt idem ipſe dicit. Si ſuſtinemus:& conregnabimus. Si mihi credideris:qui incognitum licet facie,te tamen ob ſingularem doctrinam & diligo & obſeruo:imitaberis illum,cui te in perſecutionibus comparaſti:qui a Saule totiẽs obſtinatiſſimo animo impugnatus,nunquam illius improbitati ceſſit:immo vt ſe euangelicæ pfectionis virum præſtaret: duriſſimam perſecutoris ceruicem ſua patientia & benignitate molliuit:mitigauit furorem:vicitq; in bono malum. Legiſſe te nõ dubito,vtpote legis peritum,hæc & alia huiuſmodi: quæ tibi animos faciant ad perferenda mala. Si quid,inquit Apoſtolorum Princeps, patimini propter iuſtitiam:beati. Et alibi. Quæ eſt enim gratia:ſi peccantes,& colaphizati,ſuffertis? Sed ſi benefacientes,patienter ſuſtinetis:hæc eſt gratia apud Deum. Hæc & his ſimilia de ſcripturis ſacris teſtimonia potes tibi quamplurima colligere: quibus libri Sanctorum ſcatent. Deniq;,vt apertius me intelligas: conſulo,vt in ea,qua vocatus es,immo in qua per tot ãnos vixiſti,vocatione permaneas: neq; hanc tuo velis ordini,qui de te eſt optime meritus, iniuriam gratis inferre. Hortatus es ſæpiſſime publicis concionibus alios ad malorum tollerantiam. Cauendum eſt tibi:ne forte cum aliis prædicaueris,ipſe reprobus efficiaris. Et merito poſtmodũ obiiciatur tibi. Qui ergo alios doces:teipſum nõ doces? Meo ſane iudicio,nihil turpius accidere tibi,huius ætatis viro ac magiſtro præcipue,põtq; vt videaris noua nũc velle vitæ tuæ fundamẽta ponere:qſi nũc demũ ſenex viuere incipias. Vale. Ex Fõte bono. die. viii. Iunii. Mcccclxxxxiiii.

Petro Nouitio Sancti Michaelis Murani.C.

e Xceptum te scribis nouũ hospitẽ, in istud Sancti Michaelis monaste/rium. Vt sit fœlix & faustus hic tuus in illã Sanctã ac venerabilẽ cõgregationem ingressus: plurimũ opto. Quãtum assequi mihi cõiecturis licet: hortantur me nõnulla ad bñ sperandũ, & de tua in religione pseuerãtia, & de optimo in ea pfectu. Eius es ætatis: vt nõ leuitate ductũ: sed maturo & examinato cõsilio arripuisse te hoc arctius viuẽdi institutũ confidã. Ea es eruditione prædi tus: vt facile confirmari legendo indies possis diuinis sacrarũ litterarũ monitis & exẽplis: ne apposita semel ad aratrũ manu, retro (quod absit) aliqñ respicias. Quod vbi impleueris: & euoluto anno pbationis tuæ, votum voueris Deo Iacob: sacræq; ascriptus militiæ fueris: iã nõ eris isthic hospes & aduena: sed eris cõciuis Sanctoꝝ & domesticus Dei. Quamobrem nõ est: cur meum potissimũ implores auxilium ad superãdas noxias suggestiones & malignoꝝ spirituũ tẽtamenta. Habes in prõptu: vnde facile per temetipsum arma sumere in manus possis aduersus insurgẽtes in te hostes: vnde clypeo protectũs & galea atq; itẽ gladio, impugnantiũ te cuneos securus penetres. Omnis, inquit sapiẽs, Dei sermo ignitus clypeus est oĩbus sperantibus in se. Apostolus vero, & galeam, ait, spem salutis. Idemq;. Et gladiũ spiritus: quod est verbũ Dei. Viuus est enim sermo Dei: & efficax: & penetrabilior omni gladio ancipiti. Si ergo tẽtaris: si mũdanæ, vt scribis, cõsuetudinis memoria, ac dæmonum etiam instigatione vexaris: noli animo deiici. Habes ad manũ remedia salutaria. Sicut cum infirmatur corpus, medicos accersis: ita nimirum cõsternato ac debilitato spiritu, euolue monumẽta Sanctoꝝ. In iis affatim inuenies: quibus medicamẽtorũ generibus imbecillitati tuæ cõsulas. Cũ enim tẽtationibus exagitatus legeris: tot inumera martyrũ milia, tyrannorũ olim feritate rabie ĩmanitate dissipata: cum audieris, oportuit Christum pati, & ita intrare in gloriam suam: Cum demum animaduerteris, plus in certamine cucurrisse cõfessores, diu variis molestiis afflictatos: q̃ martyres: qui ictu mucronis sanguinem suum fuderunt: habuerisq; pro comperto omnes qui pie volũt viuere in Christo Iesu, persecutionẽ pati oportere: nõ modo non grauior tibi videbitur pugna veꝝ potius diuturniores cũ hoste suspectas habebis indutias: eritq; in pace amaritudo tua amarissima. Vt hoc citius consequaris: intermittenda sunt tibi humanitatis studia: quibus dedisse te hactenus operam audio: & amplectenda studia pietatis: quibus abunde informeris ad iustitiam, ad religionem, ad Dei optimi & maximi cultũ. Sepone interea gẽtiliũ libros: qui aures blãdiore sono demulcent. Poetarũ carmina, suaui modulatione currentia, in his præsertim nouæ tuæ institutionis auspitiis, haud secus ac mortiferũ venenum deuita. Seruiũt huiusmodi studia sæculo, magis q̃ Deo. Scripturæ diuinæ te accommoda: eius complexu foueri contende. Existiment alii, quæ apud illam sunt, anilia & sordida. Tu in ea inueniri ne dubites veram & perfectam sapientiam. Vbi ea cœperis studiose oblectari: cognosces de doctrina, q ex Deo sit. Insinuabit se legenti tibi Dominus: & suo repletum spiritu exclamare te faciet. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo. Itemq;. Lætatus sum ego super eloquia tua, sicut qui inuenit spolia

 nit spolia

nit spolia multa. Hoc pacto terreri haud facile hostium incursionibus poteris. Resistes, iuxta Apostolum, diabolo: & fugiet a te. Appropinquabis Deo: & appropinquabit tibi. Et antequam ipsum inuocaueris, dicet tibi. Ecce adsum. Vale. Ex Fonte bono. Die. xvii. Iulii. Mcccclxxxxiiii.

PETRI DELPHINI VENETI GENERALIS CAMALDVLENSIS EPISTOLARVM. LIBER QVARTVS.

Petrus Delphinus Generalis Camaldulensis. Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. Epistola. I.

Eri primũ factus sum certior: tulisse te pauloante sniam sup Classensi negocio, cõtra Vrbanũ. Laetatus sum mirꝫ in modũ gratissimo atq; exoptatissimo nũtio. Liberata est oĩs illa cõgregatio: liberatus sum ego pariter, de ore Leonis: & leuati sumus graui onere: idq; tua sapiẽtia, integritate, iustitia. Nouerat haec oĩa in te Vrbanus ipse: & ideo pro viribus trãsferẽdum hoc abs te in aliũ quẽpiã iudiciũ, haud temere cõtẽdebat. Oculatissimum esse te aut audierat, aut litigãdo pcaeperat: vt merito illi succurreret. Frustra iacitur rete ante oculos pẽnatorum. Optimum vero agnoscens ex odore virtutũ: diffidere a primordio litis coepit: q̃ nullus sibi ad te subornandũ & corrũpẽdũ relinqueretur locus. Satis insup erat edoctus, esse te eiusmodi: qui facile cõscientiam tuã & timorẽ Dñi, rebus oĩbus anteponeres. Demũ q̃ fores iustitiae tenax, & assertor veritatis: apud quẽ nulla esset personaꝝ acceptio: post lõgas dissidẽtium cõtentiones, post discussa abs te mature ipsius causae merita: in seipso tãdẽ expertus est. Ego, quãtas possum tuae pietati grãs ago: neq; id potissimum pro ministrata iustitia: Quid. n. si cognita veritate, pro veritate iudicauit iustus & rectus Dñs? Verũ multo magis pro laboribus: quos tractãdae litis occasione ptulisti. Scripserũt nanq; mihi nostri illi monachi causae defensores: miratos se plerũq; fuisse in te cõueniẽdo huius disceptationis grã, singulrẽ tuam tuorũq; patientiam. Admissos semp se fuisse, atq; auditos humanitate incredibili. A nemine vnq̃ domesticoꝝ aeque atq; ab ipso Dño, vel in clementiore verbo vel in iucundiore aspectu, aliq̃n exceptos: cũ importunissime illos plerũq; interpellassent. Visum sibi fuisse nõ cum curialibus, sed cũ claustralibus, quotidianã habuisse se cõsuetudinem: imo cũ iis, qui affabilitate modestia caritate, religiosissimo cuiq; facile cõparãdi forẽt. Et q̃m haec eadẽ ego saepissime expertus sum: & scio nõ narrari mihi fabulationes: sicut illis plenissimã fidem praesto: ita plenissimo ore & me & cunctam nostrã cõgregationẽ debere tuae dignationi q̃ cumulatissime cõfiteor. At qui neq; Vrbanus ipse expers fuit humanitatis tuae: quẽ benigne aduersae partis Procuratoribus post latam sniam cõmendasti. Cognouit & ipse, si non est demens penitus: fuisse te nõ modo nõ scaeuum: sed neq; seuerum iudicẽ: q̃ infoelicissimae eius sortis magis q̃ pro meritis habueris rationẽ. Mihi si non denuo erexerit elationis cornua: si errasse se nõ erubuerit confiteri: erit semper tuo nomine commendatus. Vale. die. xxii. Iulii. Mcccclxxxxiiii.

Paulo Pisano Equiti Oratori.II.

g Ratias ago Deo miles egregie:q̀ nõ sum fraudatus desyderio meo: neq̀ cõfusus sum ab expectatione mea. Vbi enim te ab initio designatum oratorẽ ad Summum Pontificẽ mihi nuntiatũ est:continuo mẽte concæpi:cessurũ per te nobis obstinatũ Vrbanũ:nosq̀ tuo fultos patrocinio aduersus pertinacissimum hostem,optata diu victoria potituros. Quod & factũ mõ cernimus:& tuæ nobilitati potissimũ accæptũ ferimus. Exhibuisti pro nobis operam tuã eo studio:ac si tuũ solius negociũ extitisset. Nunc apud Põtificem nunc apud iudicẽ adeo indefessum te causæ nostræ defensorẽ præstitisti:vt ne dũ nitenti ex opposito aduersario fatigatus cesseris:verũ etiam semper contra surrexeris audẽtior. Ascẽdisti ex aduerso:& opposuisti te murum pro domo nostra: vt merito tibi sit asscribẽda victoria. Non frustra exornaris militiæ insignibus. Pugnas & vincis:quoniã nõ prætio,sed pietate decertas. Iccirco tecum est Dñs: qm̃ nõ minus prõpte iura ecclesiæ,q̃ tua defendisti. Oppressorum causas nunq̃ auersatus es:& in oibus tum publicis tum priuatis patrociniis tuis,semp iustitiæ specimen præbuisti. Militasti etiam absq̀ aurea zona a teneris ãnis Deo:vt ei placeres cui te ꝓbasti. Ago itaq̀ gratias nobilitati tuæ, pro iis tuis erga nos operibus pietatis. Siquid ego pro te,siquid Veneta illa congregatio,siquid nostra religio vniuersa potest:fore nos tibi semper haud ĩgratos certo scias. Vale. Ex Fõte bono. Die.xxiii.Iulii.Mcccclxxxxiiii.

Bernardino Priori Claustrali.III.

p Vgnare te cũ stomacho tuo scribis:& iccirco petis veniam:q̀ & breuius ad me & rarius scribas: qñ nedum scribere,sed ne legere aliquid possis. Credo te stomachi tui naturã nõ ignorare:& quæ illi obsint,satis percipe. Nõ est meũ,suggerere tibi medicamẽta ĩfirmitati accõmodata:qm̃ nõ sum medicus. Hoc tm̃ dixerim:q̀ siue angustia qua supprimitur cibus:siue cruditate qua minus digerit̃ laboras:vtriq̀ nocere plurimũ existimo nimium tuũ legẽdi studiũ,atq̀ cõtinuã in pscrutandis variaꝝ disciplinarũ voluminibus intẽtionẽ. Legisti. Ne qd nimis. Quod philosophi dictũ ẽt a patre nr̃o Benedicto vsurpatũ est. Discretionẽ,matrẽ esse virtutũ autumãt. Exercitatos te habere sensus arbitror,ad discretionẽ boni & mali. Malũ ergo deuita. Delectaris notitia multarũ artiũ. Sed si euoluere codices scriptoꝝ oium volueris,vt multa sciãs:erũt forte in iis supuacua multa:quæ magis vim & calorẽ stomachi opprimãt q̃ nutriãt. Plus sæpe velle q̃ oporteat:intẽperãtiæ,genus duco. Metire igit̃ tandẽ stomachi tui vires:& tãtũ de huiusmodi alimẽtis sume:q̃tum ad concoctionẽ possit cape. Alioqn tibi imputabitur : si ægrotaueris. Neq̀ misericordiã ab aliis expectes:si tibi ipi crudelis fueris. Hæc tecũ ex abũdãtia cordis loquor. Diuturniorẽ.n.tibi vitã,non accersitã vltro mortem exopto. Vale. Ex Fonte bono. Die.xxv.Iulii.Mcccclxxxxiiii.

Romualdo Monacho.IIII.

d Electari te cõuersatione monachoꝝ nostrorum,in isto diui Michaelis monasterio degẽtiũ magnopere gaudeo. Retulisse me tibi de illoꝝ vita & moribus,vera cognoscis:& forte pauciora q̃ pro meritis. Supest,vt qñ locũ idoneũ reperisti:in quo reddere possis cõmode altissimo vota tua:in eo cõstãti aĩo pseueres. Plãta.n.nõ cõualescit:quæ sæpe trãsfert̃. Et acescere cõsueuit vinũ,

 sæpius

sæpius transuasatum. Non sunt in omnibus religiosorum domibus huiusmodi familiæ: a quibus facile possis petere virtutum & veræ obseruationis exempla. Aemulari te oportet illorum cõcordiam humilitatem caritatem orationes vi/gilias psalmodiam, & virtutum custodem silentium. Si exerceri volueris in stu/diis litterarũ: præsto erunt tibi præceptores. Si quieti cellulæ & contemplatio/ni vacare malueris: & hoc in tua situm erit ptãte. Magna nimirũ fœlicitas existi/manda est eius: cui beneuiuere cupienti, bene etiam operandi facultas & loci cõ/moditas non defuerit. Nã cum sancto sanctus eris: & cum viro inocente inno/cens eris. Tu igitur adeptũ hoc munus ne paruifacias: sed in omni vita gratias agens Deo, proficere de virtute in virtutẽ stude: vt videre merearis Deũ Deo/rum in syon. Conuertere ad Deũ totus: vt securus nouissimũ præstoleris diem: ac certissime tibi persuadeas: nihil te hinc esse latuꝝ tecũ, præter vitam pie atq̃ innocenter actam. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxv. Iulii. Mccccℓxxxxiiii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. V.

b Ene se res habet. Iustificas impium: & non vis mortem peccatoris. Fa/tentem reum non modo nõ durius absoluisti: verum etiã benigne ex/cusasti. Et ne forte abundãtiore tristitia absorberetur: insuper quasi leniendo ac perungendo etiam laudibus prosecutus es. Superas me rescribendi celeritate: humanitate allicis ad te imitandũ: In omnibus me tibi obnoxiũ facis: qui nulla mea prouocaris iniuria: vt iratus mihi videaris: vtiq̃ mitis mãsuetus pius. Ni/hil autẽ esse, quod libẽtius legas q̃ litteras meas: non tam ipso testimonio q̃ re ipsa euidẽtius semper declarasti. Nunq̃. n. paruitati meæ non statim nõ copiose nõ amice respõdisti. Fecisse aũt hoc caritatẽ religionem & cõtinuatum ab ado/lescentia ad hanc vsq̃ ætatem mutuũ amorẽ: facile tibi assentior. Vtrum etiam alia duo quæ intulisti, viderit Dignatio tua: litterarũ inquã mearũ grauitatem: & caracterũ pulchritudinẽ. Ego si ad aliũ scriberem: qui caracteꝝ decore ac spe/cie ductus, epistolis meis ẽt grauitatẽ tribueret: cõsidẽter riderem. Species de/cœpit te. Ad te aũt non sic. Sed siquid tibi obiicere modeste licet: cur grauiores illæ appareãt: vehemẽs in me amor in causa est. De cõcilio, si qui apud vos nu/per bulliebant sermones, minus modo calidi sunt: scias apud nos eos penitus refrixisse: q̃tum tñ homo solitarius, & in alpibus degẽs nosse possum. Quãdo/cunq̃ tñ celebrandũ esset: vtilissimũ ducerẽ. Trãquillius. n. cõsuleretur christia/norum statui, punirẽturq̃ & cõprimerẽtur vitia errantiũ nouis Patrum statutis ac legibus: q̃ ferocibus pugnantiũ animis armisq̃. Et forte intermissa ac dissi/mulata diutius q̃ oportuit, hæc ordinaria correctionũ forma, excitauit gallos: quoꝝ aduẽtu & erigãtur iacẽtes: & sonolẽti acrius increpẽtur. Noluimus donec licuit, piissimi pris, q̃ nõ vult mortẽ pctõris, sed vt cõuertat & viuat, vti idulgẽ/tia. Verẽdũ magnopere ne seuerissimi iudicis idignationẽ sentiamus. Noluimus cedi flagellis: orãdus est Dñs, ne pmittat nos cedi Scorpionibus. Dilatũ cõciliũ lõge vltra canõnicos terminos effecit: ne cõgregarẽtur in vnũ ad cõem vtilita/tẽ. Velit Dñs, ne diuisi & dissidẽtes cõgregentur in vnũ ad alterius partis ruinã & stragẽ. Quod pleriq̃ oẽs vaticinãtur fore. Si plurimũ cõfidis, pfuturã tibi p/tectoris autoritatẽ aduersus eos: qui te exercere aggressi sunt: ego tecum idem

cupio. Sed si cum iis tibi res est: qui cauteriatam habēt conscientiam: timeo ne non modo cardinea sed ne pontificia quidem autoritate deterrendi sint: quin te persequantur. Siue autem simultate siue aperta impugnatione aduersati fuerint tibi sine causa: quid ad te? Datur tibi his malignorum insectationibus promerendi occasio: ac vitandæ impatientiæ materia. Nam si nihil tibi, quod patiaris, quo exercearis, fatigeris, præmaris, acciderit: impatientem te esse necesse erit. Absit autem a tua Dignatione impatientia: cuius contraria virtus opus perfectum habet. Si pacem tecum simulant: facile tibi erit pro tua prudentia, attendere a fermento phariseorum: neq; temere poteris decipi: quando frustra iacitur rete ante oculos pennatorum. Quod vero fuerit apud te per complures dies Bernardinus Feltrensis, prædicator egregius, a quo vnice diligeris: cōcionatusq; apud populum plurimum profecerit: auxeritq; erectum triennio ante ipsius opera montem pietatis, octingentis aureis nummis: lætor valde. Nisi forent, q̄uis paucissimi reperiantur, huiusmodi homines: qui potentes in opere & sermone, inter tot mala quotidie emergentia, & ædificationi nobis & solatio essent: nihil profecto desperatius præsentis vitæ statu. Non est autem cur optes: vt semel ipsum audiam prædicantem: quo ipsum melius nouerim: eū esse, qualem scribis. Nam prærerq̄ q tibi plenissimam fidem habeo: & Florentiæ anno proxime præterito, de illo ibidem prædicante a multis idem mihi relatum sit: ego quoq; semel ante complures annos inuitatum a me hominem apud Sanctum Michaelem nostrum Murani, summa voluptate mihi tantum meisq; per tres & eo amplius horas concionantem audiui. Depræhendi tunc primū: q̄ haberet in potestate sermonem: q̄ vehemens in exhortando: q̄ esset feruens spiritu. Ex eo die illum non amplius nec antea etiā vidi. Semper tñ ipsum pro meritis dilexi & colui. Opto magnope: vt opus faciēs euāgelistæ, ad vltimū vsq; vitæ suæ diem, in salutem multoꝝ, & cōgregationē tritici in horreū Dñi, ministerium suū q̄ fœlicissime impleat. Vale. Ex Fōte bono. xxix. Iulii. Mcccclxxxxiiii.

Venturæ Abbati Sancti Michaelis Murani. VI.

SCire cupis: vtrū hoc autūno venturus sim ad vos. Fuerat nimirū mihi animus ita facere: vt & mihi imprimis & vobis satisfacerē. Biēniū vero fere intercessit: ex quo a vobis Venetiis profectus sum. Et videntur mihi interfuisse anni plurimi: adeo vehemēter opto aliquādiu versari vobiscū. Nusquam mihi quies gratior. Verū quiete indignus tot implicor curis: vt obsequi cōmunibus votis minime possim cum velim. Magna est hic expectatio nouaꝝ rerum: maxima apud omnes trepidatio. Impēdere plurimi opinantur regioni huic, imo & vniuersæ Italiæ, mala ingētia. In proximo laboratur pestilētia: quæ serpere vt Cācer cœpit. Segetum hoc anno fuere prouētus tenuissimi. Bella vndiq; imminent: & quidē grauissima. Vnum ex his satis superq; foret nostræ imbecillitati molestissimum atq; intollerandū. Quid si acciderint tria simul? Non ne præsto esse tempus illud calamitosum merito dixerimus: de quo p prophetam minatur Dñs dicēs? Venit cōtritio super te: qui habitas in terra: venit tempus: prope est dies occisionis. Nunc de propīquo effundam iram meam super te: & complebo furorem meum in te. Gladius foris: pestis & fames intrinsecus. Qui

cus.Qui in agro est gladio morietur:& qui in ciuitate,pestilentia & fame deuo
rabuntur.Auertat Dominus iram suã a nobis:neq; secundũ iniquitates nostras
retribuat nobis.Quin potius cum iratus fuerit,misericordiæ recordetur. Præ/
ter hæc quæ nos manẽt aduersa:intra dies paucos numerare compellor impo
sitam mihi pro Pisano studio pecuniam.Quæ licet præteritarum comparatio
ne multa non sit:magno tamen meo incõmodo erit mihi exhausto præsertim
atq; emuncto persoluenda. Verentur multi:ne paulopost grauiori præmamur
onere.Taceo alia:quæ necessario me magis detinẽt.Itaq; si non venero,vti aĩo
destinaueram:excusationem meã vna cum cæteris,qui accessum ad vos meum
præstolantur,admittes.Quod applicuerint Venetias incolumes Romani illi
nostri:lætor valde:& eo quidem magis lætor:q; cumulati honore & gloria re
dierunt ad vos.Functi sunt officio & diligẽti & fideli:q; nec laborem nec peri/
culum veriti adeo strenue decertarunt : vt superato tãdem hoste optatissimam
vobis victoriam pepererint. Et q̃uis obstinato animo ac silice duriore adhuc
resumere bellum paret:prouocaueritq; a lata cõtra se iustissima Protectoris sen
tentia:vereri propterea nihil debetis:præsertim cum demandatam scribas cau
sæ cognitionem Domino colendissimo Cardinali Neapolitano: viro vtiq; in/
tegerrimo,& per omnia consimili Senẽsi nostro.Erexit iste denuo altius caput:
vt in fine congressionis grauius ruat . Reiecit tot honestas ac sua obstinatione
indignas piissimi iudicis oblationes : vt qui noluerit benedictiõem,elongetur
ab eo.Si e re vestra arbitramini:vt cõmẽdem nouo iudici negocium vestrum:
significabitis mihi.Est.n.mihi optime cognitus:& supra merita mea plurimũ
mihi afficitur.Si Abbas Cancerum se continet domi : benefacit. Consulit bene
& sibi iam fere nonagenario:& Abbatiæ post ipsius obitum in interitum ituræ.
Quãtum illius naturam nosse potui:humanitate & officiis allici cõsueuit.Estis
in huiusmodi satis periti.Et forte absq; peccato arte aliqua tentabitur: vt de cu
mulo,sicut potest adiuuet vos:anteq̃ Abbatiæ possessione deturbemini . Et cũ
egrediemini,inquit,non exibitis vacui.Nolite tamẽ ita diffidere: vt spem om/
nem,quã in Deo collocare debetis,penitus amittatis. Omnia.n.possibilia sunt
credẽtibus.Qui viuificare potest mortuos:& moriturum potest facere,ne mo/
riatur.Tantũmodo orate:& orare eos hortamini,in quorum meritis & oratio
nibus confiditis.Nõ est abbreuiata manus Domini, vt saluare nequeat:neq; ag
grauata est auris eius,vt non exaudiat.Subest.n.illi,cum voluerit posse. Vale.
Ex Fonte bono.xxii.Augusti.Mcccclxxxiiii. Guidoni Priori Angelorũ.VII.

v Eritus obtemerariam fugam conuersus noster,acerbiores suæ leuita/
tis atq; inconstantiæ se soluturum pœnas:experietur paulopost pluri
mum valuisse apud me cõmendationem tuam.Licet.n.animaduersu/
rus fueram in eum etiã absq; tuis litteris leuius q̃ pro criminis magnitudine:
te tamen adeo affectuose atq; humaniter intercedẽte,longe mitius agam cum
illo.Imitatores,ait apostolus,Dei estote.Et de illo testatur ecclesiaq; omnipo/
tentiam suam parcendo maxime & miserando manifestat:cũ sit illius propriũ
misereri semper & parcere.Verumtamẽ non iudicaui expedire: vt omnino im
punitus euaderet:ne facilitas indultæ veniæ ausum denuo pareret:ausus exces/

sum.Erit forte correctus stabilior atq; cõstantior:neq; similis fluctui maris:qui omni vento mouetur & circunfertur.Pluris facis epistolas meas,q̄ pro illarum meritis.Sicut aūt indignæ sunt:quas reliquiarum(vt scribis)recondas loco:sic non improbo,immo & opto magnopere:vt quam præseferunt erga te tuosq; caritatem,imo pectore iugi memoria residere ac conquiescere iubeas.Vale. Ex Fonte bono.xxvi.Augusti.Mcccclxxxxiiii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.VIII.

d E publici status significatiõe,gratias ago dignationi tuæ.Quod olim futurum prædixerat Dominus:& sæpissime accidit:etiā hac nostra tēpestate impleri conspicimus.Surget gens contra gentem:& regnum aduersus regnum.Quo spiritu ductus redire in Italiam post tot annorum curricula Gallus constituerit:me penitus latet.Ex euentu rerum pendeo : cui exiguum est in huiusmodi iudicium.Quoniam tñ diuino imperio mota sæpius bella cognoscimus:ad vindictā malefactorum,laudem vero bonorum:si gallus iste tam potens,non ambitionis concupiscentia abstractus & illectus : neq; argenti & auri excitatus auiditate:sed (vt multi vidētur diuinare & coniicere) cœlesti adactus impulsu,ingressurus est tam valido ac numeroso vt vulgatur exercitu Italiam: forte aduentus eius non in ruinam sed in resurrectiõem multorum futurus est. Plærīq; omnes in hoc consentiunt:haud temere neq; immaturo consilio Regē christianissimum tantam fuisse aggressum prouinciam:vt cum posset domi cū suis pace & quiete facile perfrui : tam negocioso & inquieto bello vel honesta ocia discutere maluerit.Tot iuga, inquiunt,montium superaturus: tot flumina transmissurus:tot niues & glacies proculcaturus:minime inani spe credendus est terra mariq; iter arripuisse ad erumpendum in Italiam,terram vtiq; lacte & melle manantem. Trepidant nonnulli ob illius aduentum.Verum (quod satis mirari non possumus) q̄plurimi non modo non formidare vidētur:sed vltro exanimo magnopere illum expetere.Quæ simul omnia : & longe etiā plura, aures meas quotidie personantia colligenti mihi : & animo,vt fit,curiosius reputanti:succurrūt ea interdū : quæ de gallo gallinaceo in ecclesiastico hymno concinimus:omniaq; de rationali gallo,mystica interpretatiõe mecum voluo imaginorq;.Posse etenim fieri:vt totius Italiæ vtilitati & commodo,de vita & moribus diu periclitantis:per huius accessum ad nos in virga ferrea (si tamen est homo missus adeo) salubriter consulatur.Hoc inquit excitato lucifer soluit polum caligine:hoc omnis errorum chorus viam nocendi deserit : hoc nauta vires colligitq;:pontiq; mitescunt freta : hoc ipsa petra ecclesiæ canente culpā dilluit.Surgamus ergo strenue:gallus iacentes excitat:& somnolētos increpat: gallus negantes arguit:gallo canente spes redit:egris salus refunditur: mucro latronis conditur:lapsis fides reuertitur.Nonne si hæc omnia ad animæ referamus langores,quibus passim afficimur:haud fortasse iniuria quis dixerit:excitandum fuisse gallum istum,non tam ad opprimendum,q̄ ad liberandum : vt non amplius seruiamus peccato:sed subditus fiat omnis mundus Deo? Quātum ad me attinet:si non potest transire calix iste:quin & ego bibam illum:malo erudiri in hoc mundo pii Domini flagellis atq; aduersitatibus:q̄ seueri iudicis furore

tis furore in futuro sæculo damnandus,ac perpetuis cruciatibus puniendus ser uari.Vale.Ex Fonte bono Kalendis Septembris.Mcccclxxxiiii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.IX.

c Oncessit naturæ heri vesperi venerabilis frater noster Abbas poplenæ.In pace dormiat.Cõtuli hodie Abbatiã.D.Ioãni eremitæ olim familiari dignationis tuæ:& eo certe aío:vt beneficiũ Eremo annecteretur.Mittit substitutus Abbas Procuratorium instrumentũ ad renuntiandum:nequid futuræ impetrationi desit.Credi vix posset:q̃to studio & amore contenderint parochiani omnes:vt Abbatia in ius Eremi concedat.Precor te:vt nitaris pro viribus,satisfacere votis eorum:vtilitati monasterii:cõmoditati nostræ. Expectabimus euentum rei:qui vtinam futurus sit,qualem optamus. Tot amisimus in generalatu meo beneficia:vt non temere hoc pusillum videamur expetere : ne vniuersa religio passim diripiatur.Vale.Ex Abbatia poplenæ.die.vii. Septembris.Mcccclxxxiiii. Francisco Picolhomineo Cardinali Senẽsi Protectori.X.

s Extus hic est dies:ex quo pacificam tenemus Abbatiæ huius possessionem.Hucusq; per gratiam Dei nihil non fauorabile nobis,nihil non congratulatione omnium plenum apparuit.Petrus Medices requisitus a me per litteras & internũtium ad exhibẽdam,si oportuisset,opem:pollicitus est insuper mihi omnem operam suã & fauorem,ad perficiendum opus,qđ plurimum probaret.Recreatus sum totus hoc nuntio : ac certioris spei plenus factus,significandum idem censui dignationi tuæ:ne forte vereretur imminere nobis periculum a sublimiore Florẽtiæ potestate.Cuius rei suspitione & formidine,ante benignum Petri responsum,haud penitus vacauimus. A Domino factum esse istud:vno omnes ore consentiunt.Semper mihi persuaseram fore:vt quandocũq; hoc cœnobium vacare contigisset:continuo a luporum grege inuadendum foret.Hoc me & loci ipsius nõ in amœnus situs:& diligentis administrationis Abbatis defuncti opinio,vt futurum crederem,verisimiliter impellebant.Sed non mentitur scriptura.Non.n.cogitationes meæ cogitationes vestræ:dicit Dominus.Sit ipse benedictus in sæcula. Vale. Ex Abbatia poplenæ Die.xi.Septembris.Mcccclxxxiiii. Christophoro Monacho Fontis boni. XI.

e Xpertum te iam satis arbitror : robustiores nos esse spiritu,languido corpore atq; infirmo.Quemadmodũ & Paulus aperte testatur . Cum infirmor:tunc fortior sum. Si quidem virtus in infirmitate perficitur. Quem.n.dabis mihi aduersa detentum valitudine,ac lectulo ægrum iacetem: q non modo faciat,sed cogitet malum?Non meminit iniuriarum: non concupiscit aliena:non gaudet honoribus:non ambitione aut auaritia solicitatur.Secum tantum reputat,quæ Dei sunt : ipsum inuocat : ipsius implorat auxilium. Suspectam habens e vicino mortem, seipsum colligit:iuxta Iacobi consilium, inducit præsbyteros:peccata confitetur:spirituale sumit viaticum:& tãq̃ paulo post præsentia cuncta relicturus,futura tantum meditatur . Quibus sane rebus fit:vt malam immerito appellemus valitudinem:quæ illa melior est,quam bonam dicimus.Est aũt periculosum atq; indignũ,sicut per Esaiam minatur Dominus:bonum malum dicere:& malum bonum.Quãobrem si nõ penitus cõ

ualuisti adhuc:si corpusculo es imbecillo:gaude hoc nomine:q̄ roboraris spiritu,extenuata febribus carne. Vale. Ex Abbatia poplenæ. Die.xi. Septembris. Mcccclxxxxiiii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.XII.

Nihil inconsyderatius duco:q̄ tecum ulla in re velle contēdere. Veteranus miles es ac peritus. Siue procul siue cominus in me volueris tela coniicere:cedere me oportet ac declinare ictus tuos:nisi confodi aut cadere volucro. Habes in potestate armamentarium scripturarū: vnde ad defensionem tuam & meam offensiōem facile proferas noua & vetera. Quid ni ego inermis cedam: & cum decertandum est:in ipso statim contentionis initio me superatum confitear? Vbi in aliquo videmur dissentire:primū me ratione studes vincere. Postq̄ durior atq̄ obstinatior in memetipso tuendo visus tibi fuero:manū tuam mittis ad fortia:& quem non potes æquitate deiicere: seueritate ac rigidiore sermone expugnas. Tot rationes tot exempla tot diuini eloquii adhibes testimonia:vt huiusmodi telorum multitudine vel obrui mihi necessarium sit. Grauitate & ornatu præditas esse epistolas meas contēdis:& arguis me: q̄ tecum minime sentiens a vero dissentiam. Ecce iam demum iuditio tuo in omnibus grauissimo cedendum constitui:idq̄ non tā defectu virium quasi necessitate compulsus:q̄ congredi tecum vtpote imbecillior non audeam: pugnaq̄ consulto detractem:q̄ hac potissimū ductus ratione:q̄ difficile persuaderi cuiq̄ posse intelligo:quod tu semel probaueris,esse merito improbādū. Cuius opuscula cuius epistolæ cuius oratio non ornata non grauis iudicabitur: cui tua autoritate atq̄ sententia plurimum accesserit & decoris & ponderis? Sint igitur quales dixisti:si non suo merito:quia tu dixisti:quales & alios tuam autoritatē secutos dixisse scribis:quibus eas legendas dedisti. Quātum ad me attinet: orabis Dominum,vt largiri dignetur imbecillitati meæ pro sua clæmentia:ne amplius gloriari in ipso mihi contingat,q̄ benedixerim:q̄ q̄ benefecerim. Nam benedicentium lata est via:quæ ad perditionem ducit:benefaciētium angusta, quæ ducit ad vitam. Si hoc mihi fuerit datum desuper:forte auditurus non ero quod scripsisti. Si te ignoras,egredere. Quā durissimam increpationem merito mihi cauendam & hortaris & admones. Propitius sit mihi Dominus: ne similis eius fiam:qui dixit. Ecce eiicies me hodie a facie terræ:& a facie tua abscōdar:& ero vagus & profugus in terra. Omnis igitur,qui inuenerit me, occidet me. Quin potius & ingredi mihi & egredi liceat:vt pascua inueniam:illa vtiq̄ pascua,de quibus p̄ prophetā meminit Dominus. In pascuis vberrimis pascā oues meas:& in montibus excelsis Israel erunt pascua earum. Ibi requiescent in herbis virentibus:& in pascuis pinguibus pascentur sup montibus Israel. Vtor pluribus q̄ oporteat,in re præsertim:quæ in vtrāq̄ partem obesse mihi parum possit. Quid.n.si apud viros eruditissimos atq̄ grauissimos,nōnulla sit epistolarum mearum existimatio? Forsitā hoc eorum de scriptis meis iudicio admoneor,ne sim gallo similis:qui cum bene cantet male fodit. Ad Gallos redeo:de quorum in Italiam transitu,quid sentias,plenius significasti. Et propinquiores indies nobis facti: strepitu iam armorum & recenti multorum occisione: qui ad quatuor milia fuisse referuntur:& captiuorum expoliatiōe,qui hinc inde adueniunt:

ueniunt: vt de ipsis loquamur, nos haud iniuria excitant. Ex perditissimis mori bus nostris atq; corruptissimis facis coniecturam: immo pro comperto vide/ ris habere: non solum gallos: verum etiam (si ii minime suffecerint) etiam Tur cos in Italiam esse venturos. Quod & prophetarũ autoritatibus, & plurimis eis demq; efficacissimis rationibus probas. Ostendi compluribus hanc epistolæ tuæ partem. Est.n. in his regionibus de gallorũ aduentu sicut magna fere apud omnes trepidatio: ita & quotidianus, ne dicam continuus ferme sermo. Lauda uerunt omnes grauissimum iudicium tuum. Nam cum non ignorent præsentẽ mortalium statum, malis inueteratum ac peccatis & facinoribus mille obno/ xium: sciantq; venire propterea iram Dei in filios diffidentiæ: haud dubie sibi persuadent fore, quæ scripsisti. Reformationis tamen futuræ spe: quam ruina sit necessario præcessura: videntur multi optare: vt qui minister Dei iustitiæ ventu rus est veniat: & non tardet. Si ad multitudinem respicias: hoc in votis gerunt: immo præseferunt verbis palam: ne differatur aduentus eius. Si pusillum præ/ sidentium gregem consyderes: longe illis aliena mens est. Quo plus quidam habent quod amittant: eo maiorẽ terentur formidine ac pauore. Qui vero pa/ rum aut nihil possident: adepturos se aliquid hac occasione confidunt. Multum tamen omnes proficere poterunt: si non renuerint accipere disciplinam: si per/ cussi doluerint ad emendationem. Quod aũt impios euertendos, ꝙ rursus iu/ stos erigendos, & in ipso summo angulari lapide Christo Iesu super ædifican/ dos existimas: sapienter quidem coniicis. Humilia etenim respicit Deus: & al/ ta a longe cognoscit. Et hunc humiliat: & hunc exaltat: quia calix in manu Do/ mini, vini meri plenus mixto. Itemq;. Expectatio iustorum lætitia: spes aũt im/ piorum peribit. Fortitudo simplicis via Domini: & pauor iis qui operãtur ma/ lum. Iustus de angustia liberatus est: & tradetur impius pro eo. De Turcis nil di co. Facile.n. aduertere licet: qua occasione accersiendi sint in Italiam abaltera cõ certantium parte: vbi forte inclinare ac cedere alterius potentiæ ac viribus lon ge (vt creditur) maioribus cœperit. Patiẽter te ferre exercẽtes te subditos tuos: nunꝙ dubitaui. Hortatus es alios sæpissime, ad ferenda æquanimiter aduersa. Nec tibi illud obiiciendũ puto. Qui ergo aliũ doces: te ipsum non doces? Cœ/ pisse te prius facere: quod postea doceres: mihi persuadeo. Vbi te aliquis præ meretaut insurgere conatur contra te: ad supplantandum gressus tuos, ad extẽ/ dendum funes in laqueum, ad ponendum iuxta iter scandalum tibi: tunc dicere te arbitror Domino. Deus meus es tu: exaudi domine vocem deprecationis meæ. Domine dñe virtus salutis meæ, obumbra super caput meũ in die belli. Non tradas domine desyderio meo peccatori: cogitauerunt contra me ne de relinquas me: ne forte exaltentur. Et quod alibi legimus. Dominus illuminatio mea & salus mea: quem timebo? Dominus Protector vitæ meæ: a quo trepida bo? Si consistant aduersum me castra: non timebit cor meum. Si exurgat aduer sum me prælium: in hoc ego sperabo. De Bernardino tuo, nostro, nunꝙ mihi incredibilia, magna sint illa licet ac fidem omnem excedentia, referri poterunt. Est quidem bonus odor deo in omni loco: & vnguentum effusum nomẽ eius. Quocunq; se recipit: vbicunq; euangelizat: bonus homo de thesauro suo pro/

fert bona. Iccirco ab omnibus benedicitur: prædicatur: extollitur. Non tibi soli venerabilis est & admirandus. Omnes de illius doctrina humilitate sanctitate, vno ore consentiunt. De mutui amoris nostri perseuerantia, non est cur me admoneas. Nec augeri nec minui apud me vnq̄ potuit: ex quo amare te cœpi: q̄a semper summus fuit. Prima & vigesima posteaq̄ eas conscripsisti die redditæ mihi sunt litteræ tuæ. Et ego paulopost ad hanc vbi & modo sum Abbatiam accersitus: q̄ Abbas infirmaretur ad mortem, per dies circiter. xv. tanq̄ carcere inclusus, hic me continui. Qua die huc me proripui, decessit languidus: & custodire me ex eo cœnobium oportuit: & vtiq; armatorum multitudine: donec in tuto constitueretur. Vniendum enim illud decreuimus nostro Fonti bono: tum ob loci viciniam: q̄ ab eo quinq; tm̄ distat passuū milibus: & inter nostra prædia situm est: tum vero longe magis, vt procul abigeremus omne aliud ferarū genus: q̄d ouiculam nostram inuasurum, admodum verebamur. His de causis, si tuæ dignationi tardius respondeo: admittes oro excusationem meam. Vale. Ex Abbatia Poplenæ: die. xviii. Septembris. Mcccclxxxiiii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. XIII.

R Equisiuit a me dignatio tua: quid sentiam super eo: quod petiit abs te Vicarius noster Abbas Sancti Fœlicis ad diligentiorem substātiæ nostræ conseruationem: Vtrum videlicet temperare debeant eremitæ nostri a solita hospitalitate: vt parcatur sumptibus minus necessariis. Non improbo Abbatis erga eremum bonam voluntatem. Laborauit pro me cæteris amplius p̄ annos tredecim in colligendis reponēdis ac dispensandis prouentibus nostris. Merito ægrius fert superfluos sumptus: qui cupit vt ne frustum quidem panis depereat. Quo plus impendit in illos operæ: eo maiore cura ipsos nititur conseruare. Cogito ego nihilominus primum loci consuetudinem: cuius non ipse autor extiti: sed quam ab antecessoribus meis vsurpatam inueni. Deinde considero difficultatem itineris & asperitatē montium, quibus ad Eremū vel ex vicinioribus villulis vix quisq; peruenire non anhelans non exæstuans nō sitibūdus potest. Alii de longe veniunt multo iter dū imbre madefacti: alii niuibus obruti ac rigentes. Rogant admitti in hospitium: petunt panem. Nunquid pro pane lapis dabitur illis? Petant ignē. Si negauerimus eis: & tm̄ audierint, quod Iacobus meminit: Ite in pace, calefacimini, & saturamini: Nescio, pfecto an pacati, ac non potius scandalizati sint discessuri. Succurrunt mihi præterea infinita pene atq; innumerabilia diuinarum scripturarum testimonia: quibus elemosinæ ac hospitalitatis bonum cōmendatur. Si multū tibi fuerit, ait Thobias filio, abundanter tribue. Sin aūt exiguum tibi fuerit: etiam exiguum libenter impartiri stude. Apostolus vero: Et hospitalitatem, inquit, nolite obliuisci: per hāc eni quidā placuerunt, angelis hospitio receptis. Itemq; ad Romanos. Hospitalitatem sectantes. Et Dominus in euangelio. Date elemosinam: & ecce omnia munda sunt vobis. Qui recipit prophetam in nomine prophetæ: mercedem prophetæ accipiet. Et alibi. Omni petenti te: tribue. Abscondite elemosinā in sinu pauperis: & ipsa orabit pro vobis ad dominum. Sicut aqua extinguit ignē: ita elemosina extinguit peccatum. Et ne percurram singula quæ occurrunt: te-

cum præsertim:qui longe plura scrinio pectoris tenes recondita: multum ista me mouent:vt patefieri omnibus permittam immo & iubeam hostia domorum nostrarum. Pauperem quidem vitam gerimus:& longe certe magis quam opinentur multi. Verum mecum reputans scriptum:Et pauperum suorum miserebitur. Itemque:Date,& dabitur vobis:cogi & ego sane his promissionibus videor: vt præsumam de Dei pietate:qui nō derelinquit sperantes in se. Quod si vltro ac nihil hæsitantes dederimus:illud potissimum sperandum,ne defuturum sit nobis:quod per Salomonem dicitur. Honora Dñm de tua substātia:& de primitiis omnium frugum tuarum da pauperibus:& implebuntur horrea tua saturitate:& vino torcularia redundabunt. Quem tñ modum ac temperamētum in recipiendis in Eremum hospitibus seruandum existimem:postquam ita iubes,paucis dicam. Si quis ad Eremum veniens,non esset descensurus Camaldulum: si quis item apud Camaldulum nō comedisset,& ieiunus peruenisset in Eremū: aut multum de via fessus ægre vlterius passurus famem aut sitim:his mihi honeste referāda viderentur cellaria:his exhibenda ab eremitis hospitalitatis officia:vt nemo iuste perturbetur neque contristetur in domo Dei. Spero dignationem tuam prudentissimam,abundaturā mecum in hoc sensu. Si tñ ei secus visum fuerit:quomodocūque ad eremitas scribendum duxerit:vtilissimum fore arbitror. Voluisti vt significarem:quæ esset nostra hac in re sententia. Simpliciter parui domini mei mandatis. In tua situm est potestate iubere eremitis: iubere mihi quid agendum velit. Et tñ nō vteris mecum hac potestate. Exemplo me admones:vt in administratione mea dominari nō debeam in subditos: sed vt forma gregis fiam. Vale. Ex Fonte bono. Die. xx. Septembris. Mcccclxxxxiiii.

Christophoro Sacerdoti. XIIII.

q Vam accurate mei memoriam serues,vel ex eo præcipue animaduerti licet: quod non solum incolumis & sanus crebro me epistolis visitas: verum etiā lectulo iacens,atque agitatus febribus,non intermittis scribendi officium. Simplex tertiana quā aliquando incidi,adeo atterere & animū & corpus solet:vt vix queat esse compos sui:ac pauxillum moueri. Tu duplici,&(vt scribis)grauissima vexatus,nec pateris me tibi excidere: nec parcis scribendi labori. Locupletissimum sane argumentum singularis tuæ beniuolentiæ,atque vnicæ in me caritatis. Petis vt orem:& orari pro te iubeam in sacra nostra Eremo:vt suscipiaris in pace:quando de recuperanda salute corporis parum confidis:parum etiam curas. Congratulor nimirum huic tuæ Christianæ menti: huic tuo religioso pioque affectui. Facis periculum modo:non ab re dixisse apostolum. Virtus in infirmitate perficitur. Potes etiam hac præditus animi constantia & robore,gratulabundus Domino dicere. In tribulatione dilatasti mihi. Præcabimur pro te,queādmodum postulasti:& ea sane spe:vt fides tua saluum te & corpore & anima sit factura. Quāuis de salubritate animæ nihil dubitem: cum ita te in hac aduersa valitudine optime collegeris:atque ad exitum (si sic cōstituisset Dominus) spiritum intenderis:vt nō possis nisi honesta & sancta morte defungi. Procul sit igitur abs te hæc solicitudo:quo facilius laxetur vis morbi: vereri scilicet te,vt significasti,futuram nouissimam hanc,quam hodie accæpi,episto/

lam tuam. Eadem re vera pollicetur mihi: nondum adesse vitæ tuæ finem. Nã & litterarum caracteres æquales & decori, nec vacillante manu exarati: non de esse penitus vigorem ægro corpori indicant: & compositio ipsa imprimis nõ modo nõ exhaustum viribus animum, verum haud paruam præsefert spiritus firmitatem. Itaq; si mihi licet propheticum vsurpare sermonem: vita viues, & non morieris. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxiii. Septembris. Mcccclxxxxiiii.

Guidoni Priori Angelorum. XV.

f Acile vsu euenire solet: vt vbi quis fuerit educatus, aut annos complures vixerit: ibidem etiam libentius q̃ alibi vitam ducat. Aues nidulos suos: feræ cauernas & latibula diligunt. Panutius conuersus, immoratus Florẽtiæ a tenero ad hanc vsq; fere diẽ: parũ contentus procul inde inhabitat. Assuetus ciuilibus moribus & cœlo mitiori: nostra hæc nemora & mõtes, atq; inclæmentiorem ægre aerem patitur. Vt se tibi cõmendarem: orauit enixius. Feceris mihi rem gratissimam: si illum admiseris. Do tibi fidem meam: ꝙ venit ad te (q̃tum elicere ex verbis eius potui) simplici corde, & bona voluntate. Habes domum latam & spatiosam: & minime angustum geris animum. Ne auertas faciem tuam ab eo. Mari simile dicitur monasterium: quod nũc in sinum suum nauigia excipit: nunc in littus eiicit atq; elidit. Sic & nobis euenit. Modo confluunt multi ad cœnobia: modo exeunt multi. Tempus iaciendi lapides: tempus colligendi. Potens est autẽ Dominus de lapidibus istis suscitare filios Habraæ. Collige itaq; & tu lapides viuos: si forte opera tua & ingenio superædificentur in domos spirituales. Vale. Ex Fonte bono. Die. iiii. Octobris. Mcccclxxxxiiii.

Bernardino Priori Claustrali. XVI.

f Eruere bella, de quibus scripsisti, in Italia: pene continui apud nos sermones feruntur. Terrentur aliquot ex his, ad gallorum aduentum. Reliqui diuturniore expectatione cruciantur: magnisq; illos quotidie votis accersiunt: tanq̃ venturi sint non in ruinam, sed in resurrectionem multorum. Surrexit gens contra gentem, & regnum aduersus regnum: quia nimirum diu est, ꝙ refriguit caritas: abundante iniquitate maiorem in modum. Nemo suis contẽtus est finibus: dilatato cupiditatibus corde, ac restricto admodũ operibus pietatis. Senatus noster Venetus: quem videri, ais, vel dissimulare vel paruipendere hos bellorum motus: vario hic sermone & cõmendatur & carpitur. Alii eoꝝ admirantur prudentiam: ꝙ cæteris tumultuantibus, pacate domi residеant & conquiescant. Alii submurmurantes, dissimulationem eorũ accusant: ꝙ vicinis laborantibus non opem ferant, cum maxime possint: futurum, vt forte nõ possint, cum voluerint. A pluribus tamen laudantur: ꝙ cum multorum cõsiliis res publica Veneta administretur: tanto silentio decreta sua contegant comprimãtq;: vt adhuc coniicere potuerit nemo: in vtram pugnantium partem inclinẽt. Hac de causa multum Veneto Sẽatui autoritatis accedere: existimatiõis & gloriæ multum. Pacem Dominus pro sua clæmentia, & decertantibus dignetur restituere: & quiescentibus confirmare. Vale. Ex Fonte bono. Die. viii. Octobris. Mcccclxxxxiiii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Legato. XVII.

Non putabam

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Legato. XVII.

n On putabam fore: vt hoc anno daretur mihi occasio alloquendi tui Domine colendissime. Et ecce præter omnem spem meam, futurus paulopost Florētiæ diceris: quo & ego de more, inhorrescente præsertim apud nos tempestiuius hyeme, eram concessurus. Gratias ago Deo: qui non permisit me fraudari desyderio meo. Quin immo vt esset plenius gaudium nostrum: legationis munere te nobis insignitum reddidit: erectis in spem animis futuri alicuius boni, per tuæ dignationis prudentiam atq; sapientiam singularem: in tam tumultuante ac periculoso Italiæ statu. Eligendus nimirum fuerat & fidelis & peritus medicus: qui tanto langori, tam graui morbo consuleret: vt esset, quemadmodum scriptum scimus. Legatus fidelis, sanitas. Itemq;. Sicut frigus niuis in die messis: ita legatus fidelis ei, qui miserit illum. Ego vero electum te a Domino arbitror: atq; ab eo tibi in tempore oportuno hoc munus demandatum. Dedit nobis, inquit Paulus, ministerium reconciliationis. Quando igitur surrexisse videmus gentem in gentem, & regnum in regnum, cum ingenti totius Christianæ reipublicæ discrimine: quis dubitet, iuxta eundem Apostolum, q; posuerit in te Deus verbum reconciliationis, ad commune dissidētium beneficium & commodum? Et sperari potest (nisi penitus addiderit furor Domini irasci contra nos) futurum facile, quod scribo: ne in vacuum gratiam Dei sint recæpturi, ad quos missus fueris: cum ex te audierint inter cætera, quæ dicturus eris. Pro Christo legatione fungimur: tāquam Deo exhortāte per nos. Obsecramus vos pro Christo: reconciliamini Deo. Prosperum itaq; faciat iter tuum Deus salutarium nostrorum: detq;, immo quod dedit, augeat, sermonem rectum & bene sonantem in os tuum: vt functus legatione, in pace redeas: fidemq; omnibus exoptatissimo euentu facias: fuisse te hominē, missum a Deo. Vale. Ex Fonte bono. Die. xvi. Octobris. Mcccclxxxxiiii.

Cardinali Alexandrino. XVIII.

h Odie accæpi Domine colendissime: delegasse Reuerendissimum Protectorem nostrum vices suas Dignationi tuæ in protectionē Camaldulensis ordinis: donec ipse perfunctus legatione sua fuerit. Lætatus sum plurimum tanti viri iuditio & fide: q; eū pro se nobis Vicarium dederit: qui nequaq̄ passurus foret: vt sui desyderaremus absentiam. Cōmendo & ego itaq; cōmendatam tuæ curæ atq; custodiæ a Cardinali Senense patrono nostro nostram cōgregationem: precorq;, vt procul ab ouili nostro ac pusillo grege, arcere contendas lupos ac leones rugiētes: qui circūeunt, quærentes quem deuorent. Singulari re vera fœlicitati ascribendū nobis & laudi ducimus: q; Dei miseratione eiuscemodi sortiamur ad custodiā præsules atq; pastores: q semp & fuerit & futuri sperētur vigilātes, & custodientes vigilias noctis sup gregē suū. Hæc est de te apud oēs opinio: hæc existimatio. Scio nō deesse campū latissimū tuæ pietati: ex quo fructū vberrimū, quem ex te flagitat Dominus, facile proferas. Verum & agellus hic noster cōtemnendus tibi non est. Sentibus forte obsitum, ac

durioribus illum glebis occupatum inuenies:idq; non Protectoris in curia,sed suapte natura.Si tamen & tu apposueris manus:neq; defueris tuo auxilio atq; sapientia:opitulante tibi eius gratia,cuius pater agricola est:haud penitus infe racem futurum putes. Vale. Ex Fonte bono. Die.xxv.Octobris.Mccccxxxxiiii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.XIX.

n Vdius tertius redditæ mihi sunt Florentiæ,dignationis tuæ litteræ: quas summa (vt semper alias) voluptate non semel perlegi : ac partem illarum,in qua de statu ecclesiæ quid sentias scribis,compluribus legendã exhibui.Prauidisti iampridem:prauiderunt alii multi ex coniecturis rationabilibus,futura calamitosa hæc tempora.Et ego quod audiui:nunc videre incipio oculis meis : & manus meæ contractant. Quartusdecimus hic est dies : ex quo me Florentiam contuli:idq; vt occurrerem Reueredissimo Protectori nostro legato Apostolico:qui quarto Kalendas Nouembris hanc Vrbem ingressus est:ac solita legatorũ pompa exceptus.Egressus in occursum eius ad octauum lapidem,factus est obuiam nobis:ibiq;(erat enim vespera) mansit vsq; in sequentem diem. Quam ægre accæpisset legationis prouinciam, non solum difficillimam verum etiam periculi & desperationis plenam: mecum vbi primum iumento descendit (siquidem accersiri me continuo iusserat) per vnam & eo amplius horam,apertissime multaq; fiducia contulit.Audita Florentinorum a Rege Neapolitano defectiõe:difficiliora futura sibi omnia polliceri cœpit.Tandem Kalendis Nouembribus hinc profectus est:& Lucæ ipsum modo præstolari aduentum Regis,hodie audiui : rediturumq; cum eo Florentiam. Hac de causa nondum in solitudinem nostram redii : quam expetere præsens rerum status magnopere videtur.Miserunt heri Florentini oratores quinq; Pisas versus in occursum Regis:qui præsto hic affirmatur futurus vndecima huius mensis die.Ex iis quatuor sunt ciues:quintus vero Prior quidã Sancti Marci ordinis Prædicatorum,Hieronymus nomine Patria Ferrariensis. Hic per annos aliquot immoratus Florentiæ:prædicare populo huic,magna omnium gratia,maiore euangelizandi libertate,maxima vero integritatis atq; sanctitatis opinione,nunquam destitit.Prædixit iste per annos tres,& quidem constantissime,quæ modo imminent mala.Ad eius prædicationes multi per idem tẽpus adolescentes ciues , ad arctiorem vitæ regularis rigorem magno feruore conuersi memorantur.Ex eo tota pendet ciuitas.In hoc itaq; fluctuantis status discrimine,Hieronymus hic a Senatu tanquam vltimum desperatæ rei suæ refugium,ad maiestatem regiam cum quatuor illis missus est:Si forte eo interprete pacificus sit futurus Regis ingressus:qui licet hostili populatione non creditur vēturus:in ipsius tñ aduentu non defuturũ maximum aliqd in Vrbe hac scandalũ quibusdam occasionibus mirũ in modũ dubitatur.Indixit hodie Vicarius Archiepi a Dominio requisitus,biduanũ oĩbus ieiunium tam laicis quã religiosis:cras in pane & aqua,sequẽti die cõsueto ieiuniorum more:mandauitq; ecclesiis omnibus:vt per idem biduum sacra missarum solennia de spiritu sancto cum

cto cum

cto cum oratione de tribulatione decantarentur. Ad decem & eo amplius Gallorum milia, Florentiam cum Rege ingressura dicuntur: & iam complures heri & hodie aduenerunt. Tum apud laicos tum apud religiosorum loca, parata sunt per totam fere Vrbem diuersoria: quæ ipsimet voluerunt. Hospitaturum apud Camaldulum nostrum, Protectorem nostrum colendissimum speramus. Sic enim qui apparatui præsunt, promiserũt nobis. Quod erit mihi summopere gratum. Quantum dignationi eius debeam: non te latet. Verum non parua facta est his diebus obligationis meæ accessio in illum: quando gratis fere vni uerit Fonti bono abbatiam Poplenæ: in cuius per Dei gratiam & ipsius curam pacifica sumus possessione. De Bernardini Feltrensis fœlici obitu, primus ipse mihi nuntiasti. Bene cum illo actum non dubito: vt præuentus morte visurus non sit aut auditurus: quæ & ipse fore vaticinatus est mala. Orandus est suppliciter Dominus: ne secundum peccata nostra faciat nobis: neq; secundum iniquitates nostras, quarum plurimas tua descripsisti epistola, retribuat nobis. Arguat nos, si ita constituerit: verumtamen non in furore suo. Ante faciem enim eius quis sustinebit? cuius resistere iræ nemo potest: sub quo curuantur: qui portant orbem. Hac de causa ista modo currenti calamo exaranda censui: vt vbi certius noueris quibus versemur periculis: pro nobis proq; totius Italiæ statu, necnon & pro legato Protectore nostro optimo, vberiores ad Deum preces fundas. Venturus erat ex mandato Pontificis Venetias: sicut ipse retulit mihi. Si reuocatus aliqua de causa in Vrbem non fuerit: aut cum ipso veniam: aut ipsum forte præueniam. Qua occasione te quoq; visitare pro meo more potero: Cui me plurimum commendo. Vale. Florentiæ. Die. vi. Nouembris. Mccccclxxxxiiii.

Basilio Abbati. XX.

Ingressus hodie Dei miseratione annum quintumdecimum generatus mei: considero quantas in præterita tesseradecada ostẽderit mihi Dominus tribulationes multas & malas. Reminiscor sæpius: quid in electionis nostræ acciderit die, ad futurorum malorum præsagium. Conflagrasse videlicet summo mane incendio cellulam in Eremo: & per totam fere diem imbres ruisse: vt non immeritò post complures annos illud mihi congrue decantandum esset. Transiuimus per ignem & aquam: si condignæ forent passiones huius temporis, ad futuram gloriam: non penitus desperaremus: futurum aliquando, cum haud immerito possemus inferre, quod sequitur. Et deduxisti nos in refrigerium. Verum quoniam peccata nostra separant inter nos & Deum: iccirco nõ datur nobis requies: & tẽpora sibi deinceps infœliciora succedunt. Neq; propterea meliore sumus consequẽdi refrigerii spe: qui vna tm̃ re indigemus: vt dicamus. Deus meus: misericordia mea. Interrogabis forte: cur ista præmiserim. Primũ qdẽ vt ores ꝓ nobis: qui dimicaturi sumus paulopost aduersus cõem hostẽ: vt sic optato tandẽ ocio pfruamur. Deinde vt potiri mereamur victoria, quam cupimus: ad honorem & laudem Dei: ad incremẽtum regularis vitæ: ad satisfactionem muneris quo fungimur. Est & tertium: pro

pter quod potissimum orandum censeo:q; instant omnibus tempora periculosa:& affligenda a Gallis ecclesia dicitur. Fama est: captum iam fuisse ab eis Cardinalem Fernesium cum matre & sorore. Quid facturos putas: si ingressi Vrbem fuerint:atq; ea potiti? Festinante tabellario non ero prolixior in extendenda epistola. Referet ipse plura coram. Vale. Florentiæ. Die.xi. Decembris. Mcccclxxxxiiii.

Hieronymo Ferrariensi Priori Sancti Marci. XXI.

a Vdiui a fide dignis aduersari te mihi:ne vti possim iure meo in monasterio Angelorum. Ego (vt scias) prodesse cupio nostro ordini:cuius mihi, indigno licet atq; immerenti, credita est vniuersalis administratio. In eo me per annos quatuordecim, quibus hunc magistratum gessi, ea moderatione ac lenitate, nisi fallor, hactenus præfui: vt patrem me omnes fuisse nō dominum, facile cognouerint. Si qui me aliquando timere visi sunt, sua potius culpa quam meo immitiore ingenio id accidisse: ne dubita. Demandatum est mihi his diebus a colendissimo Protectore nostro Cardinale Senensi: vt me ad visitandum Angelorum cœnobium, cum aliquot prælatis ordinis conferam. Si vera mihi de te relata sunt pater: q; tua potissimum intercessione impediar: ne fungar meo munere: vide quæso, ne dum tua bonitate faciliores aures vni parti inaudita altera præstas: præiudices iustitiæ: ac falcem mittere in alienā messem videaris. Mihi dicitur in Camaldulensi ordine. Visitabis fratres tuos: si recte agant. Itemq; alibi. Diligenter agnosce vultum pecoris tui. In omnibus iudiciis meis ad misericordiam semper atq; clæmentiam pronior fui: qua quidem in re, si ad naturam meam forte respicias, tecum certo. Miserator, inquit, & misericors Dominus: longanimis & multum misericors. Et miserationes eius super omnia opera eius. Quis tamen filius: quem non corripit pater? Accersiri debeo a filiis, orari, cogi: vt sui curam geram. Et q; aliorum opera quorum nihil interest ab eisdem reiiciar: non possum non moleste ferre. Quamobrem hortamur te in Domino Hieronyme Pater: (iterum repeto: si modo vera audiui) ne te mihi bene hac in re currenti obiicias. Ego enim cogito cogitationes pacis, & non afflictionis. Optima est de te apud hunc populum, apud me quoq;, existimatio: tum cæteris tuis virtutibus: tum vero in primis: q; euangelizare libere diceris verbum Dei. Decet te non committere: vt merito quispiam suspectam habeat apud te personarum acceptionem. Si tamen mihi alligatæ fuerint manus: quod per te im posterum minime futurum spero: caueat qui meum subterfugerit iudicium, ne fit: qui aliquando seuerius quærat & iudicet: traditusq; immitioribus tortoribus, per quæ peccauit per hæc & torqueatur. Sicut quidā ait. Ab alio expecta: alteri quod feceris. Vale. Florētiæ. Die.xxx. Decēbris. Mcccclxxxxiiii.

Hieronymo Ferrariensi Priori Sancti Marci. XXII.

a Vdiui libentissime pater obseruande: quæ mihi heri vesperi per fratres tuos suggerente caritate significanda existimasti. Et quoniam primis incumbentibus tenebris non potuit sermo longius protrahi:

trahi: vt respondere mihi plenius licuerit: satisfaciendum vtcunque non tam tibi: quam iis a quibus de me aliquid audisti, per epistolam duxi. Neque enim minus pertinere ad caritatem puto: ad summouendas falsarum atque indecentium suspitionum causas: quibus plerique omnes facile labimur: refellere apud amicum obiecta murmurantium crimina: quam beniuolenti animo quae contra amicum audieris eidem significasse. Quod de me obloquentem audieris nemi nem: quin insuper bene sentire videatur omnes: vtinam sicut bene ita & vere sentiant. Ego sane de me ipso non fallor: qui clamito ad Dominum per singulos dies. Auerte faciem tuam a peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele. Quod vero mihi obiiciatur: esse apud me qui minus bene viuant: ac propterea scandalizari de me nonnullos ob illorum contubernium: vtrum istorum (etiam si non fallerentur de meis familiaribus opinione) probanda sit sententia: tu videris: qui es peritissimus: & quotidie profers noua & vetera. Quantum sane ad me attinet: vellem esse eiusmodi: qui cohabitare angelis, etiam in hoc saeculo dignus forem. Sed quando ea sunt merita mea: vt bene mecum agendum sit: si purgatis post multa annorũ curricula culpis meis, coeleste illud Angelorum consortium promeruero: vt non sit futurus memor Dominus iniquitatum mearum antiquarum: haud multum interesse existimo: si contigerit nobis in hoc mundo cum peccatoribus peccatores viuere. Si enim dixerimus: quia peccatum non habemus: ipsi nos seducimus: & veritas in nobis non est. Et alius quidam. Omnis, inquit, homo mendax. Si omnis, quo ibimus: vt non mendaces, cum quibus Angelica nobis ducenda sit vita, inueniamus? Per duos & triginta annos: quibus in religione vitam duxi: vbique homines reperi: vbique peccatores. Alios quidem aliis minus malos: peccatores tamen: quorum primus ego sum. Nemo bonus, ait ille vere bonus, nisi solus Deus. Quid ni & ego malos tollerem: malos non exhorream: non compatiar malus malis? Apostolus hortatur: Alter alterius onera portate: & sic adimplebitis legẽ Christi. Sed esto, ego aliqua ex parte bonus sim (vt existimari me dicis) pater. Nunquid mihi iccirco odio habendi sunt mali filii? Nunquid infirmorum cura inhumaniter abiicienda? Vt non audisse aut intellexisse videar admonentem me sanctissimum patrem nostrum Benedictum in regula: quam semel professus sum? Sciat, inquit, Abbas: se infirmarum curam suscaepisse animarum: non super sanas tyrãnidem. Pius certe pastor Benedictus: qui malorum conuictum optime expertus fuerat. Veritum fuisse illum arbitror: ne quando sibi a Domino exprobraretur dicente. Quod crassum videbatis, assumebatis: quod infirmum & debile, proiiciebatis. Meminerat beatus iste, in describenda monachorum coenobiali vita, dictum fuisse cuidam, sibi nimium tribuenti: & aliena facta curiosius ac indiscretius disquirenti. Non veni vocare iustos: sed peccatores. Occurrit pater filio reuertenti: qui peregre profectus fuerat in regionem longinquam: qui consumpserat portionẽ substantiae suae cum meretricibus viuẽdo luxuriose. Et ego abdicabo filios meos: vt nõ eos iterum parturiã: donec formetur in illis Christus? Tanti ego faciã illud sapiẽtis dictũ: Curam habe de bono nomine: vt veritus iudicia multitudinis, cõsulã famae meae, cũ praeiuditio cõsciẽtiae? Absit a me

hoc peccatum in Domino. Caritas, quæ operit multitudinem peccatorum redimere me poterit a calumniis hominum. Quod si secus euenerit mihi: lætabor nihilominus cum accusato sæpius a pharisæis Domino meo. Erit mihi semper pro minimo: vt ab iis, quos murmurantes audisti de me propter contubernales meos, iudicer: aut ab humano die. Qui enim iudicat me: Dominus est: qui scrutatur renes & corda: nec humano indiget testimonio. Curam geram filiorum: quos mihi donare dignatus est Dominus: vt sim fidelis: & seruem in amore constantiam: nec circumferar omni vento obloquentium. Qui suorum maxime domesticorum, ait Paulus, curam non habet: hic fidem negauit: & est infideli deterior. Si hoc mihi a calumniatoribus vitio dabitur: vt notari ipse meorum causa infamia dignus iudicer: iis ego cōstantissime respondeo: iis tu, si volueris, meo nomine denuntiabis. Cupere me etiam anathema fieri pro filiis & fratribus meis: si forte hac mea in illos commiseratione, misereatur & mei Deus secundum magnam misericordiam suam. Fama, quæ iuxta Hieronymi sententiam, in vtranq; partem plerunq; mentitur, illis curæ sit: qui vulgi fauoribus qui populari aura oblectātur. Quamobrem, vt semel finiam, aut mali sunt familiares mei: vt merito mihi dici possit: Scio vbi habitas: vbi sedes est Sathanæ, cum gente peccatrice, & filiis sceleratis: & si illos tollerauero, & iuuero pro viribus, auditurus forsitan sum: Et patientiam habes: & substinuisti propter nomen meum: & non defecisti: Aut si pro humana infirmitate boni sunt: sicut mihi iustum est sentire pro omnibus: caueant murmurantes imposterum: ne sibi acquirant iudicium gratis: & audiant singuli. Tu quis es: qui alienum seruum iudicas? Suo domino stat, aut cadit. Stabit autem. Nam siquis forte malus est hodie: cras futurus est bonus. Vix eum, ait Gregorius, cras sequimur: quem hodie præire videbamur. Quid tu, oro, agis quotidie Hieronyme pater, concionando tanto feruore in populo: nisi, vt qui mali sunt, conuertantur a via sua mala: & viuant? Non est opus valentibus medico: sed male habentibus. Vacare tibi soli haud iniuria potes: ac parcere labori euangelizandi: si inter eos, quibus prædicas, male habentes non sunt. Deniq; nihil aliud egisse mihi videtur Saluator noster: qui de peccatoribus nascens, pro peccatoribus mori dignatus est: nihil aliud prophetæ: nihil aliud Apostoli, ac discipuli Domini: q̄ & cum peccatoribus vixisse: & peccatorum curam gessisse. Cæterū in numerosiore collegio ac cætu raro inueniri posse reor: quin diuina permissione sint mali aliquot bonis admixti: siue ad bonorum exercitium: Abel enim esse renuit: quem Caim malitia non exercet: Siue ad malorum futuram emendationem: vt ipsi tandem bonorum prouocati exemplo salutem consequantur in Domino. Vbi fuerint, dicit Dominus, duo vel tres congregati in nomine meo: ibi ego sum in medio eorum. Duo, inquit, vel tres: quoniam pusillus est grex: cui complacuit Domino dare hæreditatem. Ad Apostolos dictum fuit. Vnus ex vobis diabolus est. In septem diacōibus, quos elegerant Apostoli: vnus hæresiarcha legitur extitisse. De tribus fratribus vnus verenda patris sui nudata, non operuit pallio. De malis vero per bonorum conuersationem & eruditionem conuersis: tu collige. Infinitus nimirū est eoꝝ numerus: quoꝝ in hoc sæculo degentiū desperāda nun-

quam fuerit mutatio in melius dexteræ excelsi. Demum qui gloriatur: se cũ multis habitare, bonis omnibus ingredientibus sine macula omnibus: operãtibus iustitiam omnibus: in Domino glorietur: cuius singulari munere factum sit: vt hoc præter cæteros inusitato priuilegio exemptus fuerit a multitudine præsidentium. Maximæ re vera fœlicitati hoc asscribendum duco: & raram hanc esse autem in terris non dubito. Qui talis est: agat Deo gratias: preceturq; humiliter, vt in eodem statu permanere mereatur. Mihi cum publicanis & peccatoribus manducanti: cum familia minus ordinata degenti: illud Augustini in mentem sæpius veniens, consoletur sortem meam. Quantumlibet, ait, vigilet disciplina domus meæ: homo sum & inter homines viuo: Nec mihi arrogare audeo: vt domus mea melior sit, quam archa Noe: Vbi tantum inter octo homines vnus reprobus inuentus est: Aut melior sit, quam domus Habraæ: cui dictum est: eiice ancillam, & filium eius: Aut melior sit, quam domus Isaac: cui de duobus geminis dictum est in Malachia: Iacob dilexi: Esau autem odio habui. Hæc tecum prolixius censui conscribenda: quam per occupationes meas liceat: quibus fit: vt in conficiẽdã vel breui epistola, decies interpellar. Tuum erit Prior mi, qui animarum saluti te totum dedisti, hortari huiusmodi obtrectatores: vt custodiãt se a murmuratione, quæ nihil prodest: & a detractione linguæ parcant. Os enim, quod mentitur, occidit animam. Neq; murmuraueritis, ait Apostolus: sicut quidam eorum murmurauerunt: & a serpentibus perierunt. Et alibi admonet. Omnia autem facite sine murmuratione. Hoc si feceris: & illi te obaudierint: cum sis multæ autoritatis in populo: lucratus eris fratres tuos. Vale. Florentiæ Kalendis Ianuariis. Mcccclxxxv.

Bernardino Priori Claustrali. XXIII.

Euertente ad vos nepote meo Victore: qui fuit apud me per complures mẽses: nolui, vt sine meis vel breuibus litteris vos cõueniret. Quæ enim a me cõscribẽda prolixius forẽt: referre ipse vobis corã poterit oĩa. Multa enim & noua & miranda p hoc tẽpus vidit: plurima audiuit. Quæ ẽt circa nos gerãt: & cur tẽpestiuius solito Florẽtia discesserimus: ex eo ipso cognosces. Heri huc venimus, ad vnitũ pauloañ Poplenæ cœnobiũ: vbi aliq̃diu imoraturi sumus vt aliquo medio ad algorẽ illũ alpium transeamus: & quasi gradatim ab imo ad summum perueniamus. Est enim istud monasterium queadmodum situs altitudine, ita & vi frigoris medium inter Camaldulensem & Florentinum agrum: vt profectus ex mitiore Florentino cœlo, non statim exhorreas rigorẽ alpium: si tẽperatiore hoc Casentinati aere p dies aliquot vsus fueris. Quamobrem si Romam versus iter arripueris: quod vtinam per Francorum obsidionẽ citissime tibi liceat: aut me, quem conueniendum necessario scripsisti, hic reperies: aut apud Fontem bonum. Protector noster colendissimus Senis est: & a Gallorum tempestate, procella, turbine, in portu nauigat. Si foret modo in Vrbe: variis agitaretur cogitationum fluctibus. Liber est, ac sui penitus iuris. Meruit hoc ipsius in Pontificem pietas: qui vt obediret imperanti, etiam grauissimo legationis iugo collum summisit: accæpitq; prouinciam haud dubie desperatam. Percipit nunc suæ fidei fructus: & sicut seminauit in lachrymis: ita nunc

in gaudio merit. Et merito quidem. Est enim melior obedientia, q̄ victimæ: & auscultare, magis q̄ offerre adipem arietum. Vale. Ex abbatia nostra poplenæ. Die. xiii. Ianuarii. Mcccclxxxxv.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. XXIIII.

V Ide, quæso, an iuste subire mihi debeat indignatio, contra neglectores seu detentores litterarum tuarum. Quas ad me dedisti secunda & vigesima Nouembris die: eas Kalēdis Februariis accæpi. Scribere quidem ad te per hos menses potui: rescribere autem, aut in iis, quæ ad me per epistolam petisti, satisfacere tibi, nequaquam potui. Parcat eis Deus, siue malignātibus, siue obliuiosis, ac parum nostra curantibus. Ego si autores facti nossem: non possem me continere: quin eos durius ac seuerius corriperem. Sed quando vel sero perlatæ sunt ad me: ago Deo gratias q͏̄ non omnino deperierint. Tu quoq͏ feres æquo animo: si quod postulasti, tardius accæperis. Per me nō stabit: quin fias voti compos. Siquidem mandaui Procuratori nostro Florentiæ: vt processus ille q̄ accuratissime perquiratur. Honesta petis & iusta: quemadmodum Episcopum decet: & eum qui constitutus sit in caput gentium: qui animarum sibi commissarum redditurus sit in die nouissimo ratiōem. Quid enim iustius: quam corripere inquietos: & consurgere aduersus malignantes: & stare aduersus operantes iniquitatem? Nam & suæ ipsorum saluti consulitur: cum multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere: sed statim vltionem adhibere, magni beneficii sit indicium. Et terret multos simul, vnius punitum scelus: vt non facile præsumant cæteri: quod acriter in solo aliquo animaduersum cognouerint. Vasti reginam: quæ Regis imperium contempserat: cōsilio sapiētum, qui Regi aderant, iccirco potissimū repudiatā sacræ paginæ testantur: ne illius exemplo omnes coniuges principum Persarū atq͏ Medorū paruipenderent imperia maritorum. Scriptum ē non ignoras de quodam nimium misericorde. Quia dimisisti virum dignum morte: erit anima tua pro anima illius. Cæterum vt a calce ad carceres reuocer eorum quæ scripsisti: (ægre enim ferēs huius imprimis rei causa, tardissime mihi redditas fuisse litteras tuas, vsus sum ordine præpostero: & postremæ parti primum respondi) reliqua expediā: quæ prius cōmemorasti. Scribis placuisse tibi: placuisse itidē multis litteras meas: quibus eas legendas dedisti: idq͏ vt alias causas prætermittam, ob rerum, quæ in illis continebantur copiam. Si tam cito ad me peruenisset responsum tuum: q̄ cito respondisti: continuassem tecum gestarum paulopost Florentiæ rerum seriem: quæ nimirum Francorum occasione & multæ & nouæ & magnæ acciderūt. Verum qm̄ ea modo notissima tibi esse omnia, vtpote iam vetera & passim vulgata, non dubito: & de iis pluribus ac prolixioribus meis epistolis, vt quotidie mihi ibidem degenti comperta erant, tum ad venerabilem fratrē nostrum Abbatem Sancti Michaelis Murani, atq͏ ad Priorem claustralem eiusdē monasterii, tum ad colendissimum Protectorem Cardinalem Senēsem, plenissime conscripsi: eadem modo nequaq̄ repetenda existimaui. Vt quid. n. perditio hæc? Hoc tantum dixerim: multum afflictam multūq͏ de se scandalizatam reliquisse Florentiam Gallos. Quod nisi interfuissem: vix adduci vnq̄ potuissem, vt crederem.

vt crederem. Miratus ſum ego per eos dies tãtam hoſpitum inhumanitatem,
tantum imperium in eos:qui ſe tam grato & commodo excæperant hoſpitio.
Pro miraculo habitum eſt:ꝙ ſine magna vtrinq; effuſiõe ſanguinis inde diſceſ/
ſerint. Victa eſt illorum inclæmentia, Florentinorum rebus præſidentium, tum
prudentia, tum vero patientia. Alioquin male habitus a gallis populus & quo/
tidianis iniuriis laceſſitus, vltima videbatur experiri malle:q̃ in propriis domi
bus tantam exterorum inſolentiam & dominationem pati. Multum oratum,
multum ieiunatum eſt, tunc temporis Florentiæ. Clamauerunt ad Dominum
cum tribularentur:& de neceſſitatibus eorum liberauit eos. Vere pius vere mi/
ſericors:qui non permittit nos tentari ſupraq̃ poſſumus: ſed facit cum tenta/
tione prouentum:vt poſſimus ſuſtinere. Nunq̃ fuiſſe affirmant Florentiam in
maiori diſcrimine. Acceſſierat Dominium multa hominum milia ex vrbibus,
& oppidis atq; agris ſuis:qui noctu clam ciuitatem ingreſſi, diuiſi ſunt quinqua
geni & centeni perdiuerſa Vrbis loca:& quidem præparati atq; inſtructi armis
ad conferendam pugnam. Siquidem intellexerant:promiſiſſe Regem ſuis, da
turum ſe illis Florentiam in prædam:ita quã poſtmodum multa Florẽtinorum
arte ac lenocinio, multa e diuerſo gallorum formidine, qui ingenti ſuo pericu/
lo tantum ſe aggreſſuros facinus haud dubie agnoſcebant, temperatum eſt.
Tunc manifeſte apparuit:non temere ante aduẽtum Regis tantam fuiſſe in po
pulo trepidationem ac metum. Deniq; qui multis populi acclamationibus ma
gno ciuium occurſu, apparatu maiore q̃ regio excæptus Florẽtiam intrauerat:
longe pluribus (vt a multis mihi relatum eſt) imprecationibus vt abiret nõ re/
uerſurus:vix pauciſſimis ipſum deducentibus:nullo fere gratulationis officio:
inde ſe proripuit. Ereptam barbarorum atq; infidelium obſidione ciuitatẽ cre/
deres:tanta geſtiebant omnes lætitia ob illorum diſceſſum. Cõmiſeratus ſum
tã fœdam inclytæ vrbis faciem:tantis implicitam curis:quæ hoſtili animo ab
amicis preſſa, blandiri eis atq; arridere cogebatur:qui de ſe erãt q̃ peſſime me/
riti. Solatus ſum plæroſq; cõuenientes me domi:ſuaſiq; vt agerẽt Deo gratias:
ꝙ de magnis periculis ab eo liberati magnifice, non eſſent paſſi grauiora:& mi
nus malum etiam pro maximo exiſtimarent bono. Siquidem caſtigans caſti/
gaſſet eos Dominus:& morti non tradidiſſet eos. Cæſos nempe illos fuiſſe:ſed
flagellis non ſcorpionibus. Tentatos cum fideli Habraã:ſi diligerent Deũ: vi/
ſoſq; in tribulatione patientes. Et re vera ita fuiſſe, apertiſſimis depræhendi ar/
gumentis. Retulit mihi per id temporis Florẽtia ciuitatem illam magnam, iti/
nere dierum trium:quæ conuerſa eſt ad prædicationem Ionæ. Vidiſſes hoc ad/
uentu Domini abſtinere omnes ab eſu carnium:neq; fuiſſe permiſſa edicto pu/
blico aperiri macella. Templa vbiq; ſolito amplius cõfeſſoribus ac pœnitenti/
bus plena: totq; vtriuſq; ſexus ſacroſanctum corpus Chriſti Dominico natali
die percæperũt:vt paſchalem ſolẽnitatem retulerint. Si perſtiterint in fide:neq;
declinauerint a mandatis Dñi:timere non poterunt:ſurrecturos in iudicio ſecũ
viros Niniuitas:ſeq; condẽnaturos:quoniam ſicut illi ad prædicationem pro
phetæ:ita iſti ad proborum religioſorum hortamẽta, optime cõuerſi ſunt. Sed
longius prouehor, q̃ pollicitus ſum:fallente me, tecum loquẽdi voluptate. Pro/

tector noster colendissimus adhuc Senis est: & legationis munere fungitur. Quae de illo scripsisti, vera sunt: & tuum erga eum animū alias noui. Obseruas & diligis diligentem te: atq; etiam (si mihi credis) colentem. Probo: q Bernardini Feltrensis, optimi nostra aetate viri, miracula memoriae commendanda suscaeperis. Satisfeceris ipse plurimis illius studiosis: & amico retuleris gratiam vel defuncto. Illorum legendorum spero, & mihi copiam facies: qui huiusmodi hominibus semper pro vita & meritis detuli. Atq; vtinam vel procul eos sequi, mihi contingat: vt videre vel post hostium domus illius coelestis cum Sara, Dei miseratione aliquando possim: & intueri a longe sublimiori residentes solio: & de fonte illo vberius haurientes. Vale. Ex Fonte bono. Die iiii. Februarii. Mcccclxxxxv.

Bernardino Priori Claustrali. XXV.

q Vas prolixiores dedisse te ad me litteras, binis tuis per hos dies mihi significasti: nondum accaepi. Quid sentias, quid speres, de Carceribus illis video. Ego, si thesaurus iste tam magnus per hostium inferendus est: magnopere illum cupio. Sin per fenestram immittendus: aut potius e fenestra nobis proiiciendus sit: vt educi per hostium nequeat: opto, vt nihil permiserit dominus: cui postponenda sit animarum salus. Lōgiores ipsius Abbatis litteras accaepi: quarum compositio & caracteres (licet alias humanitatis plenae sint) instare corporis eius resolutionem indicāt: & prope esse tempus, vt deliberetur. Si de Abbatia optime meritus, praestolari poterit diem liberationis suae: partem mercedis laborum suorum facile fuerit consecutus. Quod de Habraā testatus est Dominus: hoc de isto & nos poterimus dicere: Quod exultauit, vt videret diem illum: vidit, & gauisus est. Propitius sit ei dominus: vt non prius hinc demigrauerit: q̄ hoc exultationis oleo perunctus fuerit cum participibus & consortibus suis. Erit mihi gratissima super omnia volumina, haec nouissima Bybliae impressio: si mendosa & parum castigata non fuerit. Curabo, si reuertero ad vos: quod maxime cupio: inde illam mecum integram asportare. Propinqui nostri casum aegerrime tuli. A subitanea & improuisa morte, liberari precatur ecclesia. Tali cōmoneamur exemplo, vt simus parati: ne forte qua hora non putamus, repetatur anima nostra a nobis. Dies nostri velocius transeunt: q̄ a texente tela succiditur. Homo natus de muliere: breui viuens tempore: repletus multis miseriis: quasi flos egreditur & cōteritur: & fugit velut vmbra. Haec quia parum cogitamus: aut minus q̄ oporteat: iccirco & peccamus licētius: & iram atq; indignationem Dei prouocamus aduersum nos. Hinc bella: hinc fames: hinc consequenter suspecta, quam auertat Dominus, pestilentia nos vexant. Vtinam vel huiusmodi flagellis attriti, erudiamur ad salutem: vt non praeoccupati die mortis, quaeramus spatium poenitentiae: & inuenire mereamur. Vale. Ex Fōte bono. Die viii. Martii. Mcccclxxxxv.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Legato. XXVI.

ſ Icut factus sum certior, de incolumi profectione dignationis tuae ex Vrbe Senis: ita nosse admodum cupio, de prospero eiusdem reditu in Vrbē Romam. Accersitum te eo fuisse nō dubito ad laborem. Sed illic est ager: quem excolendum potissimum cum collegis tuis accaepisti: in quo tāto vberiores fructus

res fructus proferas:quanto pluribus sentibus ac spinis occupatur luxuriatq;. Cardines estis terræ:super quos posuit Dominus orbem.Terra tremuit ad gal lorum eruptionem:subiiciendi sunt vobis humeri ne dehiscat:ne in plures par tes diuisa scindatur.Verum non hanc iccirco epistolam conscribendam suscæ/ pi:vt de rebus publicis mentionem facerem. Ad priuatum negocium venio: cuius gratia nunc scribo tuæ pietati.Cõmendatum tibi sæpissime Abbatem Sã cti Fœlicis,in causa sui monasterii:nunc quoq; magis ac magis cõmendo.Ter/ tius hic est annus:ex quo ipsum loco præfecimus apostolica autoritate.Qualis fuerit in administratione Abbatiæ:q̃ studiosus diuini cultus:q̃ accuratus in ædi ficando:quantus fuerit apud ipsum monachorum numerus:testis est Florẽtia. Mirantur omnes summopere:tã breui tam magno incremento,tũ in spiritua/ libus,tum in temporalibus desolatissimum ac summa rerum omnium inopia defectuq; abundantissimum,reformatum fuisse monasterium.Si hæc nosset Re uerendissimus Cardinalis Parmensis:pro ea,qua præditus est,religione ac pie tate:nunq̃ permissurum ipsum crederem:vt Basilius Abbas ab aliquo vexare/ tur.Et ego mentior:si non sunt ea,quæ scripsi. Precor,vt alloquaris Dignatio/ nem eius Domine colendissime:& sic agas pro tua sapiẽtia:vt ne nummo qui/ dem fraudatus de sua pensione,semel tandem cum Basilio,immo cũ parochia nis suis ciuibus nobilissimis pro sua benignitate cõueniat.Quod erit tum illis, tum mihi imprimis summopere gratum.Vale.Ex Fonte bono.Die. ix. Martii. Mcccclxxxxv.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. XXVII.

n Imium mihi videris solicitus pro tantillo pecuniæ:quam expẽdi pro te.Quasi vero non tibi debeam,quicquid possum: & cum pro te ali/ quid facio,non itidem pro me ipso faciã.Non est quidem vt scribis,Camaldu/ lus diues:neq; Patauino Episcopatui,qui est opulentissimus,comparandus. Vi uimus tamen:& adhuc hostiatim non mendicauimus panem:quin immo illũ quotidie domus nostræ,siue ex ipsarum consuetudine,siue impellente caritate: aut superuenientibus,qui nunq̃ desunt,hospitibus:aut pauperibus & mendicis affatim erogant.Si pro tua dignatione quicquid possideo effunderem:non sa/ tisfacerem penitus debito non animo erga te meo.Totum tibi debens,si pau/ xillulum quid cõmunicaui tecum: non est cur illud in codicem dati & accæpti referas:vt creditor tuus appaream.Pro huiusmodi sumptu nec ego ero paupe rior,nec tu ditior:vt non propterea quod adducis ex euangelio, facile in te cõ/ plendum sit.Omni habenti dabitur:& abundabit.Scio nimirum,qui dixit.Ne/ mini quicq̃ debeatis:nisi vt inuicem diligatis. Sed & illud quoq; legisti tu sæ/ pius:quod per Ioannẽ dicit̃.Filioli non diligamus verbo neq; lingua:sed ope & veritate.Verum de hoc satis.Neq; enim pro te tam exigua longior producẽ dus est sermo.Cõueniet inter nos,cum simul erimus:quod haud ita multopost fore spero.De misericordia & iustitia,quam vtranq; æque virtutẽ probas,non aliter & ego sentio.In diuinis scripturis æqua lance appẽdi vtrãq; video.Beati, siquidem misericordes:& beati,qui esuriunt & sitiunt iustitiam.Item Salomon. Qui sequitur misericordiam & iustitiam:inueniet gratiam & gloriã.Et in psal mo. Quia misericordiam & veritatem diligit deus:gratiam & gloriam dabit.

Dominus. Alibi quoq;: Misericordia & veritas obuiauerunt sibi: iustitia & pax osculatæ sunt. Adeo sunt mutuo cõnexæ virtutes istæ: vt osculari se pariter dicantur. Siue igitur misericordiam, siue iudicium, cantaueris Domino: odorabitur sacrificium. In otto spõsæ ipsius, inuenio fistulam & cynamomum, arbores vtiq;, abundantiam suauitatis eructantes: inuenio & myrrham & aloes, spirantes amaritudinem: omnes tñ sponso gratissimæ: omnes vtiles nobis. Qui.n. miseretur pauperi: beatus erit. Et beati, qui custodiunt iudicium: & faciunt iustitiam: in omni tempore. Quicquid itaq; de sacerdote illo tuo cõstitueris: & maturo id factum iudicio, & pio animo, haud dubie existimabo. Pulchre autem descripsisti rotam humanæ conditionis: & succedentium sibi rerum cõsequentiã. Nihil verius. Hanc rotationem experientia magistra non solum nostra ætate, verum etiã anteactis sæculis ex historiarum descriptione manifesto deprahendimus. Hoc etiã ex sacris libris facile aduerti potest. Superbis, inquit, Deus resistit. Et in epistola sua Iacobus meminit. Vnde bella & lites in vobis? Nonne ex concupiscentiis vestris: quæ militant in membris vestris? Vt autem indicaret propheta: quod necessario consequitur: succedere paupertatem bello: Gladius, ait, foris: pestis & fames intrinsecus. Et alibi. Qui prope est: gladio corruet: qui relictus fuerit & obsessus, fame morietur. In egestate vero, necessario humilitas præsto est: Quod ex euangelico illo iuniore fratre fame pereunte, facile cõstat. Humiliatis autem dicit, mitis & humilis corde. Pacem meam do vobis: pacẽ relinquo vobis. Humilibus.n. dat gratiam. In pace deniq; a fructu frumenti vini & olei multiplicati & abundantes in sæculo, obtinemus diuitias: quibus incrassati, impinguati, dilatati, derelinquimus Deum factorem nostrum: & recedimus a Deo salutari nostro. Hoc imprimis, quẽ sexto loco descripsisti, radio, inflamari arbitror rotam natiuitatis nostræ: vt quãdo superbia diuitiarum est comes: ad ipsam deinceps reuoluatur. Misera sane mortalium conditio: quæ huiusmodi Rota circumfertur: & nunq̃ in eodẽ statu permanet. Quod vero si tria priora facta iam sunt, superbia, Bellum, paupertas: secutura sint reliqua tria eodem ordine, Humilitas, Pax, Diuitiæ: verentur multi, non præcessisse adhuc ex toto illa tria priora: immo esse initia maiorum futurorum malorũ. Dominus illis finem terminũq; indixerit. Nõdum exactum est a religiosis, immo nec repetitum quidem Florentiæ triticum. Edictum est tñ mandato publico: vt omnes ecclesiastici bona sua ac prouentus Dominio significẽt. Quid facturi sint: ignoratur. Debere nos esse, sicut hortatur apostolus, tanq̃ nihil habentes: sicq; esse institutos: vt sciamus & esurire, & penuriam pati: recte suades. Nihil enim intulimus in hunc mundum: haud dubium quia auferre nihil possumus. Sed si quod sequitur: Habentes autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus: defuerit nobis: quid, oro, faciemus? Fodere non valemus: mẽdicare erubescimus. Et certe nescio: an vel laudatum a Domino villicum iniquitatis imitari nobis liceat. Vnam nobis relictam video: hanc requiram: Dei videlicet omnipotẽtis clæmentiã. Ipsius est.n. orbis terræ & plenitudo eius. Pascit volatilia cœli: quæ non serunt, neq; metunt, neq; congregant inhorrea. Pascere & nos dignabitur in futurum: qui pauit nos a iuuentute nostra. Reuerendissimus Protector iussu

Pontificis

Pontificis Romam rediit. Quid acciderit suis in Apulia: nihil certi audiui. Si quid tamen illis aduersi euenerit: laturum illum solita constantia & virtute nõ dubito. Eadem de causa quam suspicatus es, venisse Florentiam Cardinalẽ Gallum scito. Abstulit enim secũ quadraginta Florenorum milia: neq; tamen sua opera egit: vt Pisæ restituerentur. Profectus eo cum Florentinis legatis, re infecta Florentiam reuersus est. Ibi peractis triduo supplicationibus, ob ingressum Regis Franciæ in Neapolim, & nouum ab eo tam facile adeptum regnũ, in salutato, vt aiunt, hospite, se inde ꝓripuit. Electi sunt oratores quatuor de primariis ciuibus: qui congratulatum eant Regi, ob tã insperatam, & præcipue incruentam victoriam. Arces tamen Neapolis, quæ munitissimæ esse dicuntur, nondum in suam ditionem redegit Gallus: neq; facile expugnandæ creduntur. Latam fuisse pro te in causa Canonicorum, in auditorio Rotæ super exemptione sententiam: vehementer lætor. Credo futurum hunc nuntiũ colendissimo Protectori nostro gratissimum: cuius opera factum scribis: vt in Rota iudicata sit causa. Et ego, vti suasisti, iam illi rem significaui. Si non accæpisti priores illas litteras meas, quarto Februarii die cõscriptas: doleo. Spero has a nemine intercipiendas: quas per vnum e familia nostra Venetias mitto. Vale. Ex Fonte bono. Die. xiiii. Martii. Mcccclxxxxv.

Mariano Procuratori. XXVIII.

g Allorum rex multa & magna breui cõfecit. A Domino factũ est istud: & est mirabile in oculis nostris. De ipso. n. per quendam virum Dei Amasiæ Regi Iuda dictum fuisse legimus. Si putas in robore exercitus bella cõsistere: superari te faciet Deus ab hostibus. Dei est enim & adiuuare: & in fugam conuertere. Rarissimum sane exemplum: vt quis regnum adipiscatur alterius, sine vlla fere sanguinis effusione. Si redierit in Vrbem: vt futurum scribis: non poterit esse, nisi grauis vobis. Muniri fossa altissima castrum Sãcti Angeli a Põtifice: nemo iuste improbauerit. Quis enim non sibi ab imminẽtibus periculis, & a suspectis caueat fraudibus? Sed nisi Dominus custodierit ciuitatem: frustra vigilat, qui custodit eam. Quæ insuperabilia pro humano ingenio existimata sunt loca: interdum etiã nõ tentato certamine dedititia effecta sunt. Et quæ validissima vrbs, nisi maximo apparatu, multisq; ac variis tormentis, machinisq; capi non posse credita est: territa aduenientium contra se, siue multitudine, siue ferocia, portas vltro hostibus patefecit. Ego, quid mihi diuinet animus, sileo. Deus bene vertat. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxi. Martii. Mcccclxxxxv.

Cardinali Grimano Veneto. XXIX.

c Onuictus totiens in causa Classensi Vrbanus Malumbra, lata contra eũ per integerrimos atq; sanctissimos iudices sententia, pergit adhuc vexare Congregationem illam nostram Venetam: vt quam superare iure ac ratione non potest: litigiorum sumptibus conterat. Nunc hos, nunc illos subterfugere conatus est iudices: habuitq; vnumquẽq; eo suspectum magis: quominus illum (vt sic dicam) corruptibilem nouerat. Gratias ago Deo: ꝗ post nouissimam ipsius Vrbani prouocationem, non in quem ipse voluerit, sed in eũ, quẽ nos in primis optauimus, iudicium hoc translatum sit. Nam præterq̃, ꝙ ex pri

ma ſententia,reliquæ,vtplurimum dependeant:eiuſmodi es tu,Domine colẽ/diſſime:cuius claudicare iudicium haud quaq̃ poteſt:quando induiſſe te iãpri/dem pro thorace iuſtitiam,& accæpiſſe pro galea iudicium certum, nemo du/bitat.Reliquum eſt:vt ſepoſitis atq; intermiſſis paululum ſuauioribus ac iucun dioribus ſtudiis tuis,contendentium partium iura patienter audias.Moleſtum quidem exercitiũ:& quod delicatiores merito aures offendat.Caritas tñ: quæ non quærit,quæ ſua ſunt:impellit nos frequẽter:vt auulſi a gratis Rachelis am plexibus,lippientis ſororis fœcunditatem quæramus.Si pro tua ſapientia diu/turniorem hanc litem terminaueris,præter commodum eius partis, pro qua ſententiam feret Dignatio tua,tu quoq; nihil inde amiſeris.Beati enim:qui cu/ſtodiunt iudicium:& faciunt iuſtitiam:in omni tempore.Vale.Ex Fonte bono Die.xxviii.Martii.Mcccclxxxxv.

Franciſco Picolhomineo Cardinali Senenſi Protectori.XXX.

q Vam ſemper maximi fecerimus Abbatiam Carcerum:& q̃ti ſit meri/to ab vniuerſo noſtro ordine faciẽda:non eſt opus,vt ſignificetur tibi Domine colendiſſime.Ipſe.n.noſti,& ampliſſimos eius redditus,Abbatis Se/nioris diligentia & cura in immenſum auctos:& loci ſitum,regulari vitæ accõ/modatiſſimum.Idem ipſum tam præclarum cœnobium: tantæ vtilitati & de/cori fururum:tum toti ordini,tum imprimis congregationi huic: toto corde, tota anima,tota mente flexis genibus,tuæ dignationi affectuoſiſſime cõmenda mus.In eo.n.verſari certo ſcias totius religionis Camaldulenſis ſalutem & rui/nam,atq; vt ſic dixerim,vitam & interitum.Vitam quidem: ſi ſeruari nobis li/berum contigerit.Interitum vero:ſi alienari a nobis:atq; redigi in ſeruitutem. Propitius ſit nobis Dominus:ne fiat iſtud.Scit optime pietas tua:q̃uo hucuſq; tranſierim per ignem & aquam:& quæ fuerit in generalatu meo p annos quin decim malorum meorum ſeries:quantaſq; oſtẽderit mihi Dominus tribulatio nes multas & malas.Si ad votum ſucceſſerit nobiliſſimi huius cœnobii in ordi ne conſeruatio:præteritorũ oblitus penitus,beatiſſimus mihi videbor.Sin mi/nus:obruendum profecto me meoſq; triſtitia ingenti ac mœrore,plurimũ ve/reor.Quis enim poſt tantam ruinam velit viuere?Quo circa ſi vnq̃ totis viri/bus contendiſti pro rebus Camaldulenſis ordinis, tuæ curæ ac fidei cõmenda/ti:quod euenit ſæpiſſime: precor ego,precamur omnes q̃ enixiſſime: vt mo/do tãta in re,etiam ſupra vires conari velis.Erit enim tibi honor & gloria, Do mine colendiſſime:q; protexeris nos a conuentu malignantium,& inſidiantiũ nobis:Quodq; paſſus nequaq̃ fueris:vt loca noſtra,& regionem noſtram corã nobis alieni deuorent:& deſolentur,ſicut in vaſtitate hoſtili.Non eſt: cur verea ris,libere agere pro tuo ordine.Appræhendenda ſunt tibi arma & ſcutum: & exurgendum in adiutorium nobis.Confidimus autẽ,nõ defuturum tibi auxiliũ a Domino:in quo ſperamus:Qui daturus eſt virtutem & conſtantiam tuæ pie tati:vt non ſis accæpturus perſonam hominum:neq; veriturus vultum poten tium.Honeſtiſſima nimirum,& iuſtitiæ plena eſt noſtra petitio. Formidare nõ poſſumus:vt merito audituri ſimus.Petitis:& nõ accipitis: eo q; male petatis.

Coram

Coram ex harum latoribus animum nostrum plenius intelliges: quibus sicut plenam fidem, ita & plenam operam, consilium & fauorem, pro tua clæmentia præstare dignaberis. Nos iterea erectis manibus, ad æmulationem, Moysi (qđ iamdiu fecimus) præstolabimur euentum rei. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. v. Ianuarii. Mccccxxxxv. Hieronymo Georgio Oratori. XXXI.

P Otes haud dubie in hac tua legatione tãtum solus vna tua opera, prodesse nostro Camaldulensi ordini: q̃tum multis retro sæculis complures apud Pontificem oratores Veneti profuerunt. Nũq̃ enim nullum aliquem de nostris in Romanam curiam grauioribus de causis fuisse cognoscimus: in quibus ageretur de summa rerum deq; statu religiõis nostræ, q̃ modo: cum ob conseruandum monasterium Carcerum, Prior Sancti Michaelis Bernardinus tuus vna cum priore Montis crucum ad apostolicam sedem sese recipiũt. Et re vera sic existima: voluisse Dominum, vt hoc maxime tempore apud Pontificem legatiõe fungereris: q; prudentiorem & sapiẽtiorem te, rei nostræ interpretem, optare neminem potuissemus. Quamobrẽ eques præstantissime exere nũc quæso ingenii tui vires. Insta oportune importune: vt saluos facias nos. Datur modo occasio tuæ magnitudini: q̃ optime de nobis omnibus promerẽdi. Si seruatum tua opera & cura suo ordini fuerit tam nobile monasteriũ: reformasse te religionem hãc nostram proculdubio scias. Quo sane facto: eam omnem mirum in modũ tuæ nobilitati deuinxeris: meq; in primis: apud quẽ semper honos nomenq; tuum laudesq; manebũt. Taceo quod primo loco scribendum fuerat: reponendam videlicet tibi pro tam pio ac religioso opere mercedem cœlestem indeficientemq; thesaurum: quem nec fures poterũt effodere, nec tineæ demoliri. Quid facto opus sit: referet plenius corã Bernardinus tuus meus, noster: cui iccirco potissimum hanc prouinciam tanti momenti demandauimus: q; & valere ingenio plurimũ & doctrina, & tuæ nobilitati carissimũ ĩprimis atq; deditissimũ esse, nõ dubitamus. Vale. Ex Sãcto Michaele Murani. Die. viii. Iunii. Mccccxxxxv. Augustino Barbadico Prĩcipi Venetiarum. XXXII.

V Rbem florentiam omni præsidiorum genere munitissimam audio: accersitis vndiq; multis hominum milibus, & ducibus etiam stipẽdiariis huius Illustrissimi Dominii: qui omnes per Vrbem vicatim distributi sunt. Plena est armorum ciuitas. Vici omnes tignis crassioribus, quæ heri parata vidimus, per transuersum muniendi: vno tantum ad Regis transitũ expedito relicto. Orationes & elemosinæ sine intermissione continuantur. Vt sperari merito queat: hac conuersione atq; humilitate, quod potissimum telorum genus duco, liberandum facile hunc populum a Barbarorum sæuitia. Peracta est his diebus supplicatio: introducta solẽni pompa in ciuitatem imagine Sanctæ Mariæ in Pruneta: & talis quidem supplicatio: vt celebriore, ac maiore vnq̃ deuotione factam, meminerit nemo. Hæc ideo scribenda paucis duxi: vt bene sperare vobis de Florentia cõsequentius liceat: quæ non in sua tantum virtute, verum longe magis in Dei pietate confidit: memor illorum, de quibus scriptum est. Et clamauerunt ad Dominum, cum tribularentur: & de necessitatibus

eorum liberauit eos. Missi olim ad Regem Franciæ congratulatum, ob adeptũ regnum Apuliæ, quatuor oratores: ex quibus vnus est Laurentius Medices: nudius tertius reuerterunt. Alii tres missi sunt nouissime: ex quibus est frater Hieronymus, ordinis prædicatorum. Hi nondum redierũt: neq; scitur adhuc, vtq; sit Rex Florentia transiturus: an per aliam viam reuersurus in regionem suam. Si quid aliud occurrerit: quod mea interesse, vt vobis significetur, cognouero: fungar fideliter munere meo. Vale. Princeps Illustrissime, cum inclyto Senatu: Florẽtiæ. Die. xiiii. Iunii. Mccccl xxxxv. Nicolao Monacho. XXXIII.

n Ihil mihi, cum de te cogito, succurrit molestius: q̃ q; modo idoneum, quo in litterarum studiis proficias, non habeas præceptorem. Perquiram diligentius: si quem inuenire potuero, & eruditum & bonum: nec sumptibus parcam, tui & aliorum qui erudiendi sunt gratia. Quæ enim est indocti hominis, præsertim diuino cultui mancipati, vita: nisi (sicut quidã ait) quasi mortis imago? Interea incũbe lectioni eorum, quæ didicisti: & sicut bos, quæ semel comedisti, accuratius rumina. Ante omnia autem appareat semper in te humilitas in conuersatione: in moribus verecũdia: in verbis & operibus disciplina. Et quando est nobis colluctatio contra spiritus tenebrarum harum: qui die noctuq; impugnare nos atq; aduersari non cessant: tu contra viriliter age: & confortetur cor tuum in Domino. Inuoca eum toto corde: & erit tecum in tribulatione: eripiet te: & glorificabit te. Longitudine dierum adimplebit te: & ostendet tibi salutare suum. Vale. Florentiæ. Die. xvi. Iunii. Mccccl xxxxv.

Augustino Barbadico Principi Venetiarum. XXXIIII.

s Cio me allaturum tuæ celsitudini nuntium, minime gratum. Quia tñ sit mihi mandasti: vt rerum successum deinceps significarem: parcendum calamo nequaq̃ duxi. Facti sunt heri Decemviri, compluribus oratorum Florentinorum epistolis certiores: ingressum nudius quartus gallorum Regẽ Senas, biduo post factione plebis, quæ ciuibus gubernacula rerum administrãtibus aduersabatur, eam sibi Vrbem paulominus subegisse. Siquidem terecentũ stipendiariis militibus, qui ad palatii & fori custodiam positi erant, exturbatis fugatisq;: totidem de suis in eorum locum substituisset. Hac finitimi populi, & quidem haud contẽnendi, libertatis imminutione, & quasi deditione accæpta: magna ciues istos incessit trepidatio, metus ingens: cõsternatis eorũ animis & conterritis tam vicino pressæ libertatis exemplo. Commoti etenim tum suo ipsorum periculo, tum vice fortunarum humanarum: mirantur populum, potentia satis clarum, tam facile cœpisse fieri potestatis alienæ. Gubernatorẽ Rex in sua profectione vnum e suis ducibus senis relicturus creditur. Et de hoc satis. Florentia indies munitur magis, & militum numero & armorum multipliciũ copia. Dux Vrbini nudius quartus Florentiam aduenit. Ciues aliquot coæui & æquales Petri Medicis, in diuersas Italiæ vrbes ad tẽpus relegati: donec regia maiestas pertransierit. Passim enim vulgatur, & affirmatur ab omnibus: decreuisse Regem, restituere Petrum in patriam. Quod isti ne audire quidem volũt. Tantũq; abest: vt hac in re obtẽperaturi sint Regi: vt bona ipsius Petri & omnis suppellex

nis suppellex publicè sub hasta veneant. Qui missi sunt nouissime oratores ad Regem: protestatum illi, ne secum Petrum Florentiam ducat: nullum adhuc re sponsum accæperunt: neq; elicere ex ore Regis potuerunt: vtrum Florentiam sit ipse venturus. Oppida Florentinorum inter Florentiã & Pisas sita, iam Gal/lis repleta sunt. Vtrum libera sint ea relicturi: nescitur. Hodie orator Bononien sis Florẽtiam ingressus est: missus ad hoc Dominium a Magnifico Viro Ioãne Bentiuolo. Ad qd venerit: nõdum intellexi. Honorifice tñ suscæptus est. Cõmẽ do tuæ Serenitati ac excelso Dominio statum Florentinoꝝ: quos re vera quo/tidie experior, ob singularẽ ipsoꝝ erga vos caritatem, tantum de vestra pietate cõfidere: vt nõ possint magis. Vale Princeps Illustrissime cũ iclyto Senatu. Flo rẽtiæ. Die. xvii. Iunii. Mcccclxxxxv. Vẽturæ Abbati Sc̃ti Micha. Mura. XXXV.

q Varto die posteaquam a vobis profectus sum, paulopost meridiem Florentiã pueni: Quantũ vero festinato itinere lassus fractusq; : ne quæ ras. Quotiens de via fessus iumento descendi: sediq; nũc super herbã, nunc super aquarum defluentium ripas? Die noctuq; insidentes iumentis, stra/tum magis, vbi fatigatũ reficeremus corpusculum, quam cibum expetebamus. Occurrerunt etiam nobis in itinere triduana illa solennia ieiunia: quæ non li/cuit violari: vt præter æstum solis, qui desuper feruebat: præter equitationis la borem, præsertim in alpium transitu: præter etiam noctes prope insomnes du ctas: inedia quoq; acrius conficeremur. Verum benedictus Deus: cuius auxilio his omnibus deuictis difficultatibus, applicuimus domum incolumes. Non deseruit in se confidentes, adiutor semper in oportunitatibus. Ingressi Vrbem: & paululum refecti: data isthic nobis mandata exequi continuo cœpimus. Au/diti benigne sumus: & gratissimum nobis responsum redditum. Velit Domi/nus: vt quæ modo seminauimus, suo tempore vberrimos fructus ferant. De Florentinis rebus scripsi latius Illustrissimo Dominio nostro Veneto. Aliud te/cũ non repeto ex iis: nisi ꝙ Galli Florentiã reuisere noluerũt: & minore horum periculo Pisas versus, iter suũ direxerũt. Si Bernardinus Prior non fuerit domi: iube Domno Hieronymo monacho: vt cõueniat Magnificũ viꝝ Marcũ Geor gium meo noĩe: eumq; cõsulat, vtꝝ ĩmorari adhuc Florẽtiæ habeã: an redire ꝑ meo arbitrio in solitudinẽ nostrã possim. Scire. n. per eũ cupio, Dñi sup hac re voluntatem: cui semper libẽtissime obtẽperabo. Quicquid elicere potueris, si/gnifica. Nõ. n. hinc prius mouebo: q̃ mihi id libeꝝ fore cõstiterit nutu ac pmis/sione ipsius Dñi: a quo huc missus sum. Orate pro cõi Italiæ quiete ac pace: vt in pace i idipsum dormiat & requiescat. Vale cũ familia oĩ. Florẽtiæ. Die. xviii. Iunii. Mcccclxxxxv. Augustino Barbadico Pncipi Venetiarum. XXXVI.

f Actum est tãdẽ, vt exoptauit hic populus. Abiit Rex Pisas versus: pro fectus heri ex oppido Sc̃ti Miniatis: qd inter Florẽtiã & Pisas medio itinere situ est. Liberata est ciuitas hæc maximo periculo: liberata sal/tem ingenti facultatũ ac rerum suarum detrimento. Quamuis enim si huc Rex diuertisset, non fuissent vllo pacto Florentini (vt existimo) Senensium more iugum accæpturi: melius tamen fuit non experiri fortunam. Benedictus Deus:

cuius gratia Rex côuerfus eft retrorfum.Cor enim Regis,ficut legimus,in ma/ nu Domini:quocunq; voluerit vertet illud.Mihi fane (quod & hic fatētur om/ nes) multum mutata ab ea,quam olim agnoui,Florentia videtur. Refert mihi indies magis alteram Niniuem.Nam ficut illa ad prædicationē Ionæ:ita hæc ad vnius concionatoris hortamenta,tota ad Deum conuerfa monftratur:vt fa cile credi poffit:his munitā & vallatam fpiritualibus armis telifq; cœleftibus: auertiffe faciem Regis:ne ad fe turbandam aut forte etiam deuaftandam accef ferit.Per agrum tamen Florentinū & caftella,non fine magna (vt audio) iactu ra galli tranfierunt:non modo non parcentes prędæ:fed ne contumeliæ quidē & iniuriæ in homines.Requifitus vero fæpius Rex ab oratoribus Florentinis de reftitutione Vrbium fuarum:quas iampridem occupatas tenet:nullum ad/ huc certius refponfum dedit.Tantummodo dixiffe fertur:q; vbi in Aftenfe op pidum peruenerit:de fua fententia reddet eos certiores.Vexat hæc dilatio ifto/ rum animos:quam plerique omnes in finiftram partem interpretantur. Male enim exiftimari amicum poffe,ac recto fecum ingredi animo:qui confœdera/ torum detineat bona. Aegerrime præterea tuliffe ifti vifi funt, nouam Senen/ fium,feu voluntariam,feu feditione plebis,factam deditionem.Nec effe e re fua arbitrantur,hanc regiæ poteftatis viciniam.Nam & locum tenētem Senis vnū e fuis primariis ducibus conftituit:& relegatis,qui cuftodiebant palatium, Se/ nenfibus militibus:maiorem fuorum numerum ibidē reliquit.Orator Magni/ fici Ioānis Bentiuoli:qui nudius quartus Florētiam venit:optulit huic inclyto Dominio,quantum ipfe præftare pro viribus potuiffet. Idipfum fecerunt per hos dies,& fummus Pontifex,& Illuftriffimus Princeps Mediolani. Ex quoti/ diano multorum qui me adeunt fermone facile animaduerto:multum expete/ re populum Florentinum focietatem atq; amicitiam veftram:quā olim vtrif/ q; vtiliffimam fuiffe affirmant. Verum donec Rex in proximo fuerit: nihil ab eis innouandum cenfeo. Dimiffi heri funt omnes:quos ex agro fuo ad Vrbis cuftodiam Florentini accerfierant:Quorfum fit iturus Rex:pro comperto non habetur. Verentur ifti:ne conciliatis fibi Genuenfibus,grande malum Italiæ in/ ferat.Alias facile fuperandum,fi regredi voluerit,putant. Vale Princeps Illuftrif fime,cum excellentiffimo Dominio.Florentiæ.Die.xxi.Iunii.Mccccl xxxxv.

Francifco Picolhomineo Cardinali Senenfi Protectori. XXXVII.

v Ifitauit me per hos dies Florētiæ Venerabilis pater meus Marianus: & humaniffimo fuo atq; fuauiffimo impartiuit alloquio. Poft prima falutationis verba,cum fe accerfitum in Vrbem feu deftinatum diceret:obtulif fetq; fe mihi,fi quid ei iniungēdum decernerem:præfertim quod tuæ digna/ tioni meo nomine effet relaturus:continuo ēt litteras me fibi ad te daturū fpo pondi.Nā & fidelior non potuit tabellarius occurrere: & qui pro me libentius quodcūq; vel grauiffimū onus fubiret.Prædicator vtiq; eximius:& de quo me rito fcriptū dicas.Prætiofi fpūs,vir eruditus.In cuius labiis tāta diffufa eft gra/ tia:vt (pace reliquorum euangelizantium verbum Dei) facile illi in contioni/ bus deferam principatum.Tanta vero me beniuolentia & pietate profequitur:

tanta

tanta affatur mansuetudine & humilitate: vt pro singulari ducam beneficio ac munere tanti patris amicitiam, ac vere Christianissimam caritatem. Huc accedit: q in te obseruando colendoq; Domine mi optime, singulari amore ac reuerentia mecum certat. Quo fit: vt tãto gratius illi deuinciar. Scire cupio: quid egerint nostri apud Pontificem, pro conseruando Carcerum monasterio. Non ignoro autem, rem haud facilem factu fore: cum multi sint: qui in hoc agone nobiscum contendant. Ouem pinguem, & aureo opertam vellere, complures famelici circunsistunt lupi. Obiiciendi sunt canes: quorum latratu arceantur ab ouili. Si vnquam indiguit magna aliqua in re (quod sæpius euenit) religio nostra tuo patrocinio & fauore: nunc certe in hac quam ducimus maximam longe magis. Instandum est oportune importune: vt confundantur qui nos persequuntur: & fraudentur desyderiis suis. Omnia damna præterita, omnes beneficiorum nostrorum commendationes, hæc vna abbatia Carcerum, si seruata ordini fuerit, facile compensabit. De publico rerum statu, non est, quod scribã Dignationi tuæ: cui notissima omnia esse non dubito. Congratulor tamen euasioni vestræ, ac totius Romanæ curiæ. Rediit pacificus Rex gallorum: neq; iugũ, vt putabatur Romæ imposuit. Vtinam absoluta spiritualis seruitutis iugo, gloriari habeat in perpetuum vera libertate: ac reformata in melius viuendi ratione, dicere verius possint Romani, quam olim Iudæi responderint Domino. Semen Abrahæ sumus: & nemini seruiuimus vnquam. Reformandam gladio paulopost Vrbem Romam, concionator quidam, magni in populo hoc nominis palam contestatur. Ego autem, quo mitius eius interpreter vaticiniũ, posse quidem fieri arbitror: vt reformanda sit gladio: sed gladio spiritus, quod est verbum Dei. Quod eo facilius adducor, vt sperem futurum: veniente in Vrbẽ ad prædicandum Reuerendo patre nostro Mariano. Eo apud Romanos degente: ac opus euangelistæ faciente: & ministerium suum tanquam altero Paulo sufficienter implente: si facti fuerint factores verbi, & non auditores tantum, fallentes semetipsos: & gladio quidem ecclesia, & sine effusione tamen sanguinis fuerit reformata. Impleat Dominus votum meum. Impleat idem ipse corda vestra: de vobis dico, qui Cardines estis terræ: super quos Dominus posuit orbem: qui columnæ estis argenteæ & reclinatorium aureum: vt territi paulo ante gallorum aduentu, & quasi diuino admoniti nuntio: quieto nunc animo conueniatis in vnum: & pulcherrimæ olim mulierum, sponsæ Christi ecclesiæ, decoloratæ nimium ac denigratæ, solicite consulatis. Non est in tuto loco Italia. Dominari cœpit parti eius Gallus: & eo quidem animo, vt toti imperet. Propitius sit nobis Dominus: ne fiat istud. Regnare ipse potius dignetur super nos: vt simus populus eius, & oues pascuæ eius. Vale. Florentiæ. Die. xxiii. Iunii. Mcccclxxxxv.

Ioanni Priori Sancti Benedicti. XXXVIII.

n Ihil est difficilius in monasteriis & cœtu multorum: sicut frequenter expertus sum: quam habitare fratres in vnum: In vnum dico: nõ corporum cohabitatione: verum potius animorum vnitate: conformitate morũ:

& mutua in alterutrum patientia & caritate. Sit hoc in cœnobiis & congrega/tione: & iam non erit opus præsidentibus. Quemadmodum non indigent sa/ni medico: sed male habentes. Præceptum fuit Apostolis: quibus demandata erat animarum cura. Infirmos curate: leprosos mūdate: dæmones eiicite. Hæc si ad spirituales ægritudines referas: quod ita intellexisse Saluatorem, absurdū non est: cognosces hoc esse potissimum prælatorum munus: vt infirmantium curam gerant: vt exerceantur malorum conuersatione ad patientiam. Vis nos/se: q̄ spirituales intellexerit Dominus infirmitates curandas? Etiam mortuos, inquit, suscitate. Et quidem si eos tantum mortuos ab Apostolis suscitatos di/cas: quorum animæ in defuncta reuocatæ sunt corpora: exiguus hic erit suscita torum numerus: & fructus tanto Apostolorum labori haud quaquam par. Ve/rum si recolas tecum: quot milia hominum, qui prius sedebant in tenebris & vmbra mortis, nunc vno alio die, ab Apostolis, ad veræ vitæ cognitionem, & christianæ fidei lumen, fuerint resuscitata: liquido animaduertes: tuum me/um, & aliorum esse prælatorum officium: huiusmodi animarum curationibus sine intermissione intendere. Inter mortuos versamur quotidie. Cum mortuis viuimus. Si tamen & ipsi viuimus: & non magis commortui cum illis sumus. Propter te, inquit, morte afficimur tota die. Et Apostolus. Quis me liberabit de corpore mortis huius? Christo igitur commortui, viuificare contendamus inuocato ipsius gratiæ adiutorio mortuos fratres. Infirmos curemus: alter alte rius onera portantes. Leprosos mundemus: suadentes illis, vt ostendant se sa/cerdotibus. Dæmones eiiciamus: sicut de peccatrice illa euāgelica legimus, eie/cta fuisse septem dæmonia. Hoc sit studium nostrum: hæc cura: hic labor: si imi tari volumus maiorum vestigia: si per patientiam cum iustis scribi optamus. Abel enim esse renuit: quem Cain malitia non exercet. Veniam autem, vt hor/taris: & cito veniam: vt simul aliquid operemur boni. Vale. Florentiæ Kalen/dis Iuliis. Mcccclxxxxv.

Augustino Barbadico Principi Venetiarum. XXXIX.

r Arius scribo tuæ pietati Serenissime Princeps de his: quæ hic occur/runt: q̄ difficile rerum veritas agnoscitur. Adeo varia referūtur quo/tidie: vt interdum contraria etiam, ac penitus inter se dissidentia audiantur. Quæ autem scripsi scribamq̄ ta fide dignis secreto elicere conatus sum: cona/borq̄ imposterum. Alias potius obticebo. Quarto Kalēdas Iulias, habita sunt Florentiæ comitia octingentorum & eo amplius ciuium: Vbi primum post tot annorum curricula, percelebratis eodem die in palatio missarum solenniis, inuocatoq̄ Spiritus sancti nomine & fauore, creatus est suffragiis summus i ci uitate magistratus. Electi omnes viri, & ætate graues: & consilio ac probitate insignes: atq̄ a toto populo, magno cōsensu approbati. Hæc domi. Foris aūt per hos dies hæc acciderunt. Habent castra Florētini bifariam diuisa: apud mō tem Politianū altera: altera in agro Pisano apud Pontē Aderam. His itaq̄ die/bus satis prospere vtrobiq̄ res gesta. Apud montem Politianū egressis ad pu/gnā, qui oppidū tuebātur: captus est a Florētino exercitu Ioānes Sabelius, mili/tum præfectus:

tum præfectus:& Florētiam deductus. Quo facto: Florentinus ad mœnia propius admouit castra: magna, vt fertur, spe futuræ intra paucos dies aut Pollitianorum deditionis, aut Florentinorum victoriæ. In Pisano autem agro, qui Cascinam oppidum custodiebant, adorti sunt improuiso castra Florentinorum: facta præter horum expectationem, ad Pōtem Aderam excursione. Inito ibidem congressu, capti sunt a florentinis militibus complures Pisani. Qui minus, ad sexaginta: qui amplius referunt, ad centum fuisse illos memorant. Ex iis galli aliquot milites in florētinorum potestatem venere: inter quos vnus præcipue non contemnendæ autoritatis & nominis, vna cum filio magistri militiæ Pisanorum. Parum etiam abfuisse dicunt: quin & ipse militum magister captus fuerit. Tertio etenim e Florentinorum manibus sua probitate elapsus est. Reliqui fusi fugatiq;. Et non parua gregum atq; armētorum ab acta prœda. De gallorum Rege nihil certi habeo quod scribam: præter id solum: q; ante octauum diem accæperunt isti ab eo litteras, maioris q̄ vnquam alias humanitatis plenas. Quid per eas significauerit: non vulgatur: nisi q; requisisse ab iis diciť: vt noui ad se destinarentur legati. Creati sunt duo ex iis: qui nouissime a Rege redierunt: Guido Antonius Vespurius doctor: & Nerius Caponius. Nondū tamen, quod sciam, hinc profecti sunt. De non restitutis adhuc arcibus, quæ occupantur a Rege, Dominio Florentino: varia est opinio in populo: excusantibus aliis Regē, q; merito sibi effugium seruauerit, si a fœdere vrgeretur. Aliis cōtra vituperantibus & dolentibus: q; non staret Rex promissis. Consulat Dominus Italiæ paci & quieti: dissipetq; gentes, quæ bella volūt: ipse autor pacis & amator caritatis. Vale Princeps Illustrissime cum inclyto Senatu. Florentiæ. Die. iiii. Iulii. Mcccclxxxxv. Bernardino Priori Sancti Michaelis Murani. XL.

I fuerunt gratæ vniuerso, vt scribis, Senatui nostræ littere: Deo grās. S Opto: vt mihi semper occurrat: quod indies illi gratius conscribam. Quod nondum hinc discedam: faciam, sicut mihi mādatur. Sic enim debeo. Ecce quartam modo ad Illustrissimum Dominiū scripsi epistolam: tuo præsertim hortatu impulsus: qui illi frequentiores litteras meas fore quidē gratissimas polliceris. De gallorū rebus, ex quo propiores vobis fieri cœperūt: nescio quid possim certius scribere: quod non prius ad vos perlatū fuerit. Si quid tamen ab iis, qui rebus præsunt, elicere potuero, quod pro comperto habeatur reddam Senatū certiorem. Tot & tam varia quotidie audio: vt non facile arripiendum calamum ducam: nisi mihi per fide dignos & graues viros constiterint: quæ fuerint scribenda. Male faciunt ii: ad quos spectat absoluendum negocium Carcerum: q; abuti videntur Dei pietate. Quasi vero in manu eorum sit Abbatis vita: quæ merito, vel breuissima vt sit, suspectissima illis esse debet. Audiant Poetam. Quis scit: an adiiciant hodiernæ crastina vitæ, tempora Dii superi? Nisi celerius rei consuluerint: vereor ne subitura sit eos paulopost neglecti mandati pœnitentia. Nec horam quidem intermittendam suadeo. Redimentes, inquit, tempus: quoniam dies mali sunt. Tuum est etiam subiicere calcaria detrectantibus currere: eisq;, quod imineat periculū, frequēter suggerere. Litteras nostras Illustrissimo Dn̄io reddēdas curabis: & rīdebis, qn̄ illas accæ/

peris.Famliam omnem, & Philippum præcipue monachum, cuius nomine me salutasti, saluta verbis meis. Vale.Florentiæ.Die.iiii.Iulii.Mccccxxxxv.

Augustino Barbadico Principi Venetiarum.XLI.

Perlatus est hodie Florentiam nuntius:conseruisse bis manus in agro Parmensi militem vestrũ cum gallorum exercitu:cæsaq; secũdo prœlio,ex vtraq; parte,ad duo milia hominum:inter quos fuisse tum interfectos tũ captos cõplures duces ac primarios milites.Atrox visa est Florentinis dimicatio:& lõge sæuior,q̃ pro italico more.Suspẽsa videtur admodũ ciuitas:& incerta quid nã consilii Rex capturus sit:vtrũ ne progressurus audacius:an cauẽs sibi,Pisas versus rediturus.Neq; enim minorem galloꝶ q̃ fœderis cladem fuisse affirmãt:captis insuper magna ex parte iumentis ipsorum onerariis. Præter hanc huius populi trepidationẽ ac timorẽ,facti sunt certiores his diebus:missum fuisse a Senẽsibus validum satis præsidiũ ad Montem Politianum,sexcentorum videlicet peditum,& equitũ etiam complurium,duce filio comitis Petiliani:quẽ modo aiunt occasione huius certaminis de castris galloꝶ,apud quos custodiebatur,ad vestrũ exercitũ trãsfugisse.Ego hucusq; neminẽ ex iis video: qui non optare vobis summopere fœlicẽ belli euentum videatur. Appræhendat Dñs arma & scutum:& exurgat in adiutoriũ vestrum.Et si mihi fas est Apostolicum vsurpare sermonẽ:vtinam & abscindantur:qui vos conturbant. Vale Princeps inclyte cũ Illustrissimo Senatu.Florẽtiæ. Die.viii.Iulii.Mccccxxxxv.

Dominico Mauroceno Procuratori Sancti Marci.XLII.

Petisti a me,anteq̃ Venetiis discederẽ:vt perquirerem Florentiæ prophetiam fratris Thomæ tertii ordinis.Eam tãdem inuentam transcriptamq; ad te mitto.Vbi totã perlegeris:mirаberis iamprid̃e vaticinatũ hominem Dei:quæ mõ luce clarius fieri,& videmus & audimus.Audiui ego miranda de isto vate: quæ prophetico spũ repletũ fuisse præter hãc ẽt prophetiã aptissime demonstrant.Euãgelizante illo apud Camerinũ:& palam vna cũ populo ẽt loci Principẽ arguente:cõstituerat secum tyrãnus,minime ferens publicã increpationẽ,virum Dei incẽdio atq; igne absumere.Quod cũ nemine sibi referente diuinitus ei reuelatũ fuisset:continuo arreptis prunis ardẽtibus:atq; in manicam tunicæ depositis,principẽ adiit:eiq; ostendit,q̃ minime ignẽ formidaret:qui eum illesa ẽt tunica ad ipsum detulisset.Accipe & aliud:qd annalibus palatii Florentini annotatũ accæpi.Ingressus aliqñ propheta iste Florentiã per eam portã,quæ ad Fauentiã dicitur:offendit iuxta illã duos,ludo aleæ insistentes.Ex quibus cum alterũ amissa pecunia blasphemantem audisset:durius in illum inuehi cœpit.Impatiẽs iste,ac debacchanti similis,mox in se arguentis faciem pugnũ intorsit.Hac accæpta contumelia vir Dei:confestim cœlesti afflatus numine,prædixisse impio illi dicitur:fututum aliquando Florentiæ prætorem,Zutium de Cola nomine:qui illatã sibi iniuriam vindicaret.Elapso decẽnio:cũ de more prætor alienigena eiusdem nominis magistratũ iniisset: tẽtus quodam die ab apparitoribus,atq; ad prætorem adductus est.Cunq; nullius recentioris culpæ,sibi esset conscius: succurrit illi tandem vaticinium hominis Dei:quẽ percusserat pugno impie.Interrogato prætoris nomine: cũ Zutium

de Cola appellari cognouisset: enarrauit ei rei olim gestæ seriem: confessus se Dei voluntate in manus ipsius incidisse: vt veteris piaculi reatum nouo suppli tio deleret. Quod & factum est. Nam prætoris eiusdem iussu manus ei cõtinuo præcisa est, qua admiserat facinus. Huiusmodi sane homines maximi faciẽdos duco: qui spiritu sancto inspirati locuti sunt: potẽtes in opere & sermone. Qui enim spiritu Dei aguntur: hi filii sunt Dei. Quod si filii: & hæredes. Vale. Florẽtiæ. Die. xi. Iulii. Mccccxxxxv.

Augustino Barbadico Principi Venetiarum. XLIII.

q Vid acciderit per hos dies: complectar paucis. Galli qui Liburnium Florentinorum oppidum, ad Pisanum portum occupauerant: nouo Regis iussu præfectum loci Florentinum cum aliis ciuibus inde eiecerunt: suffecto in præfecturam Pisano quodam: qui eo cum trecentis militibus cõtinuo missus est. Suspectam fecit rem Florentinis, experta haud semel Galli perfidia. Atq; hoc cognito, iusserunt cõfestim legatis suis, qui dudũ creati a populo nõdum Florentia profecti erant: vt abirent cũ festinatione ad Regem: cõquestum (vti vulgatur) apud illum de accæpta iniuria: & expostulatum etiam cum eo liberius: q; leges fœderis, quas inuicem iuramento sanxissent, minime seruarentur. Sunt qui facile arbitrentur fore: quando ẽt non desunt, qui id q̃ maxime cupiant: vt repetitis affecti iniuriis atq; incõmodis Florentini, mutare & ipsi cogantur cõsilium: neq; passuri diutius sint durius barbarorum iugum. Velit Dominus: vt ita faciant: si forte & ipsis tandem fœderi vestro additis, facilius prosperos belli successus sperare possitis. Quãquam lõge magis, sicut Christianos decet, confidere vos mihi persuadeo in eo, de quo scriptũ est. Dominus fortis & potens: Dominus potens in prœlio. Et alibi. Si consistant aduersum me castra: non timebit cor meum. Si exurgat aduersum me prœlium: in hoc ego sperabo. Itemq;. Hi in curribus, & ii in equis: nos autem in nomine Dei nostri magnificabimur. Quod vtinã & vobis contingat eiusdem Saluatoris nostri clæmentia: quẽ supplex oro quotidie: vt pugnantibus vobis, non crudelitatis sed pacis & libertatis studio, cœleste auxiliũ sumministret. Vale Princeps Illustrissime cum inclyto Senatu. Florentiæ. Die. xi. Iulii. Mccccxxxxv.

Decemuiris Florentinis. LXIIII.

q Vam absurdũ sit atq; a Christiana religiõe alienũ: vt qs semel deo dicatus sit ac militiæ ascriptus cœlesti, sæculari militiæ seruiat: non estis pluribus admonẽdi: cũ sitis ipsi pitissimi. Nemo, inqt Paulus, militans Deo: īplicat se negociis sæcularibus. Et Dñs ī euãgelio. Nemo põt duobus Dñis seruire: Deo nimirũ, & sæculo. Alteri tantũmõ militare nos decet: qbus nõ est colluctatio cõtra carnem & sanguinem: sed aduersus principes & potestates tenebrarũ harũ, malignos videlicet atq; inuisibiles spũs. Arma nostra monachorũ inquã & clericoꝝ omnium: qui in sortem Dñi electi sumus: non tela nõ gladii nõ cætera id genus: Sed lachrymæ sunt atq; humiles ad Deũ preces. Qui vero secus fecerint: pro iis & orari & oblationes offerri ꝓhibetur. Quã ꝑiculosum autẽ sit pugnantibus, habere secum huiusmodi milites, maledicto & anathemati obnoxios: qui scripturas sacras euoluerint facile depræhendent. Nam vnius tantum

anathemate inuoluti crimine legimus,Hebræorum exercitum olim fusum fu/gatumq́:dixisseq́ iccirco ad Iosue Principem militiæ Dominum.Non poterit Israel stare ante hostes suos:eosq́ fugiet:quia pollutus est anathemate. Nō ero vltra vobiscum:donec conteratis eum:qui huius sceleris reus est.Aperiam ma gnitudini vestræ:cur ista præmiserim.Audio esse in exercitu vestro ad Pontem Aderam complures tū nostri tū diuersorum ordinum apostatas:qui stipendiis vestris militant:relictoq́ professionis suæ habitu,relictis moribus vitæ regula ris:pro minimo habent scortorum contubernia:in maximā ignominiā Chri/stianæ religionis,& ingens laicorum omnium scandalum.De quibus bene per prophetam dicitur.Frons mulieris meretricis facta est tibi:nesciuisti erubesce/re.Quantum ad me attinet patres optimi:haud minus vestro periculo,q̄ mei ordinis dedecore moueor:quandoquidem vobis & reipublicæ huic prospere omnia euenire tanquam vos metipsi,cupio semper.Bellum iustissimum fouere vos,nemo dubitat.Cauendum est vobis:ne aliena culpa rebus,quod absit,ve/stris noceat.Auferte,ait Apostolus,malum ex vobis. Quæ enim societas iusti/tiæ cum iniquitate?Precor itaq́ pietatem vestram : vt consulere dignemini & honori Dei,cuius estis cultores studiosissimi:& vtilitati vestræ. Quo nimirum fiet:vt ablegatis procul huiusmodi infamibus atq́ sacrilegis,facilius advotum omnia successura sint vobis:qui abstuleritis ab oculis Domini adeo facinoroso rum hominum opprobrium & contemptum.Hæc iccirco significanda censui dignationi vestræ : quoniam latere vos factum hoc penitus mihi persuadeo. Valete.Florentiæ.Die.xiii.Iulii.Mcccclxxxxv.

Augustino Barbadico Principi Venetiarum.XLV.

q Væ gerantur in agro Parmensi:non dubito fieri dignationem tuam, de die in diem recentioribus litteris certiorem.Hic ea solum vulgan tur ab iis,qui rebus præsunt:quæ prospere tantū modo successisse Regi appa/reant.Reliqua silentio comprimuntur:idq́ ex composito,quemadmodum a ci uibus grauibus audiui:ne forte perferatur Regi,exultasse populum Florentinū ad infœliciores illius successus:quādo nihil profecto aliud in votis gerat:cum sit de illo pessime Rex meritus.Annotata vidi ad viginti nomina primariorū ducum vestrorum:qui cecidisse in prælio sexta mensis die referuntur:& huius/modi exemplaribus plena dicitur esse ciuitas.De gallorū interitu,nulla nisi ge neratim fit mentio.Et tamē vidi ipse litteras,Roma huc delatas:quibus signi/ficabatur:nuntiatum ex Bononia in Vrbem fuisse:ad trecentos gallos,magnæ autoritatis viros,præter gregarium militem in eo certamine occubuisse.Et de his hactenus.Pauca subnectam de Florentinorum statu.Augent indies nume/rum equitum peditumq́ in castris,apud Pontem aderam.Nōnulli etiam Florē tini ciues,accæpto stipēdio in militiam aduersus Pisanos profecti sunt:& diui/tiis quidā & genere illustres.Aduexere præterea eo his diebus tormenta & ma chinas:quæ erant in palatio Florentino:conduxeruntq́ ad hoc virum strenuū Camillum Vitellium,cum multo equitum ac peditū delectu.Deniq́ relictis ad montem Pollitianum paucis copiis ad oppugnationem oppidi : omnes belli vires ad Pisanam expeditionē conuerterunt.Cōsulat Dominus vexatæ ac per/

turbatæ Italiæ:ac iuxta propheticum promissum,det omnibus pacem:pacem, iis,qui longe:& pacem,iis,qui prope.Vale.Princeps inclyte,cum Illustrissimo Dominio.Florentiæ.Die.xvii.Iulii.Mcccclxxxxv.

Augustino Barbadico Principi Venetiarum.XLVI.

a Llatus est tandem Florentiã,fusi fugatiq; a vobis Regis nuntius.Quẽ nimirum excæperunt omnes singulari lætitia: & maxima imprimis Veneti nominis cõmendatione.Aggressos vos prædicant prouinciam istam, pro tuẽda Italiæ libertate,magno conatu ac viribus:prosecuturosq; illã indies longe maiore.Nisi apposuissetis manum vos:actum facile fuisse de Italiæ principatibus.Debere illos clementiæ vestræ singulos mirum in modum:atq; vnicam spem salutis suæ in vestro collocatam esse præsidio.Ostẽdisse modo vos, esse viros virtutis:qui terra mariq; nihil obmiseritis:quod ad nauandam fœliciter operam præuideritis posse conferre. Et quando gubernaculis tractanda sunt bella:plurimum consilio & prudentiæ Senatus,in disponendis rebus bellicis tribuunt.Multum valuisse aiunt foris arma & apparatus:eo ꝙ non defuerit consilium domi.Deniq; gratias agunt Deo:ꝙ inuẽti tandem fuerint:qui nõ formidauerint resistere in faciem Barbarorum istorum:quiq; onusti etiam præda superiores euaserint.Multa in hanc sententiam conferri in populo: ac mihi etiam ab aduentantibus referri audio. Dissimulant tamen nonnulli propalam huiusmodi sermonem effundere:ne ad aures regias ab exploratoribus,quos dicunt non deesse Florẽtiæ,perferatur:gestire istos lætitia in illius calamitatibus: cuius amici videri volunt.Ego quoq; imprimis gratulor cõmodis vestris,honori vestro,optime Princeps ac Senatus inclyte.Nã quia prœlia Domini vos prœliamini:iccirco adepti estis hoc egregio facinore immortalem gloriam.Induti siquidem,prout accæpi,armaturam Dei:indicta videlicet nomine publico oratione & elemosina,restitistis viriliter in die malo.Fuit vobiscum dominus: atq; a dextris vestris confregit in die iræ suæ Regem:& conquassauit capita in terra multorum.Opto fœliciores indies successus:cuius rei gratia flecto genua mea ad patrem Domini nostri Iesu Christi:deprecans obnixe:vt hoc iustissimo bello eam tranquillitatem & pacem cõsequamini:per quam tuto vobis liceat, iuxta Esaiæ vaticinium,cõflare gladios vestros in vomeres, & lanceas vestras in falces.Noui hic aliud nihil scribendum occurrit:nisi ꝙ Florẽtinorum castra indies apud pontem Aderam muniuntur magis,& militum numero, & vario genere tormẽtoꝝ.Vale Princeps inclyte,cũ Illustrissimo Senatu.Florẽtiæ.Die.xxiiii.Iulii.Mccccclxxxxv.

Augustino Barbadico Principi Venetiarum.XLVII.

e Xorta est Senis pauloante seditio: clausis per triduum Vrbis portis. Insurrexisse aiunt patritios in plebem:obtrũcatosq; vtrinq; tumultuario certamine ad quadraginta viros.Inclinasse dicũt gallos,qui Senis sunt,in fauorem multitudinis contra nobiliores:ex quibus etiam aliquot fuisse interfectos. Maximum imminere ciuitati illi excidiũ ob intestinas discordias: multi opinantur.Florẽtini quoq; nonnulla oppida,in ea regione, quam Lunesanam vocant:quæ gallus autũno occuparat:spontanea deditione recæperunt. Ad hæc magna coacta militum manu: accersitoq; ex monte Pollitiano Duce

Vrbinate:ac traducto cum ingenti exercitus robore in castra ad Pontem Aderam:indixerunt nudius quartus per omnia monasteria & templa orationes & sacrorum solẽnia. Vulgatum est hac de causa,postridie eius diei moturum e stationibus exercitum: ac Pisas versus iturum. Nihil tamen adhuc certi habetur. Camillus vitellius:de quo superioribus meis scripsi tuæ celsitudini: nondũ militare Florentinorum stipendiis cœpit. Hæc modo in Aethruria. Cæterũ significatum est Florentiæ: Apuliam totam,seu bona ex parte,sub primum fere Classis vestræ accessum,in fidem vestram venisse. A domino sane factum est istud. Cupio: vt implere dignetur in vobis:quod multo ante Iacob repromisit dicẽs. Dilataberis ad orientem,& occidentem,& septemtrionẽ,& meridiem,& benedicentur in te & in semine tuo omnes tribus terræ. Hoc deberi iustitiæ vestræ: cuius sitis præ cæteris hac tẽpestate obseruatores atq; cultores,pleriq; hic affirmant. Hoc vt vobis eueniat,gestiunt. Decere enim vos haud iniuria lõge lateq; dilatare finesvestros:qui dilatato corde in caritate,autores modo fueritis cõseruatæ in Italia libertatis. Vale Princeps Illustrissime,cum inclyto Senatu. Florentiæ. Die. vltia. Iulii. Mcccclxxxxv. Hieronymo Veneto Monacho. XLVIII.

I Itis molestias feras æquo animo. Speciẽ tibi publici certaminis præferre debent priuatæ contentiones. In hoc tamen meliore es conditione:q; timere propterea non habes neq; animæ neq; corporis interitum. Fatigaris pro religione ad meritum haud exiguum: reddetq; tibi deus mercedem laborum tuorum. Interea viriliter age: & confortetur cor tuum: & sustine dominum. Ingenium habes:doctrinam habes: linguam eruditã habes. Talẽtum accæptum eroga:ne si in sudario repositum,aut terra defossum tenueris:puniatis ab eo,a quo accæpisti:cum sit homo austerus:tollens, quod nõ posuit:& metens,quod non seminauit. Seriem pugnæ in agro Parmensi plene exposuisti:fuitq; mihi gratissima hæc tua certior significatio:q; res Veneta supior fuerit:adepta plurimum vtilitatis & gloriæ. Voluissem:vt de Apulia quoq; scripsisses mihi aliquid:quam ferunt in Venetorum nostrorum ius concessisse. Et vtrum oppugnatione ac vi:an facta deditione,sint ea potiti. Verũ vt scias,quæ circa me gerantur: Abbas Sancti Michaelis de Arretio,& frater Iacobus,& frater Nicolaus,quem huc accersieram ex Fonte Bono,præter alios duos, qui ad hanc familiam Camalduli minoris pertinent:hic modo febræ laborãt:adeoq; grauiter:vt medicus bis eos visitet per singulos dies. Assueti æstate Casentinatis nostri,alpestri illo ac puriore Fontis Boni cœlo:causantur æstus istos Vrbanos,& aerem crassiorem:q; ideo morbo hoc fuerint implicati. Hortat me frequentibus litteris & nuntiis familia nostra maior:timens mihi horum exemplo:vt se reuisam,præsertim post tot menses:qñ etiam ibidem multa me maneant expedienda negocia. Contra ego,qui deesse officio meo vel minima in re nollem:hactenus reieci petentes. Crescente indies infirmorũ numero:& postulantibus nostris, vt hinc discedam: adieci animum,vt ad Fontem Bonum me reciperem. Nolui tamen hoc prius efficere: q̃ certior a me de sentẽtia mea factus,aliquid ipse mihi rescriberes. Explorabis,quid super hoc sentiant patritii illi nostri. Primum quidem functus demãdato mihi munere videor. Et si ad

nihil

nihil aliud mihi est immorãdum Florentiae:q̃ vt scribam quae hic noua occur/runt:idipsum & in agro Casentinate possum facile implere.Curabis hoc nego/cium & studiose & prudẽter:ne forte me detrectare Illustrissimi Dominii ac Se natus obsequium putent.Praestolabor responsum tuum:nec me hinc mouebo: nisi tuas prius litteras accaepero.Mirari satis non possum:qũo factum sit: vt nõ obsignatae tibi redditae sint meae ad Dominium litterae.Ex quo id nequit infe/ctum fieri:curabo ne iterum ita eueniat.A Bernardino Priore nondum ex vrbe litteras accaepi.Scio tamen ipsum.xxiii.huius mensis die Romã peruenisse in/columen.Vale.Florentiae.Die.vltima.Iulii.Mccccl xxxxv.

Augustino Barbadico Principi Venetiarum.XLIX.

i Vsto Dei iudicio factum creditur: vt vindicare se de gallis cœperint, male hactenus de se meritis,Florentini vel inuiti ac renitentes.Post imploratam per hos dies opem diuinam,& sacra Deo exhibita: cõtulit se ipso rum exercitus ad oppugnandum Pontem de sacco:oppidum decem a Pisis di stans milibus passuum.Admotis eo castris vbi viderunt oppidani tormentorũ iactu & vi dirui sibi mœnia:miserunt oratores ad Florentinorum legatos: qui se certis conditionibus dederent.Interea iusserũt legati:ne quis loco iniuriae ali quid inferret:supersederentq; omnes a dimicatiõe.Aderat in castris Comes qui dam Montis Dolii:iuuenis impiger:vnus e copiarum ducibus:ac Florentinis affinitate coniunctus. Hic autumno praeterito a gallis in pace captus vinctus/q;:ac nõ modo variis ludibriis,verum etiam vulneribus affectus: multa demũ pecunia redemptus est.Haud itaq; immemor illatae sibi contumeliae: siue dissi mulato,siue contempto legatorum imperio: cohiberi cum suis non potuit,vt a pugna abstinerent.Conserto deniq; prœlio adorti sunt gallos:qui circiter cẽ tum,seu Pisanorum seu Regis nomine,oppidum tuebantur.Tantus vero fuisse dicitur impetus militum,hoc Comite autore ac duce in ipsius vltionem ruẽtiũ: vt legatis recaeptui canere crebro mãdantibus minime obtemperauerint: atq; ad septuaginta,misericordiam licet suppliciter implorantes,ferro ictos obtrun cauerint:excitatũq; semel furoris incendium non aliud flumen,q̃ effusio gallici cruoris extinxerit.Reliqui fuga dilapsi sunt.De oppidanis pauci admodum de syderati referuntur:& ii solum qui de industria Belgicum habitum induerant: sperantes fore:vt ab hostibus galli existimati,facilius seruarent.Sed & hoc quo q; affirmant: concisos fuisse ac dilaniatos omnes gallos a militibus praedae in tentis:inuentosq; in occisorum visceribus aureos multos: quos singuli fere,ti/more appropinquantis exercitus territi,hauserant:quemadmodum auri auidis/sima,suapte natura,gens illa est.Capto demum oppido,ad Cassinam oppidum aliud munitissimum,tertio a Ponte de sacco distans lapide,ire perrexerunt. De Florentinis hactenus.Senenses autem tertia huius mensis die,iterum inter se conseruerunt manus. Miseranda sane eorum conditio: qui non aduertunt: q; omne regnũ,Dominico testimonio,in seipsum diuisum desolabitur. Vale Prin ceps optime,cum Illustrissimo Senatu: quẽ opto perpetua fœlicitate gaudere. Florentiae.Die.vii.Augusti.Mccccl xxxxv.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi.L.

n Ihil vtilius meo iudicio contigisse potuit Abbati Carcerum: q̃ vt huius ætatis, qua ei receptui canendum est, sponte beneficio cesserit. Nã vt taceam: consultum fuisse Abbatiæ: vt quandocũq; hinc decesserit, dubitaturus non sit: habiturum se aliquem quem noluisset successorem: poterit hos pauculos quibus superuicturus est dies, in excolenda tantummodo animæ possessione consumere. Et forte thesaurum absconditum in agro inueniet prætiosiorem omni auro: quod plurimum in vita sua adeptus existimatur. Non illũ pœnitebit: dedisse modo omnia bona sua: vbi eum inuenerit. Sciensq;, q̃ velox futura sit depositio tabernaculi sui: cum sit fere nonagenarius: cõtẽptis atq; abdicatis penitus rerum sæcularium curis, in sola consequendæ immortalitatis spe requiescet: Dicetq; ex corde ad dominum. Suscipe me secũdum eloquium tuũ: & viuam: & non confundas me ab expectatione mea. Et iterũ. Quando veniã: & apparebo ante faciem Dei? Itemq;. Educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo: me expectant iusti, donec retribuas mihi. Potest nũc per ista discurrens, lætabundus dicere. Nunc scio vere: quia misit Dominus Angelũ suum: & eripuit me de manu Herodis: & de omni expectatione plebis Iudæorum. Quis hic fuerit angelus consyderanti mihi, tua succurrit potissimum dignatio Domine colendissime: qui tanq̃ missus a Deo, seruatũ diutissime in carcere, tua opera & intercessione vinctum cathenis duabus liberasti. Et vide quõ etiam rei ac nominibus dies congruat. Eodem die Angelus tu idest missus ad Pontificem, eduxisti Petrum Seniorem de monasterio Carcerum: quo alterius Petri olim seruati in carcere liberatio celebrat̃. A Domino factum est istud: qd vtinam fœlix faustũq;, tum nouo Abbati iuniori nepoti eius, tum vniuerso nostro ordini futurum sit. Quãtum ad me attinet: pro tam vtili opere, conseruato videlicet adhuc religioni nostræ tã nobili ac prædiuiti cœnobio, ingentes tuæ pietati gratias ago. Retribuat tibi ꝑ nobis Dominus in cœlo & in terra. Si impetrare voluerit Prior Sancti Miachaelis breue illud pro vicario congregationis: de quo alias vltro citroq; litteras conscripsimus: ne prohibeatur: saluo tamen generalatui iure suo: cuius fiat expressa mentio. Quod penitus tuæ sapientiæ discretioniq; committo in omnibus. Sum modo hic Florentiæ inuitus: vt aliis satisfaciam: si tamen satisfacio. Viderint ipsi: qui ita voluerunt. Spero tamẽ breui fore: vt redire mihi liceat in optatissimam nostram solitudinẽ. Cuius voti, vt citius compos fiam: orare dignaberis Domine colẽdissime pro me seruo tuo: cui me plurimum cõmendo. Vale. Florẽtiæ. Die. vii. Augusti. Mcccclxxxxv.

Benincasæ Priori Pratalis. LI.

V Isitauit te Dominus oriens exalto, ad vtilitatem animæ & salutẽ. Vouisti in infirmitate, seruaturum te triennio regularẽ vitam, in vna domo rum nostrarum, quam ego maluissem: idq; absq; vllo salario. Admisissem libentius votum tuum: si non ad tempus, sed per omnem vitam tuã, hoc te decreuisses facturum. Quamq̃ enim id semel in professione promiseris: ostendisses tñ secundo perfectiorem conuersionem: si absq; vllo termino ei fores seruiturus: qui vitam sine termino nobis donat in patria. Perseuerantiam bonorum operũ & piarum actionum in nobis remunerat Deus: qui nobis perpetuum atq; immortale

mortale præmium repromisit. Nam qui perseuerauerit vsq; in finē: hic saluus erit. Potuisti, si ita fecisses, facile sperare vt cētuplum acciperes: & vitam æternā possideres. Et adeo pusillo atq; angusto animo fuisti: vt posueris terminum mi serationi Domini: qui te a porta inferi sua clamētia reuocauit? Vide: ne quādo non plene te illi gratum exhibueris: sentias denuo affligentem: quem non ma/ gnifecisse visus fueris indulgentē. Vale. Florētiæ. Die. ix. Augusti. Mcccclxxxxv.

Augustino Barbadico Principi Venetiarum. LII.

s Cripsi ad hanc vsq; diem per singulas ebdomadas semel, & interdum sæpius, dignationi tuæ: ex quo primum cœpi scribere. Et ne a meo de ficiam instituto: q̄uis nihil alicuius momenti, scribendum occurrat: paucis vel modo, meo tecum vtar munere. Miserunt isti his diebus alios legatos duos in castra: quæ in Pisano agro consident: Franciscum Valorium & Paulum Anto/ nium Soderinum. Aliud præter ea, quæ nouissime significaui, ab his adeptum audio nihil. Quin heri allatum est: apud Montem Politianum, vbi altera sunt Florentinorum castra, rem minus prospere fuisse gestam: compluribus de ipso rum exercitu tum interfectis tum captis. Hæc foris. Domi vero quotidie habe tur Senatus: & quæ in eo pertractantur, magno atq; (vti ita dicam) Veneto ob teguntur silentio: edicta grauissima pœna: siquis vetita cuiq̄ reserauerit. Consti tutum etiam fuit haud multo ante ex Senatus decreto: vt quando Comitium, quo hactenus ordo patritius creandorum magistratuum causa coire consueuit, vix sexcentorum sit ciuium capax: aliud conclaue amplissimum construeretur. Huic exædificando atq; erigendo magnis incumbunt conatibus: quo frequen tior ac numerosior populi multitudo cōueniat. Qui vtrūq; viderūt: maius hoc futurum vestro illo affirmant: & vltra duo milia ciuium commode capturum. Nituntur Florentini in hoc nouo rerum statu gubernantium multitudine: non ignorantes quid per sapientem scriptum sit. Ibi salus: vbi multa consilia. Det il lis Dominus: vt multitudinis ciuium sit cor vnum & anima vna: nec quisq̄ suū esse aliquid dicat: quod ad commune reipublicæ beneficium spectare cognoue rit. Vale Princeps Illustrissime cum inclyto Senatu. Florentiæ. Die. xiii. Augu/ sti. Mcccclxxxxv.

Petro Delphino. LIII.

q Vi mei sunt propinqui: iidem & tui sunt. Si te in eorum profectione il lis obtulisti: si illos (vt scribis) complexus es: non tā meis, q̄ tuis hæc omnia exhibuisti. Gratias tamen ago tuæ nobilitati & ego eorum nomine: cui haud secus atq; illis eadem tuæ pietatis officia præstitisse te arbitror. Quod. n. vni ex minimis meis fecisti: mihi fecisti. Longe sane magis Nicolao ipsi: qui ca ro & frater noster est. De nimbo & ꝓcella, in ascensu nauis exorta, nihil scribo: nisi q; benedicendus est deus: qui id permisit accidere, adhuc anchora fundante nauem: & ea minime soluta e portu. Admoniti sunt ea tempestate nautæ: ne se in caute mari credant: meminerintq; in trāquillitate & malachia naufragii: quo vitetur facilius. Si litteræ nostræ, in Senatu recitatæ, magna (vt significas) audi untur attentione: ob scribētis fidem ī patriam id potissimum euenire existima. Vellem ea mihi scribenda occurrerent: quæ læto animo ab Illustrissimo Sena/ tu exciperentur. Quis sit Florentinorum status petis a me edoceri: cum multi

sint Venetiis Florentini:qui de huiusmodi rebus publicis,sæpius certiores fiāt. Recæperunt his diebus nonnulla oppida in agro Pisano:distātq; a Pisis Florētinorum castra ad decem milia passuum.Pisani se constantissime tuentur: & vltima potius passuri creduntur:q̃ se vllis cōditionibus dedāt.Vale.Florētiæ.Die xvii.Augusti.Mccccclxxxxv. Augustino Barbadico Principi Venetiarū.LIIII.

m Vltum indignationis atq; odii concæperūt Galli,qui sunt Pisis,aduersus Florentinos : propter interfectos ab eorum exercitu ad octoginta suæ nationis gallos apud Pōtem de sacco.Et nisi obstitisset Dominiū Pisanum illorum furori: quotquot Florentini,eiusdem Dominii fidei commēdati in agro Pisano morabātur:aut aquis suffocati,aut alias ferro trucidati fuissent.Inde tamen profugi multi venerunt Florentiam : de quibus aliqui locuti sunt mecum.Fratres Camilli Vitelii,qui est apud Regem, venerunt Pisas cum equitibus ducentis,optime instructis: aduersanturq; pro viribus Florentinorū castris.Laudata est magnopere ab omnibus,addita dudum stipēdiis vestris cōfœderatio Bouis: quam maximi faciūt omnes.Viros aiunt strenuissimos illos eē:ac bellis exercitatos.Sperāt multi,haud dubie fore:vt huius bouis cornibus florentissimo exercitui vestro additis,facile sitis ventilaturi galliam ac deuastaturi.Et de his hactenus.Cæterum quando ad cuiusq; patriæ decus & cōmodū pertineat:vt semel Deo dicata monasteria,consueta gaudeant libertate:neq; in alienum ius transferri permittātur:cōfisus de tua pietate Serenissime Princeps, deq; religiosissimo isto Senatu:cōmendo vobis supplex Abbatiam nostram de Carceribus. Ea senioris Abbatis consensu,collata est a Pontifice nepoti,nostri ordinis monacho,viro probo,& in illius gubernatione per complures annos exercitato. Si indiguerint nostri,ad capiendam Abbatiæ possessionem, fauore vestro:precor vt præsto sit futurus petentibus.Conseruare cupimus hæreditatē patrum nostrorum:non aliena rapere aut occupare.Cucurrerunt ad hoc brauiū iamdiu multi. Placuit Deo:sic nos quoq; animare ad cursum: vt debiliores licet,priores tamen compræhēderimus.Riliquum est:vt canonice compræhensum,vestro demum patrocinio pacifice possideamus.Obligabitis hoc facto,iustitiæ atq; æquitatis pleno,tum omnem religionem nostram, tum vero imprimis me ipsum vestri obseruantissimum,lōge cumulatius celsitudini vestræ:pro cuius incolumitate ac fœliciore statu semper,sicut hactenus fecimus,sumus deprecaturi. Vale Princeps Illustrissime cum inclyto Senatu.Florentiæ. Die.xix. Augusti.Mccccclxxxxv. Matthæo Priori Sanctæ Mariæ in Portu.LV.

f Ecerunt quidam de fratribus tuis, biennio ante contra monasterium Classense:quod nequaq̃ bonos vicinos decuit.Eiectum ex Abbatia,& manifestum ordinis sui rebellē,tueri obstinato animo voluerunt:data illi haud modica pecunia:& accæptis ab eo,pro conflato ære alieno,libris cēsuū:vt hoc apud se deposito pignore,quod nimirum maximi facimus,aut restituendā sibi mutuatam pecuniam non dubitarent: aut(quemadmodum opinantur multi) maiora sperarent:si ille in monasterium victor rediisset. Non probamus factū vllo modo:& neminem noui,cui id notum sit:qui non fuerit plurimum admiratus ne scādalizatus dicam.Idem te quoq; sentire mecū non dubito:qui præter singularem

ter singularem doctrinam ea es pietate ac religiõe præditus: vt huiusmodi sæ/
culares contractus atq; inhonestas conuentiones exhorrere te certo sciã. Quã/
obrem cum te audierim Rauennæ nunc esse: demandatamq; tibi fuisse cœno/
bii Sanctæ Mariæ in Portu administrationem & curam: expostulandum duxi
tecum, homine amicissimo atq; integerrimo, illatam nobis a tuis fratribus in
iuriam: illatum damnum. Nam & autores fuerunt dilati litigii: & fraudauerunt
nostros suorum censuum fructu. Latere vtiq; illos non potuit: q; iniustissimam
causam foueret Vrbanus. Quid. n. iniustius: q̃ contra suam religionem pugna/
re? Quod si id ignorassent penitus: nunquid non aduerterunt: q̃ti foret pericu/
li: bona Classensis monasterii, siue immobilia illa censueris, siue prætiosa mobi/
lia occupare? Sed viderint ipsi, qui hoc fecerunt: vtrum sint cẽsuris obnoxii. Te
tantum precor: vt componere pro tua sapientia hoc negociũ cures. Nã & pati
nõ poterũt diutius nostri iniustã rerũ suarũ alienationẽ: & maiorẽ infamiã (qd
certe nollẽ) cõtrahẽt tui: si decertare, & iudicio contendere voluerint. Vale pater
optime. Ex Fõte Bono. Die. xii. Septẽbris. Mcccclxxxxv. Petro Delphino. LVI.

P Rosperam fuisse Nicolai fratris nauigationem in Cretam: ex secundio
ribus, qui per eos dies flauerũt, ventis ac sereno cœlo coniiciẽdũ duxi
sti. Sic Domino placuerit. Apud nos tãta fuit p duos & eo amplius mẽ
ses pluuiarũ vis: vt secũdo aut ad summum tertio quoq; die hymbres ruerint.
Adeo serotinam trituram, ob frequentes procellas & ventorum turbines, non
est qui meminerit. Videas adhuc passim per areas frumentum in aceruos con/
gestum: quod deteri hactenus & recõdi minime potuit. Imperet Dominus pro
sua clæmentia tempestati: & aeris intemperiem procul fuget: & fiat tranquilli/
tas magna: neq; secundum peccata nostra retribuat nobis. Abbatia Carcerum
adhuc seruata est ordini. Fraudati sunt multi suo desyderio: qui illam sitiebant.
Currẽtibus ad hoc brauium plurimis: Dei miseratione inuentus est nemo: qui
præcucurrerit citius Petro: illo inq̃ Petro seniore ac pleno dierũ: qui diutissime
seruatus in carcere, facta tandem oratione ab ecclesia nostra ad Deum pro eo, &
seipsum & Carceres vna opera liberauit. De publico Florentinarum rerum sta/
tu, nihil scribo: quoniam certi nihil habeo. Multa quotidie confinguntur: multa
hinc inde mendacia volitant. Sperare tamen videntur isti, restituenda sibi a re
ge oppida: quæ hactenus occupauit. Vale. Ex Fõte Bono. Die. xiiii. Septembris.
Mcccclxxxxv. Petro Delphino. LVII.

r Etulit mihi quem descripsisti cataclysmũ antiquum diluuium: quãdo
tempore Noe fabricata est archa. Quis enim facile credat: aquæ plu/
uiatilis descensu tantam repente factam fuisse inundationem: vt in riuoalto di
midium pedis erecta & superefluens, coegerit qui aderant sedilia conscẽdere?
Atra nimirum ac fœda fuisse tempestas illa debuit: quæ vno fere momento tan
tum excussit hymbrem. Illud vero mirabilius: quod significasti: raptã nymbo in
sublime de nauicula storiam, nusq̃ comparuisse. Et forte a Domino factum est
istud: vt secreta licet naturæ vi effusa aquarum inundatio nos admoneret: vt in
tanto rerum turbine ac vexatæ turbatæq; Italiæ tumultu, imploremus multis
lachrymis cæleste auxilium: & ploremus corã Domino, qui fecit nos. Et vide:

an fortasse non incongrue storia illa in altum sublata, mentium nostrarum insinuat excessum. Quid enim est storia: nisi stramentum in quo iacemus: & somnum capimus? Quasi igitur (vt ego sentio) excitari videmur hoc storiæ raptu, ad erigendam aciem mentis in Deum: ne semper iaceamus & dormiamus, sicut & cæteri: qui spem non habent. Audi apostolũ: ad hoc ipsum nos cohortantem. Hora est iam nos de somno surgere. Et alibi. Si cõsurrexistis cum Christo: quæ sursum sunt quærite: vbi Christus est in dextera Dei sedẽs: quæ sursum sunt sapite: non quæ super terram. Hoc si fecerimus: Gallorum impugnatiões atq; congressus facile superabimus: nec saluabitur Rex per multam virtutem. Vale. Ex Fonte bono. Die. xv. Septembris. Mcccclxxxxv.

Venturæ Abbati Sancti Michaelis Murani. LVIII.

m Agnifeci semper plurimum monasterium nostrum Sancti Benedicti extra muros Florentiæ: neq; solum magnifeci: verum etiã arctissime dilexi. Delectatus sum enim mirum immodũ, tum fide inhabitãtium erga me: atq; (vt accæpi) erga antecessores meos: tum vero loci venustate ac solitudine: adeo, vt quieti monasticæ accõmodatissimum, cæteris nostris haud contemnẽdis Florentinis cœnobiis, id facile antetulerim. Nullum aliud video in nostro ordine: quod mihi & amœnitate & situ, magis illo, Diuum nostrum mihi referat Michaelem. Præest ibi modo in annũ Domnus Ioannes olim Maior Erẽmi. Cum eo sunt alii Eremitæ duo: & in summa, familia omnis concors satis & bene morata. Adeptum est monasterium bonam famam: postq̃ Angelici illi ex eo decesserũt. Et q̃tum ad temporalia, domus eadem bonis omnibus est repleta. Succurrit itaq; mihi, ad firmandum ipsius statum, vt non facile relabi possit denuo, sed magis quotidiana capiat incrementa, optimum fore: si vniatur congregationi illi nostræ Venetæ. Hoc illi admodum cupiũt: hoc ego imprimis: qui, vt dixi, supra modum loco afficior. Non est hæc oblatio paruifacieda: nec reiiciendum munus: quod sanctissimus pater Benedictus sponte vobis tradit. Fiet congregationi tam nobilis cœnobii copulatione haud parua accessio. Honor multus: & labor nullus. Visitatio tantum annua aliquid vobis erit latura incommodi: nec tamen multum. Quãtum enim distat Fauentia: ad quam veniẽdum vobis est, visitandi Sancti Ioannis gratia, ab Vrbe Florentia? Biduo commode iter perficitur. Visitabitis hac occasione generalem vestrum: quem diligitis: cuius diuturniorem absentiam ægre fertis. Communicabimus inuicem sæpius negocia ordinis: apparebitq;, quemadmodum re vera sumus, vnũ ouile, & vnus pastor. Cõferes, quæ scripsi, cũ aliis: ad quos pertinere huiusmodi rem cognoueris: & mature capto intervos consilio, quid decreueritis, significa. Si vt cõsului factum fuerit: facile adducor vt sperẽ: futuram haud ita multo post longe ampliorem in nostro ordine reformatiõem. Dominus sit in corde tuo & in labiis tuis. Abbas Volaterranus nihil aliud cupit: q̃ Abbatiæ consulere. Requisiuit me pauloante per internuntios: vt hoc tentarem apud Cardinalem de Medicis: cui viuente Laurentio monasterium resignauerat: hac tamẽ lege: vt dum ipse superesset, nihil in eo habiturus esset potestatis. Deiecit lapidem in puteum delirus ac stultus Senex: quem multi sapientes simul non poterunt educere.

Commendo

Cōmendo vobis prioratum Angelo℞ Bononiæ. Neq℥ enim talis eſt: vt cōtēni debeat, ac reiici poſt tergū. Tibi potiſſimū dicitur cōgregationis Vicario. Curā illius habe. Vale. Ex Fonte bono. Die. xvi. Septembris. Mcccclxxxxv.

Mariano Prædicatori. LIX.

g Ratiſſimæ mihi fuerūt, Mariane pater, lræ tuæ: quæ ſolitā erga me caritatem tuā minime refriguiſſe, liq̄do præſeferunt. Quin imo feruere & accēdi indies magis videtur. Euāgelizādi officio intētus, nō es oblitus mei: & quæ tibi cōmēdauerā corā neq℥ vrgētius quidē, ne te maioribus atq℥ dignioribus occupatū ad noſtra viliora negocia impudētius auerterē, tāta diligentia curaſti: ac ſi te mihi ſoli vacare oportuiſſet. Reddidiſti fideliſſime ꝑpriis manibus colēdiſſimo Cardinali lſas meas: & ſponte, imo & prōpte curreti in negocio Carce℞, ēt calcaria ſubieciſti. Pro q̄bus tibi ago grās. Illud vero haud facile admiſerim: ꝙ mei cauſa factus ſis carior Reuerēdiſſimo Cardinali. Nō opus habes mediatore & īterprete, ad conciliandā tibi cuiuſq̄ gratiā. Deuincis tibi oēs virtutibus tuis: quas tibi donare dignatus eſt Dn̄s. Allicis q̄ primū (vt reliqua tua praetereā merito℞ inſignia) ad te diligēdū: vbi qs te euāgeliſtæ opus faciētem audierit: vbi tuba illa inſonueris ſalutari. Bn̄ tn̄ facis pr̄ mi: ꝙ humilia reſpicis: & alta a lōge cognoſcis: ꝙ alieno tribuis merito: quæ nimi℞ tuo es cōſecutus. Edoctus es ab eo iāpridē: qui dicit. Diſcite a me: quia mitis ſum, & humilis corde. Nō es itaq℥ mea opa factus carior cōi patrono: cui anteaq̄ te noſſem, eras cariſſimus. Neq℥ factā p me apud illū gratiæ in te ſuæ acceſſionem vllā putes: quæ iādiu cumulatiſſima pſeuerauit. Pro Reuerēdo pr̄e vr̄o generali, grauiter ægrotante, factæ ſunt hactenus, ſicut ſcripſiſti, oȯnes ad Deū: effuſæ preces. Si cōualuerit de infirmitate: bn̄dictus Deus: q pcutit, & ſanat: mortificat, & viuificat. Sin minus: opto, vt trāſlatus fuerit ad imortalitatē, & ad illū cœleſtē ſpiritnum beato℞ cōſeſſum. Vale & pro me ora. Ex Fonte bono. Die. xviiii. Septembris. Mcccclxxxxv.

Benincaſæ Priori Pratalis. LX.

ſ Ine lectione veteris ac noui teſtamēti, cæci ſumus: & āmbulamus in nocte: & queādmodū ī ſacris lr̄is legitur, palpamus in meridie: ſicut palpare ſolet cæcus in tenebris. De primogenito Aſini: de quo nuſq̄ te legiſſe affirmas: ſcribiť Exodi tertiodecimo, itē vigeſimoquarto capitulo. Primogenitū Aſini, mutabis oue. Aſinus iuxta opinionē fere omniū theologorū, inter imunda computabatur aialia: quæ non offerebātur Dn̄o. Icciro permutabatur oue: quæ, mūdū eſt animal. Quod myſtice nr̄i interpretātes: per aſinū imunditiam: per ouem inocētiā ſignificari voluerunt: vt nouerimus imundæ vitæ primordia, inocentiæ ſimplicitate conuertere. Sunt qui etiā ſentiant: primogenitū aſini, quantū ad aliquid, poſitum fuiſſe cum animalibus mūdis. Et hoc ideo: ꝙ fuerunt aſini nō paruo adiutorio filiis Iſrael: cum egrederētur de ægypto: quoniam & mulieres eorū, & paruulos, & alia ipſorum onera cōportauerunt. Icciro neq℥ offerebatur, tanq̄ penitus mundum: neq℥ occidebatur, tanq̄ omnino imundum: ſed permutabatur oue. Non permittit tuarum lator, vt prolixius ſcribam. Satis tibi modo futurum ſit, tumultuarium hoc reſponſum noſtrum. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxv. Septembris. Mcccclxxxxv.

Basilio Abbati Sancti Michaelis de Arretio.LXI.

a Bsoluta triduo Musoleæ vindemia,facile indicat:q̃ pastũ vini hoc an/
no reponẽdũ sit nobis.A Dño factũ est istud.Scãdalizari ꝑpterea ne/
mo nr̃m debet.Si nõ poterit familia sanguinẽ vuæ bibere meracissimũ:vel di/
luto cõtenta sit. Quod si maior etiã futura sit vini inopia,quam vt dilutum sit
bibendum: fiant secundaria siue etiam tertiaria vina: quæ deuteria & lota vo/
cãtur:maceratis aqua vinaceis,post mustũ acinis expressum. At si præ vuaꝝ pe
nuria neq; hmõi potiõe replẽda sunt celæ nostræ vinariæ dolia:& vacua cado/
rum pars necessario est relinquẽda:habemus Fontẽ bonũ:Fontẽ viuũ:Fontem
aquæ saliẽtis in vitã æternã.Implebimus Apostoli cõsiliũ dicentis. Bonum est
homini:nõ mãducare carnes:nec bibere vinũ.Itemq; Salomõ: Cogitaui,inqt,
abstrahere a vino carnẽ meã.Luxuriosa enim res,sicut ipse alibi ait, est vinũ:&
tumultuosa ebrietas.Quãobrem agẽdæ sunt Deo gratiæ:q; suppeditari nobis
abũde suauiorẽ vini liquorẽ noluerit:ne eo inebriemur, in quo est luxuria. Sed
ea potius ebrietate,& sensu & mẽte excedamus in Deũ:de qua in psalmo legi/
mus.Inebriabũtur ab vbertate domus tuæ:& torrente voluptatis tuæ potabis
eos:q̃m apud te est fons vitæ:& in lumine tuo videbimus lumẽ.Lætificat qdẽ
vinũ cor hominis,si modus adsit.Sed si copiosius hauriatur:qd in magna abũ/
dantia difficile a multis cauetur:nihil & aĩo & corpori ẽ ꝑnitiosius: nihil,quod
mẽbra oĩa celerius corrũpat.Itaq; & in abũdãtia & in caritate,æque benedicat
Deus.Qui,si voluerit,& expedierit nobis:poterit replere vasa oĩa vino suauis/
simo,absq; vitiũ ope:& renouare,ꝑ arbitrio miraculũ,in nuptiis olĩ factũ.Vale.
Ex Fõte bono.Die.xxv.Septẽb.Mccccl xxxxv. Mauro Priori Castricari.LXII.

Vam tantifacere videris caritatem meam,paternũq; affectũ:nequaq̃
q erga te ĩminutũ putes. Sit procul a te ista cogitatio:abiice exaĩo hãc
curã.Ego diligẽtes me(qd & tu fecisti ex quo te admisi tenellæ adhuc
ætatis in ordinẽ nostrũ)& diligo & amo:meiq; moris fuit hactenus:seruare in
amore cõstantiã.Sciens nullã dici merito pfectam virtutẽ posse deficiente per/
seuerantia.Cũ fueris cõgressus cũ domesticis nostris:facile perhibere tibi pote/
runt testimonium:q̃ affectuose,q̃ sæpe,cum tui ẽt haud vulgari cõmendatione
de te verba faciã.Facio quidẽ hoc ex animo:non coacte,non ficte:q̃m grata mi
hi filii memoria,quæ nunq̃ excidit,ad promẽdũ de illo sermonem,ẽt singulari
excitat voluptate.Cubiculũ,quod non tã tuo,q̃ meo potissimũ noĩe extruxisti,
probo:& eius oblationẽ libẽter admitto.Quãdocũq; ꝑ agrũ Flamineum iter
fecero:& nõ mihi (quẽadmodum hoc anno accidit) in transitu cursoris in mo
rem fuerit peruolandum: alliciet me noua hæc structura tua ad diuertendum
apud te:non quidem commodi mei gratia:sed vt intuear opus manuum tua/
rum:& prioratus tui te præsidente atq; administrante incrementa. Precaris in/
super,vt scribam:& simul tuam in scribẽdo tarditatem excusas. Ecce & in hoc
tibi morem gero.Sumus modo apud abbatiam nostrã Poplenæ: quam anno
præterito (sicut te minime latere factum existimo) sacræ nostræ Eremo vni/
endam curauimus.Sumus autem inter nundinarum strepitus: vbi ab aduen/
tantibus sine intermissione interpellamur.Deesse tamen nolui:quin votum tuũ
vtcunq;

vtcunq; implerem. Tu vero perge, vt cœpisti, amplificare beneficiolum tuum: neq; negligas demandatam curæ tuæ administrationem. Post ædificationem templi, & cubiculi tuo vsui necessarii, construe tibi pro loco & redditibus tuis bibliothecula͂: in qua͂ bonis & vtilibus atq; imprimis christianis voluminibus referta͂, te sæpius co͂feras. Ibi a tumultu reru͂ sæculariu͂ & perturbatio͂e semotus, requiesce. In ea reclusus, meditare die ac nocte i lege Dn͂i: cui dicimus. Beatus homo: que͂ tu erudieris Dn͂e: & de lege tua docueris eu͂. Stude fieri hoc præceptore atq; eruditore, indies doctior & sapie͂tior. Diuina͂ scriptura͂ exanimo amplectere: neq; semp gentiliu͂ libros euoluas. Domina͂ sequere: no͂ ancillas. Tunc.n. erit tibi honor & gloria. Nec vtiq; solu͂ tibi: veru͂ & mihi ipsi: Que͂admodum legimus. Gloria patris est filius sapiens. Vale. Ex abbatia nostra poplenæ. Die vltima Septembris. Mcccclxxxxv.

Ioanni Priori Sancti Benedicti. LXIII.

E quibus per lr͂as conquestus es: haud multu͂ miror, q; sint eiusmodi. Na͂ & alteri (vt est in puerbio) paꝝ salis est in cucurbita. Alter contra nimiu͂ tribuit sibi. Iccirco vterq; parum tibi obedie͂s: i͂mo & monitis tuis obstinatius repugna͂s: ad indignatione͂ puocat co͂sta͂tia͂ tua͂. Veru͂ nisi tales haberemus in monasteriis: in qbus probaretur patie͂tia nr͂a: ieiunia, vigiliæ, disciplinæ, & alia id genus, multu͂ quidem prodesse ad pfectionis cacume͂ atq; fastigium te͂dentibus, certu͂ est. Sed nihil ad maloꝝ falsoru͂q; fratꝝ tollerantiam. Hoc lo͂ge præstare cæteris in monasterio & co͂i vita degentiu͂ operibus, pcul dubio arbitror. Propterea ab Apostolo studiose admonemur. Sola, inqt, patientia necessaria est vobis. Absq; hac, illa oi͂a no͂ virtutes, sed virtutu͂ euersiones dici possunt. Inflant.n. opera͂te͂: no͂ ædificant. Su͂ma profecto & pfecta virtus, semper habita est, cu͂ in aduersis oi͂bus, tum in malis hoi͂bus æquo animo pfere͂dis, tollera͂tia. Qua͂ qui no͂ habuerit: proximu͂ nequa͂q͂ diligit: in quo nimiru͂ dilige͂do, legis est plenitudo. Alter, inqt Paulus, alterius onera portate: & sic adimplebitis lege͂ Christi. Veꝝ vt ad eos redea͂: de qbus est nobis sermo: prioris in obedientia͂ minus moleste ferre͂, vtpote cerebro i͂minuti, & care͂tis iuditio. Posterioris itide͂ elatione͂ atq; tumore͂ ideo facile co͂temnere͂: vt mea dissimulatione amplius co͂funderetur. In alio educatus & institutus ordine & habitu: amare nostꝝ pleno a͂ffectu nunq͂ poterit. Assuescere nouo viue͂di ritui, nouis cerimoniis, q͂tu͂ ego sæpius exptus sum, fere semp hm͂oi dedigna͂tur: & quasi in aliena tra͂ssugerint castra, non pn͂t prioris militiæ suæ, & co͂militonum co͂uictus, & ducis sui a quo defecera͂t, no͂ meminisse. Si tn͂ admoniti abs te acqescere noluerint veritati, no͂ sine tuo & alioꝝ fratrum scandalo: accersi Vicarium nostrum, qui est modo Flore͂tiæ: & ipse tibi præsto erit: sicq; fauebit autoritati tuæ ac meæ pariter: acrius ac seuerius in insolentes & durioris ceruicis animaduersurus: vt vituperaturi facile non sint ministerium nostru͂. Vale. Ex Fonte bono. Die. xiiii. Octobris. Mcccclxxxxv.

Malatestæ monacho Burgen. LXIIII.

On ideo co͂mendaui apud te nucleoꝝ pineoꝝ vsum: cum de illorum natura incidisset sermo: vt de iis, præsertim saccaro illitis, ad me munusculum mitteres. Est quide͂ senectæ ætati salubris cibus: si in prima & secu͂da sumatur me͂sa: sed diuitu͂ potius ac nobilioꝝ, q͂ monachoꝝ & seruie͂

tium Deo. Nam ſi humores optimos gignũt: ſitim ſedãt: vrinã purgant: & alia huiuſmodi præſtãt corpori bñficia: qa tñ & calidũ & humidũ & pingue eſt ſua/pte natura hoc nucleo℞ genus: non admodũ decere illo℞ eſum cõtinẽtiã pro/feſſos exiſtimo. Eſt enim maioris nutrimenti cibus iſte: q̃ vt iis merito aptiſſi/mus iudicet̃: quos Apoſtolus admonẽs, Mortificate, inqt, membra veſtra, quæ ſunt ſup terrã. Q uãobrẽ ab huiuſmodi munuſculis in futurũ caue. Cõſpicilibus quæ miſiſti, nocte cõmodiſſime vtor: cũ mihi aliqd legẽdũ eſt minutiſſimis ca/racteribus ĩpreſſum. Alias per Dei gratiã illo℞ adiumẽto minime indigeo. Va/le. Ex Fõte bono. die. xx. Octob. Mcccclxxxxv. Ioãni Priori Sc̃ti Bñdicti. LXV.

p Lurimũ gaudeo frater: ꝙ cõfirmaris indies magis in caritate: minuſ/ꝙ frãgeris malorũ pſecutione. Hoc non tã lr̃is, q̃ munuſculis, aperte ſignificas. Bñdictus Deus: qui ĩmittere in cor tuũ dignatus eſt hũc er/ga proximũ abundãtiorẽ affectum: ac cœleſti te dono replere: vt cõicares cum aliis: & fructũ afferres in patientia. Miſiſti calathum, malis punicis plenũ: vt qd epiſtola cõſcripſeras, parabola cõfirmares. Emiſſiones tuæ, inqt ſcriptura, para/diſus malo℞ punico℞. Alibi vero: Multitudinis, ait, credẽtiũ erat cor vnũ, & aĩa vna. Q uid aũt cætũ regularium in vnũ habitantiũ, ac multo℞ vnitatẽ animo/rum magis cõmẽdat: q̃ malo℞ punicorũ fructus? Q uẽadmodũ. n. multa rubri cata grana, ſub vno cortice: ita & flamãtia multo℞ corda, ſub vno ordine conti nentur. Propterea exultãtes dicimus. Ecce q̃ bonũ & q̃ iucũdũ, habitare fratres in vnũ. Hac inter prælatũ & ſubditos mutua exuberãte caritate & cõcordia: be ne ſe habebũt oĩa in cõgregatione. Nã & ille, tali affectu præditus, quaſi cortex non premet, ſed proteget. Et iſti inuicẽ cohærentes, atq; habitantes vnius mo/ris in domo, ſub munimine corticis erunt contenti. Q uod vtinam præſtare no bis dignetur Dominus, ſuã pietate. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxviii. Octobris. Mcccclxxxxv. Guidoni Priori Angelorum. LXVI.

q Vo ſuauiora ſunt, Venerãde frater, vina tua: quæ magnopere abs te cõ/mẽdata, mihi liberaliſſime optuliſti: eo minus illa expetẽda exiſtimo. Licet. n. legamus: vinũ lætificat cor hominis: Et alibi: Sanitas eſt ani/mæ & corpori, ſobrius potus: Verendum eſt tñ: ne alliciat ſuauitas, ad excedẽ/dos tẽperãtiæ limites. Huius liquoris dulcedo, apoſtatare facit etiam ſapiẽtes. Noe vir ſanctus, bibẽs vinũ, inebriatus eſt: & nudatus iacuit ĩ tabernaculo ſuo. Ideo nos admonẽs ſapiẽs in prouerbiis: Ne intuearis, inqt, vinũ: qñ flaueſcita cũ ſplẽduerit in vitro color eius. Ingreditur blãde: & in nouiſſimo mordebit: vt coluber: & ſicut regulus venena diffundet. Bonã nihilominus grate accipio vo/luntatẽ tuã: pro oblatis mihi tãta humanitate rebus tuis oĩbus, abſq; exceptio/ne. Vtar illis, vt meis: cũ opus fuerit. Tu quoq; mecũ fac ſimiliter. Vale. Floren. Die. ii. Nouẽbris. Mcccclxxxxv. Petro Barrotio Epiſcopo Paduano. LXVII.

n On ita mihi modo de tuis ad me nouiſſime datis lr̃is cõtigit: ſicut de meis tibi. Q uod & aliquantulũ, vtpote præter morem, es admiratus. Poſt octauũ diẽ meas accæpiſti: qñ miſerã ego Venetias & Paduã vnũ de nr̃is cũ epiſtola℞ mearum faſciculo: mãdauiq;, vt ſingulis ipſemet redderet ſuas. Tuas vero ego nudius tertius, qnto videlicet & q̃drageſimo, poſtq̃ cõſcri/ptæ ſunt,

ptæ sunt, accæpi die. Minus tñ moleste fero, vt tardius, q̄ vt nūq̄ reddant̄. Mecū nullo vnq̄ tēpore intermisisti tuam in scribēdo diligentiam. Pro qua re Dignationi tuæ gratias ago. Gratū mihi extitit, grauissimū tuum super libello fratris illius iuditiū. Non desunt multi: & quotidie plures audio: qui tecū sentiāt. Nunquam ego ipsum audiui. Quāuis multi viri graues, ipsius auditores studiosissimi, vt id facerem multis a me p̄recibus cōtēderūt. Nunq̄ cum eo locutus sum. Semel hic perambulanti Vrbem, factus est mihi obuiā. Vix tamen in eū conieci oculos. Scripsi ei aliquotiens litteras, & per internūtios respōdit. Duo semp de illo cū Florentinis loquēs protuli. Laudaui conuersionē populi huius ad huius cōcionatoris hortamēta: & q̄ tantæ autoritatis apud eum visus fuerit: vt dedu xisse appareat Dñs sicut oues populū istum in manu ipsius. Et q̄tum ad eius vaticinia hoc semper dixi: ab euētu illa esse cōsyderāda atq̄ comprobāda. Si propheta est Domini: & nō per tumorem animi sui cōfinxerit quæ vaticinatus est: nihil de se ob loquentes vereatur: neq̄ ægre ferat, si non omnes modo verbis eius habent fidē. Sin minus: veritas, quæ amica est temporis q̄nq̄ erūpet in lucē. Vale. Florētiæ. Die. xii. Nouēb. Mcccclxxxxv.

Basilio Abbati. LXVIII.

S I in fontes, quēadmodū descēdēti a nobis præceperā tibi, animaduer tisti pro meritis: satisfactū est iustitiæ: Qua iuxta sacræ scripturæ testimoniū, firmatur thronus. Et quidē de altero dici pōt. Hō cū in honore eēt, nō intellexit: cōparatus est iumētis insipientibus: & similis factus est illis. Videbat̄ nobis recte ingredi: & ouicula℞ sibi credita℞ custos esse puigil ac fidelis. Et ecce q̄ūo lapsus est miser. Lupi gessit p̄sonā: quē pastorē arbitrabamur: & qualis aliq̄diu latuit: talē seipse demū patefecit. Iusto Dei iuditio mitrā sibimet ipsi ipōsuit: vt nosset ipse, nossent cæteri: q̄m nihil occultum, q̄d nō reueletur: & abscōditū, q̄d non sciatur. Cōfiteri erubescūt peccata, quæ admiserūt: imo id cōsulto detrectāt, & obstinato aīo: vt facilius regnet peccatū in suo mortali corpore. Abutūtur Dei patientia: neq̄ aduertūt: q̄ vi℞ sanguinū & dolosum abominabitur Dñs. Potuit priuata pœnitētia mulctari delictū: si non inotuisset oībus. Manifestū crimen, publicā deuitare correptionē nō debuit. Hoc exēplo cæteri terrebūtur. Nā pestilēte flagellato, stultus sapiētior erit. Peccantē, inq̄t Apostolus, corā oībus argue: vt cæteri timorem habeāt. Vale & familiā omnem saluta meo nomine. Florentiæ. Die. xxviiii. Nouembris. Mcccclxxxxv.

Bernardino Priori Sancti Michaelis Murani. LXIX.

N On quales expectaueras: grate tñ te accæpisse significas lr̄as meas. Vacat mihi aliq̄n, implere folia: & protrahere in longū cū iis, ad quos scribo, sermonē. Aliq̄n vix paucis mihi cū amicis agendū est. Si māsissem in nostra solitudine: vbi maius mihi ociū suppetit: vbi plus mei iuris sum: iplessem facile votū tuū. Suspēsus vero hic & dubius, nec plene bñ valēs: applicare animū ad eiusmodi haud facile possum. Agnosco debitū: & illud sæpius mecū recogito. Dissoluere aliq̄n curabo: & tāto maiore fœnore: quāto lōgiore tp̄is interuallo. Antoniū monachū, quē ad incolēdā Eremū adiisse nos scribis, adhuc nō vidi: neq̄ de eius aduentu aliq̄d mihi nūtiatū ē. Si bono sp̄ū ductus venerit: libēter admittet̄. Visus est añ cōplures annos, nostrā expetere solitudinē. Arduū

re vera institutū:ad qd nō segniter obseruādū,virili cōstātia & singulari Dei mu nere opus sit.Aliud est enim verbis vitā eremiticā profiteri:aliud illā opibus ex colere.Quod satis supq; p annos quindecim expertus sum.Ingressi sunt in ere/ mum plurimi:& ex iis multi abierunt retro.Veniunt si quidem (non de omni/ bus dico) non vt arctiore disciplina ad perfectiorē humilitatem iustitiāq; for/ mentur:sed aut vitādæ prælatorum obedientiæ gratia : aut vt suo arbitrio re/ missius viuant.Vidi ego ex his nōnullos:qui simulata aliq̄diu in eremo sancti/ tate,inde affectibus stimulātibus,pfecti,in omnia facinora præcipites acti sunt. Quoniam tamē & boni probiq; vicissim nō defuerunt : qui supatis vitiosis ac mortiferis voluptatibus,ad perfectionis fastigiū euaserunt:quos nulla vitæ ri/ gidioris asperitas,nulla vis aut terror,ab arrepto semel instituto potuit auerte/ re:etiam de Antonio nostro bene speremus.Educatio eius in Sācto Michaele, spondere nobis de eius profectu aliquid certius debet.Verū de hoc satis.Ego si post hac ad Senatū alieno præsertim noīe scripturus ero:vtar cōsilio tuo: scri/ bamq; vernaculo sermone:vt oēs facilius quæ scribātur intelligāt. Aemulatus tñ,tum antiquos patres ecclesiasticos,tum ēt contēporaneos nostros,& impri/ mis Ambrosiū,qui olim nostro præfuit ordini:cuius extāt & ad Illustrissimum Dñium Venetū & ad alios principatus latinæ epistolæ:& ipse latinū vsurpaui sermonem.Quod eo feci cōsultius:qm̄ ab eisdē nunq̄ mihi nisi latino stilo lit/ teræ cōscriptæ sunt.Faciam tñ,vt hortaris.Nōdum hinc absolutus sum:nec tñ de meo ad vos aduentu aliquid certi habeo.Hodie noui Decēuiri magnæ au/ toritatis viri,& primores vrbis Florentiæ,magistratum inierūt.Conabor q̄tū potero,bona eorū venia redire in Casentinū.Si non permiserint:parendū mi/ hi erit. Velit Dñs:vt opera mea,irrita atq; inanis futura non sit. Vale.Florētiæ. Die.iii.Decembris.Mccccl xxxxv. Bernardino Priori Claustrali.LXX.

Dhuc respōsum est nihil litteris meis:quas ad Senatū scripsi, Floren/ a tinorum nomine.Stomachū istorum nostroꝝ intelligere nō possum: quis sit erga Florentinam rempublicā. Horum autem erga illam no stram (quantū ex frequenti ciuium sermone apertissime audio) neq; meliorē neq; beniuolentiorē,esse posse existimo. Loquuntur de Venetis,cū summo il/ lorum præconio.Verā esse apud eos libertatē:ac diuinam rerum suarum admi nistrationem.Colere illos præ cæteris,iustitiā:qua factum sit,vt facile in imen/ sum excreuerint.Amicitiæ & societatis cum omnibus,qui illam expetissent,fi/ delissime iura seruare.Romanis eos solos esse similes:Qui sicut in Machabeo/ rum historia legitur,potentes viribus,acquiescebāt ad omnia:quæ postulaban tur ab eis.Nam quibus vellent auxilio esse,vt regnarent,regnabant: Quos au/ tem vellent,regno deturbabant.Multa in hanc sententiam mecum sæpius con ferunt:& transeūtes mō per ignē & aquā:atq; in calamitate & pressura cōstituti dolēt:non posse se apertius animū suum,q̄ sit Illustrissimo Dñio Veneto dedi/ tissimus,atq; illius amplitudinis studiosissimus ostēdere.Cōpatior ego his plu/ rimum.Quis enim afflicto nō cōdoleat?Potest modo Florētia dicere. Circūde derūt me vndiq; tribulationes:& non erat qui adiuuaret.Respiciēs erā ad adiu torium hominum:& nō erat.Si tamen memorata fuerit misericordiæ, Domi/

ni & coopationis

ni & cooperationis eius:quæ a sæculo sunt:eruetur aliquādo: ac liberabitur de manu odientium.Neq; enim derelinquit Dominus in longitudinem dierum. Cura te obsecro:vt siue per te siue per alium,quem malueris,mihi respondea/tur.Sermo bonus erit istis modo super datum optimum.Vale.Florētiæ.Die.v. Decembris.Mccccclxxxv. Basilio Abbati.LXXI.

e Rit hac lator Antonius monachus.S.Michaelis Murani.Is per cōplu res annos vitam eremiticam concupiuit. Venit itaq; media hyeme, ad incolendam eremum:neq; seuerius institutum,neq; horridum al/pium situm,ac niuibus obsitum veritus.Qua quidem re licet conicere:q̄ prō/pto & constanti venerit animo.Significabis Maiori ac eremitis cæteris: vt eū recipiant:probentq; spiritus,an ex Deo sint. Ne forte (quod minime vellem) dolentes ac tristes dicamus.Multiplicasti gentem: non magnificasti lætitiam. Tranquillitatem & quietē optare imprimis videtur:cuius rei desyderio ab ho/minum strepitu ac tumultu secessit:vt in abditam illam nostram eremum sese recondat.Donec ei Dominus victuro in solitudine abundantiam gratiæ suæ: qua & diuinæ contemplationi feruentius incumbat:& maiore cœlestis numi/nis familiaritate dignus efficiatur. Est enim eremus:si quis bono spiritu ad eā ducitur:nutrix & parens optima cogitationum sanctarum.Contra vero,si quis non recta mente in eam se recipit:iniquarum & sordidarum,atq; animū solita/rii confundentium,improbissima subministratrix.Quod (vt bene nosti) fre/quenter experti sumus.Vale cum familia omni.Florentiæ.Die.vii.Decembris. Mccccclxxxv. Bernardino Priori Claustrali.LXXII.

q Vod suadeāt patritii illi:vt nullo mō scribendi munus intermittā:qm̄ Senatui gratissimæ sint nostræ litteræ:neq; negligentius neq; studio/sius me habiturus sum:q̄ mihi a Magnificis Decēuiris,quorum de re agitur,fuerit demandatū.Curaui p hos dies vt mihi cōmeatum darent redeun di in Casentinū:nec impetraui. Et deesse illis,nec possum,nec debeo. Viderint ipsi:quid me velint facere.Excessisse affirmāt Romæ Thyberim suo alueo:atq; in tantā altitudinē excreuisse:vt quindecim cubitis per Vrbē inundatio aquaꝝ intumuerit:cum haud exigua domorum strage:atq; non solum pecorum,veꝝ etiam hominū pernitie.Nunq̄ altius inundasse & maiore damno dicitur:cum per sex & triginta horas sine intermissione,quarta videlicet quintaq; huius mē sis die creuerit.Quis nō timebit te o Rex gentium?Quod nō potuerūt galloꝝ pauloante tormenta durissima:tu ad ostendendam potentiam tuam,in momē to in ictu oculi,mollissimo elemēto & deiecisti homines:& tecta diruisti.Quid si aperueris cataractas in cœlo:vt fluctus tui super nos trāseāt? Vt singuli dica/mus.Abyssus vallauit me:pelagus operuit caput meū? Auerte quæsumus, irā tuā a nobis:& esto placabilis,sup nequitiā populi tui Dn̄e Deus.Vale.Florētiæ. Die.xix.Decēbris.Mccccclxxxv. Petro Pedemontano Eremitæ.LXXIII.

s Emel eiectus de paradiso Adā,restitutus in illū amplius nō fuit. Hie vero,quem cōmendasti,eremo profugus,ac spōte egressus,longe mi nus in Eremum reuocandus est.Non indiget locus ille animorum le/uitate:sed constantia,sed grauitate,sed patientia.Quis enim folio similis,persi/

ftere in Eremo illa ventofa,ac tẽpeſtatibus obnoxia expoſitaq̨ ,diutius poſſit?
Reluctandum eſt ibi cõmorantibus,magno animi robore ac virtute,aduerſum
ſcæuientes tentationum procellas.Feruore ſpiritus,omnis eſt ſuperãda vento/
rum irruentium vis:ne frigore torpeant:qui ad cacumen perfectionis euadere
contendũt.Quo circa maneat Hiſpanus in ordine ſuo:& ambulet vocatione,
qua vocatus eſt.Non defuturi ſunt vobis ſocii:qui impleãt vacuas iſthic ſedes.
Quãuis modo complures ſitis:hoc præſertim tempore:quo ægerrime vbiq̨
viuitur.Neq̨ enim in noſtra Eremo cenſendi ſunt pauci,ſacerdotes ſex:præter
conuerſos,qui ſunt iſtis plures.Saluta Eremitas verbis meis.Florẽtiæ.Die.xxi.
Decẽb.Mccccl xxxxv. Frãciſco Picolhomineo Cardi.Senẽ.Protecto.LXXIIII.

n On fui cõtẽtus,depoſitũ cuſtodiẽdũ accipere:niſi ſingula quæq̨,quæ i
capſulis occluſis atq̨ obſignatis contineri dicebãtur,corã teſtibus,me
præſẽte fuiſſet expoſita.Suppellectilẽ q̃dẽ vidimus ſpecioſiſſimã,præ
tioſiſſimamq̨,& regiam omnino.Quæ modo,inuito olim Domino hinc inde
diſtracta,venire mihi in mentem fecit:q̃ ſit nihil ſtabile ſub ſole.Hæreditas,ait
quidã,ad quam feſtinatur in principio,in nouiſſimis benedictione carebit.Ser/
uabitur theſaurus vigilantiſſime:quẽ profecto neſcio cuius alterius gratia,præ
terq̃ tuæ Dignationis,ſeruandum accæpiſſem.Indicem vaſorum & aliarũ re℞,
ſecum defert Abbas de Rota,tui ſtudioſiſſimus:cuius etiam exemplar apud me
eſt.Reliqua ex eo coram intelliges Domine colẽdiſſime.Cæterũ audiui:nõ de/
eſſe iſthic:qui impetrare vnitam Eremo abbatiam Poplenæ cõtẽdat,Andreas
ſpiriti nomine:plumbi magiſtratũ gerens.Iura noſtra validiſſima arbitramur,
te præſertim autore acquiſita,& ſapientiſſimo,& pede(vt aiũt) plumbeo ingre
diente.Si opus fuerit:moneatur,ne ſe intermiſceat negociis tuis:neq̨ tuæ,tunc
profecto Apoſtolicæ,autoritati aduerſetur.Quod erit nobis ſupra modum gra
tũ.Valeat Dñs meus colẽdiſſimus:Florẽtiæ.Die.xxviii.Decẽb.Mccccl xxxxv.

Bernardino Priori Clauſtrali.LXXV.

a Bbas Carcerum,gratus in te & in Sancti Michaelis monaſteriũ,imita
tur ſenioris patrui ſui veſtigia.Optime nimirũ facit.Peccata,ĩquit,tua
elemoſinis redime.Si conducto viro docto incumbit litteris:longe ampliores
ex litterarum præſertim ſacrarum ſtudiis percæpturus ẽ redditus:q̃ ex abbatia
opulentiſſima.Quid enim ſapientia locupletius?Sobrietatem enim & pruden
tiam docet,& iuſtitiã & veritatẽ:quibus nihil vtilius eſt in vita hominibus.De/
niq̨ contuberniũ habet Dei:& Dñs omnium dilexit illã.Opto vt in hoc pro/
poſito Abbas perſeueret.Erit enim ſibi honor & gloria.Quod ſcribis de infir/
mitate Abbatis Claſſẽſis:ipſemet mihi ſignificauerat per litteras.Factus eſt mo
do eunuchus ab hominibus:qui iampridem ſeipſum caſtrauerat propter re/
gnum cœlorum.Cuiuſmodi eunuchis per prophetam multa & magna pollice
tur Dñs.Ait enim.Et non dicat eunuchus:ecce ego lignum aridũ:quia hæc di/
dicit Dominus eunuchis.Qui cuſtodierint Sabbata mea:& elegerint quæ ego
volui:& tenuerint fœdus meum:dabo eis in domo mea & in muris meis lo/
cum:& nomen melius a filiis & filiabus:nomen ſempiternũ dabo eis;q̃d non
peribit.Terræmotũ puſillũ fuiſſe Venetiis:Ferrariæ maximũ:nõdũ audieram.

Magnum

Magnum profecto & inenitabile periculum. Siquidem in aliis multis non de/sunt remedia. Si aquarum vis fuerit effusa: subtecta confugimus. Incendium se qui non potest fugientes. Pestilētia loci mutatione vitatur. Contra tonitrua & fulmina subterranei specus nobis opitulantur. Vbi vero fundamenta terrae concussa fuerint: & solidissimae eius partes labare coeperint: nullum nobis, neq; in priuato, neq; in publico satis tutum effugium patet. Nam si ruinis tecto rum atq; parietum opertus quis minime fuerit: voragine haurietur: abruptoq; & vasto terrae hiatu submergetur. Eruat nos dominus ab hoc mortis genere. Ipso enim auxiliante fugere a facie terraemotus poterimus. Diluuium aquarum multarum etiam apud nos fuit: adeo vt praeter omnium memoriam nauigari per hortulum huius nostri monasterii facile posset, si nō deesset nauicula. Vale. Florentiae. Die. ii. Ianuarii. Mcccclxxxxvi.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. LXXVI.

Mbire fratrem Hieronymum archiepiscopatum Florentinum, abs te primum didici: non tamen solo. Nam sciscitatus postmodum: an res ita se haberet: audiui a nonnullis: ita olim Florentiae fuisse creditum. Ego autē mecum cogito: quomodo hoc deprahendi ac sciri facile potuerit. Nemo enim scit hominis, quae sunt hominis: nisi spiritus hominis, qui est in ipso. Nisi quis ex ore eius audierit: ambire illum archiepiscopatum: quod a nemine probatur: non video quis esse possit tam annosus tam prudēs: vt rimari secreta pectoris, ac scrutari corda & renes, facile ex aliis coniecturis valeat: maxime cum inuehi prae caeteris in ambitiosos clericos ac religiosos visus sit. Potest hic esse propheta mendax: potest esse hypocrita & simulare sanctitatem: qua suspitione etiam hic Florentiae haud penitus vacat. Certe demens non est: q̄tum de eo omnes praedicant: nemine dissentiente. Si elici ab eo hucusq; dignitatum appetitus & cupiditas vllo modo potuisset: nequaq̄ de eo huiusmodi perseuerasset opinio in populo. Praedixit per annos aliquot publice euangelizando: foelices futuros Florentinos: hac tamen lege: q; praecessura prius forent multa in eos mala: ac bonam rerum suarum partem essent amissuri. Accepta per hos dies noua Pisarum liberatarum clade: obruendum fuisse lapidibus a populo moerēte ac tristi haud dubie credidissem: si non assertor veritatis, sed simulator atq; ambitiosus ab eodem fuisset existimatus. Laceratur quidem modo in plebe a multis & carpitur Pisarum defectione, & Gallorum fraude. Longe tamen plures inueniri au dio: & de primoribus maxime qui rebus praesunt: qui & hominem tuentur: & eius vaticiniis fidem habent: nec deficiunt spe, futura esse quaecūq; praedixerit. Siquidem futurorum certitudinem esse, praeteritorum exhibitionem. Non praedicat ipse modo: immo iam fere duo menses sunt, q; ab hoc desiit munere: pro/hibitus, vt aiunt a Pontifice per apostolicum breue. Suffecit tamē socium in lo/cum suum: quem Hieronymum eundem existimant. Et hic populo placentia loquitur: hortans, vt bono sit animo. Siquidem iota vnum aut vnum apicem non praeteriturum ab iis, quae Hieronymus praedixerit: donec omnia fiant. Si tamē vera tibi ab homine fide digno relata esse cognoscis: caueat sibi ac timeat nedum per abrupta & non meritis gradum sibi facientibus conatur ascendere:

sibimet pariat ac ruinam. Vtrum vero imminentium periculorũ metu, an prædicationum ipsius virtute ac vi sermonis, facta fuerit Florentinorum cõuersio: non est meum iudicare. Vnum scio: videri mihi Florentiam lõge mutatam ab illa, quam olim noueram. Prædixerat Ionas. Adhuc quadraginta dies: & Niniue subuertetur. Siue prophetæ prædicatio siue subuersionis metus autor fuerit Niniuitarum conuersionis: conuersi tamen liberati sunt: & peracta pœnitentia fecerunt sibi Deum propitium. Bernardini Feltrensis vitam si stilo ornaueris: nõ imerito sane id feceris. Fuit enim vir dilectus Deo & hominibus: cuius memoria in benedictione est. Non enim in magnis neq̨ in mirabilibus, dum viueret, sicut hic de quo modo nobis sermo ambulauit super se. Simplici tantum, atq̨ vere apostolico prædicationis vsus genere, plurimum iis profuit: qui ab eo audierunt verbum Dei. Statura pusillus: meritis magnus: potẽs in opere & sermone: absq̨ vlla sui inuidia omnibus carus extitit: nec paruum sui desyderium moriens reliquit. De eo hoc audiui: q̨ cum ante annos aliquot quadam euãgelizaret quadragesima in hac ciuitate: & acriter inuectus in Iudæos quodam die puerorum innumeram multitudinem concitasset ad exturbãdam ex Vrbe perfidam nationem: neq̨ sisti talis impetus ab Octouirorum apparitoribus facile potuisset: eiusdẽ magistratus decreto, media quadragesima intercæpto Dei verbo: ac fraudata ciuitate sanctissimis viri huius hortamentis, in exilium actus est. Haud multo post septem ex octouiris, qui exilio consenserant, mortui sunt: eo solo superstite, qui exilii autor esse noluerat. Habitum est hoc ab omnibus pro miraculo: q̨ inultam serui sui iniuriam non fuerit passus iustus & rectus Dominus. Quod occupationes scaturientes indies magis longa consuetudine minus tibi graues videantur: credo. Quid enim non inuertat cõsuetudo? Sufficit tibi: q̨ occupatus, si non tuæ quieti, saltem vtilitati & saluti multorum cõsulis. Abdicare te episcopatu non modo non potes, nec debes: verum etiã repugnare teneris: siquis forte compelleret te, vt ita faceres. Si spiritus, inquit, potestatẽ habentis ascenderit super te: locum tuum ne dimiseris. Episcopus vocatus es: episcopus viue: vt certam facias vocationem tuam: & de te dicat Dominus cũ apostolis, quorum sunt episcopi successores. Non vos me elegistis: sed ego elegi vos: vt eatis & fructum afferatis: & fructus vester maneat. Vale. Florentiæ. Die. vii. Ianuarii. Mccccl xxxxvi. Christophoro Monacho Fõtis boni. LXXVII.

n On temeritati, vt scribis tribuendum existimo: q̨ ad me sæpius litteras tuas mittis: verum potius caritati. Ostẽdis enim te, vt filium optimum decet, & meminisse parentis frequentius: & eius plurimum desyderio affici. Quãobrem abiice abs te istam curam: & magna semper fiducia (quandocũq̨ tibi visum fuerit) scribe. Si me cœpisti cognoscere: quo primum tempore illuminatus a deo effudisti mihi cor tuum: nihil miror. Bonum enim opus operatus in me: illo adiuuante, qui cui vult miseretur, & quem vult indurat: & tu paternum affectum expertus es: & ego vicissim filii timorati pietatẽ. Cõfirmet hoc Deus: quod operari in te cœpit: vt & tuæ ipsius & multorum saluti facile consulas. Quod lætius isthic viueres me præsente: spero te propediẽ fore compotem voti tui. Non ignoras: q̃ inuitus hic modo maneam: alienis

detentus

detentus atque implicatus negociis. Castrum mihi, quemadmodũ de se Hieronymus sanctissimus testabatur, carcer est: solitudo paradisus. Petri inconstantiã non potui non admirari, in obeundo supprioratus munere. Nisi quod hoc accidere iis vtplurimum solet: qui sunt animo in plura diuiso. Putabam quod educatus a me in Fonte bono: & tali magistratu honoratus: ipsius onera tum mei tũ amoris erga domum illam & familiã gratia: etiam libentissime foret subiturus. Et horrere statim haec omnia visus est. Datam sibi occasionem redeundi ad vitam arctiorem professionis suae, vnde fuerat iampridem delapsus, contẽpsit: vt ambularet in latitudine: per quam itur in perditionem. Adaperiat Dominus oculos eius: vt imitari te velit: quem olim sacrae militiae cõmilitõem habuit. Erit tamen mihi vel tui causa semper cõmendatus. Caeterum vt ad supprioratũ redeam: cuius tibi a vicario nostro diurnam tñ curam scribis fuisse demandatã in dies aliquot: cupio fili mi, vt non diurnam tantum, verum etiam & quidem multo magis necessariam nocturnam curam suscipias. Scis quãtum de te cõfidã: quãtum in te spei, ex quo praesertim te mihi totum aperuisti, collocauerim. Deposítum praetiosius non habeo, familiola illa nostra claustrali. Custos illius fidelior, & homo secundum cor meum magis quam tu, mihi occurrit nemo. Et custodia in nocte si neglecta fuerit super teneriori aetate: verendum erit ne tenebrae eam comprahendant: & nocte caeca facilius turbo infestantium spirituum tenebrosius inuoluat. Scis etiam, quid dicat lux vera: quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum: cuius quidem lucis tu quoque pauloante particeps effectus es. Omnis qui male agit, odit lucem: & non venit ad lucem: vt non arguantur opera eius. Propterea in persona soliciti pastoris per Esaiam dicitur. Super custodiam meã ego sum stans totis noctibus. Et iterũ ad Hierusalem, quae mystice anima intelligitur, Dominus loquens: sup muros, inquit, tuos Hierusalẽ constitui custodes: tota die & tota nocte imperpetuum nõ tacebunt. Qua propter hortor te pro ea, qua me prosequeris, pietate: vt plenam modo claustri curam suscipias: neque timeas a timore nocturno, atque a negocio perambulante in tenebris. Erit tibi a dextris Dominus, ne cõmouearis. Demum, vt semel finiam: eisdem, quibus allocutus est Dominus Petrum verbis, ego quoque te alloquor. Si diligis me: pasce oues meas. Vale. Florentiae. Die. xiiii. Ianuarii. Mcccclxxxxvi.

Guidoni Priori Angelorum. LXXVIII.

n On recte sibi consulunt subditi: vbi se erigere, atque insurgere in praelatum contendunt. Ordo praeposterus, & monstro similis: vt capiti imperent membra. Videbis (nisi resipuerint) qui te iniuste persequuntur, haud multo post iudicium Domini. Habenda tibi tamẽ est infirmorum filiorum ratio: & iuxta sanctissimi patris nostri monita, alium quidem blandimentis, aliũ suasionibus, alium increpationibus ad saniorem mẽtem reuocare teneris. Si secus non potueris facere, vt te diligant: vel tua deuicti patientia & humanitate compellantur. A me id semper fauoris & patrocinii expecta: quod tibi sum frequenter pollicitus. Neque sibi quisquã temere persuadeat: passurũ me aliquando: vt praelati a subditis immerito contemnantur. Prudenter tamen agenda sunt omnia: vbi conspirauerit multitudo. Extinguendus est paulatim ignis iste: qui fortuna

immutata excitatus est contra te:ne forte si vno spiritu id facere conatus fueris: in maiorem flamam erigatur incendium. Omnia tempus habet. Nullum sane periculosius, q̄ intestinum malum. Inimici hominis, domestici eius. Solus solū facile vincas. Multorum haud facile insidias caueris. Huiusmodi scandala non semel, tum in nostro, tum in aliis ordinibus acciderūt. Ab abbate nihil est, quod verearis:me potissimum hic immorante. Et spero haud multum temporis intercessurum:q̃ eum tibi arctissime reconciliauero. Iam ad illum scripsi aliquid heri de te:immo pro te:vt coram petisti. Scio te ab ipso minime haberi odio: sed vt augeatur in eo caritas elaborabo. Conuersorum impudentes conatus retundendi sunt:neq̃ vllo pacto sunt permittendi: vt se æquare monachis velint. Hoc nusq̄ vsurpatum vidi: vt in capitulo intersint monachorum culpis. Tu quoq̃ id fieri nequaq̄ sinas. Miratus sum hesternā hominis temeritatem: & vt video manifestam rebellionē:vt totus ei conuentus tecum cesserit. Eruat te Dominus de manu filiorū alienorum:quorū os locutum est vanitatem:& dextera eorū, dextera iniquitatis. Dicatq̃ tibi pro sua clæmentia. Ne timeas a facie eorū:quia ego tecū sum:vt eruā te. Vale. Florē. Die. xvi. Ianuarii. Mcccclxxxxvi.

Christophoro Suppriori Fontis boni. LXXIX.

SI mei gratia libētissime Supprioratus onera subiisti:& Dei quoq̃ optimi maximi gratia, consequenter idē fecisti. Ipse etenim de nobis dicit. Qui vos audit:me audit. Et quō inquies, cum te audio, Deum audio? Audiam, ait quidā quid loquatur in me Dominus deus:quoniam loquetur pacem in plebem suā:& super sanctos suos:& in eos qui conuertuntur ad cor. Audisti tu loquentem in te Dominum:sicut alibi de Angelo legimus:qui loquebatur in Zacharia propheta, verba bona verba consolatoria: cum territus primum oneris magnitudine (etenim ars artium regimen animarum) proposuisti tibi in animo meliorem esse obedientiam q̄ victimas:nihilq̃ æstimari in conspectu Dei holocausta medullata & boues cum hircis præ animarum salute. Audisti verba consolatoria:cum tibi animos faciens respondit. Ne timeas hunc pro me laborem subire:quia ego tecum sum. Locutus est Dominus pacem in plebem suā cū pusillo illi claustrali gregi, amoto mercenario, fidelē præfecit pastorē:cuius cura & studio facile iuniores nostri futuri sint sancti, atq̃ cōuertendi ad cor. Propitius sit nobis Dominus:vt hæc nobis optata contingant. Vale: & familiam omnem saluta meo nomine. Florentiæ. Die. xxviii. Ianuarii. Mcccclxxxxvi.

Bernardino Priori Sancti Michaelis Murani. LXXX.

SI te contristaui in epistola:nō magis me pœnitet, q̄ pœnituerit apostolum:Qui gaudet:q̃ Corinthios contristauerit ad pœnitentiā. Contristatus enim es & tu secundum Deum. Et huiusmodi tristitia nihil aliud, q̄ pœnitentiam in salutem stabilem operatur. Veniam petisti pro leui culpa: tāq̄ si maximum aliquod peccatum admisisses. Nec modo indignatus non es aduersum me, ob conscriptam aliquantulo seuerius epistolam:verum etiam locupletiora humilitatis ac pietatis erga me testimonia prætetulisti. Venit mihi in mentem, dum legerem litteras tuas:verissimam esse sapientis sententiam. Argue, inquit, sapientem:& diliget te. Ego sane de te mihi haud secus spopōderam. Profecisti

castigatione

castigatione patris: q͂ eam de Fonte bono caritatis emanasse, bonus ac prudẽs filius agnouisti. Quãobrem abiecta penitus ex animo ista cura & solicitudine: resume pristinam fiduciam: atq͂ erigere in spem, futuræ posthac auctioris inter nos concordiæ. Si tñ secus (quod absit) euenerit: (quis enim ab omni macula purus, atq͂ omnino ἀναμάρτητος est) lenius tecum agam. Vale. Ex Fonte bono. Die.xxiii. Februarii. Mcccclxxxvi.

Petro Delphino. LXXXI.

Ecce ad æmulationem prophetæ, elongaui fugiens: & maneo in solitudine: expectans eum, qui saluum me faciat a pusillanimitate spiritus & tempestate. Et tu a me requiris, certior fieri de iis: quæ, ad tempestatem quã fugi maxime attinẽt. Si cui tibi vsui futura essent: aut mihi de illorum, quæ plurima & varia referuntur, veritate constaret: non parcerem calamo. Verum cum præter rerum omnium quæ vulgantur incertitudinem: longe potioribus hoc præsertim sacrosancto quadragesimæ tempore occupari nos deceat: vt quid, oro, perditio hæc? Hoc in summa dico: populũ istũ (quantum præsens potui animaduertere) prophetiis tum veteribus tum recentioribus plurimum niti: atq͂ ex iis, quas nihilominus suo quisq͂ sensu interpretatur, facile pendere. Alii in maximam spem erecti: futuram post has procellas serenitatem sibi promittunt. Contra alii de rebus suis actum affirmant: q͂ omnia in deterius labi sibi videantur. Alii non tam ex vaticiniis, vt dixi, q̃ ex præsenti rerum turbine, atq͂ im primis ex aquarum multarũ inundatione descensuq͂ imbrium quasi ex figuris quibusdam & præmonstrationibus coniectãt: fore haud multo post, aut humanarum rerũ status cõmutationem maximam: aut quasi lassi & defluentis sæculi extremam senectutem. Hac expectatione ciuitate suspensa, partim spe partim desperatione: inde me in hanc nostram, vt præfatus sum tibi, proripui solitudinem: haud minus nimirum gratã q̃ tutã. Quid.n. facile timeas in alpiũ iugo? Si aduersa incubuerint: leuabo hinc oculos meos in montes: vnde veniet auxilium mihi. Et alibi: In monte, inquit, saluum te fac. Si vero fœliciora arriserint tempora: potero nihilominus hoc in loco, aureo sæculo frui. Nam de ouibus suis dissipatis ac dispersis loquens Dominus: Educam, ait, eas de populis: & cõgregabo eas de terris: & inducam eas in terram suam: & pascam eas in montibus: ibi requiescent in herbis virentibus: & in pascuis pinguibus pascentur sup mõtes Israel. Fœliciores patriæ successus sicut in votis semper gero: ita litteris tuis descriptos libentissime perlego. Augeri illos opto indies magis: ad suam ipsius & totius male habentis Italiæ salutem. Vale. Ex Fonte bono. Die.xxiiii. Februarii. Mcccclxxxvi.

Benincasæ Priori Pratalis. LXXXII.

Iratum contra nos Dominum: ac præter bellorum sæuitiam, etiam pestilẽtiæ flagello percutere incipientem: nullo alio potiore remedii genere placari posse video: q̃ humilibus precibus, & vitæ ac morum cõuersione. Alias quo ibimus a spiritu eius: & quo fugiemus a facie eius? Peccauimus: iniuste egimus: iniquitatem fecimus. Punire nos pergit pius Pater breui hac & temporali pœna: ne impunitas peccata multiplicet: fiatq͂ nouissima nostra peiora prioribus. Bene itaq͂ erit: si flagellis huiusmodi ac percussionibus attriti, cõteramur & corde. Cor enim contritum & humiliatum Deus nõ despiciet. Si sei/

eius fecerimus:verendum profecto,ne obruamur malis imminentibus,cum pe
riculo atq; amissiõe vitæ sempiternæ.Redeamus igitur præuaricatores ad cor:
& humiliemus illi animas nostras:qui potest & animam & corpus mittere in/
gehennam.Vale.Ex Fonte bono.Die.vi.Martii.Mcccclxxxvi.

Guidoni Priori Angelorum.LXXXIII.

c Onspiratores ne timeas:quando præsertim plures tecum sint,q̃ cum
illis.Orandus potius est pro illorum conuersione Dominus: vt inspi
ret in eos spiraculum vitæ:rediretq; faciat præuaricatores ad cor,atq; ad sanio/
rem mentem.Vidisti ipse pauloante,cum visitaremus monasterium : q̃ futiles
atq; inanes conatus eorum extiterint.Parturierant montes: & natus est ridicu
lus mus.Venerunt contra te flumina:flauerunt venti:& non cecidisti:quoniam
fundatus eras supra firmam petram.Itaq; ne timeas a facie eorũ. Erit enim te/
cum in futurum Dominus:vt eruat te.Scripsi Gabrieli monacho in eam sentẽ
tiam:quam expedituram iudicaui demigrationi eius ad monasterium de Verti
glio.Iussus a me,vt tibi obediat:& eo se recipiat:nullam(vt confido) intercede
re patietur morulam:quin compleat votum tuum.Neq;.n.permissurum illum
opinor;vt ad exequendum imperium nostrum,alia aggrediamur via. Non est
demens:non nescius:q̃ arcto seipsum innodauerit vinculo: cum in professiõe
obedientiam vouerit.Si perpenderit,q̃ periculosa sit modo Florentina cõmo/
ratio,ob pestilentiam sæuire incipientem:non rogari,sed rogare se ac pro ma
ximo beneficio accipere oblatam mutandi cœli occasionem , debuisse cogno/
scet.Fidem domni Pauli erga te,admodũ probo.Elegit vt prudens ac doctus,
partem saniorem.Doctrina pariter & animi integritate præstare contendit. Sã
cta nimirum & salubris æmulatio.Habes qui te pungãt,nõ desunt,qui te oble/
ctent.Hoc vtiq; faciente & pio & clamente Domino:qui non patitur nos ten
tari supra id,quod possumus : sed facit cum tentatione prouentũ: vt possimus
sustinere. Vale.Ex Fonte bono.Die.viii.Martii.Mcccclxxxvi.

Antonio de Iochis Auditori Rotæ.LXXXIIII.

s Emper magnifeci magistratum istum Rotæ:non solum ob traditam
illi potestatem:verum etiã,ac multo sane magis ob virtutem & auto/
ritatem præstantium virorum : qui bus eiusdem muneris demãdari solet cura.
Ex toto orbe eliguntur,orbem iudicaturi:tenaces iustitiæ : & qui non vereãtur
vultum potentium:sed iuste iudicent proximo suo : Hac potissimum de causa
curaui haud segniter negocium tuum:quod mihi pauloante procurator noster
cõmẽdauit.Digni sunt enim:quibus fauor iustitiæ exhibeatur in rebus suis:qui
ipsi in alienis custodiunt iudicium:& faciunt iustitiam in omni tempore. Cau/
sam Abbatiæ nostræ Sancti Fœlicis,hucusq; & maturo cõsilio,& singulari pru/
dentia ac fide pertractasti.Pro qua re gratias ago,quantas possum : dignationi
tuæ.Eam in futurum tibi commendo:ne protrahatur diutius ferendæ sentẽtiæ
ne amplius conteratur extraordinariis sumptibus Abbas ipse:qui omne studiũ
& operam confert indies magis,ad reformandum,traditum sibi desolatissimũ
beneficium.Erit hoc mihi supra modum gratũ. Vale. Ex Fõte bono.Die.xiiii.
Martii.Mcccclxxxvi. Francisco Picolhominea Cardinali Senensi. LXXXV.

Memor

m Emor fui Domini mei, reuersus in solitudinem: quoniã re vera tunc obliuiscar tui: cum oblita virgo fuerit ornamenti sui: & sponsa fasciæ pectoralis suæ. Quæcũq; in hoc mũdo possideo: omnia mihi tradita sunt a patre meo. Ornatus abs te supra merita: & in aduersis accinctus robore, obliuisci dignationis tuæ, non nisi ingratissimus potero. Et ego & Eremitæ nostri, quod debuimus facere, fecimus: facturi post hac longe maiora: (si modo vires non defuerint) vbi fuerimus requisiti. Quãobrem agendæ nobis pro re tãtilla nõ fuerant gratiæ a tua pietate. Malatesta Burgẽsis monachus noster, adeo me reueretur & diligit: vt plurimum illi afficiar. Quæstoris munere apud Florentinum Camaldulum nostrum fungitur q̃ diligẽtissime: & mihi in omnibus morem gerens, ad se amandum atq; amplectendum indies allicit magis. Commendatus abs te Domine colendissime rogatu Phpilippi Perusini litteris humanissimis: etiam cumulatius diligetur: fouebitur: eritq; mihi tua potissimum cõmedatione carissimus. Vale Dñe mi colendissime Ex Fonte bono. Die. xxv. Martii. Mcccclxxxxvi.

Gabrieli Monacho. LXXXVI.

m Vltiphariam multisq; rationibus tueri pergis opinionem tuã: q; missus a priore tuo ad cœnobium Vertiglii: vt in eo ad ipsius libitum inhabites: parere haudquaq̃ tenearis. Tecum (vt scias) minime sentio. Si enim homo es bonæ voluntatis: vbiq; vni Domino seruire poteris: vni regi militare. Quoniam non locus sanctificat hominem: sed homo locum. In quotidiano congressu, & familiari conuersatione, rectam prætefers mentem: detestaris improbos, & male obseruantes, quæ professi sunt. Detrahis meo iudicio, non parũ sermoni tuo fidem: cum, quod passim verbis conaris astringere, factis contrario resoluis. Nec habere facile possunt, quæ alios monueris atq; erudieris, firmitatem: nisi ea prior impleueris. Consulo itaq; hortor, moneo: (præcipere certe nollem: quia ad solum nutum obedire te cupio) vt secedas pro arbitrio prioris quo te destinat. Nec verearis, te non inuenturum ibidem locũ Domino: tabernaculum Deo Iacob. Non stabit, nisi per te: si volueris bene atq; innocenter viuere. Paucitas monachorum, in eo loco degentium, non obfuerit tibi: cum Dominus dicat. Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo: ibi ego sum in medio eorum. Non morabatur diutius eodem in loco Christus Dominus. Apostoli quoq; non habebant manentem ciuitatem: vt pluribus satisfacerent. Non mitteris ad Indos: vt cum Thoma repiti habeas imperanti. Non ablegaris procul in insulas. Prope est: quo demigres: & quo promptius pareas, membrum est Angelorũ. Et ne te multis morer: aderit Basilius Abbas, Vicarius noster. Si quid inter te & priorem (quod cauendum suadeo) natum fuerit quæstionis: referetis ad eum. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxv. Martii. Mcccclxxxxvi.

Petrophilippo Pandolphino. LXXXVII.

r Equirente a nobis magistratu ciuitatis vestræ: qui præest mutuandæ pquirẽdæq; pecuniæ haud modicam aureorum nummum summam: vt morẽ geramus petenti, vrget caritas: prohibet inopia. Huc accedit libertas sacræ nostræ Eremi: Illustrissimo Dominio Florentino nequaq̃ subditæ, sed tãtummodo cõmendatæ: quam negligere, vt conseruetur, nõ debeo. Precor itaq;

magnitudinem tuam: vt tu quoq; cures pro viribus: ne quid violẽter iniusteq; contra immunitates nostras decernatur. Si non deesset mihi facultas: neq; premerer ære alieno atq; angustia rei familiaris: præferre contenderẽ libertati caritatem. Tanta est enim mea erga rempublicam Florentinam beniuolentia: tam singularis affectus: vt posthabita exemptioũm ratione, vltro me offerrem: spõte atq; ex animo præstarem, quod potuissem. Quid, quæso, facturus est modo Generalis, & liber a præstando, & egestate laborãs? Vtraq; res tuum pro nobis fauorem implorat: poscit patrocinium, iustitiæ & æquitatis plenum. Quod nescio, an ab alio aliquo in ista Vrbe ciue, magisq̃ a te, viro vtiq; & iustitia & pietate insigni, mihi sperandũ sit. Vale. Ex Fonte bono. Die. ii. Aprilis. Mcccclxxxxvi.

Benedicto de Mandelo Monacho. LXXXVIII.

Cire cupis: vtrum binas tuas accæperim litteras. Accæpi: & grate: vt pote singularem filii erga patrem affectum, vtrasq; præseferẽtes. Hoc tuo tamen iterato ac repetito non indigebam testimonio: nisi q̃ ex abundantia cordis, os loquitur. Et bonus homo, de thesauro suo profert bona. Conferet plurimum, vt scribis, cœnobio Sancti Ioannis, accæpta ab Illustrissimo Senatu nostro Fauẽtia in patrocinium & tutellam. Territurus est leo ille, qui ad nullius pauet occursum, insurgentes aduersum vos: nec facile passurus, distrahi litibus iniustissimis bona monasterii vestri. Habetis etiam modo Fauentiæ legatum Venetum: nõ minus pietate ac religiõe, q̃ probitate & doctrina insignem. Ad hæc adeo nostro ordini afficitur: vt ab eo nullum fauorem nullam operam sitis desyderaturi. Præstabit ille vltro omnia, quæcunq; potuerit: atq; haud secus vobis aderit: ac si peculiaris monasterio isti patronus ac tutor missus fuisset. Vrget tabellarius: profecturus hinc modo, ne scribam prolixius ad te. Hoc tãtum nõ obmiserim: q̃ proficere mihi videris indies in litterarũ studiis. Perge, vt facis: & sicut cultioris sermonis, cui te non segniter accommodas: ita & perfectioris operis incrementa, in te quotidie magis eluceant. Priorem ac familiam saluta meo nomine. Vale. Ex Fonte bono. Die. ix. Aprilis. Mcccclxxxxvi.

Christophoro Suppriori Fontis boni. LXXXIX.

Bsentibus nobis, & per Casentinum discurrentibus, ac reuisentibus loca nostra: tu firmus stas in Fonte bono, Fonte aquæ, salientis in vitam æternam. Nam præter obseruationem regularem, in qua est fons vitæ: nonne aqua, sapientia? Aqua, inquit, sapientiæ potauit eos. Ad huius aquæ potum quo non amplius sitias peruenies facile: si monastico instituto litterarum etiam accesserint studia. Habes præceptorem: occasionem discẽdi non negligas. Si parare tibi modo contendis proprietatem splendoremq; verborum per eruditionem gentilium: non penitus improbo: vt cum te aliquo exercitationis genere occupare volueris stili gratia: non desit tibi imitatione bonorum, vis explicandi atq; facultas, quæcũq; tibi occurrerint conscribenda. In his tamen non conquiescas: sed per hæc tibi gradum facias ad maiora, ad hauriendum, inquam, liquorem illum cœlestem diuinarum litterarum. His enim beatus fies. Beatus, ait, homo: quem tu erudieris Domine: & de lege tua docueris eum. Vale. Poplenæ. Die. xix. Aprilis. Mcccclxxxxvi.

Petro Delphino. XC.

Laudas

Audis vitam solitariam:& doles,q̄ nō tibi datum sit illa frui.Nō vna tantum via in cœlum tendimus. Vndecunq; patet nobis aditus ad superos:modo iacere ipsi in luto noluerimus:nec longioris ac laboriosioris nos itineris pœnituerit.Ambulate,inquit Apostolus,vocatiõe:qua vocati estis.Nō locus sanctificat hominē:sed homo locū.Si non licet tibi de montibus erigere oculos ad Deū:at de vallibus & æstuariis illis itidem potes.Audi prophetam. De profundis clamaui ad te Domine: Domine exaudi vocem meam. Proiecerat item Dominus in profundum maris prophetam alium: cum dicebat.Circundederunt me aquæ vsq; ad animam:abyssus vallauit me: pelagus operuit caput meum. Et tamen inde memor fuit Dei. Ego autem, ait,in voce laudis immolabo tibi;quæcunq; voui,reddam pro salute mea Domino.Vade igitur: & tu fac similiter. Hac vtiq; ratione emersisse arbitror triremem illam Bragadinam,de qua scribis,ex marinis fluctibus:atq; a porta inferi in lucem euocatam,biennio post maximo omnium miraculo & stupore Venetias reuertisse.Benedictus Deus,pater misericordiarum,& Deus totius consolationis:qui præter spem & expectationem totius ciuitatis,inopinato ac desperato penitus nauigii onerarii aduentu,ipsam lætificauit.Ad fugādam vero procul pestem,cuius etiam meministi,non improbo demandatam prudentibus viris curam:si modo ad humana remedia etiam diuina accesserint. Florentiæ,cum adhuc ibi essem,vulgari per domos aliquot magna omnium formidine pestis cœpit.Nunc autē æstate appropinquāte,præter publicas supplicationes,diligēs exhibita in tali re per magistratus cura effecit:vt de illa siue imminuta plurimum,siue extincta penitus,ne verbum quidem fieri audiam.Ponzonius,quem scribis Venetiis prædicasse,modo Florentiæ euangelizat verbū Dei.Creditur a nōnullis eo missus de industria. Magno concursu alias ibidem semper auditus est:sed modo longe maiore: quando frater ille Hieronymus Pratum concessit.Dissentire ab hoc Pōzonius hactenus apparuit:& libere semper concionatus est:quid de Florentinorū statu senserit.Modo q̄tum profecturus sit,absente altero,nescitur. Dominus sit in corde eius, & in labiis eius. Ad quæstionem tuam,vltimo loco propositam,alius tibi peritior respondeat. Nō desunt isthic:quos consulas.Senatus decreta non facile improbauerim. Si pecuniam deponere ad mensam,cum superabundantia recæpturus:peccatū esse dubitas:quādo ad deponendum nequaq̄ cogeris:elige tutiorem partē. Sin vero de Senatu sentis:q̄ mature decernat omnia: & nihil in consultis viris doctissimis, in sua republica constituat: quid nodum in scirpo quæris? De hac materia,diuini scatent libri:multumq; tum a veteribus,tum a recētioribus doctoribus disputatum est.Ad eorum te remitto lectionem.Quid haurire de harenoso & cœnoso riuulo,adeo procul contendis:cum prope de puro atq; illimi fonte,id facilius queas? Vale.Ex Fonte bono.Die.xxvii.Apri.Mcccclxxxxvi.

Hieronymo Veneto Monacho.XCI.

n On es accusandus negligentiæ:qui adeo viriliter agis:qui prœliaris prœlia Domini.Non scripsisti tempestiuius:vt præscriberes aduersariis tuis:ac de ipsis reportares triumphum. Et ego non ægre fero longiorem

intermissionem: quæ congregationis cōmodis inseruiuit. Vicisti duros hostes & improbos: & in Deo tuo transgressus es murum. Gratias ei age: quo autore indutus es fortitudine: & præcinctus virtute ad bellum, supplātasti insurgentes in te subtus te. Expertus fœlici euentu militiam esse vitam hominis super terram: obliuisci facile potes laborū: quos in ea tollerasti. Seminasti in lachrymis: vt meteres in exultatione. Guidonē Priorē angelorum mihi cōmendas: rogatus ab eo, vt ita faceres. Cōmēdationē tuā, tā etsi minime necessariā, libenter admitto. Recōciliatus mihi, vt nōnulli opinātur, vrgēte necessitate: totū sese mihi dedidit. Et nouit ipse, q̄ alacri aīo, q̄ iniuriarum ab eo acceptarū īmemori, præsto ei fuerim. Visitaui Angelorum monasteriū, non mō nō inuito Priore, nec repugnātibus monachis: verū ab eis sæpissime euocatus: ac multa summissione requisitus. Visa est oībus īgēs mutatio dexteræ excelsi. Arbitramur, nō nihil nos, apud illos nostra exhortatione profecisse. Sed nō potuit vna tātum medici visitatio, male cōcæptum virus penitus expurgare. Siquidē per hos dies cōiuratione facta in eo fuit Angelorum cœnobium: vt in ius alienū per monachos Priori aduersantes cōcederet: fieretq; monachorū claustrum, domiciliū prædicatorum. Nō est passus Dominus, malorū præualere iniquitatē: suscitauitq; spiritū Basilii nostri aduersus malignātes: adeo vt sua prudentia conatus oēs impiorum perfregerit: & coram illustrissimo accersitus Dominio, sapienti defensione tam præclarum monasteriū suo ordini strenue cōseruauerit. Hæc ad te paucis duxi cōscribēda: vt scires me meosq; Guidoni fauere: nec īdigere illū tua aut alterius cuiusq̄ apud me cōmēdatione. Vale. Ex Fōte bono. Die.xxix. Apri. Mccccl xxxvi.

Bernardino Priori Claustrali Sancti Michaelis Murani. XCII.

c Ontulit mecum Domnus Hieronymus nonnulla de celebrato capitulo: contulit etiam Vicarius nouus: quem electum cōfirmauimus: & confirmatum hortati sumus: vt fideliter ac strenue demandatū sibi munus impleat: curetq; pro viribus consulere honori & vtilitati congregationis. Difficilis est animarum cura: lōgevero difficilior: curare vt multitudinis monachorū sit cor vnū & anima vna: facereq; vt habitēt vnius moris in domo. Periculosa res est, status alicuius īmutatio: q̄uis conemur in melius: arrideatq; nobis spes vtilioris reformationis. An ipsi vos id experti sitis: vos videritis. Sed non mirum: si habitare fratres in vnum ægre eueniat: cum legamus factam esse contētionem inter discipulos Iesu: quis eorum videretur esse maior. Vtinam in administranda republica non claudicēt iudicia præsidentiū: & annua ista prælatio, nō quidem sui gratia, sed bonorum mentiū defectu, non sit vehementioris ac diuturnioris ambitionis materia. Nolo vlterius progredi: quoniam tecum congredi magis cupio, & referre coram quæ sentio: quam litteris committere: quæ futura essent non omnibus grata. Vale. Ex Fonte bono. Die.iiii. Maii. Mccccl xxxvi.

Guidoni Priori Angelorum. XCIII.

i Ntermissum diutius responsum litterarum tuarum, quam pro more meo: ne asscribas obliuioni meæ de te, deq; rebus tuis. Obruor interdum occupationibus: vt non sim mei iuris semper. Sum tamen idem tecum semper: nec memoria excidis mihi, etiam non rescribenti ad

te. Si

te. Si tibi praesto fuit Vicarius noster: opposuitq; se pro muro, ex adverso ascendens: fecit, quod debuit: quodq; mihi gratissimum fuit. Haud secus illum post hac, vbi opus fuerit, facturum expectes. Gaudeo tui causa: q; ipsum tandem noveris: qdq; luculētissimo testimonio expertus sis: quo sit erga te ac monasterium tuum animo. Vix aliquādo potuisses credere: nisi accidisset occasio: qua periculum faceres. Nūc vero merito potes dicere. Et qui vidit testimoniū perhibuit: & testimoniū eius verum est. Requiescere te modo pacatius arbitror: eiecta de coenobio parte conuentus malignantium. Sic euenturū caeteris ne dubita: quicunq; instigante diabolo erexerint cornua in praelatos suos. Tu tamē etiam huiusmodi paterno affectu compatere. Et quos reuocare a malo tuis viribus conatibusq; non vales: diuinae saltem commenda pietati. Adiuua orationibus, quos adhortationibus non potes. Dum spiritus hos regit artus: sanabilia sunt vulnera nostra. Vale cum familia omni. Ex Fonte bono. Die. xii. Maii. Mcccclxxxxvi.

Paulo Orlandino Monacho. XCIIII.

Inus moleste fero Venerabilis fratris nostri Basilii Abbatis absentiā, cum Florentiam redit vestri causa. Propior enim vobis factus, terrebit vehementius libertatis & pacis vestrae insidiatores. Et vbi aliqd scandali (quod absit) emerserit: in prōptu atq; ad manum cōtinuo habebitis praesidium. Vidisti ipse, & comprobasti: q̄ti sit facienda fratrum cōcordia: quosq; suo tempore fructus ferat. Affuit Guidoni Basilius: vt frater in angustiis cōprobaretur: vt merito recordaremur scriptū. Frater, qui adiuuatur a fratre: quasi ciuitas firma. Si duo ex vobis, ait Dominus, cōsenserint super terrā: de omni re, quamcunq; petierint, fiet illis a patre meo: qui in coelis est. Et iuxta sapientis sententiam, si dormierint duo: fouebuntur mutuo. Vnus quomodo calefiet? Quid est autem dormitio: nisi caritatis & pacis significatio? In pace, in idipsum, dormiā, & requiescam. Bono certe est Abbas ipse in religionem animo: bona in priorē tuum atq; Angelorum coenobium. Me quoq; vtriq; addito: funiculus ille triplex, qui difficile rumpitur, facilius connectetur. Non fuit itaq; abs te nobis tantopere commendandus Venerabilis frater noster Prior tuus: cum vnū simus. Ipsum salutabis meo nomine: ac bono animo esse iubebis. Caeterū quam insetuisti epistolae tuae habitam in conuētu vestro a Basilio Abbate contionē, cum singulari ingenii illius laude: & ipse approbo. Fuit enim loco & tempori accōmodatissima. Placuit etiam mihi in ea recitanda, tenacis memoriae tuae vis. Nā ita omnem exposuisse mihi videris: vt ne verbum quidem excidisse tibi coniiciam. Retulisti mihi alterum Senecā: qui de seipso meminit: adeo in se aliquando memoriam floruisse: vt non tantum ad vsum sufficeret: sed in miraculum vsq; procederet. Nam duo milia nominum recitata, quo ordine erant dicta, referebat. Et ab iis, qui ad audiendum praeceptorem suum conuenerant, singulos versus datos: cum plures q̄ ducenti efficerentur: ab vltimo incipiens vsq; ad primum recitabat. Vt illam exercitatione confirmes & augeas: magnopere suadeo. Ediscere contende sacra volumina: quibus impressam animo Saluatoris nostri memoriam iugiter ac suauiter tecum feras. Memor, inquit, fui. Deis, & delectatus sum. Dulcis nimirum memoria: & quae merito omnes alias co-

gitationes excludat. Vale. Ex Fonte bono. Die. xiii. Maii. Mccccl xxxxvi.

Bernardino Priori Claustrali. XCV.

n On falleris opinione:q; vos plurimum diligã. Qui enim euenire se/
cus potest? Quis enim filius: quem nõ diligat pater? Merito igitur & profectibus vestris gaudeo: & aduersis, vbi illa acciderent, mœrerem supra modum. Non defuturam mihi lætandi materiam spero: donec idipsum dixeritis omnes: & nõ fuerint in vobis σχίσματα. Quod si quando accideret: caue ne deficiat fides tua. Quinimmo conuersus tu, confirma fratres tuos: vt minus necessaria futura sit vobis præsentia mea. Ne deficias in tribulatiõibus: quas pro vtilitate congregationis passurus fores. Hæc est enim gloria tua. Non tibi proponas quietem in hoc mundano turbine: quia difficile illã inuenies: difficilius retinebis. In Domino confide: qui nunq̃ deserit sperantes in se. Cum ei placuerit: imperabit ventis & mari: & fiet tibi trãquillitas magna. Exemptiones nostras atq; immunitates admiserunt per Dei clæmentiam Magnifici magistratus Florentini: ac scriptis comprobauerũt. Quare si gaudes commodis nostris: habeo gratiam. Laborauit pro hoc facto Basilius noster Florentiæ apud amicos suos prudentia: ego hic epistolarum frequentia. Ille plantauit: ego rigaui: Dominus autem incrementum dedit. Litteras a Paduano Episcopo nostro compluribus ante diebus accæpi. Rñdebo: cum ociosior fuero. Vale. Ex Fõte bono. Die. xvii. Maii. Mccccl xxxxvi. Frãcisco Picolhomineo Cardi. Senẽsi Protecto. XCVI.

q Voniam religionis successibus gaudes Domine colẽdissime: referam tuæ amplitudini: quæ per hos dies in cœnobio quodã nostri ordinis cõtigerũt. Abbatia Sãcti Hillarii: in valle Galeatæ sita: & a Ciuitella ecclesiæ oppidulo mille fere distãs passibus: p annos sexaginta cõmẽdatariis subdita fuit. In ea seruitute laboranti: ac desolatæ sicut in vastitate hostili: adeo vt haud ignobilis templi tectũ corruerit: & domus tota veluti incendio cõflagrata ruinas congesserit: illuxit tandẽ oriens exalto: recordatusq; est Dominus misericordiæ suæ. Liberata enim primum ante annos circiter septem de manu filiorum alienorum, & restituta ordini, hoc demum nouissime ditata est munere. Tertia decima mensis præteriti die: cum per multũ tẽporis perseuerasset apud incolas regionis illius opinio, & fama creuisset: iacere in eiusdẽ abbatiæ tẽplo corpus beatissimi Hillari Abatis & cõfessoris: apposuit manus loci ipsius Abbas cũ aliis tribus: ad perqrendas Sãcti huius reliquias. Et qd pro miraculo habitum est: duarũ aut triũ horarum spatio perfecerũt opus: quod alias vix decẽ potuissent facere vno die. Effossa deniq; atq; egesta multa humo: inuenerũt lapidẽ grandẽ super alium lapidem: vtrunq; marmoreum: vtrũq; grauissimum. Sublatis deinceps atq; amotis lapidibus apparuit continuo capsula plumbea: in qua hæ incisæ erãt lrẽ. Hic est corpus beatissimi Hillari cõfessoris. Apta capsula inuenerũt caput & ossa, partim ĩtegra, partim cõfracta. Iuxta vero capsulã erat vas testaceũ, puluere plenũ. Vulgari continuo cœpit factũ per finitima rura oppida Vrbes: & vndiq; viroꝝ ac mulieꝝ incredibilis multitudo cõfluere. Accersitus ego cõpluribus & nũtiis & lris Galeatani magĩatus, quos Antianos vocant: & rogatus ab eis, vt eo me cũ festinatiõe ꝑperarẽ: tũ ad honorãdas sacratissimas

tissimas reliquias:tum ad consulendum,quid facto opus esset super illarum cu/
stodia:feci satis petentibus.Fuit tamen præcursor noster Ioannes Eremita:quẽ
eo ad primum statim nuntium cum socio destinaui.Haud multo post cũ aliis
super alias epistolis requirerer:superatis alpibus eo me cum pluribus contuli.
Apparuit ex occursu oppidanorum & magistratus prætorisq;, fuisse omnibus
optatissimum atq; expectatissimum aduentũ nostrum. Mansimus ibidem per
dies quatuor.Occurrente Dominico die:rogatus ab eis,vt missarum solennia
in eodem templo celebrarem:& beatissimi confessoris corpus venietibus ostẽ
derem: quemadmodum ipso die futurum diuulgari pluribus ante diebus per
vniuersam regionem illam mandauerant:impleui illorum vota.Mirabilis sa/
ne Deus in sanctis suis.Vidimus vicinos colles a sinistro vallis latere (siquidẽ
in eminentiori & conspicuo loco abbatia sita est) innumerabili hominum cõ/
cursu opertos:ita vt vltra quindecim milia ea die conuenisse creditum sit. Ob/
lationes quoq; haud tenues tum pecuniarum tum cereorum & funaliũ ab ad/
uentantibus factæ sunt:peracta prius per iugum montis frequẽti ac celebri sup
plicatione.Tandem sub altari tribunalis primarii reliquias,vbi repertæ fuerãt,
cum capsula reposuimus:præpositis quatuor ciuibus rei ædificatoriæ:ad con/
tegendum templum:& exornandum præcipue locũ:quo decentius beata ossa
conseruarentur.Iam materia cœpta est conuehi:& locatum architecto opus.
Speratur hac occasione,futuram facile destituti atq; inhabitati loci reformatio/
nem.Sub altare Dei clamasse beatum confessorem credo:vt ex illis ruinis tan/
dem erueretur: & ex longa obliuione atq; solitudine,memoriæ ac celebritati
restitueretur.Pupugit certe cor tam præclari monasterii desolatio:quod totius
illius vallis caput est:& iurisditionem habet magnam nimis.Ad fletum excita/
uit,venustissimi tẽpli,ac solerti ingenio multaq; impensa fabrefacti collapsum
tectum.Cogitaui mecum sæpius:quid pariant commendata curialibus incuria
laborantibus beneficia:dicens intra me.Profecto si liceret summis põtificibus,
propriis hæc luminibus intueri:nunquam passuros illos arbitror:vt commit/
terentur dilaniandæ lupis oues.Fiunt tamen ista quotidie in maximum cultus
diuini dedecus:& sacrorum ordinum,sub regulari vita degẽtium,ruinam atq;
interitum.Verum vt eo redeam:vnde digressus sum:quarto post die quo illuc
ieramus inde profecti:quinto demum ad Fontem bonum incolumes rediui/
mus:perpetuo licet comitante nos hymbre:ac desuper effuso vehementissime
ac ruente.Neq; tamen propterea pœnituit nos itineris,in honorem Dei & con
fessoris eius potissimum assumpti:relicto præsertim nostri & sociorũ apud po
pulum illum desyderio:qui cupiunt q̃maxime:vt locus ille nostris ac nostroꝝ
regulariter viuentiũ manibus gubernetur.Sed de hoc si oportuerit alias latius.
Satis modo sit:q; ad significandam inuentionem sacri corporis diuinitus reue
latam,hoc nouissimo tempore,pluribus forte vsus sum:quam scribenti ad oc/
cupatissimum Dominum,par fuerit.Hoc agit maior quam promeritis de tua
erga me humanitate fiducia:cuius inter cæteros quos ego expertus sum præla
tos & magnos viros,facile optines principatum.Vale Domine mi colendissi/
me.Ex Fonte bono.Die.xx.Maii.Mcccclxxxxvi.

Hieronymo Ferrariensi Prædicatori.XCVII.

c Vm de præsenti statu tuo cogito Veneráde pater:positus mihi videris Florentiæ,vbi tanto euãgelizas studio,in ruinam & in resurrectionem multorũ.Quid enim de te aliud expectandũ est:cum exeris gladium spiritus:& malleum illum attollis euangelicũ:ac tuba intonas salutari:nisi vt terreas prosternas ac diruas:nisi vt euellas & destruas,& disperdas & dissipes?Rursum cum bono esse animo iubes populũ:& blãdiore sermone ad beneuiuendũ & proficiendũ in melius hortaris:quid aliud agis:nisi vt & lapsi erigãtur:& recte gradiẽtes in via Dei sanctoq; ꝓposito per te cõfirmentur?Vtrũq; sane opus (vt legisti) & euãgelistæ est & prophetæ.Aperiã:cur ista præmiserim. Nosse te arbitror si non alias saltẽ fama & relatione multorũ:qualis sit abbatia Sãcti Foelicis nostri ordinis:ꝙ multus illi populus,nõ quidẽ gregarius sed patritius,subditus sit.Cõmendata olim curialibus quomodo satisfecerit populo:quod in ea fuerit studiũ diuini cultus:quæ animarum cura:ne requiras a me.Liberata vero haud multo ante abbatia vtrũ pro loco & tẽpore fuerit accuratissime reformata:& multũ ab illa priore in melius imutata:parochianos oẽs interroga. Si dissentientem vel vnũ inueneris:narrare me mõ tibi fabulationes puta.Curã itaq; habens totius populi Florentini:quæso ne paruifacias ipsius abbatiæ libertatẽ. Nã si quæ modo est libera facta fuerit ancilla:inq; manus filiorũ alienorũ deuenerit:actũ de illa ne dubita:& quod pluris certe facio,nõ sine ingenti scandalo parochianorũ omnium:qui nimirũ vtpote viri timorati & tuo dogmate instituti,ægerrime laturi sunt:cũ viderint in ecclesia sua pro cœnobialibus curiales: pro coronatis calamistratos:pro cucullatis prætextatos ac sericis ĩdutos.Hoc tu ne patiaris,peto.Si ascenderis ex aduerso:& opposueris te murũ & ante murale pro domo Dei:facile confido fore:ꝙ conterendus sit Sathan sub pedibus tuis velociter.Vale.Ex Fonte bono.Die.xxiiii.Maii.Mcccclxxxxvi.

Bernardino Priori Claustrali.XCVIII.

a Nnotasti quendam ex nomine penultima epistola tua:(duabus enim tuis modo respõdeo) ꝙ autor fuerit eorum:quæ contra te facta sunt. Mecum tamen is de te singulari affectu contulit omnia : oblocutus tantum de aliquibus,idq; custodite ac parce:ꝙ tecum aut pro te non senserint. Siquid autem mihi triste nuntiauerit:siquid non lætum suggesserit:ne iccirco mei causa moleste feras.Fratrum mores & studia (mihi crede) optime calleo : tot annos versatus inter illos.Expertum te quoq; fuisse hactenus multa:non dubito . Sed si superuixeris:quantum per ætatẽ sperare tibi licet:experieris lõge plurima.Tã tum ne cede malis:sed cõtra audẽtior ito.Quicq̃d perperã agitur te ignorãte: nõ tibi poterit merito ĩputari.Malos male pdet Dñs:qui falli non põt.Mobilia sunt iuniorũ ĩgenia:& quæ huc illuc facile cõuertãtur.Si aliorũ ꝓuocati cõtumeliis autorẽ te falso putauerũt:cognita rei veritate,quæ amica est tpis:pœnitẽtia ducti maiore beniuolẽtiæ cumulo recõciliabũtur tibi.Rachelis te eẽ studiosum minime ĩprobauerĩ:sed si tu penitus nõ repudiaueris Liam.Defodere nõ debes tibi tãtũmodo talẽtũ in terrã:qđ in multorũ vtilitatẽ erogandũ accæpisti.Neq; propterea suadeo:vt facias partẽ tuã deteriorẽ.Cauẽdum ne aliis sit tribulatio:

& tibi soli remissio: sed ex æqualitate. Misisti ad me Landulphi Cartusiensis no/uum opus: & vt spero Cartusiēse monacho dignum: & nō significasti q̄ti illud emeris. Rescribe: & satisfaciā. Litteras quas græcia allatas misisti, cum tuis accæpi. Respondebo illis: vbi primū potuero. Denique si mecum congredi cupis: ne transferri huc in morem Abacuc expectes. Iter nosti. Veni: & remittes aliq̄tulū animum variis distentum curis. Non dico ad te alliciendum, vt venias: Sūt nobis dulcia poma: Castaneæ molles: & pressi copia lactis. Quāq̄ & ista forte non defuerint. Sed sunt nobis apud Fontem bonum libri complures: vnde sitiens haurias aquam viuam: aquam salientem in vitam æternam. Vale. Ex nostra so/litudine Fontis boni. Die. xxviii. Maii.. Mcccclxxxxvi.

Guidoni Priori Angelorum. XCIX.

m Alarātia quæ misisti, nescio vtrum specie an sapore præstiterint. Ego eius generis poma, nec suauiora nec maiora, vidi aliq̄n. Apparet non fuisse irritos labores tuos, in excolendo hortulo delitiarum: qui tam elegantes ac bonos fructus pariunt. Et forte mystica aliqua significatione trāsferēdum ad me ignitum colore munusculum curasti: vt eo admonitus studiose præpararer ad excipienda ignea Sācti spiritus dona: quæ paulopost solēni officio erāt pce/lebranda. Vtinam in me septemplici illo munere dignetur facere mansionem: & splendoris sui nitore illuminet tenebras meas: vt igne exanimatus teporē excutiam: vt non inueniatur in me iniquitas. Distycum etiā tuum epistolæ insertū de trāsmisso ad me munere: vt esset gratius: effecit. Pro vtroque tibi grās ago. Vale. Ex Fōte bono. Die vltima Maii. Mcccclxxxxvi. Petro Delphino. C.

n On obesse locum, quē quis inhabitandū eligat, ad animæ salutem: si/ue Vrbanus sit ille, siue solitarius: etiā nunc affirmo. Siquis tamen me interroget: vtrum ad beneuiuendum accōmodatiorem, ac magis idoneum putem: hunc nostrum proculdubio dixerim. In turba enim & frequen/tia hominum, facilius & crebrius turbationes corporū & animarū inuenies. In solitudine pacatius & tranquillius viues. Confirmauit sententiam hanc meā no/bili exemplo vir clarissimus Octauianus orator apud Illustrissimum Dominiū Venetū pro magnanimo Duce Mediolani: quē scripsisti relicto sæculo ac pompis eius ad religionem se contulisse: vt remotus a mūdano strepitu, cōmodius adhæreat & copuletur Deo. Opto fœlicē eius in hac sancta vocatione perseue/rantiam. Huiusmodi ciuium & claro⁊ virorum conuersiones quotidie fere au/diuntur Florētiæ: & eo⁊ plurimi ad Sācti Marci monasteriū, vbi Prior est Hieronymus ille Ferrariēsis prædicator, sese recipiunt. Quo fit: vt vaticiniū illud, quod misisti de Florentia īmo contra Florentiā, Innocētii Siculi ordinis prædicato⁊, ante annos centū Angeli iussu editū: minus formidādū cēseā. Cōminat̄ sīq̄dē iterdū Deus p phetas & prædicatores suos populis nō recte viuētibus: vt territi reuocētur ab īstituto & pposito malo. Quidā ex iis clamat dicēs. Nisi cōuersi fueritis: gladiū suū vibrabit: arcū suū tetēdit: & parauit illū. Alius vero: adhuc, inq̄t, quadraginta dies: & Niniue subuertet̄. Et tñ cōuersæ ciuitati per ieiuniū & mutatiōnē vitæ reconciliatus est Dñs. De Achab quoque Rege Israel, cui per Heliam cōminatus fuerat Deus: q inducéret super eum malum: & deleret

domum eius:audi quid scriptum sit:postq̃ scidisset vestimenta sua:& operuisset cilicio carnem suam:ieiunassetq; & dormisset in sacco:atq; ambulasset demisso capite:Et factus est,inquit,sermo Dñi ad Heliam Thesbitem dicens. Nõne vi disti humiliatum Achab coram me?Quia igitur humiliatus est mei causa:non inducã malum in diebus eius.Huiusmodi exempla multa,tu tibi ex diuinis vo luminibus collige.Et quis dicat propheta:Quis scit si conuertatur:& ignoscat Deus:& relinquat post se benedictionẽ?Nunq̃ tamen de eius misericordia hu/ miliatis & cõuersis desperãdum duco:cum sit benignus & misericors & præsta bilis super malitia.Quod Episcopus Pulignanus natione Apulus,in ascensio/ ne Dominica recognouerit Dñium Venetum:hoc in eiusdem nominis Veneti cedit gloriam.Et gaudeo plurimum,degustari ab Apulis clemẽtie Venetæ dul cedinem.Hic noui nihil audio,quod constet:nisi q; ante octo vel decem dies venit Florentiam Gallorum legatus.Aiunt,illum blãde allocutũ Senatũ Florenti num:significasseq; Regis noĩe,ipsum decreuisse:vt que amiserũt in aduẽtu suo oppida recipiãt:& iis et longe plura.Alia multa vulgãtur quotidie:quæ cõmẽ/ ta existimo.Vale.Ex Fonte bono.Die vltima Maii.Mcccclxxxxvi.

PETRI DELPHINI VENETI GENERALIS CAMALDVLENSIS EPISTOLARVM. LIBER QVINTVS.

Petrus Delphinus Generalis Camaldulensis.Petro de Porticu.Epistola.I.

I q̃tum vales ingenio:tantum profecisti & studio,in parãdis tibi græcis litteris:non me profecto non religionẽ nostram pœnituerit diuturnioris absentiæ tuæ.Non enĩ potuisti græ cam linguã alibi cõmodius atq; vtilius discere:q̃ apud Cre/ tam,Grecorum insulam nobilissimam:ac nutricem Dei,fabu/ lose licet,creditam.Nescio autem:vtrũ etiã incolarũ mores imbiberis.Nam si eiusmodi hac nostra tempestate Cretenses sunt:quales testi/ monio Epimenidis,scribens ad Titum affirmat Apostolus:periculosa tibi fue/ rit illorum per tot annos consuetudo atq; cõuictus.Spero tamẽ:q; pro tua pru dentia legeris de spinis rosas:& ad cõparanda tibi doctrinæ & eruditionis mel la,in morem apum matutinos rores ebiberis:ac cœlestes hauseris aquas:illas nimirum aquas,quæ saliunt in vitã æternam:illas inq̃,vbi est fons vitæ.Quod memoriã mei serues etiã procul positus:grate didici.Veræ hoc est caritatis ar/ gumentum:quæ nunquam excidit. Non es tu cum iis annumerandus:qui ad tempus credunt:& in tempore tentationis recedunt. Fundata est tua erga me beniuolentia supra petram,qui Christus est.Et iccirco nec locorum interuallo, nec temporis diuturnitate,aut tolli penitus aut minui etiam potuit.Mihi quo/ q; non excidisti memoria:qui te paterno complector affectu.Incidit plerũq; de te sermo loquenti mihi cum aliis:idq; cum mea singulari,de tuo ingenio deq; tua erga me fide,attestatione atq; commendatione. Laudo:q; onustus præcla ta librorum supellectile in Italiam propediem rediturus sis. Parasti tibi via/ ticum suauissimum in senectutem:& quo,die noctuq;, vti valeas pro arbi/ trio.

trio. Videbo illos cũ se obtulerit occasio libentissime: non secus tamen iudicaturus de illis: cum graece nõ didicerim: quam caecus de coloribus. Stabo tamẽ iudicio tuo: quem opinor conflasse byblothecam, melioribus atq; vtilioribus voluminibus refertam. Commendauerunt te mihi compluribus litteris, & Nicolaus frater & Victor nepos. Superuacue sane cõmendatur filius patri. Admitto tamen ipsorum pro te minus licet necessariam cõmendationẽ: quando praesertim vtriusq; amicitiam magnifecisse visus es. Vbi redieris: si quid potuero, ampliorem ipsorum causa apud me promerueris gratiam. Basilio ac reliquis de quibus scripsisti, gratissimum non dubito futurum reditum tuum. Si veneris, solita te caritate complectendum a me certo scias. Vale. Ex Fõte bono. Die. iii. Iunii. Mcccclxxxxvi.

Alexandro Papae Sexto. II.

Iniunxit mihi olim Sanctitas tua: vt reformarem Abbatiam Sancti Foelicis: in media Florẽtia sitam. Factum est, vt imperasti pater Beatissime: consultumq; est loco pro eius indigẽtia, cum singulari totius ciuitatis applausu & commendatione. Dedi eis: quem a me expetierãt Abbatem: de cuius maxime industria confidebant. Superauit ille breui expectatiõem omnium: nõ dico curato paulopost per eum infirmo: sed suscitato verius mortuo. Si quidẽ non minus fuerit in reformanda Abbatia ad excogitandum prudentissimus: q̃ ad faciendum solertissimus. Pro bono opere lapidatur modo: vexatur: affligit̃: reclamantibus pro eo parochianis omnibus viris primariis: immo & renitente ciuitate vniuersa. Precor supplex beatitudinem tuam: vt hoc ex Vrbe scandalum summoueat: neq; permittat, vt quae modo est libera fiat ancilla: in contemptum praesertim diuini cultus: qui in praesentia ibi viget plurimum: vt per tuae sanctitatis operam in loco illo sine intermissione benedicatur Domino: & populo id supra modum expetẽti imprimis satisfiat. Vale Foelix pater Beatissime: cui me seruulorum minimum, ac Sancti Foelicis reformatum iussu tuo monasteriũ, pronus ac prostratus cõmẽdo. Ex Fõte bono. Die. vi. Iunii. Mcccclxxxxvi.

Guidoni Priori Angelorum. III.

Non laboro in scribendo: nisi cum praemor, vt multis pariter & eodem tempore mihi scribendum sit. Neq; enim ea sum celeritate ac vigore ingenii: qui sicut de Caesare affirmatur, quaternas epistolas pariter, & aliud etiã agens dictaret: aut cum nihil aliud ago, septẽnas possim. Quae tamen dictandi facilitas si mihi non deesset: verendum foret: ne quas aliis excipientibus cõscriptas amicis epistolas mitterem, minus gratae essent futurae: cum manu propria quas ego dicto, hactenus scribere consueuerim. Haec in excusationem meam iccirco praemiserim: ne forte mireris aut moleste feras: si saepius scribenti tibi, ac frequentius mittenti munuscula, & rarius respondeo: & tardius gratias ago. Si quid necessario scribẽdũ tibi occurreret: omnia seponerem atq; intermitterem, vt vacarem tibi & implerem vota tua. Propterea fiducialiter tecum agens sero interdum tibi satisfacio: videorq; aliqñ cum minime sim, oblitus tui. Domesticus noster es: & in cubiculum quandocũq; volueris admittendus. Pro tua tamẽ modestia cedere te haud aegre hospitibus superuenientibus arbitror: ne tardius expediti de nobis murmurẽt: & foris patiẽter expectas. Scribo itaq; prius aliis:

quoniam patientẽ te noui dilatiōis nostræ:& eiusmodi nimirũ: qui nequaquã scandalum patiaris in me in ista mora. Satis sit tibi:q; litteræ tuæ mihi semper gratæ sunt:& munuscula de hortulo haud ingrata: si tamen non fuerint multũ frequentia. Non.n.esse poterit hortus tuus, hortus ille conclusus: qui in diuinis voluminibus repetito laudat̃ sermōe: si ex eo crebrius fructus emiseris. Custo/diẽdæ sunt interius cōclusæ delitiæ: & horto sepes circundãda ad seruãdos fru ctus: ne serpens ingrediatur ad venena infundenda. Qui enim dissipat sepem: mordebit eum coluber. An non morsum a colubro monachum illum tuum di xeris: quem scribis non posse amplius in regulari obseruatione vitam ducere? Male profecto sepiuit hortum suum. Patefecit ei aditum: quem reiicere totis co natibus debuit. Omni, inquit, custodia serua cor tuum. Suade illi tu, & hortare meo nomine: vt perseueret vocatione qua vocatus est. Sola enim perseueran/tia accipit brauium. Si exierit de Angelorum monasterio: facile illi occurrẽt spi ritus tenebrarum. Circueunt enim quærentes, quem deuorent. Oretur denicp ab omnibus, iuxta præceptum regulæ pro eo ad Dominum: ne quod desit re/medii genus ad percurandum infirmum. Tu quoq;, quibus vales, fomentis illũ adiuua. Vale. Ex Fonte bono. Die.iii. Iulii. Mcccclxxxxvi.

Antonio de Monte Auditori Rotæ. IIII.

n On facile interdisceptãtes iudicot inaudita parte altera. Itaq; acceptis nuper litteris Dignationis tuæ: quibus nihil me profecisse apud Pau/lum monachum mea humanitate significabas: ipsum paulopost, vt tibi morẽ gererem, per nuntium proprium cum mandato arctiore ad me euocandum cu raui. Paruit ille dicto: atq; ad vnius iussionis vocem, præfixo sibi termino præ/sto fuit. Sciscitatus diligenter rei seriem: & cur non mihi obedisset primo: hoc post multa summatim ab eo respōsum accepi. Non debere me vllo pacto cre/dere: se tibi aduersari: qñ & propinquus eius fores: & ob virtutes merito vene/rabilis. Conuenisse te etiam Romæ post primam admonitionem meam: hor/tatúq; te fuisse coram ad componendũ negocium: optulisseq; sese, vtpote vtri/q; parti collitigantium necessitudine coniunctum, ad terminandam inter dissi/dentes litem: q; timeret tibi ab aduersariis plurimum. Demũ pollicitus est mi/hi: se in neutram partem omnino inclinaturum. Tantum vbi potuisset: operari aliquid boni: futurum de consensu partium fidelem sequestrum atq; interpretẽ inter vos: quos æque diligeret. Si secus aliqñ intellexissem: acrius in eum ani/maduerterem. Modeste locutum collaudaui: atq;, vt reipsa præstaret, quod ver bis spoponderat exegi. Alias futuꝝ me in eum, si cuiuspiã vel exigui scandali au tor extitisset, seuerissimum tui vindicem atq; vltorem: quem tum virtutum sua rum merito, tum magistratus quem gereres veneratione, magni nimirum face rem: & summe obseruarem. Adsit causæ tuæ Dominus iustus iudex: & exhibẽ/ti aliis iustitiam, eandem mensura bona & conferta iubeat tibi subministrari. Vale. Ex Fonte bono. Die.iiii. Iulii. Mcccclxxxxvi.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. V.

d E fratre Hieronymo apertissime scripsisti, quid sentias: immo confir/masti amplissime, quod aliis compluribus litteris tuis mihi significa/

ueras.

ueras.Florentiæ quoq; & in eius agio variant sententiæ: aliis dicentibus quia bonus est: aliis e diuerso submurmurantibus, q; seduceret turbas. Nemo tamen in Vrbe præsertim palam obloquitur de illo, propter metum Florentinorum: qui habent eum tanq̃ prophetam. Quidam.n. ante dies paucos ausus est in pu blico nescio quos contra Hieronymum cum quibusdam miscere sermones. Qui accusatus continuo coniectus est in carcerem: & acrius eculeo tortus: ac seuere condemnatus. Puerorum insuper multa milia prædicans reconciliauit sibi: ac suarum partium effecit: adeo vt illorum ministerio in pluribus vsus fue rit. Dominico palmarum die supplicationem puerorum fieri præcepit. Fuerũt autem tum mares tum feminæ ad quinq; milia: induti omnes albis: & cruces ligneas rubei coloris singuli gestantes in manibus. In templo iis parari iussit seorsum sedilia, ad audiendum verbum Dei: & per vicos ciuitatis a transeunti/ bus per eosdem pro indigentibus elemosinam peti: quam acceptam, præcedẽ tibus Illustrissimi Dominii tubis ac personantibus, ipsimet in supplicatiõis mo rem ad Annũtiatæ monasteriũ nouo vrbis spectaculo detulerũt. Iussi adhæc: vt occurrentibus in itinere puellis ornatus capitis earum immodicos per vim auferrent: iam in aliquot illarum iniicere manus cœperãt, cum magno propin quorum scandalo. Cognito periculo mandauit pueris: vt manus quidem cohi berent imposterum: sed tantummodo puellis denuntiarent: q; nisi ornatum il/ lum deponerent, paulopost essent pestilentia interituræ. Prædicatoribus omni bus interdictum est Florentiæ: ne euangelizarẽt verbum Dei: eo vno excepto: Quod & singulis diebus festis, nunc in templo nũc in palatio facit. Singula ex plicare nimis longum foret: præsertim q̃ multi per dies singulos, & de prima/ riis quidem ciuibus, ad prædicationes eius conuertantur. Postulat palam dari sibi loca: quæ fratribus compleantur: cum ad bisceẽtum habeat: qui sunt religio nem ingressuri. In summa vix tantum potuit Laurentius Medices, qui summus in domo sua extitit, autoritate & imperio apud populum Florentinum: q̃tum frater iste. Ad nutum ipsius fiunt omnia. Mirantur omnes: pendere ex hoc vno tantum populum: damnãt multi. Et tamen præficit indies magis. Nihil scribo de hoc homine eorum comparatione, quæ mihi referũtur quotidie. Requisitus quid mihi videatur: respondeo: ab euentu eorum quæ prædixerit, ipsum iudicã dum. Mirari tamen me: q; cum circundati sint Florentini vndiq; partim hosti/ bus, partim secum minime sentientibus ac fœderatis: atterantur q; quotidianis Pisanorum excursionibus: differant adhuc consulere rebus suis indies magis la bentibus ac retro cedentibus. Futurum certissime pro miraculo: si prout viden/ tur confidere, in statum pristinum hoc pacto fuerint restituti. Me pro ea, quam Florentinis debeo, beniuolentia optare: vt secundum diuinæ scripturæ consi/ lium tandem cognoscerent: Meliorem esse vicinum iuxta: q̃ fratrẽ procul. Pos/ sibile esse: hunc esse hominem missum a Deo: non tamen teneri quenq̃ ad cre/ dendum, magis q̃ voluisset. Scribis tu idipsum prudentissime: finem videlicet iudicaturum, qualis fuerit frater iste. Quantum ad me attinet: cupio vt sit alter Elias aut Ioannes Baptista. Nondum sciscitatus sum, vtpote absens Florentia, quod petisti: Si quid domui Medici, paulopost eiectũ virum Sanctum, accidit

mihi:&(vt verum fateat) oblitus iampridem fuerã id perquirere. Siquid intel/lexero:faciam te certiorem:ne quid desit per me in describenda viri sancti vita. Oro pro te:non solum vt alienas sicut petis curas, verum etiam vt proprias leuiores tibi faciat Dominus:idq tum ad quietem animi & corporis:tum vt vtiliori & tibi & aliis ocio totus vaces:quod iampridem didicisti optime dispone re. Sententiam in duabus rebus, eodem die pro te contra canonicos tuos, fauore Colendissimi protectoris nostri latam cum gaudio accæpi. Egi continuo illi gratias, sicut monuisti: quem non dubito pro te semper quicquid potuerit promptissimo animo esse factuꝝ. Vale. Ex Fõte bono. Die. vii. Iulii. Mcccclxxxxvi.

Petro de Porticu. VI.

INcolumem te rediisse in Italiam:& factum tãdem propiorẽ tuo ordini post lõgam peregrinationem:gaudeo. Fessum etiam te de via esse, non dubito iam longam nauigationem, tantum itineris emensum. Opto, vt tãdem conquiescas & animo & corpore. Didicisti multo tẽpore, & forte magno labore græcas litteras. Fac modo, vt appareat: non frustra te laborasse. Aliquid edas per ocium & quietem, dignum tuo ingenio dignum studiis tuis:nunc dictando, nunc interpretando. Quod si es vt spero facturus: seruare contendas τὸ πρέπον personæ tuæ. Ad diuinarum studia litterarum totum te trãsferas:totis viribus toto corde conuertaris. Beati enim: qui scrutantur testimonia eius:in toto corde exquirunt eum. Monachus es, & Sacerdos. In iis versari te decet. In lege Domini sit voluntas tua:& in ea meditare die ac nocte. Si ita feceris:gustabis, & videbis, quoniam suauis est Dominus:&, quemadmodum scribis te cupeper omnem vitam tuã facile conquiesces. Et cum sit tibi animus, in luce ac splẽdore hominum, vt ais, versari: Si admiseris consilium meum, erit lucerna pedibus tuis verbum Dei:& lumen semitis tuis: & sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Nos interea hoc nostro secessu ac solitudine oblectabimur:prophetarũ excitati exemplo. Ecce, inquit vnus, elongaui fugiens: & mansi in solitudine: Expectabam eum: qui saluum me fecit a pusillanimitate spiritus & tempestate. Alter vero. Bonum est viro:cum portauerit iugum ab adolescentia sua:sedebit solitarius, & tacebit:quia leuabit se super se. Et vere in ea incidimus tempora:vt pro carcere oppidum pro paradiso Eremus habenda sit. Vides ipse:quantis nunc bellorum perturbationibus, vexetur Italia. Quocũq te verteris:armorum exaudis strepitus, ac frementium hinnitus equorum. Fœdata est babarorũ gladio latinorum regio:omnia madent sanguine. Auertat Dominus iram suã a nobis:neq nos deserat in tempore malo. Reditũ tuum in Galliam cisalpinã ex quo ita decreuisti, non improbo:si modo idoneam tibi ac tuo instituto conuenientem elegeris mansionem. Et quando te dilexi hactenus vt filium carissimum:hoc te in calce epistolæ admonendum pro meo iure censui: vt vbicunq fueris:non sit pluris:apud te humana opinio atq existimatio:q̃ timor Dei & salutis tuæ cura. Per viã quæ in cœlum ferat:non quæ ad inferos deprimat:semp incedas. Deniq bona animi corporis voluptatibus & commodis, quæ sunt pmia impiorum, tibi omni tempore præferenda existimes. Sicq vitæ tuæ acta disponas:vt non terram, sed cœlum sapere videaris. Vale. Ex Fontẽ bono. Die xii. Iulii.

xii. Iulii. Mcccclxxxxvi. Fräcisco Picolhomineo Cardi. Senensi. VII.

Siquis me modo interroget: quid nunc animi esse existimem dignationi tuae ob recentem dormitionem carissimi nepotis: facile ac sine cunctatione respondeam: Id nimirum quod homini: id quod prudentissimo ac sapientissimo Cardinali. Nam & non doluisse te non lachrymas fudisse, tam grãdi accæpto incommodo, adeo ingenti facta domui tuæ iactura: nõ facile adducor vt credam. Quod ex meipso haud ab re cõiicio. Nam vbi primum allatus est ad me per litteras nuntius mortis adolescentis adeo egregii, adeoq; rari exẽpli: indolui fateor, nõ solum Domini mei ob priuatum ac peculiare ipsius damnum: verum etiam ob communem ac publicam totius curiæ vicem. Ingemui revera intimo cordis affectu: immatura fuisse præuentum morte tam preclaræ indolis iuuenem: tãtæ expectationis episcopum: tam singularis modestiæ atq; doctrinæ alterum Timotheum. Quid putandum est euenisse Domino meo colendissimo: cui hic tantus adolescens & propinquitate erat coniunctus: & futurus certissime expectabatur baculus senectutis? Quantacunq; sis animi fortitudine & sapientia: quibus profecto præstas eminentissimæ: habuisse te nihilominus super tam acerbo casu tam inopinato vulnere haud immerito aliquandiu cor carneum sensisseq; grauem hanc super te factam manum Domini: pro comperto habere mihi videor. Temerarium me forte quis dixerit: & arguerit impudẽtiæ: q; ita sentiam. Sed ego nunq̃ te pluris faciam Domine mi optime, q̃ ipsum Saluatorem nostrum. Quid enim ait euangelista? Et lachrymatus est, inquit, Iesus: Nimirum ob Lazari amici mortem. Ecce enim plusq̃ Cardinalis Senensis hic. Et tamen humanam carnem indutus, humanum infirmitatis carnis nostræ prætetulit affectum. Dixerunt illi. Ecce quomodo amabat eum. Et tu non fleueris propter eum: quem maxime diligebas: qui mores tuos ac virtutes vnico exprimebat exemplo? Homo es: & a te nihil humani alienum duco. Nõ sumus stipites aut saxa: vt non moueri carorum ac ꝓpinquorum possimus desyderio. Hoc fecisse legimus viros sanctissimos. Ab hac lege si non facio imunem penitus Dominum meum colendissimum: nemo me repræhenderit. Cæterum sicut pro humanæ naturæ conditione fleuisse dignationem tuam mihi ꝑsuadeo: ac iuxta diuinæ scripturæ cõsilium, fecisse luctum vno die vel duobus super repentino nepotis obitu: ita sane non dubito: te pro tua sapientia & religione paulopost solatia pro defuncto pie admisisse: atq; accõmodasse facile necessitati voluntatem. Cogitasse te iampridem arbitror: omnibus horis ac locis impẽdere cuiq; viuenti mortis periculum: statutosq; esse diuino decreto singulis terminos: qui præteriri non possint. Absumi insuper mortales vario mortis genere: cum alios ferrum, alios ignis, alios febris ac pestilentia perimat & conficiat. Tranquille præterea & moderate ferendam esse sortem: quæ diuina lege & humana cõditione mortalibus acciderit. Dedecere deniq; christiana fide imbutum atq; enutritum, minus fortiter ferre suorum mortem: cum multos nouerimus tam græcos q̃ latinos infideles constantissime illam tulisse. Eos, vtpote tibi viro doctissimo enumerare superfluũ duxi: quem iampridem his atq; aliis huiusmodi armorũ generibus, cõtra omnes fortunæ ictus, fuisse pro tua sapiẽ

tia munitum scio. Quæ sint vero cōsilii partes, quod rationis officium: quo admoneműr nullo pacto permittendas sensui habenas: vt ferarum more, quò ducat sequamur: nescio an vllo grauiore ac eruditiore alio quã te præceptore vti possimus. Propterea certo sciens Domine mi optime, superfluo hæc tibi cōmemorari ac suggeri: qui præter singularem prudentiam pietate ac timore Domini olim repletus es: parcam calamo simul & occupationibus tuis multis. Reliquum est: vt oremus pro defuncti requie: ac iuxta viri fortissimi exemplum elemosinas pro illo offeramus: qui cum pietate dormitionem accæpit: & optimã habet repositam gratiam. Quãuis haud multo orationum atq; elemosinarum suffragio indigere ipsius animã existimem. Cum enim memoria repeto, & cogitatione complector, iuuenis modestiam, benignitatem, humilitatem, fidem, cæteraq; id genus virtutum ornamenta: quibus nescio an vlli suæ ætatis curialium cesserit: facile compellor credere: tantæ probitatis Episcopum si non penitus nullas (omnis.n.hõ mendax) saltem paucas admodum & exiguas illas quidem maculas de terrenis contagiis contraxisse. Tu ergo amplissime pater absterfa omni lachryma ab oculis tuis, accipe consolationem ex fœlici nepotis migratione: & lætare insuper q́ talem educaueris: qui omniũ iudicio (sic enim audio Romæ vulgari) terrenum tuæ Dignationis contubernium cum cœlesti cõmutasse credatur. Ne moleste feras: q́ te deseruisse appareat: quem in odorẽ vnguentorum Dominicoꝶ alacriter cucurrisse minime dubitas. Noli esse propter eum solicitus: qui post illum abiit: cuius vultum deprecantur omnes diuites plebis: diuites inq̃, meritis atq; operibus bõis. Agamus gratias Deo: q́ leuatus mole corporea, & liberatus turbulẽto ĩfestantiũ cogitationũ & cõcupiscẽtiarum malarum æstu: in locum euolauerit delitiarum: vbi in vmbra eius quẽ desyderauerat sedet: Vbi opto, ne sit immemor mei augustæ memoriæ hic. tuus Augustinus: vt eo tandem ipsum sequi merear: quo tãtis fultus meritis haud temere creditur præcessisse. Vale. Ex Fonte bono. Die. xix. Iulii. Mcccclxxxxvi.

Dominico Bonsio Florentino Decemuiro. VIII.

p Vgnantibus olim filiis Israel contra oppidum Hay, duce Iosue Moysi successore: ac præter morem terga vertentibus: dixit Dominus ad Iosue. Nõ poterit Israel stare ante hostes suos: eosq; fugiet: quia pollutus est anathemate. Non ero vltra vobiscum: donec conteratis eũ: qui huius sceleris reus est. Factumq; ẽ ita: sicut iusserat Dominus: sumptoq; de anathemate supplitio, atq; ab omni populo lapidato: & cunctis quæ illius erant igne consumptis: tradidit continuo Dominus Regem Hay & oppidum in manus Israel. Exponam clarius: cur ista præmiserim. Neq; hoc facio: vt tibi viro consultissimo, ac plurima experto super iis, quæ ad statum vestrum pertinent, cõtra meam professionem atq; institutum cõsulam: verum potius vt pro mea erga vos fide, tibi magistratum gerenti significem, quod in vestrum simul ac meum præiuditiũ arbitror vos latere. Nõnulli ex monachis nostris sacerdotio fungentibus: exuti monachali habitu, & militari induti: accæpto stipendio militant in castris vestris: & vt malo malum addiderint: quoniã iuxta prophetam frons mulieris meretricis facta est eis: & nesciunt erubescere: Vitam suam facinorosis ac turpissimis

actibus

actibus cōtaminant: gloriantes cum male fecerint: & exultantes in rebus pessi/mis. Ego plurimū obstare fœlicibus pugnantium successibus huiusmodi excō municatos & anathemati obnoxios, minime dubito. Audisti apostolum loquē tem. Auferte malum ex vobis. Quamobrem suadeo: vt cures apud præstantissi/mos collegas tuos, & non minus religione insignes: vt auferatur opprobrium de castris vestris. Ablegentur procul extra agrum vestrum hæc monstra: vt sit vobiscum Dominus, timentibus eum. Non enim in multitudine equi volun/tatem habebit: nec in thibiis viri beneplacitum erit ei. Beneplacitum est Domi no super timentes eum: & in eis, qui sperāt super misericordia eius. Vale. Ex Fō te bono. Die. xxvi. Iulii. Mcccclxxxxvi.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. IX.

S Cripsi pauloante intra dies paucos binas litteras Dignationi tuæ. Al teras sup obitu carissimi nepotis tui Augustini alteras ī cōmēdatione Abbatiæ de Rota: si contigisset, vt infirmus abbas concessisset naturæ. Et quidē cōsolatorias illas cōficiendas duxi: magis vt mihi ipsi satisfacerem ob cōmunē iacturā: q̄ tibi ob nepotis desyderiū. Et si. n. nō sit fortitudo lapidū fortitudo tua nec caro tua ænea: eiusmodi tñ constantia te in aliis casibus & sane grauioribus præditum fuisse & audiuimus a multis, & experti sumus: vt cōsolari alios in tri bulationibus potius consueueris: q̄ ipse indigere consolatione. Gratissima erat tibi quotidiana illius consuetudo. Sed quo gratior quo suauior illa extitit: eo te sæpius cogitasse tecum, vti virum prudentissimum christianissimūq; non dubi to. Nō ignoro datos mihi harum delitiarum terminos. Sic illis frui volo: qua/si cito mihi ac per singula horarum momenta possint præripi atq; auferri. Pul uis & vmbra sumus. Mane floremus: arescimus vespere. Inopinata itaq; esse nō potuit hæc cogitanti ac secum reputāti Domino meo nepotis dormitio: Et ic/circo superfluum arbitratus sum, pluribus exhibere fortissimo viro solatia. Alte ras vero commendatitias litteras pro abbatia de Rota propterea destinaui: ne me immemorem penitus rerum ordinis quis existimaret: si grauiter ægrotāte Abbate omnino tacuissem. Alias superuacuum profecto noueram: cōmendare illi vacaturi beneficii salutem: quem certissime sciebam futurum ei Saluatorē. Præficiendum enim eius opera, si ille obiisset, talem mihi persuaseram: qui nō tam monastico Camaldulensi habitu, q̄ vita & moribus dignus existimaretur. Quod vt fiat, plurimū opto. Vale. Ex Fōte bono. Die. xxx. Iulii. Mcccclxxxxvi.

Mariano Generali Eremitani Ordinis. X.

h Eri primum factus certior & de promotione tua & de reditu in vrbē Florentiam: differendam non duxi congratulationem meam tecum. Gauisus sum enim gaudio magno valde: q; habita meritorū tuorū ratione, da tus sis ordini tuo Generalis pater. Nam cum in imbecilliore corpusculo maxi/mæ lateant animi vires: laturum te facile arbitror onus impositum: qui & ver/bo & exemplo æque tantæ multitudini præfuturus sis. Dedit te Dominus in ca put gentium: vt fieres illis in salutem: cuius prudentissimo ductu ac vitæ inte/gritate ordo amplissimus ac per orbē diffusus, haberet: & sub quo tutissime cō/quiesceret: & quem optime posset imitari. Sit igitur, vt opto fœlix faustusq; hic

tibi delatus magistratus: vt ea vtilitate & gratia gregi tibi cōmisso præsis: quo ciuitatibus ac populis per vniuersam fere Italiā hactenus euangelizando pro/fuisti. Religio bene instituta, per te in melius reformetur: ac tuæ dignationis cura & studio, vberiora indies capiat incrementa. Quod quia nemo, qui modo te nouerit, fore diffidit: congratulor admodum sacro tuo ordini: q̃ te sibi in patrē atq; pastorē elargiri promeruerit: qui vigilaturus es solicite supra gregē tuū: & vtpote iustus & rectus ac timens Deum, traditurus cor tuum ad vigilandū di/luculo ad Dominum, qui fecit illum: & in conspectu altissimi pro eo deprecaturus. Et si enim ars est artium regimen animarum: non potuit tamē salubrius tibi subditis consuli: q̃ vt eis præfectus fueris tu: qui pro tua sapientia & doctri/na, prædicationeq; assidua optime nosti: quando sint exhibenda filiis vbera. Si quis tuorum (sicut aliquando euenit) inciderit in latrones: infundere vinum & oleum vulnerato, & habere illius curā: nemo te melius potest. Consolari pusilla nimes, corripere inquietos: idq; singulari caritate ac zelo: iampridem edoctus es: atq; in his diu exercitatus. Potes nimirum (si ita voluerit Dominus) infirmari corpore: ac lectulo languens iacere. Sed nō facile (quod de Moyse legimus) mouendos tibi dentes puto: non vtiq; q̄bus subditos mordeas: sed quibus præmollitos diuini pabuli cibos atq; alimoniam salutarem indigentibus & esuriē/tibus subministres. Hæc tecum ex abundantia cordis & caritatis loquor pater mi obseruande: & forte pluribus, q̃ debuerim, ad debilem & de via fessum scri/bens. Adsit tibi, precor diuina clæmētia: vt restituta tibi penitus sanitate, & ani/mi pariter & corporis viribus conualescas. Si secus illi visum fuerit: nihilomi/nus virtus tua in infirmitate perficietur. Vale. Ex Fonte bono. Die. iiii. Augusti. Mccccclxxxvi. Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. X.

Inas modo tuæ Dignatiōis lr̄as reddidit mihi Prior noster de Chio: qui vna cum præposito Massatii conuenit me apud Fontem bonum.

b Si gratæ fuerunt, sicut alteris earum significas, consolatoriæ nostræ litteræ tuæ pietati: est quod maxime scribendis illis concupiui. Necessarias certe non fuisse ad leuandum mœrorem semper arbitratus sum: quem tua sapiētia & timore Dei per temetipsum tēperasse non dubitabam. Det tuæ Dignationi Dominus coronam pro cinere: oleum gaudii pro luctu: pallium laudis pro spiritu mœroris. Quod futurum maxime cupio & confido. Suscitare potest de lapidi/bus filios Abrahæ. Nō erit illi difficile, cum voluerit: alium tibi æque gratum, in locū defuncti substituere: qui si opus fuerit futurus sit baculus senectutis tuæ. Cæterū ago gratias tuæ amplitudini: q̃ mortuo Venerabili fratre nostro Ab/bate de Rota Romæ: non permiseris rapi ab alienis ouiculā ordinis. Inualuisti contra quærentes mactare illam & perdere: & tibi ordinis capiti cōmēdādam curasti. Benefecisti mi Domine. Neq; enim cōmendari fideliori potuit præsuli, atq; religiosiori. Prosit Dignatiōi tuæ noua assumpta cœnobii Rotani cura. Vi/carium, quem ibidem constituisti, habebo cōmēdatum tui gratia. Si quid a me petierit in abbatiæ ipsius vtilitatem & cōmodum: libentissime præstabo. Obse/crauit me insuper: vt se tibi viciſſim cōmendarem: sperans aliud quid amplius a te adepturum. Ego autem de rebus tuis præsumere nō debeo. Si quid tibi de

abbatia

Abbatia Rotæ consilii capiendum fuerit: facies pro arbitrio amplissime Domi ne tuqd melius indicaueris. Præpositū tamen Massatii, qui hac de causa me adiit, in comendatiõe Laurentio præfero: vtpote ordini vniuerso gratiorē: & quem admodum Romæ cognoui, Illustrissimi fratris tui Iacobi mirū in modum studiosum: & tuæ Dignationis seruulum fidelissimum. Laurentium nō satis noui: & obloqui de illo cõplures audio. Erit igitur præpositus hic, tibi meo nomine commēdatus. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxiii. Augusti. Mcccclxxxxvi.

Petro Contareno. XI.

Esponsurus eram prolixioribus litteris tuis: quibus mihi enixius commendaueras Mathiam olim Priorē Orbisii: cum superueniēs heri cõuersus quidam noster Sancti Michaelis Murani cũ epistolarum fasce: nuntiauit expeditum iam fuisse per Venerabilē fratrem nostrum Abbatē Sancti Michaelis ac Vicariũ ordinis a me cõstitutũ, Orbisinum negocium. Quomodo autem expeditum fuerit: non mihi modo vacat enarrare: & superfluo quoq; id facere: cum facilius ac plenius rei gestæ seriem isthic tu ipse nosse valeas. Hortor te, mi Petre: vt cognita veritate, sicut te decet, acquiescas illi: eãq; amico Mathiæ ante ponas. Scis optime: qm̃ humilia respicit Deus: & alta a longe cognoscit. Benefitio ita præfuit iste bonus vir: vt olim abrogari eo promeruerit. Potuit admitti in cœnobium Carcerũ: cœnobium vtiq; opulentum & pingue: & ex mendico prælato monachus (si fas est dicere) diues fieri: & oblatam sibi optimã conditionē aspernatus est. Noluit benedictionē: & elõgata ē ab eo. Quãobrē si ad votum non cessit: quod nũc tãdem primũ petisti a me: nequaquã mea id culpa factum putes: cui obtemperare in omnibus, ac morem gerere, tum ob gratissimã fratris tui memoriã, quæ mihi nũq̃ excidet: tũ tui merito, minus licet mihi cognito, semp mihi ē animus. Vale. Ex Fõte bono. Die. xxv. Augu. Mcccclxxxxvi.

Hieronymo Veneto Monacho. XII.

Cribis prudenter & docte: scribis accõmodate ad rem: quã a me repetitis litteris postulasti. Occurris ipsemet obiectionibus: quæ fieri tibi per me potuissent: adeo vt vix mihi respondēdi in cõtrariũ relinquatur locus. Cogis me propterea dicere. Domine vim patior: responde pro me. Sed nõ mirũ, si ego vim patior: cũ regnum cœlorũ vim pati dicatur: & violenti rapiant illud. Quæ igitur hæc est vis? Cupio prodesse congregationi nostræ Venetæ: cupio & honesta petentibus morē gerere. Distrahor valde cogitatiõibus variis, inuicē pugnãtibus. Congregatio esse non potest: si cõgregati huc atq; illuc abierint. Et arctiorē atq; pfectiorē vitã expetere, oĩbus honestissime licet. Venire cupis cũ socio ad incolēdã Eremũ: cõfidis te per omnē vitã in ea conquieturũ: & nouũ atq; arduũ seuerioris pp̃ositi ĩstitutũ facile seruatuꝝ. Votũ hmõi minime improbo: nec enim possum. Nõ vereri tñ ediuerso non plurimũ possum: cũ rei quã expetis difficultatē cõsydero. Facile ē exptē eremiticæ austeritatis illã optare, atq; in votis gerere. De multis vero vix vnũ inueni: q (q̄tũ mihi per annos sexdecim experiri licuit) in ea perseuerauerit. Quod cum mecũ reputo: ægre persuadere mihi potest tuã & socii perseuerantiam, quantũcunq; prompta & cõstãs vtriusq; pmissio. Loq tecũ debeo paterna libertate atq; fiducia: & prædice

re tibi quod sentio:ne post arreptũ nouum viuendi genus tũc mihi obiicias, ꝙ non prædixerim. Non es in nostro ordine ignobilis:neq; tanq̃ gregario militi annumerãdus. Quod de te dico: de Luca socio tuo dico. Vterq; & ordini, & extra ordinẽ notissimus: vterq; virtutibus & honoribus præditus. Nõ poterit latere ciuitas, supra montem posita. Vulgabitur continuo aduẽtus vester in Eremum. Futura est de vobis maxima oĩbus profectus vestri expectatio. Si nõ præstiteritis re ipsa, quod primo ingressu polliciti fueritis: vt leuitati atq; inconstãtiæ ascribenda sit vobis huius vitæ districtioris ĩmutatio: eritis oĩbus merito cõtemptibiles. Serpet latius: ac lõgius euagabitur hæc de vobis fabula. Cunctis eritis ostentui: ac mõstrabimini digito. Quodq; haudquaq̃ paruifacio: participem quoq; huius infamiæ generalẽ Venetũ Veneti feceritis: cũ cœperitis ædificare: & non potueritis cõsumare. Mirabimini fortasse: ꝙ sic vobis respondeam eremitarũ pater: quasi meorũ detester institutum. Sed non ita vobis me opponerem: si vitæ solitariæ pericula ignorarem. Verũ ne credideritis mihi: nisi produxero vobis longe grauioris autoritatis testes. Quid dicis tu Bernardæ? Sentis ne mecũ, hac in re? Ecce testimoniũ viri Sãctissimi. Quantos, inquit, ex monasteriis spiritu feruẽtes eremi solitudo suscæpit: & aut tepefactos euomuit: aut tenuit contra eremi legem, nõ modo remissos, sed etiã dissolutos. Accipe aliũ, haud minus grauem testem. Quid tu ais Hieronyme solitarie, de solitariæ periculo cõuersationis? In viris, inquit, periculosa est solitaria vita: ne abstracti ab hominum frequentia sordidis & impiis cogitationibus pateant: & pleni arrogantiæ & supcilii cũctos despiciant: armentq; linguas suas vel clericis vel aliis monachis detrahendo. De quibus rectissime dicitur. Filii hominum dentes eorum arma & sagittæ: & lingua eorum gladius acutus. Quanto magis in feminis: quarũ mutabilis fluctuansq; sententia si suo arbitrio relinquatur: cito ad deteriora delabitur. Noui ego in vtroq; sexu per nimiam abstinentiam, cerebri sanitatem in quibusdam fuisse vexatam: præcipueq; in iis: qui in humectis & frigidis habitauerunt cellulis: ita vt nescirent quid agerẽt: quo se verterẽt: quid loqui quid facere deberent. Hæc Hieronymus. Quãobrẽ si mihi nõ creditis: vel horũ quos produxi testimoniis credite. Quod si ꝑstiteritis in s̃nia: & laudatã a Sãctis viris periculosam licet solitariã vitã cœnobiali vestræ duxeritis præferẽdam: aut dissoluetur cõsilium vestrũ: si ex hominibus fuerit: aut si bono spũ ducimini: eritis vel me renitente compotes voti vestri. Hortor tñ ambos vos: vt meũ ad vos præstolemini aduẽtũ. Quo tẽporis interuallo melius nosse poteritis: ac probare, quæ sit volũtas Dei bona, & beneplacẽs, & perfecta. Vale cũ Luca: qui est tecum solus. Ex Fonte bono. Die. xxvi. Augusti. Mcccclxxxxvi.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. XIII.

f I non accæpisti prolixiores litteras meas: potero, cum volueris, exemplar illarum ad te mittere. Quæ autem hinc scribo, eiusmodi esse arbitror: vt obesse mihi a quocunq; lecta fuerint, haud facile queãt: & suspitionibus vacent. Scio enim ab Apostolo scriptum. Nemo militans Deo, implicat se negociis sæcularibus. Ago tamẽ tibi gratias: ꝙ pro me hac de causa solicitus fuisti. Quas autem Reuerẽdissimo Protectori cõsolatorias dedisti: nõ dubito fuisse illi

se illi q̃ gratissimas. Scio nãq;, & bene scio: oĩa ei grata esse, quæ ꝓficiscũtur abs te: plurimũq; oblectari ipsum doctrina tua: vtpote sana, atq; catholica, & quæ ex Deo est. Si lõgioribus tuis, quas secundo misisti, adhuc non respondit: respõsurum ne timeas. Est enim moris ipsius: etiã amplissimas agere gratias pro huiusmodi in eum amicorũ clientulorũq; obsequio. Quod & ego tum alias, tum pauloante, pro accæpta a me cõsolatoria epistola, mẽsura bona & cõferta expertus sum. Officiosissimus est Dominus: & nõ modo dignioribus doctioribusq;, verũ etiam humilioribus & imperitioribus videri nõ patitur ingratus, atq; accæpti beneficii imemor. Quod vero furfuraceũ magis aliquid habeãt epistolæ tuæ, q̃ similagineum: ob eam causam, q; festinato opus sit, cũ illas cõscribis: nõ protinus hoc tibi concedo. Habẽti vnde proferas noua & vetera, longe ab esse arbitror difficultatem scribendi. Mel & lac ex ore Domini suscæpisti: non possunt esse non dulcia faucibus haurientium eloquia tua. Sicut adipe & pinguedine repleta est anima tua: iccirco diffusa in labiis tuis gratia, deesse tibi nunq̃ potest. Siue ex temporalis fuerit oratio tua, siue excogitata diutius: aperis os tuũ: & statim impletur ab illo: qui implet omne animal benedictione. Quomodo aũt epistolis meis similam tribuas: & vtrum merito: præsertim, vt scribis, idoneam ad panes propositionis, & conspersionem olei: tu videris. Mihi haud parum fuerit: si vel panes ordeaceos proponere valuero: si fuerit lachrymæ meæ panes, die ac nocte propositi coram Domino. Satis superq; adeptus mihi videbor: si caro mea immutata fuerit propter oleum: vt non concupiscat aduersus spiritũ: vt aliquando requiescat in spe. Deniq; molliti esse non possunt sermones mei super oleum: cum dicere non valeam. Impinguasti in oleo caput meũ. Vale. Ex Fonte bono. Die vltima Augusti. Mcccclxxxvi.

Guidoni Priori Angelorum. XIIII.

Compatior ego nimirum oberrãtibus ouiculis: & hinc inde expositis morsibus luporum. Bene abs te educati: qui erant gaudiũ tuum, & corona tua: nescio qua dæmonũ fraude, in medio itinere, a recto defecerũt instituto: & retrorsum cõuersi sunt. Nihil profecto stabile sub sole: & difficilis ẽ ĩ bono proposito perseuerãtia. Agnoscere te non dubito vultũ pecoris tui: & diligentẽ illius habuisse curam. Quis facile credat: te neglexisse: quo minus perseuerarẽt apud te? Si pie ac religiose vixissent in isto monasterio filii tui: scio te illos omni affectu fuisse amplexurũ: vt & tibi & cœnobio tuo, vtiles aliquando essent futuri. Non enim ignoras: quid sapiẽs quidã dicat. Pecora tibi sunt: attende illis: & si sunt vtilia, perseuerent apud te. Quo circa sua culpa eiecti, imputẽt sibi, nõ tibi: qui vtiles & bonos quæris. Gloria quidem est patris, corona filiorũ: & cœtus multorum in monasteriis degentiũ, grande locorum decus. Sed si timeant Deum: & mandata eius obseruent. Alioquin præferenda nimirum multitudini paucitas. Sicut scriptum est. Ne iucunderis in filiis impiis: si multiplicentur. Melior est enim vnus timens Deum: quam mille filii impii: & vtile est mori sine filiis: q̃ relinquere filios impios. Det tibi Dominus sua pietate: vt & multos habeas filios: & bene moratos. Priorem Sancti Benedicti admonebo: ne quid agat cõtra te. Cur enim se tibi obiiciat: qui tibi & ætate filius est: & digni/

tate frater? Me certe vna tecum offendit: si aduersatur tibi. Pro munusculis tuis, quæ de tuo ortulo ad me transmisisti, &, frequentius quam par fuerit, ago tibi gratias. Parce, quæso, in futurum huic labori minime necessario. Sufficiat tibi: esse illa per te in mea potestate. Si reuiseris colendissimum patrem meum Marianum: cuius nomine me salutasti: ipsi me enixissime commendabis. Vale. Musoleæ. Die. iii. Septembris. Mcccclxxxxvi

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. XV.

n Ihil mihi gratius potuit hoc tempore nuntiari: nihil quod me oblectaret magis: quam rediisse te in Thusciam: & rediisse incolumen ac beneualentem. Repetisti post biennium gratissimos secessus: vt ab illo turbido & inquieto viuendi strepitu ac tumultu aliquādiu remotus quiesceres. Elongasti fugiens: vt maneres in solitudine: vt vacares tibi ipsi: vt tecum esses facilius atq; commodius: & demum vt tuis quoq; clientulis, qui te mire cupiunt intueri & alloqui, gratissimam tuam præsentiam impartires. Benedictus Deus: qui multiplicibus dignationis tuæ curis aliquantulum hoc laxamenti ac remissionis indulsit. Biennium est modo: quo ob aduētum barbarorum, vexata est Italia. Quo tempore credi potest, haud minus Romæ: quam alibi apud sacrū Senatum vestrum magnas & graues causas, & difficultatis ac periculi plenas, fuisse tractatas. Hoc non sine ingenti animorum distractione, ac fatigatione corporum fuisse: mihi certissime persuadeo. Affligunt hæc & torquent cupientes in pace viuere: & merito post laborem & vexationem spiritus, quietem & ociū requirunt: ac veluti aduerso & vasto mari agitati portus tranquillitatem ac securitatem expetunt. Det tibi Deus optimus Domine colendissime: vt hac beata & innoxia vita diutius perfruaris. Vale. Ex Fonte bono. Die. vii. Septembris. Mcccclxxxxvi.

Ioanni Maiori Eremi. XVI.

a Vt es nimium delicatus: qui mella fastidis & similā: aut subiectis maioratui humeris, maioratus laborem detrectas. Et non meministi: qd legitur: Rationi congruere: vt succedat in onere: qui substituitur in honore. Cela quam extruxit domus Medices, Maiorum omnium semper fuit: vtpote Paulo venustior: & quæ primo eremitæ conueniat: Cui ex officio incumbit aduentantibus hospitibus occurrere: atq; vti moris est, petentibus celā vnā ostendere. Vbiq; & in omni ne dum ciuitate verum etiam castello & oppidulo, præsidentium ædes differunt aliquantulum a domibus priuatorum. Quamobrem si scrupulosius refugis ornatiorem habitationem: scito hoc tribui Maioratui, non Maiori. Quamquam, vt ad eam translationem redeam, qua primo orsus sum: non quod intrat per hos, coinquinat hominem. Super hoc nō cogeris a me transire de cela in celam: si ita demū obfirmaueris animo. Ego nihilominus ita sentio: in prætorio conuenientius, q̄ in priuato, residere prætorem. Et iā per tot annos eā celam, Maioris sortitam nomen, merito præscrip sisse aliis: ne i eis præter Maiores resideāt. Vale. Ex Fōte bono. Die. xii. Septē. Mcccclxxxxvi.

Hieronymo Tomio Vicario. XVII.

q Vam a me petis commendationem pro fratre: exhibere tum tui gratia, tum ipsius merito paratus sum: Si modo hoc priuato officio

publicū

publicum minime lesero. Nam si iuuare Florentinam rem publicam haudquaquam possum: longe minus offendere illam cupio. Et consulere etiam patriae meae non debeo, alterius incommodo & iactura. Si frater tuus sui iuris est: nec obligatus conuentione aliqua Florentinis: geram tibi morem quamlibentissime. Et spero haud inanem fore operam nostram. Sin minus: ne me, oro, graues ad implendum votum tuum periculo meo. Non probatur quis: qui vt altare vnum operiat, aliud detegit. Et cōqueri de me merito posset, ac iure etiam vlcisci Dominium Florentinum: si prius a se salario conductus doctor, mea intercessione & opera alio demigraret. Si a rectore Paduano requisitus est per litteras: vt eo se recipiat: tanto facilius erit compos voti sui. Hoc vnum tibi deest: ne praetulisse patriam meam isti vestrae: iniquo amore iudicer: vt mihi aut pro libero homine ac nemini obnoxio intercedendum sit: aut pro non libero, eorum nihilonimus permissione & consensu, quorum interest. Si hoc aegeris: factum puta quod petisti. Vale. Ex Fonte bono. Die. xiii. Septēb. Mcccclxxxxvi.

Mauro Priori Castrocarri. XVIII.

S Vperfluo expetis litteras a me: cum sis ipse propediem venturus: ac rediturus in domum vnde exieras. Et tamen obsequenter parenti deesse & ego nolui: quin tibi morem gererem. Quod non veneris cum eo: per quem fuisti accersitus, vindemiae gratia: consilium tuum probo. Non enim negligendum est vinum: quod laetificat cor hominis: quod vulneribus infusum sauciatos curat: quod etiā iubetur offerri in sacrificiis in odorem suauitatis Domino. Hoc vinum recondes in vase pectoris tui: vt possis & tu merito dicere. Potasti nos vino compunctionis. De hoc vino quantuncunq; sumpseris, nunquam aestuabis, aut ebrius eris. Immo si eo inebriatus fueris: non tibi vitio dabitur: cum scriptum sit. Inebriamini: sed non a vino. Et alibi. Inebriabuntur ab vbertate domus tuae: & torrente voluptatis tuae potabis eos. Alioquin expressum de vuis vinum moderate sumendum est, praesertim viris litteratis ac liberalibus studiis deditis. Quam sufficiens, inquit sapiens est homini erudito vinum exiguum. Caeterum vt ad te redeam: quo promptius nos adieris functurus Cancellarii munere: eo nobis futurus es gratior. Resumes intermissum diu officium & exercitatior & doctior: sentiesq; onus eo minus graue: quo magis fueris ad id subeundum idoneus. Iumentum tibi non mitto: quoniam praeter ānosam mulam nostram, cui insidere olim consueueram: quam veluti emeritam quiescere permittimus: reliqua, aut aegrotant, aut domo absunt. Conduces vnum pro arbitrio sumptibus meis: & cum fueris absolutus iis: quae tibi forte modo incumbunt negociis: huc propetabis. Vale. Ex Fonte bono. Die xv. Septembris. Mcccclxxxxvi.

Benedicto de Mandello Monacho. XIX.

I N eo fui: vt nihil ad te scriberem: quāuis vt scriberem, plurimum obsecrasti. Quid enim: si ad te scribo: num per totam Fauentiam publicandae sunt litterae? An ignoras: quoniam aquae furtiuae dulciores sunt? Quantum ad me attinet: subire me cogis multorum iudicia: quae forte alia sunt ac diuersa intra conscientias singulorum, quam sermone promantur. Quotus enim

quisq̃ est: qui, quod sentit aperte exprimat? Qui non ad gratiam audientium loquatur? Neq; tamen iccirco hoc dixerī legati causa, viri integerrimi ac veritatis studiosissimi. Sed multitudinis varius semp gustus est. Hic elixū, ille assum, gratius comedit. Quātacūq; cura & studio rei ædificatoriæ leges seruaueris: domus quā extruxeris ab aliis altior, ab aliis depssior iudicabit̄. Satisfit tibi: q; nō improbes ipse, quæ scribo: Aut si solus legere nō vis: saltē cū paucis cōmunica. Quod occupationibus distētus vacare de more studiis nequeas: sed obedire te oporteat iussionibus patrū: noli propterea mœstus eē. Agis. n. qđ te decet: meritoq; pluris facis obedientiā: quæ non solū lrarum studiis, verū ēt victimis & sacrificiis antefertur. Imperitiæ nunq̄ argui poteris: vbi pfectā didiceris obediētiam: illū imitatus, qui non suā sed patris venit facere voluntatē: qui ēt carnalibus parētibus ad nostrā eruditionē atq; doctrinā subditus fuisse describit̄. Hortatur nos Apostolus: nō plus sapere q̄ oporteat sapere: sed sapere ad sobrietatē. Non doctoꝝ tantū: verū ēt & multo quidē magis simpliciū, & sobrie iuste pieq; viuentiū est cœlū. Scietia inflat: caritas ædificat. Tu quoq; si inseruire perrexeris fratrū tuoꝝ cōmodis: & monasterii curā ocio litterario præposueris: ædificaberis in tēplum Sanctum in Domino, in habitaculum Dei, in spiritu sancto. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxvi. Septembris. Mcccclxxxxvi.

Hieronymo Veneto Monacho. XX.

n On es durioris ingenii: vt obstinatius tuearis partes tuas. Cedis monenti facile: & in re etiam non mala alienis suasionibus a proposito reuocaris. Admisisti consilium vna cum socio: atq; ad vnius exhortationis meæ vocem secuti estis me: vt tam diu differretis trāsire ad Eremum: donec ipse ad vos concessissem. Nihil ego propterea vereor: ne hac mora intercedente illuminandi non sitis ab oriente exalto: vtra vobis potissimum pars fuerit eligenda: nouum ne & arduum militiæ genus eremitici propositi: an perseuerātia in ea, qua vocati estis, vocatione cœnobialis vitæ. Interea vacabitis die noctuq; orationibus: pulsabitisq; ad ostium diuinæ miserationis: vt Lucifer oriatur in cordibus vestris: & in biuio cōstituti dexteram teneatis. Facile est omnibus, de manifestis atq; apertis ferre sententiam: neq; iuditio falli. Manifesta enim sunt opera carnis & spiritus: quæ seriatim Apostolus enumerat scribens ad Galathas. Quis enim ignorat fornicationem, immunditiam, auaritiam, homicidia, cōmessationes, ebrietates, & alia id genus, malum esse: & honesto aduersari? Cōtra quis dubitet: continentiam, castitatem, fidem, caritatem, modestiam, cæteraq; eiusmodi, virtutes esse omnibus amplectendas? Vbi autem duorum proponitur nobis optio: quorum vtrunq; ab honesto nō abhorreat: tum vero densis offundimur tenebris in electione potioris. Præsertim cum sciamus scriptū. Sunt viæ: quæ videntur hominibus rectæ: quaꝝ finis in interitū mergit. Quāobrem accæpto semel patris cōsilio: vt patiētes sitis vsq; ad aduentū meū: orabitis sicut præmonui: sine intermissione dicētes. Deus misereatur nostri, & bñdicat nobis: illuminet vultū suū super nos: & misereatur nři: vt cognoscamus in terra viā suā: ĩ oībus gētibus salutare suū. Hoc si accurate ac deuote ĩpleueritis: confido de vobis in Domino Iesu: q; nihil aliud demum sapietis cōstituetisq;

nisi

nisi quod salutare ambobus futurum sit. Vale. Ex Fōte bono. Die.xxviii. Septē/bris.Mcccclxxxvi.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.XXI.

m Edicamentum morbi gallici, quod petisti: annotatum scedula : cuius/modi accepi, ad te mitto. Transmissum est illud mihi a medico: q hospitalis maximi Florentini curam gerit: & mei est amātissimus: vtpote, qui me meosq; in infirmitate constitutos, sæpius curauit. Si profuerit remedium infirmis tuis: bonū opus feceris: neq; alienū ab episcopali cura: quæ potissimum in curandis spiritibus versari debet. Infirmos Dñs & curauit, & curari mandauit. Immo & per prophetā exprobrat iis: qui secus faciebāt. Quod infirmum, inquit, fuerat: non consolidastis. Improbātur leuita & sacerdos: q viso in itinere vulnerato præterierint. Cōtra laudatur Samaritanus: q impositū humeris duxerit in stabulū: oleūq; ac vinū infuderit. Tu quoq; similiter faciens, pietati inseruis: ac misericordiæ opus exerces. Nemo de te obloqui poterit: cū tuorū male habētium curā susceperis: ac dicere. Infirmati sunt: nec fuit, qui adiuuaret. Circūligetur itaq; vulnus, & liuor, & plaga tumens : & curetur medicamine in nomine Dñi: & foueatur oleo misericordiæ. Beati.n.misericordes: qm̄ ipsi misericordiam cōsequētur. Vale. Ex Fonte bono. Die.xix. Octobris. Mcccclxxxvi.

Decemuiris Florentinis.XXII.

s Ignificatū est mihi a Vicario nr̄o: quanta cura & studio cōmendaueritis libertatē nostrā excelso Dñio: quēadmodū etiā fecerunt accuratissime Deceūiri clarissimi: qui proxime ante vos magistratū gesserunt. Quāobrē cumulatissime debeo vestræ magnitudini: & illi q̄tas possum, grās ago. Cōfiditis magis, sicut par est, in excolenda iustitia: quam in extorquenda, pecunia. Induitis pro thorace iustitiam: & pro galea, iudicium certum: nō ignorātes, quoniam in benedictione iustorum exaltabitur ciuitas. Verēdum vtiq; nō est : quin Dñs apprehēsurus sit pro vobis arma & scutum: dicturusq; vobis. Salus vestra ego sum. Pro qua re quotidianas effundimus preces, optātes vobis incolumitatem & pacē bonā. Oro vos p pietatē: vt susceptā semel pro domus meæ libertate defensionē, minime intermittatis: studeatisq; demereri vicinos vestros, vobis cōmendatos, repetitis fauoribus: qui vr̄æ reipublicæ & fuimus semp & futuri sumus inter cæteros fidelissimi: & ad oīa vr̄a cōmoda, siqd aliqñ nostra opera vestræ pdesse magnitudini potuerimus, obsequētissimi. Valete Dñi iclyti. Ex Fōte bono. Die.xxiii. Octobris. Mcccclxxxvi.

Ioanni Maiori Eremi.XXIII.

m Agnum sane prælatorū pōdus: qbus subditorū cura incūbit. Solicitos illos esse oportet: ne qd animarū saluti: ne qd itē corporū desit necessitati. Hoc mihi in Eremo potissime curādū est: vbi quo districtius viuitur: eo maior eē debet viuēdi profectus. Quāuis autem perfectus q̄sq;, ac de Deo suo pēdēs, & in illo penitus cōfidēs, nō debet de crastino eē solicitus : īmo gloriari magis in pauptate ac rerū defectu: quia tñ nō oīum est ista virtus: vt cū Apostolo sciāt abūdare, sciāt & penuriā pati: iccirco propter imbecilliores atq; infirmiores, vtriusq; hoīs æque mihi hñda est cura. Si appetieritis supflua: culpa vr̄a est. Si necessaria ego subtraxero: mea. Absit autē a me: vt sciēs ac prudēs aliquē vestrū scādalizem. Quāobrē cōsulere tū vobis, tū mihi cupiens: mitten/

dum duxi in eremũ Vicarium nostrum: qui officinas ac singulorum etiam cel/ lulas diligentius pscrutetur: vt siquid cuiq̃ defuerit, prouideatur. Venissem ipse/ met: nisi infirmato altero genu sedere compellerer in cubiculo. Sed non minus vobis proderit Abbatis praesentia, q̃ mea. Sicut enim vices meas gerit: ita vo/ bis atq; eremo vna mecum multum afficitur. Et ambo nimirum pariter desy/ deramus: ne quando culpa nostra soliciti sitis, dicentes. Quid manducabimus: aut quid bibemus: aut quo operiemur? Longe autem vehementius optamus: vt quaeratis potius regnum Dei & iustitiam eius. Quo fiet: vt facilius reliqua omnia adiiciantur vobis. Vale. Ex Fonte bono. Die. ii. Nouẽbris. Mcccclxxxxvi.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. XXIIII.

a Liud medicamentum morbi gallici ad te mitto: quod a medico, quẽ curandae familiae gratia annuo salario conduxi, manu ipsius cõscriptũ accaepi. Affirmat se haud semel piculũ fecisse: & curasse morbo illo affectos ĩtra xii. aut ad summũ. xv. dies. Peritus mihi videt̃ medicinae artis, ac fidelis admo dum. Molestum forte erit remedii genus: sed lõge molestiorem esse audio mor bum ipsum: quo aegrotantes vexari se, supra q̃ credi possit, affirmant. Experie/ tis vtrunq;, si necesse fuerit. Si profuerit infirmis: agãt Deo gratias. Sin minus: per me non steterit: quo minus virtus de illis exiret: & sanaret omnes. Vale. Ex Fonte bono. Die. iii. Nouembris. Mcccclxxxxvi.

Petro Delphino. XXV.

d Oles: q; domus patrui mei vẽdita sit alteri: q̃ alicui gẽtis nostrae. Trã/ seunt ista a gente in gentem: quia nihil firmum sub sole. Excitare nos in cõmonitionem, hae rerum mutationes videntur: ne quid nostrũ di/ camus in hoc saeculo: qui nihil intulimus in hunc mũdum: nihilq; haud dubie inde ablaturi sumus praeterq̃ conscientiam recte aut malefactorum. Domus il/ la maximi est facienda: de qua meminit Paulus: q; non sit manufacta sed aeter/ na in coelis. Vnam, inquit alius, petii a Domino: hanc requiram: vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitae meae. Habeat sibi: qui illam emit: vt pulchriorem (vt scribis ipsum facere) ac venustiorem. reddat: idq; nõ tam ad praesens cõmodum, quod momentaneum est: q̃ ad futurum: vt inuisibilia Dei per ea quae facta sunt, intellecta conspiciat: & terrestris haec habitatio coelestem ei referat mansionem. Haec si tecum reputaueris: non dolebis trãslatas fuisse in ius alterius priuatas aedes: cum videas qnotidie & vrbes & prouintias & regna mutare Dominos: atq; in alienam ditionem concedere. Nec mirũ. Vt scias, ait Daniel ad Regem, qui vt bos foenum comedit: q; altissimus dominetur sup re/ gnum hominũ: & cui voluerit det illud. Inter caetera quae scripsisti: quae ad pu/ blicos status pertinent: placuit summopere voluntaria Tarentinorum deditio: non tam ad incrementum nostrae reipublicae: q̃ in testimonium iustitiae ac fidei Venetae. Quo quidem nomine, magis proficiet indies: q̃ vllo alio armorũ ge/ nere. Vtinam subiiciat illi Dominus etiam barbaras nationes: & dominetur a mari vsq; ad mare: & a flumine vsq; ad terminos orbis terrarum. Vale. Ex Fon/ te bono. Die. xiiii. Nouẽbris. Mcccclxxxxvi.

Guidoni Priori Angelo℞. XXVI.

r Ediit ex vrbe Saluator monachus, & olim & nunc (si volueris) tuus. Hortatus sum illũ: vt te cõueniat: pollicitus ei q; facile eẽt abs te ad/ mittendus.

mittendus. Non enim vis mortem peccatoris: sed vt conuertatur & viuat. Peccauit quidem in cœlum & coram te: sponte ac temere profectus ex angelico cõsortio in regionem longinquam. Sufficiat tibi: q͛ nõ diutius permanserit extra claustra monasterii: q͛ nulla notatus infamia reuersus est. Laudantur pulli equini: qui fractis aliquando quibus religantur funibus, hinc inde discurrunt. Expertus hic quibus incõmodis vagando affectus sit: quot aduersa in itinere pertulerit ad memoriã reuocans: firmabitur in loco professionis suæ. Tu quoq; ipsum paterna pietate recipies: quia hic filius tuus mortuus fuerat & reuixit: pierat & inuentus est. Vale. Ex Fonte bono. Die. xiiii. Nouembris. Mcccclxxxxvi.

Hieronymo Veneto Monacho. XXVII.

b Ene se res habet: proficis indies magis adhortationibus & consiliis meis. Pẽdere ex me iam totus videris: ac niti humeris meis. Infigi nõ poteris in limo profundi. Et si veneris in altitudinem maris: non te demerget tempestas aquæ: neq; obsorbebit te profundum: neq; vrgebit super te puteus os suum. Proximum ruinæ semper monachum existimaui: qui sibi facile crederet: qui obstinatius maiorum suorum sentẽtiæ repugnaret. Tribuis multum tu ornatui & grauitati litterarum mearum: imo longe magis q̃ pro meritis. Ego autem sic opinor: ac prorsus ita sentio: profecisse te plurimum illarum lectiões: iccirco potissimum: quoniam suggerente caritate conscriptæ sunt. Fidelis magisq̃ facundus sermo meus merito fuit apud te omni acceptione dignus. Crede mihi: q͛ & si imperfectum meum perspicue video, minime inuideam aliorũ perfectioni. Vtinam in te & in socio tuo q̃maxima fulgeant incrementa virtutum: & futuri sitis aliis vitæ sanctioris exemplum. Hæc est enim gloria mea: & exaltans caput meum: pie ingredientium filiorum profectus. Veniã si Deo placuerit statuto tempore ad vos: & plenius vobis coram effundam cor meũ. Nõ erit difficile tunc vobis discernere: quid potissimum eligatis: quod vtilius vobis futurum sit: Vbi tot mensium orationes præcesserint: Vbi tanta precum cõtentione imploraueritis consilium Dei. Quod & ego quoq; vobiscum per hoc tẽpus facturus sum pro vobis, sicut petistis: si forte addito intercessore, facilius quod cupitis largiatur longanimis & misericors Dominus. Vale. Ex Eonte bono. Die. xv. Nouembris. Mcccclxxxxvi.

Guidoni Priori Angelo℞. XXVIII.

r Etulit mihi Iulianus noster quid responderis super negocio Christophori sacerdotis. Improbari nulla ex parte põt responsum tuum. Remittis te ordinariis iudicibus: quoniam ordinate cupis viuere: & tribuere cuiq;, quod suũ esset. Ne expectes: vt mea opera, aut alicuius intercessione cogendus sis, huic aliquid dare, quod nequaq̃ debeas. Si ite℞ me adierit hac de causa: scio, quæ pro te illi dicturus sim. Erigat alterum (vti consueuit) supercilium, q̃tum voluerit: alte℞ deprimat. Si stare noluerit sententiæ iudicis: quod tu non recusas: pro illo apud te non sum amplius facile intercessurus. Quæ in fasciculo temporum de falsis prophetis annotata scripsisti: eadem in sacris voluminibus, præsertim veteris testamenti, sæpius repetita inuenies. Quotiẽs. n. queritur Dominus: locutos fuisse nomine suo prophetas: cum ipse nõ misisset eos: nec per eos locutus fuisset: Iccirco attendite, inquit, a falsis prophetis: qui

veniunt ad vos investimentis ouium:intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Sed quoniã & veraces prophetas fuisse legimus, & mẽdaces:si me interroges,quonam pacto veri a falsis discerni valeant:respõdebo tibi ex ore veritatis. A fructibus eorum cognoscetis eos. Habes quoq; in Deuteronomio sic per Moysem Dominum dicentẽ. Quod si tacita cogitatione responderis:quomodo possum intelligere verbum:quod Dominus non est locutus?hoc habebis signũ. Quod in nomine Domini propheta ille prædixerit,& nõ euenerit:hoc Dominus nõ est locutus:sed per tumorem animi sui propheta confinxit:Et iccirco nõ timebis eum. In hanc sententiam legisse te multa nõ dubito:qui in diuinis eloquiis assidue versaris. Requisitus Ioannes baptista:qui erat propheta,& plusq̃ propheta,an propheta esset Domini:respondit, non sum. Sed formam nobis præbẽs humilitatis:& prædicatoribus noui testamenti normam euangelizãdi iam tũc præfigẽs: Ego ait,vox clamantis in deserto:dirigite vias Domini:rectas facite semitas Dei nostri. Longius hanc rem prosequor abs te excitatus:q̃ pro loco & tempore debeo. Scrupulosa materia impræsentiarum Florentiæ prophetia:vbi vaticiniis faciles præstanẽ aures. Ego omnibus magis suaserim:vt diuinis præceptis potius q̃ prophetis mortalibus intenderent animum. Siquidem in custodiendis illis retributio multa: in his credendis interdum periculum multum. Vale. Musoleæ. Die. xvii. Nouembris. Mcccclxxxxvi.

Alberto medico. XXIX.

e Rit harum litterarũ lator Maurus Prior Castricarri,nostri ordinis Camaldulensis. Is tribus fere mensibus haud contẽnenda vexatus infirmitate adire te voluit:non tam defectu medicorum in agro Casentinate: q̃ q; plurimum spei recuperandæ valitudinis,de tua potissimum phisicæ artis peritia longo studio & vsu comparata,mente concæpit. Siquidem ex me nõ semel audiuit:q̃tum tuæ singulari doctrinæ q̃tum fidei tribuam. A me autem a tenero educatus atq; institutus:& cancelarii modo apud me fungens munere: non potest mihi non esse carissimus. Quamobrem cõmendandum illum statui tuæ pietati. Te præ cæteris delegit percurãdo inualido corpori,ac morbis affecto. Et ego consilium ac propositum eius constantissime probaui:expertus sæpius quot ex meis tua cura iacẽtes erexeris,ac propemodum ab inferis reuocaueris. Dedit Dominus potestatẽ medicis,vt lãgores curarẽt. Scriptũ est.n. Altissimus creauit de terra medicinam:& vir prudens nõ abhorrebit illam. Itemq;. Da locum medico:etenim illũ Dñs creauit, & non discedat a te:quia opera eius sunt necessaria. Deniq; curam illius habe. Quicquid enim in Priorem ipsum contuleris:mihi præstitũ putabo. Vale. Musoleæ. Die. xxvi. Nouẽbris. Mcccclxxxxvi.

Mauro Priori Castrocarri. XXX.

b Ono esse animo ad curandam infirmitatem tuam medicum: ac bene sperare,te facile recuperaturum sua opera pristinam valitudinem:gaudeo plurimum. Si fueris tibi alter medicus:proficies indies longe magis. Ponenda est ori custodia:cauendiq; sunt cibi sanitati contrarii. Tantum præterea sumendum de iis qui permittuntur: quantum stomachus possit concoquere: ne indigestio malos augeat humores: & curationem tuam difficiliorẽ ac tardiorem

diorem reddat. Negligendum quoq; tibi nequaquam est alterum medicamenti genus: quod Apostolus suadet. Infirmatur quis in vobis: inducat praesbyteros: & orent pro eo: & oratio fidei saluabit infirmum. Idem etiam admonet. Cõfitemini alterutrum peccata vestra. Et merito quidem expetẽda medicina. Ore enim confessio fit ad salutem. Quod paratus sis in omnem euentum: vt te diuinae subiicias voluntati: probo & laudo. Hoc nanq; christianum & imprimis religiosum hominem decet: pendere ex Deo suo. Nemo nostrum, quemadmodũ Romanis Paulus scribit, sibi viuit: & nemo sibi moritur. Siue enĩ viuimus, Domino viuimus: siue morimur, Domino morimur. Siue ergo viuimus, siue morimur: Domini sumus. Noli tamen negligere humana remedia: quae & ipsa a Deo sunt. Salutabis medicum nostrum meo nomine: de quo tantum tibi meo iudicio polliceri potes: qtũ de altero Hypocrate, aut alio quo vis summo physico. Valitudinem tuam cura diligẽtissime: vt citius conualescas: ne tuo diutius munere vti compellar. Musoleae. Die. iii. Decembris. Mcccclxxxxvi.

Ioanni Maiori Eremi. XXXI.

V Enit in Eremum Antonius monachus: futurus apud vos nouus anachorita: quod diu ante concupiuit. Probabis spiritũ: an ex Deo sit. Tu vero, qui nostra vice isthic fungeris, curabis: ne quid illi defuturũ sit. Bono animo nouum illud & ardunm aggreditur institutũ: vt remotior saeculo, propior fiat Deo: totumq; sese dedat contemplationibus ac diuinis rebus. Si vexari tentationibus coeperit: vti solitariorum moris est: adiuuandus erit orationibus: ac verbis & exhortationibus consolatoriis sustentandus: vt tentatio ipsum nõ apprachendat, nisi humana: donec arctiore disciplina formatus ad eremiticam vitam, idoneus effectus fuerit cum aduersariis solus pugnare: & inuicta patientia omnes diabolicos ictus scuto fidei deuotionisq; retundere. Nõ multum his ingressus sui primordiis occupetur corporalibus negociis. Cella quiescat: quae & fluctuantẽ animum ad trãquillitatem saepius reuocat: & monachũ sibi ipsi reddit. Haec tecum modo ex abundantia cordis loquor. Alioquin scio, te in huiusmodi non esse admonendum. Vale cum familia omni. Musoleae. Die. v. Decembris. Mccccxxxxvi.

Guidoni Priori Angelorum. XXXII.

f Actas fuisse in annum idutias, inter foedus christianorum Principum & gallorum Regem: per iucunde didici. Erit enim haec ad tempus cõpositio inter dissidentes partes initium fortasis cõfirmãdae pacis: quã semper bello praetulerim. Quis etenim non improbauerit excidia vrbium, vastationesq; agrorum, & raro confectas absq; vtriusq; partis pernitie dimicationes? Ego etiam minus aequis conditionibus, cum mihi liceret, pacem semper admitterem. Hanc sane solam reliquit nobis Dominus, tanq̃ veram ac perpetuam haereditatem: quam qui studiose amplectuntur: aram futurae sempiternae beatitudinis mihi videntur consecuti. Liberatam vero fuisse per hos dies Florentiam duobus periculis: gratulor summopere. Nam incendium nocturnum in palatio Dominii suscitatũ: potuisset facile, si progressum fuisset vlterius, maximam inferre publico statui iacturam: consumptis Montis codicibus qui prope erant. Et fame impulsa plebs, si in diripiẽda frumenti area & foro, quemad

modum per bonam diei partem fecerat, diutius perseuerasset: haud parui mo/menti scandalum excitasset. Magna sane famis necessitas ingens vis: cum etiam in diuinis scripturis legamus: occisos propterea a parentibus filios, ac in cibū sumptos. Quot oppida munitissima & gaudentia libertate, quæ superare non potuerunt validissimi exercitus: sola expugnauit fames: atq; ad deditionem cō pulit: seruituteq; redegit. Quamobrem benedictus Deus: qui rore suæ gratiæ propulsauit incendium, ne palatium conflagrauerit: & sua clæmentia esurienti populo consuluit, ne conseruerint manus: tumultūq; excitauerint. Quod haud procul audio abfuisse. Oro dominum: vt a fructu frumenti, cuius modo laborat inopia, multiplicetur: vt in pace in idipsum dormiat & requiescat. Vale. Ex Fonte bono. Die. iii. Martii. Mccccl xxxxvii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. XXXIII.

h Oc habemus potissimum inter mūdanas aduersitates præssurasq; in nostra potestate solatium: q̄ quandocunq; nobis libuerit, queri nobis apud amicos licet: atq; effundere æstus nostros eisdem curasq; & molestias re/ferre. Itaq; non fuisti nimius: dum vicem tuam mecum doles: oblata tibi occa/sione excusandæ (si qua fuit) tarditatis tuæ in rescribendo. Quod maxime tri/buis occupationum multitudini, & præsertim auditionibus causarum quæ tibi frequentissime delegantur & difficiles, & maximi ponderis. Cupiēti quiescere aut saltem aliquo grato occupari negocio: non potest non molesta esse mentis distractio. Sed quando transire a te non potest calix iste: qui tibi diuino propi/natur nutu: nisi biberis illum: dic & tu patri cœlesti. Non sicut ego volo: sed sicut tu. Iudicare te nihil non potest apostolica sedes: quemdiu experta & pri/mum episcopatus dignitate decorauit: & delegationū honore, graui licet atq; oneroso, quotidie prosequitur. Ignotus vero (nam vtrunq; scripsisti de te) quo modo esse possis: præsulatus & Paduani imprimis fungens minime intelligo. Notissimum te ac etiam nobilissimum, tum gradus sublimior, tum eminētior virtus tua facit. Testis tibi locupletissimus huius meæ assertionis facile esse po/test frequentissimus ille multorum te interpellantium aditus: de quo quereris. Neq; propterea hoc tibi euenire existimo: vt iudex a multis constituaris causa/rum ac litium suarum: quoniam sicut probas Apostolica sententia, contempti/bilis habearis. Dicens enim Paulus: sæcularia iudicia si habueritis: contempti/biles qui sunt in ecclesia constituite ad iudicandum: aut contemptibiles hu/miles corde intelligi voluit: cum alibi idem dicat: & contemptibilia elegit Deus: aut contemptibiles apellat sæcularium causarum iudices, respectu exerci tii vilioris: quod spirituali comparatum, contemnendum videtur. Alioquin nō corripuisset Apostolus eum: qui ausus fuit iudicari apud iniquos, & non apud Sanctos. Ego huiusmodi iudices contemptui simpliciter habendos nunq̄ dixe rim: quos & Sanctos nominat & alibi: Deos appellari non ignoramus. Diis, in quit, non detrahes. Non mihi videntur contemptibiles Aaron & Hur: quibus Moyses hoc munus demandauit: cum ascensurus, in montem dixit ad populū. Habetis Aaron & Hur vobiscum: siquid natum fuerit quæstionis: referetis ad eos. Cōtemptibiles sane fuisse nunq̄ dices septuaginta illos seniores populi ac

magistros:

magistros:quos quærenti Moysi q̄ solus tantum oneris non posset sustinere, congregandos atq̃ assumendos secū præcepit Deus: ne solus grauaretur: cui supra vires esset negocium. Demum cōtemptibilis esse non potest: qui Summi Pontificis vices gerit. Aut igitur diuide & tu cum aliis opera tua, exēplo Moysi: ad quod faciendum hortatur nos etiam in regula Sanctissimus pater Benedictus: aut patienter feras: quod vitare, etiam si velis, non potes. Nō es solus: qui vacare cupias ab his curis & negociis sæcularibus. Audi coepiscopum tuū Augustinum. Christum, inquit, testem inuoco: quoniam mallem per singulos dies certis horis aliquid manibus operari: & cæteras horas habere liberas ad legēdū, & orandum, vel ad agendum aliquid de diuinis litteris: q̄ tumultuosissimas perplexiones causarum pati de negociis sæcularibus: vel iudicādo dirimēdis: vel interueniēdo præcidēdis. Quod præter te, qui manu propria scribis plurimū, etiam scriptores quinq̃ ad lassitudinem vsq̃ fatiges: in hoc me facile superas: duo tamē & interdum tres ad hoc mecum sunt: & mecum laborant. Dego vt plurimum in solitudine, imo in loco horroris: quo haud facilis accessus omnibus patet. Multi quibus aut non vacat, aut terrori est difficultas itineris: litteras vicarias mittunt: eisdemq̃ sua negocia mecum tractāt: quibus necessario est respondendum. Alii amori erga me suo indulgētes: desyderium mei mutuis epistolis leuāt: & sic vltro citroq̃ scribimus frequentissime. Negocia ordinis quotidie noua emergentia, & molestiæ ac sollicitudinis plena, q̄ crebro me inuitū cogant arripere calamum: scio te prudentissime coniicere. Et sic tempus sine aliqua fere honesta voluptate conteritur. Aethruria omnis, & Florentia imprimis, laborat plurimum annonæ inopia: factaq̃ est fames valida in regione ista. Nō reperitur aliquis vel ætate prouectissimus: qui recordetur, pluris aliquando venisse frumētum, hordeū, milium, vitiam, & alia id genus: q̄ modo. Leguminū caritas eadem. Mendicatur passim atq̃ hostiatim panis etiā ab iis: qui alere cōsueuerunt mendicantes: & qui ingenuis orti parentibus videri interdiu erubescunt: ad multam noctem ciuitatem perambulant, petentes panē, & misericordiam inuocantes. Idem est in toto agro Florentino. Si duos aut tres pariter colloquentes videas: non alia de re verba fieri, q̄ de tritici defectu, q̄ de futura indies vrgētiore fame, audias. Bello cum fame inito: reliqua omnia obliuioni tradita sunt: & pro nihilo habentur. Exortus tumultus Florentiæ his diebus ad forum venale tritici & farinæ: vix sedatus est vesperi: adeo vt publico decreto statutum q̄primum fuerit: ne decætero viri sed mulieres tantum ad coemendam farinam & triticum conueniant. Custodiuntur horrea, diligenti cura: quæ tamē vel sic passim per rura & oppida effodiuntur. De loco ad locum iumentis conuectum frumentum etiam meridie per vim rapitur. Restant adhuc vltra menses tres: quibus non poterit meti. Quid putas fore hoc tempore? Offerunt multi iam operas suas: non alio pretio q̄ victu solo. De pane sola quæstio est. Confecti pleriq̃ ob annonæ inopiam macie rubentes exuerunt genas: & inanes faucium sinus gerunt. Ob multitudinem mendicantium, non singulis de more panis integer, sed diuisus atq̃ concisus in frusta & bucellas erogatur. Vere durissima necessitatum fames: & quæ omnia tormentorū ac mortium genera facile

superat. Exorari dignetur Dominus ab iis: quibus lachrymæ sunt panes die ac nocte: vt in diebus famis saturentur. Qui dedit semẽ serenti: etiam panem præstet ad manducandum. Et augeat incrementa frugum: qui olim de quinq; panibus tot hominum milia clæmentissime saturauit. Vale. Ex Fõte bono. Die. xiiii. Martii. Mcccclxxxxvii.

Guidoni Priori Angelorum. XXXIIII.

d Idici ex te gratissime: appulisse Liburnum naues duas, tritico onustas: expectariq; itidem alias ad dies paucos. Si ita erit (quod vtinam velit Dominus) consolationem in tribulatione recæpturi sunt famelici: & esurientes humiles, bonis replendi. Incipiebant iam multi, ob cõmeatus inopiam deficere: ac reconditis penitus luminibus rigentiq; facie, & incurua prona q; ceruice ambulare: & vix sustinere spiritũ posse: ac iminentem & proximã differre mortem. Iam mihi in mentem venerat, eius, quã deplorat, Hieremias famis. Adhæsit, inquit, lingua lactentis ad palatũ eius in siti. Paruuli petierũt panem: & non erat qui frangeret eis: Qui vescebantur voluptuose: interierunt in viis. Qui nutriebantur in croceis: amplexati sunt stercora: Denigrata est super carbones facies eorum: & non sunt cogniti in plateis. Adhæsit cutis eorum ossibus: aruit: & facta est, quasi lignum. Hæc ille tunc temporis: quod nos modo bona ex parte, & audimus & vidimus oculis nostris. Sed misereri iã cœpit Dominus populo suo: & appulsæ naues onerariæ, quas scripsisti, salutem publicã aduexere. Benedictus Deus. Vale. Ex Fonte bono. Die. ii. Martii. Mcccclxxxxvii.

Cosmo de paciis, Episcopo Arretino. XXXV.

p Romotionem tuam ad episcopatum Arretinum, iucundissime accæpi. Congratulor enim non tam tibi: cui nulla facta est dignitatis accessio: cum antea similiter episcopus fores: q̃ & populo Arretino, & mihi meisq;: qui in Arretina diocesi habemus monasteria. Præfuturum enim te ea integritate, benignitate, fide tuis non dubito: talemq; habiturum curam gregis tui: vt merito gratissimus omnibus futurus sis: ac optimi vigilãtissimiq; pastoris munere perfuncturus. Mihi vero ac meis iccirco potissimum gratulor: quod ꝑ ea, qua me supra merita prosequeris beniuolentia: eiusmodi te nobis patrẽ ac patronum exhibiturus es: vt nihil abs te neq; curæ neq; fauoris, vbi opus fuerit, in nostris negociis simus desyderaturi. Precor Dominum: a quo constitutus es super familiã suam: vt des illi cibum in tempore: vt dignationem tuam incolumen diutissime seruet: tum ad ædificationem & gloriam plebis tuæ: tum vero ad nostram tutellam solatiumq; singulare, ac totius Arretinæ diocesis perpetuã tranquillitatẽ & pacem. Præditus haud vulgari sapientia & doctrina: & religiosissimis imbutus moribus: facile omnium vota completurus es: & meum in primis: qui te plurimum obseruo & colo. Vale. Ex monasterio Sancti Michaelis Murani. Die quinta Maii. Mcccclxxxxvii.

Ioanni Maiori Eremi. XXXVI.

o Bitum Bartholomæi conuersi, eremitæ nostri, iccirco tãtum, moleste tuli: quod cũ in illa nostra solitudine, per annos circiter triginta sic vixerit: vt exemplo eremiticæ cõuersationis cæteris conuersis facile fuerit: non sine iactura loci, diem clausit extremum. Quãtum vero ad illum attinet: bene

secum

fecum actum esse, non ambigo. Bonum certamen certauit: cursum cōsummauit: fidem seruauit. De reliquo, sperare nobis licet, repositā illi esse coronam iustitiæ: quam reddet ei Dominus in illa die, iustus iudex. Itaq; in pace dormiat: intercessurus apud Deum pro nostra vicissim pace & salute. Romualdum cōuersum, ne permiseris defectu medicorum, aut infirmariorum negligētia, aliquid pati. Curam illius habe. Hanc enim abs te exigit īfirmus frater: curationē a Deo. Orabis cū coeremitis oibus pro nro prospero reditu: quē paulopost speramus fore. Vale. Ex monasterio Scti Michaelis Murani. Die. xxvii. Maii. Mcccclxxxxvii.

Guidoni Priori Angelorum. XXXVII.

e T ego sane tecum sentio rediisse me Venetiis incolumen, tum tuis, tū tuorum itercessionibus, pro me effusis ad Dominum. Gratum quoq; tibi fuisse reditum meū, nihil dubito. Quo enim propior tibi fuero: eo facilius poteris aut coram aut per epistolas mecum congredi: & notas audire & reddere voces. Quæ per Iulianum scribam, & per Petrum conuersum heri misisti ad me opuscula: contra Hieronymum Prædicatorem edita, & nuper impressa: perlegi accurate omnia. Atq;, vt semel tibi aperiam sententiam meam, quomodo sit ab excōmunicatione immunis iudicandus: nequaq̄ video. Quis tuto nō obediat summo sacerdoti? Aut qs eius præcæpta cōtēnat: nisi q non aiaduertit scriptū? Nūquid vult Dñs holocausta & victimas: & non potius vt obediatur voci Dñi? Melior est. n. obedientia, q̄ victimæ: & auscultare, magis q̄ offerre adipem arietū. Quoniā quasi peccatū ariolādi est, repugnare: & quasi scelus idolatriæ ē, nolle acqescere. Viderit ipse: quo nam ductus spū hoc faciat: vt Vicariū Christi nō timeat: nec mādata eius obseruet. Ego nimirū, si mihi occurreret, nec aue ei dicerē: ne dum cōmunicarem cum illo vlla in re. Opto, & ita precor Dominū: ne Florentina respublica aliquid patiatur mali, aliena culpa. Si iugulatus est Romæ dux ecclesiæ: & quibus autoribus id patratū sit facinus, ignoratur: rē profecto grauem & momentosam duco. Et velit Dominus: ne maiori alicui scandalo sit futura. Audimus quotidie noua & magna. Quāuis, si recolamus vetera, nihil sub sole nouum: & maiora præsentibus antiqua, & a memoria remota legamus. Sic tamen nobis videtur: qui hæc videmus oculis nostris: & auribus nostris audimus. Si ob Ducis interitum, conuersus est Pontifex vna cum Cardinalibus, quēadmodum significasti, ad reformandam ecclesiam: non erūt obnoxii propheticæ illi sententiæ. Percussisti eos: & non doluerūt: attriuisti eos, & renuerunt accipere disciplinam. Hoc si verum fuerit: aureum sæculum rediisse putabo. Vale cum familia omni. Ex Fonte bono. Die prima Iulii. Mcccclxxxxvii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. XXXVIII.

d Atam tibi audio, Domine obseruādissime, & quinq; tecū pariter Cardinalibus, summis itidem ac probatissimis viris, a Pontifice potestatem: & componendi Romanæ curiæ status: & totius ecclesiæ reformādæ. Præclarum vtiq;, & dignum summo sacerdote ac Christi vicario, mandatum. Qui sponsæ Domini sui consulendum tandem duxerit: nec pessundari vlterius tulerit diuinum honorem: ac vineæ, quā plantauit dextera sua, delitias proculcari. Cœlestis nimirum inspiratio: & ex incompræhensibili Sanctæ trinitatis archa

no non humano consilio, in Pontificis mentem, oportuno tẽpore effusa. Quid
enim oportunius hac aduersa tempestate, quid ve vtilius optari communibus
piorum omnium votis potuit: q̃ vt fundata ab exordio religionis nostræ sup
firmam petram apostolica sedes: & Apostolorum sanguine consecrata: ventis
nunc & turbinibus in eam validissime irruẽtibus, nõ dimoueretur loco: sed ve/
stris potissimum solidaretur consiliis: vestraq; sapientia & autoritate confirma/
retur. O beatum Pontificem: & imortali remuneratione dignissimum: Qui di/
uino afflatus numine, contemptis terrenis omnibus, omnes cogitationes suas
totumq; sese ad cœlestia cõuertit. Condolens iis, qui ignorant & errant: pericli
tari diutius Petri nauiculam passus non est: atq; illis demum secum gubernan/
dam regendamq; cõmisit: qui eam, inter tot fluctus ac tempestates, & in viã sa/
lutis dirigere: & in optatissimum tranquillitatis portum fœlicissime intro/
ducere: & velint & possint. Quamobrẽ accingere gladio tuo super femur tuũ,
potentissime: gladio, inq̃, spiritus, quod est verbum Dei. Aperi os tuũ, & imple
bit illud Dominus: vt, sicut es eruditissimus, proferas inter collegas tuos noua
& vetera. Dedit tibi Dominus linguam eruditam, ad vtilitatem multorum: vt
euellas, & destruas; & disperdas, & dissipes, & ædifices, & plantes. Contẽde igi/
tur præsul optime: enitere homo Dei: hanc tam egregiã tibi iniunctam operã,
nauare strenuissime: vna cum grauissimis atq; sapientissimis collegis tuis. Non
est paruifacienda huiusmodi prouintia vobis demandata: quæ omniũ animos
in certissimam visa est spem erexisse, restituendi per vos paulopost aurei sæcu/
li: ac beatæ vitæ atq; angelicæ reuocandæ. Temerarius fortasse hortator, atq;
amens videar. Verum inenarrabili lætitia gestiens, ob inopinatũ & inexpecta/
tum nuntium, optatissimum tamen: conceptum sermonem continere non po
tui. In voce gratulationis & exultationis ista protuli: non adhortationis. Expe/
ctabam haud multo post, aduẽtum dignationis tuæ in Hetruriam: paratus ad
arripiendum iter: vt te cõuenirem more meo: vbi primum applicuisses Senas.
Sed si hac tanti momenti causa differre coactus fueris reditũ tuũ: minus ægre
grauateq; priuabor gratissimo Domini mei colloquio, suauissimoq; cõgressu:
cedente probabiliter priuato meo vnius cõmodo, cõmuni ac publicæ christia/
norum omnium vtilitati. Reliquum est Domine colendissime: vt quod in vo/
tis semper gessimus: piis affectibus prosequamur. Precabimur vna cum fami/
lia oi Deũ optimũ maximũ: sine quo nihil ẽ validũ, nihil sanctũ: a quo nimirũ
bona cũcta pcedũt: vt electis vobis, & cõueniẽtibus in vnũ, ad tã egregiũ perfi
ciendũ opus, largiri dignetur spũm excogitãdi quæ recta sunt: quæcunq; pudi
ca: quæcũq; iusta: quæcũq; sctã: quæcũq; amabilia: quæcũq; bonæ famæ: si qua
virtus: si qua laus disciplinæ: hæc inq̃ oia (quẽadmodũ enumerat Apostolus)
opto cogitetis: & Deus pacis erit vobiscũ: vt illustrato splendidissimis sapien/
tiæ vestræ radiis vniuerso orbe: & errorũ tenebræ procul fugẽtur: & bene ac san
cte viuere cupiẽtium iusta desyderia cõpleãtur. Vale. Ex Fonte bono. Die. iii. Iu/
lii. Mcccclxxxvii.

Ioanni Maiori Sacræ nostræ Eremi. XXXIX.

c Ontendit a me sæpissime Petrus Eremita: idq; oportune importu/
ne: vt recludi se in cela permitterem: futurum id sibi vtilissimum per/
suasus:

suasus: vtpote quietē animi & corpis p hanc occasionē facile cōsecuturus. Reiciperētē ad hāc vsq; diē: veritus incōstātiā hoīs & corporis ībecillitatē in tā arduo ,pposito: ne forte dicturi de illo paulopost essemus: qd cōpluribus aliis huiusmodi plerūq; obiecimus. Iste hō cœpit ædificare: & nō potuit cōsumare. Mihi semp illud sapiētis cōsiliū placuit. Altiora te: ne quæsieris. Nō parꝝ mihi vidētur facere: q ī vita ista solitaria cōe Eremi īstitutū ad mortē vsq; fuerint psecuti. Et beatos eos sane existimo: qbus ita viuētibus efflare tādē isthic aīam cōtigit. Nihil adeo ipugnare humilitatē, sup quā radicati atq; fundati eē Eremitæ debēt, cōsueuit: q̄ aliqd seorsum agere: qd nō cōis monasterii regula, qd nō maiorū hortātur exēpla. Qui.n. hoc facit, qd nemo: mirātur oēs. Volētibus aūt p iter pfectiōis īcedere: ac p virtutū semitā ad brauiū tēdere supne vocatiōis: nihil importunius atq; īfestius aduersaᵗ: q̄ vana gloria. Nr̄is.n. īterdū elati successibus corruimus: nec cellulæ clausura excludi hoc vitiū nouit: qd eo maiora congerit somēta vanitatis: quo vitā elegerimus arctiorē. Legisse te arbitror de quodā eremita recluso: q imaginarie exhortatiōis tētatiōe delusus, sermonē ī cela tāq̄ ad populū solus hēbat: ac si ī ecclesia multis præsidētibus id faceret. Eo finito: cœpit, cōmutato prædicatiōis offō, missam cathecumīs celebrare. Hæc oīa senior qdā, q ad illū visitādū venerat, cū appropinquās hostio, aure diligētius explorasset: īgressus cellulam, atq; a recluso interrogatus, qū aduenisset: & an diutius præ foribus substitisset: iocose rn̄dit: se tūc aduenisse: cū ipse missam cathecuminis celebraret. His & hmōi vanis cogitatiōibus vexari assueti q recludunᵗ: nō facilē pollicēᵗ iis, q ducūᵗ hoc spū pseuerātiā. Q̄m tn̄ īstātissime petit: pbabis spm̄, an ex Deo sit. Mea pmissiōe & ɔsēsu expiaᵗ hoc vitæ genus p duos aut tres mēses. Facto postmodū piculo ɔstituemus: qd īspirauerit dn̄s. Erit fortasse dīna opitulāte gr̄a ita robustus, ī hoc singulari certamīe pugnaturus: vt facile supaturus sit nr̄am de se opiōnē: ac re ipsa p̄stiturus: qd optia spe se factuꝝ ɔfidit. Vale.

Ex Fōte bo. Die. xxii. Iulii. Mcccclxxxxvii. Eusebio Hispa. Mona. XL.

SCire cupio: qd statueris cū magnifico Oratore Hispano: & vtrū satisfacturus sis maiestati Regiæ: ac peteti vt ad se dmigres obsecuturus. Si fieri pōt: vt per Regē pseuerare tibi liceat in isto mōasterio hortor: ne quoq̄ pficiscaris. In q̄ vocatiōe vocatus es: ī ea pmaneas. Recordare: qd dixerit Dn̄s Abrahā. Egredere de terra tua, & de cognatiōe tua, & de domo pr̄is tui: & veni ī terrā, quā mōstrauero tibi: & faciā te ibi in gētē magnā. Quod si mihi rn̄deas: meminisse me debere ,ppositi tui: & qdē (nisi fallor) iuramēto firmati: quo destinasti ī aīo: nunq̄ te pmissuꝝ, vt ad aliq̄ ,pmouearis dignitatē, atq; aliis p̄ficiaris: p̄terq̄ qd & hoc solui p̄t autoritate maioꝝ tuoꝝ: nōne ī gētē magnā ēr absq; p̄latiōibus fieri potes: doctrīæ tuæ pabulū sicut facis multis sūmistrādo? Cū erudis mōachos, tibi ī disciplinā datos: cū hortaris, vt virtutē capessant: vt eluctētur aduersus mala: qbus vita nr̄a plena ē: vt cōtēptis terrenis blādimētis, ad sedē & domiciliū sūmi boni erigāt oculos: tūc mihi ,pculdubio factus videris ī gētē magnā. Cū ipitis atq; ignorātibus, qd in rebus dubiis eligāt, vn̄cūq; te aduētibus & cōuenietibus ad te cōsulēdū, latētē atq; ignotā apis veritatē: cū eisdē sacrarū scripturaꝝ pādis ac reuellas mysteria: tūc te multis præeē existimo. Deniq; cū obtusos & hebetes tuo ībuis magisterio: cū dīnæ eruditiōis exptes, ad ve

rā accēdis sapiam:tūc nimirū plurimoꝝ curā gerēs,ꝑlatorū fugeris munere:& ī gētē magnā haud īmerito factus es. Hæc ad te icirco scribo:qa te diligo. Nō reuoco tñ,qđ de te oratori semel spopōdi:ne sit apđ me,ē,& nō. Quid tuæ salu ti expediat:vtrū domi an foris vtilius tibi viuēdum sit:ac tradita tibi talēta fru/ ctuosius erogāda:tu melius nosti. Sufficiat tibi a me cōscripta hæc epistola,ani/ mi mei iđex ac testimoniū sníæ meæ. Dñs sit ī corde tuo,& ī ore tuo:vt eligas partem potiorem. Vale. Ex Fōte bono. Die.iiii. Augusti. Mccccl xxxxvii.

Paulo Orlandino Monacho Angelorum. XLI.

f Ecisti magna de puis:& ꝑ re exigua,quā ꝑstiti,magnū ad me munus trāsmisisti. Quis.n.ñ magnifecerit aureū Nesii tui opusculū? Legi ego ipm p hos dies singulari voluptate:qppe,q nesciā: an qcq̄ limatius & cultius iāpridē legeri. Adeo emēdatissima ē ī eo loquēdi rō:vt ñ a recētiore aliquo scri ptore æditū:sed ex veteꝝ officina deprōptū,merito videaẗ. Amare cœpi q̄pri mū hoīem,añhac mihi icognitū:& igenio & doctrīa claꝝ:atq; ātiqtatis æmu/ latorē studiosissimū. Det illi Dñs lōgiorē vitā:vt hmōi lucubratōibus pñs nr̄m ditet sæculū:atq; amicoꝝ,q eas lecturi sunt,honestissima ipleat vota. De vatici niis,quæ libello cōtinētur,nihil dico. Ingeniū tātūmō Nesii ac stilū (si qđ tñ iu/ dicare de coloribus pt cæcus) sūme pbo. Si qđ vero prædixit:qđ ī pſiæ vr̄æ cō modū ac decus aliqñ cessuꝝ sit:cōfirmet illud Deus:vt ab euētu (qđ aliter sciri neqt) cognoscamus:nō tā īter bonos oratores Nesiū,verū ēt īter veros vates, haud iniuria eē numerādū. Vale. Ex Fōte bono. Die.ix. Augusti. Mcccclxxxxvii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. XLII.

n On fuit necessariū:vt rñderet lr̄is meis dignatio tua. Lōge mīus opor tuit dilationē rñsiōis excusare. Nisi q; mitis Dñs,& humilis corde ma/ iora īdies ꝑfert hūilitatis inditia:cū reqescat sup eū spūs Dñi. Nō sunt cōsilia, quæ scribo:sed vota. Annuat iis Dñs pro sua clæmētia:vt quæ honeste ac reli/ giose cupimus:salubriter ipetremus. Opus eē grā dīna ad hoc pficiēdū opus: nō me latet:qñ sine illa irriti eēnt futuri conatus vr̄i. Sed quæ Dei miseratiōe ꝑ/ uenit aīmū Pōtificis excitauit ipulit,ad demādādū vobis negociū:eadē comita biẗ vobiscū ad pficiēdū. Potēs ē.n. Deus oēm grām abūdare facere ī vobis:vt ī oībus semp oēm sufficiētiā hñtes,abūdetis ī oē opus bonū. Ipse ē:q dat velle & posse,ꝑ bona volūtate. Stabit fortasse ex aduerso:ac sese obiiciet Sathan huic egregio facinori:tabescēs ac mœrēs,aduenisse tp̄s domus Dñi reædificādæ: & quo saltē īstaurenẗ sartatecta tēpli:atq; ī eo vetus illud cādelabꝝ ductile ex au/ ro mūdissimo cōfectū erigaẗ:cui supponēda sit lucerna,quæ tā diu sub modio latuit:vt luceat oibus,q ī domo sunt:q ī ecclesia Dei chr̄ianā & catholicā cōfitē tur fidē. Sed timēdus nō ē:q nisi pmissus nihil pōt. Cōterēdus erit sub pedibus vr̄is velociter prīceps mūdi huius,ac rector tenebraꝝ. Vis videre Dñe colēdis sime:q; nō temere hoc mihi de vobis pollicear: q; p vos ꝑpediē discutiēdæ sint errorū nr̄orū,qbus iā diu inuoluimur tenebræ? Redeamus ad cādelabrum aureū:de quo mō incidit mētio. Præuidisse mihi videẗ haud dubie hoc futurū: q sex cooptauit:ac ꝑphetasse cū sit Pōtifex tpis istius,nō verbo,sed facto,sed si/ gno,sed ꝑfecto ac mystico senario numero. Facies inqt,cādelabꝝ ductile ex au/ ro mūdissimo. Sex calami egredienẗ de hastili ex lateribus:tres ex vno latere &

tres ex altero. Et paulopost. Facies, ait, & lucernas septẽ: & pones eas sup cãdelabrũ. Nõ idiget iterpræte hoc vaticiniũ. Satis meo iudicio p se patet. Videmus nõ p speculũ in enygmate: sed facie ad faciẽ: huius cãdelabri hastile Põtificẽ: sex calamos de illo egrediẽtes, eiusdẽ numeri sibi ascitos p̃res. Ecce cãdelabrũ aureũ, iã erectũ fulgere nobis cœpit. Quid putamus fore: vbi Dñs, q dixit de tenebris lumẽ splẽdescere, supposuerit cãdelabro lucernas septẽ? Nõne cõtinuo abiecturi sumus opa tenebrarũ: & iduturi arma lucis: sic vt in die honeste ambulemus? Verũ de hoc satis. Nõdũ me adiit Abbas de Castagneto. Vbi mihi retulerit, de quibus summatim scripsit dignatio tua: tũc, si oportuerit, plenius rescribam. Vale. Ex Fonte bono. Die iiii. Septembris. Mcccclxxxxvii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. XLIII.

Dici vix posset: q̃to repletus sim gaudio, ex optatissimo dignatiõis tuæ aduẽtu i Etruriam. Parũ abest a triẽnio: q̃ nõ vidi te Dñe colẽdissime. Hoc triẽniũ mihi sæculũ fuit. Gaudeo ãt magnope, icolumẽ te aduenisse in patriũ solũ. Lætificasse te nõ dubito mœrẽtẽ ciuitatẽ tuã, & oẽm circa regionẽ, ob diuturnã itermissiõnẽ reditus tui: & exultasse oĩa illa ligna syluarũ añ faciẽ Dñi, q̃m venit. Expostulãtẽ iã tecũ, & quasi insultãtẽ populũ tuũ videbamur audire. Quãta audiuimus facta i vrbe Roma? Fac & hic i p̃ria tua. Accæpisti mãdata a Põtifice, sup reformãdo curiæ statu. Sed & nos oues pascuæ tuæ, tuo idigemus pabulo sustẽtari: & potari torrẽte voluptatis tuæ. Veni igit̃, & libera nos: & oñde faciẽ tuã, & salui erimus. Et vt me vera, ñ cõmẽtitia imagiari nouerit pietas tua: vnũ de pluribus referã, quæ isthic facturus es bona. Scripsit heri mihi Guido Angelorũ Prior: & idẽ affirmat Basilius Abbas: decreuisse illũ oĩno, p̃curatorẽ te cõstituere ad renũtiãdũ prioratui Angelorũ iis cõditionibus: quæ tibi ex lr̃arũ ipsius exẽplo p̃spicue cõstabũt. Sctã vtiq; & salubris cogitatio: quæ te autore opus p̃fectũ paritura ẽ. Mouebo hic hodie: & iexpectatũ iter aggrediar: ne p me tã inopinatũ ipediat̃ boñũ. Vere oĩa tp̃s hñt: & nihil est ei difficile: in cuius p̃tãte sunt oĩa. Q ñ vult, miseret̃: cui p̃priũ ẽ misereri semp: cuius misericordia plena ẽ terra. Cõfecto itra biduũ, vt spo, aut triduũ negocio Florentiæ: reuertar Camaldulũ: præstolaborq; lr̃as dignatiõis tuæ: añq̃ illã cõueniã. Sicut p iternũ tiũ admonitus sũ tuo noĩe, vt faciã. Lõgiorẽ p̃ducturus corã sermonẽ cũ Dño meo ad paucos dies: nõ ero mõ p̃lixior. Vale. Ex Fõte bono. Die. xix. Septẽbris. Mcccclxxxxvii.

Hieronymo Veneto Monacho. XLIIII.

Euersus famulus nr̃ cũ iumẽtis, q̃bus vecti estis Rauẽnã: attulit mihi fructus terræ illius: cicer rubeũ, quo cisalpini nr̃i miĩme vtũtur: & nucleos pineos: Attulit & maris fructus, pisces duos: & q̃dẽ tantos, vt referrẽt nobis duo cætegrãdia. Sic voluit Abbas tuus: sic forte tu suasisti. Si minus cumulatũ, & exiguũ magis, vt ñ dicã nullũ, ad me munus trãsmisisset: cõsuluisset ãplius & meæ modestiæ, & iumẽtorũ labori. Hẽo tñ gr̃am: vbi potuero, eadẽ vicissim relaturus. Nõ potuisti ñ expectatus redire ad monasteriũ: cũ tua potissimũ opa Abbas idigeat, ad tãtã p̃ferẽdã molẽ. Per mare illud magnũ & spatiosum facile piclitaret̃ nauis: si solo gubernatore absq; remigibus deducẽda eẽt i portũ. Ita munia tua studiosius iple. Labores manuũ tuarũ si mãducaueris: btũs es, & bñ tibi erit. Accæpisti duo talẽta. Si alia duo suplucratus fueris: auditurus es a Dño.

Euge serue bõe & fidelis:qa sup pauca fuisti fidelis:supra multa te cõstituã:itra i gaudiũ Dñi tui. Quod petisti in calce epistolæ tuæ,fiet:nec relinqueris a me in tẽpore superboꝝ sine adiutorio. Venerabilẽ fratrẽ nr̃m Samuelẽ Abbatẽ tuũ,q te mihi cõmẽdauit,salutabis meo noĩe. Vale. Ex Fõte bono. Die.xxv. Octobris. Mcccclxxxxvii.

Eusebio Hispano Monacho. XLV.

b Ene,meo iudicio cõsuluisti tibi:vt decreueris,nõ tã meã secutus sniam,ꝗ tua spõte,pseuerare in isto monasterio:& i ea vocatione,qua primũ vocatus es. A Dño factũ est istud:vt Hispanus hõ in Italia,cõtẽtus vitã ducat: vt cœnobiũ extra patriũ solũ semel igressus dicat, Hæc reqes mea i sæculũ sæculi:hic hĩtabo,qm̃ elegi eã. Nõ ab re doctrina eminẽtissimũ te fecit Dñs:vt scires,debere te quidẽ patriæ caritatẽ multã:sed illi lõge maiorẽ. Relinquere nos hortat̃ domũ propriã,parẽtes,facultates,& cætera id genus:vt nouerimus certos affectibus limites eẽ cõstitutos:& ordinatã oportere eẽ in nobis dilectionẽ. Amandã nõ negauerim,apud quã nati sumus,patriã:sed huic merito præferendum affirmauerim in amore,rerũ oĩum opificẽ,ac totius mũdi cõditorẽ Deũ. Patefecit nobis semel asperã ad beatitudinẽ viã & sermone & ope: vt terrenis affectibus mitigatis,ac cõtẽptis voluptatibus oĩbus,facilius ad cœlestia animũ intẽdamus. Inseruire cõmodius licet spũi,procul a carne & sanguine cõstitutis. Si igitur spũ viuimus:spũ & ambulemus. Spũs.n.est,q viuificat:caro non prodest qcq̃. Elegisti tibi apud Sãctũ Michaelẽ certũ ac stabile domiciliũ:vt remotus a blãdimẽtis carnalibus,humana cõtẽnas:diuina suscipias: & religiosus ac pius Dei cultus diuturnã atq; ẽt ppetuã in te habeat firmitatẽ. Veꝝ hæc supfluo ingerũtur tibi:q cœlestẽ eruditionẽ optime edoctus es:ĩmo qui ad hm̃õi quotidie alios excitas atq; accẽdis,docẽdo,hortãdo,admonẽdo. Nec.n.verẽdũ arbitror,facile tibi obiici posse apostolicã exprobrationẽ. Qui alios doces:teipm nõ doces? Et verbo piter & exẽplo iuuẽtutẽ illã instruis. Cuius si doctrinæ ihæserint:vt p te meditẽtur in lege Dñi die ac nocte:futuri sunt tanq̃ lignũ,qd plãtatũ est secus decursus aquaꝝ:qd fructũ suũ dabit i tpe suo. Apposuimus manũ reformãdo monasterio Angeloꝝ,angelico nimirũ hĩtaculo:& qd præ cæteris oĩbus nr̃i ordinis cœnobiis maximi faciẽdũ puto. Spamus successura ad votũ ꝓpediẽ oĩa. Implorabis & tu pro hoc tã pio ope cœleste auxilium:vt fauere dignetur Dñs votis nr̃is:& liberata tãdẽ domus illa tã diutina seruitute: miseratiõe ipsius atq; clæmẽtia i pristinã vẽdicet̃ libertatẽ. Oratorẽ Hispanũ,viꝝ clarissimũ meo noĩe salutabis:cõmẽdabisq; me plurimũ ipsius magnitudini. Vale Ex Fõte bono. die.xxvii. Octo. Mcccclxxxxvii.

Petro de Port. Monacho. XLVI.

Ræsentiã meã illis potissimũ exhibeo:qbus necessaria videt̃ magis.

p Delectaris tu qdẽ cõgressu nr̃o:cupis a latere meo nũq̃ discedere:ñ qa me opus hẽas:sed tm̃ qa me diligis. Sũt,q adhuc nutriri lacte ĩdigeãt: qbus si diutius alimẽta subtraxero,facile deficiẽt. Esurire ipse nõ potes:q solidũ ẽt cibũ potẽs iãdiu es aliis subministrare. Itaq; si me isthic videre desyderas:expecta tantisp,donec mihi aliq̃ detur veniẽdi occasio: Quæ vtinã vtriq; nr̃m,ac vniuerso quoq; ordini,& honestissima & fœlicissima sit futura. Si me iterea crebris lr̃is,queãdmodũ es pollicitus,visitaueris:æqore aĩo feremus ãbo mutuũ desyderiũ. Conabor & ego (mõ mihi p occupationes licuerit,qbus vtplurimũ

absente

absẽte Abbatæ vicario nr̃o grauius obruor) rescribere ad te. Hoc.n.scribendi munere libẽter tecũ vtor. Porro, q̃ petis bñdictioñe meã, ob electũ tibi pp corporis ibecillitatẽ, apud Lẽmi ῥυσοδοχεῖον domiciliũ: nõ es tuo pio fraudãdus desyderio. Bñdictio.n.pr̃is, sicut legimus, firmat domos filiorũ. Recæpisti te ĩ honestũ locũ: vbi indulturus vitæ remissiori, cõmodius ĩfirmitati tuæ cõsulas: ne cui de ordine grauis ac molestus fores. Nõ videberis penitus extra ordinẽ positus: q̃ ordinatã elegeris mansionẽ. Et admissus hospitio: hospitalitatẽ, sicut Paulus admonet, nõ facile obliuiscẽris: p̃ quã placuerũt q̃dã, angelis hospitio recæptis. Prodeẽ quoq; haud parũ poterit saluti aĩæ nomẽ loci. Quotiẽs.n.aĩaduerteris, eẽ te ἐν ξενοδοχείῳ: totiẽs cogitabis nõ hẽre te hic manẽtẽ ciuitatẽ: sed futurã inq̃rere: Eẽ quoq; te mõ hospitẽ & aduenã: q̃m dũ sumus in corpore, p̃egrinamur a Dño: sed futurũ cõciuẽ sc̃orũ, & domesticũ Dei. Quãobrẽ ĩ eodẽ lẽmi hĩtaculo, me annuẽte atq; cõsentiẽte victurus: bñdicaris a Dño. Testamẽtũ suũ cõfirmet sup caput tuũ: cognoscat te ĩ bñdictionibus suis: cõseruet tibi misericordiã suã: & ĩuenias grãm corã oculis eius. Cæterũ opa tua, nunq̃ mihi eẽ poterit nõ vtilis, nõ grata. Feci ĩãpridẽ piculũ: qua prudentia, qua celeritate, qua fide, negocia expedias. Vales ĩgenio & ligua. Accedente doctrina: nihil in te, ad illa cõmode absoluẽda desyderari põt. Bernardinũ nr̃m expetis nõ iniuria, ad reformãdam Angelorum domũ: atq; ab iteritu vĩdicãdã. Prudẽtissime coniicis. Mihi quoq; placeret summopere. Sicut fuerit voluntas in cœlo: sic fiat. Vale. Ex Fonte bono. Die.xxvii. Octobris. Mcccclxxxxvii.

Cosmo Patio Ep̃o Arretino. XLVII.

q Vod benigne excæpis eremitas nr̃os: hẽo grãm dignationi tuæ. Si q̃ in re cõtulit synodo, ipsorũ p̃ñtia: accæpisse ego potius existimo bñficiũ, q̃ dedisse. Bñficiũ.n.accipit: q digno dedit. Quãobrẽ nõ fuerũt p̃pterea agendæ mihi gratiæ. Quæ ad synodum pertinent: retulerũt mihi seriatim omnia. Improbari profecto nihil eorum potest: quæ & pacato animo, & cõcordi voto, te potissimum præsidẽte decreta sunt. Conuenistis in vnum: vt nõ suo quisq; cõmodo, sed cõi vtilitate, quæ fuerant p̃tractãda, oĩa metireẽt: æstimaret: p̃pẽderet. Et ita factũ est. Sit nomẽ Dñi bñdictũ: quo inspirãte atq; aĩante, a tã fœlici primordio pastorale munus auspicatus es. Cœpisti ædificare supra firmã petrã, supra angularẽ lapidẽ: ĩ quo oĩs ædificatio constructa crescit in tẽplũ sc̃m in Dño. Spare tũ mihi, tũ oĩbus licet: futura indies maiora tui ep̃atus ĩcremẽta: vt facile p te coædificẽtur, quorũ tibi demãdata ẽ cura, in hĩtaculũ Dei, in spirtui sancto. Vale. Ex Fonte bono. Die.xxix. Octobris. Mcccclxxxxvii.

Paulo Antonio Soderino Vexillifero. XLVIII.

e Xpetitus iãdiu, ita exigẽtibus magnitudinis tuæ meritis, ad primũ ac sũmũ Florẽtissimæ ciuitatis tuæ locũ: ĩplesti tãdẽ amicorũ vota. Bñdictus Deus: q cũ voluerit, hũc humiliat, & hũc exaltat: q̃ñ nõ est p̃tãs, nisi ab eo. Videre mihi videor, erectũ populũ tuũ ĩ spem maximã: sicut prudentissime, ita & fœlicissime admĩstrandã p te eẽ rẽpublicã: quo maxime tpe, tali ĩdigebat gubernatore: Voluit senatus ille freqũẽs, cum de præficiendo rectore cogitaret, id muneris tuæ fidei sapiẽtiæq; committere: vt fatigata diu ciuitas, in tuo potissimũ nobilitatis sinu reqesceret: cuius ingenii præstãtiã admirabilesq; virtutes,

haud impares tanto magistratui dignitatiq cognosceret. Et ego facile fore cõfido: superaturum te etiam expectationem omniũ: qui pro tua integritate & iustitia nouerunt pendere te ex Deo tuo: atq in eo spem oẽm collocasse, in cuius manu est & potestas & imperiũ. Sit itaq tecum Dñs Soderine præstantissime: cõceptã quoq in nobis de tua promotione lætitiã, augere dignetur indies magis: vt te præsidente, te duce statũ vr̃æ libertatis amplificet: & sempiterno æuo confirmet. Vale. Ex Fonte bono. Die. ii. Nouembris. Mccccclxxxxvii.

Bernardino Vicario nostro. XLIX.

n. Ouum scelus, & nostra ætate inauditũ, heri primũ didici ex lr̃is tuis. Ex Hispania videlicet ad mille diuersoꝝ ordinũ religiosos, quos conuentuales vulgus noĩat, cõi consensu in Affricam enauigasse: atq ibidem relicto veri Dei cultu, abnegataq christiana fide, ad ritus sese gẽtiliũ transtulisse: eo q indulgẽtes vitæ laxiori cogerẽtur a Rege suã quisq regulã obseruare. Miror tantæ multitudinis cor vnũ & aĩam vnam, in adeo detestabile facinus cõiurasse. Miror multo magis doctrinã insipientiũ: cum ex iis multi vt scribis forẽt sacræ theologiæ professores: tam facile potuisse a veritate auditũ auertere: & ad fabulas cõuerti. Peccauerunt peccatũ maximum: propter quod irato olim Dño contra populũ idolis deditũ: ceciderũt vna die quasi. xxiii. milia. Audierant isti: nouerant: legerant. Neq idolatræ efficiamini. Et item idẽ Paulus. Fugite, inqt, a cultura idolorum. Et ambulantes in lumine Dñi Dei nostri, inuoluti sunt inextricabilibus tenebris: & pueris alienis adhæserũt: secuti superstitiones mortiferas, errores q turpissimos. Nõ possum mihi psuadere: differẽdã esse diutius vltionẽ a Dño ĩ hmõdi sacrilegos & contẽptores suos: Quorũ q̃to fuit autoritas grauior, certiusq de christiana religione iudiciũ: eo nimirũ piculosiore exẽplo, & maioꝛ scãdalo, a fide catholica defecerũt. Vere antichristi oẽs. Nũc ãt, ait apostolus ãtichristi multi sunt: quoꝝ Deus vẽter ẽ, & gloria in cõfusiõe ipsoꝝ: q terrena sapiũt. Quibus recte obiici põt: quod fuerit magr̃i ĩsipiẽtiũ, & doctores errantium. Hortati sunt sæpius christianã plebẽ. Nolite iugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio iustitiæ cũ iniquitate? Aut quæ societas luci ad tenebras? Quæ aũt cõuẽtio Christi ad Belial? Aut quæ ps fideli cũ ĩfideli? Qui aũt cõsensus templo Dei cũ idolis? Et nihilominus ipsimet auerterũt se: & non seruauerunt pactũ: & fornicati in adinuentionibus suis, ab alienati sunt retrorsum. Suscitabit (vt cõfido) cõtra impios Dñs spũm Regis christianissimi, tanq̃ alterius Hieu: qui pcussit oẽs sacerdotes Baal in ore gladii. Verũ de hoc satis. De arce Sãcti Angeli, fulmine icta & dissipata: cõflagratis simul munitionibus, quæ intus erant: nihil scribo. Alias nõ dissimulaui: quid super hoc sentiam. Nisi Dñs ædificauerit domũ: in vanum laborauerũt, qui ædificãt eã. Nisi Dñs custodierit ciuitatẽ: frustra vigilat, qui custodit eã. De munitionibus eoꝝ: qui cõfidũt in virtute sua: & in multitudine diuitiarũ suarũ gloriãtur: dicit p ꝓphetã Dñs. Oẽs munitiones tuæ, sicut ficus cũ grossis suis si cõcusse fuerit, cadẽt ĩ os comedẽtis. Et paulopost. Deuorabit ignis vectes tuos. Solare Hieronymũ monachũ ꝓ sororis vnicæ obitu. Satisfecit naturæ debito: cui oẽs obnoxii sumus. Nõ tristet eius desyderio. Magis ãt ꝓ dfũcta exoret: vt a pcis soluat. Vale. Ex ædibus

nris Musoleæ.Die.xi.Decebris.Mccccl xxxxvii. Gabrieli Monacho & sociis.L.

Ongissima expectanti est vel breuis mora.Et quo propior est res,qua frui optamus:eo maiore occupantur ægritudine animi. Sic & vobis modo accidit:præstolantibus euentum reformationis futuræ Angelici monasterii.Et ego dico vobis:Qui pusillo aio estis:mēte cōualescite. Cito enim veniet salus vestra.Quare frustra mœrore consumitur spiritus?Nunquid abbreuiata est manus Domini:vt non possit saluare?Producuntur fere semper Romæ negocia.Nodum in scirpo quærūt.Quantacunq; vsi fueritis diligētia: nouæ indies magis difficultates,noua impedimēta,in absoluendis rebus emergūt.Nunc adire Pontificem non permittitur protector:nunc aliis ipse distringitur curis:vt officio suo aliquando defuisse coactus sit.Si vera mihi ex vrbe afferuntur:eritis propediem compotes voti vestri.Maior nimirum suscæpti negocii portio peracta est.Facile,si per vos non steterit,quod reliquum est,absoluetur.Pro ipsius expeditione,ne putetis me idormisse desidiæ.Tot ppterea scripsi ptectori epistolas:vt excessisse merito iudicari queā modestiæ limites. Patiētes itaq; estote:& idipsum interim dicatis omnes:nec sint in vobis schismata.Ante omnia orate pro futuro pastore:vt talem vobis elargiatur Dominus: qui sit vobis per omnia imitandus:qui sit ita moratus,ita animo & vita constitutus:vt facer conuentus vester,& tanti nominis cœnobium postulat. Nec adducatis in medium,queadmodum scripsistis,defectum monachorum, qui ad hanc prouintiam sint idonei.Potens est enim Dominus suscitare de lapidibus filios Abrahæ.Non displicet mihi,quem expetistis,Ioannes Baptista:quē dedi vobis vicarium pro me tantisper:donec præficiendus fuerit loco nouus Prior. Bene educatus in Eremo atq; institutus religiosam ad hanc vsq; diem vitā duxit.Asperam ac difficilem,quam solitarius tenuit,viam suo facile exemplo mōstrare idoneus est:ad exercitium & corroboramentum virtutis,& rigoris monastici.Verum quoniam nō est huius temporis,noui futuri pastoris electio:nulla sit itidem mentio.Clamastis iampridem ad Dominum a facie tribulantis:vt mitteret vobis Saluatorem & propugnatorem. Quēcunq; sane mittendū decreuerit:de duobus alterum deesse nō poterit Ioannibaptistæ.Aut Saluator hic, quem expectatis,futurus est:aut præcursor Saluatoris.Valete in Dño. Ex ædibus nostris Musoleæ.Die.xxvi.Decembris.Mccccl xxxxvii.

Vgolino Verrino Florentino.LI.

g Audeo plurimum:q; inchoatum iampridem opus tuum,etiam inter multiplices occupationes,nequaq̄ itermiseris.A trinitate exorsus carmen heroicum fatigari non poteris in perficiendo volumine:eadē tecū cooperante,& sermonem cōfirmante. Christianis hominibus christianū cudis opus: & poeta cum sis,non lasciuioribus versibus ludis:non pocula,nō serta,nō iocos describis:vt faciunt,ac fecerunt multi:qui cum habuerint iter rectū,deuios anfractus secuti sunt:& in cathedra pestilentiæ sedentes meditati sunt inania. Nō tu inq̄ sic.Sed perfectæ potius consumatæq; virtutis æmulator,in lege Domini meditaris die ac nocte:& assertor veritatis factus,ac corrector prauitatis humanæ:strenuum te diuinæ maiestatis præconem exhibuisti.Perge,quæso,Ver/

rine mi: vt facis: & incumbe operi, iam ad finem vergenti atq; inclinanti: si for te & nos haud multo post participes futuri simus fructuū laborum tuorum: vt & tu quoq; gloriabundus in Domino, diuinum vsurpes eloquium: & dicas. Re spicite: quoniam non mihi soli laboraui: sed & omnibus exquirentibus discipli nam. Vale. Ex secessu nostro Musoleæ. Die. xxvii. Decembris. Mcccclxxxxvii.

Guidoni Priori Angelorom. LII.

q Vod in tribulatiōe dilatauerit tibi Dominus: magnopere lætor. Apo stolos æmularis: Qui ibant gaudentes a conspectu concilii: quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Luctari dudū cœpisti cū aduersa fortuna: & cum illa sæpius conseruisti manum. Non tamē deprimi po tuisti: non prosterni ad terrā atq; collidi. Inualuisti hucusq; diuino munitus auxi lio: & contra supplantare conantem, fortior subsiluisti. Dominus enim tecū est, tanq̄ bellator fortis. Ingemunt multi ad ictum collaphi: & tu inter tormenta & persecutiones rides. Vt idem perseueres: cupio admodum. Bene autem ac pru denter facis: ꝙ recipis te in cellulam, tanq̄ refugium curarum tuarum. Nā præ terq̄, ꝙ declinas a facie eorum, qui te persequūtur: potes in ea orare cōmodius patrem tuum: & ab eo precibus facilius impetrare: vt in patiētia tua possideas animam tuam. Inclusus in ea, subtrahis te non odientibus scandalorum fomē ta. Et tu nihilominus tranquilla & dulci quiete perfruens, obsecras pro trāsgres soribus: ne pereant: & carbones ignis cōgeris super capita eorum. Vale. Ex no stro recessu Musoleæ. Die. xxix. Decembris. Mccccclxxxxvii. Eidem. LIII.

v Rbani mortem, quam mihi primus significasti, ī hoc præcipue ægre fero: ꝙ ignorem: vtrum anteq̄ decesserit, reconciliatus fuerit congre gationi nostræ Venetæ: quam viuens diutissime impugnauit afflixit. Verum vt noueris melius naturam hominis & mores: aliquid de illo subiiciā, quoniam mihi notissimus fuit. Educatus mecum in cœnobio Sācti Michaelis: fuit mihi ibidem præ cæteris deditissimus: & singulari me semper caritate dile xit. Innouiciatu & vltra per annos aliquot, cum esset adolescētulus: multa de se futuræ probitatis ac perfectionis dedit argumenta. Siquidem laicus annos na tus. xv. ad prædicationes Gulielmi Eremitæ, tunc magni nominis viri, ac tota Italia celeberrimi, magno feruore conuersus est. Voluit eius eē discipulus: & se qui illum quocunq; iuisset. Sed homo prudens, & austerioris vitæ, nō est passus adolescentem eius ætatis, suis inherere vestigiis: veritus forte ne peregrinaret in feruore: quem maximum præseferebat. Nam lachrymosum illum appellare cōsueuerat: ꝙ in lachrymas & fletus vberrimos facile resolueretur: Quod post modum in monasterio diu experti sumus. Hospitante per eos dies apud San ctum Michaelem Eremita, quoniam mihi erat optime cognitus: accersitus est Vrbanus ad eum visitandum: & vno cōgressu me præsente ab eodē persuasus, vt apud nos sub monastica institueretur disciplina. Atq; vtinam non ego eū ex ea cœnobii quiete amouissem. Me etenim autore promotus est ad triēnalē ab batiæ Classensis administrationē. Vbi postmodum qualis apparuerit: quantum mutatus ab illo priuato Vrbano: ne expectes, vt referā. Habes ī prouerbio. Ho nores mutant mores. Fuit tamē semper vitæ cōtinentissimæ: & ab omni lasci

 uia abhorrēs:

uia abhorrens:somniq; ac cibi parcissimi. Seuerissimus quoq; scelerũ vltor: & aio ad maxima quæq; aggredienda intrepidus. Quãuis eum semper habitum oris gessit: vt mitissimi ingenii secum colloquentibus videretur. Quare potissimũ factũ arbitror: vt fauores illi apud Principes & magistratus haud facile defuerint. Hoc ego in eo præcipue sum admiratus: q̃ i gerẽdis rebus, nullo vnq̃ labore fatigatus sit: nullis aduersitatibus victus. Multum audaciæ illi erat in subeundis periculis: verum inter illa haud minus consilii. Victus plerũq; maiores semper vires resumere visus est. Pulsus demum Classensi Abbatia, ad Ducẽ Sabaudiæ se contulit: in cuius oculis tantum gratiæ inuenit: vt & breui monasterium, illius sumptibus erexerit: & in eo congregationem monachorum educauerit. Ibidem, vt audio, concessit naturæ. Parcat ei Deus: & in Abraæ sinu ipsius animam collocare dignetur: pro cuius requie (sicut teneor) & orare sæpius, & offerre imaculatum sacrificiũ curabo. Expectatione cedendi prioratui consumeris. Nos quoq; tecum certamus desyderio: vt quiescas aliquando a tantis malis. Sed cito vt coniicio, veniet salus tua: & dies isti non elongabuntur. Vale. Ex Musolea. Die. xxix. Decembris. Mcccclxxxxvii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi. LIIII.

i Gnorat humilis merita sua. Quãobrem nihil miror: si qualia sint verba tua nescias. Sed nõne auris verba diiudicat? Verba tua optime Dñe mihi semper fuerunt verba bona: verba consolatoria. Si quando enim mœrore deficere visus sum, quod sæpius accidit: confirmasti me in verbis tuis. Quotiens me iacentem erexeris: & desperatione tanti perferẽdi oneris obrutum ac mente confusum, in meliorem spem excitaueris: & conniti etiam supra vires feceris: sum ego veracissimus testis. Expertus enim sum idipsum frequenter: & recordatus sum, non temere scriptum esse. Verba sapiẽtium, sicut stimuli: & quasi claui in altum defixi. Sentire itaq; de teipso potes, quomodocunq; volueris: in hoc ego non fallor. In caritate autem te loqui: & exhibere pro viribus officium tuum: nemo nisi a caritate alienus non credit: apertissime omnes norunt. Scripsi propterea iis qui me ad commendandum tuæ dignationi Angelorum negociũ: importunius vrgent: nõ stare per te, quin citius expediatur. Esse ipsos potius dilatæ rei autores: q̃ tardauerint Romã mittere: quæ ab eisdem totiẽs requisieras. Licet tandem miserint superabundantius, q̃ postulasti, multas priorum electiones, autoritate generalium cõfirmatas. Quicquid fuerit te interprete per summum Pontificem constitutum: exequar libẽtissime. De Rotæ monasterio quid aliud repetã, nescio: nisi q̃ cum sit Rota in manu tua: quocunq; tuæ pietati magis placitum fuerit vertas illam. Tantũ obsecro Domine: mitte, quẽ missurus es: vt expectatiõi ordinis satisfiat. Abbatia Poplenæ maiora mihi præbuit negocia: q̃ initio futurum speraui. Siue autẽ temporũ conditione siue ministrorum meorum imprudentia ita euenerit: ego hoc ascribo peccatis meis: quibus factum sit: vt non meruerim beneficium gratis accipere. Non doleo pp pecuniam, aduersario iccirco numeratam: nisi q̃ optabam, vt in meliores atq; honestiores vsus conuerteretur. Dedicatum gloriosissimæ Mariæ cœnobium: non diutius ab ea destituendũ spero: & quod nostris non valemus meritis, eius

facile patrocinio consequi poterimus. Erit cōtentus Marianus Procurator physci pro sua modestia: vt mulctatum semel fuerit admissum peccatum. Nō enim iudicat Dn̄s bis in idipsum. Si quid vltra tentauerit: adiecerit meo iudicio malum malo. Quā scribis, spem pacis esse apud vos: eandem audio Florentiæ cœpisse vulgari. Quandocunqꝫ illa aduenerit: optatissima certe nobis aduenerit. Prope sit iam Dominus: & pacem iis qui longe: & pacem iis qui prope, sua clæmentia largiatur. Res Romanæ curiæ nihil immutatæ, accinctam eam itineri, & fortasse venientem, morantur. Auferat omnipotens ab omnibus tam expectati boni impedimenta: & a sanctuario suo incipiat. Vale. Ex ædibus nostris Musoleæ. Die. xxx. Decembris. Mcccclxxxxvii.

Christophoro Monacho Fontis boni. LV.

a Ccommodatius semper in monasterio q̄ in priuato, diuinum persoluimus officium: & ecclesiasticas cerimonias ibidem plenius obseruamus. In ecclesiis, inquit propheta, benedicite Domino. Quare credo: peregisse te deuotius apud Camaldulum solennem Domini natalis diem. Quin & ego interfuerim, non tam frigus q̄ glaties prohibuit: per quam haud tuto iumentis vehimur. Satisfactum nihilominus audio: ac si præsto ipse fuissem. Apud Musoleam hyemamus: non delectatione nouarum ædium illecti: sed commoditate conseruandæ salutis: quam nemo & senex præcipue tenetur negligere. Structuram hanc, per me dudum erectam, non tanti facio: vt nō pluris faciā fecerimqꝫ semper claustra monasterii. Refert mihi ordinata cœnobialis conuersatio coelestem mãsionem: & suauis ac frequens in templo modulatio ad domum illā nō manu factam facile mentem psallentium rapit. In priuato aūt minus profecto commode vixeris. Sic enim difficilius habitare possunt vnius moris in domo: Tametsi volenti vbiqꝫ liceat benefacere. Vale. Ex ædibus Musoleæ. Die. vltima Decembris. Mcccclxxxxvii.

Hieronymo Veneto Monacho. LVI.

n Emo satis forte sua cōtentus est. Si male nobiscum agitur: bonū optamus. Si bene: aliquid melius: Et hoc propterea euenit nobis: quia cū nos ad se fecerit Dominus: inquietum est cor nostrum, donec in ipso requieuerit. Hæc reqes mea, inqt propheta, in sæculū sæculi: hic habitabo, qm̄ elegi eā. Modo vero, dum sumus in corpore, & peregrinamur a Domino: quid mirum, si tanq̄ hospites & aduenæ incerta sede laborantes vagamur? Non enim habemus hic manentem ciuitatem: sed futuram inquirimus. Non repræhendo desyderium tuum: non improbo, non damno, quod cupias meliora. Sed vereor: ne decipiaris in eligendo. Vbiqꝫ reperias homines: vbiqꝫ facilius tibi mala occurrerint q̄ bona. Iturus sum Florentiam ad dies paucos ad consulendum monasterio Angelorum. Ea occasione, spero te paulopost ad nos rediturum. Coram apertius audies: quæ tibi nequaq̄ displiceant. Ibi enim quæ de te cogitauerim, scies. Interea molestam, vt scribis, & iniucundam Flaminianam mansionem feres æquo animo: & iniūcta tibi Classensia negocia strenue pro tuo more exequi curabis. Assuetus es hactenus pugnare ac vincere: quoniam pro honore & cōmodo ordinis tui iuste decertas. Sic nunc quoqꝫ aduersus occupatores bonoꝝ Classensium pugna: vt vincas. Satis pro me subire te labores existima: quod vehementissime

hementissime videris expetere:cũ pro vtilitatẽ Abbatiæ illius fatigaris.Quod enim membris:idem capiti confert. Si tantum agrorum illi acquisieris,q̃tum confidis:magna sane facta fuerit rebus eius accessio:liberatæ præsertim p obitum Cardinalis Parmensis annua tercentum aureorum nummum pẽsione.Pro qua re mirum in modum vobiscum gratulor. Aucti haud parum ex insperato redditus,facient vobis animos ad reformandum pro ipsius dignitate nobilissimum monasterium.Quod vtinam non negligatis.Tunc enim erit vobis honor & gloria:& ordini decus singulare.Vale.Ex ædibus nostris Musoleæ.Die. ii.Ianuarii.Mccccl xxxviii.

Ioanni Maiori Eremi.LVII.

o Biit heri Rubertus conuersus Eremi in Fonte bono:& ita obiit(vt accæpi)quemadmodum de eremita qui sobrie & iuste & pie in solitudine vitam duxit,sperare merito licuit.Non defuerunt iacenti atq; infirmo, præcipua claustralium nostrorum ministeria:& cõtinua obsequia pietatis. Exhibuerunt seni octogenario:quod vera & germana caritas postulabat.Summũ enim inter se hominum vinculũ,est humanitas:quæ sane exposcit & flagitat:vt mutuis nos auxiliis tueamur.Quo fit:vt mirer plurimum:parum curasse eremitas infirmũ fratrem.Deductus ex Eremo in valitudinarium Fontis boni,sicut eremitarum male habentium mos est:per raro,& a paucis ex vobis,visitatus est. Notati estis ab inferiori nostra familia negligentiæ in coeremitam vestrum:& accusati apud me: q̃ caritatis officia non impleueritis. Et excusare quomodo vos possim:non penitus video.Quid enim caritati præferẽdum est? Silentiũ: abstinentia:solitudo:lectio:oratio:mẽtis excessus:& cætera id genus: bona quidem sunt:verũtamen caritati facile cedunt.Meminisse te arbitror verborum illorum:quæ laudaturus caritatem Apostolus præmisit dicens.Si linguis hominum loquar,& angelorum:caritatem autem non habeam:factus sum velut æs sonans,aut cimbalum tinniens.Et si habuero prophetiam: & nouerim mysteria omnia,& omnem scientiam:& si habuero omnem fidẽ,ita vt montes transferam:caritatem autem non habuero:nihil sum.Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas:& si tradidero corpus meum,ita vt ardeam: caritatem autem non habuero:nihil mihi prodest. Hortor itaq; te ac cæteros eremitas:ne hunc pietatis affectum funditus exuatis.Sed quod vultis,vt faciãt vobis fratres:hoc idem & vos facite illis: vt audire mereamini in nouissimo die. Infirmus fui:& visitastis me.Orate:vt anima eius in bonis demoretur:& neglectum caritatis officium,missarum atq; orationum suffragiis compensate.Vale. Ex ædibus nostris Musoleæ.Die.iii.Ianuarii.Mccccl xxxviii.

Venturæ Abbati Sancti Michaelis Murini.LVIII.

g Ratulor tibi plurimum,& monasterio isti,immo & toti cõgregatiõi: q̃ in discrimine vitæ constitutus,ob grauem quam incideras valitudinem:Dei miseratione plenæ restitutus sis sanitati. Voluit Dominus prorogare adhuc tibi longiorem vitam:ne caro & optato parente filii orbarentur:& inter tot iuniores monachos senilis grauitas non deesset.Cura itaq;:vt confirmeris: nec te recidiuæ periculo exponas.Idem faciat Eusebius: quem audio & ipsum periculoso satis morbo liberatum. Tibi ætas,illi imbecillitas, necessario indi-

cunt diligentem custodiam: ad conseruandam, quam negligere debet nemo, corporis sanitatem. Virtus quidem in ifirmitate perficitur. Sed vt ego opinor, moderate castigetur, ac in seruitutem redigatur corpus: non violētia morbi opprimatur. Quod de illis potissimum intelligo: qui non sibi solis nati sunt: sed videntur idonei, vt multis prosint: & eos cœlestis disciplinæ imbuāt institutis. Vale. Ex Musolae. Die. xiiii. Ianuarii. Mcccclxxxxviii.

Hieronymo Veneto Monacho. LIX.

f Ecit tabellarioꝝ ī curia, seu ifidelitas in reddēdis litteris: vt alter alterius obliti videamur. Quereris tu: ꝗ trigesimo post die epistolā meā accæperis: cum hodie tandem, nono videlicet & quadragesimo post die perlata est ad me: quam pridie Kalendis decembris conscripseras. Sororis tuæ vnicæ obitum Bernardinus Vicarius iampridem mihi significauerat: quē tui, & parentis gratia, moleste tuli. Non potuit enim nō acerbus vtriq; extitisse: quibus non solum vnica erat tibi germana, illi filia veꝝ ēt ꝗ eiusmodi fuerit: cuius non temere absentiam luctu a mœrore prosequamini. Sed quādo tum ratione, tum diuturnitate aliquot mēsium, ex quo illa defuncta est, mitigatum tibi dolorem, ac sublatum ex animo funditus arbitror: obduxisseq; cicatricē vulnus accæptū mihi persuadeo: nolo tecum super germanæ migratione quicq̄ repetere: ne videar de tua constantia parum cōfidere: aut saltē vulnus iam sanatum refricare. Requiris a me oblationes & holocausta, pro ipsius requie. Faciam, quod petisti. Sancta enim & salubris est cogitatio tua, & petitio tua. Parētis autem ac filii votis, vt in cætum non ascriptitiorum, sed filiorum meorum contubernaliumq; admittaris: haud ita multo post spero satisfiet. Vale. Ex Musolea. Die. xvii. Ianuarii, Mcccclxxxxviii.

Vrbano Malumbræ. LX.

c Vm tuas heri litteras legerem: & Gabrielem monachum, de te referētem ꝗ viueres audirem: videbar mihi visiones videre, & somnia somniare: quæ Iohel olim vaticinatus fuerat. Idq; non solum: ꝗ post tātum temporis, post tot annorum curricula, tandem scripseris ad me: verum multo magis, ꝗ post natiuitatis dominicæ festum diem significauerat mihi Guido Angeloꝝ Prior: se pro comperto habere, ꝗ naturæ concessisses. Scit Dominus, quia nō mentior: & ægre me nuntium excæpisse: & pro animæ tuæ requie ter obtulisse de more ad altare sacrificium & hostiam Domino: & ad hesternam vsq; diem, memoriā me tui habuisse in celebrationibus meis. Placuit ei: qui & vitæ & mortis habet imperiū: vt mihi heri reuiuisceres: vt tuo ordini restituereris. Et ego nimirum cum perpendo, q̄ abunde referant antiquā illam nostram & singularem caritatem litteræ tuæ: non secus te amplector: q̄ si reuocatus ab inferis mihi occurreres. Benedictus Deus: quē precor, vt proroget tibi tranquilliorem vitam: & eam tibi quā mundus dare non potest elargiatur pacem. Quæ gerantē apud te: q̄tum gratiæ adeptus sis in oculis Illustrissimi Ducis Sabaudiæ ac totius regionis: cuius fauore cœpisti erigere duo a fundamentis monasteria gratissime accæpi. Diffusum arbitror odorem continentissimæ vitæ tuæ hoc meruisse: vt in conspectu potentium admirabilis esses: & facies principum mirentur te. A Domino factum est istud: ad laudem & gloriam nominis sui: ad in

crementum

crementum christianæ religionis:ad ornamentum & decus Camaldulensis ordinis.Perge vt facis:confidens in eo,qui dat tibi & velle & posse pro bona voluntate.Erit tibi a dextris semper:ne cōmouearis.Bene autem facientes, inquit apostolus non deficiamus:tempore enim suo metemus non deficiētes. Fiet vt spero,progressibus bonorum operum tuorum : vt aliquando a me & a nostris auditurus sis.Quanta audiuimus facta in Sabandia ? Fac & hic in patria tua. Quod profecto facile fore confiderem:si tandem aliquando inter te & congregationem illam Venetam conueniret.In maximum,meo iudicio , tui nominis & famæ cederet incrementum:si spiritu ambulans , desyderium Abbatiæ Classensis perficere recusares:ac penitus reiiceres.Scis ipse:quāto impendio ac sumptu egentissimi tunc cœnobii Sancti Michaelis,in quo mecum olim enutritus es : monasterium Classense ex dignitate perpetua ad temporalem fuerit administrationem translatum:vt mortificatum Romanæ curiæ membrū ordinis nobilissimū,Camaldulo viueret:& quod diu seruierat,perpetua & immortali potiretur libertate.Pungat oro cor tuum Vrbane carissime huius solius facti memoria.Et si mille habeas super ipsa Abbatia Pontificum priuilegia:si iura potentissima:si validissimas rationes:omnia illius contemplatione cōtemne: id solum te moueat,ad rescindenda quæcunq; pro te faciunt instrumenta atq; indulta:& igni comburenda.Si admiseris consilium meum,paterno affectu & syncera caritate plenum:pluris semper facturus sum hanc tuam benignitatem,liberalitatem,māsuetudinem,fidemq; si decem beneficiis Abbatia Classensi dignioribus ac ditioribus præesses.Vides non deesse tibi campum latissimū:in quo te exerceas:quem excolas:de quo fructus vberrimos capias.Pro Abbatia Sācti Apollinaris,dedit tibi Dominus duo monasteria:cum summa incolarū & vicinorū etiam principum gratia. Quid tāti facis beneficiū litigiosum:cœlo in salubres ac regulari obseruantiæ male accōmodatum ? Laborasti tu quidem in eo olim plurimum.Non tamen iniquo penitus animo ferre debes:si non alieni sed fratres tui in labores tuos introierunt.Habeant sibi : tanta animorum & corporū distractione vexationeq; tot incommodis atq; infirmitatibus,tot etiā multorū monachorum ac prælatorum mortibus quæsitum.Tibi vero hoc residuum vitæ : quod ob grauissimam vt scribis capitis tui valitudinem, suspectum habes quotidie:in pace consumandum est.Omnes enim morimur:& sicut aqua dilabimur super terram.Ad cœlestem mansionem erigendus est animus: ad beneficium sine vlla comparatione,Classensi Abbatia longe dignius longeq; opulētius,mens intēdenda.Quæ sursum inquit sunt sapite : non quæ super terram. Amplectere,si me diligis,congregationē illam pio affectu: & me æmulare:qui offensus non memini iniuriæ:quam mihi ab ea illatam affirmas. Deniq; noli vinci a malo : sed vince in bono malum. Feret secū ad te Gabriel monachus tuus breuiarium vnum & alia:quæ instantissime postulasti:ac meo nomine imprimis tibi redditurus est pacem.Aduersus girouagos,mendaces,contumeliosos,& sigillum nostrum adulterātes,accingeris gladio,vicariatus nostri: quem tibi per eūdē trāsmittimus.Vale.Ex Musolea.Die.xxii.Ianuarii.Mcccclxxxviii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.LXI.

S I oportune redditæ sunt tibi litteræ nostræ:vt defatigatus plurimum litigiosi cuiusdam processus lectione,mox illis perlectis haud parum recreari visus sis:& ego quoq; tui gratia tecũ recreor.Ago insuper gratias dignationi tuæ:q; ne ingratus appareres,eadem hora mihi respõderis. Iniecisse tibi suspitiones de me quoq; captum Florẽtiæ Priorem Angelorũ:nihil miror.Qui enim amat:timet.Verũ abiice abs te istam curam.Nulla mihi vnq̃ fuit cũ Priore in negociis sæcularibus qbus iplicari aliquãdo visus est,cõsuetudo:nullũ cõmertiũ.Quin potius pugnauimus olim ambo:alter aduersus alterum:ego iustitiæ,ille potentium fauoribus nitens.Superatus sum ego aliqñ:patrocinantibus æmulo nr̃o gubernantibus tunc in republica.Modo facta mutatione dexteræ excelsi opitulãtur rebus nostris,iuste administrãtes rẽpublicam. Nunq̃ cognoui,non inuenisse me gratiã in oculis illius populi.Et modo oĩbus palam factũ est:esse me ipsi licet alienigenã haud ĩgratum.Quod eo præcipue arbitror accidisse:qm̃ nunq̃ curiosus explorator extiti earum rerum:quæ ad publicũ eius statũ pertinerent:nunq̃ illis imiscere me volui.Si quid nouissime demandatum est mihi,tum a Veneto nostro,tum a Florẽtino Dñio:requisitus ab eis non defui vtrobiq; diligẽtia & fide:si forte mea intercessione dignatus fuisset Dñs partes dissidentes componere:& facere vtraq; vnũ. Elongaui itaq; fugiens:& maneo in solitudine : Hanc amaui & exquisiui a iuuentute mea,super omnẽ vrbium pulchritudinẽ.Nisi mihi ademerit Deus mentẽ:haud secus imposterum sum facturus. Verũ de hoc pluribus,q̃ oportuit.Quod vero cõpositæ controuersiæ inter Priorem Angeloꝝ & monachos modũ non probes:obseruatam Priori ex cõuentione pensionem:ignoresq; vtrũ ego consensum præbuerim cõpositioni huic:quam cõtra iuris Pontificii scita esse affirmas: ad hoc tibi ingenue respondeo:Me quidem nequaq̃ autore,non tñ dissentiente,huiusmodi fuisse terminatam litem.Licet enim non sint facienda mala,vt veniãt bona:minus tñ malum (si modo hoc malũ est) videbar eligere:ac maiori & grauiori facile anteponere.Satius iudicaui t vctps tertia,q̃ tres simul,ex redditibus monasterii male administrarẽtur.Et magni momenti esse putaui:vt Prior ipse monachis infensus permitteret reformari cœnobiũ olim nobilissimũ:qui magno vitæ suæ periculo inuitis fratribus præerat.Vtrũ iure admitti potuerit resignatio,retenta per Priorem tertia fructuum parte:tecũ non disputo:quem puto haud temere aliter sentire.Deniq; hæc oĩa corã Protectore colendissimo Senis cõposita sũt:nulla habita,vtrũ honeste fieri potuerit,mentione. Et ipse negocium Romæ conficiendũ suscæpit.Viderit Pontifex quomõ de plenitudine potestatis tot quotidie beneficioꝝ pensiones fieri pmittat.Tametsi durus oĩno videatur sermo:vt potius in alienũ ius cõcedere permittantur beneficia:q̃ pensionibus redimantur.Sic tñ modo viuimus,nimium de diuina clæmentia præsumentes:& corruptos curiæ mores pro legibus admittẽtes.Si non liceret,inquiunt:non passim id fieret.Aqua sancta hoc peccatũ ablui posse putatur:cõparatione maioꝝ,quæ hoc tẽpore perpetrantur.Propitius sit nobis Dñs:ne ad iudicium & condemnationẽ pro reformatione ordinis insudemus:nec imputet nobis hoc peccatũ:quod cum consumatum fuerit,generet mortẽ. Quid enim

proderit

proderit nobis:si mundũ vniuersum lucremur:animæ vero nostræ detrimentum patiamur?Poplenæ vexationem redimere me oportuit bis centum & viginti aureis nũmis.Quod icirco potissimũ nõ multum contentus fieri pmisi: qm̃ legitima licet,talis redemptio,captiuã & obnoxiam peccato fecit animam eius:qui me impulit ad numerandam pecuniam, futuram secum in perditionem.Declinauit enim ille in obligationes : me procurante loci liberationem. Qua in re illud mihi succurrit.Vnus ædificans,& alter destruens : quæ vtilitas in vtrisq;?Maiorem hoc mihi scrupulũ iniicit,simpliciter cõsyderanti ac discutienti negociũ:q̃ pẽsionem pro resignato bñficio aut dare aut accipere.Vt mea pecunia,q̃tuncunq; legitime appensa,pro cõseruãda abbatia,alterius anima in profundum inferni demergenda sit:quæ oĩbus est thesauris prætiosior:præter caritatis ordinatæ videtur rõnem.Acquiesco tamen legi,secundum interiorem hominem:persuadẽs mihi certissime:semel admissum ab ecclesia decretum,& hactenus obseruatum,ab honesto abhorrere non posse.Cardinalis sententiã super vniuersali reformatione,optime cõiecturis assecutus es. Aedificationem & plantationem præcessuram & ipse opinatur euulsionem atq; ruinã:eo,quo descripsisti,ordine.Quãdo autem id futurũ sit:nõ est nostrum nosse tempora vel momenta:quæ pater posuit in sua potestate.Scit ipse temporis huius plenitudinem:quãdo auditum simus.Respicite & leuate capita vestra:quoniam appropinquat redemptio vr̃a.Vale.Ex Musolea.Die vltima Ianuarii.Mcccclxxxxviii.

Hieronymo Veneto Monacho.LXII.

d Iscurris:volas.Præcipuum obedientis & obsequẽtis signum. Dicitur tibi:vade,& vadis:veni,& venis:fac hoc,& facis.Putabã,te nunc esse in Flaminia:& media ac rigente hyeme Romã contendisti.Accedente obedientiæ merito,fidei ac prudẽtiæ tuæ:sperare licet,te lõge facilius fœliciusq; absoluturũ negociũ:pp quod eo missus es.Implebũtur ne aliqñ fauces istorũ:qui deuorare pergũt plebem meam,vt cibum panis?Mari eos similes duco:in quod cum oĩa currant Flumina:non tñ redundat.Hæ sunt curæ eorũ:super quos orbis positus est:hæc reformationis futuræ studia. Verũ hæc cõprimamus silentio.Tu tãtum viriliter age:& iuribus optimis fultam causam intrepido animo defende:neq; verearis vultum potentũ.Nec enim timere te faciet Dñs:futurus tibi a dextris,ne cõmouearis . Adhæc etiã cõmendo tibi Angelorum negociũ: vltra q̃ sperauimus oẽs,nimis prorogatũ . Præsto eris si opus fuerit, procuratori nr̃o,cõsilio & fauore.Et Prioré Mõtis crucũ sociũ tuũ saluta meo noĩe.Vale.Ex Musolea.Die.ii.Februarii. Mcccclxxxxviii.Bernardino Vica.nr̃o.LXIII.

b Eri primum Romualdus monachus,quem Venetias miseram,rediit ad nos:redditq; tum lr̃as tuas,tum opusculũ,quod emendũ mãdauerã.Insup retulit,visa hac regiõe,vbi nũc dego:visum sibi fuisse paradisum intueri,præ aeris tẽperie:cũ vltra alpes & incontinenti & Venetiis etiã, oĩa gelu cõstricta & altissimis operta niuibus offenderit.Affirmauit etiam:se in reditu absq; nauiculæ officio venisse peditem Venetiis vsq; ad traiectũ Fluminis super glatiem durissimã:quinq; videlicet milibus passuũ:constratumq; sibi apparuisse marmoreũ solum.Timuisse a tantis frigoribus niuis:etiã vestiti du/

plicibus facile potuerunt. Paratū vero te esse ad obediendū nobis in reforman do Angelorū cœnobio: quis libentissime priuato cellulæ istius diuersorio per omnem vitā tuam te contineres: semper de te ita mihi persuasi. Venisse te cogi tas: non facere volūtatem tuam: sed eius qui imposuit homines sup capita no/ stra. Momentaneū hoc ac breue mortalis vitæ tempus, in cōe religionis cōmo/ dum honestissime impenditur: & talenta gratis accæpta, omni studio duplican da sunt. Ad laborē nati expectare non debemus, vt dicatur nobis. Quid hic sta tis tota die ociosi? Cōducti ad excolendam vineā, male possumus nobis multā requiem polliceri. Potens est tñ Dñs omnem gratiam abundare facere in te: vt post laborem facile dicturus sis. Botrus Cypri dilectus meus mihi. Secundū.n. multitudinem doloꝝ meoꝝ in corde meo: cōsolationes tuæ lætificauerunt ani mam meā. Reliqua ad rem ptinentia, ex Vicario nostro intelliges. Lætatus sum mirum in modū pro ingressu nouitii, & conterranei tui & litterati, vt scripsisti. Pro trāsferenda isthinc arbore nouā posuit plātationem Dñs: & precor vt futu ra sit eiusmodi: quæ nunq̄ eradicetur. Ad Paduanū Epm colendissimū his die/ bus prolixiores lrās dedi. Cura, vt Venetiis Paduā trāsmittātur. Vale. Ex Muso lea. Die. iiii. Februa. Mcccclxxxxviii. Vēturæ Abbati Sācti Michae. Mu. LXIIII.

P Rudenter facis: quod te adhuc in valitudinario contineas. Septuage/ narius cum sis: etiā sanus iure ætatis potes remissius viuere: ne dū in/ firmus. Fecisti, dum suppeterent vires, professioni tuæ satis: nec excusi sti collū de sub iugo regulæ. Militasti regi tuo indefessus atqꝫ intrepidus. Debe/ tur modo tibi emerito militi victus laxior: vt quo diutius fieri poterit, supstes futurus sis. De Bernardino Vicario nostro, hoc tibi rñdemus: Adhuc non cōsta/ re nobis: vtrum promouēdus sit in Priorem monasterii Angeloꝝ. Indigere tñ illud eiusmodi hoīe, & doctrina & vita ꝓbatissimo: omnes qui ipsum nouerūt, idem sentiunt. Nostrū est exemplo Apostolorū orare: vt cadat super eum sors: quem elegerit Dñs. Nosti ipse illius loci amplitudinem: & q̄ti ab vniuerso ordi ne faciendus sit. Nunq̄ maiore expectatione totius ciuitatis ac vniuersæ regio/ nis & nostræ imprimis religionis: futurā nobilissimi cœnobii reformationem: vna oībus effulsit spes. Si decreuerit latens apud vos lumen producere Dñs, ad reuelationem multoꝝ: & lucernā super candelabꝝ ponere: cū non sit potestas, nisi a Deo: quis ego sum: qui me diuinæ obiiciā voluntati? In sūma Romæ ad/ huc cōstitutū est nihil. Vbi aliquid resciuero: faciā te certiorem. Et tunc si opus fuerit: quid de libris eius, quid de eiusdem Vicarii futura (si ita euenerit) absen tia, sentiam ipse: clarius intelliges. Hoc tibi persuadeas velim: dū memor ipse mei fuero, futuꝝ me semper memorem domus meæ Sācti Michaelis Murani: in qua per tot annos, singulari maioꝝ ac patrū meorum cura educatus sum: & de qua, si fateri ingenue volueris, ad hāc vsqꝫ diem haud male meritus sum. Va le. Ex Musolea. Die. v. Februarii. Mcccclxxxxviii. Bernardino Vicario. LXV.

a Nimum Vrbani cognoscere non possum: lrās eius diiudicare, facile possum. Elegi ego partem tutiorem: vt plena summissionis verba, re cto animo, & nō ficto (vt alii interpretātur) fuisse conscripta credide/ rim. Hortatus sum illum: vt congregationem quoqꝫ Venetā sibi reconciliet: ac

paruifaciat

paruifaciat Abbatiam Classensem. Vtrum autem persuaserim: sciemus postea. Si mihi in vtroq; morem gereret: non esset contemnendus. Quid possit obesse congregationi, reddita a me Vrbano petenti pax: quam suspectam scribis non nullis fuisse: nequaquam video. Cum iis, qui oderunt pacem, fui pacificus: Quanto magis cum efflagitantibus illam singulari humanitate, ac precibus multis? Dedit mihi Dominus cor carneum, non lapideum. Quibus secus videtur fuisse agendum: abundent in suo sensu. Liceat mihi tãtummodo pro arbitrio ne dum reuertentem filium: peregre olim profectum in regionem longinquam admittere: verum etiam redeunti benigne occurrere: super collum eius cadere: ipsum exosculari. Obitum vero Benedicti monachi ideo minus moleste tuli: quod in sacro purificationis die accidit: & in monasterio professionis suæ. Voluit Dominus: vt diu peruagatus, ibidem tandem requiesceret. Ero illius, in celebrationibus & oblationibus hostiarum, haud immemor. Fuit enim & ipse educatus mecum: perseuerauitq; idem mecum semper in dilectione. Iucundissimus mihi extitit nuntius, induti pauloante nouitii bonæ indolis, ac litteris præditi, & conterranei tui. Opto plurimum: & sic precor Dominum: vt omni tempore futura sint vestimenta eius candida. Epistola eius, quam te hortante dedit ad me, & ingenium adolescentis, ad optima quæq; natum: & profectum eius in litterarum studiis, facile indicat. Rescribam ei, cum mihi vacauerit: vt in arrepto regularis vitæ instituto, cõfirmetur magis. Vale. Ex Musolea. Die. xx. Februa. Mccccl xxxviii.

Iacobo nouitio Sancti Michaelis Murani. LXVI.

g Ratissima fuit mihi significatio tua, mutatæ in te dexteræ excelsi, Iacobe fili. Diuinum sane hoc opus est: & cœlestis dignatio: illuminare iis, qui in tenebris & vmbra mortis sedent: ad dirigendos pedes eorum in viam pacis. Quamobrem si per cecæ noctis tenebras atq; horrorem vagatus, dudum diuinitus ad veræ vitæ lumen vocatus es: congaudeo plurimum vocationi tuæ. Debes multum auctori tanti muneris, tam singularis beneficii. Subditus itaq; esto Domino: & ora eum: vt configat timore suo carnem tuam: & a iudiciis ipsius timeas. Astitit tibi, vt scribis, Archangelus Michael: vt noueris nõ defuturam tibi victoriam: si fideliter ac strenue sub tam præstantis Ducis vexillo militaueris. In congressionem quidem certamenq; venisti: quandoquidem militia est vita hominis super terram. Erit tibi frequens, & insidiis plena colluctatio, cõtra potestates tenebrarum harum. Sed timere non poteris a facie eorum: pugnãte pro te Michaele cum dracone & Angelis eius. Contemnenda tibi est laboriosa hæc & fragilis ac breuis vita: vt fœlicem & solidam ac perpetuã cõsequaris. Habenda est tibi imprimis animæ ratio: quæ longe pluris est quam corpus. Siquidem corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam. Sic age die noctuq; in habitu candido, quo indutus es: vt superata rerum terrestrium cupiditate, ac perdomitis libidinibus, cum eo immaculatus appareas coram Domino. Sepositis sæcularium litterarum studiis: quibus mundo seruiens operam dedisti: diuinæ te totum legi addicas. Per illam enim facile gustabis, & videbis: quam suauis sit Dominus: quam sit beatus vir, qui sperat in eo. Deniq; viam salutis ingressus, si deuios an

fractus deuitare volueris:maiorum tuorum vestigiis insiste:& præcipue Bernardini Vicarii nostri præceptoris tui. Sit ipse tibi potissimum præuius:& quasi manum secuturo porrigat. Eo enim magistro ac duce, nec a doctrina sana poteris excidere:nec præcipitia formidare. Quam vero a me petis benedictionem:eam accipias opto a Domino:qui replet omne animal benedictione. Ipse præueniat te in benedictionibus dulcedinis:& ponat super caput tuum coronam de lapide prætioso. Vale. Ex Musolea. Die. xxiii. Februarii. Mcccclxxxxviii.

Conuentui Sancti Michaelis Murani. LXVII.

p Lacuit Domino:sine cuius nutu nec folium quidem arboris monetur: vt facta Romæ per Guidonem cessione prioratus sui: eidem substitue/rit Pontifex in triennalem Priorem monasterii Angelorum. D. Bernardinum Vicarium nostrum. Scio futurum vobis hunc nuntium minus gratum:atq; ægre laturos vos absentiam Venerabilis fratris vestri. Neq; enim separari a vobis poterit sine mœrore tristitiaq;, optime de monasterio isto deq; vobis omnibus meri/tus frater:quando nimirum ego quoq; vestri gratia plurimum doleo. Acquiesco tamen Dei voluntati:qui iussit ei, vt egrederetur de domo sua:& veniret in ter/ram, quam sibi monstrasset. Vocatus ab eo ad reformandum tam præclarum cœnobium, tantum commodi & honoris collaturus speratur religioni nostræ sua opera atq; prudentia:vt tristitia vestra merito in gaudium conuertenda sit. Acceptum talentum diuinæ eruditionis vbi erogare hic cœperit:& ad rectum conse/quendæ immortalitatis iter monachos reuocare studuerit:tunc & vos ipsi tem/poralem istam a vobis Bernardini migrationem commendabitis:& a Domino factum esse istud, certiore testimonio fateri cogemini. Quod Pontifex, quod Protector approbant:a quo ego consequenter, habita necessitatis Angelicæ familiæ ratione, minime dissentio: & vos debetis haud repugnanter in eandem senten/tiam ire. Quinimmo effundetis in conspectu Dei orationes vestras pro eo: vt onus haud exiguum fortiter perferat:& excolenda ipsius laboribus vinea, botros citius suauitatis producat. Dedit mihi summus Põtifex potestatem:vt etiam in/tra hoc triennium, quo prior futurus est, amoueri ad nutum atq; arbitrium meũ queat. Hoc ego potissimum impetrandum curaui:ne diutius illi abesse contin/geret:quam congregationi Sancti Michaelis expedire cognouissem. Verum gratias ago Deo: ꝙ non desunt inter vos complures, & vita & doctrina idonei, ad gubernandam familiam, ad regendam domum ad conseruandam loci dignita/tem. Deniq; non gemebundi, non tristes:sed læti & alacres, hunc mihi modo aureum nummum mutuo date:qui ad vos magno cũ fœnore (vt spero) post triẽ/nium remittendus est. Valete. Florentiæ. Die. xv. Martii. Mcccclxxxxviii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. LXVIII.

e X aduentu Bernardini Prioris monasterii Angelorũ Florentiæ, didici: expectare te respõsum epistolæ tuæ:quam iampridem ad me dederas. Ego vero postquã ea mihi reddita est, bis ad te scripsi: vt scias me nequaq̃ fuisse oblitum tui. Commendaui tibi nouissime examinationem testium, in causa mo/

nasterii

nasterii Carcerum, tuæ dignationi delegatam: magis vt aliis satisfacerem quam mihi: cui optime comperta foret integritas tua: quiq; ea de re certo scirem: superfluo me apud te vel verbum fuisse facturum. Prorsus ita factum fuisse, sicut ratus eram fore: Bernardini testimonio plenius agnoui: & gratias ago cum tuæ sedulitati in exploranda rei veritate: tum fidei. Cæterum, vt quid modo Florentiæ agatur, ex me noueris: Non est passus & clæmens & miserator Dominus: vt interdicto, quod formidauimus omnes, ciuitas premeretur. Neq; enim peccatum aliquorum, communi omnium debuit animaduersione mulctari. Detectæ sunt tandem Ferrariensis insidiæ. Excommunicatus hoc anno a Pontifice, & a Generali sui ordinis: & prædicare & celebrare non destitit: ac palam de Pontifice oblocutus, nec Deum visus est, nec homines reuereri. Tandem ob reuerentiam Pontificis, decreto Senatus, iussuq; Dominii, prohibitus est media quadragesima: ne amplius euangelizaret. Aegre ferens imperium: quod facere ipse nõ poterat: per alios faciendum curauit: & tanquam hydra, præciso capite, quattuor emisit. Tot enim de suis prædicare per vrbem iussit. Pugnantibus cõtra Ferrariensem aliorum ordinum prædicatoribus: proposuit conclusiones de futura ecclesiæ reformatione: & de mutatione in melius status Florentini. Conuenitq; inter eum, & prædicatorem ordinis minorum: vt quod ratione non poterat; igne probaretur. Detrectante postmodum Hieronymo hoc incendii periculum facere: cum alter contra instaret, vt fieret: vterq; pro se, alterum sui ordinis optulerunt. Igitur septima huius mensis die, annuente illustrissimo Dominio, cum in plateam multitudo innumerabilis vtriusq; sexus hominum conuenisset: essetq; in eminentiore loco hinc & inde disposita lignorum strues, longitudinis passuum circiter quinquaginta: conuenerunt minores cum crucifixo tantum: prædicatores vero cum apparatu magno: gestante in manibus Hieronymo, a suo monasterio in aream ciuitatis, corpus Dominicum. Sequebatur autem illum multitudo magna clientulorum ipsius: quos eadem hora prædicans admonuerat: vt bono essent animo. Transiturum siquidem fratrem suum per ignem illesum: & minime comburẽdum. Erat cœlum serenum satis: illucescente sole. Qua vero hora ingressuri erant ignem: meridie scilicet: cœperunt, sicut tempore Samuelis accidit, mugire tonitrua: corruscare fulgura: hymbres ruere: vt non defuerint, qui crederent: magica illud arte factum fuisse. Eadem hora procella pertransiit. Interea percantata ibidem coram populo a prædicatoribus fratribus missa: eisdemq; alta voce psalmos concinentibus: Minoribus vero summisse orantibus, binis & binis ante Crucifixum, quem secum tulerant: cœpit Ferrariensis, proponere Dominio: nolle se permittere: vt frater suus incendio se traderet: nisi ferret secum in manibus Dominicum corpus. Contradicente Minorum fratre, & dicente: hoc nefas esse: nec stare Hieronymum conuentioni & pacto: atq; approbante Dominio: vt ambo tunicella tantum induti ignem intrarent: nolente Hieronymo solutum est consilium: & omnis illa congregatio plurimum scandalizata, Domum rediit. Et nisi indutus fuisset ipse sacerdotalibus: ac manibus gestasset sacrosanctam eucharistiam: ad monasterium remeans, dilaceratus

tus fuisset a populo. Conuitiis tamen in faciem insecuti sunt eum. Multi ergo ex discipulis eius iccirco abierunt retro: & iam cum illo non ambulauerunt. Sequenti die non ferens senatus, illusum se fuisse a Ferrariense: excitato ad palatium populo, & quidem armato, dedit ei potestatem: vt in palatium ipsum adducerêt: succenso, si alias non posset, illius monasterio. Appropinquante ad locum multitudine: qui erat & hominibus & instrumentis bellicis munitissimus: cum e monasterio tormêta coniicerentur: cessit retro populus. Interim egressus per posti cum Franciscus Valorius, ciuis primarius Florêtinus: & Hieronymianæ factionis Princeps: a multis confossus vulneribus cecidit: mortua prius vxore ipsius. Quæ data in predam domo: cum se tueri e fenestra conaretur: sagitta capiti infixa occubuit. Ancilla quoq; domestica, eadem hora ab iis, qui ædes inuaserant, interfecta est. Edictum postea est decreto Dominii: & per preconem publice denũtiatum: ne quis in Sancto Marco (huic enim Apostolo dicatum est monasterii Ferrariensis templum) remaneret: proposita capitis pœna, & proscriptione bonorum: si quis parere contempsisset. Exierunt cõtinuo ciues multi & quidem nobilissimi: ex quibus plerîq; hactenus latent. Tandem data est prouintia quibusdam a Dominio: vt oppugnarent monasterium: & Hieronymum vinctum in palatium perducerent. Quod octaua hora noctis, haud sane facile factum est: repugnantibus viriliter intus fratribus, qui vltra centum erãt, & armis bene instructi. Sex interfecti in eo tumultu dicuntur: laici quattuor, fratres duo: vulnerati ad mortem ad quadraginta. Ductus itaq; cum duobus fratribus, Dominico videlicet & Siluestro in palatium diligenti custodia: heri in eculeum cum eisdem sublatus est. Per oĩa benedictus Deus. Vale. Florêtiæ. Die. xi. Aprilis. Mcccclxxxxviii.

Iacobo nouitio Sancti Michaelis Murani. LXIX.

g Ratas tibi fuisse litteras meas: nihil dubito: quas facile animaduertere potuisti, paternó affectu fuisse conscriptas. Ego autem plurimum lætor, ob tuam in scõ proposito perseuerãtiam. Et probo, q̃ cellulæ delecteris secessu: q̃ grata sint tibi nocturna silentia. Nihil enim monacho, & præsertim nouitio, cõuenientius: quam superfluos & inutiles deuitare sermones: quibus & mens cœlestibus intenta distrahitur: & animus ab arrepto seueriore instituto reuocatur. Ad indicandam taciturnitatis grauitatem atq; vtilitatem: ait propheta in psalmo. Obmutui: & humiliatus sum: & silui a bonis. Bene itaq; facis & tu: quod posueris custodiam ori tuo: & ostium circunstantiæ labiis tuis: ne declines cor tuum in verba malitiæ. Hoc insuper ætatem tuam decet teneriorem: vt promptior sis ad audiendum: tardior ad loquendum. Scriptum est enim. Adolescẽs loquere vix in causa tua: & si bis interrogatus fueris: habeat caput responsum tuum. Cæterum feres æquo animo desyderium præceptoris tui. Nam licet eo prauio ac duce sequi tutius potueris ad brauium immortalis vitæ: deesse tamen isthic & alios nequaquam puto, quos imiteris: quorum doctrina & eruditione pficias. Traduci oportuit Bernardinum tuum in aliud Angelicum monasterium: vt laxiori vite indulgentes monachos ad arctiorem regulæ obseruatiõé institueret: & domum, inter cæteras nostras nobilissimam, & verbo & exẽplo spũali structura reædificaret. Satisfacit

tisfacit optime demandato sibi muneri:& accæptam prouintiam,magna dome sticorum monachorum, magna se adeuntium sæcularium exequitur gratia. Spe ro illum,vbi solidiora iecerit fundamenta vitæ regularis,rediturum ad vos ma gno cum fœnore laborum suorum:nec te subituram pœnitentiam:ꝙ aliquandiu abfuerit. Vale. Ex Fonte bono.Die.xi.Maii.Mccccl xxxviii.

Ambrosio Abbati Sancti Michaelis Murani.LXX.

q Vod coactus subieris administratiōis onus : quoniam supra vires tuas sit : & piæ hoc mentis est: & de seipso (vti vnumquenq; decet) humi liter sentientis.Perseuerante hoc in te animo,hac tui cognitione:non eris auditu rus.Si te ignoras:egredere : & abi post vestigia gregum tuorum . Quin potius abundātiorem tibi Dominus infusurus est gratiam:& virtutem ac fortitudinem longe maiorem daturus:cum sit cum humilibus conuersatio eius.Ad quem au tem,inquit,respiriam:nisi ad pauperculum,& contritum spiritu,& trementē ser mones meos?Benedixisse propterea tibi exalto cœlestem patrem nō dubito:fu turumq; te ipsius dignatione benedictum:vt mea, quam expetisti, benedictione minime indigeas. Dari per te operam ad perficiendum templum : magnopere gaudeo.Imperfectum illud non sine magna oblectatione animi, viderunt oculi mei.Quanto vero maiore voluptate replendum me existimas:vbi ipsum vide ro absolutū?Velit Dominus:vt id mihi prope diē contingat.Perge itaq;, vt cœ pisti:& diuino fretus præsidio intermissum diu opus consumandum cura . Futu rum nanq; erit:vt cum domum manufactam dedicaueris altissimo:ipse tibi per petuam atq; indeficientem elargiturus sit mansionem.Vale.Ex Fonte bono. Die xxiii.Iunii.Mccccl xxxviii.

Eusebio Hispano Monacho.LXXI.

s Ignificatum mihi dudum fuerat,antequam accæpissem litteras tuas:te non solum capitulo cōgregationis interfuisse:verum etiam,& quidem prudentissime præfuisse.Quamobrē nihil miror:ꝙ omnia maturo cō silio,te autore ac duce, in eo pertractata sint:ac pacatissime terminata: Quodq; nihil potius tibi fuerit:q̄ in eam ire sentētiam:quæ a me potissimum foret com probanda.Nō es falsus opinione tua.Nam prælatorum electionem:& eius præ sertim,quem sacro isti cœnobio præficiendum curasti,admodum laudo. Inuitus nanq; ad id oneris assumptus,facile declarauit:& vacuum ambitione se animum gerere:& consequenter repletum gratia spiritus Sancti:qui libenter requiescit su per humilem & māsuetum.Adsit illi Dominus:vt quæ placita sunt ei,faciat sem per:& ita pastoralis curæ fungatur munere:vt cum bene administrauerit: gradū bonum acquirat.Qua profecto spe plurimum recreor:& ita fore diuina misera tione,tecum sentio.Nec tu illi parum adiumenti contuleris:si hæserit iugiter hu meris tuis. Pacata isthic esse omnia,vt scribis:gaudeo mirum in modum : & re gularem in omnibus vigere disciplinam. Quo suum quisq; debitum prom ptius exsoluerit:eo leuiorem sarcinam sentiet nouus Abbas:consentientibus ca piti membris : & idipsum sapientibus in Domino . In pace , inquit Apostolus, vocauit nos Dominus . Et re vera qui illam contemnunt : non ritu hominum, sed ferarum more viuunt . Nam cum sit arctissimum inter se hominum vincu lum , humanitas , caritas,pax : qui illam dissociat ac secernit : profecto bellua

rum immanium sæuitiam refert: & naturam suam moribus negat. Curandum est: vt adeo singulare donum Dei, & perseueret apud vos: & augeatur indies magis: nequando permittatur, vt inimicus ille homo superseminet zizania in medio tritici. Circuit enim, quærens: quem deuoret. Magnopere item probo: decreuisse Abbatem, templum diu intermissum perficere. Ingenti videbitur decoratum venustate: vbi absolutum fuerit pauimentum: quadris lapidibus & variis stratum. Duplici enim colore distincta eiusmodi crusta, & ornatior erit, & oculis gratior. Neq; enim is sum: qui templorum ornatum reprehendā. Licet enim nō ignorem: incorruptius esse templū pectus humanū: in quo eo libētius inhabitat Deus: quo fuerit ornatius cultiusq; virtutibus: qd tñ obesse piæ ac religiosæ mēti pōt: aut leuigati marmoris nitor in manufactis templis: aut simulachra effigiesq; sanctorum, auro ac gēmis ornatæ? Conspecto siquidem tēplo peruenuste exædificato: admonemur cogitare continuo, ineffabilē illum decorem ac pulchritudinē cœlestis habitaculi. Aut si quæ sunt in templo cordis nostri vitiorum sordes: contendimus ea pœnitentia dilluere: vt crescamus in templum sanctū in Domino, inhabitaculum Dei, in spiritu Sācto. Scimus nanq; dixisse Apostolū. Nescitis, qa templum Dei estis: & spūs Dei habitat in vobis? Insistite igitur operi absoluēdæ domus Dei: vt repleta maiestate & gloria cœlesti, dignos faciat se ingredientes: quibus largior benedictio infundatur. Clarissimum ac magnificum virum, Oratorem Hispanum: qui tam singulari affectu memoriam mei seruat: saluere iubebis meo nomine: meq; ei enixissime cōmendabis. Vale. Ex Fōte bono. Die. xxiiii. Iunii. Mcccclxxxxviii.

Petro Delphino. LXXII.

c Ontendis a me: vt contra institutum meum ac professionem scribam tibi: quæ occurrunt in Etruria, negocia sæcularia. Nemo enim, vt nosse te arbitror, militans Deo: implicat se negociis sæcularibus: vt ei placeat, cui se probauit. Præterea periculi plena res est: iis, quæ ad statum reipublicæ pertinent immisceri. Quod tamen si non foret: quid quæso sacerdoti & monacho cum rebus prophanis? Quid acciderit vigesima præteriti mēsis die in agro Pisano: plenius ad vos peruenisse q̄ ad me: nihil dubites. Nam quibus contigit fœlix euentus belli: nihil subtrahunt veritati rerum gestarū. Qui vero, aut in fugam conuersi sunt: aut magna ex parte trucidati cæsiq;: acceptam cladem si comprimere silentio penitus non valēt: vel pudore acti extenuāt. In summa hoc audiui. Egressis ad prædam stratiotis, occurrerunt illis Florentinorum acies. Quæ cum inuadere prædantes cœpissent: ac fortiter primo concursu decertare vtraq; pars videretur: simulata fuga stratiotæ dolo non metu retulerunt pedem: donec alii recētiores milites a tergo adhorirentur hostes. Intercaptus itaq; Florentinus exercitus a nouo præsidio, veteri adiuncto: facile fusus fugatusq; est haud exigua suoꝝ strage: cum pluribus ex iis, qui militibus præerant, tum desyderatis, tum captis. Aliud ad hāc vsq; diem nihil accepi: nisi q̄ magna postmodum celeritate declarauerunt Florentini Ducem exercitus sui Paulum Vitelium: Qui accersitus continuo, magnis itineribus Pisas versus properauit. De Hieronymi suspendio, ex Victore nepote minutius omnia intelliges. Rei seriem Paduano perscripsi antistiti: & ideo eā tecum modo repetere non libuit. Nouum Francorum Regem, optime de Venetis nostris

tis nostris sentire: plurimum gaudeo. Confirmabitur in hoc proposito ab oratoribus: vbi eo aduenerit. Futuros enim eos arbitror & numero & merito, maiestati Regiæ carissimos. Tres fuisse designatos scribis: equites omnes & litteratos. Et triplici hoc caritatis funiculo, qui difficile rumpitur, populo ac nationi Venetæ strictius deuincietur. Aduentus ad vos meus: vtpote impræsentiarum minus necessarius: insequentem annũ vita comite differretur. Vale. Ex Fonte bono. Die xxv. Iunii. Mcccclxxxxviii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. LXXIII.

Q Voniam de fratre, Hieronymo inq̃ Ferrariense supiore epistola feci mẽtionem: & tu nõdum accæpisse visus es quo mortis ac supplitii genere consumptus fuerit: paucis perstringam, quæ a compluribus, qui miserabili spectaculo interfuerant, audiui. Habita bis quæstione, & prius per Dominiũ, & postmodum per delegatum a Pontifice vna cũ Generali ordinis, ad exprimendam veritatem: quã post primam cõfessionem infitiatus fuerat: eculeo depositus lõge plura, q̃ prius fecerat, manifestasse facinora dicitur. Lata demum in eum, ac socios duos eiusdem religionis sententia, Dominicum videlicet de piscia, & sylvestrum Florentinum: vt per cruciatum necarẽtur: pridie eius diei, quo ascensionis Dominicæ solẽnitas celebratur: e palatio, vbi custoditi in vinculis fuerãt, trahi ad supplitium iussi sunt. Aderat in eminentiori loco episcopus, indutus sacerdotalibus vestibus atq; insignibus: aderant diuersorum ordinum religiosi multi: aderat simul in platea populus confertissimus. Degradati in omnium oculis, traditi sunt statim in laicorum manus: perlecto prius alta voce processu eorum quæ perpetrauerant. Erecta erat trabs altissima in fori medio: circumposita ei ingenti lignorum strue. Ad eum locum, reuinctis post tergum manibus, & sola amicti breui tunica super nudo, per exstructum altius tabulatum deducti pependerũt in ligno: ac laqueo exanimati suffocatiq; sunt. Statĩ vero singulas eis cathenas, quæ trabi erant affixæ ad collum iniecit carnifex: & subiecto igne, magno spectãtium horrore concremati sunt. Si quidem ne capillus eorum superfuit. Redacta in cinerem corpora, iussu Dominii in Arnum Fluuium accuratissime demersa sunt: q; cœpissent mulierculæ rogo appropinquare: vt asportarent vel mortui fratris cineres. Cæterum expectantibus multis: vt aliquid loqueretur ad populum: cum vltimo loco traheretur in patibulum: nec attollere oculos, nec hiscere ausus est: qui tanta olim audatia prædicauerat. Hanc tantum fuisse vltimam eius vocem affirmant: Quod cum ab episcopo, qui ipsum degradauit, pronuntiari audisset: præcisum se esse ab ecclesia: confestim respondit: Militante. Superbum existimatum est, responsum. Hoc quoq; non prætéribo silentio: fuisse illum pẽdentem in ligno, a puerorum multitudine saxis impetitum: a quibus antea solitus erat, in tẽplo ante prædicationis initium, hymnis & laudibus excipi. Illud quoq; animaduersum est, præter oĩum, qui publice necantur, morem accidisse: Nullius eorum, qui aderãt, fuisse exauditam vocem: quæ dum Hieronymo a carnifice adimeretur spiritus, Dei misericordiam imploraret: quãdo pro damnatis vel ob grauissima facinora, etiã altissimis clamoribus cœleste auxilium tunc tẽporis consueuerit a populo inuocari. Hic fuit Hieronymi Ferrariensis & sociorum eius exitus. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxvi. Iulii. Mcccclxxxxviii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.LXXIIII.

n On fuit necesse:vt præpositum Massatii ad venerandũ me debito reue/rẽtiæ honore,pro vt scribis,destinares:anteq̃ ei cõferres abbatiã de Rota:nisi ꝙ ex abundantia pietatis tuæ merita semper mea excedis & vota.Excæpi hominẽ vultu hilari,& caritatis affectu:vtpote quẽ olim tibi cõmendaueram ad idem cõsequendum beneficiũ:& quem nõ ignorabã clarissimo atq; inclyto fratri tuo esse carissimũ.Spero ipsum eam habiturũ adeptæ haud ignobilis abbatiæ curam:vt & tuæ dignationi,& religioni suæ plene satisfacturus sit.Cæterũ ĩmorta/les tibi agimus gratias,pro restituto Camaldulẽsi ordini mẽbro.Tuum erat:& illud nobis dedisti:vt veri pastoris perfunctus munere,aliis præberes exemplũ:vt diuitias mundi contemnerent:& liberalitate in subditos vterẽtur.Assuetus iãpri/dem terrenas cupiditates magno & excelso animo vincere:nõ permittis, succe/dentis ætatis actiones ab antiquo & vetere tuo instituto dissentire.Libẽter intelligis super egenũ & pauperẽ ordinem:tuæ protectioni cõmendatũ:vt in die ma/la liberet te Dñs.Patula manus tua,sine intermissione cogitat:Beatius esse dare, q̃ accipere.Implesti opere Apostolicũ præceptum:qui Timotheo scribens:Diuitibus,inquit,huius sæculi precipe nõ sublime sapere:nec sperare in ĩcerto diuitia/rum,sed in Deo viuo:qui præstat nobis oĩa abunde ad fruendũ:bene agere:diui/tes fieri in bonis operibus:facile tribuere:cõicare : thesaurizare sibi testamentum bonũ in futurũ:vt apprehẽdãt bonã vitã.Vtinã his fragilibus bonis:quæ alii magnifaciunt,tu cõtemnis:cõpares tibi firmiora:vt pro temporalibus æterna reci/pias.Sitq; rota hæc,quã largitus es nobis,illi currui iungẽda aliqñ:quo vna cum Helia veharis in cœlum.Itaq; qñcunq; expeditæ fuerint pro Massatii præposito litteræ,rem mihi gratissimam feceris.Causam Prioratus Cortonẽsis,semel remis/si iudicio ac sententiæ tuæ.A me nihil aliud innouabitur:nisi prius tecum cõgres/surus fuero.Vale.Ex Fonte bono.Die.xv.Iulii.Nccccl xxxxviii.

Venturæ Vicario Congregationis.LXXV.

d Olebis,cum legeris:nec poteris siccis oculis excipe acerbissimũ casum Venerabilis fratris nostri,& vtriusq; nostrũ amantissimi : Abbatis olim Sancti Andreæ de Candiculis:Qui longe secus extremũ vitæ suæ diem clausit:q̃ eius videbantur merita postulare . Nisi ꝙ sicut æterna lege vnus introitus nobis ad vitam datus est:ita ediuerso exitus multiplex.Domesticis insidiis periit:& ne/fando atq; crudeli mortis genere.Dederat ad me duodecima huius mensis lr̃as, humanitatis plenas.Sequẽti die missam celebrauit:cõfessus diligentissime (sicut heri mihi cõfessor eius retulit)quotquot per oẽm vitam peccata admiserat:quasi futuri mali præsaga mens fuerit.Postmodũ per dies quattuor a nemine visus est. Siquidẽ adhuc eo viuente & incolumi,monachus eius alpes transierat:& relictus cũ eo tantum erat adolescẽtulus domesticus vna cum patre.qui filium visitatum venerat.Hunc postridie illius diei,quo sacrificiũ obtulerat, nõnulli viderunt:mulæ ipsius abbatis insidentem,& sarcinulis onustum,cõcito gradu equitare.Cũ au/tem missaꝝ celebratio,præsertim occurrẽte die Dñica,præter morẽ loci ĩtermis/sa fuisset:mirãtibus vicinis,atq; ignorãtibus,quo nam se cõtulisset Abbas:quinto post die ĩgressi quidã de populo & colonis eius monasteriũ,perscrutari cœperũt diligentissime

diligentissime,ac perquirere hominē.Tandē aperto ostiolo cuiusdā recessus: qui est in ingressu tēpli ad dexterā:vbi reponi ea consueuerāt,quibus ad apparatū:& ornatum tēpli in die festo suo vtebatur:defossum humi cadauer,& quidē iam fetens,qm̄ quatriduanū esset,repertū est.Qui enim perpetrauerant scelus:vt citius se inde proriperēt:vix tenui puluere,& siccis arborꝫ ramis,illud operuerāt. Tum vero patefacto sacrilegio,accuratius peruestigātes,inuenerunt pauimētū domus pluribus in locis cruore cōspersum:& sub defuncti lectulo securim tinctā sanguine:parietē quoqꝫ vestigiis palmæ cruentatū.Hic fuit Petri Abbatis, viri sane probi,& de nostro ordine bene meriti,exitus miserabilis:& cunctis fere inopinatus: Qui tanq̄ a torrente aqua raptus nobis est.Hoc oēs factum fuisse affirmant:ob vulgatam de illo (vt ipse quoqꝫ nō ignoras) opinionē:ꝙ magnum haberet pecuniæ thesaurū,apud se reconditū:cum fuisset semper victu parcus:& ad augendam rē familiā solicitus.Thesaurizauit:& hn̄s reposita multa bona in annos plurimos,ignorauit,cui congregasset ea.Beata sane paupertas.Si nihil habueris:qđ cum magno isidiātium emolumēto tibi eripi valeat:& domi,& foris tutus eris. Nudum enim latrunculi trāsmittunt:& in obsessa etiam via,pauperi pax est. Deniqꝫ cantabit vacuus coram latrone viator. Vale: & orati iube pro requie amissi fratris.Ex Fonte bono.Die.xxi.Iulii.Mccccl xxxviii.

Bernardino Priori Angelorum.LXXVI.

s I cōualuisti de infirmitate,bene est:ego quoqꝫ valeo.Nudius tertius vesperi huc peruenimus incolumes:tui affecti desyderio:quē iacentē reliqueramus domi.Erigat te Dn̄s sua clæmentia:vt cum redierimus,occurras nobis:recæpta penitus sanitate.Rusticamur hic modo apud Sāctum Martinū:& refert nobis locus iste,semotus a laicorꝫ strepitu ac tumultu,solitudinē illam nr̄am Camaldulensem:Quā citius repetere,& lōgior absentia,& inquietiora tempora, nos hortātur.Cæterū oblectauit me plurimū hic recessus:non solū qm̄ officiosissime ab Andrea Priore excæpti sumus:verū ēt,& longe quidē magis:ꝙ & renouatum per venuste tēplum:& dimidiā claustri partem ædificatā inuenimus.Molitur magna Zacheus iste:& statura pusillus,ad altiora cōtēdit.Dignus re vera cōmendatione:ꝙ præter multorꝫ beneficiis præsidentiū,imo beneficia dissipantiū, morem:ingens ab antecessoribus suis æs alienū cōflatum dissoluit: possessiones ac redditus auxit:structuras nouas magnifice erexit.Indigebat hoc cœnobiolum huiusmodi gubernatore ac reformatore.Nisi enim ruinā mināti supposuisset humeros:stare nimirū diutius non potuisset.Et cōfido in Dn̄o:per huius īdustriam & fidem (sic est animatus ad perficiendū opus) intra paucos annos totū ex integro ædificatū iri:vt ī his regionibus futura sit,ac magno præconio per celebranda memoria eius,in generationibus sæculorꝫ.Biduū adhuc loco īmorabimur:vt plenius a curis animū relaxemus.Proficiscemur hinc postmodum,vt redeamus Venetias:trāsituri nihilominus Taurisio:vt sanctimoniales nostras *Sāctæ* Christinæ,post tot annorꝫ curriculū paterno affectu visitemus,& matrē imprimis monasterii,longæuā admodū,& captam oculis præ senectute.Vtinā in reditu reuerterit ex Etruria conuersus noster,qui significet:factā mihi reuisendæ pro arbitrio familiæ,potestatē.Cedā loco,& suspitionibus pariter:ex quo in libera ciuitate li-

berum mihi non licuit apud quosdam proferre sermonem. Valitudinem tuã cu/ra q̃ diligentissime:& saluta familiam istam meo nomine. Ex monasterio Sancti Martini prope oppitergium. Die. vii. Septembris. Mccccl xxxxviii.

Antonio Monacho nostro. LXXVII.

d Olui valde super obitu filii nostri Romualdi, fratris tui. Nã & fidelis mihi semper extitit:& eam per multos annos in nostra Eremo vitã duxit: vt merito sui desyderiũ nobis reliquerit. Vtebamur frequẽter eius opera, tum domi, tum foris: qm̃ & obtemperabat libẽter, præcipiẽtibus:& laborẽ minime de/trectabat. Vltimũ hoc iter, quo nos Rauẽnam vsq; deduxit: q̃ intrepidus, q̃ lætus confecit! Redditã ei modo nõ dubito mercedẽ laboꝝ suoꝝ:& deductũ via mira/bili ad ĩmortalitatẽ, atq; ad diuinũ illum animoꝝ ac spirituũ cõsessum: vbi sem/piterna fruetur beatitudine. Tu quoq; eius gloriæ cõgaudeas:& sic agas: vt cũ te euocandum duxerit Dñs: ipsum subsequi tutus possis. Ea enim lege in hunc mũ/dum ĩtrauimus: vt qñq; nobis exeundũ sit. Et non facile peccat, ac deturpatur vitiis: qui frequẽter nouissimoꝝ meminerit:& semper se cogitat esse moriturũ. Va/le. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xv. Septembris. Mccccl xxxxviii.

Dominico Mauroceno Procuratori Sancti Michaelis Mura. LXXVIII.

q Vo die remisisti ad me libellũ nostrum, contra Hieronymi errorẽ nup a nobis æditũ: respondere non potui grauissimis lr̃is tuis. Nam primis iam tenebris allatæ sunt ad me:& sequẽti die nauiculã summo mane cõscendi: vt ad colẽdissimum mihi patauinũ Ep̃m visitandũ, & ad nonnulla etiam loca ordinis, in agro eodẽ sita, me cõferrem. Reuersus heri Venetias, paucis tuæ magnitu/dini rñdendum duxi. Et primũ quidẽ tibi gratias ago: ꝙ tum priuatis, tum publicis distentus curis, dedisti tñ operã: vt & totum libellũ, & accurate quidem, perle/geris. Nam vix mihi id p̃suaserã fore: hoc præsertim tẽpore: qñ quotidiano tuo ĩ Senatum accessu, vel inuitũ te ab illius lectione auertendũ putauerã. Vicisti tu ni/mirum in hoc te ipsum: ꝙ & octogenarius & occupatissimus, mei gr̃a, quẽ dili/gis, non es territus labore ac fastidio perlegẽdi opusculi. Supasti opinionẽ meã: a quo tñ fueras facile excusandus: si vel partẽ tm̃ eius percurrisses. Huc accedit: ꝙ vt cumulatius te mihi morẽ gessisse cognoscerẽ: scripsisti prolixius tuã super eo s̃niam. Probas enim illũ, maiorem in modũ: ꝙ variis scripturarũ sanctarum testimoniis, errores illos accurate cõfutauerim: ꝙq; seruato in ea editione decoro, nõ defuerit & s̃niarum grauitas, & orationis nitor: ꝙ nihil vtilius Etruriæ, huiusmo/di erroris morbo infectæ, ædere potuerim. Ego eius viri iudiciũ improbare nul/lo pacto ausim: quẽ a tenero ad hanc vsq; ætatẽ in variis disciplinis studiosissime versatum scio: atq; in iis mirifice profecisse. Hoc tm̃ dixerim: placere tibi sui merito potuisse, collecta ad propositã materiã ex diuinis eloquiis testimonia. In reli/quis sileo: quoniam mihi semper minus probantur, quæ scribo. Si quid tamen secus mihi in eo libello conficiẽdo, pro vt ipse testaris, euenit: ei penitus totum tri/bue: qui aperit ora mutorum:& linguas infantium facit disertas. Vtinam autem ea prouintia, quã hoc venenũ corrupat, omni prorsus cõtagione eluatur:& riuuli huius nostri infusione purgetur. Et sicut pia mente id laboris suscæpimus: ita minime irritus atq; inanis futurus sit Dei benignitate: ne amplius miseros eadẽ ce/

citas

citas premat:ne ve longe positi ab intellectu rerũ diuinarũ diutius in tenebris ac morte versentur.Hæc demũ sit futura merces mea apud eos:de quibus me opti me existimas meruisse.Vale.Ex Sancto Michaele Murani.Die.xxv.Septembris. Mcccclxxxxviii.

Antonio Abbati Rosæ Doctori.LXXIX.

q Vestus est mecum per litteras colẽdissimus Protector noster,ꝙ occasio ne beneficiorũ,quibus olim præfuerat Prior Antonius:& quæ per se/ nioris mortem vacantia,vterꝙ vestrum conferẽda curauerat:tot in eũ tu (ita.n. scribit) in furorem versus euomueris:vt aliqñ non sine admiratione & molestia simul,ea intellecturus sim.Ego quidẽ nunq̃ de te huiusmodi credidissem:nisi ac/ cederet tanti patris ac Domini asseueratio.Expertus sum te semper,in annuo se/ re congressu nostro,& singularis erga maiores tuos pietatis,& inatæ modestiæ. Quo fit:vt mirari satis nõ possim,præter oẽm expectationẽ atꝙ opinionẽ meã excanduisse te vehementius:& probris ẽt affecisse,Cardinalẽ tanti noĩs:ac totius nostri ordinis protectorẽ.Cũ enim sis iuris peritus:& alios publice doceas:igno rare te nequaq̃ puto:in lege quid scriptum sit.Principẽ populi tui nõ maledicas. Legisse te quoꝙ non dubito:hiatu terræ olim Chore Datan & Abiron,fuisse ab/ sortos:quoniam aduersus Aaron ceruicem suã extulissent:& cõtumeliis atꝙ iniu riis Summum sacerdotem exacerbassent.Cõmotus sum iccirco grauiter:& dolui plurimum:prouocatũ abs te fuisse criminationibus Dñm pientissimũ : Quẽ ni/ mirum tanti facio:vt si me in vnam maxillam percuteret,præberem ei & alterã: ne dum superbe tumore atꝙ audacia in caput nostræ religionis minime insurge rem.Hortor itaꝙ te:ac etiã ex officio admoneo:vt memor dignitatis eius : quẽ prouocasti cõuitiis:ei pro tua solita humilitate ac reuerentia satisfacias.Admissu/ rum profecto ipsum non dubito pro sua clæmẽtia pœnitentiam tuam:cui,q̃tum expertus sum,proprium fuit misereri semper & parcere.Mihi quoꝙ rem gratissi/ mam feceris.Vale.Florentiæ.Die.xvii.Decembris.Mcccclxxxxviii.

Protonotario de Bentiuolis.LXXX.

m Emor singularis humanitatis tuæ:quã pauloante bis te allocutus Bono niæ,expertus sum:cõmendandũ duxi Angeloꝝ negocium dignationi tuæ.Reformare monasteria in regularẽ vitam:opus pioꝝ est.Hoc religiosa ma/ ter tua studiose contendit.Hoc tu,ab ea nihil degenerãs,æmulari cœpisti. Si itꝗ duxeris in Angeloꝝ cœnobium,probatæ vitæ monachos:erunt continui preca/ tores tui:& aucto ibidẽ diuino cultu,gratiam & gloriã apud Deum & hoies con sequeris.Ait enim diuina scriptura.Qui honorificauerit me:glorificabo eũ:Qui aũt contempserint me:erunt ignobiles.Perge.itaꝙ opus absoluere:quod aggres/ sus es:qñ nihil eo insignius,nihil præstãtius,nihil Bentiuola domo dignius , ag/ gredi potueris.Et ego propterea vna cum vniuerso Camaldulensi ordine,obno/ xius ero in ꝑpetuũ tuæ pietati.Vale.Florẽtiæ.Die.xxx.Decẽbris. Mcccclxxxxviii.

Eusebio Hispano Monacho.LXXXI.

i Ndoluisse te vicem nostrãꝙ direpta fuerint a militibus Camalduli bo na:nihil dubito.Ita enim exigit caritas filii in parentẽ.Ego vero profes/ sionis meæ haud immemor,qui semel votum voui Deo Iacob , vt pauper viuerẽ: hac tanta clade accæpta,egi gratias diuinæ pietati.Tantũ icciirco doleo,ꝙ famiꝗ

liam a me educatam, indispersionem ituram video: & alimēta, quibus pauperes atq; hospites substentabātur, facta esse militū prædam. Quo Dei iudicio ista euenerint: intelligere plane nō possumus. Iudicia enim illius, abyssus multa. Mortificat qū vult, & viuificat: deducit ad iferos, & reducit: Quæ sane multū me recreat ac reficit spes. Nō enim in perpetuū irascetur: neq; in æternū cōminabitur: cuius misericordia plena est terra. Itaq; bono vt suades, animo sum: illud mecū frequēter reputans. Si bona suscæpimus de manu Dñi: mala aūt quare nō sustineamus? Cæterū longe amplius dolendā hostiū stragem existimo. Si quidē tertiadecima huius mēsis die, adorti expugnare Camaldulū, vnde ego pridie discesseram: non modo nō incrueto milite vesperi inde discesserūt: verum ēt interfectis multis, ac vulneratis longe plurimis. Nā ad quadraginta & eo amplius bellatorum cæsi dicuntur: vltra vero bis centū cōfecti vulneribus. Et hoc pro miraculo habitum ē: q; cū multa milia tum equitū tum peditū, acriter Camaldulū ipugnarēt: ac circūfusi vndiq; missilibus agerēt: pñte Duce Vrbiate, & aliis sūmis viris: ne vnus qdē ex iis, q monasteriū tuebāt, sauciatus sit. Creditū nimiq; ē: affuisse cœleste numē: cuius ductu auspitioq; factū sit: vt contempta religiōe ac pietate fœdissimo euētu hostes pugnauerint: nostri vero integri oēs prœlio excesserint. Retulit mihi Arretinus Abbas, qui dimicationi interfuit: tantū fuisse oibus ardorē animi ad ppulsandum hostē: vt parati essent magis mortē oppetere, q̄ de sese turpiter dedere. Deniq; huius rei fama Florentiā perlata, ingens fuit omniū lætitia & gratulatio defensæ fœliciter Camaldulēsis libertatis. Miseratus casum, egi primū Deo gratias: q; a tam nefando spectaculo auertisset oculos meos. Deinde mādaui per literas eremitis nr̄is: vt pro desyderatis in ea pugna exorarent: & solēnes illis exequias persoluerent. Quod & nos hic fecimus. Quid futuq; sit post hac de Camaldulo: ignoramus. Nisi q; de magnis piculis a Deo liberati magnifice nostri oēs: diuinæ simul humanæq; spei pleni videtur. Scripserā haud semel Magnificis legatis Venetis, scripserā & illustri Duci Vrbinati: deprecās impēsius, vt arcerēt copias suas ab oppugnatione Camalduli. Verū nihil scribendo profeci. Inuitum tñ audio, tam prouintiā Vrbinatē principē accæpisse: & reuersum domū iureiurando pollicitū fuisse Deo: se nunq̄ amplius monasteria ac pia loca bello aggressuq;: præsertim cum & ipse in eo certamine ictus sagitta fuerit in crure. Debeo re vera plurimū Duci piissimo: tum q; dissuadere conatus est aliis: ne oppugnatum irēt Camaldulū: tum vero, q; apud Musoleam nr̄am tanta moderatione tāta religione se hactenus gerit: vt suis oibus arctissimo edicto imperauerit: ne quid, qd ad Camaldulū pertineat, ausu temerario cōtingerent. Veq; de hoc satis. Orabis interea, cū Abbate & familia omni: vt muro suo inexpugnabili circūcingat nos Dominus: & armis suæ potentiæ protegat nos semper. Vale. Florentiæ. Die. xx. Nouembris. Mccccl xxxviii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. LXXXII.

C Vm alio nemine libētius cōico curas meas, q̄ tecum: qñ alium non habeo, cui cōfidam magis, & quē pluris faciam. Significandū itaq; duxi tibi: quid mihi acciderit: ex quo nouissime tecum Paduæ cōgressus sum: aut saltem ex quo Venetiis profectus, Camaldulum redii. Perlecta malorum, quæ passus sum serie: dolebis Camalduli vexatiōibus: & ipsius miseraberis vices. Scribam aūt

bam autem minutius omnia:quo & rem itegram nouetis,& ego diutius loquar tecū:praesertim cum in reditu meo nō inuenerim te Paduae:& fraudatus sim tuo gratissimo dulcissimoq; colloquio. Quo factū est:vt reliquū itineris,alioqn prosperum satis,tristior peregerim. Fuisse quasi praesagiū futurae calamitatis & portentum maloꝝ,quae mihi incumbebant,existimari tunc merito potuit:cum atte pro statim itinere priuatum me sensi p̄ntiae tuae cōspectu atq; sermone:quo sane tanq̄ viatico Camaldulū vsq;,reficiendum me ac recreandū speraueram. Nō sum ꝓpterea Paduae imoratus:q; in paradiso eē nollem,absente Dño. Sequēti die ad monasterium Carcerū:inde ad abbatiam Politinii:postea Ferrariā perueni. Vbi non praeteribo silentio,humanitatē benignitatemq; clarissimi viri,ac vtriusq; nostrum amantissimi,Bernardi Bembi:ibidē Vicedñi fungentis munere. Is eni vbi primum me nouit Ferrariā aduenisse:cōuenit me continuo in hospitiū,ad quod diuerteram:mecūq; de multis,ac de te praesertim,per duas ferme horas longum protraxit sermonē. Fuit mihi gratissima eruditissimi viri cōfabulatio. Sed deeras tu nimirū:quo funiculus triplex,qui difficile rūpitur,strictius cōnecteretur. Visus tñ est mihi,nō tam Vicedñs,q̄ Viceeps:vt quasi pro te suā mihi exhibuisset praesentiam:quod pauloante Paduae amiserā,Ferrariae cōpēsarem. Biduo post mane Bononiam ingressus:a Priore Sācti Damiani nostri ordinis officiosissime exceptus sum:q; per quindecim retro annos Bononiā non vidissem. Septē ibidē necessario peregi dies. Visitare siquidē me accurate oportuit monialiū nostrarū Sāctae Christinae coenobium:quod per occasionē defunctae per eos dies Abbatissae:quae laxiori vitae indulserat:vt in vitā regularem reformādum curarem:& prius Venetiis per lras,& postmodū Bononiae coram Magnifica & pia Dña Geneura Bentiuola,impēsius me fuerat deprecata. Laboriosum sane opus:& difficultatis atq; cōtradictionis plenum. Consultū est tñ loco pro tēpore:& iacta sunt futurae in eo melioris vitae fundamēta. Pridie aūt eius diei,quo inde eram profecturus:venit ad me nūtius ex Camaldulo,cum lris Vicarii nostri:quibus vrgebar ad maturādum reditum. Infestā siquidem esse militibus regionē:& occupari coepisse ab exercitu Veneto Casentinatē agrum. Defecisse iam a Florentinis cōplura castella vicosq;:& Bibiennam praecipue,oppidum haud cōtemnendum. Cōuenisse se nihilominus cū Secretario Veneto:ne vlla Camaldulēsi familiae inferret vis. Quin ēt datam fuisse Camaldulēsibus potestatē eundi & redeūdi,quocunq; voluissent. Postera die inde me ꝓripui diluculo:& q̄ maximis potui itineribus,ꝑ loca antea mihi inuisa & incognita,per difficiles trāsitus,per deuios anfractus,die solēni Sāctorum omniū (ita me vrgente necessitate,ne ab equitatione in tanta celebritate abstinerē) ꝑueni in fontem bonū:comitātibus me armatis cōpluribus,ne spoliaremur in via. Ingressus domū,miratus sum ac miseratus pariter multitudinē maximam promiscui sexus & aetatis:qui eo tanq̄ in asylum & domū refugii,sese cū rebus suis contulerant. Exceptus sum ab oibus magno gaudio,maiore ēt spe:q; arbitrarētur inuenturū me facile grām patriae causa,in oculis eorū,qui exercitui praeerant:tum ad arcendos a Fonte bono hostes,ac tuto apud eū deposita conseruanda,tum ad redimendos captiuos. Caeterū fraudati sunt cito opinione sua. Nā sequenti die,cum per lras gratias egissem Secretario,ob seruatā eousq; (q̄tū per

eum licuerat) reƺ nraƺ indénitaté:anteq̃ litteræ ad illũ allatæ fuissent:nũtius mihi affertur eadé hora occupatã fuisse Musoleã nostrã,quam ego a fundamẽtis domum extruxerã,a Carolo Vrsino cũ equitibus centũ:factumq; fuisse atrium inferius,cũ cubiculis quattuor,ac cela vinaria,stabulũ iumentoƺ.Aegre tuli illatã mihi iniuriã:q; cum alias cõplures domos,tum meas tum agricolarũ meorum occupassent:non reliq̃ssent mihi iuxta datã semel familiæ nræ fidé,vel Musoleã solam:q̃ñ in ea totius fere anni victus erat repositus:frumentũ videlicet & vinum atq; alia necessaria.Scripsi ego iteƺ Secretario:mirari me,q; promissis nõ stetérit:q; data fuissent in prædã militibus alimẽta monachoƺ.Expostulaui cum eo:vt fidem seruaret:nec me meosq; in futurũ cogeret mendicare:qui fodere nõ valerem:ac mẽdicare erubescerẽ.Eodé die,quo ista gerebantur,adiit me nuntius alter,dicens.Missum se a Carolo Vrsino:qui mihi iuberet:vt intra spatiũ horarum quattuor,ipsum apud Musoleã cõuenirem:quæ a Camaldulo quattuor distat milibus passuũ.Dedi tertio ad Secretariũ lr̃as:huius adeo præcipitis citationis illũ admonens:quæ mihi meisq; foret suspecta.Si mihi tñ ipse liberam veniendi ac redeundi ptãtem scripto firmatã destinasset:venturũ me cõtinuo.Rediit nuntius sequenti die:& requisitã a Secretario fidem,verbo tm̃ non et́ scripto retulit.Non fuisse ei cõmodum scribere:irẽ securus atq; intrepidus.Nullam mihi inferendam vim.Fracta pauloante semel fide,non fuit consiliũ verbis tantũ credere:ita præsertim suadente familia:ne forte a Carolo inuitus detinerer:nec sinerer pro arbitrio reuerti domum.Quod postea futurũ fuisse:ex cõsequentibus facile conicitur.Itaq; renũtiaret Secretario:me alias non esse venturũ.At ille intulit.Et hoc tibi eorum nomine,qui copiis Venetis præsunt significo:velle se oĩno milites suos mittere ad custodiã Fontis boni.Rñdi ego:non posse me illis morẽ gerere.Siquidẽ ictum inter Florentinos,quibus cõmendati sumus,& Camaldulensem Eremũ fœdus exposceret:vt belli tẽpore ad eos tãtum ptineret.si voluissent suo milite locũ nostrũ tueri.Quod tñ legati Florentinoƺ,rogatu Vicarii nostri,qui illis erat notissimus,ne grauaretur monasteriũ,nondũ fecissent.Precari me:vt excusationẽ meam admitterent:quæ plena foret iustitiæ:ne proditoris ac ruptoris fœderũ,quæ sancta esse oĩbus debent,subirẽ notam.Discedente illo,vbi ad legatoƺ Florentinoƺ aures perlatũ est:destinasse exercitũ hostiũ constituere militẽ in Fonte bono:tum vero nocte in sequẽti:cum essem ego in choro cũ fratribus,miserunt Camaldulũ pedites centũ armatos,cum cẽturione:quos reiicere nec debui,nec potui.Mane facto cũ ad missarũ solẽnia conuenissem:reuersus est demũ nuntius cũ lr̃is secretarii:quibus mihi ptãs fiebat conueniendi ipsius tuto ac libere.Cui ego.Tarde,inq̃,venisti.Nam & Florẽtini monasterium suo iure militibus munierũt:& ne me ad Secretariũ cõferã lr̃is dissuaserunt.Non posse me duobus Dñis seruire.Si obstricta ex cõuẽtione fuisset Venetis Camaldulẽsium fides,sicut Florẽtinis nunc est:ne vnũ quidem reperiendum:qui eã solueret.Cõtenti eẽnt non me cogere ad id:quod ab honesto videretur alienũ.In hãc sñiam scripsi ego ad secretarium.Postea vero q̃ vulgatũ est factũ admisisse Camaldulũ milites Florentinos:tũc primũ minari cœperũt monachis nostris,qui Bibiẽnæ & apud Musoleam erant,vẽturos se paulopost Camaldulum:

maldulum:& structuram oēm demolituros:nullamq̧ se habituros post hac rerū Eremi rōnem.Hoc ad me delato dedi eadem die lr̃as,tum ad legatos Venetos, qui nōdum Bibiēnam venerāt:tum ad Illustrissimum Dn̄ium nostrum. Quibus descripto seriatim negocio,& me & familiam & facultates nostras humiliter cō/mendabam.Ne qn̄ (quod auerteret Dn̄s) dici posset:præsidente Generali Vene/to Camaldulensi ordini,Camaldulū a Venetorū exercitu fuisse euersum.Et quidē a legatis,quinto post die,gratas accæpi litteras:quibus significabāt:non esse suæ mentis,vt vel inimicorū deuastarētur ecclesiæ:longe minus,vt nostra. Scriptu/ros se ad secretariū:vt curæ illi essent,quæcunq̧ ad me pertinerent. Quod & fa/ctum est.Nā paucis post diebus,iussit Carolus Vrsinus suis:qui apud Musoleā sta tionem habebāt:ne quid ex horreo nostro tritici amplius exportarēt:q̄uis iā bo/na ex parte consumptū fuisset.A dominio interea nihil potuit impetrari:ꝙ a Se/cretario præmonitū foret,me Florentinis fauere.Quod facile creditum est.Cæ/terum cedente Musolea inv sus militum:permissum fuerat a principio monachis nostris,qui tuebantur domū,cubiculū nostrū tātum:in quo oēm suppellectilem in aceruum cōgestā seruarent.Perseuerantes aūt milites,iniuriis monachos nr̄os afficere:& nūc hoc nūc illud (vti cōsueuit eiusmodi hoīum genus) de rebus nr̄is furti subripe:ēt minas adiecerunt:si q̄s ausus fuisset hiscere. Quo audito,territus vnus ex nostris noctu per fenestrā clam fune demissus,Camaldulū aufugit. Hoc vbi mane inotuit:sæuierunt in reliquos monachos,tanq̄ in latrones:& asporta ta oī suppellectili,quæ fuerat reposita in cubiculo:cætera,quæ in domo illa erāt, sua fecerunt.Erat inter eos miles quidā rectus,ac timens Deū:qui non consense/rat,vt diriperētur religiosorum bona:Cōtestatus sæpius per eos dies monachis nostris:maluisse se collocari sub aliqua laicoꝝ tegete,aut in aliqua q̄tuncunq̧ hu mili casa:q̄ incōmodissima ac spatiosa monachorū domo.Is rogatus ab vno ex Eremitis,qui ibidē aderant,restituit illi calicē & cādelabra ac reliqua omnia:quæ ad sacellū nostrū pertinebant.Quibus oneratus rebus,ad me rediit.Siquidē præ ter fabros murarios,oēs monachos & cōuersos eiecerant.Occupata itaq̧ a mili/tibus domo & direptis bonis:haud ita multo post superatis alpibus legati Ve/neti in Casentinatē agrū vna cum Duce Vrbinate,ac Petro Medice descēderunt. Misi cōtinuo ad eos binas lr̃as per domesticos duos:vnas Duci,cuius illustris pa ter optime mihi cognitus,ac de me olim meritus fuerat:Alteras legatis : depre/cans atq̧ obtestans per Deū:vt qn̄ facta esset rapina omniū fere bonorū meorū, ac prædioꝝ deuastatio:saltē auerterent a Camaldulo acies suas:Idq̧ mihi non tā patriæ gr̄a,q̄ pietatis ac religionis prestarēt.Benigne r̄ndit Princeps Vrbinas:du rius legati:ꝙ mirarētur,me Venetū opitulari patriæ hostibus:& fauores nihilo/minus ab eis exposcere.Nequaq̄ sic fore.Et cū dixissent nr̄i:teneri Generalem ex pacto antiquissimo,seruare Florētinis fidē:Nos quoq̧,r̄nderunt,eandem Domi nio nostro seruabimus.Retētō vno ex iis,quos miserā:qui prudētior videbatur: alter dimissus est.Hoc ego accæpto nuntio (duodecima erat p̄teriti mēsis dies) suasu atq̧ hortatu familiæ:quæ me potissimū saluum cupiebat:sterni iusseram iu menta:vt inde Florentiā me reciperē.Cum in eo essem,vt iumentū cōscenderē: certa de causa mutaui cōsiliū:vt non eo die ex Fonte bono discederē. Sed noluit

pius Dominus: vt posterius consilium Priori anteferrem: ne intuitu crudelis spe ctaculi, ac tormentorum sonitu fœdaretur sensus mei. Nam elapso vix horarũ dua/ rum spatio: significauit mihi per internũtiũ miles ille, qui eremitæ sacelli nr̃i ap/ paratum reddiderat: alter (vti credo) Cornelius cẽturio de actibus Apostolorũ: vt alio trãsmitterem, quæ mihi superessent in fonte bono. Decretũ oĩno fuisse: vt Camaldulense cœnobiũ, ni se dederet, vi expugnaretur: & potiti loco milites: in/ ter se diuiderent spolia: quĩ ditissimũ atq; opulentissimũ existimaretur: idq; non tam propriis redditibus, q̃ ob deposita multorum. Itaq; cõpertum hñs decretũ eius modi: sumpto cibo meridie, moui Camaldulo: & ad Praiũ vetus vespere perueni. Scripsi tñ prius legatis Venetis: nolle me imorari loco de industria: ne mihi con tingeret, prœliis interesse, ac effusioni sanguinis, & multorum occisioni: contamina tioniq; locorũ sacrorũ. Bene ne, an perperam essent facturi, si pseuerassent in sen/ tentia, viderent ipsi. Diuinasse profecto mihi (est enim præsaga mali mẽs) visus sum: quod sequẽti die accidit. Atq; vtinã credidissent verbis meis: & integras in castris acies cõseruassent. Sublata certe fuisset occasio imminentis tunc, ac futuræ mox stragis: quã paulopost hic subiiciam. Hoc rerũ statu, his incumbentibus Ca maldulensi familiæ periculis: facta fuerat per cõplures dies oratio ab vtraq; nr̃a ecclesia, tum eremi, tum fontis boni, ad Deũ. Et quo die inde discessi, ante profes/ sionem meã cum psalmis & letaniis habita est supplicatio per totũ monasteriũ: præcedente crucis vexillo: ac sequente non tam familia, q̃ milite qui conuenerat. Hunc morem ac ritũ, eis quotidie seruandũ iniũxeram. Cum igitur ab oĩbus ad portã cœnobii deducerer: ac magna ex parte mœstitiã præseferret, q; meo desti/ tuendi solatio viderentur, vix cohibui lachrymas. Hortatus tñ sum oẽs: vt spem suã in eo collocarent, penes quem ptãs omniũ rerũ esset: cõfiderẽtq; in Dño: qm̃ bonus, qm̃ in sæculum misericordia eius. Vix mulum cõscenderã: & ecce repente operire montes Camalduli nix cœpit. Quæ per totã noctem ita oppleuit oĩa: vt mane facto Florentiã petentes, nihil minus cogitaremus, q̃ iturũ militem ad op pugnandum locum: vel media æstate, accessu difficilẽ: ne dum hyeme, ac solo al tis niuibus tecto. Hac de causa solutiores animo iter faciebamus: q; interdictam atq; occlusam fuisse hosti viã cœlitus putabamus. Secus tñ accidit: firmato præ/ cedẽti vespere in cubiculo Musoleæ decreto, ab iis qui exercitui præerãt: vt sub or tum solis, curatis corporibus, omnes in armis forent: atq; ad cogẽdum ad dedi/ tionem Camaldulũ: aut si opportuisset, ad vi expugnãdũ contenderẽt. Protractũ audio ideo fuisse ad tertiã noctis horam, in ea cõsultatione, ac deliberatione col/ loquium: q; & suo ingenio & meis lr̃is motus Vrbinas, detrectabat prouintiam: dissuadẽs cæteris: vt a loco sacro pioq; arcerent militẽ. Vicit plurium sñia. Igitur tertiadecima mensis die, quæ forte serena illuxerat: firmatis cibo viribus, iter Ca/ maldulum versus arripitur: præcedẽte primũ pedite, ac equite insequẽte per tur mas suas. Vltimo loco ibat Vrbini Dux, ac Petrus Medices, cum secretario ac pri moribus exercitus. Neq; putes exiguũ conuenisse numerũ armatorũ. Qui plus, sex & eo amplius qui minus, quatuor milia fuisse affirmãt. Creditur aũt eo consi/ lio, adeo instructũ atq; ordinatum exercitũ, ad oppugnandũ parum munitũ cœ/ nobium aduenisse: vt territa multitudine familia, anteq̃ iniretur prœliũ, citius se esset deditura.

esset deditura. Itinere medio Princeps Vrbinas cũ aliquot ex ducibus suis sisti agmina iubet: vocatoq; seorsum familiari illo nostro: quem alterũ e duobus, quos cum litteris miserã, postea detentum fuisse superius memini: cõuocatis etiam tubicine ac milite vno imperat eis: vt simul prӕcedãt exercitum: & Camalduli Generalem suo nomine conueniant: moneãtq; : vt se fortunasq; suas ac monasteriũ, ipsorum fidei permitteret. Ni se dedat: venturos se ad expoliãdum locum: & male tractandam renitentem familiam. Parent dicto tres illi: & confestim prӕcurrentes, Camaldulum aduolant. Admonitus de horum aduentu Abbas Sancti Michaelis de Arretio: quẽ ad custodiam domus reliqueram: (nã Germanum ipsius Abbatẽ Sancti Felicis Vicariũ nostrum, haud inani consilio mecũ duxeram) primo familiarẽ solum in monasterium admisit. A quo de oĩbus diligentissime edoctus: tandẽ ad alios duos cũ eodẽ exiit. Requirẽtibus illis Generalẽ: abesse respõdit. Quӕ haberẽt mandata, si voluissent, sibi exponerent. E dicunt illi Ducis exercitus nomine: vt facta voluntaria deditione, consuleret Camaldulensibus rebus. Alioquin expugnandum vi monasterium: & familiam trucidãdam. Respõdit Abbas intrepidus: nõ fuisse relictam sibi, dedendi Camaldulũ hostibus potestatem. Daretur sibi spatiũ: quo significari absenti patri monasterii eoꝝ petitio valeret: & se eis prӕlati loci postea indicaturũ sniam. Nõ esse suũ: tradere in manus alienoꝝ liberũ monasteriũ incõsulto Dño. Cũq; illi vicissim multis ambagibus circũuenire Abbatẽ: & eius exagitare constãtiam ac fidem frustra pergerẽt: nunc alliciẽdo promissionibus, nunc terrendo minis: desperãtes tandẽ posse illum flecti persuaderiq; : subituram ipsum paulopost dixerunt pœnitẽtiam obstinationis suӕ. Et ille: sublato a vobis semel nobis victu: & direptis per vos sacrӕ huius domus prouentibus: cõsumptisq; omnibus bonis: ẽt vitam exponere, ac mortẽ subire, parati sumus. Cõmẽdamus nos Deo: eiusq; piӕ genitrici, ac Romualdo patri: quorũ ductu atq; auspitio defensuri sumus libertatem nostrã: quã nulla prouocati iniuria, iniuste vexare atq; opprimere cõtenditis. His dictis, proripiunt se tres illi pariter, sicut venerãt: relaturi Abbatis respõsum, principi exercitus. Vbi nouerũt oẽs abesse me: ac postulatas fuisse indutias, ad explorandã per nuntium & lr̃as sentẽtiam meã: suggesserunt quidã ex ducibus Vrbinati: vt in expugnãdo monasterio nulli seueritati nulli crudelitati parceretur: fratresq; ad vnũ oẽs necãdos gladio, aut telis cõfodiẽdos. Futurum hoc exẽplo: vt quocũq; perrexissent: aut quẽcunq; vel munitissimum obsedissent locum: repugnare ac reniti eis ausurus eẽt nemo. Interea prospici ex Camaldulo cœperũt acies: per iuga montiũ ascendentes. Refulserat enim sol in clypeos aureos, & resplẽduerant montes ab eis. Irritatis tum familiӕ, tum militum animis: ob celeriorem q̃ pro expectatione hostis aduentũ: quãuis se impares viribus cernerent, dimicationi sese accingunt. Prӕmissoq; cõfestim nũtio ad Eremitas: qui admoneret: vt pugnaturi manibus illorũ orationibus munirẽtur: & supplices pro eis tenderent in morem Moysi ad sydera palmas: sumpserunt raptim cibum: diuisiq; sunt ac dispositi per loca, a Centurione singulis constituta. Audi mi Domine: q̃ euidentem fecerit Deus suӕ virtutis ostẽsionem. Audi haud contemnendum certamen. Pro miraculo certe habiturum te arbitror euentum pugnӕ. Quod cӕteri omnes: quibus nota res est: vno cõsensu

fatentur. Igitur armatis in aciem procedētibus:& Camaldulo iam propinquare incipiētibus:intonant clangoribus tubæ:tympana cócrepant:clamorq; ab hostibus tollitur:repetētibus frequenter,ac firmātibus sibi sermonē nequam,carnem, carnem. Tandē proposito signo,initum est prœlium. Et prima statim oppugnatione,cū præ cæteris miles quidā armatus ad perfringendā inferiorem portam, quæ ad meridiē vergit,cum palo ferreo accessisset:adolescens quidā domesticus e fenestra quæ portæ iminebat,arreptū ex aceruo lapidū,quem parauerāt,ingens saxum deiecit:prostratūq; militem seminecem saxo altero penitus cótriuit. Fecit postmodū vnius interitus:vt ea parte monasterii relicta,quæ situ erat munitior: ad superiorē partē,quæ ad Septentrionē versus eremum sita est,se hostes conuerterent. Iniquo tñ vbiq; loco pugnabant:qñ ēt præ luto niuibus recentioribus ex proculcatiōe pedū mixto,hinc inde dilaberētur:& vix possent subsistere. Subeūt tandē plateæ murum:cui hærebat dormitorium cōuersorum. Pugnatū est aliq̃diu de tecto dormitorii cominus,hastis prælongis ferro munitis,& varii generis telis,magis q̃ missilibus:ita exigente loci angustia. Et cum præ multitudine fessis integri hostes succederent:& qui de tecto pugnabāt,nullis recentibus subsidiis fulcirētur:relicto muro omnes in plateam cōpulsi,monasteriū ingressi sunt: iniecto tñ prius igne in cōuersorum cubicula:ne quod in ea hostibus pateret effugiū. Qui statim hinc admotis scalis,hinc muro vetustissimo,ac multis retro annis inclinante,facile discusso apertoq;,in forū irruperunt. Eo potiti tanq̃ nihil superesset,quod eis obsisteret:clamorē ingentem extulerunt:tubarum sonitu,& diuersi generis musicorū aere perstrepente. Cæterū cum succēsus ignis fumum excitasset:ac in forum descēdentibus prospectum eriperet:ingens eorū multitudo ab iis,qui monasteriū tuebātur,sauciata:in valitudinariū atq; in hospitium,quæ in extrema fori parte e regione sita sunt ægre sese proiectis armis recæpit. Firmauerant enim per eos dies Florētini milites arte bellica monasteriū:tormentis & catapultis per oīa vndiq; tabulata dispositis:præter sagittas & aceruos lapidū:quibus nimirū haud minus reiiciebant ac propulsabant hostem. Occupato semel foro:aggressi sunt fores palatii (sic enim eam partē cœnobii appellant) succendere:idq; q̃ maximis conatibus poterāt:qm̄ ex eo pendebat victoria. Arborū itaq; ramos,iampridē excisos siccosq;,quos in vnū locum repositos inuenerāt,& alia id genus incēdiorum fomenta,incredibili celeritate humeris attulerunt. Verū supposito sæpius igne,excitari ex eo flama non potuit:quod vbi plurimū periculi ostēdebatur:ibi vi maiore nostri obsisterēt. Imminent foribus fenestræ duæ. Per eas multum aquæ primum:& cum ea affatim subministrari ex fonte cito nō posset: multum etiam vini in ignem effusum est. Accedebat saxorum multitudo:quibus facilius propellabātur:qui ad cōcremādas fores sese ingesserant. Loco itaq; a nostris fortiter pulsi:sacrario tēpli scalas admouēdas curant. Cūq; in tectum nonnulli euasissent:& iam explicare vexillum pararent,deiectis ex propugnaculo turris quæ sacrario impēdebat saxis plurimis:deturbati in præceps,misere obruti sunt. Hoste bis procul reiecto,cum missilibus res ageretur: & vtrinq; tormentorum strepitus exaudiretur:creuerunt Camaldulēsibus animi. Cōfidētesq; in Domino: quod cœleste ibi numen præsto esse arbitrarētur:pro militari vexillo signū crucis fenestra extulerūt.

nestrā extulerunt. Deniq; indefessi, & tanq̄ tunc primum iniissent pugnam: cū nihil laxamenti eis daretur ab exteriori militum multitudine: qui sibi inuicē succedebant: a mane fere vsq; ad primas noctis tenebras (quam pugnādi contētionē potuisse illos tamdiu perferre, mirari satis nō possum) continuauerūt prœlium: tanto quidē animoꝝ ardore: vt maior desyderari nequiuerit. Nā & hoc non prætereo silētio: ꝙ cum in arcēdo ac repellendo procul a muris hoste, lapides defecissent: confractis ēt īterioribus parietibus, & murulis columnaꝝ claustri, ac pauimentis monasterii: eruta inde saxa & lateres in hostium capita proiecerunt. Tādē post occasum solis signū receptui datū est: & secunda noctis hora in castra reditum. Ad quadraginta in ea dimicatione, ex quibus nobiles aliquot ac militari arte præstātes, cæsi tradūtur. Vltra vero bis centū vulnerati grauiter. Quo.n. cōfertim magis pugnauerant præ multitudine: eo vulnerati sunt plures: vt nullū fere inter decertātes vanū inciderit telum. Longe aūt plures audio post prœlium saucios decessisse: q̄ in oppugnatione ceciderint: ita vt decē supra cētū hactenus defuncti esse dicātur. Ex Camaldulēsibus vero, diuina ꝓtegēte clæmētia, ne vnus quidē sauciatus ē. Sed & Vrbini Dux haud integer penitus ea pugna excessit. Nā sagitta in crure leuiter tñ ictus est. Quo vulnere accæpto, reuersus ad Musoleam fertur se iuramento obstrinxisse, nunq̄ se amplius monasteria inuasurum. Carolus quoq; Vrsinus: quē e duobus alterū, præcipuū maloꝝ meorum & oppugnati Camalduli fuisse auctorē, oēs affirmant: vix īmunis euasit. Nā equus cui insidebat: q̄ illi erat prætiosus: vulneratus in certamine, cū nullo curari medicamine potuisset, quinto post die interiit. Optaueram ego quidē victoriam: sed incruentā. Veꝝ qñ id mea culpa non accidit: cū ad placandos mitigādosq; belli Duces, ne impugnarent Camaldulum, nihil vltra fieri potuerit: q̄ quod ego fecerā: si re male gesta inde discesserunt: imputari mihi non debet. Mūdus ego sum a sanguine illorum: qui sponte venerunt in hereditatē Domini: vt polluerēt templum sanctum eius: vt ponerent Fontē bonum in pomorū custodiam. Qui dixerunt aduersum nos. Venite, & disperdamus eos de gente: & nō memoretur nomen Fontis boni vltra. Qui ob locuti de domo mea, exacuerūt vt gladium linguas suas dicentes. Deus dereliquit eam: persequimini & cōpræhēdite eā: quia non est q eripiat. Sed non est passus opprobriū cōgregationis suæ, quā possederat ab initio, misericors & miserator Dñs, patiens & multæ misericordiæ & verax: qui facit vindictam in nationibus, increpationes in populis. Abstulit ab ea paulopost opprobriū & contemptum: qñ arcus fortiū superatus est: & infirmi accincti sunt robore. Quādo ipsi vidētes sic, admirati sunt: cōturbati sunt: commoti sunt: tremor appræhēdit eos. Quādo exaudiebātur dolentiū clamores, vt parturientis. Lugubre documētum ea res oībus fuerit: ne contēpta religione ac pietate, grassari audeāt in futurum in monasteria, & loca fortis Dñicæ. De huiusmodi dictū puto a Dño per prophetā. Qui tetigerit vos: tāget pupillā oculi mei. Et alibi. Nolite, inqt, tāgere Christos meos. Gaudemus sane cōsciētiæ testimonio: ꝙ nulla ꝓuocati iniuria, adeo īmaniter insurrexerunt cōtra nos. Si quid propterea passi sunt: meminerint omnibus a natura tributū esse: vt se suaq; tueantur: ac vim vi iure depellant. Quantū ad nostros attinet: iustū proculdubio prœliū fuit: quibus necessariū. Ab euētu rei facile

coniici potuit:vtra pars iustiorē fouerit causam:qm̄ velut æquus iudex,vnde ius stabat,ei victoriam dedit.Pro victis nāq; hn̄di sunt,quia non vicerunt:cum certissima vincendi spe aduenissent.Allato Florētiam nuntio,incredibilis extitit totius ciuitatis gratulatio,q eripuisset Dn̄s Camaldulensem familiā de manu fortiorum eius:egenam & pauperē a diripiētibus eam. Ego vero accepta hostium clade:cōpassus eoꝶ sorti:scripsi eremitis nostris:vt pro salute occisorū hostias & preces offerrent,in odorē suauitatis Dn̄o.Quod & nos quoq; hic faciendū curauimus:non ignorantes sanctā & salubrem esse cogitationē,pro defunctis exorare,vt a peccatis soluātur.Pars illorū apud Fontē bonum vesperi a nostris sepulta est.Altera vero pars cū iis,qui sauciati grauiter fuerant,ad stationes relata iumentis onerariis:Quæ ad tercentū eo animo secū duxerāt vacua:vt superato Camaldulo,vbi multorū congestas fuisse opes crediderant,inde asportarēt prædā:atq; inter se opima diuiderent spolia.Sed nō permisit oīpotens:qui de depositis legē posuit:vt iis qui ea deposuerant:minus salua custodirētur.Vaccas tantum sexdecim:& iuga boum quatuor Camaldulo abegerūt.Vbi vero discessit exercitus:nostri inito consilio,circūiecta Camaldulo ædificia nocte media succēderunt : neq̄ propugnacula hosti fierent,si rediisset.Ea magnis sumptibus erunt reficienda.Et de Camaldulo quidem ita res se habet. Quid post hac de eo futurum sit,diuinare nō possumus.Nisi q de magnis periculis a Deo liberati magnifice,si humiliauerimus illi animas nostras:& in eius tm̄ misericordia fidentes erimus:cōseruandum nobis locum speramus.Vnus tātum ibi modo est monachus:conuersi tres. Reliqui oēs laici,Florētinoꝶ nomine,ibidē ad custodiā domus positi sunt:quos audio esse ad quadringētos,militari arte instructos.Vtinā saluo disciplinæ illius iure,incolumi familia illæso cœnobio,vnusquisq; gladiū suū vagina recōditum, impollutū atq; incruentū referat domū.Interea pater mi optime orabis pro egētissimo filio:vt factā tam insignē,tam inopinatā reꝶ mearū iacturā,ac prædiorū fere omniū deuastationē:ita vt neq; in p̄ntē annū,triticū habeā repositū in vsus familiæ,quæ cētenariū excedit numerū:neq; in futurū,qm̄ seminari non potuit, colligēdū sit:patiēter ferā.Quin potius rapinam bonoꝶ meoꝶ cum gaudio suscipiam:in eo cōfidens:qui pascit me a iuuētute mea.Qui ēt animalia quæ nō serunt,neq; metunt,neq; cōgregant inhorrea,sua pascit clæmentia & virtute. Non enim deest illi,cū voluerit,posse. Vale.Florētiæ.Die.v.Decēbris.Mccccl xxxxviii.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.LXXXIII.

m Emor angelicæ sententiæ : q sacramentum Regis abscondere bonum est,opera autē Dei reuelare & confiteri:honorificum est:latere te nolui: quod a me in describēda ad te oppugnatiōe Camaldulēsi prætermissum est : qm̄ id tūc mihi nequaq̄ cōstitit.Cœlestē fuisse liberationē illam,& miraculo plenam: omnes qui rem nouerunt cōstantissime affirmant.Neq; enim credibile esse aiūt, vt non vel primo impetu territi Camaldulenses,cedere debuerint tantæ multitudini:cū lōge numerosior fuisse dicat̄,q̄ priore epistola significaueri tibi:nisi diuinum aliquod numen,virtute atq; cōstantia inocētem familiā in tam diuturna & vehemēti cōgressione roborasset.Experiētia solū hoc idē tūc cognouerūt nr̄i:cū robustiores seipsis factos eē admirati,itrepido aīo cœnobiū aduersus eos tutati

 sunt:quibus

sunt:quibus se vltro complura iam munitiora oppida dedissent. Nulla tñ cœlesti visione palã recreati sunt,quibus inuisibilis virtutis sufficiebat effectus. Hostibus tantũmodo facta est euidens demissi cœlitus præsidii ostensio:vt pauefacti agnoscerent manum Dñi:& viso miraculo redire Camaldulũ,Sanctorum custodia munitum,penitus detrectarent.Dicam tãdem dignationi tuæ:quod cõfecto postmodum bello a multis fide dignis audiui:quodq͂ per aduersæ partis primarios milites & copiarũ duces,celebre omnibus factum est. Visum vtiq͂ pluribus ex iis,qui Camaldulũ oppugnabant,monachũ quãdam veneranda facie,augustoq͂ aspectu,& maiestatis pleno,promissaq͂ barba:dum dimicaretur,in fastigio turris templi sub diuo firmiter cõstitisse:& præcinctum ac suffarcinatum tegulas inde lapideas iactu infatigabili deuoluisse. Cæterũ conatos primum sagittarios multos balistis monachum deiicere,non modo nõ potuisse in eum sagittas dirigere:qui facile omnium vndiq͂ ictibus videbatur expositus,sed ne emittere illas quidem & cõtorquere:donec clarius animaduerterũt:alium illum esse,q͂ domesticum monachũ,& mortali carne indutum: Angelicũ videlicet quempiam:aut (quod magis crederit) patrẽ & ducem Camaldulensis ordinis Romualdũ.Hoc audio non solum in Etruria,verũ longe amplius in agro Piceno & alibi:quo ex militia hostis rediit passim vulgari,cum singulari attestatione iustitiæ & virtutis Dei.Non est itaq͂ mirum,ꝙ nõ redierint denuo:ꝙ inuentus nõ sit aliquis, aptus adhuc semel Camaldulum mitti:cum certissime experti sint longe sæuius secũ actum esse in loco isto:q͂ olim cum Heliodoro & sociis in Hierosolymæ tẽplo: Quando ruentes post celestẽ apparitionẽ in dissolutionem & formidinẽ conuersi sunt:Quãdo reuersi ad Regem hortati sunt eũ:vt si quem haberet hostem,aut regni sui insidiatorẽ,mitteret illuc: vt flagellatum eum reciperet:si tñ euasisset:eo ꝙ in loco esset vere Dei quædã virtus:& ꝙ ipse qui habet in cœlis habitationẽ: visitator & adiutor esset loci illius:& veniẽtes ad malefaciendum percuteret ac perderet.Possumus & nos itidẽ merito cõfiteri,& dicere. Non nobis Dñe,nõ nobis: sed nomini tuo da gloriã:apud quẽ non est impossibile omne verbũ.Tu es protector omniũ sperantium in te,tu docuisti manus nostrorum ad prœlium:& posuisti vt arcum æreum brachia eorũ.Tu dedisti eis protectionẽ salutis tuæ:& dextera tua suscæpit eos.Falluntur nimirũ:qui secus opinantur:Qui prosperos bellorum successus sibi ascribunt:& gratiæ donum,industriæ suæ tribuunt:quodq͂ diuini muneris est, sui esse meriti arbitrantur. Non nobis itaq͂ Domine (repetam enim) non nobis:sed nomini tuo da gloriam. Vale.Ex Fonte bono.Die.iii. Iulii.Mcccclxxxix. Benedicto Monacho Sancti Michaelis Murani.LXXXIIII.

F Ecit calamitas quam patior:vt in ea describenda,non vnis tantum,sed pluribus & prolixioribus litteris,occupatus:epistolæ tuæ nihil hactenus responderim. Sufficere tibi debet : ꝙ id non obliuione tui factum sit.Grata mihi est assidua tua mei memoria.Vt sit mihi etiam vtilis,orando pro me:contendes. Quæ me in reditu meo aduersa excæperint:ea modo tibi nota esse,non dubito. Quanti mercennarii,quanti hospites, quanti pauperes,in domo mea,abundauerunt panibus, comederunt medullam tritici : & sanguinem vuæ biberunt meracissimum. Nunc autem filii mei aut panem arctum, panem

vtiq; doloris,manducaturi sunt,& siti conficiendi:aut etiam fame perituri.Vexāt me ista plurimū:& vix vllā propterea consolationem admitto.Hoc vno tātum recreor:pati me huiusmodi ob seruatā constanter iustitiā & foedus sanctum. Veritatem æmulanti,male mihi accidit:sicut olim Micheæ prophetæ.Qui impatientius a Rege auditus indignū audiuit imperium.Sustentate eum pane tribulationis,& aqua angustiæ.Siquis aūt saniore forte iudicio,quæ mihi modo euenerūt, aduersa peccatis meis ascribenda cēsuerit:huius profecto sniam haud repugnanter admitto.Quis enim,ait sapiens,potest dicere.Mundum est cor meum:purus sum a peccato?Vale.Florentiæ.Die.vi.Decembris.Mccccl xxxviii.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.LXXXV.

f Vit mihi haud mediocri solatio grauissima epistola dignationis tuæ: atq; ad leniēdū ac mitigādum dolorē,plurimū accōmodata.Fecit mihi aīos adhortatio patroni piētissimi:vt calamitas,quam patior,longe mihi leuius atq; cōstātius pferēda sit:nec pluris faciēda,q̄ ui merito debeat.Exhibitū est illato vulneri salubre medicamētū:quo celerius cicatricē obduceret:& sanaretur cōtritus corde:& alligarētur cōtritiones eius.Memor fuisti benigno affectu serauli tui:nec quia manus Dñi tetigit me:& pauloante eleuatū alisit: iccirco oblitus es mei.Ingētes ppea tibi gratias ago Dñe colēdissime q; indolueris vicē meā:& miseratus tam inopinatū casum meū,haud segne remediū adhibueris. Ego sane is sum:qui humani a me nihil alienū putem.Aduersis si nō penitus frāgor,deiicior tū.Nō.n.fortitudo lapidū fortitudo mea nec caro mea ænea ē.Facta præter oēm expectationē,tam ingenti rex nostrarū iactura:offert se mihi ante oculos numerosa atq; egentissima familia:Quæ cū hactenus in domo mea abūdauerit panibus:& sanguinē vuæ biberit meracissimū:fame ac siti conficiēda sit.Hoc me potissimum,non bonorum direptio,excruciat.Scit enim Dñs:q; nunq̄ aliquid spei reposuerim in incerto diuitiarum:non ignorās,qm̄ diuites eguerūt & esurierūt: inquirētes autē Dñm non minuentur omni bono.Beatus nanq; vir:qui post aurum non abiit:nec sperauit in pecuniæ thesauris.Et Paulus:Qui volūt inquit diuites fieri:incidunt in tētationē,& laqueum diaboli,& desideria multa inutilia & nociua:quæ mergunt hominē in interitum & perditionē.Vbi vero egestas præmit:& victui desunt necessaria:dura sane est vitæ huiusmodi cōditio.Abhorrebat sapiens a mendicitate:ne forte egestate compulsus furaretur, & piuraret nomen Dei sui.Absit aūt a me a familia mea hoc peccatū in Dño.Quem potius deprecabimur toto corde:vt sicut producit in montibus foenū,& herbā seruituti hominum:sicut dat iumētis escam ipsorum,& pullis coruorum inuocātibus eum:sic nobis pro sua clæmentia,alimēta nō deneget.Quod vt tu quoq; pro nobis facias optime pater,& oro & obsecro.Vale.Florētiæ. Die.xxviii. Decēbris.Mccccl xxxviii.

Iacobo Brixiensi nouitio Sancti Michaelis Murani.LXXXVI.

p Ost reditum Symeonis cōuersi,quem Venetias miseram,redditæ sunt mihi litteræ tuæ.Fuerunt illæ mihi gratissimæ: q; & filialem erga afflictum parentem præseferrent pietatem:& singularem in eum ob accæptam clādem miserationem.Ex intimo pectore ac medio cordis emanasse verba tua consolatoria,atq; vt scribis,non sine lachrymis:nihil dubito. Gaudere cum gaudentibus,Apostolus

tibus, Apostolus admonet, & flere cum flentibus. Quãuis ego ꝑpterea, ne lachrymam quidẽ emiserim. Dat & aufert Dñs: cũ ei placitũ fuerit: qm oĩa ipsius sunt. Meæ, inquit, sunt oẽs feræ syluarũ, iumẽta in mõtibus & boues. Cognoui oĩa volatilia cœli: & pulchritudo agri mecum est. Si esuriero non dicã tibi: meus est enim orbis terræ & plenitudo eius. In eo igitur cõfido: qui diues est in oẽs qui inuocãt illum: ꝗ facturus sit nobis cum tẽtatione prouẽtum: vt possimus sustinere. Non enim in perpetuũ irascetur: neq̃ in æternũ cõminabitur. Et spero: ꝗ nõ cõfundet me ab expectatione mea. Quod tu quoq̃ polliceri mihi videris p lrãs: adductis in mediũ multis, & accõmodate quidem, diuini eloquii testimoniis: non tã ad leniendum dolorẽ, q̃ ad inducendã spem futuræ in melius mutationis dexteræ excelsi. Cæterum professurus paulopost, ac solẽni voto obligaturus te vitæ arctiori: voluntarie sacrificabis teipsum in odorẽ suauitatis Dño: hostiã vtiq̃ viuẽtẽ, sanctã Deo placentẽ: vt in oĩbus rõnabile futurũ sit obsequiũ tuũ. Vale. Florẽ. Die. v. Ianua. Mcccclxxxix. Eusebio Hispano Monacho Sctĩ Michae. Mu. LXXXVII.

b Inas tuas lrãs eodem fere tẽpore accæpi. Alteras mihi Simeon conuersus alteras sequẽti die Hispanus quidam tuus reddidit: vtrasq̃ grauissimas, & ꝑsenti statui meo plurimum accõmodatas. Tribuisti mihi multa patiẽtiæ præconia: & talẽ me esse elegantissime descripsisti: qualẽ me esse debere in perferẽdis calamitatibus, satis agnosco. Quæcũq̃ tñ mihi acciderunt incõmoda, grauia quidẽ illa sensi: sed non adeo, vt penitus me oppresserint. Ostẽdit mihi Dñs tribulationes multas & malas: & cõuersus viuificauit me: & de abyssis terræ iterũ reduxit me. Multiplicauit magnificentiã suam & cõuersus consolatus est me. Quod quidẽ ipsius clæmentia, & tua atq̃ aliorũ, qui mihi compassi estis intercessione, non mea cõstantia & virtute, factum, ingenue affirmo. Noui ego imperfectum meũ, noui me arundinem vento agitatã, non columnam ĩmobilẽ. Facile nimirũ inclinari ac frangi, tot tantisq̃ allisus procellis, tot impetitus turbinibus, tot vexatus tẽpestatibus potui: nisi placatus filiorũ atq̃ amicorũ precibus Dñs posuisset super me manũ suam: & maius validiusq̃: q̃ vt in tanta re sperare mihi pro ĩbecillitate mea licuit, robur ac firmitatem præstitisset. Benedictus itaq̃ Deus in donis suis. Bñdicti vos quoq̃ a Dño: qui indoluistis vicẽ meã: & miserati estis infœlicẽ sortem. Ingruente adhuc bello: nec liberata penitus a direptione hostili Casentinate regione, media licet hyems sæuiat, adhuc vobis ꝑseuerãtissime orõni instandũ est, donec redierit optata atq̃ expectata trãquillitas. Opponite vos murum pro nobis contra Dñm: & orate, vt auertatur furor eius: cuius est adhuc manus extẽta. Nam & humilium precibus cedere: & vim ẽt pati, ineffabilis illa non dedignatur maiestas. Quod perlecta oppugnationis Camaldulensis prolixiori nostra epistola, facile admiserint duo illi summi viri ĩnocẽtiam & iustitiam meam: gaudeo sane plurimũ: accedente præsertim consensu & iudicio tuo: quod profecto haud minoris facio: vt in ore duorũ vel trium testium stet omne verbum. Redimi se a calumniis hominum, deprecatur propheta: nec penitus potuit. Quid mirum? si ego neq̃ propheta, neq̃ filius prophetæ, idem patior? Per infamiam, inquit Apostolus, & bonam famam, vt seductores, & veraces: sicut qui ignoti, & cogniti. Refero me sæpius hac in re ad conscientiam: quæ diuelli a no/

bis,nulla poteſt ratione.Et cum illa mihi teſtis ſit: maluiſſe me non dimicare,q̄ vincere:lætor vtiq; huius mei propoſiti teſtimonio:quod apertiſſimis argumētis oſtēdi.Sufficit mihi,q̃ viri graues & eruditi mecū ſentiant:& ab ipſa nequaq̄ diſſentiant veritate.Qui vero retribuūt mala pro bonis, ſi detrahunt mihi:q̄m ſecutus ſum bonitatem,iuſtitiā,fidem:& ipſi aliq̄n poſituri ſunt cuſtodiā ori ſuo: & oſtium circūſtantiæ labiis ſuis.Quod cupias exanimo,ſemper mihi vſui eē: doleaſq; minus poſſe,q̄ cupias:non indigeo hoc teſtimonio,atq; aſſertione:cū pro comperto ſemper habuerim,fuiſſe te mei admodum ſtudioſum:& cū multum pro tuo ingenio & eruditione potueris:idipſum totum te,ad me demerendum effuſiſſime contuliſſe.Vale.Florentiæ.Die.viii.Ianuarii.Mccccclxxxxix.

Ioachino Generali Ordinis Prædicatorum.LXXXVIII.

e St in monaſterio tuo Sancti Dñici,quod eſt piſis,ſoror quædam noīe Maria,ac Iacobi Pātaleonis Florētini filia.Ea,vt audio,ægrotauit diutius graui morbo,atq; haud facile curabili.Siquidē rupta illi vena in pectore,cōſolidari hactenus nequaq̄ potuit:neq; vllis medicamentis,ac remediis firmari ac ſiſti profluuiū ſanguinis.Cupiūt propinqui eius,& imprimis Helena mater: quæ fert moleſtiſſime valitudinē filiæ:vt deduci Florentiā permittatur ī monaſterium de Ripoli,eiuſdē ordinis:ad percurādam,ſi fieri potuerit,infirmitatem. Nam & cōmodius hic male hñti ſubminiſtrabuntur oīa,quæ neceſſaria fuerint, curante matre:& plurimū illi collaturā cœli præſertim patrii mutationē confidunt.Peto itaq; illoꝝ noīe:vt hoc ei præſtes:fiatq; per tuam dignationē ſorori Mariæ ptās veniendi Florentiā:q̄ncunq; illam cognati acceſſierint.Si conualuerit de iſirmitate:aut ſi de ipſius liberatione deſperauerint medici:reditura eſt continuo in cœnobium profeſſionis ſuæ:ac reuerſura in domū ſuam,vnde exierit.Erit mihi pergratum:vt confiſi de mea apud te interceſſione,non fraudētur ſuo deſyderio.Vale.Florentiæ.Die.ii.Februarii.Mccccclxxxxix.

Abbati Septimi Ciſterſienſis Ordinis.LXXXIX.

v Bi primum heri veſperi reuertimus Camaldulū,depræhenſa ſunt calciamenta tua,quæ eremitæ noſtro cōmodaueras:vna cum noſtris fuiſſe repoſita:atq; ícaute iſthinc ablata.Pro tam benigna hoſpitalitate,qua nos accæpiſti in domum tuā,reddita eſt tibi nō digna gratia. Meminiſſe nihilominus debes,dixiſſe olim Dñm filiis iſrael:cum eſſent profecturi ex egypto.Et cū egrediemini,nō exhibitis vacui.Rachel quoq; furata eſt idola patri ſuo:cū inde eſſet migratura.Verū hæc tecū ioco.Scio enim:q̃ nō ꝓpterea furti nos argues.Neq; enim peccatū eſſe poteſt:niſi volūtarium.Et te eiuſmodi eſſe opinor:qui auferēti tunicā,etiam pallium dimiſſurus ſis.Recipies ea per cōuerſum nrm:& ſi interea aliquid incommodi paſſus es veniam dabis.Vale.Florentiæ.Die.vii.Februarii.Mccccclxxxix.

Petro Delphino.XC.

d E obitu Luciæ neptis heri tandē factus ſum certior litteris tuis. Dolui primū pro affectu propinquitatis, q̃ acerba & īmatura morte,inupta virgo deceſſerit:præſertim parentum gratia,quibus ſemp cariſſima extitit.Sed facile cōſolationem admiſi:q̃ eam ſancte defunctam fuiſſe ſcribis.Et opinari mihi ſecus de illa,nequaq̄ licuit:vtpote ab incunabulis ſingulari parētū cura in timore Dei

more Dei educata:& christianis moribus instituta. De ea icciroo dici merito pos se confido. Non est mortua puella, sed dormit. Itaq; in pace in idipsum, dormiat & requiescat. Vt æquo animo ferant parentes dormitioně filiæ: hortaberis meo noĭe. Tulit Dñs, quam eis cōmodauerat: q̃to tĕpore sibi placuisset. Agant ei gratias ꝙ dederit: non cōtristentur ꝙ recæperit. Gaudeant ꝙ centesimum incorruptionis percæperit fructū: ꝙ modo virginitatis ac pudoris flores metat: ꝙ immortalis sponsi amplexibus iūcta sit: non corruptionis marito copulata. Ad alia quæ scripsisti: qm̃ nota mihi antea facta fuerant, nihil aliud rñdeo: nisi ꝙ omniū rerum vicissitudo est: & nihil stabile sub sole. Qui stas, ait Apostolus, vide ne cadas. Admonet nos Dñs per incōstantiam præsentiū: vt firma sit in nobis expectatio futurorū. Profecturi hinc sunt (vt audiui) ad dies paucos electi oratores ad inclytum Dominiū Venetum. Et nudius quartus allatæ sunt ex gallia litteræ ad Decemuiros: quibus certiores facti sunt: ictum fuisse inter Regem Francorū & Venetos, nouum fœdus. Det tandem omnipotens seruis suis illā, quam mundus dare non potest pacem. Vale. Florentiæ. Die. xxv. Februarii. Mccccclxxxxix.

Eusebio Hispano Monacho Sancti Michaelis Murani. XCI.

i Ncidisse te in grauě valitudině, & vexari doloribus, icciroo minus moleste tuli, ꝙ huiusmodi cruciatibus virtus animi perfici soleat. Castigat præterea Dñs omnem filium: quĕ recipit. Si enim sustinemus: & cōregnabimus. Momentaneū tribulationis in hoc sæculo: imensum perennis gloriæ pōdus operatur. Deniq;, vt idem ait Apostolus: a Dño corripimur: vt non cū hoc mundo damnemur. Si apponuntur medicamenta vlceri: quæ dolorě, sicut id forte morbi genus postulat, vehemĕtiorem reddant: succurrat tibi, quod de Saluatore nostro scriptū est. O vos oěs, qui transitis per viā: attendite & videte: si est dolor similis, sicut est dolor meus. Et feres illum facilius eius grã: cuius liuore sanati sumus. Et ne te huiusmodi ingesto nimio cibo, qui tibi abundātissime suppetit, casso labore fastidiam, memĕto tĕtari te a Deo: vt in paucis vexatus, in multis bene disponaris. Quātum re vera ad me attinet, cupio te semp esse robusto ac vegeto corpore, nō debilitato fractoq;: vt prodesse multis valeas: qui tuo nō minus erudiri magisterio indigĕt, q̃ firmari exemplo. Et qm̃ muniri postulas mea benedictione: opto vehemĕter, & precor: vt accipias in ista tua infirmitate benedictionem a Dño: & misericordiā a Deo salutari suo. Inuitatus sum haud semel a Generali vallisumbrosæ: vt post multos annos eum reuiserem: multaq; me humanitate nuper excæpit. Interloquĕdū autĕ incidit sermo de administratione vtriusq; ordinis: ostĕditq; mihi hac occasione priuilegiū congregationis: quæ olim appellabatur Sancti Saluii: nūc vero vallisumbrosæ. Eius exemplum transmittĕdū vobis duxi: qm̃ a prælatis nostris valde probatur. Leges ipsum diffinitoribus capituli, & quibus volueris legĕdū trades. Cupiĕtibus vobis crescere: & vnire breui multa simul monasteria: ꝓposita videtur via: per quā facile ambuletis. Aegre ferunt nr̃i, diuidi mĕbra a capite: cupientes, vt fiat vnū ouile, & vnus pastor. Quā nimirum sententiam, nos quoq; probamus. Vale. Florentiæ. Die vltima Martii. Mccccclxxxxix.

Ioanni Maiori Eremi. XCII.

n Iues magnas oppleuisse isthic oĭa: tum tuis lr̃is, tum relatione multoꝝ

accæpi.Præpoſteros videtur hic annus mẽſes habuiſſe:& vernũ tempus hyemẽ præceſſiſſe apparuit.Scis ipſe,q̃ta cœli temperies,quanta die noctuq; ſerenitas Ianuario ac Februario fere toto extiterit.Poſtea tantũ niuium cecidiſſe audio : vt non modo ſtaturã hominis:verum ẽt tecta cellularum eremi æquauerint.Confu ſus hic tẽporum ac menſium ordo,humanarũ mentium ac morũ,vt ego ſentio, ſtatum inordinatũ deſignat.Mutatio hæc eſt dexteræ excelſi:vt ſuæ maieſtati ma le obediẽtibus nobis,ẽt inferiora hæc obſequi non permittat.Oremus itaq; ſup/ plices Dominum:vt reconcilietur nobis:nec nos deſerat in tempore malo. Fa/ miliam oẽm ſaluta meo noĩe:quam me propediẽ viſurum ſpero.Vale.Florẽtiæ. Die.ii.Aprilis.Mcccclxxxxix.

Mathiæ Monacho Angeloꝝ Floren.XCIII.

s Cripſiſti mihi epiſtolã,tãta (vt ipſe teſtaris)rabie,furore,& indignatio/ ne accenſus:vt quid agas,ſis penitus neſcius.Et nõ meminiſti ſcripturæ dicentis.Ira & furor,vtraq; execrabilis.Et alibi.Ira enim viri, iuſtitiam Dei non operatur. Si te in eremũ contuliſti:vt,iuxta Apoſtoli conſilium,omnia probares:quod bonũ eſt teneres:quis te iſthic inuitum detinet? Potuiſti petere a me cõmeatum alio cõmigrandi:idq; benigne ac placide:nõ aũt improbe ac mi/ naciter:q; ſi eum non impetraueris,oĩno abiturus ſis.Reiicis culpã in Maioris ſe ueritatem,q; in eremo non perſeueres.Ego vero excuſationẽ hanc tuam,nequaq̃ admitto.Probare forſitan voluit,Pauli conſilio,ſpiritũ:ſi ex Deo eſſet:At tu fuiſti probationi impatiens.Et cũ ſciolus tibi videaris:voluiſti præteferre:q; in multa ſapiẽtia (ſicut meminit ſapiens) multa ſit indignatio.Quieſcat igitur ira tua : & eſto placabilis:ne videaris cauſam quæſiſſe,vt diſcederes ab amico.Male nimis; ſaluti tuæ cõſulis:q; cum Eremiticũ inſtitutum multis efferas laudibus:vnius in humanitate,ſi qua eſt,ſupatus inde diſcedas.Caue ne de te quoq; dicatur:quod le giſſe te arbitror apud Salomonẽ.Impius facit opus inſtabile. Neceſſitate,inquit Apoſtolus,ſubditi eſtote.Semel optuliſti te Deo:promiſiſti obedientiam.Alieno tibi arbitrio viuẽdum eſt:non tuo.Niſi incõcuſſa humilitatis ſtabilitate fixeris pe des:de ſummo illo ad quẽ euectus es gradu pronus tibi erit ac facilis ad ruinam lapſus.Experiris ipſe:quomodo ſtatũ mẽtis imutauerit hæc tua indignatio:quã/ toſq; velut ſæua tẽpeſtas excitauerit fluctus:vt mirari ſatis nequeã,tã leui de cau ſa tantã animi tui cõmotionem,perturbationem,atq; (vt pace tua dixerim) inſa niam.Amplectere itaq; humilitatẽ:& Maiori te ſubde omni obedientia:vt noue ris tandẽ,non aliter poſſe te æternã promereri quietẽ.Suſtinẽtes enim Dñm:ipſi hæreditabunt terrã:illam vtiq; terram,de qua ſcriptũ eſt.Portio mea,in terra vi/ uentium.Quod ſi ſtat ſnĩa,vt inde oĩno proficiſcaris,huc me adeas,ſalubre a me cõſilium accæpturus:qui vel excandeſcentem vel furentem placare cupio:ac di/ rigere pedes tuos in viam pacis.Vale.Florentiæ. Die.viii.Aprilis.Mcccclxxxxix.

Vgolino Verrino Florentino.XCIIII.

n On hortaris,ſed rogas,vt ſi qua inuenero in perlegẽdo tuo poemate: quæ haud penitus probẽ:amice tecum agam:nec diſſimulẽ ſignificare ea tibi.Ego vero,qui te imperitia in nullo erraſſe mihi perſuadeo:quiq; ſi qd rep peri,quod addendũ,tollendũ,imutãdũue ſit:totum occupationibus tuis tribuo: annotaui nõnulla in margine,e regione ſinguloꝝ verſuum:auſu ſane temerario,

niſi tu

niſi tu iuſſiſſes. Scribenti aliquid, ſuccurrunt interdum multa: quibus & mens di/
ſtrahitur, & calamus errat. Quod mihi quoq̃ nõ ſemel accidit. Verſus quidã qui/
bus ſignũ crucis apposui: aut vno excedũt pede, aut vno deficiunt. Per temetipſũ
illa emendabis: ſi ita opus eſſe iudicaueris: ne ſus (vt aiunt) Mineruã docere vi/
dear: quando hac noſtra ætate alium neſciam: qui hoc ſcribendi genere tecũ me/
rito conferri queat. Vale. Florentiæ. Die. xi. Aprilis. Mcccclxxxix.

Vgolino Verrino Florentino. XCV.

p Oema tuum, quod per partes ad me mittis: ne totius terreat magnitu/
dine: ideo citius lego: qm̄ ipſius lectione delector plurimũ: & moræ im
patiens ſum. Cõſequẽter etiam accurate illud lego: qm̄ nequaq̃ nauſeat, hebreorũ
more, aĩa mea ſuper cibo iſto, non leuiſſimo quidem ſed grauiſſimo. Quod vero
ita faciã annotationes ſunt teſtes: quas, ita te requirente, pro captu meo apposui.
Cõtendis enim a me, ne detrectem in legẽdo opere tuo lima mordacius vti: ſed
ſubiudiciũ ſingula verba vocẽ. Facile profecto aliis improbus videar: qui impi/
tus audeã mittere manũ in vatẽ Dñi. Tibi aũt non ſic, apud quẽ malo periclitari
pudore, q̃ obſequo. Simpliciter tibi morẽ gero: qm̄ conuenire potiſſimũ moribus
tuis arbitror: vt nõ aliud palã de me, aliud ſcripto ſentire videaris. Vale. Floren.
Die. xv. Aprilis. Mcccclxxxix.

Conuẽtui Sancti Michaelis Murani. XCVI.

Vantas pauloante calamitates paſſus ſim occaſione Caſentinatis belli,
q direptis atq̃ euerſis rebus oĩbus, iampridẽ vobis ſignificatũ eſt. Quæ
profecto ĩcõmoda, ſiue qm̄ abſenti acciderũt: ſiue qm̄ diuitiis nunq̃ cor
apposui, et ſi affluxiſſent: ſatis magno & incõcuſſo aĩo excæpiſſe mihi viſus ſum.
Gratias egi diuinæ pietati: ꝙ fortunis ac facultatibus amiſſis, incolumẽ me ac ca
riſſimos filios meos pro ſua benignitate ſeruaſſet: cũ intanto belli ardore ne vni
quidẽ ipſorũ intortus capillus fuerit. Cogitabã præterea: me bonorum amiſſio/
ne gaudere oportere: ꝙ oblata mihi fuiſſet occaſio promerẽdæ beatitudinis. Si/
quidem beatos eſſe pauperes prædixerit Dñs. Quãobrem facile iis cogitationi/
bus leuare animum ægritudine potui: atq̃ ab angoribus & moleſtiis abducere.
Nunc vero amiſſo nudius tertius cariſſimo atq̃ ſuauiſſimo filio meo Bernardi/
no: ita ſum fractus animo, adeo cõſternatus: vt quid agam, quo me vertam, neſci
re prorſus mihi videar. Tanto enim mœrore ac triſtitia oppletus ſum, vt recor/
dari defuncti ſine gemitu & lachrymis hactenus nequeã. Amiſi re vera ſingulare
vitæ meæ præſidiũ. Amiſi præcipuum ſolicitudinũ & curarũ mearũ ſolatiũ. Ami
ſi totius noſtri ordinis ornamẽtum ac decus. Ereptus mihi eſt e manibus: in quo
plurimũ repoſueram ſpei: & qñ nihil minus cogitabã, obdormiuit in Dño. Præ/
ceſſit ordine præpoſtero filius patrẽ: & me reliquit ſuperſtitem, cui ſuperuicturũ
ipſum merito exiſtimaui. O inopinatam cladem. O ĩfœliciſſimam ſortẽ meam.
Hortantur me quotidie domeſtici mei ad patientiã: cõſolantur mœrentẽ. Precã/
tur vt parcam mihi: vt macerare me vltra nõ pergam: nec velim ſemper lugere
propter Dñm: ne exacerbem nomẽ Dei noſtri. Sufficere debuiſſe: ꝙ produxerim
lachrymas ſuper mortuum vno die vel duobus. Si non hac ætate deceſſiſſet: mo
riendum ei paucis poſt annis proculdubio fuiſſe: qm̄ mortalis natus fuerat. Sed
ſurdæ ſunt hucuſq̃ ad omnia ſolatia aures: cohibere adhuc fletus nõ valeo. Facio

nunc periculũ:q̃ta sit vis paterni affectus:& quod amor possit,sensu admoneor. Nec miremini,si doloris magnitudini cedit ratio.Scio nanq̧,& bene scio:quan tam Bernardini obitu iacturam fecerim:quot illius desyderio subiturus sim incõ moda:q̃ amara sit futura vita mea.Neminẽ vestrũ latet:qua me caritate,ex quo monasterium ingressus est, q̃ singulari pietate ac fide semper fuerit prosecutus. De me sine intermissione mœreri optime studuit:mãdata mea oĩa nunq̃ nõ obe dienter non prõpte admisit:& sicut in eo vigebat eximium cõsilii specimen,ea/ dem ipsa nunq̃ non prudẽtissime executus est.Nam ad optimam illius indolem & acre ingenium accedebat eruditio singularis,& variarum disciplinarum per/ fecta cognitio:in quibus dies noctesq̧ studiose versatus supra modũ profecerat. Cõciliauerat sibi sicut olim Venetiis,ita modo Florentiæ,doctissimorũ virorum multitudinem,qui eum adibant quotidie.Mirabãtur oẽs tantum eloquentiæ sa/ pientiæq̧:præter ætatis rõnem : & responsum ad oĩa de quibus interrogaretur promptissimum.Indoluit ciuitas tota:& studiosissimus quisq̧ litteraꝝ questus ẽ. Miserati sunt oẽs illum florem iuuentæ,illam animi vim,subito extinctam:& im matura morte præuentũ hominem,ĩmortalitate dignissimũ.Macte virtute Ber/ nardine fili:qui tot ingenii dotibus,oĩbus carus,omnibus itidem venerãdus fui sti.Potero ne vnq̃ tui meminisse sine lachrymis?Potero ne dũ vixero,illius tuæ hilaritatis in ore,suauitatis in sermone,quibus ad te diligendum oẽs alliciebas, quibus mihi tam iocũde occurrebas:non reminisci:lumen oculoꝝ meorum:ba/ culus senectutis meæ?Nũquid obliuisci potest mulier infantẽ suum:vt non mi/ sereatur filio vteri sui?Et si illa oblita fuerit,ego nõ obliuiscar tui.Spero autẽ ha/ biturum me vos oẽs huius tam piæ memoriæ socios:quibus non modo ipsius doctrina eminẽtissima,verum ẽt vita probatissima,cæteris oĩbus notior est. Sci tis ipsi,apud quos decem & septẽ vixit annos:q̃ districte in regulari obseruatio/ ne castigauerit corpus suũ:& in seruitutem redegerit:ne forte aliis prædicãs,ipse reprobus efficeretur.Stomacho erat imbecilli:sicut fere oẽs sunt lraꝝ cupidi. Et cum propterea non bene cõcoqueret:sæpius languebat.In nulla tñ re sibi in/ dulgens:(quod facile permissione patris monasterii poterat) vigore animi in/ firmitatem corpusculi superabat,Semperq̧ seipso robustior,cõueniebat in eccle/ siam die noctuq̧.Nõ parcebat sibi:vt aliis parceret:ne quem suo exẽplo scanda/ lizaret.Quotiẽs referre mihi solitus erat:qñ ægrotabat?& castigatio mea in ma tutinis.Pertulit tñ fœlici perseuerantia,ad vltimũ vsq̧ vitæ suæ diem,iugũ Do/ mini:& pugnante virtute cũ voluptate tanq̃ cũ domestico hoste:oĩbus nobis re liquit exemplum,vt sequamur vestigia eius.Quãuis autẽ cum illo bene actũ esse non dubitem:& præmiũ cœlestis ac diuinæ mercedis illum accæpisse:& audire dicẽrẽ mihi videar.Bonũ certamẽ certaui:cursum cõsumaui:fidẽ seruaui:& repo sitã olim coronã iustitiæ,reddidit mihi Dñs iustus index:vt nõ dolendum mihi, sed gratulãdum potius eius gloriæ fuerit:qui mortẽ hanc nostram ĩmortali cõ/ mutauerit vita,impetrare tñ adhuc mihi non queo,quin mœreã. Vicẽ meam ac totius ordinis haud minus doleo:q̃ adeptæ filii carissimi immortalitati congau deam.Hoc.n.mihi de Bernardino meo sentire,merito ꝑsuadet non solum ante acta ipsius innocenter vita:verum ẽt pia & sancta eiusdem dormitio. Siquidem

munitus oĩbus

munitus omnibus ecclesiasticis sacramẽtis in pace quieuit. Et retulerũt mihi mo nachi, qui cõioni interfuerãt: tanta illum deuotione sumpsisse cœleste viaticũ: vt sua oratione oibus excusserit lachrymas. Solẽnes illi exhibitæ sunt exequiæ: con/ uocatis oibus nostri ordinis prælatis, qui erãt Florẽtiæ. Et licet ꝓsecutus fuerim haud quaq̃ siccis oculis dilecti funus: hoc tamẽ in tanto mœrore ac luctu solatiũ admisi: ꝙ me præsente ægrotauit: me præsente spũm Deo reddidit: ꝙ anteq̃ se/ pulchro cõderetur cadauer: osculatus sum osculo oris mei. Sed iam finem episto læ indicunt lachrymæ: & continui singultus. Orabitis Dominum: vt finem iis, aut saltẽ modũ pro sua clæmentia dignetur indicere. Valete. Florẽtiæ. Die. xxiiii. Aprilis. Mcccclxxxix. Hieronymo Priori Fileti. XCVII.

d E obitu carissimi olim filii Bernardini iccirco tardius ad te scribo: ꝙ te ipsum potius, sicut per tuas litteras monitus fuerã, præstolabar ventuꝝ: vt simul lugeremus, quẽ pariter amabamus. Putaui te aut iter facere, aut Venetias per aliam viã rediisse. Hodie vero factus certior, esse te adhuc in vrbe: significan dum tibi censui, vtriusq; nr̃m amantissimi decessum: de quo scripsi tertia die, po/ steaq̃ naturæ concesserat, cõuentui Sancti Michaelis prolixiorẽ epistolam. Scripsi autẽ non sine lachrymis: quarũ mihi facile copiam suggerebat iugis defuncti re/ cordatio. Ex quo ad religionẽ me contuli: nunq̃ amarius quæmpiã defleui. Anve ro iuste: nemo te melius nouit: qui imensum hoc damnũ meum, ac singularẽ to/ tius ordinis iacturam, æqua lance ponderas. Cuiusmodi. n. fuerit Bernardinus: q̃ eminenti doctrina: q̃ religiosa vita: q̃ præterea mei studiosissimus: q̃ pro mea sa/ lute atq; incolumitate solicitus: nõ es admonendus. Miserum me tam cari amis/ sione filii. Ad mortẽ vsq; mei curam gessit: timẽs mihi, ne aliquo incõmodo vali tudinem inciderẽ. Quarto ante obitũ suum die, cum ad ipsum visitandum me re cæpissem, & assiderẽ lectulo: orauit me plurimum: vt cauerẽ mihi: & fatigationi corporis parcerẽ: ne ẽt mihi infirmari cõtingeret: de cuius nimirũ vita penderet sua. O filium vnanimem, o hominẽ secũdũ cor meum. Super ipsum nihil doleo: qui cum esset sextum & trigesimũ natus annũ: in mediis huius vitæ laboribus & ærumnis obdormiuit in pace. Super me aũt doleo, quẽ modo reliquit superstitẽ, cum deficere incœperit virtus mea. Super Camaldulensem cõgregationẽ doleo: cui q̃tum ex eius eruditione & probitate, dignitatis atq; ornamẽti accesserat: tan tundem modo illius morte amisit. His de causis mœrore cõficior: nec adhuc ple nam consolationẽ admitto. Scio equidẽ, per paucos venire ad senectutẽ: & omni ætati mortẽ esse cõem. Quin ẽt exploratum ac certũ esse nemini: se ad vesperum esse victurum. Et quod cuiq; tẽporis datum sit: eo debere esse cõtentũ. Atq; vt de nostris aliquid afferã, non ignoro: Statutũ esse hoibus, semel mori: & nescire ho/ minem finem suum: sed sicut capiuntur pisces hamo: ita capi hoies tẽpore malo. Cõparari illos merito fœno agri: quod hodie est: & cras in clybanũ mittitur: fo/ lium nos esse, quod vẽto rapitur: & stipulã siccam: vanitati nos similes factos eẽ: quoꝝ dies sicut vmbra prætereunt. Cedunt tñ hæc oĩa doloris vehemẽtiæ. Et cũ quæro, quem diligebat aĩa mea, & nõ inuenio: tristitia impletur cor meum. Dies noctesq; versatur mihi ante oculos imago filii: cuius rei gratio indulgere dolori magis cogor: ꝙ excidere adhuc mihi nullo pacto põt iucundissimæ illius cõsue/

tudinis memoria. Obliuisci certe Bernardini non prius potero: nisi cum oblitus mei fuero. Cæterũ nihil dubito: ipsum modo sequi agnũ, quocunq; ierit. Et sicut vitã omnium vitiorũ labe vacantẽ duxit: neq; ab arrepto regularis instituti cursu vel modicũ deflexit: ita nunc reditã ei esse a Deo arbitror mercedem laborum suorũ. Eductus de ergastulo & de cõpagibus corporis: quibus tenebatur inclusus: quin potius de lacu miseriæ & de luto fecis: ad dilecta tabernacula Dñi virtutum translatus est: vbi inter illa beatorũ agmina sempiterno ac fœlici æuo perfruetur. Quatuordecim iacuit dies: quibus semp quidẽ grauiter languit. Mira tñ patientia, infirmitatis vexationes sustinuit. Deus tẽtauit illum: & inuenit eum dignũ se. In paucis vexatus est: vt in multis bene disponeretur. Deniq; percæptis oĩbus sacramentis, me illi assistente animã Deo reddidit, corpus terræ. Et q̃uis honorifice Angelorũ monachi Prioris sui munus extulerit: ego nihilominus octauo post obitum ipsius die, in nostro hoc Camalduli cœnobio, haud indecentes exequias pro defuncto faciẽdas curaui: conuocatis qui Florẽtiæ aderant tum prælatis tũ monachis. Præstiti debitum munus optimo filio: queãdmodum eius in me officia postulauerant. Scio te allaturum colendissimo Protectori nuntium molestissimum. Afferes tamen, vt is quoq; intelligat, obseruantissimum sui se amisisse Bernardinum. Vale. Florentiæ. Die. iii. Maii. Mcccclxxxxix.

Iacobo Brixiensi Monacho Sancti Michaelis Murani. XCVIII.

Achrymosa epistola & flebili carmine prosecutus es Bernardinum cõterraneum tuũ: magistrũ tuum: Qui pauloante mundo huic mortuus, nunc viuit Deo. Nefas. n. arbitror: secus de eo sentire: qui repletus spiritu timoris Dñi, per octo & decem annos, habitũ sanctæ religionis impollute atq; inocenter detulit: qui carnẽ suam iugi mortificatione crucifixit cum vitiis & cõcupiscentiis. Quamobrẽ absterge lachrymas ab oculis tuis: & eius gloriæ congaudens, illius vitam æmulare ac mores: cuius primũ in religione doctrina imbutus es, & formatus exẽplo. Dilexit te plurimũ q; expressam in te sui effigiẽ non tã corporis q̃ animi cõtemplaretur: qui mecũ sæpius de te conferebat. Si ita egeris: non videbitur ablatus nobis Bernardinus: cuius vicariũ & quem alterũ se te nobis reliquerit. Et tu sic pientissimũ referens patrẽ, lætari sine intermissione poteris, grata defuncti recordatiõe ac memoria: qñ ab oĩbus, qui te viderint, auditurus es: Sic oculos, sic ille manus, sic ora ferebat. Mihi re vera nunq̃ excidet tam sapiẽs filius, tam fidelis, tam probus. Adhæserat aĩa eius post me: & ego vicissim illius cõtubernio atq; consuetudine suauissime delectabar. Erat mihi adiutor in tribulationibus: in mœrore solatium: in dubiis cõsiliũ: in opprimentibus curis leuamẽ: in itinere socius: in domo refugiũ. Vbiq; profecto (quod sine aliorũ inuidia dictum sit) corona capitis mei: ac totius ordinis nostri decus. Manare iam ac diffundi tota cœperat Florẽtia, virtutum illius fragrantia: & bonarũ actionũ odor. Conueniebatur a ciuibus, præsertim eruditis: qui ingeniũ hoĩs & eruditionem singularẽ laudibus in cœlum ferebant. Accedebat grata illius frons, & iucũdus aspectus: qui cæteras animi eius dotes mirifice honestabat: & nemo non libentissime ipsius congressu perfrueretur. Hũc satis sibi vixisse, arbitratus Dñs, educere voluit ex hoc mũdo: & numisma aureum, in quo erat imago sua & superscriptio, in cœleste ærariũ cẽsuit reponendũ.

fuit reponendum. Et quis est: qui reniti velit voluntati eius? Quis illi audeat dicere: Quare sic fecisti: Qui bene omnia fecit? Trãstulit Bernardinũ in æternam requiem: vt redderet ei mercedem laborum & præmia virtutũ. Ostẽsa est nobis via: qua & nos semel ingredi oporteat: vt cogitemus nobis quoq; instare tẽpus resolutionis nostræ. Quæ est enim vita nostra, nisi vapor ad modicũ parẽs. Homo sicut fœnum: dies eius, tanq̃ flos agri, sic efflorebit. Præterit enĩ figura huius mũdi. Quo circa feramus æquo aĩo iudiciũ Dei: & nõ tãti faciamus iacturã nostrã: q̃n pluris æstimemus adeptã defuncto gloriã: ne iuidere credamur illius fœlicitati: quẽ tãtope, dũ apud nos eẽt, dileximus. Vale. Ex Fõte bo. pridie Kalẽdas Iulii. Mcccclxxxxix. Frãcisco Picolhomineo Cardinali Senẽsi Protectori. XCIX.

q Votiens ipse mecũ reputo: quæ & quãta fecerit Dñs in agro Casentinate, p Venerabilẽ fratrẽ nostrũ Basiliũ Abbatẽ: totiẽs obstupesco. Succurruntq; mihi antiqua illa miracula: qñ notus erat in Iudea Deus: in israel magnum nomen eius. Quãdo oppressus hebræorum populus excursionibus gentium, clamabat ad Dñm a facie tribulantis: & mittebat eis Saluatorẽ & propugnatorem: qui liberaret eum. Nã victoriis atq; triũphis clarus: cum hostes patriæ suæ, quos ferro non tetigit, ingenio & prudentia superauerit: alteꝝ profecto Moysem, alterũ eiusdem successorem Iosue facile nobis refert: qui inexpugnabiles Hierico muros, clangentium tubarũ sono deiecit: ac populũ Dei solus in terram repromissionis introduxit. Mira vtiq; res: & perpetuis sæculis celebrãda. Liberauit Monachus patriã suam de manibus opprimentium illã, quod miles non potuit: idq; autoritate, gratia, cõsilio, industria, cura, vigilantia, & ingenii dexteritate. Laborum patientissimus pene supra humanum modũ: & noctes æque atq; dies insomnes ducens: & cum parua rusticorũ manu hac illacq; sine itermissione discurrens effecit: vt capto per insidias Bibiena oppido: reliqua hortatu suo fidẽ seruauerint: quæ alias pauore perterrita, de deditione tractabant. Castella cõplura in alpibus sita, & quæ iuxta Bibiẽnam posita iam ab hostibus capta fuerant, ipse recæpit. Prædam de hostiũ copiis & quidem ingentẽ, ipse haud semel retulit: abacta gregum & armẽtorũ & equoꝝ præcipue magni pretii multitudine copiosa. Quã vero fortiter recæpta oppida ipse mœnibus & propugnaculis munienda curauerit: qua celeritate in eisdem ipse cẽturiones probos cum sociis cõstituerit: qua vigilantia, custodibus ad trãsitus alpium obseruandos missis, aduersæ partis sæpius interceperit lr̃as: q̃ solerter ab insidiis præcauerit: qñ nullius maiore desyderio, q̃ Basilii peteretur caput: q̃to in honore semper fuerit, non solũ apud milites verũ etiam apud copiaꝝ principes, & ipsum totius exercitus ducem: nõ est meũ referre. Si enim particulatim clara eius gesta recẽsere voluero: non epistola sed volumine forent cõplectenda. Cõmendo solũ tuæ pietati has tãtas Basilii virtutes: q; cũ non cupiditatis ac prædæ studio: siquidẽ eã in duces exercitus ac milites liberalissime distribuit: sed fide tm̃ erga patriam, & amore conseruãdæ libertatis Eremi ac Camalduli maioris, hanc prouintiam iussus & rogatus ab excelso Dñio Florẽtino accæperit, obsecrat: vt si qua forte censura implicitus tenetur, huius belli cui iterfuit causa: ac propterea irregularitatem incurrerit: de benignitate Pontificis, tua intercessione absoluatur: secũq; dispẽsetur. Neminem tñ ipse occi/

dit:neminem vulnerauit,nec manu propria,nec se impante aliena. Quin potius multos captiuos suspēdio ac iugulo destinatos,ipse neci eripuit:ac sua apud Ducem exercitus intercessione,vt soluti abirēt,impetrauit. Vnā petens a Dño:hanc requirens:vt exaudiatur:supplex oro. Vale. Florētiæ. Die.iiii.Maii.Mcccclxxxix.

Eusebio Hispano Monacho Sancti Michaelis Murani.C.

P Er Collectorē nostrę redditæ sunt mihi lræ tuæ:qbus repetis eadē quæ fere per fratrē Georgiū scripseras. Prudēter facis:vt ea mihi vel sæpius,ne dū iterato sermone,significes:quæ nosti me libēter auditurū. Quæ vero grate audiūtur:ēt decies repetita placebūt. Itaq3 gaudeo profectibus vestris in Dño:audiens religiosam cōuersatione vestrā,& ambulare vos digne,Deo per oīa placētes:& ìprimis fraternitatis amatores oēs isthic esse:qd est vinculū perfectionis. Hāc in vobis mutuā beniuolētiā & caritatē,quā morū similitudo cōiūgit,cōstātia stabiliat:vt in dilectione pseueretis. Eadē semp sint oīum studia:eædē volūtates:vt vnus ex multis effecti videamini. De Abbate idē mihi psuadeo,qd scripsisti:præesse vtriq3 illū i solicitudine familiæ sibi cæditæ:nec deeē verbo & exēplo ad eā instituēdā formādāq3 i timore Dñi. Ad decorādū præterea atq3 ornādū tēplum adhiberi diligētiā:mihi quoq3 sūmope cordi est:vt pfectū illud aliqñ & dicatum Deo videāt oculi mei. Duobus illis fratribus ciuibus Ferrariēsibus:quos sacro habitu idnuēdos in monasteriū admisistis:bonā optamus pseuerātiā. Vtinā p castā & simplicē cōuersatione,tanq par turturę,aut duos pullos colūbarū,seipsos obtulerint sacrificiū,in odorē suauitatis Dño. Duos quoq3 alios Venetos pritios:quos in spūalē militiā paulopost asscribēdos cōfidis:adiiciat prioribus illis oīpotens:vt augeat electoꝝ numerus. Solicitus sum pro ifirmitate Mauroceni nñi:& scire cupio an cōualuerit. Lōgæuus ē,ac plenus dieꝝ:vtpote octogenarius:Quē annoꝝ numeꝝ excedūt pauci:qn amplius eoꝝ sit labor & dolor. Mihi tñ magis q̄ pro ætate,robustus hactenus visus ē:siue q̄ pro sua prudētia,saluti cōtraria studiose deuitauerit:siue qd magis credo qm̄ diuina clæmētia progatur illi diuturnior vita,ad suæ reipublicæ cōmodū & gloriā. Protulisse illū i tua visitatiōe sapiētiæ verba:nihil miror. Est.n.hūanaꝝ diuinarūq3 reꝝ peritissimus. Obseruaui ego illū semp,vt parētē:& me ille vicissim dilexit vt filiū. Quātū vero afficiat tibi ex periculis quotidie:& me qdē nō latet. Dñs cōseruet eū,& viuificet eū,dies q3 sup dies eius adiiciat. Ipsi me cōmēdabis. Vale. Ex Fōte bo.die.xxviii.Iunii.Mcccclxxxix.

PETRI DELPHINI VENETI GENERALIS CAMALDVLENSIS EPISTOLARVM.LIBER SEXTVS.

Petrus Delphinus Generalis Camaldulensis.Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.Epistola.I.

A Vdiui a nōnullis:cōstituisse Pōtificem:vt nullus Cardinalium hoc anno,sicut moris est,se quoquā recipiat. Quod non tam ob proximū iubileum:q̄ ob christianorū dissidia:& iminentia vndiq3 bellorum pericula,factum affirmāt. Hoc si verū est:vt hoc etiā anno priuandus sim optatissimo congressu dignationis tuæ,laborabo sustinens:futurumq3 est mihi hoc diuturnius interuallum sane molestissimum

molestissimum. Non improbo tamẽ Pontificis consilium:q̃ fluctuante Italia: & surgente nunc gente contra gentem, & regno aduersus regnũ, apud se patres detineat sapientia præditos: cum quibus frequentiore coeunte senatu, cogitationes suas cõmunicet: & eorũ sententiis nitatur, in emergentibus rebus arduis: qui velint & sciant oportuno tẽpore prudẽtissime consulere. Salus enim est, vbi multa consilia. Atq; vtinã eiusmodi futura sint: vt non solum Romanæ ecclesiæ, verum etiã omni christianæ reipublicæ profutura expiamur. Instat annus cẽtesimus, qui ẽt quinquagesimus est: annus vtiq; iubileus, annus remissionis, quem sanctificari præceperat Dñs: vt requiescerent cuncti habitatores terræ: & nulla alicubi appa ret quies. Cõmota est & contremuit terra: fundamẽta montium cõturbata sunt, & cõmota sunt: qm̃ iratus est eis. Nisi placatus cito fuerit: & ad cõcordiã diffidẽtes, atq; ad cor redire præuaricatores, iusserit: cum sit in manu eius potestas & imperium: nõ modo requietionis annus futurus non erit, verũ summæ cõfusionis terrorisq;. Hinc a Turcis, illinc a Gallis circũuenti Italiæ principes, graui bello implicandi sunt: nec sinendi per ociũ vitam ducere. Erudire forte nos vult per contraria Deus: & ne ocio torpeamus, ocii vitia negocio & fatigatione discutere pergit. Dignetur tm̃ modo munire patiẽtia imbecillitatẽ nostrã: vt difficultatibus, quæ se vndiq; nobis obiiciũt fortiter obluctemur: nec cedamus malis. Raptũ vero mẽtis: in quo vt memores simus romanæ ecclesiæ, petere dignata est pietas tua: qualẽ nobis imaginari potes: cũ is præter cætera quietẽ animi requirat? Reliqueram mense nouembri, proxime præterito, hoc cœnobiũ integrum: & haud exiguis sumptibus a me resarcitum. Reuersus vero ruinas multas reperi: & incẽdio bona ex parte conflagrasse. Offendi Camaldulum, sicut vmbraculum in vinea: sicut tugurium in cucumerario: sicut ciuitas, quæ vastatur. Sese mihi quotidie Fons olim bonus obiicit, conuersum in amaritudinem: & in cisternas dissipatas: quæ continere non valent aquas. Taceo reliqua: quæ multa sunt: ne te obtũdam. Auertunt hæc facile animum: & nouas offundunt cogitationum nubes: ne enuissa transeat oratio. Non cessamus tamen vtcũq; implere votum tuum: vt & tu vicissim sis memor nostri in tuis orationibus. Orate, inquit Apostolus, pro inuicẽ: vt saluemini. Deniq; hoc peto: vt si liceat, certior fiam: vtrum hoc autumno propius Camaldulũ vẽturus sis: quo dignationẽ tuam conuenire queam: an alio tẽpore expectandus. Vale. Ex Camaldulo. Die. x. Augusti. Mcccclxxxxix.

Antonio de Monte auditori de Rota. II.

P Etis a me: vt mea apud ducem exercitus Florentini Paulum Vitelium intercessione liceat tibi pacificam possessionem consequi Abbatiæ Detiani, nostri ordinis: quam affirmas tibi Pontificem contulisse. Deberi tibi hunc a nobis fauorem testaris: ob tua in religionem Camaldulensem merita: Cupere te hoc imprimis: vt honori tuo cõsulatur. Paratum deniq; te esse, vel decẽnio, si ita oportuerit, decertare: vt iustitiæ satisfiat. Responsum paucis accipe. Rogatus a Magnifico Paulo Vitelio, tradidi monasterium Detiani Monacho ordinis: de domo Vitelia quam optime merito: mihiq; deditissimo. Male ego vicissim honori meo consulerem: si eadem in re mihi ipsi diffiderem: essetq; apud me, est, & nõ: quod improbat Apostolus. Tua ergo nos beneficia, non negamus. Cupimus

fane:vt se nobis offerat occasio referẽdæ gratiæ tuæ pietati:salua tamẽ semp im munitate ac libertate Camaldulẽsi:quã et iuramẽto astrictus,conseruare pro viri bus teneor. Si nõ es expertus,vt scribis,duriores aduersarios,q̃ nros:credo hunc tibi visurũ durissimũ,tũ suo ingenio,tum vero potentiũ fauore. Probo igitur,ali quid fieri iniuste? Absit a me. Sed in ea incidimus tẽpora:vt malint pleriq; omnes tueri obstinatius hæreditatem patrum suorum:q̃ permittere,vt in ius filiorũ alie norũ cõcedãt. Rogo te:ne deficias ꝓpterea a tuo instituto:sed illud amicitiæ ve nerabile nomẽ nobiscũ ꝑpetuo & sancte colas. Omni.n.tpe diligit:q amicus ẽ. Vale. Ex Fonte bono. Die.xxvi. Augusti. Mccccl xxxxix. Petro Delphino.III.

Vltima, vna epistola cõplexus es:sed ego breuitatis gratia,potioribus tñ respõdebo. Nullũ infructuosius bellum suscepisse Venetos nostros arbi traris:q̃ quod pauloante cõfectũ est. Si hoc,cũ iniretur,prauidisti:pru dentiæ asscribendũ est. Sin aũt ex fine,vt fit,rem diiudicas:hoc & alii cõfitentur. Cõsilia enim euẽtis põderamus. Sunt tñ semper incerti bellorum exitus. Pisæ,de quibus scire cupis,qd actũ sit,quotidie oppugnatur. Magno animi ardore opus cœptum,aliq̃tulũ his diebus refriguit:q, & imperator exercitus febre laborat:& pleriq; ex legatis Florẽtinis,alii post alios,mala in castris correpti valitudine:& Florẽtiã iumentis delati,partim mortui,partim despati a medicis sunt. Huc acce dit,ꝙ ex tanto equitũ ac peditũ numero,vix tertiã partẽ sanam reliqtã affirmant. Mirãtur oẽs:tantum Florentinæ iuuentutis,nescio quo morbi genere,tam breui absumptum. Hanc cladem ac pernitiẽ militũ,alii ex intẽperie cœli,plures vero ex aquarũ corruptione,secutã opinantur. Quotidie iumẽta cõplura,infirmis cor poribus onusta ex castris Florentiã veniunt:& frequentia decedentium funera,in oculis populi elata,mœrore ciuitatẽ affecere. Nihil tñ propterea obmittitẽ,quod ad expugnationem vrbis necessariũ existimatur. Quid futurũ sit,non est nostrũ nosse. Conuersos autẽ esse isthic oẽs ad orationem,& ad expeditionẽ in Turcos: magnopere probo. Singulare hoc est atq; vnicũ in aduersis præsidiũ. Et clamaue runt,inquit,ad Dñm,cum tribularẽtur:& de necessitatibus eorũ liberauit eos. Et alibi,hi in curribus,& hi in equis:nos autem in noĩe Dei nostri magnificabimur. Itemq;. Non enim in arcu meo sperabo:& gladius meus nõ saluauit me. Saluasti enim nos de affligentibus nos:& odientes nos cõfudisti. Audi,quid de hoc teste tur Dauid:tribuens Deo non sibi victoriã. Et præcinxisti me virtute ad bellum: & supplantasti insurgentes in me,subtus me. Et inimicos meos dedisti mihi dor sum:& odientes me,disperdisti. Accedente itaq; diuino auxilio humanis conati bus:nihil dubito de fœlicissimo nostrorũ congressu,& futura victoria. Præsertim cum hostis materiam excitandi belli quæsierit:nulla a vobis prouocatus iniuria. Prior ipse in fines vestros incursionẽ fecit,militibus effuse vastantibus: abactaq; hoĩum ac iumẽtorũ præda. Precemur Dñm,vt imittat terrorẽ in efferos Turco rum animos:vt primo statim concursu & impetu a nñis opprimantur: deletoq; ad internitionem illorum nomine,respublica Veneta in tranquillum redigatur: ac pace,terra mariq; parta congaudeat. Quod vero ætate ingrauescente, vtpote biennio septuagesimum excedens annum:de Sepulchro,vbi condendũ sit cada uer,cogitas:laudo consilium tuum. Hanc enim sepulturæ curam habuisse maio

res nostros

tes nostros omnibus notũ est. Cum acceperit Deus, ait Thobias filio, animam meam: sepeli corpus meum. Idem fecerũt antiquiores illi patres. Et merito quidem. Reddendum est corpus, vnde ortũ est: nec permittendum, vt figmẽtũ Dei, feris ac volucribus in prædam proiiciatur. Quare si refertũ est ossibus sepulchrũ proauorum tuorum: vt apponi nequeas ad patres tuos: aliud tibi necessario parandum est: anteq̃ tibi receptui canendũ sit. Quod vero petis a me, vt cõcedam tibi locũ sepulturæ in monumento meo, apud monasteriũ Sancti Michaelis: atq; vt hac de re monachis scribam: scias me ibidem nõ habere propriũ monumẽtum. Nam in quo pia mater sepulta est: Nicolaus frater ædificauit: & negaturũ ipsum tibi, si id ab eo petieris, nequaq̃ puto. Si vero sepulchrũ monachorũ requiris: qm̃ cõmendari illis negociũ postulas: vbi mihi planius apueris votũ tuum: cõtendã tibi morem gerere. Cur autẽ ex patria domo, & propriis laribus, & a quibus, fueris eiectus: nõ intelligo. Doleo tñ: tibi hac ætate ita accidisse. Transisse vero te ad alias haud multo procul ædes. vt in pace viuas: non improbo. Ferende sunt nobis æquo animo psecutiones. Non est enim seruus, maior Dño suo. Si me, inqt, persecuti sunt, & vos psequentur. Itẽ alibi. Vulpes foueas hñt: & volucres cœli nidos: filius aũt hoĩs non habet, vbi reclinet caput suũ. Domus patris tui illa est: de qua dicitur. Beati qui habitãt in domo tua. Et iterum: gloria & diuitiæ in domo eius. Quã vero ob cãm orator Florentinus adhuc Venetiis ĩmoretur: nec fuerit, confecta dudũ pace, reuocatus Florẽtiã, nescio. Et scrutari hmõi: non est meũ. Vale. Ex Fõte bono. Die. iii. Septẽbris. Mcccclxxxix. Petro Delphino. IIII.

Tulisti tu quidem mihi gratum nuntium: sed longe gratius, qui litteras tuas reddidit. Significasti ipse mihi, conclusam Turcorum classem in portu longo: vnde egredi ob faucium angustias eis nõ liceret. Tuarum vero lator: qui compluribus post diebus ob aduersam nauigationem applicuit Rauẽnam: partim captã, partim conflagrasse incendio, se ibidem agnouisse affirmat: imperatore classis, & nepote vno, ac genero magni Turci, a Venetis in eo conflictu captis: ac reliquis omnibus ad vnum trucidatis, atq; occisis. Idẽ scribit ad me ex Vrbe Rauenna Victor nepos. Vsurpare in tanta victoria nobis canticum Moysi merito licet. Cantemus Domino: gloriose enim magnificatus est: equum & ascensorem proiecit in mare. Dextera tua Domine magnificata est in fortitudine: dextera tua Domine percussit inimicũ: & ĩ multitudine virtutis tuæ deposuisti aduersarios meos: Misisti iram tuam: quæ deuorauit eos, sicut stipulã. Experimini modo: q̃ acceptus Deo fuerit piatũ mentium vestrarũ cultus: publica illi oratione ac supplicatione per Vrbem exhibitus. Videtis q̃ facile, q̃ breui, in manu potẽti & brachio excelso, non solum cõcluserit gentes ĩnumeras Dñs: verum etiam internitione deleuerit. Ingens nimirum ac memorabilis strages, & ruinæ similis: vt tam paruo temporis momento. cc. & lxxx. nauium classis, tanquam igne cœlitus lapso afflata, euanuerit. Succurrunt modo mihi scribenti, verba Iudith, viduæ, castissimæ atq; Sanctissimæ. Veh genti insurgenti super genus meum: Dominus enim omnipotens vindicabit in eis. Agendæ sunt ex corde gratiæ maiestati eius: sicut vos facere significasti: quia in humilitate vestra memor fuit vestri. Actũ esse de Principe Mediolani, mirari videt̃ nemo: quẽ mores acvi/

ta hominis nequaq̃ latebant.Facile sibi fuisse vnusquisq; arbitratur:huius diuinasse interitum.Ab alio expecta:alteri quod feceris.Capta vero a nostris:quæ tamẽ,vt scribis,sponte se dedidit:pars illa oĩs Ducatus Mediolanẽsis:quæ citra Abduam fluuiũ sita est:venire mihi in mentẽ fecit sermonẽ Samuelis,ad Saul Regẽ Israel. Scidit,inqt Dñs regnum Israel a te hodie:& tradidit illud proximo tuo,meliori tẽ.Fodere vobis tentauit foueam:& incidit in eam.Vale.Ex Fõte bono.Die.xiiii. Septembris.Mcccclxxxxix.

Antonio de Monte Auditori.V.

P Ræterire silentio facile potui responsum litterarũ tuarũ:nisi fuissem veritus:ne signum ĩmutati mei erga te animi interpretareris silẽtiũ meũ: aut quod absit,habitũ a te me fuisse contemptui.Respõdebo igitur qua debeo te cum fiducia:vt seruare me noueris in amore constantiam:& te a me nedũ mini/me cõtemni,sed ẽt coli. Obiicis mihi nõnulla per epistolam.Primũ quidẽ opta/te videris:vt Pontifici humiliter paream:nec ei resistam contumaciter:quẽ scri/bis,semel tibi nostri ordinis beneficiũ contulisse:cum sit is Dñs omnium:cũ quo non liceat seruis cõtendere.Absit a me:vt cõtradicam sermonibus Sancti:& contumaciter eius Sanctitati resistam.Repugnare illius imperio,nunq̃ mihi fuit animus:quem,vt merito ac iure debeo,summa veneratione obseruo.Vbi præcipiẽ/tem mihi aliquid audissem,aut præcipientis scripta perlegissem,conarer pro vi/ribus mandata Domini exequi.De cuius potestate atq; autoritate quid sentiam, si vnq̃ legeris Dialogum meum:quẽ biennio ante in Hieronymũ Ferrariensem edidi Florẽtiæ:facile abs te abiicies istã de me solicitudinem & curam.Per septẽ & triginta ãnos in scola obedieñtiæ versatus sum:quam si non plene ordini meo exhibui:non tamẽ sum illi contumaciter reluctatus.Itaq; longe minus putes:me summo omnium sacerdoti,ac Christo Dñi,velle obsistere. Subinde vero obiicis mihi,q requisitus abs te:vt fauerem causæ tuæ:quæ iustitiæ meritis fulciretur:secus fecerim:q̃ fuerit tua de me expectatio.Scio equidẽ,non licere cuiq̃ impugnare iustitiã.Diligite,inquit,iustitiã:qui iudicatis terram. Et alibi.Iuste iudicate filii hominum.Verum cum nõ sim iudex in causa tua (quis enim me constituit iudicem super te) executionem iustitiæ,quam requiris a me,haud iniuste reiitio. Da/tus huic ordini Procurator & aduocatus:aduocatione mea pro eo fungi fideliter teneor.Suscipere vero alienorũ patrociniũ ac tutellã cõtra ipsum:nõ est meũ. Si prosecutus fueris ius tuũ:nihil me leseris.Qui enim vtitur iure suo:nemini iniu/riam facit.Miratus sum vltimo loco:q existimaueris voluisse me tibi timorẽ in/cutere:qm testatus sum habiturũ te aduersariũ durissimũ. Scripseras tu Prior,nõ fuisse te expertũ duriores aduersarios:q̃ nostros.Et ego,q cognosco oues meas, cõsequẽter intuli:hunc tibi durissimũ fore.Es ne tu eiusmodi:qui formidare ad/uerba mea debeas?Qui eo animo prolata existimes:vt incuterẽt metũ? Erras,si ita opinaris.Iudex orbis:& Rotæ magistratũ gerẽs in æqtate & iustitia:cõfidere merito debes in cã tua.Qui enim,quẽadmodũ in diuinis voluminibus legitur, custodierint iustitiam,iuste iudicabuntur.Vale.Ex Fonte bono.Die.xvi. Septem/bris.Mcccclxxxxix.

Iacobo Monacho Sãcti Michaelis Murani.VI.

N On admodũ miror:q victus sit intemperãtia æger nr:ille ctus dulcedine cibi illius:quo ẽt primi parẽtes decæpti credũtur:quando post præ/

uaricationem

uaricationem, consueuerunt sibi folia ficus: & fecerunt sibi perizomata. Peccauit forte, non tam in genere fructus vetiti, q̄ in modo. Sumenda enim sunt infirmo, non solū quæ oporteat: verum ēt ex his q̄tum expediat. Nā si sano & vegeto corpori inutilis est plerūq; satietas, & ciboꝝ repletio: q̄to erit inutilior ægro? Recidiua edoctus, futurus est cautior suiipsius custos: nec pmissurus appetitui, nisi quatenus liceat. Quod vt faciat: hortaberis meo nomine. Accingi enim illum oportet ad exequenda ordinis negocia: ne de reposita in sudario mna arguatur. Nam vt recte de eodem sentis: quem olim lapidem reprobauerūt: hic factus est modo in caput anguli. Cuius rei gratia eo studiosius debet saluti sue cōsulere: quo fructuosius multorum vtilitati conducere vnus pōt. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxv. Septembris. Mccccclxxxxix. Benincasæ Priori Pratalis. VII.

c Apitis dolore ac febricula, ex quo te ad lares patrios contulisti, icicrco forte vexaris: vt de contemptu carnalis affectus admonitus: procul a mundana patria ætatem agas: quo facilius ad illā, quæ sursum est, promerēdam anheles. Obliuisci te oportet populum tuum, & domum patris tui: & cōcupiscet rex decorem tuum. Si parū collegisti: non est mirum. Nam infesta bellis regione parum seminatum est. Et qui parce seminat, parce & metet. Quod mutare vitam decreueris: bene cogitasti. Si ita feceris, non deerunt tibi victui necessaria. Replebuntur horrea tua saturitate: & vino torcularia redundabunt. Inquirentes enim dominum non minuentur omni bono. Quomodocunq; conueneris cum Priore mogionæ, absq; mogionensium scandalo: ratū id habiturus sum. Vale. Ex ædibus Musoleæ. Die. iii. Octobris. Mccccclxxxxix.

Antonio de Monte Auditori Rotæ. VIII.

s Cribimus vltro citroq;, super causa monasterii nostri ordinis: & sæpius rescribimus: & scribendo nihil proficimus: quando neuter alteri cedit. Vt quid ergo perditio hæc tēporis? Quid nobis fructus parit? Multum per oēm modum. Siquidē scribē do, amicitiæ vinculū strictius nectitur: & mutua beniuolentia maius capit incremētum. Scribis, me tibi nequaq̄ satisfecisse coloratis meis, vt ipse ais, responsionibus. Et ego vicissim adduci ac persuaderi nequeo argumentis tuis, quæcunq; sint illa: debuisse me aliter tecū facere, q̄ feci. Si expetisti operā meā: vt pro te non tormētis non vi, sed verbis tm̄, sed lr̄is agerē: tidipsum semel cōtra honorē meū cupiebas: vt ius tuū pater ordinis defenderē, in præiudiciū ordinis. Executoriales lr̄e, de quibus mentionē fecisti, nō vni, sed plurimis cōmitti solent. Hmōi ministeriū, me incōueniētius exequi potuit nemo. Sufficere debet cōmēdatariis: q; patiēter laturi sumus iacturā ordinis: q; Camaldulensis hæreditas, ad non Camaldulēses trāsferenda sitiq; in labores nr̄os introeant, qui non laborauerūt nobiscum. Requiri autem minime debui de ea re: quā mihi salua ergā creditum curæ meæ gregem fide, præstare non licuit. Meū est, meum, inq̄, est: patrimonium Romualdi, tenue licet atq; exiguum, conseruare, augere, ac partiri cum ipsius filiis: quorum sunt omni tempore vestimenta candida. Si forem dominus, & non dispensator tm̄ rerum Camaldulensium: erogare illas pro arbitrio meo, & cōferre quibuscūq; beneficia promiscue possem. Veꝝ credita mihi super Camaldulenses tm̄ dispensatio impellit atq; vrget: vt intra præscriptum

mihi terminum me contineā. Ne transgrediaris, inquit Sapiens, terminos: quos tibi posuerunt patres tui. Et Paulus, sic nos existimet homo, vt ministros Christi: & dispensatores mysteriorum Dei. Hic iam quæritur inter dispensatores: vt fide lis quis inueniatur. De meritis collitigātium discutere, vti rogas, nolo. Iustum est enim mihi de vtroq; vestrum bene sentire: Quantum vero ad eruditionem atti/net: differs tu ab illo plurimum: & nulla est inter vtrunq; comparatio. Si profes/sio & habitus non obsisterent: optarem tibi non Detianum solum, verum etiam præcipua & maxima quæq; in nostro ordine beneficia. Deniq; mallem: vt illa po tius tua essent: q̄ tibi cōmendata. Quod bene de me sentias: & multa tribuas par uitati meæ: habeo gratiam. Ego tamē de me ipso non fallor: cum quo nimirum bene agetur: si auerterit Dominus faciem suam a peccatis meis. Fuit autem mihi admodum grata, attestatio perseuerantiæ amoris erga me tui: a qua ne minimū quidem, huius litigii gratia, cupias deflectere. Et ego in hoc paria tecum facio. Amico, etiam minus obsequenti, ne dicam repugnāti, seruas fidem: quemadmo/dum hominē christianum decet: qui & motus animi cohibere, & appetitus obe/dientes efficere rationi contendit. Merito tm̄ magistratum geris, quādo ad æmu lationem legum, quarum es peritissimus, in iudicandis rebus, non turbatione ali qua duceris, sed æquitate. Itaq; excusatiōem meam admittas velim: si super De/tiani negocio, nō tibi morem gessi, de quo nimirum opto: & precor Dominum, qui optime nouit, quid loco expediat: vt sicut fuerit voluntas in cœlo: sic fiat. Va/le. Ex nostro secessu Musoleæ. Die. xv. Octobris. Mcccclxxxxix.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. IX.

r Espondi ante duos mensęs nouissimis Dignationis tuæ litteris. Interea nihil scripsi: tum q̄ non occurrerit quid scriberē: tum vero imprimis, q̄ præstolabar quotidie aduentū tuum in Etruriam, sicut quotannis facere cōsueui/sti. Sublata vero mihi modo penitus hac spe, & fraudatus expectato per biēnium colloquio: significādum tibi paucis duxi, quæ occurrūt: quibus hinc inde oppri/mimur. De priuatis loquor negociis nr̄i ordinis: nō de publicis christianoꝝ vexa tionibus: quæ notiores sunt tuæ amplitudini. Atq; vtinā celeriter p Dei clæmētiā finiant: vt leo q ascēdit de cubili suo: & prædo gētiū, q se leuauit: q egressus ē de loco suo, vt ponat terrā in solitudinē: fusus fugatusq; dispereat: & cœlesti virtute cōterātur, qui nos psequuntur. Quod facile fore, spare vnusq̄sq; posset: si admitte/remus eiusdē Hieremiæ cōsilium: imo Domini pet Hieremiā dicentis. Si abstu/leris offendicula tua a facie mea: nō cōmoueberis. Itemq;. Laua a malitia cor tuū Hierusalē: vt salua fias. Alioquin verendū est: ne peruenerit gladius, vsq; ad ani/mam. Sed redeo ad rem nostrā. Scripsi procuratori: vt cōferat tecū impetrationē duorū auditoꝝ Sacri palatii, sup duobus monasteriis ordinis. Nihil nobis pdest, q̄ festinamus & annitimur cōsulere locoꝝ vacationibus: cū pueniamur vbiq; ab alatis cursoribus, & cōuolātibus vndiq; ad occupāda religionis iura. Substituti p me Abbates, possessionē bn̄ficioꝝ accæpunt: pcæptis ēt huius āni puētibus, cū sin gulari scolaꝝ oīum gr̄a. Paratus ē vterq; tueri totis viribus cām suā: accedēte p̄/sertim pcinio & itercessiōe, vbi opus fuerit pietatis tuæ. Quicq̄d cœpis cōsilii super hoc negocio, quod tibi studiose cōmēdo, cū Procuratore nr̄o: tātūdē facere contendemus.

contendemus. Vale. Ex secessu nostro Musoleæ. Die. xvi. Octobris. Mccccxxxxix

Venturæ Vicario Congregationis. X.

m Ortem. D. Bartholomæi Burgēsis monachi: & Petri conversi imprimis vestri gratia moleste tuli. Erat. n. hic vobis admodū utilis: & erga istud monasteriū singulari repletus zelo. Probitate vero & moderatione, nescio cui alteri cōversorum nr̄a ætate apud vos fuerit secūdus. Aegrotauit grauiter diuq;: ut purgatior hinc abiret: & (vt de illo iustū arbitror ita sentiendū) deleta qualicūq; macula, quæ illi de terrenis cōtagiis forte adhæsisset: ad beatas sedes trāsiret. Feretis iccirco hoc incōmodū æquo aīo: ne fratris nr̄i beatitudini inuidere videamini. Burgēsis quoq; dignus est cōmēdari: q ad prouectā usq; ætatē, in regulari observatione cōstanter vitam duxit sine crimine. Casum Prioris Sācti Mathiæ, lōge quidē miserabilius duco. Qui. n. morbo aliquo affectus, inter primā curationem, siue haud multo post, expirauerit: semel moritur. Qui autē mēbris oībus captus, ac paralysi dissolutus iacet: quotidie videt̄ mori. Firmet eū Dn̄s robore animi ac virtute: & lāgore oī penitus liberet. Cōsternatus mœrore ob rē īfœlicius gestam cum Turcarū gente: non ero tecum lōgior. Quā præclara victoria uti nescierūt: nescio an ēt noluerint: quibus demādatum erat negociū! Ingens reuera facinus: intollerāda impietas. Apponat manū suam altissimus: & antiqua miracula renouare dignetur protector omniū sperātium in se. Vale. Ex secessu nostro Musoleæ. Die. xix. Octobris. Mccccxxxxix.

Vēturæ Vicario Cōgregationis. XI.

o Vere incerta mortis hora. Nudius tertius cū ad tertiā eremitæ nostri in ecclesiam cōuenissent, dixissetq; Domnus Laurētius versum illū: Deprecatus sum faciē tuā in toto corde meo: miserere mei secundū eloquiū tuum: cōtinuo quasi sedere volēti similis, paulatim prolapsus, in choro decidit mortuus. Accurrētes eremitæ: & iacentē excitare conati: nullū extorquere ab eo verbū potuerunt: q̄ iam efflasset animam. Pulsauerat ipse eo mane forte ad tertiam. Factus, de obitu eius inopinato ac repētino, vesperi certior cōtuli me heri ex hoc secessu nostro in eremū, ductis mecū monachis oībus Fōtis boni: ut Venerabilis fratris debitas exequias celebraremus. Aderāt mecū Abbates aliquot: qui forte me conuenerant. Interpraetati sunt cōplures decessum eiusmodi: q̄ delectatus semper decore domus Dei: ad quam solicite die noctuq; sese recipe solitus fuerat: nō alibi potuerit conuenientius spiritū Deo reddere, q̄ in templo: idq; inter psallendum. Vltra annos qnquaginta nostri ordinis habitum detulit: & in eremo per annos quatuor & triginta religiose ac pie viuens, bona omniū de se existimatione perseuerauit. Erat non mediocri decori nostræ eremo senex eiusmodi ac plenus dierum. Sublatus est qa ipse voluit: qui constituerat terminos eius: qn̄ foret ei redditurus mercedem laborū suorū. Pares nos fecit hoc anno Dn̄s. Apud vos in Sancto Michaele conuersus primo Florentis adhuc ætatis: deinde monachus senio grauis, defuncti sunt. Apud nos itidem in eremo, antea conuersus annorum circiter quadraginta postea eremita longæuus: intra paucos menses hi, illi intra dies paucos mortali vita excessere. Vtriq; ætate; vtriq; moribus similes, in pace sepulti sunt. Pro vtrisq; nos: qui adhuc viuimus, qui residui sumus, pariter exoremus: ut a peccatis soluātur. Vale. Ex ædibus nostris Musoleæ. Die. xxi. Octobris. Mccccxxxxix.

Iacobo Monacho Sancti Michaelis Murani.XII.

V Biq; hoc anno & mortui audiuntur multi,& infirmi lõge plures. Cum mortuis bene actum est:cum iis,inq̃ qui obdormierunt in Domino.Cũ infirmis qui conualuerunt,haud male.Siquidẽ visitati ab eo:qui sanat omnes lãgores & omnes infirmitates,cautiores redduntur ad conseruandam vtriusq; hominis sanitatem.Qui vero longinqua affligantur valitudine:si constanter tulerint factam super se manum Domini:vberiorem cõsequentur mercedem.Quãq̃ quid potest esse in hoc mũdo diuturnũ?Breues enim dies hominis sunt.Itaq; infirmari non potest diu.Hoc dico propter Priorẽ Sãcti Mathiæ:cuius pelli iãpridem consumptis carnibus adhæsit os eius : & derelicta sunt tñmodo labia circa dẽtes eius.Misereor illis oĩbus quos hostis barbarus rapuit:& ĩ captiuitatẽduxit. Eripiat eos Deus sua clæmentia de manibus inimicorũ & gentium feritatem cõterat sub pedibus fidelium suorum velociter.Si persequẽtes nostri,tempestiue recedentes Turcos fuerint cõsecuti:nequaq̃ difficile fore arbitror:vt onustos prædа & spoliis capiant.Aduentus gallorũ equitum peditũq;,magno quoq; erit nõstris præsidio:vt alacrius ac fidẽtius hostem persequãtur. Adhæc missæ nauiculæ centum ex vrbe in auxilium ad oram fluminis:vt traiecturum agmen intercipiant:prodesse negocio plurimũ poterunt.Atq; vtinam tanto cõtenderint cursu: vt repẽtino aduẽtu ĩcautos opprimãt. De euẽtu rei me certiorẽ facies.Intactũ ab hostibus relictũ fuisse Oppiterginũ agrum:valde lætor:idq; tum incolarũ oĩum gratia:tum imprimis Prioris nostri Sancti Martini.Qui licet Martini exẽplo hostium cuneos penetrare securus,signo crucis protectus,valuerit:gratius tamẽ audio:q; exemerit Dñs pugnæ necessitatẽ.Vale.Ex secessu nr̃o Musoleæ.Die.xxviii Octobris.Mccccلxxxxix.

Filiis.D.Angeli Nicolini Doctoris.XIII.

O Bitum clarissimi & eminentissimi viri patris vestri,vti sane debui,molestissime tuli:idq; nõ tam meo atq; ordinis Camaldulensis,quoq; semper patrociniũ ac tutellã accuratissime gessit:q̃ publico patriæ istius nomine.Neq; enim paruã fecerit iacturam ciuitas vestra primarii huius ciuis ac viris peritissimi amissione.Diu siquidẽ ac multũ in rei publicæ Florentinæ exercitatus negociis tum domi tum foris,adeo perspicaci iudicio & singulari consilio præstabat:vt merito eius operã atq; ingeniũ semper desyderauerit.De nobis vero sic erat optime meritus:vt non solũ requisitus nostra exequeretur negocia:verum ẽt vltro,vbi nos premi aliqua de causa cognouisset,totum sese ad defensionem ac præsidiũ pro rebus nostris accingeret,omnẽq; industriã curam studiũ & operam in nos cõferret.Verum qñ sicut Dño placuit ita factum est:benedicamus & nos nomini eius:qui seniorẽ & iam functum vitæ:mortalis cursu,hac turbulẽtissima tẽpestate ex hoc sæculo neq̃ eripuit & transferre ad ĩmortalitatem dignatus est.Iccirco facile cõsolationem vestrã pro defuncto patrono ac tutore admisi: & vobis vicissim pro sublato parẽte optimo solatium caritate mutua trãsmitto. Hac lege ingredimur in hunc mundum oẽs:vt aliqñ hinc,velimus nolimus,nobis exeundum sit. Dum sumus in hoc corruptibili corpore peregrinamur a Domino:& in via sumus,qua ad patriã tẽdimus.Beati nimirũ illi sunt existimãdi:q per bona opera ita hanc sibi munierunt viam:vt intrepido cursu ad illum Sanctorum

ctorum Spirituũ cõsessum meruerint peruenire. Orationes, quas petitis pro de/functi requie, & effudimus & effusuri sumus: & illius nunq̃ futuri sumus imemo/res. Vobis deniq; tribus pariter, tanq̃ funiculo triplici, qui difficile rũpitur: tanq̃ heredibus atq; successoribus paternæ erga nos beniuolẽtiæ, gratias ago: q; offer re vosmetipsos nobis dignati estis. Spero vos, sicut polliciti estis p litteras, æmu latores fore paternæ pietatis, neq; cõmissuros, cũ oportuerit: vt tutellam parẽtis vestri ordo Camaldulensis desyderaturus sit. Valete. Ex nr̃o secessu Musoleæ. Die xxix. Octobris. Mccccxxxxix. Petro Barrotio Episcopo Paduano. XIIII.

c Ausam dilatæ responsionis superfluo mihi significasti. Non enim eram nescius: multiplicibus te semper negociis implicari. Et vt cumulus ac/cederet occupationibus tuis multis: etiã nostri gratia, tm̃ in illa examinatione te/stium pro monasterio Carcerũ fatigatus es: vt queádmodũ scripsisti, parum ab/fueris ab ægrotatione. Assuetus perferre labores huiusmodi pro cõseruanda iusti tia: non es permissus a Deo incidere in malam valitudinẽ: vt ambulans corã eo in veritate & in toto corde tuo, subuenire oppressis cõmodius valeas. Et quem, oro, non opplerent fastidio, articuli interrogationũ centum: testes ducenti? Itaq; tecum sentio: q; pro oblato ẽt fundo, quem iuste accipere tibi licuisset, tantũdem iterum incõmodi & laboris subeundnm tibi nequaq̃ fuerit. Opto ego imprimis: vt tantus hic labor tuus, quẽ interrogando dictando, ad lassitudinem vsq; passus es, quietem nobis ac monasterio illi pro quo litigatur, fœlici euentu pariat. Obi/tum Bernardini Gadoli leuius fero eadẽ rõne, quam ipse mihi ad memoriam re/uocasti. Non potui tñ non dolere filii carissimi desyderio: idq; nõ solum mei gra/tia, verum porius ob iacturam totius nostri ordinis, quem ad eam vsq; diem, quæ naturæ cõcessit, tum suis moribus tum eruditione haud vulgari honestauerat. Nõ enim (vt verum fatear) multos habemus Bernardinos. Sed qñ placita fuit Deo anima illius: vt præueniri meruerit in bñdictionibus dulcedinis, facilius de eius migratione consolationem admitto. Cæterũ non fuit necessarium, vt de publico rerũ christianarum statu, mihi liberius aliquid scriberes: cum oĩbus pateat, & mi hi inter cæteros iampridem compertum sit, mũdum in maligno positum esse: & tria illa peccatoꝝ capita, quæ in epistola sua Ioãnes enumerat, cõcupiscẽtiã vide licet carnis, & cõcupiscentiam oculorum, & superbiã vitæ vbiq; plurimum excre uisse. Notum est oĩbus q̃ta indies magis tenebrarum caligo, q̃ densa erroꝝ & fa/cinorum nubes mortaliũ pectora solito amplius obduxerit: vt mirũ nõ sit, si scate re passim prophetæ de quibus scripsisti videantur: qñ futura coniectari ac præui/dere, ex ipso rerũ in deterius labẽtium statu, facile omnibus fuerit. Memini te an/te complures annos, sicut ex lr̃is tuis patet, vaticinatũ fuisse ruinã illius: cuius mo do fecisti mentionẽ. Qui amissa fere in momento tẽporis & in ictu oculi tyrãni/de: anteq̃ vidisset hostem, ad alienos sese proripuit. Subditoꝝ oppressio, exactio/nes immodicæ, pudor nullus, nulla religio, ita diuinare de illo haud dubie suade/bant. Sed a Deo prostratus in interitum carnis: forte erigendus est ad salutem: & mutandus in virũ alterum. Et enim sicut legimus non sinere multo tẽpore pecca tores agere ex sentẽtia: sed statim vltionẽ adhibere: magni beneficii est inditium. Quã q̃ si ipse & alii cum eo vt affirmas concitauerunt Turcos aduersus ciuitatem

noſtram:dilui niſi ingenti pœnitentia & cruciatu tantũ nõ poterit ſcelus. Quo/ modo enim cõpenſaturi ſunt ii, qui ſe huius rei fecerunt autores, tantam hoĩum ſtragem: raptus virginum: tẽplorum euerſiones: vaſtationes agrorũ: villarum di reptiones: atq; incendia? Non ſunt hæc eius generis crimina: quæ aſperſione tñ aquæ ſanctæ abſtergi queant. Viderint ipſi, quicũq; ſint illi: & præſtolentur vltio/ nem a Dño: in cuius contemptũ iis, qui oderunt illũ, amicitia iuncti ſunt. Fidelis autẽ Deus non permittat tentari noſtros ſupra id, quod poſſunt: ſed faciat cũ ten tatione prouentũ: vt poſſint ſuſtinere. Miraculũ Sancti Romualdi: quod mona/ chorum noſtrorũ tñ cauſa, non laicorum qui aderant, factum putas: ab vtriſq; ni hilominus reuerenter ſuſcæptũ eſt. Siquidem & illi euentum rei: nõ ſuæ defenſio/ ni ac virtuti: ſed cœleſti potius auxilio tribuerũt. Fatẽtur enim: q; niſi in tanto di/ ſcrimine, validus (vt Eſaias teſtatur) & fortis Dñs, ſicut impetus grandinis tur/ bo cõfringẽs, ſicut impetus aquarũ inundãtium & emiſſarũ ſuper terrã ſpatioſam affuiſſet: nihil ſua profeciſſent diligentia. Merito itaq; vt hortaris, aliis Beatiſſimi patris noſtri miraculis & hoc iũgi debet: ad laudẽ & gloriã noĩs eius: q̃ eſt mira/ bilis in Sãctis ſuis. Vale. Ex ædibus Muſoleæ. Die. xxix. Octobris. Mcccclxxxxix.

Petro de Porticu Priori. XV.

c Ebetis thebani opuſculũ: quod te interprete latinum factũ, pro tua anti qua in me dilectione ac pietate meo nomini dicãdum cẽnſuiſti, tamquã primitias ſtudiorũ tuorum tum ipſius merito tũ tui gratia per q̃ iucunde accæpi. Perlegi illud, quo primũ die mihi redditũ ẽ, totũ haud mediocri voluptate: q; & eruditus & facũdus mihi admodũ viſus ẽ, mõ mihi tãdẽ cognitus thebanus hic tuus: atq; ĩprimis ſingulari p̃ditus grauitate. Nã occaſione cõſpectæ ĩ Saturni tẽ plo tabulæ, quã myſtico ſenſu expoſuit ĩterpræ tatus eſt: adeo cõmode & grauiter de virtutibus de vitiis diſputãt: vt mihi non alienũ a catholica fide & chriſtiana religione hoĩem: ſed vnum potius e noſtris doctoribus orthodoxis viris atq; in Sanctos relatis, audiſſe viſus ſim. Merito itaq; aureolum libellũ, e media delectũ græcia, in Italiam iampridẽ aduexiſti. Dignum rẽ vera, qui legatur ab omnibus: & per omniũ manus currat. Conſuluiſti tu quidem publicæ vtilitati: nec tam mõ naſticæ diſciplinæ, q̃ cæterorũ vitæ mortaliũ. Qui habita per te recti prauiq; no/ titia, facile reſpuent, áſpernabuntur, contemnẽt impudicas illas, procaces, obſcœ nas, fallaceſq; meretriculas: vitia ſcilicet: de q̃bus in opuſculo figurate tractatur. Et cõuerſi ad illarũ amorẽ: quæ integritate, fide, religione, continẽtia inſignes, ad mundi cõtemptum prouocãt: gratiſſimo atq; honeſtiſſimõ earum cõtubernio p/ fruentur. De tranſlatione vero tua iudicare quomodo recte poſſum: qui græcarũ litterarũ peritus non ſum? Quoniã tñ & hoc petiſti: paucis accipe quid ſentiam. Aemularis veteres per oĩa: adeo polite & ornate atq; accurate ſcribis. Verba pro pria electa beneſonãtia & antiqua. Cõpoſitio, decora & grauis. Breuitate enĩ gau/ des. Verum (vt pro meo captu loquar) cum ſis ſtrictior atq; adductior: minus aperta & lucida mihi videtur trãſlatio & ĩtellectu difficilis: Quod multis nimiũ diſertis ſolet accidere. Et neſcio: an recte coniecero: Subobſcuriorẽ mihi propte/ rea apparuiſſe tranſlationem tuam: q; ſtudioſius inhæſeris lr̃æ: ac verbum verbo curaueris reddere. Sẽſum enim operit trãſlatio huiuſmodi: ſi ad verbũ interpræ/ temur. Quid

temur. Quid hac in re poeta sentiat: immo & moneat: optime te nosse arbitror. Nec verbum, inquit, verbo curabis reddere fidus interpres. Cicero autem magister interpretum, cũ quædam græca volumina in romanum eloquiũ cõuertisset: Non verbũ, ait pro verbo necesse habui reddere: sed genus omne verborum vimq́ seruaui. Non enim me annumerare ea lectori putaui oportere: sed tanq̃ appendere. Hæc tecũ Petre fili, paterna fiducia dicta sint. Tu aliorum, qui hæc studia melius callent, stabis iudicio. Vnum hortor: quin potius contẽdo abs te: ne hac sola editione cõtentus: illustriora illa, quæ diu te versare & in manibus ẽt esse significasti: differas publicanda: vbi primũ ea pfeceris. Quod nobis singulari voluptati: tibi vero honori futurum est. Vale. Ex secessu Musoleæ. Die. vi. Nouẽbris. Mcccclxxxxix.

Antonio de Monte Auditori Sa. Pa.. XVI.

n On debeo ego in rescribendo ad te esse negligẽtior: cui hic secessus noster plus ocii suggesserit: cum tu inter publicas & cõtinuas magistratus tui occupationes: quibus te distrahi magnopere oportet, in hoc scribẽdi munere studiosius perseueres. Rñdebo itaq́ ẽt nunc super eadẽ re lr̃is tuis: quæ mihi redditæ sunt heri vesperi. Rñdebo aũt magis modeste q̃ libere: non tñ supprimam veritatem. Et enim libertas nimia, interdũ licentiæ spẽm habet. Tollerari illa, imo & laudari facilius in orbis iudice, q̃ in monacho põt. Alia est enim (sicut ait Hieronymus) causa monachi: alia clerici. Mihi ante præsbyteros stare non licet. Illi si peccauero, licet me tradere Sathanæ in interitũ carnis: vt spũs saluus sit in die Dñi. Scribis primũ: te licet lesum amici officium nõ deserere: quod desyderes fratrẽ ab errore reuocare. Seponatur obsecro auditoris persona: & liceat amico ad amicum fiducialiter loqui. Fers ipse cõtra me sñiam: & affirmas quod errauerim: & nõdum conuictum aut cõfessum damnas. Prouoco ego econtrario ad tribunal iustitiæ: & dico, & cõtestor, & asseuero, me hac in re cuius me insimulas, & pro tuo captu iudicas, nihil peccasse: vt ab errore per te fuerim reuocãdus. Persuadere mihi non potuisti prima illa tua blandiore epistola: vt Detianũ nostri ordinis mẽbrũ: a Pontifice tibi vti asserebas traditum: & a Vicario nostro vbi primum vacare cõtigit monacho nr̃o collatũ: per me possideres. Rñdi ego tibi: qui minime vidissem intra tua: quod si iustã causam, sicut affirmabas, foueres ipse: futurũ te cõpotẽ voti tui. Nequaq̃ tñ decere me patrẽ ordinis sumere panem filiorum: quorum mihi tm̃ & nõ aliorum credita eẽt cura: & clericis ac præsbyteris mittere. In hoc totius nostræ controuersiæ ac disputationis cardo versatur: quod cõtendis, debuisse me id petenti tibi absq́ repugnãtia præstare. Contra, ego negaui hoc esse muneris mei. Non. n. licere id mihi cõtinuo: quod Apostolico licuisset: cuius pedibus subiecta eẽnt omnia: & qui foret beneficiorũ oium Dñs: & in cuius manu ptãs & imperium. Hic est error meus iudicio tuo: quod non tibi ab initio morẽ gesserim: quod non te in bñficium ordinis, eiecto inde atq́ exturbato ordinis filio, introduxerim. Si mihi omni alia præter hanc vacare culpa cõtigerit: spero qm̃ in die nouissimo non cõfundar: qm̃ veniam & apparebo ante faciẽ Dei. Assentiri ei rei nõ debui: quæ tum honestati, tum vtilitati manifestissime repugnabat. A Põtifice cõmẽdari tibi iure potuit Camaldulense beneficiũ, pro ipsius arbitrio. A me idem tibi nec dari põt nec auferri. Es quidẽ tu proximus meus: quẽ diligere teneor sicut me ipsum. Non tñ

es vna ex ouibus meis. Non es ex eorũ numero vnus: inter quos diuidendã susce perim Romualdi hereditatẽ. Pro his reddẽda mihi erit ratio: pro te nulla. Dedis se vero me nõ Francisco monacho: sed vitelliorum domui sed militibus sed satel litibus Detianam Abbatiã (bona tua venia dixerim) erras tu nimirum hoc sen tiens: & criminaris inoxium. Contuli beneficiũ monacho ordinis: educato iãpri dem Florẽtiæ in monasterio Angelorũ sub districta vitæ regularis disciplina: de suo ordine optime merito: ætate iam prouecto: & multa expto: nulli (quod sci am) crimini obnoxio: nulla ifamia notato: domui suæ bene præposito: erga me & sacram nostrã eremum fide & obseruantia pleno: Non aũt Vitelliis, non mili tibus: vt tu male de fratre tuo suspicaris; quẽ profecto insontem hac in re calum niatus es. Merita aũt tua, quæ multa enumerasti in apostolicã sedem: non infitior. Et esse illa maiora ẽt cupio tui gratia: vt maior q̃ Detiani beneficii, vt dignior & vtilior futura sit merces tua. Quãq̃ si christianam sequimur fidem: & vere huic sæ culo renuntiauimus ac põpis eius: non alibi expetenda sit nobis cõpensatio labo rum nostrorũ, q̃ in cœlo. Sicut ad nostrã doctrinã scriptũ de seipso reliquit Apo stolus: Qui cõmemoratis operibus suis meritisq̃, cũ dixisset: Bonum certamẽ cer taui: cursum cõsumaui: fidẽ seruaui: continuo intulit. De reliquo reposita est mihi corona iustitiæ: quã reddet mihi Dñs in illa die iustus iudex. Cæterũ de vitæ tuæ inocentia: quam, vt scribis, cũ omni fratrũ meorũ candore non cõmutares: sicut mihi bene sentire cõuenit: ita de fratribus meis non male. Quos nihilominus in præsentia nec laudo nec vitupero. Ne forte si eos laudauero, me ipsum videar ex tollere: cum sint capitis mẽbra: & dicatur mihi. Laudet te alienus, non os tuũ: ex traneus non labia tua. Sin autem secus fecero: merito auditurus sim pro cõseruis meis. Tu quis es, qui alienos seruos iudicas? Suo Dño stant, aut cadũt. Vt vero p me aliquid inferã: esto non oẽs sint eiusmodi: qui cõmẽdari ex vitæ meritis que ant. Nouum hoc esse aut mirũ debet nemini: qui multa præsertim aut viderit aut legerit. Et legisse te arbitror, qui canones profiteris, illud Augustini: quod in de cretorum volumine canonizatũ est. Quãtũlibet vigilet disciplina domus meæ: homo sum, & inter hoĩes viuo. Nec mihi arrogare audeo, vt domus mea melior sit q̃ archa Noe: vbi tñ inter octo hoĩes vnus reprobus inuentus est: Aut melior sit q̃ domus Abrahæ: cui dictũ est. Eiice ancillã & filium eius: Aut melior sit q̃ do mus Isaac: cui de duobus geminis dictũ est in Malachia. Iacob dilexi: Esau autem odio habui. Et quid mirũ hoc de hoĩbus testari Augustinũ: quorũ nemo mundus a sorde: cum Dñs ẽt in Angelis suis repererit prauitatem? Vtrum vero quẽadmo dum tu existimas, beneficia nostra nostris malis moribus cõmẽdentur alienis: nõ uit Dñs iustus iudex. Neq̃ te imprudẽter coniicere arbitror. Sed propterea nobis cum bene ego actũ puto. Non. n. iudicabit Dñs bis in idipsum. Castigans ait qui dam castigauit me Dñs: & morti non tradidit me. Et apud Machabeos legimus. Et enim multo tẽpore nõ sinere peccatoribus ex sñia agere: sed statim vltionem adhibere: magni beneficii est inditiũ. Quod vero canonicus & sanctus cõmẽda tũ titulus, vt scribis, a me nouissimis meis lr̃is fuerit laceratus: eo q̃ canones non profitear: miror valde & hoc quoq̃ abs te mihi crimen impingi. Canonũ quidẽ professor non sum: non tñ ab eorũ lectione abhorreo. Sunt apud me sacrarũ san

ctionum volumina complura, quæ si non assidue, haud raro tñ in manus sumo: ac non solum studiose verũ ẽt reuerẽter euoluo. Quibus aũt verbis aut criminationibus sanctum lacerauerim titulũ, nec ego memini, nec tu retulisti. Statuta ecclesiæ oĩa sancta sunt, vtpote in cõciliis per spũm sanctũ congregatis edita. Commẽdas nemo improbaret: si iuxta formam canonũ obseruarẽtur. Nam sicut non locus sanctificat hominẽ: sed homo locum: sic nec titulus iste sanctificat cõmẽdatarium: sed cõmẽdatarius titulum. Quotus tñ quisq; est: qui eam quam debet cõmendatorum sibi beneficiorũ curam gerat? Vtinã vt modestius eloquar decimũ quenq; inueniremus: qui sanctificare hunc titulũ pro viribus conaretur. Sup hoc pono custodiam ori meo: & ostium circũstãtiæ labiis meis: ne videar ponere os in cœlũ. Eris tu, vt spero, pro tua itegritate & doctrina: ex paucorũ numero. Sicq; administrabis cõmendatũ tibi Camaldulẽse monasteriũ: quod opto, vt profit tibi ad salutem vtriusq; hominis: vt cõmendatus tibi vere locus videatur: nõ tu loco. Vale. Ex ædibus nostris Musoleæ. Die. xviii. Nouembris. Mcccclxxxxix.

Antonio de Monte Auditori Sa. Pa. XVII.

Quas ad me in eandem sniam binas nouissime lr̃as dedisti: easdem scito redditas mihi fuisse ordine præpostero. Siquidem quas prius scripsisti: posterius accæpi. Et qm̃ paucis ante diebus copiose alteris rñdi: in eo fui, ne proxime accæptis quicq̃ rescriberẽ: qñ idem fere contineret. Veritus aũt: ne amicitiã nostrã offenderẽ: si prior ipse hoc scribendi munus deseruissem: ẽt nunc calamo parcendũ non duxi: vt saltẽ agnosceres, nõ fuisse intercæptã (quẽadmodũ veritus es) epistolã tuam. Quod optas mecũ: vt in oĩbus rebus tuis impleatur volũtas Dei, atq; in hoc fatearis, te mecũ facile cõuenire: superfluo id mihi abs te ingeritur: cũ de te haud secus opiner. Legisse enim te nõ dubito. Nescit homo, vtrũ amore, an odio dignus sit. Et alibi. Est via, quæ videtur homini recta: nouissima aũt eius ducunt ad mortem. Propterea quotidiana oratione petimus a Dño: fiat volũtas tua: sicut in cœlo & in terra. Dauid quoq; spũ sancto plenus: idipsum sæpius humiliter postulabat. Dirige, inquit, Dñe in cõspectu tuo viã meam. Et notam fac mihi viam, in qua ambulẽ. Et vias tuas Dñe demonstra mihi: & semitas tuas doce me. Et merito quidẽ. Quis enim cognouit sensum domini? Remittẽs itaq; vota tua oĩa cœlesti iudicio: & ex Deo optimo maximo pendens: difficultates oẽs ac pericula huius viæ quã ingredimur, facile superabis: nec palpabis sicut multi in meridie. Nihil est enim, in quo labamur facilius, q̃ vbi affectibus indulgemus: & cũ de cõmodis propriis agitur. Cæterum nõ penitus ægre fero: q; prædecessorem tuũ carpis: & male administrationis arguis. Sperare enim nobis licet: habiturũ te ecõtrario rõnem honoris, atq; obligationis tuæ, in gubernando monasterio tibi cõmendato. Memini tñ me, monuisse illũ non semel: vt diligentius abbatiæ cõsuleret: & monachos pro loci redditibus secũ plures teneret. Obiecit mihi cõtinuo malã suam valitudinẽ: quæ se cogeret erogare in medicos, & in alia infirmitati necessaria, bonã prouẽtuum partẽ: cũ ad se substentandũ plurimis indigeret: & multa nihilominus pateretur incõmoda. Quo circa excusationem eius admisi: q; per monachũ solũ beneficiũ curaretur. Scio enim dixisse apostolũ. Laborãtem agricolam, oportet primum de fructibus accipe. Et qui altario

seruit:de altario debet viuere. Pars sanctissimum etiam patrē nostrꝝ canetur in re gula: vt maxima & præcipua sit infirmoꝝ cura. Fodere igitur non valens, & men dicare erubescēs, homo mēbris captus: & qui ingredi ēt cum scipione nō posset: si de suo beneficio calamitosam vitā suā traducere perrexit: mea quidē sniа repræ hendendus nō est. Si viueret modo: credo se crimināti respōderet. Rogo te: habe me excusatum. Ego illū propterea mortuū præsertim, accusare vel aliqua ex par te reum non auderē: memor scripturæ admonētis. Nō maledices surdo: neqꝫ co/ ram cæco pones offendiculū. Cæterū crimina, quæ iterato mihi obiecisti: cū sint penitus falsa: vtpote quæ nō solum nō fecerim sed ne cogitauerim quidem: eius sunt generis: quæ ad restitutionē fraternæ famæ obligāt criminantē. Ego autē ti bi parco: & condono ea tum libertati amicitiæ tum indignatiūculæ, quæ tibi su/ biit a principio: obnegatā tibi a me in consequendo ordinis mei beneficio operā meā. Quia tñ legis peritissimus es: cōsydera oro, quid scriptū sit per prophetam in lege Dñi. Labia sacerdotis custodiunt sciētiā: & legem requirēt ex ore eius: qā Angelus Dñi exercituū est. Quomodo vero custodiēda sit nobis sciētia: per Sa/ pientiam aperte admonemur. Custodite, inquit, vos a murmuratione, quæ nihil prodest: & a detractione parcite linguæ. Et in Leuitico legimus. Non facies calū niam proximo tuo. Vt pro te orem: nō sum admonēdus. Nam vt ita faciam: non tam lege amicitiæ teneor: q̄ q dudum Camaldulensis effectus es. Ora tu vicis/ sim, vt non pro meritis meis, sed pro sua clæmentia & pietate exaudiat Domi/ nus supplicis sui preces. Vale. Ex nostro secessu Musoleæ. Die. xxv. Nouembris Mccccłxxxix.

Ioãni Maiori Eremi. XVII.

Vltum rogatus a Ioãne, qui tecū per hos dies locutus est: vt eum in ere mum admitterē: tandē illi assensum præbui: tum qm̄ pauci estis modo: tum vero, q enixissime id petiit. Est præterea (q̄tum elicere ex eius con gressu potui) & prudens satis: & multa passus atqꝫ expertus incōmoda: vt nō so/ lum nō terreatur austeritate vitæ & aspiore loci situ: verū ēt paratas cœlestes deli tias sedesqꝫ beatas isthic sibi repromittat. Cōfirmet Deus in illo propositū sanctū: & contra spirituales nequitias pugnaturus viriliter agat: & cōfortetur cor eius: & sustineat Dñm. Quod pauci nunc sitis: non me præterit. Et ægre hoc fero, vestri causa: qm̄ augeri maiorem paucioribus laborē, necesse est. Audi tñ cōsolationem Saluatoris facientis vobis animos: ac melioris spei lumen reuocātis. Nolite, in/ quit, timere pusillus grex: quia cōplacuit patri vestro dare vobis regnū. Sane vbi cognouerit expedire sacræ vestræ solitudini: vt in ea eremitarū numerus augea/ tur: multiplicabimini ēt super numerū. Potens est enim Dñs suscitare de lapidi/ bus filios Abrahæ. Infirmari vnū ex vobis: tuis hodie primū lrīs agnoui. Petitio nem eius, vtpote vestro instituto minime cōsentaneā, & a ratione atqꝫ honesto se iunctam: penitus reiicio. Habetis mecū domicilia cōplura: & ea percōmoda ad habitandū. Quid aliena reqritis? Eligat ex iis: quod maluerit. In oibus tñ medi/ ci sequatur cōsiliū. Aderit in crastinū vesperi ad vineā nostrā Eremitarū vnus de nostris: quē mittam Florentiā. Scribat vnus ex vobis Abbati Basilio qualitatem & genus morbi, quo nūc vexatur infirmus: vt cōsulto medico oportuna ad ipm remedia reportentur. Et vtrū sine periculo transferri ac deuehi alio possit: ex eo/

dem edoceamini

dem edoceamini. Vale. Ex Musolea. Die.iii. Decembris. Mcccclxxxxix.

Venturae Vicario Congregationis. XIX.

m Olestissime profecto & ego vobiscum tuli Venerabilis fratris nostri abbatis Classensis obitum. Nam vt obmittã interim iacturã ordinis: adeo mihi semper extitit obsequẽtissimus, ac singulari affectus dilectione: vt excidere mihi gratissima Lucae mei memoria nunq̃ possit. Educatus a me apud Sanctum Michaelem, tanta me prosecutus est obseruantia & pietate: vt maiorẽ certe nunq̃ desyderauerim. Promotus vero in congregatione ad altiores dignitatũ gradus, ita se gessit: tãtũ sua cura & studio profecit: vt ipsius absentia haud mediocre incõmodum passura sint cõgregationis mẽbra. Florenti enim aetate decessit: quando maxime putabatur ab oibus, sua opera & consilio plurimũ ordini collaturus. Siquis tñ cõsyderet illius perseuerantiã in professiõne regulari: zelum erga religionem: laborũ pro eius cõmodis tollerãtiam: peregrinationes iussu maiorũ susceptas: demum vitam oẽm, piẽ atq; inocenter exactam: merito de Luca nostro dicturus est. Cõsumatus in breui expleuit tẽpora multa: qm̃ placita erat Deo anima illius. Praefectus a me biẽnio ante Veronẽsi Prioratui, quem multi ambiebãt: potuit occasiõe adepti eiusmodi beneficii, & cõtinua vti libertate: & sub remissiore districtione vitam ducere. Qui tñ cum potuerit trãsgredi, nõ est transgressus: facere mala & non fecit: qm̃ stabilita erãt bona illius in Dño. Nostis. n. ipsi: q̃ facile hoc anno perpetua se abdicauerit dignitate: & denuo inter vos, iugo obedientiae sponte collũ submiserit. Rarissimũ hoc, & pene vnicũ ac singulare diebus nostris exemplũ. Mihi itaq;, & credo itidẽ tibi nihil dubii relinquitur: Lucae animã, corporis vinculis relaxatã, ac omni terrena admixtione liberatã, ad aeternam diuscessisse gloriã: & nunc demum coepisse viuere: qñ ex hac mortalitate excedens, ad eam trãsiuit vitam: quae est sola vita noianda. Et testati sunt multi: qui infirmitati illius atq; ẽt migrationi interfuerunt: magna illũ patiẽtia diuturniorẽ valitudinẽ ptulisse: & pceptis singulari deuotione oibus ecclesiasticis sacramentis vltimum spũm exhalasse. Igitur in pace in idipsum dormiat & requiescat. Vale. Florẽtiae. Die. xx. Decembris. Mcccclxxxxix.

Ioanni Maiori Eremi. XX.

d Electauit me admodũ testimonium tuũ: q̃ quos misimus in eremum: bene se gerant: q̃q; eos libẽter exceperis. Hñtes illius loci curã soliciti semper sumus: ne qd in eo desit: quod ad ipsius cõmodũ & decus ptineat. Nõ tamen existimes facile nobis occurrere: qui seueritatem vitae eremiticae vltro velit amplecti. Hortamur frequẽter nũc hos nunc illos, vt arduum id arripiant institutum: & frigidiora glacie pectora inuenimus. Et vtiq; cogendi repugnantes non sunt. Solius Dei ẽ corda accẽdere ac mollire: & suscitare de lapidibus filios Abrahae. Cõtinuandae sunt, sicut scribis fieri apud vos, orationes pro christianorũ statu. Vbiq; enim pericula iminent: qm̃ vbiq; in vitia proni sumus: irreligiosi: inhumani: nostris tm̃ cõmodis seruiẽtes. De. M. cõuerso, ne minima quidẽ in re abs te dissentio. Diu est q̃ me non fallit: obstinatum & indomitum gerens animũ: & vereor ne forte indomabile: qñ tot eum reuocare annitẽtibus ad saniorem ac placidiorem mentem: nõ potuit tranquilla ipsorũ moderatione leniri. Efferata hmõi corda odi summopere: & implacabilia atq; ĩmania hoĩum pectora seuiora be/

stiis duco. Paulopost agniturus es clarius, quid in eum nobis animi sit: quo vsuri sumus (si interea non resipuerit) iuxta patris nostri Benedicti monita, ferro abscissionis. Vale Florentiae Kalendis Ianuariis. MD. Ioãni Maiori Eremi. XXI.

a Ccipies in eremum Ioãnem conuersum cui heri habitũ sanctae religionis imposuimus. Haud vulgari significatione bonae volũtatis, ex militari instituto spũali militiae ascriptus est. Si pseuerauerit in hac vocatione & feruore atq; animi cõstantia, quam modo praefefert: dubitare non licet, ipsum magnopere in nostra solitudine esse profecturũ. Curã illius habe: aut eam alteri iniũge: qui sit idoneus ad huiusmodi nouitios instruẽdos, atq; ad lucrandas animas. Assuetus pugnare cõtra carnẽ & sanguinem: doceatur vicissim, quomodo induere se oporteat armaturam Dei: vt possit stare aduersus insidias diaboli: & oĩa tela nequissimi ignea extinguere. Vale. Florentiae. Die. ii. Ianuarii. MD.

Ioanni Maiori Eremi. XXII.

s I aestiuo tempore venisset in Eremũ Raphael monachus: diutius forte mãsisset vobiscum. Nunc aũt reperta Eremo altissimis niuibus obruta: non potuit nõ terreri horrore loci & vastae solitudinis. Itaq; recessit inde celerius, non tam vehemẽtia frigoris, q̃ ẽt (vt opinor) defectu feruoris. Placuit tñ nobis testimoniũ tuum: q; per hos dies, quibus fuit apud vos, bene se habuerit. Erit fortasse aliqñ: cum degustatam solitariae vitae dulcedinẽ auidius cõcupiscet. Laudas Ioãnem nouitiũ: & speras fore illũ exẽplo caeteris: si in ea, qua inchoauit, humilitate ac deuotione perseuerauerit. Ego quidẽ tecũ sentio. Paucos enim noui eiusmodi: qui tãtõ fidei ardore cõuersi, in Eremũ se contulerint. Det illi Dñs firmitatem & robur, ad resistendũ diabolo & tentationibus eius. Si humiliari coepit durioris homo ceruicis: non mihi plene satisfacturus est: nisi ẽt idẽ pseueret. Quod si non fecerit: polliceor tibi, non esse me illũ diutius passurũ. Vale. Florentiae. Die xiiii. Ianuarii. MD. Guidoni Monacho Angelorum. XXIII.

p Ersuadere mihi nullo pacto possum: exuisse te ac penitus abiecisse antiquum illũ caritatis affectum, erga monasteriũ Angelorũ. Meminisse. n. te saepius arbitror: ac tacita tecũ cogitatione frequentius voluere: quomodo in illo regeneratus in Christo iãpridem fueris: q̃ti in eodem habitus: q̃ maxime honoratus. Obuersari tibi ante oculos quotidie puto filios tuos: quos tanto labore ac studio educasti: & eos praecipue, qui obseq̃uẽtes tibi semp extiterũt: ac singulari ẽt coluerunt pietate. Nõ potes meo iuditio horũ omniũ recordatione non moueri: non aliqñ excitari in lachrymas: cũ dederit tibi Dñs cor carneum non lapideum. Quod si memoria tibi, vt pote homini, aliqñ succurrit iniuriarum: quas a paucis eorũ accepisti: nunquid paucorũ delicto, iniusti a te cõstituẽtur multi? Absit hoc a religioso & timorato viro: quẽ lõge magis decet diligere inimicos suos: & benefacere iis, qui se oderũt. Tenetur nimirũ vnusquisq; remittere fratri suo de cordibus suis. Remisi, inquies, qd amplius me vis facere? Multum, per oẽm modum: vt iustificeris in sermonibus tuis: & vincas, cũ iudicaris. Nõ cõtempsit Iob subire iuditiũ cũ seruo suo: longe minus tu cõtemnere debes subire iuditiũ cum filiis & cõseruis tuis. Iudicaris a multis: debitorem te esse cõuentus Angelorũ: tum ob excedentem mẽsuram praefixae tibi a Pontifice pẽsionis, ac nondum solutam

annatae

annatæ portionem,quæ te cōtingit:tum ob alia,quæ diceris e monasterio aspor tasse.Neglectorem te famæ tuæ,& consciētiæ tuæ,nunquam agnoui.Quo fit:vt mirer vehementer:non respondere te obiectis:non purgare crimina : non tueri si potes innocentiam tuam:non vincere cum iudicaris.Tibi profecto deperit ni/hil,si te æqua lance ponderasse ostenderis debitam tibi redditLuum portionem. Quod si secus repertum fuerit:nō debes ægre ferre ꝙ auditurus sis.Redde quod debes.Quo circa hortandum te pro mutua nostra beniuolētia censui:vt aliquā/do conuersus adiuues fratres tuos.Si quid ad illorum cœnobium attinēs in ma/nu tua est:restitue alacriter plurimum sane indigentibus , atq̧ inopia laboranti/bus.Sin vero nihil:& hoc illis aperte demōstra:vt excusari apud detractores ab omnibus valeas:& a me imprimis : qui profecto facturus sum id tui gratia,quā libentissime.Vale.Florentiæ.Die.xiiii.Ianuarii.MD.

Mariano Cuccino Procuratori.XXIIII.

s Cripsisti mihi ante cōplures dies:delatas fuisse ad Pontificem nomine Comitissæ litteras,veneno infectas:vt contactu illarum necaretur. De/prehensum tamen fuisse a prudentibus facinus:tentosq̧ latores:& confessos sce/lus,cuius erant conscii,coniectos fuisse in vincula:vt vltimū paulopost de iis sup plitium sumeretur.Iuste id quidē.Qui enim fodit foueā:incidit in eam.Sed non fuit satis : ꝙ Pontifex in noīe Dñi vltus fuerit in eos:qui ministri fuerūt sceleris: nisi ēt nouissime diebus istis de autore ipsius seuerius se vindicasset.Allatus ē he/ri huc nūtius:captā fuisse illam ab exercitu francorū,qui Pontificis nomine vrbē eius obsederant:venisseq̧ in hostium potestatem.Ausa mittere manū in Christū Dñi,cedere tandē coacta est iusto Dei indicio:qui Vicarii sui iniuriā minime invl tam tulit.Et licet rari exēpli flagitium admiserit:non multum tamē miror:dicē te sacro eloquio.Breuis est oīs malitia,super malitiā mulierum.Vidimus pauco/rum annorū spatio multa,admiratione & miraculo digna,visuri haud ita multo post (q̄tum licet ex præsentiū rerum statu coniicere) longe plurima.Deus bene vertat.Vale.Florētiæ.Die.xv.Ianuarii.MD. Antonio Auditori Sa.Pa.XXV.

Surus mecum silentio in futurum:sicut in calce epistolæ tuæ pollicitus

v es:etiam modo a me responsum accipies.Quandocunq̧ tamen post hac ad me scripseris , pergrate accipiam litteras tuas.Sin minus tibi aut vacauerit aut libuerit id facere,non sum continuo existimaturus:te obliuione mei id esse facturum.Nā legimus in propheta.Custos iustitiæ:silentium.Et alius item dicit.Pone Domine custodiam ori meo:& ostium circumstātiæ labiis meis. Ego quoq̧ vt scias me inuitum contentionibus deseruire,nihil penitus de præ/teritis repetendum duxi:vt intercidatur tandem atq̧ omnino auferatur,hoc mo lestum aut certe minus gratum scribendi genus.Et re vera fuit consilium : ne quicquam modo tibi rescriberem.Sed veritus sum:ne indignationi ascriberetur silentium meum.Ait enim quidam.Turbatus sum : & non sum locutus.Nouit autem Dominus , quem nihil latet : me absq̧ vlla vel leui commotione animi tecum hactenus contendisse.De te quoq̧ haud aliter sentio.Si quid liberius inuicem contulimus : iuri id amicitiæ pariter condonemus.Dirimatur fun/

ditus lis:quam per complures dies nulla bili perciti:sed labiorum tm̃ superficie visi sumus obstinatus persecuti:& reconciliati inuicem in osculo sancto, ac data mutuo dextera:fœdus perpetuum caritatis sanciamus. Abbatiam Camaldulensem adeptus es. Prosit illa tibi omnibus diebus vitæ tuæ. Bene de te vicissim meritus ordo Camaldulensis, iuge tuum sentiat patrocinium ac tutelam. His mutuis officiis amicitiæ nostræ vinculum confirmetur: ne si duriores fuerimus in tuenda quisq; sententia sua:contra præceptum Pauli niti iudicemur. Si fieri, inquit, potest:quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes: Non vosmetipsos defendẽtes carissimi:sed date locum iræ. Prouocemus nostro exemplo ad germanitatis necessitudinem, ad perfectionis vinculum, reliquos omnes, inuicem prouocantes:inuicem inuidentes. Admoniti a Saluatore nostro: vt auferenti nobis tunicam, præbeamus & pallium:scandalizare facile possemus multos:si pro terrena substantia disceptantes, rumpi magis vterq; nostrum conaretur, quam flecti. Nihil intulimus in hunc mundum, ait Apostolus:haud dubium, quia nec auferre quid possumus. Habentes autem alimenta, & quibus tegamur: iis contenti simus. Nam qui volunt diuites fieri:incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desyderia multa inutilia & nociua:quæ mergunt hominem in interitum & perditionem. Qui tibi hactenus durior, vt scribis, indies visus sum: perlecta hac epistola, experieris me cera esse molliorem:neq; alta sapientem, sed humilibus consentientem. Vale. Florentiæ. Die. xxiii. Ianuarii. MD.

Mariano cucino Procuratori. XXVI.

f Vit mihi pergratum, bullæ Iubilei exemplar: Si quidem iampridem illud optaueram. Confluere ad Vrbem copiosam populorum multitudinem, tum ex aliis dudum, tum ex te modo agnoui. Et gaudeo non deesse christianæ religioni, hoc deuotarum ac piarum mentium testimonium, præsertim in tanto defectu fidei, ac bonorum morum deprauatione. Reliqui mihi, ait Dominus, septem milia virorum:qui non curuauerũt genua sua ante Baal. Et alibi scriptura testatur. Nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semen:quasi Sodoma fuissemus:& quasi Gomorra similes essemus. In Sagena regni cœlorum, ex omni genere piscium congregante: comprehensos videmus bonos & malos. Sit benedictus Deus: qui in assertionem maiestatis suæ atq; catholicæ fidei, tantæ multitudinis adduxit testes: quiq; ad hæc vsq; tempora bonorum sibi semen ac reliquias:haud quaquam exiguas reseruauit. Vtinam bonorum piscium suauitate delectatus, qui aliquando piscem assum legitur comedisse, ac fidelium suorum deuotione placatus: Christianorum principum diffidia componere dignetur: vt annus iste iubilei, idest requietionis, & re & nomine impleatur. Vale. Florentiæ. Die. xxiiii. Ianuarii. MD.

Hieronymo Priori Camaldulini. XXVII.

v Exari denuo cœpisse Auexanum beneficium tuum: Prioribus litteris tuis & quidem turbatus & mœrens significasti mihi. Verum Deo gratias: q̃ haud ita multo post detexisse te hostium dolos: ac profligasse improbe tibi aduersantes: posterioribus tuis indicasti. Inuenisti gratiam apud

excelsum

excelsum Dominium aduersus malignantes: quoniam illi temeritate & audatias tu iustitia & æquitate decertas. Et meliori sane patrono atque amantiori, commendari non potuit negocium tuum: quem tantum præstare erga ordinem nostrum fide arbitror: vt paucissimos ei pares agnoscam. Quamobrem nauigare te iam in portu existimo: & in tuto loco rem tuam sitam esse. Tu quoque diu assuetus huiusmodi certaminibus, non potuisti facile inopinato hostium aduentu terreri: ac deficere animo. Nam etiam si oportuisset te stare in acie: & cum aduersario congredi: non defuisset tibi consilium, non vires quibus illum coegisses, positis armis ad tuam demum fidem confugere. Expecto scire ex te euentum rei: & quam se officiosum exhibuerit Prætor noster Hieronymus Georgius, in exequendis alacriter mandatis Dominii, plenius describes: vt gaudium nostrum sit plenum. Spero illum talem rebus tuis operam impensurum: vt non sis futurus amplius Veronensis illius causa suspensus & anxius: neque diutius litibus conterendus. De Fileti redditibus, cum venero ad vos, disponam: ne quid cōstituisse, inaudita parte altera ad arbitrium meum iudicer. Vale. Florentiæ. Die vltima Ianuarii. MD.

Petro Delphino. XXVIII.

s Eneæ es: & prouectæ ætatis: ac plenus dierum. Et nescio an videris vnquam aut audieris tantam adeo breui tempore humanarum rerum varietatem atque inconstantiam: quantam pauculis annis vidimus & audiuimus. Vere incomprehensibilia sunt iudicia Dei: & inuestigabiles viæ eius. Qui & deprimit cum voluerit: & rursum cum voluerit, erigit elisos: & sanat contritiones eorum. Occupauerunt dudum galli Apuliæ regnum: facta per mediam Italiam irruptione ac deuastatione ingenti. Paulopost eisdem ex turbatis ac profligatis in regnum suum, qui prius eiecti fuerant restituuntur. Idem hoc anno atque his diebus Mediolani accidit. Pulsus ab eadem gente solio principatus sui Ludouicus: & in Germaniam fugatus: ipse quoque a populo suo pauloante in pristinam dignitatem reuocatus est: non sine admiratione omnium fere, qui factum audierunt. Putauerunt plerique omnes actum de illo fuisse: cum adhuc nemine persequente aufugisset. Et ecce quam celeriter caput extulit: atque emersit. Verum expertus semel, potētem super se manum Domini, & brachium extentum: non extollatur pro adepta misericordia: ne forte iterum cum illis annumeretur, de quibus dicitur. Deiecisti eos: dum alleuarentur. Non enim propterea in tranquillum redactus Mediolanensium status creditur: opinantibus multis, rediturum esse maiore militum vi Francorum Regem: & in rebelles suos crudelius sæuiturum. Cæterum pecunia fuisse mulctatum: & relegatum ad tempus: qui legatione apud Forumiulii seu infideliter seu infœliciter functus fuerat: ab aliis iam acceperam. Seruatus est puniendi modus: coniunctaque cum seueritate clæmentia. Misericordiam, inquit, & iudicium: cantabo tibi Domine. Hic modo nihil occurrit noui: nisi quod mirantur omnes, præter morem iubilei, paucissimos transire Florentia, qui Romam petant. Mirari tamen debet nemo: quod succenso igne in furore sæuientium inter se atque contendentium christianorum: diuinus ille feruor in eorum mentibus refriguerit. Annus certe requietionis dici non potest: sed fluctuationis. Vale. Florentiæ. Die. xii. Februarii. MD.

Iacobo Monacho Sancti Michaelis Murani. XXIX.

a Dmonent te redditæ tibi serius l[itte]ræ nostræ: ne suspiceris post hac culpa mea seu negligẽtia accidere: si tibi aliq[uan]ñ visus fuero tardius responde re. Eadem tarditate tuæ quoq[ue] vt plurimum ad me perferuntur. Mortem consobrini tui musarum alumni facile feres; si tibi succurrerit misera huius temporis conditio: in qua nimirum amara esse non potest mortis memoria homini, pacem non habenti in substantiis suis. Si fuit eiusmodi qualem multis laudibus extulisti: non est sane lugendus. Quis enim eius obitum lachrymis prosequatur: quem immortalitas & requies æterna fuerit consecuta? Est præterea hæc lex vniuersi: & hoc iudiciũ a Domino omni carni. Minimũ est sane quod viuimus. Et ferenda eo tranquillius est nobis carorum decessio: quo certius admonemur: eandem viam vniuersæ carnis nos quoq[ue] aliquando ingressuros: & quasi ex longa nauigatione in portum esse venturos. Si conterraneus Bernardini nostri sese ad vos recæperit: vt ferat vobiscum iugum Domini: gratulabor vobis plurimum: cum sit, vt scribis, vir apprime eruditus. Accedente siquidem bonæ voluntati doctrina: proficere abundantius poterit in regulari instituto: & quotidianos ex sacris voluminibus fructus capere. Artium doctor & logicæ professor: aliam perfectiorem artem edocendus est: instrumentis bonorum operum vsurus in officina monasterii, & stabilitate in congregatione. Vale. Florentiæ. Die: xix. Februarii. MD.

Antonio de Monte Auditori. XXX.

h Ou seruasti mecum promissum silentium: vt indicares mihi affectum cordis tui. Ex abundantia enim cordis, os loquitur. Si quid peccasti, in nõ seruato promisso: credo huiusmodi peccatum facile venia dignum esse: cum ex iis vnum merito censeri debeat: de quibus dicit Apostolus. Caritas operit multitudinem peccatorum. Et Sanctos aliquando viros non fuisse immunes a mendacio, nõ semel legimus. Ipse quoq[ue] Dominus Sanctus Sãctorum, comminatur quandoq[ue] se aliquid esse facturum: quod immutata postmodum sententia, nequaquã impleuit. Adhuc, inquit, quadraginta dies: & niniue subuertetur. Non est igitur mirum: si tu, homo cum sis, in eo voto mutasti decretum: quod contra caritatis custodiam incautius forte protuleras. Ego (vt ingenue tecum loquar) malo te, in eodem seruando præuaricatorem apparuisse, quam pertinacem. Transgressor quidem decreti tui visus es: non tamen contemptu legis, quam tibi ipse præfixeras, sed occasione pietatis: quæ iuxta Pauli sentẽtiam, ad omnia vtilis est: promissionem habens vitæ quæ nunc est & futuræ. Admitto itaq[ue] toto pectore hũc tuum erga me animum, atq[ue] amorem flagrantissimum. Eundem te perseuerare cupio mecum semper, vt ex recenti mutua disceptatione, non solum redintegratam, verum etiam auctam & confirmatam inter nos amicitiam sentiamus. Stabili & firma deuincti societate: inuicem benignitatis plurimum conferamus: atq[ue] in affectu caritatis neuter alteri cedat. Amaritudo & bilis procul sit a nobis: vt omnes intelligant cõtendisse nos pauloante labiorum tantum superficie, non animorum rancore. Futurum vero te mihi, & Camaldulẽsi nostro ordini, sicut pleno ore per litteras spopondisti, fidele atq[ue] indefessum tutorem, habiturumq[ue] semper cõmodorum nostrorum & dignitatis rationem; certissime mihi persuadeo.

Ego quoq[ue]

Ego quoq; conabor paria tecum facere, vt non minus te mihi dilectum esse sci/as:q̃ me tibi. Retentio societatis,cõmunitatem requirit:vt mutuis auxiliis imbe/cillitatem nostram foueamus. Neq; tamẽ hæc iccirco dixerim,q; vtilitate meritu rus sim pietatis officia. Vera enim & christiana dilectio,gratuita esse debet,non mercennaria:sed vt probatio dilectionis exhibitio sit operis. Orabo pro te,vt pe tisti:sed ea lege vt tu quoq; pro me idem facias. Orate,inquit Apostolus,pro iui/cem:vt saluemini:Et re vera hoc tempore multũ necessariã cognoscimus depre cationem assiduã,ad placandũ nobis Deũ:ne secundum peccata nostra faciat no bis:sed cito anticipent nos misericordiæ suæ: & eripiat nos de præsenti sæculo neq̃,& de potestate tenebrarum harum. Vale. Florentiæ. Die.xxiii.Februarii.MD.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. XXXI.

c Ognouit modo Prior montis crucũ:cognouimus & nos,sicut alias sæpissime,q̃tũ prosit ordini vndiq; impetito tuæ dignationis assidua protectio. In lubrico positi ante cõspectũ persequentium laberemur quotidie:nisi tua autoritate & grauitate firmaremur. A laqueo linguæ iniquæ,& a labiis operantiũ mendatium liberasti nos:a rugientibus præparatis ad æscam:de manibus quæ/rentium animas nostras. Retribuat tibi pro tanta pietate miserator & misericors Dominus:quemadmodum & tu misereri dignatus es seruis tuis. Eductus a te de carcere Paulus Prior,quem aduersarii tuentem iura sua iniuste in ipsum coniecerant:erit tuæ amplitudini perpetuo obnoxius:& tuo clypeo protectus acrius in/surrecturus est in hostes suos. Et sicut ipse maiore fiducia persecuturus est causam suam te defensore ac duce:sic aduersarii terrebuntur magis. Quamobrem immẽ sas tibi agimus gratias,tum nostro tum Prioris ipsius nomine:non solum quo/niam detentum in tenebris in lucem prodire iussisti:& libero frui cœlo: verum etiam q; non defuturum te causæ post hac,non Priori,non officio tuo: singulari benignitate spopondisti. Conterat Dominus Sathan sub pedibus tuis velociter. Abbas Adelmi conuenit me tandem:& multa quidem humilitate ac summissio/ne veniam petiit:pollicitus se fore semper mihi obsequentissimum: præcatusq; non sine lachrymis,vt sui misererer. Et quoniam nec stipites nec saxa sumus:pœnitentem hilari fronte admisimus:habituri etiam dignitatis & honoris illius ra/tionem:vt paulopost si hoc animo perseuerauerit,dicturus sit. Humiliatus sum: & liberauit me. Vale. Florentiæ. Die vltima Februarii. MD.

Bartholomeo Priori Angelorum Florentiæ. XXXII.

n On te frangant ac perturbent:quæ tibi & monachis tuis molesta occurrunt. Tentat enim vos Deus:an diligatis eum. Benefacientes non defi/ciatis:& obmutescere facietis improborum hominum ignorantiam:obstruetur/q; os loquentium iniqua. Qui vos arguunt q; non litigatis aduersus Guidonem pensionarium:minus videntur meminisse Apostoli admonentis. Nõ decere mi/litantem Deo implicare se negociis sæcularibus:nec litigiosum esse. Et in euãgelio præcipimur,auferẽti tunicã tradere ẽt palium. Non tñ iccirco affirmauerim: negligendã esse penitus bonorũ ẽt temporalium curã. Verũ ita sentio:esse prius tentãda oĩa:anteq̃ litibus inuoluamur. Quibus q̃tum distrahantur animi:atq; a cœlestibus auocentur:non puto vos testibus indigere. Mihi illæ,nisi admodum

necessariæ, summe improbantur. Cum Guidone adhuc aliquādiu mitius agendū reor: donec saltem certius vobis constiterit: quæ sit hac in re colendissimi Protectoris opinio. Sine ipsius ductu & auspitio pugnare ego Romæ præsertim nequaq̄ auderem. Dillapidari vero a vobis prouētus monasterii vestri: ac male & segniter eos administrari: si quis obiiciat probet. Alioquin criminator erit, & susurro i populis. Visitato nuper, & accurate (vt scitis) p nos cœnobio isto: nihil tale cōpimus de vobis. Atq; vtinā qui ante vos fuerūt, hāc vobis munissent viā: vt nō in deterius redditus erogassent. Partius quidē atq; ægrius viuitis, q̄ pro ordinario religionis more: nō quia sumptus superfluos feceritis, sed quia necessarios ad vēdicandam libertatem fraudati vtiq; dimidio bonorū vestrorum aliena culpa, nō vestra. Si qui secus opinātur, sinite illos. Cæci enim sunt & palpāt in meridie. De prædio quod Borrum dicitur ita sentio: non fuisse illud a possessoribus olim sæcularibus monasterio condonatum: vt in sæcularium denuo ius cōcederet. Et in maxima calamitate constitutis, si quid alienandum fuerit: a deterioribus semper incipiendum est: seruatis, q̄to diutius fieri potuerit, ad extremū vsq; potioribus: inter quæ Borrum apud vos potissimum esse, ac principatum optinere: haud semel audiui. Non debent igitur amici vestri, euidenti monasterii detrimento suis velle cōmodis inseruire. Bono itaq; animo estote: neq; paueatis oblatrātiū incursus. Dn̄s vobis adiutor: ne timeatis quid faciat vobis homo. Deniq; nō facile occurret, qui vobis noceat: si boni æmulatores fueritis. Vale. Ex Fōte bono. Die. ix. Aprilis. MD.

Petro Priori Castricarri. XXXIII.

c Vmulas me muneribus: & prætiosis illis quidem. Et cum vix a ditioribus aliquid accipiam: excutere cupiens manus ab omni munere: cedere me tibi oportet, contendenti a me & quasi vim inferēti: ne tua repudiem: cum tamen inopia & egestate præmaris. Thesaurizare nimirum filiis parentes debēt: non parentibus filii. Et tu īmutato naturæ ordine, secus facis. Nisi forte ita agēs, cōmonefaciendum parentem arbitraris: ne ab officio discedat: neq; filii penitus īmemor sit. Sed confirmari quidem memoria tui apud me epistolis tuis, & si vis etiam xeniolis tuis, potest: induci vero in animum perseuerantior ac maior non potest. Omni enim tēpore diligit, qui amicus est. Itaq; abiicere merito abs te istā curam debes: posse te mihi aliq̄n excidere atq; animo elabi. Super Cebetis tabula (redeo nunc ad munera tua) quam accuratius recognitā remisisti ad me: nihil aliud respōdeo: q̄ quod superioribus meis litteris, q̄n primum e græco in latinū conuersam illam misisti, ad te scripserim. Nisi q; satis percæpisse mihi videor: eā clariorem atq; apertiorē, quod solū tibi pro meo tunc captu obiecerā, mihi fuisse redditā. Pro hoc, mihi præsertim dicato, opusculo: iterū tibi grās ago, & magnas quidē. Atqui haud minores, pro tetrauāgelio græco: tua imprimis cura ornato, excultoq; mirifice. Erit mihi in hac re vsui græcū volumen: q; si q̄n latinū legēs, aliquid nō recte transcriptū, aut ambiguū quid offendero: cum græco licebit cōferre. Sunt enim emendatiores græci codices, q̄ latini. Et cum prius græca fuerint euangelia, q̄ latina: facilius de fonte vnde nostra emanarunt, percipi veritas poterit. Quod nimirū tibi accæptū feram. Chrysostomi conciones an mihi satisfecerint scire cupis. Quasi vero dubitari possit: an ex ore aureo p̄ferri quicq̄ valeat: quod

leat:quod non delectet,non erudiat,cum singulari voluptate audientes. Eloquia Domini,ait propheta,eloquia casta,argentũ igne examinatum. Quanto magis aurũ:quod ex ore huius viri Dei p singula videtur verba defluere? Et hoc quoq; abs te donatus opusculo,simul cũ impressa Italia, & variis coloribus illustrata: premi me tui cã sentio graui ære alieno. Quod ex parte modo tecũ dissoluendũ censui:queãdmodũ ex Vicario nostro meo noĩe ac iussu certior fies. Vale. Ex Fõte bono. Die.ix. Aprilis. MD. Hieronymo Priori Camaldulensi. XXXIIII.

n On semel expertus sum:tũc præcipue exorta fuisse scandala: cum dies occurrerint celebriores:& qbus deuotius nobis diuino cultui insistẽdũ sit. Heri vesperi feria videlicet quinta in cena Dñi,tanta fuit apud nos aquarũ inundatio:tãta aeris inclæmẽtia: vt ñ iam exactũ Aprilis dimidiũ,sed mediã hyemẽ referret. Itaq; cũ obsistente perpetua pluuiarũ vi,nõ potuissem de more me in eremũ recipere:refectis p nos participatione muneris sacri,tũ monachis,tũ cõuersis nřis oĩbus Fõtis boni:ac lotis p ministeriũ nostrũ illorũ pedibus:ingressus puer quidã familiaris cubiculũ nunciauit:eadẽ hora lacũ nostrum nouũ,quẽ apud Meteletũ effoderamus,exsiccatũ penitus euanuisse. Siquidẽ continuis hymbribus adeo excreuerat: vt deiecta media parte muri,crassitudine pedum octo: vasto impetu p locũ natura præcipitẽ,saxa ingentia,& arbores radicitus erutas aquarũ inũdatio deuoluisset. Cõtristauit inopinatus nũtius familiã:q priuata esset in ictu fere oculi nõ tam vtilitate lacus,q̃ amœnitate. Adiecit dolori cumulũ:q nudata lacus ipsius vada,subsiliẽtes hinc inde varii generis pisces, in cõspectũ intuentiũ dederãt. Gratias tñ egimus Deo,q nulla facta fuerit hominum iactura,cũ sæpius inde ac p murũ ẽt multi trãsirent. Non igitur multũ miror:q tu quoq; hodie casum mihi alium molestũ satis significasti. Exerit plerũq; diabolus,sacratioribus diebus,arma iniqtatis,& tũc maxime ad facinora mortales instigat:cũ ab iis reuocari studiosius cõtendũt. Deniq;,ne hoc sacro die parasceues longior sim:si acciderit,vt vulneratus Abbas decesserit: ei præter te. (q̃ tũ in nobis erit) successurus est nemo. Vale. Ex Fõte bono. Die.xvii. Aprilis. MD.

Venturę Vicario Congregatioñis. XXXV.

n On eo animo se in Vrbem contulit Bernardinus Prior: vt in quæstione deficeret. Sed pati non potuit tormẽta:sine vlla,vt audio,miseratione laceratus. Et si oportuerit (aiebat Petrus) me mori tecum:non te negabo. Et tñ paulopost pauefactus ac tremẽs,ad vnius ancillę vocẽ,oblitus est promissiõis suæ:idq; nõdũ tortus,sed ne torqueretur. Nõ sunt ibi ficti gemitus,nec simulatæ proclamationes:quas ĩter cruciatus & laniatus mẽbroꝝ tortor extorquet. Quo sane maior enituit Iacobi monachi cõstantia & fides:q vexatus semel atq; iterũ, idẽ semp cõfessus est:& nõ negauit. Astitisse a dextris eius Dñm arbitror:quo deserẽte fatigamur:quo præsente firmamur. Egregiũ vtiq; monachi facinus,& perpetua memoria atq; haud vulgari remuneratione dignũ. Iccirco adducor,vt credam defendi posse cãm Carcerũ:nisi id obstiterit, quod mihi Paduanus Eps coram prædixerat. Nõ enim est malum in religione:quod Deus non faciat:ita exigentibus culpis nřis:qui conuersi ad religionem,minus in ea religiose viuimus. Non impugnaremur ab aduersario: nisi de nostris,qui isthinc exierunt, aposta

taſſent nõnulli. Sine intermiſſione tamẽ,& orandum prius,& ſumma deinde cõtẽtione annitẽdum arbitror:ne tam nobile ab ordine membrũ præcidatur. Scripſi ego hodie hac de cauſa colẽdiſſimo Protectori:cuius binas cum tuis heri lr̃as accæpi. Scripſi et̃ Mariano Procuratori:& Priori Camalduliñ:quẽ iam peruenilſe Romã credo. Animaui oẽs lr̃is ad defenſionem Carcerũ. Quæ ſi non multum profuturæ ſint:obeſſe certe non poterũt. Et re vera niſi biennio ante exinanitus atq; exhauſtus oĩno fuiſſem inopinata illa bellorũ quã noſti clade: cogitarem de meo ipſius in vrbem acceſſu:ad opponẽdũ me pro muro:ſi forte ex aduerſo aſcẽdens,in noĩe Dñi exercituum,aduerſarios profligarẽ. Tu quidem prudenter feciſti:q; procul a tortoribus manſeris. Nec enim pepercìſſent ætati. Si tñ tibi de veritate inſtrumẽti cõſtat:non eſt deſpanda victoria. Vale. Ex Fõte bono. Die.xxiii. Iunii.MD.

Franciſco Picolhomineo Cardinali Senenſi Protectori.XXXVI.

q Vas initio præteriti menſis dediſti ad me lr̃as:eas, queẽadmodũ alteris meis ſignificaui tibi,ſecũda & vigeſima eiuſdẽ menſis accæpi. Ago dignationi tuæ gratias,q; iterũ me admonẽdum plenius duxerit de ſtatu cauſæ Carcerũ,& carcere incluſorũ:q;q; omni ſolicitudine & cura,quo ad fieri potuit,eos protexerit iuueritq;. Præualuiſſe tñ cõtra nos audio,ſiue ius,ſiue eorum q torti ſunt impatientiam:ſiue ſecretius aliquod iudiciũ Dei:cuiuſmodi quotidie vndecũq; afferri audimus. Potuit.n.fieri:vt falſi inſtrumẽti autores aut teſtes fuerint:quod ego nimirũ affirmare non facile audeo,cum proceſſus,vt accæpi,tãta integerrimi Epĩ cura confectus cõtra obſiſtat. Accidere et̃ meo iudicio facile potuit:vt in eculeũ impoſiti:atq; inter plura doloris inſtrumẽta exagitati:conuulſo tormentis corpore:diſtortis brachiis: emotis articulis:in quæſtione defecerint: cum ſolo iudicis vultu ĩ ſe intẽto,ac minacibus oculis lictorũ ante oculos obuerſantiũ,terreri ac cõſternari cõtinuo debuerint:vt inualida icciirco reddita ſint defenſionis præſidia:nec potuerint virtute ac firmitate animi cõſiſtere. Tertiũ quod propoſui præteribo ſilentio:cum ſint iudicia Dei,abyſſus multa. Opto vt corripuerit eos Dñs:verum tñ non in furore ſuo:ſed ad animarum illorũ ſalutẽ & beneficiorum ordinis reformationẽ. Interea præſtolabimur euẽtũ litis:q̃uis deplorata iam videatur:& infirmum noſtrũ Dño cõmẽdabimus:ſi forte reuocare ipm a porta inferi pro ſua dignetur clæmẽtia. Inter tot aũt mala noſtra,in tanto dedecore,ac iactura:illam hodie conſolationem accæpi:q; intellexerim Paulum olim Priorem renuntiaſſe beneficiis,quæ poſſederat in manibus pietatis tuæ. Neq;.n. iuſtius neq; cõuenientius cõſilium potuit capere. Perges tu Dñe,vt facis,infirmo noſtro iugiter aſſiſtere:ac fomẽta ſapiẽtiæ tuæ conſilii,& autoritatis exhibere:donec reſidui aliquid ſpũs ſupfuerit. Priorem Camalduliñ ac me ipſum vna cũ vin ctis nr̃is,tuæ dignationi ſupplex cõmẽdo. Ex Fonte bono. Die.ii.Iulii.MD.

Prælatis Congregationis Venetæ.XXXVII.

t Eſtatus ſum vobis,cum his diebus apud vos eſſem,minus me a vobis diligi:cum ego vos plus diligerem. Blandiriq; vos mihi in faciẽ: cum ſecus reipſa de veſtra erga me volũtate,conſtaret. Et qui vidit teſtimoniũ perhibuit:& ſcitis,q̃a verũ eſt teſtimoniũ eius. Liceat ergo mihi,vobiſcũ ea vti libertate in ſermone,qua debeo:& de veſtro mei contemptu,atq; obliuione meritoq;

meorum erga vos,pro meo iure cõqueri.Hoc enim ego ante cõplures annos sa tis apertis cõiecturis percoepi:Quoniã nimirũ non labiorũ superficie:sed & cor de & opere vera caritas cõprobatur.Aliud aũt ego requiro a vobis: quẽ vocatis pater & Dñe:q̃ vt me summissius salutetis:q̃ ve manũ flexo poplite deosculemi ni:q̃ ve inclinato in terram capite deiectisq; luminibus humiliemini coram me. Hũc non esse verũ subditorũ honorẽ:per prophetã indicat Dñs.Populus hic la biis me honorat:cor autẽ eorũ longe est a me.Et alibi.Si ego,inquit,sum pater: vbi est amor meus?Si ego sum Dñs:vbi est timor meus?Quãtũ vero vobis cu/ ræ sit honor meus:testes sunt cõscientiæ vestræ.Nã cum de vobis esse me q̃ opti me meritũ,& coram prædicetis:& inficiari nequaq̃ possitis:cur ptinaciter repu/ gnetis:vt nõ sim inter vos saltem tanq̃ vnus ex vobis:cũ sitis mẽbra de capite: vos cõsyderate.Multũ sane erigimini,fratres mei:& non sine magno periculo sa lutis vestræ.Siquidẽ humilia respicit Deus,& alta a longe cognoscit.Et itẽ. Qui se exaltat humiliabitur:& q se humiliat exaltabitur. Item de cõtemnẽtibus præla tos suos:eos præsertim,qui nulla præcedente ambitione,nullis intercedentibus blãdimẽtis canonice promoti sunt:Dñs dicit.Qui vos audit:me audit:& q vos spernit me spernit.Verũ vt ad caritatis vestræ defectum,aut certe ĩminutum ma gnopere affectũ,redeam:quid est,obsecro caritas ficta:nisi aliud corde,aliud ore prætendere?Mirari ac dolere etiã videbamini:q; citius solito maturassem profe ctionem meã a vobis:qui nihilominus ante aliquot mẽses contẽderatis impedi re aduentũ ad vos meum:quẽ noueratis futurũ.Cuius rei postq̃ a vobis discessi, certior factus sum.Neq; enim si cum isthic essem id mihi notũ factum fuisset:dis/ simulassem vobiscũ:qui simulationes imprimis ferre non valeo.Negare hoc vo bis non licet:qñ habeã locupletiores facti huius testes.Vultis aliud simulatæ ve/ stræ erga me beniuolẽtiæ testimoniũ:ĩmo iam detectæ:simultatis grauius argu/ mentum?Postridie eius diei:quo me cõscensurũ nauiculã ad ripã monasterii tan to studio deduxistis:inito inter vos (nõ de oĩbus loquor) repentino ac præcipi/ ti cõsilio,bellũ indixistis cõtra me:constituto aduersum me procuratore propin/ quo nostro.Quẽ vigesimo ante mense ad religionem admissum,decuit vos qui præsidetis rebus,qui illius curã suscæpistis:non nũc primum armare cõtra patrẽ religionis,cõtra caput suum:Sed hortari eũ potius ac monere:vt indueret arma turam Dei:vt sumeret scutũ fidei & galeam spem salutis : ad cõferendam pugnã contra spiritualia neqtiæ:ad colluctãdum non cõtra carnem & sanguinẽ:sed ad/ uersus potestates tenebrarũ harũ:ad vacandũ deniq; non cõtentionibus sed con templatiõibus.Male certe de illo meriti estis:cũ ad certamen iniustissimũ ip sum accingendũ curaueritis:qui ad quietis monasticæ se portum cõtulerat . Hæ sunt irrigationes vestræ:qbus nouellæ huiusmodi plãtationes crescere hñt in tẽplum sanctũ in Dño,in habitaculũ Dei,in spiritu sancto.Hæ sunt præproperæ profes/ siones vestræ:festinatæ ordinationes:ĩmaturæ promotiones:vt vix prima edo/ ctum elementa vitæ monasticæ,irreligioso ne dicam impio præfeceritis mune/ ri.Scilicet obedientiã atq; humilitatem vobis institutoribus discet:qui vobis au toribus cõtra magistrum ordinis loricã induit elationis.Et genua Generali patri dignabitur flectere,quem inuitũ cõpulistis leuare contra eũ calcaneum suum.Ta

ceo,ꝙ vt a fide dignis accæpi,de me apud patritios & conciues meos obloqui non desistitis:acuentes vt gladiũ linguas vestras:& ea de me passim referentes: a qbus mihi semper abhorruit animus.Nõ enim mihi aliqñ vel minima subiit cogitatio:vt euerterem monasteria regularia:qbus semp fauere pro viribus:ac optime consulere:ne solueretur in illis monasticus rigor:ac tepesceret antiquus ille feruor:conatus sum.Si hæc referre præsertim laicis,in quibus confidere vos audio,nõ reformidatis de ĩnocente:& criminari ĩsontem temere pergitis:time re me vobis haud paꝝ cogitis:& quid mihi diuinet animus,sileo.Sed ego re ve ra minimũ curo maledicentiã & calũnias vestras.Scitur optime:vtrũ laxiori vi tæ indulgẽtes,an vere monasticam sectantes seueritatẽ,mihi magis semper cor di fuerint.Quod si defuturi non sunt:qui vobis de me obtrectãtibus fidem præ stent:præterq̃ ꝙ veritas amica est tẽporis:& tanq̃ oleũ semper enatat:non sum ego certe is:qui testimoniũ vitæ meæ,non a cõscientia mea,sed ab aliorum qui foris sunt,petã opinione.Hortari tũ vos pro meo munere non desinã:vt iuxta sapientis cõsilium,custodiatis vos a murmuratiõe:& a detractione parcatis lin/guæ.Scientes ꝙ secundum Apostolum,maledici regnum Dei non possidebunt. Absit autem a me:vt reddam vobis maledictum pro maledicto.Maledicent illi, inquit,& tu benedices.Imitari cõtendã Dominũ meum:qui cum malediceretur non maledicebat:cũ pateretur nõ cõminabatur.Deniq3 vt semel finiã:si pugna/re decreuistis aduersum me:& id e re vestra fore cognoscitis:ab euentu certami nis certius cogrituri estis:vtra pars iustiorẽ fouerit causam.Collocastis (vt ac/cæpi) oẽm spem vestrã in patritioꝝ nostroꝝ potẽtia & tutella.Ego aũt in illoꝝ magis grauitate & iustitia cõfidam.Valete.Ex ædibus nostris Musoleæ.Die.viii. Iulii.MD.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.XXXVIII.

P Ercrebuerat apud nos his diebus:Pontificẽ summũ tegula ictum,quã fulmen deiecisset,expirasse.Quod falso vulgatũ est.Accipe tu rei veri/tatem,quã a fide dignissimo heri didici.Vespere eius diei:quæ solẽnitatem Apo stolorum Petri & Pauli antecedit:cũ primis statim tenebris in signum lætitiæ,& campanarũ sono & faciũ atq3 ignium ardore ciuitas tota & præsertim palatium & curia põtificis exultaret:recepit se pontifex eadẽ hora,captãdæ auræ grã,vno solo comite Cardinali cõtẽtus,ad eam palatii partem:quæ portæ eiusdem ĩmi/net:vnde cõmodius ignes prospectaret.Ambobus ibidẽ stantibus & pariter col loquẽtibus,ex turri horologii,quæ tecto extabat,vbi cõplures erant faculas suc/cedentes,& campanis pulsantes,pallus ferreus decidens pondere librarũ trigin ta sex:perforato palatii tecto inter pedes Pontificis & Cardinalis lapsus est.Ter/ruisse profecto inopinatus ac subitus casus vtrunq3 debuit:neutrũ tñ lesit.Sequẽ ti die,cũ celebratis de more missarũ solenniis,rediisset e tẽplo in palatiũ Ponti/fex:hora circiter vigesimaprima,coorta est subito tẽpestas sæuissima , adeo vt incredibili ventorum vi pluuia & grandine permixta,euertendæ funditus vrbis ædes atq3 arbores radicitus putarẽtur.Erat tũc Põtifex in aula inferiori,quæ Põ tificum cognominatur:sellæ suæ apparatu põtificio ornatæ insidẽs.Aderãt præ/terea cum eo quinq3 tantũ:Cardinalis Capuanus:Eps Helnensis : Adrianus se/cretarius Apostolicus:& cubicularii duo.Iussis secedere ad contigua loca Secre/

tario &

tario & altero ex cubiculariis ad scribendū, mox sæuiente procella mandat Capuano & alteri cubiculario Pontifex, vt occluderēt e regione fenestras: & Episcopo imperat: vt egrederetur ad deducēdum ad se Cardinalem Sanctæ Praxedis: q pro foribus palatii stans expectabat admitti. Atq; ita factum est: vt Pōtifex in eadem sella residens, remanserit solus. Eodem momēto temporis camynus, qui super tectū eminebat vi ventorū impulsus corruit: discussamq; tecti cōtignationē, in pauimentum aulæ superioris Pōtificum: quod aulæ inferiori, vbi erat Pōtifex, supereminet, deiecit. Pressum adeo graui pōdere pauimētū, & ipsius impetū ferre nequaq̄ sustinens, repēte cōfractum est: cuius trabes crassissime sicut meminisse te arbitror inferius deuolutæ: abutroq; Pontificis latere consederunt. Tantam vero secum ruderum molē pertraxerunt: tantam oculis Pōtificis offuderūt pulueris nubem: vt facile suffocari potuisset: nisi pannus sericeus, qui ad ornatum sellæ capiti eius impendebat: procidens ipsum operuisset. Ex ea ruina sublatus Pontifex, atq; haud omnino illesus effecit: vt mortuus paucis post diebus creditus sit. Quæ sint ista prodigia, q̄d portendāt: nō est meum iudicare. Deus bñ vertat. Vale. Ex Fonte bono. Die. xii. Iulii. MD. Romualdo Monacho. XXXIX.

dOleo super te, q; non sit in sacro isto loco, qui tuæ compatiatur infirmitati. Magis autem doleo: q; minus patienter toleras factam super te manum Dñi. Infirmaris: & non consyderas, tentari te a Deo, vtrum diligas eum. Discessisti a me, plenus bona voluntate, corde contrito & humiliato: effudisti sicut aquā cor tuū ante cōspectum Dñi Dei tui. Et cito mutatus es ab eo sensu. Et in hac tēpestate, oblitus gubernatoris nauiculæ tuæ, non dicis. Dñe salua nos: perimus. Vt aūt scias: me tibi condolere exanimo, & caritate nō ficta: si vis descēdere ad Fontē bonū: non defuturi sunt, qui curam tui habeāt. Si vero vtilius iudicas: ad mitissimū Samuelē redire: vade in pace. Dñs sit tecū, quocunq; ambulaueris: ne te errare permittat, sicut ouem nō hñtem pastorem. Vale. Ex Fonte bono. Die. ii. Augusti. MD. Bernardo Roscellario Florentino. XL.

cOnciliasti olim mecum beniuolentiam: nō tam mea, vt scribis, gratia: q̄ tua benignitate. Quāobrē ne suspiceris, admirari me debuisse: q; magna fiducia ad me scripseris: sed gaudere multomagis. Recte autem iudicasti: nō oportuisse cōmēdari mihi Priorē Castricarri. Non. n. indiget apud me cōmendatione: quē ob eius ingeniū & doctrinā iampridē mirifice amare cœpi. Huc accedit singularis ipsius erga me pietas & fides. Quo fit: vt īmemor eius nisi ingratus esse non possim. Fuit apud nos his diebus: non tam vt vrbanos tantisper deuitaret æstus: q̄ vt mutua frueremur cōsuetudine. Redit nunc clemētiore cœlo in vrbem gaudens, nō quidem fastidio solitudinis: quæ hac turbulentissima tempestate vel multū remota & abdita, grata eē omnibus debet: sed vt amicos reuisat: teq; imprimis: cū præsertim haud minoris te faciat q̄ tu illū: quem florentinas appellasti delitias. Opa tua vtar, vbi opus fuerit: sed ea quidem lege, vt tu vicissim, si quando occurrerit, vtaris mea. Vale. Ex Musolea. Die. xii. Augusti. MD.

Benincasæ Priori Pratalis. XLI.

nIhil me magis impellit ad compatiēdum infirmiori monialiū sexui: q̄ q; illis desit ad animarū curam Samaritanus idoneus: qui vulneratis a

latrone diabolo, ac leone rugiente, infundere sciat oleum & vinum. Vidisti ipse: q̃tum pauloante tum blandimētis, tum terroribus, in adolescentularū illarū admonitione profeceris: q̃ facile eas ad humilitatem, ad lachrymas excitaueris. Renasci illas fecisti in nouitate spūs: non quidē ex corruptibili semine: sed incorruptibili verbo Dei viuētis, & permanētis in æternū. Tendūtur illis insidiæ a malignis & impuris hoībus. Tu vero vt tanq̃ aduenæ & peregrinæ abstineāt a carnalibus desyderiis, quæ militant aduersus animā: benigne obsecrasti. Petulantiores in sermone atq; ad multiloquiū pronas, docuisti refrenare linguas suas: qm̄ re vera si quis putat se religiosum esse, nō refrenans linguā suam: sed seducens cor suū: huius vana est religio. Propterea concludit ipse idē Apostolus. Quod quicūq; refrenauerit linguā suam, hic beatus in facto suo erit. Beatæ itaq; iuniores illæ: si a murmuratione ac detractione linguæ suæ se custodierint: nec me crudelem existimauerint: q̄ seuerior in coercēdis illis, nouissima nostra visitatione apparuerim. Vulgo dicitur, Medicū mitem, reddere vulnera verminosa. Vbi cœperint amare silentiū, iustitiæ custodē: seq; contemplationi rerū diuinarū assuefecerint: tunc cognituræ sunt: me non modo sæuū sibi non fuisse: sed ne seuerū quidem: imo & piissimum & indulgentissimū patrem. Si in promissione tibi facta emendandi vitam suā, cōstātes perseuerauerint: poterunt pro arbitrio matris monasterii, Domino cōsecrari. Quod expectare illas singulari deuotione significasti. Pergāt igitur præparare se ad spūales nuptias: ad torum īmaculatum: ac cōnubium sanctū. Ornent interea lāpades suas: vt veniente sponso exeant obuiā ei: Et cum in cubiculum eius introductæ fuerint: & castis illius amplexibus iūctæ: consequenter dicant. Inueni, quē diligit aīa mea. Et iterū cum propheta. A facie tua Dñe concæpimus: & quasi parturiuimus: & pepimus spūm. Et e diuerso ipsæ quoq; audiant. Hortus conclusus soror mea sponsa: hortus cōclusus, fons signatus. Vale. Ex Musolea. Die. xviii. Augusti. MD.

Petro Barrorio Epō Paduano. XLII.

H Eri primum ex te didici: quod nullius antea īris, vnius tm̄ relatione mihi pauloante significatū fuerat: concessisse naturæ carissimū tibi, mihiq; honorabilem, Angelum fratrē tuū. De sororio nihil penitus audieram. Decreueram nihil super eius obitu prius ad te scribere: q̃ mihi certius aliqd afferretur. Primum ne leuitate ductus, nimium faciles adhibuisse aures apparerem, mala referenti, & id pro cōperto habere, quod poterat nō fuisse. Deinde, q̄ si ita accidisset: cum raro sinistrū quid vulgari incipiat: quin ex parte saltem veritate nitatur: nō putaui te esse eiusmodi: qui cōsolatione mea aut alterius, super fratris obitu indigeres. Nec inanē ac vanam fuisse meā de te opinionē: litteræ tuæ plenius testantur. Nā adeo imperturbato atq; inuicto animo, vtriusq; mortē pertulisse te affirmas: vt eos qui cōsolandi tui gratia te cōuenissent, ipse potius fueris consolatus. Benedico ego propterea Dnm: qui pectus tuū tanta muniuit cōstantia: tanto robore confirmauit. Neq; enim adeo paruā fecisti iacturā: vt non excusabilis fuisset futurus dolor tuus: si quo paulo vehementius, pmotus fuisses: tā clari, tam probi, ac penitus te referentis, germani amissione. Mihi sane in mentē veniēs eius viri (de Angelo dico fratre: qm̄ sororiū minime noueram) virtus, iustitia, integritas: vacare animū tristitia non vsquequaq; permittit. Nō q̄ eius decessione doleam,

quem existimo

quem existimo terrena coelestibus commutasse: Sed q priuati simus nos gratissima illius cōsuetudine: & patria nostra grauissimi ac fidelissimi ciuis cōsilio fuerit destituta. Visitauit me triennio ante apud Sanctum Michaelē, singulari humanitate: cōgressus mecū per duas ferme horas, tāta reuera mea voluptate & oblectatione: quā ex ipsius graui sapientiq sermone capiebā: vt audire mihi loquentem Paduanū Epm non fratrē eius arbitrarer. Subit praeterea animū eius rei, quā me cū de illo nouissime cōicasti, recordatio. Quid vtiq in senatu proponere statuendum decreuisset, aduersus ementes columbas in tēplo: atq ad effundendū nummulariorum aes: Vt nō temere eius desyderio moeream: qui iniquitatē odio habens, & abominans, diligebat legē Dñi. Haec non tui gratia, qui solatio nō indiges, sed ex abundantia cordis mei perstrinxi de fratre tuo: cuius memoria apud me in benedictione est: quem existimo similē factū esse in gloria Sanctorū. Caeterum relicti tuae custodiae & curae ex vtroq filii ac filiae: futuri tibi graues nō sunt: cui tā nomerosae plebis administratio iāpridē credita est. Nō poteris tuos negligere: qui neminē cōtemnis. Ipsi ēt tali te parēte vsuri sunt: vt defunctorū patrum carnaliū pñtiam: haud multum sint desyderaturi. Deniq multum tibi oneris imponitur, vt multum merearis. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxiiii. Augusti. MD.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. XLIII.

b Ene cum Guidoue actum reor: vt hoc anno iubilei Romae decesserit: percaepta culparum omnium, si quas cōtraxerat remissione: Et extra ordinem nō sine periculo, tanq̄ extra aquam piscis, degens: in tutiorē locū translatus est: Romanamq curiā cum coelesti faelicius cōmutauit. Nihil vero esse, quod dubitemus: trāsferendā esse in alium ipsius pensionem: magnope laetor. Et grās ago dignationi tuae: q curauerit apud Pōtificem: vt ita fieret. Vendicatū est in pristinam libertatem te auctore praecipuū nri ordinis monasteriū: & quod prae caeteris maximi facimus. Sperare nūc licet: victuros in eo commodius monachos, duplicatis redditibus, & cōsequēter spūalibus profecturos incremētis. Nō enim mugiunt boues, cū ante praesepe plenū steterit: neq rugiunt onagri cum habuerint herbā. Caeterū factus sum certior: de futuro paulopost aduētu tuo in Etruriā: quo nimirū nuntio gauisus sum plurimū. Triennium est enim: ex quo nouissime sum cū tua amplitudinē cōgressus. Et desperare iā coeperam faciendā mihi etiā hoc anno potestatē conueniēdi tui Senis. Mittat Dñs Angelum suum: qui comitetur te, & incolumen ducat in patriā. Vale. Ex Fōte bono. Die. xxviii. Augu. MD.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. XLIIII.

v Enisse te vt patriū solum, quo triēnium abfuisti: non solum vt id reuiseres, puto: verū ēt in pñtem clientulis tuis faceres cōmodius te adeūdi. Gratulor itaq plurimū: q, sicut audio, incolumis atq optime valens adueneris: ex cuius nimirū salute pendet nostra. Laetificasse te arbitror magnope omnē regionem istā desyderatissimo aduētu tuo. Nec illā tibi parū attulisse gaudii existimandum est; quā modo prae caeteris, praeter rōnem tēporis satis pacatā & tranquillam inueneris. Si quidē hic annus, siue ab externis bellis, siue ab intestinis seditionibus, vbiq fere inquietissimus est. Vix vsq ab hoste ocium relinquitur: & domi nō desunt metus. Impletur q illud apostoli. Foris pugnae: intus timores. Quo/

tidie nuntiatur:magnas clades vltro citroq; a populis & iferri,& accipi:christia/ namq; rempublicā in peius ruere indies.Ciuitates complures,intra paucos men ses,secū ipsæ discordes,atq; intestino flagrantes odio,seditiones concitauerunt: nec tēperatum manibus est necatis q̄plurimis.Et quod deterius est:ad cōprimen das ac pacificandas partes dissidentes,interuenisse adhuc auditus est nemo.Læta ri vidētur mutuis incōmodis:qui,alter alterius onera portare debuerunt:vt non refriguisse caritas:sed magis extincta penitus dignoscatur.Mittat Dn̄s auxilium de Sācto:& vehemēti huic morbo vehementi remedio dignetur succurrere.Ve/ rum vt a lōgiore excessu,ad amplitudinis tuæ aduentū redeam:fuit illius nūtius etiā mei gratia iucūdissimus:facta mihi mō præter spem cōueniendi & contem/ plandi tui copia.Neq; enim est alius extra te:cum quo gratius congrediar:quem libentius audiam:cui amplius deferam:a quo magis contentus discedā.Vbi pri/ mum agnouero te Senas fuisse ingressum:mouebo statim ex Fonte bono. Vale. Ex Fonte bono.Die.ii.Septembris.MD.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.XLV.

b Iennio ante haud procul a Fonte bono lacum fieri curaueram:extructo ex vno latere,ob decliuem situm,præ alto muro:lōgitudinis pedū circi ter centū:crassitudine pedū quinq;.Repletus est non multo post,cōuectis ex plu/ ribus locis varii generis pisciū seminibus:vt iuxta quadrupedū stabula,aquatile ēt pecus,in familiæ cōmodū,aleretur.Excreuerat vno anno mirū in modum pi/ scium multitudo:vt suppeditare iam victū,non solū nobis,verum ēt longe plu/ ribus facile potuisset.Delectabantur oēs noui ac latioris viuarii amœnitate : & q̄ largissime de proximis montibus collectæ in vnum aquæ,capiebāt sui nouitate oculos intuētium.Verū non diu permissi sumus frui lacus huius cōmodis ac vo/ luptate.Si quidē quarto ante resurrectionē dn̄icam proxime preteritā die,ob in/ gentem pluuiarū vim,tanta excreuit aquarum inundatio:vt suo impetu moleq;, mediā muri partē ad fundamentū vsq; deiecerit:lacumq; vna hora aquis exhau/ stum,in pratū restituerit.Cōtristauit nos inopinatus casus:non tam nostro q̄ tuæ amplitudinis incōmodo.Cōfidebamus enim,non defuturā nobis quotannis pro arbitrio facilē & copiosam ex viuario pisciū,& truttarū imprimis capturā : quos ad te mitteremus.Sed qn̄ sicut Dn̄o placuit,ita factū est:feres nobiscum æquiore animo cōem iacturam:& hos pauculos atq; minutiores,q̄ voluissem,pisces no/ stros saxatiles iuxta Camaldulū,q̄tum iactus est lapidis,hodie a fratribus nostris captos,benigne accipies.Vbi refecto lacu iusserit nobis Dn̄s mittere ī dexteram nauigii:& in verbo eius laxauerimus rete:tunc & multis & magnis,paucitatē ac paruitatē istam q̄ libentissime pensaturi sumus.Vale.Ex Fonte bono.Die.iiii.Se/ ptembris.MD.

Hieronymo Priori Camaldulini.XLVI.

m Agna nos repleuit solicitudine nouus Cisterciensium monachoꝝ in Ga leatanū oratoriū ingressus.Non enim mihi psuadeo velle eiusmodi ho mines fieri mēdicitati obnoxios:sed eam potius ad tēpus passuros:vt oblata sibi occasione,Abbatiā Sancti Hilari occupent ac deglutiāt.Iam pacisci cum Abbate tentauerunt:oblata illi pecunia multa.Cōstans tn̄ hactenus Abbas pseuerare dici tur:ægre ferens,tales vicinos fuisse se inuito ab incolis illis in locū ordinis acci/

tos:nec

tos:nec voluit præbere consensum suum.Nosti ipse q̃tam faceret iacturã Camal dulensis religio:si cœnobiũ illud nullius diocesis,cui subiecta sunt beneficia mul/ ta,quod pro episcopatu in ea regione habetur:quodq; in ianuis sacræ nostræ ere mi situm est:in alterius ordinis ius cõcederet.Ad hoc se venisse palã cõfitẽtur mo nachi illi:vt oblata sibi manu,ẽt brachium & caput ad se pertrahant. Ituri sumus quarto post die Senas:visitaturi protectorẽ colendissimũ.Conferemus cũ eo in/ ter cætera hoc quoq; haud contẽnendum negocium.Interea si quid constitueris cũ Mariano Procuratore:non solũ ne quid impetretur in præiudicium ordinis: verum potius,vt occupatores atq; inuasores rerum nostrarum loco extrudãtur: ac procul pellantur:erit nobis summopere gratum.Vale.Ex Fonte bono. Die.v. Septembris.MD.

Petro Priori Castricarri.XLVII.

i N ædificando Fontis boni tẽplo,illud potissimũ obseruari velim:vt qñ id magnificẽtius ac sumptuosius extrui,& nostra inopia,& aduersa præ sentis tẽporis conditio non sinit:saltẽ qualecũq; futurũ sit,ita vniuersæ ipsius par tes conformes existãt:vt apte inter se oẽs correspõdeant. Nã & de Deo optimo maximo per sapientẽ dicitur.Oĩa in mensura,& numero,& pondere disposuisti. Quamobrẽ cum Florentiæ nõ desit magna architectoꝝ pitissimorũ copia:opto magnopere,vt instructiores cõsulas:quãta altitudo cõueniat cõformisq; sit tem/ plo:cuius areæ quadrangularis lõgitudo,excæpto tribunalis emiciclo,qnquagin ta & duorũ cubitoꝝ futura sit:& latitudo exterior,computata videlicet parietum crassitudine,duorũ & viginti.Altitudinẽ aũt intelligo parietum tantum per qua/ drum tẽpli erigendorum:non ẽt ipsius tecti:hoc est ab ea parte,qua extare a solo ædificiũ incipit:vsq; ad illam,cui tectũ initiur.Significabis mihi postmodũ ar/ chitectorum sniam.Qua cognita,ẽt modulũ totius corporis templi conficiẽdũ curabo:vt melius vniuersi operis rõnem,& cõformationẽ partiũ cõsyderare no/ bis liceat:& summã futuræ impẽsæ modumq; exactius ac certius cũ fabris pensi tare.Methonã fortiter se tueri aduersus barbaros:grate didici ex te. Præcor Do/ minum,vt sit illi adiutor:& obsidione atq; oppugnatione hostili eam liberet. Ni si enim ipse custodierit ciuitatem:frustra vigilat,qui custodit eam.Vale.Ex Fonte bono.Die.xi.Septembris.MD.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.XLVIII.

a Liud verbis polliceor:aliud reipsa impleo:seruoq;.Inuitus tñ ita facio: qui nõ modo maturare iter meũ ad te:verũ ẽt præcurrere magnopere optauerã.Sed quid ait Iacobus?Ecce nunc,qui dicitis:hodie aut crastino ibimus in illã ciuitatẽ:& ignoratis,quid erit in crastinũ.Et paulopost infert.Pro eo,vt di catis:si Deus voluerit:& si vixerimus:faciemus hoc aut illud.Paulus vero pro hu iusmodi re in aliũ reiiciens culpam:Abundãtius,inquit,festinauimus faciem ve/ stram videre,cũ multo desyderio:qm̃ voluimus venire ad vos,ego quidem Pau lus,& semel & iterũ:sed impediuit nos Sathanas.Ignorans itaq;,cuius cã factum sit:vt properare ad Dñm meum,vti destinauerã,celerius non potuerim:excusan dum censui dilationẽ retardati aduentus mei.Nã cũ statuissem ego quoq; semel & iterũ cõuenire dignationẽ tuam:primum quidẽ per cõplures dies post diutur nam siccitatẽ,tanta insecuta est aquarũ imbriumq; inundatio vt diluuium prope

nobis retulerit. Excreuisse audio, inter cætera, flumina, intantũq̃ intumuisse Arnum Florētiæ: vt alueum egressus, ēt in domos irruperit. Interea vero anteq̄ re dire cœpisset cœli serenitas: orta super genu dextro pustula, licet exigua, sic me impediuit: vt nõ modo me a longiore itinere: verũ etiā a breui itione prohibuerit. Deuitato igitur alicuius grauioris incõmodi certissimo periculo: si me improuida festinatione itineri dedissem: variis remediis ad accelerandā curationem vsus sum. Verũ quēadmodũ sic affectis solet accidere: quo citius me absoluendũ molestia putaui: vt hinc pro voto mouerē: eo & segnius mitigari dolor, & decrescere lētius tumor videbatur. Tandē per Dei grām ita cœpi conualescere, vt cõfidā, sequenti hebdomada visurũ me pietatē tuam. Icciirco huc secessi nudius tertius: vt facilius percurarer. Cæterũ veniens cũ comitibus nostris: diuertā in domum tuā: vtiq̃ seruulus in domum Dñi: posteaq̃ vt ita facerē, & litteris & nuntiis a nobis petere atq̃ ēt contēdere dignatus es. Amplitudine tua adeo humiliter cedente: quid ni meus cedat pudor? Indignũ quidē admiseris sub tectum tuũ. Sed impensa vilioribus hospitibus liberalitas, icirco nõ minus accæpta futura est Deo: qm̄ non fuerit apud te personarũ accæptio. Solũ imitari indifferenter ac promiscue studes Pauli hortamenta dicentis. Caritas fraternitatis maneat in vobis: & hospitalitatē nolite obliuisci. Vale. Ex Musolea. Die. xvi. Septembris. MD.

Commendatario Sancti Iusti Volateran̄. XLIX.

b Ene tibi cupienti, non deerit Dñs: qui cũ sit bonus, semper adiuuat bonam mentē, ac propositũ sanctũ. Ad me quidē summa, vt scribis, totius nostri ordinis administrādi attinet. Verũ ad alios quoq̃ fratres meos pars oneris mecum cõportandi spectat. Supra vires, ait quidam Moysi, est negocium: solus non poteris sustinere. Mihi sane aliud significare nõ potuisti: quod maiore voluptate exciperē: q̃ vt incrementa regularis vitæ ac seuerioris instituta obseruationis, quæ multũ elanguit, mirũ in modũ optares. Ignem venit mittere in terrā Dñs: vt arderet. Hoc te succēdi modo, ignitum eloquium tuũ vehemēter, aperte declarat. Et sperare licet: q̃ qui dignatus est facere apud te mãsionem: facturus sit ēt te compotem voti tui. Dabit tibi ad reformandũ Volateranum cœnobium, virtutē: qui dedit voluntatē. Polliceris te pro tua in religionem pietate habiturũ magistri loco: ac te ei in disciplinam datur: quēcũq̃ miserimus ad te monachũ bene institutum. Et hoc certe inhabitãtis in te spiritus sancti argumentũ est: quēadmodum per prophetā testatur Dñs. Super quē requiescet sp̄us meus: nisi super humilē, & mansuetũ, ac trementē sermones meos? Deniq̃, ne in articulo professionis monachi tui longior sim: grate accipio desyderium tuum. Vbi in Vrbem redierit Protector noster colendissimus: cũ quo Senis per hos dies, quæ ad reformandum ordinem pertinēt, non semel cõtulimus: impetraturũ ipsum aliqd spero: quod plurimũ & tuo huic voto: & vniuersæ nr̄æ religioni cõducet. Nihilominus interea futurus sum petitionis tuæ haud immemor. Vale. Ex Musolea. Die. x. Octobris. MD.

Paulo Orlandino Monacho Angelorum. L.

q Vem tantopere expetisti, hoc anno repertũ Murani bouē: noua descriptum forma: & multiplici tum numerorũ, tum figuraꝝ varietate distinctum: his inclusum lr̄is accipies. Vbi transcribi eũ feceris, remittes continuo ad me. Scio

me. Scio isthic coniectores habiturum multos: nec defuturos qui multifariã mul tisq; modis picturam huiusmodi interpraetentur. Si quem inueneris: qui vero si/ mile aliquid exsculpere tibi visus fuerit: significabis mihi. Ego quidem non sum propheta: nec filius prophetae: qui futura praedicere, & obscura ac recondita ede/ re in lucem nouerim. Bouem stantem: alatum: vexillum crucis sinistro gestãtem pede: templum super cornua portantem: sub cauda calicem cum hostia haben/ tem: in pectore a parte dextra nummos aureos, a sinistra vitis ramum, cum bo/ trione praeseferentem: quis non admiretur? Tintinnabula item tria, iuxta vexil/ lum inuersa: a dextro autem pede, hominis caput: porro a latere leuo Dei figurã, stellis quatuor ad caput ornatam: & ostentantem manu, egredientem de ventre bouis hominem: quis facile coniiciat? Praeterea duo illa tantum verba: singula a lateribus bouis cõscripta: Quarto: Lucae: & numeros etiam a decimo nono, vsq; ad vigesimum quartum sparsim positus: quis affirmet, sic & sic oportere intelli/ gi: nisi cui voluerit filius Dei reuelare? Hoc tantum dixerim: nostrum esse orare humiliter Dominum: vt ipsius claementia cognoscat bos possessorem suũ: quen/ cunq; haec illius similitudo portendit. Laudemus nomen Dei cum cãtico: & ma/ gnificemus eum in laude: & placebit Deo super vitulum nouellum: cornua pro/ ducentem & vngulas. Vale. Ex Musolea. Die. xxii. Octobris. MD.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. LI.

Venturus in Vrbem Vicarius Abbatis monasterii Montis Christi: vt sup plicationes quasdã summo Põtifici porrigendas curet: in honorẽ & cõ/ modum ipsius abbatiae: noluit sine meis ad te commendatitiis litteris proficisci: Et ego, qui oblata mihi ad te scribendi occasione libenter vtor: piis eius votis facile obtemperaui. Coram explicabit, quid cupiat. Id si probauerit dignatio tua: obsecro, vt solito pietatis affectu, benignum praestet petenti auxilium. Fuis/ se olim coenobium illud illustre admodum ac percelebre autumant: ac, quem/ admodum ex eius reliquiis cernere licet, magnis sumptibus ac insigni opere ex aedificatum. Verum obnoxia insula illa barbarorum ac praedonum excursioni/ bus direptionibusq;: cum nequaquam tuto in ea monachi consisterent: effecit progressu temporis: vt monasterium nobile penitus destitueretur. Aliquot ta/ men anni sunt: quibus tetigit Dominus quorundam corda, excitauitq; ad inco/ lendum denuo desertum locum. Quorum mentem atq; propositum eo gra/ tius amplector: quo ipsi ardentius, contempto mortis aut captiuitatis periculo, ad Montem Christi se contulerunt: ad montem in quo beneplacitum est Domi/ no habitare in eo: in quem non ascendit, nisi innocens manibus, & mundo cor/ de. Erit itaq; memoratus Vicarius tuae amplitudini commendatus. Vale. Ex Fon te bono. Die. ii. Nouembris. MD.

Petro Delphino. LII.

Binas hodie accepi litteras tuas: gratas vtrasq;: q; solitam erga me prae ferant fidem tuam. De Methona non est, vt aliud repetam: ne vulnus nondum penitus sanatum videar refricare. Commendatione tantummodo sin/ gulari dignam ciuitatem existimo: quae ob seruandam tum Deo optimo maxi/ mo, tum suo Dominio fidem: elegerit potius ad internitionem morte oppetere,

q̃ se turpiter hosti dedere. Sperare haud imerito licet:translatos illos fuisse,quot quot desyderati sunt ad sydereas mãsiones:& ad loca piorũ:adeptosq; fuisse stolam imortalitatis & coronã gloriæ:qui fideles fuerũt vsq; ad mortem. Huc accedit:q; Deus vltionum Dñs reddidit retributionem superbis:cum nequaq̃ fuerit barbaris incruenta victoria:ad quindecim milia vt scribis in illa expugnatione interẽptis. Maiorẽ accæpit q̃ intulerit cladem natio illa christianis infesta:vt sciant gentes,qm̃ homines sunt:& q; nõ sit Deus noster vt Dii eoꝝ:qui effundit irã suam i gentes,quæ ipsum non nouerunt:& in regna quæ nomen eius non inuocauerunt. Classi Venetæ dabit Dominus,qñ voluerit occasionem & oportunitatem inuadendi superãdiq; hostium classem:qui nouit tempus accæptabile & diẽ salutis. Conuenisse Pisanos cum Florentinis:ex te hodie primum intellexi. Et cũ hodie recentes ex Florentia litteras accæperim nihil tale significãtes,falsos fuisse rumores ne dubita. Desponsatam fuisse Venetam virginem ex Theupula gente Ioanni sfortiæ,pauloante Pisauri Dño:& ego tecum ignoro quid sibi hoc velit; Non temere tamẽ,id factum existimo. Hanc me modo scribente epistolam:superuenit ex Balneo nuntius:asserens,Valẽtini equites quingẽtos Ciuitellam aduenisse:quæ a Galeata Florentinorum vico,vno tantum distat miliario. Expectari etiã plures retulit. Quorsum vero iter facturi sint nescitur:nisi q; nos suspẽsos admodum & solicitos reddidit:magnoq; terrore inopinatus hic nuntius affecit. Deus bene vertat,atq; a nobis dignetur auertere omnes,cogitantes nobis mala. Si,vt scribis,vulgatur per vrbem in certo autore:defecisse a me congregationẽ nostrã Venetam:haud facile credas. Neq; enim sum de illis adeo male meritus,vt cãm habeant noua moliendi,ac discedendi a capite. Si qua tamẽ in re inuicem dissentire cõtingat,ne multum mireris,hoc præsertim tẽpore:quo diffidia & contẽtiones vbiq; fere scatent. Quandocunq; acciderit:vt impugnari ab iis,quod spero nequaq̃ fore,inopinato congressu incipiam:ab honesto nunq̃ discedam. Et sicut citra alpes pro religione mea sæpius decertans adiutus sum ab eo,qui diligit iustitiam,& odit iniquitatem:ita & futurũ cũ transalpinis nostris nihil dubito. Persuadeo tamen mihi:cessuros illos sponte honesta reposcenti:& beneficioꝝ meorum erga se haud imemores fore. Vale. Ex Fonte bono. Die. v. Nouembris. MD.

Paulo Orlandino Monacho Angelorum. LIIII.

CVm essem Venetiis mẽse maio proxime præterito:ostẽdit mihi pritius quidã Venetus propinquus meus exemplar picturæ bouis,quod ad te misi. Est autem vir grauis:& procuratorio Sãcti Marci munere,quæ dignitas est Venetiis supremæ proxima decoratus:tertiũ & octogesimũ agens annũ:doctoratus insignibus nequaq̃ præditus:multis tñ doctoribus eruditior. Hic mihi retulit:reptã fuisse imaginẽ illã bouis,ante quatuor aut qnq; mẽses,apud Muranũ,i monasterio Sãcti Petri martyris,ordinis p̃dicatoꝝ,regulariter viuẽtiũ:affixã cõtignationi nescio cuius ptis monasterii:& vetustã apparuisse,multorũq; annoꝝ:nõ aũt recentior cõfectã. Quis eã inuenerit:& quo modo,& vtrũ ænea,lignea,lapidea an picta tãtum reperta fuerit,nõ sum curiosus ab eo sciscitatus. Nisi q; homo grauissimus maximi facere bouinã effigiem visus est:ac prodigiũ eẽ futuroꝝ atq; vaticinium,nullo pacto hæsitare. Habes modo ex me,vt petisti:quid nouerim. Interpretationẽ

rim. Interpraetationem vero, quam misisti, & si veram esse affirmare nõ possum: vt probabilem tamen, & verisimilibus coniecturis prudenter & erudite excogitatam, magnopere laudo: siue illud opus tuum fuerit: siue alienum. Non enim significasti apertius autoré. Cum autem dicat Petrus Apostolus: q̃ oĩs prophetia scripturae propria interpraetatione non fit: quoniam voluntate humana allata nõ est aliquando prophetia: sed spiritu sancto inspirati, locuti sunt Sãcti Dei homines: nihil addam interpraetationi, quam misisti. Nam ex sacris litteris colligi possent multa. Est autem Deus reuelans mysteria: requiescens super humilem & mansuetum, & trementem sermones suos. Vale. Ex Fõte bono. Die. v. Nouẽbris. MD.

Hieronymo Priori Camaldulini. LV.

a Nfoelicissimam sortem cõmunis amici Octauiani Sinuesani: a domesticis familiaribus in cubiculo confossi & iugulati: non potui nõ iniquo animo ferre. Mihi quidem facie incognitus: tua de hominis praestantissimi virtutibus relatiõe tuis scriptis, factus iampridem notissimus fuerat. Miseratus casum eius: cum aliud mihi non supersit, quod illi praestem: sancta & salubri cogitatione pro defuncto exorabo: vt a peccatis soluatur. Nõ est primus: qui inter illustres & magnos viros, improborum fraude necatus sit. Tot ei virtutum praeconia tribuisti: dum pro tua in illum obseruantia & fide merita eius mihi elegantissime commemoras: vt pro martyrio non temere hominis interitus habẽdus sit. Sacrae cõsistorialis aulae aduocatus, haud ab re pro tuenda iustitia impiorum manibus existimari potest occisus: quando semper malitia fuerit bonitati inimica: virtuti improbitas: iustitiae ac veritati iniquitas. Quae enim participatio iustitiae cum iniquitate? aut quae societas luci ad tenebras? Opto vt obdormierit in Domino: reddita illi mercede laborum suorum. Vale. Ex Fonte bono. Die. ix. Nouẽbris. MD.

Hieronymo Priori Camaldulini. LVI.

e Xcreuisse thyberim ad pedes decem, cum magna vrbis iactura, & aediũ aliquot ruina significasti: haberiq; inter ostẽta. Aquas, quas vidisti, sicut testatur Ioannes in Apocalypsi, populi sunt, & gentes, & linguae. Et forte hoc anno Iubilei: quo populi multi & gentes & linguae Romam confluunt: sicut aquae: quae decurrunt in praeceps: haec prodigiosa accidit inũdatio. Apud nos vero tantus fuit per dies quatuor descensus niuium, tanta vis ventorum & frigoris: vt totam Casentinatem planitiem (quod raro solet accidere) altissimae operuerint niues: mihiq; hic Musoleae secessus, coeli intẽperie, situm Camalduli atq; eremi refert. Vix potuit per hos dies quisq̃ sese recipe in Fontẽ bonũ: vbi niuium altitudo fidem audientium superat. Quid hoc portendat tu vicissim coniicies. Non certe (vt aliquid traham ad meipsum) cupimus, obtẽta per Protectorem pientissimũ iubilei gratia, super niuem dealbari. Si fuerint, inquit propheta, peccata vestra, vt coccinum: quasi nix dealbabũtur. Quod, vt nobis detur, curabis. Vale. Ex Musolea. Die. xxv. Nouembris. MD.

Ioanni Maiori Eremi. LVII.

c Ito remittetur ad te Eremita: qui huc accessit: & iniunctum sibi munus executurus est. Interea eius vices Eremita Lucensis implebit. Sic. n. alter alterius onera portabit. Neq; vero decere arbitramur: vt tu cum sis Maior in Eremo, minoribus impliceris. Gubernator siquidẽ nauis in puppi ad clauũ sedet, nõ

discurrit per tabulata, non remis incumbit: non contrahit vela: neq; alia huiusmodi exercet ministeria. Non enim parum fecisse iudicādus erit: qui sedet ad gubernacula, si proram nauis littore illisam minime perfregerit: si non carinam fixerit vado: si turbato ac tempestuoso mari rapta ventis non fuerit: si deniq; a recto cursu nō deuians, in portum fuerit securū delata. Mittimus ad vos pisciculos Arni, qua potuimus perquisitos cura: vt in algenti illa ac niuosa solitudine refici modice valeatis. Inuitare nunc merito vobis licet ad benedicendū vobiscum Domino illius opera: & dicere. Benedicite gelu & frigus Domino: benedicite glaties & niues Domino. Nam cum hic ista, mitiore cœlo in præsentia nō desint: mēsura conferta & coagitata proculdubio excedere isthic debent. Vale. Ex Musolea. Die.xxviii. Nouēbris. MD.

Iacobo Monacho Sancti Michaelis Murani. LVIII.

Visti ipse autor: q; raro ad te scripserim. Monueras enī, vt cui ad te litteras daturus essem: diligenter animaduerterem. Siquidem verebaris, ne interciperentur, & in portu naufragium facerēt. Rediturus etiam, vti iā pridem visus est cupere, in patriam Victor nepos: effecit, vt tibi tardius responderem: sciens habiturum me tabellarium fidissimum: si per ipsum ad te lr̄as destinassem. Sed sæuiente tum hyeme: quæ solito tēpestiuius inhorruerat: tum bello in Flaminia: cum profectionem hactenus distulerit: decreuit tādem sese Romam cū Arretino Abbate conferre: iubilei gratia & visendæ vrbis studio. Sed scio vel serum responsum fore tibi haud ingratum. Tribus itaq; tuis epistolis respondeo. Ingressus nouitiorū & egressus esse tibi res noua non debet. Admittuntur ad probationem omnes. Proficiunt alii & perseuerant: de quibus dicitur. Ego scio: quos elegerim. Rursus alii deficiunt, ac retro cedunt: dicente eodem Domino. Omnis plantatio, quam non plantauerit pater meus cœlestis, eradicabitur. Magna nimirum adhibenda est cura: hoc imprimis tempore quo refrigiut caritas, ac religionis feruor valde imminutus est, in admittendis nouitiis: maior in educādis. Paucos enim inuenias: qui non potius fugentur a sæculo: quam ipsi sæculum fugiāt: qui toto animo cupiāt tollere crucem suam, & sequi Christum. Bone Deus. Sumne ego per viginti annos, quibus huic ordini præfui, vnum tantum huiusmodi aut alterq; expertus? De his dico: qui optima recæpti spe, aut paulopost ingressum aut in medio itinere, terga verterunt. At non mirari debemus: sed dolere illorum vicem. Pauci quos æquus amauit Iuppiter: inquit poeta. Et multi sunt vocati: pauci vero electi. Proficies tu vtrorunq; exemplo. Boni te ad perseuerantiam excitēt. Mali timorem incutiant: ne de tua virtute præsumas: sed humiliatus sub potenti manu Dei stes in iustitia & timore: & præpares animā tuā ad tētationē. Nō enim tibi defuturæ sunt impugnationes atq; certamina: si sæcularibus desyderiis, quæ militant aduersus animam, pro amore Christi reniti penitus constitueris: & magno atq; constanti animo calcare ac proterere humana oīa gestieris. Si de mundo, inquit, fuissetis: mundus quod suum erat diligeret. Reuocationem ad claustrū sub anathematis pœna, factam a Priore Sancti Mathiæ in Priorem Sancti Ioannis de Iudaica, hucusq; non intellexeram. Si hic obedire contempsit, affirmans se Pontificis priuilegio esse munitum: haud facile expugnandus erit. Carus est omnibus honor suus: & difficile repietur: qui vel ita meritus priuari se bn̄ficio, quod

præsertim diu possederit,patiatur.Si nõ alia de cã q̃ ppter eiectos cœnobio mo/ nachos duos,abrogare Priorē cõtenderint:nec aliud ei maioris momēti obiece/ rint,nõ ita facile futuri sunt cõpotes voti sui.Damnas istorꝫ effugiũ ad sæculares potētatus:& merito quidē.Legē.n.non ignorātes:quod lege prohibetur faciũt: & cõtempto iudice ordinario,ad patrociniũ cõfugiunt laicorũ.Hñt,si dedignan tur Generalē,protectorem ordinis:hñt Romanã curiam:hñt apostolicam sedē. A veritate se esse alienos profitētur:qui se laicorũ multitudine armauerunt. Ego magis iniuriam acciperē:& magis fraudem paterer,q̃ contra leges sæculariũ iu/ dicium implorarem.Quo fructu id tentauerint:cito cogniturus es. Non sunt fa/ cienda mala,vt veniant bona. Cæterũ præstolamur quotidie:cõcedendũ nobis a Pontifice munus Iubilei,quod meo noīe per intercessionē Protectoris reqsitus, nequaq̃ abnuit.Si dignati fuerimus tanto beneficio:acturi sumus gratias Deo:ꝙ pepercerit nobis ab onere & fatigatione itineris. Vale.Ex Musolea. Die.viii.De/ cembris.MD. Hieronymo Priori Camaldulini.LIX.

i Niecisti mihi scrupulum litteris tuis:quas heri vesperi ex Balneo alla/ tas accæpi.Oportere,videlicet me significare tibi,quantum velim pecu niæ exponere pro consequendo Iubileo.Legimus enim:ꝙ regnum cœlorũ tan/ ti valet:quantum habes.Neqꝫ vero retibus apostolorũ & naui,aut duobus viduæ minutis,aut calice aquæ frigidæ illud mihi cõparandum est:qui plus aliquid ha/ beo.Si autem totũ dedero:quomodo mihi alenda erit familia:qui fodere nõ va/ leo:mendicare erubesco?Nam ꝙ dari totum debeat:in Canticis canticorum pla ne exprimitur.Si dederit homo oēm substãtiam domus suæ pro dilectione:quasi nihil despiciet eam.Putabam ego gratis nobis Iubilei gratiam impartiendam fore.Alioquin gratia non videbatur gratia:si mercanda pecunia fuerat.Alio itaqꝫ modo negociari nos oportebit:vt consequi mereamur regnum cœlorum. Qui enim quinqꝫ talenta aut duo accæperit,& totidem superlucratus fuerit:auditurus proculdubio est.Euge serue bone & fidelis:intra in gaudium Domini tui.Quod vtinam & mihi & omnibus Dei miseratione contingat.Vale.Ex Musolea. Die.x. Decembris.MD. Mariano Procuratori.LX.

a Rguit non parum filiorum ingratitudinem, magna mea in illos cari/ tas,maximus beneficiorum a me accæptorum cumulus. Plurimum mi hi deberent tribuere:a quo plurimum diliguntur: a quo erga ipsos haud vulga/ ria officia collata sunt. Quæ enim arctior colligatio societatis potuit esse inter nos:quibus nõ tam religionis ac professionis iure,quam caritate incredibili,om nia erant communia:vnum ouile: vnus pastor:leges: constitutiones:cœnobia: priuilegia:consuetudines eædem. Et nihilominus obliti meritorum meorum, porrecta a me illis manu,etiam brachium ad se trahere contendunt. Inciderunt paulatim cupiditatem alterius cuiusdam in ordine principatus: pugnantqꝫ, vt cernere licet,non pro communi ipsius salute:sed pro suis commodis:vt vendi/ cati in libertatem, neqꝫ caput recognoscentes, nouas sibi leges constituant: ac pro arbitrio viuant. Hinc profecto factum est: vt nec disceptationibus hacte/ nus superari potuerint: nec vllo legitimo iure conuinci: innata in eorum men/ tibus primatus appetitione, & posthabita penitus atqꝫ contempta generala/

tus dignitate: vt eos omnino iustitiæ & æquitatis cœperit obliuio. Fateor nimiũ me fuisse præcipitem ad cõsentiẽdũ, amore ductus cæco: nec præuiso defectiõis periculo: quã mihi nunq̃ persuaserã fore. Tu vero accingere gladio tuo super fœmur tuũ: & pugna pro vnione ordinis: nec patiaris in eo scissurã fieri. Aderit, vt spero, nobis: cõe bonũ exqrentibus diuina elæmẽtia: atq; illorũ conatus ad nihilum rediget: qm̃ & iustitia vacant: & manifestã sapiũt ambitionẽ. Vale. Ex Musoleo. Die. xi. Decẽbris. MD.

Hieronymo Priori Camalduli. LXI.

POst eas, quas attulerũt ad te fratres nri: quatuor ad te epistolas dedi: vt scias me nõ deeẽ officio: & imitari diligẽtiã tuã. Si minus tẽpestiue reddũtur tibi: culpa id mea nõ accidit. Quo euẽtu fuerit terminata pria cõgressio cũ Torcellana cõgregatiõe: scire cupio. Bene mihi diuinat aĩus: imo ita mihi dictat iustitia: & rõ persuadet. Quid. n. iniquius atq; irrõnabilius: q̃ cõtra vnionẽ, cõtra caritatẽ pugnare? Calles præterea optime, tum iura nra, tum illorũ ingenia. Qui vtrũ in hac cõtra patrem ordinis contentione, zelo rectitudinis an appetitione Dñatus ducãtur, plane agnoscis. Sed si meminerint, ac reputauerint secũ: qd acciderit Abſalon: qui ambitione impulsus aduersus piũ patrẽ decertauit: qd Iasoni, Oniæ fratri: Quid Aaron & Mariæ cõtra mitissimum Moysem, eorũ germanum, pro huiusmodi re murmurãtibus euenerit: timor sane & tremor venirẽt sup eos. Litteræ ab Illustrissimo Dño & Magnificis Decẽuiris ad Oratorẽ ipetratæ, manifestam cõgregationis illius arguũt iniustitiam: falsis præsertim relationibus ac criminationibus refertæ: Nã si iustã defenderent cãm: non detrectarẽt ordinariũ iudiciũ: nec tot de me meisq; fuissent cõmẽti mendatia. Illud vero nõ sine risu excæpi: q; obiicere his nris genus suũ nõ erubuerint. Nam vt sileã elegisse olim Dominum piscatores: & humilibus ortos natalibus extulisse: tu qui mecũ illorũ nobilitatẽ optime nosti, an præter paucos admodũ de reliquis dici possit, nõ ignoras. Et sustulit eos de gregibus ouium de post fœtantes accæpit eos. Porro nõne de huiusmodi electus est Dauid: & vnctus in Regem? Nonne Heliseum arãtem in duodecim iugis boum, vnxit Helias iussu Dñi in prophetam? Nonne Amos itidem propheta, pastor & rusticus fuit: & armentarius, ac vellicans sycomoros: & sublatus cum sequeretur gregem? Et ne particulatim huiusmodi inumeros recenseam: nonne contemptibilia huius mundi magis placuerũt Deo? Legãt Apostolum: & legentes cõfundãtur: Videte, inquit, vocationem vestram fratres: quia non multi sapientes, secundum carnem: non multi potentes: non multi nobiles. Sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus: vt confundat sapientes: & infirma mũdi elegit Deus, vt cõfundat fortia: & ignobilia mũdi & contemptibilia elegit Deus, & ea quæ nõ sunt: vt ea quæ sunt destrueret: vt nõ glorietur ois caro in cõspectu eius. Verũ, vt semel finiã, quæ est hæc tãta illorũ imprudentia: ne dicã insipientia: vt cum vix vnũ in tota torcellana cõgregatiõe patritiũ habeãt: nris Camaldulẽsibus q; caprarii ac montani sint, ausi fuerint exprobrare? Quantũ vero ad illustrissimum Dñium attinet: spero cognitũrum illud aliquando: q̃ recto in religionem meam sim animo: & q̃ nimium faciles præbuerint aures delatoribus Murianensibus: q ei psuaserũt velle me pro meæ volũtatis libito, Abbates annales ppetuos cõstituere: vt ii monasteriorũ illorũ bona ad nutũ meũ distribuãt dissipentq;.

Veritas,amica est tẽporis:& tanq̃ oleũ semper enatat. Vale. Ex Musolea.die.xiiii. Decẽbris.MD. Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.LXII.

Aboraui p hos dies dolore lateris:& nec dum plene cõualui. Verũ lõge me acrius vexat & angit inexpectatus,de quo scripsisti,Procuratoris casus.Accidit freq̃ẽtius:vt cũ deturpatione cãdoris nostri ordinis, haud temere scriptũ agnoscamus. Omnis ætas ab adolescentia sua,prona est in malũ. Iccirco laudari merito dignus est nemo:nisi post consumationẽ:qm̃,sicut alibi legimus:nisi te instãter tenueris in timore Dei:cito corruet domus tua. Cecidit,cecidit deplorãdus iste:& ex alto quidẽ cecidit:qñ paucos in nr̃o ordine, & lr̃atura & ingenio,illi pares nouerã. Hucusq̃ mihi,in exeq̃ẽdis isthic negociis nr̃is,diligẽtissime satisfecit. Dormiebã securus in vtrãq̃ aurẽ ipso pro me Romæ agẽte. Implebat sufficiẽter procuratoris officiũ:quod ipsius freq̃ẽtes lr̃æ,nec minus sane ornatæ indicabant. Sed homo,cũ in honore esset,non intellexit:cõparatus est iumẽtis insipientibus:& similis factus est illis. Doleo casui eius:quẽ tanq̃ filiũ diligebam. Doleo haud minus dehonestato p eũ ordini. Si quidẽ tactu picis,nõ solum ipse,verũ etiam totius ordinis habitus,coinq̃natus est. Indelebilis macula:& nec totius vnda Thyberis diluenda. Det ei Dñs fructus dignos penitẽtiæ facere: vt humiliatus & cõfusus,in cõgressionem & certamen vẽturus posthac:nõ facile denuo hosti cedat:qui tanq̃ leo rugiẽs circuit quærens,quem deuoret. Tu quoq̃ propterea Dñe colẽdissime nõ minore cura & studio,sine illo aderis rebus nr̃is: qm̃ tu vnus pro milibus cõputaris. Vale. Ex Musolea Kalẽdis Ianuarii.MDI.

Iacobo Monacho Sancti Michaelis Murani.LXIII.

Elegationẽ tuã i monasterio,æquo aĩo ãplectere:reminiscẽs illius sententiæ. Fœlix necessitas:quæ cogit ad bonũ. Aemulare antiquũ istius cœnobii morẽ:qñ voluntaria seruabatur clausura. Quid.n.magis cõtrarium monacho:qd facilius mẽtẽ a spũalibus auocat:q̃ quotidianus p vrbes discursus? Similes ii sunt,febre adusta laborãtibus:q quo plus bibũt,plus sitiũt:nunq̃ læti & alacres:nisi cũ extra septa monasterioꝝ vagãtur. Nõ sic olim,nõ sic:cuius vitæ seuerioris in laxiorẽ imutatæ,qñ in mentẽ venit:vix cõtineo lachrymas. Ipsemet vides,q̃uo traditi sint in reprobũ sensum:q̃ cũ modeste:ac seruato decoro possint mecũ litigare:maledictis & criminationibus apud laicos,falsisq̃ narratiõibus sese tuẽtur. Quasi vero latere diu veritas queat:quæ nihilominus amica est tpis. Parent se,ad restituẽdã eis famã:quoꝝ illã mẽtiẽdo denigrauerint:si dimittẽdũ sibi peccatũ sperãt. Alias viderint ipsi:qua cõsciẽtia ad altare accedant. Scriberẽ ad te pluribus:nisi me recens ac fœdus Procuratoris casus a scribẽdo auerteret. Cũ in honore esset,non intellexit:iccirco exaltatus,humiliatus est & confusus. Non parua erat de illo apud curiales existimatio. Magnifaciebat colẽdissimus Protector, ingenium hominis & doctrinam. Et ex quam alto culmine,in quã profundum baratrum prolapsus est? Vtiq̃ in lacum miseriæ:& in lutũ fecis. Pupugit res ista inopinata cor meum accutissimis aculeis:q̃ tractans in vrbe grauissima religionis negocia,tam parui æstimauerit datã sibi prouintiam: vt loco turpiter deiici meruerit. Si se instãter tenuisset in timore Dei: non adeo cito corruisset domus eius. Opuscula ab Aldo Minutio impressa:si trãsmissa Florẽtiã de more fuerint:

emenda curabo. Iturus non esset Orator Venetus cum legato apostolico in Panꝛ noniam: nisi aliqua grauis vrgeret causa. Opto etiã & præcor Dñm: vt prosperũ iter eorum faciat: ad internitionem gentium, & incrementum ac stabilimentum christianoꝝ. Vale. Ex Musolea. die. v. Ianua. MDI. Mariano Procuratori. LXIIII.

Onec tentus fuerit in carcere Procurator: fetere non desinet lacus miseꝛ
d riæ, i quem cecidit, & lutũ fecis: tardiorq; futura est casus illius obliuio.

Propterea cupiebã: vt soluta ab eo citius pecunia, qua mulctatus est, sese inde proriperet. Vrbẽ enim egressus: apud quã contraxit infamiam, memoria cu rialium facilius excidet. Quod ob vitãdũ diuturnius ordinis dedecus, valde ꝓba tem. Si ægre cõflanda est ab eo mulctatitia pecunia: forte iccirco potissimum eue niet: ꝙ in quibus confidit, pro tam turpi causa damnato, opem ferre erubescent. Alioqn haud exigua hoīs merita, ingentiaq; animi bona cõplures sibi obnoxios fecerant: nisi illa profanato pudore adeo turpiter fœdasset. Misereat illius Dñs, se cundum magnã misericordiã suam. Tu quoq; pro honore ordinis, si quid potes, adiuua eũ. Non indiget Deus pecunia: nec ipsam reqrit a peccatoribus. Sed qđ? Redite, inquit, præuaricatores ad cor. Cor enim contritũ & humiliatũ, Deus non despiciet. De cõgregatione idẽ tecum sentio. Licet enim Paduanus Ep̃s singulari integritate ac iustitia præditus sit: mihiq; nõ vulgari necessitudine cõiunctus: duꝛ bitari tñ nihil poterit de cõstantia & seueritate Protectoris: qui nullius terreri mi nis poterit: nullius blandimẽtis seduci. Ea est nãq; de ipso apud oẽs existimatio: tantaq; autoritas: vt snĩa quam tulerit, pro numine habẽda sit. Huc accedit pote stas ordinaria, quã super nos habet: vt nihil sup hoc negocio sit cõstituturus: quin eius decretũ reuerẽter admissuri sint oẽs: ac sniam cõprobaturi. Quamobrem sic opinor: nemini hoc iudiciũ delegari cõuenientius ac tutius posse q̃ Protectori or dinis, qui & ipsius statũ optime nouit: & nihil acturus est, nisi maturo cõsilio, atq; absq; vlla personarũ accæptione. Aptior succurrit nemo: qui melius cõponere ne gocium: contẽtiones sopire: dissidia tollere: pacẽ firmare: totumq; reformare orꝛ dinem queat: aut saltẽ reformãdo modũ ac rõnem excogitare: q̃ qui illius per tot annos multa fatigatione ac labore & sancte & prudenter curã gessit. Hoc igitur opto: hoc peto: hoc depræcor: vt manu sua ad gubernaculũ apposita, agitatã diu Camaldulensem nauiculã, ac dissensionibus mergi periclitãtem, pro sua sapiẽtia, in portum dirigere contendat. Aderit, vt spero, pius Dñs: qui imperabit vẽtis, & mari: & fiet tranquillitas magna. Scire cupio: an reddideris Oratori Veneto litte ras nostras: & quid respõderit. Vale. Ex Musolea. Die. xxvi. Ianuarii. MDI.

Timotheo Ordinis Minorum. LXV.

s Vscæpimus, sicut par erat, debita reuerẽtia sacrũ ac cœleste munus opta ti diu Iubilei: cuius vna cũ familia nostra tum Eremi tum Fontis boni, me quoq; participẽ facere dignatus es. Pro qua sane re ingentes tuæ pietati gratias agimus: sumusq; illi imppetuum obnoxii: neq; vllo vnq̃ tẽpore tãti beneficii noꝛ bis memoria excidet. Retulisti mihi profecto alterũ Timotheũ. Nam sicut ille ab Apostolo monitus fuerat: vt exerceret se ad pietatẽ: eo ꝙ esset ad oĩa vtilis, proꝛ missionem hñs vitæ quæ nunc est & futuræ: ita tibi ab Apostolico cõmissario deꝛ mandata est cura dispẽsandi iubilei: qui vtriusq; vitæ eãdẽ habet promissionem.

Merito quoq; hm̃ōdi credita est tibi dispēsatio pmerēdæ salutis, q̃ p tot annos dispēsator verbi Dei effectus, propheticū illud imo diuinū īplesti mādatū. Clama/ ne cesses: quasi tuba exalta vocē tuā: & annūtia populo meo scelera eorum: & do mui Iacob peccata eoꝝ. Et ne ab altero, cuius institutionē assecutus es, discedam Timotheo: illud apostolicū ad te traxisse imperiū hactenus visus es. Argue: obsecra: increpa: in oī patiētia & doctrina. Fecisti opus euāgelistæ: vt proximoꝝ vtilitati cōsuleres. Nūc vero accæpta dispēsandi atq; erogādi thesauri cœlestis ptāte: oī petēti te tribuis. Pro his nimirū pietatis opibus merito credi potest: & ego ita mihi psuadeo fore: repositā tibi esse coronā iustitiæ. Vale. Ex Musolea. Die. xxviii. Ianuarii. MDI. Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. LXVI.

X litteris dignationis tuæ didici: quo tēpore ego dolore laterū: illā chiragræ primū, mox podagræ fuisse vexatā. Indolui sane Dñi mei vicem: Non q̄ cessisse ipsum doloris vehemētiæ putauerim: quo minus vigorem animi, & cōstātiam incōcussam seruauerit: Sed cū imbecillior sit hoīum natura: nō potui non eius cōpati infirmitati: quē summe diligerē & obseruarem. Cogitaui pterea: ea nūc tēpora occurrere: qbus tuū potissimū cōsiliū, patrociniū, tutella, tū̄ publicis tū ī priuatis negociis maxime expeteretᵘ. Quibus sane cōmodis priuari interea q̄plurimos, affectu misericordiæ cōdolebā. Licet āt poeta, isanabilem huiusmodi morbū censuerit, dicens. Tollere nodosam nescit medicina podagram: secus tñ ego accidere tuæ arbitror pietati. Nā cum singulari sapiā Dei munere præditus sis: nullo extrinsecus adiumēto indiget virtus tua: cuius est officiū perferre labores & cruciatus: neq; permittere, vt caro vincatur a spū: cum aīa in corpus Dñium habeat. Habere te præterea in prōptu medicamēta & solatia non dubito: quibus mitigari facile ac subleuari possit dolor. Succurrere laboranti debet illa imprimis Pauli sñia: quem te imitari non dubito. Propter quod, inqt, nō deficimus. Sed licet is qui foris est noster hō corrūpatur: tñ is qui intus est renouatur de die in diē. Id enim quod in pñti est, momētaneū & leue tribulationis nostræ: supramodū in stabilitate æternū gloriæ pondus operatur in nobis. Nō contemplātibus nobis quæ vidētur, sed quæ nō vidētur. Quæ. n. videntur, tēporalia sunt: quæ nō vidētur, æterna sunt. Subit mihi ēt altior de te cogitatio: quomodo expressius in hac tua valitudine eundē Paulū referas. Mihi, inqt, absit gloriari: nisi in cruce Dñi nostri Iesu Christi: per quē mihi mūdus crucifixus est: & ego mundo. Et in alia epistola clarius loqtur dicēs. Ego enim stigmata Dñi Iesu, in corpore meo porto. Et qd est, oro, aliud diuturnis manuū ac pedū cruciatibus præsenti aīo diuexari: nisi gloriari in cruce Dñica? nisi huic mundo carnē suā crucifixisse cum vitiis & cōcupiscētiis? nisi stigmata Dñi Iesu, in corpore suo portare? Veꝝ hæc & alia hm̃ōi scripturarū solatia, superfluo ingerūtur tibi: q̄ illis quotidie frueris: & ea in vsus tuos conuertis. Porro quod sincero pietatis affectu pluribus me hortaris: ad remittēdum vitæ rigorē: & ad clæmentiorē alimoniæ regulā admittendam: atq; ad cōfouēdam vberiore indulgētia corpusculū, eo q̄ cōpatiaris infirmitatibus nostris, ingrauescēte præsertim ætate: si quidē audieris, me mihi de victu nimiū subtrahere, & geniū defraudare: ago grās propterea tuæ amplitudini. Pressus doloribus maiorē pro mea imbecillitate solicitudinē prætefers: q̄ pro

mala tua valitudine:& tanq̄ tuæ vexationis oblitus,mei imprimis seruuli curam geris.Scias tamē Dn̄e colendissime:nunq̄ mihi cordi fuisse nimiā abstinentiam. Non enim ignoro monuisse Apostolū:vt rōnabile sit obsequiū nostrū. Atq̧ vtinam imitari vel hac in re parcitatē victus illius meruissem:vt & ego merito possem in Dn̄o gloriari,& dicere.Castigo corpus meū:& in seruitutē redigo. Crede mihi,quia non mētior:Non modo abest a me vitæ districtio & rigor,sed si ad institutum,nō dico eremi cui datus sum Prior,quod seuerius est,verū ēt cœnobitarum respicias:remissius equidē atq̧ etiā in delitiis viuo.Bonū esse homini,testatur Paulus:non māducare carnē:nec bibere vinū.Ego aūt & si ex institutione regulæ ab esu carniū abstineo:non tn̄ a vino:licet legamus (sicut in eadem regula meminit pater Sāctus) vinū oino monachorū nō esse.Olera & pisciculos minutos,p sūmis hn̄da delitiis,Hieronymus arbitraf.Mihi vero plerūq̧ & esculētæ dapes,varia pisciū genera,& alia id genus gulæ irritamēta,apposita sūt discūbēti.Huiusmodi abstinētiæ sectatores multos mecū iuenies:qm̄ haud difficilis sit eius ppositi obseruatio.Quāobrē q̄ secus de rigore victus mei retulerūt tibi:aut nimiū me diligūt:verētes ne tenuiore cibo deficiā:cū sit natura paucis cōtēta:aut plusq̄ oporteat ciboꝝ q̄litates discernūt. Cū dicat Apostolus.Qui aūt īfirmus ē:olus manducet.Et alibi:Esca ventri,& vēter escis:hūc & has destruet Deus.Mūditiam vero spūs & cōsciētiæ candorem in me nequaq̄ agnosco: quod te minime ignorate significas.Metiris alios ex puritate animi tui:& ex tua cōscientia alienæ coniecturā facis.Ego aūt qui de meipso nō fallor,re vera metuo:ne cum tuba illa nouissima intonuerit,durus ille exactor,& hō austerus:qui tollit quod non posuit:& metit quod nō seminauit:lōge diuersam a tuo iudicio cōtra me sn̄iam laturus sit:& illud mihi de propheta obiiciat.Mūdare te volui,& non es mundatus. Implorāda est Saluatoris clæmentia:qui cum sit candor lucis æternæ:& speculū sine macula Dei maiestatis:aspergat me isopo,& mūdabor:lauet me,& super niuem dealbabor:Dignetur q̧ sauciatam consciētiam meam vngere vnctione misericordiæ suæ:& oleo lætitiæ perfundere. Hoc enim pacto testimoniū tuū verū fiet.Sed de his satis,superq̧.Conturbasse plurimū dignationem tuam,cōiecti in carcerem casum,ēt ea tacente ab initio mihi persuasi.Quem enim non cōmouisset,tam fœde ac pudendæ rei nouitas?In tuo cōspectu,in oculis totius curiæ,grauissima suæ religionis exequens negocia,adeo nefarie lapsus est:vt cogitans erubescam:cōfundarq̧ totus:nec vllum ei a me potuerit hactenus solatium præsturæ exhiberi.Enim vero tibi plurimū debet:qui q̄tum per pudorē licuit,non solū miseratus es casum lapsi:verūm ēt per familiares tuos visitari ipsum iusseris:cōsolando iuueris:& a carceris horrore eximere cōtenderis.Clæmenter oīa & pie atq̧ ad æmulationem Pauli:cuius institutionem ac propositum studiose es consecutus.Fratres,inquit,Et si præoccupatus fuerit hō in aliquo delicto:vos,qui spirituales estis,huiusmodi instruite in spū lenitatis.Vtinam tāta prouocatus benignitate,amplius cōpungatur:oretq̧ a Deo veniam:penitusq̧ resipiscat:ne in futurū recidiuam patiatur.Causa vero per hunc cudi cœpta:& ob eius capturam intermissa:haud infirmioribus lacertis per Cuccinum Procuratorem erit recudenda. Eam tibi enixissime cōmendo.Vale.Ex Fonte bono,Die.iiii.Februarii.MDI.

Francisco

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. LXVII.

m Irari satis non possum huius licentiam teporis: quo fas esse pleriq oes putant, aut vi aliena rapere, aut dolis subducere. Cisterciensis ordo, quanta nobis olim praebuerit negocia: vt praecipuu nostri ordinis membrum faceret suum: meminisse optime debet dignatio tua: cuius autoritate & opa frustrati sunt illorum conatus. Assueti isti venerabiles patres: a quibus (bona eoru venia dixerim) aut iuris scientia, aut innocentia procul abest, pacate degentes prouocare nos ad pugnam: fugare nunc iteru nos & exterminare nostris finibus contendunt. Suos propagare: nostris violeter subdoleq ereptis, absq vllo rubore nitutur: tanqua pacis hostes, ac humanae societatis coiunctione funditus odietes. Quod sibi vtile & comodu putat: hoc sibi licere arbitratur: quasi no alieni abstinentia non praecepit Deus. Non cocupisces re proximi tui. Quomo re vera inocentes & iusti ee possunt: qui nocet, qui spoliat, qui occupat non sua: vt locupletiores fiant, vt dilatent philacteria: vt magnificet fimbrias: minime video. Aut igit diuini iuris ignari sunt: aut (quod magis dubitari pot) exiguam hnt consciétiae ronem. Explicabo, cur ista praemiserim. Dixisse me memini Senis tuae amplitudini: non inuasisse Cisterciéses locu ditionis nostrae: vt oratoriu illud tmmodo acquirerent: forétq mendicitati obnoxii, quorum vel mercenarii in eorum domibus abudat panibus. No erat hoc mihi vllo modo cosentaneu. Sed ea esse penitus sniam meam: maioris rei libidine illectos, suscepisse illos ea oratorii prouintia: quae sibi futura erat molestissima: vt oblata qnq occasione, immo fraude ac dolo quaesita, abbatia nram Sancti Hilari, oratorio proxima sibi subiicerent. Nec sum falsus opinione mea: hoc fuisse illorum propositu. Non solu enim pollicitationibus antehac seducere Abbatem cotéderunt: vt accepta tatundé pecuniae annuae obligatione, qti foret Abbatiae redditus: beneficiu sibi resignaret: sed reiecta prima ab Abbate oblatioe, & i primo cogressu supati, nouas illi struere insidias moliti sunt. Quem sola auri promissione pellicere ac solicitare no valuerut: ambitione circuueniendu decernunt. Epatum vnu ex tribus obtulerunt Abbati: si abbatiae cessisset. Qua de re hodie a fide digno factus sum certior: nec passus sum ea te diutius latere: Que ipensius p cor: vt pro talibus ausis increpet clientes suos: nec permittat nos incomodis affici a ditioribus: q nra pauptate coteti neminem prouocamus iniuriis. Vale. Ex Fote bono. Die. vi. Februa. MDI. Marco praesidéti Cogregatiois Cisterfié. LXVIII.

n Emini dubium esse arbitror, hoc exposcere atq flagitare ronem: vt pro uiribus humanae societatis, coionem ac germanitatis necessitudiné retinere studeamus. Eu vero, qui dissociat ac secernit: paru vtiq videtur cogitare, quid sibi velit, quod dicitur. Deus caritas est, & q manet in caritate, in Deo manet: & Deus in eo. Quaobré cu alieni abstinentia madauerit Dns, dicés. Non cocupisces ré proximi tui, conemurq nos, qtum largiri nobis dignatus é Deus: non mo no inuadere, sed ne appetere quidé, quae ad alios pertinét: sitq caeteris religiosorum ordinibus, nobiscu pax: no possumus non magnopere admirari: cur soli Cistercieses iapridem indixisse videatur nobis bellu. Per viginti & eo amplius annos, quibus Camalduléfi ordini praefui: nulla vobis a me, nulla itidem a nris, illata est iniuria: vt ea prouocati, isurgere debueritis aduersum nos. Rogatus ali

quando: vt ad religionem nostram, complures simul tui ordinis & quidē de pri/moribus admitterē: petentes reieci: illud semper mecū reputans. Quod tibi non vis fieri, alii ne feceris. Et nihilominus, tāq̄ lacessiti a nobis, & quasi arbitrātes ob/sequium vos præstare Deo: semel atq; iterū, nostra ditari ac dilatari paupertate cō/tendistis. Fraudati nr̄o Angelorū Florentiæ monasterio: quod nostis, q̄to prætio vobis autoribus redimere nos oportuit: nunc demū superatis alpibus, ad occupā da iura nostra, apud Galeatanā abbatiam nostrā vos cōuertistis. Quā nimirum ia cturam nec ego, ex officio bona cōsciētia, nec ordo noster sine dedecore pati pōt. Suademus itaq; tuæ pietati: & eam hortamur in Dn̄o atq; obsecramus: vt mona chos suos a Galeatano reuocet oratorio: nec nos posthac: q de Cistersiēsi ordine haud male meriti sumus, inquietari ac turbari pro sua benignitate permittat. Fra tres enim sumus, quibus profecto cōuenit, vtrorūq; ordinem mutuis iuuare auxi liis ac tueri: non aūt incōmodis afficere. Quod erit tum mihi, tum vniuerso nr̄o ordini summopere gratum. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxii. Februarii. MDI.

Venturæ Vicario Congregationis. LXIX.

S Ignificas mihi statutū capituli terminū: & inuitas me: vt veniā, & inter/sim, & videam: eo q (vt verbis tuis vtar) non fugiatis oculos meos: vt forsan nonnulli zizaniorum seminatores arbitrantur. Mihi profecto nihil aliud vidētur sonare verba tua: q̄ si cui vocato ad cōuiuium præcipiatur: vt oculorum tm̄, non aūt oris aut dentiū vtatur officio. Si huiusmodi assessore indigetis: mutū videntem pro me introducite: & satisfaciet votis vestris. Seminatores zizaniorū qui sint: ipsi, q̄ ego, melius nostis. Nā ex iis, qui extra cōgregationē sunt, noui ne/minem: qui nō fœlicissima vniuerso ordini optet incremēta. Scit ille, qui scrutat̄ renes & corda, q nō mentior: me hac in re nihil aliud cupere: q̄ consulere (vti te/neor) ordinis cōmodo & reformationi: seruata vobis in oībus, indemnitate: im mo aucta vobis gloria & honore. Sustinete, obsecro, modicū quid īsipiētiæ meæ: & supportate æmulātē vos Dei æmulatione. Mutū cæci requiritis: vt capitulo in tersit. Si. n. peruideretis lumē: iāpridē me loquentē, quæ decent sanā doctrinam, & adducentē in mediū, quæ vobis forent summopere profutura, vltro expetisse/tis. Non desinimus tn̄ orare pro vobis: vt adapiat Dn̄s cor vestrū in lege sua, & ī præceptis suis: vt humiliati sub potēti manu eius, rogetis, quæ ad pacē sunt ordi nis vestri: nec obstinatius quæratis tunicam diuidere inconsutilem. Vale. Ex Fon te bono. Die. v. Martii. MDI.

Petro Soderino Vexillifero Florentino. LXX.

A Ccæpto nuntio promotionis tuæ: q magno oīum fere cōsensu Vexilli/fer iustitiæ fueris declaratus: gauisus sum valde. Nā cū & probitate mo rum, & lr̄atura non mediocri præditus sis: multosq; ac præcipuos ī ista tua inclyta ciuitate eodem tenore magistratus gesseris: merito sane euectus es ad sūmum dignitatis gradum. Cōgratulor aūt non tam tuæ magnitudini, q̄ isti rei/publicæ: īmo huic longe magis q̄ tibi. De te. n. dicitur per Apostolū. Qui præest in solicitudine. Illa vero te præsidēte, ac Dn̄o cooperāte, in vtraq; aurē secura dor mitura est: qm̄ sapiens gubernacula possidebit. Atq; vtinam ita fauste ac fœliciter præfuturus sis: queādmodū ministraturū te iura īfimis pariter ac sūmis existima/tis, ab q; vlla personarū acceptione: vt qua oīum spe primū in vrbe tua locū es

consecutus,

consecutus, eadem inclytis rebus tuis gestis confirmata & aucta, gloriosior inde ac vniuersæ patriæ tuæ gratior abieris. Vale. Ex Fōte bono. Die. vi. Martii. MDI.

Vgolino Verrino scribæ. LXXI.

P Osteaq̄ didici, fuisse te denuo designatum scribam, apud excelsum Florentinum Dñium: lætatus sum magnopere. Succurrit siquidem mihi illud de ecclesiastico. In manu Dei ptās hoīs: & super faciem scribæ imponet honorem suum. Et enim nihil optabilius in hoc mundo q̄ honorari a Dño. Quāobrē cum imposuerit honorē suum super te: non poteris eius ope & auxilio destitui: quo minus delatum tibi munus solita tua ītegritate ac fide impleturus sis. Imbutus disciplinis non solū sæcularibus: verū ēt ecclesiasticis atq; diuinis: facile imitari poteris Esdrā conscribam tuū. Qui eruditus in sermonibus & præceptis Domini, docebat vniuersum Israel oēm iustitiā & iudiciū. Talētum accæpisti vt erogges: & erogare non poteras, nisi data tibi fuisset erogādi facultas. Hac de cā eo loci euexit te Dñs: nō vt vano lætareris honore: sed vt proferendo de thesauro tuo noua & vetera: & offerendo illi sacrificium iustitiæ: tanq̄ pro delato tibi munere debitam ei referas gratiam: & tanq̄ scriba doctus in regno cœlorum: mundanis semper cœlestia præferas, in omnibus consiliis atq; actionibus tuis. Vale. Ex Fōte bono. Die. vi. Martii. MDI.

Ioāni Picolhomineo Archiepō Senensi. LXXII.

P Aulum monachum tuæ dignationis gratia, benigne audiui. Pollicitus sum illi, admissurum, me ipsum in anachoretarū nostroꝝ cetū: si modo eius vitæ studio teneretur: Quæ q̄to esset cœnobiali austerior: tāto pauciores inuenirentur: quos in primo ingressu territos non reiiceret. Non est enim omniū, posse ex corde dicere. Ecce elongaui fugiens: & mansi in solitudine: expectabam eum, qui saluum me fecit a pusillanimitate spūs & tēpestate. Ideo haud facile recipe consueui petētes transmitti in eremum: ne minus maturo cōsilio missa ad aratrum manu: repertoq; duriore ad proscindendum solo: retro respiciant. Quod frequenter experti sumus. Vale. Ex Fonte bono. Die. xvii. Martii. MDI.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. LXXIII.

V Isitaui his diebus, pro annuo meo more, inter cætera monasteria cænobiū Angelorū Florētiæ. Peracta accurate visitatione, retulit mihi Prior: significatū sibi fuisse ex vrbe, ab amico fidedigno, Quod cū supplicationē quādā exhiberi Cardinali Alexādrino mādasset: vt liceret cōuentui Angeloꝝ, ædes quasdam monasterii vēdere, ad dissoluēdū æs alienum: quod ingēs eius antecessores cōflauerant: non mō non impetrasset, quod petierat: verū ēt ab iis, qui cum Cardinali colloquebātur, monachi sui īfamia fuissent turpiter notati corā illo: q; plurimi ex eis inhonestam cū mulieribus vitam ducerent. Nō potuerunt re vera de honestissimo monachorum cœtu talia proferre: nisi aut facile delatoribus credētes, aut manifesti calūniatores. Nā cū in celeberrimo huius vrbis loco Angelorū monasteriū sitū sit: & ad diuina officia eo cōfluat ciuiū multitudo: nō me ista profecto hactenus latuissent. Et si quā īfamiæ huius notā merito incurrissent: nō fuisset difficile, visitanti mihi cum sociis duobus diligenti nostra indagatione, vel ex vnius illorū delatione cognoscere: quod multi peccarēt. Ego aūt veritatē dico, testem inuocās Deum in animā meam: me nō modo de pluribus, sed ne de vno

ex iis quidem, huiusmodi facinus deprehendisse. Vacant nimirũ oẽs culpa ista: & innocentes calũniam sustinent. Gaudere tñ vidẽtur testimonio consciẽtiæ: scien/tes scriptũ esse. Per infamiã, & bonã famam: vt seductores, & veraces. Vnde tam turpis de cõtinentissimo cõuentu emanauerit rumor, quis autor: quis delator ex/titerit: haud facile coniicio: cũ in vrbe ista, vrbe inq̃ oculatissima, ne verbum qui dem de re tali audierim: & cœnobiũ ipsum bonus odor sit vniuersæ ciuitati: quæ quotidiana illud adeuntiũ frequẽtia præseferat: se de cõmorãtibus in eo, optime sentire. Satisfacies, oro Cardinali pientissimo atq; integerrimo, pro innocẽtibus falso delatis: & ne facile vir grauissimus delatorũ cõuitiis & criminationibus au/res præbeat persuadebis: vt redimantur insontes per te a calũniis hominum. Va le. Florentiæ. Die. xxvi. Apri. MDI. Hieronymo Priori Camaldulini. LXXIIII.

V T aliquid noueris ex iis, quæ agũtur Florẽtiæ: vbi primum hinc profe/ctus es: superatis Dux Valẽtinus alpibus, in planitiẽ Prati oppidi ad le uam descẽdit, eo (vt dicunt) animo: vt eiectos iãpridẽ, in Vrbem resti/tueret. Cunq; ego essem Arretii: reqsitus modeste, ac postmodũ iussus, ab excelso Dñio, per legatũ & lr̃as Venerabilis frater noster Abbas Sancti Fœlicis: vt solitã periclitãti patriæ opem ferret: conflata plusq̃ triũ miliũ Casentinatũ peditũ ma/nu, cum Florẽtino legato fesulas cõtendit. Peractis ibidẽ diebus paucis: cum Va lentini exercitus procul a fesulis castra posuisset: iussu Dñii ingressus est Florentiã Basilius cũ omni illa peditũ multitudine: acclamãtibus oĩbus in aduentum eius: tanq̃ misso sibi saluatore & propugnatore. Egressus cõtinuo per portã Sancti Fri diani, extra muros vrbis, e regione Camalduli nr̃i, statiões locauit: vbi hactenus ĩmoratur. Non præteribo silẽtio: quid acciderit ad Pontẽ Sepis: cum Florẽtiã pe terẽt Casentinates. Nã cum in castello corpora curassent: nõnulli ex iis sumpto ci bo rixari mutuo cœperũt: concursumq; est cõfestim ad arma. Basilius vbi e fene/stra tumultũ excitatũ prospexit: cognito cõgredientiũ periculo, ne se mutuis telis confoderent, descẽdit cõtinuo: atq; inter cõfertam armatorũ multitudinem arre/pto telo irrupit: cõtradicẽtibus amicis: ne se periculo exponeret. Secuti sunt eum pauci. Cunq; ipse, q̃tum vno corpore poterat obsisti, viriliter ageret ad excipien/dum impetũ partiũ, propinquus quidã eius incaute manũ leuam eiusdẽ haud le/ui ictu percussit gladio. Postq̃ sanguinẽ defluere e manu Basilii cõspectũ est, tanq̃ criminis rei oẽs cõgressionem dissoluerunt, & ad petendã veniã, certatim coram illo procumbẽtes, obtulerunt singuli vltro gladios, vt se de sontibus vindicaret. Pepercit ille statim oĩbus: gauisus magnope q̃ sanguine suo piculosam rixantiũ contentionẽ diremisset. Alioqn creditũ est, multos ex iis fuisse casuros: cum vltra quadringẽtos arripuissent arma. Per triduũ magno vulneris dolore vexatus est: curaturq; a medico peritissimo, singulari benignitate a Dñio ad eum misso. Et vt ad Valentinũ redeã: cum nihil se proficere animaduerteret in restituẽdis olim ex vrbe pulsis, qñ nulla rõne persuaderi senatui ac populo potuit, vt illi admitteren/tur: tractare tãdem cũ Florentinis cœpit: vt sibi in annos tres tercẽtũ equites da/rẽtur: militaturi Florẽtinoꝝ stipẽdio. Assensum est illi absq; mora: vt inde citius abiret. Sed nõ contẽtus petitione hac sola, iterũ requirere a Dñio cœpit: vt com/modaret sibi tormenta quædam maiora. Huius rei gratia: queẽadmodũ ex Basilii

litteris

litteris certior factus sum missi sunt oratores duo de primoribus ad Ducē:vt excusarent nō posse illi cōmode instrumēta bellica cōcedi:& vt quererētur ꝙ cum Florentini inimici ipsius nō essent:permitteret nihilominus depopulari amicorum regionē.Quā vero regionem,tu nosti.Meo sane iudicio referētē paradisum Dñi.Cuius rei gratia factū est:vt transiturus per Florentinoꝝ loca ductus eorum amœnitate,lentiore gradu incedat.Ad Empolim oppidum nudius tertius castra locauerat.Iturus oppugnatū Piombinū dicitur.Vtrum amicus istorū discessurus sit:adhuc minime cōstat.Occasionē quærit,qui vult discedere ab amico.Quāuis enim hostiliter Florētinorum fines ingressus Hispanus exercitus dici nō possit: cū ingrediēdi atꝙ egrediendi Florentiā facta militibus ptās fuerit : tantū tamen dāni ab eis illatū est:vt hostes crederes.Vale.Ex Fōte bono.Die.xxii.Maii.MDI.

Iacobo Monacho Sancti Michaelis Murani.LXXV.

q Væ isthic acta fuerint in capitulo ex litteris tuis didici.Variantur leges pro tēpore:cui aliqñ inseruiendum est.Non enim subest necessitas legibus.Cōtinuauerūt prælati vltra triēnium canonice institutum magistratus suos, q̄a sic forte fecisse oportuit.Si defuncta est,vt scribis Abbatissa Sanctæ Christinæ de Taruisio: cupimus vt ei substituatur sanctimonialis fœmina eiusmodi:quæ a moribus & institutis defunctæ nequaq̄ dissideat.Diuinasse biēnio ante visa ē,me amplius non esse illam visurū.Nā cū ab ea profecturus recusarē accipere duo sudariola:quæ mihi flexis genibus coram monialibus optulerat,institit ipsa multis præcibus,iam (vti arbitror) octogenaria,& præ senio luminibus capta:ne reiicerem munusculū:quod nouissimū de manibus eius forē acceptpturus.Siquidē mecum amplius non esset locutura.Atꝙ ita factum est,sicut prædixit.Vixit religiose ac pie:præfuitꝙ monasterio illi peruigili cura:adeo vt Taruisii tum odore bonæ opinionis,tum obseruatiōe vitæ regularis,nulli alii moniliū ac sororū congregationis:cetus ille filiarū quas verbo ac exēplo erudierat,cedere existimetur.Tulisse dicitur per multos annos cecitatē patiētissime:quæ profecto maxima est virtus.Quod nō facile futurū fuisset,nisi in lumine cœlesti vidisset lumē.Credi nūc merito pōt:animā eius beata frui visione.Rediit hodie Florētia Basilius Abbas: nihilꝙ aliud noui attulit:q̄ quod heri significaui ꝓlixius Priori Camaldulini. Vale.Ex Fonte bono.Die.xxiii.Maii.MDI.

Cardinali Salernitano Legato Flaminiæ.LXXVI.

d Iu vexatus Maurus monachus Fauētinus,pro prioratu Sancti Paternia ni de Ferachano nostri ordinis Camaldulensis:male se potuit hactenus tueri ab aduersariis:illata sibi a potētioribus vi.Nunc aūt oblata sibi haud quaq̄ inani spe,possidendi pacifice beneficiū suū te autore:cui non alia potissimum de cā,demandatā fuisse Flaminiæ legationē,q̄ ob singularē iustitiæ atꝙ integritatis opinionē affirmat:cōuenire te noluit sine meis cōmēdatitiis lr̄is. Quamobrem precor enixius amplitudinē tuam,vt benigne pro suo more Maurum monachū dignetur audire:& cognitis diligeter causæ ipsius meritis,eripiat inopem de manu fortiorū eius:egenū & pauperē a diripiētibus eū:neꝙ fortunati cuiusquā aut potentis gratiā iniꝙ oppressi,causæ anteponat.Vbi adducta res in iudiciū fuerit: & noueris diutissime possessum fuisse a nostro ordine memoratū beneficium:cu/

ius institutio atq; destitutio ad generales qui pro tempore fuerunt, per apostolica indulta & priuilegia antiquissima semper attinuit: non dubitamus pietatē tuā facile permissurā: vt reddatur Mauro, reddatur nr̄o ordini: quod suum est. Quod erit mihi sūmope gratū. Vale. Ex nr̄o mōasterio Fōtis boni. Die vlti. Maii. MDI.

Paulo Orlandino Suppriori Angelorum. LXXVII.

h Aud temere factum arbitreris: vt non permiserim tibi, extra tuū monasterium prædicare verbū Dei. Neq; enim facile prohibeo cuiq;: quæ speciem boni atq; honesti præseferunt. Quid aūt melius atq; honestius: q̄ prædicare euangeliū omni creaturæ? Sed & alia profecto monachū: alia mendicantē decent. Distincta sunt in ecclesia Dei officia: & suo ordine oīa diriguntur. Circūamicta varietate regina hæc, quosdā habet apostolos & euangelistas: alios legis doctores, & scripturarū interpretes: alios animarū curæ præpositos: alios propria peccata deflentes. Et ita ordinatione Dn̄i perseuerat dies: qm̄ oīa seruiunt illi. Vinea Dn̄i de qua scripsisti, nō solū vniuersus christianoꝶ cœtus, verū etiam sua cuiusq; cōscientia intelligi pōt. Quæ cū vitioꝶ spinis siluescit: & tribulos malarum germinat cogitationū: negligentiā nullā patitur vt excolatur. Ne forte si aliis intendētes, salutē nostrā parum curauerimus, merito audituri simus. Per agrum hominis pigri trāsiui: & per vineā viri stulti: & ecce totū repleuerāt vrticæ: opuerāt superficiē eius spinæ: & maceria lapidū destructa erat. Neq; hoc in tui sugillationem dixisse me quispiā opinetur: quē re vera, q̄tū pro humano captu nosse possum, nō minus probū ac timentē Deū, & solicitum vineæ suæ cultorem esse arbitror: q̄ singulari eruditione præditū: atq; haud parū idoneum, ad euangelizandū verbum Dei. Cur ergo, inquies, nō mihi larga permissione cōcedis: vt hoc defungar munere: & aduersaris mihi sine eā? Nimiꝶ iccirco: quia nollem te, boni alicuius specie, ab aliqua vulpe paruula capi: quæ demoliretur vineā tuā: cum nusq̄ legam, prædicādi officiū publice extra suū monasterium, monachorum esse. Quin imo prohibētibus hoc iuris sanctionibus: quid ni prohibeam ego? Qui & obedire sacris legibus teneor: & vt a filiis ordinis custodiantur, pro viribus niti. Monachus, inquit, nō docentis sed plāgentis habet officiū. Sit claustro suo cōtētus: q̄a sicut piscis sine aqua caret vita: ita sine monasterio monachus. Item alibi. Monachis q̄uis religiosis, ad normā Sancti Benedicti intra claustrum morari præcipimus: vicos castella ciuitates peragrare prohibemus: & a populoꝶ prædicatione oīno cessare cēsuimus. Non sum ego, mi Paule: huius legislator: reuerēter tamen ei defero. Idipsum te quoq; facere, magnopere cupimus: ne aut ignorare leges, legum doctor videaris: aut legē contemnēs merito audias. Qui in lege gloriaris: per præuaricationē legis Deum ihonoras? Et alibi. Quomodo, ait prædicabūt: nisi mittantur? Vale. Ex Fonte bono. Die. vii. Iunii. MDI.

Ludouico Abbati Sanctæ Iucundæ. LXXVIII.

m Edicorum curā semper infirmantibus, præsertim seniotibus vtilē duxi. Sed adiuuare haud parū medicos curātes animaduerti, obediētiā ægrotantium atq; cōstantiā. Et forte ideo infirmo cuiq;, vt ego opinor, dicitur. Honora medicū, non vtiq; labiorū superficie: sed eoꝶ quæ cōstituerit ad sanandā valitudinem obseruatione. Cū igitur neutrū desit tibi: non miror q̄ cœperis cōualescere. Aderit

scere. Aderit tibi cœlestis medicus: vt infirmitas hæc non sit ad mortem: sed ad recuperandam diuturniorem ac firmiorē corporis sanitatē. Spero ita fore: prorsus sic opto. Cuius rei gratia fundo pro te preces ad Deum altissimū. Familia nostra exercens erga te opera caritatis: nō minus mihi q̄ tibi morem gerit. Facit.n. quod debet: quod cupio. Testimoniū etiam tuum ꝙ ea in reliquis, quæ ad obseruationem regularem attinent solicita sit, fuit mihi iucundissimū. Tu quoq; ad cōfirmandam bonam eorum mentem, tum exemplo tum verbo, prodesse multum poteris. Iustus enim, vt ait quidā, si sæpius admonitus non fuerit: ꝑ negligentiā euanescit. Incussit nobis formidinem per hos dies nūtius inopinatus. Retulit siquidem, trāsitura paulopost per Casentinatē agrū cōplura Gallorū tum equitum tum peditū milia. Sed non indormitū est desidiæ. Missi sunt oratores ad Dñium, qui niterentur conuertere alio gallorum multitudinem: ne ob defectū tritici: cuius inopia laborant Casentinates, indignati galli etiam domos ac prædia dirriperent. Quod facile futurum fuisse creditur. Exauditi sunt honesta petentes: ac ꝑ aliam viam transire gallorū exercitum audio: qui tanq̄ nouo exorto vento mutare coacti sunt velificationē. Pro qua sane re magnas agere tenemur gratias Deo. Nam si secus accidisset: actum erat de nobis: qui duplici intra biennium contritione fuissemus contriti. Vale. Ex Fonte bono. Die. vii. Iunii. MDI.

Ludouico Abbati Sanctæ Iucundæ. LXXIX.

s I quid te meis orationibus ad curandam valitudinem profecisse arbitraris: id totum tuæ fidei non meis meritis tribuo. Fides, inquit, tua te saluum fecit. Litteræ quoq; nostræ gratæ ac iucundæ sunt tibi: q̄m ab eo a quo diligeris, proficiscūtur. Siquidem amātiū grata sunt omnia. Iterata iussu medici phlebothomia: cacochimiam (vt medicorum vtar verbo) facile īdicat. Sed hæc humorum malignitas, tum vtilium potionum haustu, tum noxiorum abstinentiā vincitur. Quod te imprimis curare: nihil dubito. Gallorum trāsitum, obfuisse rebus tuis plurimum, credo. Qua enim illorum exercitus iter facit: decidisse in ea loca grandinem, aut locustarum multitudinem: immo & ferarum turmam irruppisse: haud dubie existimari potest. Tu vero prudentissime facis: qui per patientiam & consolationem scripturarū, cuncta tibi aduersantia scuto fidei reiicis: nec obliuisceris Dei in tribulationibus. Diuinæ legis meditaris testimonia: quæ tibi in amissione terrenorum solatium pariunt: & eorundem cōtemptum. Metis fructum studiorum tuorum: & quæ didicisti faciēda, opere perficis. Diuitiæ, inquit, si affluant: nolite cor apponere. Et merito quidē ita admonet propheta: Nam in diuitiarum contemptu, vis ac ratio virtutis potissimum dignoscitur. Quod tibi Iacobus ordinis prædicatorum retulit: Marianus cuccinus idētidem per litteras significauit mihi: Publicatum videlicet fuisse Romæ fœdus quinto Kalendas Iunias, inter Pontificem & Regis Vngariæ, ac Boemiæ: Venetumq; Dominium. Confirmet illud Deus: vt ictum fuerit ad Barbarorum pernitiem, & fidelium stabilimentum & gloriam. Hic pro situ alpestri, magna est cœli temperies: & commoratio admodum salubris. Ad illam te inuitamus: vt ea nobiscum perfruaris. Nam hæc aeris clæmentia, cum calliditate & pruritu labores, non parum tuæ valitudini profutura est. Vale. Ex Fonte bono. Die. xx. Iunii. MDI.

Paulo Monacho Angelorum.LXXX.

Icere monachis prædicare:nõ ego sane inficior.Sed hoc tñ asserui:nõ licere eis hu:us rei grã,vicos,opida,vrbes,pambulare:q monasteriorũ suoꝝ claustris cõtinere se debent.In suis cœnobiis docere,ac ꝑdicare monachus põt:si a prælato pmittitur.Alioqn lectioni & oroni vacet:ambuletq; vocatione, qua vocatus est.Nescio,an de aliquo monasticæ ꝓfessionis legerim:qui extra sui ordinis monasteria,prædicãdi vsurpauerit munus:De monacho simplici intelligo:nõ de promoto ex monasterio ad epatũ,aliãue dignitatẽ eiusmodi. Adducis mihi in exẽplũ,de antiqoribus Bernardũ:de recẽtioribus Alexãdrũ.Mihi nõ succurrit legisse:apostoloꝝ more Bernardũ p prouintias discurrisse:passimq; fecisse opus euãgelistæ.Si tñ ita egisset:exẽplũ vnius præiudicare multoꝝ instituto non debet.Nã priuilegiũ nõ facit legẽ:sicut nec vna hirundo facit ver.De altero,nihil dico:ne maledicere surdo videar.Optime tñ noui:vtrũ ausu temerario an bono zelo euãgelizauerit:cũ ignorãs atq; imperitus oino fuerit. Raro tñ extra ordinẽ prædicauit.Sed esto,liceat monachis oibus,vbicũq; & qñcũq; voluerint,proponere populo verbum Dei.Cur,quæso,diuturna consuetudo canonicæ aduersatur permissioni?Quẽ dabis mihi de tot ordinibus & cõgregationibus monachorũ: sub regulari Benedicti disciplina militantiũ,qui huiusmodi libero fungatur munere?An desunt Florẽtiæ,vt de aliis ciuitatibus sileam,monachorũ diuersi habitus greges:pie sanctecq; viuentiũ? Cur ex iis auditur nemo:vel in suo prædicare monasterio?An existimãdũ putas,oẽs penitus illitteratos esse:& ꝓpterea videri canes mutos,nõ valẽtes latrare?Quis,oro,hoc dixerit?Nã & pitissimi q̃plurimi reperiũtur & in omni doctrinæ genere præstãtes.Præterea q hoc facit, vt vulgo dicitur,qd nemo:mirãtur oẽs.Ideo periclitari facile poterit humilitas tua:si tanq̃ phenix:solus inter monachos prædicator appareas.Cũ satius sit ac tutius imitari prophetã dicẽtem.Obmutui,& humiliatus sum:& silui a bonis.Deniq; non est apostolus:nisi mittatur.Expectare debemus:vt mittamur: si digne ac fructuose, apostolico defungi voluerimus officio.Missos nãq; duodecĩ legimus a Saluatore.Ite,inqt,prædicate euangeliũ oĩ creaturæ.Et de septuaginta duobus itidẽ scriptum est.Misit illos binos añ faciẽ suã.Magna reuera missorũ fiducia. An eadem esse possit requirẽtium atq; extorquẽtium,vt mittãtur,non video.Non parũ tibi icũbit oneris:cũ sis post Priorẽ primus in isto monasterio.Supprioratus officiũ, supprioris pñtiam postulat in congregatione:vt sit oibus forma & exemplũ obseruationis regularis. Cõuenire ipsum oportet ante oĩa,die noctuq; ad diuinum officiũ:in refectorium similiter horis constitutis:nec permittere vt soluãtur ceremoniæ monasticæ:ac instituta relaxãtur seuerioris vitæ.Hæc si accuratissime perseuerãtissimeq; seruaueris non minus proficies exemplo q̃ verbo.Vale.Ex Fonte bono.Die.xxi.Iunii.MDI.

Ludouico Abbati Sãctæ Iucũdæ.LXXXI.

VIsus es p annos multos:firma fuisse valitudine:& ad hãc vsq;,qua diutius cõflictatus es,scabiem viguisse viridi senectute:cũ sis,naturæ ipsius munere,cõpacto corpore & robusto:cuiusmodi in nr̃o ordine paucissimos agnoui.Nũc vero nescio:an talis quisquã superfit:qui ingrauescentem senio ætatem, paribus tecum animi viribus sustineat. Quo fit vt non immerito agas frequentius gratias

tius gratias

tius gratias Deo:a quo omne datũ optimũ.& omne donum perfe&ũ.Quotum enim quéq; eiusdẽ ætatis reperias:qui non sit pallidus, tremulus lippus,obliuio sus:qui nõ aliqua demũ aut secreta aut manifesta laboret infirmitate? Precabatur poeta ille haud insipiẽs:vt daretur sibi mens sana in corpore sano.Quod vtrũq; es facile cõsecutus.De commoratione tua in Fonte bono,q; ea non tibi expediat, nequaq̃ penitus abs te dissentio.Est enim ob vetustatẽ minus cõmoda:& meo iu dicio ingrata potius,q̃ insalubris:præsertim hyemis tẽpore,ob niuiũ altitudinẽ ac frigoris vehemẽtiam.Alioquin cõsulitur senibus:vt hyeme ouium more apri ca loca & soli exposita,ac planitiẽ petant:æstate aũt ad imitationẽ volucrũ mon tes ac riuos nemoraq; adeant.Situs hic neq; siccus omnino,neq; penitus madẽs queãdmodum natura sui sunt accliuia oĩa:gaudet æstiuo præsertim tẽpore cœ/ li tẽperie.Non hic ĩmotæ ac tabescentes aquæ humorẽ noxium effumant:sed la/ psu perpetuo per prona dilabũtur.Quod multũ sanitati corporum expedit. Ini/ tium siquidẽ vitæ hominis panis & aqua.Vidisti ipse,quot senes atq; longæuos robusto ac vegeto corpore ad extremã fons hic bonus ætatẽ perduxerit.Quod, vt alia oĩa desint argumẽta,vel maximũ censeo optimi aeris signum.Incorrupta ad hæc oĩa,quæ reponũtur in vsus ad victum necessarios,facile hic cõseruantur. Et demum ne singula cõmemorem huius situs beneficia,raro hic pro numero in colentium,iacẽtes atq; ægrotos videas.Tuũ erit nihilominus semp : eã quæ tibi sit vtilior & gratior eligere mansionẽ.Nam hoc minime siluerim:existimari cali da loca magis accõmodata:& plus cõferre ingeniis:sicut corporibus vtiliora esse frigida.Et animo℞ cõmoditates nõ sunt contẽnẽdæ:ĩmo magis curandæ,q̃ cor porum.Siquidẽ torpẽtia nimio gelu ingenia & animi ac spũs cõtabescẽtes,neq; sibi neq; aliis prosunt.De mutua iter nos caritate,nihil repetendũ duco. Hoc tã/ tum affirmauerim,siue pñs siue absens reliquũ ætatis cõsumpturus sis,me certis/ sime sperare:perpetuã nobis ac maiorem indies,futuram esse cõcordiã. Vale.Ex Fonte bono.Die.xxv.Iunii.MDI. Hieronymo Priori Camaldulini.LXXXII.

Parentis tui viri sane probi & optimi obitum:cum & prouectus decesse rit,eiusq; ætatis ad quam pauci perueniunt:& munitus vt scribis omni bus ecclesiasticis sacramẽtis,ferre profecto minus moleste debes.Quin indulgendum ego non mœrori sed gaudio cẽseo:q; cum optima ac meritissima quidem fama vixerit,eademq; vita excesserit:& eo quidem tẽpore:quo par erat, ob publicam perturbationem imminentiaq; vndiq; pericula tedere potius ani/ mam eius vitæ suæ:q̃ vt diutius prorogaretur optare: christianæ pfessionis cul/ tor studiosus:& non tam annorũ q̃ morum maturitate grauis:ad eum cõcessisse existimãdus est:qui de iis,a quibus corde puro,& cõscientia bona,& fide nõ fictæ diligitur dicit.Ego sum resurrectio & vita.Qui credit in me,ẽt si mortuus fuerit viuet.Absterge itaq; lachrymas ab oculis tuis.Nõ deero ego,sicut petisti,officio meo pro defuncti salute.Hodie incipiã (nam heri demum lr̃as tuas mortis pr̃is nuntias accæpi) hostias offerre pro eius anima:in odorẽ suauitatis Domino:vt si quas terrenas contraxerat maculas:eius misericordia deleantur.Cæterum fide/ les esse moniales Bononiẽses:& queãdmodũ testatus es,Camaldulẽsi nõ peregri no & alieno viuentes ritu:lætor plurimum.A me idẽtidem pio affectu comples

ctebuntur:& primo quoq; oportuno tēpore me ad illas conferā:qn̄ tu hoc necessariū putas.Nā hoc delinitæ officio,facilius in fide ac deuotione ordinis continebūtur.Pro abbatia de Vrano,nihil prætermissum est diligētiæ.Scripsimus ad colēdissimū Protectorē:ad Marianū Procuratorē:ad Illustrissimū ēt Ducē Valentinum:ad magnificū Vitelotiū:qui libentissime pollicitus est nobis operā suā.Adhuc tñ certius aliud nō habemus:nisi q̃ nō penitus desperamus de negocio:fauētibus præsertim apud Ducē Britonoriēsibus:qui hmōi desyderio nobiscū certāt. Quod seruaueris Epi Paduani ad me lrās,in aduentū tuū:nec eas credere cursoribus volueris:ita præsertim suadēte epo:bene ac prudēter fecisti.Nā ex quo Rauēna profectus es:nullas alias abs te,neq; ab aliquo illoꝝ,q sunt Venetiis,lrās accæpimus.Scriptū qdē nobis fuisse audio.Sed cū segnius tardarent nr̄i Florētiæ lrās exigere:fuisse a cursoribus īdignabūdis dilaceratas.Expectas:qd sup terminādo negocio tuo iubeā:cū ego vicissim expectē moneri abs te,q in rē p̄ntē venisti:qd mihi faciēdū sit.Scribes itaq;,& nō sum tibi defuturus. Si emisti reculas nr̄as:cura,vt saltē Rauēnā cōuehātur.Sūt.n.nobis haud parū necessariæ.Vale.Ex Fōte bono.Die.xxviii.Iunii.MDI. Ludouico Abbati Sātæ Iucūdæ.LXXXIII.

Dem mihi retulit coram Vicarius nr̄ in suo reditu:quod tu in calce scripsisti epistolæ.Ego aūt extorquere abs te nihil vnq̄ cōtēdā.In cā tua iudicem te constituā.Si approbaueris sniām nostram,rata habebitur. Sin minus:nullum amplius ea de re tecū verbū faciam.Vulgo dicitur.Sapienti pauca.Nā nec ego is sum:qui decipere aliquē verboꝝ ambagibus cupiam:nec tu es eiusmodi:q facile falli possis.Frustra.n.iacitur rete,ante oculos pēnatorum. Habeo tibi nihilominus grām:q̃ & libēter me audis:& ambulare me in simplicitāte cordis nihil dubitas.Si quid tñ cōsilii capturus es super negocio : illū arbitror assiduis orationibus cōsulendū:quo inspirante omnia fœlicissime aggredimur: neq; facti alicuius vnq̄ nos pœnitet.Hoc tantū in præsentia dixeri,haud minus futurū te:si ita decreueris,abbatē sine titulo:q̄ sis nūc sine annulo:quē sponte hoc anno abiecisti doctor.Est.n.Abbas,pater.Et tu pro abbate,non solū ætatis verū etiam moꝝ maturitate semper ab oibus habendus es.Disceptatiunculam de situ Fontis boni,prudenter satis dissoluisti. Salubre esse coelum,sicuti re vera est,non negas.Sed iis potissimum,qui ibidem a tenero fuerint educati.Secus tamen pro uectioribus accidere:qui enutriti in vrbibus & in frequentia hominū assidue versati,in clæmentiorem alpium aerem hyemis tempore non facile pati possunt:& lōge minus locum horroris & vastae solitudinis.Accedit præterea medicoꝝ defectus:quoꝝ absentia male cōsuli pōt repētinis,sicut plerūq; cōsueuit accidere,seniorum ægrotationibus.Est ēt aliud,pp quod in Vrbe & senex & lratus cōmorari malit.Nā præterq̄ q̃ natura hoīs:quod est animal sociale,solitudinē fugit:appetens societatē cōionemq; multorum:num docti qui erudire alios ad iustitiam debent,sibi tm̄ nati sunt?defodiendūq; in terram talentū accæperūt?sicut scriptū est.Thesaurus inuisus & sciētia occulta,quæ vtilitas in vtrisq;? Tu igitur vtrunq; situm diu expertus:eliges pro arbitrio,quem tibi magis cōducere intelligis:præsertim cum non locus sanctificet hominem : sed homo locum:& vbiq; seruiatur vni Domino,vni regi militetur.Vale.Ex Fonte bono.Die.iii.Iulii.MDI.

Petro

Petro Barrotio Episcopo Paduano.LXXXIIII.

c Onuenit me apud Fontē bonum Bernardus Portinarius,ciuis Florentinus.Hic a tenero lr̃is deditus:ad hãc vsq; ætatē in eisdem domi versatus est.Cum aũt ad studia doctrinæ flagrare eius animus atq; accendi videatur indies:nõnullaq; sibi in patria cõmorãti repugnẽt:quo minus compos fiat voti sui:suasu amicoꝝ,peregrinari Paduæ p annos aliquot hac de cã cõstituit: ductus tũ vrbis tũ præceptoꝝ ac doctorũ illustriũ autoritate.Et qm̃ exhausta domus frequẽtibus tributis,quæ publicitus ob tuẽdã patriã exigũtur,sũministrare ei victui necessaria egerrime põt:pressus rei familiaris inopia,cogitur opē abs te atq; auxiliũ implorare.Audiuit.n.eos qui in collegiũ Sãcti Antonii admissi fuerint,alieno sumptu viuere:& magno suo cõmodo ingenia excolere.Quod cũ & ipse imprimis cupiat te autore cõsequi:sine cuius cõsensu recipi posse neminē intellexit: orauit me impẽsius:vt pro vetere nostra amicitia se tibi arctius cõmendarē.Negare non potui adolescenti optimæ indolis,& ingenue ac liberaliter educato:qđ honeste postulauerat.Erit mihi pgratũ,si ĩ memoratum scholarium cœtum:non tam mea apud te intercessione,ipsum admittẽdũ curaueris:q̃ suo merito. Siqdē adhuc puer plurimũ delectatus est religiosoꝝ consuetudine:atq; auditione verbi Dei:& diuinarũ scripturarũ lectione.Audio ipsum iãpridē genesim totã edidicisse,ac memoriter recitasse.Poterit facile,te præsertim illũ adhoc excitãte,nõ solũ in aliis liberalibus artibus,quæ nõ erudiunt ad iustitiã,verum ēt in sacris theologiæ studiis proficere:& in lege Dñi meditari die ac nocte.Vale. Ex Fonte bono. Die.xiiii.Iulii.MDI.

Frãcisco Picolhomineo Cardinali Senẽsi Prote.LXXXV.

d Ecreuisse audio Venerabilem sacerdotem Antonium Manilium renunciare beneficium Vincareti,nostri ordinis,sibi cõmendatũ filio Ferragani,qui cum iis litteris,aditurus est amplitudinē tuam. Et ea quidem lege:vt accæpto Camaldulensi habitu præficiatur monasterio.Rarissimi hoc tẽpore,res exẽpli,admirari me cogit:vnde hic spiritus Dei bonus hominem impulerit::vt quod strictissime per alios retineri consueuerit:hic vltro censuerit condonandum. Cõfirmet hoc Deus,quod operari cœpit in eo:ad incrementũ ordinis: aut saltem ad cõpensandam iacturã,quam quotidie facimus,beneficiorũ rapina. Si qua in re tua indiguerit intercessione,oro ne desit dignatio tua.Beneficiũ hoc in Flaminia situm,nunq̃ vidi.Audiui tamen multis id laudibus extolli:tum situs amœnitate,tum cõmoditate ad peragendam in illo regularem vitam. Erit itaq; hoc tibi negociũ,vt petimus,curæ.Vale.Ex Fonte bono.Die.xvii.Iulii.MDI.

Ludouico Abbati Sanctæ Iucundæ.LXXXVI.

g Rauiter sane ac moleste tuli,valitudinis tuæ nuntium.Siquidem laborare te audio febricula tertiana.Præter omnem meam opinionem,hoc tibi modo accidit.Mũdatus enim pauloante scabie:facta carne tua sicut caro pueri paruuli:putabaris indixisse exilium malæ valitudini:proculq; relegasse omnē langorem atq; infirmitatem.Verũ tristatus repentino nuntio, cœpi mox solatiũ admittere:Vbi certior factus sum,te optimo prudẽtissimoq; cõsilio rediisse Florentiã:vt medici ac ministroꝝ cura facilius cõualescas.Patiẽter præterea te ferre accæpi accessiones febris:& bono esse aio:quæ sunt sine piculo ægrotãtiũ signa,

Quare & si minime indigeas adhortationibus nostris:quia tamē q amat timet: caue obsecro,ne quid iniussu medici facias. Subde te illi haud secus q̄ prælato,& mandata eius obserua:vt sic acceleretur curatio tua. Nos q̄n absentes aliud non possumus,ad fores diuinæ clemētiæ pro tua incolumitate pulsamus:& aliis idē/tidem faciendū iniunximus. Dominus enim percutit & sanat:& ab ipso vtriusq; hominis medela quærenda est. In momento:in ictu oculi,ab ipso potes audire. Surge:& ambula. Quod vtinam:sicut re vera optamus,fiat. Vale. Ex Fōte bono. Die.xviii.Iulii.MDI.

Hieronymo Priori Camaldulini. LXXXVII.

s I respondere voluero lrīs tuis,quas heri accæpi:erunt mihi ea fere om/nia repetēda:quæ tribus meis nouissimis epistolis ad te cōscripsi. Quē vt deuitem laborem,complura prætereo silentio. Illud tecum ægerrime fero:q; non defuerit in monacho adeo improba temeritas,atq; insolens contēptus ho/noris monasteriorum illorum:vt Decemuiris etiam detegenda putauerit fratrū flagitia:aut certe sit ausus apud eos criminari innocentes. Sed esto vera detulerit. Nunquid illi ordinarius iudex defuit: vt ad sæculares magistratus currendum delegerit? Mala nimirum mens:malus animus:& qui non solum odisse fratrem, verum etiam totum ordinem,cui maculam adeo turpi infamia intulit,nefario ac detestabili ausu prætulit. Neq; enim fieri potuit:quin eo vulgato crimine,scan/dalizati fuerint multi:qui quod de vno delatum fuerit,de multis quoq; opinatu/ri sunt. Est enim corruptissimus fere hic omnium mos: vt faciliores detractori/bus aures,q̄ laudatoribus præbeamus. Potuit miser,si de mala sibi fratris conuer sation constabat,corripere eum prius inter se & ipsum solum. Si nihil ita profe/cisset:adhibuisse debuit vnum vel duos testes. Et demum dixisse ecclesiæ, & capi tulo congregationis. Posuerunt iampridem nostri illi carnem brachiū suum:& a prælatis ordinariis recesserunt corda eorum. A boue maiori discit arare minor. Relicto canonico iudice adeunt magistratus:vt irregulariter laicorum subeūtes vltro iudicia:fiant opprobrium hominum & abiectio plebis. Sed vtinam sapiāt, & intelligāt:ac nouissima prouideāt. Gaudeo peruenisse Venetias incolumē cū lrīs nrīs,quē p hos dies misimus,monachū. Per ipsum,cuius reditū præstolamur,si me certiorē feceris:qd mihi in tuo negocio agēdū sit:enitar satisfacere votis tu/is. Neq;.n.te aliud petituȝ existimo:q̄ qd & tibi fas sit reqrere:& mihi adimple/re. Vale. Ex Fonte bono. Die.xix.Iulii.MDI.

Venturæ Vicario. LXXXVIII.

i Gnoraui tam diu,iuisse abbatem ad balnea:donec inde reuersus est. Re/cidiuam eius post reditum,ex tuis heri litteris agnoui. Periculosiorem hanc arbitror,priore infirmitate. Solet enim ea esse peior radice. Quia tamen scribis,medicos bene sperare:vt citius conualescat,nos quoq; tecū opta/mus. Leonis cōuersi obitum,non adeo moleste tuli. Nam cū longæuus admodū decesserit,& honestam semp ac piā in eodē monasterio pseuerātissime vitā duxe/rit,dubitare nō licet ipsum per tēporalē hanc mortē ad imortalitatē trāsisse:me/ruisseq; vt in suo excessu occurrerit sibi Archāgelus Michael:detuleritq; eius ani/mam in paradisum voluptatis & amœna pioȝ loca:a cuius cœnobio per tot an norū curricula nunq̄ defecit. Obdormiat in Dn̄o:cūq; Leone de tribu Iuda radi/ce Dauid perpetuo conquiescat. Taurisinæ abbatisse mortem ante cōplures men ses intellexerā.

ses intellexeram. Substitutionem sororis Ceciliæ in eius locum, ad hesternā vsq; diem penitus nesciui. Et seruasse te legem probamus, vt secundum nouam capi/tuli generalis constitutionem, ad triēnium ipsam cōfirmaueris. Si fuerit, vt spera mus, maternarū traditionū emulatrix: vltra triēniū administrabit. Vale. Ex Fōte bono. Die. xxv. Iulii. MDI. Dominico Mauroceno. LXXXIX.

h Ortatus est me Victor nepos tuo nomine: vt me Venetias cōferrē: de/fensurus coram cām meā, aduersus discordem cōgregationem illā. Spe ras siquidem fore: vt facilius me præsente ad cōcordiam reuocetur: aut victa ra/tionibus ad deditionē cogatur. Iudicium tuum vtpote grauissimum in omnibus semper magnifeci: neq; hac in re aspernandū & contēnendū duco. Persuaserā tñ mihi melius esse: vt apud iudicē ordinariū discuteret negociū. Ita enim fore: vt semotis vtrinq; fauoribus: liberius inter ptes ferēda esset sñia: & laicis tolleretur occasio murmurādi: quos faciles expertus sum ad criminādū religiosorū conten tiones. Quasi vero nusq̄ legatur: factā esse cōtentionē inter discipulos Iesu: qs eo rum videretur esse maior: Hoc itaq; potissimū cōsilio distuli venire ad eos: ne si coactus purgare falso mihi obiecta, verbū aliquod proferrē: quo carpere īgratos licet filios ēt suo iure videretur pater: essemus vtriq; fabula in populo: Cur aūt il li deuitēt iudicē ecclesiasticū: & pro muro cōtra me vtūtur senatus ac Dñii patro cinio: tu pro tua expende prudētia. Nōne a veritate se esse alienos demōstrāt: qui multitudine se armauerūt? Reiiciunt caput suū: vt monstro similes acephali p/maneant. Et qui sine me tanq̄ sine vite palmites proficere ordinario iure nō pñt: mecum dedignātur fructum ferre in religione: vt præcisi a capite altare statuant cōtra altare. Sicq; professores humilitatis de dignitate cōtendūt: & cum legant: nō sint in vobis schismata: cōtēpta societatis cōione dissidia fouent: vt nō temere cōpellar vsurpare apud te propheticū sermonē. Filios enutriui & exaltaui: ipsi au tem cōtemnētes spreuerūt me. Cæterū ne progrediar lōgius: mihi plurimū satis/faceret excelsum Dñium, si pro suo cōsueto rigore iustitiæ, nostrā hāc dissensionē ad ordinarium reiicerent iudicem: atq; a religiosorū litibus auditum auerterent. Quod si secus fecerit: certissime sibi psuadeat, me nihil aliud cupe, nisi concordiā nisi pacē, nisi totius nostri ordinis reformationē. Quod sperare nequaq̄ licet: nisi (quēadmodū per qngētos annos extitit) fiat ēt modo vnū ouile & vnus pastor. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxvi. Iulii. MDI. Petro Delphino. XC.

q Vod existimas gratas mihi semper esse litteras tuas: nō falleris opinio ne. Atq; vtinam ea mihi afferrent hoc tempore: vt nuntiorum diuersita te esse etiam possent gratiores. Bella, tumultus, seditiones, deuastationes agrorū, direptiones vrbiū, atq; īminentia semp fere pericula denūtiant. Quādo erit hæc mutatio dexteræ excelsi: vt profligatis ac deuictis in manu potēti, & brachio ex/tento gētibus, pacificatā oīno christianam rēpublicam & cōcordem factam signi ficent? Et quidē si rerū dispositionē attendas: sperare id sero licet. Sin aūt Dei po tentiam tecū reputes: cū non sit abbreuiata manus Dñi, vt nō possit saluare: etiā propediē iucundū huiusmodi nuntiū afferre ad me poterunt litteræ tuæ. Vbi enī ei placuerit: impabit vētis & mari: & fiet trāqllitas magna. Nō stet modo p nos: sed humiliemus illi aīas nostras: & cōuertamur ad Dñm Deū nostrū: quia beni/

gnus & misericors est,& præstabilis super malitia. Vbi nos viderit,non in arcu neq; in hasta,non in multitudine equorũ,aut bene instructarũ nauiũ,sed in emendatione malarum actionũ,sed i mutatione vitæ nostræ,sed in eius pietate misericordiaq; cõfidere:crede mihi,qa nõ vana fides:cõtinuo auferet bella vsq; ad extremum terræ:arcũ conteret & cõfringet arma:& scuta cõburet igni:aut certe cõflari iubebit gladios in vomeres,& lanceas in falces:ne permittet leuare gentem contra gentẽ gladiũ,nec exerceri vltra ad prœliũ.Cœli mutatio prodesse poterit Duci:quẽ scribis Paduam cõcessisse ob malã valitudinẽ.Senex est,ac plenus dierum:& de quo facile credi possit,vt ei haud multo post canẽdũ sit receptui.Prorogari illi vitam cupio:si tñ saluti tum suæ,tũ patriæ expediat.Octogesimũ iã annum excessisse ipsum audio.Et de huiusmodi scriptũ est.Dies annorũ nostrorum in ipsis septuaginta annis.Si aũt in potentatibus,octoginta anni:& amplius eorum labor & dolor.Non eam apud nos annonæ abũdantiam pollicetur messis:quam scribis apud vos esse.Sed quãdo non in solo viuimus pane:non sinet nos propterea deficere in via:quia multa hominum milia,pauculis panibus paucioribus piscibus satiauit.Vale.Ex Fonte bono.Die.xxix.Iulii.MDI.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.XCI.

q Vantum me oblectassent lræ tuæ:si queadmodum sanus & incolumis multis ante diebus eas cõscripseras:ita ad eam vsq; diem,qua Prior Veronæ ipsarũ lator Venetiis discessit:in ea corporis habitudine perseuerasses? Retulit aũt idem mihi:te in profectione sua malã incidisse valitudinẽ:& febre vexari. Contristauit me admodũ inopinatus nuntius:& multo animũ mœrore cõpleuit.Quãuis enim Paduæ nõ desint medici peritissimi:nec desyderare te ministros oporteat,qui lecto assistant:sine metu tñ ac solicitudine tantisper esse nõ potero:donec factus fuero certior:aut te cõualuisse penitus:aut saltẽ sine periculo ægrotare.Interea qñ aliud nequeo:non intermittã orare pro te:& implorare opem a cœlesti medico:qui pcutit,& sanat:qui erigit elisos,& illuminat cecos:vt saluum te esse iubeat:dicatq; clæmẽter ac pie.Surge & ambula.Vnde acciderit:aut cuius culpa:vt cõplures vtriusq; nostrũ litteræ neutri redditæ fuerint:suspicari aliquid possum:certus esse nõ possum.Obsessa per hos mẽses non semp barbaris fuerũt loca,per quæ tabellariis iter est:vt cũ iis totiens intercipi litteræ debuerint.Et q fraudulenter ẽt eas detinuerit,aut dilacerauerit:non facile de nostris quispiã mihi succurrit.Quid.n.ad eos attinent:quæ inuicẽ scribimus?Quando tñ deperditis litteris supersunt scriptores:benedictus Deus.Dudũ mihi significatum fuit ab iis:qui transcribẽda curant opuscula Leonis Baptistæ,pene ea fuisse absoluta. Tãtum reliquũ esse,vt emẽdarentur ac recognoscerẽtur:ne forte scriptor incaute aliquid omiserit.Qua vero mercede trãscripta fuerint,& castiganda mox sint,non plane itellexi.Tu vero ne sis pro ea re solicitus.Tuis sumptibus cõfectũ est opus:qm̃ mea omnia tua sunt.Si tibi pro voto satisfecerint:non te meũ,vt scribis,sed me tuum fatebor debitorẽ.Quod onerum magnitudine,& exactorũ duritia,coactus sis vendere bonã equorũ tuorũ partẽ:& propterea reuisere ecclesias tuæ diocesis nequeas:nõ eris negligẽtiæ arguẽdus:si quid interea illarum rectores corrigendum adauserint.Vacas culpa,pro bona volũtate:& ad impossibile non teneris.Expertus

ris. Expertus sum & ego vtrunq; aliqñ: quis per Dei gratiam non mõ. Per annos nouem delatum est ĩmunitatibus Eremi: cũ antea non iumẽta modo, veꝝ etiam prædia vendere me oportuerit: excisa ad malorũ cumulũ, magna ex parte abie/tum sylua. Gaudentes tñ hoc priuilegio vel sic ægerrime viuimus, ob incredibi/lem factã proxime præterito bello bonoꝝ nostroꝝ iacturã. Ea nimirum multoꝝ simul tributorũ, quæ antea persoluerim, excedit summã. O ferreum sæculũ. Redi bit ne aureum supstitibus nobis? Cardinalis Sanctæ Mariæ in porticu obitũ, iam pridem intellexi. Fuit sane vir diuitiarũ: quarũ maluissem ad maiorẽ promeren/dam Dei gratiã, anteq̃ dormisset somnũ suũ, ipsum fuisse dispensatorẽ: q̃ consti/tuisse te cũ aliis octo executorẽ. Ablata a Decemuiris prætiosissima quæq;: execu tionis ac dispẽsationis laborem abstulerũt vobis. Sepultum postmodũ illum au dio magna exequiaꝝ pompa: apud Sancti Marci ædem: cuius cadauer in sacra/rio illo angusto & turpi cuiusdã sacelli templi tui iacuisse insepultũ scribis, p mul tos dies. Sacerdotia eius cõplures ditauerint: quæ plurima & pinguia solus posse derat. Qui velocius cucurrerint: vt plus offerant: caueãt ne impingãt: atq; offen dant ad lapidẽ pedem suũ. Tenuit per ãnos circiter quadraginta abbatiã de Vra/no nostri ordinis, apud Britonorum in flãminia, haud exigui prouẽtus. Eã cõmẽ datam fuisse accæpimus cuidam epõ: in castris Pontificiis sub Valẽtino militãti. Nullius tñ noĩe adhuc possessio capta est. Tentauimus aliquid, amicorũ intercess/sione. Annuat votis nostris Dñs ad reformationẽ destituti monasterii, & ruinam vndiq; minantis. Sperãs te leuatum esse egritudine, prolixius scripsi. Alioqn pa/rum prudẽs fuissem, si nõ habuissem infirmitatis rõnem. Velit Dñs: vt adeo te ro bustum hæc epistola inueniat: vt breuissima tibi videatur. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxix. Iulii. MDI. Frãcisco Picolhomineo Cardinali Senẽsi Protecto. XCII.

[s] Oliciti sumus pro abbatia Sãctæ Iucũdæ ægrotãte abbate, vti nobis re latum est, grauissime. Scripsi Mariano Procuratori: quẽ in eius locum, si obierit, sufficiendũ putem. Si necesse fuerit: nõ desit pietas tua solitis fa/uoribus: vt cõsulatur indemnitati ordinis: & obsistatur rugiẽtibus præparatis ad escam. Tot mõ mutationes, tot cõuersiones fortunæ exaudiuntur: vt nihil minus vitio detur, q̃ rapina bonorũ alienorum. Hanc inuexit licẽtiã in eos, qui christia na professione cẽsentur: auaritia idolorũ seruitus: & inexplebilis cumulãdi ac the saurizandi cupiditas. Hac. n. de cã christiano amisso noĩe merito efficimur idola træ: qñ qui sunt Christi, carnẽ suam crucifixerunt cũ vitiis & cõcupiscẽtiis. Hine nimirũ crebræ principatuũ ac regnoꝝ translationes: hinc beneficioꝝ ecclesiasti/corum inuasiones: hinc maloꝝ omnium origo & fons: vt beati imprimis hoc tẽ pore sint cẽsendi: qbus cõtigit nihil hẽre, quod sibi eripi possit. Vale. Ex Fõte bo/no. Die. v. Augusti. MDI. Archipræsbytero Sãctæ Reparatæ Castricarri. XCIII.

[r] Etulit mihi Mattheus Prior: qũo in militiam profectus frater tuus occu buerit: relicto tibi, sicut amantissimũ germanũ decet, vehemẽti sui desy derio. Verum qñ ita accidit: vt ĩmatura morte decesserit, & tanq̃ vis fla. mæ aquarũ multitudine fuerit oppressus: ferẽda est hæc sors æquo animo. Nõ. n. sicut mors æquat oẽs: ita idem est omnibus genus mortis. Hoc te pro tua pru/dentia longe ante animaduertisse arbitror: ac tecũ frequenter animo reputasse. Et

minus ferire solent iacula:quæ præuidentur.Non fui certe & ego a dolore immu/nis,tui præsertim gratia:qui es fratri superstes:& dulci eius priuatus cõtubernio. Pro defuncto admonemur orare magis q̃ lugere:cum reuocari in lucẽ nullo hu/mano possit ingenio.Hec enim est sancta & salubris cogitatio:vt a peccatis sol/uatur.Hoc nos quoq; pietatis munere vti,ne pigeat.Cæterum cõmẽdamus tibi eundẽ Mattheũ Priorem:qui plurimum in te cõfidit.Vbi in rebus ad ordinẽ per tinentibus fauore ipsum prosequi potueris:hortamur ne desis : & vtrunq;:simul cumulatius tibi deiunxeris.Vale.Ex Fonte bono.Die.vi.Augusti.MDI.

Ludouico Abbati Sanctæ Iucundæ.XCIIII.

q Vod conualescere incipias:quæ res fuit mihi semper optatissima indi/ces sunt lr̃æ tuæ manu propria cõscriptæ.Vt roboreris indies magis:& precamur pro te Dñm:& hortamur te per Dñm:vt omnẽ adhibeas curam. Im/pera,vt facis,tibi ipsi,& curanti medico pare:vt adhuc mecum sis,& mecũ labo/res.Si appropinquasti ad portas mortis:non meis vt tu putas orationibus,non es eas ingressus:sed Dei miseratione ab eisdem reuocatus es.Adiiciat tibi ad vi/tam,vltra annos Ezechiæ Regis:idq; ad salutẽ vtriusq; hominis.Longior mor/bus & grauior,recuperare citius pristinas vires non sinit.Multum tamen prodest infirmo cuiq; qui superare valitudinẽ cupit:vt ab oĩbus cõtrariis se abstineat:sed lõge magis,vt a Deo quærat medelã.Probo,q; Romualdũ monachum,benigne in capellanũ admiseris.Si se bene gesserit:erit tibi cõmẽdatus.Vale. Ex Fonte bo no.Die.viii.Augusti.MDI.

Antonio de Monte Auditori.XCV.

q Vem mihi cõmendasti:non fuit (sicut scribis) tuarum lr̃atum lator:vi/susq; est minus cõfidere in tua intercessione,q̃ debuit.Missus est alius : q pro eo supplicaret:qui exploraret,q̃tum deferrem cõmendationi tuæ:& vtrũ in iudicio,an in furore,arguere apostatã decreuissem.Quasi vero,aut tu aliquid pe/teres,quod merito penitus reiiciendũ foret:aut ego nunq̃ legerim: Calamũ qua/satum non cõterendũ:& limũ fumigans non extinguendũ.Apostatauit hic certe ab ordine Camaldulensi:& abiecto candore,nigredinẽ induit:scãdalizatis haud parum fratribus suis.Atq; vtinã nõ tam corporis,q̃ animi habitum ĩmutauerit: nec induerit maledictionẽ sicut vestimentum.Vtinam profectus a patre in regio nem lõginquã,a seipso quoq; nõ recesserit:coactusq; sit pascere porcos,eos vtiq; quos in sordibus viuentes,in mare huius mũdi præcipitat diabolus.Verũ qñ re/diisse affirmas præuaricatorẽ ad cor:subiisseq; eũ pœnitentiã errati sui:ac ppea ei parcẽdũ existimas:veniat ad me:& experietur te ipsa:me tui præsertim gr̃a , qui ipsum singulari cõmendasti pietate,longe mitius cũ eo acturum,q̃ pro meritis. Horrorem carceris (quã excipiendam pœnam cupit) parũ vereri põt:habẽs in tercessorem apud haud oĩno in clæmentẽ patrem:æquissimũ orbis iudicẽ:& no stræ religionis patronũ studiosissimũ.Deniq; te deprecante , merito vel inclusis aperiendus foret carcer:qui tam sedulo,vt accæpi,dedisti operam:vt obsessum a fugientibus præparatis ad escam ad monasterium Carcerum iter,liberũ atq; ap/tum nobis pateret.Pro qua sane re,immensas tuæ dignationi gratias agimus.Et vt post hac eundem te nobis præstes:nõ es (vti mihi certe persuadeo) pluribus obsecrandus.Vt autem ad commendatum mihi abs te monachum redeam:huc

me adeat:

me adeat:& cognoscet,me nō modo non scæui iudicis,sed ne seueri quidem pa/
tris personam gerere.Vale.Ex Fonte bono.Die.xviii.Augusti.MDI.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori.XCVI.

q Vem mihi cōmendauit mense decembri Bernardū sacerdotē dignatio
tua:nudius tertius me tandē conuenit.Perlectis litteris,cōtinuo petenti
annui:tum cōmendantis autoritate ac veneratione,qui iubere cum potuerit,in/
tercessorem se præbuit:tum ipsius cōmendati humilitate ac pœnitētia:q prostra
tus,suæ incōstantiæ ac leuitatis veniā petiit.Rediisse ad corvisus est:doluisseq́,ꝙ
relicta eremo ad sæculū sit reuersus.Credo hanc animi imutationem,ex diuina il
li admonitione contigisse.Memento,inquit,vnde excideris:& age pœnitētiam:
& prima opera fac.Cōfirmet Dñs:quod operari in illo dignatus est: vt expertus
semel tranquillitatē ac securitatem vitæ solitariæ,perseueret in ea:nec amplius se
vrbanæ conuersationis tumultibus ac periculis exponat.Quantū ad me attinet:
tutius duxi,reddēdā esse misericordiæ nimiæ,q̄ seueritatis rōnem:gauisusq́ sum
in Dño:ꝙ inuenerim ouem meā,quæ perierat:ꝙ redierit filius:q profectus fue/
rat in regionem longinquam.Vale.Ex Fonte bono.Die.xx.Augusti.MDI.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.XCVII.

l Aetificasti me mirum in modū optatissimo nuntio,expectatissimis lit/
teris.Ignorabam q̄ppe vtrum vel leuius ægrotares:& penitus te ēē ex
mala confirmatū valitudine,tuæ me prolixiores lr̄æ certiorem fecerunt. Benedi
ctus Deus,pater misericordiarum,& Deus totius cōsolationis,qui percutit & sa/
nat:qui nō reiicit preces,pro tua liberatione supplicantiū,qui cōsuluit gregi,tuæ
curæ demādato:ne amisso vero pastore,cōmendādus forte esset lupo rapaci:qui
dispergeret,quæ tu cōgregasti.Paratū te quidem fuisse ad demigrandū,ad intro/
eundum in potētias Dñi:nihil dubito.Sed salua sunt tibi tua præmia,in cœlo re/
posita.Nec festinare ad illa magis debuisti:q̄ cum coepo tuo dicere.Dñe si adhuc
populo tuo sum necessarius,non recuso subire pro eo labores:fiat voluntas tua.
Nam esto tantūdem tibi supersit itineris,q̄tum pegisti:nōne id breue spatiū dila
tionis existimādū est:ac tanq̄ dies hesterna,quæ præteriit?Prosint itaq́ tibi & in/
stauratæ & auctæ vires:vt diutius te perfruātur,qui tuo indigent patrocinio tua
cura. Deniq́ vt pro me loquar,dimidium tui in cœno relinquēs,vt tu celerius
reponereris in cœlo:nō æqua lance partes ponderasti:nec pro toto æque solici/
tus extitisti.Orationes ego quidē pro retētione tua:ne citius tollereris a nobis:fe
ci sine intermissione.Nō tñ ego,illarū meritis primas partes,vt tu putas,tribuo.
In celebri ciuitate,in medio populi tui studiosissimi,de quo eras q̄ optime meri/
tus,iacentē antistitem:eiusdē erexisse lachrymas ac preces,certissimum existimo.
Si quid tñ & ego cum subiecto tibi populo & clero coopatus sum:vt reuocareris
ab ingressu paradisi:veniā dabis.Quāuis mihi pro tali culpa,ægre subire vlla po
test pœnitētia.In itinere positus,& visitationibus amicorū interpellatus:nō pos/
sum tibi prolyxius scribere.Opuscula Leonis Baptistæ ad te erat laturus ciuis q/
dam Florentinus cū lr̄is nostris,quē ēt tibi ab eo requisitus,cōmendauerā.Spero
si nōdum ea accæperis:paulopost futurū te cōpotem voti tui. Sūmam pecuniæ
pro opusculis persolutā:qm̄ partem ego partem quæstor noster Camalduli Flo/

rentini exposuit:re vera ignoro.Ex quo non vis mihi quicq̃ debere:nisi vt inui/
cem diligamus:ex medico cui hãc demãdasti curam,certior fieri poteris. Anteq̃
mouerẽ ex Fõte bono,lr̃as ab Auditore sacri palatii accæpi.Ei cõtinuo rn̄sum de
di,admissa petitione,quã postulauerat a me.Hac occasione cõmẽdaui ei arctius
causam Carcerũ:quod & alias sæpius fecerã:& reuersus domũ,tum litteris,tum
forte coram,idem facturus sum.Vale Fauentiæ.Die.xxvi.Augusti.MDI.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.XCVIII.

q Vod restitutum te iteratis lr̃is affirmas in meliorẽ corporis habitudi/
nem,q̃ prius habueris:lætor admodũ : Quod ex frequẽti epistolarum
tuarum missione,ita esse,ex me ipso coniicio. Neq͂.n.dictare infirmus lõgiores,
& crebras lr̃as põt.Quod vero peius hẽre videaris , q̃ quo tẽpore grauissima i/
firmabaris valitudine:idq͂ propter occupationũ magnitudinem:credo tibi per
suasum esse,vacare te curis nõ posse:donec sanus epatum gesseris. Ferendum est
tibi iugũ Dñi:quod semel subiisti.Neq͂ propterea optãda erit tibi celerior demi
gratio,vt sis cum Deo:cũ idem tibi in eo patiẽter deferẽdo queat contingere.Vt
iumẽtum,inquit,factus sum apud te:& ego semp tecũ.Faciente igitur Dño apud
te mãsionem:dissolui licet cupias,& esse cum Christo:vbi ppetua animi perfrua/
ris trãquillitate:ne miteris,q͂ exauditæ fuerint pro reuocatione tua orantiũ pre/
ces.Non enim vt sine Christo Dño esses,restituta est tibi corporis sanitas:sed vt
nõ derelictus ab eo,qui pollicitus est,se futurũ nobiscũ oĩbus diebus vsq͂ ad con
sumationem sæculi:tu quoq͂ cõmissum tibi nõ desereres gregem.Expectãdi tibi
sunt termini:qui præteriri nõ poterũt:nec de statione exeundũ iniussu principis.
Personare tibi in auribus illa Saluatoris verba:sæpius arbitror.Modicũ,& vide/
bis me.Nam nihil esse in hac mortali vita,diuturnũ põt.Laboras sustinens. Sed
memẽto,qm̄ reddet Dñs mercedẽ laborum Sãctorum suoꝝ.Hac spe recreatus,
grauiorẽ quam sentis animi ægritudinẽ,leuiorẽ efficies.Et cum bonũ certamen
certaueris:cursum cõsumaueris:fidẽ seruaueris:tunc repositã tibi coronam acci/
pies.Volumen Leonis Baptistæ nudius tertius Florẽtino illi ad te perferẽdũ de/
di.Erat enim postridie hinc profecturus,cũ binis ẽt ad te lr̃is nostris. Nõ ero ic/
circo imptæsentiarum longior.Pecuniã,quam tanto studio mihi restituendã cu
ras:numerari iubebis Petro Corbolo ciui Florentino,Venetiis degenti,ac mihi
optime cognito:& ipse per trapezitã mihi Florentiæ eã reddi mandabit. Ex me
dici tui litteris summam intelliges.Bernardũ,Orbisio restitutum,tibi cõmendo.
Variam expertus fortunã,forte mutabitur in virum alterum . Quod plurimum
opto.Si secus audieris:argues eũ durius,iure tuo.Nõ enim facile collidetur:vbi
tu supposueris manũ tuam.Vale.Florentiæ.Die.xvi.Septembris.MDI.

Iacobo Monacho Sancti Michaelis Murani.XCIX.

i N itinere dudum positus,atq͂ in visitãdis monasteriis diutius fui occu
patus.Tardius iccirco tibi respõdeo:cũ tu mihi sæpius scripseris. Noui
tii ad professionẽ admissi:sicut spũali militiæ ascripti sunt:ita vota sua Dño red
dant:neq͂ declinent ad dexterã siue ad sinistram.Ferrariensis de quo scripsisti,to/
tiens antea,& modo nouissime in istud cœnobiũ ex nostra solitudine recæptus:
sibiipsi imprimis nocuerit:si de primo ordinis oblocutus fuerit loco. Non est in
eremo

eremo nr̃a,ficta vitæ regularis atq; eremiticæ obſeruatio. Aſſuetus hic bonus vir, vti eſt natura verboſus multũ loqui:& ſuo arbitrio nõ alieno imperio viuere,fuit ſolitudinis ac ſeuerioris huius ĩſtituti ĩpatiens. Voto ſe obſtrinxerat:actꝫũ in eadem Eremo reliquũ ætatis. Qua cõſciẽtia ſe inde proripuerit: viderit ipſe. Maioris duritiã accuſauit non ſemel:qm̃ nõ fuerit paſſus (quod dandũ eſt laudi) ipm̃ remiſſius vitã ducere:ac ſibi nimium indulgere. Siqs.n.ĩfirmatur in Eremo:huc deſcendẽs in Fontẽ bonũ curatur diligentiſſime. Quod & ipſe bene expertus eſt. Alioqn non facile ibidẽ cũ aliquo diſpenſatur:ne diſtrictus ille eremiticus rigor, qui per qngẽtos & eo amplius annos pſeueranter viguit: vlla ex parte diſſipetur atq; ſoluatur. Hũc morẽ eremi improbãs ſeipſum arguit impatiẽtiæ:ꝙ nimis arduum arripuerit inſtitutũ. Mutinẽſem nihil minus cogitare arbitror:q̃ vt ad vos demigret. Amatur ab iis,cũ quibus nunc degit:obſeruatur:colitur:lõge magis:q̃ vt idem ſperare apud vos queat. Defuncto Venetiarum Duce vigeſima prætenti menſis die:cupio vt ei deferatur principatus:qui curã imprimis habiturus ſit,& ſeruãdæ iuſtitiæ & tuendæ atq; augẽdæ libertatis. Cuius potiſſimum euenerit culpa:vt prioratus Veronẽſis tot vexetur impugnationibus:tot Priorũ mutationes patiatur:nõ mihi plane ſuccurrit: Niſi ꝙ ab initio male ordinatã rem,haud temere tot inordinata ſubſequũtur. Decreuit ſenior renũtiare bñficio. Sed cũ elegiſſet pro ſuo captu nõ ſaniore amicorũ conſilio,qui foret ſubſtituẽdus:paulopoſt fraude circũuentus eſt ab ingrato,ac decæptus omnino:tradito prioratu ſacerdoti ſæculari. Et iactus ſemel in puteum lapis,non facile inde educitur. Vale. Ex Fõte bono. Die.iiii. Octobris. MDI.

Cæſari Epiſcopo Amerino. C.

P Oſteaq̃ factus ſum certior:iuſſiſſe dignationẽ tuam,viſitari monaſteriũ noſtrũ Sãctæ Chriſtinæ Bononiæ per ſacerdotes ſæculares:dataq; illis fuiſſe ptãtẽ corrigẽdi moniales nr̃as,cõiiciẽdiq; in vĩcula,ſcæuiẽdiq; ĩ illas,tanq̃ ĩ ouiculas ſine paſtore:& miratus ſum valde,& moleſtiſſime tuli. Miſſa ẽ ſiqdem falx ĩ meſſem alienã:violatis exẽptionibus,& priuilegiis nr̃is apoſtolicis:nullaq; hĩta libertatis Camaldulẽſis ordĩs rõe. Spamus hãc iniuriã:quã maximi facimus haud quaq̃ inultã eẽ paſſuꝝ,Protectorẽ nr̃m colẽdiſſimũ apud ſũmũ Põtificẽ:cũ ab oĩ diocceſana,& quorũcũq; ordinarioꝝ iudicũ,ẽt epoꝝ atq; archiepoꝝ iuriſditione,ſacer hic ordo nr̃ penitus ſit exẽptus. Quas vero impræcationes Põtificũ violatoribus libertatis nr̃æ,eadẽ priuilegia effulminẽt:qbus illos cenſuris inuoluãt:cõtremiſco cũ lego. Quãobrẽ ſignificãdũ duxi dignatiõi tuæ:ne forte p ignorationẽ ĩmunitatũ nr̃arũ,hoc factũ ſit,aut maloꝝ ſuggeſtiõe:vt cura illius cœnobii,mihi licet ĩmerẽti atq; indigno,tradita libera relinquat̃. Nemo certe,me melius agnoſcit oues meas. Mihi ĩcũbit onus reddẽdæ pro eis rõnis,in die iudicii:ſi nõ fuero paſtor bonus. Nõ poſſum ppea nõ cõpati victis illis,& qdẽ ĩnocẽtibus. Memẽtote,inqt Paulus,vinctoꝝ,tanq̃ ſimul victi. Si mihi facultates ac ſubſtãtiæ terrenæ auferrẽt̃,forte ab eodẽ apoſtolo admonitus,rapinã bonoꝝ meoꝝ cũ gaudio ſuſciperẽ. Opprimi ãt ordĩs libertatẽ:& dillacerari ab extraneis gregẽ meũ: ẽt ſi voluero,pati ñ poſſũ. Cõfido de tua pietate:ꝙ de iuribus nr̃is edocta,& rõnibus euicta:iubebit relaxari victas nr̃as:& poſt hac ñ mõ ñ aduerſabit̃,veꝝ ẽt fauebit rebus nr̃is. Q d:vt faciat ẽt atq; ẽt rogo. Vale. Ex Fõ.bo.die.viii. Octo. MDI.

PETRI DELPHINI VENETI GENERALIS CAMALDVLENSIS EPISTOLARVM. LIBER SEPTIMVS.

Petrus Delphinus Generalis Camalduleñsis. Sereniſſimo Duci Venetiarum Leonardo Lauretano. Epiſtola prima.

m Agnum, vt audio, præclarumq; ſolatiũ, fatigatæ continuis bellis patriæ noſtræ attulit, nouus iſte tuus atq; optatiſſimus principatus. Neq; ímerito quidem. Cũ enim mitis ſemper fueris & humilis corde: haud temere exiſtimandũ eſt, nõ ſolum te autoritate & conſilio, verum ẽt moderatione clæmentia vitæq; integritate plurimum rei publicæ commodis profuturũ. Venit mihi in mẽtem, cum mite ac tractabile ingenium tuum recolo: illius magni Ducis: De quo legimus. Quod fuerit vir mitiſſimus ſup oẽs hoĩes: qui morabantur in terra. Hic nõ ſolum ſapiẽtia & virtute, ſed mãſuetudine imprimis ac fide præſtans: inito cũ hoſtibus prœlio cũ leuaret manus vincebat iſrael. Sin aũt paululũ remiſiſſet: ſuperabat Amalech. Hũc tu optime Princeps ſtudioſiſſime æmulatus haud inani opinione arbitrari merito potes, ad te quoq; Dñm dicere. Sicut fui cũ Moyſe: ita ero tecũ: non dimittam, nec derelinquã te: confortare & eſto robuſtus. Hoc ita eſſe nihil dubito: cũ alibi per prophetã polliceatur Dñs. Sup quẽ requieſcet ſpũs meus, niſi ſuper humilẽ & mãſuetum ac trementẽ ſermones meos? Cõgratulor itaq; tibi magnope: non mõ, qa ſummo patrũ ſtudio ingẽtiq; conſenſu delatũ tibi fuerit hoc ampliſſimũ munus: verum ẽt q cũ in oĩbus vitæ tuæ actionibus & officiis iuſtitiæ ac probitatis ſpecimen pbueris: principatu digniſſimus iãpridẽ exiſtimatus ſis. Quãtũ.n. ad te attinet: qui maximos quoſq; magiſtratus eodem ſemper tenore geſſiſti: ac demũ procuratoriũ munus ſupremæ iſti dignitati proximũ adeptus es: motum te parũ, aut nihil fuiſſe arbitror ſummi huius faſtigii gloria: quã modo es conſecutus. Ea nãq; eſt in te religio: is Dei timor: ac ſæcularium rerũ contemptus: vt perito diuinæ legis excidiſſe tibi propheticũ illud nequaq̃ putem. Oĩs caro fœnũ: & oĩs gloria eius ſicut flos fœni. Et ſicut idipſum cõfirmat Apoſtolus: præterit figura huius mundi. Ego vero de tua celſitudine ita nimirũ cenſeo: q vbi primum declaratus fuiſti Princeps: nihil magis tibi ſuccurrerit, q̃ illud Sapientis cõſilium. Rectorẽ te poſuerũt: noli extolli: eſto in illis tanq̃ vnus ex ipſis. Quod te re ipſa præſtiturũ nequaq̃ vereor: cũ in te nihil vnq̃ ſplendidius enituerit: q̃ vnica benignitas & manſuetudo vereq; chriſtiana humilitas. Congratulor aũt cõi patriæ lõge magis: q eum de tot clariſſimis patribus in caput ſortita ſit: cuius meritis ſubnixa firma ſit futura atq; ímobilis. Iampridem ad rẽpublicã atq; ad magnas res accõmodatus fuiſti, ac diu in his gerendis longoq; vſu exercitatus. Sperare iccirco nobis licet, te pro iſtius magiſtratus amplitudine ac maieſtate ea editurum opera: quibus pariter carus oĩbus ac venerandus futurus ſis: ac res Veneta, profligatis diſſipatiſq; gentibus, quæ bella volunt: melior indies atq; auctior fiat. Quod ſicut q̃ maxime optamus: ita tuæ dignationi, cœleſti miſeratione contingat: vt præteritos Duces: non ſolum æquitate verum etiã fœlicitate ſuperes, omneſq; ditioni Venetæ ſubiecti, ſub tutella tuæ manſuetudinis diutiſſime requieſcant. Vale. Ex Fonte bono. Die. xx. Octobris. MDI.

Petro

Petro Barrotio Episcopo Paduano.II

b Inas nudius tertius dignationis tuæ litteras accæpi: vtrasq; i fundo Li/
uiano conscriptas. Cum iis erant ét litteræ tuæ ad Imolésem medicum
amicũ tuum: quas in crastinum Florẽtiam mittã. Solicitus es magis pro redden
da pecunia: q̃ si eam ipsam pro te fores exacturus. At ego vbi illam accæpero, fa/
ciam te certioré: vt leueris hac cura. Ago tibi grãs q adolescenté a me tibi cõmẽ
datum bono esse animo iusseris: pollicitus ei, daturũ te operã: vt mos illi geraẽ:
cum redieris in vrbem. Spero q non imerenti fueris obsecutus. Vbiq; vt video,
calamitose viuitur: & pauci abundãt panibus: ita exigentibus peccatis nostris. Di
gnetur Dñs reconciliari nobis: vt comedamus vetustissima veterũ: & vetera no
uis superuenietibus proiiciamus. Implicamẽta iudiciorũ experimur quotidie: &
volẽtibus atq; annitẽtibus consulere rebus ordinis, multa se nobis obiiciũt. Pro/
xima visitatione cũ alicubi reliquissem cõscripta statuta quædam, quæ obseruari
mãdauerã: atq; inter cætera capellanũ a cura monialiũ amouissem: nõ solum q
contra cõstitutiones ordinis sacerdos erat sæcularis: verũ etiã multo magis q̃
ita merebãtur improbi eius mores: tãtum aduersatus est mihi sacerdos iste, fauo/
re aperto dominãtis in ea ciuitate potestatis sæcularis: vt mittere me oportuerit
Romam, ad implorãdũ sublimioris potestatis auxiliũ. Confidimus in Dño q cõ
teret cito Sathan sub pedibus nostris. Corã si Deo placuerit, hæc cõferẽtur tecum
apertius. Desyderiũ tuum vitæ futuræ improbare põt nemo. Impleat illud Dñs:
cum decreuerit repetere dispositũ suum: qui mẽsurabiles posuit dies nostros. In/
terea patiẽtes simus vsq; ad aduẽtũ Dñi. Si visitaueris Bernardinũ Orbisii Prio/
rem: gauisurum illũ arbitror valde: ac relaturũ ex tua visitatione non modicum
fructum. Indignus. n. cũ fuerit aliq̃, sub cuius tectũ intrares: eam sperare licet fu/
turam in eo propter tuũ accessum, mutationem vitæ: vt optaturus sit, habere te
freqũẽter hospitẽ, imo testem ac iudicẽ vitæ suæ. Si quid, quod absit secus offen/
deris: corripies eum iure tuo. Vale. Domine colendissime: pro quo vicissim, sicut
te pro me scribis facere, quotidie oro. Ex Fonte bono. Die. xx. Octobris. MDI.

Episcopo Sarsinatensi.III.

v Tinam mihi liceret conseruare iura ordinis mei: non occupare aliena.
Mensura bona & cõferta mihi satisfactũ arbitrarer. Absit enim a me: vt
sim alieni appetens. Quæ ad dignationẽ tuam pertinent: ea semper illæsa custo/
diam: tum quia ita debeo: tum q̃ te obseruo & colo. Vnum aũt contẽdo abs te:
vt sup controuersia plebis de qua scripsisti velis nosse: vtrũ temere a Vicario nr̃o
collata sit: an prætextu alicuius iurisditionis nostræ. Nouimus moderationẽ ani/
mi tui atq; æquitatem. Qui sicut occupari ab aliis iura tui ep̃atus pati nõ debes:
ita & violari priuilegia Camaldulẽsis ordinis dissimulare ipse nõ possum. Benefi
ciũ Sãcti Ioãnis inter Patras: ad qd spectare collatio plebis istius dr̃: vnitũ est Sa
cræ nostræ Eremo: & sicut audio sæpius a nr̃is collata est: q superfunt adhuc. Vbi
mihi constiterit, potiora esse iura pietatis tuæ q̃ nr̃a: nequaq̃ te vexari pmittã. Sci
ens optime non licere cuiq̃ falcem mittere in messem alienam. Vale. Ex Fõte bo/
no. Die. xxvii. Octobris. MDI. Ioanni Maiori Eremi.IIII.

o Biit nudius tertius hora. xxiiii. & cum solis occasu occidit carissimus nr̃

Romualdus, Vicarii nostri germanus. Obiit autē, sicut accepi, magno omnium & maiori etiā q̄ credi possit sui desyderio relicto: non solū oppidanis Balnei, iuuenis optimi inopinatā atq̧ īmaturam mortem collachrymantibus: verū etiam vniuersis qui suburbana & vallē illā totam incolūt. Nec mirū sane: cum tātæ semper moderationis fuerit ac benignitatis erga oēs: vt merito ab oībus amaretur. Non enim (vt laici pleriq̧ oēs solent) vitiis ac facinoribus obnoxius fuit: nō alicui vnq̄ malum pro malo reddidit: neminē indicans, neminē damnans: vt non temere de illo scriptū putem. Iustus si morte præoccupatus fuerit: anima eius in refrigerio erit. Noti erāt tibi quoq̧ iuuenis mores probatissimi: nota integritas: modestia religio: cū sæpissime in eremum atq̧ huc in Fōtē bonū sese contulerit: Vbi ne vnum quidē reperias: qui aliq̄n in eo depræhēderit, quod corripi merito potuerit. Quaobrem licet omniū consensu inocentissime vixerit: quia tñ septies in die cadit iustus, offerendas curabis pro defuncti anima preces & hostias salutares in odorē suauitatis Dño: vt si quæ illi maculæ de terrenis cōtagiis adhæserunt, tua & coeremitarū intercessione facilius deleātur. Valc. Ex Fonte bono. Die ii. Nouembris. MDI. Ludouico Abbati Sanctæ Iucundæ. V.

h Eri binas simul lr̄as tuas accepi. Reditum tuū ad Sanctū Saluatorem: tum iis de causis quas nouissime ad te scripsi gratū habeo: tum vero q̧ facile pro me satisfacturus es in die illius solenni, post biduum proxime futuro. Quod vbi pio persolueris officio: maiore fiducia apostolicum vsurpabis sermonem. Saluatorē expectamus Dn̄m Iesum Christum: qui reformabit corpus humilitatis nostræ, cōfiguratum corpori claritatis suæ. Et illud quoq̧ vaticiniū Iacob. Salutare tuū expectabo Dn̄e. Negocium aūt, quod inter te, & quæstorem nostrū agitur: non indiget interprete ac mediatore, vt absoluatur. Amatis enim inuicē. Ille te filiali prosequitur pietate: tu ipsum paterna dilectione: vt merito opinari liceat: ambos facile intercedēte caritate cōcordes fore. Cōciliasti tu sæpius multos dissidentes ingenii dexteritate & doctrina lōgoq̧ rerū vsu: ac lōge grauiora atq̧ implicatiora non semel cōposuisti. Hoc quoq̧ ad quod apposita est manus: te autore te duce (vt confido) terminabitur: neq̧ opus adeo maturo cœptū consilio, maligno spū inuidente dissoluetur. Electionē cui pro me præfuisti noui Prioris Sancti Benedicti: quā canonice & nemine fere dissentiente celebratā cōfirmasti: nos itidem approbamus. Prosit ei ad salutē tum suam tum eorū quibus est præfuturus: vt in die reddēdæ rōnis villicationis suæ, demādato sibi muneri satis reperiatur fecisse. Præsentiā tuam multū contulisse non dubitamus: vt magno monachorū cōsensu & omniū fere suffragiis declaratus fuerit Prior: nec facta sit contentio inter eos: quis eorū videretur esse maior. Hac sane spe tibi potissimum id oneris imposuimus: vt iuniorū illorum mobiles animos tua grauitate firmares. Sacræ nos lr̄æ docent. Verba sapientiū sicut stimuli: & sicut claui, in altum defixi. Benedictus Deus. Cæterū q̄m accersitus sum multa Prioꝝ Anglariensiū humanitate per nūtium & lr̄as: vt eo me cōferam initurus cū eis consilium de nouo construēdo abbatiæ nostræ tēplo, aut de vetere ampliādo: ideq̧ a nobis Abbas ipse contēdit: statui vbi serenū tēpus arriserit post tantā aquarum vim petētibus satisfacere. Si tu quoq̧ mecū venire volueris & comes & adiutor ad hoc pium opus

rescribe: &

rescribe:& mittam ad te iumentum:vt inde te ad Musoleam recipias. Reuersus Anglario:poteris pro arbitrio redire Florentiam.Hac vero exceptione te inuitamus:nisi veritus fueris itineris incōmoda ob recentē valitudinem. Vale. Ex Fōte bono.Die.vii.Nouē.MDI. Monachis & cōuētui Sāctæ Mariæ Putei Stratæ.VI.

s Icut ægre tulimus obitū Venerabilis fratris nrī Vrbani Prioris & gubernatoris vestri:quē magnopere dileximus:ita plurimū lætati sumus ob vestrum de integritate vitæ illius testimoniū.Reddat ei Dn̄s mercedē laborum suorum:& secūdū opera manuū eius retribuat illi.Nos itaq; qui & monasterio ab Vrbano inchoato:& vobis paterna afficimur beniuolētia,suffecimus in locum defuncti.D.Petrum Pedemontanum eremitam nostrū: quē vnanimes per litteras expetistis.Speramus ipsum ea moderatione fide religione præfuturū vobis,vt nequaq̄ sitis desyderaturi præsentiā mortui.Vestrū erit ita ei obtēperare in oībus ac deferre:vt perpetuo apud vos perseueret mutua parentis filiorūq; cōcordia.Scimus qm̄ pauperē quidem vitam geritis:& estis mendicitati obnoxii.Sed non propterea mœrētes sitis:cū beatos appellet pauperes Dominus:& ipse non habuerit vbi reclinaret caput suum.Si timueritis Deum,habebitis multa bona:& a fructu frumenti vini & olei multiplicabimini.Quod si aliena misericordia vobis adhuc viuendum erit:gratias agetis Deo:q; nimia rerum abundantia nō eneruauerit rigorem mentis vestræ: nec animorum feruorem dissoluerit. Dei cultus cui dicati estis:non terrenarum diuitiarum copiam sed deuotionem sed fidem desyderat.Hanc ei exhibete,& paupertatem non formidabitis.Valete. Ex Fonte bono.Die.xviii.Nouēbris.MDI. Illustrissimo Duci Sabaudiæ.VII.

a Vdiui iampridem: q̄ pio sit animo in religionem nostram amplitudo tua:q̄toq; studio prosequatur inchoatum apud Taurinum, cœnobium Sanctæ Mariæ putei Stratæ nostri Camaldulensis ordinis. Quamobrem magnopere debeo tam religioso affectui:maximāq; propterea adducor in spem āpliandi in eodē loco diuini cultus atq; augēdæ īdies regularis vitæ:te autore te duce atq; patrono:qui sacra & cerimonias sanctissime colere diceris: atq; in promerenda gratia diuina oēs actus tuos collocare.Cōmendo itaq; tuæ celsitudini.D.Petrum substitutum a nobis in locum defuncti Vrbani olim tui studiosissimi,Priorem eiusdem monasterii.Præfecimus ipsum illi conuentui:nō solum qm̄ expetitus est cōmuni monachorum consensu:verum ēt q; talem eū per multos annos,quibus sacrā nostrā Eremum incoluit experti sumus:vt plurimum de eius moribus atq; doctrina fideq; erga ordinē cōfidamus. Erit mihi gratissimū, si cognita hominis probitate atq; īnocentia:non tam loci illius indigētiæ,q̄ tuis piissimis votis me satisfecisse existimaueris.Apponat manū suam diuina clementia imperfecto illi ædificio:vt crescat in templum Sāctum in Domino:in habitaculum Dei:in spiritu Sancto. Vale. Ex Fonte bono.Die.xx.Nouembris.MDI.

Ludouico Abbati Sāctæ Iucundæ.VIII.

d Euitanda sunt prouectis ætate incommoda,& minuendi labores:præsertim itineris:quod hyeme conficiendum sit.Est enim senibus:vtpote effœtis & sanguine exhaustis inimicum atq; aduersarium frigus.Itaq; si mutata tibi placuit nostra sententia:vt communi arbitratu differendum sit in aliud com

modius atq; tutius tẽpus,quod dudũ decreueramus iter nostrũ:videor mihi nõ male vtriusq; imbecillitati consuluisse.Qui me requisierũt,excusationem admit tent:habita ætatis nostræ ratione:& tẽporis inclementiæ.Cõmoratio isthic tua sicut tibi iucunda:ita & nobis est gratissima:vt senex cum iunioribus laudes no/ men Domini.Est præterea vna cum doctrina in te coniuncta autoritas:vt tene/ rioribus atq; adolescentioribus,partim consilio partim exemplo,prodesse plu/ rimum queas.Si quid occurrerit quod tibi demandãdum sit:vtar opera tua soli/ ta fiducia:cum sis inexequendis rebus diligẽtissimus.Nos adhuc hic sumus:nec ex Fonte bono ad cõsuetum secessum nostrum de more transiuimus.Vtrum ante natalem Dñi diem id facturus sim:nondum statui apud me. Capiam consilium pro tempore:& sicut permiserit traditi mihi gregis cura.Dictum & enim fuit Pe tro.Si diligis me:pasce oues meas.Vale.Ex Fonte bono.Die.xxv.Noueb. MDI.

Cæsari Episcopo Amerino.IX.

r Etulit mihi quẽ misi ad te nuper cum litteris meis,q̃ moderate q̃ man/ suete sibi respõderis coram,super his quæ acta fuerant in moniales no/ stras Sanctæ Christinæ:in quas tam acerbe acriterq; sæuitũ fuisse audieram.Sa/ tisfecit mihi haud parum optimus erga nos animus tuæ pietatis:cũ si quid egis/ se videatur ĩ præiudicium ordinis nostri,alieno magis q̃ suo imperio id fecerit. Non isthic solum mos hic inualuit:vt cedere oporteat spiritũ carni: vt ĩmutato & peruerso viuẽdi ordine,regale sacerdotiũ potestatibus inferioribus subditũ sit. Sic fere vbiq; viuitur:& in talibus vita spũs nostri,vt aut iuxta sapiẽtis consiliũ quærere nemo debeat fieri iudex:nisi valeat virtute irrũpere iniquitates:aut cla/ mandum sit vnicuiq; Apostolorũ successori ad Deum.Miserere nostri Dñe mise/ rere nostri:qa multũ repleti sumus despectione.Sed veniet,vt spo,haud ita mul/ to post tempus:cum proiectis post tergum Dñi omnibus peccatis nostris,vexa/ ta nũc supra modum atq; oppressa ecclesia secura ei seruitura sit libertate.Impul/ sus frequentibus monialium illarũ querimoniis:vt quieti & paci monasterii con sulam:mittendum ad eas cẽsui Vicariũ nostrum.Quod vt facerẽ:colendiss.mus Protector noster admonuit.Cõfidit enim magnopere in eius prudẽtia & fide. Si qua in re tuo fauore indigueri:vt præsto sis ei oro & obsecro.Vale.Ex Fonte bo no.Die.xxvi.Nouembris.MDI.

Petro Barrotio Epõ Paduano.X.

s Atisfecisti mihi ad minimum quadrantẽ,pro arbitrio tuo:an pro voto meo,nõ dico.Siquidem quæ mihi tecum esse cõia existimabam:volui/ sti tu illa esse tñ mea.Accæpi enim nup tãtũdem pecuniæ tuo nomine:q̃tum in exẽplo chirographi Petri corboli continetur.Voluisse te arbitror habere rationẽ temporum:quibus vbiq; fere egestas præmit.Cuius rei grã:tibi gratias ago. Ac cæptis nudius tertius post mensem vtiq; (id quod frequẽter nobis accidit) litte ris tuis:misi heri cõtinuo,quas tuis inclusas repperi Florẽtiam:ad Fesulanũ Ab/ batem.Si qd expetisti volumẽ monacho nostro dederit:faciã vt monuisti pq̃libẽ ter.Improbari nõ potes:q; sis in pquirendis libris diligentissimus. Quo.n.hone stiore desyderio duci potes:quã tibi vtiliorem suppellectilem cõparare:q̃ libro/ rum multitudinẽ?Nam non solum ii senectutem oblectant:cum oĩ re vera ætati conueniãt:verum etiam in aduersis solatium atq; adiumentum præstant. Vt per

patientiam

patientiam (ſicut ait Apoſtolus) & conſolationem ſcripturarũ ſpem habeamus.
Auguſtini vero libros, eos maxime quos nunq̃ videris: quales ſunt hi quos modo requiris: quis nõ cupiat videre, haud ſecus, q̃ deſyderet ceruus ad fontes aquarum, vt ĩde ſibi potum ſalutarem exhauriat: niſi qui ignorat penitus Auguſtinũ? Florentinus adoleſcens longe magis fortunatus fuiſſet: ſi inter domeſticos tuos, quod ſcribis te habuiſſe in animo, q̃ ſi in Pratenſe collegiũ fuiſſet admiſſus. Non damno tamẽ conſilium tuum: quare id factum non ſit. Neq; enim onerãda plus nauis eſt, q̃ ferre ipſa queat: ne ſubmergatur. Quo quidem onere vſq; adeo vel inuitus praemor: vt verendum mihi ſit ne aliqñ opprimar. Et enim non eſt paucorum cõmoratio iſta: ſed multoꝝ: nec expediri in his nemoribus atq; alpibus monaſteriorum noſtroꝝ negocia niſi per multos poſſunt. Spero aũt inueniſſe Florẽtinum patronũ eiuſmodi defenſorẽ cuſtodẽ: vt a te nihil ſibi defuturũ ſit: quod ei per te praeſtari licuerit. Pro amouendo Capellano ſacerdote bis iã Romã miſi: & adhuc fortior me eſt: obſiſtẽte mihi ſaeculari ptãte: & eccleſiaſtica mihi ibidẽ praebere auxilium formidãte. Miſi nouiſſime litteras Protectoris ad vtrũq; magiſtratum cõſcriptas. Si neq; hoc remedio quicq̃ profecerimus: alia aggrediemur via. Multiplicatas exiſtimo infirmitates tuas, non ideo vt tu ſcribis vt acceleres: ſed vt libenter glorians in infirmitatibus tuis: inhabitare in te ſentias virtutem chriſti. Purgato ſi in vlcus eruperit foemore: accingeris gladio tuo ſuper illud potentiſſime: eructabitq; cor tuum copioſius verbum bonũ. Vale. Ex Fonte bono. Die xiiii. Decembris. MDII. Ludouico Abbati Sãctae Iucundae. XI.

a Llatas ſcribis fuiſſe Florẽtiã lr̃as apoſtolicas: ſup futura abbatiae tuae ceſſione. Cupio, vt id futurũ ſit tibi foelix fauſtumq;: profitq; tibi ad protogationem vitae quae nunc eſt: & futurae adeptionem. Et enim ingraueſcẽte aetate non parũ conducet ad firmãdas & cõſeruãdas vires: cum leuatus fueris adminiſtrationis onere: & curis ac ſolicitudinibus ſolutus animus vacabit ſibi: vacabit Deo. Quid enim aliud innuunt abdicatio beneficii: depoſitio annuli: veſtimẽtorũ regulariũ ſuſceptio: niſi confidentius poſſe dicere: vtpote veritatis cultorẽ & fraudis inimicũ. Ecce nos r̃liqmus oĩa & ſecuti ſumus te: Quid ergo erit nobis? Viam tibi certe muniſti tutiſſimã: per quã ingrediaris: per quã aſcẽdas in montẽ Dñi: & ſtes in loco ſancto eius. Obſeruare te his ſacratioribus aduẽtus Dñi diebus abſtinentiam in cibis: cũ reliquis iunioribus: maxime gaudeo. Nã licet praeter aetatis rationem, quae te ſuo iure ab hoc labore & obligatione vẽdicat facias: eo tamẽ gratum magis offers Deo ſacrificiũ: quo eſt gratuitũ, & voluntariũ non coactum. At ĩmemorẽ ipſum huius tuae oblationis ne putes fore in referẽda gratia. Renouari iubebit vt aquilae iuuentutem tuam: & pro hac tua victus continentia atq; moderatione produci dies tuos. Qui enim ſobrius eſt addit ad vitam: cũ multi perierint propter crapulam & ciborum ſatietatem. Eneruant nimirũ corpora ſimul & animos gulae irritamenta: ac variarum epularum immodicae voluptates: nec obedire atq; obtemperare permittunt rationi ſenſus: carnem ſpiritui. Vnde & Apoſtolus dicebat. Caſtigo corpus meum & in ſeruitutẽ redigo: ne forte cum aliis praedicauerim: ipſe reprobus efficiar. Eouſq; nihilominus continẽtiã tuã probo: ſi queãdmodum in ſumendis cibis exceſſum caues: ita quoq; defectũ

consulas:& ne quid nimis. Regula enim mediocritatis vtraq; extrema parte lõ/ge præstat:quam te arbitror studiosius seruaturũ. Et præueniãt, inquit benignissimus pater in regula, de senibus loquẽs, horas canonicas. Habiturum successorẽ tuũ te pro patre:futurumq; erga te eiusmodi, in quo nihil minus q̃ fidẽ & obseruantiã desyderaturus sis:q̃tũ ego ex hoĩs moribus cõiicio:vereri nihil debes. Faciam tñ, quod hortaris, moneboq; ipsum ex officio, vt officiose vt grate vt pie se tecũ gerat:oĩaq; studia in te potissimũ tum ornandũ tum adiuuãdũ cõferat: quo autore tantum fuerit & dignitatis & cõmodi consecutus. Orabo pro te vt petisti, hac tamen lege, vt idem tu quoq; vicissim pro me facias. Vale. Ex Fonte bono. Die.xxii. Decembris. MDI. Hieronymo Priori. XII.

n On est timenda paucorũ factio, detecta præsertim:cum sint plures nobiscum q̃ cum illis. Malos male perdet Dñs:qui totiens admoniti redire ad cor præuaricatores contemnũt. Vexari ab huiusmodi pditis ac facinorosis, boni pmittũtur:sed nõ superari. Si cõsiliũ inierant cõtra maiores suos, cõtra libertatem atq; ĩmunitatẽ ordinis, merito dissolutũ est, depræhẽsis eorũ machinationibus. Audiãt infœlices Esaiam proclamãtẽ. Væh filii desertores:dicit Dñs: vt faceretis consiliũ, & non ex me:& orditemini telam & nõ per spũm meum: vt adderetis peccatũ super peccatũ. Improbi, maledici, fraudulẽti, sperare diuturnã impunitatẽ non pñt:neq; longiorẽ cõtra timẽtes Deũ oppugnationẽ, vexationem psecutionẽ. Expimur quotidie clæmẽtiam Dñi:qui nõ deserit sperãtes in se:& de sua virtute ac malignitate præsumẽtes humiliat. Quãtũ se erexerat strumosus ille, ac monstrũ horrẽdũ? Coquinæ ministerio, tanq̃ vilissimũ mancipiũ, pãnosus ac sordidus, vti solitus:in tantã animi elationẽ atq; arrogantiã excreuerat: vt oẽs despiceret:neminẽ præter se hominẽ existimaret. Dñari iã familiæ atq; ẽt prælatis ipsis cœperat cœnũ illud ac labes:Cuius cũ mores turpissimos audieris:q̃ fœdi, q̃ tetri, q̃ flagitiosi, q̃ obsceni fuerint:tinient aures tuæ. Hoc & alia huiusmodi propinquiora exẽpla faciũt: vt tollerabiliora quæ procul fiũt mihi videãtur:atq; me nõ vsq; adeo scãdalizent. De probitate Vicarii nr̃i, eiusq; ingenii dexteritate, nihil mihi nouũ significasti. Feci enim de eo in talibus rebus, periculũ frequẽtissime. Eadẽ animi cõstãtia res magnas & arduas ac laboꝶ plenas:qua ẽt pusillas q; faciles gerit. Frontẽ eandẽ vultumq; in magnorũ congressu præsefert:quem humilioribus ac tenuioribus exhibet. Nec facile ad alicuius pauet occursum:aut tumultuãtem sinit se gradu deiici. Paucorũ est hoc donum Dei:nec multos eiuscemodi sum expertus. Agat ei g̃ras pro talẽto sibi tradito:vt addat̃ g̃ra capiti suo, & torques collo suo. Cæterum nihil mihi posset optatius cõtingere, q̃ qd in calce scripsisti epistolæ:iacta fuisse fundamẽta futuræ in loco isto ædificationis nouæ. Impleat Dñs votũ nostrũ, vt in tẽplo eius omnes dicant gloriã. Vale. Ex Musolea. Die.xv. Ianuarii. MDII. Conuentui Angelorum. XIII.

p Rofecturus a nobis cum esset Vicarius noster:vt se cõferret Florentiam ad explorandum statum cœnobii vestri:& sedãdas, quas audierat exortas fuisse inter vos contentiones:hoc præcipue illi mãdauimus: vt vacuo omni pturbatione animo aggrederetur negociũ. Ita.n.fore:vt dirigerẽtur a Dño gressus eius:ne in vacuũ cucurrisset. Sciebã me illum supfluo admonere:quem noueram non

ram non esse accepturum personam hominum. Admonui tamẽ:& ex abundan/
tia cordis os meũ locutum est. Quare non miror:ꝙ fructus vberes, quales ipsi si
gnificastis, ex sua visitatione percepit. Insederat animis vestris in aduẽtu eius su
spitio: ne nõ recte foret monasterio cõsulturus. Fecistis postea periculũ:q̃ modera
te q̃ religiose q̃ iuste rem vestrã ptractauerit: vtpote qui nihil a vobis cõtenderet:
nisi vt idem diceretis oẽs:& non essent in vobis schismata. Cõgratulor itaq; vo/
bis: ꝙ opera ipsius Vicarii sublata fuerint dissidia, qbus inu cẽ cõtẽdere ac disce/
ptare videbamini: restitutaq; per eũ fuerit conuentui vestro, Dño cooperante ac
sermonẽ eius cõfirmante, pax vera & charitas fraternitatis. Iacta video fundamẽ
ta: qbus sperare liceat, superaedificãdos vos in domos spũales: vt crescatis in tem/
plum sanctũ in Dño: inhabitaculũ Dei: in spũ sancto. Veniã igitur ad vos:& cito
veniã: non solũ quia magnopere videmini expetere aduẽtum meũ: verum ẽt vt
vobiscũ gaudeã de profectu vestro: ꝙ sanã doctrinam sustinueritis: nec a veritate
auditũ auerteritis. Optimã sane partem elegistis, quae non auferetur a vobis. Be/
ne enim faciẽtes, si non defeceritis tẽpore suo metetis. Futurus apud vos: nisi im
ber & nix descendens obstiterint: post biduũ, non ero prolyxior. Hoc tantũ dixe
rim futurum me vobis si per vos nõ steterit, semp indulgentissimũ patrẽ: nec mĩ
nore fide satisfacturũ esse post hac Vicariũ nr̃m, rebus vr̃is, monasterii cõmodis,
ac religionis dignitati: q̃ mõ experti sitis. Valete. Ex abbatia poplenae. Dic. xxvii.
Ianuarii. MDII. Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. XIIII.

r Ediit heri Basilius noster Bononia: cõsumato & absoluto foeliciter ope/
re: pro quo missus fuerat. Non solum enim confirmauit Comitissam il/
lam in fide & lenitate erga ordinem: verum etiam ab ea dissentiẽte pri/
mum ac repugnante impetrauit: vt sibi liceret abrogata parum nobis fideli ab/
batissa, aliã substituere. Quod magna abbatis prudentia & sagaci consilio ac mo
nialium omnium pace factum est: queãdmodum eadem illustris Domina signi/
ficauit mihi: efferens Basilium multis laudibus: ac mihi gratias agens, ꝙ ipsum
misissem. Nisi tamen praecessissent dignationis tuae litterae, non mihi persuadeo,
illam adeo facile molliri potuisse: vt a me vltro requireret: quod diutius impu/
gnauerat. Benedictus Deus: qui aliis plantantibus, rigantibus aliis, tam pio ope/
ri incrementum dedit. Caeterum reuersus ad nos Basilius Abbas ex confecto, cũ
singulari sui cõmendatione atq; ingenti honore ordinis itinere: longe indignio/
re q̃ promeritis nuntio, in ipso statim monasterii ingressu exceptus est. Et quasi
lapidatus pro bono opere audiuit ab occurrentibus impetrasse Cardinalem me/
dicem abbatiam suam. Hanc moeroris materiam facile (vt est fortis & acris anĩ
mi) disiecit in nullo sibi cõscius, ꝙ male abbatiam administrasset. Confidit prae/
terea mirum immodum in te Domino ac patrono suo pientissimo: ꝙ nõ sis pas
surus, eripi sibi beneficium: quod magna effusa pecunia ex alio eiusdem ordinis
Domino vendicatum ab ipso fuerit in libertatem. Desudantem mecum in agro
Dominico tale reuera praemium dedecet. Cumulari beneficiis amplioribus me
retur: nõ permitti, vt ipsius incõmodo alterius cõmodũ augeatur pellaturq; coe/
nobio suo, q aliena nititur cõseruare. Vt indemnis cõseruet pro tua curabis pieta
te. Maiores vero mihi grãs, q̃ pro rei ipsius merito, agere dignata ẽ ãplitudo tua.

Exiguũ quid ad te missum est:cuius totũ est id,quod videmur possidere.Nec qm̃ aduersantur (vt scribis) protectoribus tẽpora:ideo hactenus destitisti:qn prom pte ac libere impleueris munus tuũ,ascẽdẽs ex aduerso pro Camaldulẽsi ordine. Ago ego vicissim gratias tantæ tuæ benignitati. Sarsinatem epm̃ debita prose/ quor pietate.Est.n.mihi satis cognita hois itegritas.Si qua in re modo videmur dissentire inuicẽ:iccirco accidit:ꝙ tueri ambo iura,ille epatus, ego generalatus, ex cõsciẽtiæ obligatione cõtendimus.Nos ad Sãctũ Ioanẽ iter parras:quæ eccle sia eremo nr̃æ vnica est:ius cõferẽdi ecclesiã Sãctæ Mariæ de Vignola pertinere asserimus.Ille ecõtrario sibi cõpetere collationẽ eiusmodi arbitraẽ.Subiecti par/ rochiani plebi illi,precãtur:ne collationẽ,cum frequẽter alias,tum nouissime per Vicarium nostrũ factam,irritari ac reuocari permittam.Vbi tamẽ mihi constite/ rit:potiora esse episcopi q̃ nostri ordinis iura:tum hortatu dignationis tuæ,tum ratione ipsa conuictus:statim cedam.Vale.Ex monasterio Angelorum.Die.xix. Februarii.MDII.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.XV.

s Olicitus esse iam cœperã pro dilatione reditus eius:quẽ ad te cũ libro & litteris miseram.Et ecce nudius tertius cõuenit me Florentiæ:reddi/ ditq; mihi litteras tuas,quibus certior fiebã,accæpisse te librum læto animo:per/ uenisseq; illæsum in manus tuas.Triduo ante alteræ tuæ quadragesimo die ante conscriptæ,perlatæ sunt ad me.Vtreq; gratissimæ,licet tardiores. Respondebo paucis:qm̃ re vera in hoc Angelorum monasterio habitanti, parũ mihi superest ocii:cũ & in medio vrbis sit,& negocia plura nõ desint.Tẽpora in quæ ĩcidimus, sunt re vera eiusmodi:qualia significasti:grauia vtiq;,& periculorũ ac suspitionũ plena.Nam vt alia obmittam:profectio Põtificis adeo inopinata ex vrbe,multo rum animis admirationem iniecit:quem affirmãt cum Cardinalibus compluri bus Plombinum applicuisse.Quo consilio qua mente propriam sedem relique/ rit,vt peregre proficisceretur:a multis multa dicuntur:quos tamen rei veritas la tet.Non leui aut inani de causa suscæpisse Pontificem hoc tempore peregrinatio nem istam:omnes pariter consentiunt.Præstolabimur aduẽtũ rei:qui vtinã fœli cior q̃ pro expectatione futurus sit.Habeo gratiam dignationi tuæ : ꝙ Florenti/ num adolescentem in collegio Pratẽsi cõstitueris : ꝙq; ipsum paterna monueris caritate:vt incumbens studiis,ẽt honeste viuat.Adieceris vt spero,stimulos bene animato,vt vtrũq; adiuuãte diuina clæmẽtia exequatur.Beatus enim homo,quẽ tu erudieris Domine.Et de altero quoq; scriptum est.Et scio:quia nõ possum esse continens:nisi tu dederis.Bononiense negociũ,vt a prolyxiore narratione mihi parcam,fœlicissime per hos dies consumatum est:abrogata abbatissa, quæ cor/ nua erexerat in nos:& sacerdote nõ solum amoto,verũ etiam in vincula cõiecto, ac paulopost vrbe ipsa deturbato:iusto sane Dei iudicio,qui reddit vnicuiq; iuxta opera sua.Lætor plurimum ꝙ abũdantius q̃ petieras factus fueris compos voti. Vnum requisieras:& tria simul volumina accæpisti,mensura bona & conferta.Et impletum est illud de Euangelio.Omni habenti dabitur & abũdabit.Compleuit Dñs desyderium tuum:qm̃ erat honestissimum ac religiosissimum.Accessisse tibi ad ea,quæ prioribus lr̃is conscripsisti,incõmoda,cum pruritu oculorũ,ẽt lachry/ marum defluuiũ:molestissime didici.Nam vt reliquas causas prætermittã:quas

facile per

facile per te ipsum potes coniicere:hoc cogito in præsentia:minus gratã tibi fu/turam Augustini sermonũ quos misi lectionẽ:cui incubueris infirmioribus ocu lis.Sed qñ plus deformitatis q̃ nocumenti hæc infirmitas affert, tolleranda est æquiore animo.Et audire ẽt legentẽ alium,tibi licuerit:ne oculorum acies leda/tur.Clausis quoq; luminibus,quod aure pcipitur,tenacius memoriæ insidere con sueuit.Det tibi nihilominus Dñs:vt lumen oculorũ tuorum & ipsum sit tecum: sicut sunt oculi mentis tuæ semper ad Dominum.Ac profluentem humorẽ com pescat,qui linitos humore sputi oculos cæci nati apuit:vt id quod maxime opto oĩ penitus vaces molestia.Vale.Ex monasterio Angelo℞.Die.xxi.Februa.MDII.

Ioanni Cardinali de Medicis.XVI.

d Iu est q̃ nulla mihi oblata est occasio scribendi ad dignationẽ tuã.Non tñ propterea accidisse putes:vt vllo vnq̃ tẽpore oblitus sim tui: cuius memoriã cũ singulari pietate ac veneratione,hactenus seruaui & colui. Neq; enĩ possum nõ meminisse benignitatis Dñi mei,& oĩs mãsuetudinis eius:quã p ali/quot mẽses itineris illius comes,cũ primũ se in vrbẽ contulit,expertus sum. Fre tus itaq; mõ humanitate tua,& existimãs vicissim nullo tẽporis interuallo licet magnũ intercesserit:nulla locorũ distãtia:me tibi penitus excidere potuisse:atq; aĩo elabi:paucis mõ tuæ amplitudini scribendum duxi.Scire te optime arbitror Dñe colẽdissime,q̃ mihi & rebus meis fidelis extiterit Basilius Abbas & Vicari/us meus.Quãtũ vero ipse præ cæteris pro ordine suo desudauerit,nullũ neq; la borẽ neq; periculũ veritus:sum ego re vera optimus testis.Miratus sum iccirco plurimũ:vexari mõ abbatiã suã Sãcti Fœlicis:quã dicũt fuisse a tua Dignatione impetratã.Quo ipsius merito:qua culpa hoc Basilius patiatur:me penitus latet. Exturbari de beneficiis suis vt plurimũ prælati cõsueuerunt vel malæ tractatio/nis cã:vel delicti alicuius ac facinoris ppetratione. Et quidẽ si de administratiõe eius agitur,nunq̃ fuisse accuratius gubernatũ cœnobiũ,parrochiani illius oẽs te stes sunt.Viget in eo diuinus cultus,pluresq; ibidẽ monachi imorãtur,q̃ pro exi/guitate prouẽtuum.Si de vita,& fama eiusdem est controuersia:ne meum sit pro eo suspectum testimoniũ:quæ est vrbs,aut oppidum in Thuscia (vt de remotio ribus sileam) quod ignoret Basilii nomen prudentiam probitatem virtutem,fi/dem?Quæ cum ita sint:precor te per pietatem:ne alicuius suggestione ac frau/de persuasus,in Basilium extendas manum tuam:Basilium inquam seruulũ tuũ, ac tuæ amplitudinis cultorem certe studiosissimum.Nouit ipse sua omnia seq; in tua esse potestate.Cum suo tamẽ dedecore,aut alicuius malignitate:priuari se be neficio:sua præsertim opera redempto:atq; ordini Camaldulensi magnis sum/ptibus restituto:neq; ipse,qui negligit minime famam suam:neq; ego,qui tueri ex officio immunitatem ordinis teneor:facile pati possumus.Erit itaq; clæmen/tiæ liberalitatis mansuetudinis tuæ:non modo non permittere vexari nos: qui tui semper fuimus ac futuri sumus:qui te semper patrono vsi sumus:verum po/tius fauoribus prosequi seruulos tuos,atq; omnem pariter congregationem Ca maldulensem.Et cum omni tempore diligat:qui amicus est:non facile debes a tuo pio ingenuoq; instituto deficere:qui nunq̃ fuisti de me de religione mea nõ optime meritus.Vale.Ex monasterio Angelorum.Die.xxiii.Februarii.MDII.

Venturæ Vicario Congregationis. XVII.

a Neq̃ mittendum decreuissem Antonium Venetias: significatum mihi fuerat: Eusebium nr̃m grauiter ægrotare. Quotidie fere, quẽadmodum nouit Dñs, oraui pro eo in celebrationibus meis: deprecatus faciem Dñi in toto corde meo: vt ad honorẽ & cõmodum ordinis, diuturniorẽ illi vitam elargiri dignaretur: & diebus eius non solũ quindecim, sicut Ezechiæ, verũ etiã longe plures annos adiiceret. Vbi vero nudius quartus ex itinere longiore ad me rediit: ac in primo statim cubiculi ingressu demigrasse ipsum nũtiauit: cõtristatus sum valde: non ignorans quãtam fecisset iacturam Camaldulẽsis religio: q̃tunq; in ea lumen fuisset extinctũ. Licet enim vobis potissimũ tantã viri virtus eluxerit: suos tamẽ radios etiã circa alpes, odore bonæ opinionis vitæ eius, atq; imprimis singularis eminẽtisq; doctrinæ existimatione, iãpridem diffuderat. Quæ q̃m vobis omnibus isthic degẽtibus erat notissima: frustra a me impræsentia explicaretur. Ego, vt summatim dicã, nescio: an vllum illo doctiorem agnouerim. Quo fit: vt nequaq̃ admirer: si i eius obitu lachrymati sunt multi: tum diuersorum vt scribis ordinum religiosi: tũ patritii ac nobiles viri: qui eius cõsiliũ pro numine admittebant. Mitis præterea naturæ cum fuerit: & humilis corde: non imerito sibi amicos multos parauerat. Qui tanto acerbius illius mœrerẽt desyderio: q̃to suauius eiusdem cõsuetudine oblectari consueuerant. Sed q̃n constitutus aduenerit terminus: qui præteriri non potuit: agamus Deo gratias: q; sicut pie ac religiose vixit: ita & mortuus est. Erit memoria eius in benedictione: quẽ sperare licet translatũ fuisse in gloriam sanctorũ. Multis profuit cõsilio & doctrina. Metere nũc illum in exultatione, quod seminauit, redditãq; ei fuisse mercedẽ laborum suorũ: haud temere pro comperto haberi potest. Orabo nihilominus pro defuncti requie: sicut pro ægrotantis incolumitate deprecatus sum. Vos quoq; vt idẽ faciatis nõ estis admonendi: quibus ille semp fuit q̃ carissimus: ac de monasterio isto optime meritus. Verum de hoc alias pluribus tecũ vtar. Vale. Ex monasterio Angelorũ. Die xxiii. Februarii. MDII.

Frãcisco Picolhomineo Cardinali Senẽsi Prote. XVIII.

I linguis hominum loquar & angelorũ: & si habuero prophetiã: & cætera omnia, quæ enumerat Apostolus: caritatẽ autem non habuero, nihil

s sum. Hac nimirũ impellente scribo nunc ad Dñm meum pientissimũ: & eo quidẽ prõptius ac fidẽtius scribo: quo faciliorẽ mihi impetrationẽ pollicetur tum ĩnata ipsius mãsuetudo tum ardẽtissima caritas: præsertim cũ mihi nunq̃ inexorabilis fueris. Adiit me hodie capellanus Sãcti Petri maioris Venerabilis abbatissæ eiusdẽ monasterii ac totius cõuentus noie: multisq; a me precibus contendit: vt supplex peterẽ a tua amplitudine, ne vltra tam diuturno tam molesto interdicto obnoxiæ grauarentur. Magna inquit ac singulari spe totus ille monialium cœtus te intercessorẽ apud clæmẽtissimum patrẽ & Dñm expetunt: q̃n hñt pro cõperto: valere te apud ipsum grã. Orant vt sui miserearis: q̃m per q̃ndecim & eo amplius mẽses (iuste quidem, q̃tum ad cãm interdicti spectat; dure vero, si monialiũ consideretur ĩnocentia, quæ culpa vacant) nec celebrationi missarum interesse potuerũt: neq; cõfiteri pto more, aut sacrosanctã cõionem accipere. Contabuerunt mœrore vltraq̃ credi possit: non solũ animis, verũ etiam corporibus, tanq̃ vascula

tanq̃ vascula infirmiora languẽtes. Si hoc opus effeceris: futuræ sunt tibi, atq; imprimis Dño ipsi indulgentissimo mirũ imodum obligatæ. Expositis in hãc sententiam matris ac filiarũ mãdatis: nõ potui auertere faciem meã ab eis. Absit aũt a me: vt cõtra Dñm meũ ab eo quippiã postulẽ: pro quo exponere quicquid valeó, q̃tulũcũq; sit illud sicut debeo semper paratus fui. Quia tñ nihil in te splendidius vnq̃ enituit clæmẽtia & caritate: & miserationes tuæ super oĩa opera tua: magnã mihi præmeferre diffidentiã viderer de tua benignitate: si rogatus a sanctimonialibus recusassem obstinatius piis illarũ ac salutaribus votis obtẽperare. Pro aliis hic interdictis ecclesiis nihil peto: qñ tu re vera iniuste poteris non ille, quæ permittẽtibus ita canonicis sanctionibus, ob neglectã iustitiã, tali haud iniuria mucrone feriũtur. Pro his vero sacris virginibus, nõ sum veritus interpellare dignationẽ tuã: non solũ, q; hoc efflagitãt q̃ enixissime: verũ ẽt qm̃ summe illis cõpatior. Et nimirũ sic opinor: prorsus sic futurũ spero: longe magis profuturũ sacrũ illud collegiũ suis orationibus causæ tuæ: vbi eas præueneris in benedictionibus dulcedinis: q̃ cõtinuato iterdicto. Quãobrem precor per Dñm Iesum: quo permittẽte nõ tu solus sed tota vexatur christiana res publica: vt iuxta mansuetudinem tuã respõdeas ancillis tuis, respõdeas seruo tuo, verba bona, verba cõsolatoria, tuoq; iussu aut suspẽdatur ad tẽpus interdictũ monialibus, vt cõfiteãtur nomini sancto Dei: & gloriẽtur in laude eius: aut (quod magis optãt) cumulato beneficio penitus tollatur: vt gaudium illarum sit plenum. Vale. Ex monasterio Angelorum. Die. ii. Aprilis. MDII. Venturæ Abbati Sãcti Michaelis Murani. XIX.

q Væ de obitu Eusebii Hispani scripsisti ad me: legerũt multi: admirati q; sunt mecũ magnopere ac lætati: petieruntq; a me lr̃arum tuarũ exẽplar. Fœlicem sane eius migrationẽ existimauimus: ac prætiosam in cõspectu Dñi mortẽ serui eius. Imbecilliori quidem fuit corpusculo, ac debiliori stomacho: vt nõ querit propterea oẽm vitæ regularis districtionem seruare. In reliquis vero, q̃tum mihi animaduertere licuit, nescio an vnq̃ depræhẽderim offendisse ipsum quempiam aut facto aut verbo. Visus est mihi semper adeo mitis: vt oẽs diligeret: odio haberet neminẽ. Quo factũ est: vt insignis pietate, isigni mortis genere reddiderit animã Deo: cũ vt scribis cõtestatus sit prius clara voce crucifixum, quẽ manibus tenebat, se per merita passionis eius factũ fuisse de familia ipsius Dñi Iesu: & ereptũ de ptãte inimici. Illud vero imprimis mirabile extitit: q; per dies sexdecim, anteq̃ efflasset spũm, nihil aliud in cibũ sumpserit: præterq̃ semel tãtum dimidiũ ciatum liquoris. Excedere tam diuturna abstinentia humanum modũ videtur: cuius rei exẽplum ex aliorum obitu sanctorũ non mihi facile succurrit. Flãma præterea ignis visa super cœnobiũ Sancti Michaelis illis diebus: & petita a præsentibus humiliter venia: & cõstitutus procurator, vt eandẽ ab absentibus peteret ipsius noĩe: insuper & lachrymarũ effusio: & obsecratio ad Abbatem, vt attritis aeuilioribus pãnis indutus in cõuersorũ recõderetur sepulchro: adhæc crebra visio demonũ se tentãtium: & postremo ne singula recẽseam, quæ tu enumerasti ineffabilis illa interior lætitia, quã per eos dies se sensisse affirmauit: magna nimirũ sunt signa & minime cõtemnenda singularis erga illũ diuinæ gratiæ: ac cœlestis erga Eusebiũ & nomine & opere pium largitatis & muneris.

Hinc ego haud temere conicio:ipſum ex hac mortali vita ad imortalitatē fuiſ/ ſe tranſlatum:vbi ſempiterno æuo beatitudine perfruatur:reddita ei mercede la borum ſuorum.Quod vero ſeorſum in ſepulchro nouo reponendū cadauer eius laicus quidam ſuis ſumptibus curauerit,cōmendanda eſt hominis pietas fideſq;. Impleto ſemel per Abbatem defuncti deſyderio:impleta ſua ad illum ſpōſione: ſi quid per alios poſtmodū decretum fuerit,non ſine Dei nutu atq; inſpiratione id fuiſſe factum credi poteſt.Verum de hoc latius coram,cum placuerit Dño,in/ uicem conferemus.Vale.Ex monaſterio Angelorum.Die.viii.Aprilis.MDII.

Petro Barrotio Epiſcopo Paduano.XX.

h Aud moderate ſe tecum geſſit:qui ad te volumen ſermonū Sancti Au/ guſtini pertulit.Pecuniā ei ſufficientē ēt ad reditum dederam:vt ne qua drante quidē potuerit indigere:ne dum duobus nūmis aureis.Sed qñ ſic placitū eſt tibi:corripere quidē illum poſſum,q; eos acceperit:te aūt pro hoc liberalita/ tis exceſſu nec debeo nec poſſum.Quas miſiſti per eundē nuntiū binas lr̃as tuas: iis reddendas curaui:quibus erant cōſcriptæ.Vtrū reſpōſum dederint, neſcio. Si oculorū defluuio ac lippitudine minus vexaris:bene eſt.Vt cures penitus libera/ ri,& hortor,& obſecro.Deeſſe tibi remedia,ac medicorū cōſilia nequaq̄ mihi p/ ſuadeo:qm̄ non in mōtibus atq; in ſolitudine habitas.Supereſt:vt iis tātiſper vti velis,donec conualeſcas:atq; ab illis abſtineas,præſertim a nimia lectione : quæ obeſſe eiuſmodi infirmitati ſolent.Et forte occupationes aliæ,quibus ſatagere co geris circa frequens miniſteriū,ſicut mentem præmunt:ita illud morbi genus le uant:non ſinentes te intentā vnum in locū oculorū aciem diutius figere.Reſpon diſſe autem te primo quoq; tēpore litteris meis:ſemper agnoui:cum haud ſecus hunc mecū morem celerius reſcribēdi hucuſq; ſeruaueris:ac ſi te iuramento ob/ ſtrinxiſſes ita ſeruaturū.Non ſic ego,non ſic:qui tā & ſi multū negligens non fue rim:a te tñ facile ſuperatus ſum.In quo nihilominus cōgreſſu cedo tibi qlibentiſ ſime.Conabor autē tuis inhærere veſtigiis:& ſi non pari,haud multū tñ diſtanti paſſu currere:ne mea negligētia merito te efficiat tardiorē.Labores mihi procul dubio vel in ſolitudine,minime deſunt:ſed lōge grauiores in ciuitatibus tollero: probans quotidie,ac experimēto diſcens:artē eſſe artiū regimen animarū. Sen/ tit onera alius alio grauius:pro mēſura virium.Ego adeo huiuſmodi præmor: vt re vera oppido laſſus ſim.Præſto ſit mihi Dñs:ne ſuccumbam.Pōtificis inopi nata traiectio Plumbinum vſq;,nobis quoq; admirationi fuit:cum prius eo ap/ plicuiſſe nuntiatū ſit:q̄ ſciretur,ipſum eſſe venturū:nec adhuc affirmatur,quā ob cauſam aduenerit.Suſpicabātur per eos dies multi:illum eſſe vlterius progreſſu/ rum.Sed inde vt noſti haud ita multo poſt Romā rediit.De tractatione vero no uorum Cardinaliū nihil hic quod ſciam allatū eſt. Qui ſi vt ſignificas te audiſſe duodecim futuri eſſent,multiplicati forēt ſuper numeꝝ.Defuturos tñ nequaq̄ pu to:qui ambiant,& qui ad currendū ad brauiū ſe accingant:idq; non equorum ve ctionibus ſed nūmorum oblationibus.Plūbinum ob aduentū Pontificis,ſatis ap poſite plumbo illi de quo Zacharias meminit comparaſti.De quo nihil repeto: cū nuſq̄ me legiſſe recolo.Vbi plūbum aliud q̄ malum aliquid ſignificet in diui nis ſcripturis.Super plūbum inquit quid grauabitur?Quid ſequatur non igno/ ras.Alia

ras.Alia quoq; huiusmodi sunt tibi notissima.Plūbea mihi iccirco videntur hæc: tēpora:quibus nihil grauius,nihil molestius:iāpridem fuit.Mirari satis nequeo/ Bernardinū de quo sic bene meritus es,parū videri accæpti abs te beneficii me/ morem esse.Quod pro singulari munere futurum illi fuisse putaueram:vt te sæ pius conueniret erudiēdus atq; instituendus monitis tuis:hoc ipsum vt contem nat minus æquo animo fero.Si euenerit hoc anno:qd nondū statui,vt Patauium me cōferam,monebo hominem,vt sibi prudētius consulat. Vale. Florentiæ.Die ix.Aprilis.MDII. Benedicto Abbati Balnei.XXI.

a Vdio te apposuisse manus sacello maiori ecclesiæ construendo. Quæ res mihi admodū placuit.Erit enim opus accæptū Deo:& gratum ho/ minibus.Licet nanq; in tēplis non manufactis libentius inhabitet(templū enim Dei sanctum est quod estis vos) oblectari tñ ipsum non absurde credimus deco/ re domus suæ,& loco habitationis gloriæ suæ.Hortamur itaq; te ad perficiendū opus.Vbi enim absolutum fuerit tua diligentia & cura:frequētius & numerosius eo sese cōferent laici:& tu cum monachis domesticis reddes in eo iucūdius altis/ simo vota tua.Nec dubites defuturū tibi cœleste auxilium pariter & humanum. Vbi nanq; cœperis conari pro viribus:excitabit Dñs oppidanorū atq; aduenarū corda ad ferendū opem:& quod minus ipse potueris eo autore subministrabitur tibi.Visurus es vt spero alium pecuniā,alium cementa,hunc ligna,illum lapides ad construēdam ædē,dilectūq; tabernaculum Dñi virtutum,prōpto animo alla/ turum:vt confecto postmodū opere,inuocetur in eo nomen Dñi:accēdat thimia mia & incensum:offeraturq; hostia salutaris in odorē suauitatis Dño. Superfluo vt arbitror hæc suggeruntur tibi:vtpote aīato per te ipsum satis,ac non segniter excitato.Sed ex abūdātia cordis os loquitur.Quāobrem viriliter age:& cōforte tur cor tuū:vt quod voto cōcæpisti,opere cōpleas.Quod erit mihi quoq; mirifi ce gratū.Vale.Florētiæ.Die.xiii.Apri.MDII. Ioāni Cardinali de Medicis.XXII.

n On sum fallus mea de te opinione Dñe colēdissime:neq; fraudatus at/ q; confusus ab expectatione mea. Experimēto didici ex humanissimis lr̄is tuis:esse te minime implacabilē:quin potius īnatæ cuiusdā facilita/ tis ac mansuetudinis.Memorē te esse indicas apostolici præcæpti. Nulli malum pro malo reddētes:neq; maledictū pro maledicto.Illū imitaris,de quo scriptum est:q cū malediceretur non maledicebat:cū pateretur,nō cōminabatur. Non sur dis videris audisse auribus Dñica hortamēta.Discite a me:quia mitis sum:& hu milis corde.Atq; vtinā etiā quod statim sequitur in tua dignatione impleatur.Et īuenietis requiē animabus vestris. Quod facile credi pōt,& pro cōperto haberi. Super quē,inquit,requiescet spūs meus:nisi super humilē & mansuetū & tremen tem sermones meos?In ea cōstitutus dignitate:quæ est supremæ proxima:nullā prætefers elationem,fastum nullū,neminem despicis,neminē contemnis:qm̄ in humilitate tua memor fuit tui Dñs:& ī eadē solium tuū subleuatū est.Propterea futurū ipsum semper tecū arbitror:cuius est cū humilibus conuersatio:cui humi lium ac māsuetorū semper placuit deprecatio.Mirū itaq; mihi non est:q motus vt scribis lr̄is meis:cœpisti loqui de Basilii nostri negocio verba bona verba cō/ solatoria:& quod prius fixū animo insederat,in cōsultationē reuocasti.Ad pficiē/

dum itaq; tam pium opus:non deerit etiã nũc meum pro Basilio patrocinium: immo veniæ imploratio apud amplitudinẽ tuã. Non.n.ipsum oĩno mihi defendendum suscæpi:cõtra quem iura clamant:ne excusari funditus queat. Est tñ aliquid:quod ad nõnulla obiecta illi crimina respõdere,me caritas cõpellit:vbi præsertim non desit auditus,cui effundã sermonẽ. Nosti Dñe colẽdissime, neminem esse sine delicto:cũ humana imbecillitas Dñio peccati subdita sit. Multum tñ distare arbitror inter eos,qui sciẽter ac prudẽter errant:& eos qui ignorãter incauteq; labũtur. Illi vix promerẽtur veniã,cum istis vtplurimũ misericordia debeatur. Non enim oẽs bonorũ & malorum discrimen agnoscũt:non oẽs periti iuris Pontificii sunt. Pauci de multis legerunt. Arma nostra,orõnes sunt & lachrymæ. Paucis notũ est decretum illud. Quicũq; ex clero vidẽtur esse:arma militaria nõ sumant:nec armati incedãt:sed professionis vocabulũ religiosis moribus & religioso habitu præbeant. Quod si cõtempserint:tanq̃ sacrorũ canonũ contemptores & ecclesiasticæ autoritatis prophanatores,proprii gradus amissione mulctẽtur:quia nõ possunt simul Deo & sæculo militare. Non oẽs,inq̃,ista nouerunt. Sicut enim haud facile auricalcũ ab auro procul discernitur,& nũmi adulterini veris similes sunt:ita vitiũ a virtute quadã iterdũ similitudine,ab omnibus nequaq̃ disiungitur. Cautum siquidẽ,dicimus formidolosum:quietũ,inertem:liberalem, prodigũ:fortẽ,temerariũ:cõstantem,obstinatũ & durum. Quod ego in Basilii facto apertissime cõperi. Quãdo enim in agro Casentinate,illa edebat opa:totus illi populus acclamabat:oẽs eum laudibus ferebãt in cœlum. Aderã ego tunc Florentiæ:vbi vix inueniebatur:qui obloqueretur de eo:qui illi obiiceret canonicas sanctiones:qui recordaretur prophetæ,dicẽtis. Væh,qui dicitis bonũ malum,& malũ bonum. Vbi vidit Basilius,ab exercitu occupari Casentinatẽ agrũ,& frequẽti populatione tum Camalduli tum vicinoꝝ bona vastari : cohiberi non potuit, quin sese defensioni accingeret:arbitratus iccirco obsequiũ se præstare Deo:si inde infestas acies pro viribus ꝓpulsaret. Hac imagine specieq; virtutis decæptus: a vera iustitia deflexit. Sed esto non oĩno ignorauerit:nõ licuisse religioso homini arma sumere. Tecũ,obsecro,Dñe colendissime hoc reputa,qũo integrum Basilio fuerit:imperãti excelso Dñio obstinatius reluctari:cuius autoritate atq; amplitudine superatus,ẽt anathema fieri pro imperante non recusauerit? Non inficior præferendũ fuisse humano diuinũ imperiũ:& obediendũ Deo magis q̃ hoĩbus. Sed extenuat meo iudicio factũ,facientis intẽtio:qñ non aduersus quos,sed pro quibus arma capiat:potissimũ cogitat. Deniq; venia indignus non vsq;quaq; vĩ detur:si exiguus mus,maiestati leonis imperantis cessit. Non.n.se vltro ingessit: nec temerario ausu spõte optulit operam suã. Sed cũ eius probitas atq; industria in sæcularibus negociis,ac nõ parua etiã de illo apud Casentinates existimatio & gratia diuulgaretur:reqsitus ac iussus suam Dñio exhibuit seruitutẽ : non vt vos ĩpugnaret ac lederet,sed vt istis obtẽperaret:cũ esset subditus illis. Siue igiť ignarus iuris,errore decæptus est:seu,qd magis credo:vi coactus,obiussionẽ terrenæ potestatis:præfuisse illi bello visus est:excusari factũ omnino nõ põt:animus certe cõtra vos vel ex parte põt. Absit autem a Dño meo:vt delatoribus aures præbeat:gloriatũ fuisse Basiliũ:ꝙ te tuosq; oẽs vt scripsisti,tanq̃ particulares sibi inimicos poposcerit,

micos popoſcerit. Nō agnoſco illū tam ingratū tā ēt vecordē ac demētē: vt ad/ uerſus eos: q de ſe optime fuiſſent meriti: nulla eoꝶ laceſſitus iniuria, in verba in temperātiæ ac temeritatis procaciter erūperet. Sed cū nō deſint: qui exiſtimatio/ni & famæ ipſius inuideāt: falſo apud dignationē tuam criminatū fuiſſe nō dubi/to. De te deq; domo tua nunq̄ non reuereter non honorifice (quod ego audieri) locutus eſt: imo haud ſecus ac q̄libet veſtri amātiſſimus atq; ſtudioſiſſimus. Quā obrē cū te inuitus offenderit Baſilius: ſit oro apud te facilis ignoſcēdi locus. Pul/ſus regno Dauid ab impio filio: pepercit ei tandē, & in gratiā illum recæpit. Ira/tus cum fuerit Dn̄s: miſericordiæ recordatur: qm̄ miſerationes eius ſup oīa ope/ra eius. Decet te ſimiliter facere, vt ad lenitatē & māſuetudinē natus naturæ tuæ cōſuetudiniq; inſeruias. Vbi abūdauit delictū ſuperabūdet & gratia. Sufficiat Do mino: vindicari ſe de ſeruulo potuiſſe. Sicut iraſci: quod aliqñ ēt cōſtantem virū decet: potuiſti, ita exorari & placari te ſinas Dn̄e pientiſſime. Diligat manſuetudi nem tuā: qui expertus eſt iram tuā. Arctius eum tibi deuinxeris: ſi in ipm̄ vſus fue ris clæmentia. Pro qua re tuā amplitudinē ēt atq; ēt rogo. De me vero quæ tam pio affectu ſcripſiſti non repeto: tum q̄a modū exceſſi epiſtolæ: tum quia verbis cōſequi vix poſſem: ſi tibi voluero pro meritis grās agere. Imparē me nimirū fa/cit ad gratiarū actionē iucundiſſimū illud ac mihi gratiſſimū ſuper aurum & la/pidem prætioſum multū, Dn̄i ac patroni mei teſtimoniū: memoriam mei ſemp animo ſuo fuiſſe impræſſam ex eo tēpore quo pariter in vrbem profecti ſumus: ac durante vita, nulla vnq̄ eſſe obliuione delendam. Taceo reliqua: quæ modum certe meæ paruitatis excedunt. Quod igitur re: quod verbis non valeo, enitar ta cita ſaltē cogitatione, tātæ obligationi meæ ſatiſfacere: vt nullo mihi vnq̄ tpe ex cidat tuoꝶ erga me meritoꝶ cū ſingulari pietate recordatio. Vale. Florentiæ. Die xv. Aprilis. MDII.

Venturæ Abbati Sācti Michaelis Murani. XXIII.

i Nuitatus hoc anno cum eſſem rediturus Florētia in Fontē bonum ac/ceſſi ad cœnobiū Vallis vmbroſæ: biduumq; apud generalē patrē ordi nis peregi. Animaduerti inter cætera: nō ſolum celebrari apud illos memoriam Sancti Ioānis Gualberti: verū ēt nōnulloꝶ Sanctorū eiuſdem ordinis. Conſtitui tunc apud me piam fore æmulationē ſi nos quoq; eos qui de ordine Camaldulē ſi relati ſunt inter Sāctos, a neglectu & obliuione vendicaremus. Quare cum im primātur pro religione miſſalia: optimum factu duco: vt annotarētur in iis miſ/ſæ triū illorū martyrum: de quibus fit mētio in vita beatiſſimi Romualdi: videli cet Bonifacii epi: Benedicti: & Ioannis: ponāturq; illorum nomina in Kalenda/rio: vbi melius & commodius vobis viſum fuerit. Et qm̄ Bonifacii vita ab aliis duobus diſiuncta eſt: & ipſe præterea antiſtes fuit: ſatis congrue non eodem cum aliis duobus die, ipſius agetur memoria. Mihi videtur, qm̄ martyrii eoꝶ ignorā/tur dies: vt Bonifacii ſolennitas, pridie nonas Septembris celebretur. Benedicti & Ioannis pariter. xvi. Kalendas Decēbris. Si egerimus Sāctorū memoriā: illos quoq; nſi nō capiet obliuio: ſed futuri ſunt pro nobis pii apud Deū ītercesſores. Miſſas eis aſſignabitis pro arbitrio: reddetiſq; illis epiſtolas & euāgelia perſonis cōueniētia: vt in oibus honorificet Deus: q eſt mirabilis i Sāctis ſuis: quoꝶ ſplē dore ſancta illuſtratur & fulget eccleſia. Vale. Florentiæ. Die. xv. Aprilis. MDII.

Venturæ Abbati Sancti Michaelis Murani.XXIIII.

s Cimus non oportere:cōmendari vobis hospites præsertim ordinis.Cō mendo tñ ex abundantia cordis Venerabilē fratrem nostrū Priorē San cti Benedicti.Est enim nobis fidelis in Dño,& domui suæ bene præpositus.Fuit cupidissimus per multos annos vidēdi vrbem nostrā,& coram intueri mores ci uitatis.Non desit ei socius:cuius comitatu & ductu perambulet celebriora loca: vt quod mente cōcæpit,visurum se videlicet magna & mirabilia:per vos nō ste terit,quin factus fuerit cōpos voti:& inde ad nos contentus redeat.Vale.Floren tiæ.Die.xxv.Apri.MDII.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.XXV.

s Peraueram ante cōplures dies fore vt absolutis negociis ordinis:quorū gratia hic in vrbe inuitus detineor,redire mihi liceret in nostrā solitudi nem:ad reuisendā familiam:quæ mutui cōspectus mecum desyderio certat. Ab fui siquidem prope mēses quatuor:& adhuc incertus sum,qñ sim eo reuersurus. Quāobrem si fraudatus es spe aduētus mei in patriā:quam attulisse visæ sunt lit teræ nostræ:ne admireris. Satis mihi facere nō licet domesticis qui in proximo sunt:longe minus possum remotioribus morē gerere.Dedicasse te templū Beati Georgii martyris in die festo eius:& sequenti die supra trecentos triginta confir masse:grate accæpi.Nam præterq̄:φ vtrunq; munus epo dignū ípleueris:& ad promerendā multorū salutē accōmodatum:fidē ēt nobis fecisti,ex duplicato la borioso opere,cōualuisse te ex oculorum defluuio:qui tm̄ legere biduo potueris. Idipsum & tu apertius indicasti indies illud magis minui:non tñ medicorū consi lio & opera:sed eius solius medici benignitate,qui & infirmos curare,& suscitare mortuos solus pōt:accedēte præsertim noxiorū abstinentia,& veris aduentu. Fa cile aūt credo verū esse quod scribis:perferre te laborē molestissimū, in audiēdis litigantiū cōtētionibus,legēdisq; scripturis ad eādem cās ptinētibus.Non tñ fa cile procuratorū te nugis atq; mendatiis,seu collitigātium dolis decipi ac circū ueniri posse existimo.Callere debes ex diuturna cōsuetudine tuorū mores:quibus tot annos præfuisti:& frustra ēt iacitur rete ante oculos pēnatorū. Plane onerosa res honor:& eo sane onerosior & grauior:quo debilioribus atq; ifirmioribus ho noratorum humeris sustentatur.Subit modo scribenti recordatio honorati illius atq; in sublimitate cōstituti:qui dicebat.Quātas ōndisti mihi tribulationes mul tas & malas.Quod libenter legas lr̄as meas:satis expertus sum:& grās ago. Sic ení accurate posthabitis oībus semper mihi rescribis:vt vel hoc argumento pro cōperto habeam ita esse:vt scripsisti.Meo incōmodo scribere ego ad te non pos sum:qñ ad euitāda incōmoda nullo potiore vti remedio mihi cōtingat:q̄ cū tuis rñdeo epistolis:mihi nimirū dulcioribus sup mel & fauū.Vtinā q̄ ad id prōptus: ita quoq; sim tā idoneus.De nouis creādis Cardinalibus nō prius hic aliquid au dieram,q̄ proxime præterito Dñico die:quo me adiēs canonicus quidē olim cu rialis,accæpisse se ex vrbe lr̄as apuit:quæ ea de re facerēt mentionē. Orandū est, vt tales promoueātur ad eam dignitatē:qui honorificent ministeriū suum. Qui cōsilio non præce:merito non auro assumpti:post aurum nō eant:nec sperent in pecuniæ thesauris:sed reformādæ ecclesiæ inuigilēt:vt nō iniuria cardines terræ sup quos Dñs posuerit orbē,ab oībus cēseātur.Vale.Florētiæ.Die.xi.Maii.MDII.

Cardinali

Ioanni Cardinali de Medicis.XXVI.

m Iratum te fuisse arbitror Dñe pientissime, q͠ tardius rñderim lr̃is tuis, summa præsertim benignitate grauitate & gratia refertis. Et sane haud parum ægre ferrem: si quã non metuissem ingratitudinis aut cõtemptus notam subirem apud te: a quo arguẽdus tarditatis in rescribẽdo merito forẽ: qui in obtẽperãdo petitioni meæ, præuenisset me in benedictionibus dulcedinis. Sed absit a me hoc peccatũ: vt ingratus in Dñm meũ, aut parum saltẽ officiosus in agẽdis gratiis pro oĩbus quæ retribuit mihi existimer: qui erga minimos quosq͠ p̃ meo instituto ac more hac penitus culpa vacare consueui. Non enim semel legi apud Apostolũ. Et grati estote. Heri primũ vesperi: redditæ sunt mihi amplitudinis tuæ lr̃æ: & quidem ab ipso Basilio Abbate: in cuius potissimum cõmodum & honorẽ fuerant conscriptæ. Is enim ex agro Casentinate huc me adiẽs, primo statim colloquio & congressu lr̃as mihi exhibuit: quas fasciculo epistolarũ insertas atq͠ alligatas prior ipse apud fontẽ bonũ accæperat. Legi eas ipso audiente: & q̃tum tibi ob tam singularem liberalitatẽ atq͠ clæmẽtiam ambo deberemus: mutuo statim sermone & ore sane pleno cõtulimus. Quid.n.ad eam munificentiam ac mãsuetudinẽ addi posset? Remissæ sunt iniuriæ qualescũq͠ fuissent a Basilio illatæ: redditum ei ablatũ beneficium: sopitæ penitus oẽs lites. Magnũ re vera & præclarũ munus: & quod nisi a magno & excelso animo proficisci nequaq̃ potuit. Egit ille mihi cõtinuo gr̃as flexis genibus: queãdmodũ p̃ easdẽ lr̃as monebatur: vt mihi id oẽ accæptũ ferret qui intercessissem. Lõge tñ maiora dedit argumẽta haud ĩgrati erga pietatẽ tuã animi: asserens se tibi quæcũq͠ posset absq͠ vlla debere exceptione: & extante hoc tãto tuo erga se merito confessus est esse se tibi obstrictũ memoria beneficii sempiterna. Quod vero mei tñ gr̃a placatus: ac delinitus intercessionibus ac lr̃is meis: quibus detulisti supra merita Dñe colẽdissime: benignum te ac misericordẽ Basilio exhibueris fecisti me tibi nõ minus illo obnoxium: in quem adeo liberaliter beneficiũ cõtulisti. Fidei erga te meæ habuisse potuisti rõnem: si exorandus a me fueras. Religionis vero atq͠ doctrinæ, quod vtrunq͠ mihi imerẽti summe tribuis, nõ sic. Noui ego.n.imperfectũ meũ: & q̃ negligenter reddiderim altissimo vota mea. Quæ vero esse in me possit facundia, viderit pietas tua. Non enim dicendi studio, sed officii potius Basiliũ tibi cõmendandũ suscæpi. Nam nõ in persuasibilibus humanæ sapiẽtiæ verbis, ac sermonis lenocinio varietate vbertate copia, quibus cõparandis parum me dedisse operã agnosco: sed fide ac dilectione amicorũ negocia tueri cõsueui. Itaq͠ (saluo semper grauissimo ac prudentissimo tuæ dignationis iudicio) rectius ego retribuendum cẽsuerim hoc tãtum specimen pietatis, ĩnatæ clementiæ tuæ ac bonitati naturæ mitioris indulgentiorisq͠ q̃ facultati dicendi intercessoris. Facile exoraris: quoniam facilitate comitate misericordia cedis nemini: & miserationes tuæ super omnia opera tua. Summas nihilominus tibi gratias ago: qui meas pro Basilio depræcationes tãta lenitate admisisti. Vt pro tua orem incolumitate: rogandus non fueram. Atq͠ vtinam tam fructuose q̃ studiose præces effuderim: vt vbi repugnant intercedẽtis merita: cõtentio & improbitas illa euãgelica cõsequatur. Repetitas pollicitationes tuas: oblatũq͠ denuo patrociniũ pro meis ac religio/

nis meæ cōmodis atq; honoribus tam grate accipio:q̄ benigne illa mihi omnia a clemētissimo & amantissimo Domino paruitati meæ exhibentur. Referat Dominus pro tam pio affectu cumulatissimam gratiam tuæ amplitudini:quā opto semper bene valere. Florentiæ. Die. xvii. Maii. MDII.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. XXVII.

V Bi intellexeris:quid mihi acciderit per hos dies:magnificabis Dominum mecū:& exaltabis nomen eius in idipsum:qm̄ de magnis periculis eripuit me:& incolumē reduxit in domum meā:vnde exieram. Cū essem dudum Florentiæ:cōuenit me Capellanus nostratū monialium Sācti Benedicti de Arretio abbatissæ & cōuentus noīe:obsecrauitq; vt conferrē me Arretiū ante sacrum diem Pētecostes:ad cōsecrandas virgines quinq;:quæ me summo propterea desyderio expectarent. Accæpto a me responso:q; ignorarem qn̄ forem inde profecturus:intulit. Si præsto esse nō possem per occupationes ad statutam diē: saltem vbi rediissem Camaldulum significarem abbatissæ ante dies aliquot: vt necessaria prępararētur futuræ consecrationi. Quod & factum est. Deniq; præfixa velationis virginum prima huius mēsis Dñica die:quarto nonas eiusdem Arretium petii. Occurrerāt nobis complures monachi,ad quartum lapidē. Si quidem quatuor sunt in ea ciuitate nr̄i ordinis cœnobia,præter illud monialium. Et cum per totā diē sereno cœlo æstuq; ingēti,equitassemus:nec distaremus ab vrbe vltra quingētos passus:subito coorta tēpestas,non sine fragore ac tonitribus, denso atq; obscuro nos operuit nimbo. Fuso mox hymbre tāta facta est aquarum inundatio:vt cū ingressi Arretium essemus haud secus viæ oēs,vtpote situ decliuiores,ac torrētes defluerent. Sequēti die haud minor pluuiæ vis erupit: emisso fulmine cum frequenti corruscatione:vt apertas diceres cataractas cœli. Portendisse ista credita sunt,non tam publicum Florentinoꝝ q̄ nostrū,qui eo aduenerarāmus,proxime īminens periculū:facta postero die defectione Arretinæ ciuitatis a Florētino Dñio:præter oēm expectationē vendicatæ in libertatem. Detento siquidem legato Florentinorū cum prætore ac præfecto in Priorū pallatio:& episcopo ciuitatis,qui tumultu exorto in arcem se proripuerat,magnopē sibi timente:nos quoq; sine metu esse nō poteramus. Nam in ictu oculi factus est totius populi cōcursus in forum,acclamātis libertatē:iussiq; præconis voce,vt nemo per vrbem inermis incederet. Stimulante ad arma libertatis cupidine confestim oēs pusilli & magni dicto paruerūt:accincti gladiis,& diuersis armorū generibus:p vrbem incedētes. Perseuerātes aūt in fide,qui in arcem cōfugerant,cum iis,q arci præerant,frequenti tormentoꝝ iactu vrbem impetebant:ita vt nec exire in vicos & plateas,nec domi cōsistere cuiq̄ tuto liceret. Hac rei nouitate perterriti cōtendimus eo die inde mouere:vt rediremus q̄uis nō sine periculo,in Fontem bonum:nec pmissum nobis fuit. Sequenti itaq; die,quæ Dñica illuxerat,non destitimus cōsecrare virgines illas:cuius rei grā Arretiū veneramus. Pransi deinde volebamus proficisci:nec potuimus: negato nobis modeste tñ a Dñio cōmeatu:q; dicerent intercipiēdos nos in itinere a militibus. Animaduertentes autē maiora indies pericula succrescere,tertio requiri fecimus eos,qui rebus præerāt de discessu nostro:& dari nobis verba aperte cognouimus. Siquidē vulgari per vrbē cœpit,

duplici de

duplici de causa detineri nos Arretii inuitos,ne videlicet Basilius Vicarius nr̃,quē Arretini maxime formidabāt,contra se arma sumeret:Nam aduenisse iam illum in Florentinorum castra,plurimi affirmabant:& vt a me pecuniam exigerēt,aut verius extorquerent.Hortabātur tamē amici,bono vt essem animo.Nullā enim mihi inferendā esse vim:qm̃ nec Florētinus essem:nec vllum vnq̄ Arretinorum offendissem:a qbus e diuerso magnopere diligerer atq; obseruater. Haud penitus me verba ista cōsolatoria tutum reddebant:leuabant tñ aliquātulū curis animum.Nocte in sequenti,quā Dñica præcesserat dies,circa tertiā fere horā ingressi quidā armati cœnobium,abduxerunt secum mulas quatuor,equū vnum,qbus veneram:iussis custodibus,ne clamorem excitarent:& adiectis ēt minis.Ingressi continuo in cubiculū monachi:parum læto nuntio quiescentem me excitarunt. Vbi illuxit:misi ad Dominiū,qui meo nomine peterent iumenta nobis restitui. Siquidem noti erāt domesticis nostris:qui ea stabulo abegerāt.Quod subito factum est:affirmātibus illis suo iniussu seq; omnino ignorantibus,eam mihi illatam fuisse iniuriam.Non poteramus sine solicitudine esse:negato nobis reditu ī Fontem bonum:& obsidente iam vrbē Florentinorum exercitu. Sic affectis nobis,& multa animo versantibus:septima mēsis die ingressus est Vitellotius Arretium cum aliquot armatorum milibus:qui mihi erat optime cognitus. Multum spei cōcæpimus omnes in aduētu eius:q̄ misisse nobis Dñs visus esset saluatorē & propugnatorem:qui liberaret nos:quēadmodum re ipsa experti sumus. Duo tamē,vt scias,eodem die ab improbis hominibus ac pecuniā sitientibus,incommoda passi sumus.Mane siquidem ante Vitellotii aduentū cum percelebrata missa de templo egrederer:occurrit mihi armatus quidā cum sociis nōnullis:vrgēs me sermonibus: vt si euadere periculum vellem,transferrem me in domum suā: quoniā esset vexilliferi propinquus:nihilq; dubitarē,quoniā tuto ibi seruādus forem.Parui dicto,& cum tribus abbatibus eo me cum armatis contuli. Vix horæ dimidio consederamus,cum superuenientes quidam ægre tulisse visi sunt:q̄ temeratio ausu eductus fuissem e monasterio,irrequisito summo magistratu:meq; relictis abbatibus duobus cum socio vno reduxerunt ad cœnobium. Paulopost redierunt quoq; Abbates illi duo : quorum alter q̄ esset ditior, pro vnius horæ mansione sub mutui specie coactus est numerare Domino domus aureos nummos decem anteq̄ inde egrederetur.Egi gratias Deo:q̄ a me nihil tale postulassent.Pauculis interiectis horis,intrauit Arretium Vitellotius pauloante meridiē: Et ecce post horas circiter tres:apertius contra me initur prœliū:ad expugnandum illato terrore marsupium:quem arte fallere ac circunuenire neqq̄ potuerant.Irruerunt in cœnobium ex Arretinis armati multi:ita vt claustrum opplerent:ad quadraginta illos fuisse relatum est mihi : eos vtiq; numero æquantes: qui se deuouerant non manducaturos neq; bibituros : donec interficerent Paulum. His cubiculum ingressis : subito vnus directa in me lancea iubet : vt sine mora,obligem me ad pecuniam persoluendam. Repetito bis sermone improbus ille,ne verbum quidem expressit a me. Sed cum forte eodem momento introisset ad me vexilliferi filius:euaginato gladio oēs qui cubiculū irruperant,eiecit.Differēdum tunc minime censui:quin Vitellotii auxilium implorarem. Itaq;

ipsemet in prætorium, vbi exceptus fuerat, repēte me cōtuli. Vbi me vidit occurrit hilari vultu: & data dextera, seorsum me in atrio priorū cū quibus loquebatur duxit. Deniq; ne te multis morer, cū ei retulissem: quæ aduersum me gesta fuerāt: cōquestus est me præsente apud vexilliferū, de illata nobis vi. Qui, vtpote vir ingenio mitissimus, multū se excusauit: q; se irrequisito ea oīa facta fuerant. Petito igitur auxilio & fauore a Vicellotio, dedit nobis ad custodiam monasterii milites non exiguæ apud ipsum autoritatis & gratiæ: qui tam diu apud nos eēnt, donec Arretio discederemus. Deinde benigne nobis pollicitus est (hec enī duo ab eius petieramus magnitudine) curaturū se: vt illesi rediremus in Fontē bonū. Quod & fecit. Nā cū sequēti die venisset Arretiū frater eius eps Tiphernas cū multitudine militū, qui magno labore p iuga montium bellica instra perduxerāt: quem etiā vtpote mihi nō incognitū visitaui: biduo post moneri me per internūtium fecit: vt in comitatu fratris, q rediturus erat domū, cū nr̄is equitarē. Mouimus Arretio hora vigesima prima: & vesperi释 Citernā Vitellotii oppidum, secūda noctis hora puenimus. Eramus aūt præter pedites, eqtes circiter sexaginta armati. Excepti ab epō singulari hūanitate, mane quoq; ab eo deducti sumus ad mille passus extra oppidū: nobis vtiq; renitētibus, ne supfluū subiret laborē. Discedētibus nobis ab eo, actis gratiis, illoq; reuertēte in oppidū: iussu ipsius venerūt complures nobiscū ad fines vsq; Florentinoꝝ. Inter Anglarium & Burgū Florentinorū oppida equitātibus: cū vtrobiq; sint abbatiæ nr̄i ordinis: placuit diuertere Anglarium: tum qa propior esset nobis locus, tum qm̄ Abbas ipse mecū erat & comes itineris. Tandē sequenti die, non sine multorum comitatu, per aliā q̄ ieramus viā reuersi sumus in regionē nostrā: fatigati quidē sed læti, q; illesi & incolumes ad familiam rediissemus: Quæ in occursum nr̄m effusa, tanta nos letitiæ & gaudii significatione excæpit: vt plures præ gaudio lachrymarentur: laudantes Deum & benedicentes Dominum: q; non dedisset nos in captionem dentibus eoꝝ: a quibus mihi timuissent plurimū: q; conuertisset captiuitatem nostrā, sicut torrens in austro: q; de manu filiorum alienorum, quorū os locutum est vanitatem, & dextera eorum dextera iniquitatis eruisset nos. Verū de his hactenus. Oblatæ sunt mihi continuo vbi intraui Camaldulum litteræ tuæ, & oportune quidem: vt fessum corpore & spiritu reficerēt. Quod eo magis operatæ sunt: qm̄ per eas mihi significasti, valitudinē tuam indies meliorem fieri: discedente lippitudine: ac restituto dexteræ auris quem tinnitus abstulerat auditu. Qua sane re nihil mihi gratius nuntiare potuisti. Mores curiæ, nos quoq; haud penitus latent. Sint vtinam futuri tales aliquando: quos imitari saluberrimum sit: ex quibus religiose pieq; viuēdi, merito exempla petamus. Vale: & ora pro me: proq; nostra hac bellis vexata regione: vt saltem albæ iam ad messem segetes colligantur. Ex Fonte bono. Die xv. Iunii. MDII.

Hieronymo Priori. XXVIII.

EX quo hinc profectus es: quotidie præter primā noctē leuius ægrotaui imminuto per singulos dies dolore pedis: ac tumore pariter ac rubore decrescente. Vsus sum aliquot ex iis remediis: quæ misit medicus: non autē omnibus: quoniā natura ipsa vexationi alleuamentū præstare videbatur. Ab esu carnium ad quem me vrgenti oratione hortatus es iccirco abstineo: q; p Dei gratiā

non sum

non sum adeo affecto & inualido corpore, vt tali cibo indigeam. Non enim tam vehementi doloris acerbitate vexatus distentusq; sum: vt sint mihi propterea ex/tenuatæ atq; exhaustæ admodum vires. Longe vero maiorem reposui spem in hoc medicamenti genere ad percurandum morbum: vt carnis terat superbiā, potus cibiq; parcitas. Velit Dominus: vt prosit provoto. Ages nihilominus gratias ingentes fidei ac sedulitati medici nostri: in quo nimirū tm̄ confido: vt non possim magis. Suspensus sum expectatione euentus negocii Angelorum: qui si prospere successerit vt videris sperare: multū contulerit saluti & conseruationi illius monasterii. Nos quoq; neq; operam neq; impēsam penitus amiserimus. Scrip. curiali monacho a quo his diebus litteras accæpi haud multū modestiæ præferētes. Iube dari nostras qbus ei rn̄di Iuliano parisio ciui Florētino: & ipse eas Romam mittendas curabit. Vale. Ex Fonte bono. Die vltima Iulii. MDII.

Dominico Mauroceno Procuratori. XXIX.

h Ortaris me longa & graui epistola, quæ mihi tandem heri reddita est: ne desim fratri & familiæ eius: cōmēdasq; ipsum mihi: vt velim pro viribus illius indigentiæ consulere atq; opem ferre. Pia sane adhortatio hæc tua: & omnino ex Fonte caritatis manans cōmēdatio: grata mihi admodum fuit: q̄uis pro eo, qui caro & frater noster est, haud multum necessaria. Enumeratis deinde pro tua prudētia causis cōpluribus: quæ me fortasse vel inuitū impellere ad colligendam manum, & ab erogandi officio possent auertere: victū te esse fateris nō tam ratione q̄ lachrymis meorū, qui intercessionem tuā implorauerūt apud me. Quo factum est, vt eos mihi haud quaq̄ manu suspēsa, sed magna orationis ex/aggeratione & sentētiarum grauitate arctius cōmendaueris. Non enim excidit tibi Apostolicus sermo. Si līguis hominū loquar & Angelorꝝ: & si habuero ꝓphe/tiam & alia quæ multa cōmemorat: caritatē autē non habeā nihil mihi prodest. Hanc tu & verbo & facto semper exhibuisti: hāc ego pro meis præstitam liben/ter excipio. Iccirco rn̄sum differendum non duxi: quod diutius tabellarii tardita/te dilatum est. Ego quidem vt scias vir clarissime, optime noui fratris inopiam, quem angustia rei familiaris præmit. Scio nāq;, ad cumulum miseriarū eius accedere, q̄ filia iam natu grandis, & innupta maritū efflagitet: nisi patris calamitas obsisteret. Hæc omnia sæpius mecum mœrēs cogito: hæc eadē ille mihi frequētissime significauit. Non sum ego certe lapideus: nec adeo īmani feroq; ingenio: vt his lamentationibus & quærimoniis possim non moueri. Natura me, nisi fal/lor, mitem & misericordē esse voluit in omnes. Quāto magis in eū, quem arctissimo fraternitatis vinculo scio mihi esse constrictum? Scit Deus me verū dicere: neq; tu me arrogantius loqui arbitreris. Ita sum ab impietate īmunis: ita naturæ meæ consuetudiniq; deseruio: vt non modo flectar misericordia in meorum ca/lamitatibus: verum etiam quadā animi lenitate atq; etiā mollitia frangar. Hinc accidit: vt nihil me magis auertat a frequentiore accessu in patriam: cuius maxi/mo vt par est desyderio teneor: quasi indictū mihi fuerit exilium: q̄ ne mihi ob/uersentur ante oculos propinqui mei, egentes, angustiati, afflicti, quibus subueni re ipse pro eorum dignitate non possem. Non destiti tamē absens pro virili portione omni officio opera cōsolatione illorum subleuare inopiam: vrgente præ/

sertim acrius Apostolo. Si quis inquit suorum maxime domesticorum curã non habet:hic fidem negauit,& est infideli deterior. Parum nihilominus erga eos vi/deor contulisse:si eorum indigentiam consyderes. Si vero discutias vires meas: haud sane parum. Nam qui me locupletiorem atq; opulẽtiorem forte existimat, ac thesaurizare mihi super terram:proculdubio fallitur. Quam enim semel voui paupertatem:in ea ad hanc vsq; diem versatus sum:nec vnq̃ in priuatum lucrũ, trahere communia familiæ & pauperum bona contendi. Pro qua nimirum re sæ pius gratias egi Domino:q; occasionem tulerit a me:ne spem ponerem in incer to diuitiarum:quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Hoc ita esse persuadere meis nunq̃ potui:qui me affluere opibus putant:neq; impotentiæ as/scribunt sed impietati,q; non q̃tum cupiant eis impartiam. Non recordantur cõsilium Thobiæ. Si multum tibi fuerit,abundanter tribue. Sin autem exiguum:ẽt exiguum impartiri stude. Quod me præstitisse mensura etiam bona & conferta, haud dubie existimo. Verum vt apertius intelligas,non esse ista cõmenta,quæ di co:summatim tibi perstringam statum Eremi nostræ. Primum quidem lõge te/nuiores sunt eius redditus:q̃ vulgo existimẽtur:cum sint e diuerso multo maio/res eiusdẽ sumptus tum ordinarii tũ extraordinarii,q̃ a nescientibus credi possit. Vltra centenariam fere semper familiã alimus. Hospitalitas ita sine ĩtermissione exhibetur:quam sine graui scandalo prohibere nõ possemus:vt supra modum ic circo onerẽtur domus nostræ:& hospitia potius q̃ cœnobia dicenda sint. Nego/cia ordinis quæ nunq̃ desunt:& quæ tum alibi tum Romæ tractari necesse est:nõ sine magnis meis expẽsis conficiũtur. Quantũ auri erogauerim ad redimẽda or/dinis membra,testis est Romana curia. Ad hæc q̃tum pecuniarũ effuderim,par/tim in extruendis nouis ædibus,partim in veteribus resarciẽdis:norunt qui hãc incolunt regionem. Iacent adhuc præ oculis nostris murorum ruinæ Fõtis boni, ac bona pars dormitorii & officinarũ eius,quæ nouissimo bello Casentinate aut euersæ sunt aut incendio conflagrarunt. Hæc omnia vt reficiantur,& multo indi gent tempore,& magna pecuniaꝝ mole. Templum præterea nostrum,fulcris su stentatur. Turris campanarum:quæ illi adhæret,& cõiuncta est:dehiscit penitus: & ruinam minatur. Inito generalatu,repperi debitum ad duo milia aureoꝝ num mum. Conflãdum mihi postmodum aliud necessario fuit,fœnerata hincinde pe/cunia:vt eam Florentinis exactoribus persolueremus. Vsuris,tanq̃ continuis cor pora febribus sine intermissione consumimur. Tributis deniq; tot annorũ:quan/do non decima pars a nobis prouentuũ petebatur,sed vix decima relinquebatur nobis:exinaniti atq; exhausti:ac proximo bello Casentinate plurimũ absumpti, direptis bonis omnibus villis euersis ac dirutis,& regione omni depopulata:re/sumere adhuc vires minime potuimus. Taceo quotidianas impensas,& alia mi/nutiora:quæ pro tua solertia facile conicere per temetipsum potes. Ego re vera ita sentio : q; nisi tantam tempestatem noua aliqua & inopinata penitus ac cœ/lestis omnino serenitas discusserit : his semper agitandi fluctibus simus : his te/nebris & caligine circunfundendi. Et profecto nisi quia Dominus adiuuit me:cui nimirum soli hoc omne accæptũ fero:vt coacta non sit nostra sacra eremus per aliquot annos,tributa persoluere:actum penitus de ea fuisset. Si hæc diligentius

perpenderent

perpenderent nostri:haud repugnanter excusationē meā admitterēt. Neq enim cum alimēta,& quibus tegatur,necessario familiæ debeā:ea cōtempta atq negle cta in propinquos vsus vtraq cōuertere nobis licet. Nō hoc foret fidelis ac prudentis serui:quē cōstituit Dñs super familiam suam: vt det illis in tempore tritici mensuram. Nō alligabis,inquit scriptura,os boui triturāti. Et quomodo hoc impleretur præceptū:si die noctuq diuino cultui inseruiētes,suis fraudarētur necessitatibus? Nō hoc flagitat & exposcit administratiōis ratio:vt esuriat sitiat algeat familia:quæ iure suo primas sibi redditū partes vendicat : vt nuditate siti fame conficiatur:& eorum bona ad laicos trāsmittātur. Audi Bernardi sniam. Si de cumulo,inquit,potes,adiuua me:sin autem parce tibi. Et ego dico tuæ magnitudini:& qui latebras mentis inspicit speculator ac testis omniū scit,q non mentior. Redditus eremi (non dico de duobus annexis:quorū vt redditus ꝓprii,ita quoq sui sumptus non desunt) haud multū excedere aureos nūmos mille. Et vt par cissime etiā viuamus:nō suppetere illos vsibus nostris:ac plerūq nobis demi ne cessaria. Et hoc addo:nullius me arbitrio vt tu suspicaris viuere:cū per Dei gratiam mei iuris sim:nec verear obseruatores actionū mearū:nisi vbi illæ ab honesto forēt alienæ. Quod diuino fulti auxilio cauemus pro viribus. Si darem de cumulo,iuxta Sācti viri monita,ꝓpinqs indigentibus:de familia vt spero criminaretur nemo. Sed si ab ea panē suū quotidianū auferrē:hoc re vera tuto non facerem:nec tu vt facerem cōsuleres. Huic altari deseruiens,de altari viuo. Præter hoc stipendium,nihil mihi lucri accedit. Nam fodere non valeo,mendicare erubesco. lugem hanc atq indeficientē eremi & Fontis boni hospitalitatem:quæ ni mirum sanguisuga bonam prouentuum partem exhaurit:& meorū desyderio plurimum obstat:nec ego primus inueni:nec eam ego amouendam censeo. Nā præterq q præclarum & excellens bonum sit misericordia:& præcipua sit virtus hospitalitatis:inhumanū continuo ac nefarium existimaretur : si prōptuaria nostra non omnibus paterēt:si fores clauderētur aduētantibus:si aures petentibus. Abie cisse me oēm pietatem,nemo non diceret:si dominante cupiditate humanitatis & miserationis officia iminuerem. Hoc est:quod vt tu existimasti pro meo arbitrio si vellem ne dum auferre penitus:sed ne moderari quidem non valeo. Angustam potius paupertatem patiar:q hoc cōmune intercipiam bonū. Hanc vt me cum hilari animo amplectatur frater cupio:vt promissam a Dño paupibus beatitudinem promereatur:In quo,si oēm suam vti debet collocauerit spem:missurus est ei Saluatorē:qui liberet eum de omni angustia. Inquirētes enim Dñm nō minuentur omni bono. Precor itaq te:vt ipsum vt vxorē vt filios horteris,tum meo nomine,tum imprimis tuo iure:quem semp pro parente habuimus:ne me putēt exuisse erga se misericordiæ viscera humanitatem pietatē:neq mihi hanc inurant calumniam innoxio atq immerenti:q me permittente, immo etiā volente,in angustiis ac necessitatibus viuant. Non est sane voluntas in culpa : quæ non posset esse in eos propensior:sed facultas communibus votis repugnat. Cōtendam nihilominus,tum mea sponte,tum tua intercessione aliquod eorū indigentiæ exhibere supplementū:te præsertim idē faciēte:ac me nō minus re q oratione ad idipsum faciendū ꝓuocāte. Erit illorū moderationis atq modestiæ:tm

de me sibi polliceri:tantum sperare,q̃tum propinquo sane amantissimo,minus tñ locupleti,suasura sit rō:ac vires pmissuræ.Te vero velim in excusationē mei:si nō tātū præstare potuero q̃ petisti:meminisse pro tua eruditione atq; sapiētia diuini eloquii:Quod vbi sunt multæ opes:multi sint,q comedunt eas:Cogitareq; q; semp fere celsioribus atq; eminētioribus locis adiaceāt abrupta. Vale.Ex Fōte bono.Die.ii.Augusti.MDII. Petro Barrotio Episcopo Paduano.XXX.

E magnis periculis a Deo liberatus,& quidē magnifice:vtpote nō per fenestrā demissus in sporta:sed per portā emissus:atq; honorifice deductus:egi nō semel,vti admones,illi grās. Quoniā ipse liberauit me de laqueo venantiū:& a verbo aspero:ipse custodiuit introitū meū & exitū meum: ipse in volūtate sua deduxit me:& cū gloria suscœpit me.Seditiones vero & bella,vt videmus,vbiq; exaudiūtur:vt pauci ab iis īueniātur imunes. Proximi sunt Fōti bono Arretini,ad octo passuū milia:In agro Casentinate non defuerūt Florentinorum milites:haud multi tñ.Siquidem per vallē arni:transmissi sunt Arretium Galli:nec adhuc aliquid affertur noui:q; aggressi fuerint oppugnare vrbem.Componēdum,quidā affirmant,per Regē Francorū negocium. De libertate Arretinoꝝ nihil aliud dico:nisi q; tunc vere liberi erunt:cum veritas liberauerit eos.Poterunt ea aliquādiu vti:sed diu nō creditur.Non sine incommodis vos quoq; isthic esse:satis agnosco.Gerūtur siquidem a Laicis potētatibus bella,non tam sæculari q̃ clericali marsupio.Ob vicinū hoc bellum,quātam me iacturam facturum putas?Bona pars redditiuū nostrorū,in Arretino Anglariēsi Castellionensi Foianensiq; agro colligi quotannis cōsueuit.Hoc vero anno,alios introisse in labores nostros,ac messuisse: quod nō seminauerūt,facile existimari potest. Non tamen deficio spe in Deum:qui pascit me a iuuentute mea.Instāt nimirum tempora calamitosa:& qualia vt scribis qui futuri sunt post nos,vix sint credituri.Sed recordemur scriptum.Tu ne cede malis,sed contra audētior ito.Inter huius mundi varietates,ibi fixa nostra sint corda:vbi vera sunt gaudia. Si nō potest transire hic calix:nisi biberimus illum,fiat volūtas Dei.Cæterum q; admirari visus sis,cōsecratas a me fuisse virgines:cū id muneris ad epm pertineat:scias me ab ingressu prope religionis nō ignorasse,quod scribis. Sed cū primū generalatum iniissem:requisitus sum ab abbatissis nostri ordinis:vt advelādas sacras virgines me conferrem:aut sicut alias factū fuisset,aliquē ex abbatibus nostris mitterem.Respondi eis cōtinuo:non esse hoc meū,neq; alicuius alterius prælati inferioris epō.Accerserent icciрco,quē mallent Antistitem:qm̃ ita oporteret. Iterū rescripserunt:se hoc deuitasse,tum aliis rationibus,tum vero vt sumptibus parcerent:siquidē ipsæ procul ab vrbibus habitarēt.Et ne te multis protrahā: collato cum Protectore negocio,placuit ei impetrare a Pōtifice:vt mihi tantū in nr̃o ordine liceret id muneris exequi.Quod hactenus a me obseruatū ē,qua potui modestia & cura.Vtor aūt in huiusmodi officio Pōtificalibus,nuper sub Innocentio deinde sub Alexādro pōtificibus impressis:in quibus adhortationē quidē in principio consecrationis faciendā:& anathema in fine publicandū,præcipitur:vtrius q; tamen ordo ac series non exprimitur.Itaq; futurū est mihi ambarum rerum exemplar,quod te missurum recœpisti,valde gratū.Significandū curabo iis:qui

volumen

volumen Sermonum Sancti Augustini cõmodauerunt tibi:magna diligentia id ex scribi atq̧ emendari. Spero tamen eos pro hac re nequaq̃ esse solicitos:q̧ cui dederint illud non ignorent. Causam monachorũ illorum intantum tibi cõmendatam esse cupio:q̃tum permissura est iustitia. Si obstiterit aduersarius:ne delegetur tibi:leuatus tu quidẽ fueris onere:illius aũt grauabitur conscientia. Si tamen hoc tẽpore vlla a talibus cõscientiæ habetur ratio. Pro ea quæ futura erat celebritate, reliquiarũ cœnobii Sanctæ Iustinæ, de locis suis extrahendarũ:non impleui quod monuisti:qm̃ post factã lr̃as tuas accæpi. Cupio nihilominus scire:q̧ ad votum successerint omnia. Melius procedere indies valitudinem tuam libenter accæpi. Opto:vt penitus valeas. Ex Fonte bono. Die.iiii. Augusti. MDII.

Iacobo de Barbantia Monacho. XXXI.

PEtis a me fieri tibi potestatem, manendi tãtisper extra ordinem:donec tm̃ adeptus fueris pecuniæ:qua enauigare possis in Hierusalem, ad visenda loca sancta. Non improbamus propositũ tuum:q̧ maris te periculo committere disponas:ac peregre proficisci in regionẽ longinquam:ob deuotionem atq̧ amorem piorũ locorũ:in quibus olim diuersatus est Dñs. Ego vero primũ cogito:repugnare hanc tuam mentẽ statutis ordinis:nec sine multorũ scandalo, posse tibi permitti:vt extra ordinis gremiũ viuas. Deinde cõflanda est tibi haud exigua pecunia, ad cõficiendum tãtum iter:vt lõgo tẽpore vix eam valeas acquirere. Nõne longe tutius operã tuam impẽdas:si perseueres in vocatione, qua vocatus es:vt pateat tibi in extremo Hierusalẽ illa cœlestis, quæ sursum est, quæ est mater nostra:a Deo ornata, tanq̃ sponsa viro suo:cuius muri structura ex lapide hiaspide:cuius turres gẽmis ædificatæ:cuius plateæ auro mũdo stratæ:quæ demum est tabernaculũ Dei:in qua cãtatur canticum letitiæ? Ad hanc promerendã omnes actus tui collocẽtur:oĩaq̧ bonorũ operum instrumẽta exerceãtur, secũdũ regulæ tuæ monita, ĩ officina monasterii, & stabilitate cõgregatiõis. Hoc faciẽs, & mihi scrupulũ & tibi periculũ ademeris. Vale. Ex Fonte bono. Die. viii. Augusti. MDII. Frãcisco Picolhomineo Cardinali Senẽsi Protecto. XXXII.

SCripsissem frequentius dignationi tuæ:qñ propior nobis factus es:nisi me ab officio scribendi auertissent tumultus isti bellici:cum præsertim fama vulgasset, obsessum esse a gallorum exercitu etiam iter:quod Senas deduceret. Huius rei certiorem mihi facere videbãtur fidem, allatæ ad me decimo octauo, postq̃ conscriptæ fuerant, die lr̃æ tuæ. Compositis mõ aliqua ex parte rebus, differendum nequaq̃ censui:quin implerem votum meum : cui tamen libentius & gratius satisfacerem præsentia q̃ epistola. Sed vexatus per dies aliquot dolore digiti pedis dextri:permittere me equitationi haud satis tutum duxi:ne forte intumesceret pes:& dolor augeretur. Spero tamen haud ita multo post adeo per Dei gratiam validum fore me atq̧ a vexatione immunem : vt nequaquam intercipienda mihi sit conueniendi tui facultas. Nam & domum perambulo & in templum me recipio, sine vllo fere incommodo ac dolore. Velit Dominus : vt possim quod cupio. Ingemuisse te ob periculum nostrum:& gaudio affectum, q̧ de eo eripuerit me Dominus:nihil dubito. Magnum re vera incideramus:& qd veluti ex procella ac tempestate aliqua in portum delatis vsu euenit : longe ma

gis domum reuersi perpendimus atq; exhorruimus:q̄ cū in illo versaremur. Benedictus Deus, qui tenuit manū dexteram meā:& in volūtate sua deduxit me:& cum gloria suscæpit me. Tibi vero ob tam singularē in me pietatē, ingētes grās ago. Quin ego ēt vicissim magnope doleo ob inualitudinē amplitudinis tuæ. Nam ingrauescens ætas, variis morbis affecta: duplicatū est incōmodum. Spero nihilominus:ꝙ tum cœli præsertim clæmētioris & patrii, mutatione:tū diligenti medicoꝝ cura: pristinæ valitudini celerius restituendus sis. Quod supramodū opto: deprecans eū q pcutit & sanat, vt leuet te oī molestia & angore. Quod vero temporū calamitatem deploret pietas tua: haud inanis est ploratus iste. Quo enim celsiore constitutus es gradu: eo latius cōtemplaris peruersos hominū mores: quæ est potissima calamitatum materia. Addictos & seruientes voluptatibus passim videmus, qui oīa solius corporis sensu metiūtur: qui bona animi cōtēnentes, in tenebris ac morte versantur: qui rapiūt: fraudāt: insidiātur: atq; oibus facinoribus inuoluūtur: Sine religione, absq; fœdere: sine misericordia: & demū īmanitate beluis similes. Et quis, oro, hæc oīa hoc tempore, non propriis intuet̄ oculis: non re ipsa experitur? Mirū itaq; nō est: si meritis christianorū ita exigētibus: malorū pondere Italia prematur: cum diu Dn̄s laborauerit sustinens: & tandem tanq̄ dormiens fuerit excitatus: & tanq̄ potens crapulatus a vino. Haud itaq; temere, vt hortaris, & orandū & plorandū est, nobis præsertim sacerdotibus, ministris Dn̄i: ac dicendū. Parce Dn̄e, parce populo tuo: & ne des hæreditatē tuam in opprobrium: vt Dn̄entur eis nationes. De rebus ordinis satis supq; scribendū occurrit: & imprimis de pertinacia cōuentus Angeloꝝ. Sed q̄m ea de re plenius significauit Vicarius noster dignationi tuæ: nō ero in eadē repetēda plyxior. Tātū peto: vt sit tibi cœnobium illud cōmēdatum: ne frustra, tot annis, tanta impensa, tot se obiiciētibus difficultatibus, pro eo reformando, ambo laborauerimus. Morem istum curiæ, nō satis intelligo: vt cuiq; impetratu facile sit: vt delegatæ Cardinalibus integerrimis, ac omni excæptiōe maioribus, causæ: ad Abbates quosq; ac clericos deuoluātur: & de puro atq; illimi fonte potātes, ad cœnosos riuulos: ac cisternas dissipatas reuocentur. Verū de his corā paulopost: si permiserit Dn̄s. Exhaustus hic noster fluuiolus, ob frequentē piscationē, maioribus piscibus: non permisit modo, vt ad te nisi pisciculos mitteremus. Data est nihilominus a Vicario & fratribus, haud segnis opera: vt & grandiores & plures caperentur. Admittet excusationem nostram Dn̄s pientissimus: & paruitatem xenioli, animi nostri magnitudine metietur. Vale. Ex Fonte bono. Die. xi. Augusti. MDII.

Antonio Bertio Abbati Rosæ. XXXIII.

b Iennium fere intercessit: ex quo nō vidimus colendissimum Dn̄m Protectorem. Quare decreuimus, nisi aliud obstiterit: haud multo post conferre nos Senas: vt ēt per visitationē patroni detur nobis occasio vidēdi fratres nostros: & te potissimū: quē speramus esse nostri non īmemorem. Gratulor autē tibi: ꝙ inter tot fremitus bellorū, tot agroꝝ depopulationes, patriū tuū solū, hactenus īmune cōseruatum ab excursionibus & vastatiōibus fuerit. Habetis, vt arbitror, firmissimū propugnaculū matrem Saluatoris, quā in peculiarē Dominā, atq; custodē rerū vestrarū, iampridē vobis delegistis. Huius patrocinio ac tutel/

 la defensi,

la defensi,inter tot mundanas varietates,procul a vobis arcetis bella:q̄m cum sit clæmēs & pia,in se sperantes nunq̄ deserit:suiq; studiosos cōtinua prosequtur mi/ seratione.Ei vos oportet debita pietate ac deuotione seruire:atq; in eius prome/ renda beniuolētia,omnē vestrā operā collocare:vt semper illi cura sit de vobis. Nos certe eius ope atq; auxilio plurimū indigemus:vt dignata ostēdere filio pe ctus & vbera,præcipua pietatis insignia:faciat eū nobis placabilē:auertatq; indi gnationem ac furorē ipsius a nobis.Tu quoq; pro affectu caritatis,in hac proxi/ ma vrbis vestræ solennitate,virgini dedicata,ipsius pro nobis implorabis auxi/ lium:vt ponat fines quoq; nostros pacem:& adipe frumenti satiet nos. Vale. Ex Fonte bono.Die.xi.Augusti.MDII.

Ludouico Doctori.XXXIIII.

m Aximum re vera & præclarū Dei munus:valere corpore & spū. Opta/ mus vt eo diu pfruaris donec ad sublimiora atq; meliora fueris euoca/ tus.Nō enim habemus hic ciuitatē manentē:sed futurā inquirimus . Tui ita me/ mores sumus:vt sæpius de te sermonē faciamus.Neq; enim te erga nos ita gess/ sisti:vt facile de te nos captura sit obliuio.Timeri isthic gallorum aduentum scri/ bis:quorū multa milia in agrū Arretinū venisse,certū est.Immo ēt gallorū ope/ ra,oīa fere oppida pauloante amissa,in ptātem Florētinorū redierunt. Magnam tñ scias factam fuisse iacturam:vtroq; exercitu agros deuastāte:qui non comeatu præparato:sed rapto vndiq; frumēto ad alēdum militē,regionem depopulatus est.Contineri præterea a discursu miles prędæ auidus nequaq̄ potuit : quin præ/ ceps in auaritiā animus contra ius fasq;,ēt ad ea quæ ad necessariū victum mini/ me pertinebāt, vehemētius iclinaret.Redierunt heri ex Anglario de nostris duo, qui retulerūt,ne octauam quidē prouentuū suorum partē Anglarienses reposuis se.Huius vero cladis vt; nos quoq; futuri simus participes:tu cogita. Nō tamē propterea de Dñi misericordia desperamus.Qui enim dedit semen semināti: & panē ad manducandū præstabit.Angelorū cœnobiū adhuc negocia nobis præ/ bet:destinato a Pōtifice illi œconomo:& a cōuētu reiecto.Misimus hodie Senas Abbatē Campriani ad colendissimū Protectorē,conquestū de ptinatia nōnullor; ex illis.Quid sit facturus:post eius reditum cognoscemus.Vale.Ex Fonte bono. Die.xii.Augusti.MDII.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.XXXV.

c Vm rediissem heri vesperi ex nostra Eremo in Fontē bonū:occurrit mi hi Bernardinus Prior cum lr̄is tuis:quibus inclusa erat cōmonitio cum anathemate:sicut vtrūq; missurum te,si voluissem,fueras pollicitus.Fuerūt mihi lr̄æ iucundissimæ:præsertim cū celerius,q̄ pro expectatione mea,illas accæpim. De liberatione mea nihil aliud repeto:nisi q̄ qui me semel eripuit de hoc sæculo neq̄,ipse me in futurū liberare dignetur precibus tuis,de ptāte tenebrarū:a sagit/ ta volante in die,a negocio perambulāte in tenebris:ab incursu & demonio me/ ridiano.Cæterū quod alteris tuis scripseras lr̄is,de iis:a quibus dudum impēde/ re mihi periculū visum est:idipsum modo eis accidit.Siquidē incidit populus il le in foueā,quā fecit.Nam per cōplures dies passus est īmitem Gallorū militum conuersationē:& hodie,aut cras (iam enim Florentia discesserūt) admissis lega tis Florētinis,vna cum primario quodā Gallo,a rege destinato:in pristinā ac du riorem redigēdus est potestatē.Iactura quā fecimus hoc anno:tum militum va/

ſtatione, tum agrorum ſterilitate, nos admonet: ne cõfidamus in incerto diuitiarum: ſed in eo tñ: qui & dat ſemen ſerenti: & panẽ ad manducandũ præſtat. Si tibi ſatiſfeci ſuper facultate mihi data cõſecrandarũ virginũ bene eſt. Haud minus re vera ſatis tu mihi feciſti: miſſa ad me adhortatione vna cũ anathemate: quod vtrunq; ad cõſecratione pertinet. Vt autẽ fiat anathema dioceſanorum autoritate & conſenſu probo cõſilium tuum. Si fieri, inquit, poteſt: quod ex vobis eſt, cum oibus hoibus pacem hñtes. Miſſurus in craſtinũ vnum de noſtris Florentiã: curabo, vt per ipſum ſignificetur canonicis illis regularibus: qui tibi librũ tranſcribẽdum cõmodauerunt: abſolutã iam eſſe tertiã eius partẽ. Monachoꝝ olim Romæ tortorũ cauſam, alius forte ad dies paucos proſequetur: cui nõ poterunt reſiſtere & cõtradicere oẽs aduerſarii eorũ. Niſi forte ẽt iuri ordinario abrogandũ cenſuerint. Quod ne eueniat eris tu quoq; illi, ſi opus fuerit, adiutor & propugnator, ꝓ tua integritate ac fide. Opertũ fuiſſe cœlũ nube: dum trãſferẽtur Paduæ ſanctorũ reliquiæ per pratũ vallis: ad mitigandũ æſtum ac feruorẽ ſolis: vt pro miraculo habẽdum non ſit: opus certe diuinũ fuit: qui operit cœlum nubibus. Nec mirum ſi virtus altiſſimi obũbrauit populũ, ſupplicationibus martyres deducentẽ: vt ad memoriã reuocaretur: ꝙ oratio humiliãtis ſe, nubes penetret. Deniq; vt pro meo captu nubem illã interpreter: nõ incõgrue in deducẽdis martyribus, apparuit nubes: vt ad æmulationẽ ipſorũ exhortante Apoſtolo, prouocaremini. Ideo, inquit, & nos tantã hñtes nubem teſtiũ (nam: vt optime noſti, teſtes martyres ſunt) deponentes omne pondus, & circũſtans nos peccatum: per patientiã curramus ad propoſitũ nobis certamẽ. Mirabilis re vera Deus in Sãctis ſuis: ipſe in honorandis illis dedit virtutẽ & fortitudinẽ plebi ſuæ. Quoniam ſicut ibidẽ legimus: magnificentia eius, & virtus eius in nubibus. Vale. Ex Monaſterio Fontis boni. Die xxvi. Auguſti. MDII.

Abbati Sancti Michaelis. XXXVI.

Locutus eſt heri mecũ apud Fontẽ bonum, ciuis quidã Florentinus: qui retulit, ſe tunc Venetiis fuiſſe: cum ægrotabat Euſebius monachus & ſæpius illũ cum Hiſpanis quibuſdam mercatoribus, anteq̃ decederet, viſitaſſe. Perhibuit aũt teſtimoniũ ſane locupletiſſimũ, tum religioſiſſimæ vitæ illius atq; exiſtimationis omniũ, de hominis integritate, probitate, ſanctimonia: tũ vero de eiuſdẽ fœliciſſimo ac prorſus miraculoſo deceſſu. Nã obſtupuiſſe viſus eſt, recordatione & cõmemoratione, inuſitatæ ac humanũ modũ excedentis ipſius inediæ: vt per dies, vt aiebat, quatuordecim, anteq̃ efflaret animam, nihil penitus cibi aut potionis ſumpſerit: fueritq; per id ſpatiũ dierũ non modo ſui cõpos: verum ẽt multa dixerit, ad ædificationẽ ſe adeuntiũ: cum plurimi quotidie aduiſentdum illũ cõuenirent: quæ in admirationem cũctos traherent: vt non imerito ab alimentis corporalibus abhorreret: qui adhuc in terris poſitus, cœleſtibus epulis nutriretur. Teſtabatur aũt: ſe non dubitare: illius animã ad imortalẽ gloriã, fuiſſe tranſlatã: cuius corpus inuiſibili paſtum alimonia: tam diu ſuperuixiſſet. Benediximus Dño hæc audientes: qui facit mirabilia magna ſolus: quiq; antiqua illa diuina ſua opera noſtris etiã temporibus renouare dignatus eſt. Non habẽtes, quid modo ad te aliud ſcriberemus: hæc tibi qui oibus interfuiſti, duximus recẽſenda: partim vt eſſet vtriq; noſtrũ per q̃ iucũda de optimo ac vere pio Euſebio monacho, ad

cho,ad memoriam reuocatio:partim ne sine meis litteris veniret ad te Vicarius noster:quem consueta monasterii hospitalitate excipies. Vale. Ex Musolea. Die xxx.Augusti.MDII.

Archipresbytero Sãctæ Reparatæ Castricarri. XXXVII.

Vi ex oppido isto tuo ad nos veniunt,partim requirũtur a me, partim q sponte sua referunt:quæ circa te gerãtur.Nam interroganti mihi quẽ admodum de amicis soleo,rñderunt:te quidem bene valere,esseq; robusto ac vegeto corpore:verum tñ non videri te esse animo curis vacuo. Hunc aũt tuum q̃uis reconditũ atq; abstrusum penitus animi dolorem:certis se aiebãt coniecturis deprachẽdere:atq; inter cæteras:q; solitariam atq; extra oppidũ duceres vitam:habitaresq; cũ paucis in secessu tuo.Lætatus sum equidem de tua incolumitate & bona valitudine:quod re vera donum Dei nequaq̃ contemnendũ puto:cum gentilis quidã orasse dicatur,dari sibi mẽtem sanã in corpore sano:& nos quoq; idipsum quotidianis præcibus imploremus.Quãtũ aũt ad animorũ tranquillitatẽ attinet:nihil miror (q̃uis optanda ea sit oĩbus) si hoc turbulentissimo tempore:quod diu bonis præsertim oĩbus funestum ac luctuosum fuisse animaduertimus:tu quoq; illa oĩno frui non possis.In his totius Italiæ tenebris ac procellis,quotus quisq; reperietur:qui secũdo vento nauigauerit:qui non sit turbinibus ac tempestatibus agitatus atq; impulsus:cũ plurimi a gubernaculis deiecti,atq; e nauibus deturbati,mediis fluctibus fuerit absorti?Quis est enim in Italia locus:vbi non audiãtur aut agrorũ vastationes,aut direptiones vrbium: aut ciuium & bonorũ ipsorum proscriptiones,exilia,rapinæ,cædes?Cũ vero iubeamur gaudere cum gaudẽtibus,flere cum flentibus, nõ magis dolere vicẽ nostrã debemus q̃ alienã:vt videamur velle implere Dominicum præceptum.Diliges proximũ tuum tanq̃ teipsum.Quod cum fecerimus,æquiore aĩo feremus propria incõmoda,aliorum qui grauiora passi sunt cõparatione.Agendas præterea Deo gratias reor:qui singulari munere ac beneficio,ab actionibus malis sua castigatione nos reuocat.Quis enim filius,sicut Paulus meminit,quẽ non corripit pater?Omnis enim disciplina in pñti quidẽ videtur non esse gaudii,sed mœroris:postea vero fructũ pacatissimũ exercitatis per eam reddet iustitiæ. Superest,vt in aduersis tollerandis,ac perferẽdo labore vtamur cõstantia & magnitudine animi:nec sinamus rõnem appetitui cedere.Ne (quod absit) de nobis quoq; dixisse ad Dñm propheta videatur.Percussisti eos,& non doluerũt:attriuisti eos,& renuerũt accipere disciplinam.Spero te pro tua prudẽtia religione fide,siquid te premit,id omne patienter laturum:& eo promptius conuertendum ad Dominum:quo seuerius tecum agere videtur.Conuertendum autem dico, non in bonum:cum de tua probitate ac virtute nihil dubitẽ:sed in melius,vt ad perfectionis fastigium Dei miseratione proueharis:atq; in eo colẽdo promerendoq; oĩs tua cura & opa deuotissime ac studiosissime collocetur.Vale.Ex Fonte bono.Die xxi.Septẽ.MDII.

Petro Soderino Vexillifero Florẽtino perpetuo.XXXVIII.

Osteaq̃ mihi nuntiatũ est:te summo consensu ciuium tuo℞,ad amplis p simum magistratũ,nõ quidem duorum mẽsium spatio sicut hactenus moris fuit gerendum:sed per totã vitã nouo Senatus decreto cõtinuandum:fuisse euectum gauisus sum magnopere pro mea in te beniuolentia & fide.

Nam cũ aditus ad huiusmodi principatũ non magis nobilitati & generi q̃ pro/bitati & virtuti patere soleat:cur non mihi vehementer lætãdum fuit ob delatum tibi munus dignissimum:qui & summo loco natus sis:& singulari præstantia ac bonitate ornatus?Et quidem eo cumulatiore affectus sum gaudio, ꝙ ingentem audio fuisse totius ciuitatis inclinationem,ad honestandam magnitudinem tuã: vt merito credi possit:cœlesti potius suffragio q̃ humano ad hanc te dignitatem fuisse promotũ.Nõ est enim potestas nisi a Deo:nec quisq̃ sumit sibi honorẽ:sed qui vocatur a Deo tanq̃ Aaron.Gratulor itaq; imprimis tuæ amplitudini,ꝙ p/pter magna tua in rempublicã merita a populo minime ingrato cõdignis præ/miis affectus sis:ꝙq; eum fueris magistratũ adeptus:per quẽ facile declarari ani mi tui magnitudo grauitas cõstantia sapiẽtia poterit.Cum enim personã ciuita/tis gesturus sis:oporteatq; te illius dignitatem ac decus sustinere:cũq; præcipue tuum fore cognoscas,curare diligẽtius:vt leges seruẽtur:vt oẽs æquitate ac iusti tia eadem cõtineãtur:vacare nimirũ excolẽdo officio,quod priuatus minime ne glexisti:nunc summo cõstitutus loco,longe minus vllam vitæ tuæ partem passu rus es.Quin potius sicut hactenus per id tẽporis,quo ad capessendam rempubli cam:atq; ad magnas res gerẽdas te accõmodasti,& forensibus ac domesticis ne/gociis fuisti exercitatus:ita modo multo impensius,oĩs tua cura cogitatio,opera ad cõseruandã atq; amplificãdam rempublicã tibi cõferenda est.Sic non defutura est tibi promerẽdi materia:nõ tam ad claritatẽ & gloriã comparãdã,quæ vt Apo stolus meminit,euacuatur aliqñ:q̃ vt populi tui voto & opinioni satisfacias:qui haud exiguã spem melioris atq; auctioris status,in tuã potissimum fidẽ conuerte rũt.Cæteꝝ non minus gratulor Florẽtissimæ isti reipublicæ:quæ te defensorẽ pa tronum propugnatorẽ cõseruatorẽ autorẽq; sibi delegit.Eas nãq; res in hoc tuo clarissimo magistratu gesturus existimaris,quæ ad cõem omnium ciuiũ tuorum salutem pertineãt.Nã cum ingenio doctrina rerũ vsu,præterea religione integri tate humanitate mãsuetudine fide cõsilio præstes:haud dubie sperare licet:te duo illa Platonis præcepta:de his qui reipublicæ præfuturi sunt,studiosissime obser/uaturum.Vnũ,vt aiebat,vt vtilitatem ciuiũ sic tueantur:vt quæcũq; agant,ad eã referant,obliti cõmodorũ suorũ.Alterum vt totũ corpus reipublicæ curẽt,ne dũ partem aliquã tuentur,reliquas deserant.Precor itaq; Dñm:vt fœlix faustaq; fu/tura sit hæc dignitas tua.Et cũ sis Petrus dignetur per te cõfirmare ac stabilire ci uitatem istã,tuæ fidei creditam:vt ĩmota atq; incõcussa,tanq̃ super solidam & fir mam petram ædificata,cõsistat.Firmamẽtum est enim Dñs timentibus eum. In ipso si,vt facis,oẽs actus tuos omnem tuã spem deuotissime reposueris:si in sim/plicitate cordis quæsieris illũ:per quem,iuxta Sapiẽtis testimoniũ,principes im perant,& potẽtes decernunt iustitiam:ea facile editurus es opera:qbus tanq̃ gra dibus ascẽsurus sis in cœlũ:relicturusq; posteris ac futuris successoribus tuis,mo/deratissimæ atq; Sanctissimæ administrationis exẽplũ.Vale.Ex Fonte bono.Die xxv.Septẽbris.MDII.

Antonio de Monte Gubernatori Flaminiæ.XXXIX.

Aud multi dies sunt:quibus factus sum certior fuisse te designatũ Flami h niæ gubernatorẽ.Affectus sum gaudio ob demandatum tibi munus.Si quidem latissimus tibi campus patebit ad exercendã atq; declarandam

prudentiam

prudentiam & sapientiã tuam: nec defutura est tibi materia erogãdi talẽti tibi traditi. Non es mẽdicaturus aliorũ consilia in hac noua tibi delata administratione: qui diu Rotæ præfuisti ad iudicandũ orbem: eritq;, vt cõfido par eruditioni tuæ atq; doctrinæ integritas atq; magnitudo animi. Sit itaq; tecum Dñs: qui bonitatem & disciplinã & sciam docuit te. Beatus est enim homo: quẽ ipse erudierit: & de lege sua docuerit eum. Et qm̃ sunt nõnulla nostri ordinis monasteria in cõpluribus ciuitatibus: super quibus credita est tibi gubernatio: oro vt sint tibi cõmendata: tuearisq; illa pro tua in nostrum ordinẽ caritate ac fide: nec pmittas a quoq̃ iniuste vexari. Benedictus monachus qui has ad te deferet lr̃as: referet tibi qd cupiat. Si potueris ei morẽ gerere: erit mihi pergratũ vt cõpos fiat voti sui: aut saltẽ edoceatur abs te: qd sibi agendũ sit: vt suũ desyderiũ impleatur. Vale. Ex Fõte bono. Die. x. Octobris. MDII.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. XL.

i Vlianus adolescens qui futurus est harum lr̃aꝝ baiulus cupit dare operam phisicæ. Ductus itaq; fama & autoritate tum præceptorũ pitissimorum, tum vrbis istius: cõferre se Paduã decreuit: vt ibi cõmodius (vt cõfidit) eiusdem disciplinæ institutis atq; præceptis imbuatur. Et qm̃ vt arbitror Paduã hactenus nequaq̃ vidit: reqri me fecit a Vicario nostro: vt se tibi cõmendarẽ. Quid sibi agendum sit: vt consequatur quod optat: tuo in omnibus consilio vsurus est. Ei ne desis fauore etiam si opus fuerit oro. Monere præterea ipsum tuo iure poteris: a qbus sibi abstinendũ sit: vt futurus corporũ medicus nouerit sibi nõ deesse Paduæ medicũ animorũ: vt cũ tm̃ posuerit operæ ac tpis in studiis phisicæ: qtũ satisfuerit nõ minus tuo instituto ac moribus ibidẽ profecerit ad salutẽ animæ q̃ ad exhibendã aliis corporis medicinã. Vale. Ex Fonte bono. Die. xv. Octo. MDII.

Petro Soderino Vexillifero Florentino perpetuo. XLI.

n Ihil esse ab omni parte beatum: neq; honorem sine onere: neq; imperiũ sine seruitute: tuo documento proxime experti sumus. Optasti tu quidẽ per eos dies: qbus Arretio eras profecturus: redire Florentiam per agrũ Casentinatem: vt ea itineris occasione, sacra quæ in eadẽ regione sita sunt visitares loca: & pro delato tibi summo magistratu ac dignitate meritã Deo imortali gratiam religioso officio ac memori mẽte psolueres. Nec implere tam pium potuisti desyderium. Emergẽtibus vt creditur inopinatis & grauioribus negociis: coactus es præter votũ tuũ præter expectationẽ nostrã per aliam viam reuerti in ciuitatẽ tuam. Hoc facit publica quã geris persona: vt tãtæ molis gubernaculum sustinere aliter nõ possis, nisi fueris Saluatorẽ nostrũ imitatus: qui de semetipso testatur dicẽs. Non veni facere voluntatẽ meã: sed voluntatẽ eius qui misit me. Tu quoq; adeptus salutarẽ vniuersæ isti reipublicæ atq; optabilẽ principatũ: in quo niti habet totius ciuitatis istius salus: nõ tibi soli debes sed magis aliis viuere. Secũdum q; & Paulus monet. Nemo quod suũ est quærat: sed quod alterius. Nã quo celsiore ac illustriore cõstitutus es loco: eo solicitius te oportet populi tui cõmodis deseruire: ac præsto esse omnibus: & quasi e specula solerti & vigili animo futura pspicere: atq; ea quæ ad cõseruationẽ & augmentũ patriæ ptinẽt: & quæ in vtraq; partẽ pñt accidere: perspicaci ingenio multo ante præuidere. Quãobrem vt eo redeã vnde digressus sum: si non licuit tuæ amplitudini re ipsa pficere, quod pia

mente concæperas: vt Sacram nostram eremum & alia venerabilia Casentinati monasteria in tuo in vrbem reditu visitares: sicut hoc ipsum te admonet suscæpti ponderis: ita ne admodũ moleste feras, mutatã fuisse in melius sñiam. Supplicamus Deo longe fructuosius opere q̃ voce. Et cũ proximorũ vacamus vtilitati: & caritatis munera exequimur: tũc maxime offerimus gratũ sacrificiũ Dño in odorem suauitatis. Potes nihilominus ẽt si ædes sacras minime adieris facile orare tẽplo. Templũ enim Dei, ait Apostolus, sanctũ est, quod estis vos. Idipsum apertius nos istruit Dñs: cum oraturos nos secedere e turba hortat̃ dicẽs. Tu autẽ cũ oraueris: intra in cubiculũ tuũ: & clauso ostio ora patrẽ tuũ. Nos certe præstolabamur aduentũ tuũ singulari gaudio summaq; alacritate. Fraudati tñ nostro desyderio ægre quidẽ tulimus intercæptũ fuisse accessum ad nos tuũ. Verum id solatii admisimus: q paruo negocio minoreq; incõmodo cõuenire te Florentiæ possumus: q̃ tu nos in eremo aut in Fõte bono. Quod cum modo per occupationes mihi nõ liceat: mittendũ duxi ad dignationẽ tuam Basilium Abbatem Vicarium meum: qui te meo visitet noĩe, ac me corã atq; ordinẽ nostrũ tibi enixius cõmendet. Erit is præcursor meus: quẽ haud ita multo post si permiserit Dñs tui potissimum alloquẽdi grã subsequar. Acturus est aũt tibi inter cætera ingentes gratias pro tam benigno tuo respõso priorũ litterarum mearum: cui ego rescribendum non censui: ne modum excedam epistolæ apud te: quẽ esse in præsentia occupatissimum arbitror. Vale. Ex Fonte bono. Die. xviii. Octobris. MDII.

Francisco Episcopo Volaterano. XLII.

g Ratulatus sum nuper clarissimo fratri tuo per epistolam ob delatum ei magno Senatus ac populi cõsensu, summũ in ciuitate vestra ac ppetuũ magistratum. Neq; enim nõ lætari magnopere debui, q is fuisset ad supræmum dignitatis gradũ assumptus: qui & probitate ac doctrina foret præditus: & lõgo rerũ vsu diu in negociis publicis exercitatus. Distuli aũt tecum idẽ facere, nõ obliuione aut negligẽtia: verũ potius q audierã a referẽtibus: abesse te Florentia. Dẽmum nudius tertius didici: esse isthic dignationẽ tuam. Malui vero ego, repræhẽdi abs te, seram gratulationẽ meam: q̃ obmissum penitus scribendi officium. Fratres estis ambo: vera & germana caritate cõiuncti: duo corpora in vno spiritu: vt merito vterq; de altero fateri queat. Caro enim, & frater noster est. Nihil cõtingere alteri ex vobis posse arbitror: quin vterq; sit particeps. Gauisum olim non dubito fuisse tui gratia, magnificũ fratrem tuũ, ob collatũ tibi sacerdotium. Tu contra lætari debuisti summopere, ob demãdatum ei Florẽtinæ reipublicæ principatum. Propterea decere existimo amborum studiosos, pro amborũ exaltatione cõmuniter lætari: cõgaudereq; vobiscũ. Neq; tñ me putes velim, iccirco potissimũ lætitia fuisse affectum: q ornatior facta sit Soderina domus atq; illustrior: q q; videatur adepta memoriã noĩs sempiternã, ob locum amplissimũ: quem frater est consecutus. Non ista cogito: q in capite libri scriptũ sit de eo: q primarius & clarus ciuis: primus & clarior factus sit. Sed quid? Mecũ imprimis tacita cogitatione cõsydero, totius Italiæ statũ: q̃tis videlicet inuoluatur tenebris: q̃tis tempestatibus exagitetur. Beatam ideo eam ciuitatẽ, eã patriã duco: ad cuius gũbernaculũ eiusmodi præfectus sit vir: qui sua sapiẽtia virtute integritate iustitia rectum cursum tenere

um tenere sciat administrationis suæ:ne in breuia & syrtes illidatur nauis. Talē cum nouerim clarissimum germanum tuum: cunq; omnium vna sit de eo spes: vt futurus sit certissimum columen:firmissimumq; præsidium istius reipub'icæ: hac imprimis de causa adducor: vt exultem gaudio. Præstare ipsum ingenii magnitudine, singulari eruditione, christiana religione ac fide: omnes prædicant. Et ego cōfido in Dño: per quem reges regnant: & cōditores legū iusta decernunt: q; ipsius ope atq; præsidio adiutus, oīum sit de se existimationē superaturus. Onerosam nimirū rem, ac laboris & difficultatis plenā fore: nō inficior: Sed quæ illius amplitudini perpetuā in cœlo præparet māsionem, vbi sempiterno æuo fruatur. Merito itaq; ac iure tibi gratulor: Speroq; futurū te fratri, fortissimo quidem, sed onerato tñ, haud exiguo solatio ad perferendam molē. Sicut scriptū est. Frater qui adiuuatur a fratre, quasi ciuitas firma. Vale. Ex Fōte bono. Die. xviii. Octobris. MDII.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. XLIII.

m Issurus ad Abbatē Carcerum lr̄as per monachū: qui futurus est harum lator: nolui cōmittere, quin ad te aliquid scriberē: & si non habeam, quibus tuis respondeā. Et cū aliud modo minime occurrat: scribam paucis quid me tibi significādū putauerim. Vndecimus hic est dies: q; īuitatus ad cōsecrādas moniales tres nr̄i ordinis: in monasterio apud Pratū vetus oppidū Casentini sito: accessi eo cū decenti comitatu: vt peteīi abbatissæ: & monialiū votis, morē gererē. Cūq; didicissem, & prætores Casentinates, & multos præterea ciues Florētinos, cōsecrandarū virginū propinquos, ad eā cōsecrationē fuisse inuitatos: subiit animum recordatio exhortationis atq; anathematis, abs te mihi pauloante trāsmissi. Videbā enim: publicaturū me anathema illud haud infructuose: quod multi essent audituri. Remisi itaq; in Fontē bonū, qui ad me vtrūq; deferret. Cum autem turba multa cōuenisset: & non tam ex agro Casentinate: q̄ ex Florētia, multitudo copiosa repleslet tēplum: pronūtiaui suo loco vtrūq; clara voce, distincte & aperte ad intelligēdū. Peracto cōsecrationis officio: agnoui cōtinuo, excæptū fuisse a multis terrore ingēti anathema illud: ac viris grauibus adeo cordi fuisse vt a nō nullis petitū fuerit exēplar, quod secū Florentiā deferrent. Sperabāt enim fore: vt ostēsum ep̄is, qui cōplures ibidē īmorantur, esset summopere eisdē placiturum: imitaturosq; ipsos me: qui primus citra alpes eo vti cœpissem. Non dissimulaui cū iis, vnde vtrūq; habuissem: vt abs te missa maiore fulcirentur autoritate. Hac de re iccirco te certiorē faciendū duxi: vt qui iacti in agrum Dñicum seminis autor extitisses: idem quoq; ipse mecum ex fructuum perceptione gauderes. Vale. Ex Fōte bono. Die. iii. Nouēbris. MDII.

Petro Barrotio Ep̄o Paduauo. XLIIII.

s Vsceptī abs te pro munere ep̄atus labores & peregrinationes pfici haud semper pn̄t sine magno incōmodo. Sed parū constaret caritatis affectus, si cōtempta proximorū salute quieti nostræ nimiū indulgeremus. Operatur enim magna si est. Si autē non operatur: caritas non est. Propterea de seipso dicebat Apostolus. In itineribus sæpe. Tu quoq; ad eiusdē imitationē visitas filios tuos si recte agāt: arguis: obsecras: increpas: in omni patiētia & doctrina. Pro quibus oībus q̄m reposita est tibi merces multa in cœlo: nō miror, si aliquādo aliquid subeas incōmodi in hoc sæculo neq;: Humanitatis & pietatis officia, nō vtilitate præsenti, sed futura remuneratione metiris. Foues q̄tum in te est

cecos debiles claudos ac destitutos,qui te remunitare non habeant:vt fiat tibi re/
tributio sciens mercenariā nō esse veram caritatē:& liberalitatem vt accæpta sit
Deo gratuitā esse oportere.Quāobrem licet te saluum atq incolumē semper eē
cupiam:minus moleste feras,si qñ tibi aduersi aliquid acciderit inexhibendo cari
tatis officio.Nam qui manet in caritate & Deus in eo,cū eodem quoq erit in tri
bulatione:& eripiet eū:sicut te modo vt scripsisti eripuit:nec pmisit fatigatū diu/
turniore tussi languere penitus atq infirmari.Si parum legisti: per dies viginti:si
minus scripsisti tantū antea legeras tm̄ scripseras:vt paruo hoc ocio,ac paucorū
dierū intermissione prior illa legendi scribēdiq assiduitas fuerit cōpensanda. Be
nedictus Deus q nō iacueris.Neq enim qui alios conaris erigere sine detrimen/
to multorū iacere diutius poteras.De Florentinorū vltione in Arretinos,ne lon
gior protrahatur inter nos sermo,q̄ ptineat ad nos:nō est,quod aliud repetam,q̄
quod meis lr̄is nouissimis significaui tibi.Diligo vtrunq populū:& doleo acci/
disse imissionem per angelos malos:vt Arretini magno Florentinorū scandalo
maiore suo detrimēto noxiam sibi futurā vendicare se attētauerint in libertatem.
Quod bene tu quoq vtrisq cupias:ac pacē rebus dari:facile credo.In dirripien/
dis si quidē vrbibus vindictæ præsertim studio male pōt caueri:ne quid impie:
ne quid crudeliter fiat:qñ non modo autores duces ac principes defectionis pu/
niātur:verū ēt in ipsam aliqñ sæuiatur multitudinē:quæ pro sua debuit inocen
tia cōseruari.Cōstituti sunt per hos dies decreto Senatus ciues quinq Florentini
super Arretinoꝶ negociis:ante quos ventilādæ ac discutiendæ erunt priuatæ sin
gulorum causæ Forte huius magistratus cura & fide:multi inoxii restituentur in
patriā:bonaq & fortunas suas recuperabūt.Sūt enim viri lectissimi:de quorum
maxime integritate confido.Vexationes cōis patroni tum animi tū corporis tu/
lisse te molestissime non dubito.Cū enim nō te lateat:q̄tus sit ille vir:q̄ rari inter
prælatos sui ordinis exēpli,vt debilitatū atq cōfractum pene curialis status:& ec
clesiasticæ dignitatis nomē huius potissimū autoritate nitatur:nō potes eum nō
diligere:nō venerari:non colere:nō potes cum gaudēte non gaudere:cū flēte nō
flere.Scripsisti iccirco ad me copiose & grauiter:quæ adduci i mediū possent:ra/
tiones atq exēpla,ad leuandū mœrorē eiusmodi.Et profutura illi talia remedia,
siquis ea homini suggereret nō dubitarē.Aliqñ tñ tam grauis est morbus:vt insa
nabilis videatur:plusq valeat arte malū.Quāobrem quod nouissime itulisti ma
gis probo orationū videlicet frequentationem pro eius incolumitate & quiete.
Oīa enim facilia sunt ne dum possibilia apud Deū.Et sicut non est in medico ter
restri vtiq semper releuetur vt eger:sic ille cœlestis solo nutu quoscūq voluerit,
erigit & sanat.Quod si mihi liceret aptius scribere:quā secreto mecū cōtulit mœ
roris materiam:haud temere iudicares:facilius orationibus q̄ rōnibus atq argu
mētationibus illius posse magnitudinē supari.Mortē vero optari ab eo non tam
propterea existimo:q pñtis eū vitæ calamitosæ nimirū & erumnosæ fastidium
cæperit:q̄ vt ad meliora quod est cuiq optabile proficiscatur.Liberari de corpo
re mortis huius cupit:tanq̄ tunc vere victurus:cū ex hac mortali excessisset vita.
Prudētissimus quisq in domo potius præsertim illa non manufacta quæ sursum
est mauult habitare q̄ in hospitio atq diuersorio:dissolui inq̄ mauult & esse cum
Christo:q̄ corporis vinculis diutius alligari:tenebrisq & carcere cæco inclusum
teneri.

teneri. Et quem oro in hac rerum procella in hac tempeſtate ac turbine pacis & ocii non capiat viuendi ſacietas? Daturum Deum his quoqꝫ finem nemo eſt qui non credat: dilationem moleſte ferũt. Quæ tñ quoniam in manu Dei eſt aut orationibus & lachrymis implorãdum eſt, vt appropinquet redẽptio noſtra: aut ſine deſperatione cõfidendũ: ꝙ qui vẽturus eſt veniet: & nõ tardabit: exhilarabitqꝫ corda noſtra. Cæterũ quod deferẽdum ei ſummũ pontificatum oẽs cupiãt, tecũ ſentio: ſed ſi addideris boni. Alioqn non deeſſe arbitror: qui cõtrariũ præſtolentur: qui in põtifice plus indulgentiæ ꝗ̃ iuſtitiæ: plus remiſſionis ꝗ̃ ſeueritatis requirant. Ego quidẽ vereor: ne peccata chriſtianoꝝ diſcordiæ iræ ſimultates ſuffragaturæ ſint alteri. Quod Deus ĩmortalis omen auertat. Principatũ non teneo inter oratores vt tu affirmas qui pro eo ad Dñm interpellant: præſertim tui habita ratione: cui ſemper facile cedo. Sum tñ pro meo impfecto non oĩno negligẽs atqꝫ ĩmemor Dñi mei pientiſſimi in orationibus meis: cuius humeris ſuſtentatus tot tãtoſqꝫ in adminiſtratione religionis noſtræ labores atqꝫ onera pviginti & duos annos pertuli. Nõ prius mihi ſubitura eſt tãti viri tam optime de mea paruitate meriti ꝗ̃ mei ipſius obliuio. Vale. Ex Fonte bono. Die. xix. Nouembris. MDII.

Leonardo Lauredano Duci Venetiarum. XLV.

b Ernardus Oricellarius ciuis Florentinus vir grauis & eruditus atqꝫ vt ſpero tuæ celſitudini optime cognitus: vtpote qui añ paucos annos legatione functus eſt apud vos: cupit iuſſu tuo ptãtem fieri Scipioni Fortiguerræ qui futurus eſt harũ lr̃arum lator: perquirendi quoſdã libros in bibliotheca olim Cardinalis Niceni: quæ iſthic eſt in ducali Palatio: atqꝫ ex his ſi reperti fuerint neſcio quid excerpẽdi tantũ aut legẽdi: non aũt ex loco ſuo illos educẽdi. Et qm̃ in mea apud pietatẽ tuam plurimũ interceſſione confidit: petiit a me vt hoc abs te lr̃is cõtenderẽ. Non enim ignorat: ꝗ̃ officioſus ſis: & ꝗ̃to amore ac ſtudio lr̃atos proſequaris. Erit mihi pergratũ vt honeſta petẽti viro claro & ꝓbo ac mei amãtiſſimo benigniſſime morem geras: vt aliquid ex recondito illo theſauro cõmodi atqꝫ vtilitatis te autore conſequatur: atqꝫ ex largiſſimo illo fõte exhauriat. Nã ſicut per Sapiẽtẽ quẽdã dictum eſt: Sapiẽtia abſcõſa & theſaurus inuiſus quæ vtĩlitas in vtriſqꝫ? Vt fiat cõpos voti ſui: te ẽt atqꝫ etiã rogo. Vale. Princeps optime. Ex Fõte bono. Die. xxiii. Nouembris. MDII.

Ioanni Maiori Eremi. XLVI.

l Ocutus eſt mecum Martinus conuerſus de ſua voluntate reuertendi in Eremum: ac redeũdi in domum ſuam: vnde exiuerat. Viſus eſt mihi bono ſpiritu duci: & recordatum quietioris ac tutioris ante actæ vitæ ſuæ: manere cupere in ſolitudine: vt cõmodius vacet Deo. Laudaui propoſitum eius: & conuerſionem ad melius beatiuſqꝫ viuendum: cõmonuiqꝫ: vt ſi quid de priſtino rigore viuẽdo remiſſius extra eremũ relaxaſſet: cõtenderet omni conatu per veram humilitatem & obediẽtiam eaſdem, ſi amiſiſſet, vires reſumere: ac prætheritæ ſeſe vitæ diſtrictiori accõmodare. Probabis ſpũm: an ex Deo ſit: & inter cætera quæ illi mãdãda cenſueris: miniſteriũ ſuum impleat erga recluſum ſenẽ: cui ſi accurate ac benigne inſeruierit: documẽtũ de ſe præbiturus eſt ſatis certum: rediiſſe ſe in Eremũ bona volũtate atqꝫ diuino excitatũ ſpiritu. Eris tu viciſſim huiuſce ouiculæ paſtor bonus: & reuertentẽ peregre profectũ filium vlnis paternæ

pietatis excipies. Quam secum attulit pecuniam: ea in comparāda sibi indumē/ta necessaria erogetur: ne quid apud se proprii remāserit: sed pro more loci & ex voti cui se obstrinxit debito: in medium viuat. Horrorem istum niuium & hye/mis inclæmētiam: quæ apud vos inhorruisse asperius debet: feres æquo animo: ac feruore spiritus rigentia membra dissolues. Vale. Ex Musolea. Die. x. Decembris. MDII.

Ioanni Cardinali Medici. XLVII.

i N articulo profectionis meæ: quo iturus sum ex hoc nr̄o secessu in Fontem bonum ad concelebrandam cum familia sacrosanctam natiuitatis Dominicæ solēnitatem, conuenit me Petrus monachus noster cū litteris digna/tionis tuæ. Scribo itaq; abbreuiatum verbum: cum ad agendas tibi meritas gra/tias pro labore, quem perpessus es pro religionis nostræ cōmodis lōgam opor/tuerit ad te epistolā scribere. Gratissimū mihi fuit studium & conatus tuæ ampli/tudinis ad redimendam ordini pro vt melius potuit abbatiam deperditam. Re/suscitatum per te mortuum arbitramur: atq; ab inferis reuocatum fatemur: quod præcipitatum in altitudinem profundam ceciderat. Scripsisse me & dixisse non semel ad te memini: dedisse tibi naturam immo ipsum Dominum naturæ hunc pietatis affectum, vt homines calamitosos benigne tuearis, foueasq;: nec posse te odisse hominē vel nocentē. Sic inspiratus fuisti a Deo sic animatus: vt nihil vnq̄ antiquius duxeris: q̄ humanæ societatis cōmunionem retinere: q̄ intelligere sup egenum & pauperē: q̄ erigere ac subleuare oppressos. Sed ecce vrgeor labēte hora ad conscendendum iumētum. Hoc tātū dico post gratiarū actionem: quicqd boni confeceris: in vtilitatē ordinis nostri multum vexati: id omne tibi vni acceptum feremus. Ratū præterea semp habituri sumus: quodcūq; te autore te inter/prete inter partes cōuenerit. Vale. Ex Musolea. Die. xxiiii. Decēbris. MDII.

Francisco Picolhomineo Cardinali Senensi Protectori. XLVIII.

a Rridente nobis ac blandiente desuper sereno ac tranquillo cœlo: cū statuissem præcedente Dominicam natiuitatem die venire Camaldulum ad celebrandum religiosiore cultu festum diem: superuenit eadem fere hora Pe/trus monachus cum litteris dignationis tuæ. Molestissime tuli nō superfuisse mi/hi tunc tantum temporis: quo potuerim vel paucis rescribere. Nam vix mihi tantum relictum est ocii: quo cursim strictimq; colēdissimo Cardinali de Medicis respondérim: cui necessario respondendum fuit: vtpote eius rei, de qua mihi signi/ficatum fuerat compositori. Instabant qui venturi erant mecum complures: ne differrem iumentum conscendere: ne iam inclinante in vesperam die: inhorresceret magis cœlum: & solum perpetuis niuibus obsitum, quod meridianus aliquā/tulum liquefecerat sol maior vis frigoris gelu astringeret. Posthabita icirco ad tuam amplitudinem responsione parendum duxi angustiæ temporis. In eo sane fui: ne inde mouerem: tanta mihi proponebatur itineris difficultas: tot enumerabantur pericula. Sed per Dei gratiam incolumis redii in Fontem bonum: ductus per diuerticula & anfractus viarum. Rogo itaq; te Domine mi habe me excusa/tum: q; per eundem nihil rescripserim. Cæterum consensum quem petebant: ad quē me hortabātur tū tuæ tū Reuerēdissimi Cardinalis de Medicis lr̄æ: haud fui/tus exhibui calamitoso monacho: ac squalore sordibusq; cōfecto. Metit nūc miser

inobedientiæ

inobedientiæ suæ fructum : & vbi cũ honore & cõmodo viuere poterat:eo cum
ignominia atq; egestate reuertetur. Qui cum in honore esset non intellexit:com
pa·atur nunc iumentis insipientibus. Quantum vero ad iacturã ordinis attinet:
quam re vera pluris facio:admonentur prælati:imo verius coguntur non præ/
mere:sed laxas dare habenas subditis:ne occasione correctionis bona & fortunæ
suæ religionis diripiãtur:& in manus filiorum alienorum deueniãt. Nam si tene/
mur non negligere disciplinam contra delinquentes:tenemur etiam substantias
beneficiorum tueri contra occupantes. Verum quod longe deterius & pernitio/
sius est:nec correctionibus emendantur facinorosi & improbi:& euidentibus pe
riculis beneficia exponuntur:crescente indies illorum exhauriendorum siti. Si ta
men vt ad monachum redeam titulo tantum abbatiæ gauisurus est:non parum
adeptus videbitur:cum illo etiã sit indignus. Moueri in ipsum misericordia non
facile possum:tanti mali ac scandali autorem. Quis enim miserebitur incantato/
ri:a serpente percusso? Sed parcat ei Deus. Et tu quoq; lamẽtationibus meis par/
ces. Non enim sine ingenti animi dolore possum audire:dari in prædam reliqui
as ordinis. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxix. Decembris. MDII.

Hieronymo Priori Camaldulini Veronensis. XLIX.

q Vem iumẽto similem tibi fuisse visum scripsisti & hominem simplicis
ingenii nec admodum prudentem:ab eo pauloãte lr̃as accæperam : &
cum ipsis hymnum in laudem Sanctissimi patris nostri Romualdi : quibus co/
gor, haud facile tecũ sentire. Nam & grauitatẽ & ornatum, vt nõ eminentẽ dixe/
rim, maiorẽ certe præseferunt:q̃ vt vtriusq; rei autor meruerit abs te asinus exi/
stimari. Vbi legeris & tu:alio dignũ elogio hominẽ iudicabis:& metamorpho/
sim ex animali stulto & rudi in virum peritum ac bonarum lr̃arum studiosum cõ
tinuo apud te factam persenties. Nisi forte delitiis assueto ẽt dulcia amara iudicã
da sint. Quamobrem si non venio in sententiam tuã:imo si eandem sñiam tuam
improbo:ne ægre feras. Non est facile iudicare de homine:quem semel tñ vide
ris:cum quo pauculis fueris verbis congressus. Latet aliqñ thesaurus in vase fictĩ
li. Et homo videt in facie:Deus autẽ intuetur cor. Tu quoq; noli iudicare secun/
dum faciem:sed iustum iudicium iudica. Quod inclyto Vexillifero gratæ fuerint
litteræ nostræ:lætor. Sed lætor lõge magis:q; apud illũ fuerint fructuosæ. Nam
quas impetrasti ab excelso Dñio litteras ad legatum Florentinum : cõferent illæ
plurimum negocio Sãcti Clæmentis. Annuat Dñs votis nostris:vt ordini libera
relinquatur:licet exiguũ beneficiũ:nec pateat luporũ morsibus:aut alicuius eorũ
præda fiat:in quibus infinita rapiẽdi & auferẽdi per iniuriam cupiditas domina
tur. Quãtum eisdem lr̃is profecerimus:haud ita multo post audituri sumus. Fi/
des Prioris Sancti Benedicti erga nos atq; ordinẽ nõ indigebat tuo testimonio:
vtpote pluribus argumentis mihi pspecta & cognita. Gauisi tñ sumus in Dño:q;
si ex vno isthic cõuentu premimur:ex altero subleuamur. Inde nõ desunt Angeli
Sathanæ:qui nos collaphizent. Hinc filii Bñdicti patris nostri & benigni & co/
mes blandiunt nobis:adiutores in oportunitatibus:ĩ tribulationibus socii. Ages
nihilominus Priori grãs meo nomine. Voluissem:vt quãti emẽdus fuerit liber:
de quo ad te scripseram:significasses mihi. Vẽturus est paulopost quæstor noster

Fontis boni: qui quod quæstor alter noluit, aut forte nõ potuit: fideliter perficiet. Suspẽsum fuisse ĩterdictũ: factãq; vobis fuisse indulto apostolico ptãtẽ diuina officia celebrãdi: gaudeo tũ aliis de causis tum ẽt ppea: q̃ cõmodius vacare tibi licuerit sacroꝝ cultui, & cõicationi fractionis panis. Neq; causeris monachoꝝ paucitatẽ. Nã si tres tantũ estis, vt scribis: memẽto testimonii Saluatoris. Vbi fuerint duo vel tres cõgregati in noĩe meo: ibi ego sum in medio coꝝ. Vale. Ex Fõte bono. Die. xxx. Decẽbris. MDIII. Hieronymo Priori Camaldulini de Verona. L.

a Dmonitus a me ad recantationẽ: bene fecisti: q̃ non durior visus fueris ad mutandam in cõtrariũ sentẽtiam. Imitari voluisti Stesichorũ poetã: de qᵒ memoriæ proditum est: q̃ cũ carnem aduersus Helenam cõtumeliæ plenũ scripsisset: repente oculis captum fuisse. Post hæc cũ in somno monitus palinodiã scripsisset laudes eius decantans: visum recæpisse. Et Apostolus præcepit nobis dicẽs. Benedicite, & nolite maledicere. Scio te in fratrẽ nihil ptulisse malo animo. Neq;.n. haberi abs te odio potuit: quẽ antea minime noueras: ne dũ ab eo aliqua in re læsus fueras. Lapsus es verbo: qm̃ septies in die cadit iustus. Et siquis in hoc nõ labitur: phenici illũ cõpara: quã inueniri dicũt solã. Quod ex eo didiceris: esse Hispanos duos: sacerdotiis ornatos: & doctrina præditos: q cupiãt se trãsferre in Eremũ experimento probaturi per aliquot dies, vtrũ sibi aggrediendum sit illud seuerius atq; austerius institutũ: laudo amborum desyderiũ. Quo tñ spiritu ducãtur: agnosci nõ facile põt diebus paucis. Et ego in huiusmodi petitionibus nunq̃ currere cõcitatius cõsueui: sed mature ac moderate gradiendum semp arbitratus sum. Horret profecto animus recordari: q̃ male habita sit nr̃a religio ab iis, qui de aliis ordinibus ad eã trãsierũt. Vt si fieri posset nemo admittẽdus foret imposterũ: nisi per multos probatus annos. Raro euenit vt suam aliquis egredi religionẽ cupiat studio tantum vitæ arctioris: verum frequentius aut domesticorũ insectationibus: aut impatientia subiectionis. Respondere tamẽ fratri poteris: venturum esse me haud ita multo post Florẽtiam: & ei coram quid sentiam responsurum. Quæ ad abbatẽ scripseris de negocio Cortoniense & Arretino simul: nescio. Credo te recte cõsuluisse: quid illi agendum sit: vt vtrũq; beneficium ordini cõseruetur. Ipse prior me apposuit manus: ipse expediet. Prope esse tẽpus conuincẽdorum Angelorũ opinari te scribis: & ego idipsum exopto summopere. Quid tamẽ futurũ sit: pro comperto non habeo: nec in spe victoriæ, sed in ipsa tñ victoria conquiescã. Quod diuino cultui sis intẽtus: facis quod te potissimum decet. Nã hoc imprimis holocausto delectatur Deus. Sacrificiũ inquit laudis honorificabit me: & illic iter quo ostẽdam illi salutare Dei. Vtrũ non admodum necessariã facultatẽ ĩpetraturus sis p familia celebrãdi in priuato: tu videris. Nimirũ nisi legissem: Missarũ solẽnia non vbiq; sed ĩ locis ab epo cõsecratis: vel vbi ipse permiserit: celebrãda esse, nõ requirerem diocesanoꝝ cõsensum. Vale. Ex Musolea. Die. xv. Ianuarii. MDIII. Petro de Accoltis Auditori. LI.

e X iis qui tuentur causam Carceꝝ intellexi vrgeri dignationẽ tuam, non ad ferendam sed præcipitandam sententiam: instante parte aduersa: nec sinente: vt noui Procuratores nostri plenius instruãtur de causæ processu: ad quẽ vel cursim plegendũ (tot sunt per cõplures annos agitata: tot vltro citroq; producta testimonia)

ducta testimonia) multorũ dierũ spatio,opus nimiq; eẽt.Sed agimus Deo grãs: q; tibi potissimũ demãdata sit tanti res momẽti,in quo nõ minus cõstantiæ,q̃ fi/ dei nouimus.Praees Rotæ:vt eã pro tuo,nõ pro alieno moueas ac modereris ar bitrio:vt ponas iustitiã ĩpugnantes,vt rotã:& sicut stipulã ante faciẽ venti.Decet eos,q orbẽ iudicaturi magistratũ istũ tantæ autoritatis gerũt:ad nullius pauere occursum:nec formidare vultũ potentiũ.Non soli prophetæ:sed vobis quoq;,q bus id muneris demandatũ est,dixisse Dñm arbitror:& tibi imprimis q virtute animi præstas.Ecce dedi faciẽ tuã valentiorẽ faciebus eoꝝ:& frontẽ tuã duriorẽ frontibus eoꝝ:vt adamãtẽ vt silicem dedi faciẽ tuam.Erit mihi pgratũ:& vt ita facias oro:ne facile mouearis a tuo sensu aliorũ instigationibus.Assignẽtur pro/ curatoribus cõueniẽtes termini:vt edocti de meritis causæ psto sint corã te:tibi/ q; reꝝ exponãt atq; explicẽt certius veritatẽ.Spo te haud secus eẽ factuꝝ,q̃ peti/ mus.Quod cũ feceris:opus certe hoĩe & sapiente & seuero & sancto dignũ fece ris.Vale.Ex Musolea.Die.xvii.Ianuarii.MDIII. Mariano Procuratori.LII.

m Iraris inter tot testes causæ monasterii . Carceꝝ multiplici mendatio se obiiciẽtes:duos ĩprimis vel tres nr̃i ordinis monachos in lõga illa exa minatiõe repisse:qui religionẽ nr̃am obstinatius cæteris atq; crudelius oppugnẽt.Sed si tibi in mẽtẽ venerit,quid prædixerit Dñs ĩ euãgelio:Trademi/ ni aũt a parẽtibus & fratribus & cognatis & amicis:Et alibi,inimici hoĩs dome/ stici eius:mirari pfecto desines.Et qs oro,pdidit Saluatorẽ?Nõne vnus ex duo/ decim:q simul cũ illo dulces capiebat cibos?Atq; vt de monachis loquar:lege si vacat Benedicti & Romualdi viroꝝ sanctissimoꝝ vitas:& inuenies non defuisse: q eos p insidias necãdos curauerit.Nõ sunt ista inusitata:nõ noua. A cõstitutione mũdi inchoatũ est hoc malũ:vt frater fraterna sese cõtaminauerit cæde.Nõ ĩme rito tñ indignaris cõtra huiusmodi improbos ac facinorosos:qui nullã hñt cõser uandæ suæ religionis rõnem:ĩmo qui illius videre interitũ sitiunt. Non eris pro pterea tu segnior ad tuendã iustã cãm:si minus prudẽter per alios fuerit agitata. Quin potius maiore studio ad patefaciendã iudicibus veritatẽ ĩcũbes negocio: & acrior in hostes cõsurges.Credo enim ego:vbi primũ illi agnouerunt:datum te fuisse nouũ huic gerẽdo bello ducem:attenuatã eis fuisse continuo atq; ĩminu tam expectatione cõgressus tui victoriæ spem:quam sublatam iri penitus tuo ad pugnã aduentu haud temere reformident.Cœpisti iam in prima dimicatione ĩ/ petus eorũ atq; audaciã reprimere clamore vt scribis tuo:& cõmemoratione tor mentorũ:quæ illis autoribus sæuissime illata sunt nr̃is.Terruisti eos voce tua al tiore.Quid facturos putas:cũ in illos validiora potentissimoꝝ argumẽtoꝝ iece ris atq; intorseris tela?Perge itaq; vt facis:& cõfortetur cor tuũ in Dño:quẽ futu rum tibi præsidio spo & cõfido.Angeloꝝ litem nimiũ differri:tua culpa minime arbitror.Si lata fuerit p nobis sicut opinaris sñia paulopost:facile ista dilatio ob liuione delebitur.Cõmẽdo insuper tibi Sãcti Clæmẽtis Arretini negocium.Vale Ex Musolea.Die.xviii.Ianuarii.MDIII. Thaddæo Fauentino.LIII.

m Emoriam tui non indigne vt existimas sed meritissime seruo.Es enim tu eiusmodi:vt non prius tui quam mei profecto ipsius vlla vnquã me capere possit obliuio.Salutaui itaq; dudum te per Benedictũ monachũ officiosa

in te animo:atq; īprimis prouocatus haud vulgaribus meritis tuis. Nā cū sis & probitate & doctrina præditus:& paruitatis meæ admodū studiosus: si mihi tu vllo vnq̄ tēpore excideres,atq; aio labereris:iure essem ingratitudinis arguēdus. Idē quoq; te vicissim facere nō ambigo:vt mei q te sūme diligo sine diutina intermissioue recorderis.Hoc.n.vere ius amicitiæ postulat:hoc te obseruare fideliter ipsemet cōfiteris.Et grās ago pietati tuæ.Vigilia vrbis tibi credita si te penitus qescere nō sinit:infructuosa tñ prorsus esse non pōt.Quo.n.vigilātior fueris: eo ampliore illustratione cœlesti eris replēdus.Nō.n.dormiētibus atq; oscitātibus,sed vigilātibus & quæ sursum sunt sapiētibus diuina munera cōferūtur.Legimus Apostolū dicētem.Surge qui dormis & exurge a mortuis:& illuminabit te Christus.Tu ergo haud inuitus vigila:in oibus labora:ministeriū tuū imple.Admisi per q̄ iucūde consolationem tuā sup reformādo paulopost apud vos nři ordinis mēbro:hactenus supra modū vexato ac dillacerato.Siue.n.in eā me adducis spem quoniā ita mecum imprimis fieri cupias:siue ita scribis quia aliquid certius me noueris opto magnopere,vt impleatur vaticinium tuum.Adsit piis vtriusq; votis Dominus:& vineam suam talibus locet agricolis:qui reddant ei fructum temporibus suis.Vale.Ex Musolea.Die.xxiiii.Ianuarii.MDIII.

Papiniano Doctori Fauentino.LIIII.

n On īmetito credita est tibi xenodochii administratio & fortunarū eius cura.Nihil.n.vnq̄ duxisti antiquius caritate.Hāc frequēter verbis ac sermone prætefers:hāc opibus īples ac pficis.Nō potes fieri velut æs sonās aut cymbalum tinniens:ea repletus:in quā oēm tuū laborē studiū solicitudinē operā cōtulisti Hortaris me præterea imo & rogas:vt coopari tecū velim:& accedā huic hospitalitati fautor atq; adiutor:pmittāq;:vt Benedictus monachus noster spūalem loci illius administrationē suscipiat.Sane molestissime fero repugnare votis tuis institutū nřm,neq; licere nobis p leges qbus parere tenemur extra ordinem vitā ducere.Sed nō es tu de hmōi admonēdus:cū sis iuris pitissimus.Quo circa sicut probo affectū tuum pietatem fidem ad bene recteq; disponendum demandatum tibi munus:ita velim excusationem meam admittas: si non fecero quod mihi non licet. Non potest Benedictus sine periculo animæ ac salutis suæ duobus Dominis seruire:neq; excutere collū a iugo regulæ. Vouete inquit sacra scriptura & reddite Dño Deo vřo.Professus militaturū se in nostro ordine dum vixerit:nōne si alio se contulerit atq; in aliena castra transierit:transfuga existimabitur?Quod ne scandalū incurramus:necessario nobis cauendum est.Tu vero qui & mitissimus es:& iustitiæ cultor:benigne in hac re mecum senties.Vale.Ex Musolea.Die.xxv.Ianuarii.MDIII.

Nicolao Pitto Ordinis Prædicatorum.LV.

s Ignificasti mihi per litteras desyderium tuum. Nec me consulis quid super eo sentiam:sed tantum vrges instas impellis præ desyderii magnitudine: vt petitionem tuam admittam:neq; prostratum lachrymantem vociferantem contemnam ac reiiciam. Deniq; multis præcibus multa orationis exaggeratione contendis a me:vt ad æmulationem Samaritani illius de Euangelio saucium te ac vulneribus affectum stabulario Maiori videlicet Sacræ nostræ Eremi cōmendem.Affirmas præterea esse te robusto ac vegeto corpore:atq;

pore:atq; ad perferenda Eremiticæ seueritatis onera idoneo:præsertim cũ pan/ nos vndecim in regularis vitæ obseruatione perseueraueris. Primũ quidẽ vt ali/ quid sicut postulasti tibi rñdeam:improbare ego nõ audeo votum tuũ. Quis.n. studiosum salutis suæ,non magnopere ẽt laudet? Cõsilium tñ do:vt probetur spi ritus an ex Deo sit. Fuisse te multa per vndecim annoꝝ spatium in religione exp tum fateris. Ego vero per quadraginta haud pauciora q̃ tu vidisse me arbitror. Et crede mihi frater carissime qa nõ mentior:non fuisse vnq̃ mihi facilẽ spirituũ discretionẽ. Transfert se aliqñ in Angelum lucis de cœlo deiectus:& bonorũ spe cie fallere nos pergit. Cauẽdum est itaq;,sicut nos Apostolus admonet, ne circũ/ ueniamur a Sathana:cuius ignoramus cogitationes. Trãquillitatis & qetis nutri cem atq; alumnã esse Eremũ non inficior. Falleris tñ:si vacare illã impugnationi bus ac tẽtationibus arbitraris. Nã si te iccirco cœpit solitudinis cupiditas ingẽs: vt cõspectum & colloquia mulierũ deuites: cum hoc non abhorreat ab instituto professionis tuæ:modo id moderate ac patrũ iussu ad animarũ salutẽ fiat:labefa ctari nõ poteris illarũ cõgressionibus:si te totũ honestati & pudicitiæ semel addi xisti. At eo maius periculũ iminet:quo propius ĩfirmiori sexui adhæseris. Sed ca ritas his te periculis facile eximet: qua cogeris diligere proximũ,sicut te ipsum. Si omnes ab hominum cætu secedere voluerimus:atq; in abditas ac remotas so litudines nos ipsos recondere:habitare in mõtibus,& in speluncis,& in cauernis terræ,male profecto consuletur populorũ indigentiæ & curæ. Tibi dicitur. Præ/ dica verbũ:insta oportune:importune:argue:obsecra:increpa:in oĩ patientia & doctrina. Et tu posthabito & cõtempto,iniũcto tibi Apostolico munere proripe/ re te ĩ Eremũ paras? Patet tibi ager latissimus:ex quo fructũ,quem abs te efflagi/ tat Dñs,vberrimum proferas. Et tu relicto solo feracissimo ad sterilitatẽ deserti contendis. Hortor te ac moneo:pro mea erga te beniuolẽtia & fide:vt maturius negocium cogites:ne peregrinari in feruore videaris. Talenta accæpisti:non vt ea terræ infodias:aut in sudario reponas:sed vt alia superlucreris. Alioquin audi turus non esses iucũdissimam illam vocem. Intra in gaudium Dñi tui. Deniq; ne te longius protraham:veniat tibi in mẽtem grauissimũ Apostoli consilium. Am bulate inqt vocatione qua vocati estis. Vale. Ex Musolea. Die.xxvi.Ianua.MDIII.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.LVI.

n Vdius quartus redditæ sunt mihi lrẽæ tuæ:tardius illæ quidẽ: sicut fre/ quẽter accidit,vtpote quadragesimo post die q̃ fuerãt conscriptæ. Non esse cõdignas passiones huius tẽporis ad futurã gloriã:quæ reuelabitur in nobis: & ppea nihil æstimari debere instantiã tuam quotidianã:& solicitudinẽ omnium ecclesiarũ tuæ curæ cõmissaꝝ:neq; de futuro præmio bene ppea sperare nos op/ portere:sicut Pauli sentẽtiã penitus approbo:ita e diuerso durior atq; districtior mihi visa ẽ tua. Sacrificate inqt sacrificiũ iustitiæ & spate in Dño. Et qũo spare in Dño potero:nisi sacrificauero sacrificiũ iustitiæ:nisi fuero iustitiæ cultor? Nõ esse cõdignã huiuscemodi iustitiã ad futurã gloriã:plane cõfiteor:dicẽte Esaia. Quasi pãnus menstruatæ oẽs iustitiæ nr̃æ. Quod vero nõ suggerat mihi materiã bene sperãdi seruata vtcũq; iustitia:durus est hic sermo. Beati q custodiũt iudiciũ & fa ciunt iustitiã in omni tẽpore. Et alibi. Inclinaui cor meũ ad faciendas iustificatio/

nes tuas in æternum:propter retributionem.Itemq; in alio psalmo. Euntes ibãt & flebant mittentes semina sua. Venientes autem venient in exultatione,portan tes manipulos suos.Alius ẽt.Benefac inquit iusto:& inuenies retributionem ma gnam:& si nõ ab ipso:certe a Dño.Similiter Apostolus ait.Si sustinemus:& con regnabimus.Et mille alia huiusmodi colligi põt.Et tu nõ pateris vt suadeã tibi: defuturo bonorũ operũ præmio bene sperare?Cum præsertim testetur ipse Dñs in Euãgelio.Ecce enim merces vestra multa est in cœlo . Dat nobis virtutẽ Dñs ad bene operandũ:cum sufficientia nostra ex eo sit:vt si non defecerimus benefa ciẽtes:tẽpore suo metamus.Verũ hac de re superfluo tecũ ꝓtrahitur sermo.Hoc tñ dixerim.Quod vbi venerit ad iudiciũ Dñs:qñ oẽs. reddituri sunt de factis ꝓ priis rõnem:qui bona egerint ibunt in vitam eternã:qui vero mala in ignẽ æter num.Florentinorũ animi natura sua mites,mitiores fieri indies in Arretinos vi dentur.Nam multi ad hãc,vsq; diem restituti sunt in patriam.Paucorum qui fue runt principes ac duces defectionis proscripta sunt bona.Faciunt vt opinor de licta fugitiui illius:quem dicis venisse patauium:vt delitescere non queat. Tam diu hac illacq; discurret:donec in foueam cadat. Si inciderit in manus tuas:spe ro fore quod significasti:vt non facile iterum sit elapsurus.Colendissimus Prote ctor noster,de quo aliquid mihi repetẽdum duxisti:podagra per hos dies acriter vexatus est.Vehementia doloris cogitare necessario nos facit de translatione ad requiẽ.Siue aũt fugetur quis a sæculi calamitatibus siue sponte ducatur qetis de sy derio,modo illã cõsequatur satis est.Sed qñ cõstitutus a Deo terminus præteri ri nõ poterit:expectare illũ quo tranquilliore fieri põt animo vnũquẽq; oportet: ne videamur e statione & castris impatoris iniussu velle discedere. Quẽ tibi ob nixe cõmendaui:non dubito abs te adiutũ iri.Neq; verearis subiturũ te negociũ odii plenũ.Beati enim qui persequutionẽ patiuntur propter iustitiã:qm̃ ipsorum est regnũ cœloꝝ.Iulianum Casentinatẽ,ex quo a me cũ lr̃is nostris semel profe ctus est nunq̃ vidi nec de eo aliqd intellexi:vtrũ susceptæ peregrinationis pœni tens redierit domum:an alio se cõtulerit.Ago gr̃as ꝙ per te non steterit:vt fieret voti cõpos.Cõmonitionem virginũ & anathema sacrilegorũ:de quibus per lit teras plenius significaui tibi:queãdmodũ optare videris plurimum : ego quoq; vtrũq; magnopere profuturũ cõfido.Cæterũ audi aliquid noui:vt consulas quid agendũ:ne in cõtinua trepidatione & pauore versentur:qui domestica vexatione impugnati nõ sinũtur quiescere. Habet nostra Sacra Eremus ædes quasdam in medio Socii:quod oppidum a Musoleæ huius nostræ secessu,quingẽtos circiter passus distat.In iis habitat familia bene morata,ac boni testimonii:vir scilicet cũ vxore filiis ac nepotibus.Quintus hic agitur mẽsis:ꝙ in ea domo audiri ac vide ri cœpta sunt nescio quæ portẽta:strepitus vocũ:motus atq; ĩpulsus capsarũ,dũ super iis domestici insiderent ictus parietum : iactus lapidum ac fragmentorum ad magnitudinem dimidii fere lateris:quæ ex contignatione in pauimentũ de iecta sonitum ruinæ similem excitant.Nouissime diebus istis etiam gemitus qua si lamentantium exauditi sunt:& lapides haud exigui in familiam coniecti:adeo tñ leui emissione atq; ictu:vt percussi vix sentiãt.Visa quoq; fuisse ibidem simula chra nescio quæ & noctium phantasmata,affirmant:q̃uis interdiu ẽt memorata

omnia

oĩa euomant: vt territi qui inhabitãt domũ ac ingenti formidine ac stupore per/culsi præsertim paruuli ac mulieres: vix permittãtur præ metu somnũ capere: ac officinas ædium cubiculaq; trepidi ac tremẽtes ingrediãtur. Quid sibi velle ista putes: ac si quod tibi succurrit remediũ, non grauaberis rescribere. Oratũ est a sa/cerdotibus multis: missarũ concelebrata solẽnia: ipsius patris familias noĩe: atq; ab eodẽ elemosinæ huius rei gratia erogatæ: nec sibi videtur aliqd profecisse. Ex pectabimus rñsum tuũ: si forte p te liberãda sit domus illa: a timore nocturno ab incursu & demonio meridiano. Vale. Ex Musolea. Die. xxvi. Ianuarii. MDIII.

Leonardo Lauredano Duci Venetiarum. LVII.

l Aurentius Petri Francisci de Medicis ciuis Florẽtinus vir clarissimus & apud suos honoratus magnæq; existimationis: latenti nescio quo: & q a medicis Florentinis difficile percipitur morbo laborat. Is hodie multũ me ob/secrauit per lrãs: atq; interpellari ẽt alterius cuiusdã concinis sui lr̃is fecit: vt im/petrare cõtenderem a tua Celsitudine: alterũ de duobus medicis qui sunt Paduæ tua pmissione & cõsensu ad se visitandũ transmitti. Hieronymũ videlicet Vero/nensem, aut Ioãnem Aquileiẽsem: quos audiuit cæteris in medicinæ arte præsta/re. Petenti rem honestã ac saluti corporis cuius natura impellẽte omnes per q̃ cu pidi sumus longe necessariã: vt obtẽperes mitissime Prĩceps oro & obsecro. Im/pleueris facile hac in Laurentiũ pietate atq; indulgentia Dñicum præceptum. In firmus fui & visitastis me. Qui enim vt dicitur p aliũ facit per seipsum facere vi/detur. Mihi quoq; rem gratissimam feceris si nõ fuerit ĩfirmus suo fraudatus desy derio: qui tantopere in mea: apud tuã amplitudinẽ intercessione cõfidit. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxv. Aprilis. MDIII.

Antonio Iustiniano Oratori. LVIII.

s Vperfluum arbitror, cũ vrgere calcaribus: qui spõte currat. Quia tñ ex abundãtia cordis, os loquitur: nõ possum non eũdem tecũ sermonẽ re/petere. Insta, inquit Apostolus, oportune importune. Cõmendo iterum tuæ pietati, religiosum, piũ, sanctũq; cõgregationis nostræ ac meũ pariter ipsius votum, super vniẽdo ipsi cõgregationi Carcerũ monasterio. Non indiget abba/tiæ titulo patriarcha, & rubeo pileo insignitus. Habeãt locũ indulta Pontificum: quibus cõcessum olim nobis fuit: vt abbatia Carcerũ in ius congregationis cede ret. Vniatur corpori membrũ: quod præcisum, breui putrefaciẽdum, atq; ad pri/stinam deformationẽ facile reuocandũ foret. Si tu tanti auertendi ac dimouendi a nobis scãdali autor fueris: curaueris q; pro tua prudẽtia: vt seruata Cardinali pẽ sione, Carceres cõgregationi huic nostræ annectãtur: non nos tantum ac religio nem nostrã Camaldulẽsem: verum ẽt imprimis hoc Illustrissimũ Dñium singu/lari affeceris munere. Noui enim quãto studio huiusmodi cupiat vnionem: haud minore nimiꝝ ac si ad statum reipublicæ negocium pertineret. Deniq; ne te plu/ribus obtundam: sic te obsecro pro honesta petẽtibus geras: vt tibi Camaldulen sem ordinem, pietatis industriæ ac fidei merito deuinctias. Vale. Venetiis. Die. vi. Iunii. MDIII.

Petro Soderino Vexillifero. LIX.

m Agnæ mihi iucunditati fuit, fratris tui germani clarissimi nimiꝝ ac reli giosissimi Antistitis recẽs nouaq; ad cardinalatũ ꝓmotio. Non solum, qm̃ ea res magno honori ei fuit: & tuæ amplitudini gloriæ singulari: verum po/

tius,q̃ virtutis ac ꝓbitatis ipsius merita palam:vniuerso orbi fecerit testimoniū dignitatis.Honestata est tāti viri splendore non modo Soderina domus ac pa/ tria tota Florentina:verū ēt cuncta ecclesia illustrata.Quāobrem cū non sit pote stas,nisi a Deo:ipsum præcor obnixius:vt quē sua pietate in sacrum asciuit colle gium Apostolicū:longiorē ei proroget vitam:vt cōstantia grauitate cōsilio auto ritate præditus:lōge sese omniū iudicio principē inter reliquos sui ordinis facile exhibeat:futurusq̃ colūna labantis ecclesiæ atq̃ firmamentū,gradum sibi fecerit ad maiora.Habet a natura sermonis leporem:ingenii acumen:dicendi copiā:ac diuersarū artium disciplinam.Quis dubitet,accessuram his diuinitus vberiorem gratiā:vt quæ ei talenta contulit Dñs:non ea in terrā defossurus sit:sed ad vtilita tem & cōmodū totius populi christiani pie atq̃ affluēter erogaturus?Vt non mi nus illū gloria & honore,q̃ fœlicitate creuisse appareat.Emulaturū te fratrē spe/ ro per oēm vitam:vt queādmodū tu ob tuam sapientiā atq̃ integritatem ad gu bernacula tuæ reipublicæ positum leges ac iure labefactari nō sinis:& iustitiæ cul tura firmas solium tuum:sic ipse talem se præstet:vt aliis sit futurus sanctimoniæ ac virtutis exēplū:& neq̃ inflecti grã:neq̃ vllius perfringi potentia queat.Libuit mihi paucis ex officii rōne,immo longe magis mea in te obseruātia,pietate,fide gratulari tecum dignitati fratris tui.Quæ profecto sicut mihi nunq̃ in opinione fuit dubia:ita suo illi tēpore tradita vtinā tibi vtinā ipsi vtinam nobis atq̃ omni bus,fœlix & fausta Dei miseratione futura sit.Vale.Ex Sācto Mathia Murani.Die xviii.Iunii.MDIII. Ambrosio Bernardo Ptothonotario.LX.

a Vctam fuisse erga Philippum Priorē,si augeri potuit,quæ summa erat & maxima,tue dignationis beniuolētiā & gratiā:meo de illius probita te testimōio atq̃ iudicio:lætor plurimū.Nā cū ipsum diutissime exptus sim eius/ modi:qui i referēda amicis grã,si officiis nequit,animi tamē gratitudine supera/ ri sese minime patiatur:facile spero fore,eū inter vos perseueraturū cōsensum & societatē cōsiliorū ac voluntatū:vt non minus noueris te illi,q̃ illū tibi esse dile/ ctum.Te enim parētē alterū putat:pro quo,si opus foret,paratus semper sit & in carcerē & in mortem ire:ita fatetur pleno ore,nullū sibi a tua pietate studii,nullū vnq̃ amoris officiū defuisse:neminēq̃ aliqñ visum fuisse cariorē alicui,q̃ te sibi. Velit Dñs,qui habitare facit vnanimes in domo:qui facit vtraq̃ vnū:vt hæc mu tua,& parentis mitissimi in filium pietas,& filii obsequētissimi in parentem ob/ seruantia & fides,nullo vnq̃ tempore minuatur.Vale.Ex Sancto Mathia,Murani. Die.xx.Iunii.MDIII. Iacobo Monacho Sancti Michaelis Murani.LXI.

s I quando tibi contigerit alloqui Samuelem,Carcerū Vicarium:ages il/ li gratias meo noīe:q̃ ipso autore habitauerim per hos dies in Classen si cœnobio cōmodissime.Adeo enim venustum anno præterito,cum huic præes set abbatiæ exædificauit xenodochiū:vt singulati nimirū laude dignus sit.Aliqd de structura hac a referētibus audiuerā:qui illā magnopere cōprobabant.Veꝝ,vt scias,nō modo (vt cōsueuit) non minuerunt præsentia famā:sed cumulatissime superauerūt.Benedictus sit ille a Dño:quo inspirante habita est tandē superueniē tium hospitum ratio in loco isto.Non recedet memoria eius:& nomē eius requi retur a generatione in generationem:vt quicūq̃ huc diuerterint,futurus semper

sit & Samuel

sit & Samuel inter eos. Vale. Ex Monasterio classensi. Die. xxiiii. Iulii. MDIII.

Petro Priori Castricarri. LXII.

m Vltum es pro mea valitudine solicitus: qa diligis multũ. Vt interrogatus: Petre, amas me: possis merito ac fiducialiter respondere. Tu scis, qa amo te. Nõ suffecit tibi: pluribus ad abbatẽ nostrum lrĩs prætulisse singularis erga me testimonia pietatis: nisi ẽt præciosa, atq; infirmitati accommodata ad me munera trãsmisisses. Agimus tibi q̃tas possumus gratias, & pro destinato munere, & lõge magis pro affectu haud vulgari & cura pro ĩfirmo. Aegrotasse mihi visus es cũ ægrotante: & cum iacẽte diuexari: ac mœrore cõsumi. Nõ defuisse præterea arbitror, & tuas & per te multoꝵ pro me orationes ad Dñm: vt adhuc prorogarentur dies vitæ meæ. Si tamẽ hæc existimanda est vita: quam plenam esse mortis periculis: quotidianis fere indiciis atq; experimentis cõprobamus. Notũ faciat mihi Dñs pro sua clæmentia finem meum: vt sciam quid desit mihi, cũ hora ineuitabilis superuenerit: ne imparatus inueniar. Resumo per Dei gratiam vires indies magis: qñ complures dies sunt: quibus me dereliquit febris. Vt penitus confirmer: orabis. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxiii. Augusti. MDIII.

Iacobo Monacho Sancti Michaelis Murani. LXIII.

m Aximum reuera euasisse vos periculũ nihil dubito: cũ ex ea tẽpestate & procella quæ noctu irruit super cœnobiũ vestrũ oppressus fuerit nemo. Eripuit nimirũ vos Dei miseratio: ne erutæ radicitus vastæ illæ pinus vẽtorum vi atq; in dormitoriũ ruentes, illud penitus oppresserint, disiecerint, atq; prostrauerint. Iacturã tñ tegularũ ac tectoꝵ facile tulisse vos arbitror. Repertas etiã mane alias arbores, euulsas, disiectas, ac penitus fructibus & foliis spoliatas ob ventorum impetũ grandineq; cœlo deiectã: non multum miror: qñ in reditu nostro partem Vallis Galeatanæ adeo depopulatã grandine atq; vredine & ventorum procellis offenderimus: vt exustam penitus regionẽ diceres: atq; mediam nobis hyemem referẽtem. Sunt istæ visitationes Dñi: quibus nos tẽtat si diligimus eũ. Cæterũ nos quoq; ab huiusmodi visitationibus imo eo grauioribus quo magis sanitas corpoꝵ & vita præstat temporalibus bonis, nõ fuisse ĩmunes pauci acci pe. Mãsimus Rauẽne in monasterio Classensi dies aliquot: præstolati iumẽta nr̃a ex Fõte bono. Quibus per cubiculariũ nostrum Abbatẽ Sancti Viriani & familiares alios duos adductis: Fauẽtiã venimus. Inde septimo post die, pacta visitatione cœnobiorũ nostroꝵ: & cõsecratis monialibus quatuor: cũ profecturi essemus Bononiã: falso quodã rumore ad me delato mutandã necessario velificationẽ duxi: & Camaldulũ recta redire cõstitui. Quarto añ ꝓfectionẽ nr̃am ex fauentia die Maior Eremi & biduo post Bernardus monachus (licet mecũ id dissimulauerit) ægrotare cœperunt. Vbi ad insulanã abbatiã peruenimus: pridie nonas Augusti: tum vero ingenti febris calore correptus Maior lecto decubuit. Sequenti die applicuimus in Fontẽ bonũ: Maiore vltra Eremũ progredi recusante. Inuitatus postea: vt traduci se Camaldulũ sineret curandæ cõmodius valitudinis gratia: maluit ad Eremitarũ vineam equitare: Vbi decima huius mensis die obdormiuit in Dño. Bernardus vero mõachus grauiter ĩfirmatus hucusq; penitus febre liberatus nõ est: lõge tñ melius se habet. Frater quoq; Ioãnes Antonius: & alii familia/

res duo:qui cum iumentis Rauennam ad nos venerant:eisdem diebus qbus p/ueneramus in Fontē bonū pariter infirmati sunt:vexati febribus aliq̄diu,cæteris tñ leuius:vt iam fere cōualuerint. Et vt nouissime de me scribam:ne forte me putes validiorē fuisse aut fortunatiorē cæteris:qui per tot mēses robusto fuerā in tā longa peregrinatione ac vegeto corpore:paulopost Fontē bonum ingressus,in portu & ego feci naufragiū. Si quidē Sabbato huc applicui fatigatus admodum tum ob feruorē solis atq; itineris difficultatē tum ex parte ob cōtinuatū biduanū ieiuniū. Sequēti die bene me habere visus sum. Postera nocte qua celebrari oportebat solēnem huius monasterii festū diem:cū nocturnæ synaxi interessem cum fratribus,pluuiali indutus:sensi corpus totū maiore q̄ pro tēpore rigore cōstringi:non tñ adeo ingēti vt non pstiterim ad finē vsq;. Post matutinū requieui vsq; ad primā:nemini patefacta infirmitate aut verius infirmitatis suspitione:ne turbarem diem festū & eos qui cōuenerāt. Expergefactus aūt,nullo febris relicto(vt mihi videbatur) vestigio,& missarū solēnia & vesperas tāta corpusculi firmitate peregi,præsertim cū essem sacerdotalibus īdutus insignibus:ac si mihi nihil male valitudinis incūberet. Pransus sum in refectorio cum cæteris posita nihilominus custodia ori meo. Et ne te multis morer:laboraui p dies.xiiii.duplici tertianā,altera alia lōge grauiore:adeo vt nō sine periculo lecto iacuerim. Placuit Dño producere adhuc aliq̄tulum spatia vitæ meæ:cōstitutis cuiq; terminis, qui præteriri non poterūt. Velit ipse pro sua clæmentia:vt q̄ncunq; repetendū censuerit depositū minime imparatus inueniar ad reddēdū. Siue enim hodie siue cras migrandum nobis fuerit:parū interest. Puluis enim & vmbra sumus. Cōfirmor indies magis ac vires recipio:vndecimusq; hic est dies quo me febris deseruit. Vt tātū mihi in futurū tēporis prorogetur,q̄tū saluti aīæ ac ordini nostro expediat, præces fundes ad Dominum. Vale. Ex Fonte bono. Die.xxix. Augusti. MDIII.

Vgolino Verrino Florentino. LXIIII.

[V]isti tu quidē ad scribendū facilis:ego aūt ad rescribendum non sic. Et quidē respōsurus līis tuis quas ante quatuor mēses accæpi in eo fui : vt a scribēdo præ pudore reuocarer. Sed euicit me benignitas & patiētia tua:de qua tātū mihi polliceor:q̄tum de ea quā homini litterato & bono in eē oporteat. Negocia sane quæ in excusationē negligentiæ meæ adducis non defuerūt mihi:ita exigēte magistratus mei cura. Sed hæc peccatū minuunt,non tollunt oīno:qñ & rescribēdi officiū,inter præcipua negocia annumerādum sit. Veq; ne hac in re superfluo producā sermonē:fateor me nō fecisse quod debui:& tu errato veniā dabis. Esse te occupatū in cōponēdis cōmentariis tuis super eloquia Dñi:optareq; te vt tecū sim & tecum laborem cum meis tum filiorū meorū orationibus:læto animo accæpi. Video enim te perseuerātissime exequi opus Dei:& in humilitate magis q̄ in sufficiētia tua cōfidere. Sic fieri tecū non dubito:vt frequēter audias. Verrine qui lætaris super eloquia mea sicut qui inuenit spolia multa:aperi os tuū & ego implebo illud. Ezechielis obscuritas multorū eruditissimorum defatigauit ingenia. Si tibi quoq; negocia præbuit:vt expedire te ab eo non facile potueris:nihil miror. Quātis enim tenebris atq; obscuritatibus principiū prophetiæ eius & finis inuoluūtur? Quā reconditi in illis sensus? Quam humano captui &

ingenio

ingenio impenetrabiles? Sed nihil impuium eis quibus aperit Dñs sensum: vt in telligant scripturas. Reuela inquit oculos meos & cōsyderabo mirabilia de lege tua. Quod vero consyderata prouectiori ætate verearis: ne aliquo præuentus ca su poema tuū imperfectum relinquas: vt aliud cogites suadeo: cū nrm nō sit nos se tēpora vel momenta: quæ pater posuit in sua ptāte. Sufficit tibi non ignorare: ꝙ sine imperatoris iussu de præsidio & statione vitæ non sis discessurus. Cū vero iusserit ille bono eē animo debes: si pie ac religiose vixeris: qñ tūc demum victu rus sis cū e vita excesseris. Expetis haud temere: vt permittā Hieronymū Prio rē in abbatia Sancti Fœlicis imorari. Oblectaris doctus ipse tui similibus: & de illius ingenio atq̧ doctrina nō falleris opinione: cū nequaq̄ multos ei pares inue nias. Per me non stabit: quin sit futurus diutius apud te & alios cōcines tuos. Nō enim debet accensa lucerna poni sub modio sed super cādelabrū: vt luceat oībus qui in domo sunt. Laboraui per hos dies duplici tertiana: & paratum demigrare quo me vocasset Dñs: detinuerūt adhuc filiorū atq̧ amicoꝝ præces: de quoꝝ nu mero te quoq̧ fuisse nō dubito. Vtinā prorogatio hæc vitæ in præiudiciū futuræ īmortalitatis cessura nō sit: & illud breue vitæ reliquū, quod superest melioribus actionibus & castigatiore obseruatione professionis meæ cōsumem. Vale. Ex Mu solea. Die. ii. Septembris. MDIII. Petro Priori Castricarri. LXV.

e X ingenti prunorū turba præferri cæteris Damascenū solet. Ego vero Simianum, cuius generis ad me hodie calathus plenus tuo noīe dela tus est, et Damasceno (ita mihi gustatu suauissimus videt) facile antepono. Vbi vero tātam ipsorū copiam, & adeo in eo genere tum magnitudine tum maturi tate præstātia inueneris, nescio: nisi ꝙ vt scribis, ex ipso terrestri paradiso delata existimari pñt. Quæcūq̧ agis, accuratissime semper agis, & exactissima diligen tia: impellente præsertim te feruore caritatis in eos: in quos tua officia & studia confers: vt nihil antiquius ducas, q̄ exercere opera pietatis: & amicorū cōmodis inseruire. In hac nouissima mea mala valitudine q̄tam amoris vim prætetulisti? Misisti lrarum & xenniorum solatia, ad leuandam ægritudinē: & quibus potuisti remediis saluti meæ subuenisti: vt maior fuerit tua erga me benignitas q̄ facul tas. Parce tibi oro post hac: & præter epistolas nihil mittas. Satis enim tu super q̧ misisti: & ego Dei miseratione penitus cōualui. De expectatione magnaꝝ reꝝ aliquid significasti. Vbi euētus tibi cōstiterit: me certiorem facies. Vale. Ex Muso lea. Die. v. Septēbris. MDIII. Petro Soderino Vexillifero Florentino. LXVI.

f Visti tu autor: vt cōis lætitiæ de promoto ad summum Sacerdotiū Se nense nostro olim colēdissimo nunc beatissimo q̄ celerrime pcursorem particeps fierē. Pro qua sane re maximas tuæ celsitudini agimus grās. Exultauit re vera cor meū in Dño: qm̄ diuinitus hanc electionē factā nequaq̄ du bito: dato christianæ reipublicæ principe atq̧ pastore, inocēte manibus & mun do corde: in quo nihil minus desyderes q̄ sapiam consilium prudentiā integrita tem atq̧ clæmētiam. Spero, prorsus ita confido: eiusmodi futurū in hoc dignita tis fastigio nouū pōtificē: vt facile oēs, tuq̧ imprimis religionis cultor, ac pacis & caritatis amator, dicturi sint. Benedictus Dñs Deus israel: quia visitauit & fecit redemptionem plebis suæ. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxiii. Septembris. MDIII.

PIO TERTIO PONTIFICI MAXIMO.LXVII.

b Eatissime pater:post pedum oscula beatorum.Quãto repletus fuerim gaudio,ob promotionẽ optatissimã ad summũ sacerdotium Sãctitatis tuæ:q̃topere exultauerit cor meũ in Dño:nec lr̃is exprimere certe possem,nec si possem,necesse foret,vt id facerem.Imaginari plenissime ac sibi persuadere non dubito Beatitudinẽ tuã:quæ per tres & viginti annos experta est meã erga se ob seruãtiam pietatẽ fidem:an vllus mihi gratior atq; optatior nũtius afferri potuerit:q̃ vt audierim:quod gloria & honore coronauerit te Dñs:& constituerit te super opera manuũ suarũ:subiecerit q; oĩa sub pedibus tuis.Noua nimirũ lux oriri nobis oĩbus hesterna die visa est:exhilarata sunt nostrorũ oĩum corda,manantibus præ gaudio lachrymis:q; tãdẽ aliq̃n Dñs de cœlo in terrã prospexerit: dato christianæ plebi Põtifice sancto inocente impolluto & segregato a peccatoribus. Lætus dies ex admodũ tristi factus est:cũ pauloante alius ad nos perlatus fuisset rumor.Circũfusi domestici gratulabãtur mecũ:q; huius solis ortus lucẽ caligãti reddiderit mũdo:tãtamq; tẽpestatẽ ac tenebras in quibus diu versati sumus,subita serenitate discusserit:oĩsq; ætatis ac memoriæ clarissimũ nobis antistitem dederit Deus:per quẽ repẽtina effulserit spes recõciliãdæ ac firmãdæ inter dissidentes pacis atq; cõcordiæ:cum sit tibi & ingeniũ & cõsilium & animus par tãtæ potestati.Quo circa pater beatissime solẽnem hodie pro tua incolumitate hostiam obtulimus in odorẽ suauitatis Dño:præcati suppliciter:vt hoc populi christiani columen hoc splẽdidũ sydus diuturnũ futurũ sit.In maxima est vt audio expectatione omniũ Sanctitas tua:quibus nota est virtus integritas religio continentia probitas ipsius:vt maiora indies,eadẽq; præclara editurus sis opera:neq; vlla in re degeneraturus a fœlicis recordationis Pio secũdo auũculo tuo. Velit Dñs: vt omniũ ẽt superes vota:vt christiana religio plurimum deformata in pristinã ac veram tuæ pietatis opera curaq; formã restituatur:& gentes,quæ bella volũt,tua autoritate & gladio spiritus dissipẽtur:vt sub tutella tuæ mãsuetudinis ac moderationis ꝑpetuo conquiescamus.Cæterum in his adeptæ dignitatis tuæ primordiis non ero lõgior:ne abuti nimium cito videar benignitate Sanctitatis tuæ: & ipsius fatigare indulgentiã.Meũ erit:cum placuerit altissimo procũbentẽ venerari coram,& sacra tua deosculari vestigia:notasq; audire & reddere voces.Vale pater beatissime:cui me exiguum seruulum suum,& Camaldulensem ordinem tuo patrocinio hactenus conseruatum,enixe atq; humiliter cõmendo . Ex Fonte bono.Die.xxiiii.Septembris.MDIII.

Bernardino Cappatio.LXVIII.

q Vod omni diutissime expetiueramus voto:id tandẽ misericordia Dei adepti sumus.Illuxit nobis dies redẽptionis nouæ.Disiectæ sunt procul seruitutis nostræ tenebræ:in quibus diu palpitãtes præstolabamur (sicut in lymbo olim animæ) videre lucẽ magnã.Bñdictus a Dño Senatus ille sacer:q accensam lucernã non est passus amplius latere sub modio.Sãcti re vera suffragatores religiosi & pĩi:qui habuerũt præ oculis Deum in eligẽdo Petri successore. Optime & oportune ipsius periclitãti cõsuluerunt nauiculæ:& ad eius clauum merito posuerunt illũ:qui per quadraginta & eo amplius annos laborauit in remigando.Habita est demũ bene operãtium sanctęq; viuentiũ ratio:vt virtutis atq; integritatis

tegritatis tanti Pontificis merita, palam faceret mundo vniuerso testimoniũ di/ gnitatis. Scripsi epistolam eius Sanctitati de industria compẽdiosam: qua gratu/ latus sum promotioni eius. Si licuerit p occupationes: vt ei reddatur captato tẽ/ pore, magnope cupio. Assuetus, vt nosti, crebro ad ipsum ĩ Cardinalatu scribere: nõ potui me ab eodẽ meo instituto in eiusdẽ põtificatu cohibere. Temerario for/ te ausu: aliqs putauerit factũ. Sed ego noui: ad qualẽ scribo: mitẽ vtiqȝ, atqȝ humi lem corde. Ei me, cũ potueris cõmode, atqȝ ordinẽ totũ cõmẽdabis. Vale. Ex Fõ/ te bono. Die. xxiiii. Septẽbris. MDIII. Mariano Procuratori. LXIX.

q Vo affectu, qua significatione lætitiæ excæperim nũtium promotionis Sãctissimi Dñi nostri pauloante ad Pontificatũ diuinitus assumpti: cre/ do te facile suspicari. Non enim ignoras: quanta eũ semper pietate ac veneratio/ ne fuerim psecutus: & q̃ intima vicissim ipse caritate me cõplexus sit. Qui aũt sint eius mores ac vita optime edoctus es: cũ fueris diu familiari cum eo vsus cõ suetudine. Beatã sane existimo christianã religionẽ de tanto Pastore. Est enim illi ingeniũ mite atqȝ tractabile: & quo nihil pacatius & quietius inuenias: vt merito super illũ requeuerint septẽplicis spũs dona, super humilẽ, inq̃ & mansuetũ ac tre mentem sermones eius. Dedi ad eius beatitudinẽ lr̃as. Vt illi reddãtur curabis: si opus fuerit. De aduẽtu meo in vrbẽ scire cupio quid sentias. Neqȝ enim de esse vl la in re vellem officio meo. Etiã si centies scripsero satisfactuũ me nequaq̃ puto obligationi meæ. Quando igitur me venire oporteat vtrum paulopost ne accu/ ser negligẽtiæ: an elapsis aliquot mẽsibus, ne ĩportunitati asscribatur mihi: signi/ ficabis aptius sñiam tuã. Negocia nobis Romæ defutura non arbitror. Et venisse tempus spero: quibus illa facilius cõficiãtur. Si euenerit: vt alia de causa adieris il lum: cõmendabis eius beatitudini Camaldulensem ordinem. Vale. Ex Fonte bo/ no. Die. xxv. Septẽbris. MDIII. Petro Soderino Vexillifero Florẽtiæ. LXX.

Irati sunt tres de familia nostra fontis boni a Vicario puppii: Qui non

c hñs rõnem ĩmunitatum ac priuilegiorũ nostroꝝ potestatẽ exercere co/ natur in eos: qui ad se nõ pertinent: & mittere falcẽ in messem alienam. Et qm̃ audio hoc ab Octouiris mandatum fuisse Vicario: cũ & ipsi in Camaldu/ lenses ius non habeãt: precor amplitudinẽ tuam, vt tam illi q̃ iste per te admo/ neantur: ne transgrediãtur terminos: quos illis posuerunt patres eorum. Hoc. n. non esset seruare iustitiam: sed tollere. Tuũ est: non sinere: in ea ciuitate: quæ legi/ bus gubernatur discedi a legibus. Sunt enim magistratus legum ministri atqȝ in terpretes: quarum qui vere serui sunt hos haud dubie liberos puto. Nec alia po/ tissimum de causa seruitur legibus nisi vt in libertate viuatur. Hoc vt facias etiã atqȝ etiam rogo. Vale. Ex Musolea. Die. iii. Octobris. MDIII.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. LXXI.

d Ecursu complurium mẽsium spatio, tardius ad te scribo: præsertim cũ non habuerim, quibus tuis respõdeã lr̃is. Suffecto vero post Alexandri sexti decessum Senẽse nostro ac declarato pontifice maximo: cuius promotionis nuntio, ob cõe christianæ reipublicæ cõmodum, gauisus sum nimirũ gaudio ma gno valde: differendũ vlterius nõ duxi, quin scriberẽ ad te. Scio enim te coluisse hominẽ semper veneratione singulari: nec dubito, qꝫ tu quoqȝ lætatus fueris plu

rimum in Dño: vbi certior factus es, elegisse sibi Dñm, sacerdotē fidelem: qui iuxta cor suū, & animam suā faciet: Sacerdotem inq̄ magnū: qui in diebus suis placuit Deo: & inuētus est iustus. Quoniam vero per tres & viginti annos sub eius patrocinio ac protectiōe generalatus munere functus sum: decreui haud ita multo post in vrbē me cōferre: ad deosculāda sacra eius vestigia: præsertim amicis q̄ sunt & Florētiæ & Romæ ad hoc me studiose adhortātibus. Cōfirmanda curabo priuilegia ordinis: per Pium secundū nouissime cōfirmata. Spero, eo viuente, nō facile itura Camaldulensia beneficia ī manus filiorū alienorū. Dñs cōseruet eum, & viuificet eum, & beatū faciat eum in terra. Scripsi biduo post ipsius electionem (nam postridie factus fueram certior) ad eius Sāctitatem. Verum ingentia eius erga me postulant merita: vt ad gratulandum coram me recipiam. Orabis pro incolumitate cōis patroni, & nunc Sanctissimi Domini nostri: & pro meo quoq; itinere. Vale. Ex Musolea. Die. x. Octobris. MDIII.

Marco Antonio Mauroceno Procuratori. LXXIII.

Lætatus sum magnopere ob tuam ad procuratoriū Sancti Marci magistratum promotionē. Nam cū sit is supremo in ciuitate nostra pximus: nec ad ipsum nisi ornatissimo cuiq; atq; eminētissimo ciui patere aditus cōsueuerit: palā fecerit virtutes tuas, ac summa in rempublicā merita, adeptæ nuper testimonium dignitatis. Opto: vt ea fœlix & fausta tibi futura sit: vt queādmodū hactenus fecisti, nō tam tibi ipsi, q̄ aliis sis victurus. Sic enim facile declarari animi tui magnitudo sapientia integritas ac religio poterit: si quæcunq; agenda suscæperis: ad vtilitatē retuleris multo℞ atq; ad publicū cōmodum. Futurus est tecum Dñs: & qui tibi dignitatē dedit (non enim est potestas, nisi a Deo) virtutē quoq; daturus est: vt ea editurus sis opera: quibus nō tā tibi delatus magistratus honori fuisse videatur q̄ tu illi: Et non solū meæ, qui te semp magnifeci: verū ēt totius patriæ, quæ de te semp honorifice sensit: multisq; & magnis insignibus ornauit: expectationi respondeant. Vale. Ex Fonte bono. Die. xiii. Octobris. MDIII.

Mariano Cuccino Procuratori. LXXIII.

Posteaq̄ scripsi ad te per vnū de familiaribus nostris: binas tuas accæpi lr̄as. Inuitas me atq; hortaris: vt nō tardē aduentū meum in vrbem ad deosculāda sacra Dñi nostri vestigia. Accīgo me ad iter: vt hinc post sex aut octo dies proficiscar: satisfacturus ex parte obligationi meæ: quæ q̄ta sit erga Sanctissimum Dñm nostrū, ēt semota dignitatis rōne: tu es optimus testis. Egerrime autem fero: q nō sit penitus valido corpore. Saluū faciat Dñs Christū suum: & adiiciat vitæ eius annos multos. Quod vero credas retinendū me a sua beatitudine in palatio Apostolico si ego voluero ita enim scribis: quā quidem rem asseris & mihi & ordini tum honori tum vtilitati fore: scis esse in ptāte Dñi imperare seruis suis. Siue aūt in palatio, siue alibi hospitaturus sim: de illius erga me beniuolētia nunq̄ dubitabo. Fuit enim mihi semper nō modo clemētissimus Dñs: verum ēt pro sua īnata mansuetudine indulgētissimus pater. De tuo salario non erimus īmemores: & si fieri poterit, partē debiti mecum ferā. Reuerēdis patribus ac Dominis: Datario & Secretario Sāctissimi Dñi nostri: vbi tibi cōmodum fuerit, grās ages meo nomine, pro optimo amborū erga nos animo: eisq; me cōmendabis.

Orabis

Orabis eos insuper:vt cum illis per occupationes licuerit Sanctissimo Dño nostro nos cõmendẽt:atq; ab eo humiliter benedictionem nobis efflagitent. Vale. Ex Fõte bono. Die. xiiii. Octobris. MDIII. Petro Priori Castricarri. LXXIIII.

Vlisse me graviter & moleste acerbissimũ Põtificis Maximi casum: ne dubita. Amisi enĩ mitissimũ Dñm:patronũ studiosissimũ:ac indulgẽtissimũ patrẽ. Amisi eũ ex quo post deũ,pendebã totus:q me p tres & viginti annos,quẽadmodũ gallina pullos suos,sub ptectione fouit alarũ suarũ: q cooperatus est mecũ in Generalatu tanta cura & fide:vt semp eũ cõsortẽ habuerim vexationũ mearũ:adiutorẽq; in oportunitatibus in tribulatione. Eius desyderio nõ possum nõ vehementer affici: cuius humanitatis erga me affabilitatis comitatis beniuolentiæ recordatio:die noctuq; intimis inheret præcordiis: cuius imago semp mihi obuersatur ante oculos:q vix mẽsem vnũ,nomine:re aũt ipsa p totũ magistratũ meũ,semp mihi Pius extitit:semp clemẽs: semper melle dulcior:nectare suauior. Iniit Pontificatũ maxima oĩm expectatione ac spe reformandæ in melius ecclesiæ:pacificandi orbis,ac exẽplo vitæ suæ,veluti ex orto nouo sydere illustrandi. Et præcisa,tanq̃ a texẽte,vita eius:fraudauit nos optata & futura paulopost fœlicitate. O vere inanes & fallaces cogitationes nr̃æ. Erecti erant in certissimã spẽ animi:ne amplius iaceret in tenebris ordo nr̃:p Piũ mox restituẽdus in decorẽ regularis obseruationis:& ĩ antiquæ sanctitatis imaginẽ. Verũ mors impia,Pii votis ac zelo inuidit: quæ tam repentino & inopinato casu illũ sustulit ac rapuit nobis. Ora Dñm:ne memoria tãtæ acceptæ cladis:diutius cõtabescã. Nã reuera profusis lachrymis hanc ad te cõscripsi epistolã. Vale. Ex Fõte bono. Die. xxx. Octobris. MDIII. Hieronymo Priori Camal. LXXV.

Quã ac recẽti ob Põtificis Pii obitũ,calamitate oppressus:adeo amaro sum aĩo:atq; in tãtis versari tenebris cogor:vt silẽtio magis ac solitudine,q̃ sermone aut scriptione oblecter. Tumet pectus:defluũt lachrymæ:gemitus erumpunt:cũ se mihi Pii pietas ĩgerit:cũ memoria tã indulgẽtissimi patris:quæ mihi nũq̃ excidit occupat mẽtẽ. Quãobrẽ in eo fui ne qd modo scriberẽ ad te. Sed qm̃ in eiusdẽ pontificis laudẽ,multa breui epistola,ornatissime cõplexus es:nolui te vel breui rñso fraudarẽ: vt scias gratũ mihi fuisse hoc tuũ erga Piũ venerationis atq; obseruãtiæ officiũ. Extulisti eũ laudibus:q haud satis p meritis laudari potest:cuius virtutũ insignibus impar semp foret cuiuscunq; vel summi oratoris laudatio. Quo diuino cõsilio ablatus tam repẽte nobis fuerit:coniectari nõ licet:nisi q fatigatũ per tot annos pro cõi ecclesiæ vtilitate ac cõmodis,remunerandum censuit Dñs sempiterna potius requie,q̃ caduca & instabili huius mundi gloria. Vtinam sicut viuens fecit:ita & modo gloriosus in conspectu domini faciat: vt mei seruuli sui,quem vti filium supra merita mea semper dilexit,futurus sit haud immemor. Iuuare me ac sustentare orationibus potest:qui me hucusq; suo indeficienti fouit patrocinio. Cæterũ mœrore impedior:ne prolyxius scribam. Attrectatum vulnus hoc meum recens,& vtinã aliquando sanabilem plagam,recrudescere sentio. Finem mœrori & lachrymis indicat deus,Pii Sanctissimi atq; erga me clementissimi precibus. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxx. Octobris. MDIII. Mariano Cuccino. LXXVI.

P Ost eas tribulationes:quas ostendit mihi in generalatu Dominus multas & malas:videbatur idem ipse conuersus viuificasse me,multiplicasseq; magnificentiam suam.Consolatum enim me fuisse mirũ ĩmodũ sentiebã optatissima patroni nr̃i in summũ Põtificẽ electione.Et ecce rarissimo exemplo,paucis interiectis diebus:nescio quo fato tristissimum excipio mortis eius nunciũ.Frustratus sum vno momento atq; ictu oculi oĩ spe mea,quã de reformanda atq; augenda religione cõcæperã:& eo repente sublato,quẽ cõstitutũ sup gentes & regna existimaueram,vt pararet Dño plebẽ perfectã,timor & tremor venerunt sup me:& cõtexerũt me tenebræ.Quid enim miserius:quid acerbius quid luctuosius accidere nobis potuit:q̃ vt tam grato orbaremur parente,& nomine & opere Pio:tã vigili pastore:tam Sãcto & innocente Pontifice?Miserum me atq; infœlicẽ:qui nõ merui exosculari pedes eius:non oculos in eum erigeere:non vel sancta eius benedictione muniri.Quo fit:vt maiore ab eo dolore diuellar:& in squalore ac luctu diutissime sim futurus.Qunado enim tam beneficum tam salutarẽ,tam mansuetum habiturus sum antistitem?In quo alio magis cõfidam?Cum quo fidutialius cõmunicabo consilia & curas meas?Quis hilariori fronte,suauiori sermone,& gratiore congressu,admissurus est me?O certe acerbissimã tam inopinatæ calamitatis semp mihi futurã memoriã.Quãdo enim sine gemitu,sine lachrymis,subitura est mihi recordatio adeo piissimi patroni indulgentissimi patris ac mitissimi Dñi?Cæterũ cum tot in me redundent ex illo fonte dolores:vna hæc me tñ cõsolatio sustentat:q, spero illum,quẽ modo non dubito eius frui cõspectu,cuius interris vices gessit,fore intercessorem pro me,& cõmendaturum imbecillitatem meam Dño: vt sit mihi semper ad extris,ne cõmouear.Ipsum oro supplex:vt eiusmodi nobis successorem tribuat:qui merito in Petri solio sessurus sit:ac defuncti Pii Sanctissimi innocentiã & religionẽ emulaturus.Venirem in vrbem,vt hortaris:nisi & appropinquans hiems,& perpetuum hic aquarũ multarum dilluuium auerterent ab itinere animum.Cogitabo nihilominus quid me oporteat facere. Vale. Ex Fonte bono. Die.iiii.Nouembris.MDIII.

Hieronymo Priori Camaldulensi.LXXVII.

T Antam de Pii Sanctissimi obitu fecit iacturã totus ordo nr̃ Camaldulensis:vt merito tibi quoq;,eidem ordini obligato,singultus & lachrymæ fuerint renouatæ.Immo longe magis tu quã pleriq; alii indoluisse debuisti acerbissimum Pontificis huius casum:quo tibi in curia olim versanti,clarius constitit:q̃ta constantia & fide bona Camaldulensia defenderit:q̃ta solicitudine & cura onus mihi impositum sustentare conatus sit. Tantorum beneficiorum memoria cui obsecro,nisi penitus ingrato excidat? Cui sine gemitu suspiriisq; succurrat? Quo me nunc vertam:aut quem eiusmodi patronum me habiturum sperem:haud facile occurrit.Amisi enim Protectorem:qui non solum prudentia eloquentia sapientia & doctrina singulari:verũ etiam sanctimonia & vitæ integritate præstabat.In quo summa humanitas,summa caritas summa religio splendidissime elucebat.Nam cum subit recordatio: q̃ faciles mihi semper fuerint ad eum accessus:q̃ benigna ipsius responsa:q̃ iucũda comertia: fateor ingenue,crucior & cõsumor totus:& tanq̃ cõtinuis aculeis pungitur cor.

Arbitrati

Arbitrati sunt oẽs in ꝓmotione tāti Principis missum fuisse diuinitus saluatorẽ, & ꝓpugnatorẽ:q miseræ addictos seruituti nos liberaret. Et ecce dũ audimus:re spicite,& leuate capita vrã:qm̃ appropinquat redẽptio vrã:qd gaudiũ quo mœ rore cõmutatũ ẽ? Quã cito igẽs illa exultatio ac voluptas,ad luctũ & lachrymas reciderunt? Quã noua & inopinata lamentatione,obruere coacti sumus recen tẽ gratulationẽ? Pauloante Pontificem designatũ,repente nullũ retinere adeptæ dignitatis vestigiũ,mors impia impulit. Et nos eleuati in spẽ maximã ampliã di p illũ ordinis,ac reformãdæ in melius regularis vitæ,deturbamur cõfestim in præceps atq͡ʒ allidimur. Sed erigere dignetur nos Dñs:q mortificat,& viuificat: deducit ad inferos & reducit: qui sanat contritos corde: & alligat contritiones eorum. Et quemadmodũ translatum Pium ad immortalem atq͡ʒ æternam non ambigimus gloriã:sic nos ipsius mœrentes desyderio,ac dolore cõtabescentes, lætos aliqñ ac iucũdos reddat: qui imperare potest ventis & mari:vt fiat tran quillitas magna. Vale. Ex musolea. Die.xi. Nouembris. MDIII.

Ludouico Decretorum Doctori. LXXVIII.

Ato nobis Pontifice,secundũ cor nr̃m,exultauimus & delectati sumus d sperãtes ita fore oibus diebus nostris. Sed o spem inanẽ. Versa est cito in luctũ cythara nr̃a:& organũ nr̃m ĩ vocẽ flentiũ. Putabamus aduenis se tp̃s q̃ sua fœlicitate cõpẽsaret annos,q̃bus vidimus mala:& vna nobis eripuit hora tm̃ bonũ. Non solũ enĩ oblatã fuisse nobis occasionẽ cõfirmandi priuilegia ordinis,facile confidebamus:verũ ẽt nouis additionibus eadẽ ampliãdi. Multa quoq͡ʒ alia bona & cõmoda ab eius sanctitate ꝓmittebat sibi totus ordo nr̃:quæ pte ip̃m,q prudens es,& q statũ ordinis nõ ignoras:imaginari potes. Veꝝ aliter vi sum est ei:in cuius manu est & potestas & imperiũ: q nec fallere cõsueuit nec falli põt:cuius iuditia abyssus multa. Collocatũ ab eo fuisse nõ dubito isignẽ pieta te,clemẽtia,iustitia,Piũ,lõge digniori ac celsiori solio:& coronatũ corona aurea, expressa signo Sanctitatis. Trãslatus est de presenti sæculo neq̃ in illam beatã re quiẽ:& relictis nobis in cœno,ipse cõciuis cœlestiũ spirituũ effectus est. Designa tus pontifex Maximus,vt præesset in solicitudine:& pasceret Dñicũ gregẽ: mo do requiescit,& pascitur in delitiis:raptusq͡ʒ est,ne malitia mutaret intellectum eius: & consumatus in breui expleuit tempora multa. Placita enim erat deo aĩa illius:pp hoc properauit educere illum de medio iniquitatũ. Verum hæc tecum superfluo cõmunicantur:qui tanti præsulis merita longe ante,q̃ ego agnouisti. Ora impensius:vt talem nobis Dñs substituat ꝓtectorem:qui defuncti beniuo lentiæ,humanitatis,studii,fideiq͡ʒ,facile futurus sit heres. Vale. Ex Musolea. Die. xii. Nouembris. MDIII.

Mariano Cuccino Procuratori. LXXVIIII.

Biisse in nocte Sancti Lucæ Pium tertium pontificem maximum,sicut o & tu mihi scripsisti,ego quidẽ iccirco arbitror:vt agnosceret vniuersus orbis,extinctũ fuisse eiusmodi lumẽ:qd suæ lucis splẽdore,noctis nr̃æ tenebras facile fuerat discussurus. Raptus est Pius in cœlũ:vbi reposita erat ei co rona iustitiæ:& morte ꝓhibitus est diutius ꝑmanere, qm̃ sempiternũ nõ habe bat sacerdotiũ. Reliquit multos mœrore oppletos:q fuerũt suæ Sãctitatis ĩnocẽ tiæq͡ʒ cultores. Sũt istæ mũdanæ vicissitudines:q̃bus admõemur,nihil ẽe stabile

sub sole. Assumptum vero fuisse chalendis nouẽbris, ad summũ apostolatus api cem Reuerẽdissimũ Cardinalẽ Sãcti Petri aduincula: atq; ex Iuliano Iulium secũ dum appellatũ: sperare licet talẽ fore pontificẽ: q religione prudẽtia magnitudi ne aĩ nr̃os soluturus sit nexus: ac vincula, qbus astringimur cõfracturus: & iugũ potentiũ a nobis ꝓiecturus. Impleat Dñs votũ nr̃m. De aduẽtu meo in vrbẽ: ad quẽ me hortaris: scripsi tibi aliquid p hos dies. Inhorrescẽte deterreor hieme: cũ nõ sim: vt nosti, multaꝝ viriũ. Vere ꝓximo, si ꝑmiserit deus ꝑficere iter cõmodi/ us potero: & libẽter satisfaciã obligationi meæ. Vale. Ex Musolea. Die. xv. nouẽ/ bris. MDIII.

Francisco, Soderino, Cardinali Volaterano Protectori. LXXX.

Odie primũ factus sum certior, Sãctitatẽ dñi nr̃i cõstituisse te motu ꝓ/ prio protectorẽ nr̃i Camaldulensis ordinis. Gauisus sum mirũ in mo/ dum: q; Vota nr̃a tam pio affectu cõpleuerit: & quẽ maxime expectaui mus patronũ dederit nobis. Scit enim Dñs qui scrutatur renes & corda, me in/ ter cæteros plurimũ optasse: vt tu potissimum nr̃i curam fores habiturus: ac suc cessurus in indemortui Pii Sanctissimi locũ. Nã cũ nõ solũ religioni huic nr̃æ, veꝝ ẽt exiguitati meæ supra merita mea semp affici visus sis: nõ potuit alius mi hi carior gratiorq; pro Pio cõcedi ꝓtector: q̃tu Dñe colendissime. Huc accedit, q; ea es virtute ac sapiẽtia præditus: adeo lõgo reꝝ vsu exercitatus: tã deniq; sin gulari humanitate, comitate, affabilitate insignis: vt p oĩa parẽ te prædecessori tuo futuꝝ existimẽ: atq; i oĩbus ptractãdis negociis ordinis, cura, solicitudine ac fide Piũ mihi relaturũ. Accingere itaq; gladio tuo sup fœmur tuũ potentissime: apprehẽde arma & scutũ: & exurge i adiutoriũ mihi, q p tot annos portaui hoc onus, impar viribus meis. Et queẽadmodũ litteris humanissimis sese nobis offer re dignata est amplitudo tua quæ ad honorẽ & cõmodum nostri ordinis specta re cognoueris: prompto aĩo exequaris. Quod erit mihi & Camaldulo vniuerso supramodũ gratũ. Egi gratias Sãctissimo dño nr̃o p litteras: q; preuenerit nos ĩ benedictionibus dulcedinis: dato nobis optimo atq; ornatissimo ꝓtectore. Vt oportuno tẽpore reddantur eius beatitudini supplex deprecor: atq; vt me seruu lum suũ cõmendare illi digneris: simulq; ordinẽ totũ: oro & obsecro. Vale Dñe Colendissime: cui me totũ trado dicoq;. Ex Musolea. Die. xx. nouembris. MDIII.

Petro Priori castricarri. LXXXI.

Ortaris me frequentibus litteris: ad ferendum æquo animo Pii San/ ctissimi decessum. Agnosco sane oportere me ita facere: cũ scriptũ sit. fili sup mortuũ ꝓduc lachrymas: & quasi dira passus ĩcipe lamẽtari: & fac luctũ vno die vel duobus. Veꝝ fractus tam ingẽti calamitate atq; afflictus animus: & improuiso ac inopinato cõfossus telo: si terminũ a sacro præfixum eloquio non vsquequaq; seruauit: si limites moderationis excessit, miretur nemo. Neq; enim stipes aut lapis: natus sum: vt cum moueri carorum amissione omnibus liceat: ego q̃carissimi debuerim nõ etiã vehementer moueri. Dissimulari affectus iste nõ potest, ac penitus cõprimi. Nõ fuit vulgaris mutua nostra beniuolentia: nõ fu cata non ad tempus conciliata: sed ad mortem vsq; continuata & aucta & plu/ rimis maximisq; argumentis, ac locupletissimis testimoniis propalam decla/ rata. Erit mihi eius memoria semper quidẽ in benedictione: sed mœrore admi/

xta

xta:nec nisi lõgo temporis interuallo sine gemitu & suspiriis succurrere mihi po terit tantæ in me tantillum pietatis caritatis & mansuetudinis recordatio. Non tamen propterea repugno voluntati dei:nec contradico sermonibus Sancti:qui optime nouit:quo consilio Pium nobis abstulerit. Transtulit eũ ad meliorẽ vitã: qui diu sibi diu ecclesiæ cõmodis vixerat. Coniunxit eum angelicis choris:qui vi tam angelicam duxerat & gloria & honore sicut paulo ante in terris ita modo in cœlis fœlicius coronauit. Ex eo loco vbi nunc cibo regio & ambrosia vescitˀ:vbi nõ iam per speculum in enygmate,sed facie ad faciẽ diuinam illam cõtemplatur maiestatem:si reuocare mihi ipsum liceat:nequaq̃ facerem. Nam aut inuidere tã/ ti antistitis gloriæ ac beatitudini crederer: aut nimium affectibus ac meis cõmo/ dis indulgere. Non mœrere tamẽ nõ tristari qui possum:cum is mihi infirmo at/ q; imbecilli sublatus sit: cui tanquã vitis quæ natura caduca,nisi palo fulciatur fertur ad terram per tot annos adhesi:cuius patrocinio sustentatus pondus diei & æstus vteunq; portaui? Benedicam tamen Dñm in omni tempore:qui Pio red didit mercedem laborum suorum:& me adhuc in laboribus & fatigationibus hu ius sæculi dereliquit. Ipse Pii præcibus me custodiat:ꝓtegat:tueatur: ne succũbã oneri:ne sub falce ruam. Vale. Ex Musolea. Die. xxiiii. Nouembris. MDIII.

Iulio secundo Pontifici Maximo. LXXXII.

b Eatissime pater, post pedũm oscula beatorum. Datum a tua sanctitate tum mihi tum vniuerso nostro Camaldulensi ordini Colendissimũ Car dinalem Vulterranũ in nouum Protectorem & indomũ refugii:duplici de causa: magnopere lætus admisi. Nam & illum pro Pio sanctissimo suffecisti nobis: quẽ imprimis expetiueramus:vt pote prudentia doctrina vitæq; integritate insignẽ. Et tu pr̃ sancte luculẽtissimo testimonio clæmentiæ erga nos tuæ indicasti:q̃tum tibi curæ esset pusillus hic tuus grex Camaldulẽsis: qui vix inito summo põtifica/ tu:queãdmodũ per breue apostolicũ significatũ est nobis: motu proprio tutorẽ atq; custodẽ vigilantissimũ ouiculis tuis prouidisti. Agimus ppea q̃tas possumus gratias tuæ sanctitati Speramus eni fore id qđ scribis vt nõ minora abhoc Cardi nali cõmoda cõsecuturi simus:q̃ oli a Pio Sãctæ memoriæ fuerimus cõsecuti: cũ ꝓtectorẽ gereret. Nã huiusmodi hunc esse nouũ patronũ agnoscimus:cui nihil tã difficile videatˀ:qđ nõ & cõsilio regere & itegritate tueri:& virtute cõficere possit. Accedẽte præsertim gratia & benignitate sanctitatis tuæ:qua tanq̃ præsidio salu tari septus atq; munitus non timebit quid faciat sibi homo. Q uãto autẽ affectus sim gaudio ob delatũ tuæ Beatitudini summũ sacerdotiũ: corã si pmiserit Dñs, clarius aperiã. Precabimur iterea supplices deũ optimũ maximũ,ꝓ icolumitate scitatis tuæ,ac ꝓ fœlicissimo eiusdẽ statu. Vale pr̃ Beatissime:cui me seruoꝝ tuoꝝ minimũ,& ordinẽ nr̃m vniuersum pronus ac ꝓstratus q̃ enixissime cõmẽdo. Ex Musolea. Die. xxi. nouẽbris. MDIII. Petro soderi. Vexillifero. Florẽ. LXXXIII.

b Eata nimirum existimari potest cõgregatio Camaldulẽsis:q; cum hacte nus te habuerit: sitq; habitura dũ vixeris p̃ronũ ac tutorẽ rerũ suarũ in Hetruria:modo ẽt habeat Colendissimũ fratrẽ tuũ Cardinalẽ vniuersa lem totius eiusdẽ ordinis destinatũ a summo pontifice protectorẽ. Consuluit pru dentissime sanctissimus Dñs noster indigentiæ nostræ:vt eum nobis præficeret:

qui esset summis ornamentis non solum honoris uerum etiam uirtutis multo magis atq; ingenii præditus. Gaudio certe singulari iccirco affectus sum: quoniã non deseruit Dominus plebẽ suam: sed Pio substituit pietate insignem: Qui sicut olim nomine/cum is protectionis munere fungeretur: ita cura & studio pro con/seruatione rez nostrarum illi post hac futurus sit par. Taceo humanitatem sapien tiam/integritatẽ: quibus inter cæteros sui ordinis tantũ excellit: ut nemini profe/cto in omni uirtutũ genere secundus existimetur. Præsto sit illi auxiliũ de cœlo: detq; illi Dñs gratiam in conspectu Pontificis: ut susceptam nostri ordinis curã illo annuente atq; obtemperante nõ minus fœliciter q̃ studiose executurus sit. Tu quoq; pro ea qua me amplecteris beniuolentia aliqñ conuersus/confirmabis fra/trem tuũ: spondebisq; dignationi eius: me haud minore obseruantia ueneratiõe ac fide illi delaturum: q̃ Sanctissimo detulerim Pio. Vale. Ex Musolea die.xxi. Nouembris.MDIII.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.LXXXIIII.

LEtatus sum ualdeq; sicut ex litteris tuis heri ad me delatis pcæpi: post longã satis & periculosam pegrinationem redieris incolumis in domũ tuã. Voluit Dominus: ut eo tpe visitandã dyocesis tuæ partem susciperes: quod qdem tps parum mite & clemens fuerit: ut duplicẽ tibi repositã mercedem spe/rares/& tollerati multiplicis incõmodi/& tritici repositi in horreũ suũ. Cõfirmasti una uisitatione ultra tredecim hoĩum milia sacro chrysmate: ut confortarẽtur ma nus dissolutæ: & genua debilia roborarentur. Consecrasti templa quinq;: & alta/ria vigintiduo: ut qui aderant meminissent: esse se vnũ quenq; templum sanctũ & altare: sup quo quotidianũ oporteret sacrifitiũ offerri deo spiritus contribulati & contriti atq; humiliati cordis. Probo quæ fecisti omnia: & ago immortali deo gratias: q, munus tuũ exequeris diligentissime nec indormis desidiæ: ut pleriq; faciunt. Siquidem dormiunt multi: neglecta gregum suoz custodia. Non recor/dantur: qd ẽpo suadeat apostolus. Tu ergo uigila in oĩbus labora opus fac euan/gelistæ: ministerium tuũ imple. Hanc nimirum negligentiam facile pauloante excitandam putaui: promoto ad summum sacerdotium uiro bonæ uoluntatis: & pastore secundũ cor Domini christianæ plebi designato. Verum ut scripsisti qm̃ indigni illo fuimus: ostenderunt tantũ terris hunc fata si hoc uti uocabulo liceat. Nam quo animo inierit pontificatum: qua significatione reformãdæ ecclesiæ: ut alia defuerint testimonia: quæ plurima & firmissima & sanctissima pduci queũt: nonne uel directæ illæ sanctitatis eius ad te litteræ sub annulo piscatoris obsi/gnatæ/zelum ipsius ac mentem sanctã apertius præseferunt? Cogitabat rex paci/ficus cogitationes pacis: & iam oẽs quietem temporũ & annum placabilem Pii ductu & auspitio futurũ sibi pollicebãtur. Iam nullus erat futurus simoniæ locus: ea labe ultra glacialẽ oceanum ablegata. Iam luxus omnes frugalitate & conti/nentia suoq; id potissimũ exemplo/quemadmodũ ex eius coronatione conijcta ri licuit: cœperat moderari. Multaq; alia pia opera/ut audio/paucis diebus/sua autoritate & sapientia confecit. Sed heu/dum adhuc ordiretur/succisus est. Trans/latus ad gloriã sempiternam: satis tamen me inter cæteros solicitum & anxium dereliquit: qui eo autore nostri ordinis reformationẽ facile futurã confidebamus. Forsitan quod implere operẽ non potuit/adhuc gerens pontificem/ingressus in

atria Domini sua intercessione pficiet. Quod vero quærendus mihi sit patronus alius: opteatq; vt non talem inueniam: cum quo aut litigauerim, aut litigare compellar: nescio an hoc enygma bene intelligam. Aliquid tamē mecū cogito: quod se forte tuo sensui accōmodet. Verū vt scias, datus est mihi atq; ordini nostro an teq̄ peteretur Protector: qui sicut nomine Senensem olim nostrum: ita humanita te studio ac fide eundem relaturus speratur. Pōtifex siquidem Iulius Secūdus, vbi primnm summus sacerdos designatus est: motu proprio cōstituit Protectorē nostrum Reuerēdissimū Cardinalem Vulterranū: Quod per litteras annulo piscatoris impressas: & quarto post assumptionē suam die datas: significare dignatus est nobis. Binas quoq; a Vulterrano ipso lr̄as accæpi humanissimas admodū: & quas a Senēse transmissas diceres. Multum se offert & mihi & ordini. Est autem mihi iam pridem optime cognitus: & ab eo cum epm gereret haud semel litteras accæperā: & vicissim a me ipse frequentius. Sæpius ēt cum eodem cōgressus sum, tum Florentiæ, tum Romæ. Ante annum vnum, & mēses sex: cū legatus Vrbino rediret: visitauit Sacram nostram Eremum: atq; apud illam prāsus, cenauit vesperi in Fonte bono. Vix horæ dimidium resederat in hospitio: & cōuenire me voluit in cubiculum meū, cumulatiore humanitatis officio: vbi diu confabulatī sumus. At qua benignitate, qua grauitate, qua prudentia & doctrina sit præditus: nihil refero. Spero enim te nō latere virtutes hominis atq; ornamēta. Et vt hoc etiā nequaq̄ sileam: prouidit clæmentia Pontificis cōmoditati meæ: vt qui quotannis fere Senis cōueniebam protectorem: posthac cōpendiosiore itinere Florētiæ cōuenturus sim. Hic itaq; est patronus cōgregationis Camaldulēsis: inuētus a non quærētibus: & vltro a Pōtifice nobis designatus. Vt talem se pro rebus ordinis exhibeat: qualē optamus: & qualem se fore sponte pollicitus est: orabis tu quoq; nobiscū Dn̄m. Nam & Pōtifex in suis litteris cōfidere se testatur: q̄ non minora ab hoc nouo protectore cōmoda simus consecuturi: q̄ sub ꝓtectione Pii tertii fuerimus cōsecuti: cū in Cardinalatu nos protegeret atq; tueretur. Audio prætereа: hunc apud Iuliū plurimū valere autoritate & gratia. Vale. Ex Musolea. Die xv. Decembris. MDIII. Benincasæ Priori. LXXXV.

P Ersoluisti tu quidem debitū Pio Pontifici & viuenti & mortuo, pro virili parte, q̄ amplissime. Nam & in eius assumptione ad apostolatus apicem: & in eiusdē obitu carmina edidisti, quibus abundātius & promotioni gratulatus es: & vicissim dormitioni cōdoluisti. Fuit mihi grata hæc tua erga Piū Sanctissimū pietas religio fides. Nā cū ipsum semp obseruauerim coluerimq;: bn̄ de illo meritos nō possum nō peculiari beniuolētia cōplecti. Spo autē: q̄ & ipse nūc cōciuis scōꝝ factus, & domesticus Dei, non obliuiscetur eoꝝ: qui sui fuerit studiosi. Neq; enim dubito: fuisse ipsum ad illā īmortalē vitam trāslatum: vbi & clariorem splendorem, & maiora ornamēta, & ampliorem dignitatem sit consecutus. Reddidit ei Deus mercedē laborum suoꝝ: & quem super plebē suam principem constituerat: nunc inter cœlestes beatorū spirituū turmas, stolam gloriæ indutū, æternis indeficiētis thesauri præmiis donauit. Redēptus modo est, quod magni viri deuitare vix possunt, a calumniis homiūu. Remotus omnino est ab inuidiarū procellis: liberatus est ex hoc mūdo neq̄: vbi omnia erroribus laqueis insidiis

plena sunt: subtractusq́ȝ his terrenis labibus ac tenebris, in splendoribus sanctoꝝ beatissima illa visione sempiterno æuo fruetur. Quamobrem sicut ob inopinatā Pii Pōtificis mortē cōtristati sumus: ita pariter ob adeptā eius fœlicitatē gaudeamus: ne videamur ꝑpetuæ eius gloriæ inuidere: q̄ terrenæ eiusdē dignitati paulo ante gratulati sumus. Vale. Ex Musolea. Die. xxviii. Decembris. MDIII.

Benincasæ Priori. LXXXVI.

q Vam miseri simus: quot subiecti periculis, dum sumus ī corpore: & peregrinamur a Dño: q̄ suspecta semper, & incerta sit vita nostra: magno est nobis documento inexpectatus penitus, ac certe miserandus Iuliani monachi nostri casus: qui per hos dies accidit ī Fōte bono. Is enim vigesimū (vt arbitror) natus annū: ac robusto & vegeto corpore: cū sanus & incolumis sese in cellulam vesperi ad quiescēdum cōtulisset: nec solū de more ad matutinū officiū non surrexisset: veꝝ nec sacristæ pulsanti respōdisset: ꝑacto officio: & apto a monachis cellulæ ipsius hostio: repertus est super lectulū mortuus, ac dormiēti similis. Terruit familiā oēm factum inopinatum: sepultusq́ȝ est collachrymātibus omnibus: atq́ȝ adolescētis interitū miserantibus. Causam mortis fuisse affirmāt, ꝙ ob rigescente hyeme, & cœnobio niuibus ad tectū vsq́ȝ claustri oppleto, detulerat in cellam ignitos carbones: quorū calore fumoq́ȝ & vapore noxio dormiēs fuerit suffocatus atq́ȝ oppressus. Venire mihi in mētem fecit poeticum illud. Quis scit: an adiiciāt hodiernæ crastina vitæ tēpora dii superi? Vt simus parati: nos admonet repentinus iunioris exitus. Nescimus enim qñ Dominus domus veniat: sero an media nocte, an gallicantu an mane: ne cum venerit repente: inueniat nos dormientes. Orabis pro animæ ipsius requie. Vale. Ex Musolea. Die. xxviii. Decembris. MDIII.

Antonio de Monte Auditori. LXXXVII.

d E magnis periculis a Deo liberatus magnifice in agro flamineo (vide quantum de tua humanitate præsumā: q̄tum ēt mihi de tua liberalitate pollicear) nullā referre illi maiorē meo iudicio gratiam potes: q̄ vt paupeꝝ eius miserearis: & proximi tui, quē diligere teneris sicut teipsum, cōmodis inseruias. Non est re vera tuū Auditor mi percolēde: nō est inq̄ tuum, qui iudicas orbē: imitari multitudinē ac turbam prælatoꝝ nostri tēporis: aliena passim occupare nitē tium: & quorūcūq́ȝ vel minima sacerdotia rapere cōtendētiū. Exēpla ipsi potius moderationis atq́ȝ modestiæ abs te petēda cognouerint: qui inter paucos & benignitate & integritate & iustitia præstas. Ne quæso cōmittas: vt totiens tibi a me cōmendatus egenus & pauper cācellarius noster: quē Sācto Clæmenti Arretino præfecerā: abs te non cōtentus & suo fraudatus desyderio ꝓficiscatur. Times forte priuari hospitio in Arretina ciuitate? Eodē ipso, pro tuo semp vti poteris. Nō est enim eiusmodi is, pro quo apud te intercedimus: cui tuæ dignationis ad locū ipsum accessus nō sit futurus semper optatissimus: q̄ nō sit existimaturus: te quotienscunq́ȝ volueris sub cōe tectū ingressurū. Maiora cum tibi debeātur pro tua fide erga sedē apostolicā beneficia: & præmia longe ampliora: decet te non pluris facere exiguum istud ac per tenue cœnobium: q̄ & animi tui magnitudo & singularis virtus postulet. Deniq́ȝ præcor per ipsum Clæmentem: cuius nomini dicatum est sacellum, pro quo cōtēditur: ne quid indignū tua clæmētia cū meo can

cellario,

cellario,tui sane obseruātissimo decernas.Ve⁊ statuta æqua & tollerabili pensio/ne,dimittas in pace hominem,& natura pacificū,& in nr̄a apud te cōmēdatione plurimum confidentem.Vale.Ex Musolea.Die.xxix.Decembris.MDIII.

Eusebio Priolo Monacho Sancti Michaelis Murani.LXXXVIII.

p Rouocatus sum a te frequentibus lr̄is:vt aliquid ad te scriberē.Quæri de me potes:q͏ sero id facio:q͏ diu productū fuerit desyderium tuum. Sed puto nō ignorare te:quot implicētur occupationibus,qui præsunt in solici/tudine.Et tu præterea nō indiges monitore ad ambulandum in viis Dn̄i.Educa tus es atq͏ institutus in obseruatione regularis vitæ:disciplinis ēt liberalibus im bui cōtendisti:vt esset enutriendæ in timore Dei adolescētiæ tuæ magistra diui/narum lectio scripturarū.Sicut scriptū est.Lucerna pedibus meis verbū tuū:& lu men semitis meis.His lr̄arum studiis si te oblectaueris:beatus eris tu,& bene ti/bi erit.Beatus enim vir,qui in lege Dn̄i meditatur die ac nocte.Itaq͏ hoc vno tā/tum opus habes:vt apposita semel ad aratrū manu,nullo vnq̄ tēpore retro respi cias.Si enim cū Apostolo castigaueris corpus tuū,& in seruitutem redegeris:id/q͏ feceris ad vltimū vsq͏ vitæ diem:poteris & tu cū eodē ipse gloriari & dicere. Bonū certamen certāui:cursum cōsumaui:fidē seruaui:In reliquo reposita est mi/hi corona iustitiæ.Quid enim turpius viro probe ac bene instituto,cōtendentiq͏ ad gloriā īmortalem ad beato⁊ delitias ad requiē sempiternā:q̄ inconstātia q̄ in termissio atq͏ fastidiū actionū sanctarū?Ad laborem nati:& in militiā salutarem ascripti:cōtinuū aduersus desidiam & ocium geramus bellū.Si enim sustinemus & cōregnabimus.Optimā igitur ingressus viuēdi viam:sequere ad brauium su/pernæ vocationis:neq͏ fatigeris in tribulationibus.Sed ætatem moribus præue nias:& animi fortitudinem fœlici perseuerātia præteferas.Vale.Ex Musolea.Die xi.Ianuarii.MDIIII. Petro Soderino Vexillifero Florētino.LXXXIX.

a Diit me tandē hodie Abbas facti pœnitentiā præseferens:& multa ver borum summissione sese mihi subiiciēs.Fuit mihi grata illius visitatio: tum quia rediisse ad cor visus est:nequaq̄ passus reluctari obstinatius volūtati pa tris:quo semp clemēte visus est ac pio:tum vero q͏ te autore (vt ex nostro Cardu tio didici) teq͏ impulsore,debito suo satisfecit.Et ego tum meo īgenio tum tuæ amplitudinis gr̄a benigne filiū admisi,paternoq͏ ipsum affectu admonui:ne am plius peccaret in cœlū & corā me:vt esset dignus vocari filius meus. Humilita/tem ante oīa īdueret:qua potissimū oblectaretur Dn̄s.Siqdē humilia respicit:& alta a longe cognoscit.Pollicitus est,haud secus se esse facturū:neq͏ cōmissu⁊,vt ipsius erga me aliqñ desyderarē fidē.Debeo aūt plurimū tuæ pietati:q͏ humanæ præposueris gratiæ timorē Dei:& multo⁊ fatigatus præcibus solitā animi con/stantiā seruaueris:ne a iustitiæ rectitudine declinares.Fouentē iustā cām,ac hone statis & religionis plenā parentē,aduersus repugnātem filiū:nō aliter ac speraui oportuno tēpore adiuuisti:& prudēti sapientiq͏ cōsilio alterius dignitati alterius ꝯsuluisti saluti.Hāc ob rē magnas tuæ celsitudini gr̄as ago.Vale.Ex Monasterio Angelo⁊.Die.xxvi.Februarii.MDIIII. Frācisco Cardinali Volaterano.XC.

X quo tuæ dignationi demādata est protectio religiōis nostræ semper e mihi persuasi fore,vt nequaq̄ illius reformationē cōtēneres. Nam cum

perſpicaci prudentiæ tuæ cõiũctam agnoſcerẽ religionem atq̃ pietatẽ:non du/bitaui futurũ te certiſſimũ columen ac validiſſimũ firmamentũ labãtis noſtri or/dinis.Quod cũ aliis argumẽtis tum imprimis ex lr̃is abbatis Montiſmuri heri ad me allatis perſpicue aĩaduertere licuit.Significauit enim mihi:quo eſſet erga nos animo amplitudo tua:& q̃to ſtudio cuperet vniri beneficia:atq̃ a cõmẽda rum piculis liberari.Præterea decreuiſſe te:vt celebraret generale capitulũ:quod & ego non tam mente cõcæperam,q̃ celebrãdum mãdaueră.Non indormis deſi/diæ Dñe pientiſſime:nec expectas vt iactata fluctibus nauicula dicatur tibi.Salua nos:perimus.Cogitas cogitationes pacis & nõ afflictionis.Præuenis negligen/tiam noſtrã:& ſocordiam excitas:proferens per Angelũ qui loquitur in te verba bona verba cõſolatoria.Perge vt cœpiſti:& præſto ſis nobis:tuam opem atq̃ pa trocinium obnixe implorãtibus.Tibi debetur hic honos:hic te triũphus manet: vt te autore te duce Camaldulenſis cõgregatio reformetur.Sit tibi a dextris Do/minus:vt quod volueris poſſis pro bona volũtate.Ab eo accipies virtutẽ:a quo tibi reddenda eſt repoſita merces in cœlo.Si quid opus fuerit pro futuro capitu/lo:vt rite atq̃ vtiliter celebretur ſignificabitur tibi.Vale.Florentiæ.Die.ii.Martii. MDIIII.

Petro Soderino Vexillifero Florentiæ.XCI.

Quo tẽpore vacandũ imprimis eſt animi perturbatione & procul abeſſe ira debet atq̃ cõtentio:eo ipſo tẽpore,iuxta vaticinium Eſaie ad lites & cõtentiones ieiunamus.Et cũ emulari teneamur cariſmata meliora:ac reminiſci ſcriptũ eſſe in actibus Apoſtolorũ q̃ multitudinis credentiũ erat cor vnũ & ani/ma vna:ſuccurrit nobis potius reiiciẽdum illud ac minime imitãdũ Apoſtolorũ exẽplum,vbi dicitur,tactã fuiſſe contẽtionẽ inter diſcipulos Ieſu.Delatũ heri cõ/tinuo fuiſſe tuæ pietati,ſcio:quid inter eos quos accerſieram prælatos acciderit: & propterea peto ne ſcandelizeris.Hoĩes ſumus:ad iraſcẽdum faciles:& qui ali quãdo caritatis defectu incõſtantiores ſumus ad tollerãdã iniuriã.Percuſſi in ma xillam vnã præbere tenemur percutiẽti etiã alteram:& noſtra impatientia fit:vt acriore verbo℞ grauitate & maiore vocis contentione vlciſci pergamus iniuriã. Ego re vera non ad hoc cõuocaueră prælatos noſtros:vt inuicẽ morderent,inui cẽm prouocarẽt:ſed vt ab eis cõſilium requirerẽ ſuper celebrando generali capi/tulo:quod maxime Reuerẽdiſſimus Protector noſter cuperet:in quem videlicet locum,quoue tempore,coire in vnũ prælati deberẽt.Inuidit huic bono operi,ac piæ meæ volũtati ſeminator zizanio℞:q ſemp circuit querẽs quẽ deuoret:& ad aliud vocatos ad aliud excitauit:ne qd ſtatueretur:qd ad decus & cõmodũ ordi/nis ptineret.Pacatis tñ me ſupueniẽte & conatus reprimẽte diſſidẽtium animis: decretũ eſt tandẽ,quid nobis agẽdum foret.Erit prudẽtiæ atq̃ ſapiẽtiæ tue Prin ceps religioſiſſime nõ ſtomachari ppea:ſi quid de noſtris audiſti:quod aures tuæ pietatis offenderit.Quo enim ſacratiores ſunt dies:eo non nunq̃ factione mali/gnorũ ſpũum,maioribus vexationibus ĩpugnamur:atq̃ a dulcibus diuelli cogi mur Rachelis ãplexibus.Cogita itaq̃ (repetã enim) q̃m hoĩes ſumus. Vale.Flo/rẽtiæ.Die.v.Martii.MDIIII.

Alexãdro Monacho Angelo℞.XCII.

Quæ mihi eueniunt aduerſa:cupio vt proſint ad promerendã per patien tiam cœleſtẽ cõmorationẽ & animæ requiẽ.Quãuis non ſint condignæ

passiones huius temporis ad futuram gloriam. Tu ergo idem facias: neq; ægre feras: si nequaquam sinor diuturniore ocio perfrui ac quiete. Per tot annos quibus præfui in solicitudine obduxisse in huiusmodi callum videor: & multa expertus præuiso iaculo minus ac leuius ferior. Nihil ait quidam sub sole nouum. Et ideo mirari debet nemo: si veteres amicitiæ aliquando rescinduntur: si dissentiunt a parentibus filii: si quæ nostra sunt quærimus potius/q̃ quæ Iesu christi. Hi sunt/huius præsertim temporis fructus: quo potissimum ambitio & cupiditas regnant. Cæterum q; ingenue confitearis: futurum te semper mecum siue in uitã siue in mortem: laudo hanc tuam in patrem ordinis/patrem tuum/pietatem. Sperare merito potes: q; futurus sis longæuus/iuxta promissum dominicũ super terram: quoniam parenti defers. Ego quoq; gratulor tibi: q; tedere te cœperit curialis consuetudinis atq; vrbanæ cõmorationis. Quid enim facit in vrbe monachus: qui elongare debet fugiens & manere in solitudine? Bonum est uiro/cum portauerit iugum ab adolescentia sua. Sedebit solitarius/& tacebit: quia leuabit se super se. Vade ergo/& tu fac similiter. Pigeat te tam diuturni exilii: uincat te amor matris tuæ/istius inquã domus: quæ te regenerauit: quæ te educauit/formauit, instituit. Redi ad eam/senescentẽ in dies, & quæ nunc tuam opem implorat. Non eris a culpa immunis si nimium distuleris hoc pietatis officium. Vale. Florentiæ die.xvii. Martii. MDIIII. Paulo Priori Angelorum. XCIII.

P Etis commeatum egrediendi monasteriũ: cum nudius quartus te ac reliquos monachos admonuerim obsecrauerim: ut accuratius continere tis vos domi. Tibi autẽ imprimis ex officio paternoq; affectu præfixeram prodeundi tempus: vt haberent te ipsum sibi documento filii tui: ne frequentius q̃ expediret exirent in publicum. Certe fouere illos debes: tanq̃ gallina pullos suos subalas. Non te oportet litibus distrahi: & procuratoris gerere ministerium: qui parentis ac pastoris officium suscæpisti. Alteri ea demandanda est cura. Tu vero emulatus/dominici populi ducem/esto in iis tantum: quæ ad deum pertinent: ac peruigila/quasi rationem pro animabus filiorum redditurus: ut cum gaudio seruiant domino & non gementes. Si hoc feceris: sane præterq̃ q; boni pastoris munus impleueris: multum etiam consulueris grauitati personæ tuæ ac prioratus tui dignitati. Quod ut facere contendas iterũ atq; iterum te adhortamur. Si qd tamen seniorum quos tu nosti quia uere senes sunt consilio feceris: excusatus claustra per fregeris monsterii. Fragmenta Dionisii per Ambrosium nostrũ translata de quibus scripsisti non sunt apud me. Si quid aliud a me cupis/quod præstare meũ sit: magna semp fiducia id expetas. Vale. Florentiæ die.xxii. Martii. MDIIII. Gabrieli Monacho Angelorum. XCIIII.

I quid ficte, si quid fraudulenter, si quid mendaciter prolatum est super ▪ iniuncta prout asserunt pœnitentia ob festinatã nouitiorum professionem: non fuit meum curiosius factũ inuestigare. Neq; enim me hac in re potuit quisq̃ fallere: quin prius deceperit semetipsum. Viderint ii qui huius præuaricationis se fecerunt autores: utrum eos uel semel sufficienter condigneq; pœnituerit. Non fuit absurdum ut simplici duorum prælatorum testimonio crederem. Fatebor tamen ingenue: non fuisse duos tantum huius excessus reos: sed

quotquot assensum præbuerunt abrogationi legis. Mala imbuti consuetudine: cũ sæpius hoc audiam factitatum fuisse in isto monasterio: vt præpropere atq̧ intẽ pestiue cõplures fuerint professi: vt imposterum pareatis cõstitutionibus ordinis hottamur vos & obsecramus in dño Iesu. Neq̧ enim regi pro cuiusq̧ arbitrio debent sacræ maiorũ nostrorũ sanctiones: sed regere eas oportet: nisi voluerimus ꝓ arbitrio ac penitus exleges more ferarũ vitã ducere. Siquis aũt furia iuectus: minus ponderata cõtra me protulit verba: huic facile veniã do. Irascibiles nascimur: & cõpescere oĩno aĩorum motus nõ oẽs possunt. Beatus sane vir, qui nõ est lapsus verbo oris sui. Quãtũ ad me attinet: vt iocari tecum vel hoc tẽpore mihi liceat: absentem etiam verberet. Scripsit tamen idem ad me per hos dies & pacato animo, & filiali reuerentia. vale Florentiæ. Die. xxvii. Martii. MDIIII.

Benedicto abbati de Balneo Vicario nostro. XCV.

n Actus modo aliquantulum ocii scribo nunc primũ ad te, ex quo te vicarium cõstitui manu ꝓpria. Nunq̃ reuera minus fui ociosus: q̃ ex eo tpe quo me nouissime florentiã cõtuli: vt frequẽter mihi subierit desyderium nostræ illius solitudinis atq̧ eremiticæ cõmorationis. Dudum aĩo destinaueram hodierna die hincproficisci: vt te ac familiam reuiserem. Verũ quotidiani effecerũt hymbres: ne cõmode hinc mouere potuerim: fuerimq̧ ab itinere reuocatus. Si permiserit Dñs, vt serena illucescat dies, paulo post me videbitis moraturum tantisper apud vos: donec huc iterum me redire cõpulerit futuri capituli celebratio. Implóranda est interea Saluatoris clæmẽtia: ne frustra deregionibus cõgregauerit nos sed ad decus & firmamentũ totius religionis nostræ. Nõ ad apparata ꝓfusis sũptibus ac magnifice splendideq̧ ornata conuiuia: sed aduniendã diffidentiũ prælatorum corda: ad conseruandas & reformandas reliquias ordinis. Heri summa trauquillitate ac pace electum a conuentu. D. Gabrielem in priorem monasterii Angelorum cõfirmauimus: qui cum abbate Pisano visitaturus est quæ restant visitanda benefitia. Accessit ei paruo temporis spatio duplex labor: vt nõ facile remotus viuere habeat ab inuidiarũ procellis. Et visitator primũ & Prior deinceps præter multorũ expectationẽ ne dixerim ẽt preter votũ institutus: deuitare nõ oĩno poterit iuditiorũ ac murmurationũ anfractus. Romualdi cõuersi iunioris modestia & bona idoles satis placuit nobis. Ideo remittendũ illũ duximus in Fontẽ bonũ: & in numerũ familiæ nr̃æ asciscendũ. Probabimus spiritũ an ex deo sit. Potui illum haud ita multopost mecũ ducere: sed volui vt meũ ad vos reditũ præueniret. essetq̧ præcursor meus. Boletorũ calatũ accæpi & oportune satis. Dono eos misimus amicis quibusdam: qui arctiori nobiscum deuincti sunt beniuolẽtia & fide. Gratissimo aĩo & hilari fronte munusculum accæperunt: præsertim non alieno vt hactenus sed meo tandẽ transmissum nomine. Vale Florẽtiæ. Die. xxiii. Aprilis. MDIIII.

Paulo orlandino monacho. Angelorũ. XCVI.

f Vturus hoc anno vt ita dicam tuus: fraudari nõ debes honesto atq̧ vtili ocio: ne nõ redimere modo tẽpus videaris: cũ dies mali sint. Ideo remittendum ad te duximus immensum volumen tuum: quod nobis dum fores occupatior ob curam monasterii, benigne cõmodaueras. Fuit apud me nõ vsquaq̧ ociosus, adeo gratus hospes tam insignis orator. Non tamẽ pro voto conuenire

ipsum

ipsum mihi frequentius licuit: negociis vt nosti & variis, & molestissimis impli/cato. Qui enim præsunt, quẽadmodũ tu quoq; dudũ expertus es, in solicitudine in mœrore in distractione aĩorum versantur. Quo aũt minus tempestiue ad te redit: eo iucundius illum excipies: & post longiorem absentiam, & quasi peregri nationem ad te reuertentem atq; in propria venientem arctius complecteris: & studiosius cum eo cõgredieris, ac verba facies. Quod erit nõ tam tibi q̃ mihi ẽt vtilitati & vsui. Ex iis enim quæ ipso tradente pcæpturus es: poteris mihi ẽt ali quid cum se obtulerit pariter colloquendi occasio tua illa haud vulgari memo/ria facile adiutus impartiri. Vale Florentiæ. Die. xxvi. aprilis. MDIIII.

Ludouico Doctori. XCVII.

s Enio grauis, oblectaris ocio & tranquilla vitæ remissione. Nec imme rito. Quid enim optabilius: q̃ post laborẽ quies: post longas vigilias sopor: post frequentem peregrinationem propriæ domus inhabitatio? Inuideo tibi sic quiescenti: sic distanti a fluctibus maris huius magni & spatiosi manibus. Immo certe nõ inuideo: sed emulari posse optarem hoc tuum pacatũ genus vi/tæ. Vixisti dum robustior pmisit ætas nõ tibi soli sed multis sed ordini tuo, quẽ doctrina cõsilio administratione visitatione ac prolatione verbi dei: pro viribus adiuuisti. Nunc si tibi reliquũ temporis quod superest vixeris: nõ eris culpãdus: non segnitiæ arguendus. Portasti iugum ab adolescẽtia tua. Haud iniuria sedes modo solitarius: & taces: vt cum canendum receptui tibi fuerit: expectasse vi/dearis eum qui te saluum faciat. Si tñ trasferre te ad generale capitulum, quod Florentiæ paulopost celebraturi sumus, cõmode potueris: hortamur te in Dño: vt venias. Nihil enim conferre vtilitati ac decori congregationis nostræ magis poterit: q̃ matura, q̃ multa experta, q̃ litteris apprime inbuta senectus. Et iterea vt præuenias faciem domini, ac præoccupes eam in orationibus: ex offitii no stri debito admonemus. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxviiii. Aprilis. MDIIII.

Francescho thesaurario Pontificis. XCVIII.

r Etulit mihi abbas Sanctæ Iucundæ, quẽm pro redimẽdis iumentis no stris in vrbem miseram, q̃ benigne, q̃ munifice, quæ ad sacram nostrã eremum pertinent, oĩa restitui mandaueris. Ostẽdisti nimirum pietatem & fidẽ: & cum facile potueris transgredi, nõ es transgressus. Ditari aliena paupertate no luisti: & excussis manibus ab omni munere, tuale tibi vẽdita armenta nostra, red di iussisti. Alieni minime cupidus, thesaurizare tibi noluisti, vbi erugo & tinea demolitur: & habiturus thesauros in cœlo, thesauros huius sæculi contempsisti. Merito sane a summo pontifice, thesaurorũ suorũ tibi credita est administratio. Nouit enim qua sis integritate atq; prudentia: vt ipse pculdubio p te, in vtrãq; aurẽ dormire ac quiescere totus queat. Agimus icciroo, quãtas possumus tibi gra tias, pro tam offitiosa liberalitate in nos, pro administrata nobis iustitia. Oro itaq; & obsecro amplitudinem tuam: vt eisdem me post hac fauoribus prose/quaris: ne quid detrimenti iniuste patiatur. Sacra nostra Eremus, quæ tibi vna mecũ futura est obnoxia. Vale. Ex Fonte bono. Die. xvi. Maii. MDIIII.

Petro Soderino Vexillifero Florentino. XCIX.

f Acta per hos dies ingenti captura piscium Summi istius magistratus

nomine:& exhaustis pene fluminibus Casentini:differēdam duxi de īdustria pi scationem,post solennem ciuitatis vestræ festum diem:ne viderer mittere aquā in mare:quando præsertim nihil magis appetentiam minuat q̄ nimia rei alicu ius copia. Occurrente modo piscatoris solennitate,oportuno satis tempore pi sciculos mittimus ad tuam amplitudinem:qui & te sobrietatis atq; cōtinentiæ apostolicæ,q̄uis continentissimum admoneant:& longe magis ad emulatio nem illius te prouocent:vt fias & tu qui eodem appellaris nomine piscator ho minum. De huiusmodi piscatoribus per Hieremiam loquitur Dn̄s dicens. Mit tam in vos piscatores meos:& piscabuntur vos. Patet tibi ad hanc capturā ma re magnū & spatiosum. Cum enim serere contendis inter dissidentes pacem:cū non permittis vt potentiores,quasi maiores pisces,minores ac debiliores præ mant ac deuorent:cum deniq; communi omnium vtilitati studes:tunc nimirū mittis retia in dexteram:tunc tua sapientia atq; prudentia homines capis. Huic piscationi vt fœliciter semper intēdas:magnopere optamus. Vale. Ex Fonte bo no. Die.xxviii.Iunii.MDIIII.

Petro Barrotio Episcopo Paduano.C.

Am respondi nouissimis litteris tuis. Sed occasione tabellarii familia ris nostri ac fidelis in dn̄o:qui Paduam ad reuisendam parentem & pa triam venit:aliquid etiam nūc scribam. Et primum scias : nihil mihi modo contingere potuisse gratius:q̄ vt daretur mihi copia colloquēdi tecū:tot premor solicitudinibus:tot sum cogitationibus perplexus. Defuncto enim illo ex quo pendebam totus:cum quo effundere consueueram æstus meos:cuius cu ra & patrocinio in vtranq; aurem dormiebam securus:omnia mihi in Genera latus administratione reddita sunt atq; effecta grauiora:vt quod mihi effugium pateat,non facile videam. Respiciens eram ad adiutorium hominum : & non erat. Quid dico:non erat? Qui expugnare pro me aduersarios debuerunt:oppu gnant. Qui tueri me debuerant:opprimere conantur. Qui prodesse teneban tur rebus meis:nocent. Cogitans itaq; dies antiquos:& annos præteritos in mē te habens:quibus mihi non defuerunt auxilia:videor mihi relictus solus in ma gnis angustiis:vt nō immerito tuam optare cogar præsentiā,tuū congressum, atq; consilium. Neq; enim parum te audito,subleuarer animo:vt malis premen tibus,ardentior in ea insurgerem. Sed quando ita accidit:vt necessario inuicem congredi nequeamus modo:& cōmunicanda magis sint coram,q̄ litteris cōmit tenda,quæ nos molestant:ponam custodiam ori meo quoadusq; se obtulerit oc casio adeūdi tui. Ex alteris nostris:quas spero tibi iā fuisse redditas : clarius intel liges quid nūc innuam. De infœlici Carcerum Crucumq; successu,audisse te ali quid nō dubito. Et q̄uis iuditia dei sint abyssus multa:non possum tamē nō gra uiter ferre rapinam bonorū ordinis. Vtinam clamantibus ad dn̄m a facie tribu lantis mittat nobis saluatorem ac propugnatorem. Tu quoq; pro nobis leua bis oculos tuos in cœlum. Vale. Ex Fonte bono. Die.iii.Iulii.MDIIII.

PETRI DELPHINI VENETI GENERALIS CAMALDVLENSIS EPISTOLARVM. LIBER OCTAVVS.

Baldasari Cardutio Doctori. Epistola Prima.

Cur

Vt te conueniēdum duxerit abbas Campriani qui futurus est harum litterarum lator:& quæ res in quæstione versetur:ipse
c plenius referet coram.Probaui ego nimirū consilium eius:q te potissimum in causa sua ancipiti & dubia delegerit : cuius iuditio atq; sententiæ standium putet. Vbi enim disceptationes & cognitiones veritatis tractant : nullius sane opinionē prætulerim tuæ.Præsidio laicorum fultus aduersarius hūc de benefitii possessione deiecit.Ordinarii iudices hoc tēpore iure suo vti nō permittuntur.Iccirco q fouent iustas causas iuditio opprimuntur:& circumueniuntur innocenes . Qui vero magnorum virorum patrocinio confidunt:impunitatis spe,quæ est maxima peccandi illecebra,omnia vel iniusta pro arbitrio aggrediuntur . Tu itaq; cuius autoritatē secuturus est ne desis obsecro,tuum consilium atque auxilium imploranti . Inuenies enim hoc faciens retributionem magnā & si non ab ipso certe a Dño.Beatus si quidē qui intelligit super egenum & pauperem. Vale.Ex Fōte bono.Die.viii.Iulii.MDIIII. Ignatio abbati Cassinensis cōgregationis.II.

Ecreuisse te tandem,accipere datam tibi,reformandi monasterii Ange
d lorum prouinciam:admodū probo. Cui enim alteri conuenientius ac maiore successus optatissimi euentus spe eiusmodi demandari potuit cura q̄ tibi:& eiusdem professionis monacho integerrimo : ac diu in prælatura exercitato:& singulari iustitia fide pudore constantia prædito?Quo circa haud dubie mihi persuadeo : elegisse te partem potiorem atq; accæptiorem Deo. Neq; enim terreri debuisti rei difficultate:quando vt videris confidere defuturi tibi non sint potentium fauores.Alioquin parum tibi superesset spei rei bene gerendæ.Maior es in hoc negocio omni excæptione:cum præter prudentiam ac religionem ab omni suspitione immunis futurus sis penitus: qui non alienigena sed conterraneus semota omni personarum accæptione inter dissidētes monachos conciues tuos iudicaturus sis.Alligandæ tibi præterea haud facile erunt manus:vt cogaris aut ab iustitiæ deflectere rectitudine:aut malignantiū improbitatem formidare.Itaq; malorum quam solam tibi proponis difficultatem futuram ne verearis impudentiam.Vbi enim aggressus opus tibiiniunctum fueris:trepidaturos illos timore,ne dubita:quoniam testimonium illis perhibente conscientia iniquorum studiorum suorum deficientes quemadmodum fumus, deficient.Hoc autem tibi spondeo ex me:ne forte secus opineris : reperturum te in illius conuentus visitatione maiorem partem bonæ voluntatis:vt non sit tibi futurum anceps dubiumq; iuditium:qui ex illis ingrediantur in veritate:qui ve coram te venturi sint in vestimentis ouium lupi rapaces . Qui sint angelici spiritus,& benigne cōseruandi,atq; confirmandi:Qui vt ita dicam κακοδαίμονες ac traditi omnino in reprobum sensum & reiiciendi:ac tanquā hedi ab ouibus segregēdi.Cæterum q; meam præsentiam Florentiæ hac de causa existimes nō inutilem fore:& iccirco hinc litteris blande allicis vt veniam:inde ex delegato tibi munere vt paream Colendissimo protectori reqris : cum tibi mandauerit: ne qd me inconsulto facias:scito me ex quo discessi Florentia laborasse hactenus tumefactione ac etiā dolore vtriusq; pedis . Indictam mihi video sedendi

necessitatem, adeo, vt ægre in chorum descendam: nec mihi vel equitãdi in eremum potestas detur. Aestus nimirum nõ me auocarent ab itinere: quando transeũdum mihi esset per ignem & aquam: vt reformato Angelorum monasterio quod tanto tempore concupiui: pro quo tantopere laboraui: deducerer in refrigerium. Sed male se potest aliquis præparare ad ambulandum: atq; ad iter vel compendiosum accingere, pedum officio destitutus. Itaq; si non venero inualitudini asscribes: cuius gratia excusationem meam admittes. Siquid tamẽ nosse cupis necessario ex me scribe: & ego confestim aut rescribam quid sentiam: aut mittam, qui fideliter referat. Vnum te admonitum volo: q̃ nisi sepaueris malos a bonis: nisi turbatores vitæ monasticæ insidiatores rebelles, e sacro illo cætu exturbaueris: & præcipue capita factionum: inanes futuri sunt atq; irriti omnes conatus tui: & inventum exhortationum tantummodo verba effuderis. Memento quid apostolus moneat. Auferte, inquit, malum ex vobis. Et merito sane. Quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate? aut quæ societas luci ad tenebras? Id cum te effecisse, cognouero: separasse videlicet a paleis triticum: non dubitabo affirmare: te non super arenam ædificasse: verum potius super lapidem: illum inq̃ angularem lapidem: in quo omnis ædificatio constructa, crescit in templũ sanctum in dño: inhabitaculum dei: in spiritu sancto. Vale, Ex Fonte bono. Die. xvii. Iulii. MDIIII.

Ignatio abbati. III.

P Edum infirmitas sicut minus periculosa est q̃ capitis aut stomachi: ita aliquando pp humores ad ima naturaliter defluentes tardius percuratur. Quãobrem cum per inualitudinem parui licet discriminis ac momẽti equitare adhuc prohibear: & instet terminus in crastinum: quo demandatum tibi reformandæ angelicæ domus negocium aggrediare: vt non differas mei gratia, qui præsto esse nõ possum, bonum hc pium opus: hortor te in dño. Et si enim le uius sentiatur onus: quod duorum simul, q̃ quod vnius tantum humeris comportetur: es tamẽ per dei gratiam eiusmodi tu' atq; ea virtute præditus; vt haud dubie tanto oneri par futurus sis. Tantum esto præsenti animo: & iustitiam intrepide executurus in eo confide: qui retribuet tibi secundum iustitiam tuam, & secundum puritatem manuum tuarum in conspectu oculorum eius. Laturus est has litteras Florentiam Iacobus Brixiensis monachus: & cubicularius noster, ac fidelis mihi in omnibus. Siquid duxeris cõmunicandum cum illo de negocio, poteris tuto id facere. Accersitus abs te: aderit continuo. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxi. Iulii. MDIIII.

Gabrieli Priori Angelorum. IIII.

.. S, & redis, pro iubentis arbitrio: vt & tu merito possis dicere. Vt iumẽ
i tum factus sum apud te: & ego semper tecum. Admoneris etiam per hoc: non habere te hic manentem ciuitatem: sed futurã inquirere. Contionem Ignatii multis effers laudibus: & nihil scripsisti: quod meam de illo opinionem vicerit, Vtinam vbi non fuerit auditus: non effuderit sermonem: vt nõ cogatur & ipse cum euangelicis illis pueris dicere. Cecinimus vobis & non saltastis: lamentauimus & non planxistis. Non de omnibus hoc dico. Scis ipse mecum quos notauerim impietate vtiq; ac rebellione insignes. Confidis admodũ in hominis integritate: & ego reuera haud minus. Est enim ea ipsius vita, ii mo

res

res ea indoles animi ingeniiq ea demũ vitæ regularis disciplina cum eruditione cõiuncta, vt sperare merito liceat illũ iura infimis summisq æque moderaturum: neq vllius timore aut gratia ab honesto recessurũ. Patuerũt iã hoc visitationis initio duo iter cætera fidei & cõstãtiæ ipsius testimonia. Nã admisit in testes tm̃ illos duos canonicos: nec est passus eos visitationibus interesse: & Angelorũ ministeria p te disposita: iis quos œconomus amouere præsumpserat incorãter restituit. Chirographa Romualdi nõ mittimus ad te: qm̃ reuera vbi illa reposuerim nõ reminiscor. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxvi. Iulii. MDIIII.

Benedicto Abbati Balnei Vicario. V.

VT de nostro itinere aliquid significemus tibi: puenimus nudius tertius vesperi ad abbatiã Insulanã: heri apud Scardauillã cernanimus: & apud Ferraganũ nocte requieuimus: occupato Scardauillæ monasterio propinquorũ Prioris vtriusq sexus multitudine. Hodie Rauenã meridie ingressi: apud hospitale classense pransi sumus: excæpti ab abbate & monachis pbenigne. Offendimus cõplures infirmos ac febre laborãtes: vt hospitale nõ minus re nobis referret q̃ nomine. Ad euitandã itaq cœli huius intéperié cõduximus nauiculã cõtinuo blandiẽte præsertim nobis aeris serenitate: quæ hucusq p dei gratiã hoc triduo comitata est nos. Ingrediemur hoc vespi mare: iplorata a Dño pspera nauigatiõe: ac secũdo vẽto: vobis interea p nobis orãtibus: vt oĩs supbia pelagi resideat fiatq trãquillitas magna. Cæterũ curabis me absente demandatũ tibi vicariatus offitiũ nihilq duxeris in illa multiplici nr̃a variaq familia parui momẽti: qđ negligẽdũ aut contẽnendũ putes. Diuinũ cultũ cæteris rebus antepones. Cõsequẽter negocia reũ tẽporaliũ ministri ad illa designati te iubẽte atq cõpellente accuratissime exequãtur. Sic te in omnibus prudenter ages: vt in domo dei perturbetur ac scandalizetur nemo. Amet te familia oĩs: ac tibi obedienter ac reuerenter deferat. Si id noluerit: facito vt timeat. Nos interim cœptũ prosequemur iter: ac mare sulcabimus magnũ ac spatiosum manibus. Vale. Rauẽnæ. Die. ii. Augusti. MDIIII.

Benedicto Abbati Balnei & Vicario nr̃o. VI.

SCripsi tibi ex vrbe Rauẽna iter nostrũ q̃ fuisset prosperũ. Vt vero intelligas haud minus fuisse prosperã nauigationẽ: ingressi nauiculã eadẽ die post occasum solis: sequenti die hora tertia & vigesima peruenimus Clodiã. Et nisi portum introissemus: vt sumeremus cibum: potuimus vesperi applicare Venetias. Quod postero die factum est. Atq vt nauigationẽ fuisse nobis etiam voluptati agnoscas: significo tibi modo per ocium: quid nobis portũ Rauẽnæ egressis, atq in nauicula prostratis contigerit. Modico flante vento remigabant nautæ. Et lucente luna cum pspexissent infinitam multitudinem & globum piscium quos cephalos vocant pariter discurrẽtium: excitato pedibus strepitu territi pisces psilierũt in nauiculam atq inter nos iam expergefactos quattuor & sexaginta ex iis haud contemnendæ magnitudinis. Exultauimus ob inopinatã piscuũ capturã: versantes animo an forte ea innueret: futuros nos Dño cooperãte piscatores hominũ. Neq enĩ paũ profecerimus aduentu nostro: si fuerimus autores: vt inter cõgregationem & Boldonios conueniat. De Grimano alia futura est ratio. Pollicitus est tamẽ Serenissimus Princeps oẽm fauorem & patro

cinium:vt tam nobile monasteriũ ordini præseruetur.Quis sit futurus rei euen tus:coniicere nõ valemus:qm̃ altera pars nódũ nos adiit. Cupiũt isti in abbatiã carcerũ restitui cũ abbate a cõgregatione in annũ electo. Contra Boldonii re/ pugnant:nõ admittentes abbatem alium præter propinquũ suum. Vbiq; audi/ tur annonæ caritas vt cauendi sint magnopere superflui sumptus. Bononia op/ pidum alioquin feracissimum eiicere dicitur aduenas omnes atq; hospites ob tenuiorem messem. Fac itaq; & tu pro tua in nos fide:ne grauẽtur ab eis domus nostræ:q habẽt ipsi vnde sustentẽtur. Oportet eni præpositũ ac dispẽsatorẽ fide lem esse pariter & prudentẽ. Vale. Ex Monasterio Sãcti Michaelis Murani. Die. viiii. Augusti. MDIIII.

Gabrieli Priori Angelorum. VII.

t Olleranda quæcũq; acciderint aduersa præsenti animo sunt omnibus: qui testimonio fidei probati inueniendi sunt. Sed hac vti consolatione hoc solatio potes:q inuitus abes a grege tuo:q nolẽs ab administratione auer teris immo tristis ac mœrens. Accæptam feret Dominus tuam bonam volun tatem:nec tibi imputabitur:si qua interim ex ouibus tuis perierit. Nemo enim tueri se potest ligatis manibus ac pedibus. Cœna ab Orlandino laicis exhibita in horto monasterii:atq; ad multã noctem producta, merito ab Ignatio debuit reprehendi. Quis enim ea probaret fieri in monasteriis:quæ in priuatis sæcula rium ædibus:vix honeste vsurpari queant? Domũ dei & angelorũ decet sancti/ tudo modestia cõtinentia. Et nos demẽtes & laicorũ voluntariæ addicti seruitu ti in cõmessationibus & calicibus epotandis versamur. Vhæ nimirum iis: qui se alienant elongantq; a Dño:qui fornicantur ab eo per viuendi licentiam & la xiorem vitã, qui sacra contaminant & fœdant monasteria:qui labores maiorũ suoꝝ contẽnunt:ac pro nihilo ducũt. Tu vero quẽ nihil hoꝝ latet:imo qui abo minaris hæc oĩa: caue ne sub prætextu augendi ordinis inordinatum aliquid aggrediaris. Donec lata fuerit ab Ignatio sententia:non potes nisi cõtra honorẽ & existimationem tuã quærere extra ordinem diuerticula & secessus: Sta in fide: & viriliter age & sustine Dñm:& ipse faciet quod bonũ fuerit in oculis suis. Va/ le. Ex Sancto Michaele Murani. Die. vii. Septembris. MDIIII.

Benedicto Abbati Balnei & Vicario nostro. VIII.

f Actum est tandẽ quod diu cõcupiui:& quæ hactenus visa sunt duriora nostrorum corda:per dei clæmentiam emollita sunt. Fecit Dñs vtraq; vnũ:& dissidentes ad cõcordiam reuocauit:vt esset vnum ouile & vnus pastor. Cõsenserunt hi nouissime diebus istis:vt totius congregationis Sacra Eremus futura sit caput. Et spero cessurum hoc in maximũ ornamẽtum ac decus, nec mi nus in amplitudinẽ & cõmodũ religionis nr̃æ. Sicut enĩ maxima quæq; discor/ dia pereunt & dilabũtur:ita e diuerso cõcordia parua augẽtur & crescunt. Con/ firmet deus quod operatus est in nobis:& recedẽte vetustate noua fiant oĩa. Tri duo post ingressuri sumus mare vtinã pacatũ trãquillumq; & aura tantũ secũda flante. Quod speramus fore p orõnes tuas totiusq; familiæ:quos equidẽ credo quotidie de nr̃a absentia cogitare:& nr̃m imprimis reditũ cupere. Hortaberis oẽs ad bene pieq; viuẽdũ:qm̃ reuera nec gratius mihi aliqd nec sibi vtilius face re poterunt. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xxvi. Septembris. MDIIII.

Venturæ

Venturæ abbati Sancti michaelis murani.IX.

P Rosperā fuisse nauigationē nostrā nobiscum lætaberis:cū intellexeris heri nos in hospitali classensi pransos fuisse.Siquidē nudius tertius vēto aduersante trāsire Fornatiū portū nequimus.Hesterna vero die secūdo flāte vento adeo distētis ac tumētibus velis sulcauimus mare:vt ante meridiē portum Rauēnæ fuerimus ingressi.Visum est oībus adeo cōmodā & facilē fuisse nauigationē:vt orationū vestraꝝ merito id nimiꝗ iudicauerimus ascribēdū. Incrastinū per Bagnacauallū ituri sumus Fauentiā:quis nō dū huc venerint iumēta nostra.Mandabimus tn̄:vt vbi huc venerint cōtinuo Fauentiam mittātur: vt inde Bononiā:& ex ea Florentiā:atqꝫ inde quo festinantius potuerimus contēdamus in Fontem bonum.Curabimus postea celerius iter arripere:si forte ante kalen.nouembres ingredi vrbē nobis licuerit:atqꝫ apostolorū limina visitare. Pro itinere quod reliquū est orari quoqꝫ iubebis:vt nō solū eamus & redeamus incolumes:veꝝ ēt cōpotes votoꝝ nostroꝝ:quæ optimæ nosti q̄ sint ratiōabilia & pia.Familiā saluta verbis meis:& vt quæ illi seruanda recessurus mādaui:opere cōpleant:ꝓ me adhortare.Senes iunioribus bene viuēdi lucernā præferāt & eoꝝ pēna solicitudine curā gerāt. Nō permittātur adolescētiores vacare ocio & inanibus fabulationibus:veꝝ qd superest tēporis diuino cultui:litteris īpēdant: vt iis accurate ībuti in lege dñi meditētur die ac nocte. Deniqꝫ si nō paruificiūt maiorum suoꝝ beniuolentiā & gratiā:vt sint eis carissimi studio mereātur.Vale. Ex abbatia classensi.Die.iiii.Octobris.MDIIII.

Petro Priori Castricarri.X.

Eruenimus Romam pridie Kalen.nouēbris per dei gratiā incolumes.

P Fuit aūt iter nr̄m ꝓspeꝝ haud minus:ac si id æstate media pegissemus Vbi huc aduenimus:mutata est cœli serenitas:vt cogamur quotidie eqtare p vrbē comitante nos pluuia. Excæpti sumus a Protectore colendissimo singulari humanitate:& obtulit nobis curaturū se oīa quæ ad cōmodū & bonorem ordinis spectēt.Damus operā:vt minuta cōficiatur ꝓ impetranda vnione: postmodū suggeretur pontifici:Q uēvtinā faciat nobis deus placabilē exorabilemqꝫ:vt auerti a cōcordia animi,& assueti nutrire ac fouere seditiones in cōgregatione:vel inuiti in vnum coeant:& experiantur re ipsa:q̄ bonū sit ac iucundū habitare fratres in vnū.Quid tamē futurū sit:adhuc certi nihil habeo : q̄uis tu bona oīa omnibus spondeas.Aduersari existima semper piis & honestis votis inimicum illum hominē de euangelio: & superseminare ꝓ viribus in agro dñico zizania.Bene tn̄ speramus nō futuros irritos labores nostros & bona optanti cōgregationi suæ affutuꝝ cœleste auxiliū:locaturūqꝫ dñm vineā suam talibus agricolis:qui reddant ei fructū temporibus suis.Hic laboratur magnopere panis egestate atqꝫ inopia:adeo vt nō solū magna sit eius caritas:veꝝ etiā vix emptoribus suppetat quod emi possit.Magnis hic sumptibus viuimus:& lōge maioribus q̄ opinati eramus ante aduentū nostrū.Tollerabimus tn̄ oīa:modo vtilitati publicæ religionis nostræ cōsulatur.Vale.Die.vii.Nouembris.MDIIII.

Blasio Generali Vallis vmbrosæ.XI.

Q Vas tibi meritas agā gratias nō facile mihi succurrit.Nō rogatus nō requisitus,sed spōte tua obtulisti oportuno satis tēpore ædes tuas ac su

pelle&ilé oēm: vt esset eo magis gratū bñficiū tuū quo gratuitū. Scias tñ agno/scere me optime: atq; adeo sine inretmissione reminisci: q̄ cumulata obligatiōe me tibi obnoxiū feceris. Diligis me sed facto magis q̄ verbo: & de me caritate impulsus cogitas: & tāq̄ aīæ dimidiū meæ cōicas mecū quæ tua sunt. Dñs retribuat ꝓ me tuæ pietati ꝓ tāto munere. Habuisti rōnē egētissimi huius tēporis. vt nō solū cōmodis in habitantiū domū tuā, veꝝ ēt vtilitati cōsulueris. Si quid tui gr̄a mihi aliqñ fuerit agēdū: si qd ꝓ te ꝓ tuis potuero: erūt offitii mei partes oīa ad arbitriū tuū exponere. Tuū erit iubere: mihi semp fas erit iussa tua capessere. Nec cōmittā: vt si benefitiis tu meritis tu me superaueris: animi tñ gratitudi/ac vicaria reddēdæ gratiæ volūtate vllo pacto vincar. Vale. Ex vrbe. Die. viiii. Nouēbris. MDIIII.

Ioanni Cardinali de Medicis. XII.

n VIla re magis lædor q̄ cū inopinatū aliquid ac præter votū acciderit mihi. Redii ī vrbē post annū duodecimū magna spe cōsulēdi rebus ordinis: & nouis hic angoribus & solicitudinibus fatigor. Exposcit a me camerā apostolica in gentē pecuniaꝝ summā pro cēsu Priuilegiorū nostrorū, quē affir/mat nullo vnq̄ tēpore fuisse solutū. Si mihi modo dissoluendū fuerit æs alienū: qd p biscētū & quadraginta duos annos cōflatū dicūt: necesse erit vt opprimar oneris magnitudine: ac sub tāto fasce ruā. Mirātur exactores Cameræ atq; adeo indignantur ob dilatam solutionē. Miramur nos multo magis neglectā fuisse tā diu exactionē. Quāobrē cū singularē semp in tuæ pietatis patrocinio colloca/uerim spē: supplex modo præcor: vt inter huius ꝓcellæ vexationes piclitāti manum mihi porrigas clemētiæ tuæ, ne funditus obruar. Expedit enī vt audio vrsæ occurrere raptis fœtibus: q̄ incidere in exactorū istorū manus: quos inexorabiles atq; implacabiles ac iuris sui tenacissimos & silice dicūt esse duriores: vbi de repetenda seu ēt extorquēda pecunia agitur. Sed nihil est tā duꝝ ac lapideū: qd lenocinio ac benignitate sermonis nō emollias. Tuū erit Dñe piētissime solitis ꝓsequi fauoribus seruulū tuū: suggerere pōtifici indignitatē rei ne dicā īmanitatem: cōmendare nos camerario colēdissimo *Sācti* Georgii Cardinali: ne ꝓ sua innata mansuetudine pmittat īmitius ac sæuius mecū agi. Si enim decreuerit saluare nos: cōtinuo liberabimur. Si qd apud istos profeceris tua intercessio/ne: a rugientibus præparatis ad escā nos vtiq; eripueris. Ex vrbe. Die vltima Nouembris. MDIIII.

Priori Castricarri. XIII.

s Cribis & rescribis freqūētius: vt arguas nō verbo sed ope negligentiā meā. Quā vero per hos dies minime ociosus fuerim referet haꝝ lator Siue in vrbibus habitē: siue in alpibus ac priuatis secessibus die noctuq; interpellor exagitor vexor. Nec miꝝ: qui enī præest: in solicitudine. Repetis cōpluribus epistolis testimoniū tuæ erga me fidei: quasi vero illā exploratā nō habeā certioribus argumētis: & tibi e cōtrario nō possit obiici Tu de te ipso testimoniū phibes: testimoniū tuū nō est veꝝ. Quod reformationē ordinis cupias: piū est desyderiū tuū. Huc nimiꝝ tēdūt oēs labores mei: hac de cā pegrinationes suscipio: iccirco marsupiolū nr̄m patior exhauriri: vt diuisus multifariā ordo, in vnū tā/dē coeat. Quid aūt supesse spei possit vniēdoꝝ rite mēbroꝝ reiecto capite: tu cogita. Cōsistere nunq̄ poterit diutius cōpago vlla membrorū cōciso capite: sine

quo

quo viui nõ poteſt. Iacebit truncus & palpitãs ordo iſte: donec vnitũ capiti neq̃quaq̃ fuerit. Experieris re ipſa: qđ & ſuadet ratio: & ego vaticinor fore. Si pp inopiam viuere apud bene moratos monachos optas: hortor ne differas de die in diẽ. Fœlix vtrĩq; neceſſitas: quæ cogit ad bonũ. Quid dicat vnus ex iis: quorũ ſtudioſius es: frequẽter memineris. Quis ſcit an adiciat hodiernæ craſtina vitæ. Tẽpora dii ſupi? Apud noſtros aũt ſcriptũ eſt. Ne tardes cõuerti ad Dñm. Si ita feceris: nõ erit cur præſtoleris aliud qđ mẽte cõcepiſti melioꝝ ac moratioꝝ monachorũ genus. Ex te magis alii recte viuendi exẽplũ petant q̃ ex aliis tu. Neq; enim Abel eſſe poteris: ſi te Cain malitia nequaq̃ exercuerit. Vale. Ex Muſolea. Die. xii. Ianuarii. MDV.

Venturæ Abbati. Sancti Michaelis Murani. XIIII.

Vt non rñderis ſingulis lr̃is meis: excuſationẽ admitto. Eius præterea ætatis es: vt ea ingraueſcente accuſari negligẽtiæ haud merito poſſis. Neq; moneri debui abſte ne mirer caracteres litteraꝝ tuaꝝ ſenili manu exaratos. Oĩa fert ætas ait quidã. Quare ſi nõ ſunt adeo pariles æqualeſq;: vt venuſtatẽ quæ oculos capiat: præſeferãt: indicãt tñ aĩo te & conſilio valere: qđ eſt imprimis ſeni optãdũ. De obitu cariſſimi filii tui imo nr̃i Pauli monachi ita ſentio q̄ cũ ſemp in obſeruatione vitæ regularis pſeuerauerit: nõ fuiſſe illũ mortuũ: ſed obdormiſſe in Dño. Florẽti ætate deceſſit: & ea vt cõitio: quæ mẽſurã implenerat ætatis plenitudinis xp̃i. Ab eo eductus de ergaſtulo corporis ambulaꝛ modo credẽdus eſt in latitudine: & ſequi agnũ quocũq; ierit. Bernardinũ quoq; cõuerſum ipſius Pauli cõterraneũ audio p hos dies Romæ deceſſiſſe. Q ñ igit ſtatutũ eſt hoĩ ſemel mori: & præteriri termini nõ poſſunt: ẽt ipſe requieuit in pace. Cõmẽdari illius exitus ab oĩbus debet: q̄ p cõgregatione Romæ agẽs obiit diẽ ſuũ. Rei eni publicæ ſtuduit: quã tueri coſeruare & augere p virili portione conatus eſt: vt merito ſibi in cœlo ppetuã parauerit manſionẽ. Feres æquo aĩo vtriuſq; deſyderium. Vale. Ex Muſolea. Die. xxvi. Ianuarii. MDV.

Petro Priori Caſtricarri. XV.

m Agno ſemp affectu ſcribis: qm̃ nõ ad tẽpus amas: nõ ficte diligis. Nõ ſolũ doles incõmodis ac preſſuris meis: veꝝ ẽt ppterea excitares ĩ lachrymas. Sed abſterge obſecro omnẽ lachrymã ab oculis tuis: fletũ penitus cohibe. Quin potius lætare in dño: q flagellat oẽm filiũ quẽ recipit: cũ nõ ſit filius quẽ nõ corripiat pater. An excidit tibi: quãta paulo ante cõmemorauerit apoſtolus ſe fuiſſe ppeſſum aduerſa? Putas ne iſta in eccleſiis recitari incaſſum? & non ad noſtrã doctrinã: vt huiuſmodi puocati exẽplis agnoſcamus: nos nequaq̃ natos eſſe ad ociũ ad delitias, ad voluptates: ſed multo magis ad laborẽ ad tẽperãtiam ad frugalitatẽ? Ego, inquit, oſtendã illi q̃ta oporteat eũ p nomine meo pati. Audiſti ipſe: q̃ cumulata & ſupereffluenti mẽſura impleuerit diuinũ ac durũ promiſſum. Nam vt taceã inſidias, pericula, nuditatẽ famẽ vincula carceres verbera, & alia id genus, quæ plurima cõſtantiſſime tollerauit: quo infirmãte nõ doluit? quo ſcandalizãte nõ vſtus eſt? Talia mihi metipſi exẽpla pponẽs erudior ad patiẽtiã: neq; deficio in tribulationibus: ſi forte iccirco igne examiner: vt nõ inueniat in me iniqtas: & quo hic purgatior fuero: eo illic clarior eſſe merear. Quod ſperas per me reformatũ iri ordinẽ noſtrum: ideo ſperas, quia ſic cupis.

Cogita vero tu nō esse hominis sed dei:suscitare de lapidibus filios Abrahæ. Sanare infirmos:suscitare mortuos:demonia eiicere:opus dei est. Ipse dicit: & facta sunt:cū sit nemo qui eius valeat resistere voluntati. Nostrū est precari vt velit:& reformatum facile ordinē visuri sumus. Datū in prædā ipse eripiet de manu fortioꝝ eius:egenū & pauperē a diripientibus eū. Talentū tuū siv t optas ero gaueris in fratres tuos:multiplicatū illud recipies. Alioquin defossum in terra magno tibi præiuditio esset futuꝝ:atq̧ incōmoda plurima qđ absit allatuꝝ. Vale. Ex Musolea. Die vltima Ianuarii. MDV.

Petro Priori Castricarri. XVI.

Quid de tua erga me fide sentiant duo illi:q̄ ægre tulisse visi sunt tuū cū abbate cōgressum, nescio. Si malā in partē acceperūt, q̄ hominē adieris:autore præsertim atq̧ adeo impulsore eiue illo minime contēnendo sicut eoꝝ pbo in me caritatē:ita scrupulosiorē suspitionē reiitio. Es ne tu præterea is:qui capi facile in sermone queas? Es ne adeo mentis inops adeo obtusi ingenii, vt q̄tuncūq̧ versutus quispiā & callidus fraude te decipiat:& ducat quo tu nō vis. Frustra nimiꝝ iacitur rete ante oculos pennatoꝝ. Abiiciant ambo hāc ex aīo solicitudinē:neq̧ trepident timore vbi nō est timor. De abbate scripsi nouissime ad te qđ existimē. Nō sunt ea repetēda in præsentia. Frequētibus vexari terræmotibus Bononiam:a multis audiui. Partē vrbis ruisse affirmant:ac tēpla cōplura solidissima ad solum delapsa. Consternatos ieciirco omniū aīos:atq̧ vbi tecta ædifitiorū crepuere:dato alicubi ruinæ signo præcipitē se vnūquēq̧ e domibus proripere. Nullā tñ didici fuisse hominū stragē. Auertat Dñs iram suā ab eis:ne tā nobile oppidū maiore clade vastet. Clamēt ipsi in humilitate ad cœlū: & cōcussa ac mota terra firmabitur. Vale. Ex Fōte bono. Die. xi. Februari. MDV.

Nicolao Cardinali de Flisco. XVII.

Memini mē cum venissem in vrbē ante aliquot menses, visitasse dignationem tuā:fuisseq̧ me exceptū humanissime. Quo fit:vt maiore nūc fiducia ad te scribā:persuadens mihi fore:vt ea benignitate lecturus sis epistolā meā:qua me tecum coram loquentē audisti. Mirari facile potuisti præsul amplissime:cur te conueniens tunc nullam de Anglariensi abbatia fecerim mentionē: cum minime ignorarē te pro illa cū abbate certare. Verū vt vnico ac breui me responso absoluam:nō meo, sed eoꝝ qui causam tuebātur cōsilio factum est. Neq̧ enim timuissem cōmendare negociū ordinis Dño pientissimo ac religione fideq̧ præstāti. Postulassem vtiq̧ ac supplex petissem:ne tātus antistes cū exiguo seruulo cōtēderet, neq̧ vexare pgeret Camaldulēsia benefitia: ꝓ qbus ego ipm obsecratū venissem:vt ea suo patrocinio & fauore de manibus persequentiū eripperet. Dedisset mihi requirēdi ausum clæmētia tua, vitæq̧ integritas, ac mēs a cupiditate aliena. Si quidē fores eiusmodi qui nō abires post aurū: nec sperares in pecuniæ thesauris:vt ꝓ his tibi sumendæ ac suscipiēdæ essent lites:quæ animum maioribus intentū distraherent. Hæc & alia in hāc sentētiā oportuniore tūc tēpore ac loco tecū cōtulissem:nisi litis defensoribus obtēperādū fuisset. Precor nihilominus amplitudinē tuā:ne pergat intrare in iuditiū cū seruo suo. Nā si iustā defenderet causam abbas ipse:quēadmodū pcuratoꝝ suoꝝ relatione cōfirmatus hactenus existimauit:male poterit iustificari in cōspectu tuo:qui tanta

es autoritate

es autoritate & dignitate præditus. Mitius itaq; cum illo te geras: velim: & cõposito per protectorẽ nostrũ colendissimũ negocio, vtriq; collitiganti sit bene. Nõ indiges tu abbatiæ titulo, rubeo insignitus pileo. Si viceris tãdẽ: vicerit post diuturnũ certamẽ Leo murẽ. Deniq; ne te multis morer: vtere quæso clemẽtia erga afflictũ Camaldulensem ordinẽ: & dignare vt indulgẽs ac pius dñs liti cedere. Satis eni victor fueris: cũ potueris vicisse. Illud præterea de apostolo te moneat ad cõponendũ dissidiũ. Nõ vt vobis, inquit, sit remissio: aliis vero tribulatio: sed ex æqualitate. Hoc si feceris vt confido: nõ abbatẽ ipsum solũ: verũ etiã Camaldulẽsem, ordinẽ ac me ipsum imprimis tue dignationis studiosissimũ cumulatissima obligatione tibi obnoxiũ feceris. Vale. Ex Fonte bono. Die. xiii. Februarii. MDV.

Hieronymo Veronensi phisico. XVIII.

Q Vod redieris in cœnobiũ Sancti Michaelis: cõductus denuo, vicariorũ opera: ad erudiendã iuuentutẽ: magnopere factũ probamus. Nihil enĩ vtilius excogitari potuit: q̃ dari iunioribus occasionẽ excolẽdi ingenii: idq; nõ solũ: vt ociositatẽ deuitent: quæ inimica est animæ: verũ multo magis vt incõparabilẽ thesaurũ disciplinæ cœlestis cõsequãtur: quo habeãt vnde proferant noua & vetera: quo deniq; beati fiant. Beatus enim, inquit homo quem tu erudieris Dñe: & de lege tua docueris eum. Erit etiã id monachorũ studiũ ad monasterii istius ornamentũ & decus: cum eo adeuntes de more sæculares homines nõ se inter imperitam multitudinẽ aut inter aliquẽ cõuentum agrestium versari cognouerint. Deniq; docendo tu quoq; nihil amiseris: quin potius tradendo aliis præcepta doctrinæ ipse eruditior euaseris. Quo enim in plures talẽtũ huiusmodi erogaueris: eo vberiores ex illo fructus percipies. Auditurus siquidem eris a Dño, Quia sup pauca fuisti fidelis: supra multa te cõstituã. Perge itaq; vt facis: & quod tibi cũ fide semel impositũ est oneris instituendorũ adolescentiũ: constanti animo perfer. Non poteris eius opprimi magnitudine: si non tã verbo q̃ etiã exẽplo a te fuerint edocendi. Quod te facturũ nequaq̃ dubito. Cæterũ q̃ cupias reditum meum in patriam: & perpetuã in cœnobio illo cõmorationem meam sicut affectũ tuũ admitto: ita cõsiliũ reiitio. Nã vt sileam obediendum esse deo magisq̃ hominibus: quo autore trãslatus in hanc sum solitudinem: vbi hac turbulentissima tempestate hoc iniquissimo tẽpore trãquillius ac tutius viui põt: q̃ in mõtibus in speluncis & in cauernis terræ: Elongauit rex ille fugiẽs: & mãsit in solitudine: qui reuera fuerat expertus male accõmodatã esse contemplationi & quieti vrbanam cõmorationem. Atq; vtinã implere hoc votũ meum diutius mihi liceret: vt eremiticã ad emulatiorẽ hieronymi & aliorũ multorũ, qui istius modi recessibus oblectati sunt vitã ducerem. Quam sicut mihi perpetuo indicit priotatus meus: ita ediuerso velim nolim Generulatus dissoluit ac reiicit. Et vt scias me vera loq his sacris quadragsimæ diebus exire hinc cogor: atq; ex Fõte bono hodie Florentiam petere: vbi multis distrahendus sum curis. Vale. Ex Fõte bono. Die. xvii. Februarii. MDV.

Petro Dandulo epõ Vincentino. XIX.

D Vdius tertius cũ venissem Florentiã redditæ sunt mihi litteræ Dignationis tuæ: sup negocio Sãcti Viti cœnobii religionis nr̃æ. Cõmendas apud me prudentiam Vicarii nr̃i in exequẽdo vicariatus sui munere:

fuitq; mihi per gratum testimonium tuum. Non defuisse in illo fidem magis ego crediderim. In ea nunc incidimus tempora: quibus merito dici potest: ius est in armis. Tanta est benefitiorum sitis: adeo in immensum excreuit ambi/tio: vt mille fraudibus circunueniantur prælati: neq; dormire sinantur in vtranq; aurem Fortasse non ita viuimus: vt mereamur esse a persecutionibus immunes. Quod nimirum non infitior. Si enim dixerimus quoniam peccatum non habemus ipsi nos seducimus: & veritas in nobis non est. Quid tamen faciat: cui falsa obiiciuntur crimina: qui vim a potentioribus patitur? Fugamne ter/ritus arripiet: & maculam sibi iniectam non conabitur diluere? At maledictus dicitur: qui negligit famam suam. Si purgare Vincentius Prior non potuerit obiecta: reus erit iuditio. Sin vero se declarauerit innocentem: propulsetur vis omnis præsertim laicorum: quos audio insolentius se erexisse aduersus Priorē ipsum: quoniam nō est passus violari ab eis iura sui monasterii. Verum gratias ago pietati tuæ: q; fuerint sibi curæ nostri ordinis negocia & honor meus. In Generali capitulo: quod haud ita multo post apud Rauennā celebraturi sumus: maturius deliberabitur: qua ratione loco illi cōmodius ac decentius fuerit con/sulendum: & eius, quem mihi commendasti, si ita expedire iudicatum fuerit, ero haud īmemor: idq; non tam nostra propinquitate: q̄ tua imprimis intercessio/ne: cui in omnibus cupio morē gerere. Vale. Florētiæ. Die. xx. Februarii. MDV.

Ambrosio Vicario Congregationis. XX.

m Agnam esse necessitatis vim, & parere illi omnia: nō te præterit. Quo in statu versetur ordo noster: q̄tis inuoluatur litibus: q̄ necessario, multis incunbentibus periculis expositus opem imploret: non indiges testibus. In/firmo itaq; & male habenti ne dicam trahenti animam, nihil obesse potest ma/gis, q̄ diuturnior mora: vt curetur. Et quoniā mihi imprimis incumbit hoc one ris, cui dicitur: curam illius habe: agnosco sine dubio: q; euidenti illius periculo & forte manifesto interitu differetur Generale capitulū post futurā messem. Vi/disti ipse cum esses mecum Romæ: quot eo conuenerant ad tuenda iura benefi/tiorum suoꝝ. Ibi, inquit, salus: vbi multa consilia. Si conuenerimus cito in vnū: vt prouideatur rebus ordinis, iampridem labentis: & eo animo vnusquisq; ad/uenerit: vt nō quærat, quæ sua sunt: haud inanis fuerit festinatio nostra. Citabuntur de more prælati: admoniti per mandatum nostrum: vt omnes se Rauēnam recipiant: & collectas deferant. Siquid vero defuerit eorum: quæ in apparatu capituli requiruntur: nullum arbitror adeo imprudentem fore: qui habita ratione temporis non sit excusationem admissurus. Prioratus Vincentiæ vexationem patitur: ob cōtemptam in eo iampridem regularem vitam. Quæ nimirum causa toti fere ordini vt ego existimo, bellum indicit. Obserua, inquit, & audi vocē meam: & inimicus ero inimicis tuis: & affligentes te affligam. Quare si cœperimus cogitare de reformatione benefitiorum: eorū inq̄, quæ idonea & apta iudi/cantur regulari instituto: non facile reperientur qui nos oppugnent. Quis enim erit, qui nobis noceat: si boni emulatores fuerimus? De Carceribus bonā super/esse spem: vt congregationi copulentur: magnopere lætor. Instandum est oportune, importune: vt ad concordiam aduersarii alliciantur: aut etiam compellantur.

tur. Credo ego longe pluris Cardinalem vos facere q̃ Boldonios: & ipsum veteri longe amplius congregationem: q̃ eius qui se pro abbate gerit cognationem. Itaq̧ viriliter agite: & perficiendo negocio incumbite. Quærite dñm dum inueniri potest: inuocate eum dum prope est. Confido de ipsius clementia: q̧ tādem aliquando ostendet nobis faciem suam: & salui erimus. Vale. Florētiæ. Die xi. Martii. MDV

Bernardo Florentino. XXI.

q Vantum te diligat & ꝓ te solicitus sit Bernarde fili Paduanus antistes: multis iāpridē argumētis agnoui. Nouissime vero ī pulit me per litteras quas nudius terius accæpi: vt accersirem patrem tuum: atq̧ illum admonerem: quæ circa te gererentur: q̃ ve isthic vitam duceres. Decreuit is qui me heri conuenit mittere ad te vnum: quo referente intelligas: quid mihi de te episcopus scripserit. Hortor ego quoq̧ te: cuius cōmendatione factum est: vt locum Paduæ inuenires idoneum satis & accōmodatum studiis litterarum: vt diligenter consyderes: esse te in clara & celebri ciuitate: versariq̧ in hominum doctissimorum & grauissimorum luce: vbi nullum tuum obscurum esse possit dictum aut factum. Si quid egeris quod intemperantem adolescentiam præseferat, mōstraberis digito continuo. En dicent, q̃ bona indole præditus: quomodo ingrato animo bonitati naturæ aduersatur ac repugnat. Omni virtute ornatus adolescens quomodo abalienatus est retrorsum: atq̧ a recto viuendi tramite declinauit? Adolescentiam tuam: ait Paulus Thimoteo, nemo contemnat. Ego autē magnopere vereor: ne si vera sunt quæ didici de te: futurus sis contemptui omnibus qui te nouerunt: & dolori iis qui te diligunt. Redi obsecro ad cor: & post habita sæculari vanitate, cui te indulgere sine modo audio, temperantiam atq̧ cōtinentiam pudoremq̧ complectere. Si ita feceris, facile profecto euaseris in virum præstantem atq̧ eruditū. Veꝶ ex patre tuo apertius aliquid significabitur tibi: cui fidem ac mihi exhibebis. Vale. Florentie. Die. xii. Martii. MDV.

Antonio Lauredano decemuiro. XXII.

c Ontendentibus inter se cōgregationibus de loco superiore: oro ne qc q̃ ꝑ te decernatur: quod monastico ordini, ac præcipue nostro Camaldulensi præiudicet. Nosti optime, cū sis eruditissimus: quid sacro admoneamur eloquio. Si spiritus, inquit, potestatē habentis ascenderit super te: locum tuū ne dimiseris. Nulla est inter nos & canonicos contestata lis: nulla apud ordinarios iudices disceptatio. Miror, quomodo tam facile patres illi apud caritatem commorantes cōtra caritatis iura contra euangelicum dogma, vbiq̧ turbare ac scādalizare conentur fratres suos: semperq̧ nitantur ascendere superius: cum secundum ecclesiasticum institutum teneantur nouissimum inter monachos locū tenere. Iustitiæ cultor cum semper fueris: non indiges vt pluribus tecum agam. Submoueatur quæso blandiens vtriq̧ parti: & neutri satisfaciēs alternatio: & primo decreto vestro, quod æquissimum est, penitus stetur: ne ordo iampridē servatus in ecclesia illorum factione confundatur. Quæ enim iuxta apostoli sententiam ordinata sunt: a deo sunt: Vale. Ex Sancto Michaele. Murani. Die. xiii. Iunii. MDV.

Vgolino Verino ciui Florentino. XXIII.

q Vem mihi cōmendasti per litteras hortare meo nomine ad perseverā

dum in eo monasterio: in quo nunc est. Neq; enim facile reperiet: a quo admitta tur: quũ omnes fere exhausti sint ob panis inopiam: qua hoc anno pressa atq; af flicta est(vt de remotioribus regiõibus sileã) Italia. Quã multis enim vel ordea ceus defuit panis? Nusq̃ sane post hominũ memoriam tanta fuit clades: tanta macie(vt de mortuis taceam) mortales confecit fames: adeo vt ægyptiacã illã nobis retulerit. Itaq; si bene stat vt dicitur non moueat. Mihi semper vel tuo no mine quẽ diligo in ueritate erit cõmendatus. Sobrie tantũ ac pie viuat: & ꝓfes/ sionis suæ haud immemor. Bene, inquit, facientes non deficiamus: tẽpore enim suo metemus nõ deficiẽtes. Quod studiis ecclesiasticis occupatus rarius ad me scribis: excusationẽ admitto. Insistis conficiendo operi ad multorum solatium & cõmodum. Et æquũ censeo: vt priuatæ vtilitati publicam anteponas. Gaudeo ꝙ probes: quæ in generali capitulo nouissime apud Rauẽnam celebrato cõmuni patrũ consensu decreta fuerunt ad ad reformationem ordinis. Orandus est do/ minus: in quo oĩs ædificatio constructa crescit in templũ sanctum inhabitacu/ lum dei in spiritu sancto: vt confirmet nostrorũ corda: ac sui amoris in eis ignẽ accendat. Mihi nimirum occupationes nõ desunt: quæ abũdare cumulatissime tunc maxime solẽt: vbi peregre profectus post aliquot menses domum redeo. Peto hac de causa: ne breuitatẽ inscribendo accuses meam. Vale. Ex Fonte bono Die. vi. Iulii. MDV.

Carolo Niccolino Doctori Florentino. XXIIII.

Aetor plurimũ: ꝙ grate ac benigne suscæperis aduocati offitium ac tu tellam nostræ sacræ eremi: non quia iccirco vt existimas honoratus vi dearis ob loci autoritatẽ ac dignitatem cuius tibi patrocinium detuli mus: verum propterea multo magis: ꝙ oneratus a nobis haud leui sarcina prõ pro animo humeros subiecisti. Pro hac in nos beniuolentia & fide multum sane debemus tuæ magnitudini: & speramus fore: vt sicut es Clarissimi Viri paren/ tis tui ꝓfessione atq; offitio successor: ita studio & pietate eius erga nos atq; lo/ ca nostra heres sis futurus: nec vlla in re ab eo degeneraturus quin dignus tan/ to parẽte merito existimandus sis, quẽ & vultu facile exprimis & lõge amplius virtute ac probitate. Nec mirum: cum nõ potuerit arbor bona malos fructus fa cere. Quo circa nequaq̃ admitto: ꝙ in te deligendo iudicium meum falli potue rit. Falleris tu multo facilius opinione de me: cui ea tribuis a quibus procul ab/ sum. Deniq; vbi se obtulerit occasio: magna fiducia tuum tum consiliũ tum præ sidium requirã. Tu vero præsto futurus eris si non magna mercedis temporalis spe: at grandi cælestium bonorũ expectatione. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxviii. Iulii. MDV.

Blasio Generali Vallis Vmbrosæ. XXV.

Excæpi lætus pueros tuos quos dedit tibi Dominus: Delectatus eorũ & modestia & numero. Nam egregia indole ac pudore qui ornat æta/ tem bonitatem naturæ ac parentis disciplinã præseferentes: ad viginti pariter impuberes oẽs ad me in cubiculum cum magistris ingressi: te ipsum mihi tanq̃ Dñm Iesum retulerunt: qui talium innocentia oblectatus dicere dignatus est. Sinite paruulos venire ad me: & ne prohibueritis eos. Probo itaq; magnopere hanc tuam enutriẽdorum puerorum institutionẽ: traditis præsertim tenerioris ætati præceptoribus nõ tam morum q̃ eruditionis. Quorum exẽplo ac doctri/

na

na indies proficiant. Et quoniam tui ordinis cōmodis atq; honoribus æque ac nostris congaudeo: precor dñm: qui sapiētiam præstat paruulis: vt hi filioli tui sicut nouellæ oliuarum in circuitu mēsæ tuæ, tua potissimum cura & studio educati tales euadāt: qui merito sint futuri seminarium Vallis Vmbrosæ: atq; cohæredes digni Gualberti Sanctissimi patrimonio. Tuæ vero pietati gratias agimus: q eos miseris ad nos: non tam adiutores ad concelebrandam martyrum solennitatem: q̄ precatores (vt speramus) futuros ad reformandam Fotisboni domū: cuius ruinam ac parietes bello dirutos propriis luminibus conspexerunt. Vale. Ex Fonte bono. Die. viii. Augusti. MDV.

Francisco Soderino Cardinali Volaterano Protectori. XXVI.

s Cribunt mihi ex Vrbe ii: quibus datum est negocium: vt curent impetrari priuilegium pro reformatione ordinis: multas proponi difficultates tum a Pontifice tum ab iis qui eiusmodi rebus præsunt. Non tamen iccirco deficere te animo: neq; desperare quin compotes voti inde abituri sint. Multum inquiunt operæ curæq; ponit Protector colendissimus: magnum studiū cōfert ad superanda oīa: quæ piæ ordinis voluntati obsistunt: adeo vt sperarē se dicant tua autoritate atq; intercessione flectendum esse Pontificem: cōcessurumq; si nō oīa quæ petierint: at ea quæ maioris momēti magisq; necessaria fuerint iudicata. Non parū sane gloriæ fueris consecutus: si te Protectore ac Duce reformata fuerit atq; in pristinā amplitudinē sanctitatēq; restituta nostra religio. Palā oībus faciet dignatio tua: suscæpisse te onus ptectionis: nō vt illud reiiceres: verum vt constanter ferres: nec accæpisse mandatū a Pontifice vt contemneres aut negligeres: inq; tuum cōmodū cōuerteres: sed vt patrocinio tuo & fide clientulos tuos foueres: atq; prostratos obtritosq; erigeres. Perge itaq; vt facis: neq; labore vllo ac fatigatione a tuo instituto deficias. Si enim obluctatus fueris: nulla erit tanta durities tanta moles: quā nō facile emollias atq; diruas. In deo meo ait quidā trāsgrediar murū. Præstolamur incredibili desyderio euentum rei: & orationibus assiduis imploramus cæleste auxiliū: deprecantes Dñm, vt sit tibi a dextris ne cōmouearis. Composuisti causam abbatiæ Carcerū: rem vtiq; difficilem atq; prope desperatā. Si priuilegiū quod expetimus tua prudentia & opera indultū nobis fuerit: nō vni tantum cōsulueris loco: sed vniuerso ordini salutem procuraueris: nec membrum solū, sed totum corpus perpetuæ sanitati restitueris. Vale. Ex Fonte bono. Die. ix. Augusti. MDV.

Bartolomæo Priori Angelorum. XXVII.

q Vod orta sit inter duo ista cœnobia pro terrenis rebus contētio: haud multum miror. Licet enim cōmuniter atq; in mediū viuentibus, meū & tuum, procul abesse oporteret: iustitiæ tamen munus nequāq̄ postremū censetur: ne cui quis noceat: sed cōmunibus pro cōmunibus, priuatis vt suis vtatur: & quod cuiq; obtigit, id quisq; teneat. Mirari vero ac etiā vobis condolere cogeter: si pro huiusmodi transitoriis decertantes fraternæ caritatis futuri essetis immemores: & vel pusillum mutua in vobis dilectio refrigesceret. Quod si, hoc malum ex contentione hac vitari nō posset: paterna vobis fiducia cum apostolo suaderem: vt magis iniuriam acciperetis: vt magis fraudē pateremini. Quā

obrem vtrãq; contendentium partem hortor & moneo: vt absq; iuditii strepi tu per vos metipsos cõponatis negociũ:tametsi iudicaturi aliquando angelos indigni estis,qui de minimis iudicetis.Siquid tamẽ vt fit natum fuerit quæstio nis:referetis cõi consensu ad sapientum ac legum peritorũ,quibus scatet Florẽ tia cõsiliũ.In reliquis vero mutuã in vobis metipsis caritatem continuam serua bitis:quæ operit multitudinem peccatorũ.Vale.Ex Fonte bono.Die.xiii.Septẽ bris.MDV.

Raphaeli Cardinali Sancti Georgii.XXVIII.

Vum erat Dñe clementissime:nõ modo orare patrem pro reditu filii; qui peregre profectus abierat in regionem longinquã:verũ etiã impe rare vt admitteret.Allicit me nihilominus rationibus dignatio tua:& intercessionibus atq; obsecrationibus mecum agit:vt abũde petenti satisfatiat. Admissus itaq; est tuo interuentu:& tenerioris ætatis habita ratio est: hac præ sertim spe vt adultus modo & grãdior factus euacuauerit quæ erãt paruuli. Ne q; enim subitura est me pœnitentia:q; eũ recæperim:si ipsum errati pœnituerit si compunctus corde q; iuxta sapientis consilium,nõ fuerint omni tempore ve stimenta sua candida humiliauerit se patri dicens.Pater peccaui in cœlum & co ram te.Si se denuo obtulerit Deo hostiam viuentem sanctam deo placentem: vt nõ sciens ac prudens antehac peccasse,sed ignoranter atq; incaute lapsus exi stimari possit:nõ solum me gratum aliquid tuæ amplitudini confiteb or fecisse, verum etiam magnum ab ea beneficium accæpisse.Orãdus est Dñs:vt quod te autore fuerit consecutus,constanti proposito ac magna animi virtute perseue rantissime tueatur:ne forte missa ad aratrũ manu si retro iterum respexerit:indi gnus fiat,pro quo tam pie tam sollicite intercesseris.Vale.Ex Fonte bono.Die. xxv.Septembris.MDV.

Episcopo Bellunnensi.XXVIIII.

Vem mihi cõmendasti nepotem tuum Raphaelem:nõ modo non re ieci:verum etiam tue dignationis gratia benigne ac humaniter excæ pi.Peccauit ille quidem grauiter.Verum si longe etiã grauius peccasset:tot eui ctus litterarum tuarum rationibus: cogeter tam pio auunculo morem gerere. Mouit me preterea adolescentis deprecatio:atq; pœnitentia errati quod fateba tur inops cõsilii defectu ætatis,in quã magna expatte culpam reiecit admisisse. Siquidem mortalis conditio ac imprimis ætatis eiusmodi infirmitas vix pati tur hominem ab omni macula esse immunẽ:& pauci reperiuntur: qui non ali quãdo aliquid fecerint propter quod corripi possint. Erexit autem me in spem futuræ in eo mutationis dexteræ excelsi:q; erubescere visus est ac pudore suffun di ob perpetratum delictum:quoniã præclaris exortus parentibus,nõ sine pro bro illorum ac dedecore indulgere affectibus,ac precipitẽ se ferri passus est.Ita q; accæpta ab eo sponsione de futura in religione perseuerandi constantia:& q; exuto vetere homine cum actibus suis induturus esset nouũ:obsecutus sum pe tenti:te præsertim intercessore:cui nimirũ cupio in omnibus morẽ gerere.No lui præterea:vt mihi aliqñ tanq̃ imiti ac scæuo pastori obiici propheticũ illud possit.Ouem errantem non reuocasti.Scio nanq; qui dixit.Non veni vocare iu stos sed peccatores: & merito sane, Sunt enim miserationes eius super omnia opera eius.Reliquum est: vt oretur Dñs pro eo:ne sinat illum amplius tentari

supra

ſupra id quod poteſt:ſed faciat cum tentatione prouentum:vt poſſit ſubſtinere. Creſcēte ætate,creſcat in tēplum ſanctum in Dño.Si enim cōtenderit adoleſcē/tiæ motū comprimere : ſibi imperare:ſe ipſum regere:& abnegās ſemetipſum carnem ſuā crucifixerit cū vitiis & concupiſcentiis : facile proficiet ætate & gra tia apud deum & homines.Vale.Ex Fonte bono.Die.xxvi. Septembris.MDV.

Antonio de monte epiſcopo Sipontino.XXX.

q Vandocunq; ſe recæperit ad me nepos tuus:accæpturus eſt de mani/bus meis Camaldu'eſem habitū ſicut petiſti:ac ſub diui Romualdi ve xillum ſacræ militiæ aſcribendus.Atq; vtinam exuto vetere homine induturus ſit nouum:qui ſecundū deum creatus eſt iniuſtitia & ſanctitate veritatis:& aduer ſus ſpirituales nequitias pugnaturus cæleſti præſidio muniatur:vt cādore inno centiæ decoratus nullum per omnē vitam ſuā facinus admittat : pectuſq; purū ab omni ſceleris contagione & labe conſeruet. Sic enim euadet vt confidimus, dignus ſeruus dei:dignus patrui amore:dignus te.Noſtrū erit interea deum ob ſecrare:vt propoſitum religionis:quod mente concæpit diuinitus confortatus conſtantiſſime teneat:& miſſa ad aratrū manu nullius aduerſæ poteſtatis ſugge ſtione reſpiciat retro:Sed faciat in eo Dñs cum tentatione prouentū : vt poſſit ſuſtinere:ac fœlici perſeuerantia æternā ſibi acquirere manſionē. Quod pp hoc futurus ſis propter eum promptior ad patrocinandum ac fauēdum rebus ordi/nis:nulla de hoc inſidet menti noſtræ ſuſpitio.Fuiſti ſemper erga nos pius beni gnus clæmēs:anteq; propinquitate noſtro ordini cōiūctus fores.Accedēte mo/do arctiore coniunctioni vinculo,acceſſurū etiā tuo erga nos ſtudio cumulum non dubitamus.Pro qua ſane re immenſas tuæ dignationi gratias agimus.Va/le.Ex Fonte bono.Die.xix.Octobris.MDV.

Dominico Triuiſano Procuratori Sancti Marci.XXXI.

m Vltis me hortaris ſuaſionibus:multa allicis humanitate: vt cogaſ me imperante ſancti Michaelis conuentus etiam nunc tertio recipere Vin centiū nepotē tuum:tradereq; eidē religionis habitū.Quaſi vero & tu eiuſmo/di nō ſis:qui vel vnico verbo exorare me poſſis:& ego adeo immitioris ingenii vt placari niſi vehementi ſermonis exaggeratione ac veluti quibuſdā blandimē tis nō valeam.Tanti reuera ſemper feci facioq; magnitudinē tuam : vt obſequi tibi in omnibus ſemper optauerim.Cur autē quod modo petitur nō exhibeam: potuiſti facile ex monachis illis noſtris agnoſcere:qui dui experti adoleſcentio ris tui conuerſationē:haud q̄q̄ illum idoneum arbitrati ſunt:qui in monaſterio ſub iugo ſanctæ obediētiæ ſine grauioris alicuius ſcandali periculo foret perſe/uerat urus.Cōmendaueram ego ipſum paulo ante abbati:hortatus ex animo,vt eum admitteret:quoniā nō adeo plene tunc mihi cōſtaret:quomodo ſe geſſiſſet in nouitiatu:Sicut poſtea mihi ſignificatum fuit.Non enim adeo ſtudioſe functus fuiſſem cōmēdationis offitio pro eo:qui familiam illam mihi cariſſimam eſſet ſuo reditu turbaturus.Credat mihi pietas tua:& hoc itidē pro conuētu illo ſpō deo:eiuſmodi nos eſſe:qui occurramus vltro ad religionem ſe conferentibus: non reiiciamus petentes:modo ii tales ſint de quoq; profectu ac perſeuerantia ſperare liceat.Amplectimur caritatis vlnis eos : qui eo animo veniunt ad nos

vt deo seruiant:atq; obiectis saeculi vanitatibus iustitiae & pietatis rudimẽtis ad cultum verae religionis & regularis vitae propositum instituãtur. Hos vbi nos adierint omni humanitatis ac beniuolẽtiae studio confouemus: ac missa semel ad aratrum manu,ne quando malis suggestionibus retro respiciant iugi admonitione confirmamus. Si q̃n secus acciderit: succurrat tibi euangelica illa vulgatissimaq; sententia. Multi sunt vocati pauci vero electi. Coepisse siquidem,multorum est:ad finem peruenisse paucorum. Quod si hac in re experto credis:mihi crede. Admittes itaq; obsecro excusationẽ meam: si nõ,vt efflagitasti,cẽsuris cõpello monachos nostros admittere diu probatũ atq; ab eis optime cognitum nepotem tuũ. Iubẽtur Praelati ex instituto regulae magis prodesse,q̃ praeesse. Et apostolus admonet dicens. Nõ Dominãtes in clero:sed forma facti gregis. Deniq; ne tuam magnitudinẽ pluribus detineam: si quid mea opera effici potest quod tibi,saluo religionis rigore,gratũ futurum sit:nõ modo ad preces verum ad nutũ solum tibi morẽ gerã. Vale. Ex Fonte bono. Die.xxv. Octobris.MDV.

Mauro Monacho Fontis boni.XXXII.

c Vm tantopere expetas vt ad te scribam:fraudandus nõ fuisti desyderio tuo. Neq; propterea temeritatis te arguam:quemadmodũ formidasse visus es:quoniã hoc petisti. Honesta enim est petitio tua:& mihi haud ingrata: perquam constare mihi fecisti adeo te in litterarum studiis profecisse:vt erudite satis pro aetate atq; accomodate prouocaueris me ad scribendũ. Perge itaq; vt facis:neq; desidiae vllo vnq̃ tẽpore indormias. Incumbe in primis lectioni scripturarum sanctarũ:& in iis meditare noctes atq; dies:vt semper te aduersarius qui circuit quaerens quem deuoret occupatũ inueniat. Si enim assidua tibi fuerit diuinorũ verbo℞ meditatio:velut tuba quaedã excitaberis ad pugnã:ne quãdo p ocium & torporẽ oscitans illo indesinenter oppugnante ac vigilante tu dormias:& cõsequẽter apostolicũ implebis praeceptũ. Euigilate,inquit,iusti:& noli te peccare. Hoc si studiose feceris:& sacro eloq̃o tanq̃ viatico iugiter pastus fueris:laborẽ itineris facilius perferes:& dura & ardua per quae itur ad deum,spirituali cibo cõfortatus superabis:donec in patriã ad quã tendis peruenias. Deniq; hoc fac:& viues. Vale. Ex Fonte bono. Die vltima octobris.MDV.

Benedicto de Mandello Monacho Sancti Michaelis Murani.

m Vltis diebus euagata est epistola tua. Quã enim ad me misisti praeteriti mensis initio:nudius tertius delata est in Fontẽ bonum. Respondi paulo ante alteri tuae recentiori ordine praepostero:quoniã hac citius cucurrisset:& venisset per viã compẽdii. Sed & huius respõsum paucis accipe. Munera q̃tum sentire patitur ratio vt nõ sint mittenti accipientiq; suspecta:& rara esse debent & exigua. Neq; enim si aliquando calatum vuae aut ficuũ & huiusmodi fructuum vel olera herbarum quae cito decidunt,ex hortulo tuo copioso & abundanti ad me transmiseris adeo inhumanus atq; adeo scrupulosus esse debeo:vt obstinatius ea reiiciã. Nam q; de huiusmodi non intellexerit propheta:cum monuit excutiendas esse manus ab omni munere:ex hoc coniecturã capio:q; a leuioribus his etiam sancti ac perfecti viri haud penitus abstinuerint. Percurre vt de reliquis taceam. Hieronymi epistolas:& videbis tantae sanctitatis virũ,qui saepissime

me detestatur munera,& in illa accipientes inuehitur,munuscula nihilominus & a viris & a mulieribus accepisse:& nunc pilleolum confouendo capiti:nunc canistrum cerasis refertum:nūc calices ac cereos & alia huiusmodi vilia sibi trāsmissa non repudiasse. Excusari tu a me nō debuisti:quoniam excessisti modum: qui nō seruatus merito culpatur. De obitu vero Bonauenturæ senioris & alterius iunioris:qui eadem die apud sanctum Michaelē decesserunt: dormierūtq; somnum suum:si habeatur monasterii & congregationis ratio:facta est iactura non parua. Sin autē defunctorū,cōgratulandum est illis:q̃ ex labore ad requiem trāslati fuerint. Nam de adolescente aliud non referam:quē tamē audio & pie iusteq; vixisse:& optime paratum atq; dispositū obdormisse in dño. Plenus iam dierū senex. Bonauētura & octogenarius fere cōcessit naturæ:vt si amplius ei viuendū fuisset:expectari ab eo aliud nō potuerit nisi labor& dolor. Vixit in religione vltra annos sexagint ab adolescentia sua:& ita vixit:vt nullā vnq̃ cōtraxerit infamiæ maculam:nullam subierit aliquando facinoris notam. Partem vitæ suæ citra alpes in Angelornm Florentiæ monasterio,partē & quidem maiorem vltra exegit. Vtrobiq; fidelis semper fuit suo ordini:& sicut iuris Pontificii fuit peritus ac studiosus:ita semper iura ordinis legittime tueri contēdit. Regularem districtionem(q̃tum ei per ætatē & imbecillitatē corporis licuit)ad vltimum vsq; seruauit. Deniq; præter alios in ordine magistratus,quos eodē tenore gessit,vicariatus tum nostri tum congregationis munere accuratissime functus est. Bonum certamen certauit:cursum consumauit:fidem seruauit:vt haud dubie credendum sit,redditam modo illi esse coronam iustitiæ,diu ante repositam ipsi a dño. Quo circa eius gratia nullo pacto vt prædixi dolendum censeo: qui immarcessibilē adeptus est gloriam ac mercedem laborum suorum. Siquis vero superest dolori locus:nostris ac religionis incōmodis compatiēdū arbitramur. Nam & ego Venerabilē fratrē & fidelem coadiutorē amisi:& religio nostra parentem optimum atq; integerrimū. Verum hæc tibi superuacaneum est scribere:cui vita hominis religio fides erat notissima. Compositionē abbatiæ Carceris nō ego sane adeo improbaui:sicut isthic a vobis factū significasti. Scis tu qui me cum eras q̃tum per hos dies laborauerimus Romæ hac de causa anno preterito:& profecimus nihil. Cōuenerit Abbas quibuscunq; vel iniquis cōditionibus cum aduersario,semper ego cōprobaturus sum magis:q̃ conseruauerit congregationi titulum abbatiæ tanq̃ spiritū corporis magna licet ex parte exhausti:q̃ si extincto spiritu,plus sanguinis ac neruorū religioni obtigisset. Intelligis quæ dico:dedit enī tibi dñs intellectū. Vale. Ex Fōte bono. Die.iiii. Nouēbris. MDV.

Petro Priori Castricarri. XXXIIII.

SI teneris studio videndi mei: satisfaciat tibi hoc solatium: q̃ te etiam absentē diligo:sumq; haud immemor tui. Negocia ordinis tractasses, nō dubito & fideliter & prudenter:si tibi eorum cura fuisse demādata. Siquid tamen boni per alios actum fuerit:torquendū te liuore minime arbitramur: quādo siue te autore siue alio quocunq; fælicia incremēta ordini tuo semper cupias. Aequo animo ferendum:qd patres in generali capitulo,aut eorum maior pars decreuerunt. Tibi propterea hoc lucri accedit:q̃ scrupulo eximeris,ne quid non

ad multorum votum fecisse videaris. Nosti abbatem sancti Michaelis Murani: qua sit erga religionem fide: q̃ sedulo in exequendis mandatis fungatᷓ munere: Et tamē ea sunt temporum nostrorū ingenia, adeo corrupti mores: vt parum satisfecisse visus sit multis: ac in reditu suo ex vrbe vix aliqui temperauerint cō tumeliis: ꝙ minus strenue nauasse operam dicerēt: ꝙꝗ ad arbitrium suum mul ta fecisset. Quæ nimirum causa hominē alioquin patientissimū multa repleuit amaritudine & bili: Ereptus itaq tu huic tormento, age gratias deo Nauigasti in portu: securitate & ocio gaudens. Quē diuinas fælicem fore statum ordinis: visuri, o, vtinam & propediem simus. Impleat Dñs vaticinium tuum. Opus enī hoc dei est: qui suscitat de terra inopem. Ipse dignetur clementi miseratione fri gida ac torpentia corda nostra diuino suo calore succēdere: ac salutaris spiritus sui feruore mentium nostrarum algorem ignire. Hoc incēdio, hac flama perfla ri diuinitus indigemus: vt fiat qd scripsisti qd optas fore. Alioquin puluis & vm bra sumus & cinis emortuus. Vale. Ex Fonte bono. Die. xx. Nouembris. MDV.

Theophilo Abbati Balnei. XXXV.

V Ertēte lite inter. D. Lucā de Balneo & domnū Ioānē nepotē eius ex fra tre: super ratione dati & accepti: ortæ sunt inter eos, præter ius cōsan guinitatis haud contemnendæ simultates. Et quoniam reuocare dissidentes ad concordiam pium opus existimo: & quod imprimis religiosum hominem d e ceat: iccirco tibi mādamus: vt accersiti ambo ac citati coram te primum quidē cogantur satisdare: ꝙ neuter alterum offendet. Nam intentatas vicissim fuisse minas accepi. Deīde cognitis vtriusq iuribus: secundum merita causæ iuste de cernas. Super qua re cōponenda atq absoluenda plenam tibi cōcedimus pote statem: adeo: vt vel inuitos possis compellere ad parendum dicto: standumq ei sententiæ quā ipse tuleris. Quod cum feceris: fueris tu quidē auctor ꝓpulsan dæ iniuriæ: nec permiseris: vt sancta religionis societas ac propinquitatis iura violentur. Est enī maxime fœdū ac turpe cū oībus tū vero paupertatē professis; auaritiæ causa quæ est idolorū seruitus contendere: & soluto cōsanguinitatis vin culo nolle subiici legi naturæ: vel intantā ferri dementiā vt etiā ad corripiēda inuicē arma excitentur. Hoc ne fiat: conare ꝑuiribus. Vale. Ex Fōte bono. Die. xix. Decembris. MDV.

Antonio De Monte Nouitio. XXXVI.

V Enio libenter Florentiam: quandocunq vtilem spero fore aduentum meum. Alioquin nō facile recedo, aut procul abeo a Fōte bono. Si me expectasti: indicas te optasse, vt venirē. Optasti autē tanq̃ pius ac bonus filius: qui parentis afficitur desyderio. Agis mihi gratias: ꝙ te a nobis cōmendatū ex ceperint per q̃ iucūde monachi illi in contuberniū suum. Ego aūt nihil vereor: ꝙ si etiam absq meis litteris eos conuenisses: fuisse te vllo modo repulsam pas surum. Sunt enim ex instituto religionis hospitales: & augeri gregē dominicū magnopere lætantur. Si quam tamē tibi mei gratia vberiorem exhibent huma nitatem: sum admodū cōtentus Habitum religionis, quem gaudes fuisse a me tibi traditum, fac omni tēpore candidum serues. Honestare tu illum magis pō teris: q̃ potuerint tradentis manus. Iccirco perge vt facis: & iuri Pontificio opē ram da. Ecclesiasticis nanq imbutus legibus: facilius statues quomodo tibi vi

uendum

uendum sit. Ego autem multitudini legum, illam semper euangelicam præpo/suerim. Quod vultis vt faciant vobis homines: hæc eadem facite illis. Hoc si feceris: fueris tu tibi ipsi legislator: neqꝫ variis legibus multaqꝫ doctrina indigueris. Hanc legem commemorasse prophetam arbitror: cum dicebat psallēs domino. Da mihi intellectum: & scrutabor legem tuam: & custodiam illam in toto corde meo. Hanc igitur imprimis implere contendes: & illas iuris Pontificii nō obmittere, Vale. Ex Fonte bono. Die. xxix. Decembris. MDV.

Hieronymo Priori Camaldulini de Verona. XXXVII.

s I remisisti ex corde iniuriā fratri tuo: est quod maxime cupio. Implesti tu euangelicum præceptum: & percussorem innasorem contumeliosum hac tua lenitate & mansuetudine aut reuocasti ad saniorem mentem: aut penitus confudisti. Fecisti mihi non tam verbo & scripto q̄ operibus fidem: elegisse te dudum nouum genus vitæ: remotum penitus a perturbationibus sæculi. Est id nimirum ad philosophandum accommodatum: & quod te contra aduersa omnia muro validissimo atqꝫ inexpugnabili circuncingat & muniat. Si constiterint aduersum te castra: nō timebis quid faciat tibi homo. Decet te hūc viuendi morem: qui litteris haud vulgariter imbutus disponere ocium sine difficultate potes. Quod vero indixeris tibi perpetuum a rebus publicis silentium: est quidem id iustitiæ custos: & vt alibi scriptum est: in silentio & spe, erit salus vestra. Si tamen prodesse sermone tuo labentibus in deterius religionis rebus queas: & obstinate opposueris digitum ori tuo: & hostium circunstantiæ labiis tuis: veniat tibi in mentē Prophetæ dicentis. Vhæ mihi: quia tacui. Qui enī succurrere perituro potest: si non succurrit, occidit. Hoc autem non temere ad te scribo. Octauo quoqꝫ die scribitur ad me ex vrbe: significaturqꝫ mihi q̄tum, vt cætera obmittam, dissentiant illorum animi ab vniuersali, quod summa honestate nititur, priuilegio impetrando. Idem tu similiter videris innuere. De nullo tamen impugnatore aperta fit mentio. Ego sane affirmare non debeo, aut nominare quempiam: nisi factum habeam pro comperto. Caueant autem qui sunt huiusmodi: & exemplis satis recētibus admoniti metuant sibi: cogitātes q̄ periculosum sit, male de vniuerso ordinis sui statu mereri: & communibus commodis obstinato animo priuata anteferre. Intelligis quæ dico. Dedit enim tibi dominus intellectum. Indigni re vera sunt hi quicunqꝫ illi fuerint, qui sub Romualdi vexillo militent: sintqꝫ eius patrimonii coheredes. Alieni a caritate, qui deus est, traditi sunt in reprobum sensum: vt faciant ea quæ nō conueniant. Non modo nulla mouentur pietate lapidibus duriores ad ferendum periclitanti ordini auxilium: verum etiam perituro, vt suffocetur funditus atqꝫ extinguatur iniiciunt manus. Quo quid fœdius aut crudelius excogitari potest? De mea erga ordinem vniendum voluntate sentis quod verissimum est: nec vnq̄ mihi vitio dari poterit: q non optauerim atqꝫ adeo procurauerim bona religioni meæ: vt idem diceremus omnes: & habitaremus vnius moris in domo. Verum cum hoc non fuerit meum solius opus: sperare licet quod hactenus non fuit volentis atqꝫ currentis: futurum paulopost frustratis & dissipatis mali/

gnorum conatibus,miserentis dei. Quam autem veniam aut excusationem manere eos putas: qui se tanto facinori duces atq; autores praebuerint: qui, aliis aedificantibus,tam impia animorum obduratione contendunt destruere? Caue igitur:ne in huiusmodi sileas: ne forte dissimulatione & silentio vnus ex eis existimeris. Caeterum quod petisti a me super illato tibi a pugili tuo damno consilium:hoc tibi do. Aut feras aequo animo:quam fecisti iacturam:& fratri debitum dimitte:aut prestolare Vicarii nostri reditum ex vrbe. Tantum enim dista vobis:vt quam tibi in hoc negocio exhibere operam commode possim: non videam. Vale. Ex Musolaea. Die.xxi Ianuarii.MDVI.

Cardinali Cesenatensi.XXXVIII.

a Vecto paulo ante benignitate apostolica columnarum ecclesiae numero: magnam re vera caepi voluptatem de tua ad cardinalatum cum eisdem promotione. Fuit enim delata haec tanta dignitas tuae amplitudini in testimonium virtutis ac moderationis tuae: siquidem multis in rebus olim experta erat curia prouidentiam iustitiam ac fidem tuam. Quibus ingenii dotibus factum est:vt carus pariter omnibus ac venerandus extiteris: fuerisq; cum ingenti laude tantum honoris & gloriae consecutus. Gratulor ego plurimum tum vniuarsali ecclesiae cui datus es defensor & custos: tum Camaldulensi nostro ne an tuo dixerim ordini:cuius semper amantissimus patronus fuisti. Nemo enim ignorat: quanta cura & studio,quanta etiã religione ac pietate,sanctissimi patris nostri. Romualdi reliquias & ossa in commendato tibi benefitio quiescentia & honorifice recondita fueris prosecutus. Quamobrem cum non sit potestas,nisi a Deo:ipsum deprecor,qui te elegit:vt foelix & fausta adepta nuper supremae proxima dignitas futura sit tuae amplitudini: vt grauitate autoritate consilio prudentia ornatus: dignum aliquid tanto edas sacerdotio: & intanta ruina rerum ecclesiae,stet integra atq; inmobilis virtus tua: vt supposititis clementiae tuae humeris labenti communi Romualdi congregatione stratam humi, ac iacentem tua humanitate erigas atq; attollas. Relaturum non dubito patrem sanctissimum meritam tibi gratiam sua intercessione apud deum: non solum q diu cineres suos singulari colueris veneratione: verum etiam multo magis cum fuerit per te salus reddita suo ordini atq; restituta. Vale. Ex Musolaea. Die.xxiiii. Ianuarii. MDVI.

Benedicto de Mandello Quaestori Carcerum.XXXVIIII.

s Iquid continerent litterae tuae:quod celeri indigeret expeditione: aliis tibi cursoribus opus esset. Heri siquidem eas accaepi vna cum Patauini episcopi litteris longe vetustioribus. Mortem duorum conuersorum, qui apud sanctum Michaelem intra triduum decesserunt,non terrorem vobis incutere debuerunt:cum ingressi fuerint viam vniuersae carnis. Sed monuisse potius reliquos,qui superfuerunt: vt sint parati ad demigrandum,quandocunq; vocauerit Dominus. Qua enim hora non putamus:filius hominis venit. Iuniorem ex his non noui: Seniorem vero Paulum magnae semper integritatis & fidei virum,ac timoris dei plenum,expertus sum. Et lugendam huiusmodi

hominum præsertim senum mortem,nemo sanæ mentis arbitratur:quam im/ mortalitas ac perpetua consequitur vita. Mihi,inquit,viuere christus est: & mo ri lucrum:Et beati mortui:qui in domino moriuntur.Hoc de vtroq; mihi per suadeo:prorsus sic opto,vt in pace quieuerint. Idipsum de Abbate Carcerum nuper defuncto sentio.Qui cum longo implicitus morbo fuerit: ac omnibus pene membris captus:talibus absolutum vinculis,tantisq; molestiis & crucia tibus tum animi tum corporis liberatum,vel optatam atq; accersitam obiisse mortem existimo:cupiisseq; dissolui:vt esset cum christo. Vere de eo dici po/ test:q; de carceribus eductus,& de hoc sæculo nequam translatus sit in liberta/ tem & gloriam filiorum dei:& q; post longam nauigationem,in desyderatum aliquando portũ venerit:atq; eo abductus fuerit,vbi futurus sit æternus.Quod ei sua benignitate concesserit dominus.Cæterum vt ad te redeam:qui prolixio re sermone de tuis obtrectatoribus questus es:caue ne memoria iniuriarum,si quæ tibi illatæ sunt,vllo pacto frangaris. Si me,inquit,persecuti sunt: & vos persequentur.An erubescis sequi christi vestigia:& tanq̃ dilicatus miles ocium atq; desidiam amplecti desyderas? Videntur tibi huiusmodi hæc tempora: ta lisq; nostræ religionis status:vt exasperatus vel infinitis persecutorum insi// diis,tu propterea indignabundus laborem detrectes? Quin potius in patien/ tia tua possideas animam tuam.Etiam si multiplicati fuerint super capillos ca/ pitis tui,qui aduersentur tibi iniq;:qui oderint te gratis: & annuant oculis: ne confitiaris mœrore:ne opplearis tristitia. Quid enim in religioso turpius,qui mundo crucifixus est:q̃ aduersitatibus frangi:concidere animo:mente conster/ nari? Non cum tibi infertur contumelia, indignum aliquid pateris: si illam æquo animo feras.Si vero ipse contumeliam feceris: & te ipsum vlcisci per// rexeris:tunc profecto dehonestaris:tunc vere cotumelia affectus es.Induere ita q; fortitudine:& præcingere virtute.Neq; deficias intribulationibus:sed in om nibus gratias age: vt apud deum probabilis inueniaris. Deniq; consydera: q; tribulatio patientiam operatur: patientia probationem:probatio spem. Spes autem non confundit. Quare sicut non probo: q; requisitus ægrotan// te abbate,recipere te ad Carceres recusaueris:ita laudo,q; eo defuncto mutaue/ ris consilium:nec fueris præter morem tuum durior atq; obstinatior. In turpi, inquit,voto muta decretum. Si destitutæ a nobis fuerint reliquiæ ordinis: bre/ ui essemus visuri illarum consumationem. Spero negocium Carcerum, quo productum fuerit longius,ob insatiabilem aduersariorum cupiditatem: eo vti lius pro nobis atq; honorabilius per dei clementiam terminandum. Quid in Generali capitulo contra te dictum fuerit: nihil re vera memini. Hoc au/ tem mihi nequaq̃ excidit: q; in apparando, quæ ad capitulum erant necessa/ ria, cum singulari tua laude, ab omnibus comprobata fuerit diligentia tua studium tuum liberalitas tua. Vale: & saluta familiam istam meo nomine. Ex Musolea. Die.xxv. Ianuarii. MDVI.

Petro Barrotio Episcopo Poduano.XL.

i N eo certe fui per hos dies: vt aliquid ad te scriberem,veritus ne non

accepisses, quas nouissime ad te dederam litteras. Et ecce nudius quartus tandem perlata est ad me vetus epistola tua: quam ante duos menses, compluresque insuper dies obsignaueras. Monachorum qui obseruantes dicuntur perui caciam si qua est, intuendis vel ex parte contra iuris Pontificii scita rebus suis: commiserationem potius mereri arbitror, q̄ exprobrationem. Monachi enim sunt non mendicantes, quibus nisi congregationum suarum patrimoniis licuerit viuere: quo ituri sint nisi indispersionem non video. Et antiquā benefitiorum possessionem occupari ab iis: qui forte a monachis male tractatam, peius procul dubio sint habituri (esto ita postulent iuralegesque) quis nisi perfectissimus, aequo animo ferat? Hiant vndique fauces rugientium, adescam praeparatorum: vt monachorum, quorum nihilominus aluntur sanguine, reliquias deuorent: & non licere monachis insurgere: durus est hic sermo. Taceo quod defendentes se monachi iurisperitorum suorum consilio stent. Taceo quod aduersariorum potentia magis q̄ iustitia superari se videant. Taceo quod non eos fugiant corrupta plerumque iuditia: quibus opprimuntur pauperes: ditiores subleuantur. Taceo quod pro comperto habeant, eligi a collitigantibus testes (quod vtinā in multis causis ordinis expertus nequaq̄ fuissem, non religione ac fide praeditos: verum impietate perfidia & egestate haud dubie suspectos: qui subornati auro ad gratiam magnorum falsum deponunt testimonium: & iusiurandum ludum putāt. Haec & alia longe plura, praeter iustitiae ordinem, hac inordinata tempestate fieri animaduertentes: quibus panis sibi eripi ex ore inique conspiciunt, & tecto priuari: si nō omnino excusatione ac venia digni sunt, quod parere iuris rigori minime videantur: forte vsque quaque exprobrari non merebuntur. Quod tamen secundum hominem dico. Impetratum vero tam facile priuilegium, ad vnienda octo ordinis coenobia: adhuc & ipsum expediri non potuit. Non enim sumptus tantum ordinarios pro exigendo priuilegio, verum etiam compositionem mille aureorum numum requirunt. Haec maior, q̄ pro opinione atque expectatione pecuniarum summa, relanguescere intentionem religionis fecit: & ad hanc vsque diem, expeditionem negocii retardauit. Sicque pecuniae obediunt omnia: vt plurimum scandalizatus audiam ista tractari. Volentibus facere bonum, malum adiacet: neque vlla, praeterq̄ in deum relicta est nobis spes. Periculum, quod haud temere obiecisti, vniendorum simul plurium benefitiorum, ob paucitatem monachorum regulariter viuentium: auertet a nobis Dominus sua pietate. Nam praeterq̄ quod potens est suscitare de lapidibus filios Habrae: paucorum etiā contubernia admittit. Vbi, inquit, fuerint duo vel tres congregati in nomine meo: ibi ego sum in medio eorum. Porro octo monasteria, si vnienda fuerint ac reformanda, partim reformatione non indigent: vtpote iam reformata: partim deinceps ac sigillatim non eodem pariter momento poterunt reformari. Aderit quoque, vt sperare licet diuinū auxiliū pro bona volūtate: nec permittet sanas ouiculas gregis nostri amorbidis cōtaminari: cū et curare lāguētes vbi voluerit possit. Non est abbreuiata manus eius. De triēnalibus Generalibus, quod benedicti nō fuerint, sicut hactenus moris fuit: parū curaturā existimo cōgregationem

gationem: modo tales electi fuerint: qui vita & moribus digni habeantur cæ/lesti benedictione: præsertim cum cæteras congregationes eandem seruare con/suetudinem videant. Futurum autem triennium ambitionis materiam, iam pri dem hoc mihi persuasum est. Neq3 hoc fuit meum consilium: vt Generalatus, qui per quingentos & eo amplius annos ad vitam deferri solitus est, in trienna lem permutaretur. Obiecerunt commendationum periculum: quod non faci/le hoc tempore, euitari posse, iudicatum est. Iccirco & ego huic rei obstinatius reluctandum non duxi. Verum singula, quæ ad statum nostri ordinis pertinent, communicanda potius tecum coram essent, q̃ scribenda. Audires enim quæ te ad compatiendum sorti nostræ merito prouocarent: nec mirareris, si omnia tẽtamus, si maioribus solito studijs operam damus, ad excogitanda noua con/silia: quibus reliquiæ ordinis saluæ fiant. Vale. Ex. Musolea. Die. xxvii. Ianua/rii. MDVI.

Antonio de Mõte Archiepiscopo Sypõtino & Auditori. XLI.

P Romotio tua in dies ad maiora & altiora: iccirco mihi est potissimũ iucunda & grata: q₃ euidens ac certus sit testimonium virtutis tuæ. Quamobrem gratulor plurimum adeptæ tuæ paulo ante dignitatis: q₃q₃ ex Episcopo Castellano, ad Sypontinum fueris archiepiscopatum euectus. Nam & si benignitate apostolica hoc factum sit: de cuius fonte huiusmodi so/lent emanare promotiones: haud temere tamen ex tot micantibus in curia præ latorum syderibus vnus aliquis ab eo eligi credendus est: nisi is præceteris ma iore virtutum claritate ac fulgore præstaret. Opto q̃ maxime: vt hæc honoris accessio, fœlix ac fausta futura sit dignationi tuæ: feceritq₃ tibi pro bonitatis ac doctrinæ tuæ meritis, gradum ad maiora: vt quo altiorem ac sublimiorem fue ris locum consecutus: eo facilius iustitiæ patrocinium in oppressos exhibeas: atq₃ in calamitosos & contemptui hoc tẽpore habitos: misericordiæ viscera, abũdantius præteferas. Nihil enim desyderabilius in Antistite: q̃ vt nihil faciat odio aut fauore: Sed solum ecclæsiæ ædificationem quærat: & suis nequaq̃ com modis studeat: sed humanitatis ac pietatis officia: non propria vtilitate verum sola instigante Caritate metiatur: gratuitam esse debere liberalitatem proculdu bio agnoscat: Gratis, inquit accæpistis: gratis date. Hoc te accurate obseruare, tum, ex alijs multis, tum ex nostrorum relatione didici qui tuam pro rebus no/stri ordinis operam studium, curam apud me magnopere commendauerunt. Pro qua nimirum optima erga nos mente, immensas tuæ dignationi agimus gratias. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxiiii. Februarii. MDVI.

Antonio De Monte Abbati sancti Clementis. XLII.

V T ad te sæpiũs scribam: quod magnopere videris expetere: neces/sarium nequaq̃ duco: ea maxime de causa, quam significasti. Non enim desunt tibi in illo monasterio præceptores: quorum & erudiaris doctri/na: & prouoceris atq₃ instituaris exemplo. Tu modo contende: ne tibi met/ipsi defueris. Militaturus cælesti regi sub Romualdi vexillo: præpara animum tuam ad tẽtationẽ. Flagellat enim deus omnẽ filium: quem recipit. Quod ideo fortasse in euitabili illo suo atq₃ inconcusso decreto obseruat: vt iustificetur in

sermonibus suis. Ait enim. Si me persecuti sunt: & vos persequentur. Durus fortasse tibi visus fuerit hic sermo. Sed si christianam ac monasticam philosophiã amplexari desyderas: per angustam tibi viam incedendum erit: nec aliter tibi futurus est ad virtutem accessus: nisi per tribulationes creuerit in te religio ac timor dei. Non tamen iccirco deficias animo: aut desperatione concidat cor tuum. Mitissimum enim habemus Dominum: qui nouit facere cum tentatione prouentum, vt possimus sustinere: Sicut enim non semper procellæ, nec semper tranquillitas: & (sicut quidam ait) non semper himbres nubibus hispidos manant in agros: ita non semper vexamur tentationibus: Sed post tribulationem consequitur remissio. Fit hoc dei benignitate atq; clæmentia: ne si continuis vrgeremur incommodis, in desperationem prolaberemur: aut rursus si longiore potiremur remissione, facile segniores ac tardiores efficeremur. Itaq; viriliter age: & confortetur cor tuum: & sustine Dominum. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxiiii. Februarii. MDVI.

Cardinali Alexandrino. XLIII.

h Aud ab revtvideo neq; temere cõsueuerat sanctissimæ memoriæ Pius tertius: sicut renera in omnibus fuit prudentissimus: cum in minoribus constituto ex vrbe sibi demigrandum foret: protectionis suæ in nostro ordine tuæ amplitudini delegare vices suas. Alterum se profecto te, nouerat: qui non solum eruditione & doctrina singulari, verum etiam virtute animi & bonitate præstares. Hoc de te a multis immo fama vulgatissima frequenter audiui: hoc modo a nostris, qui in curia negocia ordinis exequuntur factus sum certior: euidentissimo te argumento ac testimonio comprobasse: in correctione capitulorum ad monasterium Carcerum pertinentium tibi a Pontifice delegata. Seruasti ingenue atq; constanter Dominicum præceptum. Quod iustum est, inqnit, iudicate. Siue ciuis sit ille siue peregrinus: nulla erit distantia personarum: ita paruum audietis vt magnum. Fecisti domine pientissime iuditium iniuriam patientibus: eamq; pro viribus ab oppressis propulsasti: nec permisisti violari ius humanæ societatis. Nullius amicitia & gratia impeditus es: quin monachorum pauperum causam fortunati ac potentis desyderio anteponeres. Respexisti potius ad auxilium calamitosorum, ad salutem innocentium: q̃ ad aduersarii maiorem autoritatem ac nimiam potentiam. Scit enim optime pietas tua. Beatos esse qui custodiunt iuditium: & faciunt iustitiam in omni tempore. Pro hoc tam illustri atq; insigni fidei & sanctitatis tuæ testimonio q̃tas possum tibi gratias ago. Vtinam plurimis huiusmodi columnis fulciretur ac sustentaretur ecclesia. Rediisse nimirum aureum illud quod tantopere expetitur sæcundum: facile existimarẽ. Diu te incolumen tueatur Dñs præsul obseruandissime: cui me seruulum suum atq; oppressi nostri ordinis negocia enixissime commendo. Vale. Ex Fonte bono. Die. x. Maii. MDVI.

Ioanni Cardinali De Medicis. XLIIII.

s Cripserunt ad me sæpius nostri: qui procurandis rebus religionis nr̃æ in vrbe cõmorãtur: q̃to studio & fide eis præsto sit dignatio tua: vbi aliqua se offert difficultas ad expediẽda illis iniũcta negocia. Vt abs te sim

plicitet

pliciter requirerent fauores tuos cum opus fuisset: ambobus hinc abeuntibus aperte mandaui: confisus, non in meis erga te meritis, quæ nulla sunt præter quam obseruantiæ & pietatis: sed in clementia in bonitate in suauitate in miserationibus tuis multis. Familiare siquidem esset tuæ amplitudini: indigentibus atque oppressis singulari caritate opem ferre: & afflicto cuique liberaliter inseruire. Irent magna de tuo patrocinio concæpta fiducia: facturi periculum coram, nō irritā atque inanem fuisse adeo firmā & tanta asseueratione prolatam sponsionem meam. Quamobrem cum plura se accæpisse referant abs te: quam eis proficiscentibus fore prædixerim: immensas tuæ pietati gratias ago. Obstrinxisti me tibi admodum hoc recenti benefitio: totamque tibi in perpetuum deuinxisti congregationem nostram. Cognouit enim & verbo & facto: me in predicanda tuæ dignationis mansuetudine in commendanda eiusdem beneficentia ac liberalitate, assertorem fuisse veritatis. Imples quotidie sapientis consilium dicentis. Rogationem contribulati ne abiicias. Et alibi: Libera, inquit, eum qui iniuriam patitur de manu superbi. Perge itaque vt facis Dñe Colendissime: & æterna in laude versaberis. Vale. Ex Eonte bono. Die. xi Martii. MDVI.

Hieronymo: Priori Camalduli de Verona. XLV.

LOnga tua epistola & callida arte conscripta hoc demum requiris: id extorquere conaris a me: vt spretis veteribus amicitiis indulgeam, nouis: & contra sacrum eloquiū faciam, quo admonemur. Vinum nouum: amicus nouus apud te veterescat. Qua in re quid aliud innuis: immo aperte suades: nisi vt agens cōtra conscientiam ædificem ad geennam? In cōsilium huiusmodi non veniat anima mea: qua nihil possideo pretiosius. Et quidem nouos mihi conciliare amicos semper studui. Quo enim pluribus fulta fuerit ac munita imbecillitas mea: eo firmior steterim, atque inter mundanas varietates tutior. Quomodo autem amicus nouus confidere aliquando in me poterit: quod sim in eo diligendo constantiam seruaturus: si malo exemplo scandalizatus agnouerit me amicos antiquos facile repudiare? Esto errauerint: & aliquid admiserint, propter quod corripi debeant. Et quis est homo: qui non peccet? Si iniquitates obseruauerit Dominus: quis, oro, sustinebit? Hæcine est philosophia euāgelica: hoc christianum dogma: vt qui tenentur inimicos diligere, etiam amicos auersentur? Non ne quotiens protulero orationem dominicam: totiens punctura est cor: Dimitte nobis debita nostra: sicut & nos dimittimus debitoribus nostris? Sic enī aut mendacii arguar: aut precari videbor, ne parcatur mihi. Ego autem vt scias in domino confido & in veritate: quam omnibus semper præposuerim blandimentis: futurum me hac mea constantia apud Colendissimum dominum gratiorē: quod per sanctæ coluerim amicitiæ iura: cum sit pro suo ingenio atque instituto & mitissimus & religiosissimus. Nam vt liberius tecū loquar: malo apud eius amplitudinē, si ita accideret, vel durioris propositi insimulari atque constantiæ: quam venire apud tam syncerum ac veracem præsulem in adulationis ac seductionis suspitionē. Absque vlla simulatione semper ipsum obseruabo & colam: & si malorū atque improborum suggestionibus percutiendum me in vnam maxillā iudicauerit: præbebo ei & alteram: Tantū abest: vt ab eius

fide ac beniuolẽtia vnq̃ separer. Et scio ipsum esse eiusmodi: qui se magis diligi q̃ metui cupiat. Nouit enim scriptum. Quem metuũt: oderunt. Tu si prouectiori parenti credis, hoc meum emulare studiũ: hunc morem serua: ne ad promerendam humanã gratiã aliquid repugnante conscientia moliaris. Alioquin prædico tibi ingenue: q̃ diuinã simul & humanã amiseris gratiã. Vale. Ex Fonte bono. Die. xvii. Aprilis. MDVI.

Alexãdro Priori Sãctæ Mariæ nouellæ. XLVI.

a Bsoluto quẽ misisti Frater Raphael prædicationis munere apud Pratum vetus redit ad te. Redit autem q̃tum audiui ab oppidanis: relicto de se bono nomine: nõ solum quoniam ad ædificationem ecclesiæ dei arguerit obsecrauerit increpauerit secundũ apostolicum præceptũ: verum etiã mysteria legis erudite aperuerit: ac secretorum archana prudenter sapiẽterq; discusserit. Semel ipsum audiui concionantẽ: & tum mihi tum iis qui mecũ erant prælatis & monachis, supra ætatem satisfecit. Si in bonam terram, cecidit, quod seminauit, verbum dei: potuit vel cẽtesimũ fructum percæpisse: adeo vt accæpi cũ scientiæ ac doctrinæ, lumine ẽt igniculos frequenter seueritatis admiscuit. Sin minus quod absit: p ipsum nõ stetit: quin sua prædicatione formaretur christus in cordibus auditorum: nec dederit sanctum canibus: aut miserit margaritas ante porcos. Adolescens quidem est. Sed eam præsetulit morum grauitatẽ: vt eius adolescentiã nemo bonus cõtempserit: cum lacte aluisse paruulos, olere infirmos refouisse, fortiores solido cibo impinguasse dicatur. Habeo tibi gratiam: q̃ eũ ad nos miseris: q̃si nõ plene contẽtus reuertitur, si patiens fuerit duplicatum fœnus reportauerit secum: sicut scriptum est. In omni patientia & doctrina. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxv. Aprilis. MDVI.

Petro Barrotio Episcopo Paduano. XLVII.

e T si nõ habeo quibus tuis rescribam litteris: plurima tamen occurrunt quæ scribã. Verũ ne sim tibi prolixitate nimia grauior: quædam explicabit coram Prior Oppiterginus dignationi tuæ, Quomodo videlicet factũ sit: vt impetrato post Generale capitulũ: nouissime priuilegio fraudati fuerimus: cũ exactum nequaq̃ fuerit intra sex mensium terminum, sicut moris est: idq; ob nostrorum adinuentiones: qui voluerunt præter sobrietatem sapere. Et qua itẽ ratione secundo impetratum cum quibusdam additionibus surreptitium fuerit iudicatũ: q̃ nomine capituli generalis supplicari viderentur, quæ a patribus nõ fuissent in capitulo decreta: immo quæ exparte prohibita in capitulo fuissent, vnanimi diffinitoꝝ sententia: ne priuilegio apponerentur. Quid ẽt sentias de cõpositione, quæ a nobis præter annatæ solutionẽ seorsum requirebatur: an libere & absq; scrupulo componi queat. Deniq; vtrũ probes modum: quo suadebar ad resignandũ Prioratui Eremi in manibus alicuius quem voluissem: & is post modum teneretur eundem mihi Prioratum restituere ad vitam: vnito tamen prius congregationi Prioratu per eum, in cuius manibus cessissem. Hæc imprimis conferenda tecum eidem Priori mandaui. Nam vt de hoc nouissimo aliq̃d inferã: stultũ ꝑfecto existimarẽ & subsanatione dignũ: si cũ ex bñficioꝝ emptione pditio aĩæ atq; interitus acquiritur: & eorũdẽ abdicatione idem cõsecuturi essemus: vt cũ tẽporali iactura, æternũ nobis pararemus incẽdiũ. Vbi futurus sit

fletus

fletus & stridor dentium. Possem fortasse bona & minime repugnante conscientia renũtiare sponte ac libere, nullis interuenientibus pactionibus. Verũ vt hoc faciam diuisus nostri ordinis status impresentiarũ repugnat: ac fidei defectus & inobedientia ambitioni coniũcta: quæ omnia hac præcipue tempe state, etiã in eis qui mihi ex omnibus minime suspecti fuerant luce clarius expertus sum. Si quando id essem facturus: mihi ipsi in primis consulendum arbitrarer: vt deposito administrationis onere ad priuatam me penitus ac tranquillam transferrem vitam: & præstolarer interea quo remotior possem a curis sæculi extremum diem. Vtrum hoc tum meæ tum ordinis saluti profuturum foret: nouit dominus: in cuius manu cum sit cor meum: quocũq; sibi placuerit vertat illud. Libentius hæc tecum coram q̃ per litteras aut internuncium contulissem: nisi imperfecta adhuc quædam Romæ negotia hic me necessario detinerent. Quo enim vicinior vrbi sum: eo celerius confici poterunt. Scripsi enim iterum per hos dies Reuerendissimo Protectori: vt iuxta decretum capituli Generalis denuo priuilegium impetrare contendat: cuius quidẽ capituli decreto, nõ modo (vt par erat) delatum nõ fuit: verũ ẽt in quibusdã obstinatius derogatũ. Orabis Dñm pro pace nostra & salute: quã mundus dare nõ potest. Vale. Ex Fõte bono Die. xxx. Aprilis. MDVI.

Samueli Abbati Classensi. XLVIII.

SI mihi constaret: qui forent ex vobis: qui tã obstinato animo repugnare contendunt decreto capituli: quod cõmuni patrum cõcordia ac nullo eorũ dissentiente præmissa inuocatione sancti spiritus constitutum fuit: non possem me continere, quin ꝓ meo iure acrius eos arguerẽ. Sed quando me latet: qui tanti scandali fuerint autores: expostulãdum tecum censui: vt scires magna & inopinata penitus iniuria fuisse affectam religionẽ nostram. Nunq̃ profecto mihi fore persuasi: vt vnde prodire in ordine lumen consueuit: inde adeo inexpectatæ effusuræ essent tenebræ. Cõtemptui habita sunt capituli Generalis scita: quo qd oro iniquius excogitari potuit? Et vbi quæso fides: vbi religio: vbi iusiurandum? Non ne ab omnibus vobis ratum habitum est decretum illud, tã sancte examinatum, tam mature sancitum? Taceo chirographa tum prælatorũ tum Monachorũ omnium congregationis: biennio ante, cum essem apud vos in sancti Michaelis monasterio, adeo vnanimiter vltroq; cõfecta super consensu eiusdẽ rei: quã paulo ante non nulli ex vobis oppugnare ausi sunt: per quos nimirum nõ stetit, quin dissidia nutrirẽtur in ordine: & schisma ꝑpetuum post migrationem meã cõstituerẽt. Et qua obsecro, venia digna sunt hæc? Quæ potest in istis prætẽdi excusatio: quæ ratio afferri: ad purgandum crimẽ? Sed nolo vehemẽtius cõqueri: q̃q̃ iustissima sit nobis lamẽtãdi ac exprobrãdi ẽt inuehẽdi cã. Parco autẽ: ne quis me aduersum vos quos tanq̃ fratres carissimos diligo iratum, aut malo aliquo animo concitatum putet. Hoc tantum vobis dico: hoc vobis polliceor: conatuq; me pro viribus: vt capituli isthic nouissime celebrati votum impleatur: nec permissurum, vt contra illius decretũ ausu irreligioso quisq̃ insurgat: quo reuera decreto nihil aliud a patribus quemadmodum ipse qui omnibus interfuisti es optimus testis quæsitum est: q̃ vt ad reformandã Camaldulẽsem congregationem, fieret vnum ouile & vnus pastor. Quare horta

mur te in domino: vt omni conatu foueas vnionẽ: dissidia extermines: & quæ ipse met statuisti obserues ne tibi ipsi dissentiẽs merito calumniã subeas: & præter morem tuum bilinguis existimeris: si foret apud te contra apostolicam obseruationem, est & non. Vale. Ex Fonte bono. Die. iii. Maii. MDVI.

Ioanni corsio Ciui Florentino. XLIX.

I Nire mecum amicitiam, quã diu optasti, potuisti pro arbitrio: nulla expectata occasione. Neq; enim auersari quẽpiã moris vmq̃ mei fuit: qui conciliare sibi expetieris beniuolentiã meam: & tu es eiusmodi (q̃tum coniicere mihi ex litteris tuis licuit) cui vltro occurrere, quem studiose complecti oportuit: vtiq; probitatis ac doctrinæ merito. Vt serues in amore cõstantiam non es admonendus. Licet enim conceptam de me falleris opinione: & plus mihi procul dubio q̃ pro meritis tribuis: & superandum me tamen abs te in amore haud quaq̃ putes. Vexari te variis per bieñium langoribus significasti. Opto vt æquo ac patienti animo eos tuleris: virtus siquidem in infirmitate perficitur: & flagellat deus omnẽ filium quem recipit: Nec in merito sane. Quibus enim mundus gaudentibus inq̃ ac iugi corporum incolumitate patientibus inuidendum putat: non eos nimirum saluator noster beatos apellat: Sed qui in tristitia luctuq; versantes infœlices existimantur: his perpetuã repromittit mansionem, vbi vera sunt gaudia. Quo circa viriliter age: & confortetur cor tuum: & sustine dñm. Diligi vero abs te Paulum nostrum, quem mihi sedulo cõmẽdasti, lætus didici: & testimonium tuũ de pia illius ac religiosa conuersatione grato ac iucũdo animo accepi. Is mihi semper carissimus extitit: vtpote q me plurimum dilexit hactenus: idq; magna stabilitate atq; cõstantia. Iccirco nõ possum non grauiter ferre obiecta amico homini crimina: structasq; insidias: quãdo præsertim semp visus sit curam habuisse de bono nomine. Sed non est mirum: si de illo non nulli obloquantur: cũ redimi se a calumniis hominũ, Dauid Sanctissimus & homo secundũ cor dñi enixius deprecetur. Referat se Paulus ad conscientiã recte factorum: & si falso accusatur, gaudeat cum apostolo sui nominis, qui dicebat. Maledicimur & benedicimus: persecutionẽ patimur & sustinemus. Et iterum: Gloria inquit, nostra hæc est: testimonium cõsciẽtiæ nostræ. Quoniã vero maledicta & opprobria fortiter ferre magnæ virtutis est: & plerumq; leuius tolleramus rerum ac fortunarũ q̃ calũniarũ & iniuriarũ iacturã: Solari tu mœrentẽ contendes: afflictumq; erigere: ac diffidentẽ honori suo cõfirmare. Ego vt scias non modo non oppugnator cõseruandæ ipsius dignitatis futurus sum: verũ etiã defensor: q̃diu mihi de eius innocẽtia constiterit: & habere me nequaq̃ oportuerit cõmunis Monasterii salutis rationem. Vale. Ex Fonte bono. Die. xi. Maii. MDVI.

Iacobo Priori Oppitergi. L.

d Iuinasse visus es, ac præuidisse, tempus idoneum: quo hinc discederes: siquidem antea, & postmodum, ad hanc vsq; diem, tantum pluuiarum erupit: vt diluuium crederes: neq; adhuc mouere hinc quiuerit Abbas Fauentinus: & Prior Vincareti: q huc heri cũ tuis litteris, magna obrutus aquarum innundatione, applicuit: superatis magno labore alpibus. Itaq; lætor: q; Fauentiam sereno & minime pluuio celo perueneris. Cæterũ quæ scripsisti, & alia plura, quæ

Prior

Prior ipse retulit, displicuerunt nobis admodum. Compatimur domui illi, in qua renati sumus: ac per multos annos, sub regulari disciplina educati. De fun/cti sunt complures: quorum virtute atq; autoritate, tanq̃ firmissimis columnis facile sustentabatur. Relicti sunt modo non nulli: qui dominari magis nituntur in conuentu illo: q̃ formam fieri gregis. Non de omnibus dico: immo de pau/cis, qui tibi sunt notissimi: quorum gubernatione ac ductu, periclitari familiam audio, & in magno versari discrimine: nisi maturo cõsilio & ratione, celerius p̃ uideatur. Consydera, tu inconstantiam, ac leuitatem, ne dicam perfidiam eorũ q̃ reiecto pudore, & contẽpta religione, ausi sunt sibi metipsis diffidere: & docue runt, iuxta Hieremiæ vaticinium, linguam suam loqui mendaciũ: &, vt inique agerent laborauerunt: Quæ spontanea subscriptione approbauerunt, biennio ante, capitula: eadem, linguis suis dolose agentes, accersito notario, impudẽtissi me reuocauerunt. Ages gratias meo nomine iis: qui perstiterunt in fide. Infide/les vero temeritatis & perfidiæ argues: præsertim capita & autores criminis. Quid tamen propterea sibi agendum existimauerint, nescio. Quãtum enim ad rem, quã cupiunt, attinet: nihil aliud consecuti sunt, nisi dedecus atq; ignominiã infidelitatis suæ: & negotio de quo agitur, ne parum quidẽ obfuerunt. Verum hos cõsilii nimirũ inopes, cum sua obstinatione relinquamus: quibus potius cõ/patiendum duco. Mitto ad te, quod petisti, mãdatum duplex: vt Prioratus tui ne gotia facilius exequaris. Vale. Ex Fonte bono. Die. xvi. Maii. MDVI.

Benincasæ Priori Pratalis. LI.

P Etis & non accipis: quia contra rationem salutis petis: quia cõtra pro fessionem tuam petis: quia nõ in nomine Saluatoris petis. Si id impe traueris a sublimiori potestate: futurus ego sum ab hac prorsus culpa immunis. Causaris paupertatem & malãvalitudinem: & salario alliceris: vtvtriq; rei male nimirum consulas. Nam paupertatẽ professus, quã tantopere laudat Dominus: amore pecuniæ & peregrinari appetis, & periclitari: cum ea multos in discrimẽ vitæ adduxerit: & cumulato labore monachorum præsertim institutis repugnã te, non leuamen ægritudini, sed grauiorem tibi langorem paras. Quamobrem si hanc crudelem tyrãnidem, cupiditatem inq̃ tibi dominari permiseris: cuius seruitutem teneris refugere: cum nihil illa ærumnosius nihil pernitiosius exco/gitari queat: caue ne aliquando dicatur de te. Quis miserebitur incantatori a ser pente percusso? Volens enim ac sciẽs in flamam missurus es manum. Quin po tius tecum reputa beatos prædicari pauperes: & tranquillam tutamq; neminẽ melius vitã ducere: q̃ qui exiguis minimisq; contentus est. Melius namq; est pa/rum cum timore domini: q̃ thesauri magni & insatiabiles. Et vt aliquẽ de poe/tis, quorum oblectaris emulatione ac studio, in medium adducã. Parua, inquit, seges satis est: satis est requiescere lecto: scilicet & solito membra leuare thoro. Et idem alibi. Non opibus mẽtes hominum curæq; leuãtur. Nam Fortuna sua tempora lege gerit. Vale. Ex Fonte bono Die. xix. Maii. MDVI.

Ioanni Cardinali De medicis. LII.

Q Votiens mittere aliquem in vrbem constitui: parua fiducia vt nostra ad votum expedirentur negocia eundem mitterẽ: si absq; meis ad tuã

dignationem litteris proficiſceretur a me. Non eſt tibi noſtri ordinis patroci/nium demandatum. Tanta tamen cura & ſolicitudine illum foues: vt merito te alterum veluti patronum tutorem ac protectorem colat. Quis enim vnq̃ de noſtris vel ſuo vel meo potiſſimum nomine conuenire te voluit cui non confe ſtim patuerint fores? Qui non & benigne admiſſus atq; auditus & contentus admodum ac lætus dimiſſus abs te ſit? Hoc de tua amplitudine omnes prædi/cant: hoc cõmuni conſenſu fatentur vniuerſi: nihil te antiquius ducere: q̃ iuxta euangelicam ſanctionem omni petenti te tribue. Hanc tibi apud omnes ſingu/larem gloriam comparaſti: non fortunæ ſed virtute benefitio: & eius a quo om ne datum optimum miſeratione. Verum ne te multis morer: veniẽtem Priorẽ Scandalonis in vrbem, vt complura vno tempore negocia ordinis expediat: tuæ pietati cõmendo. Plurimum in tuo tum conſilio tum fauore confidens: vt vtrumq; promereatur apud te, oro & obſecro: quando preſertim obſeruantiſſi/mus eſt ac ſtudioſiſſimus dignationis tuæ: & mandata mea abſoluturus, modo Romam venit. Vale. Florentiæ. Die. x. Iulii. MDVI.

Ioanni Cardinali De medicis. LIII.

P Er quingẽtos & eo amplius annos a religioſiſſimis patribus habitata Camaldulenſis Eremus: hei vereor Dñe Pientiſſime: ne diebus noſtris factione malignantiũ ſit penitus deſtituenda. Olim dum ſæuiret in chriſtianos tyrannica perſecutio, effugium eſſe conſueuerat ſolitudo fidei cultotibus: qui morabantur in montibus & in ſpeluncis & in cauernis terræ. Nunc ea minus tutum Eremitis habitaculũm præbet: vt ex ſolitudine in oppida confugien/dum ſit. Audiat dignatio tua: cur iſta præmiſerim: quam non dubito moleſte la turam tam immane facinus tam nefarium ſcelus. Sextusdecimus hic eſt dies: quo cũ ad matutinã ſynaxin Eremitæ noſtri cõſurgerent: egredientem Maiorẽ Eremi cellulæ hoſtiũ, ac in limine adhuc conſiſtentẽ, adorti repente ſunt tres ru ſtico habitu induti obuolutiq; facies. Ac primum rapto de Maioris manu lumi ne atq; extincto: ipſum in cellulam compulerunt. Ibi mox panno ori obducto, vultuq; contecto, ne forte in clamorem erumperet: ad terram ſubito vi proſter nitur: & genibus vnius ex illis ſacrilegis corpori impræſſis, ne ſe facile poſſet excutere: Fuſtibus immaniter ceditur: & adeo crudeliter ĩ inermẽ & nihil tale ex pectantem debacchantur: vt debilitatum membris omnibus atq; cõtritum pe ne ſemínecẽ in pauimento dereliquerint. Itaq; de fatigatione magis q̃ miſeri/cordia cedere cum deſtitiſſent: arrepta fuga ſe ſe inde Carnifices proripuerunt. Vulgato tam turpi ſcelere quod ob ſui immanitatem minime duximus obtegẽ dum: Demandatum eſt Octoviris negocium ab excelſo Dominio. Quid ſint fa ctuři: neſcimus. Rei tamen ſeriem omnem vnus ex conſciis & autoribus crimi nis, vltro mihi patefecit. Hæc tuæ Amplitudini ſignificanda ideo cenſui: vt agnoſcens q̃ta nobis vndiq; pericula immineant: pro tua pietate conſurgas mi hi aduerſus malignãtes: qui cellam Eremi ab auo tuo exædificatam adeo impu denti auſu contaminauerunt. Interea afflictus & contuſus accerrime Maior Ere mi adhuc lectulo iacet: nec ſe in latus vertere niſi adiutus poteſt. Mihi quoq; ac meis intentatas audio minas: vt futura mihi neq̃q̃ ſit tuta alpium cõmoratio:

niſi

nisi in facinorosos & impuros homines animaduerterit Dn̄s. Magnum enim pietatis genus existimo: in huiusmodi re esse crudelem. Sicut scriptum scimus. Etenim, inquit, non sinere peccatoribus ex sententia agere: sed statim vltionem adhibere magni beneficii est inditium. Vale. Florentiæ. Die. xi. Augusti. MDVI.

Gabrielli Monacho Angelorum. LIIII.

P Ostea q̄ a me profectus es: nihil scripsisti ad me. Appropinquante vero termino sicut cōuenerat inter nos: quo huc te esses recepturus: admonendum te duximus: vt præsto sis ad præstitutam diem. Itaq; cura vt te isthinc extrices: & tandem aliquādo ad ordinem ordinatius victurus redi. Accepisti talentum: vt fideliter eroges: si intrare volueris in gaudiū dn̄i tui. Alioquin pro defosso in terram redditurus eris rationem. Quid tibi oro conferre sæcularium conuictus potest? None maiora tibi allatura est oblectamenta & remissiones & voluptatē consuetudo monachorum pie ac religiose viuere contendentium? Esto ars est artium regimen animarum: sed econtrario tibi succurrat: q̄ qui bene administrauerit, gradum bonū acquiret. Deniq; sine labore premium ne expectes: Venies igitur intrepidus: & in dn̄o confidens. Vale. Florentiæ. Die. xxii. Augusti. MDVI.

Benincasæ Priori Pratalis. LV.

N On desunt iuditia hominum varie sentientium de proximi aduersis atq; incommodis: cum vnius tantum iuditium, qui falli nunq̄ potest, timendum sit. Siue autem eorum qui patiūtur culpa ita accidat: cum non sit homo qui nō peccet: siue secretiore aliqua dei ordinatione qui quos amat corrigit & castigat: attendendum est semper Dominicum præceptum. Nolite, inquit, iudicare: & nō iudicabimini. Et Paulus. Tu quis es: qui alienum seruū iudicas? suo domino stat: aut cadit. Videris de homine per hos dies in iuriam passo, ac verberibus affecto: nō penitus bene sentire. Quasi vero ignores: q̄ sancti viri, quibus dignus non erat mundus, tentati sunt: secti sunt: in occisione gladii mortui sunt. Hos igitur Deus quos diligit probatq;, recognoscit atq; exercet. Et cum sit calamitas virtutis occasio: præbet materiam seruis suis: qua illorum constātia dignoscatur: datq; pro arbitrio cuicunq; voluerit facultatem exhibendæ virtutis. Neq; enim militem strenuum nosse poteris nisi in acie: neq; peritum ac nauigandi gnarum gubernatorem nisi in tempestate. In mundo, inquit, pressuram habebitis. Tantū itaq; abest: vt testimonium sit male cōscientiæ, aduersa fortuna: vt videas plerumq; optimum quēq; persecutionem pati: & continua incōmodorū serie diuexari: Improbos vero ac deum minus timentes his, quæ vulgus bona existimat diuitiis affluere: atq; integris corporibus ingredi. Quem enim pater diligit filium: assiduat illi flagella. Itaq; in iudicando hunc aut illum elige semper partem tutiorem. Vale. Florentiæ. Die. xiii. septembris. MDVI.

Marco Priori vincareti. LVI.

N Ihil me adeo in spem adducit: recuperaturum tandē per dei gratiam Priorem oppitergii bonam valitudinem: euasurumq; tertianæ duplicis periculum: quamq; apud vos est. Neq; enim vereor: quin nihil ei defuturum sit, quod ad percurandam infirmitatē pertinere cognoueritis. Assueti estis huic pio operi: atq; in eo exercitati: vt videre vos mihi videar solicite adesse iacētis

ac necessaria illi per horas singulas fomenta adhibere:& torpētem aevi morbi pressum continuis ad hortationibus & solatiis excitare. Huc accedit medici peritia atqȝ solertia fidesqȝ: quem arbitror omnem exhibere diligentiā & studium in curando Priore. Itaqȝ si post haustum medicamentum, post minutionē sanguinis, laxata est vis morbi: longeqȝ minore ac tenuiore tum rigoris tū feruoris vehementia corripitur: q̄ antea consueuerat: Benedictus Deus: Est enim quod maxime cupio: Hortaberis eum verbis meis: vt quo leuius se habuerit in dies: eo studiosius caueat sibi, ne per incuriam, quod absit, iterum ingrauescat lāgor. Est enim recidiua peior radice. Cōmendet se in primis coelesti medico: qui mortificat & viuificat: deducit ad inferos & reducit: cui cum ei libitum fuerit licet dicere. Surge: & ambula. Vale. Florentiae. Die. xvi. Septembris. MDVI.

Eusebio Priolo Monacho Sancti Michaelis Murani. LVII.

q Vestus es per epistolam mecum de obitu carissimi condiscipuli & fratris tui Mauri: dolens ac moerēs, sublatum tibi singulare fuisse solatiū, & religioni ac coenobio isti haud exiguum ornamentum. Sed non miror tristitiam occupasse cor tuum ablato praeter aetatis rationem abs te iuniore fratre tā bonae indolis, tam eminētis litteraturae, & quod praestabilius est tam religiosae ac moderatae vitae. Diu enī cū illo in eisdē studiis cōuersatus: nō potes nō affici ipsius desyderio. Humani sunt isti & carnales affectus: non posse in carorum funere lachrymas cohibere: Et tanq̄ natura adhoc luctus offitium prouocemur: etiam scriptura idipsum sacra nos admonet. Fili, inquit, super mortuum produc lachrymas: & quasi dira passus incipe lamentari. Verum quoniā in omni re seruandus est modus: adiecit praefixum terminum: vt faciamus luctum vno die vel duobus. I, ergo & tu: & tam sacro admonitus testimonio absterge post illud biduum lachrymas ab oculis tuis. Excitare fratrem ab inferis plorando non poteris: & si tibi hoc liceret: reuocādus nequaq̄ in lucem istam ac vitam foret: qui habitare nunc creditur lucem inaccessibilem: & transisse ad meliorem ac beatiorem vitam. Si doles qp iunior decesserit: cogita illum diu vixisse: qui sobrie iuste pieqȝ vixerit: qui adolescentiam suam eleganter ac moderate traduxerit. Exiguum aeui peregisse is solus putandus est: qui vel centenarius, turpiter vitam duxit. Huic rapidissime dati sibi temporis spatia longissima decurrerunt. Breuis eius vita esse non potuit: qui bene ea vsus est. Vale. Florentiae. Die. xxvi. Septembris. MDVI.

Benincase Priori Pratalis. LVIII.

c Ommune est humanae infirmitatis malum iudicare: aduersa huius mūdi quēlibet pati, sua culpa & merito: cum econtrario scriptum sit de Paulo qui inter caetera, etiam in falsis fratribus pericula fuerat expertus: Ego illi ostendam: q̄ta oporteat eum pro nomine meo pati. Idem quoqȝ ipse testatur dicens. Omnes qui pie volunt viuere in christo iesu persecutionem patiuntur. Addncis tu in medium furū & homicidarum exempla: quasi vero aeque de iis q pro manifesto & confesso crimine puniuntur iudicandū sit: ac de iis qui malignitate falsorum fratrum iniurias tollerant. Esto omnis homo mendax. Quis hoc nesciat? Nunquid q̄tulacūqȝ culpa suspendio aut capite mulctatur? Nullius enim tam robustum ac solidum corpus est: quod non aliquando febricula vexe

tur:

tur:& in quo eruptiones pustularum & vlcuscula non appareant. Sic etiam de animo est sentiendũ. Quãtuncunq; studeas pie ac iuste viuere atq; ad perfectionem niti:auditurus continuo es. Nemo mundus a sorde:& qui ex decem milibus non sit vel vni talento obnoxius. Si enim dixerimus: quoniam peccatum nõ habemus:ipsi nos seducimus:& veritas in nobis nõ est. Iniquũ ergo est iuditium:carcinomata, quæ nullis medicamentis sanari possunt, pustulis æquare: Et culpæ tribuere huius mũdi vexationes:quæ probationi possunt asscribi. Tẽtat, inquit, vos Deus:si diligitis eum. Verum de his hactenus. Superare paulo post alpes constitui:non tam accersitus a transalpinis nostris magna instantia, vt rebus eorum consulam: q̃ vt expediam vnionis negocium: quod vt spero facile absoluetur. Dum hæc scribo: superuenit nuncius absolutionis nostræ a censuris, & totius congregationis: Qui nobis extitit supramodum gratus. Cõfido enim in domino:q; post nubilum restituet serenum nobis ac lucidum cælum:& post varias agitationes requiem & securitatẽ mœrentibus dabit. Nam vt cum poetarũ studioso, de Poetis aliquid referam: O melibee, inquit, Deus nobis hæc ocia fecit. Ipsi itaq; agendæ sunt gratiæ: vtpote ocii & quiętis autori Vale. Florentiæ. Die. ii. Octobris. MDVI.

Alexandro Monacho Angelorum Floreñ. LVIIII.

r Estitutum fuisse te studiis ac a rusticatione ad vrbanã cõmorationem rediisse:plurimum gaudeo tui gratia. Nunc Mariæ nunc marthæ offitio fungeris:vt pareas Maiorum imperio:& vtriq; muneri te sufficienter probeq; accõmodas. Sic profecto agendum est obedientiam professo & ingenium bonum sortito. Verum merito lætatus es ob nostram a censuris liberationem. Fuimus enim diuturnius implicati, q̃ pro meritis:& ingenti re vera per tres & eo amplius menses tristitia oppleti, ac tenebris inuoluti. Tandem ortus est nobis sol iustitiæ:mihiq; imprimis post longã expectationẽ aurora surrexit aurea: sed non sine auro. Ad quinquaginta siquidem aureos nũmos effudi: ne diutius ab altaris offitio & oblationibus hostiarum ꝓhiberer. Gauisi tamẽ sumus oẽs ꝓ composita tam dispendiosa ac periculis plena lite monasterii Carcerũ. Omnia tempus habent:& pugnantibus pro defensione religionis suæ vel sera debetur victoria: Quæ vtinam ad animarum salutem sicut ad ordinis decus profutura sit: vt multiplicatis corporis congregationis membris, augeantur regularis obseruationis studia:crescamusq; omnes in templum sanctum in domino inhabitaculum dei in spiritu sancto. Conuenisse vos numerosius Camaldulum ad concelebrãdum nostrum sancti Saluatoris Festum diem admodum probaui. Nam præterq̃ quod bonum fuerit ac iucundum coiisse fratres in vnum: quo maiorẽ exhibuistis honorem ac reuerentiam Saluatori, eo abundantiorem illius promerueritis gratiam. Est enim nomen super omne nomen: præter quod non poterimus salui fieri. Saluos, inquit, fac nos Domine Deus noster: & congrega nos de nationibus. Quomodo enim salutem consequi poterimus: si obstinato animo defecerimus a vexillo Saluatoris? Intelligis quæ dico: dedit enim tibi dominus intellectum. Si satis Prior in excipiendis vobis offitio suo fecit: impleuit etiam votũ meum:& gratum habeo. Fulmine ictas per hos dies moniales

quasdam florentiae:& vos per duas noctes fuisse terremotibus perterritos: non sine horrore legens didici. Subiit continuo psalmigraphi testimonium. Quo ibo a spiritu tuo:& quo a facie tua fugiam? Monet nos per aduersa haec Deus:& excitat socordiam nostram: vt redeamus praeuaricatores ad cor. Sic enim faciētes: ac carismata meliora emulantes nō timebimus a timore nocturno, neq; a sagitta volante in die Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xxiii. Nouē. MDVI.

Baldasari Cardutio Aduocato. LX.

f Uisse tibi semper curae honorem meum: tum alias frequenter tum modo ex nouissimis tuis litteris luce clarius animaduerti. Nec miror: cū te mihi fidelissimum semper amicum exhibueris:& prosecutus me fueris caritate nō ficta. Non permittis: vt excidisse tibi videatur illud sacri eloquii testimonium. Omni tempore diligit: qui amicus est. Tuae isti fidei tam singulari scio me vera q̄tū debeā: q̄ obnoxius sim. Et quā tibi referre modo gratiā nō possum: eā tibi ne dubita perpetuo sum habiturus. Legi non semel exemplum litterarum infidelis filii quod misisti:& percepi abunde conatus perfidiae illius. Succurrit mihi cōtinuo: quid de huiusmodi obtrectatoribus fictisq; amicis suis fateatur Hieronymus. Deosculabantur, inquit, mihi quidam manus:& ore vipereo detrahebant. Si vidisses q̄ crebris iste genuflexionibus se mihi submiserit: quot me extulerit laudibus in quotidiano congressu: q̄ demum gnatonice blanditus fuerit mihi: longe profecto amplius odisses labia iniqua & linguam dolosam. De infidelitate vero istorum, inter quos modo versor: nihil est, quod formides. Licet enim adhuc in vnienda religione concordes penitus nō sint mecum: eos tamē eiusmodi nequaq̄ suspiceris: qui latenter mihi & longe minus pro palam insidias struerent:& aduersum me machinarentur dolos. Non sunt isti huius vafri & cōtumeliosi hominis similes: qui facile diuina iura & humana peruertāt. Oderunt potius improbos & fraudulentos, ac duplices animo,& ad inferendam iniuriam instructos:& qui aliud simulant, aliud agunt. Huiusmodi fallacium versutorum ac veteratorum genus hic noster nedum emulatur: sed inter eos primatum tenet. Cōsulis tu: vt in eum animaduertam: quādo praesertim alia olim ediderit suae perfidiae in ordinē argumenta. Non male sane consulis. Magnum est enim caritatis inditium: corrigere delinquentes. Qui parcit virgae odit filiū suum. Quoniā vero periculosum est proprias vlcisci iniurias: ne irato animo nō iustitiae zelo ac studio insurrexisse aduersus criminosum iudicer: obseruabo tempus quo paterno affectu rebellionis ipsum arguam: si forte confusus audiat & quiescat: neq; in optime de se meritum parentem amplius debacchetur. Si potuerit hoc pacto ab insania reuocari: lucratus ero filium meum. Sin vero nec mea lenitate superatus pia nostra reiecturus est monita:& effrenatus ac demēs lingua dolosa persequi innocētes cōtumaciter perrexerit: tūc vsurus sum tandē ferro abscissionis:& si opus fuerit morbidā atq; infectā ouem ēt de cōmunitate reliqui gregis exterminabo. Vale & negocia nostra solita fide diligētiaq; curabis. Ex Monasterio Sancti Michaelis Murani. Die. xiiii. Ianuarii. MDVII.

Bartholomaeo Priori Angelorum. LXI.

m Igrauit ad superos decima huius mēsis die Paduanus Antistes: homo vnanimis

vnanimis,hō secundū cor meū.Migrauit aūt ea de se relicta existimatione,qua ēt vixe rat.Angit me vehemēter obitus tanti viri:nō qm̄ obdormiuerit in dn̄o:& praesertim vitā,aerumnis & calamitatibus plenā cū beata illa atq; coelesti cōmutauerit vita: ve℞ qm̄ iucūdissima eius cōsuetudine grauissimisq; colloquiis priuatus sim. Fuit nimirum Pastor bonus:& q pdesse magis semp cōtēdit gregi suo q̄ praeesse.Audio siquidē Paduanū populū,atq; imprimis paupes & egestate oppssos, quos diligētissime fouit,paternaq; miseratione cōtinuis elemosinis substētauit:haud siccis oculis psecutos fuisse epi sui funus.Tātae reuera ītegritatis extitit:vt difficilē successoribus,qcūq; illi sint futuri,sui aemulationē reliquerit:& ne dū supiorē aliquē,sed ne parē qdem habiturus siti Orari iubebis pro defuncti aīa:& p illa hostias offerri in odorē suauitatis Dn̄o:qū n mirū omniū semp fuerit religioso℞ amator & cultor.Ve℞ de hoc alias plenius.Recēti nāq; cōsternatus moerore,loq diu nō possum.Amisi eni patrē pietate insignē,amicū fidelissimū:dimidiū vtiq; aīae meae.Significatū est mihi pauloañ:nō posse adhuc cōtineri Abbatē ab accessu ad monasteriū.Si ita se res habet:admonebis illū iure tuo:admonebis & moniales:vt īminens grande aliqd scandalū deuitēt.Alioquin non mihi īputauerint:siquid passuri sint aduersi.Vale cū familia omni.Ex Monasterio Sācti Michaelis Murani.Die.xv.Ianuarii.MDVII.

Petro Pedemōtano Eremitae.LXII:

E obitu Angeli cōuersi heri primū certiores facti sumus:idq; nō alicuius vestrū lr̄is quod sane mirati sumus:sed relatiōe Matthaei Monachi. Doluimus senioris & pfecti hoīs decessu:nō qa ad meliora trāsierit:sed q pbū & modestū cōuersum amisimus.Nota erat oibus pbatissima eius fides,aliaeq; virtutes:quae ad mo℞ māsuetudinē ac religionē ptinebāt.Qua vero cura & ītegritate redditus Eremi ac Fōtis boni,& quaestor & dispēsator administrauerit:neminē latet:vt non paruā nimi℞ eius amissione iacturā fecerimus.Reddat ei Dn̄s mercedē labo℞,quos pro domibus nr̄is rādiu ptulit:qū ego nullū exptus sim:q pro cōseruādis bonis Eremi fuerit solicitus atq; anxius magis:cum aeq; exigua & minima quaeq;,ac magna curauerit:nihilq; duxerit contēnēdū,quod in vtilitatē domesticā cederet.Quin potius allatū secū ad Eremū ex domo sua peculiū,exiguū licet ac pusillū,adeo sua idustria auxit:vt praediū moriturus,tritico & vino,aliisq; exuberans rebus,reliquerit ī vsus familiae atq; cōfratrū suorū:quos semper amplius q̄ ppinquos carne sibi cōiunctissimos dilexit.Retribuat ei p nobis misericors & miserator Dn̄s:& opa manuū eius ne dspiciat.Caete℞ xii.huius mēsis die decessit hic Petrus Monachus senior:q prius ī Eremo,postea p cōplures ānos Taurisii vitā duxit:monialiū nr̄arū nō tā capellanus & custos,q̄ reuera ac curatissimus reformator.Pro illius migratiōe orari iubebis.Verū nihilominus idipm fieri mādabis meo noīe Eremitis oibus pro foelici obitu inocētissimi atq; Sācitissimi Epi nr̄i Paduani:q Decima huius mēsis die,sicut mihi iustū est de tāto viro sentire,ad aethereas trāslatus ē sedes.Fuit qdē singularis ītegritatis Antistes:& cui nescio an facile parē vita & doctrīa iuenias. Vale Ex Sctō Mic.Mu.die.xviii.Ianua.MDVII.

Mariano Cuccino Procuratori.LXIII.

Olari me pgis sup obitu Patauini Epi:optimi reuera & Sctissimi Antistitis, ac mei admodū amātissimi.Feci ego luctū vnici amici migratione vno die vel duobus:cuius mihi memoria,dū memor ipse mei fuero,nūq̄ excidet.Q ñ.n.obliuisci illius potero:quē semp alte℞ me arbitratus sū?Dulcissima tāti viri tā fidelis necessarii a pu pr̄is mihi sēp futura ē recordatio:quē sēp ī ābiguis cōsului:q me fluctuātē ad...

sis,grauissimis frequẽter adhortatiõibus cõfirmauit,cõsternatũ ac iacẽtẽ erexit:fatiga/tũ ac pẽssũ multiplicibus Gñalatus curis sua benignitate recreauit:q denique pietate re/ligiõe,clemẽtia liberalitate & elemosinarũ largitiõe parẽ suo tpe nõ hũit.Hæc ipõ de functo (cũ vera sit laus,quæ i fine canit̃ & post cõsumationẽ) oẽs vno cõsensu de eo pdicãt:sũmisq́ illũ laudibus i cœlũ ferũt:imo ad æthereas sedes trãslatũ,venerant̃ & colũt.Quãta vero fuerit doctrĩa pditus:qs ignorat?Fuit.n.dĩni humaniq́ iuris pitissi mus:artibus quoq́ pegrĩs apprime ibutus.Cæterũ sacrarũ lrãrũ ita studiosus extitit:vt i eo eruditiõis gñe,nemini fuerit secũdus.Sed de tãti viri virtutibus,alias fortasse la/tius.Scripsi ad quæstorẽ nr̃m:vt curet mittere ad te quã petisti pecuniã.Et spo illũ q̃/to citius cõflare ipam potuerit,mãdata nr̃a ĩpletũrũ.Vale.Ex Sãcto Michaele Murani.

Die.iii.Februarii.MDVII. Gabrieli Priori Camalduli Floreñ.LXIIII.

q Vas ad me dedisti nona&.xx.pteriti mẽsis die:hodie vespi mihi primũ reddi tæ sũt.Heri quoq́ p famulũ nr̃m alteras tuas cũ munusculo accæpi.Vẽturus Florẽtiã haud ita multo post:paucis mõ tecũ agã.Vtar ãt tecũ ea libertate:q̃ & ex offõ, & ex pr̃no affectu dbeo.Cõmẽdasti tu mihi,plixioribus lr̃is Cassinẽsẽ monachũ:& ecõ trario,puocas me exẽplo tuo:vt auertã faciẽ meã ab eo.Desyderare.n.me cõpellis cõ/stãtiã tuã,& maiorẽ q̃ hactenus oñderis,erga Camaldulẽsẽ ordinẽ obediẽtiã & carita tẽ.Dĩsus es:& cõstare adhuc tibi ipsi nõ potes.Adhuc ãnũ i Prioratu isto mime exegi/sti:& distractus aio,nũc Buldronẽ,nũc AngLariũ,nũc Populanũ trãsferri reqris. Non sũt ista argumẽta:quæ mihi spõdeãt,secus factũrũ tãtope mihi abs te cõmẽdatũ.Opi/nabar,abiecisse te penitus Populani curã:vt i cõgregatiõe,& multorũ cætu,iã sexage/narius viueres tutiuss.Es corpe Florẽtiæ,aĩo i alvieno sũdoerlaris.Cõfer Camaldulũ cũ Populano:& videbis,q̃tũ & dignitate,& situ,& amænitatæ.Cœnobiũ istud nobile, ab ouili illo,& caprarũ distet hĩtaculo.Si hoc minime aduertis:cæcus,psecto es:& pal pas i meridie.Vnire ego cõtẽdo mõasteria ordĩs:vt cũ adiutus a fr̃ibus fuero, & me/rito & nũero reformẽt̃.Et tu a me honoratus i ordie,extra ordinẽ laborare mauis,& cũ igẽti salutis tuæ piculo aliena onera i Angariã portare festĩas.Abiice,oro,tãdẽ abs te supfluã istã curã.Amplectere,quã semel atq́ iterũ vouisti Deo,beatã paupratẽ.Imita re caput tuũ:q nõ hẽbat,vbi reclinaret caput.Nihil peius:q̃ cupiditate seduci eũ:q re/lictis oĩbus secutus ẽ xp̃m.Deniq́,si me audieris:nõ erit i te Deus recẽs:neq́ adorabis Deũ alienũ.An ñ alienus Deus,auaritia:idolorũ seruitus?Hoc si excusseris a collo tuo iugũ:si abstuleris de medio tui cathenã:btũs es,& bñ tibi erit.A me quoq́ pr̃na dilige tis beniuolẽtia:& q̃ti te faciã,palã oĩbus facturus sũ.Vale cũ familia oĩ.Ex Fõte bono.

Die.xii.Aprilis.MDVII. Francisco Pepio Doctori Florentino.LXV.

q Vãto sẽp studio cõtẽderĩ monialiũ nr̃arũ de Buldrone & i primis Abbatissæ ipsius honori cõsulere:sũt ipsæ reuera testes optiæ.Feci ãt id q̃libẽtissime:tũ qa erga ãcillas xp̃i meo,ad qd tenebar,sũctus sũ mũere:tũ vero q́ mihi semp obediẽ tes fuerẽt:& mãdata nr̃a haud repugnãter admiserẽt.Conatus sũ,pvitibus i ãnuis visita tiõibus meis cõseruare illas i timore Dñi:hortatus pr̃no affectu vt i hũilitate,pficerẽt: q̃ pcipue virtute i cœlũ ascẽdit̃.Quid mõ acciderit:vt reiecto capellano aliũ reqrãt: me penitus latet.Verũ ex quo p tuã Magnitudinẽ significatũ ẽ mihi:imunes eẽ a culpa moniales & pẽserti matrẽ monasterii: veniã (vt suades) & visitabo demore cœnobiũ, hiturus sp rõnẽ bonæ existimatõis & nois eiusdẽ cõuẽtus:quẽ peculiari,psequor pieta te.Abbatissa vero tecũ,ppĩqtate cõiũcta:erit mihi sp& suo merito& tuæ dignatõis gra tia cõmẽdata.

tia cõmendata. Cara mihi vna cum sacro illo virginum cœtu hactenus extitit. Vt post hac itidem sint carissimæ, perpetuæ obedientiæ atq; humilitatis studio merebuntur. Quod te potissimum interprete ac mecum cooperante facile fore confido. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxi. Aprilis. MDVII.

Diffinitoribus Capituli Congregationis. LXVI.

Profecturus Florentiam in crastinum: cũ mihi nequaq̃ licuerit interesse vt petistis capitulo vestro, apud Classem celebrando: has ad vos litteras mei vicarias do. Quas etiam iccirco per Priorem Fileti censui transmittẽdas: vt quod in litteris minus aperte breuitatis studio expræssum fuerit: ipse coram minutius ac particularius exponat: cui exhibebitis tanq̃ mihi metipsi indubitatam fidem. Primum quidem cogitanti mihi q̃tum oneris incumbat iis: qui rebus gubernandis præsunt: id succurrit præ cæteris: vt cognito per visitatorũ relationem totius cõgregationis istius statu: sit vobis curæ, quos præficiatis monasteriis: & non sit apud vos personaꝝ accæptio. Noti sunt vobis singulorum mores: nota studia zelus religio fides ac timor dei. Quibus plus donauerit dominus: ab iis vicissim plus exigatur: & quo quisq; validiores habuerit humeros, eo plus oneris illi imponatur. Nec tantum aduertendum duco quos ad principalem monasterioꝝ administrationẽ elegeritis: verum æque consyderare vos oportet, ac maturo cõsilio decernere: quos in cœnobiis præsertim ditioribus atq; locupletioribus constituatis quæstores: ne forte (qd expertus loquor) nimiũ cõfidentes decipiamini in reddẽda ratione: neq; ita eis habenas laxetis: vt insolescant per licentiam: & in superfluos sumptus substantias congregationis dissipantes effusius transcurrãt. Esum carniũ q̃topere improbauerim semper: immo q̃ accurate & regula sanctissimi patris nostri, & statuta ordinis, & canones ꝓhibuerint: nemo vestrum ignorat. Videtis ipsi met: non modo huiusmodi cibum nonprodesse corporibus: verum etiam longe plures infirmari, qui eo vescuntur. Credo ego id propterea accidere: quoniam abutentes permissione regulæ, prætextu crassioris ac insalubrioris cœli, nõ tã deuitamus hac præuaricatione malas valitudines: veꝝ ẽt tali immoderantia vel procul eas euocamus atq; accersimus. Mihi nimiꝝ si sic viuere contingeret: nõ modo me rediisse ad sæculum putarem: verum scripturæ sacræ admodum terrerer testimonio. Adhuc, inquit, escæ eorum erant in ore ipsorum: & ira dei ascendit super eos. Quamobrem hortor vos omnes in domino: vbi per annos aliquot ollæ egypti ebullire permissæ sunt: illæ tantummodo infirmis & nõ bene valentibus inseruiant. Veꝝ de hoc satis. Horarũ canonicarũ celebratio apud abbatiã istam mihi nõ placet. Neq; enim ꝓbo, vt nocturna synaxis immaturo præuenta offitio, statim post completorium persoluatur: & laudes matutinæ, orto iam sole, cum hora prima pariter coniungantur. Noui isti ritus, nouæ cerimoniæ, quibus autoribus fuerint introductæ: me penitus latet. Habitare nõ possumus, si cuiq; pro arbitrio viuere permissum fuerit vnius moris in domo: & consequenter priuandi sumus bonitate illa prophetica & iucunditate: si nõ habitauerint fratres in vnum. Vnionem optamus: vnionem quærimus. Verum non aliter ampliari dilatari confirmariq; poterit: nisi idem dixerimus idem fecerimus oẽs: & nõ fuerint in nobis

schismata. Hæc igitur omnia consyderantes fratres mei: si vt summatim repe-
tem, dignos constitueritis domorum vestrarum immo dominicarum dispensatores: si ciborum vetitorum intẽperantiæ, quæ Adã de Paradiso eiecit, & mẽsæ epulis onustæ vbi opus fuerit moderate cõsulueritis: si cerimoniarum varietatẽ ad vniformẽ obseruationẽ reducere curaueritis: & caritas fraternitatis mãserit apud vos: si denĩ q̃ oĩa errorum abruperitis vincula: dilatabit Dñs terminos vestros: & multiplicabit incremẽta frugũ iustitiæ vestræ. Centuplũ enim accipietis: & vitã æternã possidebitis. Quod vt fiat: pro meo in vos paterno affectu & hortor & moneo. Valete. Ex Fõte bono. Die. xxvi. Aprilis. MDVII. Petro de Porticu. Mona. LXVII.

c Vrialis effectus es: eo (vt arbitror) cõsilio: ac spe: vt trãquilliorẽ Romæ q̃ florẽtiæ vitã ducas: quod vereor: ne facile assecuturus sis. Distare enĩ primo cœlũ istud abhoc nõ ignoras. Morum diuersitatẽ haud iucundã tibi fore existimo: Magnorum si tibi amicitiã conciliaueris: grauiorem illam hoc tẽpore q̃ vtiliorem aut gratiorẽ senties: Libertatis studiosus ac subiectionis pro tuo ingenio impatiens: quomodo diuturniorẽ seruitutẽ passurus sis nõ video. Tuũ erit nihilominus ad euitãdã leuitatis notã firmare aliq̃diu gressus tuos: nec te facile inde proripere, vbi in luce & conspectu curiæ versaris. Cæterum quã a me petis licentiã manẽdi extra ordinẽ: superfluo petis. Romæ es: vbi a colẽdissimo protectore a summo Põtifice, poterit tecũ dispẽsari: si honestã iudicauerint petitionem tuã. Nõ est super hoc, cur me graues: & vtriusq; nostrũ consciẽtiæ scrupulũ iniicias. Legi ego nõ semel apud Bernardũ De cõsyderatione ad Eugeniũ: q̃ curia facilius bonos admittere q̃ facere cõsueuerit. Et probare ipse nequeo: vt claustralis, curialis efficiatur: nisi euidenti periculo professionis suæ: Huc accædit: q̃ labores isthic ingentes atq; assiduos subiturus es: cum tibi ediuerso & lucri exiguitas & incerta mercedis proposita sit spes. Si me audieris, qui te prosequor paterno affectu & pietate: iactabis cogitatum tuũ in dño: & ipse te enutriet. Alioqnin propheticum illud time. Maledictus homo: qui cõfidit in homine: & ponit carnem brachium suum: & adeo recedit cor eius: Vale Florentiæ. Die. x. Maii. MDVII. Petro de Porticu Monacho. LXVIII.

i N stas apud me opportune ĩportune: vt sim liberalis in te: vt impleã votum tuum. Et non succurrit tibi apostolicum testimonium. Petitis & nõ accipitis: eo q̃ male petatis. Et illud quoq; Esaiæ vaticiniũ. Vhæ q̃ dicitis bonum malum: & malum bonum. Existimas tu futuram tibi salubrem vrbanã istam cõmorationem ac libertate viuendi gaudentem: idq; mihi conaris persuadere ac si nunq̃ Romæ fuissem: ac si nunq̃ opusculum Pii secundi de miseriis ac seruitute curialium perlegissem. Caue ne seducaris falsa opinione: & tandem experiaris te ipsa atq; vtinam non tuo incommodo: vter nostrum rectius senserit. Adduci ego non possum vt credam: maiore te religione inter curiales q̃ inter claustrales esse victurum. Habitabas commode in angelorum cœnobio in ordinis gremio: commẽdabaris ab omnibus, q̃ elegisses vel abiectus esse in domo dei tui: magis q̃ viuere in tabernaculis peccatorũ. Et cito pœnituit te sanioris consilii. E portu tranquillo ac tuto in vastũ ac procellosum pontũ raptus es: vbi facile timeri naufragium queat. Sed quãdo hoc tibi persuaderi nõ ptest:

isthic

isthic manendi tibi licentiam permitto:ad nostræ dumtaxat beneplacitum vo/luntatis. Tuum erit, qui candidus cognominaris, curare iuxta sapientis monita: vt oĩ tẽpore sint vestimẽta tua cãdida. Vale. Florẽtiæ. Die vltima Mai. MDVII.

Hieronymo Priori Veronæ. LXVIIII.

c Vm te dudum in cubili iacentem adierim Hieronyme fili: nõ possum ꝓ te nõ esse solicitus. Cupio enim tibi bene esse: vt sit tibi mens sana in corpore sano. Quod si vtrũq; assequi nequeas: opto vt saltem parti consulatur potiori. Siue languẽtes siue incolumes, morte afficimur tota die. Illa dorso, illa ceruici hæret semper imminetq;. Beatus te vera is: quẽ cũ venerit Dñs sicut fur ĩ nocte in venerit vigilantẽ. Deficiente igitur nobis quotidie ac labente vita: quo/ ꝓpius ad finem accedimus: eo vigilare sollicitius debemus: vt quãdocũq; sepa randũ fuerit perpetuũ a corruptibili, demigremus securi. Quid autẽ te nunc de ceat in ancipiti ac discrimine positũ: cogita. Erigẽda est tibi altius mens: leuan/ di ad cœlum oculi. Precãdus est tibi excorde dñs: vt notũ faciat tibi finem tuũ, & numerum dieꝝ tuoꝝ: vt scias, quid desit tibi. Infirmari te ad mortẽ: minime affirmo. Quia tamẽ polliceri tibi nõ possum, qđ nõ est meũ: qđ pater posuit in sua potestate: hortor te paterno affectu atq; ẽt obsecro ꝑ xp̃o: vt si hactenus for te distulisti reconciliens deo: atq; ita te cõpares contritione cõfessione satisfactio ne: vt dignus futurus sis, si te euocauerit altissimus regno cœlesti. Oro ꝓ te quo tidie: vt ex orare mihi liceat: præstet Dñs, Valitudinem tuam cura q̃diligentis/ sime. Florentiæ. Die prima Iunii. MDVII.

Antonio de MõteArchiepõ sypontyno & Auditori Cameræ. LXX.

f Vit apud nos per dies aliquot, atq; adhuc ẽ Antonius nepos tuus. Quã to feratur desyderio: vt alicubi te autore cõstituatur: vbi vacare cõmo/ de & vtiliter possit studiis litterarũ: nõ semel nobis retulit. Quãobrẽ cũ honestis simum sit adolescẽtis votum: isq; totam suã in tua dignatione collocauerit spẽ: vt ei præsto sis, hortor atq; obsecro. Si ipsum genuisses: nescio an maiore eum u latioreq; te ꝓsequeretur veneratione atq; pietate. Te in ore frequẽter te in cor/ de semper habet. Versari ei videris ante oculos: solitaq; humanitate, atq; ea ni mirũ fronte ipsi occurrere, qua cũ illũ instituebas ac formabas domi cõsueuisti. Totus videtur recreari ac refici, cum de te loquitur: maximamq; ipsi affert volu/ ptatem vel absentis tui memoria. Non dico q̃ta recolat gratitudine, q̃ suaui re/ cordatione recenseat, impetratum sibi abs te recens Sãcti Clæmentis benefitiũ. Crede mihi optime Antistes iniecisti ei stimulos ad capescendam virtutem: at/ q; ad ornandam tum egregiis moribus tum præclaris artibus adolescentiã: vt non modo subituram te pœnitentiam collati beneficii, non putem: verum po/ tius ad maiora ei exhibenda, te in dies animatum iri ardentius sperem. Neq; ve ro iccirco ad te scribo: vt commendem tibi nepotem tuum: cum sit tibi carissi/ mus: sed vt magis testis sim & suæ erga patruum obseruantiæ, & vehemẽtis in litteraꝝ studia ꝓpensiorisq; desyderii. Et quoniã legimus. Desyderiũ si cõpleaẽ delectat animam: tuum erit curare paterna solicitudine ne tam honesta diutius bonæ indolis adolescens priuetur voluptate. Vale. Ex Fonte bono. Die. iii. Iu/ lii. MDVII.

D. Benedecto De Mãdello Priori Sancti Ioãnis de Fauẽtia. LXXI.

Ignificatum est mihi aquibusdam Bononiensibus: visitasse te monasterium Sanctæ christinæ, prout mandaueram tibi: idq; seruata vicaria tus autoritate ac dignitate. Quod summopere approbauimus. Siquidem repugnāte episcopo Asisinate visitationi tuæ: rata & firma sint habita, quæ ipse constituisses. Exterrere te credidit minacibus oculis ac verbis contumeliosis: a quibus illum audio nequaq̄ abstinuisse. Verum tu intrepidus opposuisti te murum pro domo domini pro libertate ordinis ꝓ monasterii indemnitate. Adertris fuit tibi dominus: ne cōmouereris: iccirco non expauisti sublimiorem potestatē, cœlesti munitus ac circūseptus auxilio. Expecto hac de re fieri abs te certior: qui omnibus, quæ illic gesta sunt præfuisti. Expeti intelligo accessum meum electionis futuræ tempore: nec deesse vel in sexu infirmiori ambitionis stimulos. Vbi primum deferbuerit feruor æstatis: accingam me ad iter transiturus Fauentia: vt & tu mecum venias. Neq; enim parum fecisse videbimur: si contaminatum ac perturbatum a curialibus monasterium, iterum per claustrales fuerit reformatum: atq; in pristinam sanctitatem restitutum. Interea deum precemur: vt consilia nostra futura sint monialium illarum cœtui salutaria: ne quādo nos suscæpti pro illo itineris ac laboris pœniteat. Vale. Ex Fonte bono Die. v. Iulii. MDVII.

Benincasæ Priori Pratalis. LXXI.

Edisti tu nimirum male sibi consulenti seniori consilium sanum. Obsecrasti vt parentem: vt rediret præuaricator ad cor: qui non obsecrationibus sed increpationibus pro sua duritia & obstinatione dignus fuit. Vtinam saperet & intelligeret ac nouissima prouideret: ac mortem sibi horis singulis impendentem prospiceret. Quis enim de homine prouecto ac religioni obnoxio non pessime sentiat: qui contempto ac spreto monasterio in paterna domo vitam periculo plenam transigendam elegit? Male ibi re vera hætere innocentiam, credi haud temere potest: vbi in potestate cuiusq; est secretum scelus. Fecisti satis caritati in proximum: quem teneris diligere sicut te ipsum. Noluit benedictionem: & elongabitur ab eo. Si mihi constaret: q; solenniter esset in ordine professus: cēsuris illū ad reditū cogerē: vt implerē scita Pōtificū: nec obiiceret mihi. Ouē errātē nō reuocasti. Viderit ipse: qua excusatione tā pulchrā bene faciēdi ac per q̄ cōmode seniū traducēdi occasionē aspernetur ac reiiciat. Vale. Ex Fōte bono Die. vi. Iulii. MDVII. Gabrieli Priori Camal. LXXIII.

Irari nō desino incōstantiā tuā. Nisi q; cognita iāpridē ipsius cā, minus miror. Ingressus monasticū ordinē: vt secūdū beati patris Benedicti regulā viueres: cur ante cōplures annos vitā elegeris laxiorem, quā conuentualem vocant: tu videris. Huius auersionis tuæ causas non intelligo: nisi q; cœpisse, multorū est: ad finem peruenisse paucorū. Confregisti tu semel iugū Dñi: rupisti vincula: cōtēpsisti reddere vota tua, quæ distinxerūt labia tua. Et reuocatus a me paterno affectu: eductusq; de lacu miseriæ: & de luto fecis occasionē itep quæris, vt discedas ab amico: vt ꝓ tuo tibi liceat arbitrio viuere. Videris nō posse ferre fractionē silentii, aut verbū aliquod imoderatū, in regulari cœnobio: atq; immemor caritatis, quā proximo tuo debes scandalizari te simulas ad festucam in oculo fratris tui: ipse in tuo trabem non vides. An non merito

trabem

trabem in oculo tuo sentis:q͡ cum possis honoratus in religione tum tuæ ipsius
tum aliorum saluti cõsulere:redire ad vomitum quotidie gestias: & excusso col
lo de subiugo regulæ,reiecta obedientia contempta paupertate, ambulare in
latitudinem extraordinem abiectus malis:O te cœcum:si ista nõ aduertis. Verum
quoniam mihi non vacat pluribus tecum agere:exprimam breuibus sentẽtiam
meam. Obiicis tu mihi sæpius,ad tui defensionem, vtpote haud imperitus le/
gum,canonicas sanctiones. Ego quoq͡ impræsentia,paria tecum faciam. Neq͡
enim alia ratione flecti posse duritiam tuam,mihi persuadeo:cum sis durior sili
ce:& amatus amantem contemnas:q̄ scripturæ sacræ ac diuinarum institutio/
num gladio ancipiti. Primum quidem dico:non licere tibi,cum semel manum
ad aratrũ miseris,retro respicere. Vouete,inquit,& reddite domino deo vestro,
omnes:qui incircuitu eius offertis munera. Possidere te oportet in patientia ani
mam tuam:si implere volueris apostolicum præceptum. Alter alterius onera
portate. Abel quippe esse renuit:quem Cain malitia non exercet. Et vt semel te
cum finiam:lege de regularibus capitulum nouissimum. Ex eo tibi euidentissi/
me constabit:quid te quid me oporteat facere. Si illud paruifaciendum duxeris
in eo ad quod te arctius obligat:enitar ego partes meas implere. Quod me fa/
ne facturum ingenue tibi polliceor:ne quando exprobrari mihi cõtingat. Ouẽ
errantem,non reuocasti. Vale. Ex Fonte bono. Die. viii. Iulii. MDVII.

Vgolino Verino Ciui Florentino. LXXIIII.

d E obitu Hieronymi Prioris Veronensis filii nostri,quæ ab aliis mihi fi
deliter relata fuerant,eadẽ ornata epistola tua & affectu in mortuũ ple
na mihi significasti. Fuit mihi pergratum,quod amico olim tuo persoluisti de
bitum vel defuncto. Bene de te merito quã modo potes gratiam referre contẽ
dis:vt quid de litterato ac religioso homine senseris palam facias:& ipse haud
indigno perfruatur præcone meritorum suorum. Fuit nimirum singulari inge/
nii magnitudine,nec non & præclara eruditione ac doctrina præditus:nec mo
do dicendi facultate ornatus,verum etiam non ignobilis inter iuris Pontificii
peritos loci fuit. Quod vero ego pluris facio,cum esset peregrinis studiis & ar/
tibus expolitus:sacram paginam ac diuina eloquia ita impromptu habebat:vt
vni huic rei tantum dedisse operam atq͡ eiusdem solius professor eminentissi/
mus videretur. Quo fit:vt nequaq̄ mirer:q͡ communem mortem atq͡ omni/
bus debitam perceptis deinceps omnibus ecclesiasticis sacramentis compun/
ctus totus ac fusus in lachrymas cõstanter atq͡ intrepide exceperit. Cum enim
ex præteritis vitæ actibus ponderanda sit mors: & hic non segniter ac remisse
tempus vitæ suæ permiserit absumi:facile adducor vt credam: defuncti ani/
mam corporis claustro ac tenebroso terrenæ carnis domicilio emissam: ad
superos atq͡ ad cœlestem patriam euolasse. Quod si mihi præteritas quis
culpas obiiciat:cum non sit homo super terram,qui non peccet:& nemo sit mũ
dus a sorde etiã si vnius diei fuerit vita eius:considero ego ediuerso ac mecum
reputo: præter diuturnam ac molestam satis valitudinem quam (vt audio)
æquanimiter tulit:animũ quoq͡ eius dolentẽ atq͡ afflictũ miruimodũ ob præ
teritoꝝ memoriã. Cor.n.cõtritũ & humiliatũ nõ aspernat̃ deus. Huius ego rei

sum optimus testis. Nam cũ ante aliquot obitus ipsius dies illum cubili iacentē visitassem: dici vix posset q̃tis me lachrymis q̃tis singultibus ac suspiriis exceperit: adeo vt pene me ĩpulerit ad collachrimandum secum. Magna mihi summissione gratias egit: q̃ se adiissem: precatus enixe vt memor sui forem in celebrationibus meis. Multa mecum (remotis arbitris) per vnius horæ spatium cõtulit tum de nimis plene impleto professionis suæ voto tum de breuitate huius vitæ mortisq̃ cõtemptu. Discessi ab eo optime ædificatus. Quamobrem cum nihil fœlicius homini christiano possit cõtingere, q̃ in domino mori. Beati enim mortui: qui in domino moriuntur: bene sentiamus de conterraneo meo q̃ portio eius dei miseratione facta sit in terra viuentium. Tu vero si angeris amici desyderio: caue ne diutius id facias. Nam si grata erat tibi hominis cõuersatio: gratius tibi esse longe magis debet: q̃ audire dicentem illum existimes. Nostra autem conuersatio in cœlis est, vnde & Saluatorem expectamus dominum nostrum: qui reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ. Vale. Ex Fonte bono Die. xiii. Iulii. MDVII.

Gabrieli Priori Camalduli Floreñ. LXXV.

e X quo a vobis huc me contuli: nõ iui quoq̃ præterq̃ ad Eremum. Profecturus modo ad Musoleam: respondere nõ possum prolixioribus litteris tuis: quas hodie reddidit mihi Paulus monachus. Sũmatim tantũmodo te iterum atq̃ iterum hortandum atq̃ admonẽdum putaui: vt induas tandem viscera misericordiæ & in mansuetudine suscipias verbum quod potest saluare animam tuam. Abiiciatur aliquando amaritudinis zelus: procul sint cõtentiones & lites. Ne forte obiiciatur tibi si secus feceris. Homo homini reseruas iram: & adeo quæris medellam? Iu hominem similem tui non habes misericordiam: & de peccatis tuis deprecaris? Relinque proximo tuo nocenti te: & tunc de precanti tibi peccata soluentur. Datus est hominibus a deo pietatis affectus: vt mutua caritate se inuicem diligant foueant tueantur. Siquis dirupetit humanitatis vinculum: quomodo homo dicendus erit? Omnes, inquit, vos fratres estis: & profecto coniunctiores animis q̃ corporibus. Nunqnid abiecta humanitate ac germanitatis necessitudine, tãq̃ immanes feræ, quæ per syluas & nemora erraticam degunt vitam, nullam habebimus infirmitatis fraternæ rationem? ac nos a præstando indigentibus auxilio durius atq̃ obstinatius remouebimus? Qui stas, inquit, vide ne cadas. Et alius quidam ait. Vix eum cras sequimur: quem hodie præire videbamur. Descendisse refertur publicanus in domum suã iustificatus a pharisẽo: idq̃ Saluatoris nostri testimonio: qui nõ venit vocare iustos sed peccatores ad pœnitentiam. Deniq̃ ne te multis morer: quãdo etiam mihi in præsentia non vacat: si vis amari ama. Stude, nunc hunc, nunc illum allicere benigno sermone: deuincire offitiis: prouocare omnes humanitatis exemplo. Hoc fac: & viues. Viues inq̃ in tranquillitate & gaudio: neq̃ agitabitur animus tuus amplius cogitationum turbine ac procellis. Vale. Ex Fõte bono. Die. xix. Iulii. MDVII.

Eusebio Priolo Monacho. LXXVI.

i Ccirco potissimum & damus & accipimus litteras: vt siquid noui accidit absentibus significetur. At tu nouus istius vrbis incola longa tua

epistola

epistola id mihi dumtaxat aperis, quod mihi erat notissimum: quô vtiq; sis erga me animo: & nullam facis de mutatione loci mentionem. Vtrum videlicet istius vrbis delectatione captus sis: an illius vnde demigrasti, vbi natus atq; educatus es comparatione ipsam fastidias. Quod sit tibi Angelici conuentus grata conuersatio & conuictus iucundus. An complura ista ordinis membra digna existimes: quæ illis nostratibus conferantur. Sit ne tibi cœlum istud, vrbis collibus cinctæ, ac monticulis subiacentis, q̃ patrii soli ac maritimi situs salubrius. Hæc igitur & alia huiusmodi cõmunicaturum te mecum: quo te habere cariorem fateris neminem arbitratus sum. Cæterum amori indulgens, reliqua omnia prætermisisti. Et fortasse haud imprudẽter significare ista mihi, distulisti: vt prius examinanda accurratius singula iudicaueris ac maturius ponderanda: & postmodum referendum, quid sentias. Fuit mihi nihilominus gratum tuæ erga me pietatis testimonium. Te quoq; a me amari atq; amatum iri indies magis, ne dubites: idq; ea in primis spe: q; ita te gesturus sis in hac tua peregrinatione apud Angelorum cœnobium: vt enutritus atq; institutus in sancto Michaele videare: talesq; tecum in regionem longinquã viuendi mores ac bonarum artium documenta detulisse: quæ merito ex Murianensi officina existi dignoscantur. Hoc sane mihi exhibere gratius nihil potes: q̃ vt studiose contendas reddere altissimo vota tua: quæ distinxerunt labia tua, Prior Angelicus adhuc apud nos est: delectatus hac alpestri cõmoratione & clæmentiore cœlo. Is a me diligitur suo merito, & tua etiam cõmendatione. Nec minus affitior. D. Dominico montis Sancti Sauini: cuius mihi iampridẽ comperta est fides. Sic enim mihi per annos aliquot, obediẽter ac solicite ministrauit: vt dignus nimirum sit, qui mihi semper futurus sit q̃ carissimus. Eum, si nõ dũ discessit, meo nomine salutabis. Vale. Ex Fonte bono. Die. ii. Augusti. MDVII.

Gabrieli Priori Camalduli Florentini. LXXVII.

Satis superq; contentionibus vacatum est. Et re vera longe vtilius redimi tempus potuit. Audi verbum abbreuiatum. Humiliatus sum: & liberauit me. Piarum mentium est: ibi culpam agnoscere: vbi culpa nõ est. Quãto magis vbi illa cognoscitur non de esse? Excusas pariter & accusas factum: atq; id exemplis confirmas. Ego vero nullis moueor aut prouocor ad imitandum exemplis: quæ a regula sanctissimi nostri legislatoris, aut a canonicis dissentiunt sanctionibus, Abũdet vnusquisq; in suo sensu. Mihi ita educato ab adolescentia atq; instituto difficile quis persuaserit: vt claustrum in refectorium conuertatur. Nostræ ista indulgentia effecit: vt nostra hac tempestate relaxatus sit plurimum religionis rigor. Huius rei causam potissimum esse opinor, defectum caritatis: in hunc ego omnem culpã reiicio: Que nostra sunt quærimus: nõ quæ Iesu christi. A leuioribus ad grauiora sensim dillabimur: & q ad pugnã & colluctationem vocati, stare in acie armati die noctuq; tenemur: tanq̃ effœminati ac molles nouis atq; quotidianis seducimur blandimentis. Tu si me audieris, magistrã sequeris regulam: neq; declinabis ad dexteram aut ad sinistram. Si forte, cum præsto fuerit constitutus tibi terminus: q præteriri non poterit, confidenter dicturus sis. Bonum certamen certaui: cursum consu/

maui:fidem seruaui:in reliquo reposita est mihi corona iustitiæ. Si enī sustinue/
rimus:& corregnabimus, Vale cum familia omni. Ex Fonte bono. Die.iii. Au/
gusti.MDVII.

Eusebio Priolo monacho.LXXVIII.

PLacet summopere:q̃ in omnibus iuditiis tuis modestia vtaris:& non
sis inferenda, de rebus deq̃ moribus alienis sententia, velox nimium
ac præceps. Festinatio enim sæpissime improuida est & cæca. Sic agēs
haud facile impinges & caute ingrediens, nō offendes ad lapidem pedem tuū.
Sunt nanq̃ prudentiæ partes imprimis:adhibere ad consyderandas res & tem
pus & diligentiam:vt quid inquaq̃ re ver℥ sit pspici atq̃ agnosci queat. Quo circ
ca improbandus non es:q̃ differendum censueris mihi significare: quid super
iis, quæ ad te scripsream, opineris ac sentias. Cauti siquidem est ac ꝓuidi: prius
cogitatione prospicere, atq̃ accuratius meditari:quid accidere in vtranq̃ partē
possit:ne forte impetu animi & non iuditio prolata sententia, aliquando dictu/
rus sit. Non putaram. Quod re vera in constantiæ ac læuitatis nō effugeret infa
miā. Mature igitur prius poderanda sunt omnia:&(vt dicitur) manu tangēda:
& postmodum, quæ experientia magistra didiceris, certiore testimonio ac fideli
assertione explicanda. Quod speres te ita profecturum indies magis:vt merito
a me auctius diligendus sis lætissimus legi. Et ego haud secus te facturum confi
do. Neq̃ enim putandus es, misisse manum adaratrum, vt retro respicias. Nam
cum in eodem statu non permaneat homo:siquis in via hac qua ambulamus in
qua absconduntur laquei nobis, non progreditur: regredi illum neccesse erit.
Dirigenda est itaq̃ tibi vita ad certam rationis normam:vt idem ipse sis extra
patrium solum:qui fores apud parentes ac propinquos tuos. Sapienti ac pen/
denti ex deo suo, cui nihil cum fortuna commune sit:totus mundus patria est.
Cæterum in articulo profectionis positus, vt superatis alpibus Bononiam me
cōferā:nō ero longior tecū modo. Forte in reditu te videbo. Velit Dn̄s:vt inco/
lumis redeā:& peracto fœliciter, ad quod importunissime p̄ tres & eo amplius
mēses accersitus sum negocio. Longe enim difficilius reformantur, q̃ formātur
monasteria. Vale. Ex Fonte bono. Die.xxiiii. Augusti.MDVII.

Cardinali Vrbinati. LXXVIIII.

PEtrus candidus nouus cynthorii abbas magna me semper beniuolen
tia & pietate prosecutus est. Is vbi me aduenisse Florentiam agnouit,
per singulos fere dies sedulo me conueniens, vti semper moris eius fuit frequē
ter de prælatis Romanæ curiæ, apud quam aliquandiu versatus est:mecum cō/
tulit. Inter cæteros autē tot tantisq̃ dignationem tuam apud me extulit laudi/
bus:vt plurimum indoluerim non meruisse me aliquando congressum aut sal/
tem conspectum adeo pientissimi patris, principisq̃ clarissimi. Verum in hoc,
id admitto solatii, q̃ sicuti est loquendi arte gnarus Candidus hic noster: ita te
mihi sermone suo luculento effinxit:vt cū de te verba facit, non audire tua præ
conia, sed te ipsum potius videre mihi videar. Totus, inquit hic tantus Domi/
nus in lectione diuinorum humanorumq̃ librorum versatur: & in lege Dn̄i
meditatur die ac nocte: neq̃ latinis tantum litteris, verum ēt græcis ad emu/
lationem Catonis, vel senior oblectatur. Qua vero præstet religione tempe/

rantia, moderatione, integritate, difficile dictu est. Porro benignitatem, humanitatē, affabilitatem, tuæ amplitudinis: se plene referre nō posse testatus est. Siquidem multorum excederet fidē. Quantum autem debeat tibi, quotidie eundem apud me sermonem repetit, cum summa assertione tuoꝝ erga se officioꝝ. His illectus virtutum tuarum testimoniis, ausus sum ignotus ad ignotum scribere, orans & obsecrans, vt me tantillum digneris in numerum clientulorum tuoꝝ asciscere: cuius sum futurus p oēm vitā meā studiosissimus atq; obseruātissimus. Cōmendare pergerē tuæ pietati cōmunē filium, harum mearū litteraꝝ latorē futurum: nisi id me facturum superfluo, arbitrarer. Quoniam tamē ex abūdantia cordis, os loquitur: vt vtrumq; nostrum tuo patrocinio tuearis, & ambo simus tibi curæ futuri, q̄ enixissime contendo abs te. Vale. Florentiæ. Die. xxvi. Octobris. MDVII.

Ignatio Abbati Cassineñ. LXXX.

q

Vam de Cypriano Lactantius, eandē ego, pro captu meo tenuiq; iudicio: vbi perlegi orationē tuam, de te sententiam tuli: Erat, inquit, ille, ingenio facili copioso suaui. Magna nimirū affectus sum voluptate: dum illius & vim & venustatem & copiam, seruato nihilominus personæ tuæ decoro mecum pensitabam. Potuisti tu facile nō modo cōuentus illos Siculos, eatenus instituto inseruiētes laxiori, ad arctioris ac formatioris vitæ normam traducere: atq; bene beateq; viuendum, sermonis tui lænocinio allicere: verum etiam totam sacro tuo Cassineñ ordini Siciliam conciliare. Benedictus Deus: qui iuxta Esaianū elogium, dedit tibi linguam eruditam, vt scires sustētare eos, qui lapsi sunt verbo. Qua sane re nihil diuinius excogitari posse arbitror. Decorasti tu q̄dem atq; illustrasti hac tua actione tum vniuersum monasticum ordinem, tum vero imprimis Cassineñ Cōgregationē. Perge itaq; vt facis abba pater: & traditum tibi talētum religioso obsequio ac zelo, in plures eroga: si forte lucrari potueris fratres tuos: illos inq̄ fratres, qui mollius ac remissius assueti hactenus vitam ducere: digni habiti sunt: quos sacer cœtus vester in melius erudiendos reformandosq; susceperit. Erit hoc tibi honori & gloriæ: & omnibus bene institutis, gaudio & voluptati: cum ingressus rex ad Cassinenses nuptias: neminē inuenerit discumbētium, non vestitum veste nuptiali. Vale. Florentiæ. Die. xxviii. Octobris. MDVII.

Raymundo secretario & Procuratori. LXXXI.

Oluit abbas cynthorii, tui imprimis studiosus, sine meis ad te litteris

n

redire in vrbem. Hoc autem a me (vt coniicere potui) iccirco potissimum contendit: vt meo apud te, de sua erga te fide vteretur testimonio. Superfluū hoc esse aiebam: ei amicū cōmēdare, qui a nemine se in amore superari pmitteret: & qui omnes, de quorū ipse esset numero, litteratos præ cæteris diligeret, atq; amplecteretur. Cogitabam præterea, nō posse te eū habere cōtemptui, aut eius non agnoscere virtutes: quem abbatiali dignitate communis patroni benignitas, sapienti iuditio ornandum curauit. Cōmendo nihilominus ipsum tuæ pietati: quem eo cumulatiore debes ꝓsequi caritateꝗ cū sis antiquus curiæ alumnus, ipse quoq; ex claustrali curialis nuper factus, tantū virorum clarissimorum ac doctrina præstantium, qui ibidē scatent, delectatur contubernio: vt reliquā omnem peregrinationem qua diutius fatigatus est ob/

scuram & sordidam, præter Romanam putet. Ego vero, qui ipsum olim diligo paterno affectu, opto magnopere, vt non tam peritorũ eruditione, q̃ longe magis imitatione Sanctorum quorum infinitis reliquiis vrbs ipsa decoratur, profi cere studeat: eorum inq̃ Sanctorum, qui per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam: adepti sunt repromissiones: quorum hodie merito solennia per vniuersum orbẽ celebrantur. Vale. Ex Fonte bono, Die prima Nouẽbris. MDVII.

Benincasæ Priori Pratalis. LXXXII.

HOmo, inquit, sapiens, qui blandis fictisq; sermonibus loquitur amico suo: rete expandit gressibus eius. Hoc ne mihi eueniat: liberum a me respõsum accipies. Quod apud me libentius in pane & aqua q̃ alibi in delitiis, vitam duceres: pro hac tua in me beniuolentia, habeo tibi gratiam. Quod vero si tibi defuerit apud me locus, extra ordinem decreueris habitare: & quod absurdius est contra ordinis scita magistrum fieri puerorum sæculariũ: idq; apostolica autoritate: hoc summopere improbo. Nam & si impetrata dispẽsatione, ad excusandas excusationes in peccatis, subire te magisterii onus auaritia impulerit, euitare sane nõ poteris diuinam cõminationem. Nemo ait mittens manum suam ad aratrum: & respiciens retro: aptus est regno Dei. Reddere teneris vota tua quæ distinxerunt labia tua. Et tu te iritare illa posse, autoritate apostolica putas: cum tuã cõscientiam cœlestis sententia ligatã arctius teneat? Si te sciret Pontifex, habere benefitium, situ amœnũ cœlo salubri, cuius possis redditibus viuere: credis ne permissurum ipsum tibi: vt abrogatis constitutionibus, quas te obseruaturũ solenniter professus es indulgeres vitæ laxiori: & sub prætextu reformandi cœnobioli tui quæstus tibi illicitos cõparares? Non te agnosco adeo insipientem: vt hoc tibi persuadeas. Quaobrem si me audieris: eris contentus sorte tua: & cui semel coniunctus es spirituali cõnubio: seruare illi fidem perseuerãtissime contendes. Quod si secus feceris: & ei libellum repudii sine legitima causã dederis: quibus te inuoluas periculis cogita. Caue, ne adepta magno labore & multorum scandalo pecunia, tanq̃ compedibus illigatum: te a via veritatis excludat: atq; intẽtum terreno lucro, quod ad solius corporis pertinet cultum: animum a diuinorũ contemplatione detorqueat. Mihi si aliquando fueris necessarius: paterno tequireris affectu. Vale. Ex Fõte bono. Die. iiii. Nouẽbris. MDVII.

Marco Antonio phisico. LXXXIII.

ET amoris & fidei plenas heri vesperi litteras tuas accæpi. Quod enim maius dilectionis signum, q̃ cum eo esse cupere dies ac noctes, quem vix semel videris, & cum quo vnico tantum, & illo quidem imperfecto sermone fueris congressus? Quod esse potuit luculentius fidei tuæ argumentum: q̃ vltro ægrotanti causas morbi aperire: vt bis cognitis ac deuitatis, haud facile recidiuam patiatur? Pro vtroq; ago gratias tuæ pietati. Fuerunt mihi pergratæ: quæ ex medicinæ principibus collecta ad me transmisisti vna cum tuo, de mea complexione & natura iudicio. Accedo ego facile opinioni tuæ, & in sentẽtiam tuam venio: id imprimis affirmans, obesse mihi præcæteris ocium. Hoc ex frequentibus meis peregrinationibus conicio: quibus necessario arceor a nimia lectione atq; scriptione. Domi autem ab hoc officio, quod optime noui impe-

dire

dire concoctionem,nō possum me continere.Alioquin conterendum mihi fo/ret multum temporis:cōtra apostolicum praeceptum.Redimentes,inquit,tem pus:quoniam dies mali sunt.De cibis & potibus, vt paucis me absoluam,iam/pridem statui,sequendam mihi esse potius monachorum q̄ medicorꝫ obserua/tionem.Regulari vitae addicti in dño debemus confidere:cuius est contrarium Hypocrati & Galieno dogma.Manducate,inquit,quae apponūtur vobis.Si di/scernere voluerimus inter cibaria,& cum multis cōuenire dicētibus:lac capiti nocet:caseus stomachum grauat: caulis auget melācoliam:porri coleram accē dunt:legumina sunt ventosa:& mille alia id genus:secuti videbimur magis Ga lienū q̄ christum.Neqꝫ hoc iccirco dicimus:q̄ contēnendam medicinam,illiusqꝫ professores putemus:quando in sacris etiam codicibus reperiatur:Honora medicum:etenim propter necessitatē creauit illum altissimus. Et mihi(vt scias) semper fuit gratissima in infirmitatibus meis medicorꝫ visitatio:quando praeser tim aliquid grauius passus sum.Non enim acceleranda est nobis mors:cum nō sit exeundum e castris iniussu imperatoris.Victuri tamen sumus:q̄diu placuerit Domino:qui vnicuiqꝫ constituit terminos,qui praeteriri non poterunt.Nō ero modo tecum prolixior ne cōtemnere consilium tuum videar:dum in scribēdo herentes pauimento pedes adhuc tumidiores,prouocare videantur abundan/tiorem cacochymiae descēsum.Vale.Ex Fōte bono.Die.xi.Nouēbris.MDVII.

Raymundo,Secretario.LXXXIIII.

V Ideris tibi in principio litterarꝫ tuarꝫ:futurus apud me loquatior:& ꝓ hac re a me veniam petis:quasi vero multa a scribēte paucis compre hendi queant:& tu ita scribas:vt scripta tua lectorem fastidiāt.Abiice abs te istā curam:& cum tibi per occupationes licuerit:non modo longiores ad me epi/stolas mitte:sed quae sua prolixitate vel opuscula praeseferant.Sum etenim illas semper singulari lecturus voluptate,habita tum stili,tum fidei scribentis ratio/ne.Quod namqꝫ esse luculentius tui erga me amoris argumētum potest:q̄ spō tanea & constans assertio tua:q̄ cum in negocio Bononiensi,mei gratia,calum nias subieris,optare te dicas pati grauiora? Referat Dominus pietati huic tuae gratiam pro me:& quidem,sicut cupio,cumulatissimam:Adeovero cōmode cō memorasti & grauiter,quem habuisti cum aduersariis nostris coram Protecto/re congressum:vt interfuisse me certamini putauerim.Fuit tibi ꝓ veritate dimi canti a dextris Dominus ne cōmouereris : Cuius auxilio solus trium conatus fregisti,atqꝫ in fugam confusione plenos conuertisti.Humiliasti imprimis ca/lumniatorem:quoniam nimirum magna estveritatis vis:Latere aliq̄diu atqꝫ oc cultari malignorum improbitate potest:sed amica temporis se ipsam tandem in lucem profert.Insurrexerunt,inquit,in me testes iniqui:& mentita est iniqui/tas sibi.Nihil enim mendacio imbecillius,nihil quod facilius de prehendatur & effluat.Complures tecum certauerunt:vt a veritate se alienos esse ostenderēt qui multitudine se armauerunt.Detexisti tu vnus circumueniētium insidias co/ram iudice haud minus oculatissimo,q̄ aequissimo:cuius praesentia erubuisse il/los arbitror.Suscaepisti tu semel patrocinium & tutellam provirginibus sacris, opus sane pium,atqꝫ acceptum Deo.Confidunt illae in te plurimum,nec dubi/

tant fraudatum se iri a spe,quam in tua probitate & virtute communi consensu (de nostris intelligo) reposuerũt.Nam quo sint in te animo hospites illæ: opti me nosti.Verum ꝙ cupis:vt asperior atꝗ horridior hyems me Florentiam im pellat,vt simul cõmodius congrederemur ambo:scias id nõ mihi,ꝗ tibi futurũ fuisse minus gratũ.Tantum vero abest,vt horridioris cœli atꝗ in clementioris deuitẽ frigora:vt Apenninus hic noster mihi referat vernum tẽpus.Rosæ ad me frequenter deferuntur:mala etiã grandiuscula ad castanearum magnitudinẽ vi/ di:fraga humi nascentia,& huiusmodi passim reperiuntur.Niuium quibus altis simis obsitus esse his temporibus mons Eremi nostræ cõsueuerat,vix tantũ re/ perias quod manu cõprimas.Sed qñ satis per litteras expressisti,quæ corã fuis/ sent cõferenda:minus moleste feramus absentiã nostrã.Amari me a Cynthorii abbate,iãpridẽ noui:nec vllius indigeo testimonio.Semp.n.ex quo mecũ iniit amicitiam idẽ perseuerauit:seruauitꝗ(vtpote fidelis & prudens)in amore con stantiã:Dignus sane est ab singularẽ ipsius in me pietatẽ,cuius sim futurus haud immemor.De eruditiõe eius nihil dico.Tu es iudex optimus,ꝗtum ingenio & doctrina præstet.Si qñ in vnum conuenient prælati ordinis:vt eoꝝ cõsensu ali quis in curia confirmandus foret:hunc semp cæteris præponerẽ.Quod e re or dinis(vt ipse quoꝗ sentis) futurum non dubitarẽ.Quem misi cum litteris pro tectoris ad Episcopũ Millẽ. pro recuperanda mitra Eremi: nõdum rediit:spe/ ramus ipsum cũ mitra rediturum : nisi penitus desipuerit Episcopus.Huius rei euentus,cum reuersus ad nos fuerit quem misimus,certior fies. Vale Ex Muso/ lea.Die.xx.Decembris.MDVII.

Petro Pedemontano Eremitæ.LXXXV.

Eccasse cõuetsum,ꝙ iussus abs te vt veniam peteret,humilari cõtẽpse/ rit:non inficior.Hoc præter in clementiorẽ ac duriorẽ eius naturã,sin gularitati vitæ eius tribuo: quæ est proculdubio elationis mater. Vo/ luit abstinere a vino carnẽ suam:& alia facere:præter morem loci:quod nimiꝝ viuendi genus semper improbaui.Qui hoc facit quod nemo mirantur oẽs.Et vbi est de nostro singulari instituto admiratio:ibi continuo est fomentum va// nitatis & inanis gloriæ pabulum:quæ humilitati penitus aduersatur.Merito ita ꝗ culpandus est:ꝙ subdi neglexerit:ꝙ non statim agnouerit peccatum suum. Siquidem vel immunis a delicto parere debuit imperanti:cum piarum mentiũ sit,ibi culpam agnoscere:vbi culpa non est: quanto magis reus,& noxæ obno/ xius?Quod vero suspicatus fueris:ipsum de vobis omnibus fuisse apud me ob locutum:& propterea in fratrem immoderatius inuectus es:haud penitus pro/ bo.Quid enim si peccauit in te coeremita? nunquid tot affici contumeliis de/ buit?Oblata fuit tibi promerendi occasio per patientiam:& abuti ea visus es.In lege quid scriptum sit,peritus legis non ignoras. Diliges,inquit,proximum tu um:sicut te ipsum.Si febribus æstuaret frater tuus:aut phrenesi correptus in te prosiliret:& iniuriis afficeret :nunquid in eum insurgeres aut cõtumeliose mor bis affecto responderes?An non magis sui misericordiam tibi moueret? Sic ni mirum,immo longe amplius tenemur compati animarũ infirmitatibus.Quo enim pretiosior est atꝗ nobilior anima ꝗcorpus : eo est illi solicitior adhiben/ da cura:vt sic lucremur fratres nostros:pro quibus Saluator animam suam po/ suit.

fuit.Hoc te admonitum volui:cum fim Eremitarum pater:vt depofita fi qua fuit inter vos indignatione & ira:proximos natalitios feftos dies pacatis animis & exhilaratis cordibus excipiatis. Siquis(quod abfit)inexorabilis apparuerit:vos,inquit Paulus,qui fpirituales eftis:inftruite huiufmodi in fpiritu lenitatis:confyderans te ipfum:ne & tu tenteris. Vale.Ex Mufolea.Die.xxiii.Decembris.MDVII.

Cardinali Vrbinati.LXXXVI.

Arcat Deus Candido illi noftro:qui de me apud dignationem tuam p verba faciens,eum me tibi effe perfuafit:qui profecto non fum. Excesfit modum in me cõmendando,deceptus nimia erga me dilectione. Tu vero optime pater pro tua innata benignitate:facile referentis teftimonio credidifti:quoniam caritas omnia credit.Ego autem qui de me ipfo non fallor, confundor nimirum totus & erubefco:q me tantillum longe pluris facere videaris,q̃ pro meritis.Detuli quidem habitum religionis ab adolefcentia mea ad hanc vfq diem:fed vtinam eius candorem frequentibus præuaricationibus & culpis nõ commaculaffem:vt omni tempore iuxta fapientis monita fuiffent veftimenta mea candida:reddidiffemq accuratius Domino vota mea:quæ diftinxerũt labia mea.Quod vero grata fuerit tuæ amplitudini epiftola mea: grata,conciliata per candidum mutua beniuolentia:q q totis (vt fcribis) animis cupias me coram videre & alloqui: hæc omnia iccirco legi iocundiffime: q perfpicue præfeferrent,quam mitis fores & humilis corde: Ex his quæ fcripfi probare potuifti fidem erga te meam:animumq obferuantiffimum tuæ fanctimoniæ ac probitatis.Eam vtinam ita imitari,ficut admirari facile poffem.Amicitiam autem tuam,exquo ea me feruulum tuum dignum iudicas,tanti facio,q̃ ti quod faciendum eft maximi.Pro ea quando ad referendam gratiam fatiffacere tibi minime par fum:ad prædicandam nimirum & habendam,fatis me effe facturum ne dubites.Superare me officiis poteris:bona voluntate haud facile poteris Domine Colẽdiffime.Si mihi contigerit venire in vrbem:vel hac potiffimum de caufa eo me recipiam q̃libentiffime,vt eius fruar præfentia & alloquio in quo fplendidius eluceat fanctitatis exemplum:atq imprimis humilitatis infigne.Quæ mihi de te candidus retulit:inferiora effe meritis tuis arbitror. Nam loquella tua manifeftum te facit:vt merito mihi perfuadeam:te tua virtute religione,humanitate,cum fingulari honore & gloria,dignitatem fupremæ proximam fuiffe cõfecutum.Vale.Ex Fõte bono.Die vltima Decẽbris.MDVII.

Bartholomeo de Morfis Priori Angelorum..LXXXVII.

m Anfit apud nos in hoc noftro Mufoleæ fecefsu rufticano cariffimus filius nofter Eufebius monachus,p dies aliquot. Eius nobis eo gratior extitit cõuerfatio atq præfentia:q cum relaxandi animi,ac intermittendorum aliq̃diu ftudiorum gratia huc ipfum aduenifle putauerim:longe nimirum fecus fe habuit.Nam die noctuq in lege Domini meditatus:ita affidue lectioni vacauit:ac fi in cœnobio fuiffet.Et vt fcias haud fruftra ipfum dediffe operam ftudiis:& ecclefiaftica fuiffe eruditione imbutum: in die purgationis Sanctæ Mariæ,noftra munitus benedictione & confenfu:exiit feminare femen fuum:atq apud Pratum vetus,euangelizato Dei verbo cum bona auditorum gratia fuæ

prædicationis initia dedicauit. Quamobrem functurus post hac, vbi opus fue/rit, apostolico euangelizandi munere: vt adolescẽtiam eius nemo contemnat: nõ improbarem, si tua intercessione per dispensationem Põtificis super defectu ætatis tẽpestiuius promoueretur ad sacerdotiũ. Factus enim presbyter maiore eũ autoritate aggrederetur prædicationis officiũ: & iunior cẽseri minime pos/set: qui non tã doctrina & moribus, q̃ ipso noĩe senior videretur. Vale. Ex Mu/solea. Die. xi. Februarii. MDVIII.

Eusebio Priolo Monacho. LXXXVIII.

Aduenisse visitatores Florẽtiã: ex tuis litteris, & Antonii testimonio in/tellexi. Eos meo noĩe salutabis: & vt visitationem ingenue peragant, ad cõfirmationem regularis vitæ hortaberis. Si hac, vt spero, redituri erunt in domos suas: videbo eos per q̃ iocũde. De tua vero intempestiua ad sa cerdotium promotione: si necessitas aliqua vrgeat: & patres illi tui non dissen/tiant: scripsi Priori tuo quid opinarer. Alioquin nõ est præpropere ad eã digni/tatem festinandũ. Vbi requiritur aliqua in re dispensatio: præsumitur defectus. Defectus vero impfectionẽ necessario indicat. Perfectus vero esse debet, & æta/te & moribus tantæ dignitati præficiẽdus: ne videaris vsurpasse tibimet hono rem: sed traditum potius consensu patrũ, necessario exercere. Cito labitur tem/pus: & triẽnium, quod tibi forte superest, tanq̃ dies hesterna, quæ præteriit. Fru/ctus præcoces insipidiores ac minus grati esse cõsueuerunt. Vacare interea libe rius tibi licuerit studiis tuis: & in scripturarũ sacrarũ lectione ꝓficere: vt opus, quod cœpisti, facere euãgelistæ: cõmodius queas. Quod tunc munus recte im/pleueris: cũ adolescentiæ rebelles atq; insanos motus rationis freno cohibere perrexeris: atq; in ipso tẽpestatum procellarũq; turbine & impetu illæsam ser/uare nauem contenderis. Cœpit enim Iesus facere: postea docere. Vale. Ex Mu/solea. Die. xxiii. Februa. MDVIII.

Petro Cãdido Abbati Cynthorii. LXXXIX.

Si mihi muneribus, vti scribis, paranda erit necessario ac ẽt cõseruãda, curialium atq; imprimis magnorũ viroꝝ beniuolentia: vt pro digni/tate cuiusq; & amplitudine a me illa destinanda sint: breui mihi exhaurienda fue rit Eremi substantiola: longeq; impares futuri sunt sumptibus istis prouentus nostri. Verũ non sum is: qui facile tecũ sentiam: vt omnes putem huic esse cupi ditati obnoxios. Sic enim reor, in tanta proborũ virorum copia, quibus scatet Romana curia, multos esse Antistites cõtinentissimos: non modo alieni non ap petentes, veꝝ etiã excutientes manus ab omni munere: imo vero facultates su/as pauperũ necessitatibus cõicantes. Horũ de numero ipsum esse non negaue/ris ad quem de more xeniolum dudum transmissum est. Parui ego semp facerẽ eorum amicitiã: quam mihi non vera caritas, sed largitio cõciliasset. Secuturus sum veterem meã in huiusmodi cõsuetudinem: futurusq; omnibus me diligen/tibus, vbi re ipsa minime potuero, at bona voluntate & corde puro, & caritate non ficta, cumulatissime gratus. Si demandata fuerit Reuerendissimo Vrbinati legatio Bononiẽ. optime cõsultum fuerit, tum ciuitati vniuersæ, tum ẽt nostro illi vexato monasterio ac patrocinio destituto. Vbi cognouerit Dñs pientissi/mus, quot labores ad id reformandũ pertulerim: quæ ibi ad regularem vitam pertinentia intrepide cõstituerim: nihil ipsum ex iis improbaturũ spero. Veniat

modo

mõ:nec decreti sui põtificẽ pœniteat. Fũcturũ cũ nõ dubito legatiõis officio q̃ di ligẽtissime,& sũma oĩum grã:nec minus lænitate ac mãsuetudine,q̃ autoritate & ĩpio, Bononiẽsibus ꝓ futurũ. Cũ.n.(vt es ĩpe optimus testis)in oĩ virtutũ gñe ꝓstãtissimus hic præsul excellat:ac ĩprimis scitatis luce ꝑfulgeat:facile sua indu/stria,& vitæ cõpositæ exẽplo,dissidẽtiũ animos ad cõcordiã reuocabit:efficietq; vt cessura sint penitus arma togæ,i vrbe illa inclyta & litterarũ nutrice. Impleat Dñs votũ meũ. Eius amplitudini me cõmendabis. Vale. Ex Musolea. Die.xxiiii. Februarii. MDVIII. Benincasæ Priori Pratalis. XCI.

d Ebes iis plurimũ:quoꝝ cõsilio mutasti sñiam trãsmigrãdi alio. Vbi.n. cõmodius & tranqllius reliquũ,qd tibi sup est,tẽporis cõsumere tibi li ceat:q̃ apud ꝓprios lares? Esto bñficiũ tuũ haud pinguiores habet ꝓuentus:nõ magnifice extructũ est:nõ amplitudine sua est multoꝝ capax. Quid sunt quæso diuitiæ,nisi onera,qbus premimur:nisi spinæ:qbus quotidie pungimur,& suffo camur? Legisse te arbitror,cũ sis poetarũ studiosus,qd vnus exillis olim sibi fue rit ĩprecatus dicẽs. Me mea paupertas vitæ traducat inerti: Dũ meus exiguo lu/ceat igne focus. Beatus es nimirũ,si bñ cõsyderes statũ tuũ. Ditiores in hoc mũ/do,iccirco pauperiores sunt merito existimãdi:q pluribus indigẽt. Itaq; esto cõ tẽtus sorte tua:& rerũ tẽporaliũ curã abiice. Vsum tibi pedũ surripuit Dñs:vt cõ tineas te domi:& monasticã ac solitariã vitã ducas:& lrario ocio dulcius oble/cteris:cui potissimũ frequens discursus ac peregrinatio aduersaẽ. Victũ habens & vestitũ,supra modũ te diuitẽ existuma: Cũ de Saluatore scriptũ sit. Vulpes foue as habent,& volucres cœli nidũ:filius aũt hominis nõ habet,vbi reclinet caput suũ. Nõ mihi occurrit mõ: vbi cõmode cõstituere valeã nepotẽ tuũ. Quærebantur per hos dies monachi:vt admitterentur cõgruo salario in abbatiã de Rota. Fortassis,si quæsierit,ibidẽ sibi nõ defuturus erit locus. Vale. Ex Fõte bono. Die xxvi. Martii. MDVIII. Bonauenturæ & Antonio ordinis Mino. XCII.

s I bono,vt optamus,ducti spiritu,& nõ malo,quod absit,seducti: cõtu/listis vos in Eremũ:date vos oportet inditia stabilitatis vestræ:vt qui cœperit in vobis opus bonũ,ipse ꝑficiat solidetq;:nec permittat vt missa ad no uũ istud arctioris vitæ aratrũ manu retro respiciatis. Spare hoc de vobis possum certus esse nõ possum:cũ cœpisse multorũ fuerit:ad finẽ peruenisse paucoꝝ. Multi n.sunt vocati,pauci vero electi. Quod in sacra ista solitudine,multoꝝ experimẽ to,ꝑ viginti & octo ãnos,qbus illi ꝑfui,mœrẽs didici ac dolẽs. Cõfido tñ de vo bis in Dño q vos ĩpulit circuire mare & aridã:vt locũ saluti vr̃æ idoneũ repire/tis:q nõ finet vos tẽtari ĩ Eremo,supra vires:sed faciet cũ tẽtatiõe ꝓuẽtũ,vt pos sitis sustinere. Quod eo facilius futuꝝ spo:qm multa ĩ vtroq; vr̃m aiaduerti reli giõis atq; hũilitatis argumẽta. Et licet alter senior sit,iunior alter:cũ tñ ambo eo dẽ bono ac pio aĩo,arduũ istud elegeritis genus vitæ:mutuis poteritis hortamẽ tis cõfirmare corda vr̃a. Si duo(inqt) fuerint,fouebunẽ mutuo. Et alibi:senes cũ iunioribus,laudent nomen Dñi. Eris itaq; tu Bonauẽtura maior natu adolescẽti Antonio tanq̃ palus viti:quæ cũ natura caduca sit,nisi eo fulta fuerit,ferẽ ad ter ram. Ipse vero iunior esse tibi vicissim poterit baculus senectutis tuæ. Quod ꝓ culdubio eueniet:si se ita gesserit:vt adolescentiam suam nemo contemnat. Si

ita arripuerit solitariæ istitutiõis ac ꝓpositi disciplinã, vt d eius pudore religiõe, integritate dubitet nemo. Si deniq̃ feruorẽ ætatis, spiritus sancti rore pfusus, carnis mortificatione & cibi ac potus abstinentia, extinguere contenderit: corpusq̃ suũ crucifixerit cũ vitiis & cõcupiscẽtiis. Rescripsi vobis vna simul epistola: cũ duas ad me miseritis. Quod eo feci cõsilio: tũ vt vna me opa absoluerẽ, q̃ sum aliis occupationibus præssus: tũ vero ne visus eẽm carta diuidere, quos amore Christi copulatos agnoui. Præstolabimini in Eremo reditũ nostrũ: ꝓ quo orabitis, vt sit futurus incolumis ac lætus in Dño. Valete. Florentiæ. Die. xxvi. Aprilis. MDVIII. Ludouico Contareno, Patriarchæ Venetiaꝶ. XCIII.

m Irari haud temere potuit dignatio tua: q̃ cũ inter primos tui amantissimos (ne dicã primus) te semp merito obseruauerĩ: mõ tardior ac forte nouissimus muneri meo videar satisfacere: q̃ serã tibi gratulationẽ post ꝓmotionẽ tuã ad primatũ Venetũ exhibeã. Sed absit a piissimo Antistite: vt de me aliquid a vera amicitia alienũ, vel tacita cogitatione fuerit suspicatus. Egrotaui ꝑ menses tres: & adeo qdẽ grauiter: vt desperauerint fere oẽs de mea valitudine: adeo vt nũc quoq̃ manu tremula hãc ad te exarãdã paucis epistolã duxerim. Si quis vero me interroget: cõstantissime rñderim: Seruatũ me adhuc in hoc mortali corpore, orationũ suffragio potius, q̃ medicoꝶ studio: Siqdẽ ꝑ oĩa fere Florentiæ monasteria oratũ est ꝓ salute mea. Veꝶ ne nimiũ in me excusando solicitus, de tua dignitate oblitus videar: scias me lætatũ magnope: vbi primũ didici vocatũ te fuisse a Deo tanq̃ Aarõ: & in medio populi tui exaltatũ. Cõsultũ est eni optime ciuitati nr̃æ: q̃ is sibi Antistes datus sit: q̃ sua bonitate religione pietate fide ac sanctimõia, lõge magis curaturus sit vt ꝓsit gregi sibi cõmisso, q̃ vt ꝑsit. Futurã nãq̃ hãc ꝑcipue dignatiõis tuæ curã nõ dubito: vt iuxta apostolũ, præsis in solicitudine. Facta in te ꝑ ꝓmotionẽ istã accessione laboꝶ, gloriaberis abũdantius in cruce Dñi nr̃i Iesu xp̃i: ꝑ quẽ iãpridẽ tibi mũdus crucifixus est: & tu mũdo: Dñs aũt q tibi dedit sacerdotiũ magnũ, sit tibi a dextris, ne cõmouearis. Ipse custodiat introitũ tuũ & exitũ tuũ: vt ꝓ reportato qnq̃ talẽtoꝶ lucro audire merearis cõfidẽter. Euge serue bone & fidelis: qa in pauca fuisti fidelis: supra multa te cõstituã: intra in gaudiũ Dñi tui. Vale. Ex monasterio. Sancti Benedicti Die. xxviii. Iulii. MDVIII. Sigismundo Secretario Pontificis. XCIIII.

p Lus re vera fidei exhibuisti Petro Cãdido abbati cynthorii de me tibi referenti, q̃ ꝓ meritis meis. Viderit ipse: quo pacto, nimio indulgens affectui cõscientiæ testimonio satisfecerit. Veꝶ huic tuæ facilitati dãda ẽvenia: qñ nimiꝶ de fonte caritatis emanet. Cũ dicat apostolus. Caritas oĩa credit. Elegisti tu qdẽ partẽ tutiorẽ, in sentiẽdo bñ de me: sed nõ veriorẽ. Nã ꝓcul dubio falleris: & indignũ multis præconiis extulisti: Veritus es, vt arbitror, ne si secus fecisses, & simplicẽ veräq̃ de mea paruitate sñiam tulisses: obiiceret tibi: Tu q̃s es q alienũ seruũ iudicas? Suo dño stat: aut cadit. Ago nihiloĩus grãs tuæ pietati: q̃ si nõ q̃lis sim, q̃lẽ me tñ esse oporteat, sũmati descripseris. Qua qdẽ ĩ re, & si plimũ me oblectauerint lr̃æ tuæ, & nitore sermõis, & grauitate cõpẽdii: longe tñ mihi gratior extitit benignitas atq̃ humanitas tua: q̃ vir tantæ existimationis, atq̃ apud Pontificẽ vt audio inter oẽs tui ordinis facile, Princeps: pulsare

fare prior ad amicitiæ fores dignatus es:& præuenire me tantillũ in bñdictio/nibus dulcedinis. Quod vero polliceris, me summo Pontifici, oblata occasione notiorẽ facere: oro: vt nulla de me habita mẽtione, ordinis tãtũ mihi crediti reliquias Sãctitati eius cõmendes. Si forte intercedẽte Magnitudine tua, paucula quæ restãt, benefitia ordinis liberata rugientibus præparatis adescam præseruẽtur illæsa:& cõmẽdata ac seruituti obnoxia, in libertatẽ aliqñ te autore te duce vendicẽtur. Piũ sane opus feceris: & tua grauitate integritate religione ac fide dignũ. Petri Candidi negociũ tũ ipsius merito, tũ vero tuo rogatu, erit mihi cõmendatum. Tardius responsum nõ negligentiæ ascribes: sed diuturnæ meæ infirmitati: ex qua nõdum plene conualui. Siquidem hanc ad te epistolam ægre conscripsi. Vale. Ex Sancto Benedicto. Die. iiii. Augusti. MDVIII.

Iacobo Priori Oppitergino. XCV.

P Ost duos menses nouissimis litteris tuis respõdeo præter morẽ meũ Sed si interfuisses, sicut olim cõsueuisti: facile tibi psuasisses, ob malam meã valitudinẽ, periculi ac desperationis plenã, te ne litterã qdẽ amplius a me accæpturũ. Nisi. n. qa Dñs adiuuit me: aduenisse nouissimã horã meã ꝑculdubio existimasses. Veꝝ nõ est passus miserator & misericors Dñs, multoꝝ ꝑ me interpellantiũ frandari petitiones & vota. Reuocauit me: ne ingrederer viã vniuersæ carnis: nõ tã vt ego arbitror parcẽs mihi, q̃ Eremi indẽnitati cõsulẽs. Conii/cies tu, qui optime calles statũ ordinis, & ambientiũ sitim, quæ fuerit nõ nulloꝝ de successione, ne dicã de inuasione sacri loci expectatio. Fatigati sunt cursores multi: q referrẽt præparatis ad escã, Gñalẽ Camaldulẽsem animã trahere: nullã supesse salutis spẽ. Hoc ꝑ totã Florẽtiã passim vt audio ꝑ triduũ vulgatũ est: atq ita creditũ. De magnis itaq periculis a Deo liberati magnifice gratias illi agimus. Ipsum deprecor: vt det mihi virtutẽ: quatinus hoc residuũ vitæ, qd ꝓrogauit mihi, expẽdaẽ in laudẽ & gloriã noĩs sui: & corroboratus ꝑ fidẽ in interiori homine, præteritas oẽs negligẽtias meas diluã. Tu quoq q solicitus ꝑ meavalitudine fuisti, gratias ages mecũ Dño ꝑ liberatione. Vale. Ex Monasterio Sãcti Benedicti. Die. viiii. Augusti. MDVIII. Cosmo Patio Archiepõ Florẽ. XCVI.

G Ratulationẽ meã de ꝓmotione tua ad Archiepãtũ Florẽtinũ, vel serã admittet dignatio tua. Neq. n. latuisse te arbitror degẽtẽ ĩ curia: ad quã de prælati cuiusq infirmitate frequẽtes aduolare nũtii cõsueuerũt grauẽ & diuturnã valitudinẽ meã: qua ꝑ mẽses circiter tres diuexatus, nõ mõ facile scribere nequiuerim: veꝝ adeo piculose egrotauerim: vt putarẽ, securim ad radicem infructuosæ arboris, ne amplius terram occuparet, fuisse appositam. Sed placuit Domino, qui huiusmodi succisionibus terminos constituit, prorogare adhuc aliquantulum tẽporis vitæ meæ: vt præteritas culpas solicitius diluam: & faciam dignos pœnitentiæ fructus. Recuperatis modo bona exparte viribus, non sum passus intermittere diutius officium meum, præsertim tecum quem semper vti patrem ac patronum colui. Scias itaq Domine colendissime vbi primum allatus est Florentiã ꝓmotionis tuæ nuntius: magno me re vera gaudio exultasse. Existimaui siquidẽ, optime consultum fuisse huic ciuitati de tali ac tanto pastore: qui oĩbus sanctissimarum institutionũ ornamentis excultus

atq; in episcopali administratione diu exercitatus: vberrimos esset pietatis fru/ctus editurus: ac tum vitæ exemplo, tum doctrinæ præstantia ædificaturus ple/bem suam. Huius rei gratia, fœlix Florentia dici potest: quæ te sibi Antistitem sit habitura. Hoc nimirum de tua dignatione oẽs consentiũt: in hanc spem ere/cti sunt totius populi istius animi. Icc irco & ego tibi potissimum gratulor: q; tã te de te expectationi plenissime satisfacturus sis: functurusq; sacerdotio, cum in/genti dignitatis tuæ laude: atq; errantes oues, & iampridem pastoris custodia destitutas, ad pietatis ac religionis pascua reuocaturus: vt talentũ tibi traditum, facile duplicatum reddas. Velit Dñs, q te cõstituit super familiã suã vt des illi ci/bum in tẽpore: vt cõmuni oĩum, de futura tua pastorali cura, expectationi q̃ cu/mulatissime respondeas. Cum. n. venerit, & inuenerit te sic facientẽ: cõstituet sup oĩa bona sua dignationem tuam. Vale. Florentiæ. Die. xvii. Augusti. MDVIII.

Baldassari Cardutio, Aduocato. XCVII.

P Erlectis magna voluptate litteris tuis: & intellecto fideli tuo sapienti q; consilio: succurrit mihi illud de scripturis diuinis, sapientis testimo/nium. Vnguẽto & variis odoribus delectat̃ cor: & bonis amici cõsiliis anima dulcoratur. Satisfecisti mihi summope hac in re: quæ haud parui momenti exi/stimanda est. Quãuis enim conscientiam nobis dederit deus bonorum & ma/loꝝ: cogitationibus inuicẽ accusantibus aut defendentibus: illecti tñ vitioꝝ ille/cebris, & peccantiũ multitudinis ꝓuocati exẽplis: excusare cõtendimus excusa/tiones in peccatis: vt dicamus malũ bonũ, & bonũ malũ. Quotus. n. quisq; hoc tẽpore inueniatur religioni addictus: de iis loquor, qui laxiori vitæ indulgẽt: q/bus facile persuadeas, eiusmodi cõtractus beneficioꝝ cõducendoꝝ esse illicitos? Adducunt in medium: hoc passim vsurpari abomnibus: Et q; altari deseruien/tes, de altari debeant viuere. Nec aduertũt, paucitatẽ bonoꝝ multitudini præua/ricatorũ esse præferẽdam: & victu ac vestitu contẽti esse cũ debeãt: nõ licere si/bi supabundantiã affectare, & inseruire quæstui. Qui huiusmodi sunt: & obstina/tius parere legibus cõtempserint: proculdubio p legẽ iudicabunt̃. Ago itaq; gra/tias pietati tuæ: qd cũ sis occupatissimus, participẽ me nihilominus facere nõ re/cusasti studioꝝ ac lucubrationũ tuaꝝ. Erit apud me cõsiliũ tuum sup locãdis atq; cõducẽdis bñficiis ꝓ singulari munere: nõ tã mihi q̃ multis aliis, q acqescere sa/nis cõsiliis cõsueuerũt, ꝓfuturꝝ. Et si qñ incaute ac minus cõsyderate olim erratũ est a me, aut ab aliis p me: nõ cõmittã posthac: vt disiectis modo tua opa, tene/bris ignorãtiæ, sciẽs ac prudẽs in flamã sim missurus manũ. Obsecro aũt: vt na/ctus oportunitatẽ, illud quoq; cõsiliũ sup cõpositionibus, manu ꝓpria exaratum trãsmittas. Quod erit mihi æque gratissimũ. Vale. Ex Fõte bono. Die. viii. No/uẽbris. MDVIII.

Paulo Orlãdino Vicario Cõgregationis. XCVIII.

Q Vod incolumis Romã perueneris cũ socio, lætor admodũ: & eo qdẽ am/plius lætor: q; bonũ atq; optatũ videris tibi polliceri euentũ negocioꝝ ordinis: pp quæ eo cõcessistis. Oĩa vr̃a ĩcaritate fiãt: atq; ad vniuersale cõmodũ totius religionis spectẽt: & q charitas est erit vobiscũ deus: Corde puro, cõsciẽ/tia bona, & fide nõ ficta inuicẽ diligamus: & oĩa, quæcũq; facturi sumus, ꝓspera/buntur: atq; ad votũ succedent. Multitudinis credentiũ erat cor vnũ & anima

vna:

vna:nec quisq̃ aliquid suum esse dicebat:& tñ scriptũ est. Nec quisq̃ egens erat inter illos. Nunc vero nescio quõo acciderit vobis, vt de vobis dicatur. Diuites eguerunt:& esurierunt. Crede mihi Paule crede mihi:quia non mentior. Pecuniarũ defectus non obsistit reformationi ordinis:sed discordiarũ effectus. Pauperem vitã qñ gessimus:habebamus multa bona. Postea vero q̃ ob superabundantiã prouentuũ pristinus ille vitæ regularis rigor in discrimen relaxationis adductus est:& reliquiæ ordinis in sancta obseruatione degentes, vnitis membris pinguioribus incrassatæ ac dilatatæ sunt obolo indigemus. Diuisio ista Camaldulensis religionis, male nimirum olim excogitata, hoc tandẽ, vt videmus & manu tangimus, effecit: vt magno vniuersitatis ac totius corporis detrimento audiamus obloquentes. Ego quidẽ sum Pauli:ego autẽ Cephæ. Quæramus primum regnũ Dei, & iustitiam eius. Studeamus tandẽ vnitati : & mortificata congregationis mẽbra resumãt caput suum:& hæc oĩa adiicientur nobis. Non abeamus post aurum:qñ præsertim, qui multũ habuit non abũdauit:& qui modicum nõ minorauit. Nõ speremus in pecuniæ thesauris:sed in operibus bonis & obseruatione professionis nostræ. Si impetratum atq; obsignatũ priuilegium non potuerit hoc anno expediri, expedietur altero. Velimus modo:& omnia habitura sunt tempus. Doleo magnopere, Protectorem colẽdissimum grauari in firmitate. Opto vt Dei munere conualescat, ad salutẽ tum suam, tum totius nostri ordinis. Ipsi & Grimano paruitatẽ meam humiliter commendabis. Vale: Ex Fonte bono. Die.x. Nouembris. MDVIII. Iacobo Priori Oppitergii. XCIX.

E idem sæpius repetam: Scio te, vt scribis, congaudere restitutæ mihi a Domino bonæ valitudini. Qui videns multorũ pro me lachrymas, & eorum orationes exaudiens: reducere vmbrã per lineas in horologio retrorsum dignatus est. Monasterium Bononiense liberatũ quidẽ est alienigenis & aduentitiis illis monialibus ordinis mendicantiũ:sed non icc irco in pace in idipsum dormiunt & requiescunt:quæ de nostris relictæ sunt in monasterio:exorta atq; excitata cõtentione inter eas:quibusdã cum matre monasterii cõuenientibus, aliis vero obstinato aĩo dissentientibus. Curauimus frequẽtibus litteris, vltro citroq; missis, reuocare insolentiores iuuenculas, ad saniorẽ mentem, nunc blãdimentis, nũc minis:nec adhuc multũ profecisse mihi videor. Dñs earũ saluti cõsulat:ne qui circuit, quærẽs quas deuoret, sup illas aliqñ habeat potestatem. Vtinã fœminæ, & adolescentulæ, vincere tandem studeant, & sexũ & ætatẽ: & inflamatæ igni illo inextinguibili, quẽ Deus misit in terrã, vt arderet, renouentur spiritu mentis suæ:& abiecto inuerecundiore sermõe, risu immoderatiore, lasciuiore incessu, & qd pluris facio, atq; vnde reliqua mala descẽdũt, obediẽtiæ, contẽptu:ei soli placeãt, cui se semel ꝓbauerũt. De vnione sacræ Eremi, hoc tñ dixerim mõ:nõ videri mihi istos tuos d cõgregatiõe recte mecũ ambulare. Causanť mõ pecuniarũ defectũ:cũ alias, vt nosti, alia obiecerint. Vtrũ sit admittẽda excusatio:es optimus iudex. Sperãt tñ supplicationẽ nouã, facile a pontifice obsignãdã. Quod si fctm fuerit:nõ incassum hoc illos arripuisse iter existimabo. Tu interea expectabis euentũ rei:& ad emulationem Eremi, Prioratui tuo cõsules. Neq;.n. sine dedecore atq; ignominiæ nota, transfugæ nomẽ posses deuitare:si

ad aliena castra trāsires. Deniq; qd isti a me cōtēdant, non ignoras. Et nō aduertūt: q̄ q̄ nimiū emungit, elicit sanguinem. Vale. Ex Fonte bono. Die. xiiii. Nouembris. MDVIII.

Francisco Brixiensi Monacho. C.

a Nteq̄ prior℞ lrārum tuarū respōsum a me acceperis: quod tñ iam platū ad te fuisse nō dubito: alteras tuas accepi: quod ipsum mihi fuit argumēto diligētiæ tuæ. Scribis extremas ciuitatis partes vexari īfirmitatibus: multosq; passim ægrotātes iacere: nec apuisti genus morbi. Ita. n. scribis: vt mihi suspitionē inieceris, pestilētia (qd absit) laborari: aut alia quapiā cōsimili ægritudine, quæ cōtagione atq; attactu vulgare morbos consueuit. Miror tñ, si ita foret: īminētē iam hyemē, mutatione in cōtrariū facta, ab æstate haud insalubri, mō excipi: qñ pestilentē æstatē semp fere seq solita est hyems salubris. Vnā īpri mis ægris corporibus opē relictā arbitror: vt oretur pro eis Dñs: qui pcutit, & sanat, deducit ad inferos & reducit, mortificat & viuificat: & orō fidei saluabit infirmos. Facies itaq; me certiorē apertius, cuiusmodi sit ista vexatio. Interea præcabor Dñm: vt ciuitatē nrām ipse circūdet: & angeli eius custodiāt ædes illius. Lāgore itidē esse correptū Abbatē Carcer℞, moleste tuli: præsertī cū videaris innuere, ipsum grauiter ægrotare. Dederā ad illū lrās mēse pterito: qbus ipm monueram, ne diutius abesset a custodia gregis sui: neq; tm̄ oblectaret cōmoratiōe vrbana. Vtrū eas acceperit, nescio. Cōsulat Dñs saluti eius. Diligo. n. ipm in veritate: q mihi est religiōe amplius q̄ propinqtate cōiunctior. Salutabis eū verbis meis. Itidē facies cū eminētissimis viris illis pcuratoribus: quor℞ me saluere iussisti noīe: eisq; me & ordinē cōmēdabis. Priorē Fauentinū mallē & ipsum sedere ad gubernacula suæ nauiculæ: q̄ relicta illa pcellis exposita, tā crebro pegre pficisci. In annū designatus Prior Sc̄i Ioānis: vix exiguā ī suo monasterio anni ptē pegerit. Quod neq̄q̄ pbamus. Vale. Ex Fōte bono. xv. Nouē. MDVIII.

PETRI DELPHINI VENETI GENERALIS CAMALDVLENSIS EPISTOLARVM. LIBER NONVS.

Petrus Delphinus Generalis Camaldulēsis. Christophoro Monacho. Epistola. I

p Ostridie eius diei, quo ex Fōte bono in hūc nrm̄ Musoleæ secessum me cōtuli: qd a me expeteres, ex lrīs tuis didici. Si añ profectionē meā eas accepissem: cōtinuo gessissem tibi morem. Mādaui, vt pquirat̄. Si inuētus fuerit, diu nāq; est, q; eū libr℞ me vidisse nō recolo: ad te trāsmittet̄. Suadeo nihilominus: ne totā ætatē (cœpisti. n. & tu canis aspgi) in hmōi cōtertas lectione. Incūbe potioribus. Beatus nāq; vir: q in lege Dñi meditat̄ die ac nocte. Hāc tādē amplectere cœlestē philosophiā: & bñ tibi erit. Redimētes tps, inqt Apostolus, qm̄ dies mali sunt. Vale. Ex Musolea. xxi. Noueb. MDVIII.

Petro Eremitæ. II.

n Vlla magis re adducor, vt credam: fundatam esse Eremum nostram, supra firmā petram: ac ppterea diutissime cōseruandā: q̄ q; videā non deesse de die in diē: qui illius icolēdæ afficiant̄ desyderio. Nec mireris: q; aliis aduenictibus, alii proficiscantur. Neq;. n. omniū est fides. Infidelis, inqt Paulus, si discedit:

si discedit: discedat: ne vna ouis morbida gregē cōtaminet. Gratulare potius diuinæ bonitati: q̄ desertas in Eremo cellulas esse nō patitur. Veniūt quidā tentationibus īpugnati: putātes mutatione locorū, se quoq̄ facile trāsmutādos. Et experti tandē intelligūt: cœlū nō animū mutare, q trāsmare currūt. Aliq̄diu cōmorati in solitudine, fœlicē sane cōmorationē contēptui hñt: & qui antea despectis hoībus, angelos quæsierūt: & desertis vrbibus, Christū īuenire in solitudine cōtenderūt: traditi sunt postea in reprobū sensum: & eām quærunt, qua ab amicis discedāt. Nō aduertūt, q hmōi sunt: spūm scūm disciplinæ effugere fictū: & propriam eius sedē, esse solitudinē: neq̄ ipsum libēter in turba & frequētia cōmorari: vbi dissensiones, vbi iræ, vbi rixæ nō desunt. Secedebat Dñs in mōtē: cū erat oraturus patrē: vt suo nos admoneret exēplo. Verū ne te obtūdā pluribus: si est cōtētus. D. Hieronymus Bergomēsis remanere in Eremo, vñ paucis mēsibus, vt pareret impanti, obediēter abfuit: remaneat. Spūm, ait Paulus, nolite extinguere. Facilius repietur, si fuerit necessariū, q pro eo habitet in cœnobio Sācti Bñdicti: q̄ in Camalduleñsi Eremo. Fiat itaq̄, sicut petistis. Vale. Ex Musolea. Die. xxix. Nouēbris. MDVIII. Frācisco Cardinali Soderino Protectori. III.

SI cōualuisti de infirmitate: est qd maxime cupio. Sin minus, quod absit oramus quotidie Dñm: pulsamusq̄ ad ostiū miserationis eius, pro incolumitate dignationis tuæ: oportune īportuneq̄ istātes, vt dicat tibi. Surge: & āmbula. Itaq̄ bono esto & pāti aīo: nec te deiiciat aduersa valitudo. Nauigamus p hoc mare magnū & spatiosum, nō semp trāquillo cursu ac prospero vento. Nūc coorta tēpestas cum magno cœli fragore, nymbo densissimo nauigium operit: nunc aperto cœlo secūdis auris in portum deuehitur: & ex turbido ac procelloso die serena & iucūda lux periclitantibus redit. Sic futurum est tibi Dñe colendissime: vt speramus, prorsus vt cōfidimus, in eo: qui pcutit & sanat: qui deducit ad inferos & reducit. Impleat altissimus vota nostra: vt absq̄ dilatione restituaris in pristinum robur: ne mēbra capitis præsidio destituta debilitent: & tu ad opa, quæ abs te rubeus pileus efflagitat, renouatus sicut aquila, feruentior assurgas. Ex harū lrarum baiulo eremita nostro disces: causam aduētus ipsius in vrbem. Vtinam te sic affectum inueniat: & adeo leuatum ægritudine: immo (vt optamus) penitus liberatum: vt haud grauate a tua amplitudine possit audiri. Si honesta petierit: obsecro, vt ei obtemperetur. Vale. Ex Musolea. Kalendis Decembris. MDVIII. Ioanni Cardinali Medici. IIII.

SAlutauit me dignationis tuæ nomine Abbas Classensis: q rediens ex vrbe ad nos diuertit. Fuit mihi gratissima tua paruitatis meæ tam pia memoria. Noueris haud dubie Domine colēdissime: te mihi vicissim nunq̄ excidere. Tot enim & tanta sunt tua erga me merita: vt nulla vnquam sint obliuione delenda. Te in ore sæpe: in corde semper habeo. De tua māsuetudine benignitate caritate affabilitate moderatione integritate, passim cum omnibus (vbi se occasio optulerit) libentissime confero: & quantum te diligam atq̄ obseruem, & qua te prosequar pietate: quando re ipsa non possum: vel verbis ostēdo. Verum hæc obmittamus. Neq̄ enim indiget amplitudo tua de mea erga te fide nouo testimonio. Erit harum mearum lator Hieronymus mona/

chus: cui venienti in Vrbem mādaui nōnulla pro sacra nostra Eremo negocia. Si in iis expediendis, tuum requisierit patrociniū: vt illud ei præstes, oro & obsecro: si modo quæ petierit, nō duxeris improbāda: aut minime fuerint impetratu difficilia. Vale. Ex Musolea. Die. ii. Decembris. MDVIII.

Petro Eremite, Priori Fileti. V.

IN gubernatione non tā Prioratus mei, q̄ totius ordinis mihi crediti: illud semper apostolicū præceptū cauisse me arbitror: ne dominarer in clero. Allicere potius benignitate ad benefaciendū oēs studui, q̄ terrere imperio, præterq̄ contumaces. Quā vero impiosus in eremitas, per. xxviii. annos, quibus hunc gessi magistratū extiterim: estis ipsi & alii cōplures testes optimi. Atq; vtinā non aliqñ nimium dissimulauerim vobiscū: vt aliqñ auditurus non sim. Hæc fecerunt: & tacuisti. Quāobrem non fuit necessariū, obiicere mihi cōstitutionem Eremi: q̄ rogare eremitas ad demigrandū possim: cogere nō possim. Hoc statutū nescio, an aliqñ legerim. Est tñ mihi per gratū: illud modo tādem mihi a vobis suggeri. Nā si mihi non licet ad dies paucos quenq̄ vestrum in aliquo ordinis atq; Eremi ipsius mēbro cōstituere: futurus sum cautior posthac: ne diutius me requirēte aliquis vestrum abesse Eremo queri possit. Huiusmodi cōstitutionē, si tñ ita loquitur, nequaq̄ probo. Nam aut malū est transferri eremitam ad aliud cœnobium, aut bonū. Si malū: neq; rogatus assentiri eremita debet malo. Si bonū: expetere non debet, vt a prælato suo rogetur: ne præseferre elationem videatur: atq; obedientiā contemnere. Quod vero habēda mihi sit magis ratio cōseruandi capitis q̄ mēbrorum: haud penitus improbo. Sed oro, qūo cōseruari poterunt mebra: si defuerit, si non succurrerit illis caput? Aut qūo erit viuens sine mēbris caput? Descendit Christus caput ecclesiæ de cœlis, de sinu patris, vt corporis mēbris opem ferret: vt redimeret suo prætioso sanguine peccatores. Et eremita ad tēpus exire de Eremo, vt fratribus suis periclitantibus subueniat: peccatū existimabit? Cupit Paulus anathema fieri a Christo pro fratribus suis: & vos nō veremini oēm penitus exuere caritatem? Subditus erat Dei filius Ioseph & Mariæ: Et vos a prælato vestro rogari contenditis ad exhibenda opera pietatis? Professores humilitatis ista requiritis? Siccine cauda in caput cōuerti gestit: vt cui obedientiā, cui honorem, cui reuerentiā debet: ab eo eadem exigat? Non est hæc doctrina euāgelica: non hoc ex regula *Sāctissimi* patris nostri didicistis: non sapiūt ista Romualdi & patrū ac maioꝝ vestrorum sanctiones. Verū ne pluribus tecū agam, q̄ necesse sit: qm̄ tu non tam. D. Hieronymi, q̄ reliquoꝝ eremitarū nomine, scripsisti ad me: eremitas monebis verbis meis: non probare me discessionē huiusmodi, & quasi fugā, eremite ex Sācto Benedicto. Si enim redire cupiebat in solitudinē: vnde non inuitus exierat: bona Prioris & totius conuētus venia discedere debuit. Nunc vero sub prætextu comitatus Abbatis Classensis reuersus in Eremū eo animo, vt in Eremo remoretur: sicut sine Prioris commeatu inde profectus est: ita parū consultum fuisse arbitror honori Eremi & eremiticæ grauitati. Ipsi vero Hieronymo referes: si bono zelo ducitur, vt in Eremo potius q̄ in cœnobio cōmoretur: facturū ipsum semper mihi rem gratissimam: si non modo a me iussus Eremum non deseruerit:

sed ne

sed ne obsecratus quidem. Vale. Ex Musolea. Die. iiii. Decembris. MDVIII.

Petro Eremitæ. VI.

e Rit apud me exemplar cõstitutionis per Pontificẽ confirmatæ: ne qs videlicet ex Eremo extrahi possit inuitus: ad nostrã in futurũ eruditionem. Potui hactenus peccare ignorãtia. Nũc vero lege perspecta, siquid contra illã attentarem, sciens ac prudens in flãmam mitterem manũ. Sed qñ nõ me latet: venisse me, non legẽ soluere, sed adimplere: precor Dñm: vt nunq̃ defuturi sint in sacra ista solitudine: qui inde nisi inuiti possint extrahi. Mirabar nihilominus: si per constitutionẽ cautũ fuisset: vt rogari eremitæ ad demigrãdũ in aliud monasterium debuissent a Priore suo a generali ordinis: cuius rei nulla fit mentio. Et merito quidem. Neq̃.n. leges dici possent: quæ ab honesto abhorrerent. Quid autẽ minus honestũ videri possit: q̃ vt prælatus curuetur subditis? Vt & ipsius iminuatur autoritas: & subiectoꝝ mentibus elationis materia suggeratᷓ? Quãdo nulla esse reuera queat sine humilitate religio. Vale. Ex Musolea. Die. vi. Decembris. MDVIII.

Raymundo Secretario. VII.

a Egerrime ferimus malã Reuerendissimi Dñi valitudinem: nec põt nõ debilitari vexariq̃ mẽbra capite ægrotãte. Obsecramus Deum quotidie: vt ipsum incolumen reddat: & ab omni liberatũ molestia tum cliẽtulorum suoꝝ patrociniũ, tum vniuersæ christianæ rei publicæ curã resumere iubeat. Neq̃ enim exiguã facere iacturã sacrũ illud collegium arbitror. Vbi alicui eorum, qui videntur columnæ esse abesse cõtigerit: nec cõferre publicis rebus administrandis cõsilioꝝ suoꝝ suffragiis potest. Veꝝ ex quo tu oportuno tẽpore in vrbem rediisti: cuius pñtia maxime recreari ac refici non dubito Dñm colendissimum: cura pro viribus releuetur vt eger. Quãuis enim medicoꝝ officiũ sit arte sua langores cõpescere: & medicamẽta infirmantibus exhibere: haud parum tñ consolãtur iacentes domesticoꝝ ministeria: eoꝝ præsertim qui dñis suis ampliore caritate ac beniuolẽtia afficiũtur. Hoc ego nouissima mea ægritudine expertus dudũ sum: quo tẽpore magnam mihi mœroris partem lenire sentiebã filiorum studia & obsequia: tum in me fouẽdo ministeriis tum verbis exhortãdo ad malã valitudinẽ fortiter pferendam. Cæteꝝ ex abũdãtia cordis hæc tecum loquor. Neq̃.n. cuiusq̃ indiges monitis ad præstanda opera pietatis. Nosti eam magnũ esse quæstum: & ad oĩa vtilem: promissionẽ hñtem vitæ quæ nũc est & futuræ. Offeres siquid possum Dño pientissimo: eiq̃ me obnixius cõmendabis. Venit Romã haꝝ lator. D. Hieronymus visitatũ parentẽ suum. Hac occasione nõnulla ei Romæ perficienda mãdauimus. In quibus si fauore alicuius ei opus fuerit: vt tuum potissimũ expetat monuimus. Tu illi oro ne desis. Vale. Ex Musolea. Die. ix. Decembris. MDVIII.

Eusebio Priolo monacho Sancti Michaelis Murani. VIII.

e Xcusas lrãs: cur diutius ĩtermiseris scribere ad me. Ego vero facile admitto excusationes tuas. Nã occupatus tum in transcribendis opusculis de philosophia differentibus, tum in operibus misericordiæ in defendendo viduã cõterraneã tuam: quæ opem tuã hospes & aduena implorauit: indignus es qui a nobis arguaris negligentiæ. Est.n. mihi per gratum: q̃ incubas lrãrum

studiis:& imbuaris præceptis philosophiæ:vt his tandē cū euangelica philosophia mature collatis ad verā hanc & succi plenam ab illa simulata & inani totū te transferas:vt sacerdotio fungens sapias quæ Dei sunt:& loquaris quæ decēt sanā doctrinam.Beatus esse vel lætissimus neqꝗ pōt:nisi is quē erudierit Dominus:& de lege sua docuerit eū.Viduis vero opitulari præsertim oppressis in iudicio:quis penitus improbet?Iudicate inqt Dñs per prophetā pupillo:defendite viduā:& venite & arguite me.Quia tñ iunior es:& quam defendendam susceperas seniorē esse non intelligo:prudenter fecisti:ꝙ illam ad iuris cōsultissimum & probatissimum doctorem remiseris:eiusq; causam illi tm̄ cōmendaueris.Scribēs nāq; ad Timotheū adolescentē Paulus:Adolescentiores inquit viduas deuita.De morte Reuerēdissimi olim Patriarchæ Venetiaꝝ anteq̄ tuas acceperissem factus fuerā certior.Dolui reuera amissionē inopinatam tanti patris: idq; nō tam ob antiquā mutuam amicitiā:q̄ ob iacturam ciuitatis nostræ:quæ præsule optimo atq; itegerrimo vix inito per ipsum magistratu orbata est. Suffectum in eius locū non noui.Gratulor tñ tibi ob propinquitatē qua illi coniūctus es.Educatus in vita regulari:& a senatu grauissimo expetitus:facile morū & ꝓbitatis prædecessoris sui futurus est æmulator.Reliqua quæ scripsisti de me inanem magis q̄ christianā sapiunt philosophiā:& affectu seduceris.De Nicolao fratre puto tibi allatū fuisse nuntiū mendatio inuolutū.Victor tm̄ nepos filius eius in quadraginta virorum est asscitus consortium. De patre eius nihil mihi significatum est.Vale.Ex Musolea.Die.ix.Decembris.MDVIII.

Paulo Orlandino Vicario Congregationis.IX.

d Isferri vnionem ordinis per priuilegiū Pōtificis:nullā aliā ob causam potissimū arbitror:q̄ ꝙ adhuc nō sunt corda nostra cōcordia.Facti sumus similes pueris,funiculū longū atq; corruptū ex aduerso iter se trahētibus: qui cum neutra pars alteri cedat,oēs magno impetu supini ad terrā ruunt disrupto funiculo.Cōtendimus pro inanibus rebus:& interim regularis obseruatio, quæ vtiq; maioris est momenti,periclitatur.Non aduertimus maligni hoc esse dæmonis:qui semp bonis nostris & saluti insidiatur.Cōfido ego in Dño:ꝙ qui bono zelo & animi rectitudine quæsierint bona gētis suæ:nec pmiserint pro viribus reliquias ordinis ad remissiorē atq; laxiorē vitam reuocari:neq; suo alios exēplo scandalizauerint:huiusmodi profecto,qua hora nō putamus,exauditum iri pia vota.Celebrabitur generale capitulū.Quo pacto,si nequaq̄ repertum fuerit reformādo ordini remediū:præstolabimur tēpus oportunū:erimusq; patiētes vsq; ad aduentū Dñi:qui est Deus pacis & dilectionis.De priuilegiis Eremi quid egeris Romæ,intellexi.Mandaui harū latori,qui se in vrbē recipit,quid facturus sit.Speramus haud magno negocio impetrandā cōfirmationē cū clausulis derogatoriis.Vadit ēt munitus nostris lr̄is ad multos magnos viros:quorū fauoribus efficiemur facilius cōpotes desyderioꝝ nostrorum.Vale.Ex Musolea. Die.x.Decembris.MDVIII.

Francisco Brixiensi Monacho.X.

g Ratularis haud īmerito reformato dudū Sāti Benedicti monasterio. Est enim tum loci situ,& cœli salubritate,tum structuræ venustate atq; decore,inter præcipua nostri ordinis mēbra numerādum:qn̄ ego reuera pauca nouerim:

nouerim:quæ illi censeā conferenda.Facta sunt aūt omnia,p Dei gratiā,seruato generalatus decoro & autoritate:ita vt de iis,qui abire inde iussi sunt,qui hiscere sit ausus ac repugnare,inuētus fuerit nemo.Paruerunt oēs dicto:& mœsti licet,ac lachrymantes,ad loca sibi p nos assignata obediēter demigrauerūt.Benedictus Deus:qui nō derelinquit sperātes in se:& de sua virtute præsumentes humiliat.De vnione qd actū fuerit Romæ:īmo quia nihil actum sit:ex Abbate Classensi poteris fieri certior.Studemus propriis ac priuatis cōmodis:publica neglectui hn̄tur.Refriguit (mihi crede) caritas multoꝝ.Futuꝝ est hoc penitus opus Dei:qui oīa bona suis tēporibus disponit.Qua hora nō putamus,ipse veniet:& saluabit nos.Cæterū ægerrime tuli obitū optimi atq; integerrimi pr̄is, Patriarchæ nostri Veneti.Feriūt grauius iacula:quæ nō præuidētur.Quis enim expectasset:vt in iis primis sui præsulatus auspiciis,pro ætate robustus satis ac bonæ habitudinis antistes,tā repētino morbo affectus,esset nos relicturus?Dū adhuc ordiretur:succisus est.Succisus inq̄ est:sed nō tanq̄ ifructuosa arbor.Quādo reuera neminē eoꝝ,qui dicati sunt Deo,nouerim ego:q̄ illi foret & vitæ sanctimonia,& integritate cōsciētiæ,& zelo in religionem,vlla rōne præferendus. Neq; putes me hoc exhibere testimoniū defuncto:q̄ mei diutissime fuerit amātissimus:quē ego vicissim colui & obseruaui:sed pro veritate loquor:neq; me falli opinione existimo.Indolui præterea ob iacturā ciuitatis nostræ:cui pastor datus fuerat.Quæ profecto cū optime sibi cōsuluisset:magnū vtiq; lumen atq; ornamentū amisit.Nā cū in suæ cōgregationis administratione bonam ætatis partē honestissime cōtriuerit:spem facere de se certā videbatur:talē se in præsidatu præstiturū:cuius vita & mores honestare patriā totā,& ad ipsam quoq; posteritatem,facile redūdare potuissent.Sed qn̄ placuit ei,a quo vnicuiq; cōstituti sunt termini,qui præteriri non pn̄t:reddere illi mercedē laborum suoꝝ:de eius ad īmortalitatem translatione,lætemur.Nā q̄ cōposite & sancte vita excesserit, atq;,vt scribis,similis dormienti:magnū id argumentū fuisse ne dubites pactæ innocēter vitæ.Occurrisse eum puto cōfidēter ad tribunal tremēdæ maiestatis: atq; in reddēda rōne dixisse.Dn̄e quinq; talēta tradidisti mihi:ecce alia quinq; superlucratus sum.Vt cōsequēter meruerit audire.Intra in gaudiū dn̄i tui.Suffectum in eius locū nequaq̄ noui.Sed cū fuerit expetitus a patribus:quoꝝ grauissimum esse iudiciū cōsueuit:facile mihi polliceor:futurū & ipsum eiusmodi:qui pro voto ciuitatis,curæ pastorali satisfacturus sit:ac sacerdotale onus sufficienter laturus.Quæ vero scripsisti de me:supsluo nimis illa cōmemorasti.Nō duceris rōne:sed affectu seduceris.Vale.Ex Musolea.Die.xii.Decēbris.MDVIII.

Christophoro Monacho Fontis boni.XI.

b Onæ mentis indiciū est:vbi quis bene cōsulētē nō auersatur.Cecidisse in terrā bonā semen cōstat:quod fructū affert.Fateris ipse:q̄ in permutandis lrarum studiis nō cecineri surdo.Gaudeo q̄ paucis rem vtilē tibi psuaserim:q̄q; paruo negocio insederint animo tuo atq; inhæserint pia monita. Decet qppe christianū hoiem,qui vestigia seqtur Christi,Christi doctrinā imitari:& euāgelicis magis atq; propheticis q̄ poeticis & philosophicis incūbere lectionibus.Sunt enim hæ obscenitatibus plenæ:illæ vero sanctis ac salutari/

bus documentis refertæ:vnde facile proferas noua & vetera. Et neminem adeo insanum inueniri existimo:qui arbitretur,inter turpia & impudica verba quotidie versantē facile esse continentem posse. Corrūpunt bonos mores colloquia mala. Quod si hæc dedecent sacro renatum baptismate:q̄to magis dicatū Deo monachum:cui ex regula,quam professus est,arctius interdicitur oīs scurilitas, reiicere illa oportet? Clamat apostolus. Omnis sermo malus de ore vestro non procedat. Et Dn̄s attestatur:ꝙ de verbo ocioso reddituri sumus rationem. Si de ocioso:quid de turpi & sordido atq; illecebris pleno? Vides quæ vincula quæ cathenæ te constringant ad amplectenda tandem ecclesiastica studia,& diuinā legem exquirendam. Id,fac:& viues:erisq; vere sapiens. Nam sapientia huius mundi stultitia est apud Deum. Si rediero vti mihi est animus ante natalē Dn̄i in Fontem bonum:perquiri diligentius faciam librum quem efflagitas. Miror quomodo euanuerit. Grata mihi fuere:tornatilia vascula tua: quæ mihi dono transmisisti. Sed futura scias illa minus grata:si vllo ea prætio abs te empta cognouero. Futurum me tamē tibi haud ingratū spero. Vale. Ex Musolea. Die.xiii. Decembris.MDVIII.

Paulo Orlandino Vicario Congregationis.XII.

I verū est quod mihi significatum est de te his diebus: habeo causam scribendi ad te diuerso modo,q̄ ipse ad me scripseris. Blandiri siquidē videris in faciem:& a tergo laceras. Vt merito si ita est cum iis numerandus sis:de quibus dicitur. Molliti sunt sermones eorum super oleum: & ipsi sunt iacula. Confessus enim diceris & non negasse,confessus inq̄:nec voluntatē tibi nec studium defuisse contra fidem mandati,vniendi monasterii Sancti Benedicti Congregationi Murianensi post habito eius capite,sacra videlicet Eremo atq; contempto. Si hoc Romæ pauloante attentasti:iure tibi succensent Eremitæ:& non argui infidelitatis nequaq̄ potes. Nam siquis In mandatis sibi cōmissis non modo malitiose,verum etiam negligenrer se gerit existimatur summum dedecus admisisse: quid dicturi de iis sumus:quod constituturi cōtra eos iuditium:qui sui cōmodi causa,fraudulenter incedunt:& fide pro nihilo habita, disturbant vitæ societatem:& cōmune omnium præsidium abiecto Dei timore pertinatius impugnāt? Non sunt isti mores:qui religiosos ac Deo dicatos deceant. Abhorrere ab his vel laici debent. Quid enim turpius:q̄ violare amicitiā & fidem? Conuenit inter nos,cum esses iturus in curiam:vt non prius vniatur membrum Eremi,nisi vnita primum Eremo. Tibi demandatur negocium,tanq̄ fideli tāq̄ amico. Et tu nō existimasti culpā & fidē dissoluere,& amicitiā contēptui habere? Scriptum est.n.mihi,te palam affirmasse:non dedecus sed laudem te potius meriturum putasse:si hoc tam insigne sacrilegium admisisses:si Eremo inuitis nobis ipsius benefitium fraudulenter subripuisses. Si sic te iactas Paule:& gloriaris cum male feceris:non sapiunt hæc eam doctrinam:quam sæpius publice prædicasti. Et miraris liberius Eremitæ responsum ad tam alienum a fraterca coniunctione a pietate a iustitia sermonem tuum? Et quis non eum vel continentissimum iudicasset:si vel acrius atq; acerbius in te adeo manifestum oppugnatorem Eremi tunc demum insurrexisset? Hortor itaq; te ac moneo paterno affectu:vt te tandem errati pœniteat:neq; dixeris magno tuo periculo

malum

malum bonum & tenebras lucem. Esto fidelis vsq; ad mortem: & dabitur tibi corona vitæ. Siquid aliquando acturus es aut proprii aut publici cōmodi causa: non sit quæso apud te pro ratione voluntas. Meminisse te arbitror: quid biennio ante moliri tentaueris contra patrem ordinis: a quo petita semel & bis facile tibi data est venia. Si excitaueris denuo sopitam offensam: durum erit tibi contra stimulum calcitrare. Neq;.n. bona conscientia pati possum: impugnari ab aliquo quicunq; sit ille iura ecclesiæ mihi creditæ: pro quorum defensione Cantuariēsis Antistes, cuius hodie annuam solennitatem colimus, etiam mortem intrepide subiisse memoratur. Si durius tibi atq; mordatius visus fuero respondisse: succurrat tibi sapientis elogium. Meliora sunt vulnera amici: q̄ fraudulenta oscula inimici. Impinguasti tu in oleo caput meū sermonis lænocinio. Ego vero ad emulationem Samaritani infundendum censui vulneri tuo, & oleum & vinum. Vale. Ex Musolea. Die. xxviiii. Decembris. MDVIII.

Francisco Brixiensi monacho. XIII.

i Ngens re vera egrotantium numerus: & qui terrere merito debuit vrbem totam. Verum quādo ex tanta multitudine languentiū, pauci defuncti sunt: certum est haud quaq̄ fuisse contagiosum genus morbi. Visitauit Dominus populum suum, tanq̄ filium pater. Quis enim filius: quē nō corripit pater? Vt merito dicat. Castigans castigauit me Dn̄s: & morti non tradidit me. Benedictus Deus: qui mortificat & viuificat: & per infirmitatem corporum ad sanitatem nos prouocat animarum: vt per deterioris partis afflictiones ac supplitia, melior ad salutaria perquirenda remedia conuertatur. Vidimus persæpe complures vitam scelestissimam transigentes: qui & prospera fortuna exultant: & bona corporis valitudine lasciuiunt. Huiusmodi fælicitati minime inuideas. Quibus enim in hac vita omnia optata contingunt: atq; (vt dicitur) vel dens nunq̄ doluit: acrioris eos ac vehementioris flagelli pœnam in futura manere, argumentū est. Fili, inquit, recordare: quia recæpisti bona in vita tua: & lazarus similiter mala. Nunc vero hic consolatur: tu vero cruciaris. Quamobrem si ex quatuor & viginti milibus eodem tempore febre correptis pauci interierūt: paternæ id fuisse visitationis inditium credi potest. Vt castigati, ait apostolus, & nō mortificati. Cæterum nō possum non dolere ob diuturnam tum monachorum, tum abbatis monasterii istius, malam valitudinem. Scio.n. q̄ti momenti sit, prælatorum absentia a gregibus suis. Vigilare super eos iubemur: & vix nostra vigilantia & cura sufficimus. Nam & stante ad gubernaculum vel perito nauta insurgunt aliquando venti contrarii: & variis procellis ac fluctibus etiam bene exædificata atq; compacta periclitatur nauis. Confido nihilominus de bene instituta familia ista: q; nullum sit factura vel absente gubernatore naufragium. Imperet Dn̄s iacentibus sua pietate: vt surgant & ambulent. Quod plurimū opto. De obitu colēdissimi Patriarchæ: nihil scribo: ne idem quod nouissimis meis ad te litteris feci repetam. Vale. Ex Musolea. Die. vii. Ianuarii. MDVIIII.

Baldassari Cardutio Doctori. XIIII.

q Vo die rogatus ab Eremitis nostris contenderam abs te per litteras: vt consuleres nobis: quid de admittendis in Eremum fratribus men-

dicantibus faciendum censeres: eodem tuum ad me consilium transmissum ac/cepi. Præuenisti tu me in benedictionibus dulcedinis: & anteq̃ te inuocarem dixisti. Ecce ad sum. Fuit sane id nobis eo gratius: quo tempestiuius, ac minus tũc expectatum. Delectati sumus & studio & fide erga nos tua. Per legi illud totum: adeoq̃ mihi tot munitum cõsultissimorum virorum allegationibus satisfecit: vt amoto atq̃ sublato penitus Extrauagantis Martini scrupulo mandauerim Eremitis: vt pro arbitrio suo, & pro bona admissorum mendicantium volunta te, morem fratribus gererent. Siquidem ex officina peritissimi artificis Cardutii nostri ad me remedium eiusmodi fuisset allatum: quo facile omnem ex animo ambiguitatem exturbassem. Accæpisse illos nuntium ne dubites, super aurum & lapidem pretiosum multum optatissimum: factumq̃ tuæ excellentiæ omnẽ illum Eremitarum cætum q̃ cumulatissime obnoxium. Memores erunt nomi/nis tui, in omni generatione & generatione. Nimirum vt de me loquar, semp ex quo mecum semper iniisti beniuolentiam, magnifeci ingenium & doctrinã tuam singulari erga amicos fide coniunctam. Indies hæc mea de te existimatio ob mutuam consuetudinem & negocioꝝ nostroꝝ tractationem creuit. Sed nulla re clarius atq̃ euidentius aperuisti mihi eruditionis tuæ thesauros: q̃ accura/tissima cõsiliorum tuoꝝ compillatione. In his animaduerto, q̃ studiosus q̃ dili/gens q̃ indefessus extiteris, in paranda ad perfectionẽ tuæ professionis discipli/na. Cõmunicas vero accæptum talentum tanta facilitate atq̃ humanitate: vt certantibus apud te eruditione ac fide, vtra illaꝝ præstes: haud facile iudicaue/rim. Vnum scias velim: habiturum te semper apud me illius locũ: de quo per sapientem scriptum est. Multi sint tibi amici: consiliarius autem sit tibi vnus de mille. Si miseris queadmodum te recæpisti factuꝝ, cõsilium sup cõpositionibus curiæ mensura bona & cõferta nos tibi deuinxeris. Vale. Ex Musolea. Die. viii. Ianuarii. MDVIIII.

Benedicto de Mandello Priori Forliuien. XV.

Sl longiore intermissione scribẽdi factum nõ est: vt oblitus mei fueris: s impleſti beniuolentis & amantis offitium. Si enim tantũmodo subit amicorum recordatio: cum ad illos litteras damus: breuis est admodũ talium memoria: quando esse ea iugis debet? Quod dolueris ob malam meam valitudinem: & iucũde accæperis restitutam mihi a Domino sanitatem: habeo gratiam tuæ in me pietati. Orationes, quas pro nostra tunc liberatione fudisti, ascenderunt sicut fumus aromatum in conspectum Domini: & eleuatio manuũ tuaꝝ non fuit irrita & inanis. Reuocatum me ne dubita suffragiis intercessorum multorum a porta inferi: & castigatum fuisse, nõ morti traditum. Vtinam hoc plusculum longioris vitæ prorogatum mihi ad salutem animæ fuerit: & ad di/luendas nõ tepide non segniter vt hactenus: sed seuerius & acrius præteritas culpas meas. Suspensa aliq̃diu securis, quæ ad redicem infructuosæ arboris po sita erat, me admonet: vt cõteptis penitus cæteris omnibus sæculi curis, deo vi uam: meq̃ castigatione vitæ obseruatiore, ad expectationẽ horæ nouissimæ con parem. Si tranquilliorem nunc solito vitam ducis, incumbens libris studiosius: gaudio & probo. Et eo magis: q̃ ecclesiasticis amplius oblectaris. Hoc iam re/quirit, præter institutũ religionis ætas tua: vt & sacerdos & natu grandior, post

habita

habita & reiecta gentilium lectione, inter sacros codices frequẽter verseris. Elo quia enim Dñi eloquia casta: argentum igne examinatum: probatum terræ: purgatum septuplum. Legenda sunt nobis: quæ ad beneuiuendum instruant: quæ conscientiam ædificẽt: quibus lector peccata sua dignoscat & corrigat. De Chrisostomi operibus nõ falleris iuditio. Si ipsius fueris documenta consectatus: & tam eminentis viri oblectatus delitiis: cognosces de doctrina eius, quoniam ex deo sit: nec meliora pascua requires. Prioratũ tuum si nondum es consecutus repugnante episcopo arcis custode: sufficit tibi ꝙ nõ indormieris desidiæ: vt beneficium pacifice possideres. Deficiente illi iusto titulo, occupator potius censendus est q̃ possessor. Sed quando calcitrare contra stimulum nõ potes: & ví non æquitate res agitur: si alia ratione tibi non pmittitur aduersarium potentiorem possessione deiicere: expecta tempus, donec apprehendat Dominus arma & scutum: & exurgat in adiutorium tibi. Ipse nanq; dicit. Cum accæpero tempus: ego iustitias iudicabo. Sacrum illum sancti Maglorii cõuentum proficere in dies in religione: magnopere lætor tum illius tum tui causa. Neq;.n. vlla fieri gregi accessio potest: sine pastoris emolumento & lucro. Gloriari in Domino licet tibi & dicere. Particeps ego sum monialium timentium te: & custodientium mandata tua. Eas meo nomine saluere iubebis: nec te illarum grauet cura: quam adeo vtilem ac fructuosam esse intelligis. Quin potius si alteri vicino monasterio nostro, cuius capellanus & gubernatot infirmatur, potes aut per te aut p alium opitulari: ne referas pedem. Vicarius noster es: & id tibi potissimum oneris ex officio incumbit. Solicitudo, inquit, Paulus de se ipso, omnium ecclesiarum. Tu quoq; hunc imitare. Sic.n decet prælatum solertem industrium & cõmunis sui ordinis vtilitatis amantem. Sic quoq; ministerium tuum in oculis totius populi Fauentini cõmendabile facies. Quod erit mihi tam gratum: q̃ qd gratissimum. Vale. Ex Musolea. Die. xiii. Ianuarii. MDVIIII.

Baldassari Cardutio Doctori. XVI.

a Vdio venisse Florentiam quendam cõterraneum meum, cum cognata sua vidua: ac lite contestata dotem petere, mulieri viduæ debitam: quæ olim nupserat cõciui tuo Florentino. Quibus sint fauoribus prosequendæ viris suis fœminæ destitutæ: cum fraudantur dotibus: superfluum est commemorare præstantiæ tuæ. Calles optime: quid velint iura: & q̃ singulari merito apud deum huiusmodi causarum suscipiantur patrocinia. Quamobrem cum te potissimum delegerint clientes aduenæ in aduocatum & patronum ac defensorem iurium suorum: ducti tum doctrinæ excellentia, tum integritatis opinione: precor vt in iis tuendis solita tua diligentia & fide præsto sis. Scio te non indigere nostra pro illis cõmendatione: quando nõ est apud te personarum accæptio. Et ego ea tantũ lege tibi eos esse cupio cõmendatos: si illorum sit iusta petitio. Erit tibi laudi ascribendum: cum alienigenas in iuditio liberaueris de manu opprimentium. Aduenam ait Dominus non cõtristabis: neq; affliges eum. De viduis vero quanta sit deo cura: plena sunt efficacissimis testimoniis sacra eloquia. Dominus, inquit, custodit aduenas: pupillum & viduã suscipiet: & vias peccatorum disperdet. Et in euangelio voce Saluatoris dicitur. Vhæ vobis scri

bæ & pharisæi hypocritæ: qui comeditis domos viduarum. Audi & aliam de Exodo, etiam iniquissimo cuiq; iudici valde formidādam cōminationem Dei. Viduæ ait & pupillo nō nocebitis. Si læseritis eos, vociferabuntur ad me: & ego audiam clamorem eorum: & indignabit' furor meus: percutiamq; vos gladio: & erunt vxores vestræ viduæ: & filii vestri pupilli. Ex abundatia cordis, hæc mo do tibi ad memoriam reuoco: qui de his omnibus plenissime institutus es. Ha bes enim in defendēdis viduis & oppræssis oibus vnde ꝓtua sapientia coram iudicibus proferas de thæsauro tuo noua & vetera. Vale. Ex Musolea. Die. xxiiii. Ianuarii. MDVIIII. Christophoro Monacho Fontis Boni. XVII.

Præbet mihi secessus hic Musoleæ plusculum ocii: q̄ cum agere mihi in ciuitate contingit, aut in Fonte bono. In ciuitate non desunt quoti/dianæ visitationes, tam sæcularium: q̄ religiosorum. In Fōte bono, cō/tinua vexat domesticorum reiq; familiaris cura. Hic sicut salubriore & liberio/re cœlo, ita maiore a solicitudinibus ac perturbationibus quiete animus fruitur Quāobrem ne mireris si ad litteras tuas celerius respōdetur: cum in hoc per bi mestre secessu casentinate moram traho. Nosti præterea moris mei semp fuisse: haud grauate calamum arripere: neq; negligere scribendi officium cum iis: qui me suis litteris prouocant ad rescribendum. Venturus tu iuxta significationem epistolæ tuæ, paulopost ad me & non veniens, expectatusq; a me de die in diē: fuisti modo autor vt tardius respondeam. Non enim mihi ociū defuit. Quod grate admiseris monita nostra, eaq; penitus cordi tuo insederint: approbo fa/cilitarem tuam, & bene institutam mentē. Opto vt iactum semen afferat fructū centuplum. Quanti sit facienda iactura temporis: nosti. Minuitur quotidie vita nostra: & fugit. Hesterna quæ preteriit dies non reuertetur amplius. Indulge/mus inanibus studiis eo aliqn̄ animo: vt vbi consenuerimus, totos nos diui/nis tradamus eloquiis: & nō aduertimus: q̄ celeri cursu labatur vita nostra: quæ iuxta apostoli sententiā, vapor est admodicum parens. Redimamus itaq; tēpus: quoniam dies mali sunt. Resarciamus cura & studio: quod diffutū negligentia & incuria fuit. Et quod hodie præstari potest: ne differatur in crastinum. Verum hæc plenius coram. Cura, si potueris: vt itercessione abbatis Balnei, mittat mihi D. lucas reliquum pecuniæ: quod nobis debet Celæ nomine: & id tecum defer: nisi nimiū distuleris aduentū tuū. Vale. Ex Musolea. Die vltima Ianu. MDVIIII.

Eremitis nostris. XVIII.

Itari & ego vobiscum cuperem: si id fieri honeste posset, & sine religio nis incōmodo atq; inuidia: & quod pluris facio, sine conscientiæ iactu ra. Quid obsecro vos, paritura est nobis beneficioꝝ vnitorum multitudo, & sa cerdotiorum congeries? Audite prophetam: immo Dn̄m per prophetā, cōmi/nātem nobis. Vhæ, inquit, qui coniungitis domum ad domum. Deinde multo/rum odium in nos ex hoc benefitiorum cumulo concitamus: cum videant oīa nos ad priuatam vtilitatem referre: & quod plurium esse potuit, ad vnum ali/qnem cōuentum redigi. Defraudatur hoc pacto diuinus cultus: cum vnus mini me sufficiat pluribus locis cūsulere: & male ac negligenter per vicarios, immo per mercēnarios, administrētur membra huiusmodi vnita, absente pastore. Cu/

ius

ius sane rei optime mihi conscius sum. Et vos credere potestis experto. Quã obrem hoc vobis consilium do: vt imminente paulopost Generali capitulo, differatur hæc Eremi nouæ annexio ad illud tempus. Tunc enim si senior superuixerit sine scrupulo sine sumptu omnia transigentur. Si non admittitis consilium liceat vobis per me: quod vobis referet meo nomine Alexander conuersus Eremi, futurus harum lator. Vnum vobis repeto, ac reuoco ad memoriam, quod apostolus suadet nobis. Habentes alimenta, & quibus tegamur: his contenti simus. Valete: Ex Musolea. Die. v. Februarii. MDVIIII.

Benincasæ Priori Pratalis. XIX.

m Edicum, me præsidente sacræ Eremo conductum fuisse annuo salario: nunquam memini. Sed sicui infirmari contigerit: tunc accersitur medicus: vt necessaria exhibeat languenti fomenta. Raro, vt nosti, in tam numerosa familia egritudine graui affecti reperiuntur. Id accidere Dei benignitate, non dubito: qui in alpibus degentes procul a medicis, indigere illorum opera frequentius non sinit. Non parum etiam conferre ad bonam conseruandam valitudinem arbitror, libertatem illam nostram egrediẽdi ad contuendum cœlum, ad peragranda vicina cœnobio loca. Nunc ex Fõte bono in Eremum, nunc ex Eremo itur ac reditur in Fontem bonum. Non desunt familiæ secessus percommodi & salubres, quo aliquando rusticandi gratia per vices se recipiunt: præsertim qui minus valido sunt corpore. Vbi paucis diebus recreati: raro expetunt lectuaria & pharmaca. Hæc si ad corporum valitudinem respicias, plurimi sunt æstimanda: & meo iudicio vrbanis commorationibus facile præferenda. Speciosiora in vrbibus monasteria esse contendes: sed hæc vtiliora. Iccirco non multa hactenus haberi visa est medicorum cura: non tam quoniam & ipsi non semper quæ salutaria sunt vident: quam vt dixi, ob ægrotantium raritatem. Ego tamen is sum, ita præsertim ætate suadente: qui magnopere medicis deferam: quos propter necessitatem honorandos, etiam sacra admonet scriptura. Gratum fuit nobis tuum de pupiensi illo testimonium: si quid vrgentius acciderit domi: accersiri inde, atq; euocari commode poterit. Vale. Ex Fõte bono. Die. xiii. Februarii. MDVIIII.

Benincasæ Priori Pratalis. XX.

d Eposuit apud me. D. Michael pecuniam: quam debet nepoti tuo. Venit ad te eo animo: vt & tecum & cum nepote componat negocium. Et ego hortor & moneo: vt conueniat inter vos: præsertim hoc quadragesimali tempore, atq; his sacratioribus diebus. Alioquin merito audituri estis. Ecce in die ieiunii vestri, inuenitur voluntas vestra: & omnes debitores vestros repetitis: ecce ad lites & contentiones ieiunatis. Turpe hoc laicis foret: longe re vera vobis turpius: qui & fratres estis: & Dei seruitio cultuiq; dicati. Stude tu, qui & ætate & doctrina his iunioribus præstas, talibus pieta-

tis officiis promereri deum: & dissidentes ad concordiam reuoca: neq; patia ris, vt tantilla de re contentionibus exagitentur. Male profecto saluti consu/ lunt monachi: quando de proprietate, quam semel abdicarunt, obstinatius li tigant. Sic tamen hodie viuitur. Cura itaq; : ne amplius me obtundant. Va/ le. Ex Fonte bono. Die. xxvii. Februarii. MDVIIII.

Nicolao Cardinali Flisco. XXI.

q Vam officiosa, immo quam benigna, quam humanitatis plena, sit Dignatio tua: in nostro Eremi negocio dudum agnoui: pro quo haud minus fuisti solicitus, ac si ageretur res tua. Bis ego scripsi: bis rescriptũ est mihi. Non es mea importunitate fatigatus. Petii ego abs te aliquid. Et tan quam tu exigere a me quippiam statuisses: ita mihi respondisti q̃accuratissi/ sime. Piæ hoc mentis fuit testimonium locupletissimum. Cogitasse enim te arbitror: Beatius esse dare, q̃ accipere. Quamobrem ingentes tuæ pietati gratias ago, tum meo tum Eremitarum nostrorum nomine. Deuinxisti nos tibi arctissimo obligationis vinculo: futuros nullo vnq̃ tempore huius tuæ erga nos benignitatis ac facilitatis immemores. Diligis iustitiam, qui iudi/ cas terram: qui sedes cum principibus: & solium gloriæ tenes. Iccirco tibi consequenter eueniet propheticum elogium. Iustitia iusti super eum erit. De abbate Classensi nil aliud repeto: nisi q; ipsum, etiã (quod me re vera latet) si in te peccauit, tuæ iterum clæmentiæ cupio commendatum. Imitatores dei estote, ait apostolus. Et de ipso legimus. Cum iratus fueris: misericordiæ re/ cordaberis. Cæterum rediit ex vrbe conteraneus tuus Hieronimus olim ere mita, nunc abbas effectus. Si quidem monitus ego a Pontifice: vt reformanz dam curarem abbatiam Montis Christi nostri ordinis: in quadam insula haud procul a Corsica sitam: contuli ei iure ordinario ipsum beneficium: q; bene sperare visus est, magna illud se autore breui incrementa capturum. Ne q; tamen ideo se obmissurum spopondit: quam sibi demandasti Anglarien sem curam. Est enim validis humeris: qui non refugiant duplicatum onus. Det illi Dominus virtutem ad perficiendum opus pium: vt desolatum ha/ bitatoribus ac facultatibus locum, in pristinum statum sanctimoniamq; re/ stituat: & rebus tuæ amplitudinis, quam plurimum obseruat & colit, non sit defuturus. Vale. Ex Fonte bono. Die. iii. Martii. MDVIIII.

Diffinitoribus Capituli Congregationis. XXII.

c Onuenientibus vobis in vnum, ad consulendum rebus Congre/ gationis, libenter & ego præsto fuissem: nisi & longitudo itineris & alia hic me haud leuia negocia mutare consilium coegissent. Nõ q; necessaria vobis fuisset præsentia mea: sed vt petentibus aliquibus ex vo/ bis satisfecissem. Veniente itaq; Angelorũ Priore ad capitulum: has mei vi/ carias illi ad vos dare cõstitui: quæ vtcũq; me vobis referrẽt: atq; animũ no/

ftrum aliqua ex parte aperirent. Conuenire vos arbitror quot annis eo con/
silio: vt non modo conseruetur facilius congregationis vnio, verumetiam
augumentum capiat. Idq̃ nō adeo multiplicatione cœnobiorum, verum
potius incremento meritorum atq̃ sanctorum operum. Id si prouiribus
conemini: vt intendatis ad publicam congregationis vtilitatem: ad corri
gendos minus regulariter viuentium mores: ad erigendam labentem mo
nastici rigoris disciplinam: non fuerint inanes cōuentus vestri. Rogamus
itaq̃ vos, & obsecramus in Domino Iesu: vt tales præficiatis monasteriis,
quos Zelus comedat domus Dei: qui prodesse magis exemplo vitæ, quam
verbo doctrinæ subditis contendant. Vnus sit in tota congregatione con/
uersationis ritus: & a constitutionibus ordinis minime discrepans: vt ha/
bitetis vbiq̃ vnius moris in domo. Hoc facile futurum confidam: si absq̃
personarum acceptione præposueritis conuentibus prælatos idoneos: sin/
gulisq̃ dederitis pastores secundum cor Domini: qui non semetipsos sed
greges pascāt. Hos etiam renitentes assumite: & nolentes intrare compel
lite: vt cum in credita sibi specula excubauerint: nec potiora sua commo/
da quam subditorum salutem duxerint: & vos pariter cum illis bonum be
ne administrantium gradum acquiratis. Affectuose vobis loquimur: neq̃
temere ista suggerimus. Spero autem: q̃ futuri estis non auditores tantum,
sed factores. Verum & hoc prætereundum silentio non duxi: vt si qua cor
rectione digna delata ad vos per visitatores fuerint: ne penitus dissimulen/
tur: nec impune iis, qui ea admiserint, cedat. Disciplina enim virtutis custos.
Et male sibi consulunt atq̃ autoritati dignitatis & magistratus sui capitulo/
rum patres: si semper in peccatores est misericordiæ recordatio: & obliuio
disciplinæ atq̃ iustitiæ. Quis enim filius quem non corripit pater? Roga/
mus vos (inquit) Paulus corripite inquietos. Visitatores præterea tales con
stituite qui ad capitulum non summatim, sed minutissime descriptum mo/
nasteriorum statum referant. Qui enim contemnunt minima: facile in ma/
iora dilabuntur. Miratus sum anno præterito breuitatem visitationum ve/
strarum: & vix pauca continentium. Si grauantur calamo digiti excipien/
tium: quando grauiora pro religione laturi sunt? Hæc & huiusmodi Fra/
tres consyderate: & accessionem magis morum, quam monasteriorum con
cupiscite in congregatione ista. Neq̃ enim vobis defutura sunt loca: si ha/
bere prius studueritis, quibus illa digne repleri queant. Prætereo de industria
breuitatis studio, frequentes monachorum euagationes, quotidie per vicos
& fora ciuitatum, discurrentium. Statuatur super hoc modus: quoniam te ve
ra vel ipsis laicis, hac nostra in cœnobiis instabilitate, scādalum exhibemus.
Reliqua vobis coram significabit Angelorum Prior: cur videlicet intermit
tendum censuerimus Generale capitulum. Suaserat Protector, vt id celebra/
retur. Postea impeditus mala valitudine, aut ob imminentia bellorum peri/
cula, nihil amplius rescripsit. Siquidem & ipse, se præsto futurum capitulo,
prius fuerat pollicitus. Vbi vero pacatiora arriserint tpa: & effusa contentio

super principes, permiserit: aut saltem denuo requisierit Protector: curabimus implere munus nostrum. Non inficior, infirmum ordinem celeri curæ indigere: ac dilatióe periclitari. Clamare pro eo haud temere compellimur. Domine descende: priusquam moriatur. Ita sine ratione ac lege viuitur: adeo confusa sunt omnia: vt in quibus confidendum sit, vix pauci admodum reperiantur. Et tamen parendum ac inseruiendum est tempori. Cum placuerit Domino: aderit aliquando tempus accæptabile, & dies salutis. Commendo vobis communem filium, Eusebium monachum. Is cupit post biẽnium, quo peregrinatus est, redire ad cœnobium professionis suæ. Non improbamus votum eius: vt ibi esse desyderet, vbi prima institutionis monasticæ rudimẽta suscæpit: & vbi feruorem ætatis facilius compescere, quam apud extraneos possit. Valete: ac pro nobis orate. Ex Camaldulo Florentino. Die. iiii. Aprilis MDVIIII.

Francisco Brixiensi monacho. XXIII.

Obitum clarissimorum virorum, Procuratorum Sãcti Marci, atq; affinium meorum, Dominici & Marciantonii Maurocenorum, sane prout debui, moleste tuli. Mihi enim semper vterq; extitit beniuolẽtia & amore, quam carne coniunctior. Parentis semper loco habui maiorem illum natu: qui nonagenarius excessit: & me æque ac filium vicissim ipse dilexit. Alter quoq; haud vulgari me caritate complexus est. Talibus itaq; orbatus propinquis, & tanquam parentibus pientissimis intra dies paucos destitutus: non potui non tristari ac mœstus esse. Fuerunt, vt nosti, primarii ciues ambo: & de patria sua quam optime meriti. Siquidem ex quo primum capessere cœperunt rempublicam: & eam adeptis magistratibus gerere: omnis illorum cogitatio cura studium opera, summa æquitate ac fide, posita est in ipsius administratione: totosq; sese ad vtilitatem & commodum patriæ contulerunt atq; addixerunt. Nec ingrata in concíues suos patria extitit. Nã pro meritorum magnitudine amplissimos ambobus honores deinceps detulit: ac tandem procuratoria dignitate, quæ supremæ in ista ciuitate proxima est, conspicuos ac sublimes fecit. Quod nequaquam accidisset: nisi liquido perspexisset: vtrunq; Maurocenum nostrum, non solum gentem suã, verumetiam vniuersum Venetorum imperium, sua virtute consilio autoritate fide integritate ac sapientia plurimum honestasse: ac singulari splendore illustrasse. Ego vero sicut eoꝝ desyderio afficior: ita re vera facile me ipsum consolor: ꝙ non immerito confidam, tam claros viros, qui rempublicam suam totis conatibus defenderunt stabiliuerunt auxerunt, in numerum ac cœtum Sanctorum diuina fuisse pietate relatos. Atq; haud dubie Ciceroni assentior: qui de huiusmodi viris id ipsum confitetur. Omnibus (inquit) qui patriam conseruauerint adiuerint auxerint certum esse in cœlo definitum locum: vbi beati sempiterno æuo fruantur. Itaq; in pace in idipsum dormiant: & requiescant: donec in nouissimo die de terra surrecturi sint: & in carne sua Saluatorem suum visuri. De nouitii illius ad sæculum reditu id

mihi

mihi succurrit. Multi sunt vocati: pauci vero electi. Et alibi. Omnis planta/tio: quam non plantauit Pater meus coelestis, eradicabitur. Non improbo ad/modum, q non perseuerauerit: cum adhuc sui iuris esset: sed fugam damno. Quis enim eum detinere potuisset inuitum? Imprudenter egit adolescens: & male suo ac monasterii honori consuluit. Sed si non erat perseueraturus apud vos regulariter atq obedienter: sed coetum vestrum turbaturus: abierit in bo/num rem. Aegre tuli infirmatum fuisse abbatem Classen. quo tempore interesse capitulo debuerat. Eius absentiam capituli cõmodis multum nocuisse opinor. Quid in eo actum sit atq decretum: seriatim scribes. Fertur hic apud nos: ex/cursionem a militibus ecclesiae ad muros vsq Rauennae ac Ceruiae factam fuis/se: iumentaq inde ac plurimam abactam praedam. Si ita est: timere cogimur Classensi monasterio: ne magnam suarum rerum fecerit iacturam. Deus bene vertat: & pacẽ omnibus restituat. Vale. Ex Fonte bono. Die. ii. Maii. MDVIIII.

Paulo Orlandino Vicario Congregationis. XXIIII.

NOn miror: q diu haesitaueris, quid mihi reponsurus fores. Et q ag/gressus aliquid mihi rescribere: nunquam (vt verbis tuis vtar) excu/deris sententiam: quae quadraret protsus intelligentiae tuae. Sic enim accidit: vbi quis repugnare veritati contendit. Vir, ait apostolus, duplex animo: incon stans est in omnibus viis suis. Atq vtinam post longam cõsultationem, & mul/tiplices cogitationum tumultus, vel sero animaduertisses: quomodo patri pie admonenti te oportuerit respondere. Prioribus litteris tuis blandus: posterio/ribus his contumeliosus: ostendisti quam varius sis & instabilis: quam nun/quam in eodem statu permaneas: quam in vtranq partem nimius sis atq in/temperans. Qui vnico humilitatis verbo potuisti culpam tuam diluere: & rea tui veniam promereri: peccaui vtiq in coelum & corã te: putasti addendo ma lum malo & veritatem negando, me facilius expugnatum iri. Terrere me existi masti latratibus tuis: quem ne morsibus quidem a veritatis tramite deflectere vnquam coegisses. Respondebo paucis ad quaedam capita litterarum tuarum: impudenter satis, ne dicam mendaciter conscripta. Ne forte si tacuero: verax tu, & ego mendacio obnoxius videar. Primum quidem negas conuenisse inter nos: antequam in vrbem iturus esses: ne prius curaretur vnio monasterii San/cti Benedicti: quam vnita fuisset Eremus. Qua fronte hoc neges: nolo tibi ad/ducere prophetae similitudinem de iis, qui nesciunt erubescere. Interroga abba/tem Classensem itineris tui comitem: (vt alios subticeam testes) virum certe & vita & conscientia dignum fide: & videbis tam procul te distare a vero: quã tum nox a die: lux a tenebris, a candido nigrum. Sed quid de infidelitate tua di sputo: quid propter eam contendo? Aperto marte affirmas: te nunquam existi/maturum infidelem: si me inuito membra Eremi subripueris: & nouae congre/gationi vnienda curaueris. Bona tua venia dictum sit. Insanis, o, Paule. Irreli/gioso ista profers spiritu & qua sis in sacrũ locum, in caput tuum, in totius ordi/nis legitimũ atq ordinariũ praelatũ, impietate: hac tua petulãtia maxime ostẽ/dis. Nolo hic in mediũ adducere Eremi nr̃ae merita: & illa cũ meritis cõgrega/

tionis conferre. Odiosam hanc comparationem de industria deuito. Neq; n. sic confutare ineptias tuas aggressus sum: vt congregationi detraham: cum sit illa portio generalatus mei: cum ei longe affectuosius quam tu, optime cupiam. Itaq; ne expectes, me de illa verba facturum. Meum erit semper, si profecerit, gratulari profectibus eius: & si, quod absit, defecerit, contristari deficientibus: gaudere vtiq; cum gaudentibus, flere cum flentibus. De angelis tuis ad quorum me contemplandam reformationem & gloriam mittis: hoc tantum attigerim impraesentia. Si melius se habent nunc sub recenti congregatione: quam tunc sub priore viro suo erant: stude, vt conseruentur. Sin minus: cura prouiribus: vt ab eis imminentia proculdubio pericula arceantur. Scio quid dicam. Et tu si sapis, crede veridico: & defectui recte ambulantium ex corde condolenti. Aperi oculos tuos & vide: quia sic te oportet facere: & ne expectes poenitere post ruinam: cum versa fuerit in luctum cythara tua: & organum tuum in vocem flentium. Ne forte exprobretur tibi a dicentibus. Vbi est Paule gloriatio tua? Verum hac de re melius coram & in aurem tibi loquerer: quam apertius tibi fuerit litteris insinuanda. Transeo ad exprobrationẽ & calumnias tuas: quibus me affecisti ob commendata a Pontifice in Generalatu meo beneficia Eremi. Quod tempori quod alienae potestati, merito est tribuendum: tu in patrem ordinis id detrimenti retorques: tanquam alter aduersus euãgelistam Diotrepes, qui primatum appetebat, verbis malignis garriens in nos. Si mea culpa commendationum iacturam facit nostra religio, & non sublimioris imperio potestatis: quid de aliis mei similibus dices: qui ab huiusmodi captione dentium immunes non sunt? Quibus velint, nolint, bibendus est calix iste? Num, vt vni mihi detrahas, omnes carpseris? Nunquid contra stimulum debemus calcitrare? An ignoras, iuditia dei esse abyssum multam? Abutentes libertate ordinis in monasteriis suis: & laxiori indulgentes vitae: qui traditi in reprobum sensum faciunt ea, quae non conueniunt: mirum non est, si libertatem amittant. Audeo dicere: foeliciora esse bene commendata coenobia: quam abutentia, vt pleraq; nunc passim reperias, propria libertate. O si mihi liceret detegere altaria. Parco autem: ne frustra tecum laborem: & ad maiorem te impatientiam prouocem. Si enim leniter admonitus tam procaciter insurrexisti in correptorem: quid facturus fores acerbiuscule castigatus? Atq; vt ad id redeam: vnde indignatio tua tota efferbuit: Suasisti coram saepius: idem fecisti modo per litteras: vt consulam indemnitati Eremi per prioratus resignationem. Hoc ni fecero: redditurum esse me in die iuditii rationem minaris. Atq; vt timore saltem euictus, votum tuum impleam: proponis mihi impendentem mortem, & clangorem tubae nouissimae. Et exacturum a me Romualdum nostri ordinis patrem rationẽ: quomodo Eremum suam reliquerim affirmas. Mirari satis non desino importunitatem tuam, ne dicam improbitatem, ne dicam ambitionem. Satis tibi coram olim respondimus. Vidisti ipse: quid senserit praesul ille sanctissimus atq; eruditissimus Paduanus Episcopus: quã apertis argumentis a tuo appetitu ac sensu distet: quanta integritate & sapientia corruptae & obceca/

tae

tæ menti tuæ aduersetur. Cuius vtissimi digni essemus, corrigiam calciamenti sol uere. Quid iterum me irritas inanibus & minacibus verbis: vt opus aggrediar: qd neq͂ alicuius prædecessoꝝ nostroꝝ exẽplo nititur: neq͂ sine mea ipsius mani festa pnitie ac dedecore fieri potest? Si tu vt insipienter scribis, meum commo/ dum & salutem paruifacis: modo Eremus cõgregationi vniatur: ego contra vti bonus pater ingrati licet ac male de se meriti filii curam gerens: liberare te sta/ tui vel inuitum, euidentissimo periculo salutis tuæ: ne forte tibi morem gerens debitorem te tanti facinoris efficiam. Consilium tuum, vt infidele, vt male exco gitatum, vt ab honesto abhorrens, penitus reiicio. Viuam quoad placuerit altis/ simo. Et nisi alia me potior persuaserit ratio, vt cedam: Generalis viuã. Nec ero adeo de appropinquante morte: qua me tanq͂ illius oblitum, terrendum puta/ sti: sollicitus & anxius: quin de cælesti pietate confidam. Non q͂ ea sint in me me rita: quibus hac fiducia dignus sim: sed quoniã bonum habemus Dñm: qui non pro peccatis meis tantum mortuus est, sed etiam pro totius mundi. Romualdo patri spero me bona ex parte de Eremi suæ cura satisfacturũ: cum per me non steterit: quin ad vltimum vsq͂ seuerioris instituti sui rigorem seruauerit: & nũq͂ ibidem me præsidente congruus Eremitarum defuerit numerus. Si reliquiæ or dinis cõmendabuntur: feram æquo animo manum Dñi. Potens est. n. cũ volue/ rit, iugũ nobis seruitutis auferre. Si non indeterius lapsa fuerit Eremus posthac: q͂ hactenus fecit: non diffido, q͂ me etiam vita functo illæsa seruabitur: & libera consistet. Porro si secus formidas fore: ad eam incolendam veni: cuius austerita te olim semel olefacta: paucis diebus inde te proripuisti. Hoc si feceris: abiicies abs te inanem futuræ seruitutis Eremi curam: & tranquillus ac pacatus viues. Quamobrem redi tandem Paule ad cor: & ne mihi malum pro bono suadeas admittendum. Vhæ (inquit) propheta qui dicitis bonum malum, & malum bo num: ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes dulce in amarum, & amarũ in dulce. Crede peritioribus te: quibus & ego plenissime defero. Ne in nitaris prudentiæ tuæ. Vhæ (inquit) qui sapientes estis in oculis vestris: & corã vobis metipsis prudentes. Noli plus q͂ oporteat sapere: neq͂ mihi succenseas: si non transgredior terminos patrum meorum. Sic. n. Romaldus beatissimus, sic alii eius successores, per quingentos & eo amplius annos fecerũt. Quorum nos vestigiis inhærentes, pluris facimus probari eorum sententia consilium nostrũ q͂ tua. Per tot sæcula sacer ille locus nemini seruiuit vnq͂: protegẽte ipsum Dño qui olim dixerat seruo suo. In montem saluum te fac. Non est abbreuiata manus Domini: quin & modo non possit saluare. Tãtum benefacientes nõ deficiamus. Spera (inquit) in Domino: & fac bonitatem. Et alibi. Spera in eo: & ipse faciet. Ego quantum in me fuit, Eremi libertati consului. Mea siquidẽ opera, vobis tan dem in generali nouissimo capitulo cõsentientibus: qui tot annos mihi antea id ipsum a vobis solicite perquirenti, aduersati fueratis: decretum est, vt pro vnio/ ne Eremi priuilegium impetraretur. Quod & continuo, colendissimo Protecto re intercedente impetratũ est: signatum est. Quid igitur ambagibus distraheris? Quid a me reqris? Totiẽs mihi illusum fuit, adhuc perpetuũ magistratum gerẽ ti. Quid futurum priuato arbitraris? Si in viridi hoc factũ est: in arido qd fieret?

Stet itaq; priuilegio, p capitulũ decreto:& videbis perspicue: me nõ mõ abhorrere ab vnione Eremi totiusq; ordinis: verum etiam eius vniendi præcipuũ ac pene singularem fuisse autorem. Vale. Ex Musolea. Die. x. Maii. MDVIIII.

Theophilo Abbati Balnei. XXV.

M Ortuus heri tu mihi nuntiatus immo, quod fuisset miserabilius, interemptus atq; occisus: solicitum me & anxium tui desyderio imprimis atq; ipsius abbatiæ gratia plurimum esse fecisti. Dolebam admodum, religionẽ nostram optimo priuatam fuisse filio: me vero fratre fidelissimo. Vexabat me admodum genus mortis: quod a malignis saltẽ dari vitio potuisset: & ab emulis carpi: vt sunt pleriq; oẽs ad male iudicandum proni & faciles: & ad interpretandum aliena infortunia in deteriorem partem, sæpius inclinati. Benedictus Deus, qui te nobis esse superstitem voluit: & nõ modo nõ permisit gladio perimi, sed ne vnguicula minui. Quid sibi hoc esse voluerit nescio: vtrum ne fraudulenter confictum ab aliquo: an leuitate vulgatũ. Iterũ repeto: Benedictus Deus: qui cito nos leuauit molestia & mœrore: cõuertitq; luctum nostrum in gaudiũ: & muta fecit labia dolosa. Auxere nobis lætitiam conscriptæ manu propria literæ tuæ: quæ certissimã nobis fidem fecerunt: fuisse te nobis, vti ex corde optauimus, conseruatum incolumen. Ad prorogationem vitæ cum salute vtriusq; hominis, rumor iste proficiat. Siqua vsus sum diligentia: pro qua mihi gratias egisti: feci quod debui. Det mihi Dominus: vt eam resumere nunq̃ mihi simili de causa, contingat. Tu si opus fuerit, vide quomodo caute ambules: quoniam dies mali sunt. Vale. Ex Musolea. Die. xi. Maii. MDVIIII.

Christophoro Monacho. XXVI.

O Ccurrente mihi fideli tabellario, paucis tibi respõdeo. Si quod scribis te cupere, ex animo cupis: imple pro arbitrio votum tuum. In domo patris tui mansiones multæ sunt. Quid contulerimus inuicẽ proxime exacta hyeme: meminisse te arbitror. In ea ego sententia perseuero. Idem ipse sum erga te qui fui semper: & prodesse tibi ad salutem & cõmodũ, opto magnopere. Versaris inter laicos: & nõ miror, si vita eiusmodi, religioso homini, tedio sit. Nemo enim militans Deo, implicat se negociis sæcularibus: vt ei placeat, cui se probauit. Timuimus his diebus abbati tuo: superueniente nuntio, aut maligno, aut fatuo, necis eius. Vulgata est res per agrum Casentinatem: adeo, vt non temere credi cœptum sit, tantum facinus fuisse admissum. Egimus Deo gratias: q; falsa fuerint de abbatis interitu, nobis relata. Seruata est corpori mutilato membrũ vtile, ac nequaq̃ ignobile: ne fieret tanta detrimẽti accessio. Adiiciat ei dominus non Ezechiæ tantum, sed longe plures annos. Vt prodesse diutius & consilio & opera, tum abbatiæ suæ, tũ ordini, in quo professus est, queat. Vale. Ex Musolea. Die. xii. Maii. MDVIIII.

Ambrosio Abbati sancti Michaelis Murani. XXVII.

N On queror, q; hoc anno mihi non scripseris. Quin potius doleo: q; propter infirmitatem non potueris scribere. Lætor insuper modo: q; conualueris de infirmitate. Male nobiscum conuenit corpus nostrum: multa nos plerunq; vexant incõmoda: nũc vnum, nunc aliud membrum exagitat. Venturus ad iuditium Dñs, pulsat per malam corporis valitudinem ad ostium

animæ:

animæ:vt cum venerit,confestim aperiamus ei.Restituit tibi modo sanitatem diuina pietas:vt cõmodius atq; vtilius familiæ tuæ præsis.Quod mei quotidie in orationibus memor fueris:longe illæ mihi,q̃ frequentes epistolæ,fuerũt gratiores.Orate(inquit)pro inuicẽ:vt saluemini.Quæ acta fuerint in capitulo : ex Priore didici Angelorum.Credo vos omnia fecisse pro tẽpore,optimo rerum omniũ consiliario.Suaseram ego vobis:qd mihi suggesserat caritas. Interfuissem libenter vobiscum:Sed multa fuerunt impedimento.Eusebii monachi reditum in monasteriũ istud non improbo.Monui eũ : vt ita se gerat:ne me pœniteat aliqñ,ipsum vobis cõmendasse. Nicolaũ fratrẽ saluta meo nomine.Vale, cum familia omni.Ex.Fonte bono.Die.xvi.Maii.MDVIIII.

Eusebio Priolo Monacho.XXVIII.

s I mea opera factum est:vt remigrare tibi in patriam licuerit: congaudeo tibi:qui id magnopere optasti.Est.n.iucundũ atq; suaue: Fumũ de patriis posse videre focis.Quid aũt abs te requiram,vt gratificeris mihi? Nihil sane aliud:nisi vt ita te in patria geras:sic sint cõpositi mores tui:vt videaris solicite ambulare cũ deo tuo.Si ita feceris:& tibi ipsi minime defueris:neque acceptum talentũ defoderis in terram:poteris haud parũ congregationi isti conferre.Deniq; ita viues inter fratres & conciues tuos:vt nemo adolescẽtiã tuam cõtemnat.Nicolaum fratrem,ac Victorẽ nepotem,salutabis ex me.Vale. Ex Fõte bono.Die.xvii.Maii.MDviiii.Petro Soderino Vexillifero p petuo Florẽ.XXIX.

p Rosit tibi Illustrissime Princeps,prosit vniuersæ Florẽtinæ reipublicæ vel sera Pisarum recæptio.Et q̃uis omne datũ optimũ & omne donũ perfectũ desursum sit:descendens a patre luminũ:cui propterea te agere gratias oporteat:tu tamẽ singulari etiam laude ac preconio dignus es: qui in recuperanda rebelle ciuitate,nulli vnq̃ officio defuisti.Quis enim non summis efferat laudibus indefessam sedulitatem tuã,ad hoc pficiendũ opus abs te sine intermissione exhibitã?Vicisti tuo sapienti consilio,nec minus tua cõstanti patiẽtia,post diuturnam concertationẽ.subditorum tuorũ duritatem ac pertinaciam. Nullam habuisti ex quo summum istum iniisti magistratum,vel sumptuũ,vel laborum,vel discriminum rationem:donec suo tẽpore factus es per Dei clæmentiam piissimi voti tui cõpos.Quo serius Pisæ receptæ abs te sunt:eo futuræ sunt & tibi & tuo populo gratiores.Ostendisti perspicue, quo animo qua fide fueris erga patriam tuam,summa tua vigilantia & cura,pro restitutione mẽbri nobilissimi,a corpore diu præcisi.Ostensurus es post hac haud quaq̃ obscurius,prudẽtiam facilitatẽ lenitatẽ tuã:in illo perpetuis tẽporibus conseruando.Legit apud poetam pietas tua.Parcere subiectis:& debellare superbos.Et ne a sacro discedamus eloquio.Beati(inquit) mites:qm̃ ipsi possidebunt terram.Vbi experti fuerint superati Pisani mãsuetudinẽ tuam:futuri sunt tibi,vt opinor,longe fideliores:& cogniturі facile,fuisse potius genus seruitutis,coactam paucorum annorũ libertatem.Vale.Ex Fonte bono.Die.x.Iunii.MDVIIII.

Bartholomæo auditori Legati Bononiensis.XXX.

s I quid feci quod probes:pergratum est mihi.Laudas Capellanum:laudas mandatũ,per eundem ad moniales trãsmissum. Imitor ego medi/

Patientiam tuam: Si læsus a confratribus, ad memoriã reuocasses. Mihi vindictam: & ego retribuam: dicit dominus. Nam & alibi scriptum scimus. Doctrina viri per patientiam noscitur: & gloria eius est, iniqua prætergredi. Item alibi dicit apostolus. Nolite ingemiscere fratres in alterutrum vt nõ iudicemini. Maluissem te in hac persecutione, si qua fuit, fuisse imitatum Saluatorem nostrum: qui cum malediceretur non maledicebat: cum pateretur non comminabatur. Christianus es: religiosus es. Transire te oportet per ignem & aquã: vt deducaris in refrigerium. Pastoris præterea nunc munus geris: & ad te pertinet de ouibus. Tibi dicitur. Curam illarum habe. Si vindicari de tibi subiectis perrexeris: caue ne mercenarii subeas notam. Requiris: quid tibi super hoc faciendum putem. Paucis accipe quid sentiam. Habes potestatem super vtrũq;. Si tibi constat eos talia perpetrasse: cum tranquillitate iudica. Sume regulam in manus & statuta ordinis: & secũdum leges in eos animaduerte. Sin vero falsa adte fuerint delata cauere debes, ne insurgas in insontes frustra. Ira enim viri iustitiam Dei nõ operatur. Ante omnia si peccauerunt: vacet contumelia castigatio tua. Neq; enim potui non mirari præceps atq; minus graue iudicium tuum de Venetis nostris: quibus parum pie obiicis factam pauloante tot vrbiũ iacturam: q; religiosis per eos dies exilium indixissent: & in calamitate tanq̃ falsi illi amici Iob, exprobras proximo tuo, Si iudicia Dei, quæ sunt abyssus multa pergis discutere: periculosum opus aggrederis. Quis enim cognouit sensum Domini? Tu quis es: qui respondeas Deo? Dominus dedit: Dñs abstulit. An ignoras: q; idem ipse, cum voluerit, potens est eadem & longe etiam maiora, restituere? Lætatus ob venetorum in cõmoda, manifeste indicas: te eorum prosperis successibus fuisse contristatum: vt non immerito forte duos istos patriæ amatores excitaueris aduersum te: quando etiam gratularis mihi per litteras: q; nõ sis Venetiis oriundus. Si non fueris Paule cõsyderatior in loquẽdo posthac, q̃ fueris hactenus: vereor ne quod scriptura testatur, mala sentias aliquando. Compesce igitur sermonem tuum ne luxuriet atq; lasciuiat. Verbis tuis facito stateram: & anteq̃ loquaris cõsydera: quid cui quo tempore & quo in loco dicas. Habet lingua gratiam plurimum: Si parca fuerit & modesta. Audi Hesiodum, poetarum prudẽtissimum. Optimus est homini linguæ thesaurus: & ingens Gratia: quæ parcis mensurat singula verbis. Hæc tecum ea, qua debeo, fiducia cõfero: vt ponas custodiam ori tuo: & hostium circunstantiæ labiis tuis. Alieno moderari iudicio animorũ nostrorum motus indigemus: vbi perturbatio dominari periclitatur. In causa, inquit, propria aduocatum quære. Vale. Ex Fõte bono. Die. xxii. Iulii. MDVIIII.

Eusebio Priolo Monacho. XXXIII.

s Cribo ad te sæpius: si forte hac mea sedulitate excitem negligentiam tuam: prouocemq; te meo exemplo ad scribẽdum. Allata sunt ad nos per hos dies quædam: de quibus miror te nihil significasse: Nã si aliquo tuo cõsilio subticenda censuisti, quæ aduersa acciderunt: ne me contristares: atq; occupares maiore ægritudine animum: nõ debuisti obmittere, quin læta nuntiares. Duo intra dies paucos prospere Venetis nostris successisse, ad nos vsq; pauloante fama perduxit. Primum quidem: Taurisium, intercedente ciuium fidelium fa

factione in potestatem Venetorum rediisse:trucidatis supra quinq; Germano/rum milia ex hostibus:ac propterea ciuitatem perenni exemptione donatam. Haud ita multo post, Paduam (quod longe pluris facio) fuisse receptam: & eo dem fere ordine, quo Taurisium : licet longe minore militum strage : ac direptis tantum quorundam ciuium domibus:qui fuerant defectionis autores:Sũt qui dicant:arcem nondum fuisse expugnatam. Maximum praeterea denuo conflasse exercitum Venetos affirmant:adeo vt ipsorum castris supra quinquaginta armatorum milia contineri dicantur. De iis & huiusmodi vellem abs te fieri certior:vt & mihi & aliis me interrogantibus satisfaceres. Vtinam nostrorũ ope ac ministerio vendicet Dominus Italiam a barbarorum iugo : vt dormiamus tandem in vtramq; aurem securi:& nõ sit qui exterreat. Omne enim datum op timum, & omne donum perfectum est:descendens a patre luminum:cuius potestate ac prouidentia mundus regitur:cuius nutu ac maiestate omnia gubernã tur. Adhuc mihi vsus dexterae penitus restitutus non est. Spero tamen scriptu/rum me paulopost & tibi & aliis manu propria. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxvi. Iulii. MDVIIII.

Nicolao Cardinali flisco. XXXIIII.

N On sum nescius:q̃ta sit tuae probitatis ac religionis existimatio : quis sit de tua vita & doctrina omnium consensus. Hunc ego tuae dignationis splendorem pati nõ debeo, alienis maculis aspergi:cum sim tui obseruantissimus. Significatum est mihi:& quidem nõ vnius tantum aut alterius delatione sed multorum:& eorum re vera quos arbitror dignos fide:Genuensem illũ: cui gubernationem abbatiae Anglariensis nuper demandasti:improbe admodum & flagitiose se gerere. Nam nõ modo pa℞ populo illi satisfacit:verum etiã totum oppidum (vt audio) scandalizat. Non audeo sanctissimis auribus tuis ingerere:quae de ipso passim vulgantur:adeo sunt faeda & obscaena, plenaq; dedecoris. Ea itaq; quoniam indigna atq; intollerabilia mihi videntur:nolui obmittere:quin paucis nota facerem tuae Amplitudini. Adeo enim malus indies de illo crescit rumor:vt nisi celerius inde amotus fuerit:nihil minus Anglarii expectetur:q̃ vt diutius ab oppidanis, eiusmodi colluuio scelerum ferenda sit. Aperiat, obsecro, oculos pietas tua:& mittat qui videat:vtrum clamorem, qui venerit ad te, opere iste compleuerit. Atq; vtinam falsa omnia & insidiose conficta, merito existimari possent. Primus ego libentissime defenderem hominis innocentiam. Nisi me compulisset timor Dei, & honoris tui ratio:nihil tale ad te detulissem. Sed nolui mea dissimulatione & silentio prouocare cõtra me indignationem Dñi:q̃ salutem hominis contempsissem. Nolui te aliena culpa immeritissime a laicis carpi:quasi q sciẽs & prudẽs flagitiosum abbatiae tuae praefeceris: quando ego proculdubio mihi persuadeam:haec omnia dignationem tuam penitus ignorasse. Prauum est enim cor hominis & inscrutabile : Et quis cognoscit illud? Non est facile lupos deprehendere:qui veniunt ad nos in vestimentis ouium. Consyderabis mature quae scripsi:& quod bonum erit in oculis tuis facies. Vale. Ex Fonte bono Die. xxvii. Iulii. MDVIIII.

Paulo Oorlandino Vicario Congregationis. XXXV

P Rior ipse, vt de statu monasterii tui aliquid scriberem, iactabũdus me prouocasti.

prouocasti. Siquid legisti, quod tibi parum cordi fuerit: scias me non eo animo id fecisse: vt te molestia afficerem. Sed vt te potius accuratiorem ac vigilantiorem redderem super gregem tuum. Quod autē accæpisti ex me: caue ne insidiose confictum a me putes. Habui testes locupletissimos & fide dignos: quos comedit zelus domus dei: & recedentes a malo: & tot numero: vt habere me illis oportuerit fidem. In ore, inquit, duorum aut trium testium stat omne verbum. Porro si tu, vt longa oratione asseueras, facta diligenti inquisitione secus reperisti: est quidem quod imprimis cupio. Verum absit a me: vt iccirco testes illos mendaces aut delatores & criminatores existimem: quos & statum monasterii ac mores singulorum illud incolentium, optime atq; in cute cognoscere nō dubito: & honoris ac profectus eorum studiosissimos esse. Aut igitur facta est mutatio dexteræ excelsi: qui cuius vult miseretur: & quem vult indurat: Et erit, inqt, in loco: vbi dictum est eis: non plebs mea vos: ibi vocabuntur filii dei viui: Aut sapientiam tuam vicit malitia: vt eruere atq; explorare facile non potueris latētes morbos. Neq; enim omne quod lucere videtur, aurum est. Aliquando etiam sicut Gregorius meminit, vitia se simulant virtutes. Nā dissoluta remissio quasi mansuetudo & pietas habetur: effusio misericordia creditur: malorum pertinacia constantia dicitur: timor incompetens humilitas putatur: vocis superbia vera libertas æstimatur: & pigritia quandoq; quasi quietis continentia attenditur: & inquietudo vigilantia nominatur. Scis etiam tu Paule: qui multa legisti & vidisti: non sufficere ad vitæ regularis obseruationem, torquere corpus suū: squallorem appetere: ac cibis vilioribus vti. Nunquid, ait Dominus per Esaiam, tale est ieiunium quod elegi: affligere hominem per diem animam suam? Nunquid contorquere quasi circulum caput suum: & saccum ac cinerem sternere? Vtinam quales videri volumus: tales etiam simus. Verum de hoc satis. Modo certissime tibi persuadeas: nihil me magis in hac generalatus administratione optare: q̄ profectum non tam monasterii Angelorum, q̄ totius nostri ordinis: quem nimirum frustra indultis apostolicis, vti cupere videris, vnitum videas: nisi vita & moribus, cœlestibus fauoribus vniatur. Quoniam vero polliceris: venturum te esse propediem ad nos: non ero prolixior: præsertim cum adhuc ægre scribam: manu dextera, haud penitus ex valitudine cōfirmata. Alteris quoq; litteris tuis hac de causa coram respondebo: atq; etiam propterea ne continuis litibus & contentionibus tempus conteramus: quasi inuicem ꝓuocantes, inuicem inuidentes. Vnum est: quod silere non debeo: admodum mihi placuisse nūcium recuperatæ ab abbate Classense bona exparte pristinæ valitudinis. Cōfirmet hoc deus: quod operari cœpit in eo: vt corpore vegeto ac robusto excolere diutius queat vineā Domini: & in agro Camalduleñ ꝓuiribus laborare: vt quēadmodum diuino ei munere datum est velle: ita detur etiam posse pro bona voluntate. Vale. Ex Fonte bono. Die. x. Augusti. MDVIIII.

Sebastiano Priori Sancti Benedicti. XXXVI.

C Viusmodi sint hoc tempore in cœnobiis degentes: arbitror te non latere. Es enim expertus per multos annos: q̄ laxe ac remisse in eisdem viuatur: q̄ graue plerisq; videatur obedientiæ iugum. Quamobrem mirari nō

debes: si facta paucorum passuum & vix iactus vnius lapidis transmigratio/ne, vtiq; ex Cistertio Camaldulum, eosdem inueneris. Tuū est reuocare sæpius ad memoriam Sanctissimi patris nostri, Benedicti monita: & ita curam gere/re gregis tui: ne culpæ tuæ asscribatur: si, vt idem ait, veniens pater familias minus vtilitatis in ouibus inuenerit. Quid igitur inquies me vis facere? Modum ipse tibi administrandi monasterii, & regendæ familiæ, facile præscribit. Est tibi in manibus regula: habes patrum ordinis scita. Iuxta eorum formam præesse si contenderis: prodesse plurimum poteris. Summa hæc est: vt mites atq; obedientes paterno affectu prosequaris: inquietos ac repugnantes durius corripias. Siquem vero tollerare te oporteat: caue ne impatientia aut pusillaninitate deficias animo. Abel enim esse renuit: quem Caim malitia non exercet. In duodenario apostolico cœtu non defuit, qui diabolus vocaretur. Et tu pro miraculo habueris: q; in numerosiore atq; infirmiore familia aliqui eius similes reperiantur? Percurre Pentatheucū: & animaduerte, quot insidias murmurationes calumnias aduersum se pertulerit populi illius rebellis & ingrati, mitissimus ille inter omnes homines. Qui nihilominus pro eius salute paratus erat deleri de libro vitæ. Neq; hoc icicirco dixerim: vt dissimules peccata delinquentium: sed ne tanq̄ nouum aliquid existimes: si non omnes tibi æque obediant ac subdantur. Infirmorum cura tibi demandata est: & infirmorum quidē non tam corporibus q̄ animis. Imitare itaq; & tu Dominum: qui non venit vocare iustos sed peccatores. Quomodo autem tibi vocandi sint: habes apostolicam eruditionem. Argue, inquit, obsecra increpa: in omni patientia & doctrina. Etiam si habitares cum scorpionibus (quod absit) & vbi sedes est sathanæ: deficere non debes malorum improbitate: neq; vllis difficultatibus tam sancto incœpto absistere. Cooperabitur tecum Dominus: vt habita prouiribus cura familiæ, non modo iacturam eius facturus non sis: sed prompte atq; alacriter dicturus. Domine quinq; talenta tradidisti mihi: ecce alia quinq; superlucratus sum. Ego quoq; non sum tibi vllo vnq̄ tempore defuturus. Itaq; viriliter age: & confortetur cor tuum: & sustine dominum. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxiiii. Augusti. MDVIIII.

Petro Eremitæ. XXXVII.

N On ego heri, vt tu opinaris, icicirco in Eremum me contuli: vt de mutando seu confirmando Maiore, cum Eremitis tractarem. Neq; enim prætermisissem: quin tecū quoq; idipsum conferrem. Non defuit tamen: qui mihi aliquid suggesserit. Atq; vtinam bono id zelo factum sit: & non illius suggestione atq; ambitione: quem conterraneo suo deterioris esse ingenii, haud temere affirmas. Erat ille apertior: qui dissimulare vix poterat, quod mente concœpisset: ita impellente ipsum natura. Hic vero astutior, circumuenire nonmodo simpliciores quosq;, verum etiam prudentiores ac multa expertos, multis ambagibus contendit. Transeunt huiusmodi de laxiori ad arctiorem, non vt restrictius, sed vt licentius, vitam ducant. Cauete, obsecro, ab iis: qui veniunt ad vos in vestimentis ouium: & qui aliud fronte, aliud opere pollicentur. Est enim, qui nequiter se humiliat: & interiora eius plena sunt dolo. Tot iam experti estis: vt cuiuscunq; sermonibus (de his dico: qui bonam ingressi religionem: quærunt

meliorem)nulla vobis habenda sit fides.Sentio ego facile tecum:tunc esse aliũ sufficiendum in alicuius locum:cum præsto est,magis idoneus.Mutari enim in melius non indeterius,regimen debet.Alioquin tollerandus,qui præest: etiam si non penitus culpa vacet. Cæterum nequaq̃ probo: vt ppetuo quis addictus silentio implicet se negociis Eremi.Adhoc enim recludimur:vt mortificati cor poribus & sensibus,vni ac soli vacemus contemplationi. Porro,inquit,vnum est necessarium.Huiusmodi solitariis,sicut facile,ita & periculose,nouæ ingerũ tur cogitationes:vt merito illos postmodum,cõtempti propositi: & suæ curio sitatis pœniteat.Erit itaq;,qui arduum hoc arripuit institutum,ad cognoscendũ vitam alienam tardus ac negligens:studiosus vero ac solicitus ad corrigẽdum suam.Vale.Ex Fonte bono.Die.xxvii.Augusti.MDVIIII.

Petro Cornelio,& Eusebio Priolo Monachis.XXXVIII.

e T si multa hic referantur a transeuntibus quotidie: quia tamen vario sermone vulgantur: non sum passus diuturniorem moram: quin ad vos mitterem præsentium latorem,cubicularium nostrum: vt per ipsum edoctus de veritate rerum gestaꝝ,animo conquiescerẽ.Venissem ipse longe libentius.Sed adhuc septam audio esse viã spinis:nec licere sine scrupulo isthuc trãsmeare.Quo fit:vt re ipsa experiar poeticum illud. Nitimur in vetitũ: cupimus semp q; negata.Quo magis ꝓhibeor,ne veniã,eo maiore desyderio accẽdor: præsertim cũ a patria ab fuerim per bienniũ & menses sex.Dabit deus his quo q; finem:pater vtiq; misericordiarum,& deus totius consolationis:qui consola tur nos in omni tribulatione nostra.Audio non quiescere Germanum,post Paduam receptam.Vrbem tamen optime esse munitam præsidio: & pro portis omnibus propugnacula erecta: vt non facile aut oppugnare illam tormentis, aut erumpentium impetus sustinere,hostis queat.Captam etiam proxime haud quaq̃ ignobilem a nostris prædam,accæpi:ducto Venetias vno ex ducibus hostilis exercitus captiuo.Cuius re vera nõ tã lætor ĩ cõmodo:q̃ cupio,vt capturæ huius occasione,irritati inuicẽ ad prorogandum bellum animi,cogitare de tractanda pace æquis legibus,incipiant.Hoc oro per singulos dies: vt exorẽ,elargiatur Dñs sua pietate.Valete.Ex Fonte bono.Die prima Septẽbris.MDVIIII.

Eusebio Priolo Monacho Sancti Mich.Mura.XXXVIIII.

s Cripseram heri ad te & Cornelium propinquum nostrum:cum haud ita multo post,immo vix interuallo horæ vnius,superuenit Ioãnes cõ uersus cũ tuis & aliorum litteris.Quibus perlectis egi gratias Deo:q; nõ permiserit tentari Venetos nostros supra id quod possunt:sed fecerit cum tentatione prouentum:vt possint sustinere.Ignoraui hactenus consilium Senatus:q; in potestate populorum ciuitatum suarum permiserint defectionem ad Germanum & Gallum:postq̃ in acie superati sunt:idq; iccirco,ne barbarorum fierent prædа.Hoc sicut prudenter ac pie sancitum est:ita sperare haud dubie licet,easdem vrbes omnes & oppida integra reditura in ditionem ipsorum.Quod breui fore mihi diuinat animus:& in votis gero.Digna est enim hæc Senatus ac patrũ moderatio æquitas cõmiseratio in suos:vt eis quoq; Dominus parem vicissim referat gratiam:& eo quidem cumulatiorem:quo ciues illi suo arbitrio dimissi,

male de Venetis meriti sunt:coniectis in carcerem Praefectis vrbium,& occupatis direptisq ipsorum bonis.Quā quidem iniuriam si aegre tulerunt nostri: nequaq̄ miror.Sed omnia tēpus habēt.Mihi(inquit)Dominus vindictam:& ego retribuam.Vnde enim putas,post fusum fugatumq ab hostibus exercitum Venetum,atq ad Mestram vsq reiectum,fortunae melioris spem nostris affulsisse: recaeptis Patauio Taurisioq & aliis haud ignobilibus oppidis: Mātuano quoq in captiuitatem ducto,atq eius castris victori in praedam datis:nisi quia ad internitiōem vsq nostrorum mucro noluit descauire:Et claemētia in rebelles subditos non defuit:Beati ait mites:quoniam ipsi possidebunt terram. Illustrissimi praeterea principis in captiuos illos,de quibus meministi pietas & mansuetudo nonne tanq̄ oblatum fuit sacrificium,in odorem suauitatis Domino?Vt merito auditurus sit.Super quem requiescet spiritus meus:nisi super humilem & mansuetum ac trementem sermones meos?Et alibi.Date elaemosynam:& ecce omnia munda sunt vobis.Sic & ipse adductis coram se captiuis commiseratus singulis elaemosynam dedit:omnesq abire liberos iussit.De seruato nūc illo in custodia publica:qui euersionem Status Veneti supra etiam vires suas diu quaesiuit:nonne manifestum euidensq Dei iudicium apparuit?Optime de republica illa meritus:honoratus nimirum ab ea ditatusq & incrassatus recalcitrauit: & tam diu vexare benefactores suos non destitit:donec incidit in foueam quam fecit.Exemplo caeteris futurus est suae ingratitudinis : vt caueant omnes reddere mala pro bonis:& odium pro dilectione.Deniq ab alio expecta:alteri quod feceris.Putas ne itidem cessurum impune tot vrbium defectionis autoribus? Si quidem & ipsi sub imperio Veneto impinguati & dilatati omnem vel diutissimam obsidionem pati debuerunt magis,q̄ adeo foede ac turpiter fide decedere. Vlterius forte q̄ oporteat scribendo progredior. Sit hic modo tecum de rebus publicis finis.Praesentium lator sit tibi commendatus.Non enim tam mei gratia q̄ suo ingenio vt nosse potuisti,cisalpinus licet patriae nostrae afficitur.Curabis : vt inde q̄celerrime se expediat. Vale.Ex Fonte bono. Die.ii. Septembris. MDVIIII. Bernardino Eremitae.XL.

c Onuenit heri me cum suo Priore nepos tuus.Communicauit mecum cogitationes suas longo sermone:visusq est mihi in primo congressu parum contentus,& animo haud satis tranquillo.Vbi plenius contulit mecum archana cordis sui:& statum suae mentis reuelauit mihi:coepi sensim ipsum allicere ad saniorem mentem:& ne se permitteret tentationibus superari. Reuocaui illi ad memoriam sapientis monita.Fili(inquit)accedens ad seruitutem Dei sta in iustitia & timore:& praepara animam tuam ad tentationem. Et apostoli etiam hortamenta dicentis.Omnes qui pie volunt viuere in Christo Iesu: persecutiones patiuntur.Praebere paulatim aures visus est suasionibus nostris: & suae potius imbecillitati atq impatientiae q̄ aliorum improbitati,quorum(vti aiebat)fatigabatur conuitiis & probris,imputare inconstantiam animi sui.Deniq adeo confirmatus a nobis discessit:vt discussa tentationum nebula bona me reliquerit spe peruenturum se congruo tempore ad professionis portum : nisi noua aliqua coorta fuerit tempestas:qua denuo periclitari cogatur. Precandus est

Dominus

Dominus: vt qui illum vocare ad religionem dignatus est: in electorum nume/rum eum quoq; conscribat: detq; animo nutanti virtutem & robur: ne quando praeualeat aduersus eum inimicus: qui sine intermissione circuit quaerens, quē deuoret. Deniq; si fuerit (quemadmodum opto & confido) plantatio patris caelestis: nequaq̄ eradicabitur. Vale. Ex Camaldulo nostro Floreñ. Die. x. Octo/bris. MDVIIII.

Francisco Cardinali Soderino Protectori. XLI.

P Ost profectionem dignationis tuae existimaui & ego paulopost posse me Bononiā iter versus arripere. Ve℞ tanto rheumate continuo op/pletus est stomachus: vt cōsilio medicorum admonitus, hactenus me intra domesticos parietes cohibuerim: nec mihi quoq̄ egredi licuerit. Huc ac/cessit tanta pluuiarum vis: adeo ingens aquarum inundatio: vt vastatis ob tor/rentium decursum in preceps ruentium agris, multos viarum transitus inuios fecerit. His de causis cum altera ipsarum necessatio potuerit me a destinato iti/nere auertere, hactenus remoratus sum Florentiae. Peracta in diem crastinum so lenitate redire in Fontem bonum mihi est animus: praesertim cum hodie tan/dem serena illuxerit dies. Mittam inde de nostris Bononiam: qui intermissum, seu verius impeditum, iter nostrum excusent & pro viribus consulant monaste rii reformationi. Hoc ideo tuae Amplitudini significandum duxi: ne forte mire tur mutationem velificationis nostrae. Mutare sententiam aliquando necesse est pro tempore, optimo rerum omnium consiliario. Omnia enim tempus habēt: & suis spatiis transeunt vniuersa sub coelo. Indicaui Reuereñ. secretario ampli/tudinis tuae Domino Raymundo: cupere me admodum: vt accipiat prouin/ciam procurationis: sperans fore: vt si collaborare nobiscum pro rebus ordinis decreuerit: multum sit in eo exequendo munere profuturus. Si annuerit, vt con fido: habebis meo iudicio hominem secundum cor tuum: sicut mihi quoq; gra tissimus est & haud vulgari caritate deuinctus. Scire cupio: an incolumis in vr/bem peruenerit dignatio tua. Quod erit mihi admodum gratum. Vale. Floren/tiae. Die vltima Octobris. MDVIIII.

Francisco Puppieñ. XLII.

C Ontendis a me repetitis litteris: vt Stephanum propinquū tuum ad religionem admittam. Reprehendi primo & illius desyderium & tu/um pro eo studium nequaq̄ potest. Nam & ille abnegare semetipsum cupiens & sublata cruce sua Christum sequi reiici simpliciter ac repulsam pati non me/retur: & tui pro ipso conatus, nisi legitima ex causa, frustrari non debent. Nobis vero qui non modo facile aduenientes ad seruitutem dei non propulsamus: ve/rum potius eiusmodi bonae voluntatis hominibus etiam occurrere ipsimet & allicere ad ingressum religionis consueuimus: ea praecipue cura ex instituto re/gulae incumbit: ne minus idoneos recipiamus. Vegeto non minus ac robusto corpore q̄ spiritu, & integris sensibus opus est ei: qui se cupit offerre hostiā īma culatā in odorē suauitatis Dn̄o. Praeseferre hunc Stephanū tuū bonā voluntatē, nō inficior. Sed si lumen quod in eo est tenebrae sunt: & defectu visus laborat: ad mittere vterq; vr̄m excusationē nr̄am haud repugnātēr cogit̄: si pulsanti nō ape

rimus. Ferat itaq; æquo animo propinquus tuus: si votum eius nequit implerí. Et quando ita placuit Deo: vt parum oculorum sensu & acie vigeat: conserua/re illud ipsum vita laxiori non extinguere penitus reliquum luminis, seuerio/re ciborum abstinentia & districtiore instituto contendat. Alioquin admissus si videndi in eo vsus (vt vereri merito licet) sensim deficeret: & conuentui minus gratus: & ipse parum contentus in ordine degeret: vtpote futurus indies ma/gis omnibus molestus atq; incõmodus. Desinat itaq; pulsare ad ostium: quod ei non ex contemptu, sed rationabili de causa occluditur. Vale. Floreñ. Die. ii. No uembris. MDVIIII.

Ioanni Cardinali de Medicis. XLIII.

Actum est satis prout petere dignatus es, Guicciardino tuo, immo & f nostro. Quãuis enim nõ noui hominem, nisi multorum relatione, & imprimis tuæ Amplitudinis testimonio: sperare tamen licet, ipsum tum sua probitate, tum tui gratia: quo intercessorre vti voluit: ita pro defensio/ne & tutella sacræ nostræ Eremi se gesturũ: vt merito quoq; noster futurus sit. Iuniorem illum esse audio ætate: sed moribus & grauitate iam seniorem existi/mari. Hæc autem de illo affirmantur: q̃ non tam parentum disciplina q̃ bo/nitate naturæ, ipse adolescentiam eleganter atq; honeste traduxerit: vt non in/iuria dignus habeatur: qui & doctrinæ & vitæ merito, in clarissima luceversec̃: & maioribus natu comparandus sit. Futurũ itaq; illum non alium cõfido: q̃ pol licetur dignatio tua: vt singulari & studio & fide aduocationis munere functu/rus sit. Verum q̃ mihi agas gratias Domine colendissime: quoniam pro hono re tuo & dicam & faciam quod possum: facis pro tua humanitate de paruis ma gna. Colo ego te vt patrem indulgentissimum, vt mitissimum dominum. Et si quando de te (quod sæpissime accidit) incidit sermo: de tua loquens humanita te liberalitate innocentia & fide, testimonium perhibeo veritati. Id nimirum di co: quod omnes vno de te ore consentiunt. Sedes cum principibus: & solium gloriæ tenes: & nihilominus nihil in te benignitate atq; summissione splendi dius elucet. Quo circa non sunt mihi propterea agẽdæ gratiæ, seruo vtiq; inu/tili: qui quod debeo facio. Tuum sit semper, siquid a me expetieris, cõfidẽter im perare. Me etenim ad nutum tuæ Amplitudinis obsequentem inuenies. Va/le. Ex Fonte bono. Die. xvi. Nouembris. MDVIIII.

Mathiæ Germano, Monacho Angelorum. XLIIII.

i Nstas apud me multis precibus: vt contendam, tui gratia, ab abbate Sancti Michaelis, transmitti Florentiam, adolescentem quendam mo/nachum, conterraneum tuum: tuoq; magisterio institutum: ac tibi ob illius in/dolem & probitatem, supramodum carum. Speras enim: fore te compotem voti tui: si me exhibuero intercessorem. Ego autem, cui semper mos fuit, nihil a quoq̃ extorquere inuito: (voluntarie. n. sacrificari cupio) non me libenter hu/iusmodi coactionibus immisceo. Scio nanq;: quid pariant extorta obsequia: cum necessario consequantur exprobrationes: & nunq̃ satis queas facere obse/quenti. Et vt tibi, quid sentiam, significem: ex quo ipse tentasti prouiribus: vt obtemperaretur tibi: & nihil hactenus profecisti: reuoco tibi ad memoriam obedientiæ vim: quæ etiã victimis & holocaustis præferenda censet̃. Ingressus

adolescẽs Murianense cœnobium, sinendus foret, radices ibidem altiores mit/tere: neq; facile inde amoueri. Non.n. cõualescere potest planta: quæ sæpe trans/fertur. Et acescere videmus vinum sæpius transfusatũ. Vnam solum adducis ra/tionem, quæ contemni non deberet: vt a periculis censurarũ liberaretur. Super hoc cõsulant, quorum interest. Sunt vltra alpes viciniora Monasteria: in quibus minore sumptu, & conpendiosiore itinere, collocari posset: vt non cogeretur iu nior ad transitũ alpium: præsertim hyeme, sæuire incipiẽte. Huc accedit: q; plu res nũc isthic estis: q̃ sufficiens sit monasterium, tot suis sumptibus ac redditibus alere. Et crescente numero, grauatur vniuersitas: cũ sit habenda longe magis pu blici cõmodi, q̃ priuati ratio. Vbi etiã conuenientius degere habeat monachus, præsertim haud grandis natu: & vbi melius coalescere, & cõmodius educari: q̃ in loco professionis suæ: nõ satis intelligo. Deniq; vt semel finiam: si est eiusmo/di adolescens, qualem tu mihi tua epistola descripsisti: sicut tibi grata & iucunda esset futura illius cõsuetudo: ita molestã fore eius discessionem ab iis, apud quos hactenus cõmoratus est: ne dubita. Hæc, & alia, quæ breuitatis studio duxi præ/termittenda, mecum conferens, agnosco proculdubio: quia rem difficilem po/stulasti. Si petenti mihi, non fuerit obtemperatum: periclitabitur magistratus au toritas. Si ægre impetrauero, & repugnantibus multorum animis: nõ deerit sal/tem contra te concitatũ te autore multorum odiũ, aut re vera simultas & indi/gnatio: q; cũ familiæ Murianensis incommodo & contemptu, tibi vni voluisse consulere, iudicaberis. Maturius ista discuties: & si admiseris consilium meum: differes negocium in oportunius tempus. Librum, quem principis ciuitatis no mine transcribendum suscæpisti, tuæ curæ fideiq; commẽdo. Vbi occurrerit ali/quid: cuius haud plene sensum intelligas: non continuo territus rei difficultate succumbas ac deficias. Quo magis in exscribendo vltra fueris progressus: eo fa cilior tibi videbitur lectio minus distinctæ cõscripti operis. Reuelabit Dominus oculos tuos: & consyderabis mirabilia de lege sua. Vale. Ex Fõte bono. Die. xvi. Nouembris. MDVIIII.

Benincasæ Priori Pratalis. XLV.

m Agna, vt nosti, pastoribus cura incũbit: ne patiantur, vt vna ouis mor bida totũ gregem contaminet. Expedit enim: vt vnius periclitetur sa/lus: q̃ vt multi vnius improba conuersatione & exemplo malo corrumpãtur. Infidelis (inquit) apostolus, si discedit: discedat. Quem mihi commendasti: ab/iecta quam a suis institutoribus accæperat disciplina: & excusso vitæ regularis iugo: sponte aufugit nemine persequente. Queri non potest, nisi de seipso tan/tum. Si quidem vna cum aliis iunioribus pari diligentia & studio educatus est: atq; ad egregios mores & sanctimoniam quotidianis hortamẽtis excitatus. Vi/sus est noluisse benedictionem: & elongata est ab eo. Non peccauit iste ignoran/tia. Nam & si ætate est haud grandior: viget tamen ingenio: adeo vt malitia sup pleat ætatem. Parere itaq; nemini volens: & libertatis immoderatæ appetẽs, cu ius est proprium viuere pro arbitrio: pati nõ valuit subiectionem. Fugam arri/puit: abiit quo voluit. Si difficiliorem nunc reperit reditum: & pulsanti minime aperitur: meritas luit pœnas. Quocirca si abs te commendatus: vt ob gratiam saltem patris probi & modesti viri vtar in eum clæmentia: non recipitur

a nobis admittes excusationem nostram. Consulere me oportet multitudini: ne detur occasio adolescentioribus, qui nō sine labore hic educantur, talia audendi cum dedecore & ignominia religionis: & sua ipsorum potissimum iactura. Deniq; si mihi crederet pater: filium minus idonem ad abnegandum semetipsum, reuocaret ad lares proprios: vt resumpto saeculari habitu, futurus ei esset baculus senectutis suae. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxi. Nouembris. MDVIIII.

Bernardino Eremitae. XLVI.

p Rofecturus ex Eremo: vbi ob infirmitatem corporis ferre non potuisti seuerius institutum: prudenter feceris: si inde absq; vllius abieris scādalo. Hoc facile fore confido: si in eo quo veneras habitu discesseris. Alioquin verendum est: ne hoc inusitato exemplo fratres tuos turbaturus sis: & male de te aedificatos relicturus. Tu quoq; magno tuo periculo id faceres: qui optime nosti: quo supplitio, Saluatoris sententia, mulctandus sit: vel minimū vnum aliquē scandalizans. Quamobrem monendum te censui paterno affectu: vt resumpta tunica tua linea: quam tot annos detulisti: ab Eremitis dimittaris in pace. Neq; enim erubescere debes lineum indumentū: quo & Aaron summus sacerdos & filii eius vestiri praecipiuntur. Dauid quoq; indutus describitur ephod lineo: cū deduceret archam Dñi. Et Ezechieli prophetae vir quidā apparuisse dicic̄, lineis vestitus. Dignū profecto Angelo vestimentū: per qd mūditia significatur. Hoc itaq; & tu indutus, recordaberis saepius Prophetici praecepti. Mundamini (inquit) qui fertis vasa Dñi. Et tali candore circūdatus excitaberis quotidie ad angelicae munditiae emulationē: vt scias, iuxta apostolicam eruditionē, vas tuum possidere in sanctificatione & honore. Eris itaq; parens dicto: vt mea quoq; gratia, hinc abiturus sis. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxiiii. Nouembris. MDVIIII.

Benincasae Priori Pratalis. XLVII.

a Dmonemur omnes, nō tam vnius recenti obitu, q̄ humana fragilitate & naturae lege: mortē omnibus horis nobis impendentem, semper sub specta habere: & meminisse nouissimorum. Quare si idē tibi nuper accidit ob repētinam Petri Eremitae migratiōem: merito quidē accidit. Visitauerat me sicut vidisti ipse apud Fontem bonū incolumis: & octauo post die defunctus est. Redire voluit eodē die pro more suo in Eremum: a qua semper vel ad horā abesse inuitus visus est. Et fatigatus, vt coniicitur, ex itinere exigui spiritus senior: ac nonū & quinquagesimū iam natus annū: triduo post pleuresi correptus est. Quo morbi genere medicorum asseueratione pauci liberantur: vbi quadragesimū aetatis annum excesserint. Et vt noueris praeuidisse illum finē suum: inter caetera quae tūc a me postulatū venerat: contendit obnixius, vt se recludi permitterē. Quiescere (inquit) cupio a laboribus: & soli Deo prouiribus vacare. Reclusus itaq; paulo post nō cellulae angustia: sed coelesti (vt cōfidimus) latitudine: indicabat se cupere dissolui: & esse cū Christo. Sic aūt vixit p multos annos in illa Eremitica districtione ac rigore: vt nō immerito existimandū sit: ipsum & terrae corpusculū, & coelo aiam reddidisse. Fecerit eius obitu Eremus haud exiguā iacturā: cū illius solitudinis adeo studiosus fuerit cultor: vt nemini coeremitarum suorum ī obseruatiōe seuerioris propositi fuerit secundus. Arreptum semel arduū illud vitae genus, &

perseuerantissime

perseuerantissime secutus est: & scrupulosissime obseruauit. Disposuit optime ocium: cum esset diuinis imbutus eloquiis. In iis sese per silentium & quietem si ne intermissione exercuit. Quod vero lectioni & horis canonicis superat tem/ poris exscriptioni librorum ad ecclesiam pertinentium vtiliter impendebat De niq; hoc mirabile de illo prædicant: q licet foret corpore delicatior atq; imbe/ cillior: nulla tamen vnq̃ asperiore hyeme, nulla pluuiarum ac niuium vi, nulla vento℞ ac tempestatum sæuitie territus, cōuenire desierit dies & noctes in tē/ plum. De obseruatione ieiuniorum in pane & aqua & ciborum abstinentia taceo quando etiam ad arctiorem se restringere vitam quæsierit. Deniq; pro victu & vestitu nulli vnq̃ molestus fuit. Hæc mihi ab eremitis significata, cōferēda tecū censui: vt certius mecum sentires, redditam ei fuisse a Domino mercedem labo rum suorum: & mundo mortuum accæpisse coronam vitæ: quam repromisit deus diligentibus se. Si sustinemus, inquit Paulus & conregnabimus. De fugiti/ uo nihil repeto: quando sufficienter satis alteris meis tibi respōderim. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxvii. Nouembris. MDVIIII.

Francisco Guicciardino Doctori. XLVIII.

a Cæpi nudius tertius litteras tuas, humanitatis & beniuolentiæ plenas quibus significas: non te modo primum mihi affectum fuisse: verum a tenero cœpisse me diligere: diuq; optasse: vt aliqua tibi offerretur occasio: qua te mihi insinuare potuisses, ac meam tibi conciliare amicitiam. Multa præterea mihi tribuis: qbus si vel exparte forem præditus: bene re vera argeretur mecū. Gratularis ad hæc pro delato tibi aduocationis munere: & gratias insuper agis: quoniam ita facile futurus sis compos voti tui. Primum quidem Guicciardine mi plurimum debeo nobilitati tuæ, pro tam singulari tua in me caritate: q nul/ la mea vsus aliquando consuetudine: nunq̃ me (quod meminerim) allocutus: tam diu erga ignotum haud vulgarem seruaueris pietatem. Est hoc sane locu/ pletissimum bonæ tuæ mentis ac liberaliter institutæ argumentum: ac mitissi/ mi imprimis ingenii testimonium. Vt merito de te audierim: q licet sis ætate iunior: eam tamen inter conciues tuos autoritatem atq; existimationem fueris consecutus: vt non modo adolescentiam tuam nemo contemnat: verum etiam cum prouectioribus & grauissimis viris haud dubie comparandus censearis: vt pote eruditione pudore integritate religione ornatus. Quātum vero ad me atti net: quem pluris q̃ pro meritis facere visus es: scias te nimirum falli opinione. Nam & si improbandus non sis: q bene de me vel falso sentias: cum scriptum sit: Tu quis es qui alienum seruum iudicas? Suo Dn̄o stat aut cadit: Non sum ta/ men is, qui de me ipso decipiar. Nemo, inquit, scit hominum, quæ sunt homi/ nis: nisi spiritus hominis qui est in ipso. Orandus est Dn̄s: ne intret in iudicium cum seruo suo: sed auertat faciem suam a peccatis meis. Cæterum q mihi agis gratias pro aduocationis offitio: occupasti tu quidem prior partes meas. A me enim potius tuæ humanitati habēda est gratia: q vltro atq; alacriter hoc onus subieris. Nam & si tibi persuadeas, fuisse te ea de causa honoratum: ego econ/ trario oneratum te magis me autore cognosco. Neq; enim adesse nobis pote/ ris absq; fatigatione & labore: cum rerum Camaldulensiū curam & patrociniū

ac tutellam susceperis. Verum affuturum tibi in tam pio munere communem omnium paraclitum: de quo dicit apostolus: Aduocatum habemus apud patrem Iesum Christum iustum: ne dubita. In hoc tamen gaudere te, ac bene sperare, oportet: quod quicquid rebus nostris tuo studio consilio fauore opera, cótuleris: pro his nimirum familiam omné nostrá mecú tuae pietati obnoxiá feceris: atque longe maiorem reponendam tibi scias mercedem in cœlo: quá reddet tibi Dñs in illa die iustus iudex. Vale. Ex Musolea. Die. ii. Decembris. MDVIIII.

Paulo Orlandino Vicario Congregationis. XLVIIII.

q Va die imo qua hora erá profecturus Camaldulo: vt me in húc hyemalem secessum Musoleae reciperem: ingressus est ad me cum litteris tuis D. Romualdus. Vbi intellexi quid requireret: optuli ei tum caritatis debito tum tua cómendatione, vtranque domum nostram: cómendauique ipsum quaestori nostro ac reliquae familiae. Hodie vero rogari me fecit: vt sinerem se redire in Eremum: vbi cuperet vitam suam ad vltimum vsque diem traducere. Siquidem ex quo recessisset a sancta solitudine, incurrisset multa incómoda, atque in malam valitudinem incidisset. Annui petenti, existimans tibi quoque hoc fore gratum: vt media hyeme hic noster cómunis filius non exhorruerit rigorem Eremi, ac niuium altitudinem: quibus ab heri & nudius tertius cumulatissime obsitá audio. Successit in. D. Petri Eremitae locum: qui per hos dies defunctus, terrena coelestibus cómutauit. Sic enim vixit in eremo annis multis: adeo studiose arduum illud institutum seruauit: vt merito mihi persuadeam, translatum illum fuisse ad immortalitatem: redditamque ei mercedem laborum suorum: vbi in pace, in id ipsum, dormiat & requiescat. Huius constantiam ac perseuerantiam si emulatus Romualdus fuerit: facile dicturus est. Haec requies mea in saeculum saeculi: hic habitabo, quoniam elegi eam. Paucos nimirum expertus sum: qui ad mortem vsque (de sacerdotibus monachis loquor) illud vitae districtioris genus tollerauerint. Vocatos multos noui: electos nó multos: qui rationi appetitum obedientem praebuerint: qui spiritu ambulantes, desyderia carnis non perfecerint: qui denique aduersantes sibi potestates, & mundi huius rectores, atque agones contra se & certamina concitantes, potuerint superare. Vale. Ex Musolea. Die. iii. Decembris. MDVIIII.

Christophoro Monacho Fontis boni. L.

s I cupis tantopere, vt scribis, redire ad commorandum nobiscum: vt tandem saluti tuae consulas: imple pro arbitrio desyderium tuum. Non eris mihi ac familiae oneri vt vereris: donec Lazarus Cancellarius fuerit apud me. Siquidem cum volueris: haud quaquam gratis manducaturus es panem apud nos: quando tua opera non vna tantum in re vti potero. Et tu praeterea nosti: quod in domo patris tui mansiones multae sunt. Si tabellionatus munere prodesse mihi non valueris: non sunt tibi defutura quae mihi praestare liceat offitia & studia. Affer tecum pietatem: quae nihil est aliud, quam voluntas grata in parentem: & tabescere ocio apud me minime poteris. Animo te familiarem nostrum fore oportet fide grauitate modestia religione. Quae cum exhibueris: gratior tum mihi tum caeteris omnibus futurus es: quam si tuo aduentu multum mihi temporalis lucri accederet. Si impetrari aliquádo honeste poterit: vt

tabellionis

tabellionis offitio apud me perfungi minime prohibearis: bene erit. Sin mi/nus: non eris inutilis non desidiosus atque iners. Prouocabis enim tuo exemplo adolescentulorum nostrorum negligentiam ad capescendam virtutem: ad stu/dia litterarum: ad incumbendum lectioni quæ mores ædificet. Si quando qui te emulari voluerint dicturi sint singuli Domino. In corde meo abscondi eloquia tua: vt non peccem tibi. Tu quoque solutus tandem sæcularium curis longe tutio rem poteris atque tranquilliorem ætatem in ordine traducere. Nemo enim mi/litans Deo implicat se negociis sæcularibus: vt ei placeat, cui se probauit. Va/le. Ex Musolea. Die. xviii. Decembris. MDVIIII.

Paulo Orlandino, Vicario Congregationis. LI.

e Xpertus per biennium Romualdus monachus tranquillitatem vitæ eremiticæ: rediit alacrior ad prægustatā olim solitudinis nostræ dul/cedinem. Non exhorruit asperiorem hyemem, turbinesque ac ventorum procel/las: vt in portum securitatis & quietis, mentem atque animum traduceret. Opti/mam vtique partem elegit: Orandus & obsecrandus est Dominus, vt non aufera tur ab eo. Quam vero insinuas Eremi vnionem: cuius te cupidissimum esse de monstras: ab eadem nos quoque minime abhorremus. Si quod in nouissima ge nerali synodo, apud Classense cœnobium celebrata, post inuocationem spiritus sancti maturo consilio & fideli discussione, per patres ordinis decretum fuit: ac postmodum Romæ per Protectorem colendissimum a summo Pontifice impe tratum: eidem decreto atque impetrationi firmi stetissemus: atque (vt par fuit) am/plius delatum fuisset: gauderemus modo, optento vnionis, diu a vobis optatæ, instantius a me atque eremitis nostris per tot annos quæsitæ, priuilegio. Cur secus acciderit: & quorum culpa dilatum hactenus fuerit sanctum opus: siquis me in/terroget: palam respondebo. Impediuit nos satanas: cuius factione impulsi qui dā, vt plus saperent, q̄ oporteret, voluerunt nodū in scirpo quærere: atque adeo nimis emungere, vt elicerent sanguinem. Perstitisse me arbitror in sentētia: ne que declinasse ad dexteram siue ad sinistram. Non potuerunt cohærere adhuc opi niones, varie sentientium: aliis cupientibus: vt fiat vnum ouile & vnus pastor: aliis e diuerso annitētibus duo in vno ordine altaria erigere: tunicam scindere inconsutilem. Adsit Dominus saniori consilio: & oportuno tempore sublato schismate, faciat vtraque vnum. Infirmari grauiter Reuerēdissimum Cardinalem Grimanum: ex te primum didici. Dominus conseruet eum: & viuificet eum. Si tamen secus acciderit: vt concesserit naturæ: & ingressus fuerit viam vniuersæ carnis: nō sunt adeo infirma & debilia iura monasterii Carceꝝ: vt timendū no/bis sit a rugientibus, præparatis ad escam. Si nouū (quod auertat Dn̄s) indictum nobis fuerit bellū: minus formidolosum bene armatis, ac decertare assuetis vi/debitur. Denique, si necesse fuerit, cōe ordinis mēbrū, cōi studio atque ꝓpugnatione tuebimur. Protectori, ꝓcuratoribus, quos nihilominus spōte cursuros spero, subi iciemus calcaria. Sis itaque bono aīo: nec deficiat fides tua. Vale. Ex Musolea. Die xviii. Decēbris. MDVIIII.

Bartholomæo Taurineñ. Doctori. LII.

d Illigere te ex aīo & caritate nō ficta, monasteriū nostrū Putei stratæ, vel ex hoc facile cōiecturā capio: q cū ante annos aliquot illud mihi affe/

ctuose cōmēdaueris:nūc quoq; tuis humanissimis litteris idē mecū feceris. Omni enim tempore diligit:qui amicus est. Debilem illius loci statum significas: precaris, vt eiusdem indigentiæ consulam:vt humeros labenti supponam: denique vt missa semel ad aratrum manu,nō respiciam retro. Hominem requiris, gubernationi idoneum:fidelem nimirum pariter & prudentem,domus Dei dispensatorem. Improbari non potest tam pium desyderium:adeo honesta postulatio. Quid tamen faciā? Difficile reperiuntur:qui concedere Taurinum velint: atq; hinc ad vos transmeare. Missi sunt complures: nunc hi nunc illi,monasterio isti Priores dati:& parum contenti inde proficiscuntur. Causantur victus inopiam:qua ex monachis fieri mendicantes cogantur:structuræ quoq; loci ipsius imperfectionem excusant:ꝙ propterea minus cōmode habitent. Addideris tu fortasse & aliam causam:quā & ego haud penitus reiicio:esse huiusmodi monachos nimium delicatos:quādo ꝓpter Deum subire præsentis vitæ labores atq; incōmoda detrectant. Sic tamē hodie viuitur:vt nō multos inuenias: qui sublata in humeros cruce sua,constanti & forti animo Christum sequantur. Conabor tamen pro tempore,nō deesse instæ petitioni tuæ. Orabis tu Dn̄m: vt det mihi posse pro bona voluntate. Si forte tandem aliquando satisfacere queam,& religionis nostræ debito,& regionis istius voto. Vale, Doctor egregie. Ex Musolea Die.xxii. Decembris. MDVIIII.

Angelicho Monacho Puteistratæ. LIII.

n On modicam lætitiam præfefers:ꝙ tandem oblata tibi fuerit ob fidū tabellarium ad me scribendi occasio. Quod munus libenter & ego tecum vsurpo:intermittens illud eadem de causa:ꝙ non facile reperiatur per quem littere ad vos dirigantur. Hunc nihilominus tuarum latorem adhuc nōvidi:atq; vbi sit & quis sit me penitus latet. Si me adierit:benigne ipsum admittam:& quæ ad me perferat mandata attentius audiam:præsertim cum de ipsius probitate & singulari erga me fide optimū exhibeas testimoniū. Doleo satis mi Angelice non licere mihi de Puteo isto vestro haurire,nisi amaras aquas coarctor re vera nimis:ꝙ a me tātillo reqrat̄: vt me autore illaꝝ amaritudo cōuertatur in dulcedinem. Non sum ego Moyses:nō sum Heliseus:quorum alter ligno,alter sale aquis amaris imposito mortem ab eis atq; sterilitatem abstulerunt. Tu nosti quid hactenus egerim ꝓ reformatione illius cœnobii. Missi sunt ex eorum numero,qui obseruantes dicūtur:ex diuersis monasteriis atq; ex ipsa Eremo Priores:monachi & conuersi eiusdem regularis propositi eo destinati. Et tamē sanari adhuc putei istius non potuerunt aquæ:neq; in dulcedinem verti. Paucorum est hec virtus,& quidem perfectorum: quibus datum sit suscitare de lapidibus filios habrae. In ea incidimus tempora: vt crescente atq; abundante indies iniquitate,refrigerit caritas multoꝝ:& adeo quidē multoꝝ:vt si veniret modo filius hominis,vtiq; dici possit. Putas ne inueniet fidem sup terram? Veꝝ ne te supfluo obtūdā:maluissem didicisse exte qd facto opus esset:q̄ vt me ad alterius quē minime noui relationem & consilia remitteres. Non te fugit ordinis nr̄i debilitas:& Putei illius status. Proponere mihi potuisti: qd mihi particulatim ꝓ domus illius cōseruatione agēdū foret:q d modo nō excederet vires meas:& ego officio nō defuissem. Arcet me ab accessu ad vos locoꝝ distātia: ꝓhibet

hibet imprimis matura ætas:& itinera et bellorum incēdiis passim flagrātia. Alioquin descenderem: vt viderem. Præstolabor interea monachū: de quo scripsisti. Aliquid fortasse clarius afferet super statu conuentus vestri: vt sciam vtrū aliquod mihi sperādum sit remedium, siue ad sanandum infirmum: siue ad prouidendū ne indeterius prolabatur. Vale. Ex Musolea. Die. xxii. Decembris. MDVIIII.

Manoueli de Strata & Petro Bono: Cōsulibus Taurinatibus. LIIII.

a Ccæpi nudiustertius litteras vestras humanitatis & fidei plenas: quibus paucis respondebo. Primum quidē (vt sciatis) multo me rubore perfudit tantus in me extollendo vestræ Magnitudinis excessus. Neque enim latere vos arbitror: quid moneat scriptura. Ante mortem ne laudes hominem quenquam. Tot vero laudibus paruitatem meam prosecuti estis: tanta mihi indigno tribuistis præconia meritorum: vt nisi, mei ipsius conscius, cōmendationem vestram cautius ac timoratius admisissem: periclitari facile inani elatione potuerim. Exaltatus ait quidam humiliatus sum & confusus. Et alibi. Quia eleuans allisisti me. Absit autē a me: vt vos propterea minus sapienter scripsisse in simulem: cū sitis ipsi sapientes, & virtute ac religione ornati. In eam ego partem huiusmodi scribendi genus accipio: vt pro vestra morū grauitate & magistratus quem geritis amplitudine: non qualis re vera ego sim: sed qualem me esse oporteat insinuare volueritis. Det mihi Dominus humiliari semper sub potenti manu eius: digneturque auertere faciem suam a peccatis meis: nec me sinat gloriam sectari humanam: ac de hominum pendere sermonibus. Quin potius configat timore suo carnes meas: vt a iuditiis semper eius timeā. Cæterum ægerrime tuli monachorum illorum de quibus conquesti estis temeritatem ac petulantiam: Quod nulla suæ professionis atque habitus monastici habita ratione: primarium vestræ vrbis ciuem multis probris & conuitiis affecerint. Nulla sane pestis humano generi sæuior iracundia: vt merito insaniæ comparetur. Quanto magis ea in nobis qui dicati sumus Deo turpis existimanda est? Qui se putat ait apostolus religiosum esse: non refrenans linguam suam: huius vana est religio. Professores humilitatis & patientiæ elatiōis & iracūdiæ stimulis agitamur: & qui aliis exemplo esse clæmentiæ atque mansuetudinis debemus: alios potius maledictis & cōtumeliis incessimus. Sed quādo cum primario ciue nō tam autoritate vt scribitis quam virtute gesta res est: spero illum suæ nobilitatis ac generis haud immemorē hanc improborum impudentiā sua moderatione atque animi robore contēpsisse: & more leonis qui ad nullius pauet occursum latratus catulorum pro nihilo habuisse. Decet enim virum fortem & Christianum imprimis iniuriarum obliuisci: & reddere pro malo bonum: sibique infensos benefitiis etiā prouocare: idque ad imitationem Saluatoris: Qui cū malediceretur non maledicebat: cū pateretur non cōminabatur. Ne tamen desim officio: vbi reorū nomina cognouero: animaduertā in eos pro meritis. Neque id solum: verumetiā cogitabimus: si quō tandem aliquando possimus reformationi istius monasterii cōsulere. Quod nimirū supramodū optamus: tum vt debito nostro ac religionis, tum vero vt Illustrissimi principis vestri vestræque itidem Magnitudinis ac totius Taurinensis populi votis faciamus satis. Valete. Ex Musolea. Die. xxiiii. De-

fribus congregationis:præsertim cũ iis,qui rebus præsunt. Ibi enim salus : vbi multa consilia. Quo enim plurium consensu prouinciam accæperis:eo confidẽtius iter arripies:& maiores animos tecum geres. Vale. Ex Musolea. Die. iiii. Ianuarii. MDX. Paulo Orlandino Vicario Congregationis. LVII.

I N momento fere atq; in ictu oculi,ingens illa tua desperatio ac pusillanimitas,q̃ta spe atq; aĩ robore commutata est? Densam illã mœroris nebulã quæ se tibi nuper effuderat:q̃ facile nouo ac recẽti gratissimi nuncii gaudio disiecisti? Vt merito tibi obiici atq; exprobrari queat. Modicæ fidei quare dubitasti? Sciebat Abraham:q; quæcũq; promisisset Deus,potens esset & facere: & propterea nõ hæsitanti defutura ex emortuo ac senio confecto corpore prole:reputatum est illi ad iustitiam. Tu vero non ignorás:potentem esse Deũ,suscitare de lapidibus filios Abrahæ,ob pusillam fidem mœrore cõtabuisti. Spiritus vbi vult spirat:& quando vult spirat. Nouit enim Dñs:qui sunt eius. Reliqui ait mihi septem milia virorum:qui nõ curuauerunt genua sua coram Baal. Deniq; in manu eius & potestas & imperium:qui omnia quæcunq; voluit fecit. Qui cui vult miseretur:& quem vult indurat. Hunc ipsum quis dubitet triũ illorum cõterraneo℞ meorum,de quibus scripsisti corda excitasse:ad tollendã crucem suãt ad deuouendum semetipsos:ad exhibenda corpora sua hostiam viuentem sanctam Deo placentẽ:in odorem suauitatis Dño? Non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis: Quanto minus arduũ atq; asperum vitæ Eremiticæ arripere institutum? Cœlestis nimirum est ista vocatio: honores gloriam voluptates illecebras & omnia quæ pro bonis habentur,contẽnere ac pronihilo ducere: & ad id se transferre genus vitæ:ex qua sibi gradum faciant ad immortalitatẽ atq; ad sempiternam beatitudinẽ. Quamobrẽ tribus iis significabis apertius meo nomine:q; si ita decreuerunt animis suis,quemadmodũ per te primum coram, deinde per ipsorũ ad te litteras heri didici:veniãt ad arbitrium suum in Eremũ: Maturius eos secum pensitasse non dubito:cuius sit res ista momenti: elongare a patria:& manere in solitudine. Non desunt tamen eis exẽpla Sanctorum plurimo℞:qui huiusmodi secessuum quietem & tranquillitatem vrbanæ cõmorationis tumultibus atq; distractionibus prætulerunt. Qui in speluncis & insolitudinibus errantes atq; in montibus:qm̃ eis dignus non erat mundus: sicut apostolus testatur testimonio fidei probati inuenti sunt: veramq; ac diuinam philosophiam secuti. Veniant itaq; benedicti a Dño: nec vastitatem Eremi perhorrescant:sed de loco inferiore atq; humiliore virtutum profectibus ad celsiora & sublimiora conscendant, Nõ est cur eos perterreat deserti solitudo:si ad memoriã reuocauerint manna olim cœleste in eo habitantibus descendisse: & multa hominum milia panem Angelorum manducasse. Si tres pariter in montẽ accesserint,tres inq̃ in vno spiritu:fouebuntur mutuo. Et qui ascensiones in corde suo disposuerunt:minus eis difficilis videbitur conscensus in montem:in quo bene placitum est Deo habitare in eo. Vt sperare atq; cõfidere merito nobis liceat de optima atq; constanti illorum perseuerãtia: postq̃ miserint ad aratrum manus. Funiculus enim triplex difficile rumpitur. Vale. Ex Musolea. Die. vii. Ianuarii. MDX. Paulo Orlandino Vicario Congregationis. LVIII.

quidem ago gratias tuæ pietati: q̃ nõ grauate,non repugnanter, impositũ tibi procurationis onus susceperis. Non poterunt nõ accurate,ac diligenter tractari ab eo nostra negocia: qui amore erga ordinẽ Camaldulensem nobiscũ certatt cui sponte cursuro,ob pium erga nos & singularẽ affectum,nõ erunt aliq̃n subiiciẽda calcaria. Fraudatum nos iri honestissimis votis nostris,in reformanda religione: quæ rẽ vera iampridem mente concæpimus: nequaq̃ arbitror: te procurante,te pugnante atq; intercedente pro nobis. Quod eo magis potissimum fore cõfido: Vulterrano nostro colendissimo futuro Protectore ac duce: cuius patrocinium ac tutelam,quẽmadmodũ & ipse suis humanissimis litteris,& tu itidem luculentissimo testimonio,polliceri dignati estis,minime sumus desyderaturi. Adsit Dominus miserator & misericors: vt altero ex vobis plantante,altero irrigante,ipse dignetur incrementũ dare: Ipse renouare senescentem debilitatũq; nostri ordinis statũ velit: qui olim sedens in throno dixit. Ecce noua facio omnia. Quod vero cogites,abdicare te præfectura: vt diutius possis Romæ immorari,euitata frequenti peregrinatione: quæ sordida existimatur ei,cui licet in vrbe haud ignobiliter degere: probo sententiam tuã. Nã & aliis verbis idem Cicero repetit. Non sit(inquit)alibi: qui potest esse Romæ. Proderit quoq; amplius rebus nostris,vrbana tua cõmoratio: vbi adsunt iudices causarum nostrarum: & cõmuniter expediuntur congregationũ negocia. Exoratus a te,oro pro te quotidie. Si quid mea intercessione profeceris: nõ meis,quæ nulla sunt,meritis tribues: sed pulsantis improbitati. Vale memor nostri,Raymunde optime. Ex Musolea. Die.xxiiii.Ianuarii.MDX. Matthiæ monacho Angelorum.LX.

e Legisse te arbitror tutiorem partem,in cessione prioratus Turinensis. Qui bene(inquit)stat non moueatur. Et vulgo dicitur. Melius bono aduersari. Tibi deperit nihil: q̃ electus ac requisitus a conuentu illo tam distanti abs te,fueris. Cedit hoc in testimoniũ tuæ probitatis: q̃ ita vixisse cognosceris: vt curam habueris de bono nomine. Vbi nulla datur homini quies: & egredi frequenter monachus cogitur: distrahi pariter necesse est cũ corpore animum. Sedendo & quiescendo,hominem,aiunt sapientem fieri. Laudo itaq; cõsilium tuũ. Cæterum quem inuenisti atq; excogitasti modũ in exscribendis Romualdi cõmentariis: tecum ego quoq; illum approbo. Neq; vereor: quin etiam ei imprimis placiturus sit,cuius nomine opus transcribitur. Sic igitur facies. Quod si te aliquod obscurius,dum scribis,verbum offenderit: cuiusmodi plura reperiunẽ in eo codice: aut cũ aliquo peritiore illa cõferes: aut spatia vacua dimittes: si forte aliq̃n occurrerit: qui inuoluta & recondita detegat atq; aperiat: & male sibi cohærẽtia verba minusq; accurate iuxta grãmaticum morem legemq; exarata, ad clariorem atq; illustriorem aliquẽ reuocet sensum. Reuelat oculos cui vult Dominus: vt vnusq̃ alius perspicatius contẽpletur. Ad id,quod sermone vernaculo requisisti: cõmodius tibi coram,q̃ per epistolam,respondebitur. Interea sufficiat tibi gratia mea. Vale & consumando cœpto operi,diligenter,vt facis,incũbe. Ex Musolea. Die.xxv.Ianuarii.MDX. Cardinali Vulter. Protectori.LXI.

g Auisus sum magnopere: q̃ satisfecerim Dignationi tuæ,de electo a me nouo Procuratore ordinis: quẽadmodum re vera mihi quoq; ipsi plu

rimum satisfeci. Quid enim gratius vtriq; nostrum eligi potuit Raymundo? Nosse te hominem, probitate, religione, ac fide insignem, non dubito. Alioquin tot annos non perseuerasset apud te: neq; fidi Achatis officio functus foret. Ego ita, in illius erga me animo ac beniuolentia conquiesco: vt omnia mihi de tali amico pollicear: quæcũq; ab optimo atq; integerrimo procuratore, desyderari queant. Hoc idem per litteras se facturum recæpit: hoc iam haud contemnendo opere cœpit implere. Nã de Agnano, pro quo eram solicitus, ne in alienorũ potestatem cõcederet, significauit mihi: rem nauigare in portu: seq;, te mandante, cum cõmendatarii parente conuenisse: vt in transigendo (si ita constituisset) Camalduleñ. benefitio, cæteris omnibus ordinibus atq; congregationibus, Camaldulensem præferre dignaretur. Magno itaq;, non in opinione dubia, sed ante oculos proposito periculo, liberati: vtriq; vestrum gratias agimus. Sperare licet: sic reliqua omnia nostra negocia, amborum patrocinio & cura, ad votũ successura. De abbatia Sancti Fridiani, si quid aliud persensero: reddam certiorem Amplitudinem tuã: quando præsertim optimã præseferat, ad protegendum ordinem nostrum, voluntatem: vt non magis rebus nostris, q̃ suis, se defuturã scribat. Quod vero cupias bonam futuræ æstatis partẽ in Casentino traducere nobiscum: tã grate accæpimus, q̃ quod gratissimum. Et spero: q;, vbi te huc recæperis non sit subitura pietatem tuã pœnitentia aduentus sui. Habes hic tecta cõplura: sub quæ intrare & cõmorari, ꝓut vnũquodq; magis tibi cordi fuerit, ꝑ arbitrio poteris. Si minus tibi cõmoda & venusta visa fuerit: ea es modestia & moderatione: vt eoꝝ humilitatem pro amplissimis ac magnifice constructis ædibus facile sis habiturus. Porro illorum situs haud quaq̃ ingratos tibi futuros cõfido: siue in Eremo atq; in Fonte bono, locis vtiq; alpestribus: siue in vinearum eiusdem Eremi ac Fontis boni domibus, quæ sunt in Casentino, agro nimirum domestico ac bene culto, vtpote irriguo, & collibus vndiq; surgentibus decorato, malueris immorari. Vtrobiq; salubre cœlum inuenies: & quo mirum immodum, æstiuis præsertim caloribus, refici ac recreari queat Dignatio tua. Defutura quoq; victui necessaria, ne verearis. Delitias tamen nõ tibi promittimus Dñe colendissime: ne vitæ rusticæ atq; agresti inferre iniuriã videamur: quæ est parsimoniæ magistra: qñ etiam tu quoq; sis tẽperantiæ exemplar. Vale. Ex Musolea Die. xxvii. Ianuarii. MDX.

Thomæ Verino Phisico. LXII.

Petis a me fidẽter (sicuti amicum decet) quatuor tibi abietes de sylua nostræ Eremi, dono dari: reponendas in structuram & contignationẽ cubiculi, qd paras ædificare. Non sunt tanti apud me abietes quatuor, vt eas tibi excidendas prohiberem: cum longe maiora debeã tuæ pietati. Et ego non semel legi. Omni petenti te tribue. Quid tamen faciam? Sancitum est per constitutiones ordinis: ne hoc mihi impune liceat. Alioquin si tibi morem gessero: præuaricatorem me constituam. Obseruãtes vulgo dicimur: quoniam religionis legibus obligati, eas ex voto tenemur obseruare. Illas si haberemus cõtemptui: & professionis nostræ immemores, licentius pro arbitrio viueremus: insurgeret in me Paulus, & argueret dicens. Qui in lege gloriaris: per præuaricationẽ legis deum inhonoras? Et per sapientem quoq; alium similiter admonemur.

Ne

Ne transgrediaris,inquit,terminos:quos tibi posuerunt patres tui. Quãmobrẽ ne moleste feras:si petenti non obtemperamus. Et repulsam,quam exigua in re bene meritus de nobis,passurus es,pro innata tibi mansuetudine atq; pruden/tia,nõ illiberalitati nõ ingratitudini,nõ duritiei,asscribes:sed necessitati,sed reli gioni,sed obseruationi,sed cõscientiæ:cuius pro viribus stimulos nos oporteat deuitare. Vale. Ex Musolea. Die.iii. Februarii. MDX.

Vgolino Verino Florentino. LXIII.

n E mirere,Vgoline mi:neq; grauiter accipias:q tuo interuentu non ad miserim nepotis tui postulationem. Non ignoras:q̃ti te faciam:q̃tum amem atq; obseruem:& q̃ cupide tibi:cum liceat obsequar. Curvero impresentia secus acciderit:ex ipso nepote edoceberis. Quem etiã hortaberis:vt excusatio/nem meam recipiat æquo aĩo. Abietum syluã,in cuius medio Eremus sita est,nõ ad vtilitatem tantum Eremi positam scias,verum ad decorem & venustatem longe magis. Et iecirco lege Maiorum arctius cautũ arbitramur: ne excidi abie tes,nisi in vsus eiusdem Eremi,liceat. Tolle arborum illa densitatem atq; opa citatem:& vix vlla eidem solitudini gratia relinquetur. Vmbroso & condenso monte oblectantur Eremitæ:vt separatos se ab accessu hominum iccirco medi tentur:ne a contemplatione auertatur animus,ac mens Deo intenta. Alioquin quomodo illud Hieremiæ vsurpare merito poterunt. In vmbra tua viuemus? Et illud de canticis canticorum:sub vmbra eius,quem desyderaueram,sedi? De niq; ne te pluribus obtundam: cum videris decretum ordinis:non me penitus ingratitudinis argues:qui humanæ gratiæ prætulerim timorem Dñi,& legum obseruationem. Vale. Ex Musolea. Die.iii. Februarii. MDX.

Benincasæ Priori Pratalis. LXIIII.

t Antum videris misericordiæ tribuere vt nullum iustitiæ relinquas lo/cum. Scriptum est tamen. Iustus Dominus:& iustitiam dilexit:æquita/tem vidit vultus eius. Item alibi. Iustitia tua,iustitia in æternum:& lex tua veri/tas. Et de quodam magno viro legimus. Ego autem in iustitia apparebo in cõ/spectu tuo:satiabor,cum apparuerit gloria tua. Item,Iustus,vt palma florebit: si cut cedrus libani multiplicabitur. Et mille huiusmodi(si volueris)in sacro elo/quio testimonia colliges. Et merito quidem:quando si iustitiam de medio su/stuleris: violabis ius humanæ societatis. Vnde enim tanta in monasteriis pec/candi licentia:nisi quia falsorum fratrum impunita scelera plus æquo ferimus? Monachi,si mali fuerint,inemendabiles sunt. Vbi semel & bis,ac sæpius etiam, clæmenti castigatione vsus fueris:& nihil profeceris: profecto immedicabile vulnus,ense recidendum:ne pars sincera trahatur. Hoc remedio vtuntur me/dici:vbi alia non ꝓfuerit medicina:vrunt ac secant membrum aliquod:ne to/tum corpus inficiatur ac pereat. Deniq; iustitia,omnium esse dicitur Domina & regina virtutum. Habere te arbitror,ꝓ benefitii tui qualitate,agros & vineas. Si male se agricolæ & vinitores tui gesserint:quid facturus es illis? Nõ ne secun dum euangelicam doctrinam, malos male perdes: & vineam tuam locabis aliis agricolis:qui reddant tibi fructum temporibus suis? Ego quoq; imitatus apostolum dicentem: Auferte malum ex vobis: eieci hinc aliquos,dignos,qui

temporali potius militiæ, q̃ spirituali, asscribantur. Quāobrē ne conteras tē/pus ad interpellandū ꝑ huiusmodi. Infidelis enim, si discedit, discedat. Vale. Ex Fōte bono. Die. prima Martii. MDX. Paulo Orlandino. Vicario. LXV.

a Gnoui per tuas & trium illorum nostratium litteras : & tuam indefes/sam curam ac solicitudinē pro ipsoꝝ aduentu: & eorundē continuatū votum vt veniāt. Hanc illorum perseuerantiam magnifacio: ꝗ procelloso hoc tēpore non refriguerit in eis caritas: immo ꝗ instent oportune importune, vt si bi pulsantibus aperiatur. Confirmet Deus: quod hactenus operatus est in eis: vt aduenientes in locum horroris & vastæ solituidnis, nequaq̃ terreantur & deser ti vastitate & vitæ rigore. Si fuerint cœlestes plantationes: non eradicabuntur: sed erunt tanq̃ ligna iuxta aquas plantata : quæ ad humorem mittunt radices. Quo diutius fraudati suo desyderio fuerint: eo iucundius & gratius sese sunt in Eremum recæpturi. Quā si primo aspctu, nō sine horrore aliquo visuri sunt: vbi secessus huiusmodi suauitatem degustauerint: dicturos eos spero. Hæc requies nostra in sæculū sæculi: hic habitabimus, quoniā elegimus eam. Depinxisse eis te situs ipsius qualitatem sæpius arbitror: vt ingressi in præmeditatum diu locū longe minus asperitatem eius sint formidaturi. Tu quoq; illis si tibi occurrerint tua adhortatione animos feceris: spem proponens remunerationis æternæ : & diuinæ expectationis: quæ saluos eos factura est a pusilanimitate spiritus & tem pestate. Probo admodum prudentiam tuam: ꝗ prouideris scrupulo interdicti: qui facile poterat peraliquantulum temporis tam recipientes q̃ recæptos mo/lestia afficere. Velit Dñs: vt tandem aliquando sedentur fluctus isti: & saluum fa ciat populum suum: & benedicat hereditati suæ. Vt pace terris reddita, liber sit cuiq; nostrum itus & reditus: vt deniq; dormiamus, & non sit qui exterreat. Va/le. Ex Fonte bono. Die. ii. Martii. MDX.

Leonardo Lauredano Principi Venetiarum. LXVI.

s Icut olim ob aduersos casus tristesq; cōmunis patriæ successus, inere/dibilis vis mœroris animum meū occupauerat Princeps optime: ita nunc e diuerso, facta vobiscū in melius mutatiōe dexteræ excelsi, disiectis mæ/stitiæ ac doloris tenebris: ingenti spe assurgo in Deū: & gaudens erumpo in il/lam propheticam vocē. Secundum multitudinem doloꝝ meoꝝ in corde meo: consolationes tuæ lætificauerunt animam meā. Consternauerat quidem me an/no præterito accæptæ a vobis preter omnem expectationem acerbissimæ cla/dis nuntius: cum amplissimum istud imperium, ac per tot annos secundo cursu ad fastigium terrenæ fœlicitatis euectum: magno ac repētino motu concussum est atq; afflictum. Esse nempe ista, si ꝑ humano captu examinarentur, acerba & grauia videbantur: mihi præsertim: quem nequaq̃ vexationis illius immunem fuisse atq; exortem putes. Quando si nō tecum Serenissime Princeps, cum reli/quis certe nostratibus, æquas mihi doloris partes vendicauerim. Vbi vero col/ligere me ipsum cœpi: & ea omnia admota ratione maturius discutere: agno/ui longe esse opiniōe leuiora: & nō modo nullo mœrore, veꝝ multomagis gra tiarum actione digna. Admonere nos voluit pius Dñs : vt essemus memores fragilitatis nostræ: cuius in prosperis sæpe numero obrepit obliuio. Et vt re/cordaremur

cordaremur

cordaremur:q; auferre qui dedit potest: & q; ei subiecta sunt omnia, quæ cœli ambitu continentur. Tentare præterea nos voluit, si diligimus eum: vt sicut aurum in fornace, ita nos in camyno humiliationis probaremur. Clamauerunt (inquit) ad Dominum, cum tribularetur: & de necessitatibus eorum liberauit eos. Quod isthic accidisse: non semel accæpi: conuenisse vtiq; vniuersam ciuitatem solito frequentius in ecclesiam: & non minus solicite cœlestem opem implorasse: q̃ in cõparandis humanis præsidiis fuisse occupatam. De te autẽ Princeps pientissime quid plene referam, nescio: Quem aiunt non modo in tribulationibus nõ defecisse animo: verum potius tanta tuæ Amplitudini accessisse propterea religionis incrementa, tanq̃ singulares profectus: vt omnia cum gratiarum actione facile tolleraueris. Cogitasse te arbitror in aduersa fortuna: quod olim per vnicum patientiæ exemplar Iob dictum fuerat. Beatus vir: qui corripitur a Domino. Et quod apostolus admonet. Fili mi noli negligere disciplinam Domini: neq; fatigeris, cum ab eo corriperis. Quem enim diligit castigat. Flagellat autem omnem filium: quem recipit. Et paulopost: omnis ait disciplina in præsenti quidem videtur non esse gaudii sed mœroris: postea vero fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet iustitiæ. Huius iustitiæ fructus aduenisse modo tempus opinor: recõciliato vobis summo Sacerdote: & percæpta ab eo benedictione. Legimus nanq; in diuinis voluminibus: ad tubarum Sacerdotalium clangorem, olim deiecta fuisse mœnia vrbis Hierico. Non est ibi contra eam directus aries: non tela vibrata: non contortæ sagittæ. Tubis tantum Sacerdotalibus admotis tãtæ vrbis muri prostrati sunt. Vt perspicue agnoscamus in præsidio magis spirituali oportere belligerantes confidere, q̃ temporali atq; terreno. Nisi enim Dominus custodierit ciuitatem: frustra vigilat qui custodit eam. Nam q; bonam occupati a barbaris status vestri partem breui recæperitis: plurimum profuisse vobis arbitror Sacerdotum tubas: eorum nimirum qui inter vestibulum & altare plorantes clamauerunt. Parce Domine, parce populo tuo: & ne des hereditatem tuam in opprobrium: vt dominentur eis nationes. An non tuba Ductilis Marcus euangelista: patriæ istius Protector & Dux? Hũc quis dubitet sua intercessione crebro personuisse atq; orasse: Vt dominus virtutem populo suo daret: Dominus benediceret populo suo in pace? Ecce exauditus est pro sua reuerentia. Iam benedicti estis: iam sanctificati estis: iam muniti estis nõ tam apostolica q̃ cœlesti benedictione: vt sperare merito liceat: exiguo temporis interuallo & redituras quæ a vobis defecerunt reliquas ciuitates in ditionẽ vestrã: & fines vestros diuina vobis opitulante clæmentia longius latiusq; vos propagaturos. Interea Princeps religiosissime viriliter age: & confortetur cor tuum: & sustine Dominum. Opto Serenitatem tuam cum Excelso Senatu bene valere. Ex Fonte bono. Die. iiii. Martii. MDX.

Francisco Cardinali Soderino Protectori. LXVII.

On potuit oportuniore ad probationem tempore Eremum pe- n tere Benedictus Albertinus: quem vt admitteremus commendauit nobis Dignatio tua: q̃ modo. Nam præterquam quod in qua-

dragesima venit:quo tempore vbiq; sed in Eremo præcipue austerius viuitur: venit etiam hoc Martii ingressu:qui longe se asperiorem atq; inclæmentiorem q̃ præteritus mensis exhibuit: immo lenitatem Februarii ac vernam temperiem magno furentis cœli impetu compensauit:idq; & quotidiano descensu nium:& ventorum violentia:& frigoris mediam hyemem referentis vi. Probari itaq; facilius poterit spiritus:an ex Deo sit. Si perseuerauerit in hoc arctiore instituto:quod raro euenit recipientibus se in Eremum ex aliis congregationibus:neq; territus fuerit horrore loci & vastæ solitudinis:gauisuri sumus vel potissimum tui gratia:q; non fueris falsus opinione de eo:quem cõmendaueris:& nos te autore lucrati erimus fratrem nostrum. Rei euentum certius indicabit: si cum venerint tentationum flumina:& flauerint cogitationum venti: & impegerint in eum:æque pertulerit interiores animi atq; exteriores aeris procellas. Tũc fundatus supra petram iudicari merito poterit:& ductus fuisse in desertum a spiritu. Vale. Ex Fonte bono. Die.x. Martii. MDX.

Paulo Orlandino Vicario Congregationis. LXVIII.

PEr legi litteras tuas & alias omnes:quas illis alligatas misisti. Gratæ mihi fuerunt imprimis Iustiniani nostri litteræ. Iam enim merito nostrum possum nominare:quando & Eremi & Eremitarum & mei tanq̃ suorum scribens meminit. Gaudeo:q; optime affectus videtur ad manendum in solitudine:vbi meditetur in lege Domini die ac nocte: & tranquillam a curis sæculi vitam ducat. Det illi Dominus & velle & perficere: p bona voluntate: vt egressus de terra sua & de cognatione sua obliuiscatur populum suum,& domum patris sui:vt totus in deum conuersus nunq̃ retro respiciat:neq; tentatus in deserto a malignis spiritibus illorum aliquando impugnationibus cedat. Si venerint cum eo alii duo:non exierit inde vacuus:sed sicut exultant victores capta præda qñ diuidũt spolia,ita lætior se in Eremum recipiet:&(maiore implendæ Dominicæ repromissionis spe: Quod vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine ipsius: ibi futurus sit in medio eorum:atq; vtinam ab eis nunq̃ recessurus. De tuo cum illis aduentu intellexi votum illorum & tuum:quod magno pere approbo. Facturus es non tam eis,q̃ mihi rem gratissimam. Ascensuris in montem excelsum valde eris tu pro baculo: super quem si opus fuerit fatigati requiescant. Orabitur pro eis interea: vt vbi ad cacumen montis peruenerint: ingressis Eremum continuo transfiguratus appareat Christus Dominus: cuius splendore & candore animati constanter dicant. Hæc requies nostra in sæculum sæculi: hic habitabimus: quoniam elegimus eam. Non æque gratæ fuerunt mihi litteræ:ad te vincentia transmissæ. Elapsum fuisse facinorosum illum e manibus,doleo. Videtur mihi oblata vobis fuisse occasio recuperandi cœnobii:cui indigne malignus ille præfectus fuerat. Siquidem conuictus de incestu,ac depositione habitus,iure ipso priuatus censeri debet: Quamuis dicatur nescio quam a Pontifice exemptionem imperrasse. Priuilegium enim meretur amittere: qui permissa sibi abutitur potestate. Quomodo conuenerit inter ipsum & congregationẽ:nõ mihi liquido cõstat. Ex quo se paratũ ostẽdit ab

bas Sancti Michaelis ad puniendum nocentem: scribo ei, vt exequatur negocium. Nunquid nō habetis vicarium nostrū Abbatem Classensem: quo patrocinante persequi vobis liceat improbe se agentem Priorem? Si tamen ad Generalem tantum, & non ad vos etiā, correctio illius pertineat: cum ipsius beneficiū iampridem congregationi vnitum fuisse existimetur. Quamobrem vtimini celeriore medicamento, & quod impromptu vobis est, ad percurandum infirmū membrum. Si tamen Romæ tractanda res est: non est vobis nostra, apud Protectorem colendissimum & procuratores nostros, intercessio defutura. Librum tuum tibi remittimus, vt petisti. Si in melius ipsum (vti pollicitus es) reformaueris: non eris improbandus. Labor tamen emendandi interdum maior, q̄ scribendi: & quæ cōmutanda, quæ ve eximenda iudicare: vt sub iuditium singula verba voces: patientis admodum animi est. Indigemus sæpius in recognoscendis scriptis nostris, alieno potius q̄ nostro iuditio. Cauendum tamen correctoribus arbitror: ne sint Scrupulosi nimium: ne dum mordatius lima vti contenderint frangant potius q̄ expolitiora reddant: Qui nimium (inquit) emungit: elicit sanguinem. Vale. Ex Fonte bono. Die. xiii. Martii. MDX.

Bartholomæo de Petra Sancta Auditori Lega. Bononieñ. LXVIIII.

f Acturus de tua sufficientia periculum cum auditoribus Rotæ: vt in eorum sacrum collegium conscribi merearis, ac descensurus in campum ad certamen nō quidem armorum, sed argumentorum: religiose facis ac pie: vt in deo magis ac spirituali præsidio, q̄ proprio ingenio ac doctrina, confidere videaris. Sufficientia enim nostra ex Deo est. Suades iccirco mihi atq; Eremitis nostris: immo obtestaris & rogas nos, in quibus habes fiduciam: vt orationum suffragiis, in hoc tuo paulopost futuro congressu, præsto tibi futuri simus. Operam nostram (vt pro omnibus spondeam) defuturam tibi ne vereare. Meam tamen, vt de Eremitis nostris taceam, non nisi debilem, polliceri tibi possum: & qualem requirit exiguitas virium mearum, ac meritorum defectus. Orabo nihilominus pro te: vt fides tua saluum te faciat. Domine, ait propheta, oculi tui respiciunt fidem. Iturus de more in crastinum ad Eremum: vt ibidem biduum peragam: mandabo omnibus, vt impleant vota tua. Spero illos promptissime tibi opem laturos: impetraturosq; a Dño: vt accinctus gladio tuo, super fœmur tuum, potentissime decertes: & gloriosissime de aduersarius triumphes. De obitu patris tui, non est cur aliquid cōmemorem: nō q; formidem refricare vulnus, quod iam tua prudentia cicatricem obduxisse nō dubito: verum potius, quoniam te esse eiusmodi iampridem noui qui feras æquo animo, quæ tibi acciderint aduersa. Carorum morte non possumus nō tristari. Sed modus in mœrore seruandus est. Fili (inquit) super mortuum produc lachrymas: & fac luctum vno die vel duobus: & ne velis semper lugere propter Dominum. Sic te fecisse arbitror: qui non ignoras, Statutum esse homini, semel mori. Amisisti parentem, senio confectum. Et quid tam secundum naturam: q̄ emori senem? Quæ autem a natura proueniunt: censenda in bonis sunt. Orandum itaq; est: vt in pace, in idipsum, dormiat & requiescat. Quod sis memor nostri: habeo gratiam dignationi tuæ. Vera & non ficta caritas, nunq̄ excidit. Me quoq; vicis/

sim nequaq̃ tui oblitum putes. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxvii. Martii. MDX.

Paulo Orlandino. Vicario Congregationis. LXX.

I Nstas oportune importune: vt destinatũ iampridẽ iter Bononiense aliquãdiu intermittã: hortarisq; vt aut hic præstolari velim trium illorum aduentũ: aut capitulo vestro interfuturus eisdem occurrere: cũ sint Rauennã venturi: vt hac occasione cõgrediãtur mecũ. Admitto facile petitionẽ tuã: & consiliis acquiesco. Neq;.n. paruifaciendã duco vnitã triũ huiusmodi vocationẽ in Eremũ. Perlegi dudũ Iustiniani litteras: & modo quas misisti aliorum duoꝝ. Vtrasq; admodũ probo. Si quidẽ & prudenter doctẽq; videntur conscriptæ: & bonã ac perseuerantẽ in sancto proposito voluntatẽ perspicue declarant. Non potest hic mundi contẽptus non esse a Deo: qñ tres pariter eũ expetant solitudinis secessum in primordio vocationis suæ: q̃ exercitatis diu in cœnobiorũ disciplina reseruari consueuit. Legisse eos arbitror Antonii Pauli Hilarionis aliorũq; eremitarũ vitas: & q̃uo Arsenio diuinitus mandatũ fuerit. Arseni fuge hoĩes: & saluaberis. Hoꝝ exẽplo inflamati pari ardore animoꝝ elegisse videntur hoc solitariũ genus vitæ: vt abstracti penitus a sæculi illecebris & curis salubri ocio perfruantur: & cõmodius Deo viuant. Sic.n. facile singuli ipsoꝝ apostolicum poterunt sermonẽ vsurpare. Mihi mundus crucifixus est: & ego mundo. Et Hieremiæ vaticiniũ consequẽter implebunt. Bonũ est præstolari cum silentio salutare Dñi. Quãobrem peracta octaua Resurrectionis Dñicæ hinc proficiscar: Rauennã recta petiturus: nisi continuus iste pluuiaꝝ descensus discessum meũ prohibuerit. Erat nihilominus nõ tã expectatus, q̃ etiã necessarius mõ accessus meus Bononiam præsertim cum litteris recẽtibus, vt ita facerẽ Protector colendissimus mihi mandauerit: & præsentia procuratoris nostri Raymundi, qui me ibidem expectat, multum negocio nostro profuisset. Verum æquo aĩo eos laturos intermissionẽ nostrã confido: vbi causam agnouerint. Nec debuit sexus inferior a nobis præferri digniori. Scriptum est enim. Melior est iniquitas viri: q̃ mulier benefaciens. Vale. Ex Fonte bono: Die. Parasceue. MDX.

Matthiæ Monacho Angelorum. LXXI.

I Ntermisisse te opus: qd tibi exscribendũ reliquimus: nõ sum (vt vereris) suspicatus: & a nemine id mihi relatũ est. Nõ sum etiã admiratus dilationẽ imperfecti operis. Noui.n. te (quod admodũ probo) semper studiosissimũ fuisse diuini cultus: neq; vllo aliqñ victũ torpore atq; ignauia segnius conuenisse die noctuq; in tẽplum. In aliis quoq; obseruationibus ac cerimoniis regularibus remissum fuisse ac negligentẽ nunq̃ audiui. Ei vero, qui ita se gerit in monasterio, minimũ superesse ocii: & nos itidem diu experti sumus. Sufficit mihi: q; non fastidio sit tibi opus: quod transcribendum suscæpisti. Modicum per singulos dies faciet (vt sic dixerim) vnum satis. Tu quoq; si non festinaueris: si non assidue incubueris conficiendo operi: facile consulueris sanitati tuæ ac debilitati stomachi. Aduersari concoctioni ciborum ingem scribendi vsum: nemo qui eius rei expers non fuerit ignorat. Si quidem ocio hebetari corpus: labore & exercitatiõe firmari: certissimũ est. Vt bene cõcoquas: necessariũ tibi esse arbitror bene cõquiescere: deambulare aliquãdiu: & qñ bis in die reficiens, in cibo &

bo & potu parcitatẽ ac tẽperãtiã nõ excedere. Verum iudex tui ipsius nemo te ipso melior. Nosti ipse te:& qd tibi obesse queat:iã longiore pro ætate experientia,latere te minime credo. Dices tu fortasse:nõ posse penitus in monasterio haberi corporis curã. Nã in eo multa obseruari oportet:quæ cõtraria saluti corporis existimantur. Fateor ingenue ita esse. Sed & hoc infero:præponendã esse carni curã spiritus. Hæc.n.sibi inuicẽ aduersantur. Secuti sumus Christũ,nõ Hypocratẽ aut Galienũ. Hi inter cibũ & cibũ discerni iubent. Ille mandat: vt mãducemus quæ apponuntur nobis. Nihil(inquit) interrogantes propter cõscientiam. Quod si minus robusto ac vegeto corpore nobis propterea esse cõtigerit: meminerimus de Saluatore nostro scriptũ esse. Oportuit Christũ pati: & ita intrare in gloriã suã. Et apostolus testat̃ : q̃ si sustinuerimus,& corregnabimus. Et alibi. Virtus in infirmitate perficit̃. Si meũ sicut expetis cõsiliũ admiseris:iactabis cogitatũ tuũ in dño:& ipse te enutriet. De migratione tua in Eremũ vereor : ne ob defectũ cellulæ,ẽt si nihil aliud huic tuo desyderio aduersaretur, impleri nequeat petitio tua. Nã quæ modo vacuæ supersunt,nõnullis aliis reseruantur : q̃ priores te aduẽtũ in Eremũ implorarũt. Quo℞ vtinã votũ cõfirmet Dñs:vt impleatur domus eius. Loquar nihilominus cũ patribus cõgregationis:& in reditu nostro aliquid cõsilii pro te capiemus:vt cõmodius & paucioribus interpellationibus opus tuæ curæ iniunctũ valeas cõsumare. Vale. Ex Fonte bono. Die v. Aprilis. MDX.

Ioanni Cardinali de Medicis. LXXII.

q Vod nullius litteras hilarius(vt scribit dignatio tua) legas q̃ meas:nihil miror:si ad scribentis fidẽ atq̃ obseruantiã respicias. Maior enim (vt ego arbitror) esse nõ posset. Si aliud quid pensites in eis:nõ video qũo tam singulari priuilegio dignus sim apud te. Quacũq̃ tñ de cã id eueniat:ago ingẽtes gratias tuæ amplitudini:q̃ vel illas plegere nõ dedignetur. Petis a me: cũ iubere tuũ sit:vt spatiũ ad cogitandũ tibi a me cõcedatur super collatiõe ecclesiæ Serauallis:quo & mihi gratificari,& satisfacere familiari tuo cõsultius queas. Si quidẽ torqueri te non mediocriter asseras:cũ probabili aliqua de causa obtẽperare votis meis prohiberis. Grauas me colendissime Dñe,atq̃ oneras supramodũ tam leni sermone tã singulari humanitate adeo,immensa in meã paruitatẽ affectione. Quod in tua potestate penitus sitũ est:id mei gratia in consultationẽ vt veniret,postulasti. Nõ possum re vera nõ vehementius angi:qñ intelligo vel leui affici molestia Dñm meũ seruuli sui cã. Cõmendaui instantius forte q̃ par fuit clæmẽtiæ tuæ Serauallis negociũ,in fauorem monachi nostri,atq̃ oppidano℞ omniũ:nõ tñ eo animo:vt alicuius iniuria,aut aliqua honoris tui,quẽ meo semper præferendũ putarem offensione,impleres votũ meũ. Statuat itaq̃ Dñs meus de Serauallis ecclesia : quodcunq̃ sibi placuerit:& honori suo ac iustitiæ cõsulat. Maledictus dicitur in sacro eloquio:qui negligit famã suã. Et cũ semper fueris cultor iustitiæ:nõ poterit expectari abs te nisi rectũ iudicium:qui indicas æquitatem. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. vii. Maii. MDX.

Monachis & conuentui Putei Stratæ. LXXIII.

a Egerrime ferimus non posse facile cõsuli cœnobio isti,ob locorum distantiã. Neq̃ parum admiramur:q̃ cũ diuersis tẽporibus cõplures vo

bis priores,& idoneos & probos,atq; in obseruatione regulari educatos,dede/rimus:nullus adhuc adeo cōstans ex iis fuerit repertus:qui ibidē trieniū imple/uerit.Quo℞ hoc accidit culpa nō plene intelligo:subdito℞ videlicet,an præla/to℞.Non estis multi numero:& maiora nobis præbetis negocia:q̄ si decies to-tidē essetis.Hortamur vos:vt caritas fraternitatis maneat in vobis:qd est vin/culū pfectionis.Patiētia enim necessaria est vobis:sine qua fluctuabitis semp:& tāq̄ nauis sine gubernaculo,quolibet vel modico vento circunferemini.Cōmē/datis mihi Benedictū monachū,cōmemoratis cōpluribus illius bonis actioni/bus:& pbatis eius obediētiā,q͛ citatus a nobis,vel infirmus ac febricitans,con tinuo itineri se dederit.Admittimus facile testimoniū vestrum de illo. Quid tñ agendū mihi fuerit de oue,ad gregē alterius pertinēte:vos videritis.Nō est iste Camaldulensis monahus:sed nescio cuius diuersæ pfessionis.Et transire huius/modi ad nos prohibentur.Bonus itaq; existimari nō pōt:qui ex propriis castris in aliena traffugit. In ea igitur ,qua vocatus est, vocatione permaneat : rede// atq; eo vnde discessit: vt merito de hoīe bene sentire cogamur. Vtrū vero iure Angelicū reiiciatis:vos melius nostis.Neq;.n.tueri obstinatius partes eius volo nec debeo:qui vobiscū diu & priuatus & in magistratu versatus,procul a me vi tā duxit.Locupletiores ac certiores mo℞ ac studio℞ eius testes,q̄ ego,esse pote stis vos.Hoc vnū affirmo:ipsum ingenio esse ac litteris præditū:multorūq; lai corū litteris,& quidē nobiliū,apud me apprime fuisse cōmēdatū. Quādo itaq; is nequaq̄ vobis placet:idq; siue sua,siue aliena culpa:nō vos cōpellā ipsum reci pere.Alibi sibi domiciliū quæret : ne ipsius reditu ad Puteū,turbidiores vobis necesse sit aquas bibere.Cæte℞ Benedictū alte℞ monachū,q est apud nos,& quē optatis,vt ad vobiscū cōmorandū redeat:si reuerti voluerit:non impediemus, Valete:& pro nobis orate.Ex Fonte bono.Die.xxvi.Iunii.MDX.

Ambrosio Abbati Sancti Michaelis Murani.LXXIIII

V Enturus Venetias famulus noster,nō meo sed alterius noīe:fecit ne sim passus vt hinc sine meis ad te litteris abiret.Fuit apud Musoleā colēdis simus Protector p dies quatuordecim:visitauitq; Eremū ac Fontē bonū.Disces/sit a nobis pridie Kalen.Iulii:actis nobis gratiis pro benigna hospitalitate:plu/rimūq; se nobis obtulit.Hortatus est nos ad vnionē cōficiendā:pollicitus se cō gregationi daturū cœnobia ordini sibi cōmendata : vbi primū consultū capiti fuisset.Inter cætera obtulit sæpius repetens abbatiā Vallis castri:quæ per mortē Cardinalis Sanctæ sabinæ contigit sibi.Ad hoc nimirū pficiendū opus vniuer/sa deberet religio ob reliquias Diui Romualdi cōuenire.Optauit propterea :vt. Vicarius cōgregationis & abbas Classeñ.ad ipsum se reciperent: vt negociis or dinis pariter consuleremus.Sed illo hinc profecto sequenti die superuenit Vica rius:abbas vero excusauit occupationes.Si præsto fuissent:aliquid decretū fuis/set boni.Siquidē paratissimū ad omnia ordinis commoda Protectorem colē/dissimū repissent.Oīa tēpus habēt:& nō semper huiusmodi se offerūt occasiōes re℞bn̄ gerēdarū.Cōcessit Florētiā:mãsurus apud Musoleā diutius ob situs amœ nitatē & cōmoditatē ædiū:nisi haud plene validus corpore,coactus fuisset ob aerem inclæmentiorē q̄ p tpe,inde se proripere. Est in Eremo Vicarius vester

vna

vna cũ Iustiniano patricio nostro. Confirmet hoc deus:qd in eo cœpit operari: vt eius exemplo alii prouocati Christum sequã tur:& impleatur domus dei eius modi hoĩbus:qui sint futuri ad eã sustentandã columnæ firmissimæ. Vale. Ex Fõte bono. Die. v. Iulii. MDX.

Matthæo Vicecomiti. LXXV.

a Llicis me,ad ineundã tecum amicitiã,multo verboꝝ lenocinio multis blandimentis. Tribuis mihi supra merita:& plurimis indignũ effers laudibus. Cũ per sapientẽ admonearis:ne laudes hoĩem in vita sua. Et alius qdã dicat. Lauda parce:vitupera parcius. Voluissem ego : vt ad fores optatæ amicitiæ, alia pulsasses manu. Haud minus sane facilis,tibi patuisset ingressus. Satis tibi fuisset:indicasse mihi animũ tuũ:& ego tibi ĩ amoris officio nõ defuissem. Si in alioꝝ manus incidissent litteræ tuæ:nec tu caruisses aliqua adulationis nota: nec ego suspitione,ꝙ ea oblectarer. Deniqꝫ ꝓbas modestiã sermonis mei:& moderatiõis oblitus,modũ ĩ me extollendo haud dubie excessisti. Veꝝ parco tibi in præsentia:quẽ præ amoris magnitudĩe,tẽpare sibi nõ potuisse vsqꝫ q̃qꝫ,existimo. Ea tñ lege tibi parco:vt ad cõfirmandã mutuã caritatẽ,partius in futurũ mecũ agas. Quinimmo ne parce quidem. Quid est enim homo:quia magnificas eũ? Homo vtiqꝫ natus de muliere:breui viuens tẽpore : repletus multis miseriis: folio,quod vẽto rapitur,similis,& stipulæ deficcatæ. Ego quoqꝫ cognoui imperfectum meum. Sentias tu licet q̃ probe volueris:de meipso nõ fallar. Sed de hoc satis. Neqꝫ.n.pro tua prudẽtia longiore indiges admonitione:qñ præsertim sateris ĩgenue,te semp in amicos obseqosum esse ac morigerũ,cõsueuisse. Cæteꝝ ꝙ bene de te merita sit Cornelia domus:quæ me affinitate cõtingit:grate didici. Me quoqꝫ præcipua quadã beniuolẽtia,omnis illa familia ꝓsecuta est: vt paucos me habere propinquos nouerim:qui nequaq̃ ab ea in amore vincantur. De Petri vero erga me pietate ac fide nihil dubites : qñ cognationi carnali coniunctio spiritualis qd est vinculũ perfectionis,accedit. A me itidẽ vicissim hactenus dilectus est:nõ solũ ꝙ mei studiosissimus fuerit:neqꝫ degenerauerit a domestico exẽplo:verũ,atqꝫ adeo multo magis,ꝙ ex quo ad religionẽ se contulit:sobrie in ea atqꝫ honeste vitã duxerit. Aegre fero malã eius valitudinẽ,quã opto,ferat æquo aĩo. Si qdẽ virtus in infirmitate pficiẽ. Si iuuat socios hr̃e pœnaꝝ:sciat citra alpes,in vrbibus,præsertim Florẽtiæ,tot lãguere ægrotos: vt numerus eoꝝ,fidẽ audientiũ supet. Eũ meo noĩe salutere iubebis:& valitudinẽ suã curare q̃ diligentissime. Noua hic circũferunt multa:præcipue de nouo aut iã inito fœdere,aut mox ineundo,ad ꝓpulsandã ex Italia barbariẽ:atqꝫ ad restituendã iniuriã passis, dei miseratione perpetuam pacem. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxv. Iulii. MDX.

Eusebio Priolo monacho. LXXVI.

h Abens fidũ latorẽ remitto ad te carmẽ Andreæ fratris tui:qd ĩ articulo ꝓfectionis petieras a me:cũ iã cõpositæ eẽnt sarcinulæ nr̃æ & capsulæ obseratæ atqꝫ alligatæ. Dignus nimiꝝ est cõmẽdatiõe frater tuus: qui cũ sit ætate iunior & fere puer:liberale tñ ingeniũ nõ ad aniles fabulas sed ad studia Christiano adolescẽti cõuenientia trãstulit:& quæ in cõfirmata ætate maxime ꝓbarẽtur. Quid.n. decentius potuit scribere: aut initia studiorũ suorum cui melius ac religiosius potissimũ dicare:q̃ beatæ Virgini? In cuius re vera laudatiõe ita sum

oblectatus:vt quemadmodum ipse autor,ita & res mihi placuerit. Huiusmodi ego musas probo:quæ religionem non gẽtilitatem præseferant.Quãq̃ si ad cõpositionem carminis spectes:vt taceam facilitatẽ in orationis contextu: deesse etiam illi nequaq̃ mihi videntur,& splendor in verbis,& vis in sententiis.Exaudiat Dñs pia adolescentis vota: quibus pro patria Reginã mundi interpellat: vt reddita ei cœlitus pace tranquillo tandem æuo fruatur:& fugatis procul barbaris conflet gladios suos in vomeres,& lanceas suas in falces: nec exerceatur vltra ad prœlium. Vale.Ex Fonte bono.Die.iii.Augusti.MDX.

Ioanni Babtistæ Egnatio Sacerdoti:& Vincentio Quirino.LXXVII.

m Emor nouissimæ visitationis vestræ: qua me quo die eram Venetiis profecturus,apud Sanctum Michaelem pariter conuenistis: non sum passus,sine meis litteris Iustinianum nostrum venire ad vos.Cuius præsentia & alloquio,sicut vos plurimum gauisuros esse non dubito: ita etiam excitandos aculeis congressionum eius ad eiusdem emulationem facile spero. Perseueratis vt audio in proposito:vt ambuletis vocatione,qua vocati estis.Nollẽ ego vos aliqñ tarditatis ac nimiæ dilationis argui ab eo:qui vos vocauit in admirabile lumen suum.Inuitati estis ad nuptias.Non potestis sine periculo vestro & iactura excusari:aut emisse vos iuga boum quinq;:aut aliud ex iis fecisse: quæ euangelium meminit.Si qua tenemini alligati cathena mundanorum affectuũ: hortamur vos & obsecramus in Dño:vt illã festinetis abrumpere. Præcidenda est funis negociorum sæcularium,si qua vobis restant componenda: vt liberi & expediti euoletis ad Christum.Iampridẽ illapsus in corda vestra spiritus Domini iniecit vobis desyderium solitudinis atq; odium vrbanæ cõmorationis. Præstolatur aduentum vestrum in montes:vnde veniat auxilium vobis. Quid quæso hæsitatis? Quid cunctamini? Quid pro crastinatis de die in diem? Pulsauit ad hostium vestrum:expectat pro sua clæmẽtia,vt aperiatis ei.Exire vos cupit de domo seruitutis:vt vendicetis vos tãdẽ in libertatẽ filiorũ dei. Si dura quæ forte sunt in Eremo vobis ꝓponẽtes formidatis:cauete ne modicæ fidei arguamini.Ad hæc cogitare vos oportet:arduam & angustam esse viam quæ ducit ad vitam:nec debere vos in viribus vestris confidere, sed in eo:sine quo nihil potestis facere.Quis enim sperauit in Dño: & derelictus est? Dabit vobis virtutẽ & robur ad perferendum Eremiticæ austeritatis rigorem:quo autore contemptui habueritis delitias sæculi & vniuersa malorum irritamenta. Ita vt alacriter quilibet vestrum dicturus sit.Mihi autem absit gloriari:nisi in cruce Dñi mei Iesu Christi:per quẽ mihi mundus crucifixus est:& ego mundo. Et qd alibi dictũ est.Fortitudo mea & laus mea Dominus:& factus est mihi in salutem. Nõ sunt nobis amara pertimescenda:quæ salutem operantur atq; animorum suauitatẽ. Potat nos spiritualis medicus vino cõpũctionis & tentationũ amaritudinibus: sicut & medici ad percurandos corporum langores amara plerũq;,& a quibus gustus abhorreat,medicamentis inserunt.Deniq; si sustinuerimus:& corregnabimus.Si bonum certamen certauerimus:repositam nobis iustitiæ accipiemus coronam.Hæc ex abundantia cordis magis:q̃ q; nostra vos exhortatione indigere magnopere existimem,Vnum tamẽ ignorare vos ambos nolo: esseme p

q̃cupidum

q̃cupidum transmigrationis vestræ in montem: montẽ vtiq; coagulatum: mõ/tem pinguem: montem in quo beneplacitum est deo habitare in eo: & in quo facile acquiritur desyderiũ collium æternorum. Valete. Ex Fonte bono. Die. vii. Augusti. MDX. Lucæ Monacho Sancti Michaelis Murani. LXXVIII.

PRima hac tua ad me cõscripta epistola effecisti: vt non solum te mei esse memorem nouerim: verum etiam q̃tum in litterarum studiis pro feceris plane intellexerim. Et q mei assidue recorderis: non multum miror. Est enim filii: qui penitus non abiecerit pietatem: parentis non obliuisci. Quãtum vero in disciplinis liberalibus, & diuinis eloquiis, quibus non ignorabam quã/to studio incumberes hactenus profecisses: nullum adhuc inditiũ dederas. Vo/luisti (vt arbitror) Pytagoricum illud dogma silentii obseruare: vt prius diligẽ/ter disceres: quod postmodum scite & erudite proferres. Fuerunt, vt scias, mihi gratissima: hæc studiorum tuorum primordia: quibus apparet: non te ocio & fabulis, vt multis vsueuenit, tempus contriuisse: sed iugi labore & contentione fructum haud exiguum fuisse consecutum pernoctationum tuarũ. Merito itaq; addita est gratia capiti tuo: & torques collo tuo. Deploras calamitates præsen/tium temporum: atq; imprimis Italiæ clades, & vrbium deuastationes. Quãdo tamen absq; dei permissione & nutu ista fieri nequaq̃ creditur: cum non sit ma/lum in ciuitate quod ipse non faciat: agendæ sunt ei etiã in aduersis gratiæ. Eru/dire si quidem nos vult per contraria Deus: vt bello & vexatione ad se nos re/uocet percolendum: quẽ in pace & tranquillitate visi sumus contẽnere. Quos enim amat arguit & castigat. Atq; vtinam ea castigatione corripiat: vt non tra/dat morti æternisq; suppliciis: & cum iratus fuerit misericordiæ recordetur: pa/ter vtiq; misericordiarum & deus totius consolationis. Si redierimus præuari/catores ad cor: dissipabit gentes quæ bella volunt: vt dormire in vtranq; au/rem tuti possimus. Hoc sicut opto magnopere: ita & spero fore. Annuat piis vo tis Dominus: ne frauder spe atq; expectatione mea. Petis fieri certior: placuerit ne Thomæ Iustiniano Eremi nostræ cõmoratio & situs. Per id tempus, quo ibi/dem cõmoratus est: adeo cordi fuit illi locus ipse: sic est ea solitudine & viuendi ritu oblectatus: vt nõ potuerit magis. Non est territus austeritate eremitici pro/positi: non fractus ieiunio panis & aquæ: non fatigatus prolyxitate psalmodiæ, atq; nocturni officii: non longa silentii custodia tẽdio affectus. Deniq; ita se ges/sit in Eremo: vt non minus ei locus satisfecerit: q̃ ipse loco. Nam tanta ibi mo/deratione & humilitate conuersatus est: vt vno eremitarum consensu summo/pere laudetur: omniũq; promeruerit gratiã. Nonus hic est dies: quo hinc abiit rediturus (vti constantissime nobis recæpit) mense proximo Septembri: atq; habitum eremiticum accæpturus: quem mirumimmodũ expetit. Demum ma/gna est de illius perseuerantia omniũ spes: vt non amplius Didimus, sed sup fir mam petram fundandus expectetur. Si venerint alii duo: queãdmodum ventu ros ambos Iustinianus non dubitat: futuri existimãtur funiculus ille triplex: qui difficile rumpit. Quod in seruire mihi ex animo cupias: grate didici: & habeo gratiam. Omnia tempus habẽt. Vale: Ex Fonte bono. Die. xiiii. Augusti. MDX.

Ambrosio Abbati Sancti Michaelis Murani. LXXIX.

Abens præter expectationem fidum tabellarium: paucis ad te scribo:
h cum nihil occurrat, quod necessario scribendum sit: & harum lator, si/ quid noui emerſit, te certiorem reddet: vt pote Florentia aduenienſ: vbi aliqdiu eſt immoratus. Hoc tantummodo non prætcribo ſilentio: non par uum, initio menſis huius, terræ fuiſſe motũ Florentiæ: quem per triduum cre// berrimum ſenſit ciuitas tota noctu atq; interdiu: adeo vt magna populi pars in vicis & plateis ſub diuo pernoctaret. Neq; tamen per dei gratiam tremore il lo vllæ ædes proſtratæ ſunt: aut hiatu terræ (vti conſuouit) hauſtæ. Territi ſunt omnes, tũ periculo: q͂ vrbs huiuſmodi tremoribus raro fuiſſet obnoxia: tum vero imprimis, q͂ hoc oſtento portendi aliquid noui, arbitrati ſunt: quaſi motus ille euentus alicuius iminentis prænuntius fuerit. Auertat Dominus iram ſu// am a nobis: qui reſpicit terram, & facit eam tremere: qui tangit montes: & fu/ migant. Accerſitus a Pontifice colendiſſimus Protector mouit Florentia nudiuſ quartus: & iter Romam verſus arripuit. Ad hæc Cardinalis Ferrarienſis ad/ uenit Florentiam: vbi cõſenſu Pontificis per duos menſes moraturus eſt. Sci/ re cupio: an reddideris litteras noſtras Egnatio ſacerdoti, & Quirino doctori, ſeu ipſorum alteri. Vale cũ familia omni. Ex Fõte bono. Die. xx. Auguſti. MDX.

Hieronymo Donato equiti Oratori Veneto. LXXX.

a Vdio te autore iuſſiſſe Pontificem: ſolui Leonem cathena turpiter ob/ ſtrictũ: quẽ anno præterito Rauẽna captiuũ abduxerãt: eiq; alas & dia dema reſtitui. Cõmẽdaris paſſim pro hoc facto orator optime: & prodigiũ hoc læti oẽs accipiũt: atq; ii potiſſimum, qui ſalutem patriæ noſtræ, ſuper aurum & lapidem præcioſum, cariorem ducunt. Sperare licet: futurã haud ita multo poſt mutatione dexteræ excelſi ignominioſæ capturæ compenſationẽ: vt a vinculis abſolutus fortiſſimus beſtiarum ad nullins paueat occurſum: & ſuo rugitu faci/ le diſſipaturus ſit gentes quæ bella volunt. Per alas quoq; Leoni reſtitutas, por/ tendi opinor: non multũ abeſſe interualli, reſtituendæ noſtris priſtinæ celſitudi/ nis & gloriæ: Illuſtriſſimũq; Dominium Venetum ſub vmbra alarum cœleſtiũ perpetuo protegendum atq; fouendum. Hoc ſicut in votis gero: ita reipſa clar giatur Dñs: vt tandem aliquando dormiamus: & non ſit qui exterreat: & bene/ meriti de Chriſtiana republica Veneti gloria & honore pro victoria coronentᷣ. Accepto nuncio tam grato: gratulandum cenſui tuæ magnitudini: optans ſu/ pramodũ: vt quemadmodum portenti ita & fœliciſſimi rerum ſucceſſus autor atq; interpres fias. Vale Orator Magnifice. Bononiæ. Die. xxvi. Septẽbris MDX

Cardinali Soderino. LXXXI.

c Ommendationes dignationis tuæ tanq̃ iuſſiones (prout debui ſeruu/ lus domino) ſemper admiſi. Neq; tamen penitus alienum a ſeruorum officio iudicandum eſt: ſi aliq̃ñ cum Dominis fiducialiter agunt. Durus mihi vi ſus eſt ſermo Domine pientiſſime: vt qui tuo iuſſu ad reformandum hoc mo/ naſterium venerim: improba vnius domeſtici tui petitione, ipſum deformaſſe, exiſtimandus ſim. Traducendas curaui ſanctimoniales quatuor, optime inſtitu/ tas: quibus poſt abbatiſſam, præcipua atq; digniora cœnobii munera demanda ui. Multa per hos dies magno certe labore compoſui apud conuentum iſtum.

Precor

Præcor enixius,ac genibus flexis,clementiam tuam:ne mihi hanc mittram im/poni permittat:vt ingressu mulierculæ vnius:& cuiusmodi,obsecro? contaminasse hunc gregem & cõmaculasse,non ad meliorem frugem transtulisse:ac sordes,si quas forte inuenerim,detersisse videar. Premor(vti nosti) pondere supra vires in administrando Camaldulensi ordine. Si aliena mihi onera portāda fuerint:ruere me sub fasce necesse erit. Egressa de ordine mendicantium:redeat vnde exiuit:neq; ad quas non pertinet, sanctimoniales se conferat. Quod vt fiat, iterū atq; iterum supplex peto:ne si agere contra conscientiā coactus fuero,edificem ad geennam. Vale. Bononiæ. Die. vii. Octobris. MDX.

Eusebio Priolo manacho Sancti Michaelis Murani LXXXII.

C Vm essem per hos dies Bononiæ:redditæ sunt mihi tuæ fratrisq; tui litteræ:quas primas post meum Venetiis discessum accæpi abs te. Occupatus ibidem pro negociis ordinis non potui tibi rescribere. Nunc vero cum tandem redierim in Fontem bonum,differre nolui responsum. Quæ de fratre tuo significaui tibi:ex mero animi iudicio,qualecūq; id fuerit, prodiisse ne dubita. Si perseuerauerit in litterarū studiis,vti hactenus fecit:nec sibi ipsi defuerit: accessurū ipso autore magnū gloriæ cumulū domui vestræ,sperare licet. Opto ego pro vestra in me pietate:vt sicut carne fratres estis:ita sitis haud dispares moribus atq; eruditione. Quinpotius tanto magis præstare te oportet vita & doctrina:q̄to es illo & maior natu,& vitæ atq; instituto arctiori astrictus:vt habeat germanus tuus iunior,cuius consilio & prudentia nitatur. Quod facile erit facturus:si te viderit bonæ spei adolescentulus ferre perseueranter iugum Dñi: quod suaue ac leue semel suscæpisti:& exutum penitus sæculari solicitudine,reddere altissimo vota tua: atq; immaculatum ambulare in lege Domini. Varios certaminum & congressionum euentus diuturnioris huius belli,quos scripsisti, bona ex parte Bononiæ audieram. Hæc est mundanarum rerum consuetudo: vt vicissitudine gaudeant:& nunq̄ in eodē statu permaneant. Nunc hos nunc illos,opprimit gladius:q̄a calix in manu Domini,vini meri plenus mixto,hūc humiliat:& hunc exaltat. Aegre nimirum ferendæ sunt vastationes vrbium,atq; oppidorum direptiones:vt non satis sit illa expugnari:nisi etiam cæde atq; incendio funditus deleantur. Dabit Deus his quoq; finem:neq; permittet diutius: vt vsq; ad internitiōem Christianorum mucro desæuiat. Vale cum fratre:quē salutabis meo nomine. Ex Fonte bono. Die. xvii. Octobris. MDX.

Baldassari Cardutio Doctori. LXXXIII.

T Ot habuit Saluiatus,& tantæ autoritatis,intercessores apud me:vt dare illi repulsam nequaq̄ potuerim:nisi durissimi atq; inexorabilis peni tus ing..nii notam subire voluissem. Et qñ cæteri omnes defuissent:tantum vales apud me existimatione & gratia:vt tu vnus facile exorare me vel renitentē atq; dissentientem potueris. Si tamen experto credis:mihi crede. Rarissime in nostro ordine accidit:vt qui in aliis congregationibus educati ad ipsum cōmigrarunt:in ipso profecerint. Defecisse autem plurimos:& magnorum fuisse scādalorum autores:satis superq; nobis constat. Orandus est Dominus:vt eiusmodi sit futurus cōmendatus iste tuus:vt nec te subitura sit aliquando pœniten/

tia,ꝙ ipſum arctius nobis cōmēdaueris:nec nos ꝙ petenti morē geſſerimus.Potēs eſt enim Deus omnē gratiam abundare facere in eo:vt de laxiori ad arctiorem vitam tranſiens,cum rariſſimis illis de quibus memini,ſit annumerandus. Monui Priorem Sancti Benedicti:vt Saluiarum admittat,& paterno foueat affectu.Facile in regulari cœnobio canonici iſtius regularis probabitur ſpiritus:an ex deo ſit.Vale.Ex Fonte bono.Die.xx.Octobris.MDX.

Benincaſæ Priori Pratalis.LXXXIIII.

I Nualido es corpore:adeo,vt cum tibi eſt inambulandū,ſcipione opus habeas: & tamen vincente imbecillitatem caritate longiora frequenter & difficiliora,ꝗ pro viribus,itinera ſubis.Cogi te ſæpius Florentiam petere,non alia vrgentiore cauſa,ego arbitror:ꝗ vt Principem,quem obſeruas & colis,pro tua in illum pietate,ac vetere amicitia,conuenias. Allicit te viciſſim ſingularis eius humanitas,mitiſq; congreſſus:ad contemnēdum viæ laborem : cū affabilitate & manſuetudine, cæteris omnibus præſtet. Siquidem religioſe ſapientis ſeruat conſilium.Quanto maior es:humilia te in omnibus.Et alibi.Rectorem te poſuerūt:noli extolli:eſto in illis,tanꝗ vnus ex ipſis.Bene itaq; facis: & es magnopere cōmendandus:ꝙ,vt ſignifices te ſeruare in amore conſtantiā, et ſupra vires coneris:nec te vllius fatigationis pigeat:vt tanti viri optatiſſimo perfruaris conſpectu & alloquio.Optandum eſt: vt diu id tibi liceat agere: prorogata vtriq; in longitudinem dierum vita,cum animarum ſalute.Cæterum nō ignorat Princeps optimus:me quoq; iampridem ipſius magnitudinis ſtudioſiſſimum extitiſſe.Quamobrem,ſi de me tecum benigne verba fecit:ſi proficiſcenti tibi mandauit ſollicite:vt ſe ſuaq; rempublicam meis orationibus cōmēdares:haud multū miror.Nouit enim eruditus in ſacro eloquio monuiſſe apoſtulum:fieri orationes pro omnibus,qui in ſublimitate conſtituti ſunt:vt quietā & tranquillam vitam agerent,in omni pietate & caſtitate. Ego autem & feci,& faciam:quod dignatus eſt requirere a me.Eraudiat Dominus orationes meas: idq; non pro orantis merito:ſed pro requirentis fide.Vale.Ex Fonte bono.Die xxviii.Octobris.MDX.

Thomæ Eremitæ Nouitio.LXXXV.

A Ppropinquante probationis tuæ termino:quo ad ꝓfeſſionem in Eremo es admittendus:ſciſcitatus ſum fratres tuos quomodo te hoc anno iſthic geſſeris.Bene inquiunt fere in omnibus. Satis valido etiam ſupra ſenilem ætatem ac robuſto eſt corpore:& ad perferendum vitæ eremiticæ rigorem apto.Nullis ieiuniorum & vigiliarum laboribus frāgitur.In templum die noctuq; ſine intermiſſione ad diuinum officium ſe recipit.Senectutis imbecillitatem & efœtum corpuſculum quotidiano manuum opere cōfirmat. Nulli rei minuſꝗ ocio indulget.Virtute animi & bona corporis habitudine homo ſexagenarius cœli inclæmentiam & alia ſolitudinis incōmoda facile ſuperat.Caritate feruens:quæcunq; in cellula ſua ſunt prompto animo cum coeremitis communicat.Deniq; in omnibus ſatiſfacit pleniſſime:ſi modo illi vnum nō deeſſet. Vbi vnum audiui:bene inꝗ ſe res habet:ꝙ non ſint plura ſeniori obiicienda. Iā enim conſenior ego patrocinium pro te ſuſcipiendum putaui.Moroſus aiunt & difficilis eſt:& leui de cauſa iracundia vincitur:verbum quod ſibi diſpliceat pati.

non poteſt

non poteſt. Hoc tñ in te non bona habere boni videtur: q̃ laceſſitus iniuria aut inclæmentiore ſermone, ſicut facile in iram excitatur atq; efferueſcit: ita paulo poſt ſedatur animorũ cõmotio: vt ſol nunq̃ occidat ſuper iracundiã eius. Quam obrem pro mea in te beniuolentia, & ex Prioratus noſtri officio paucis mi Thoma admonendum te duxi: vt vocatus in Eremũ hora fere vndecima, ſingulare Dei munus iugiter tecũ reputes. Non.n. facit taliter omni nationi. Et cum plura bona poſſideas: nec iſtius ſeuerioris iſtituti auſteritatibus cedas: conare obſecro ponere etiã cuſtodiam ori tuo & oſtiũ circunſtantiæ labiis tuis. Illud quoq; tecũ ſæpius reputa: q̃ qui totam legẽ ſeruauerit: offendat aũt in vno: factus ſit omnium reus. Ad perfectionẽ & culmen vitæ arctioris contendenti, turpe eſt vel in minimis ſuperari. Guſtate (inquit) & videte: q̃m ſuauis eſt Dñs. Vis noſſe quomodo guſtetur Dñs? Audi Hieremiã modũ tibi facile præſcribentẽ. Sedebit (inquit) ſolitarius: & tacebit: quia leuabit ſe ſuper ſe. Vade ergo: & tu fac ſimiliter. Quod te facturum & ſpero & confido: vt gaudium de te meum ſit plenũ. Vale. Ex Fonte bono: Die. vii. Nouẽbris. MDX. Nicolao Pitto monacho. LXXXVI.

Nterpellas me pro tunica, aduerſus fratrẽ tuũ. Quaſi vero iſtic deſint, ad quos poſſis referre: ſiquid natum fuerit quæſtionis. Habes vicariũ noſtrum: habes & Priorem ipſius monachi. Apud vtrũq; ipſorum, dicta aduerſario tuo, iudicium (vti opinor) rectum inuenies. Facilius ibidẽ & citari reus poterit, & præſto eſſe. Alioquin q̃uo iuſtam ſententiam inter partes feram: ſi accuſatus abs te, a iudice non fuerit auditus? Nihil ſane indignius, nihil indecentius: q̃ eum condẽnare, qui auditus non ſit. Ages itaq; cauſam tuam coram propinquioribus iudicibus: apud quos, ſpero, nõ minus æquitatis, q̃ poteſtatis, repertuꝝ te eſſe. Non enim eos latet, iudicis munus eſſe: reddi iubere vnicuiq;, quod ſuũ eſt. Niſi forte ſcrupuloſiores, vereantur reſcindere leges per Saluatorem noſtrum, cui famulantur decretas. Ab eo (inquit) qui aufert tibi veſtimentum: etiam tunicam noli prohibere: & qui aufert, quæ tua ſunt, ne repetas. Vale. Ex Fonte bono. Die. viiii. Nouembris. MDX.

Nicolao Valorio: Vicario Puppii. LXXXVII.

Vod importuno ruſticorũ acceſſu improboq; clamore interpellatus: nec ſic fueris reuocatus a ſcribendo: luculentiore indicaſti argumento caritatem erga me tuam ſingularem: tuamq; pariter in forenſi tumultu ac ſtrepitu gregalis plebis tollerandæ patientiam. Cuius nihilominus incõpoſiti mores atq; a ciuili grauitate abhorrentes, eo nobis æquiore animo ferẽdi ſunt: q̃ agriculturam eiuſmodi genus hominum exerceat: artem vtiq; vniuerſo mortalium generi ſalutarem: & quã primam præcæteris in mundũ intulit Deus. Emiſſus nãq; ab eo legitur Adam de Paradiſo voluptatis: vt operaretur terram, de qua ſumptus fuerat. Cæterũ ad indicandũ affectum tuum, ſatis ſuperq; fuerant mihi grauiſſimæ atq; ornatiſſimæ litteræ tuæ. Tibi vero ſatiſfeciſſe illæ, minime viſæ ſunt: q̃n etiam cum eis munus pariter ſuauiſſimũ tranſmiſetis. Non me permittis optime Vicari: ſicut par foret: excutere manus ab omni munere: & cogis me accipere, quod odiſſe ac reieciſſe debueram. Sed repulſam pati nõ potuit: quod caritate impellente ingeſtum eſt. Et fortaſſe genus muneris elegiſti: quod eiuſ-

dem caritatis & magnitudinē & suauitatem præseferret: quod me & voluptate & significatiōe oblectaret. Quid.n.aliud innuit per magnus ille orbis, arte pigmentarii confectus? Ago itaq; tuæ Magnitudini: ago & vxori cuius præcipue nomine transmissum munus audio: ingentes gratias. Habes sociam virtutum tuarum æmulam: nec minus religione & pietate q̄ familia & nobilitate insignē. Magna nimis viri fœlicitas: qui eiusmodi coniugē sortitus est. Mulieris (inquit) bonæ: beatus vir. Vale. Ex Fonte bone. Die.xii. Nouembris. MDX.

Matthiæ Monacho Angelorum. LXXXVIII.

m Iratus sum valde: datum te modo monialibus spiritualem patrē: mutata tam cito persona patris procuratoris induisse personā. Existimaui ego: cum sis haud imperitus: cogitasse te illam sapientis sententiam: qua tibi aperte parentis munus præscribit, dicēs. Filiæ tibi sunt: noli hilarem faciem tuā ad illas ostendere: sed serua corpus illarum. Et tu inito vix demandato tibi a nobis munere, mollitus filiarū præcibus & lachrymis indulgentē adeo te illis exhibes atq; obsequentem: vt coneris me improbe cogere ad destruendum penitus, quæ per annos triginta ædificare, magno studio & labore contendi. Petitis, ait apostolus: & nō accipitis: eo q; male petatis. Hoc & tibi modo eueniet. Et nisi te simplicitate potius q̄ malitia peccare certo scirem: non potuissem me continere: quin acrius inueherer contra te. Ortus, ait, conclusus fons signatus: soror mea sponsa. Et tu contempta tot sponsarum Christi custodia: vt reseretur is ortus, & pateat pro abbatissæ arbitrio, extorquere contendis a me? Reiicienda sane petitio: & surdis auribus penitus audienda. Absit itaq; a me: vt contra statuta ordinis, contra canonicas ecclesiæ sanctiones, aliquid illis permittam. Semel tantum tibi permitto: vt eas a censuris absoluas: si promiserint tibi, iuxta ritum cōmunem, se non amplius temere in id criminis relapsuras. Et de hoc satis impræsentia. Cæterum de quæstore substituendo, nondum inii consilium. Neq; enim hic adhuc a me cōmeatum petiit. Itaq; quem mihi confratrem tuum proposuisti, nec admito nec reiicio. Cum defuerit, qui id muneris exequatur: tunc de alio decernā. Alias tuas litteras non accæpi: quibus non responderim. Vale. Ex Fōtebono. Die.xvi. Nouēbris. MDX. Lazaro SanMiniatēsi. LXXXIX.

e Sse te mei memorem: ex litteris tuis quæ mihi hodie tandem redditæ sunt, grate didici. Quāuis, vt scias, nulla tua assertione ac testimonio, vt ita de te crederem, indigebam. Iampridem enim pro cōperto habui: ex quo cæpisti cancellarii munere fungi apud me: q̄ta me pietate fueris prosecutus, q̄to amore & q̄ vere filiali dilexeris. Itaq; nūq̄ mihi dubium fuit: etiam absentem te seruaturū erga me in amore constantiam: neq; cōmissurū: vt aut lōgo temporis interuallo, aut magna quacis locorum distantia te aliqū mei caperet obliuio. Eo enim es ingenio, iis moribus ea modestia præditus: vt quem semel tibi cōciliaueris, non facile tibi memoria excidat. Biennium, & eo amplius fuisti apud me: quo tēpore non modo accurate ac fideliter minus tuū executus es verumetiam adeo modesta & grata extitit tua cum omni familia consuetudo: vt ne vnus de te aliqū fuerit oblocutus: immo cum singulari tuæ probitatis ac virtutis cōmendatione omnibus hinc abiens tui desyderium reliqueris. Quāobrem tibi omni

no

no persuadeas velim: me quoq; vicissim te vel absentem, proculq; agentem, perseuerantissime cóplecti: ac recordari tui sæpius. Negocia Eremi, si qua in agro Flamineo, dum isthic apud præfectū Castricarri fueris, occurrerint pertractanda: tuæ curæ ac fidei, vti vltro postulas, demandabuntur. Tu quoq;, si qua in re nostra opera indigueris: fiducialiter ages nobiscum. Verum ingentes meo nomine gratias ages Reuerendo Archipræsbitero Castricarri: q; elabi eius animo me nequaq̄ patiatur. Initam secum olim amicitiam, hactenus persancte coluit: & licet de illo nihil meritus sim: nunq̄ tñ est oblitus mei: iuxta quod scriptū me minit. Omni tempore diligit: qui amicus est. Ipsum meo nomine comiter salutabis: iucundāq; mihi esse religiosi ac pii patris de me recordationem atq; confabulationē, indicabis. Quem tecū opto bene valere. Ex Fonte bono. Die. xviii. Nouembris. MDX.

Nicolao Valorio. XC.

e X Priore Agnæ, Cācellario nostro disces: cur ipsum ad te miserim. Admisit in Eremum, pro quo supplicaturus venit tuæ magnitudini haud exiguū facinus. Cuius rei gratia nō modo a nobis eiectus est, ac peul relegatus: verū etiam ab octouiris acerrime damnatus. Vagari coactus est per quinqueniū, magno suo incōmodo: ac domo, in qua iuuentutem suā consumpserat, per id tē poris profugus: tot tantaq; pertulit aduersa: vt merito mihi alterum Cayn, alterumq; Lamech referre videatur. De his enim scriptū est. Septuplum vltio dabitur de Cayn: de Lamech vero septuagiessepties. Et quoniam nō sumus saxa aut stipites: vt nō moueamur erga huiusmodi miseros misericordia: & duri atq; inclæmentis hominis esse creditur: vt quis permittatur subire periculum capitis: oro te per pietatem: vt si fieri absq; magistratus tui nota, & conscientiæ scrupulo potest: reo huic te clæmentiorem exhibeas. Nosti: q̄ sit periculosa desperatio. Et remittere iubemur iniurias vnusquisq; de cordibus nostris. Qui succurrere (inquit) perituro potest: si nō succurrit, occidit. Vale. Ex Musolea. Die. ii. Decembris. MDX.

Matthiæ monacho Angelorum. XCI.

n On me pœnitet: q; te acerbioribus ac forte mordatioribus litteris cōtristauerim. Contristatus enim es ad salutem. Nam & medicorum potiones, quo amariores videntur languentibus, eo salubriores esse consueuerunt. Et melle augeri bylis dicitur: quā rheubarbarum & absynthium, atq; alia id genus acriora minuunt & dissoluunt. Haud secus in spiritualibus accidit: dicente apostolo. Omnis quidem disciplina in præsenti videtur nō esse gaudii, sed mœroris. Postea vero fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet iustitiæ. Tu quoq; hausto acerbiore poculo paternæ repræhensionis, videris non parū ex eo profecisse: quemadmodum in epistolæ tuæ calce palam confiteris. Quod vero dubitas: suspicaturos de te magnum aliquod flagitium: si qui lecturi sint litteras illas meas: abiice abs te istā curā, & cogitationes huiusmodi torquentes cor tuū. Nō te de vlla incontinentia, nō de lasciuia, a qua semper (vt audio) abhorruisti: sed de nimia indulgentia facilitateq; redargui. Alioquin nisi de tua honestate & modestia bene sensissem: ne me putes tibi fuisse assensurum: vt sanctimonialiū tibi demandaretur cura. Indiget meo iudicio sexus ille infirmior: austeritate potius coerceri: q̄ deliniri obsequio. Nam si ei porrexeris manum: etiam brachiū

ad se trahere continuo elaborabunt. Occlusa sint perpetuo monasterii hostia: & honori monialium ac famae virginum haud dubie consulueris. Sufficiat propinquis earum: quaecunque illae fuerint: ad crates alloqui: quas duxerint visitandas. Quod etiam q̃to rarius: tanto vtique vtilius fecerint. Neque enim fieri posse arbitror: quin longa & frequens cum laicis confabulatio mentes illarum distrahat: & a contemplatione spiritualium animorum intentionem relaxet. Mulier innupta & virgo cogitare debet, quae Domini sunt: vt sit sancta corpore & spiritu. Exequeris itaque cum timore Domini munus tuum: & sic te in eo geres: vt sanis monitis tuis atque consiliis, vbi monasterium me visitare de more contigerit: regularem in eo vitam non solum conseruatam, verumetiam longe auctam atque honestatam inueniam. Vale. Ex Musolea. Die. iii. Decembris. MDX.

Raymundo Procuratori. XCII.

h Eri vna cum breui apostolico, litteras tuas accepi. Fuit mihi imprimis gratissimum ex iis intellexisse: q̃ conualueris de infirmitate: quam in recensendis militibus Mutinae contraxeras. Atque vtinam fortis factus in bello, & ecclesiae & nobis profuturus sis. Ecclesiae quidem ad euertenda castra exterorum: nobis vero, vt ordinis negocia propugnator ac defensor tua opera & fide tuearis. Pro breui impetrato, tum Protectori colendissimo tum, tibi, cuius ingenio confectum est & sedulitate absolutum: ingentes gratias ago. Aggrediar constantius opus mihi iniunctum hoc telo & his armis munitus. Sit mihi Dominus a dextris: ne cõmouear aut propinquorum interpellatione aut amicorũ male conuentui illi consulentium fraudulentis deceptionibus. Praestolari nihilominus illas audio aduentum meum, non sine ingenti pauore ac trepidatione. Nec diffido propterea: quin paruo negocio admissum crimen, illarum quae cõmiserunt voce cõuincendum sit. Fiet postea quod inspirauerit Dñs: quodque expedire monasterio illi indicauerimus. Quod vero imprecatum me meis fuisse interpretatus sis: cum dixi: Dissipet Dñs gentes: quae bella volunt: primum quidẽ (vt aliquid tibi inuitus licet respondeam) nõ putaui ego, gentium appellatione etiam latinos atque italos censeri: sed gentium nomine babaras intelligi nationes: de qbus meminit apostolus dicens. Graecis & barbaris debitor sum. Aliud etiam significari per hoc vocabulum: & nõ semel legi. Sed de eius vi & significatione tu videris. Sufficit mihi, purgasse me apud te de impietate in patriam: Quoniam si parum aduerti: cum de psalmo adduxi versiculum aduersus gentes: nõ animus sed lingua, quae facile labitur in culpa fuit. Verum q̃ affirmas: cõterraneos meos fuisse omniũ praesentium praeteritorũque maloꝶ causam: idque tũ cupiditate occupandae Italiae: tum vt eiicerent Ducem Galliae cisalpinae prouocare me videris: vt criminationi huic tuae aliquid rescribam. Quod tamẽ quo modestius mihi licuerit facturus sum. Nolo enim hic existimes: velle me meos obstinatius tueri. Habent iudicem factorum suorum: qui non fallitur. Est nanque & bonorum & malorum remunerator atque vltor Deus. Non est meum ferre sententiam e a de re: quae mihi nõ constat: q̃ vtique, vt tu asseris, cupiditate peccauerint. Quod autem ipsi fuerint eiectionis Ducis autorem: longe ego (quod bona tua venia dixerim) a te dissentio. Legimus in diuinis eloquiis. Regnũ transferẽ

a gente

a gente in gentem:& cui voluerit Dominus,dabit illud.Daniel quoq; de deo te ſtatur.Sapientia inquiēs,& fortitudo eius ſunt:& ipſe mutat tempora & ætates: transfert regna atq; conſtituit.Et in pſalmo quotidie legitur.Hunc humiliat: & hunc exaltat:quia calix in manu Domini:vini meri plenus mixto. Frequēter ēt Iſraeli comminatur Dominus per prophetas:adductuq; ſe contra eos gentes.Inter cæteros Hieremias eximius prophetarum:Ecce(inquit)ego adduco ſuper vos gentem de longinquo Domus Iſrael,ait Dñs: gentem robuſtam : gentem antiquam:gentem cuius ignorabis linguam:& conteret ciuitates munitas tuas inquibus tu habes fiduciam gladio.Innumera ſunt ſacræ ſcripturæ teſtimonia: quibus liquido admonemur:deum eſſe qui deponit potentes de ſede:& exaltat humiles.Deſine itaq; Venetis aſcribere diuina iudicia:quæ ſunt abyſſus multa. Non diſquiro modo eiecti illius merita:Non eſt hoc meum.Memini tamē:quo tempore illud imperium ſiue adeptus eſt,ſiue(vt palam vulgabatur)occupauit: grauiſſimos viros de illo vaticinatos fuiſſe:q; tantum piaculum in ſuos diuina aliquādo iuſtitia foret ſeuerius vindicatura.Sed quid argumētor apud te?Quid plura diſputo?Cum tibi q̄ mihi multo ſint iſta notiora.Dabis autem veniam:ſi liberius tecum loquor.Hoc facio cum Raymundo:quod cum pleriſq; aliis nequaq̄ præſumerem.Illud tñ paucis repeto:ne me vllo pacto opineris imprecatū meis fuiſſē:eoſq; cum gentibus annumerādos duxiſſe:quibus ſemper curæ fuit contra gentes pro conſeruatione fidei,magnis ſumptibus,multa ſanguinis effuſione,bellum gerere:eaſq; procul ab Italia propulſare.Verum de hoc ſatis.Si triſtiora viſuri aut audituri ſumus:cum nō ſit malum in ciuitate,quod deus non faciat:æquo animo accipienda ſunt rectiſſima iudicia eius. Non enim ad exitium ſed ad ſalutem,infert nobis mala.Quis enim filius:quem non corripit pater?Si conuerſi ad eum fuerimus:muro ſuo inexpugnabili circuncinget nos: & armis ſuæ potentiæ proteget nos : in cuius manu eſt & poteſtas & imperium. Qui puſillo(inquit)animo eſtis : mente conualeſcite:me timere dicit Dominus: quia venio dirumpere iugum captiuitatis veſtræ. Si tamen accideret (quod auertat deus)vt inualeſcente bellorum procella,confugiendum tibi vt vereris eſſet in Eremum: non vſquaq; inutilem atq; immunitam elegeris manſionem.In monte ait ſaluum te fac.Monte nimirum:in quo beneplacitum eſt deo habitare in eo:monte coagulato: monte pingui : monte deniq;, in quem vbi leuaueris oculos tuos,confeſtim veniet auxilium tibi. Vt tamen apertius tecum agam:ſi neceſſe fuerit:tecum vel panē de modicis fortunis noſtris,quoad illæ ſuppetent,partiturus ſum.De compoſitionibus & aliis quæ ad Generalatū attinēt,nihil ſcribam.Præſtolabor quam pollicitus es lōgiorē epiſtolam tuam: ſimuletiam modo prolyxiorem cantionē deuitabo:ne tibi faſtidio futurus ſim. Vale.Ex Muſolea.Die.v.Decembris.MDX.

Thomæ Iuſtiniano.XCIII.

n On luti vt ſcribis tenacitas,negociorum vtiq; ſæcularium implicatio: ſed aliud potius vt opinor iuſtum impedimentum te retardauit atq; remoratum eſt:vt non potueris ad præfixum ac præſtitutū terminum reuerti. Gratulor tamen tibi magnopere:q; incolumis Balneum perueneris. Non eſ.

veritus media hyẽme asperum iter arripere: atq; alpium iuga velle superare: quoniam spiritus vbi vult, spirat: & ipse accendit atq; inflamat quorum voluerit corda: vt contemnere intrepide audeant mundi huius prospera: nec timere aduersa. Mittimus ad te iumenta duo vt petisti, apta vt speramus ad transitum alpium: mitimus cum iis satis peritos itineris duces. Si quid in equitando patieris incommodi: succurrat tibi augustam & arduam esse viam: quæ ducit ad vitam. Transiuimus (inquit) per ignem & aquam: & deduxisti nos in refrigerium. Et merito quidem. Si enim sustinuerimus: & conregnabimus. Sit Dominus in itinere tuo: & angelus eius comitetur tecum: vt sospes ad nos & bene valens atq; in sancto proposito optime confirmatus redeas. Quod eo facilius fore confidimus quoniam hinc citra alpes biduum totum tanta fuit cœli serenitas, tanta aeris temperies, ad hanc vsq; horam: vt non modo vernum nobis sed æstiuum potius tẽpus referre videatur. Vale. Ex Musolea. Die. xiiii. Decẽbris. MDX.

Andreæ Priolo Veneto. XCIIII.

V Rget instat Eusebius frater: vt tandẽ rñdeã litteris tuis. Vereri visus est: ne te ætatis gratia contemptui habuerim. Quasi vero senectus annorum numero venerabilis sit, non sensuum canitie. Quamobrem cum ea extent ingenii tui documenta: vt iuuenili ætate florens: & fere impubes adhuc multis senioribus præstes: non debuit germanus tuus hoc suspicari de me. Tribuo nimirum adolescentiæ tuæ: quoniam vt ex scriptis tuis percipere mihi licuit merito potes dicere. Super senes intellexi. Haud grauate igitur rescribo ad te: non tam quia prior me prouocasti: q̃ vt tuæ erga me satisfaciam pietati. Quid vero modo ad te scribam, aliud potissimum non occurrit: nisi vt te tanq̃ filium carissimum moneam: ne deesse tibi metipsi velis. Ea es indole animi: iis litterarum rudimentis magis etiam q̃ pro ætate imbutus: vt nihil desit tibi ad profectus maximos consequendos: nisi perseuerantia. Neq; solum eruditionem in te probo: verumetiam longe magis cum ea cõiunctam religionẽ. Quam facile ex carmine illo tuo, in laudẽ Beatissimæ virginis edito, in te deprehendi. Ad excolendum ingenium multa tibi succurrebant argumẽta: in quibus te exercere potuisti pro ætate. Verum tu supra ætatem ad altiora animo tendens: ei te totum dicare voluisti: quæ futura esset tenerioris ætatis tuæ & lapsibus obnoxiæ, custos ppetua: cuius vnius vita cum omnium sit disciplina: tibi quoq; semper esset proposita ad imitationis exemplum. Ei si te assidue cõmẽdaueris: non solum te ab omni turpitudine omnibusq; flagitiis impollutum atq; incontaminatum seruabit: verũetiã religione integritate pudore cæterisq; id genus virtutibus te ornatũ reddet: vt facile cum bonitate naturæ, tũ ipsius patrocinio rectam vitæ viam sequaris. Beati siquidem immaculati in via: qui ambulant in lege Domini. Vale. Ex Musolea. Die. xxi. Decembris. MDX.

Eusebio Priolo Monacho Sancti Michaelis Murani. XCV.

P Vtasti tu cõtẽpsisse me ob ætatẽ fratrem tuum: qm̃ minus tẽpestiue respõderim litteris eius. Nõ sane recte iudicasti. Iunior qdẽ est ætate: sed doctrina sed sensu canus: & multis iccirco maioribus natu præferendus. Ad mulieres sæpius atq; adeo ad iuuenculas scribit Hieronymus. Et ego dedignabor

respondere

respondere adolescentulo:& moderato & graui? Falleris opinione. Quocirca nactus modo aliqtulũ ocii differendũ nequaq̃ duxi respõsum: vt vtrũq; vestrũ alterum suspitione alterum expectatione absoluerem. Cupio nimirũ ego: vt is futurus sit germanus tuus & talis ac tantus euadat:qualẽ mihi diuinat animus: si per ipsum non steterit. Bononiæ te fuisse: nudiusquartus primum ex litteris tuis accæpi. Euasisti multa pericula in ea peregrinatione & in mari & in terra: vt cognosceres monachum tam diu nauigare in portu: donec in suo perseuerauerit monasterio:& nusq̃ nos tutos posse cõsistere:q̃din peregrinamur a Dño. Erudimur aduersis, dum sumus in corpore:& admonemur fragilitatis humanæ. Si oĩa semp nobis ad votum fluerent in hoc sæculo:facile nos caperet obliuio patriæ cœlestis ac domus illius nõ manu factæ in excelsis. Quare nõ te pœniteat: q̃ subieris pericula:sed lætare & age deo gratias:q̃ euaseris. Rediturus sum die crastina in Fontem bonum:nõ solum ad concelebrandum cum familia natiuitatis Dñicæ festum diem:inuitante me præsertim præter morem regionis cœli tẽperie:verumetiam vt inde me in Eremum conferam ad tradẽdum Iustiniano nostro eremiticum habitum:quẽ expetit mirum immodum. Cogitaui mecum sæpenumero: vnde hæc rei nouitas acciderit:vt Venetus nobilis patritius frustratis illis piscatoriis retibus in hæc alpium aucupatoria retia inciderit. Nisi q̃ spiritus vbi vult spirat:vt a Dño factum esse istud non dubitemus. Iussisse ei ipsum non ambigo:vt egrederetur de domo sua & de cognatione sua: & veniret in terram quam sibi esset mõstraturus. Obsecrandus est Dñs:qui eum ex lacunis illis expiscari dignatus est:atq; in montes transferre:vt quem vocauit eundem & iustificet:& in arduo quod arripuit instituto confirmet. Quod nõ temere fore confidimus:quando ad nos in Eremum a nemine impulsus sed vltro venerit. Nam quod voluntate fit non necessitate:perseuerantiam facile repromittit. Vale. Ex Musolea. Die. xxii. Decembris. MDX.

Eusebio Priolo monacho Sancti Michaelis Murani. XCVI.

Per triginta & eo amplius annos:quibus Eremo huic præesse paruitatem meam permittere dignatus est Dominus: nunq̃ accidit mihi: vt in ea peregerim natalis Dominici festum diem:præterq̃ modo. Et q̃uis alia potissimum causa me impulerit:vt ita facerem:tanta fuit præter morem cœli tẽperies: vt non niue non glacie impediti huc nudiustertius equites peruenerimus. Noluit Dominus fraudare pium desyderium Iustiniani conterranei nostri:cui vel breuis morula longissima videbatur temporis prorogatio: donec sacræ huic militiæ asscriberetur:& in cœtum admitteretur eremitarum nostrorum. Quod igitur fœlix & faustum ac salutare tum ipsi tum Eremo futurum optamus:heri in missa de aurora iucundus & hilaris habitum religionis de manibus nostris accæpit:congaudentibus omnibus de huiusmodi revera mirabili hominis cõuersione:q̃ in delitiis enutritus arduum hoc atq; asperum tum loci situ tũ vitæ austeritate elegerit ĩstitutũ. Bonã oẽs de eius perseuerãtia cõcæpimus spẽ. Nã & robusto est corpore:& virili ætate: & nõ solũ doctrina verũet prudẽtia & cõsilio præditus:& diu multũq; cogitauit ac reputauit secũ:qd esset facturus. Ad hæc nõ amplius Thomã didimũ idest dubiũ sed Paulũ mutato noĩe

ipsum placuit appellari: vt eius in aduersis & sæculi varietatibus emularet cõstã tiam: qui plus cæteris apostolis, apostoloꝝ minimus laborauit. Vocatũ est itaq; ei nomen nouũ: quod olim os Dñi Saulo nominauit. Deniq; ne te multis deti/neam: poteris rei seriem ex eius famulo harum latore: qui multa effusiõe lachry marũ oibus interfuit: minutius edoceri. Orabis cum reliqua familia Dñm sal/uatorem: vt sicut diuinæ regenerationis quo die nasci dignatus est autor illi ex/titit: ita ei & ĩmortalitatis sit ipse largitor. Vale. Ex Sacra nostra Eremo. Die. xxvi. Decembris. MDX.

Nicolao Valorio. XCVII.

d Iu expertus Casentinatiũ mores: haud temere mandaui cancellario no stro, vt te conueniret: & Maioris Eremi nostræ negocium tuæ magni/tudini cõmendaret. Calumniã insons æquo animo perfert: contentus testimo/nio conscientiæ. Verum calũniæ additas minas nequaq̃ contẽnendas ducit. Vt prudentia tua occurratur periculo: & improborum conatus atq; audacia cõpri/matur: oro & obsecro. Degentẽ in solitudine, dicatũ deo, in vtrãq; aurẽ dormi/re securũ oportet: & vacare omni suspitione ac metu. Licet enim q̃ patiunt pro pter iustitiã, beati existimentur: confessorum tñ censeri numero plures qui ve/lint, inuenio q̃ martyrũ. Et ipsi quoq; apostoli, anteq̃ spiritus Sancti fuissent re/pletione confirmati: mortis ac tormentoꝝ formidine, relicto Dño diffugerunt. Rem ex latore intelliges: & pro tua sapientia atq; erga nos caritate, qd expedie/rit, decernes. Vale. Ex Fonte bono. Die. iii. Ianuarii. MDXI.

Nicolao Valorio. XCVIII.

r Edii heri vesperi ad Musoleam: vt clæmentiore cœlo reliquũ hyemis senex transigerẽ. Oblatus est mihi paulopost a villico nostro calatus, malis citreis ac medicis, quæ vulgo appellantur narantia: plenus. Redditæ sunt mihi quoq; pariter cum eodem munere abs te transmisso, iucundissimæ atq; hi laritatis plenæ litteræ tuæ. Fuit mihi vtraq; res gratissima, q̃ abs te erant, hoĩe mei amantissimo: sed litteræ longe gratiores. Et quidẽ de munere nihil referi/bo: nisi q̃ pro tua liberalitate, superare me in omnibus contendis: neq; pateris cõflare mecũ, vel in minimis rebus, debitũ perq̃ exiguũ. Dignũ certe fuit: qd nõ paruitati meæ: sed maximo cuiq; transmitteret. Precor Dñm: vt pro hac tua in nos munificentia, retribuat ꝑ me tuæ magnitudini: & sicut cedrus libani multi/pliceris. Venio nũc ad litteras tuas: quas ego nequaq̃ nugis refertas (vt tu existi mas) cẽseo: sed quæ & prudentiam & ingenii tui acumẽ imprimis præseferãt. Nã q̃ homini illi, cũ legatione fungereris apud Regẽ, præsente oratore Veneto facete respondisti: nihil potuisti accõmodatius, ad confudẽdam hoĩs temeritatẽ, excogitare. Merito risisse oẽs, qui aderãt, sicut asseris, credo: sed præter eũ, in quẽ eiusmodi telũ coniecisti. Vereris tu: ne huiusmodi iocis offendar: qui nõ modo ab honestate nõ sunt alieni: verũetiã ædificationis pleni. Eluxit in te potius pro bi ingenii lumen: qui barbari in nostrates contumeliã, sagaci responso repressi/sti. Fuit enim iocus tuus libero hoĩe dignus: nõ ĩmodestus, nõ intẽperans, nõ illi beralis, nõ obscœnus: sed ingenuus, elegãs, vrbanus, facetus. Callere te arbitror gẽtis illius naturã lõge me melius: q inter eos aliq̃diu versatus es. Ego q̃tũ au/diui & legi: gentem illã auaritiæ maxime deditã: & auri esse cupidissimã intelli/

go. Quãobrem merito, iactantẽ se, & nationẽ suam cæteris omnibus mendaciter in liberalitate & elæmosynis præferentẽ, argute atq; apposite superasti: & veritatis spiculo iocando confodisti. Si tñ euangelicam præcæteris doctrinam seruant: vt omni petenti tribuant: & pauperũ sollicite curã gerant: non debuit ille tuba canere ante se: neq; alios carpere, ac dedecore afficere. Imitari voluit publicanũ de euangelio: gloriantẽ, q͏ non esset, sicut cæteri hominũ: & q͏ decimas daret omniũ, quæ possidebat: cum vtiq; sinistra iubeatur nescire, quid faciat dextera. Deniq; si ille vrbes atq; oppida insigniora Italiæ: & tot ædes sacras miro opere, & magna laicorũ impensa exædificatas, fuisset contemplatus: si multitudinẽ vtriusq; sexus, Deo seruientiũ, hostiatim quotidie mẽdicantiũ victui necessaria: si xenodochia pauperibus plena: in quibus omnibus Florentia tua nulli vrbium cedit: si hæc inq̃ omnia diligentius ispexisset: posuisset fortasse custodiã ori suo: & ostium circunstantiæ labiis suis. Et ne longiorẽ protrahendo sermonẽ venturum ad te cãcellarium nostrum diutius morer: qui alteras meas tibi redditurus est litteras: dicam semel de homine: minora præstãte, & maiora promitente: qđ sentio. Imitari voluit gallinaceũ gallũ: cuius est ꝓpriũ: male fodere, & bene cantare. Vale. Ex Musolea. Die. iiii. Ianuarii. MDXI.

Ioanni Baptistæ Egnatio Sacerdoti: & Vincentio Quirino Veneto. XCIX.

E vestro & Iustiniani nostri testimonio didici: q̃to studio cupiatis re ipsa præstare, qđ iampridẽ animo cõcæpistis. Cœleste hoc est munus: non humanũ opus. Non facit taliter omni nationi. Ego (inquit) scio: quos elegerim. Ago gratias deo: q͏ nulla mihi incũbat amplius necessitas ad excitandos vos, atq; vrgẽdos ad fugam sæculi. Spõte curritis: nõ sunt vobis subiicienda calcaria. Cum oportunũ tẽpus aduenerit: ex estuariis illis ac palustri planitie in alpium summitatem ac in montes perenni abietum viriditate vernantes, ducti a spiritu euolabitis. Spero ẽt: haudquaq̃ diu vos esse passuros abesse a Iustiniano præcursore vestro: qui media hyeme, superata intrepide montiũ altitudine & niuibus obsita nõ est veritus secedere in Eremũ: vbi mutato habitu & nomine quẽadmodũ arbitror vos nõ latere indutus est nouũ hominẽ: q secundum deũ creatus est, in iustitia & sanctitate veritatis. Tantum autem abfuit: vt cunctabundus & quasi inuitus accederet ad seruitutẽ dei: qđ vbi primũ huc applicuit: instãtissime atq; enixissime obsecrauerit nos: vt q̃to citius fieri posset veterem hominẽ deponeret. Quod & factũ est. Ipso siquidẽ natiuitatis Dñicæ die renatus cãdida de manibus nostris accæpit vestimẽta. Fuit vere hæc mutatio dexteræ excelsi: q & quos vult: & vnde vult: ad se trahit. Si opus fuerit: futuꝝ ne dubitetis Iustinianũ (vt reliq oẽs desint) stimulũ vestrũ. Versabit̃ añ oculos vestros die noctuq;. Hortabit̃ primo, vti ẽ ingenio mitissimus sermone blãdo ac verboꝝ lenocinio: excitabitq; vos ad sui emulationẽ. Si minus cito ꝓfecerit: & aliq̃tula ẽt minus necessaria itercesserit morula: suo itidẽ amicitiæ iure libere castigabit. Hucusq; ad ambos simul. Nũc ad te Egnati mihi est sermo: te tñ alloquor ea tñ lege, vt Quirinus iter sit. Vocastisme nouissima epistola vr̃a magistꝝ. Nõ dico: Bene dicitis: sum etenĩ. Neq;.n. vnq̃ publice docui. Quia tñ huiusmodi me dignati estis prænomine: nõ dissimulabo cũ altero vestrũ: quid mihi sug

gerat animus. Allatam ad me per Iustinianũ oratiōem tuã Egnati: in Petiliani Principis funere habitã: magna sane perlegi voluptate. Nescio enim: an lima/tius quicq̃ atq; absolutius a contēporaneis nostris editũ maioreq; verbo℞ luce, ac sententiarũ pondere ante complures annos legerim. Nullã partẽ vitæ illius, nullas neq; priuatas neq; publicas viri illustris res obmisisti: quas non copiose atq; ornate collegeris depinxeris ante oculos astantiũ posueris. Gratam fuisse auditoribus laudatiōem tuã: & iudicatã dignam laude: ac plenã ingenii: & quæ merito sit priscis conferenda: satis mihi persuadeo. At tñ, vt tandẽ apertius tecũ agã: si concioni ego interfuissem: non potuissem me continere: quin te aliqua in re liberius carperẽ: ac palã repræhenderem. Quid inquies illud est: in quo tibi non bene cõplacui? Hoc nimirum: q; in tam prolixa actione: in tam graui & religioso virorũ doctissimo℞ consessu: in æde sacra, a Sacerdote habita: visus es sacræ scripturæ testimonia tanq̃ scopulos consulto deuitare. Ad cumulũ vero (bona tua venia dixerim) huius erroris accedit: q; nõ semel in eadem oratione, Mehercle, repetitũ inuenio. Adeo ne obsecro studere eloquentiæ Sacerdotes debent: vt sacræ paginæ sermonẽ veluti incultiorẽ horrere videãtur? Nõne Deus sciẽtiarũ Dñs est? Nõne eloquia Dñi eloquia casta: argentũ igne examinatũ, probatũ terræ: purgatũ septuplum? Euolui per tot annos quibus iam cõsenui multa & magna docto℞ ecclesiasticorum volumina. Nusq̃ in eis reperi vel semel, Mehercle. Niti adeo scrupulose gentiliũ libris contendimus: eosq; in omnibus imitari atq; effingere: vt facile nostros q̃uis eminentissimos atq; eruditissimos, cõtemptui habere videamur. Hoc q̃tum deceat sacerdotẽ: admoneris Hieronymi exẽplo. Qui cũ nimio studio Platoni & Ciceroni dies noctesq; incumberet: accusatus q; Ciceronianus non Christianus esset: cædi iussus a iudice, liuentes retulit scapulas. Crede mihi: quia si talẽ & tu incideres quæstionẽ: male te inde posset vel claua illa sua Hercules eripere. Legisse te arbitror in Malachia ꝓpheta. Labia sacerdotis custodiunt sciẽtiã: & legem requirent ex ore eius: quia angelus Dñi exercituũ est. De hac scientia gloriabatur apostolus dicens. Et si imperitus sermone: sed non scientia. Qui, sicut alibi testatur, nõ in sublimitate sermonis neq; in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis annunciabat testimoniũ Christi: sed in ostẽsione spiritus & virtutis. Et merito quidẽ. Viuus est enim sermo Dei: & efficax: & penetrabilior omni gladio ancipiti. Hortor itaq; te pro mutua nostra amicitia: vt concilies tibi diuini eloquii gratiã: quæ te ad vitã ædificet. Ingredere immensum scriptura℞ pelagus: quo tutior in portũ salutis per/ueharis. Scripta tua cœlesti sermone cõfirma: vt securũ lectorẽ reddant: & a sacerdote emanasse intelligantur. Vnum abs te peto: ne ægre feras monita mea: neq; temeritati asscribas: q; libere tecum egerim. Sic enim soleo amicos. Quos (inquit) amo: arguo & castigo. Et ego ad te scribens: putaui me non ad alienũ penitus, sed ad eum qui iam prope sit factus iuris mei scripsisse. Deniq; si restitisse Paulus legitur in faciem Petri: eo q; repræhensibilis erat: quoniam gentiliter viuebat, cum esset iudæus: tu quoq; sacerdos admitte piam a consacerdote castigationem: quod Christianus cum sis & sacris initiatus, gentiliter sapere videaris. Quod te facturum haud dubie confido: cum sis sapiens. Scriptum

est enim.

est enim. Argue sapientem:& diliget te. Item alibi. Qui acquiescit increpationibus: possessor est cordis. Valete. Ex Musolea. Die. viii. Ianuarii. MDXI.

Paulo Iustiniano Eremitae Nouitio. C.

v Eritus ne mordatius arguerim compraesbyterum nostrum: quãdo nõ longa mihi hucusq; cum eo familiaritas intercessit: vt nosse hominis naturam potuerim: mitto ad te quam ad eum conscripsi epistolam. Tu qui (vt arbitror) ipsum in cute nosti: vbi eam perlegeris saniorem feres sententiã: vtrũ iudices aequo animo sit illam vir doctissimus an grauiter admissurus. Legimus enim: q; in multa sapiẽtia multa sit indignatio. Quamobrem significabis quid sentias. Neq; enim ego increpationis aculeos in illum erectos emiterem: si puncturi ipsum essent ad indignationem. Caeterum gaudeo de alacri tua perseuerantia: & q; rigorem Eremi cõstanti animo tolleres. Omnia (inqt Paulus) possum: in eo qui me confortat. Opto: vt sit ipse tibi semper a dextris: ne commouearis. Vale. Ex Musolea. Die. xiii. Ianuarii. MDXI.

PETRI DELPHINI VENETI GENERALIS CAMALDVLENSIS EPISTOLARVM. LIBER DECIMVS.

Petrus Delphinus Generalis Camaldulẽsis. Paulo Iustiniano Eremitae Nouitio. Epistola. I.

Vdio te non admodum moleste ferre saeuitiam hyemis ac niuium rigorem. Nec mirum. Super niuẽ enim dealbatus per dei gratiam: nõ facile incõmodis caedit. Nos quoq; hic quotidiano eius descensu obruimur: vt vel hac de causa Eremum nobis referat Musolea. In hoc deterior est vestra isthic cõmoratio: q; percalcanda est a vobis nix cum in templum conuenitis. Sed hoc habetis amplius nobis solatium, viriditatem abietum. Ea nanq; obiecta oculis, minus eberari vidẽdi aciem atq; dissolui excessu ac nimietate cãdoris sinit. Quomodocunq; se res habeat: perfer inuictus atq; intrepidus dura omnia & aspera: per quae itur ad deum. Non timebis horrorem alpium, atq; algorem solitudinis, indutus nouũ hominẽ, & calore spiritus repletus. Fortitudo (inquit) & decor: indumentũ eius. Tu quoq; si vestitus fueris duplicibus: non timebis a frigore niuis: nec gelida mõtium cacumina perhorresces. Gratulor aũt tibi plurimum: q; gratiorem in dies solitudinem & silentium suauius sentias. Neq;.n. latere te arbitror: quid per Esaiã dixerit Dñs. Si reuertamini & quiescatis: salui eritis. In silentio & spe erit fortitudo vestra. Vale. Ex Musolea. Die. xxiii. Ianuarii. MDXI.

Paulo Iustiniano Eremitae Nouitio. II.

d Ici vix queat: q̃ grate nunciũ excipiam: ferre te nõ solum patienti: verũ etiã praesenti & constanti atq; hilari animo incõmoda solitudinis eremiticiq; propositi. A Domino factũ est istud: qui in via hac per quam ambulare coepisti, firmare dignat̃ gressus tuos: nec terreri te loci asperitate permittit. Nõ modo enim non perhorrescere te arbitror situs istius rigorem: verum potius Danielis & sociorum exemplo prouocare te ad benedicendũ deum ea omnia: quae cõmorationem alpium inclaementiorem reddunt. Vbi enim venti vehemẽtius obstreperint ac saeuierint: & coortae pcellae largiores hymbres excussterĩt a

vbi obductæ cœlo nubes condiderint solem:& nebulæ spissiores Eremo insede rint:vbi per concretam gelu glaciem pedes fueris ingressus:& cumulata vento nix ingredientem te fatigauerit:aliaq; id genus asperiora dei amore pertuleris: continuo succurrat tibi canticum illud:& cum tribus pueris in eam vocem læ tus erumpe.Sunt enim hæc omnia opera domini : grando nix glacies spiritus procellarum:quæ faciunt verbum eius.Et scis:quoniam opera eius vniuersa bo na valde.Tecum itaq; illa omnia creatorem suum benedicant:vt tu quoq; bene dictus sis a Domino,qui fecit cœlum & terram:& omnia,quæ cœli ambitu cō/ tinentur.Cæterum quæ ad conseruationem ac libertatem Prioratus Eremi seu Generalatus pertinēt præpropere festinata consilia sicut parui esse momenti te cum sentio:ita non obstinate dissentio nec repugno:quin eiusmodi consiliorum autoribus satisfiat. Si prudenter excogitauerint : vt humano ingenio putent se euadere posse atq; eludere curialium laqueos:meminerint scriptum.Frustra iaci tur rete ante oculos pennatorum.Si vero quod magis probo in deo spem suam collocauerint : in cuius manu est & potestas & imperium : qui est adiutor in oportunitatibus:qui dixit,& facta sunt:nequaq̃ fraudatum iri eos existimo a de syderio suo.Benefacientes nō deficiant: & tempore suo metent non deficiētes. Ineant consilia quicunq; voluerint Prioratus Eremi opprimendi:extinguēdiq; Generalatus Camaldulensis:ac penitus delendi patrimonium Romualdi.Faci/ le occurrent aduersariorum conatibus:audatiam debilitabunt : sceleri resistent: atq; in cœlesti confidentes præsidio gratulabundi & alacres dicturi sunt. Bene/ dictus Dominus : qui nō dedit nos in captionem dentibus eorum.Quod vero maius aliquid de me in hac causa tibi repromittis:ad hoc tibi respondeo : duo decim esse horas diei:nec haberi posse pro comperto:quæ sint futuræ in crasti/ num cogitationes cordis nostri.Volūtati dei resistere potest nemo.Eā vbi agno uero:haud repugnanter sum obtemperaturus.Alioquin nemo miretur:nulli ab surdum videatur:si non fuero transgressus terminos:quos posuerunt mihi pa/ tres mei.Vale.Ex Musolea.Die.xxviii.Iunuarii.MDXI.

Cardinali Soderino Protectori.III.

g Rauiter sane ac permoleste tuli:vbi ex litteris Prioris Scandalonis mā datarii nostri,didici:non tam,q̄ inuitis ac refugientibus oculis abs te visus fuerit:ac surdis omnino auribus auditus:q̄ q̄ te inuenerit vehementissi// me cōmotum aduersum me:qui semper optaui : vt pacate,& in summa animi tranquillitate vitam duceres.Durus mihi admodum visus est sermo dignatio// nis tuæ: & longe ab illo dissimilis atq; abhorrēs:quando proxima æstate,apud Musoleam, melle dulcior ex ore tuo fluebat oratio: quando in familiari contu/ bernio,diffusa in labiis tuis gratia,nos tibi omnes arctius vinciebat.Botrus cy/ pri conuersus est in amaritudinem vitis alienæ. Expectaui : vt racemos vuæ carperem:& ecce colligo lambruscas. Quam sit natura mitis,& ab iracundia longe aliena,Soderina domus : neminem latet:cum hoc specimen clæmentiæ & mansuetudinis , omnes confiteantur peculiare esse gentis tuæ. Et re vera ne/ scio : an aliud quippiam in inclyto Principe germano tuo,splendidius eluceat. Vnde,oro,mi Domine hæc tanta commotio contra seruum tuum: vt non so//

lum

tum me non exaudieris supplicantẽ pro negociis nostræ sacræ Eremi: verũetiã mãdatario nostro minaciter iperaueris: ne alterius cuiusq̃ fauoribus mãdata nostra exequeretur, interdicto ei, ad Datarium accessu: immo cõpulso Datario, ne quid pro me, ne quid pro Eremo expediret? Adduci nunq̃ potuissem: vt crederem: tanti esse faciendum a Protectore munificẽtissimo sacerdotiolum ordinis: vt etiam si ego illud te inuito contulissem: quod minime factum est: adeo mihi tui studiosissimo, & in tua clæmentia confidenti, succensceres: vt mihi propterea intentares minas: nisi mea opera tuæ fuisset amplitudini restitutum. An excidit tibi (sine me obsecro tecũ fiducialius loq) q̃ta liberalitate, pauloante, vltro mihi obtuleris: q̃tacunq̃, quæ multa sunt, Camaldulẽsia possideres bona? Cogitasse te tũc arbitror illud de Actibus apostolorum. Beatius esse magis dare: q̃ accipere. Pia sane & religiosa cogitatio. Quis modo existimasset: tanto tibi futurã scandalo, præsumptã a Vicario nostro (ex quo ita nonnullis placet) abbatiolæ de Candiculis collationem? Si tibi debetur lege familiaritatis, aut iure alio, Romualdi hæreditas: non repugnamus. Modo ea tibi, per eius cui competit, tradatur potestatem. Non est hoc, vt nosti optime, professionis meæ: non fidei, quam credito mihi ordini debeo. Quamobrem si meo nomine vtilitati ordinis fauores tuos subduxeris: aut mihi immerenti aliquid intuleris incõmodi: expers culpæ conscientia suo ipsius gaudebit testimonio. Spero tamẽ: q̃ vbi maturius cogitaueris, quid deceat Protectorem: non obliuisceris misereri: neq̃ continebis in ira tua misericordias tuas. Cum iratus fueris: misericordiæ recordaberis. Corripe me Dñe: ait Hieremias: verũtamen in iudicio, non in furore tuo. Si ita egerit mecum pietas tua: aut nũq̃ me corripies, vtpote nulla vnq̃ a me afficiendus iniuria: aut, si delatorum & susurronum malignitate deuitare non potuero apud te iniuriarum suspitiones: facile perspecta & cognita veritate, mecum eris in gratiam rediturus. Deniq̃ oro & obsecro: vt reliquias nostri egentissimi ordinis, quem protegendum suscæpisti, continua defensione tuearis. Erit hoc tibi, cõmendationi & gloriæ. Vale. Ex Musolea. Die. v. Februarii. MDXI.

Francisco Cardinali Soderino Protectori. IIII.

I Egi non semel apud poetãm: non semper arcum tendere Apollinem. Idem nunc de tua pietate præsumens: remittendum duxi ad te Priorẽ Scandalonis, eisdem de causis, quibus Bononiæ te conuenerat. Spopondi ei libere & magna fiducia: hilariorem, ipsum, atq̃ clæmentiorem inuenturum Dignationẽ tuam. Si quidem esses natura placabilis: neq̃ sol occidere solitus esset super iracundiam tuam. Opto magnopere: vt non fuerim ei falsus vates. Porro negocia nostra si tibi digna exauditu visa fuerint: vt fauoribus tuis eadem prosequaris, oro & obsecro. Sin minus: vt illa iure suo amplitudo tua reiiciat, contentus ero. Nõ ero modo longior: nec ea repetam: quæ prolixiore pauloante ad te conscripsi epistola: persuasus te nunq̃ aut raro, pro Cardinalatus dignitate, esse non occupatissimum. Vale. Ex Fonte bono. Die. iii. Martii. MDXI.

Paulo Iustiniano Eremitæ. V.

g Ratulor tibi magnopere: q̃ egressus de terra tua & de cognatiõe tua: relictisq̃ omnibus quæ possidebas: ac pro nihilo habitis: solam librorũ

suppellectilem tibi reseruaueris:eaq; sit tibi pro diuitiis ac delitiis tuis. An non diuitiæ incomparabiles libri:in quibus sunt omnes thesauri scientiæ & sapiẽtiæ absconditi? An non delitiæ super mel & fauum suauiores: quæ tibi cibũ & potũ spiritualem affatim sumministrãt: vnde & famem explere & sitim pro arbitrio possis extinguere? Sic affecto tibi atq; ambulanti in via aspera & cõfragosa, erit lucerna pedibus tuis verbum Dei:& lumen semitis tuis. Omni tempore futura est tibi solatio diuina lux: meditanti in ea die ac nocte. Nunc ad latinos nunc ad græcos doctores conuersus: atq; alternis oblectatus congressibus: vel vtilissime ac iucũdissime dispones ocium. Lætor iccirco maiorem in modum tui gratia: factam fuisse Græcis tuis haud paruam ex aduẽtu Nazanzeni accessionem: & eo sane magis lætor: q; præter opinionem meam solus non venerit: sed quatuor illis quos significasti æque magnis viris comitatus venerit: vtiq; splendidissimis Græciæ luminibus. Quod vero constanter paruifacias reliquas Eremi austeritates atq; incõmoda: esse tamẽ recenti exemplo territus sine timore non possis: ob colluctationes aduersus spiritus tenebrarum harum: cum nihil aliud expetat Sathanas, qui circuit quærẽs quem deuoret, q̃ cribrare sicut triticum seruos Dei. Erit vt spero haud infructuosus in te & in coeremitis reliqs timor iste. Nam vrgere nos diabolum: & insidiari sine intermissione saluti nostræ: vtpote qui perpetuum nobis indixerit bellum: neminem latet. Sed inuigilare propterea solicite admonemur: ne vllus ei aditus ad nos pateat culpa nostra: ne magis nostra desidia q̃ inimici insidiis atq; dolis in eius laqueos incidamus. Cœlesti nimirum opus est munere: vt induti armatura Dei & virtute muniti ex alto, facile impetus nequissimorum hostium retundamus: ac fallacissimorum spirituũ tendiculas deuitemus. Sicut enim incautos & inermes facile prosternũt: ita superati a vigilantibus & bene instructis paruo negocio prosternuntur. Cadent (inqt) a latere tuo mille: & decem milia a dextris tuis. Tantum itaq; ab est: vt metuendi a nobis sint: vt lætari potius in domino q̃ animis cõcidere nos oporteat: datam nobis fuisse promerendi occasionem. Sine congressione atq; certamine virtus ocio torpens nunq̃ consequeretur victoriam. Militia est vita hominis super terram. Ita disponente Deo: vt sine vlla securitatis requie iugiter dimicãtes de vexatore humani generis atq; hoste gloriosius triumphemus. Exerceat sæuitiam q̃to violentius potest: virtute diuini nominis & signo crucis eius nequitia coercebitur. Habere non potest in nos potestatem: nisi ei datum fuerit desuper. Nam si flagellat aliqñ atq; excruciat iustorum corpora sicut de beato Iob atq; Antonio & aliis compluribus nouimus: audit continuo dicentem sibi. Verumtamen animam illius serua. Quãobrem si quando in quenq̃ se insinuauerit atq; irrepserit: nõ iccirco debemus extimescere. Ad oratiõem ad ieiunium in humilitate cordis confugiendum est. Hoc enim genus demoniorum, Dominico testimonio, nõ eiicitur: nisi in oratione & ieiunio. Imitandus est hac in re iustus ille: qui impugnatus a malignis spiritibus inuocato prius in auxilium Dño de se quoq; ipso haud quaq̃ deside atq; obdormiente, sed repugnante fortiter ac vigilãte dicebat. Ego autem cum mihi molesti essent induebar cilitio: humiliabã in ieiunio animam meã: & oratio mea in sinu meo conuertetur. Quo nimirum

alacrior

alacrior & promptior ingressurus quadragesimam incrastinum aggredi ieiunia iuxta Eremi obseruationem debes: vt q̃ longissime fieri poterit huiusmodi voracissimi atq; immanissimi a grege isto Dominico arceantur lupi. Pluribus tecum vtor: q̃ necesse sit. Sed quoniam te diligo: ex abundantia cordis os loquitur. Vale. Ex Fonte bono. Die. iiii. Martii. MDXI.

Cardinali soderino protectori. VI.

S Cripturus modo dignationi tuæ: non respondebo ad singula: quæ nouissima tua epistola continentur: idq; de industria: partim ne occupatas aures tuas, minus necessario obtundam sermone: partim vt euadam periculum, quod haud facile in multiloquio deuitari solet. Nam & si mihi cõplura obieceris: quorum me esse conscium per dei gratiam minime agnosco: malo tamẽ purgationem eorum, seruata moderatione, cõprimere: & tantum gaudere testimonio conscientiæ: q̃ eadem apud te vel euidentissima veritate refellere. Scio enim, qui dixit. Cui honorem, honorẽ. In tua semper erit potestate, percutere me in maxillam: meum erit, præbere tibi & alterã: Et ne te multis morer: q̃tas possum tuæ amplitudini gratias ago: q; beatissimum Romualdum nobis reddideris: & veluti de exilio & captiuitate in patriam reduxeris: & graue ei seruitutis iugum dempseris. Factum hoc tuum recens, re vera dignum Protectore, dignum re: tibi in perpetuum religionem omnem nostrã fecit obnoxiam. Inter cætera ꝑmissa tua magnifica, nullum hoc gratius nobis nullum magnificentius nullum tibi gloriosius præstare potuisti. Obligasti tibi præcæteris sanctissimum ipsum patrem nostrũ: cuius cum nobis reliquias atq; ossa restitueris: dubitare non debes, futurum illum pro hac tua in ipsum pietate, perpetuum pro tua incolumitate intercessorem apud deum. Quamobrẽ nõ video: quomodo pro tam immortalibus tuis erga nos meritis satis cumulate gratias agam dignationi tuæ: vi// ctus vtiq; benefitii magnitudine. Spero autem nullum vnq̃ tẽpus futurum: quo huius tuæ in nos munificentiæ ac liberalitatis memoria & fama moriatur. Tanta est enim: vt nulla eam delere possit obliuio. Venio nunc ad Prioratus Eremi vnionem: quam tantopere videris expetere: vt plenius religionis consulatur incrementis. Super hoc quid aliud tibi rescribam non habeo: q̃ quod pro me Patauinus tibi proxima æstate: cuius tibi apud Eremum perlegi epistolam: respondit episcopus. Cum enim talis ac tantus vir ille fuerit & doctrina & vita: vt dignus profecto ego nõ sim calciamenta eius soluere: nõ auderem quicq̃ addere ad ea: quæ mihi pauloante q̃ vita decederet, vltima illa epistola significauit: & tanq̃ testamento reliquit. Consului post eius obitum peritissimos cõplures, qd facto opus esset: legi ego nõ nulla ad rem facientia: quorum territus responsis atq; sententiis obfirmaui animo: magis saluti meæ cõsulere: q̃ aliorum obsequi voluntati. Qui agit cõtra conscientiam: ædificat ad geennã. Porro permittẽte dei clæmentia, adhuc viuo. Fieri potest, vt cum xii sint horæ diei: aliquando inspiraturus sit mihi Dñs: vt iusta & rationabili de causa onus penitus generalatus excutiam. Interea si quibus diuturnior visa fuerit huius rei expectatio: æquo animo ferant: Neq; scandalizentur: si nõ transgredior terminos: quos mihi posuerunt patres mei. Quod si in generalatu mihi decedere contigerit: erit Prote/

ctoris munus,hanc ordini atq; Eremo,suo patrocinio conseruare immunitatẽ: sicut hactenus per quingentos & eo amplius annos factum est:& sicut in electio ne mea fecit Sanctissimæ memoriæ Pius tertius,tunc Protector ordinis:qui im petrato breui apostolico cuncta,quæ ad liberam electionem futura fuissent im/ pedimento,facile propulsauit.Non est abbreuiata manus Domini: vt non pos/ sit saluare.In ditione eius cuncta sunt posita:& non est:qui possit resistere eius vo luntati.Vale.Ex Fonte bono.Die.xvi. Martii.MDXI.

Leonardo Contareno Sacerdoti.VII.

m Isi continuo tuis inclusas litteras ad Iustinianum propinquum tuum & carissimum filium nostrum. Eas autem nudiustertius accæpi. Gratu/ laris mecum vocationi eius,atq;(vt scribis)capturæ.Re vera inopinata fuit ca/ ptura hæc,& præter multorum expectationem:non dico propterea q; renuntia uerit sæculo:id enim multis vsu euenit:sed q; austerius vitæ Eremiticæ elegerit institutum.Quod nihilominus sicut intrepido animo aggressus est:ita ad hanc vsq; diem de illius propositi rigore ne minimum quid relaxari passus est. Non situm altissimis obsitum niuibus:non hyemis inclæmẽtiam,quæ solito asperior inhortuit; non frequentem in pane & aqua abstinentiam:& alias Eremi obser/ uationes veritus est. Exhibet se hilarem datorẽ:quem diligit deus:cui seipsum obtulit hostiam viuentem.Quamobrem merito congratularis mecũ de captu ta huiusmodi.Siquidem pro miraculo habitũ est:q; frustratis piscatoriis retibus in hæc aucupatoria nostra inciderit.Legerat vir peritus:In monte saluum te fac. Orabit pro eius perseuerantia pietas tua:vt egressus de terra sua & de cognatio ne sua:& oblitus populum suum & domum patris sui:totum sese ad cultum re/ ligionis instituat: & sublatam crucem post Christum constantissime perferat. Vale.Ex Fonte bono.Die.xvii.Martii.MDXI.

Paulo Iustiniano Eremitæ Nouitio.VIII.

p Rofecturus in crastinum aut ad summũ perendie:vt visitato Pratiuete ris monasterio conferam me Florentiam:nolui te insalutato hinc abi/ re. Optaueram ipsemet venire in Eremum:vt vel diem tecum & cum confra/ tribus agerem. Quid me detinuerit:scitis.Itinera minus tuta ad equitandum li benter deuito:ne me temere periculis exponam:cum nõ sit in me iuuenum ro/ bur.Spero te admissurũ excusationem meã:neq; arbitraturum ita accidere obli uione tui.Vix enim aliquis inde ad nos descendit:quem non interrogem de te. Responsum semper gratissimum ab omnibus refero cõmendantibus perseue/ rantiam tuam,atq; in duris & asperis tollerãtiam.Nam vt ieiuniorum districtio nem:psalmodiæ prolixitatem:silentii iugem fere obseruationẽ prætercam:quæ omnia pro minimo duci abs te affirmant:mirantur multi lõge magis: q; cum in Eremo complura solito amplius acciderint aduersa: ex quo te in ea obtulisti hostiam Domino:nequaq̃ fueris scandalizatus in eis. Nam obrutam fuisse Ere/ mum verno tẽpore tanta niuium vi:vt cellularum tecta a solo æquarent:recor/ dari neminem fatentur. Earum tamen rigorem facile te calore fidei dissoluisse: visamq; fuisse te nõ perniuosas semitas sed per prata virentia Eremum per am bulasse.Memoria nostra auditum nõ esse:queq̃ ex incolis istis arreptitium fuisse,

& sine

& siue maligni spiritus infestatione siue insania vexatũ. Et hoc nihilominus post aduentum tuum, in ista solitudine nõ defuisse. Nonnullos etiam inconstãtia per ferendi iugum Domini, tuis te oculis conspexisse, plurimum laborantes. Nec tamen iccirco motum te de gradu tuo fuisse: Quin potius queãdmodum tunsionibus firmatur incus: & sicut arbor altius demissis radicibus agitata ventis, nõ facile sternitur: ita te immobilem perstitisse. Hæc & his similia a narrantibus relata mihi quotidie, singulari me affecerunt voluptate: atq; in maximam erexerunt spem, de tua in ea vocatione qua vocatus es, perseuerantia & firmitate. Tentat (inquit) vos deus: si diligitis eum. Et de summo illo patriarcha legimus: q; tentauerit deus Abraham. Iob quoq; singulare patientiæ exemplar: Beatus, ait, vir: qui corripitur a Domino. Imparatum te ista inuenire nõ potuerunt: q & ætate & longo rerum vsu & lectione assidua, euenire talia potuisse antea præuideras. Porro iacula præuisa minus feriunt. Quin immo sicut es ingenio miti & facili ad misericordiam: spero te compati mirum immodum imbecillitati infirmantium vexatorumq;: memorẽq; esse Pauli admonentis. Consyderãs, ait, te ipsum: ne & tu tenteris. Multi sunt vocati: pauci vero electi. Contendendum propter ea nobis est: vt simus ex paucis. Siquidẽ pusillus est grex: cui complacuit Domino dare hæreditatem. Scio te non indigere: vt hæc scripturarum sacrarum testimonia suggerantur tibi: qui in eis sine intermissione versaris. Vt tamen esse te mihi curæ intelligas: eadẽ sæpius tecũ repeto. Orabis ꝓ fœlici itu ac reditu nr̃o: vt angelus Dñi comitet̃ nobiscũ. Vale. Ex Fõte bono. Die. xxvii. Martii. MDXI.

Paulo Iustiniano Eremitæ Nouitio. VIIII.

b Ene ac prudenter coniecisti. Non aliis vtiq; de causis accersire te nolui vt me inuiseres: q̃ eisdem quas scripsisti. Crescere te oportet in tẽplũ sanctum in Domino, in habitaculum Dei. Quod si in his tuæ vocationis auspitiis fuerit bene fundatum: q̃tacunq; vehementia vbi superædificaueris flauerint venti, ac venerint flumina, impegerintq; in illud: nõ facile casurum est. Quomodo enim cadere potest domus: quæ a summo opifice deo fabricata est: atq; ab ipso inhabitata? Ad eum (inquit) veniemus: & mansionem apud eum faciemus. Dificultatis quoq; itineris habui rationem: quæ si mihi impedimento fuit, ne equo insidens potuerim te cõuenire: q̃to tu laboriosius huc pedes descendisses? Veꝝ vt video flante mõ austro, cito canis de mõtibus humor liquescet: & aperiet nobis viam. Quod nequaq̃ fueris scandalizatus ex iis: quæ in Eremo post aduentũ tuũ acciderunt: sed potius vexationi atq; infirmitati alioꝝ cõpassus: est hoc bonæ tuæ mentis ac fraternæ imprimis caritatis argumẽtum. Qui autem manet in caritate, in deo manet. Deus enim caritas est. Porro mirari non debemus: si nõ omnes isthic perseuerent: cum dicat apostolus. Non enim omniũ est fides. Qua mente vnusquisq; & quonam spiritu ducatur in Eremum: probari nisi tẽtationibus nõ potest. Et resistere tentationibus haud facile posse reor: q sunt penitus diuinæ legis ignari. Tentatus siquidẽ Dominus in deserto a diabolo: cum oĩa ei præsto essent armoꝝ ac tormẽtoꝝ genera ad prosternendum hostẽ: nullo alio vti voluit q̃ testimonio scripturarum: quibus necessario aduersarius cessit. Quo magis compatiendum istis censeo: qui altiora se quærunt: & vnde

o.oii

facile deiici habeant immuniti atq; inermes & imperiti omnino sacri eloquii.
Non inficior repiri etiam indoctos:qui in solitudine profecerint proficiantq;:
sed non sine peculiari aliquo aut deuotionis aut humilitatis priuilegio,perseue
rare eos diutius in ea vocatione contentos opinor.Quamobrem scias nequaq̃
a me iussum fuisse Leonardum:vt Marthæ in Fōte bono munus susciperet. Sed
cum nō semel a me comeatum etiam importune petiisset:eo q̄ ferre nō posse se
diceret rigorem Eremi:neq; mea adhortatione persuaderi potuerit: vt persiste
ret in Eremo:tunc oratus ab eo,vt eum alicubi collocarem:suasi ei:vt hic remo
raretur tantisper donec reuertissem Florentia.Quod & grate accæpit.Heri aūt
rogari me fecit:vt ipsum hinc dimitterem.Magna est tentationum vis:vbi mē/
tem cœlesti destitutam præsidio impugnauerit.Qui confidunt in Domino:si/
cut mons sion.Si consistant(inquit)aduersum me castra:non timebit cor meū.
Si exurgat aduersum me prœlium:in hoc ego sperabo.Et vnde quæso tanta se/
curitas:tanta spes?Audiant instabiles mēte & corpore:qui tanq̃ naues absq; gu
bernaculo circunferuntur omni vēto:audiant,inq̄:qd idē ipse inferat. Vnā,ait,
petii a Domino:hanc requiram:vt inhabitem in domo Domini omnibus die/
bus vitæ meæ.Si & isti penna leuiores hanc Beati huius emularentur perseuerā
tiam:hanc a Domino requirerent:nō victi succumberent:nō quærerent occasio
nem vt discederent ab amico.Verum de his hactenus.Præterire autem silentio
& hoc tecum nolo.Si scripturus posthac ad me fueris:& a tergo inscriptionem
litterarum tuarum videro excedentem in epithetis modum:qui dedeceat parui
tatem meam:non modo eas me non esse lecturum,tibi polliceor:sed ne apertu
rum quidē.Lauda(inquit)parce:vitupera parcius.Vale.Ex Fōte bono. Die.xxx.
Martii.MDXI. Nicolao Pitto Monacho.X.

Nstas oportune importune:& aliis super alias litteris vrges:vt semo/
i ta ac posthabita sacratioris huius ebdomadæ ratione,contendam Flo
rentiam.Fore enim mea præsentia:vt attentata cœnobii Sancti Bene/
dicti rapina,interciperetur:& de raptorum manibus facile eriperetur. Primum
quidem absit a me:vt quo tempore vacare studiosius diuino cultui tenemur:
equitare in oculis multorum cernamur. Monstrandum siquidē me digito:atq;
irreligiositatis,nē dicam dementiæ notandum non dubitarem:si die sancto pa
rasceues ingredi eques vrbem cōspicerer.Huc accedit perpetua pluuia:quæ,vt
alia defuissent,sola me continuisset domi.Laudo in hoc Zelum tuum: licet non
sit secundum scientiam.Indigne tulisti improbitatem falsorum fratrum: & non
consyderas,quæ per hos dies in ecclesiis passim legantur de capite nostro: q̄ a
fratre traditus fuerit. Nam q̄ frater Iudas fuerit: ipse Dominus fatetur dicens:
Narrabo nomen tuum fratribus meis.Contendunt isti alieno ditari: neq; con/
fundūtur Sacræ Eremi,velint nolint,legitimæ matris suæ violare iura: vt adul
terino adhæreant capiti.Non aduertunt:neq; reminiscuntur:quid apostolus di/
xerit:q̄ q̄ volunt diuites fieri:incidunt in tentationem,& in laqueum diaboli,&
desyderia inutilia & nociua:quæ mergunt homines in interitum & perditionē.
Radix enim omnium malorum,auaritia est:quam quidam appetentes,errauer/
runt a fide:& inseruerūt se doloribus multis.Putas ne istos futuros ab hoc apo/

stolo

stolico vaticinio immunes? Ne dubites: q cũ cupiditate immodica errauerint a fide contra immerentẽ patrem: & terga verterint matri suæ: multis sint propterea doloribus inferendi. De huiusmodi enim vindex & vltor est Dominus. Crede mihi, si seniori ac multa experto credis: vidisse me multa contra infideles miracula. Dices tu forsitã: quid ad te, si daturi sunt impietatis ac rebellionis pœnas? Hanc interea tu facis iacturam: & ferendo recentem iniuriam, prouocas alterã. Primum sane vltionem non expeto: nisi vt discant non insurgere in caput suũ: neq; eius iuri derogare. Impunitas enim excessum: excessus ausum parit. Deinde, q̃tum ad me attinet, eiusdẽ apostoli sententiæ, & aduersus litigantes increpationis, non sum imemor. Quare (inquit) nõ magis iniuriam accipitis? Quare nõ magis fraudẽ patimini? Et iterũ ad Hebreos scribens, eos laudat: q rapinã bonorũ suorũ cũ gaudio suscæpissent. Verũ vlterius progredior: q̃ hic dies facere postulet. Corã paulopost, si placuerit Dño, plenius cõfabulabimur. Interi p istorũ obcæcatione, ad imitationẽ Saluatoris, deprecemur: vt ab hac imanitate resipiscant, & gradum reuocent. Ne forte in tremẽda illa iudicii die, corã seuerissimo iudice atq; censore obiiciatur eis: & acerrime accusentur: (sunt etenim tunc opera & actiones singulorum, in conspectum omnium proferendæ) q in religione sua, scandala seminauerint: & eam affecerint iniuriis: atq; dolos contra illam, sicut nouacula acuta, fuerint meditati: q rapuerint aliena: q vim itulerint: q iniq; aduersus eos operati sint: quos imprimis tueri debuerunt. Vale. Ex Fonte bono. Die. xviiii. Aprilis. MDXI.

Ioanni Cardinali De Medicis. XI.

a Bsente a curia protectore ordinis, ad quem potissimum me conferam: cuius imprimis opem implorem, pro negociis Eremi: nõ habeo: præter te, Domine pientissime. Oportune importune expetitus a me, non dissimulas: non recusas laborem. Superas semper postulantis improbitatem. Nam occurris potius indigentibus tuo patrocinio: q̃ fatigatus atq; affectus tedio, auertas faciem tuam ab eis. Referam paucis dignationi tuæ: quid modo cupiam. Laborante, proborum hominum inopia, religione nostra: admissus est in sacram nostram Eremum patritius quidam Venetus conterraneus noster: non latina solum, sed etiam græca lingua, summe eruditus. Hunc nonnulli ipsius conciues & socii, atq; doctrina & eruditione haud impares, sequi in Eremum decreuerunt. Et quouiam res ista præter omnẽ meam & Eremitarum nostrorum accidit spem: & datum hoc optimum descendere a patre luminum non dubitamus: quippe qui visus est nobis suscitasse de lapidibus filios Habraæ: optamus magnopere: vt tuæ amplitudinis interuentu, huius tanti profectus occasio in sacra nostra Eremo, confirmetur ac roboretur. Cum igitur per constitutionem ordinis cautum sit: ne quis pro eremita ponatur in dñica Eremo vel recipiatur: nisi sacerdos fuerit: & per triẽnium in ordine steterit precor tum meo, tum Eremitarum nomine dignationem tuam: vt oraculo viue vocis a Pontifice impetres: vt liceat mihi eius autoritate apostolica, ad quatuor laicos in Eremum pro eremitis admittere: non obstantibus eiusdem eremi atq; Camaldulensis ordinis constitutionibus. Vbi hoc feceris, Domine colẽdissime: nõ solum tam pio ope, ingẽs facta fuerit accessio ordini nostro spiritualis incremẽti & gloriæ: verum

etiam totidẽ tibi precatores apud deũ pro tua incolumitate acquisieris. Et ego tibi ppea futurus sum in immensum obnoxius. Vale Florentiæ. Die. viii. Maii. MDXI.

Eusebio Priolo Monacho Sancti Michaelis Murani. XII.

a D quem potissimum ex prælatis scribam, nõ intelligens: cum ignorẽ, qui & vbi fuerint substituti per capitulum: dirigendum ad te duxi fratrem Ioannẽ antonium: vt si opus fuerit, præsto ei sis in exequendis mandatis nostris. Nisi forte & te quoq; alicui cœnobio præfectũ inuenerit: ex iis dico: quæ hoc anno, partim sponte oblata, partim rapto occupata, in ius vestrum concesserunt. Quod si factum fuerit: nõ improbabo. Hoc tãtum te admonitum volo: ne tu quoq; cum aliis, ductus cupiditate & ambitione, sis alieni appetens. Radix (inquit apostolus) omnium malorum cupiditas: quam quidã appetentes, errauerunt a fide: & inseruerunt se doloribus multis. Si ego dissimulans illatam Eremo iniuriam, & fraudatã eam dolose fuisse iure suo: nõ dico cũ gaudio (nõ enim adeo perfectus sum, sicut ii, quos Paulus commendat) sed patienter rapinam bonorum meorum suscipio: erunt forte aliquando, qui in raptores insurgant, qui ius suum recognoscere nitantur. Non semper est idẽ rerum status. Deiecisti, ait, eos: dum alleuarentur. Mutantur tempora: succedunt alii aliis, diuersa sentientes. Non omnes spoliari se iniuste patiuntur: nec possessione locorum suorum p vim & fraudem detrudi. Non semper fraus fœlicẽ habet euentum. Fidẽ plerunq; sibi in exiguis præstruit: vt oblata postmodum occasione, cumulatiore detrimento fallat. Legisse te arbitror in sacro eloquio. Hæreditas, ad quã festinatẽ in principio: in nouissimis benedictione carebit. Si festinatæ hoc hæreditati accidit: qd accidet fraudulenter aditæ? Quid eueniet violẽter occupatæ? Nolo dicere: quid mihi diuinet animus. Neq; enim vobis, nisi bene cupio. Sed vereor: ne malis consiliis seducamini: & contempta sanctissimi præsulis Patauini nostri admonitione vix parum quid constringere vobis contingat: si multa simul cõplecti volueritis. Magno nimirum totius corporis vestri periculo plus cibi potusq; sumitis atq; ex hauritis: q̃ concoqui in stomacho queat. Non semper appetentiæ, virtus digestionis respondet. Vnde abundantius infreni desyderio indulgemus: inde facilius morbi erumpunt. Si crescere & multiplicari desyderatis: consulo, vt crescatis in tẽplum sanctum in Dño, in habitaculum dei, in spiritu sancto. Quod si cõtẽderitis crescere p beneficiorũ multorũ aggregationẽ: viri; bene consulueritis reliquiis vitæ regularis documento vobis erit experientia. Verum de hoc satis. Scire cupio: quæ gerantur apud vos: an sit vlla futuræ pacis & cõcordiæ spes inter dissidentes Principes Vale Florẽtiæ. Die. xiii. Maii. MDXI.

Ambrosio Priori Angelorum. XIII.

p Ostq̃ heri a me profectus es: allatæ sunt mihi ex Eremo litteræ: gratissima quædam & cumulatissimo gaudio referta, nunciantes. Secreta esse cupiunt: quorum interest: iccirco non ea tibi apertius explico. Si euenerit, vt speratur: ac paulopost futurum expectatur: pinguescẽt speciosa deserti: & exultatione colles illi Eremi accingentur. Miraculo nimirum digna res: a delicate viuentibus id expeti genus vitæ: quæ & voluptatibus caret: & omnia quæ habentur in bonis, contemnit ac spernit. Ad solitudinem & rigorem alpium eos transfire:

qui

q diutius in foro & mediis vrbibus gloriose versati sunt. Egredi deniq; de terra sua, & de cognatiõe sua: & venire i terrã quã nũq videris: cuius vastitatẽ ac sitũ ve media æstate phorrescas: est hoc sane opus dei: q, quos vult, viuificat: q scit, quos elegerit. Dignet̃ ipse sua pietate, laborãti hominũ inopia ordini, ꝓuidere: cuius solius ẽ, de lapidibus suscitare filios Abrahæ. Cæterum excusabis me apud cõetũ patronũ: si minus videbor satisfecisse officio meo. Nõ me sinit podagra vexatus alter pes, nisi molestissime, equitare. Si conari supra vires voluissem, vt ipm cõuenirẽ: nõ tã mihi q̃ eius amplitudini grauis atq; incõmodus p cõplures dies extitissem. Quod mihi in Fõte bonũ remigrãti, haud dubie euentuꝝ nõ dubito. Bene enim mecũ aget̃: si vel sacro Pentecostes, die celebrare mihi ibidem licuerit Vale. Ex Camaldu. Florẽ. Die. xxviiii. Maii. MDXI. Eusebio Priolo Mona. XIIII.

d Ecreta capituli cõgregationis nec ꝓbare mihi licet, neq; ĩprobare: cũ eidẽ minime interfuerĩ. Si cõuenerũt bona mẽte, vt ꝓdessent æq; mẽbris oĩbus: fecisse illos, qd potuerũt, neq̃q̃ dubito. Sin minus: qd nõ facile credo: miꝝ nõ eẽt, si nõ oĩbus satisfecerint. Nosti monachoꝝ studia: & eoꝝ pcipue, q rebus pſunt. Cogitar̃ eos arbitror p totũ annũ: quẽ capituli tpe humiliẽt: quẽ exaltẽt: quẽ de loco ad locũ trãsferãt, quẽ i loco cõfirmẽt. Si vobis hoc anno datus est prælatus: paꝝ gratus & cœnobitis & ciuibus: feres æquo aĩo. Maiora sane incũbũt: quæ vrgẽt magis, Adsit Dñs & pius & misericors: & fluctuãti ecclesiæ nauiculæ manũ porrigat pietatis suæ: nec vltra diutius obliuiscat̃ plebis suæ, a barbaris vexatæ. Dissipare solus ipse põt gẽtes: quæ bella volũt. Oremus assidue: & ĩploremus cœleste auxiliũ: & humiliatis atq; cõtritis corde deeẽ nõ poterit. Inuocabitis (iqt) me & ego exaudiã vos: & reducã captiuitatẽ vr̃am de cũctis locis. Mittimus vicariatũ Petro cornelio: tũ vt obsequar tibi & Mauroceno nr̃o: tũ vt mihi quoq; satisfaciã. Defecit erga me magna ex pte fides apud ꝑlatos cõgregationis istius: adeo vt iuitus cogar, nõ credere me ipm eis. De Cornelio nr̃o: tm̃ cõfido, vt nõ possim ãplius. Moderate ac prudẽter exequat̃ vicariatus officiũ. Iustinianus nr̃ adeo se strenue gerit i Eremo: vt miret̃ oẽs cõstãtiã eius deuotionẽ, humilitatẽ, caritatẽ, atq; reꝝ oĩum mũdanaꝝ cõtemptũ. Exẽplo est oĩbus religionis & pietatis: nulliq; est in eremiticæ districtionis obseruatione secũdus. Heri visitaui Eremũ: & reppi Paulũ exultãtẽ i Dño: & nõ tã spũ q̃ corpor̃ optie valẽtem. Spo & alios ipm paulopost in solitudinẽ hãc nr̃am cõsecuturos. Clarissimo viro Baptistæ Mauroceno, ꝓ delato sibi magistratu gratulare meo noĩe: quẽ opto, vt in ingressu illius atq; egressu, fœlix faustusq; ei futurus sit: vt compositis Italiæ rebus, ad gubernacula reipu. se hoc tempore electũ fuisse congaudeat, Vale Ex Fonte bono. Die. x. Iunii. MDXI. Petro Cornelio Monacho. XV.

m Emor tuæ erga me atq; ordinẽ fidei: cõstitui te vicariũ nostrũ: quẽadmodũ ex patentibus litteris nostris tibi cõstabit. Geres sollicite, & cũ timore Dñi, demãdatũ tibi munus: mecũq; laborabis in vinea hac nostra: quæ ex pectata, vt faceret vuas, spinas ꝓducit. Ne qñ a pr̃e familias illud de cãticis cãticoꝝ obĳciat̃ tibi, ꝙ positus custos in vineis, vineã eius nõ custodieris. Cæteꝝ intellexi, quæ scripseris: nec respõdebo ad singula, tabellario præstolãte. Tuũ erit pati æquo aĩo: quæ decreto capituli gesta sunt. Neq;. n. reuocari sine scãdalo possent, quæ facta sunt, Vides mũdũ vniuersum in maligno positũ esse: & incũbẽtia vndiq; pericula. Tot tãtisq; pulsamur bellis: tot impetimur insidiis: vt nisi cari

tas fraternitatis mãserit in nobis:merito grauiora expectanda nobis sint:nobis inq̃,q sacerdotio fungimur:q exẽplo aliis esse debemus. Obitũ fratris tui moleste tuli:præsertim qa a patria ꝑcul:& a cõspectu ꝓpinquoꝝ decesserit. Sic tñ vixisse ipsum semp opinatus sum:ob egregiã quã præseferebat idolẽ,singularẽq; in moribus modestiã:vt intrepidũ de hoc sæculo migrasse merito credi possit. Eius anima in pace obdormiat. Vale. Ex Fonte bono. Die.x.Iunii.MDXI.

Pualo Iustiniano Eremitæ Nouitio. XVI.

c Vt p cõstitutiones Eremi cãtus in tẽplo isthic ꝓhibeatur:q passim frequentat̃ in aliis religiosoꝝ locis:duæ mihi potissimũ causæ succurrũt. Vna ob paucitatẽ eremitaꝝ ibidẽ cõmorãtiũ:altera ob arctiorẽ ieiuniorũ abstinentiã:qua amplius corpora debilitant̃. Alioquin cur & ipsi a cõmuni reliquoꝝ omniũ vsu excipi ac segregari deberent:nõ intelligo. Nã ꝙ lugere magis expediat q̃ canere:nõ memini me vidisse ẽt summissa voce psallẽtes suffundi lachrymis. Et nõ semp lugere nos oportet. Exultate(inquit)iusti in Dño: rectos decet laudatio:cõfitemini Dño in cythara:in psalterio decẽ cordaꝝ psallite illi: cãtate ei cãticũ nouũ:bene psallite ei in vociferatione. Huiusmodi cantus plena est scripturaꝝ series:vt supfluo mihi colligenda sint plura eius testimonia:quibus apte cognoscit̃:nõ mõ nõ ꝓhiberi nos canere:veꝝ ad canendũ potius ꝓuocari:idq; præcipue i die solẽni cuiusq; cœnobii. Sumite,ait,psalmũ:& date tympanũ:psalteriũ iucũdũ:cũ cythara:buccinate in neomenia tuba in insigni die solẽnitatis nostræ. Neq; tamen icirco oẽm cãtũ ꝓbo. Nõ.n.q lasciuiã excitet laudãdus est:sed q occupatũ tristitia spiritũ sicut de saul legimus,demulcere possit ac delinire: nõ inq̃ eũ q corrupta modulatione animũ soluat:sed q salubri armonia ad ecclestia inflamet. Veꝝ qd existimẽ hac in re(id nãq; magis nosse vellete arbitror)momenti esse:& vtrũ culpæ grauioris præuaricantes in Eremo rei efficiant̃:paucis accipe. Nõ oia quæ in regula cõtinent̃ & itidẽ in cõstitutionibus præcepta existimãda esse:quoꝝ transgressores crimẽ admittãt quotiẽs negligãtur:tũ alii doctores,tũ Bernardus ipse in libello suo de præcepto & dispensatione,manifestissime declarãt. Ad quẽ vt longiorẽ deuitẽ sermonẽ te remittimus. Ego huiusmodi scita Eremi:quæ nequaq̃ caritati & votis principalibus aduersantur:mõ nõ obmitant̃ excontẽptu:eius generis esse iudico: cũ qbus liceat facile dispẽsari. Quæ vero ad caritatẽ ptinẽt:cũ sint præcepta eius:q mãdauit,mãdata sua costodiri nimis:inuiolabiliter obseruãda nõ dubito. Quo magis miratus sum p hos dies noua eremitaꝝ nroꝝ cõsilia:a caritate plurimũ abhorrẽtia. Quid.n.caritati magis cõtariũ q̃ vnita p quingentos & eo amplius annos,velle dissoluere:& cõtẽptis fratribus suis Fõtis boni,q Romualdo autoř tãdiu copulati vixerũt,sibi ipsis tm̃ niti cõsulere? Cogitare de crastino ꝓhibet̃:& ꝓuider sibi in lõginquũ tps cõtendũt. Professores pauptatis,nõ debẽt de eibo,de potu,de vestimẽto,soliciti esse:sed cõfidere in eo,q pascit volatilia cœli. Iustus enĩ meus ex fide viuit. Nihil enĩ aliud indicãt,velle sibi portionẽ redditũ assignari,q hactenus cões fuerũt:q̃ infidelitatẽ & timorẽ. Sed timor nõ est in caritate. Si antiquos emularemur eremitas:q i solitudinibus errãtes circuibãt i melotis & i pellibus caprinis,egẽtes ãgustiati afflicti:nõ essent apud nos apotecæ reꝝ cõdẽdarũ:nõ vestis seruata & supabũdãs:nõ ærariũ auri & argẽti:neq; aliud tale qppiã,qd carni idulgeret:sed oia forẽt apud nos spũali odoř & fragrãtia repleta. Veꝝ nimiũ

progredior:& vlterius q̃ instituerã.Hoc tantũ scias velim:scripsisse me qdẽ ista ad te:sed nequaq̃ de te.Noui enĩ zelũ tuũ & fidem:q vtiq̃ nõ reliquisses diuitias: nisi decreuisses in religione paup pauperẽ Christũ sequi:qñ merito potes dicere omni penitus timore sublato.Quoniã tu Dñe,singulariter in spe cõstituisti me. Itemq̃ cum apostolo.Mihi viuere Christus est.Perge igitur:sicut facis.Vale. Ex Fonte bono.Die.xxii.Iunii,MDXI. Matthiæ Monacho. XVI.

d Vriorem te silice profecto existimassem:si ad præces,nõ dico vt tu,tot mulierculaȝ:sed tot virginũ & sponsaȝ Christi emollitus nequaq̃ fuisses.Nihil abs te cõtẽdũt:quod cũ tuo eis dedecore exhibeas.Cãpũ lõge amplio rem tibi excolendũ offerũt:ex quo,si nõ neglexeris,vberrimos fructus pcipias: in quo facile prætiosam illã margaritã euãgelicã,cũ magna tua gloria inuenias. Accingere itaq̃ ad tã piũ opus:& laborem ne detrecta.Erit tecũ Dñs:vt nõ inanis futurus sit labor tuus.Quid enĩ fructuosius:q̃ animaȝ saluti consulere? Si te autore,te duce,i sancto illæ virginitatis ꝑposito fuerint cõfirmatæ:putas ne frustratũ te iri earũdem ꝑ te orationũ fructu?Tu illas feruenti ac frequẽti adhortatione ad cœlestis patriæ desyderiũ accendes.Illæ p te sancto spiritu inflamatæ, vt inseparabilis comes secum aliquando sponsi sui thalamũ ingrediaris,supplices deprecabunt᷑,Tã ingenti excitatus remunerationis spe:hilari frõte petentibus annuæ.Quod erit mihi pgratũ. Quod ad Princípẽ ciuitatis,opus ptinet: admodũ ꝓbarẽ,vt tãdẽ absolueret᷑:me & videret᷑:cõtẽni tãti viri expectatio: & tibi asscribatur negligentiæ ob longiorem procrastinationẽ.Vale.Ex Musolea. Die.iii.Augusti.MDXI. Paulo Iustiniano Eremitæ Nouitio.XVIII.

e X quo datus sum Eremo Prior:nõnulla tũ in Eremo,tũ alibi,eiusdem Eremi sumptibus fuerũt ædificata:atq̃ a fundamẽtis exstructa. Nusq̃ hactenus passus sum,aut lapide nomẽ meũ incidi:aut delphinæ gẽtis signũ sculpi.Quãobrẽ si hoc vsurpare nũq̃ libuit in iis quæ ꝓpriis redditibus loci fuerũt cõstructa lõge minus debeo assensum præbere: vt id in eis structuris fiat,quæ aliena ĩpensa & opibus erigunt᷑. Si incisæ lapide litteræ apparuerint: quæ cõstructionis tp̃s indicẽt:satis supq̃ factũ arbitrabor. Itaq̃ noli mihi illud tribuere:cuius tu ꝓ tua in Eremũ pietate autor extiteris. Futurus cohæres Xp̃i, de patrimonii tui hæreditate cõstruendas in Eremo cellulas vltro decreuisti,fraterna vtiq̃ caritate impulsus:cũ scriptũ scias.Frater q adiuuat᷑ a fratre,tanq̃ ciuitas munita.Neq̃ satis tibi fecisse visus es:q̃ fratribus & coeremitis tuis cõsuluerïs:nisi ẽt iumentoȝ,ædificato eis stabulo cõmodissimo,habuisses rõnẽ. Et hoc nihilominus ædificiũ spũali fructu penitus vacatuȝ,minime opinor.Succurret enĩ tibi,cũ illud ingredi iumenta cõspexeris:qd frequẽter in psalmo repetis. Vt iumentũ factũ sum apud te:& ego semp tecũ.Si qñ vero ipsum fueris ingressus: lõge tibi religiosior atq̃ deuotior subitura est recordatio,stabulũ ac præsepe cõtẽplãti.In huiusmodi,iq̃es,loco humili nasci olim dignatus ẽ q ĩ cœlis regnat. Vale.Ex Fõte bono.Die.xiiii.Augusti.MDXI. Cosmæ Archiepo Floreñ.XIX.

d Igna ẽ Cãdidi nr̃i erga me caritas & fides:qua me pseuerãtissime hactenus ꝓsecutus est: vt nulla honesta in re fraudetur a me desyderio suo: agnoscatq̃ se mihi semp vel suo merito cõmẽdatũ fore.Accedenteve/

to cõmendatione dignationis tuæ cuius vota nunq̃ nõ libentissime impleo: eo promptius illius petitionem admisi:facturus lõge maiora,tui gratia:quem plurimum obseruo & colo:cum fuero requisitus.Et est mihi pergratũ,nosse:ipsum esse tibi q̃carissimũ:eiusmodiq; illũ existimari abs te:q dignus sit tanti præsulis patrocinio & fauore.Futuꝝ ipsum huius benefitii haudquaq̃ immemorem confido:cum per apostolum scriaptum sciat.Et grati estote. Vale. Ex Fonte bono. Die.xx.Augusti.MDXI. Benincasæ Priori Pratalis.XX.

i Ndigent moniales nõ solum capellano bene morato,verũetiam corpore valenti ac robusto:vt curare negocia monasterii foris possit.Itaq; satisfactuꝝ cũ te minime dubitarem capellanatus muneri,expte vna: ex altera nõ video,suppeditãdas tibi vllo modo sufficiẽter vires. Scipione tibi opus est:cũ vel in cubiculo tibi est deambulandũ. Quæ crurũ debilitas sicuti Mariæ offitio obesse nõ põt:ita Marthæ plurimũ aduersat̃.Quãobrem cũ hanc duplicem nequeas personã gerere:neq; viribus animi,pedes rñdeant:graoãdũ nõ est pauperculũ monasteriũ,duoꝝ impensa:vbi vnus vtrũq; munus possit implere. Grata mihi extitit lectio intimationis concilii futuri:quam ad me tuo interuentu Carolus notarius perlegẽdam misit.Egi gratias eidem per litteras:quas vna cũ intimatione remitto ad te:cuius carmẽ eadẽ de re mihi fuit gratissimũ.Vale. Ex Fõte bono.Die.xxvi.Augusti.MDXI. Vincentio Quirino Doctori.XXI.

N articulo profectionis mulionis nostri:quẽ ad deportãdas in Eremũ i sarcinulas tuas cũ iumẽtis onerariis Rauenã mittimus:hanc ad te tumultuariã scribo epistolam.Quid te remoret̃ ac retardet: vt tam diu a nobis expectatus differas aduentũ tuũ:me penitus latet.Cogito nihilominus multa ac mecum quotidie reputo:quæ obsistere voto tuo immo & nostro possint.Amor patriæ:propinquoꝝ affectus:vitæ seuerioris terror:haud facile sinũt illecebris mũdi huius vale dicere.Instat quoq; malignus ille spiritus: inuidẽs ꝓfectibus nostris:& impedire nitit̃:ne tollamus crucẽ nostrã:& efficiamur Christi discipuli.Sed paruo negocio ac labore hæc oia superat:q se cogitat esse moriturũ.Quiq;(quod est vero verius)cõsyderat:qm̃ seruire deo regnare est. Egredere,ait Dñs,de terra tua & de cognatione tua:&veni in terrã,quã monstrauero tibi.Quasi difficile sit hoc seruitutis dei regnũ cõsequi iis: q manere apud suos elegerint.Et vide tu q sapiẽs es:ne forte de honore huius regni voluerit Saluator intelligi:cũ dixit.Nõ est ꝓpheta sine honore:nisi in patria sua. Veni itaq; mi Vincẽti:nec te arduũ eremitici ꝓpositi terreat institutũ.Cogita iugũ Dñi suaue eẽ:& onus eius leue.Quod si mihi plene nõ credis:crede vel Iustiniano tuo meo nr̃o:quẽ nõ solũ vitæ aspioris seueritas nõ fatigat:veꝝ ei potius vr̃ in delitiis viuere.Meminit nimiꝝ scriptũ eẽ p apostolũ:nõ eẽ cõdignas passiones huius tẽporis ad futurã gloriã.Et alibi:Si sustinemus(inquit)& cõregnabimus.Præcide igitur funẽ:& catenã rũpe:si qua te isthic alligatũ detinet.Audi qd sanctissimus dicat rex.Et funes extenderũt in laqueũ:iuxta iter scandalũ posuerunt mihi.Huiusmodi quæso scandalũ in hoc tuo itinere caue.Ambulare iã cœpisti: funes in laqueũ extentos deuita.A dextris erit tibi Dñs:ne commouearis.Atq; vt prõptius catenã abrũpas:si qua cũ Petro apostolo in isto sæculari carcere vinctus teneris:

ad

ad memoriã reuoca ꝓpheticũ sermonem. Si abstuleris, ait, de medio tui catenã: orieť in tenebris lux tua: & tenebræ tuæ erunt sicut meridies: & reqem tibi dabit Dñs deus tuus semp: & implebit splendoribus aĩam tuã: & ossa tua liberabit. Et eris quasi ortus irriguus: & sicut fons aquaꝝ: cuius nõ deficient aquæ: & ædificabunť in te deserta sæculoꝝ. His & lõge pluribus alliceris ꝓmissionibus: vt auferas de medio tui catenã: & huc celerius te cõferas. Veni itaq; cũ sociis tuis. Nã expectati venietis. Plura scribere volentem vrget mulio: in Eremo expectans. Vale cũ iis q itineris & ꝓpositi tui comites futuri sunt. Exciderat mihi: qd significare tibi decreuerã: anteq̃ litteras ad te daturus forẽ. Vbi venire cũ sociis ad nos cõstitueris: si reddideris nos certiores qñ venturus sis: mittenda curabimus quo ipse monueris tot iumẽta nr̃a: quotquot tibi & sociis fuerit necessaria. Erũt quoq; cũ iumentis piti itineris duces: vt minore fatigatione animi & corporis, difficilem alpiũ transitũ superetis. Tãtũmodo veni: & libera nos, tarditate aduentus tui suspensos: & videndi tui perq̃cupidos. Iterũ. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxvi. Augusti. MDXI.

Petro Abbati Cyntorii. XXII.

a Mplector singulari affectione fidem tuã, Petre mi: debeoq; mirum immodum tuæ erga me pietati. Semper mecum & gaudere cũ gaudente & flere cum flente cõsueuisti. Caritas ista tua nunq̃ excidit: quia diligis me puro corde. Fugam mihi suades: & hortaris me ac prouocas ad vrbanam cõmorationem. Quasi qui ignorem dictum ab apostolo. Periculis in ciuitate: periculis in solitudine. Vtrobiq; inuenio spinas & tribulos: vtrobiq; labor & dolor. Vt clamare ad deum cogar. Quo ibo a spiritu tuo: & quo a facie tua fugiã? Nõ aliud te mecũ agere, videris mihi: cũ me ad vrbem trahere niteris ex solitudine: q̃ velle vrgere, vt ex sartagine in ignem desiliã. Quærunť sortem suam multi: quibus necessario iniuncta est ciuitatũ cura: & solitudini inuident. Et tu mecũ expostulas: q; datus eremitis pater, procul ab vrbibus habitem? Non facile adducor: vt tecum sentiam: fidemq; hac in re magis tuã probo, q̃ (bona tua venia dixerim) iudiciũ. Quid aũt cupiam: satis ꝓ tua prudentia conicere te arbitror. Neq; enĩ ex horreo solitudinem: neq; vrbiũ tumultus requiro Delitiæ (inquit) meæ: esse cũ filiis hominũ: hominũ vtiq;, qui ab humanitate alieni non sint. Verũ de his corã apertius. Reuerendissimo archipresuli plurimũ debeo: nõ qa nostra ei placeant, quæ scribo: facile enim amore, vt fit falli potest: neq; qm̃ me apud præstãtes viros cõmendauit: noui enim ego optime imperfectum meum: sed iccirco potius, q; me diligere & amare iampridem dignatus est. Ipsi me enixius cõmendabis: quem nimiꝝ plurimi semper feci, facioq;. Adiit me heri aduersarius tuus: qui futurus est harum lator. Non dissimulaui cum eo, præsente Bernardo lãdino, ipsius cõtumaciã: hortatusq; sum, vt se absolui curaret a censuræ obligatione: qua esset deuinctus. Factuꝝ se oĩa repromisit: modo ei restitueres codicẽ dati & accæpti antecessoꝝ suoꝝ Prioꝝ. Qui apud te inutilis cum sit: sibi esset ad modũ ꝓfuturus. Quod vt vltro facias, & absq; vlla cõtentiõe: hortor & moneo. Causam aũt vestrã remitto ad substitutũ cõseruatorẽ ordinis: vt ipso autore dirimatur lis: & confirmetur in vobis caritas. Quod erit mihi gratissimum. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxviiii. Augusti. MDXI.

Angelico Monacho. XXIII.

Rgere non debes iuris peritum nostrum:vt respõsum acceleret super
V ea re de qua ipsum duxi cõsulendũ.Nã & illi continua nõ desunt nego/
cia:& ego sanũ non festinatũ consiliũ requiro.Itaq; ne instes apud eũ,
vt mihi rñdeat: nisi cũ ipsi p occupationes cõmode licuerit:Mitto tibi procura
toriũ seu quæstoriũ instrumentũ:vt exercere absq; contradictione ac repulsa de
mandatũ tibi munus queas.Constitutus aũt sup familiã istã: vt des illis cibũ in
tpe:cogita frequẽter,oportere te esse nõ fidelẽ solũ,sed ẽt prudentem : vt nemo
de te merito queri possit.Aiunt magistratũ viꝝ ostendere.Et tu nosti mores fra
trũ:qui si nõ fuerint saturati,murmurabunt.Contra vero,cõfitebuntur tibi: cum
benefeceris eis.Si qñ tñ,vti accidere solet,nõ suppetit:qđ statim detur:memẽto
scriptũ esse:Sermo bonus,super datũ optimũ.Sic fiet:vt cũ bene ministraueris:
gradũ bonũ acquiras:erisq; oĩbus facile gratus.Exemplar intimationis latera/
nensis futuri concilii velim ad me mittas.Vale.Ex Fonte bono.Die.xxix.Augu
sti.MDXI. Eusebio Priolo monacho Sancti Michaelis.XXIIII.

Q Vod ægerrime tuleris obitũ clarissimi patris tui:nihil miror.Nã & ipe
te semp paterno affectu arctius cõplexus est:& tu illũ,pro tua singulari
pietate,summa(vt par fuit)veneratiõe atq; obseruãtia es ꝓsecutus.Nõ sumus sti
pites aut saxa:vt nõ moueamur carorũ desyderio.Et eo acerbius sentire cogi/
mur vniuscuiusq; propinquoꝝ decessum:quo fuerit meritis ac virtute ĩsignior.
Neq; enim doluisse te tm̃ arbitror ob mortẽ pr̃is:qm̃ caro & pr̃ tuus fuerit:veꝝ
ppea lõge magis:q; tãta fuerit grauitate integritate religiõe fide atq; humanita/
te in oẽs:vt merito tot tãtisq; cumulatus insignibus,mœrente nõ solũ te,verum
ẽt(vt scribis)vniuersa ciuitatę decesserit.Amisisti tu parentẽ optimũ atq; pientis
simũ:cuius interdũ colloquio & cõgressu iucũdissime fruebaris. Sed longe ma/
iorẽ fecit patria ipsa iacturã amissione ciuis nobilissimi atq; ornatissimi : ac de
ipsa p omnẽ vitã suã administratiõe cõsilio opa q̃optime meriti. Quãobrem ab
sterge omnẽ lachrymũ ab oculis tuis:& desine eũ flere:quẽ trãslatũ in requiẽ &
gloriã amisisse queri non potes sed præmisisse.Erige animũ deiectũ ac mœrore
oppressum:&lætare potius:q; eiusmodi parẽtis extiteris filius:q patritiæ gẽtis
& inclytæ familiæ cũ fuerit:nõ minus fuit genere ĩter suos q̃ factis & animi pro
bitate clarus.Neq; asscribas medicoꝝ imperitiæ:q; defunctus sit:cui cõstituerat
deus terminos,q præteriri nõ poterãt.Statutũ erat homini,semel mori.Sexage
narius hinc exiit:vt sexagesimũ fructũ,pro bñ ac pie acta vita,a Dño percipiat.
Quod mei amãs fuerit:ex eius cõgressione atq; sermõe haud semel agnoui.Re/
ferat ei Dñs grãm pro me.Ego quoq; futurus sum eius nequaq̃ immemor. Epi
stolas Patauini epi vna cũ litteris tuis accæpi.Vbi fuerint transcriptæ: remitten
tur ad te.Volumẽ tertiũ epistolaꝝ meaꝝ,cũ isthuc deo pmittẽte aduenero,mecũ
ferã:vt cũ aliis duobus apud Sãctũ Michaelẽ cõseruet́.Neq;.n.cõtentus forẽ:vt
alio trãferrent́:aut qsq; sibi illa vẽdicaret.Si aliqbus feci rẽ gratã q; Cornelio no
stro vicariatũ detuleri:nõ me pœnitet.Spero.n.ipm ita se in magistratu isto esse
gestuꝝ:vt nõ sim in eo neq; prudentiã,neq; fidẽ,neq; moderationẽ,desyderatu/
rus.Te quoq; nõ dubito,si qñ opus fuerit,præsto illi semp futuꝝ.Vt ĩpleatur:qđ
dicitur.Frater qui adiuuatur a fratre:tanq̃ ciuitas munita. Vale.Ex Fonte bono

Die

Die prima Septembris.MDXI. Christophoro Priori Agnæ.XXV.

m Olesta sane res est:æs retinere alienū.Molesta inquam creditori:q̄ satis sibi fieri cupit:& ægre fert dilationē molesta haud minus debitori: cui præsertim nō est soluēdo:& a quo inuito exigi pecunia possit.Molesta ēt nō parꝶ iudici:q̄ frequētius hisce de causis iterpellat̃ atq̧ obtundit̃.Petit a me.D. Placitus:& crebro,& instāter petit:vt sicut ipse ēt cęluris,te vrgēte cōpullus est paulo ante tibi satisfacere:ita quoq̧ cogaris & tu secū debitū dissoluer̃.Et si totū mō nō potes ēt pte se fore cōtētū repromisit.Hortor itaq̧ te,ad leuādū hoc onere vtrūq̧ vr̃m:vt quā potes portionē,ei tribuas:ne sit posthac molestus nobis:dimitta murq̧ ab eo i pace:Nec obiiciat̃ mihi:ꝙ sim psonaꝝ accæptor:qm̄ mitius tecū agā.Vale.Ex Fōte bono. Die.v.Septēbris.MDXI. Papino Notario.XXVI.

g Ratulot aduētui tuo in agrū Casentinatē.Factus.n.nobis ꝓpior ac vicinior,facilius i uisere nos poteris:q̄ te diligimus:cupimusq̧: vt tibi oia optata cōtingāt.Cæteꝝ nollē:vt tibi amicitia nr̃a futura eēt vel exiguo detrimēto. Cū.n.neminē lateat:amari nos abs te haud vulgariter ob præteritā familiaritatē,quæ tibi fuit nobiscū:cū apud me cancellarii munere fungebaris: expectare iccirco potes,sæpius te a nobis,multoꝝ cōmēdationibus præsertim miseroꝝ & inopū,interpellatū iri.Rogatus itaq̧ hodie:vt pro carcere isthic detento,ob cōflatū ab eo æs alienū,te obsecrarē:restiti nō semel. Victus tandē importunitate deprecātis: & eo magis,ꝙ assereret:traditū mō in custodia,in summa egestate,cū vxore & filiis vitā ducere:nolui deesse petenti:quin tibi afflictū hominē cōmēdarē.Ex aliis certius nosse poteris,ipsius inopiā:Nā ego illū nequāq̄ noui.Prudens es:& mitis ingenio.Cognita re,decernes:q̄tū ad te attinet apud Magnificū vicariū:qd iudicaueris expedire.Beatus(iqt) q itelligit sup egenū & paupē.Vale.Ex Fōte bono.die.viii.Septē.MDXI.Raimūdo Procu.XXVII

n On indiges apud me excusatione,ob diuturnū silentiū.Neq̧.n.me latet:q̄ sis occupatissimus in exequēdis mādatis Pōtificis.Nō fuit ociū,si lētii cā:sed negocioꝝ multitudo.Et quis graue videat̃ suscipiēti onus offitii,diu illud posse sustinere:qa tn̄ vbiq̧ deiunt fideles:gaudeo eā eē de te in Romana curia existimationē vt res maximi momēti demādent̃ tibi.Quis.n.ei credat:quē nequāq̄ fidelē arbitret̃?Et a quo se falli posse dubitet?Itaq̧ admitto excusationē tuā vel tacēte te.Lætatus sum magnope(scit deus,qa nō mētior):cōualuisse Pontificē de infirmitate.Dn̄s cōseruet eū & viuificet eū:vt fortis factus i bello castra euertat exteroꝝ:& schisma iminēs potenter dissoluat.Vnus.n.Dn̄s: vna fides.Qui aūt vnitatē oppugnāt:timeāt iprecationem apostoli.Vtinā(iqt) abscidātur:q vos cōturbāt.Quod despare de pace nōnulla te cōpellāt: ego nihil tale cogito.Subit tm̄ mō animū:qd sit factura diuina maiestas:i cuius manu est & potestas:& Imperiū:vtꝝ scilicet sæuituta sit in nos ꝑ meritis:an indulgentia clæmenter vsura.Cū cōsydero corruptissimū viuendi morem:abuolasseq̧ penitus de terra timorem dei:iustitiā:relīgionem fidem:tenent me angustiæ & terror mihi vndiq̧ incutit̃.Nō me adeo terrent Galloꝝ minæ:nō portenta recentia tum globi ignei,tum lapidum tantæ magnitudinis:quibus pluisse in Gallia cisalpina significasti. Vtinā veniat Dominus ignem mittere in terrā: & velit vt

ardeat: Vt emolliantur tandem saxea diffidentium christianorum corda: & in lapides viuos conuersi, ædificentur in domos spirituales. Si tibi per occupationes licet: nec formidas itineris difficultatem: vt nos adeas, oro & obsecro. Excipieris a nobis haud magna cum re: sed caritate multa. Nec te pœnitebit vidisse & allocutum fuisse conterraneum nostrum: qui egressus de terra sua & de cognatione sua, elongauit fugiens: vt maneret in solitudine. Is ita se in nouitiatu hactenus gessit: vt de eius perseuerantia dubitet nemo. Speramus & alios non multo post ipsum secuturos. Iam enim præmiserunt in Eremum sarcinulas suas. Exultabunt horum aduentu speciosa deserti: & fluent colles isti lac & mel. Sunt enim doctrina & litterarum studiis insignes: tam is qui est in Eremo: q̃ qui venturi sunt. Vale. Ex Fonte bono. Die. xiiii. Septembris. MDXI.

Bernardo Oricellario. XXVIII.

CVm essem Arretii per hos dies: allatæ sunt ad me ex Fonte bono vna cum proemio litteræ tuæ. Ocupatus tunc in negociis ordinis: quæ me eo ire compulerant: sexto postq̃ Arretium adueneram die: reuerti in agrum Casentinatem. Fatigatus ex itinere substiti ad musoleam nostram: vt aliq̃diu ibidẽ in secessu satis commodo requiescerẽ. Misi paulopost in Eremum proemium tuum ad Iustinianum nostrum: vt petitioni tuæ ex parte satisfacerẽ. Solus enim ex pluribus cõciuibus Venetis: quos breui præsto futuros spamus: morat̃ ĩ Eremo & arduum illud atq; asperum cõstantissime institutum seruat. Quid de proemio historiæ quam scripsisti sentiat: ex eiusdem ꝓlixiore epistola quam dedit ad me facile intelliges: licet eo inuito ac repugnante, eius perlegẽdæ tuæ nobilitati potestatem faciam. Quod cum feceris: remittes eam ad me: aut saltem quæstori Camalduli nostri Florentini tradi iubebis. Tu vero pro tua prudẽtia non moleste feres: si ingenue ac libere sententiam suam de tuo proemio significauit mihi. Eremita est: & scrupulosus. Die noctuq; in dei laudibus versatur: & in lege eius sine intermissione meditatur. Nunc latinos nunc græcos euoluit codices: quos secum in Eremum transferendos curauit: & posthabita lectione gentilium, totũ sese ad scripturas diuinas & sacra contulit eloquia. Scit enim scriptum esse. Deus scientiaꝝ Dñs est. Et alibi. Eloquia Domini, eloquia casta: argentum igne examinatum. Vocatus in sortem Dñi: recolit dixisse apostolum. Omnis sermo malus de ore vestro nõ procedat. Et malus existimari haud iniuria potest: q nõ ædificat ad pietatem ad religionem ad fidẽ. Quos antea lectitare philosophorum ac poetarum libros consueuerat: nec aspicere quidem illos modo patitur & reiecta penitus veteri achademia induit nouum hominem: qui secundum deũ creatus est in iustitia & sanctitate veritatis. Excubare decreuit per omnẽ vitam suam ad hostium tabernaculi: ac salutaria hæc & sancta de vtroq; testamento, reiectis inutilioribus ac perniciosioribus studiis tota animi intentione complecti: quoniam quotidie psalterium ex instituto eremitico repetens legit. Beati qui habitant in domo tua domine: in sæcula sæculorũ laudabunt te. Et alio in loco. Beatus vir: quem tu erudieris Domine: & de lege tua docueris eũ. Accipies itaq; grato animo noui eremitæ nostri de scriptis tuis iuditium. Quod vero aggressus es opus, perfice. Licet enim meum non sit de huiusmodi iudicare: adsit modo

historiæ

historiæ tuæ fides:& singula,vti quæq; dicta gestaq; fuerint,describantur: spero lucubrationem hanc tuam,ob nitorem stili & elegantiam,omnibus gratissimã fore. Vale. Ex Musolea. Die.xxvii. Septembris. MDXI.

Vincentio Quirino Doctori. XXVIIII.

r Epletus sum gaudio heri vesperi: Vbi certior factus sum: requisisse te iumenta nostra:vt vna cum sociis in Eremum contenderes. Feci satis cõmunibus votis q̃libẽtissime:iussiq; summo mane iis,qui futuri erant duces itineris:vt abirent cum festinatione:atq; hinc sese proriperent. Opto vt futurus sit vobiscum Dominus:& qui est via,sine qua nemo venit ad patrẽ: ipse dirigat pedes vestros in viam pacis:ducatq; incolumes ad destinatam solitudinem. Det vobis cor omnibus:vt colatis eum:& faciatis eius voluntatem,corde magno & animo volenti:vt ingressi Eremum dicatis singuli. Hæc requies mea in sæculum sæculi:hic habitabo,quoniam elegi eã. Succurrere forte vobis in itinere poterunt cogitationes variæ:& immissiones per angelos malos: quibus resistite fortes in fide. Si enim terrere vos perrexerint propositis vobis Eremi difficultatibus: succurrat vobis puer ille:qui antra deserti teneris sub annis ciuium turmas fugiens petiuit:ne leui saltem macolare vitam famine posset. Recordamini Heliæ & aliorum patrum:qui habitauerunt in montibus & in speluncis & in cauernis terræ. Veniat vobis in mentem Saluatoris nostri:qui non solum semel duci voluit in desertum a Spiritu, vt tentaretur a diabolo: verumetiam sæpissime,sicut euangelistæ testantur,conferebat se cum discipulis in montes. Ciues hactenus fuistis vrbium:eritis posthac honoratiores collium & montium ciues:ciues vtiq; sanctorum & domestici dei:cui sicut legitur beneplacitum est habitare in monte:in monte coagulato,in monte pingui. Spero ego in Domino: q; vbi semel in Eremum ascenderitis:& cœperitis subire iugum Domini:nõ vos illud moleste & grauiter laturos:sed cognituros re ipsa,quoniã suauis ẽ Dñs:& onus eius leue. Superfluo hæc a me vobis suggeri præsertim tibi Vincenti,qui diuina eloquia optime calles:nequaq̃ dubito. Sed quia te magnopere diligo:ex abundãtia cordis loquor. Retulit enim mihi Iustinianus noster:reiecisse te iampridẽ gentilium studia, & libros prurientes auribus:totumq; te dicasse diuinis atq; euãgelicis lectionibus. Meruisti tu,hac in deum pietate ac religione vocari ab eo ad seruiendum sibi. Admisisti consilium eius & doctrinam vtiq; cœlestẽ: quando ipsum audiebas dicentem. Non potestis deo seruire & mãmonæ. Et cũ per apostolum suum clamabat. Nolite diligere mundum: neq; ea quæ in mundo sunt. Cognouisti tu tandẽ:veram esse sapiẽtis sentẽtiã. Vanitas vanitatum:& omnia vanitas. Deniq; experimẽto didicisti:nõ habere nos hic manentẽ ciuitatẽ sed futuram inquirere. Quam vt promereamur:merito nobis oĩa dura & aspera tolleranda sunt. Quãuis nõ sint condignæ passiones huius tẽporis ad futurã gloriã. Cupidus videndi tui,nõ bene mihi consulo: cum prolixior tecum sum. Quo enim longior fuerit epistola:eo diutius te ipsius lectio remorabitur venientem. Vale. Ex Musolea. Die.xxviii. Septembris. MDXI.

n Paulo Orlandino Abbati. XXX

On nostræ litteræ, vt tu putas,sed spiritus qui viuificat: Venetos illos

nostros a vobis in Eremum cõpulit demigrare. Vbi enim vult spirat. Ipse mortificat: & viuificat. Ipse est: qui reliquit sibi septemmilia virorum: qui non curuauerant genua sua coram Baal. Idem ipse coegit patritios istos conterraneos nostros, leuare oculos suos in montes: & ad eos incolendos sese conferre: vt remoti ab vrbanis delitiis deouacent & curuent ei genua per singulas horas. Misimus heri ad illos: quos iam aduenisse Rauenam arbitramur iumenta nostra: vt inde ad nos se recipiant. Excipiemus eos fronte hilari: & magna sane spe profectus ipsorum, ac perseuerantiæ in destinato vitæ arctioris proposito. Mihi vero ex multis: quæ mecum Quirinus cõmunicaturus est, ad modum (vt scribis) placitura: nihil referre gratius nihil expectatius poterit: q̄ ꝙ venerit ductus in desertum a Spiritu, corde magno & animo volenti. Tuum erit ac cæterorum: qui cupiunt, vt benefaciat nobis deus, & meminerit testamẽti sui: orare pro nouorꝝ cõmilitonum istorꝝ aduẽtu: vt contra hostiles nequitias pugnaturi, diuino semp ꝓtegãtur auxilio: neqꝫ vllis impugnationibus cedãt. Vale. Ex Musolea. Die. xxviii. Septembris. MDXI. Abbati Burgi. XXXI.

P Etiit a me Laurentius monachus: qui futurus est harum litterarum baiulus: vt se tibi cõmẽdarem. Is cupit in cœnobium tuum admitti: & cõmorari tecum. Est idoneus satis, ad implendum monachi offitium. Bene legit: bene cantat. Et si quid ei mandaueris: spero ipsum semper paratum ad omnia & propensum inuenies: Si indiges eius opera vt ipsum in cõtubernalem tuum recipias, hortor. Satisfacturum eum spero, præsertim in diuino cultu, haud minus q̄ cæteri, qui sunt apud te. Deniqꝫ si se modeste atqꝫ obedienter gesserit, vt cõfido: sit tibi cõmendatus. Eris tu illi in patrem: & ipse erit tibi in filium. Venerũt his diebus in Eremmum nostri illi conterranei: de quibus, cum hic adesses locuti sumus tecum. Orandus est Dominus: vt qui eos vocare dignatus est ad incolendam solitudinem: eosdẽ in hoc arduo instituto, quod aggressuri sunt, sua pietate confirmet: vt futuræ sint plantæ, quas vtiqꝫ plantauerit pater cœlestis: nulla vnq̄ aduersa tempestate ac procella eradicandæ. Vale. Ex Musolea. Die. vi. Octobris. MDXI. Paulo Iustiniano Eremitæ. XXXII.

M Andaueram heri quæstori nostro: qui hodie rediturus erat in Fontem bonum: vt mitteret ad nos mulas, quibus in Fremovos cõueniremus. Nisi obstiterit pluuia: implebo votum meum. Scire & enim cupio: an grata fuerit nostris, qui dudum aduenere, facies Eremi: An iucundus, pinguis soli crebris fontibus irrigati & hortulorum, olera & mites fructus edentium, cõspectus. Fuerint ne oblectati Appennini cœlo, montium cæterorum (sicut creditur) saluberrimo: iteqꝫ corona abietum, Eremum cingente: & prospectu vicinarum syluarum: quæ in immensum diffusæ, proceras arbores & in eximiam altitudinem editas, alunt. Vtrum eis cordi fuerit templi ipsius situs: ac cellularum, & reliquarum officinarum distinctio. An iis econtrario visa fuerit nostra ista confragosa, & aspera ac montuosa regio, quam vastæ ab omni parte solitudines claudunt locus horroris: assuetis præsertim in celebritate atqꝫ in oculis, ciuium vitam ducere. Spero nihilominus: ꝙ qui desyderio Eremi vrbium tumultus, & inhabitantium frequẽtiam ac cœtus reliquerunt: dixerint potius cum Hieronymo. Castrũ mihi

mihi carcer est:solitudo paradisus. Meminisse illos facile credo, vocis olim ad Arseniũ factæ diuinitus:cum ĩ medio palatio Principis versaret. Fuge(inquit) homines:& saluaberis. Porro non ignorant:angustam esse viam:quæ ducit ad vitam. Non enim vere sequitur Christum:qui aliqua illectus mundana volupta te,ad religionem se cõfert:vt in ea quærat varia animi laxamenta. Tollat(inqt) crucem suam:& sequatur me. Hæc diu cogitasse Vincentium & Sebastianum: nequaq̃ dubito:atq; iccirco spretis omnibus sæculi oblectamentis,honoribus, dignitatibus ad humilitatem eremiticæ vitæ,atq; ad requiem animoꝝ & corpo rum,ductos fuisse in desertum a spiritu. Quem precor:vt ambos tecum in San cta vocatione confirmet. Vale. Ex Musolea. Die. vii. Octobris. MDXI.

Ioanni Cardinali de Medicis Legato. XXXIII.

V Bi primum vulgari cœpit: destinatum te fuisse a Pontifice legatum in Flamíniam:sane,vt debui,pro mea erga te singulari pietate magnope re lætatus sum. Cogitaui enim non tam honoris amplitudinem,quem meritis tuis adeptus fores q̃ oblatam tuæ dignationi occasionem : qua facile declarari animi tui magnitudo prudentia bonitas possit. Nã cum summi sacerdotis per/sonam geras:nõ dubito te pro tua sapientia intelligere,peculiare legationis mu nus esse:eius dignitatem & decus animo ĩtrepido sustinere. Quamobrem cum inter patres tui ordinis semper fueris ab omnibus existimatus summæ integri/tatis religionis & iustitiæ vnicum exemplar:haud dubie mihi persuadeo: te ita in hoc magistratu gesturum:atq; eo consilio & autoritate delatam tibi prouin/tiam administraturum:vt facile sis expectationi omnium satisfacturus. Ita vt cõ fidenter dicas cum Paulo. Quãdiu apostolus Christi sum : ministerium meum honorificabo. Et hoc præsertim tumultuoso christianæ reipublicæ statu:quãdo effusa est cõtentio super principes:& errare fecit eos in inuio & nõ in via. Vtinã futurus sis tu Domine pientissime autor atq; interpres componendæ inter diffi dentes discordiæ atq; conciliãdæ pacis:vt fiat tandem vnum ouile & vnus pa/stor:Et conflatis gladiis in vomeres & lanceis in falces,nõ exerceanturvltra ad prœlium:Sed dormiamus:& nõ sit q exterreat. Hoc autem fore mihi t um tua virtus tum mite ingenium repromittunt. Super quem enim requiescit spiritus Domini:nisi super humilem & mansuetum? Impleat Dominus votum meum: vt quod tacita cogitatione de te mecũ reputo:re ipsa tibi præstare cõtingat. Cæ terum cõmendo tuæ amplitudini cœnobia & loca nostri ordinis:in tuæ legatio nis ditione sita:& vt sis illis in patronũ atq; adiutorem in oportunitatibus oro & obsecro. Vale. Ex Fonte bono. Die. xviiii. Octobris. MDXI.

Bernardino Bibiennensi. XXXIIII.

r Eddidit mihi hodie Laurentius Physicus cõterraneus tuus epistolam: quã,vt experimentum caperem tum stili,tum manus tuæ,scripsisti ad me. Satisfecisti tu mihi plenissime:& re vera magis q̃ pro ætate,q̃ pro expecta/tione mea. Nam & coniunctam modestiæ grauitatem,in adolescente præsertim nõ potui non probare:& caracteres litterarum decori satis,& æquales,ac com/mode exarati,mihi visi sunt. Aegre tuli:q; cum mihi diu vicinus fueris: quando vix duobus milibus passuum a nostro secessu Casentinate distat oppidũ tuum:

tam tarde te noverim. Neq enim procul perquisissem mihi cancellarium con/
ducere: quem prope & in promptu habuissem. Verum data iam alteri fides: qui
bienniũ olim functus est hoc munere apud me: nõ me finit ipresentia cõuenire
tecum. Si superstites aliq̃diu fuerimus: poterimus aliquãdo tibi, immo vtriq no
strum, obtemperare ac morem gerere. Impleat Dominus amborum vota: a quo
est om ne datum optimum. Caeterum quandocunq nos adeũdos decreueris: vi
suri te sumus q̃libentissime. Tu vero feres aequo aío: si modo fraudaris desyderio
tuo. Cucurrit alter, te citius: & praeripuit tibi scribae offitium apud me. In melio
rem partem, quicquid euenit, pro tua prudentia & moderatione accipies. Etiã
absq nostro cõtubernio, te diligam: ita exigentibus meritis tuis ac moribus. In
terea litterarum studiis incumbe, vt facis: & contende bene ac beate viuere. Sic
enim fiet tibi: quod Timotheo scribens apostolus admonet. Nemo adolescentiã
tuam contemnat. Quod nimirũ tũc accidit: cũ vita ipsa eruditioni & doctrinae
conuenire dignoscitur. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxiiii. Octobris. MDXI.

Petro Abbati Cynthorii. XXXV.

g Ratularis pro assumpto apud me vicario, abbate Fauentino: & merito
gratularis. Frater (inquit) qui adiuuatur a fratre, tanq̃ ciuitas munita. Et
nemo bene potest duobus Dñis seruire. Male enĩ possum consulere familiae mo
ribus, & custodiae vitae regularis: si implicari voluero negociis temporalibus:
incumbere suppellectili: scrutari singula: & indignari ad quaeq perdita seu negle
cta substantiolae meae. Feci itaq: quod ille rex aegyptius: & constitui super fami/
liam meam vicarium & oeconomum fidelem atq prudentem: vt det illi cibum
in tempore. Partito inter nos administrationis onere: vterq suum, minus graue
sentiet. Quando etiam placuerit Domino: vltra aliquid amplius forte facturus
sum: Si modo non defuerit modus: quo sine meo ipsius periculo, & mihi & or/
dini prouideri decenter possit. Quirinus, cuius aduentui in Eremum cõgaudes
adhuc febricula continua tentus lectulo iacet. Curam illius nulla in re negligi/
mus. Coelum fortasse immitius curationi eius aduersatur. Quamuis longe esse
consueuerint febres autumnales. Dominus cõseruet eum: & in pristinã restituat
valitudinem. Est sane vir: quem maximi facimus: vtpote moribus & doctrina
insignem. Praebet tibi (vt video) plus negocii q̃ putaueris aduersarius tuus. Et
miror: q cum habeas iudicem (vti fama est) integerrimum: res adeo in lõgum
producatur. Cõmendaui ei causam hanc vestram, haud multo ante: praecatus, vt
sententiam ferret in fauorem eius: qui potioribus meritis fulciret: & p quo ius
staret. Superfluum arbitror, iterum (vt postulasti) aures dignationis eius obtun
dere. Insta tu oportune importune apud eũ: vt dirimat litem: nec te suspensum
teneat. Melius est enim, vt dicitur semel ruere: q̃ semper pendere. Vale. Ex Fõte
bono. Die. xxx. Octobris. MDXI. Theophilo Abbati Balnei. XXXVI.

Vdiuimus ab iis: qui Balneo profecti hac transierunt: venerabilem fra
a trem & consacerdotem tuum naturae concessisse. Fuit mihi nuncius sa/
ne molestissimus: idq potissimum tui gratia: quem arbitror male sibi
potuisse a luctu, & lachrymis temperare, ob tam inopinatum germani carissimi
desyderium. Neq enim stipites aut saxa sumus: vt non moueamur carorum de
cessu.

cessu. Fleuit, vt reliquos prætercam, Dominus Lazarum. Quod videntes q ade rant: ecce (inquit) quomodo amabat eum. Spero ego nihilominus: qui noui cō stantiam & virtutem animi tui: non excessurum te gemituum & plorationis fi/ nes: qui tibi a sacro præfixi sunt eloquio. Fac, ait, luctum vno die vel duobus. Hoc te admissurum sapientis consilium, mihi persuadet prudentia tua: teq; non adeo ob mœrorem deiiciendum animo: vt imperare dolori nec scias nec possis. Obiit frater: quem sciebas natum fuisse mortalem. Siquidem statutum est hominibus, semel mori. Nec est q querarís: nimium festinam & celerem tibi vi sam fuisse migrationem eius: quando vnicuiq; a deo immortali mortis termini constituti sunt: qui præteriri non possunt. Incerta & mille quotidie casibus obno xia est vita nostra. Anni (inquit) nostri sicut aranea meditabuntur. Quid enim fragilius ac velocius deficiens: q̄ annorum nostrorum curricula: quæ merito ara nearum filis comparantur? Quamobrem si te ipsum collegeris: ac virum præ/ bueris: ages gratias deo: q talem tibi fratrem dederit: qui religiosam & bene institutā vitam duxerit. De quo sperare licet: q sicut píe vixit, ita & pie mortuus sit. Siquidem mortis qualitas, ex vitæ ratione pendere existimanda est: & ex præ teritis vitæ actionibus ponderari debet. Nec ægrius feras: q adhuc potuerit ali/ quandiu superstes esse. Nam præterq̄ q nullus hac promissione nascitur: diu in hoc sæculo quis iudicabit censendum: in quo est aliquid extremum? Si non de/ cessisset mō: erat paulopost naturæ satisfacturus. Deniq; nō recte lamētaris: q in portū delatus, citius enauigauerit: nec sit amplius vllius tēpestatis pcellæq; pìcu lis expositus. Functus est sacerdotio: & optulit incensum dignum in odorem sua uitatis Domino. Pro functo sancte ac pie munere: fraudandum ipsum neqq̄ putes corona iustitiæ: quē reddet illi Dominus iustus iudex. Erige itaq; animū: & absterge si tamen adhuc deflere (quod minime arbitror) nō destitisti: absterge inquā, lachrymas ab oculis tuis: & gratulare potius germani tui gloriæ atq; im mortalitati: ad quam de hoc sæculo neq̄ translatus est. Præcessit te in æternam requiem: vbi germana caritate assistat pro te ante Dominum: & p tua incolumi tate deprecetur. Tu quoq; vicissim fratris ne immemor sis: & pia illum semper recordatione sinu mentis confoueas. Ora pro eius obitu assidue: & iube offerri ad altare immaculatam hostiam pro animæ ipsius requie: vt si quæ ei maculæ de terrenis contagiis adhæserunt: Domini clæmentia penitus deleantur. Vale. Ex Fonte bono. Die. iii. Nouembris. MDXI.

Alexandro Capellano Luci. XXXVII.

C Ommendaui abbatissæ neptem abbatis Vergareti: puellam vtiq; pu/ dentissimam, atq; integerrimam, & singulari honestate præditam: & apud me multorum relatione ac testimonio admodum cōmendatam. Adeo enī eam continenter vixisse affirmant: vt pudore & verecundia, ingentia sibi pepere rit ornamēta: nec inuentus sit aliqn̄: qui de illa sinistrum aliquid aut impudicum fuerit suspicatus. Opto itaq;: vt in monasterium istud adolescentula pro voto ad mittatᵣ: & pulsanti benigne aperiatur. Ita n. se inter moniales illas habituā cōsi/ do: vt oībus gratissima sit futura eius cōuersatio. Nec vereor: quin paulopost tu quoq; accessurus sit testis vitæ ipsius cotinentissimæ: cognituru sq; facile: esse eā

merito annumerādā inter prudentes virgines: quæ acceptis lampadibus sum
pserunt oleum secum: vt sponso occurrerent. Denicp sit tibi cōmendata. Vale. Ex
Fonte bono. Die. v. Nouēbris. MDXI. Ambrosio Priori Angeloꝝ. XXXVIII.

Vdio Pisanum concilium (si tamen concilium dici debeat: quod inui/
a to ac repugnante Pontifice indictum est) Kalendis nouembribus in/
cohatum fuisse: ac præter quatuor Cardinales, multos etiam prælatos
transalpinos, & doctores complures eminentissimos, eo cōuenisse. Cupio iccir/
co abs te fieri certior: an ita se res habeat. Neqꝫ enim parui momenti existiman/
da foret. Quid enim aliud sonaret duplex curia: nisi vt diuideretur Christus: ac
si acclamarent ptes: Ego quidem sum Pauli: ego autem Appollo. Dñs qui odit
ecclesiam malignantium, consulat ecclesiæ suæ sanctæ: neqꝫ permittat scindi tu/
nicam suam incōsutilem, & desuper contextā per totum. Si inualuerit schisma:
vt erigenda sint duo altaria: vhæ mundo a scandalis. Significabis itaqꝫ certi ali
quid: si quid comptum habueris. De interdicto quoqꝫ scribes, quid sentias: vtrū
elapso termino suspensionis, cōtinuandum putas: an priusq̄ elabatur terminus,
redituros istos in gratiā cum pōtifice arbitreris. Neqꝫ enim præterire te ista po
terunt: qui in media vrbe habitas: & habere te frequēter cum ciuibus primariis
colloquia nō dubito. Sunt nāqꝫ ista eiusmodi: quæ nos quoqꝫ in solitudine cōmo
rantes, ignorare minime oporteat. Siquidē vniuersos tangunt: tam eos q prope
sunt: q̄ eos, qui procul. Vale. Ex Fonte bono. Die. vi. Nouembris. MDXI.

Nicolao Valorio. XXXVIIII.

V Ide quanta sit mea erga te fiducia: q̄tum de tua humanitate præsumam.
Quotidie meo nomine requireris: vt in negociis, quibus præmor, me
cum sis: & mecum labores. Et ego nihilominus, aliis super alias interpellationi
bus, esse tibi molestus pgo. Hoꝝnimiꝝ incōmodorū tuoꝝ (pace tua dixerim)
ipse tibi autor es. Tanta enim caritate sedulitate studio, res amicorū & nostras
precipue tractandas curandas atqꝫ absoluendas, pro tuo liberali ingenio susci/
pis: vt parum interdum habeatur a postulātibus modestiæ ratio: quin te in dies
onerent magis. Cogitare te intelligunt: nō esse te tibi soli natum: verum pro ac
ceptis a Domino talentis negociari solicite: vt cum vsuris & fœnore illa ad mē
sam numularii cœlestis multiplicata restituas. Dabis itaqꝫ veniam: si modo quo
qꝫ aliquid tuæ magnitudini noui oneris imponendum constituerim. Quid cu/
piam: paucis accipe. Allatum est ad me per hos dies volumen: quod inscribitur
Quincuplex psalterium: Gallicum videlicet: Romanum: Hebraicum: vetus: &
conciliatum: cum expositione atqꝫ emendatione cuiusdam Iacobi Fabri Stapu
leñ: viri meo iuditio litteratissimi: & in diuino eloquio eruditissimi. Et quoniā
impressum fuit hoc opus in Gallia, in cœnobio Sācti Germani, iuxta muros Pa
risienses: idqꝫ biennio ante: atqꝫ, vt audio, in Italia huiusmodi exemplaria ægre
alicubi reperiuntur: non succurrit mihi alius quispiam: per quem facilius spera/
uerim posse me fieri compotem voti mei: q̄ per te Valori humanissime. Siue enī
quia fuisti alias orator apud Regem: siue ob inge istius ciuitatis cum gallis co/
mertium: facile mihi persuasi, non defuturꝫ tuæ nobilitati modum: vt inde affe
ratur Florētiam meqꝫ nomine memoratum opus. Et quicquid erogatum fuerit,

tum

tum in eius emptionem tum in delationem ad te:libentissime satisfaciam. Nec mireris:q tantifaciam librum istum. Nunq̃ enim legisse me memini cõmentaria in psalterium:quæ mihi magis cordi fuerint. Multũ sane Fabro huic tribuo: quem accepi adhuc viuere:& multa alia volumina edidisse: esseq non minus sanctimonia,q̃ eruditione insignem. Non te obtundam pluribus. Curatuq enim te spero negocium haud minore diligẽtia:q̃ si tuum foret. Vale. Ex Fonte bono Die.xvii. Nouembris. MDXI.

Benincasæ Priori Pratalis. XL.

On fuisse te veritum,admonere Principem:vt a pressura cleri & impositionibus abstineat:probo magnopere. Nam si etiam nõ multum profecisse tua exhortatione,tibi acciderit:satis tibi fuerit,explicuisse partes tuas:neq dissimulasse cum amico minus tuta apud deum,ipsius cõsilia. Nolite, ait tangere christos meos. Quoniã,vt alibi dicitur,qui eos tetigerit: tanget pupillam oculi mei. Habent Florẽtini:vnde euidentissima petãt exempla:quibus etiam plurimum terreantur:si persistentes in sententia falcem obstinatius miserint in messem alienã. Nõ sunt facienda mala:vt veniant bona. Alioquin caueat sibi,qui secus fecerit:ne super eum rideatur a dicentibus. Ecce homo:qui nõ posuit deum adiutorem suum:sed sperauit in multitudine diuitiarum,nõ dico suarum:sed(quod longe periculosius est)Dominicæ hereditatis. Spem auxilii sui, & salutis suæ fidutiam,in deo collocet:non inabundantia transitoriarum opum rerumq labentium:qui vult fieri compos iusti voti sui. Itaq ostendisti amico tuo fidem:aperiens ei piculum,in quo versatur:si vexare perrexerit,inuito pontifice,sortem Domini. Signa ei & portenta:quæ pauloante Florẽtiæ,& in ipsius præsertim palatio,visa sunt:ingenue satis cõmemorasti:quæ,siquis pacata mente consyderet:haud temere territus cõtremiscat. Quid enim nocturna illa fulmina,præter temporis huius rationem,totum fere palatium puagata:quid tria illa lilia,super hostium palatii sita,vnius ictu fulminis simul exusta & concremata significent ac portendant:non est meum explicare. Vnusquisq in suo sensu abundet. Ego,vt prodigia ista bonum innuant,& non malum:vehementer cupio. Verum de his tecum modo:satis superq. De interdicto nondũ factus sum certior: an Florentiæ obseruetur. In Arretina diocesi,vbiq apertis ianuis audio celebrari. Ego tamen scrupulosior,nõdum id facere ausus sum. Et licet trepidare me existimem timore,vbi non sit timor:quia tñ dies mali sunt: præstolabor tam diu, donec compertam habeam rei veritatem. Tuum præterea viuendi apud Fontem bonum, desyderium: & erudiendi iuniores nostros: non improbo. Vbi fuerint professi: cogitabimus mature quid agendũ fuerit: & pro tempore capiemus consilium. Dominus autem quod bonum iudicauerit in oculis suis: faciat. Vale. Ex Fonte bono. Die. xviiii. Nouembris. MDXI.

Thomæ Strozio, Priori Sanctæ Mariæ ad Saxum. XLI.

Atisfecisti tu mihi hodie plenissime binis litteris tuis,ad leuãdum scrupulum iterdicti. Trepidabamus timore,vbi nõ erat timor. Benedictus Deus:quo autore factum est,ne diutius versaremur in tenebris:& præ ignorantia caligarent oculi nostri. Agimus tuæ pietati gratias:pro sua erga nos beniuolentia & fide. Monuisti me de singulis:quæ ad rem pertinerẽt:& quæ a pruribus

fide dignis, de eodem negocio accæperas, abunde & perspicue mihi significasti. Atq; (vt scias) omnem mihi ex animo hæsitationem, lectis litteris tuis, sublatã fuisse: iussi continuo, ne a campanarum pulsatione abstinerent: atq; vt apertis ia nuis diuina offitia cantu cõsueto persoluerent: & bene psallerent domino in vo/ciferatione, monachi & fratres nostri. Reuera indecens & minus rationi consen taneum videbat᷑: vt fontes & innoxii pari pœna multarentur. Satis etiam absq; obseruatione interdicti elanguerat feruor: atq; vt fœnum, arefacta fuerat deuo/tio: quando frequentatione diuini cultus, alacrius atq; vigilantius excitari pote rat atq; accendi. Quid putas futurum fuisse: si intermissis diutius ecclesiasticis cerimoniis, nullo expergefacti campanarum sonitu, nulla psalmodiæ prouocati dulcedine, multi desidiæ indormissent? Merito itaq; repetam. Benedictus Deus: qui non permisit nos tentari supra id, quod possumus: sed fecit cum tentatione prouentum: vt possimus substinere. Vale. Ex Fonte bono. Die. xx. Nouẽ. MDXI.

Vincentio Quirino, Veneto. XLII.

e Xistimare me facile potes oblitum tui & socioꝝ, qui sunt apud te: quã do hactenus ex quo ad vineam istam mutandi cœli gratia te cõtulisti neq; litteris neq; corporali accessu te visitaui. Non sic tamen se res habet. Solicĩ tus semper fui pro te: vbi primum iacere cœpisti ex febre: obsecrans dominum vt te nobis incolumen restitueret. Et gratias ago deo: ꝙ sicut mihi retulit cãcel/larius noster, qui te meo nomine adiit nudiusquartus, haud parum cõtulerit tuæ valitudini mutatio ista aeris salubrioris. Opto itaq; vt eius benefitio sedulo vta ris, ad morbum penitus vincendum. Quod celerius meo iuditio cõsequi pote/ris: si omnem ex animo tristitiam eieceris: ac superciliorum nubem ad hilarita/tem iucunditatemq; conuerteris. Gaudete (inquit) in Dño semp᷑: iterũ dico gau dete. Atq; alibi. Hilarem datorem diligit Deus. Forti animo superãda sunt oĩa: quibus præmimur, dum peregrinamur a Dño. Siquidem morbus animi, mor/bus corporis est. Spero autem hanc tuam ex Fonte bono ad vineam profectio/nem, nõ minus animo ꝙ̃ corpori mirifice collaturam. Quemadmodum enim cœli clæmentia ad recuperandas vires & corroboranda genua debilia tibi pro fuerit: ita quoq; vineæ prospectus & siquando eam sereno cœlo lustrandam cẽ sueris, conferre spiritui longe vtilius poterit. Subituram enim animum tuũ cre brius cogitationem puto: inuitari nos a domino ac patrefamilias illo cœlesti ad laborandum in vinea sua: & siquos inuenerit ociosos ac desides, ab eodem du/rius increpari, & probris ac conuitiis affici. Quod tum suo iure audenter facit: tum vero iccirco liberius in nos inuehitur: ꝙ magnam nobis pro opere merce dem repromittit. Adhæc vnumquenq; nostrum suæ vineæ oportere esse culto/rem: vt vere vitis palmites esse mereamur: vt in ea manentes, fructũ plurimũ afferamus. Curandum esse propterea, ac dies noctesq; solicite vigilandum: ne vĩ nearum nostrarum maceriæ destruantur: & vindemient eas, omnes, qui preter/grediuntur viam, ac feræ immanes depascantut illas atq; populentur. Hæc & alia huiusmodi de scripturis diuinis ex contemplatione istius vineæ ad memo riam reuocantem, audire te mihi videor psallentem ex corde, ac dicentem Do/mino, pro custodia vineæ tuæ. Deus virtutum conuertere: respice de cœlo &

vide:

vide:& visita vineam istam:& perfice eam quam plantauit dextera tua. Diutur/nior absentia nostra & paterna fiducia, vt essem modo tecum longior effecere. Tu vero qm̃ ad me visitandum venire promisisti, caue:ne prius venias q̃ peni/tus fueris ex omni parte confirmatus:nequando (quod absit) immatura visitandi mei voluntas obsit valitudini. Paulum nostrum & Sebastianum saluta ex me. Dominicũ quoq; salutis tuæ studiosum hortare meo nomine: vt sedulum ac fi/dele erga te ministerium nequaq̃ intermittat. Vale. Ex Vinea Musoleæ. Die. vlti/ma. Nouembris. MDXI.

Vincentio Quirino Veneto. XLIII.

q Vem mihi cõmendasti scias non solum in Eremo & vtroq; nostro Camaldulo verumetiam in pluribus aliis ordinis nostri cœnobiis fuisse probatũ:& ab omnibus pro ingenio suo malo prauoq; idẽtidem reprobatum. Non sum nisi fallor immitis: vt non omnibus compatiar: Sed cauendum est pastori:ne vnius ouis morbidæ gratia totum gregem cõtaminet. Huiusmodi pe/stilentes fratres procul arcendi sunt:& tanq̃ membra putrida a corpore præci/dẽda. Non tame iccirco improbamus clæmentem naturam tuã & ad misericordiam facilem. Estote (inquit) misericordes: sicut & pater vester cœlestis miseri/cors est. Ego vero in religione non pauca expertus sic existimo: summã esse pietatem in reiiciẽdis improbis, atq; contemptoribus vitæ regularis, & subdi recusantibus, videri esse crudelẽ. Itaq; abeat in pace. Quod vero me alloqui cupias: vicissim & ego eodem desyderio tecum certo. Haud magno sane locorum interuallo diuidimur: si distantiam itineris consyderemus. Sin vero imbecillitatem corporis tui haud penitus ex mala valitudine confirmati perpẽdimus, & rigorem sæuientis hyemis ac ventorum vim: non paruum iter existimari debet quod non sine recidiuæ (quod absit) periculo aggressurus fores. Quare hortor nobilitatem tuam: vt se domi tantisper saltem contineat: donec serenior & pa/catior illuxerit dies. Si quidem opto te diutissime bene valere. Ex Musolea. Die xviiii. Decembris. MDXI.

Guardiano Sancti Laurentii de Bibbiena. XLIIII.

r Erulit mihi, scedulæ huius lator: nup se abs te, & benigne fuisse auditũ: & hospitio exceptum, cõmodissime in isto cœnobio pernoctasse. De/bere se plurimum fatetur tuæ pietati. Ducturus modo secum sontem: cuius animã perdere sathanas conatus est: noluit sine mea iterata cõmendatio/ne te conuenire. Pauperes quidem sunt: & aliena potius misericordia indigẽtes: q̃ vt conferre multum in gazophilatium queant. Supplebit inopiæ defectum bona ex parte pœnitentia criminis: & quibus non suppetunt ad oblationem diui/tiæ: satisfacient, vt spero ad contritionem lachrymæ. Cor enim contritum & humiliatum deus non despiciet. Neq; vero exigua est satisfactionis pars, delicti ad missi ac ppetrati sceleris verecũdia. Sed hæc superfluo tuæ Paternitati suggerũ/tur: quæ & prudens: & mitis est. Erunt tibi ambo cõmẽdati: vt castigati, & nõ mortificati, abs te in pace dimittantur. Vale. Ex Musolea. Die. xxii. Decembris. MDXI.

Ioanni de Laterina Notario. XLV.

c Onuenit heri me gener tuus Puppiensis: redditditq; mihi tuo nomine vna cũ humanissimis litteris libros duos: olĩ apud Fontẽ bonũ manu

tua exaratos atq; conscriptos. Grata mihi fuerunt omnia: vtpote ab homine tum mei tum sacræ nostræ Eremi amantissimo profecta. Nec possum nō commendare pium ac religiosum consilium tuum: q vocatis a Domino ad sempiternā vitam duobus filiis tuis constituere volueris hæredem ac participem facere laborum tuorum Deū optimum maximum. Quem precabor: & vt idem mecum faciant Eremitas nostros admonebo: vt pro temporali oblatione immortalem atq; indeficientem hæredites gloriā. Sicut pollicetur apostolus. Hæredes quidem Dei: cohæredes autem Christi. Erunt nihilominus apud me atq; eremitas libri quos misisti monumentum perpetuū & singulare pignus amoris erga nos tui: pro quo haud sane ignobili munere agimus gratias tuæ pietati. Si parum tibi officiosus visus fuero ob tardiusculam gratiarum actionem: hanc in mandatarium tuum culpam reiicies: qui post duorum mensium interuallum iussa tua impleuit. Vale. Ex Musolea. Die. xxvii. Decembris. MDXI.

Paulo Iustiniano Eremitæ Nouitio. XLVI.

PRidie natalis Dñi rediit ad me abbas Balnei cū Venetis nostris: quos pauloante ierat visitatum ad Vineam Eremitarum. Alliciente tunc sereno & pacato cœlo decreuerāt pariter Florentiam petere. Subiecit calcaria spōte currentibus. D. Bernardus monachus Angelorum: quem hic apud me offenderunt. Quāuis autem interdicti gratia minus probarem illorum consilium: nō contendi tamen reuocare eos ab instituto itinere: inclināte imprimis ad id Vincentio: qui celebritate vrbis illectus, semel eam videre cupiebat. Cogitaui præterea profuturam illi hanc profectionem: q visis ibidem haud contemnendis cœnobiis nostris pluris esset facturus Camaldulensem ordinem: & conspecta semel Florentia trāquilliore animo foret Eremum ingressurus. Deniq; nudiustertius hinc abierunt. Visus est mihi Quirinus ipse iucundior solito atq; hilarior: & in iis, quæ ad diuinum attinent cultum admodum propensus: delectariq; in Domino. Ex eius affabili cōgressu deprehendi silentium eius præteritum ac circuncisum parcūq; sermonem nō fuisse ingenii sed morbi. Cæterum vt scias me cum nihil secretius cōmunicauit: quid sibi esset animi. Cum abbate tamen familiarissime conuersatus: adeo vt præter natalis Dominici diem quē omnes pariter in sacello nostro cōcelebrauimus, horas canonicas simul dixerint: secreta cordis sui magna fiducia illi aperuit. Deniq; in articulo profectionis ea mihi abbas retulit de bona & stabili Quirini mente: vt omnem prope deleuerim ex animo suspitionem, metumq; sustulerim: quin sit in Eremo tecum victurus. Cur etiam tecum conferendum apertius non duxerit votum suum: vbi causam noueris spero non improbabis. Prudens est, ac timens Deum. Et nouit scriptum esse. Totū spiritum suum profert stultus: sapiens autem differt ac reseruat imposterum. Haud itaq; temere aut in contemptum tui quem maximi facit, id ab eo tecum dissimulatū putes. Hortor te iccirco: vt omnē ex animo scrupulū si qs te interea stimulat & pūgit funditus euellas: & timorē si quē habes de reditu ipsius in Eremū deponas. Eo. n. Florētiā ꝓfectus est animo: vt paucis post diebus ad optatā diu se recipiat solitudinē: quā præferri ab ipso audio cæterarū omniū cōgregatio

num

num atq ordinum institutis. Vale. Ex Musolea. Die. xxviii. Decembris. MDXI.

Vincentio Quirino Veneto. XLVII.

P Laciturum tibi Florentiam nunq̃ dubitaui. Est enim eiusmodi si ædes sacras si pfanas si xenodochia & alias structuras miro artificio ex ædificatas consyderes: quæ ob sui venustatem atq elegantiam merito placere omnibus debeat. Quæ sint ciuium istorum ingenia qui mores & studia: ex illorum congressu facile potuisti animaduertere. Quamobrem si a ciuitatis antistite & aliis tum religiosis tum primariis ciuibus officiose habitus es, atq humaniter acceptus: nō est q mei gratia id factum putes: sed tuo merito. Nō enim es tu is: qui latere diu apud Florentinos potueris: cum suapte natura procul odorentur hominum præstantiam: & sapientibus atq eruditis mirifice deferant. Porro si Camaldulenses nostri benigne te admiserunt, hospitalitatem sectantes quam omnibus debēt: impleuerunt pariter & munus suum & votum nostrum. Verū vti ex parte arbitror: fecisti tu (qua es moderatione & modestia) magna de parvis. Vnum satis credo: non defuisse bonam erga te voluntatem. Non est improbanda ea (quam scribis) de causa diuturnior tua isthic commoratio: vt bene cōfirmatus ex infirmitate ad nos redeas. Spero autem te non solum corporis confirmationem expetere: verumetiam frequenter Dauidicum vsurpare sermonē. Redde (inquit) mihi lætitiam salutaris tui: & spiritu principali confirma me. Et rursum. Confirma hoc Deus: quod operatus es in nobis. Remittentur ad te iumenta statuto tempore: sicut petisti. Sunt enim complures: qui singulari desyderio præstolantur reditum tuum: quorum memoria nunq̃ excidis: qui te ingenti prosequuntur pietate. De imposita clero pecunia idem semper opinatus sum: q Iulio superstite non foret exigenda. Durum est enim contra stimulum calcitrare. Solicitus fuit hic maximus sacerdos pro conseruanda immunitate ecclesiæ. Quo fit: vt non diffidam, futurum illum in Flaminia compotem voti sui. Non enim in arcu neq in hasta saluat Dominus. Indulgent Galli humani ingenii vitio spei suæ: & confidunt in virtute sua. Christi Vicarius qui præliatur prœlia Domini, confidentius ad bella procedit: sperans fore: vt apprehendat arma & scutum: & exurgat in adiutorium sibi. Quo tamen inclinatura sit res: paulo post audietur. Dominus quod bonum est in oculis suis faciat. Vale. Ex Musolea Die. xvi. Ianuarii. MDXII.

Iordano Sabino. XLVIII.

S I inuenisti locum qui tibi admodum placeat: vtpote ad implenda vota tua bene accommodatum: agendæ sunt non mihi qui te isthuc misi, sed Deo immortali gratiæ: quo inspirante factum est: vt ad cœnobium quod tibi esset futurum gratum mitterere. Omne enim datum optimum & omne donum perfectum desursum est: descendens a patre luminum. Aduētus meus Florentiam quem tantopere expetis non erit ante initium quadragesimæ: quo expeditiore itinere minusq niuibus obsito ac cœlo etiam mitiore equitare mihi contingat. Habēda est enim mihi ætatis iam prouectæ ratio. Tuum erit interea periculum facere instituti monastici quod arrepturus es: & consulere vires corporis: vtrum futuras illas pares existimes ad perferendum religionis onus.

Est quidem iugum Domini suaue & onus eius leue. Contra vero ei qui spiritua/li militiæ addictus est, non est colluctatio aduersus carnem & sanguinem: sed ad uersus principes & potestates aduersus mundi rectores tenebrarum harũ. Quã obrem ne tibi persuadeas illectus iugi Dominici suauitate fore facilem atq; pa/catũ religionis institutum: nisi strenuus futurus sis pugil: & bene loricatus atq; armatus diuino adiutorio hostes superaueris. Militia est (inquit) vita hominis super terram. Non coronabitur: nisi qui legitime certauerit. Non hæc ideo ad te scribo: vt te terream: sed potius vt minus te feriant iacula longe ante præuisa. Va le: Ex Musolea. Die. xvii. Ianuarii. MDXII.

Antonio Putio Subdecano Floren. LIX.

r Ediit Vincentius noster cum socio ad nos: rediit autem iucundus & læ tus: multis efferens laudibus vrbem istam & suburbana eius. Retulit autem imprimis: q̃ officiose ac benigne tum religiosorum tum ciuium assiduus secum fuerit congressus. Nam vt de colendissimo archipræsule taceam: cuius er ga se humanitatem magnopere admiratus est: tantum se suæ pietati debere fate tur: vt non possit magis. Gratissima (inquit) fuit mihi Putii sacerdotis optimi conuersatio: suauissimum viri eruditi ac diserti colloquium: admiranda & vere caholica concionatoris doctrina. Non dico ad gratiam comparandam: sed lo/quor pro veritate: Adolescentiam tuam tanq̃ alterius Timothei non modo non contemnit: sed etiam maximi facit. Insuper & me salutauit tuo nomi/ne: & q̃ prompto fores animo in me ac sacram nostram Eremum, siqua in re tua opera indigeremus, pleno retulit ore. Pro qua re magnas tibi agimus gra/tias. Et quoniam incidimus in tempora periculosa: & ego libenter, ita suaden/te ætate quieti indulgeo: si quid noui acciderit quod solitariæ vitæ nostræ ad/uersaturum sit: non alio q̃ te vtar intercessore. Scio enim q̃tum possit autorita/te & gratia patruus tuus, tibi affectione pater apud Pontificem. Apertius si opus fuerit rem tibi significabit Quirimus noster. Denique si me meosq; a labore ven/dicaueris: nos tibi q̃ cumulatissime obnoxios feceris. Vale. Ex Musolea. Die vlti ma Ianuarii. MDXII.

Ambrosio Priori Angelorum. L.

r Euersi sunt heri conterranei nostri Florentia: cuius conspectus & reli/giosorum ac ciuium benigna consuetudo plurimum eis cordi fuerunt. Hodie pransi mecum ad Eremum se cõtulerunt. Visi sunt mihi bono animo vi tam illam solitariam expetere: adeo vt cogar de illorum perseuerantia & profe ctu in religione optime sperare. Sit illis a dextris Dñs ne commoueantur: & sta tuat supra petram pedes eorum: vt sint futuri aliquando columnæ ad substen/tandam Eremum, atq; ordinem totum fulciendum. Vocati a deo in solitudinẽ haud ita multo post indicabunt nobis: vtrũ sicut fore cõfidimus fuerint vasa ele/ctiõis. Quod vero alteris lr̃is tuis me hortaris immo adiuras: vt velim eos con solari ac potius oẽs vos: scito ꝓponi mihi a vobis haud parui rẽ momẽti: & quæ mea solius potissimũ intersit. Nã & excutere mihi facile onus iãpridẽ humeris meis impositũ non licet: & si liceret excussionis modũ non satis tutũ inuenio: nisi gratiæ magis q̃ conscientiæ voluero inseruire. Lego ego & relego quotidie

perscrutans

perscrutans diligenter si forte alicubi se mihi aperuerit via:per quam vobis ob temperans securus ingrediar:& nihil nisi confragosum & asperum nisi sentibus ac spinis obsitum & quod pungat cor,mihi occurrit.Totiens vobiscũ cõtuli ne gocium:tot citaui pro me testes magnos viros coram vobis : tot leges & iura ecclesiastica sentẽtiæ & opinioni vestræ aduersantia vobis proposita sunt : & ad huc persuaderi de rei veritate non potuistis.Mihi tantummodo consuetudinem multorum obiicitis:& præ crescendi cupiditate ad imitandos huius sæculi mo/ res me exhortamini:quos nostis eo vsq; abiisse p deuia:vt pudeat referre.Meũ est aliis contemnentibus salutis meæ habere rationem:& tunc tandẽ vobis ob/ sequi velle:cum omnis fuerit scrupulus de medio sublatus. Interea oretur Dñs vt quod bonum est in oculis suis fiat:neq; me vel diem amplius vel horã præ/ esse huic ordini sinat:præter eius voluntatem.Verum de hoc hactenus. Ansel/ mum monachum ire in Eremum permisi.Si nõ defuerit ei cella: admittetur ab Eremitis:qui modo multiplicati videntur super numerũ.Sunt enim cũ his qui hodie aduenerunt vltra viginti.Quod vero & tu si fueris inde compulsus exire, in Eremo cellam ad habitandum cupias:nõ de futuros puto qui tibi suã cedant, futuri ipsi angulo contenti.In Fonte bono cubiculo nõ fraudaberis:si in superio re domo repulsã patiere.Miror istos adhuc minime flecti:nec statuisse a manife sto errore cõuerti.Adaperiat Dñs corda eorum in lege sua & in præceptis suis. Vale.Ex Musolea.Die vltima Ianuarii.MDXII.

Vincentio Quirino Veneto.LI.

Vas ad me nudiusquartus dedisti,hodie mihi redditæ sunt litteræ tuæ. q Eis paucis responsum dabo.Primũ quidem nihil mihi significare gra tius potuisti nihil optatius aut antiquius:q̃ q; existens in Eremo paca/ tus & contentus viuas.Est enim hoc mihi argumentũ potissimum:non solum te ad eam vocatum fuisse:verumetiam electum diuino munere vt illam incole/ res.Beatus enim vir cuius est auxilium abs te:ascẽsiones in corde suo disposuit in valle lachrymarum in loco quem posuit.Hæc illæ.Tu quoq; in loco isto pro bationis positus,quietus nõ esses:nisi tibi præsidio esset Dñs:& semitas quibus ad ipsum contemplandum fruendumq; conscenderes,in tuis precordiis consti tuisset.Sic faciat post hac misericors & miserator Dñs:in quo cõfidens transgre dieris murũ:omnesq; superabis difficultates:neq; cuiq̃ labori cedes. Quas ve/ ro scripsisti ad Puteum nostrum nõ vidi. Credo fuisse illas traditas monacho in Fonte bono: qui inde erat profecturus:vt eas cum nostris simul deferret Floren tiam.Cupio ne sit futura ea in re necessaria eius opera:reuersis preuaricatoribus ad cor.Si tamen secus acciderit:nullo commodiore vti potuimus intercessore. Quod vero ipse & alii complures istam expetant solitudinẽ:& iccirco nos hor taris:vt primo quoq; tẽpore ad construenda in Eremo noua habitacula animũ disponam:erit mihi semper iucundissimus eorum aduẽtus:quos solo Iesu Chri sti amore affirmas sæculum relicturos:& in Eremum secessuros.Licet autẽ pa℞ suppetat nobis viriũ ad erigẽda isthic de nouo ædificia:nõ diffidimus tñ de mi sericordia Dei:qn̄ si quos ad icolẽdã Eremũ miserit tecta illis decẽtia & panẽ ad mãducãdũ pstiturus sit,Veniãt mõ vocati ab eo:neq; de crastino cogitẽt.Si non

potuerint amplioribus aut ornatioribus cellis admitti:erunt angustioribus atque humilioribus contenti: emulatores eius effecti, quem fuerint ardore fidei secuti. De quo legimus. Vulpes foueas habent &, volucres cœli nidos: filius autem hominis non habet: vbi caput suum reclinet. Cæterum mecum semper fiducialiter pro arbitrio loqui poteris:immo siquid aliquando mecum dissimulaueris:vbi id resciuero,ægerrime laturus sum. Vbi præterea aliud succurrerit:propter quod te intercessore apud Putium vti decreuero:vltro requireris. Et forte haud ita multo post in negotio non exigui momẽti te interpellabo. Frater(inquit)qui adiuuatur a fratre tanq̃ ciuitas munita. Vale. Ex Musolea. Die iiii. Februarii. MDXII. Vincentio Quirino Nouitio. LII.

V Ide quid mihi succurrat de te cogitanti. Neque enim magno interuallo subit mihi tui memoria:quando cura tui tanq̃ vnius ex ouibus meis iã ad me qualemcumque pastorem cœperit pertinere. Peracto mẽse Ianuario proxime elapso continua fere serenitate atque clæmentia:adeo vt commutasse cum aprili visus sit: ac vernam nobis temperiem retulisse: quasi deindustria expectasse te apparuit nouus hic & quotidianus niuis descensus:vt statim in tuo ad Eremum reditu, ac in ipsius prope ingressu,hæc bona alpium incola tibi occurrerit:& veluti de tuo aduentu gestiens,in amplexus tuos ruerit:suoque te gaudens excæperit hospitio. Et quod sermone non potuit,opere dixisse tibi visa est. Quis nouus hic nostris successit sedibus hospes? Quem sese ore ferens? Quam forte pectore & armis:militari accinctus gladio super fœmur suum? Existimasse te quoque reor:quasi data tibi dextera ex ea audisse. Benedictus qui venit in nomine Domini. Putabunt fortasse alii factũ istud tibi in iis tui ingressus auspitiis ad tentationem fuisse:vt territus faciei Eremi asperitate ac rigore cogitares cõtinuo pedem referre:& aliud cogi inire consilium. Tentat(inquit)vos deus: si diligitis eũ. Non negauerim & hoc iccirco potuisse accidere:quis ego aliter sentiam. Nam cum a puero philosophiæ deditus optime noueris:momentaneum esse, quod in hac vita nos præmit:sempiternum vero, quod in futura expectat: cogitare isti potius debuerunt:succurrisse tibi tunc propheticum illud. Tribulatio & angustia inuenerunt me:mandata tua meditatio mea est. Non enim cum dulci flatu arridet ac mulcet fortuna: sed cũ malis & aduersis premuntur seruiẽtes Deo:tunc maxime lætantur. Olim enim ore suo prædicere nobis dignatus est Dominus. In mundo pressuram habebitis:sed confidite, quia ego vici mundum. Hæc te latuisse, minime arbitror. Quare vt adniuem redeam:spero ego & confido:haud parum te ex solo illius conspectu documenti percæpturum. Siquidem candore eius admoneberis: reminisci frequenter oportere sapientis, vbi dixit. Omni tempore sint vestimenta tua candida. Et cum pœnitente Dauid sæpius repetes in orationibus tuis ad Dominum. Lauabis me: & super niuem dealbabor. Succurret quoque tibi ex niuis albedine: non posse te transfigurari cum Christo,eiusque fieri gloriæ participem: nisi facta fuerint vestimẽta tua alba sicut nix:neque licere tibi agnũ sequi:nisi fueris amictus stola alba. Quãobrẽ ne moleste feras:si ea diutius obsita fuerit Eremus: quæ gratulari aduẽtui tuo visa est:& te ad proficiendum in religione prouocat & inuitat: dies & noctes cõ

monefaciens

monefaciens te: vt abiecta penitus saecularium negociorum nigredine totum te ad iustitiam ad sanctitatem ad innocentiam, qui est candor mentis, Zelo feruentis animi compares atque instituas. Haec tecum Vincenti carissime ex abundantia cordis: nō quod te huiusmodi allici parabolis censeam indigere. Neque enī souen eū monitis atque adhortationibus necesse est: quem diuini amoris flama succendit. Remitto ad te psalterium tuum cum fabri commentariis: vt quotidie ex instituto Eremi psalmos ruminans, siquid minus castigatum ex eis tibi occurrerit, referre te ad ipsum queas. Mihi re vera admodum placuit. Ora vt sicut mihi voluptati ita & vtilitati eius lectio fuerit: vt tibi qui ipsum mihi cōmodasti cumulatius debeam: cui nihilominus gratias ago. Noster, vt audio quem emendū te consulente in Gallia curaui: paulopost ad nos deferetur. Fueris tu autor: vt nostra bybliothecula hoc etiam decoretur volumine: & tanto lumine illustretur. Vale. Ex Musolea. Die. vi. Februarii. MDXII.

Paulo Iustiniano Eremitae. LIII.

e Rit huic scedulae inclusa epistola Putii nostri: quae delata est adme heri vesperi. Eā ad te mitto, vt videas q̄topere gaudeat de ingressu nostrorum in Eremum. Porro si nō aliud ipsi cogitastis de die, qua ad religionē admittendi sint: & de nominum commutatione: haud ab re existimarem: vt in Dñica quinquagesimae idest iubilei & remissionis peccatorum id fieret. Si enim cōsyderes eadem die occurrere historiam de Habraham: cuius singularis obediētia & fides passim praedicat: cui dixerat Dominus: egredere de terra tua & de cognatione tua: & veni in terram quam monstrauero tibi: Si aduertas missae ipsius introitum: Esto mihi in Deum protectorem & in locum refugii: vt saluum me facias, & reliqua: Si epistolam Pauli de caritate, si euangelium de vaticinio passionis & resurrectionis Saluatoris nostri, & de fide illuminati caeci, qui continuo secutus est Dominum, quae in eadem missa recitantur, diligenter attēdas: videbis ea omnia cōuenire huiusmodi negocio: & apte conspirare in vnum. Quid quod eadem die, Petri apostolorum principis cathedra: cuius sunt verba illa. Ecce nos reliquimus omnia: & secuti sumus te. Quid ergo erit nobis? Et responsum munificentissimi Domini meruit accipere. Centuplum (inquit) tu & qui te fuerint imitati accipietis: & vitam aeternam possidebitis. Huius etiam cathedrae admonemur celebritate: ne aliquando ab apostolicis regulis desitiamus: neque sedeamus in cathedra pestilentiae. Verum cum alia multa dici possint, quae p vosmetipsos excogitare poteritis: vrgente tabellario silentio praetereo. Hoc tantum suggeram tibi: optime quoque Quirino congruere haud indecoram Petri appellationem. Taceo de industria: cur ita sentiam. Scire te nihilominus volo: me ex abundantia cordis haec pauca scripsisse. Tu vero quem arbitror esse Vincentii, tū veteris amicitiae, tum nouae affinitatis iure, secretorum conscium: scias velim: totum hoc negocium me tuo & illius penitus ac socii eius arbitrio ac voluntati remittere: vt eligat vterque & diem induendi nouum hominem, & nominum commutationem: prout sibi magis cordi fuerit tibique. Id enim ratum & gratum habiturus sum: quod vobis, funiculo vtique triplici placuisse cognouero. Vale. Ex Musolea. Die. xi. Februarii. MDXII. Vincentio Quirino Veneto. LIIII.

Isferrē statueram aliquid ad te scribere vsq; ad reditum meum in Fon/
d tem bonum:qui si placuerit Domino,paulopost futurus est. Habens vero tabellarium fidum:præueniendum duxi scribendi offitium:& eo quidem promptius:q; me excitas & hortaris:vt frequentius ad te scribam. Be/ne ac prudenter fecisti:q; solari perrexeris cognatos atq; affines tuos per litte/ras,de tua ab illis migratione,præsertim germanum tuum.Caro enim & frater tuus est.Auiam quoq;, quā matre orbatus pro parente altera semp habuisti,non minus tua consolatione indiguisse arbitror:vtpote & sexu & ætate debiliorem. Verum quod in hac re penitus nō præstabit ratio: diuturnitas tēporis efficiet. Sicut quidam ait.Hoc minuit luctus:mœstaq; corda leuat.De spe multiplican di isthic gregis:& necessaria iccirco ouilis ampliatiōe:affectuose scribis. Et ego nihil magis cupio:q̄ vt in montibus istis virentibus atq; vberrimis videam nu merosum gregem pasci:Qui ad operiendum lana:ad comedendum lacte abū/det:qui sit futurus nō tam sibi q̄ aliis vsui.De me id tibi potes polliceri:quod de optime affecto erga incolas Eremi.Erimus paulopost simul:& cognosces aper tius animum meum.Hoc autem potissimum cogito:in hoc confido:non missu rum aliquem Dominum in istam solitudinem:cui non sit de necessariis proui/surus.Qui dat iumentis escam ipsorum:& feris præbet latibula:nondeseret(mi hi crede)seruos suos.Quod sis paratus subire ad arbitrium nostrum iugum Domini : lætor mirum immodum. Placuit quoq; mihi plurimum: q; gratum tibi fuerit atq; accæptum consilium nostrum. Quadrare mihi satis visa sunt & tempus & nomen:ad futuram sæculi abrenunciationem tuā : propter eas quas propinquo tuo significaui rationes.Cæterum(quod magis iucunde accipio)cō mendo magnopere testimonium tuæ erga me voluntatis:cum in votis gerere te asseras,mihi in omnibus velle obtemperare . Spero e diuerso talem me fore erga te dum vixero:vt questurus nō sis de me aliquando : quicq̄ me tibi aspius ac durius indixisse.Futurus sum ego(quoad permiserit Dominus)ex offitio,ti/bi in patrem:& tu ex religionis instituto,mihi in filium:& ex pietatis affectu,in baculum senectutis nostræ.Interea cōmenda,sicut & nos facimus, vocationem tuam Domino:vt depositurus post dies paucos comam,quæ mundi sordes si/gnificat:& induendus vestimentis albis,quæ innocentiam præseferunt ; replea/ris Spiritu Sancto: sintq; futura præcordia tua,munda penitus : & non calcata candidiora niue. Vale.Ex Musolea.Die.xv.Februarii.MDXII.

Cardinali Volaterano.LV.

q Voniam desyderare te nō dubito profectum nostri ordinis,& præci/pue capitis eius:& a quo emanare facilius potest membrorum salus:ic circo significādum duxi dignationi tuæ:induisse heri me in sacra nostra Eremo nouicios duos,patritios Venetos:quorum alter hebraica,greca,& latina lingua peritissimus,haud vulgaribus legationibus & magistratibus ī patria sua functus est.Visæ sunt abietes illæ oēs,ne dū incolæ Eremi gestire præ gaudio atq; exul/tare:q; huiusmodi reuera magniviri ducti fuerint in desertum a spū.Mirati sunt vniuersi,q hoc audierūt.Miratā audio Florentiā totā: apud quā iā percrebruerat de illoꝝ aduentu:vtpote qui toto præterito mense ibidē fuerant cōmorati. Quā

obrē

obrē cōicamus tecū profectū nostrū: vt nobiscū pariter laeteris de accessione tā ta facta Eremo: aga sq deo gratias, q suscitare dignatus sit de lapidibus filio Abrae: Qui sicut omnes vaticinātur, labenti & cadenti religioni dorsum suppo nere, idonei sint futuri. De tertio, & ipso patritio: vtpote qui est Iustinianae fami/ liae, & litteras tam graecas q latinas non mediocriter doctus: nihil repeto: qm cum iam vltra annū vitam in Eremo singulari obseruatione peregerit: latuisse non potuit eius aduentus amplitudinē tuā. Quoniam vero per constitutiones nostras cauetur: vt admittendi in Eremum, attigerint. xxv. annum: & in ordine manserint per triennium: & sint sacerdotes: nec licet Generali Priori Eremi in hoc dispensare: precor dignationē tuam tum meo tū eremitarum nostrorum, & ipsorum trium nouitiorum nomine: vt fiat mihi per Pontificē potestas, tua in/ tercessione derogandi his constitutionibus: nō solū pro his tribus verumetiam pro aliis: qui sint istorum vestigia secuturi. Nosti Domine colendissime labora/ re nos in toto ordine redditū inopia, ob frequentes beneficiorum nostrorum cōmendationes: verum multomagis hominum defectu. Alliciendi sunt huius/ modi, vt veniant in Eremum: nō pretextu constitutionum veterū reiiciendi. Prae stolabimur optatā impetrationē tuam: quā maxime vtilissimā fore arbitramur. Vale: Ex Fōte bono. Die. xxiii. Februarii. MDXII. Eusebio Priolo monacho. LVI

n Imirum periti piscatores estis vos: qui annatantes coenobio vestro pi sces magnos & fluitantes in oculis vestris, cōprahendere nequiuistis. Renouate retia vestra: & lacera atq discissa reficite. Videte q sint no/ stra vestris meliora & integriora: q simus in piscando vobis fortunatiores: cum paruo temporis interuallo iactis adeo procul in illā salsuginem retibus tria cete grandia elapsa vobis e manibus cōcluserimus: atq in fastigium alpium pertra/ xerimus. Sed nolo te exagitare acrius: quē arbitror rubore & confusione perfun dedum: vbi noueris factum. Dominica proxime preterita die, occurrente cathe drae apostolicae solēnitate admisimus ad religionē in Eremo Quirinū & Geor gium: eosq candidis vestimentis induimus, mutatis vtriq nominibus. Et Prio ri quidem est nomen Petro: alteri Hieronymo. Aderant complures tum mona chi tum laici: exultantes plurimum, & prae gaudio lachrymantes, ac deo agen/ tes gratias: qm bonus quoniā in saeculum misericordia eius. Verū de hoc alias plenius. Scripsi ad te modo in re feria festiuior ac iocosior: tum propter captu/ ram, quae ab omnibus magna existimata est: tum propter foeliciores patriae suc cessus: receptis vt audiui compluribus vrbibus: quae in hostium venerant ditio nem. Opto vt de reliquis paulopost ita eueniat. Nunq revera desperaui, secus fo re. Est enim calix Domini plenus mixto: qui modo humiliat, modo exaltat. Ca stigat filios pater: idq ad ipsorum salutem. Difficile est in bonis operibus perse uerare: si diutius abfuerit disciplina. Iustus, ait quidā nisi frequenter fuerit admo/ nitus: per negligentiam euanescit. Prior sileti futurus harum lator sit tibi cōmē/ datus. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxv. Februarii. MDXII.

Nicolao Valorio Priori Libertatis. LVII.

t Anta est mea erga te pietas & fides: vt accepto hodie promotiōis tuae nuncio sane iucundissimo, confestim me ad scribendum cōtulerim: vt

offitio meo exparte litteris satisfacerem. Quid enim mihi gratius atq; optatius significari potuit:q̃ eum ad summum suæ ciuitatis magistratum euectum fuisse: qui & sapientia sciret:& bonitate vellet:suæ reipublicæ gubernacula sanctissime administrare?Præesse te rebus voluit Dominus:cum nõ sit potestas nisi a Deo: hac potissimum tempestate:vt inter mundanas istas varietates atq; vndiq; sæuientes procellas non deesset:qui consilio integritate prudentia,iustitiæ partes intrepide ac legitime tueretur·Hanc autem totam ciuitatem de tua magnitudine opinionem concæpisse audio.Et ego nimirum in conciuium tuorum sententiam pedibus ,vt aiunt,ac manibus venio:vt nõ solum sis existimationi de te satisfacturus:verumetiam cumulatissime eam superaturus.Gratulor itaq; tibi Nicolae præstantissime ob adeptũ supremum hoc munus : quod vtinam,vti cupimus & speramus,fœlix tibi faustumq; futuꝝ sit.Rectus es ac timens Deum & recedens a malo: atq; in omnibus tibi delatis honoribus assuetus iuste iudicare ꝓximo tuo.Non dubito idem te nunc quoq; in hoc bimestri magistratu prouiribus esse facturum:nec præpositurum gratiam humanam diuino timori. Porro vt noueris:meam erga te fiduciã:oro & obsecro,vt sit tuæ magnitudini vniuersus clerus cõmendatus:neq; sinas rẽpublicam istam inclytã malis claudicare cõsiliis.Cogita pro tua sapientia cuius sit momenti:falcem mittere in messem alienam:& tãgere Christos Domini:& Petri patrimonium abinuitis possessoribus permittere extorqueri.Habes,sicut accæpi collegas:optimos ac ꝓbos ciues:q facile meminerint:quod te gestare in animo iugiter arbitror, prophetici testimonii.Beati(inquit)qui custodiunt iudicium:& faciunt iustitiam in omni tempore.Hæc tecum ex abundantia cordis silentio prætereunda nequaq̃ duxi. Es enim eiusmodi : cui talia superfluo suggerantur.Amicum abs te mihi commendatum,& ipse vicissim quæstori meo commendaui: quem spero fore compotem voti sui. Vale.Ex Fonte bono.Die prima Martii.MDXII.

Eusebio Priolo Monacho Sancti Michaelis Murani.LVIII.

a Vdita Brixiæ strage:q; cũ eam primo impetu & irruptione cæpissent hostes:non modo armatos ac se defendentes,verumetiam imbellem atq; inermẽ(adeo exarserant animis)multitudinem trucidauerint: quando etiã infantibus ac puellis minime pepercerunt:consternatus sum aĩo:& defecit spiritus meus.Lætatus fueram pauloante,factam fuisse denuo eam vrbem ditionis venetæ:& cito q̃tum gaudium,quo mœrore cõmutatum est? Sed quoniam iuditia dei abyssus multa:humiliemus illi animas nostras,orantes ac deprecantes ne in perpetuum obliuiscatur nos.Incõstans fragilis & lubricus humanarum rerum status nõ adeo nos frangat:quin de dei misericordia confidamus.Est enim pius & clæmens:qui vbi flagellauerit,qua ei mensura placuerit : misericordiæ recordabitur.Non in arcu,neq; in hasta saluat Dominus.Vbi decreuerit:ab vno mille:& a duobus decem milia fugabuntur.Incertus bellorum exitus quo fine claudendus sit,cõstare nobis nõ potest.Itaq; benefacientes non deficiamus:vt tẽpore suo metamus non deficientes.Hoc potissimum sacrifitio placabitur deus. Hoc armorum genere hostes expugnabuntur.Hoc inq̃ cõciues nostri antiquũ recipient statum:& post austeritatem vini,sentiẽt infusam a Samaritano cælesti

vulneribus

volneribus suis olei molitudinem. Quod vtinam, quemadmodum in votis ge rimus simus propediem audituri. Vale. Ex Fonte bono. Die. iii. Martii. MDXII.

Petro Quirino Eremitæ Nouitio. LVIIII.

c Onfusio hæc temporum, & mensium prope cõmutatio, indicare mihi videtur cõfusum impræsentiarum ac perturbatum Christianorum dissidentium statum: ac sæuientes & varias bellorum procellas: vt elementa quoque ipsa conqueri & lamentari tantam Christianæ reipublicæ vastitatem atque immanitatem videantur. Quid enim crudelius ac truculentius audiri hoc tempore potuit: q̃ illud de psalmo pauloante impletum esse vaticinium? Populum tuum domine humiliauerunt: & hæreditatem tuam vexauerunt: viduam & aduenam interfecerunt: & pupillos occiderunt. Quo fit: vt melius iccirco nobiscum agi non temere existimem, qui alpes niuosas incolimus: q̃ cum iis qui in vrbibus habitant: quod minus frequenter huiusmodi perturbationum sæcularium nuncii molestissimi ad nos perferuntur: & auditione quotidianorum malorum rarius vexamur. Ingredere (inquit) Esaias in petram: abscondere in fossa humo. Nam præterq̃ quod petra Christus est: & fossa itidem humus de quo scriptum est: Foderunt manus meas & pedes meos: in cuius præsidio securi requiescimus: ingredi etiam in petram haud absurde potest intelligi: cum quis intrat in cubiculum suum: & ibi quasi absconditur in fossa humo: cum clauso hostio, ne videat minentes sæculi tempestates, orat patrem suum. Hoc te facere & si minime verear: obesse tamẽ non potest, si aliquando ex abundantia caritatis per me tibi ad ĩmemoriam reuocetur. Ora itaque & implora sæpius pietatem Dei: vt accensum iampridem in Italia bellorum & contentionum inter principes incendiũ dignetur extinguere. Si forte piis placatus precibus iubeat conflari gladios in vomeres, & lanceas in falces: vt non exerceantur vltra ad prœlium. Cupidissimum visitandi tui: ne ad te venerim non modo quotidianus niuium descensus, verum etiã rigidum atque inhorrescens magisq̃ pro verno tempore cœlũ, per hos dies prohibuit. Temperiẽ aeris ac tranquillitatem proxime elapsi Ianuarii, quam sumus admirati: horridius solito ver nouum facile compensat: vt permutasse cũ Martio credi possit. Saluta familiam istam, & præcipue cõnouitios tuos, verbis meis & cũ eis ora pro me. Vale. Ex Fonte bono. Die. v. Martii. MDXII.

Petro Quirino, Eremitæ Nouitio. LX.

n On alia magis de causa te inuisere cupiebam: q̃ vt explorarem coram, quomodo hãc nouam militiam ferres: cui nuper asscriptus es. Ago Deo gratias: quod ex litteris tuis heri haud dubie coniecturam cæpi, tantũ te in hoc tuo tirocinio profecisse: vt cum veteranis etiam militibus merito comparari queas. Audire te mihi videor, gratulabundum & prægaudio exultantem, dicere. Benedictus Dñs Deus meus: qui docet manus meas ad prœlium: & digitos meos ad bellum. Est enim Dominus vir pugnator: omnipotens nomen illi: qui currus Pharaonis & exercitum eius proiecit in mare. Non itaque miror: quod tam breui, plurimum roboris in hac spirituali congressione adeptus sis: & constantiã exercitati in certamine præteferas: qui talem ac tantũ habueris præceptorẽ. Beatus (inquit) homo: quem tu erudieris Domine. Perge, vt cœpisti: & sequere cum

apostolo:si quomodo comprehendas in quo comprehensus es a Christo Iesu. Non te angat magnopere periculum schismatis. Succurrat tibi promissio illa Dominica, vicario suo sponte facta. Cum enim prædixisset Petro & apostolis: Ecce Sathan expetiuit, vt cribraret vos sicut triticum:cōtinuo intulit. Ego autē pro te rogaui Petre:vt non deficiat fides tua. Habentes indubitatum Pontificē & iam pridem ab vniuersali ecclesia admissum, contemnamus penitus schismaticos:qui tunicam Saluatoris inconsutilem scindere moliuntur. Quod me hortaris:vt vtar in te potestate præcipiendi:cum sis futurus semper ad obtemperādum promptus & facilis:habeo gratiam huic tuæ piæ menti. Scias tamen plus fuisse hactenus moris mei, benigne requirere a meis q̄ si quid volui, ab eis imperio extorquere. Non dominantes, ait, in clero. Ne tamen frustra me prouocasse ad exerendam imperii potestatem videaris:caue ne vnq̄ posthac seruum te meum nomines. Conserui enim sumus sub vno Domino:cui hodie inuitati ad nocturnas laudes diximus. Ploremus corā Domino:qui fecit nos. Et alibi vnus Dominus:vna fides:vnum baptisma. In omni offitio semper tibi modus placeat. Imposita, vt scias, a Florentinis pecunia minime exigetur. Insuper absolutio ab interdicto hac quam ingressi hodie sumus ebdomada expectatur. Hoc vicarius noster reuersus Florentia nobis retulit. Pro bono isto nuncio, esto memor mei in orationibus cum commilitonibus tuis. Vale. Ex Fonte bono. Die. vii. Martii. MDXII.

Cosmo de Patiis:Archiepiscopo Florentino. LXI.

IOannes Ortinianus cōuersus: quem mihi cōmendauit Dignatio tua: diutissime extra Eremum, immo etiam extra ordinem, vitam duxit. Quomodo autem ordinate, ac secundum institutum regulæ, in priuato vixerit:nos penitus latet. Assuetus viuere ꝑ arbitrio: & subdi nescius: miror quomodo ingrauescēte ætate, & habitudine corporis pressus, redire in Eremū cupiat:qui iunior atq; robustior, eius non valuit rigorem perferre. Per triginta & duos annos, quibus Eremo indigne præfui, satis superq; expertus sum: paucorum admodum fuisse in Eremitica obseruatione perseuerantiam. Multi fuere ad eam vocati:pauci vero ducti in desertum a spiritu. Iccirco nō facilis cuiq; petenti ingressus patet. Probate (inquit) spiritus:an ex deo sint. Nō sum tamen is: qui Ortiniano, præter instabilitatem atq; incōstantiam, crimen aliquod obiiciā. Semper autem studui admittere in Eremum:qui Eremitis neq̄ scādalo esset futurus. Vbi aliq̄diu de aliquo periculum fecere: optime norūt, quid de illo sperare liceat. Iturus sum paulopost, vbi primum altitudo niuium permiserit, ad reuisendos eremitas nostros:& cōmunicabo cum iis Ioannis votum & cōmendationem haud vulgarem pro eo tuæ pietatis. Scio ab iis dandum mihi hoc respōsum:nullam superesse in Eremo vacuam cellam:cum ego nostram vni ex eis cesserim. Sed si nihil aliud excusationis adduxerint:aut cōmendato isti tuo obiecerint:sperare facile poterit, haud ita multo post, fore cōpotem voti sui. Neq; enī paruifacturos cōmendationem tam optimi Antistitis arbitror:quando noui de familia nostra neminem:qui non summe te, vna mecum reuereatur & colat. Cæterum Quirinum tuum, meum, nostrum, reuisere, si nō ante, in celebritate Sanctissimi Patris Benedicti, mihi est animus. Implebo mandatum tuæ Dignationis,

nis,& antea per internuncium,& postea vberius coram. Non dubito futuram ei salutationem tuam,iucundissimam:& gratissimumbeniuolentiæ testimonium. Vt pro te oret:superfluo admonendum puto:cuius tantam agnoui obseruantiā & pietatem erga te:vt memoria te illi excidere nunq̄ existimē. Deuouit se ipsum Domino,corde magno,& animo volenti:fertq;,vt audio,hanc nouam militiā, & vastitatem Eremi,atq; inclæmentiam cœli,lætus & alacer;proficiens indies, de virtute in virtutem:atq; ad perfectionis cōtendens fastigium. Tu quoq; optime pater orabis vicissim pro filio,tibi deditissimo:vt quod cœlesti inspiratione aggressus est institutum,seuerum vtiq;,& arduum:fœlici itidem perseuerantia cōpleat. Porro nobilitatam,vt scribis,Eremum nostram ipsius gratia : hoc tecum omnes sentiunt. Quin & pro miraculo habetur ab omnibus:vt tam magni pisces,in æstuariis acvadis illis Venetis in natantes,potuerint Eremi retibus comprehendi. Vtinam horum exemplo irretiendi sint & alii : vt gaudium nostrum sit plenum. Vale. Ex Fonte bono. Die.xii. Martii. MDXII.

Nicolao Cardinali de Flisco. LXII.

c Oontuli aliquid Bononiæ cum dignatione tua,de malis atq; improbis moribus illius:quē præfeceras abbatiæ Anglariensi,tibi impræsentiarum cōmendatæ. Hūc audio,sicut turpissime in abbatia se gesserat: ita totius oppidi illius scandalo sese inde proripuisse:nulla neq; honoris,neq; existimationis suæ,neq; habitus,quē multis sceleribus fœdauit,habita ratiōe. Semē Chanaā & nō iuda & inueteratus dierū malorū,nō alia potissimū de causa ab oppidanis illis tā diu tolleratus est:q̄ q; iuniores secum habuit monachos,vita & honestate senes,ac nulla vel exigua infamia notatos. Credo nimirum non potuisse impurum ac contaminatum senem,tam moderatam ferre iuniorum & contubernalium suorum conuersationem:quorum vitæ continentissimæ exemplo,ipsius quotidie arguebatur turpitudo. Verum,sicut ait apostolus,infidelis si discedit: discedat. Atq; vtinam vel sero compunctus,redeat præuaricator ad cor:ne forte,si resipiscere ac pœnitere distulerit,thesaurizet sibi iram in die iræ & reuelationis iusti iuditii Dei:qui reddet vnicuiq;,secundum opera eius. Commendo autem tuæ amplitudini familiam illam tuam Anglariensem:& præcipue. D. Iacobum Casentinatem:a me a puero educatum in hoc nostro monasterio. Est sane monachus ingenii mitissimi,& optimi nominis ac famæ. Hic per annos quatuor curam gessit animarum: quæ sunt abbatiæ illi subiectæ. Tanta vero continentia & moderatione inter sæculares vtriusq; sexus hactenus versatus est :vt iccirco ab omnibus summe diligatur atq; cōmendetur. Si eidem curam & administrationem temporalium quoq; demādaueris:nō dubito,quin sit tibi futurus fidelis seruus & prudens. Nec subitura sit aliquando pœnitentia dignationem tuam:si ipsum super familiam tuam constitueris. Alioquin absit a me:qui te magnopere obseruo & colo:vt sciens ac prudens de aliquo abs te præficiēdo adeo liberum testimonium ferrem:qui non esset re ipsa tuæ per omnia voluntati satisfacturus. Vale. Ex Fonte bono. Die.xiiii. Martii. MDXII.

Ioanni Archiepiscopo Seneñ. LXIII.

a Diit heri me Troylus ciuis Senensis cum filio:quem admitti ad religio

nem precabatur, vtpote eius rei maxime cupidum. Reddidit praeterea cōmne/datitias tuae Dignationis litteras: cui tum sui merito, tum patrui sanctissimi memoria male negare aliquid poteram. Respondi ei nihilominus: multiplicatam esse familiam nostram: tam in Eremo q̄ in Fonte bono, super numerum. Datā aliis etiam fidem, vt recipiantur: nec posse ob cellularum defectū admitti: quas necessario aedificare hoc anno me oportebit, praeter tēpli nostri extructionem: cuius iacta sunt tantummodo fundamenta. Huc accedit imposita mihi & clero vniuerso pecunia, nondū tamen exacta: quae si persoluenda nobis fuerit, grauati profecto erimus supra vires. Haec paucis censui cōmemoranda tuae pietati: vt intelligeret, meae erga se optimae voluntati, q̄ta obsisterent atq; repugnarent. Spero, te pro tua benignitate facile admissurum excusationem meam. Consului tamen Troylum, quid ageret: ne filius suo penitus desyderio frustraretur. Vale.

Ex Fōte bono. Die. xv. Martii. MDXII. Thimotheo monacho. LXIIII.

n On sum modo ad singula prolixioris epistolae tuae capita respōsurus. Summatim complectar: quod mihi necessarium visum fuerit. Male se res habet Thimothee: q̄n a capite dissident membra. Nosse te arbitror: q̄ta incōmoda inferre discordia consueuerit: q̄tas strages. Legisti celebre illud Gentilis elogium. Concordia paruae res crescunt: discordia maximae dilabuntur. Patientia omnibus necessaria est: vt in pace viuatur. Alter (inquit) alterius onera portate. In multis enim offendimus omnes. Sine patiētia quo ibimus: quos petemus recessus: vbi promittere nobis animorū tranquillitatem valeamus? Etiā si soli fuerimus: non defuturam perturbationum materiam atq; occasionem puta. Alioquin mallem ego, & satius profecto ducerem, emigrare cum gratia: q̄ cū iurgio residere. Quid enim deterius, quid magis aduersum euenire nobis pōt: q̄ vocatos ad requiem, tanq̄ in fluctuoso ac tēpestuoso salo semper agitari atq; vexari? Esto sint in homine quaecūq; significasti. Tu cui plura a Dño credita sunt talenta: instrue iuxta apostolicum praeceptum huiusmodi in spiritu lenitatis: consyderans teipsum ne & tu tenteris. Nondum expertus, q̄ti sit momenti q̄ti ponderis pastorale officium: ne feras facile de pastoribus sententiam: non eos iudices: non eos damnes. Habent & ipsi iudicem suum: cui reddituri sunt rationem villicationis suae. Ferre te oportet iugum: cui semel humeros subiecisti. Posuisti (inquit) tribulationes in dorso nostro: imposuisti homines super capita nostra. Non poteris a quoq̄ argui: si cognitus fueris parere praelato tuo, quicunq; sit ille. Si quid forte: vt fit, inclaementius in te inuectus fuerit: ignoscere potius ei debes, q̄ truci & praeferuida ira in illum insurgere. Obtemperando atq; obsecūdado impetū eius facilius emollies: q̄ repugnando ac resistendo. Si sic feceris (quod vt facias hortamur) non modo sub vmbra, vt petisti, alarum mearum: verum (quod longe desyderabilius est) sub protectione coelesti securus ac tutus viues. Vale. Ex Fonte bono. Die. xvi. Martii. MDXII.

Nicolao Valorio Priori Libertatis Florentiae. LXV.

q Vam sim tibi in immēsum obnoxius: qui quotidie abs te nouis officiis vincor: vel ex hoc vno perpendi atq; agnosci liquido potest: q; librū mihi sane optatissimum, e Gallia vsq; deferendum meo nomine curasti. Cogito mecum,

mecum,quid domi & in patria pro me faceres:qui foris & tam procul adeo fideliter & accurate mea es executus negocia:& studiose postulata implesti. Non ista profecto mihi praestares:nisi me caritate non ficta diligeres. Det Dominus tuae magnitudini,quam ego non possum,retributionem cumulatam & cum foenore.Ago itaq; tibi gratias extoto corde:optoq; vt persoluendi aliquãdo mihi facultas detur:cui nunq̃ voluntas defutura est.Interea hoc tuum benefitium redigam in rationarium reliquorum:quae tuae beneficẽtiae ac liberalitati debere me fateor. Pecuniam sicut mihi significatum est,ad Nicolaum Pittum monachum misi.Tanti.n.monuit fuisse emptum librum:dignum re vera pretio longe maiore.Spero autem me ex eius lectione haud exiguam percaepturum voluptatẽ. Quãtumcunq; profecero : id omne tuae Magnitudini accaeptum feram. Caeterum fuit mihi admodum gratum: q; inito statim magistratu isto reuocatum fuerit exigendae a clero pecuniae decretum.Ostendisti vna cum clarissimis collegis tuis innocentiam religionem fidem. Siquidem praeponendum censuistis cõmodis temporalibus timorem Dñi:Qui nimirum cum in omnes aeternam habeat potestatẽ:nunq̃ impune cõtẽnitur.Qui honorificauerit me(inquit)glorificabo eum:Qui autem contempserint me,erunt ignobiles. Oportuno satis tẽpore voluit Dominus vt prae esses rebus: vt tua prudentia & consilio minus recte de republica sentiẽtibus obsisteres:& opponeres te murũ pro domo Dei: ne impie violaretur,atq; diriperetur.Pro hac tua in eum pietate, magnam tibi haud dubie relaturus est gratiam.Sicut scriptum est.Timenti Deum non occurrent mala : sed in tentatione cõseruabit illum:& liberabit a malis. Vale.Ex Fõte bono.Die.xviiii.Martii.MDXII.Thomae Priori Sanctae Mariae ad Saxũ.LXVI.

f Visti tu primus Reuerende pater:qui mihi suspẽsionem interdicti Florentini nunciasti.Agimus gratias huic tuae erga nos fidei ac diligẽtiae: qua nos communis laetitiae participem facere dignatus es.Mirabar sane,& condolebam ciuitati,plenae populo:q; in proxima celebritate paschali nõ esset permittenda tanta virorum ac mulierum multitudo cõsurgere cũ Christo: si priuari eam sacris altaris mysteriis,& caena Dominica accidisset.Non est passus Dominus innocentem multitudinem diutius tanto moerore opprimi. Sed sicut est pius atq; indulgens pater,fecit cum tentatione prouentum: nec permisit paucorum culpa,mulctari pariter innoxios,atq; a peccato inobedientiae immunes.Laetetur itaq; Florentia:& conuentum faciant omnes,qui diligunt eam: & gaudeant in laetitia,qui in tristitia fuerũt.Orandum est interea:vt anteq̃ suspẽsionis elabatur terminus:eorum,qui rebus praesunt emoliantur corda:ne velint obstinatius ecclesiasticis priuari suffragiis:& tot sacras aedes,diuino cultui dicatas,diutius occludi permittere.Audio iniisse pauloante summum magistratum Florentinum viros clarissimos atq; optimos.Quo fit:vt plurimum confidam: donec reipublicae praefuerint,eiusmodi illos excogitaturos consilium: quo penitus interdictum a ciuitate in futurum tollatur.Quod re vera summopere optãdum est.Vale.Ex Fonte bono.Die.xxiiii.Martii.MDXII.

Raymundo Procuratori.LXVII.

n On sum passus,vt sine mea salutatione quisq̃ nostrum veniret ad te

Fauentiam. Scribere plenius mihi erat animus: nisi futurus litterarum lator instaret vt dimittatur: quoniam aurora est: & ego vt celeriter eat redeatq; opus habeo. Monita tua sancta & pia fuere mihi gratissima. Vtinam mihi suppeterent vires: nec deessent quae mihi tribuis merita: sicut adest voluntas bona. Niterer profecto explicare pro virili portiuncula partes meas. Futurus minimus inter tot clarissimos patres, & indignus eorum cōsessu, implebo votis, quod viribus non potuero. Fidem mecum afferam & religiosum Zelum. Et quoniā de Moyse fecisti mentionem: vtinam mererer audire a Domino. Sicut fui cum Moyse, ita ero tecū. Sed quando huic spei peccata mea aduersantur: orabo Dominū, vt sua pietate & clementia det mihi & velle & posse pro bona voluntate. Si iueris Romam: erit mihi iucundissimus cōspectus tuus. Vale. Ex Fonte bono. Die. vi. Aprilis. MDXII. Nicolao Valorio. LXVIII.

I Turus in vrbem paulopost obedientia impulsus: vt intersim, sicut teneor, Lateranensi concilio, iampridem indicto: non video, cui & fideliori, & propensiori in nos patrono res nostras isthic cōmendem, q̄ tibi. Cupiebam post resurrectionis solēnia in palatio te cōuenire: & cum tua Magnitudine longiorem sermonem producere. Sed reuocat me apostolus: qui admonēs ait. Omnis anima sublimioribus potestatibus subdita sit. Instat terminus celebrandi conuentus: & parere coactus maiorum imperio detrectare non debeo laborē itineris: qui pro ecclesia sancta catholica, quecunq; etiam vel incumbentia & manifesta vitae pericula, nisi repugnāte conscientia, non possum deuitare. Consulere me nihilominus aetati oportet: vt iter non cursoris in morem, nimium festinato, sed cōmode perficiam. Erunt itaq; negocia nostra tuae pietati cōmendata: si qua occurrerint, nobis absentibus, quae tua ope & patrocinio indigeant. Ex abundātia cordis scribo: quod re vera noui superfluo tibi suggeri. Quis enī calcaria iumento subiiciat, sponte currenti? Caeterum orabis pro peregrinatione hac nostra: vt non solum reuisere nos mutuo incolumes ac beneualentes possimus: verumetiam de reformata ecclesia, & pace ei reddita, sublato perniciosos schismate, congratulemur. Difficilia occurrunt tempora: ne sperare faci le hoc nobis liceat. Sed non est abbreuiata manus Domini: vt non possit saluare: in cuius manu sunt omnium potestates: & omnium iura regnorum. Vale. Ex Fonte bono, Die. x. Aprilis. MDVII. Nicolao Cardinali de Flisco. LXIX.

P Oenitet me magnopere: q aliquando tibi Hieronymum cōmendauerim. Homines sumus: facile ab iis decipimur, qui veniunt ad nos in vestimētis ouium. Nam sicut ait propheta. Prauum est cor hominis & inscrutabile: & quis cognoscet illud? Venerat ad nos, nobis omnino icognitus: optimā ac religiosam praeseferens voluntatem. Visus est nobis & sermōe & corporis specie, homo frugi & vir virtutis: de quo merito sperare liceret, vt esset futurus in nostro ordine columna firma & stabilis. Sed fallaces sunt spes nostrae & conceptiones inanes. Sicut.n. cōspiratiōe hominū & cōsensu multa nobis cōmoda & bona proueniūt: ita nullū est tam detestabile malū, quod non homini ab hoīe inferatur. Egerrime fero, quam dignatio tua huius intrinsecus Lupi rapacis improbitate & dolo fecit iacturam. Beneficiis abs te deuinctus reddidit

tibi

tibi pro bono malum:& constitutus super familiam tuam malæ administratio/nis reum se fecit: vt iuste ipsum cōpulsurus sis ad reddendam ratiōnē villicationis suæ. Quamobrē mitto ad tuam Amplitudinem patentes quas requisiuit literas: vt cōprehensus, quod asportauit rapuitq restituat:& cōdignas pro scelere admisso luat pœnas. Et forte castigatus resipiscet aliqñ. Sicut scriptū est. Etenim (inquit) non sinere diutius peccatores ex sententia agere: sed statim vltionē adhibere: magni benefitii indicium est. Cæterum Dñe colendissime ingentes tuæ pietati gratias ago: q exorari te a nobis pro Iacobo monacho intercedentibus tam benigne permiseris. Spero & cōfido ipsum ea fide atq integritate negocia Anglarensia tuo nomine tractaturum: vt nulla dignationem tuā subitura sit pœnitentia: q ei rerum tuarum demandaueris curam. Potero hac de eius, cum sit homo, falli opinione. Sed si non a suo instituto atq a se ipso defecerit: spondeo pro ipso, non secus q̄ scripsi, esse facturum. Vale. Ex Fonte bono. Die. x. Aprilis. MDXII.

Paulo Iustiniano Eremitæ. LXX.

n Ollem videri, si fieri posset, inconstans & leuis in decretis meis: vt esset in me, est & non. Legi tamen aliqñ in decretorum volumine. In malis promissis, rumpe fidem:& in turpi voto muta decretum. Obtulisti te mihi: sicut pius filius suo genitori:& gratias ago tuæ pietati. Et ego nihil magis cupio: q̄ vt mecum sis & mecum labores. Audi nihilominus mutationis sentētiæ meæ causas: q̄uis non omnes impresentia enarrabo. Quāti sis nominis cum conno/uitiis tuis, tum in tota Etruria, tum vel maxime apud Florentinos, tam laicos, q̄ Deo dicatos: ego melius te noui. Nec mirum. Cogito ego: quod facile dictu/ri sint: qui te in curia cognouerint. Nimirum hæc mihi verba succurrūt. Hui tā cito solitarius:& qui ferebatur ductus in desertum a spiritu: curialis effectus est? Noui. n. mores hominum:& q̄ sint oēs fere procliuiores ad male iudicandum. Atq, vt scias me ista nequaq̄ confingere: iā ex Florentia (quod maxime miror: nisi q nihil est fama velocius) significatum est mihi: submurmurare cœpisse nō nullos, qui audierunt:& quidem viros magnæ autoritatis atq existimatiōis: ac tui studiosissimos. Es autem tu eiusmodi: qui scandalizare neminem & velis & debeas. Accipe & aliud: quod non me commouet minus. Secuti sunt te in Ere/mum conterranei tui: non dubito quin bono animo & sancto desyderio. Putasne propterea defuturas eis tentationū suggestiones? Quod si te absente, vti ex/pertus in hmōi facile arbitror fore: ita acciderit: cū quo, obsecro, suas cōmunicaturi sint cogitationes? ad quos opē confugiēt, qui eos amice consolentur: & tētatis remedia & fomenta scripturaꝝ exhibeant? Plura scripturus, reuocor a sacrista,& cāpanarū sono: vt me ad missaꝝ solēnia præparem. Spero te pro tua prudentia, non moleste laturum quæ fidenter scripsi: cum sis etiam mitis ingenio, & ad parendum promptus. Vale. Ex Fonte bono. Die. xi. Aprilis. MDXII.

Petro Quirino Eremitæ. LXXI.

e X quo discessi ex Fonte bono: ne litterā qdē hactenus papiro impressi vexata tumore ac dolore dextera. Sed & nunc quoq nutante ac nō pe/nitus exvalitudine confirmata manu scribo ad te. Quod parū moderate atq inconsyderate (vt ais) scripsisse te mihi dudū fatearis: ac iccirco a me veniā petis:

ego id nimio potius Zelo tribuo. Admonemur quidem esse spiritu feruētes: qđ semper optandum est. Canēdum nihilominus censeo: ne excedere in eo videamur: ne forte ab alio qui nos minus nouit existimemur contra apostoli monita peregrinari in feruore. Non me pœnitet: reuocatum me fuisse ex itinere nō a sociis vt putasti, sed proprio ac saniori iuditio: venissemq́ in hanc vrbem: vbi (sicut mihi rationabiliter persuaserā) nō essent defutura recta consilia & maiorꝝ exempla. Noli (inquit) niti prudentiæ tuæ: neq́ plus sapere q̄ oporteat, sed sapere ad sobrietatē. Hic affirmatur infestū esse agrum Romanū: atq́ iccirco itus & reditus omnino tutus esse nequaq̄ existimatur. Mouere hinc adhuc audet nemo: vt Romā petat: Vrsinis iter occupantibus ac transeuntes depredantibus. Consulat Dn̄s ecclesiæ suæ: & ne mergatur Petri nauicula tantis fluctibus agitata: imperet ventis & mari: vt fiat tranquillitas magna. Ex lazaro ipso quid Romæ egerit coram intelliges. Egre enim scribens non ero prolixior. Tantūmodo de Pitto totiens mihi abs te cōmendato hoc tibi suadeo: vt eius reditum in Eremū maioris Eremitarū partis decreto relinquas. Debet nobis curæ esse Pitti salus: sed & pax Eremi non est contēnenda. Liberius tibi respondeo super iis: quorū longus rerum vsus: & quinquaginta annorum experientia me fecere peritum. Probo ingenium tuū mite atq́ ad misericordiam propensum & facile. Verum ego qui noui q̄to labore ædificetur: ruinam timeo. Vnus ait ædificans: & alter destruēs: quæ vtilitas in vtrisq́? Vale cū cōmilitonibus & familia omni: & pro nobis ora, Florētiæ. Die. xxviii. Aprilis. MDXII. Raymūdo Procuratori. LXXII.

l Aetificasti heri me litteris tuis: & graui mole pressum animum leuasti. Ago gratias fidei & diligentiæ tuæ: q̄ nō fueris immemor nostri: sed cito me scrupulo & perplexitate liberaueris. Exequar consiliū Dn̄i colendissimi, tuūq́: & haud ita multo post reuertar in Fontem bonum: vbi & cōmodius & salubrius æstiuo tp̄e habito. Præstolabor ibidem tātisper: donec tuis aut Reuerēn. Protectoris litteris factus fuero certior, qn̄ mihi in vrbē veniendum sit. Nollem ego inobedientiæ argui, pro qua paratus sum in carcerē & in mortē ire. Nollē etiā immatura festinatione, quæ solet esse improuida & cæca, insimulari imprudentiæ: aut videri plus sapere voluisse, q̄ oportuerit. Iucūdissime accæpi, Vulterrani nostri restaurationem, ac optimam, quā de eius salute concæpisti, spē. Oratē a nobis pro eius incolumitate quotidie. Velit Dn̄s: ne in hoc periculoso ecclesiæ statu atq́ nutante, columna hæc porphiretica iaceat: quæ erecta, ad quodcunq́ immēsum onus sustentandū, potens & valida sit futura. Gratissime accæpi salutationē eius: cui vt me iterum atq́ iterꝝ cōmendes, oro & obsecra. Tui vt sim memor, nō sum admonendus. Neq́. n. dilecto abs te tantopere, excidere facile atq́ elabi ex animo potes. Scribo adhuc manu infirma, & non plene confirmata ex valitudine. Eris itaq́ modo cōpēdiosior epistola cōtētus. Vale. Florētiæ. Die vltima. Apri. MDXII. Petro Quirino, & Paulo Iusti. Eremi. Noui. LXXIII

n On possum nō rīdere vel manu inualida lr̄is vr̄is: q̄bus in arripiēdo seu cōtinuādo Romā versus itiner, a cæteris oībus, quotquot mecū hac de re sermonē habuerūt penitus dissētitis. Doleo nimiꝝ vr̄i gr̄ia: q̄ ī trāq̄litate solitudis cōmorātes adeo æstuetis cogitatiōū fluctib᷒: & ī portu agitemini elatio

nibus

nibus maris. Nec tamen penitus miror tentari vos in deserto: ad imitationem & similitudinem Saluatoris. Displicet tamen mihi tentationis genus: quodadmodum periculosum existimo. Cogito ego ægerrime ferre aduersarium qui circuit quærens quem deuoret, secessisse vos in Eremum: vt in silentio & spe iuxta propheticum vaticinium, esset salus vestra. Prætextu pietatis turbatur quies vestra: vt non semel atq; iterum suffecerit vobis suggerere quid sentiatis: nisi frequentius & prolyxiori scriptione, obfirmato in sententia animo, idipsum mecũ duxeritis repetendũ. Improbauit adhuc nemo præter vos consilium meum: nemo non laudauit non hortatus est: ne manifesto me atq; adhuc minus necessario periculo exponerẽ. Qui amat (inquit) periculum: in illo peribit. An excidit vobis, quid monuerit Dñs? Si vos psecuti fuerint in vna ciuitate: fugite in aliã. Petrus Roma, Paulus Damasco summissus in sporta p murum aufugerunt: vt euaderent persequentium manus. Idcirco horum alterũ, aliter sentientes compescendos censuisse arbitror. Charissimi, ait, nolite peregrinari in feruore: qui ad tentationem vobis sit. Cur non particulatim respondeam ad ea: quæ scripsistis: coram si placuerit Dño intelligetis. Legetis interea exemplar litterarũ Procuratoris nostri, secretarii protectoris ordinis, & eiusdẽ iussione conscriptarũ. Si vobis satisfecerint, bene erit. Sin minus, mihi sciatis illas satisfacere. Deniq; qñcũq; opus fuerit: admonitus a ptectore & aliorũ maiorum meorũ excitatus exẽplis nõ parcam labori itineris: non habebo ætatis prouectæ non imbecillitatis corpusculi rationẽ. Paucos intra dies statuã, vtrũ hic aut in Fõte bono expectãda nobis sit significatio Reuerẽdissimi Vulterrani, de nostro in vrbem accessu. Orate, vt in hoc & in omnibus fiat volũtas Domini. Valete. Florẽtiæ. Kalendis Maiis. MDXII.

Raymundo procuratori. LXXIIII.

non potui abs te quicq̃ per hos dies gratius accipere: q̃ q̃ Reuerẽdissimi Dñi Protectoris consilium mihi aperueris, de accessu meo ad lateranense concilium. Fuit nobis p oraculo: adeo vt sublato penitus scrupulo & angore animi, rediturus sim post dies paucos in domũ Fõtis boni, vnde exieram. Ibi deuitabimus in alpibus æstus vrbanos: & familiæ curã geremus. Vbi oportunum tẽpus aduenerit: parebo nutibus Dñi colendissimi. Interea vti polliceris non sines mihi esse incognita, quæ his primis sessionibus tractabunt. Benefecisti: q̃ me de triduano indicto omnibus ieiunio admonueris: cũ id me omnino lateret. Vtinã eos fructus pariat: quos de Niniuitis legimus. Si forte cõuersi ad dñm in toto corde nostro, in ieiunio & fletu & plãtu vim faciamus dño: atq; ipsum placabilẽ exorabileq; reddamus. Opto summopere: vt futura in crastinũ sacræ Lateraneñ. synodi prima sessio q̃ fœlicissimis auspiciis incohet: & in nomine Sanctæ Trinitatis primus iste re edificãdæ ac reformandæ ecclesiæ iaciat lapis: lapis inq̃ ille angularis, per quẽ fiant vtraq; vnũ: & dissidẽtes inuicẽ, ad pacem & concordiam reuocentur. Vale. Florentiæ. Die. ii. Maii. MDXII.

Petro Quirino Eremitæ Nouitio. LXXV.

de morte Andreæ monachi: quem tu martyrem esse cõtendis: ego ita sentio. Duo esse martyrũ genera, cum non semel legerimus

vnum quo pro christiana cōfessione vitam presentem vltro persecutorum gla/ diis exponimus:alterum quo in aduersis patientiam in animo æquanimiter cō seruamus:de primo ferre sententiam haud temere audeo:quādo nullum adhuc testem habeam:qua animi virtute,qua fidei constantia,& quod maioris momē ti est,qua de causa fuerit occisus. Si quidem causa,non gladius facit martyrem. Si vero alterius martyrii genus consyderaueris:quod de Andrea nemini q̄ mi/ hi certius constare ausim affirmare:in hanc pedibus & manibus sententiam ve nio:ipsum meritissime martyrii dignum titulo esse existimandum. Noui enim hominem intus & in cute:vtiq̧ integerrimum & mēte & corpore. Hic semper Zelo Zelatus est pro domo Dñi:& omnem sine intermissiōe lasciuiam abhor/ rens,quam semel in teneriori ætate hostiam sanctam obtulit Deo eandem incō taminatam diuino adiutus præsidio conseruauit. Quot vero labores pro reli/ gione pertulerit:quot patrum iussu peregrinationes susceperit:q̄to studio con/ tenderit Camaldulensem ordinem tam in spiritualibus q̄ in temporalibus ædi/ ficare atq̧ augere:palam omnibus est. Hac de causa ipsum vere fuisse martyrē, non dubitauerim affirmare. Quis enim illo in obseruatione regulari rigidior? quis in aduersis tollerantior?quis in infirmitatibus quas grauissimas passus est patientior?Plus itaq̧ currit in certamine confessor huiusmodi sustinens (& hoc pluris ego martyrium facio) q̄ martyr ictum sufferēs mucrone fundens sangui/ nem. Hoc enim momētaneū est:illud vero diuturnum continuūq̧ martyrium. Quamobrem sine ferro martyrem fuisse Andream nostrū,facile opinor & sen/ tio. An vero quatuor confossus vulneribus,& nudus incubiculo repertus,a gras/ satoribus & impiis interemptus,asserendus sit martyr:sint alii iudices. Optime tū sperandū esse,ipsum in pace in idipsum dormire & requiescere:absq̧ vlla re/ pugnātia contendo:ita mihi pollicente eius vita innocētet peracta. Bonū certa men certauit:cursum cōsumauit:fidem seruauit. Affuisse illi in extremis Dñm:& reddidisse illi coronā iustitiæ ac mercedem laborū:quisq̧ nimirū pie ac religio se crediderit. Vale. Florē. Die. iii. Maii. MDXII. Mariano Cuccino Procu. LXXV.

m Onuit me colēdissimus Protector binis Raymundi secretarii ipsius lit teris:nō esse necessarium:vt hac æstate me Romā ad conciliū conferā: possemq̧ differri accessum meū in vrbē vsq̧ ad autumnū, absq̧ vllo di/ scrimine ac detrimento rerum tēporalium atq̧ conscientiæ stimulo:nec referre. si non interfuissem initio cōcilii. Admisi consilium libentissime:quando præser/ tim idem facere prælatos fere omnes externos videā. Magno re vera periculo hoc æstiuo tēpore iam ætate prouectus,huiusmodi arripiebam iter. Non tñ pro pterea destitissem implere munus meū:si excusari aliquo pacto non potuisset di latio:accedente præsertim Protectoris suasione,& multo℞ prælatorum exem/ plo. Quaobrē ne aliq̄ mei gratia iacturā facias:ædes tuas,quas mihi paraueras ꝑ tuo arbitrio aliis locabis. Vbi instare terminus veniendi cœperit:quē mihi si/ gnificatur℞ pmisit Reuerē. Protector:curabimus pauloante pruideri nobis. Inte/ rea largiente Dño,quiescemus in Fonte bono:& puriore illo fruemur cœlo. Si aliud emerserit,vt accelerādū fuerit iter;ero semp ad parēdū Iulii Pōtificis,san/ ctissimus

ctissimi Dñi nostri iussis paratus. Vtinam in spiritu sancto congregata Lateranensis synodus id boni perficiat: quod tamdiu in votis gerit: vt deformata plurimum ecclesia, patrum consiliis reformetur. Quod cũ factum fuerit: tunc sperare merito nobis licebit illam, quam mundus dare non potest pacem: & iratus ac prouocatus peccatis nostris Dominus misericordiæ recordabit. Pacatã esse nunc vrbem: & ciuile excitatum bellum, omnino sedatum: nemo non probat. Honor, ait, est homini: qui separat se a cõtentionibus. Et omne regnum in seipsum diuisum, desolabitur. Poterat illa seditio, si non celerius fuisset extincta, magnum excitare incendium. Non permisit Dñs: cui iccirco agendæ sunt gratiæ. Cæterum vt ad salarium tuũ veniã: mittimus tibi trigintaquinq; nummos aureos re vera mutuo acceptos. Si quid residui tibi debemus: remittes nobis datum & acceptum particulatim exaratũ: & conabimur tibi satisfacere. Interea ne ægre tuleris reuocationem procurationis tuæ. Neq; enim alia de causa reuocandum te duximus: nisi ob præmentes nos intollerãdos sumptus, atq; ingens alienum æs. Quãti semper fecerim fidem & amorẽ erga me tuum: spero te non ignorare. Fuisti mihi semp carissimus: & propterea ægertime hoc facio. Tu nosti optime: qũo coactus alium procuratorem elegerim. Admittes, oro, excusationem meam absq; vlla tuæ erga me caritatis antiquæ imminutiõe. Nam & ego erga te idem sum semper futurus. Litteras his inclusas deferes ad Pandulphum cognomento della casa, mensarium: & ipse tibi memoratã numerabit pecuniã. Vale. Florentiæ. Die. vii. Maii. MDXII.

Magdalenæ Abbatissæ Sancti Petri de Luco. LXXVII.

r Etulit heri nobis venerabilis frater abbas Faueñ. Vicarius noster: qui missus a nobis præfuerat electioni tuæ: q̃ta sororum concordia, cooperante spiritu sancto, ad huius abbatissatus dignitatẽ fueris electa. Fuit nobis nuncius mirũimmodum gratus: & qui facile dolorem ex obitu venerabilis Scolasticæ conceptum absterserit. Sperant omnes, spero ego imprimis, qui per tot annos noui mores & vitam tuam: & q̃ta integritate ac prudentia fueris inter sanctimoniales istas a tuo religionis ingressu cõuersata: q̃toq; Dei timore ac Zelo predita extiteris: talem te futuram in administratione sacri huius monasterii: vt non modo æquatura sis cæteras quæ te præcesserũt matres fæminas vtiq; grauissimas atq; prudentissimas, verumetiam opitulãte diuina clæmentia q̃ cumulatissime superatura. Quæ vero te facere oporteat in gubernanda familia, non es a me admonenda. Habuisti priuata & subdita magistram sanctissimi patris nostri Benedicti regulam: eam longe magis prælata cæteris frequenter euolues: illam studiose consules: illius sequeris in oibus magisteriũ: cuius seruandæ olim professa es votũ. Sic enim agens errare non facile poteris: Quin potius futura eris sororibus & filiabus tuis lucerna: dum quod eis imperaueris, prior ipsa feceris: sicut hactenus fuit moris tui: Et illæ promptius mãdata tua impleturæ sunt: cũ te viderint nõ dominari in eis sed formã factã gregis. Sit itaq; tecũ Dñs: nec te sinat declinare ad dexteram siue ad sinistram. Sit tibi adiutor in oportunitatibus: vt cum bene ministraueris, gradum bonum acquiras: & cum dies consu

mationis tuæ aduenerit, de te ipsa dicere confidenter valeas, Bonum certamen certaui; cursum consumaui; fidem seruaui. De reliquo reposita est mihi corona iustitiæ. Quamobrem cõfirmatam per vicarium nostrum nuper electionẽ tuã; nos quoq; approbamus cõmendamus & ratã habemus non secus ac si ipsi præsentes fuissemus. Orantes Dominum & obsecrantes: vt sacro isti virgineo cætui diuina imprimis & nostræ quoq; paruitatis benedictione munita diu ac fœliciter præsis. Vale cum familia omni: quã salutabis meo nomine: & vt pro nobis oret admonebis. Ex Fonte bono. Die. xxv. Maii. MDXII.

Diffinitoribus capituli Congregationis. LXXVIII.

Restituta nuper ecclesiæ Flaminia gauisus sum valde: tum ob libertatẽ a barbaris regionem: tum ob exhibitam vobis propterea cõmoditatẽ celebrandi capituli apud Fauentiam. Non est passus Dñs priuari vos annuo cõuentu vestro: ne gigneret vobis scrupulum intermissum capitulum: ad quod ex priuilegio apostolico videmini obligati. Conuenietes itaq; in vnum hortamur vos & obsecramus in Dño: vt cum timore & tremore congregationis indigentiæ consulatis: & vacui perturbationibus soliciti seruetis vnitatẽ spiritus in vinculo pacis. Præficiantur monasteriis: quos maturo consilio iudicaueritis aptiores ac fideliores. Nec sit inter vos: qui studio quietis subducat humeros imposito sibi administrationis oneri. Atq; vtinam non sibi magisq; aliis in contrarium sentientibus anno preterito credidisset: qui manibus impiorum trucidatus occubuit. Non esset fortasse modo priuata vestra congregatio illo membro: quo potissimum indigebat. Nemo itaq; priuati sui cõmodi sed publici habeat rationem: nemini sit contemptui obedientia: nullus obstinate iugum reiiciat. Ne qñ obiiciatur ei qui eiusmodi fuerit propheticum illud. Ruina hæc sub manu tua. Quo maior est cœnobiorum numerus: eo nobis difficilior incumbit prouidendi ratio: quem cuiq; illorum vtilius & cõuenientius præficiatis. Sit vobis curæ præcæteris ærarium vestrum, abbatia vtiq; Classensis: vt ei deferatur ipsius administratio, qui sit fidelis & prudens futurus. Monachi quoq; priuati pro locorũ qualitate distribuantur: & vt decreto vestro pareant cõpellantur. Sicut enim nõ omnia membra eundem actum habent: ita non omnes vbiq; apte congruunt; Alius in vrbibus alius in solitariis magis locis proficit. Nemo tñ suo sensu ducatur: sed ex vobis omnes pẽdeant. Quicquid statueritis: ei stetur. Quod egressum fuerit verbum de ore vestro: ne exierit vacuum contendite. Sic enim & autoritatem magistratus seruabitis: & erit obediẽtiæ locus. Studiosus admodum & cupidus profectuũ vestrorũ: vt non solũ benefitiorũ numero verũetiã & longe magis vitæ merito indies crescatis ac multiplicemini: scripsi vobis ex abundãtia cordis. Vestrũ erit quæ suggessimus pio aĩo admittere: atq; vt opere perficiãtur prouiribus conari. Quod facile futurũ nõ dubito: si iustitiã in domicilio pectorũ vestrorũ cõstitueritis: & nihil a vobis cõtra pietatis iura vti cõfido gestũ fuerit. Cæterũ significamus vobis: renũciasse his diebus colendissimũ Cardinalẽ de Flisco abbatiæ Anglariẽsi: & vt audio libere & absq; vllis pactiõibus: suffectũq; in abbatẽ fuisse D. Stephanũ monahũ nostri ordinis ac doctorẽ: q morabatur

Romæ

Romæ. Optamus: vt cæteris commendatariis præsul hic religiosissimus vi/
am munierit: vt eius prouocati exemplo, restituant quæ sunt Dei, Deo. Valete.
Ex Fonte bono. Die. vii. Iunii. MDXII. Benincasæ Priori Pratalis. LXXVIII.
Vnq̃ istos magnifeci: qui humano ingenio & syderum perscrutatione
n volunt videri conscii futurorum euentuum: & conantur ea prædicere,
quæ pater cœlestis posuit in sua potestate. Quãobrem non me terruit
Lucas cum suis philosophiæ studiosis: qui tot miranda proximo Septembri ex
signis cœli vaticinantur fore. Ambulant isti in magnis & in mirabilibus super
se. Audi Hieremiam admonentem. Iuxta vias ait gentium nolite discere: & a si/
gnis cœli nolite metuere. Esaias quoq; inducit Dominũ loquẽtem. Ego sum (in
quit) Dominus: faciens omnia: extendens cœlos solus: stabiliens terram & nul
lus mecum: irrita faciens signa diuinorum: & ariolos in furorem vertens: con/
uertens sapientes retrorsum: & scientiam eorum stultã faciens. His ego prophe
tis & vere philosophiæ sectatoribus, plenam fidem exhibeo: qui Deo pleni, gen
tilitio ritu cõtempto verum totius naturæ principem non Saturnum & Iouem
& alia huiusmodi monstra coluerunt. His & tu plurimum tribue: hos venerare
& obserua: qui non sibi honorem Dei vendicare ausi sunt: apud quem solum
esse cognouerunt futurorum notitiam: aut apud eos, quibus suæ maiestati pla/
cuit reuelare. Vale. Ex Fonte bono. Die. vii. Iunii. MDXII.

Paulo Iustiniano Eremitæ Nouitio. LXXIX.

c Ontulerunt heri mecũ duo nouitii, nostri, cõmilitones tui (vt de reli/
quis Eremitis sileam) consilium tuum super restrictione vitæ Eremiti
cæ. Non improbaui ex iis complura: vti ex ipsis potuisti intelligere. Nam & cir/
cumdari muro ac circumcingi eremũ nemo potest reprehẽdere: qñ (vt ita fiat)
lege & constitutione loci permittitur. Velle autem nouo instituto cauere: nequis
sub anathemate (apostolica autoritate confirmato) septa Eremi egredi queat: du
rus mihi admodum sermo visus est. Nosti mi Paule vulgo & vere dici. Nõ om/
ne qd lucet, aurum esse. Veniunt aliquando in religiosorum mentes & præcipue
parum expertorum, sub prætextu boni immissiones per angelos malos. Vt me
rito de eis illud apostoli referri possit. Habent Zelum: sed non secundum scien/
tiam. Quales vero sint cogitationes istæ: q̃ periculosæ q̃ suspectæ de occulta &
latente aduersarii nostri fraude qui circuit quærens, quẽ deuoret: de vulpium il/
larum insidiis & dolo: quæ demoliri conantur vineas animarum nostrarum: si
hactenus te latuit ob defectum forte isthic idoneorum eruditorum: ne te pigeat
impostertum duos inter cæteros qui plurimi sunt apud te magistros studiosius
conuenire. Hieronymum, inq̃ sanctitate æque ac doctrina eminentissimum: &
canis habentem opertum caput: cui te vel ob longum rerũ vsum atq; experien
tiam merito deferre oporteat. Hic siquidem sicut magnis effert laudibus solita/
riam vitam: ita ediuerso pluribus in locis scriptorum suorum eiusdem detegit
pericula. Atq; vt non magno negocio huius rei tibi pateat summa: lege ipsius
Hieronymi postremam epistolæ ad Demetriadem partem: & quam ad Ru/
sticum monachum descripsit epistolam: cuius initium est. Nihil Christia/
no fœlicius. Alterum tibi suadeo præceptorem Bernardum Sanctissimum: qui

& ipse optime calluit monachorum ac Eremitarum mores & studia. Huius si opuscula euolueris, ac imprimis expositionem super cantica canticorum: facile tibi constabit, quid de nimia sentiat solitudine. Et ne operosius tibi totum volumen hac de causa percurrendum sit: ad discernendas malignorum spirituũ tendiculas & varia tentationum genera: perlege saltem hos paucos ex pluribus sermones: videlicet. xxxiii. xlviii. lxiiii. lxv. & lxx. Scio te vtrũq; doctorum istorum maximi facere. Si eorum admiseris hortamenta & consilia: sistes fortasse paulisper gradum huius vehementioris cursus tui: & ratione cogente, a nimio reuocatus solitudinis desyderio, non adeo exhorrendũ putabis conspectum hominum: qui tibi soli natum nõ esse, debes cogitare. Deniq; illum vitæ solitariæ studiosum emulari contendes: qui cum elongasset fugiens, & maneret in solitudine: superstitiosum tamen & periculosum deuitans secessum postmodum confessus est: se ad euadẽdam cordis exaltationem atq; oculorum elationem, nequaq̃ ambulasse in magnis neq; in mirabilibus super se. Ne quid nimis: ait pater sanctissimus in regula: nedum nimis cupit eradere eruginem frangatur vas. Habẽda est infirmorum ratio: ne nimietate rei alicuius opprimantur. Hoc si feceris vti spero & cõfido: cum sis mitiore & placabiliore ingenio: & tutius & fœlicius viues. Volens tantũmodo tibi suggerere: qui tibi in rebus dubiis, ne a recto calle ac tramite deuiares, essent deligendi consultores ac duces: nescio quomodo fui prolyxior: q̃ mihi fuerat animus. Hoc fecit caritas: qua te paterno affectu cõplector. Vale. Ex Fonte bono. Die. xiii. Iunii. MDXII.

Ioanni Cardinali de Medicis legato Flaminiæ. LXXX.

S Icut ex captura Dignationis tuæ plurimum fueram contristatus: ita re vera ex liberatione eiusdem mirumimmodum gaudio repletus sum. Benedixitq; ꝓpterea anima mea Dño: & omnia quæ intra me sunt nomini sancto eius: qui non permisit tentans te diutius: atq; in captiuitatem longius abduci: sed fecit pro sua clæmentia cum tentatione prouentum: & contrito venantiũ laqueo non est passus dari te amplius in captionem dentibus eorũ. Præsto fuit tibi cœleste auxilium: quoniã nouit Dominus pios de tẽtatione eripere. Et quis te pius magis, ac mitior? Quo nimirum factum est, vt semper sperauerim, te celerius e Gallorum manibus in pristinam vendicatum iri libertatem: ac restituẽdum in gradum pristinum. Benedictus Deus: quo autorẽ nõ sum frustratus spe mea: sed haud magno temporis interuallo resumere te voluit longe maiore q̃ antea gloriam: & cõmuni omnium applausu, interceptam a sacrilegis legationem tuam. Vidisti paulopost vltionem eius quam in te immerentem atq; innoxium exercuerant impietatis: fusis fugatisq; in conspectu tuo hostibus: & tot tecum (quod pro miraculo habitum est) receptis cõcaptiuis. Precor Dominum: vt quemadmodum pro conseruatione ecclesiasticæ dignitatis multos labores ac pericula intrepide subire non formidasti: ita mutato in melius rerũ statu, perfungi tibi fœliciter liceat demandato tuæ Dignationi legatiõis munere: & præteritas animi curas ac solicitudines, continua tranquillitatis serie ac perpetua pace pensare. Vale. Ex Fonte bono. Die. xvii. Iunii. MDXII.

Paulo Gennensi monacho. LXXXI.

Si te

I te errati tui pœnitet: ſicut prolixiore indicaſti epiſtola: eſt qđ & ego
plurimum gaudeam:& tibi imprimis magnopere expediat.Nã ſi gau
dent in cœlis angeli ſuper vno peccatore pœnitentiam agente: & nos
oportet illorum gaudium emulari.Quod vero tibi id vtile ac ſalutare futurum
ſit:apoſtolus demonſtrat.Ore,ait,confeſſio fit ad ſalutem.Audi etiam alium fa/
tentem crimen ſuum.Dixi confitebor aduerſum me iniuſtitiam meã Domino:
& tu remiſiſti impietatem peccati mei.Nec immerito quidem.Initium enim ſa
lutis eſt cognitio & notitia peccatorum:atq; illorum manifeſtatio.Etenim vul/
nus,quod tegitur,curari nequit.Iccirco precepit cœleſtis medicus leproſis: vt
oſtenderent ſe ſacerdotibus.Tuum erit contẽdere totis viribus:vt vera iſta tua
pœnitentia fuiſſe agnoſcatur.Quod tunc nimirũ perſpicue præteferes: ſi præ/
terita plangenda iterum non cõmiſeris.Diſſimulat Dominus peccata hominũ
propter pœnitẽtiam:ſi modo quem pœnitet,ex corde omnino pœniteat. Si re
uertamini,ait propheta,& quieſcatis: Salui eritis.Paulus quoq; hortatur dicẽs.
Deponite vos ſecundũ priſtinam conuerſationem veſtram veterem hominem:
qui corrumpitur ſecundum deſyderia erroris:renouamini autem ſpiritu mẽtis
veſtræ.Huiuſmodi teſtimoniis ſcatẽt diuina eloquia:quibus facile repromittiť
peccatoribus venia:ſi mores in melius decreuerint cõmutare:& a peccatis quæ
admiſerint recedere:præſertim ſi pro iis etiam per contriti cordis iuge ſacrifi/
cium ſatiſfacere non neglexerint.Sacrificium enim Deo ſpiritus contribulatus:
cor contritum & humiliatum deus non deſpiciet.Ipſe nãq; animaduertens im/
becillitatem noſtram:aperire ſua voluit clæmentia nobis portũ ſalutis: vt vul/
neribus noſtris ſpiritualibus medicina pœnitentiæ ſubueniret. Tu quoq; ſi ab
omni via mala prohibueris pedes tuos:& eripueris te penitus noxiæ ſeruitutis
ac præteritas culpas vita meliore & ſanctiore correxeris:Dei pariter & hominũ
promereberis gratiam:audieſq; vna cum Dauid pœnitente,verba bona verba
conſolatoria.Dominus tranſtulit peccatum tuũ a te.Vale.Ex Muſolea.Die.xxii.
Iunii.MDXII.

Petro Quirino Eremitæ Nouitio.LXXXII.

P Erſeuerare in ſententia connouitium tuum: vt iterum Pontificis di/
ſpenſatio clarius imploretur ſui gratia:non multũ miror.Vehemẽtius
enim animo inſident cogitationes:quas ſub prætextu boni nitimur approbare.
De eius bona mente nihil dubito.Vter autem noſtrum rectius ſenſerit: tẽpus &
ratio indicabunt.Malui ego ſemper,in ipſis præſertim ingreſſus mei ad religio
nem auſpitiis,alieno gubernari iuditio & magiſterio erudiri:illud ſæpiſſime de
ſcripturis diuinis mecum reputans & magnopere formidans. Eſt via (inquit)
quæ videtur homini iuſta:& eius nouiſſima deducũt ad mortem. Et apoſtolus
hoc aduertens iccirco admonet eos:quibus contigit prælatorum arbitrio viue
re.Obedite,ait,præpoſitis veſtris:& ſubiacete eis:ipſi enim peruigilãt quaſi pro
vobis rationem redditury. Super hoc quicquid tua interceſſione & opera factũ
fuerit:non egre ferã.Siue enim ſacerdotio initiatus: ſiue profeſſus dumtaxat in
Eremo victurus ſit:parũ mea intereſt.Habet forte aliquid ſecretius:quo vt hoc
adeo conſtanter cupiat merito impellatur.Nemo enim ſcit hominum quæ ſunt
hominis:niſi ſpiritus hominis qui eſt in ipſo.Penetrare in huiuſmodi cogitatio/

num alienarum recessus eius solius est:qui scrutatur renes & corda. Quem precor ex animo:vt sicut illum vocauit ad incolendam Eremum:ita eundem a variis tentationum insidiis gratiæ suæ fauore ac præsidio tueatur. Vnum opto: ne mihi vllo modo succenseat:q; non facile cum eo sentiam. Non est meum:aliud ore proferre:aliud archano cordis contegere. Remitto ad te, quæ annotasti, capitula. Ea omnia comprobamus. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxvi. Iunii. MDXII.

Benedicto Mutinensi Abbati Sancti Michaelis Murani. LXXXIII.

m Onui ex officio meo immo impellente caritate, patres capituli per litteras mei Vicarias de omnibus iis:quæ mea interesse arbitratus sum: quæq; ad cõmodum congregationis spectare videbantur. Satis aperte significaui de futura prælatorum electione:neq; in parabolis locutus sum eis:sed palam tanq̃ peritus nauta futuram præuidens tempestatem vt scopulum quendam deuitarent annuntiaui. Et cũ reliqua omnia pericula caute ac prudenter euaserint: illisa est tantũmodo atq; impacta præmonstrato a me scopulo, ac gurgite pene hausta, illorum nauis. Satisfeci ego conscientiæ meæ: vtrum & illi suæ: viderint ipsi. Approbo nihilominus electionem de te & Priore Sancti Mathiæ factam: vt dereliquis sileam:quæ & ipse mihi admodum placuerunt. Prior Sancti Benedicti aliquandiu obstinatior apparuit. Tandem victus hortamentis alioꝝ onus subiit sibi impositum. Si perstitisset diutius in sententia : me vtiq; ad impatientiã prouocasset. Quo enim ipsum inter paucos affectuosius dilexi : eo acerbius in eum inuectus fuissem. Tu vero ad locum professionis tue destinatus, atq; illi merito præfectus, ministerium tuũ imple:& curam illius habe:vt cum bene administraueris:gradum bonum acquiras. Vale. Ex Fonte bono. Die vltima Iunii. MDXII.

Bernardo Nouitio. LXXXIIII.

e X prolixioribus litteris tuis & longa quærimonia aduersus calumniatorem tuum facile animaduerti:difficile esse, vt cum iniuria cõueniat patientia. Excanduisti ad obiecta intemperantius:q̃ Christianum hominem nedum religioni dicatum deceat. Sufficere tibi debuit testimonium conscientiæ: mentitum fuisse criminatorem tuum. Tu vero econtrario grauius æquo habuisti illatam tibi falso calumniam. Precussi in maxillam, præbere iubemur percussori & alteram. Et alibi nobis dicitur. Omnis indignatio & ira tollatur a vobis. Quamobrem non sano cõsilio vltionem expetisti de proximo tuo:cum scriptũ sit. Mihi vindictam:& ego retribuam:dicit Dominus. Verum quoniam multũ interest: vtrum repentino motu animi, an consulte aliquid proferas: eo leuiorẽ culpam tuam existimo:quo præter opinionem in laqueũ linguæ iniquæ incautius incidisti. Præmeditata enim ac præuisa minus lædunt. Hinc fit: vt credam, te paulopost pœnituisse:q; non tibi ipsi continentius imperaueris. Finis enim iræ, initium esse pœnitentiæ consueuit. Si expectasses post significatam tibi maledici contumeliam:vt primus ille concitati animi & æstuantis bilis feruor relãguesceret:non te modo(sicut reor) dictorum pœniteret. Itaq; cum ira consilio careat:& equo infreni similis sit:vt eam in futurum deuites pro viribus: & hortor & moneo. Ira enim viri, iustitiam Dei non operatur. Etvt de poetis, quorum studiosus videris fuisse, aliquid inferam:succurrat tibi Horatianũ illud. Ira bre/

uis

nis furor est. Animum rege: qui nisi paret imperat: hunc frenis hunc tu cōpesce cathena. Vale. Ex Fonte bono, Die. vii. Iulii. MDXII.

Petro Quirino Nouitio Eremi. LXXXV.

Permissi a nobis: idq; ex indulgentia magisq̄ ex imperio: vt ad petitionem dudum hospitum vestrorū importune efflagitantiū implendam, iretis & vos vicissim ad eos: satisfecistis meo iuditio mensura bona & conferta illorum votis: hospitati apud eos vltra triduum. Miratus sum heri vesperi eorū qui vos reduxerunt in Eremum recens consilium: vt conuentus sui nomine vobis presentibus a me iterum enixe impetrare contenderint de vestro paulopost ad eos reditu: & eo quidem animo, vt turmatim ad Auerniā pariter concederetis. Quātum distet a mendicante eremitica institutio: q̄ diuersa sint studia vtriusq;: ipsis facile appellationibus edocemini. Nollem ego sub prætextu caritatis, ipsorum vos exemplis allici: vt quod ii ex instituto professiōis suæ faciūt: vos contra morem & obseruationem loci emulari eos videremini. Scandalizate illi neminem possunt: si frequenter domo exeant: si vicos & vrbes perambulent: si hostiatim necessaria victui mendicant. Id genus vitæ semel elegerūt. Vos aūt qui insolitudinem secessistis: qui non Marthæ, vt illi sed eius sororis proposito viuere constituistis: cauete obsecro, ne grauitati ac stabilitati eremiticæ macula inferatur. Si qui vestrum inuisere Auerniam expetunt: non deerit facultas, qua honeste & absq; vlla Eremi nota, vota illorum impleantur. Nondum reuersos in Eremum, redire denuo ad se vos concupiscunt. Quod & si abeis religioso Zelo fieri non dubitem: verendum tñ ne de eis in hoc negocio dici queat: Habent Zelum: sed non secundum scientiam. Taceo: q; non ab re consyderare vos oporteat monita sapientis. Subtrahe, ait, pedē a domo proximi tui: ne forte saciatus oderit te. Scitis: q̄ nō semper in eodē statu permaneat humana mēs. Quod hodie placuit: cras fastidimus. Neq; ꝑpterea caritas fraternitatis reiiciatur a vobis. Cū vos adierint ipsi: officiose suscipiantur: pateatq; aduentantibus hostium: & tanq̄ Christi viscera foueantur: vtpote veri paupertatis sectatores. Tantūmodo frequentiore vestro ad eos accessu ne grauentur: cum elemosynis viuant: ne detur aliis murmurādi occasio. Si remissionibus aliquis vestrum vti voluerit: non vos preterit: quos pateant vobis Eremi recessus, tum alibi, tum in agro Casentinate. In iis de vobis scandalizabitur nemo. Vt ita fiat: & hortor & moneo. Scribo Eremitis omnibus: sed tibi tantū litteræ diriguntur, vt eos ipse meis verbis cōmonefacias. Vale. Ex Fonte bono. Die. xi. Iulii. MDXII.

Angelico monacho. LXXXVI.

Timere sibi haud temere arbitror, qui isthic rebus præsunt: si Pōtifex tanto exercitu Florētia est trāsiturus. Reuera magni sunt Iulii successus: & maiora molitur in dies. Si non esset cum illo is: cuius Vicarius est: non poterat facere quicq̄. A domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris. Quis enim tam facile Italia exterminasset Gallos, qui eam occupauerant: nisi Dominus fortis & potens, Dñs potens in prœlio? Ferrariæ olim princeps, in captiuitate nunc Romæ detentus, incidit in foueam, quam fecit. Meminisse nunc tandē existimandus est: q̄tam Rauennæ cladē intulerit: q̄tam aliis vrbibus & locis va

ſtationem atq; direptionem. Venetos ingenti odio perſecutus, eorũ modo opa Principatu deiectus eſt: cognoſcitq; impræſentia, rerum omnium eſſe viciſſitudines. Confiſus in protectione Gallorum experientia ipſa perſpicue edocetur: Maledictũ eſſe hominem qui confidit in homine: & ponit carnem brachiũ ſuũ. Cæterum deeſſe non debent iſthic cõiector es: qui deiectum viuenti nudiuſtertius campanile Sanctæ Crucis, cum magna tecti ipſius ædis ruina, & totius ferre chori oppreſſione atq; confractione, variis interpretentur ſententiis: & quid factum inopinatum portendat, pro ſuo quiſq; captu diiudicẽt. Plus enim caſum q̃ eius iacturam: quatuormilibus aureis nummis (vt ſcribis vulgo exiſtimari) reſarciendam; penſitare nunc plurimos cenſeo. Bene cum fratribus illis actum eſt: ſi neminem eorum tempeſtas illa tam ſcæua, interdiu exorta cõminuit. Vale. Ex Fonte bono. Die. xvii. Iulii. MDXII. Abbati Balnei. LXXXVII.

g Auiſus ſum valde: liberatum te tandem fuiſſe diuturna febre. Supereſt modo: vt & animus & corpus vigorem ſuum ac priſtinas recipiant vires. Quod vt diligenter cures: hortamur. Cauenda eſt enim recidiua per abſtinẽtiam a rebus ſanitati aduerſantibus: donec in priſtinũ ſtatum te reſtitutum ſenſeris: & afflictum vigiliis ac longa inedia corpus robur ſuum recuperauerit. Omnem itaq; cuſtodiam tibi exhibeas. Eſto tu tibi medicus: & a fructibus, quibus abundat autumnus, abſtineas. Vuam & ficus procul aſpicias per dies aliquot: donec optime fueris confirmatus: neq; earum capiaris dulcedine: etiam ſi alter calathus prophetæ tibi offeratur: quæ habebat ficus bonas nimis: ſicut ſolent eſſe ficus primi temporis. Ex abundantia cordis loquor: qm̃ ſanum te eſſe cupio. Cæterum maiores mihi gratias agis quã pro meritis noſtris. Communia ſunt tibi mecũ omnia: quæ poſſideo. Huius rei periculum ſemper facies ꝓ arbitrio. Doloi non potuiſſe te præ valitudine intereſſe profeſſioni quinq; nouitiorũ noſtrorum in Eremo. Fuit enim res pro loco miraculo digna: vt dici merito potuerit: quia ſterilis peperit plurimos. Nec minus, vt ſcias prompto & alacri animo ꝓfeſſi ſunt: qui canonicum probationis tempus immaturitate præueniendũ cenſuerunt: ac precoces fructus obtulerunt Deo in odorem ſuauitatis: q̃ qui pluribus menſibus nouitiatus annum exceſſerant. Orabis pro illorum fœlici perſeuerantia: vt quod vltro polliciti ſunt intrepide perficiant: nequando miſſa ad aratrum manu irruentibus tentationum procellis retro (quod abſit) reſpiciant. Vale. Ex Muſolea. Die. xxi. Augu. MDXII. Spei Abbatiſſæ Muratarum. LXXXVIII.

a Aſſuetus ſcribere latino ſermone: & exemplo Hieronymi ſanctiſſimi prouocatus: qui non ſolum virginibus, ſed etiam viduis & coniugatis latine ſcribebat: non reſpondeo lingua vernacula litteris tuis. Quod eo potiſſimũ conſilio faciendum cenſui: vt ſi quibus infuturum legere placuerit epiſtolas noſtras: agnoſcant perſpicue, q̃ti fecerim ſacrum Muratarum collegiũ: q̃táq; repoſuerim ſenectuti meæ ſpem: in ſuffragio precum & obſecrationum illarum. Et primum quidem doleo: non fuiſſe vos pro tranſmiſſo ad ædificationẽ veſtram munere contentas: vt referretur nobis gratia ſola orationum veſtrarum vſura: vltra quam a vobis, quæ paupertatem profeſſæ eſtis & arctius cuſtoditis nihil aliud cupimus. Eam rantum remunerationem, ſi quid mihi debere

vos

vos arbitramini,instantissime poscimus:vt ingressæ cubiculum spõsi vestri,illi meam cõmendetis imbecillitatem.Non oportuit vos vestro sumptu & incõmodo,alio me impartiri munere:sed tantum spiritualibus spiritualia compensare. Satis de me estis bene meritæ o virgines sacræ:quaꝝ meritis & precibus(ita ni mirum de vobis sentio)a quatuor annis citra mihi vitam prorogatã putẽ. Est tamen quod de vestro munere dulcoris pleno altius cogitem.Misisse vos vtiq; illud:vt spirituale aliquid mystice innuatis.Siue enim significandum duxeritis: fuisse vobis saccaro dulciora Putii nostri eloquia:immo Dñi per os eius prolatasiue vt ego dulcedine illius admonerer:Nihil esse dulcius(vt scriptura testatur)q̃ respicere in mandatis Domini:vtrãq; significationem perq̃iucunde amplector.Gustate(inquit)& videte:qm̃ suauis est Dominus:beatus vir qui sperat in eo.Et alibi.Quã magna multitudo dulcedinis tuæ Domine: quã abscondisti timentibus te.Quod vero imitari posse cupias Abbatissa honoranda eremitaꝝ nostrorum vitã:ac deposita gubernationis sarcina priuatam ac solitariam vitã ducere:nihil miror.Ita enim natura cõparatum est hominibus: vt nati ad laborem quiẽtẽ tamen omnes cupiant.Laudauit Dominus Mariam: q; vni intenderet contemplationi.Non tamen improbauit sororem:q; solicita esset: & turbaretur erga plurima:vt ipsi Domino ministraret.Et apostoli transfigurato in mõte Domino capti visionis illius & gloriæ dulcedine:bonum esse vt ibi manerent confitebantur:atq; vt fieri illic permitteret tria tabernacula cõtendebant.Quod sane si factum fuisset:male consultum foret nostræ redemptioni per eũ: qui venerat vt mortem nostrã moriendo destrueret:& saluaret quod perierat.Effundẽdus erat prius agni illius immaculati sanguis pro peccatis nostris: vt nos rediremeret ab omni iniquitate:& mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operũ.Et apostoli si in eo loco,torrente licet voluptatis cœlestis potati,iugiter permansissent:nõ fuissent gloriosa martyrii palma postea coronati. At graue esse affirmabis administrationis onus:cum sit ars artium regimen animarum.Sed si omnes hunc laborem detrectauerint:quæ erit Dominici gregis cura?Nonne si defuerit diligens custodia:continuo luporum morsibus erit expositus? Quamobrem si nimium premi te sentis:omnem solicitudinem tuã proiice in eum,qui tibi onus imposuit.Ipsi enim cura est de nobis:qui non permittit nos tentari supra vires.Sed facit cum tentatione prouentum: vt possimus sustinere.Cogita hortari nos ab apostolo:vt ambulemus vocatione,qua vocati sumus:Te quoq; haud temere Spem vocitari:quæ in Dño sperans non infirmaberis.Etiam in solitudine,quã optare videris,non desunt tentationum occasiones. Periculis,ait,in ciuitate:periculis in solitudine.Vbiq; labor & dolor:qm̃ militia est vita hominis super terram.Hic nobis pugnandum est: vt alibi coronemur. Si enim sustinuerimus:& conregnabimus. Elegit te Dñs: non vt habitare te faceret sterilem in domo:sed matrem filiarum lætantem. Voluit,vt præesses tãtæ tãq; dilectæ a Deo multitudini: quarum audio esse cor vnum & animã vnã: adeo vt fragrantia & odor sanctimoniæ facti istius cœtus ad vltimas vsq; Christianorum terras peruenerit.Perge itaq; vt facis:& creditarum tuæ curæ sanctimonialium verbo & exemplo regimen patienter exhibe:vt cum bene ministra

ueris, gradum bonū acquiras. Cæterū Putio nostro præconi Dei altissimi: cuius cōmorationi in eremo pie inuidere visa es: nullum vitæ genus cōuenire minus arbitror q̄ solitariæ. Alioquin merito illi obiiceretur: q̄ traditum sibi talentū defodisset in terram. Fungitur munere apostolico: in multitudine versari ipsum oportet. Imperatū est ei a Dño per prophetā & apostolum: ne taceat. Clama (inquit) ne cesses: quasi tuba exalta vocē tua. Apostolus autem Paulus Prædica verbū: insta oportune, importune argue, obsecra, increpa, in omni patiētia & doctrina. Non sibi ipsi tantū natus: procul esse debet a solitudine. Recreari tñ in ea aliquādiu ipsum decuit: vt roboratis per quietem corporis viribus, acrior ac vehementior ad euangelizandū assurgeret. Quāq̄ ego de ipso sic opinor: q̄ si quādo ad emulationem præcursoris Domini, eremum incolendā eligeret: & antra deserti petere constitueret: non dubitarem ituros ad illum populos multos: vt audirent vocem clamantis in deserto. Parate viam Domini: rectas facite in solitudine semitas Dei nostri. Solatio ingenti ipsum vobis esse non dubito ad perferendum æquo animo iugum Domini: ad excitanda atq; inflāmanda in amorē Sponsi & Saluatoris sui Iesu Christi virginum corda. Quāuis enim ita institutæ sitis: vt parum indigere vos arbitremur aliena exhortatione: nō potestis tamen nihil proficere ex auditu verbi Dei. Nam licet sitis ortus conclusus, fons signatus, & muro inexpugnabili circumcinctus: prodest tñ mirūimmodum, ad arcendas ab ouili vestro inuisibiles feras, canum hoc est prædicatorū latratus. An nō murus inexpugnabilis est, & iugi custodia munitus: perpetua sacri istius cœnobii psalmodia? Vt merito vos Muratæ iccirco vocemini: de quibus per prophētam olim vaticinatum puto. Super muros tuos Hierusalem constitui custodes: tota die & tota nocte in perpetuū non tacebunt. Quis enim negauerit: esse vos cœlestis Hierusalem filias? Excessi, vt video, modum epistolæ: ita impellente caritate, quæ modum non habet. Et nollem prolyxiore sermone, aut matrem a filiarum cura diutius auertere: aut filias sanctimoniales a studio contemplationis reuocare. Vnum tantum repeto: vt memores mei sitis in oratiōibus vestris: obsecrantes Dominū: Ne proiiciat me in tempore senectutis: cum defecerit virtus mea, ne derelinquat me. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxii. Augusti. MDXII.

Petro Quirino Eremitæ Nouitio. LXXXIX.

m Irari desineres mi Petre, non deesse aliquando de Eremitarum cætu qui preuaricetur: si reuocares ad memoriam scripturarum sanctarum exempla. In duodenario apostolorum numero, vnus ex eis diabolus meruit appellari. Ex septem ab apostolis electis diaconibus, vnus extitit heresiarcha. Et vt altius repetam, ex duobus primi parentis filiis alter alterum occidit. Ex tribus fratribus qui ingressi sunt in archā, duo electi, tertius in patrē impius reprobus fuit. Vis vt aliquid maius afferam? Et in angelis suis Dñs reperit prauitatē. Quā obrem si dehonestari Eremum putas vnius falsi & improbi fratris prauitate: & propterea ægre fers iniustam loco isti maculam: longe egrius te ferre oporteret illatam cœlo iniuriam. Sed quando humana sunt ista: non te turbent aliena flagitia. Nimis prætiosum & singulare indultum fuisset nostræ huic Eremo priuilegium: si in ea peccare posset nemo: & quilibet in eam admissus futurus fo-

ret

ret ἀνακρίτως. Cuius sit momenti præuaricantes impunitos dimittere:audi pro phetam dicentem. Quia dimisisti virum dignum morte : erit anima tua pro anima illius. Et alius quidam. Religio, ait, munda & immaculata hæc est: facere iudicium & iustitiam:& solicite ambulare cũ Deo suo. Vale. Ex Fonte bono. Die xxv. Augusti. MDXII. Paulo Orlandino Priori Angelorum & Vicario. CX.

Osteaq̃ a me digressus es:binas abs te accæpi litteras. Quarum prio/ p ribus non respondi:quoniam indicasti per eas, esse te Florentia paulo post profecturum:& in iis non maioris res momenti continebantur: vt necessario fuerit respondendũ. Posterioribus modo respõdeo. Et primo qui/ dem ægerrime tuli nuncium de obitu Venerabilis fratris nostri Ambrosii Prio/ ris Angelorum. Is enim licet diu ægritudine incurabili laborauerit: vt optata & accersita pene morte decessisse credendus sit:cui viuere Christus esset, & mori lu crum:fuit tamen vir probus & moderatus inter vos, & iustitiæ continens, atq; haud contemnendæ in congregatione autoritatis. Secutus est exiguo interuallo Andream carissimum fratrem suum:& cum quo viuens cõiunctissime versatus est:non est passus abeo separari diutius. Sperare licet fuisse illum ad eas cælestes nuptias admissum:qui absq; vlla criminis nota ita semper innocenter vixit: vt cæteris confratribus fuerit monasticæ cõuersationis exẽplar. In pace in idipsum dormiat & requiescat:ac pro eo alium substituat Dominus:qui inter vos eius vi ces gerat. Quod vero tu fueris in Priorem istius cœnobii suffectus:scis hoc no/ strum quoq; fuisse consilium. Præsentissimo & accõmodato remedio prouisum est loci istius indigentiæ. Curam itaq; illius habe:neq; propterea Vicariatus offi cium desere:donec quod in parabolis de Mutinensi infirmante & languente lo/ cutus es, palam factum fuerit. Eius nimirum aduersam valitudinem moleste ac/ cæpi:vtpote qui non sine magna vestra immo cõmuni totius religionis iactu/ ra demigrarit. Verum huiusmodi terminis, qui præteriri non possunt, cum eo peruenerimus parendum est:& illi obtemperandum, qui eos constituit. Et bea/ ti qui parati erunt, occurrere illi. De imminenti patriæ isti periculo nos quoq; suspensi sumus. Precamur quotidie Dominũ: vt eam illæsam conseruare digne tur. Cogito ego sæpius nostra hæc in quæ incidimus tẽpora:& video totã Chri stianam tempu.non Italiam solam fuisse vexatam. Erudire nos vult per contra/ ria deus:vt qui in tranquillitate & fœlici rerum statu, obliti sumus gubernato/ ris:in tempestate & procella ipsius adiutorium atq; auxiliũ imploremus. In hac vita nobis cum erumnarum & persecutionum varietate luctandum est : si cupi/ mus futuram promereri. Vt non temere per poetam dictum sit. Dicimus autem hos quoq; fœlices:qui ferre incõmoda vitæ:nec iactare iugũ vita didicere ma/ gistra. Deus bene vertat. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxvi. Augusti. MDXII.

Ioanni Cardinali de Medicis. XCI.

r Estitutum te fuisse tandem in patriam optatissimam, atq; admissum in proprias ædes:idq; singulari tua tuorũq; gloria & honorificentia: ma xime lætor. Non enim dubito voluptate inenarrabili tuam Amplitudinem Flo rentiã introisse: vbi natus vbi educatus olim fuisti. Neq; enim temere per poe/ tam dicitur. Nescio qua natale solum dulcedine cunctos ducit : & immemores

non finit esse sui. Et credi merito potest: eo te maiore atq; abundantiore gaudio in ingressu vrbis fuisse repletum: quo tardius & longiore postliminio eam tibi reuisere contigit. Permisit te Dominus abesse diutius: vt post tot annorū interuallum reuersus, vberiore nunc lætitia fruereris. Nam post longam maris agitationem, lætiores in portum deuehimur. Et queadmodum ei, qui ex ægritudine & diutino morbo conualuit, bona valitudo iucundior esse consueuit: q̄ qui nūq̄ infirmus iacuit: ita omnia longo tēpore desyderata longe amplius oblectant, q̄ quæ sine intermissione assidue possedimus. Sit itaq; faustus & fœlix hic reditus tuus Dñe pientissime: sit tibi & patriæ, sicut extitit optatissimus, ita & salutaris. Custodiat Dominus introitum tuum & exitum tuum: ex hoc nunc & vsq; in sæculum: vt reformato in melius Florentinarum rerum statu, in pace in idipsum dormias & requiescas. Cæterum cōmendo tuæ Dignationi conciues istos tuos, populumq; vniuersum. Si qui sunt: qui aliqua fortasse olim te iniuria affecerint: cum sis adeo mitis ingenio, vt nihil ad tuam mansuetudinem addi possit: oēs pro tuo more benigne amplexaberis: reddesq; pro malo bonum. Fuisti semper ī omnes humanus affabilis comis. Hac tua ingenita lenitate atq; clæmētia cognoscent facile omnes: caram tibi esse ipsorum salutē. Hinc fiet: vt nemo vnus repetiendus sit, cuius non extet suum erga te meritum: qui non se tuæ pietati fateatur obnoxium, memoria tuorum benefitiorum sempiterna. Roborat etenim clæmentia thronus. Et super argentum & aurū, bona gratia. Vale. Ex Fonte bono. Dic. iii. Septembris. MDXII.

Paulo Orlandino Priori Angelorum. XCII.

Diit me Petrus Bibbienen̄. monachus tuus. Miratus, q̄ sine litteris &
a solus me conuenisset: didici continuo ab eo causam profectionis suæ.

Improbaui primo quod fecisset: & corripui cōsilium eius. Visus est cōpungi plurimum: & facti pœnitere: spopónditq; continuo, se mihi in omnibus obtemperaturum. Nosti Prior mobilia & inconstantia esse adolescentulorū ingenia: & trahi violentius ad ea, quæ cupiant: cū esse in illis senilis grauitas non facile reperiatur. Trahit sua quēq; voluptas. Nimium discendi studiosus, ad cōparandā sibi librorum suppellectilem adiecit animum: & fortasse vehementius q̄ oportuit. Decæptus librorum, non alicuius incōtinentiæ aut turpitudinis cupiditate: facilius meretur veniam. Non excuso peccatum, sed intentiōem delinquentis: qua supramodum ad libros apposuit cor. Licet aūt adolescentium peccatis non semper ignoscendum sit: (quis enim filius, quem nō corripit pater?) consyderanda nihilominus castigandorum ingenia existimo: quemadmodum & pater Beatissimus admonet in regula: vbi qualis esse abbas debeat accuratissime describit. Apostolus quoq; Paulus, Argue (inquit) obsecra increpa: in omni patientia & doctrina. Alius seueritate alius blādimentis, ad meliorem profectū dirigitur. Cuius sit iste ingenii quam indolem præseferat: longe me melius nosti. Mihi semper supra ætatem & acutus, & ornatus virtutibus, & optimæ spei plenus (nisi me ipse fallit) visus est. Et de huiusmodi scriptum reor. Plus proficit correctio apud prudentem: q̄ centum plagæ apud stultum. Verum cui hæc seribo? Calles tu ista optime: cum sis & prudētissimus, & eruditissimus. Vnum hortor: vt sit tibi iunior iste cōmendatus: mitiusq; cum ipso agas: si se tibi, sicut no

bis

bis recæpit, humiliauerit. Meméto Onefimi ab apoftolo Philemoni, tanq̃ fua vi
fcera cómendati. Forfitan enim & hic ideo difceffit ad horam a te vt in æternũ
illum reciperes, non iam vt inobedientem fed vt chariffimum filium: qui facile
futurus fit baculus fenectutis tuæ. Ex Priore Camalduli, aut Sancti Bñdicti, aper
tius intelliges: quid cupiam. Vale cũ familia omni. Ex Fonte bono. Die. vii. Se/
ptembris. MDXII. Thomæ Eremitæ. XCIII.

n On temere admonet Paulus: vt probentur fpiritus, an ex Deo fint. De
lectamur aduentãrium multitudine. Et nõ aduertimus, multitudinem
fæpiffime effe feditionum & confufionũ matrẽ: paucitatem vero difciplinæ &
concordiæ magiftram. Vt merito teftatus fit Dñs. Vbi duo vel tres congregati
fuerint in nomine meo: ibi ego fum in medio eorum. Noui ego fatis iftorũ cœ/
nobiatarum mores: qui vbi femel clauftra monafterioꝝ fuorum fregerint: con
tinuo fiunt inftabilitati obnoxii: nec deeffe illis poteft frequẽs vagandi materia.
Non eft noftrũ Dominari huiufmodi ingeniis: quæ feu ignorantia, quam maxi
me arbitror folitariis aduerfari, fiue (quod magis arbitror) defectu deuotionis
& fpiritus, admodũ funt hoc tẽpore mobilia. Vbi de lannea camifia & fcapulari
pro veftiendo nouitio prouidero: veniã ad vos: Quod fpero fore intra triduũ.
Tunc faciam ficut monuifti: & inde mecum Romualdinum reducam in Fontẽ
bonum: ne vnus multoꝝ quietem perturbet. Si reuerterit alter de quo fcripfifti:
facile nobis erit & ipfum inde amouere. Non probamus hanc veftram diffimu
lationem ac timorẽ: vt formidetis indicare mihi: qui fint in Eremo: qui ad pro/
bationem vndiq; admiffi non fe inftituto illi atq; eremiticæ feueritati accõmo/
dent. Paucis diebus agnofci poffe reor ac deprehendi: qui recte incedãt: & quo
quifq; animo in folitudinẽ acceflerit. Trepidatis interdũ timore: vbi non eft ti/
mor. Quod vt caueatis poft hac: hortor & moneo. Si non eritis multi: memen/
tote poetici fermonis. Pauci quos æquus amauit Iuppiter: aut ardens euexit ad
æthera virtus. Et ne pro more meo a facro eloquio difcedam: Pufillus eft grex:
cui complacuit Dño dare hereditatem. Vale cũ reliqua familia. Ex Fonte bono
Die. xi. Septembris. MDXII. Petro Quirino Eremitæ. XCIIII.

h Ortatus es me per litteras: vt impetrare contenderem a legato colen/
diffimo difpenfationem fuper efu carnium in Eremo: qñcunq; accide/
ret vt Eremitæ infirmarentur. Exhorrui fateor huiufmodi confiliũ tuũ: tam alie
nus nimirum ab hac opinione, q̃ diftat ortus ab occidẽte. Fui enim femper pro
penfior ad conferuanda inftituta ordinis: quæ in eius ingreffu reperi: q̃ ad im/
mutanda: & præcipue indeterius. Ne tranfgrediaris (inquit) terminos: quos ti/
bi pofuerũt patres tui. Audiui iampridem a feniotibus: delatas aliqñ a laicis car
nes coctas occulte ĩ Eremũ: eafq; haud ita multo poft, mane vtiq; fequẽtis diei,
repertas fuiffe fcatere vermibus. Si qñ futurum eft hoc: vt poft quingentos & eo
amplius annos: admittenda fit ab Eremitis talis præuaricatio: obfecro ego Do
minum: vt fiat tantũ pax in diebus meis: neuñq̃ mihi imputari queat: q; fuerim
huiufcemodi eremiticæ relaxationis autor. Quod fi tibi indecens videtur: vt vi
uentes in Eremo extra Eremũ mori cõpellantur: cogita bonis & in deo collocã
tibus fpem fuam vndecunq; patere aditũ in cœlũ. Abiice, oro, abs te iftam curã;

neq; mihi tā male promereri de nostra Eremo suadeas: vt cuius honoris semp a me ꝑ viribus habita est ratio: me iterprete hæc illi tāta inferat macula. Locus in quo stas, terra sancta est. Illius incolæ sicut abstinere tenentur a carnalibus desideriis quæ militāt aduersus animā: ita ēt ab esu carniū: nec par est austeriorem professis vitā eis conformari: q indulgent vitæ laxiori. Percurre Sanctoꝝ vitas: & videbis multos extra domos suas a sæculo demigrasse. Vt de cæteris sileā: colēdissimus Cardinalis noster Gerardus quem merito inter cœlicolas nunc versari censuerim, nōne in hospitio apud Interānā me præsente fœlicissime decessit? Ambrosius Angeloꝝ prior, vir bonus, nōne pauloante fauentiæ obiit diem suū? Obseruationē itaq; tot sæculoꝝ tanta religione tā districto rigore hactenus cōtinuatā maximi faciendā duco: nec permitti ac dispēsari esum carniū in Eremo posse confido: absq; ingenti nostri ordinis scādalo & murmuratione. Ego si mihi id in Eremo ista (qd absit) attentare contingeret: etiā ad mortē egrotanti: scripturæ illius testimonio terreret plurimum. Adhuc escæ eorū erāt in ore ipsorū: & ira Dei ascendit super eos. Vale. Ex monasterio. Sācti Benedicti. Dei. xi. Octobris. MDXII.

Petro Quirino Eremitæ. XCV.

a Pprobat Legatus colendissimus decretū celebrādi capituli: quod nos quoq; ꝓbamus: si modo canonice atq; oportūe id fiat. Præsentia ipsius semp mihi futura est iocundissima atq; optatissima. Alterius pro eo nō sic. Multa mihi bona futura proponis: magnū me adeptuꝝ honorē, ingens gaudiū & quietē senectuti meæ repromittis: idq; multoꝝ fauoribus qui cōgruo tpe impēdent operā suā. Cupio quidē ego bona illa: de qbus scriptum est. Credo videre bona Dñi in terra viuentiū. Honorē quoq; gaudiū & quietē nō recusarē: sed si ea imperfecto meo elargiri dignaretur Dñs: nō humani fauores ac mortaliū studia. Gloria (inquit) & honore coronasti eū Dñe. Et alibi. Gaudebit cor vestrum: & gaudiū vestrū nemo tollet a vobis. Et rursum dicit aliqs, quietē desyderans. In pace in idipsum, dormiā & requiescā. Hortor itaq; te Petre, hortor cæteros coeremitas tuos: vt si quid a me cupitis, qd vobis quod religioni qd mihi vsui futurum sit: diuino potius cōsilio & ope, q̄ humano auxilio ac iuditio nitamini. Nihil (inquit) soliciti sitis: sed in oī oratione petitiones vr̄æ innotescant apud deū. Sic. n. fiet: vt pax dei, quæ exuperat omnē sensum, custodiat corda vr̄a & intelligentias vestras. Et si quidē petieritis qd rectū fuerit: nō fraudabimini ab eo. Sin vero exorare nō potueritis: nō scādalizabimini: & oīa in meliorē partē accipietis. Omnē, ait, solicitudinem vestrā proiicientes in eū: qm̄ ipsi cura est de vobis. Et vt cōfidentius iactetis cogitatū vestrū in Dño, & nō in filiis hominū quibus nō est salus: succurrat vobis illud de Actibus apostoloꝝ. Si est (inquit) consilium hoc aut opus ex hoibus: dissoluetur. Si vero ex Deo est: nō poteritis dissoluere: ne forte & deo repugnare videamini. Generale capitulū post resurrectionem Dñicam, congruo tpe atq; vsitato celebrabitur. Si præueniēdū curaueritis: cauendū vobis est, ne festinatio cōsiliis vestris obsit. Tpibus medicina valet: data tpe prosunt: Et data nō apto tpe vina nocēt. Quāobrem cū prope sit iam Dñs: abiicite tantisper istas curas & cogitationes, donec venerit. Quiete agatis hos pauculos dies: vt deuotius excipiatis aduentū Saluatoris nostri. Cui sit honor & gloria

gloria in sempiternũ. Vale. Ex Musolea. Die. xvi. Decembris. MDXII.

Ioanni Cardinali de Medicis legato. XCVI.

m Irentur qui voluerint arguãt me improbitatis atq; impudentiæ:q, au deam tibi mitissime ac lenissime Dñe etiã eos cõmẽdare qui tibi aliqñ & clarissimæ Domui tuæ aduersari visi sunt. Non puto me posse errare apud Dignatioem tuã: vbi tibi p me proponitur materia: daturq; occasio exercendæ clementiæ ac miserationis tuæ. In iis te operibus atq; actioibus versari oportet:ad quæ te natura effinxit. Multa sunt monumẽta indulgentiæ ac misericordiæ tuæ adeovt nullus vnq̃ te placauerit inimicus(qd fecerũt multi)qui vllas in tuo aio pientissimo simultatis & odii reliquias resedisse animaduerterit. Quin potius occurrere calamitosis ac supplicibus consueuisti:ẽt qui male de te fuissent meriti. Cogitare te semp arbitror Saluatoris testimoniũ. Beati misericordes: qm ipsi misericordiã consequentur. Et alibi. Diligite(inquit)inimicos vestros: & benefacite iis qui oderunt vos. Nosti Dñe mi:pauloante Basiliũ abbatẽ extra agrum Florentinũ fuisse in annũ relegatũ. Admisit patienter imperiũ exilii:paruit absq; contradictione sublimiori potestati:extra fines præfixo sibi termino secessit. Sed nõ propterea nũc ad te scribo: vt ab exilio ipsum reuocare digneris:quanq̃ pro singulari illi futurũ esset beneficio si redire ad gubernandã familiam suã permitteretur. Aliud est qd pro Basilio afflicto ac iacente peto:ne priuari ipsum abbatia Sancti Fœlicis sinas:quã meo interuentu olim ei liberalissime cõdonasti. Audio si quidem nescio quorũ factione tentari: vt præter exiliũ etiã suis benefitiis abrogetur. Tristitia itaq; super tristitiã repletus:rogauit me impensius, vt se tuæ amplitudini cõmendarẽ. Vno eodẽq; tpe duplici exagitatus incõmodo:sese tibi supplicissime cõmendat:vt si vtrũq; modo nõ meretur, vel alterũ tua clæmẽtia & benignitate consequatur. Fodere non valet:mẽdicare erubescit. Si extorrẽ extra patriam vagari ipsum necesse fuerit:vt priuatus redditibus suis, cogitare de crastino cõpellendus sit:miserã profecto(quod spero te minime passurum) ducturus est vitam. Vale. Ex Musolea. Die. vltima. Decembris. MDXII.

Cardinali de Medicis legato. XCVII.

i Nuitatus benigne, & quidẽ binis lr̃is, vt Florentiã me cõferã:eo q; parata sit dignatio tua nr̃a cõponere negocia:vereor ne(qd absit) asseribatur contẽptui, diuturnior dilatio mea:cũ semp mihi animus fuerit, qm̃ ita debeo, in momẽto, in ictu oculi, obsequi tibi Dño meo. Sed qm̃ arbitror, significari isthic quotidie:quæ sit mõ apud nos cœli inclæmentia:cõpensante Februario ventorũ ac niuiũ sæuitia & horrore, proxime preteritæ hyemis trãquillitatẽ: ad mittẽdã facile huius morulæ excusationẽ cõfido. Habituq; te nõ dubito senectutis meæ rõnem:ne nimia & incõsulta festinatiõe, efœtũ atq; exhaustũ corpusculũ minus necessario detrimentũ patiat̃. Si de re tuæ amplitudinis agerer: nulli incõmodo ac piculo parcerẽ:nullus hyemis rigor, nulla ab eqtatiõe deterreret tẽpestas:qn ptinus iumenta cõscenderẽ. Verũ qñ meorũ negociorũ cã reqror:maiore vtiq; fidutia videor mihi progare aduentũ meũ. Volui nihilominus decies hinc mouere, vt venirẽ:& i dies sæuire acrius apud nos pcellarũ vis hactenus non destitit. Excusationẽ meã admittas, oro, Dñe clementissime:neq; vllo pacto cõtumatiæ ac neglectui ipures tarditatẽ meã, sed tpi:& ætatem tecũ reputes fer-

nulli sui minus idoneã,ad pferenda itinerũ incõmoda.Iunior fui : & enim senui. Vale.Ex Fonte bono.Die.xvi.Februarii.MDXIII. Mathiæ Suppriori. XCVIII.

Arceat eis Deus:q fuerũt autores:vt nouissime mouerem ex Fõte bono.

P Quiescebã apud vos cõtẽtus satis atq3 icolumis.Vbi vero ide pfectus sum:siue ob eqtatiõem,quæ mihi est molestissima pp seniũ:siue ob scaturientes i itinere pcellas,quæ multũ aduersatæ sũt nobis:vexari cœpi dolore pedis dextri:adeo vt nec egredi cubiculũ nedũ celebrare mihi liceat. Ferimus tñ æquo aĩo iuditia dei:sine cuius nutu nec foliũ ex arbore decidit.Et vt scias itineris nñi seriem:sabbato refecti cibo potuq3 apud moniales nñas:cũ supuenissent visitatores ordĩs:ne illis ipedimento essemus:coacti sumus minus cõgruo tpe pp sequentẽ Dñicã diem inde abirẽ:venimusq3 vespi ad Scãm Margaritã de Borsellis.Excæpti p benigne hospitio a Sacerdotibus Cõmẽdatarii Capellanis qeuimus ibi eadem nocte:furente vento & tãta cœli iclæmentia obniuiũ etiã descensum:vt mane ide pficisci volentibus abblata fuerit nobis potẽs. Prãsi itaq3 post horaꝝ duaꝝ spaciũ eqtare decreuimus:venimusq3 vesperi eadem ventoꝝ vi ad cœnobiũ Sci Bñdicti.Sequenti nocte Iulius Pontifex Maximus cõcessit naturæ. Quis est.n.hõ q viuat,& nõ videbit mortem?Nocte altera hora octaua allatus est nũcius mortis Legato colen.q cõtinuo orto iã sole Florentia discessit:vt Romã magnis itineribus peteret.Quẽ cũ alloq nõ potuerimus:frustra discessimus ex Fõte bono.Cæteꝝ moneo vos:vt oret̃ quotidie ab oĩbus pro electiõe futuri noui Põtificis:vt is cõcordibus Cardinaliũ animis & votis in pastorem gregis Dñici pficiat̃: q sit verbo & explo curã illius salubriter habiturus:q pascere magis q̃ pasci studeat:nõ ipsius lana opiri ac lacte nutriri cõtendat.Orate in sup:vt podagra liberer:ne diutius arcear ab altaris officio.De captura aliquot ciuiũ,& sumpto iã de qbusdã vltimo supplicio,nihil scribo.Tñ orate:vt pacata sit ciuitas:& in pace viuat̃.Bernardũ nequaq̃ ducimus iteꝝ admittendũ in Fõtẽ bonũ: ne vna ouis morbida cõtaminet totũ gregem.Vale & familiã saluta verbis meis

Ex Camal.Florenti.Die.xxv.Fe.MDXIII. Mathiæ Suppriori.XCIX.

n Imiũ es delicatus:q ferre me vel ãnuentem petitiõi tuæ vix æquo aĩo potueris:& grauiores ac mordatiores existimaueris lr̃as meas.Sufficere tibi debuit:q3 exoraueris,q3 extorseris.Detegi oportuit germanicã illã iprobã q3 instãtiã tuã in postulãdo:q̃ adeo me vrges,cũ aliqd ex affectu petis:vt velim nolim sit tibi mos gerendus.Si cõmodari tibi tres panes nequeũt aut negant̃ tibi:nũq̃ a pulsatiõe desistis.Tãdiu ad hostiũ pstrepis:dõec vel vnũ accipias.Quã obrem si meo cõsensui rñdere tibi visa nõ est litteraꝝ meaꝝ cõsueta lenitas atq3 humanitas:tibi iputa nõ meo ingenio.Et re vera nescio: cuius alterius pfratre illo depcatiõem admisissem.Petitis(iqt) & nõ accipitis:eo q3 male petatis. Tu vero q morbidæ pecudis misertus es,& tã pio affectu illã mihi cõmendasti:curã illius habe:vt si fieri poterit nõ mõ reliq̃s minime inficiat:veꝝ & ipsa tuo pastorali in eã studio ac diligentia,expurgata penitus sanie atq3 putredine,pristinã recipiat sanitatem.Quod celebrãdas curaueris exeqas pdefũcto Põtifice:& missas postmodũ de spũ Scõ p successoris electiõe:admodũ cõmendamus.Satisfactũ est.n.canõicis sanctiõibus:& argui negligentiæ nõ potestis.Licet.n.hæc agẽtes qd debuimus,fecimus:nõ est tñ paꝝ hoc tpe iplere munus suũ. Nã i multis

offendimus

offendimus oẽs.Bñ præterea facis & opus dignũ laude:q̃ iuniores monachos in eã tu exerceas.Cãtare ait pr̃ scũs in regula,aut legere nõ p̃sumat:nisi q ædificet audientes.Quãto altius cæteris isthic collocatus es:tãto te decet p̃ oibus studiosius vigilare.Argue obsecra increpa i oĩ patientia & doctrina:vt studeãt cõcordiæ nõ tãvocũ q̃ moꝝ.Semẽ iace.Si in bonã terrã ceciderit:lucratus eris frẽs tuos. Si ĩpetrosã & sentibus plenã:eris tu a culpa ĩmunis.Nõ sum passus hac hyeme frigus vehementius,q̃ ex quo Florẽtiã veni:& ppea pede laboro diutius:cũ resolui nequeat hoc asp̃iore cœlo tumor.Melius tñ habeo p Dei g̃rã:quẽ p̃ me oẽs orabitis.Suggere quæstori meo nomine,ne differat pecuniam mittere addissoluendum æs alienum.Vale. Florentiæ Die.x.Martii.MDXIII.

Iuliano Medici.C.

d Ato nobis Põtifice Maxímo secũdũ cor Dñi atq̃ itidẽ secũdũ cormeũ Iuliãe clarissime: gratulor totis visceribus magnitudini tuæ.Licet.n. merito primas tibi tãtæ lætitiæ ptes vendicas:qa caro & frater eius es:scias tñ in cõi hoc gaudio haud mũltũ abs te distare puitatẽ meã:qñ añ cõplures annos fr̃i piẽtissimo, nũc vero Dño vniuersoꝝ,fidelẽ meã dedicaui seruitutẽ.Opto vt diuinitus electus in pastorẽ gregis Dñici eã illius curã gerat:quã oẽs aĩo cõcæperũt:vt haud temere Cardinalis olim de Medicis facile futurus sit totius Christianæ rei publicæ lãguentis medicina.Dñs cõseruet eũ,& viuificet eũ,& beatũ faciat eũ ĩ terra:vt diutissime ac fœlicissime præsit sanctissimus atq̃ beatissimus pater.Vale.Floren.Die.xii.Martii.MDXIII.

PETRI DELPHINI VENETI GENERALIS CAMALDVLENSIS EPISTOLARVM. LIBER VNDECIMVS.

Petrus Delphinus Generalis Camaldulensis.Leoni Papæ Decimo.Epistola.I.

b Eatissime ac Sanctissime Pr̃,post pedũ oscula beatoꝝ.Quãto exæperim gaudio q̃ ĩcredibili exultatiõe nũciũ optatissimũ gloriosæ atq̃ cælestis p̃motionis tuæ Papa Beatissime:spo te nõ ĩdigere lr̃aꝝ testimonio:q nosti antiq̃ meã erga te ac fidelissime ad hãc vsq̃ diẽ continuatã seruitutẽ.Tenebræ erãt,hora vtiq̃ noctis tertia:cũ irruperũt in cubiculũ nũcii.Sed mihi cõtinuo visa est nox sicut dies illuminari.Bñdictus Deus:q bñdictionẽ omniũ gentiũ dedit tibi:& testamentũ suũ cõfirmauit sup caput tuũ:Qui ĩ fide & lenitate tua sãctũ te fecit: & elegit te ex oĩ carne.Bñdictus,ĩq̃,Deus:cuius clæmẽtia factũ est:vt datus sit nobis pastor bonus:q dissipati ac dilacerati gregis Dñici pia solicitudine curã gerat:q vexato discordiis ac bellis cõtrito bñdicat populo suo in pace:q̃ iudicet orbẽ terræ in æqtate,& populos in veritate sua.Indigebat nimiꝝ ecclesia Dei tali capite tanto Principe ac Duce: quo subnixa atq̃ administrata fœliciora indies caperet incremẽta.Fuisti semp vita & moribus integer:mitis & humilis corde:vt merito te adapicẽ apostolatus diuina euexerit pietas.Sup quẽ,ait,requiescet spũs meus:nisi sup humilẽ & mãsuetũ & tremẽtã sermones meos?Cogitãs quæ acciderũt hoc ãno tuæ sanctitati:cõsydero q̃ bonus sit Israel deus iis q recto sunt corde.Pauloañ pene abductus in seruitutẽ mox cœlesti munere miraculose ereptus es:vt fieres paulopost seruus seruoꝝ Dei:& vniuersalis pater ac Dñs.Impleta est in te scriptura dicens.Gloriã p̃cedit hũilitas.Vocatus eras prius in partẽ solicitudinis administrãdæ ecclesiæ:Vocatus mõ es ĩ plenitudinẽ ptãtis. Laborasti p multos ãnos in remigando:nũc ad clauũ nauiculæ suæ posuit te Dñs.Spant oẽs:q̃ defutuꝝ p gubernatoris sapiẽtiã & studiũ:q̃n fœlici flãte desup aura,post mul

tas tempestates ac procellas, in portū tutissimū deducatur. Parcat obsecro, meæ temeritati sanctitas tua: q; in his primis auspitiis promotionis ipsius ausus sim eā interpellare litteris. Non potui me pro meo olim more cōtinere: quin ad te scriberē: in tua potissimum confisus pietate. Neq;.n. mihi persuadeo, fore te alium in sede maiestatis tuæ: q̄ fueris hactenus aliis inferioribus dignitatibus ornatus. In humilitate enim solium tuū iuxta Esaiæ vaticiniū, sublatū est. Podagra impeditus nō valui corā implere officium meū. Vbi primum cōualuero: veniam q̄ libentissime ad adoranda sacra vestigia pedū tuorum. Valeat pro voto fœlicissime Beatitudo tua: cui me supplex ac prostratus commendo. Florentiæ. Die. xiii. Martii. MDXIII.

Mathiæ Germano Suppriori Fontis boni. II.

r Isus dolore miscebitur: & extrema gaudii luctus occupat. Nihil verius. Lætati sumus dudū ob promotionem Pontificis nobis notissimi. Et ecce paulopost nuncio molestissimo tristati sumus propter obitū Domni Benedicti Mutinē. abbatis Sancti Michaelis Murani. Neq;.n. possumus nō angi: cū indies minui numerus monachorum nostrorū videatur: & eorum præsertim qui videbantur columnæ esse. Scis quot hoc anno in cōgregatione ex primariis decesserint. Cū quibus sicut bene actum puto: q; transierint ad immortalitatē: ita cū religione male: quæ huiusmodi adiumentis atq; adminiculis fulta sustentabatur. Nunc vero eisdē destituta ruinam minatur. Paucos re vera Benedictos habemus in nostro ordine. Nosti tu optime: qualis fuerit Mutinensis iste: q̄to in religionē Zelo succensus: q̄ rari exempli in obseruatione regulæ: q̄ pius q̄ pacificus q̄ integer q̄ timēs Deum. Magnā nimirum fecimus iacturam eius amissione. Sic tamen placuit Dño: quē orabitis pro anima ipsius. Orabitis insuper: vt pro defunctis hoc anno quinq; de primoribus suscitare dignetur de lapidibus filios Habraæ. Vale, & familiam saluta ex me. Florentiæ. Die. xxviii. Martii. MDXIII.

Lazaro Scribæ. III.

v Era caritas nunq̄ excidit. Profectus a me in regionem longinquam, non es tamen immemor nostri: nec vllo locorū interuallo quo distas a nobis aut vlla temporis intermissione fieri potuit: vt te nostri caperet obliuio. Paria nimirū & ego tecum facio. Nam & absentem te, ac procul agentē, æque diligo: ac si apud nos esses: habita imprimis ratione tuæ haud vulgaris erga me fidei, ac beniuolentiæ singularis. Quod mihi bene cupias: & vt ab omnibus molestiis vacem: nihil dubito. Et re vera hoc ipsum requirit ætas iam prouectior: vt eos, qui mihi supersunt dies transigam: quo tranquillius fieri possit. Sed mare hoc nauigantibus non desunt frequentes procellæ ac tempestates: ita vt sæpe numero nobis eueniat clamare cum apostolis. Domine salua nos: perimus. Fluctus isti qui hoc anno (vt bene nosti) super me transierunt, nōdum penitus sedati sunt: rebus adhuc in pristinum statū minime restitutis. Minus tamē intumescunt. Nam & humiliari ex istis quidā cœpit: & tum verbo tum scripto fateri peccatum suum. Det ei Dñs ac reliquis sanā prorsus mentem: ne aliquando recidiuam patiantur. Ituri paulopost in vrbem sumus: si permiserit Dominus. Orabis: vt prosperum futurum sit iter nostrum. Cæterum, audio, cœlum istud Volaterranum parum tibi conducere: vtpote qui intra paucos mēses quos ibidem peregisti, bis ægrotaueris. Ego sic existimo: nihil esse in hoc mūdo præferendū sanitati, & bonæ corporis habitudini. Quo mihi diuitiæ: si nō permittitis vti? Hoc poeta. De nostris vero, Melius, ait quidam, est modicū iusto: super diui-

tias

tias peccatorum multas. Siquidem haud ab re etiam dici pōt. Melius est modicum sano super diuitias infirmorum multas. Hortor itaque te: vt sospitati tuæ consulas: cogitās tecum scripturæ diuinæ testimonium: Meliorē esse canem viuum, leone mortuo. Vale. Ex Musolea. Die. xxvi. Septēbris. MDXIII. Petro Quirino Eremitæ. V.

e T coram & litteris, idem sæpius mecum repetis: dolere te ex corde, quod ad indignationem me prouocaueris: pœnitereque te asseris plurimum præteritorum. Polliceris adhæc, multum mutatus ab illo, qui hoc anno fuisti, futurum te mihi obsequentissimum atque pientissimum filium: modo perspicue noueris, me tecum in gratiam rediisse. Imitatores Dei nos esse, admonet Paulus: & ambulare in dilectione. Ego vero, qui dominicam imitari doctrinā cupio, scriptum de illo reminiscens: Cor contritum & humiliatū Deus non despicies: nec possum nec debeo tecum secus agere. Itaque admitto pœnitentiam tuam: & grate accipio hanc tuam erga me animi cōmutationem. Confirmet Dominus quod operari in nobis cœpit: vt idipsum dicamus omnes: & non sint in nobis schismata. De Iunipera ita sentio: quod si æquæ litteris ac presentia tua & alloquio posset ei satisfieri: litteris cum illa ageres: Quod difficile fore arbitror. Itaque de accessu tuo ad eam tu cogita: & si expedire aut necessarium esse iudicaueris adfirmandū nouitiæ animum, vt eo te cōferas: iter arripies pro arbitrio. Cupio admodū: vt superatis diuina opitulante gratia tentationibus, viriliter agat: & confortetur cor eius: & sustineat Dominum. Virtus. n. boni operis, perseuerātia. Siue autem per litteras seu coram: ipsam meo nomine salutabis. Vale. Ex Fōte bono. Die iii. Octobris. MDXIII. Leoni Papæ Decimo. VI.

b Eatissime Pater: post pedum oscula beatorum. Prorogata vltra mensem proxima sessione si placet Sanctitati tuæ: vt habita ætatis meæ ratione Florentiam redeam aut Camaldulū: antequam inhorrescat hyems: feceris rem gratissimam seruo tuo. Sin minus: paratus sum parere mandatis tuæ Beatitudinis: cuius semper fui studiosissimus. Precor autem maiestatem tuam: vt mihi dignetur benedicere vel absenti: vt tua Sanctissima benedictione munitus tutior ac lætior reuertar in domū meā, vnde exiui. Valeat quam fœlicissime Sanctitas tua: Romæ. Die. vii. Nouē. MDXIII.

Antonio Cardinali de Monte. VII.

p Osteaquam heri profectus sum abs te: cogitaui mecum studiosius: quam sapienter quam fideliter persuadere mihi cōtendisses: ne ante futurā proxime sessionem ex vrbe discederē. Agnoui perspicue verum esse, quod per Salomonē dictum est. Verba sapientium, quasi stimuli: & tanquam claui in altum defixi. Itaque persuasus hortamentis, ac sermone rationis pleno Dignationis tuæ: admittendū censui tam sanum tam fidele consilium. Spero. n. fore: vt nō propterea, aliquid mihi aduersi eueniat: si vota impleuero maiorum meorū. Quin potius, si secus fecissem: metuendum mihi merito fuerat supplitium: quod passuros inobedientes sacro denuntiatur eloquio. Seruus (inquit) sciens voluntatem Domini sui: & non faciens: plagis vapulabit multis. Ad hæc si mihi etiam vel manifestum propter obedientiam immineret periculum: illud mihi apostolicum succurrit decretum. Melius est, ait, si voluntas Dei velit pati: quam malefacientes. Itaque significandum duxi tuæ amplitudini hanc mutationem cōsilii mei. Velit Dominus: vt per eam & debito meo & maiorū meorum desyderio aliqua ex parte satisfaciam. Vale. Romæ. Die. x. Nouembris. MDVIII.

Leoni Papæ Decimo. VIII.

I Egi litteras tuas Pater Sancte: quibus permittere adeo benigne dignatus es seruo tuo reditū in Hetruriā. Pro qua sane erga me facilitate atq₃ indulgentia, immensas. T. San. gratias ago. Quia vero ex eisdem liquido aīaduerti: cupere te, vt interſim futuræ mense proximo sacri cōcilii sessioni: atq₃ interea consultationibus & decretis cōgregationis, cui me indignū cooptandum putasti: mutaui cōtinuo sententiā. Itaq₃ iure meritoq₃ cōmodis meis oibus præferendū censui pium ac religiosum votū. T. Bea. qñ haud secus responsum eius accæpi, q̄ oraculū e cœlo missum. Licet. n. vltro tam indulgentissimo Principi obedire in oibus mihi est animus: terreor nihilominus scripturæ sanctæ cōminatione. Seruus, ait, sciens voluntatē Dñi sui & non faciens, plagis vapulabit multis. Vtinam is essem, quem tu arbitraris Pater Beatissime: vt vel aliqua ex parte posset opera mea ecclesiæ vtilitatibus inseruire. Sētio. n. vires ingenii mei, q̄ sint exiguæ: & cū sim monachoꝝ minimus: agnosco vix me aliud præstare illi posse preter bonā voluntatem: Hanc mihi nunq̄ defuisse confiteor: nec defuturā spero. Valeat Sancti. T. q̄ fœlicissime: ad cuius sacrosancta vestigia, vexatam seruuli tui canitiem, atq₃ in admodum turpem redactā seruitutem, pronus & supplex cōmendo. Romæ. Die. xx. Nouē. MDXIII.

Leoni Papæ Decimo. IX.

q Voniam ob multiplices & continuas occupationes San. tuæ recitare mihi corā non licuit lucubratiunculam: quā pro delato ei diuinitus summo præsulatu ediderā: iccirco exēplar eius ad illam trāsmittendū putaui. Scio equidē dixisse apostolū. Qui præest: in solicitudine. Et de te imprimis p Esaiam prophetā dictum arbitror. Et clamauit (inquit) vt leo. Super speculā Dñi ego sum stans iugiter per diē: & super custodiam meā ego sum stans totis noctibus. Credi propterea merito potest: raro accidere, vt vel ad horam vaces. Si qñ tamen pauxillulū tuæ Beati. superfuerit ocii: vt illam, aut per semetipsam legere, aut legentē quēpiam audire dignetur: futura est ei in testimoniū meæ erga se antiquæ fidei, obseruātiæ, pietatis: & continuatæ hactenus officiosissimæ seruitutis. Vale Pater Beatissime. Romæ. Die. xxv. Nouembris. MDXIII.

Antonio Cardinali de Monte. X.

e Cce homo: quem tibi perpetuæ seruitutis fecisti obnoxium. Cupiens venerari coram tuam amplitudinem: eiq₃ pro accæpto singulari beneficio, gratias agere: noluit sine meis litteris te conuenire. Argue: obsecra: increpa: prout tuæ sapientiæ visum fuerit expedire. Multum enim ipsum tua castigatione profecturū nō dubito. Non. n. est adeo obtusi ingenii: vt cum iis illum cēsendum putem: de quibus meminit propheta. Aure audietis: & non intelligetis. Recondet imis præcordiis monita dignationis tuæ: futurusq₃ est eorum memor, dum sui memor fuerit. Fatetur. n. se tibi vitam debere: qui per te parenti redditus a quo procul fuerat relegatus: reuocatum se ab inferis ad vitam procul dubio arbitratur: atq₃ hoc totū tuæ pietati accæptū fert. Vale. Romæ. Die. xxviii. Decēbris. MDXIII.

Iulio Cardinali de Medicis. XI.

c Vr nō satisfecerim officio meo erga tuā amplitudinē: vt profecturus in cræstinū, non te prius cōuenerim: ex harū latore nosse poteris. Et oro atq₃ obsecro: vt admittas excusationē meā: tibiq₃ persuadeas: esse me tui studiosissimū: futurūq₃ semper, dū vixero. Restitutus benignitate Pontificis in domos nostras: quas mihi fratrum quorūdā malignitas eripuerat: redeo, tanq̄ alter Dauid pulsus regno a filio

ad

ad resumendā denuo illaꝝ possessionē: vbi si quid me vis pro te facere: paratum m semper inuenies, ad exequenda oīa: quæ mihi duxeris iniungēda. Tuus erit, quid op tes, explorare labor: mihi iussa capessere fas erit. Vale: & vt me Pontifici pientissimo cōmendare digneris, supplex peto. Romæ. Die. xv. Ianuarii. MDVIIII.

Iulio Cardinali de Medicis. XII.

a Gnoui heri ex litteris abbatis Sancti Clæmētis: q̄ benigne admiserit Dignatio tua excusationē meā: ꝙ profecturus Roma non te conuenerim: & absq; tua benedictione discesserim. Ago immensas gratias tuæ pietati: quæ se mihi seruulo suo adeo humanū atq; affabilem exhibet. Memor es scripturæ admonentis. Quāto maior es: humilia te in omnibus. Et alibi. Discite, ait Dñs, a me: qa mitis sum & humilis corde. Propterea in humilitate soliū tuū sublatū ac sublimatū est. Futurus sum ego semper tui obseruantissimus: isq; erit sine intermissiōe meus erga tuā amplitudinē animus: vt nunq̄ sis desyderaturus fidem meam. Vale. Florentiæ. Die. v. Februarii. MDXIIII. Francisco Soderino Cardinali Vulterrano Protectori. XIII.

p Erlectis hodie dignationis tuæ litteris: venit mihi in mentē, non esse te cū iis annumerandū: qui sicut heri ex Euangelio audiuimus in tpe tentationis recedūt. Quin potius ediuerso, cū pugna nr̄a nō esset piculosa, subiratior mihi haud temere visus es. Vbi vero certamen inualuit: & p vim decertari cōtra seruū tuū agnouisti: motus pietate apprehendisti arma & scutū: & exurrexisti in adiutoriū mihi aduersus crudeles atq; immanes hostes nostros. Miles veteranus es: & assuetus virtutis tuæ propugnaculis inimicoꝝ ac bellatorū conatus reprimere. Ago immensas tuæ & Sācti Vitalis amplitudini gratias: qui p me pariter patrociniū apud San. D. N. accerrime suscæpistis. Si fuerint (inqt) duo: fouebuntur mutuo. Nec minores mihi agēdæ sunt gratiæ Pōtifici clementissimo: apud quē nō estis vr̄o pro me interuentu frandati. Dñs cōseruet eū: & viuiacet eū: & beatum faciat eū in terra. Vt opus qd cœptū est pro restitutione mea in pristinū ius perficias Domíne colendissime: oro & obsecro.

Vale. Floren. Die. xx. Februarii. MDXIIII. Iulio Cardinali de Medicis. XIIII.

a Dhuc patere mihi aditus ad Pōtificē nō potuit: ob magnoꝝ viroꝝ accessum: q illū sine intermissiōe interpellāt. Si fieri posset: vt ego quoq; licet tātillus ad sacra ipsius deosculāda vestigia admitterer, tuæ Dignationis interuētu: esset mihi supramodū gratū. Nō sum futurus ꝓlixior in explicādo negocia. Vigesima horæ ps mihi satisfaciet. Cōtēdo hoc abs te magna fiducia dñe colē. tū qa libēter oī petenti te tribuis: tū qa, familiaris cū sis San. D. N. nosti melius ac certius tp̄s & horā: qn̄ me habeam propterea in palatiū recipere. Commendo me tuæ amplitudini. Vale. Romæ Dei. xii. Maii. MDXIIII. Petro Quirino Eremitæ. XV.

s Icut permolestе accæpi inopinatum nuncium malæ valitudinis tuæ: ita laudaui plurimum ꝙ religiose ac sapienter in eius vexatione atq; periculo gratias deo egeris: cui depositum reddere si ita ei placuisset paratus fores. Fidelis re vera sermo, & omni accæptione dignus. Sed sperare licet: ꝙ quemadmodum tibi medicoꝝ atq; astantium non deesse offitia significasti: sic nō defuturum iacenti auxilium de Sancto: quin haud ita multo post auditurus sis dicentem. Surge & ambula. In eius enī manu est oī morboꝝ genere laborātes solo verbo atq; vno mo

mento incolumes reddere. Orationum suffragia sicut petisti per me & alios mea ad hortatione accessura sunt tibi: si forte (vt confido) non merita nostra, sed fides tua te saluum faciat. Vtinam dignetur illas admittere longanimis & multū misericors Dominus: qui hortari atq; excitare dignatus est dicens. Petite: & accipietis. Cæterū pro me quæso ne solicitus sis: quin potius de me abige abs te penitus omnem curam. Nosse te arbitror ingenium & naturam meā: haud quāq̄ (nisi fallor) immitiorem ac sæuiorem & iniuriarum admodū memorem. Incūbe tu omni studio curationi tuæ: & me semper habiturū patrem pientissimū nevereare: qū emulari pro mea imbecillitate illum studeo qui omnipotentiam suā parcendo maxime & miserando manifestat. Vale. Ex monasterio Sancti Benedicti. Die. xxvii. Augusti. MDXIIII.

Zanobio Acciaiolo ordinis prædicatorum. XVI.

n On potuit salubrius atq; etiam conuenientius meo iuditio consilium capi: ad subleuandū Quirinū infirmum: q̄ vt conueheretur in Quirinalem collem. Conferret illi mite ac purgatum cœlum: conferet sedulum ministerium vestrum conspectusq; iucūdissimus: conferet etiā non nihil recordatio nominis loci. Iussus. n. olim egredi de domo patris sui cogitabit: haud ab re sibi peregre profecto contigisse: vt hospitio a Quirinalibus recæptus sit: apud quos haud minus cōmode ægrotans iaceret q̄ in parentū domo: vbi ea de se haberetur cura, vt nullum domesticorū propinquorūq; caritatis obsequium desyderaret. Videre. n. mihi videor conuentum illum totum adeo officiose ac solicite infirmo presto esse: vt non modo ipsius recreādi ac reficiendi gratia turbemini circa plurima: verumetiam parentum eius carnalium, si forent superstites, facile superetis affectum. Benedicti vos a Domino, quem spero cumulatiorem vobis pro hoc misericordiæ opere gratiam relaturum. De statu infirmi quem accurate perscripsisti hoc sentio: non parum emolumēti ipsum percæpisse ex loci mutatione: quando non amplius patiatur vomitum ac sputum sanguinis. Confidere licet idem fore propediem de febricula & indignatione stomachi: idq; benefitio illius medici: qui non manibus & medicamento aliquo, sed iussione & verbo sanat: & fideli vestro continuatoq; ministerio. Salutabis ipsum meo nomine: atq; vt bono sit animo & in cœlum erecto hortabere. Hic pro eo sine intermissione oratur: quemadmodum alteris meis ad illum litteris me recæpi facturum. Tu quoq; vna cum cæteris illis patribus, idem oro pro me facies. Vale. Ex Sancto Benedicto Die. vltimo. Augusti. MDXIIII. Zanobio Acciaiolo ordinis prædicatorum. XVII.

n Ihil deesse Quirino ægrotanti quod ad percurandam attinet malam valitudinem: pro compeito semper habui: ex quo præsertim ad vos deferri se fecit. Quis enim apud vos non cōmode hospitaretur, aut infirmus iaceret: qui caritatis ardore flagratis? Laborare vos circa illum videre videor & corpore & spiritu: assistentes ei nō tā manuū obsequio q̄ verbor̄ officio: suggerentes nimir̄ illi verba bona verba consolatoria. His. n. magis interdum recreatur ac reficitur ægrotantis animus: quam curatorum fomentis. Quod studiose me admones de statu ipsius: bene facis: & habeo gratiam. Speramus ipsum non diffidere de misericordia Dei: & patientissime ferre factam super se manum Domini. Beatus enim vir: qui corripitur a Deo. Ego (vt scias) mecum reputans: quæ de infirmitate

minutius

minutius significasti: nō dissentio abs te: qm̄ prudenter conijcere visus es. Sed quando non est abbreuiata manus Dn̄i: nō deerimus nos quotidianis orationibus vos piis ministeriis atq; officiis presto esse laboranti: si forte ipsum non ad secundum tantum pristinæ valitudinis statum verumetiam ad primum reuocare dignetur. Tardius respondeo: quia nudiustertius cum essem profecturus Fauentia allatæ sunt ad me litteræ tuæ. Si scribendū duxeris ad me post hac: diriges litteras Venetias. Triduo.n. post ingressurus sum mare: vt eo enauigem. Imperet Dn̄s ventis: vt prospera sit futura nauigatio nostra. Vale: & infirmum meo nomine iube bono esse animo. Rauennæ. Die. xxiii. Septem. MDXIIII. Petro Lando Oratori Veneto. XVIII.

p Ercæpta Romæ & cognita ex mutuis congressibus humanitas & benignitas nobilitatis tuæ, præbet mihi fiduciā cōmendandi tibi negocia ordinis: & præsertim huius cœnobii Sancti Michaelis Murani: in quo ab adolescentia mea educatus atq; institutus cōplures peregi annos. Diligo nimis vel parietes loci ipsius nedum fratres ac filios meos in eo cōmorantes: cum quibus nō possum non gaudere gaudentibus, neq; non flere cum flentibus. Ab aliquot annis vltra, lætari semp cōtigit mihi tū spūalibus tū tpalibus eoū pfectibus atq; incremētis. Modo vero in hoc recenti aduentu meo, tristatus sum valde ob imminutionem prouentuū propter bellorum sæuitiam, & consequenter diuini cultus. Paucos etenim reperi: & illos ægerrime vitam ducentes. Et nouit prudentia tua: merito rugire onagrum, cū non habuerit herbam. Cōpassus Dn̄s seruis suis: præsto eis esse dignatus est. Tetigit.n. cor cuiusdam cōciuis tui: qui vltro illos conueniens, optulit eis sacerdotium in Vincētina diocesi situm: nō solum vbertate prouentuū, ac soli feracitate, verum situs etiam amœnitate insigne. Rei seriem ex latore plenius disces. Precamur itaq; Magnitudinem tuā: vt posthabitis pauxillulum publicis negociis, vniendo memorato benefitio totis viribus pro tua pietate contendas. Vbi operam fœliciter nauaueris: erimus tibi in sempiternum obnoxii: atq; id omne Lando autori accæptum feremus. Vale. Ex Monasterio Sancti Michaelis Murani. Die. xxvii. Octoris. MDXIIII.

Iacobo Priori Oppitergino. XIX.

s Exto postq̄ Venetiis mouimus die peruenimus Rauennam. Accidit nobis: quod in prouerbio dicitur. Haud minus expendere parcum q̄ largum. Potuimus cōducere nauiculam nautarum peritorum: quorum diligentia facile intra triduum huc applicuissemus. Et nescio cuius consilio vnus quidam nobis oblatus est parum huius nauigationis gnarus: quo duce duplicati sunt dies. Sit tamen benedictus Deus: cuius gratia enauigauimus incolumes: superatis quotidie fere nouis incōmodis & minime expectatis: quæ nequaq̄ duximus recensenda. Euitauimus quidem maris pericula, sed non fluminum: quæ etiam Paulus se gloriatur euasisse. Cæterum contulimus rem cum abbate Classeñ. qui admodum probauit consilium nostrum: hortatus & ipse nos ad perseuerandum in sententia. Insuper spopondit continuo se pro viribus conaturum: ne deesset domui professionis suæ: ad quam potissimū negocium pertineret. Siquidē foret inde & honorē & cōmodū cōsecutura. Optime vero de tua prōpta volūtate ac studio ad hāc suscipiendā puintiā ædificatus est: adeo vt te magnopere cōmendauerit: & tuā erga cōmunē matrē extulerit fidem. Intellexit.n. ex nobis: te nō solū operā tuā fuisse pollicitū pficiendo opi: verūetiā opem & auxiliū vltro allaturū. Nec parū meo iuditio ipm̄ cōmouisti exemplo tuo: quis pseipm̄ bū aiatū. Ex

eius litteris certius nosces: vtq; hoc desyderio tecũ certet. Cupit admodũ celatũ hoc esse hoibus: pserti vicinioribus illis monasteriis ordinis: idq; pfecto nõ temere. Tecũ negociũ hoc agere cõstituit: & hũc currũ pariter trahere. Ex abbate. S. Michaelis reliqua disces. Quãtũ ad me attinet: seruatusq; me fidẽ, ne vereare. Vnũ meo iuditio curãdũ est: ne psens hic destinati opis feruor sinat lõgiore intermissiõe elãguescere. Alioqn nõ facile reaccendet. Quicqd euenerit: ego in bonã ptem sum accepturus. Dñs quod bonũ fuerit in oculis suis faciat. Vale. Rauẽ. Die. prima. Decembris. MDXIIII.

Cardinali Sanctorum Quatuor. XX.

m Onachus quidã, Antonius noie, educatus a me in Fõte bono: & in diaconatu cõstitutus: pmoueri ad sacerdotiũ cupit in anno. iii. &. xx. ætatis suæ. Cupit aũt (qtũ ex eo didici) nõ ãbitiõe ipulsus, sed miseratiõe ac pietate erga ppinquos suos. Habet. n. mrẽm viduã, seniorẽ & paupem: habet sorores sex ptim maritis traditas, ptim nubiles: egentissimas fere oẽs. Cõsyderat ppea, nõ posse alia rõne se illaq; indigentiæ opitulari: nisi sacerdotio fungat. Sic. n. aliqd se adeptuq; emolumenti cõsideret ex elemosynis: quæ p quotidianã missaq; celebrationẽ, puenire sacerdotibus solent. Et qm optat Dñicũ iplere mãdatũ: honorare vtiq; prẽm & matrẽ: nõ iuxta morẽ phariseoq;, q dicebãt: Munus, qdcunq; est ex me, tibi pderit: sed ope & veritate: orauit me ipensius: vt nrã apud te qui es pater miaq;, intercessione fieret cõpos voti sui. Neq;. n. ignorat: qua sis in oẽs, & pcipue in paupes clæmentia. Hac de cã ego quoq; me moratum monachũ tuæ ãplitudini cõmendãdũ duxi: vt pie vtriq; parenti subueniret. Defuncto qdem hostiaq; oblationibus: viuenti, elemosynaq; largitionibus. Quod vt apud Sancti. D. nostri tuo pio interuentu obtineat: rogo & obsecro. Vale. Ex Sancto Benedicto. Die. xviii. Ianuarii. MDXV.

Lazaro Sanminiatensi. XXI.

a Ccæpi heri vna cũ suaui tuo munere suauiores litteras tuas: vtpote singularis beniuolentiæ & fidei plenas. Quid. n. exprssius ad indicãdũ flagrãtẽ erga me haud vulgari caritate aĩum tuũ: q q mei memoriã iugiter serues: atq;, vt verbis tuis vtar imaginem meã ex adamãte purissimo imis affixã pcordiis sine intermissione tecũ geras? Ago tibi ppea ingentes gratias. Quod fueris lætatus ob reditũ meũ i Hetruriã: veritus, ne syrenoq; blãdimentis morari in patria cogerer: scias pculdubio, nõ defuisse quotidianas tũ monachoq; tũ ppinquoq; & primarioq; ciuiũ exhortationes: q a me cõtenderint, ne Venetiis discederẽ. Inuitabat ẽt me dulcis amor priæ: vt hortãtibus atq; obsecrantibus obtemparẽ. Ait. n. qdã. Nescio qua natale solũ dulcedine cũctos Ducit: & ĩmemores nõ finit esse sui. Cogi ad hæc videbar inhorrescente iã hyeme, ne inde abirẽ: cõsulente psertim ita Saluatore nrõ. Videte (inqt:) ne fiat fuga vestra hyeme vel sabbato. Alia quoq; cõplura me ĩpellebãt ad manendũ. Sed qz eo aĩo ierã vt redirẽ: nullis potui blandimentis irretiri vt ibidẽ detinerer. Cõtristatos nimiq; ob meã pfectionẽ plurimos reliq. Quin ẽt scãdalizati fuissent magnope: nisi eis spem reditus dedissem. De Quirini obitu in Romana curia, pie sentis: orãdũ esse Dñm p eius reqe ac pace: quã licet ipse viuens aliis ademisset. Scripsit ad me nihilo minus litteras cũ ægrotare cœpisset, humilitatis & pœnitentiæ plenas: quibus a me de iniuriis pteritis multa summissione & reuerentia veniã petebat. Respondi ei benignissime, ne pro me foret solicitus: qui lõge añ illi pepercissem: pollicitus insuper me precaturũ p ipsius incolumitate, sicut p lrãs obsecrauerat: hortatusq; sum, vt æquo aĩo ferret fcãm sup se manũ Dñi. In pace in idipsum dormiat & requescat. Pro trãsmisso aũt

ſo aūt munere hæſito:qd ſcribā:Vtrū tibi gr̄as agā,ꝙ liberaliter mecū egeris:an te reprehendā,ꝙ nō me pmitras excutere manus iuxta ꝓphetæ cōſiliū ab oī mu nere.Veꝝ qm̄ ventuꝝ te ad nos ꝓpediem ſcribis:corā & mihi & tibi ſatiſfaciā. Hoc tm̄ moneo:vt in futurū parcas tibi & familiolæ tuæ.Sic.n.faciens cōſules etiā mihi:cui prorogari vitam eiſdē litteris tuis ex animo deprecaris.Scriptū et nim nouimus.Qui odit munera,viuet.Interea referat Dn̄s tuæ humanitati pro me cumulatā gratiam.Vale.Ex Sancto Bn̄dicto.Die.xx.Ianuarii.MDXV.

Bernardino Fauentino monacho.XXII.

m Oleſte tuli nunciū malæ valitudinis abbatis tui:præſertim,vt ſcribis, piculoſæ.Eius nanq̧ generis morbo laborat:quo nō multi ſolent eua dere.Quin ímo paucoꝝ dieꝝ íteruallo íterimere pleureſis cōſueuit.Reddit me ēt ſuſpectū magis,hæc íopinata abbatis íſirmitas:ne(qd auertat Dn̄s)vltima ſit futura:frequētiū pteritaꝝ íſirmitatū ipſius rōe:iuxta illud.Multiplicatæ ſunt infir mitates eoꝝ:poſtea accelerauerūt.Sed qn̄ ſtat ſua cuiq̧ dies:ſi nōdū venerit ho ra eius:pn̄ti quoq̧ egritudine liberabit̄.Nō eſt.n.abbreuiata manus Dn̄i: vt nō poſſit ſaluare:cū progauerit Ezechiæ Regi vitā quindecī annis.Quo fit: vt ne quaq̄ deſpātes recupandæ ſalutis cœleſte quotidie ꝓ eo íploremus auxiliū. Cæ terū biduo poſtq̄ accæpi lr̄as tuas,ſupuenit quæſtor Claſſenſis: ſignificauitq̧ no bis reſignaſſe ſibi abbatē bn̄ſitiū ſuū:vt in ius cōgregatiōis cederet.Fuit hoc in ditiū haud vulgaris ipſius erga ordinem fidei. Debet ei re vera cōgregatio plu rimū:vt ſi ſupuixerit cogēda ſit habere rōnem referēdæ illi gratiæ.Expectamus fieri certiores de euentu valitudinis:q vtinā fœlix ſit futurus.Vale:& propinqui tui valitudinē cura quādiligentiſſime.Ex Scō Bn̄dicto.Die. xxx.Ianua. MDXV.

Iulio Cardinali de Medicis.XXIII.

d Efuncto p hos dies Venerabili fratre nr̄o abbate.S.Hypoliti:nūciatū eſt mihi,captā fuiſſe dignatiōis tuæ noīe abbatiæ poſſeſſiōē:quisprius cōgregatiōis nr̄æ noīe vigore priuilegii a Leone Pōtifice ídulti,idipm̄ factū fuiſ ſet.Cōfiteor ingenue Dn̄e piētiſſime:optaſſe me eiuſdē cœnobii libertatē.Nectn̄ ſubtrcebo veritatē:dixiſſe me cōtinuo.Q d ſi cōmēdādū alicui fuiſſet:n̄ potuiſſe cōmēdari p̄lato,& Cardi. potiſſimū:q mihi & religiōi nr̄æ futurus eſſet gratior tua āplitudine:idq̧ ob tuā ígenitā & vere mediceā liberalitatem,religiōi ac timo ri dei cōiūctā.Erit mihi pgratū:ſi qd aīo ac mente cōcæpi, euētu cōprobet̄.Scio te pcæteris tui ordís deferr̄ Pōtifici:q tāta benignitate priuilegia nobis cōceſſit: ímo te quoq̧ cū Magnifico Iuliano,coopatorem extitiſſe:vt cōcederent̄ a Pon tifice.Precor ſupplex:ne patiaris,hāc mō íexpectatā ordini egentiſſimo iacturā fieri:vt cū ſit de nobis Sciſſimus Pōtifex priuilegioꝝ ídultor optīe meritus : tu quoq̧ Cardinalis & Antiſtes religioſiſſimus,eorūdem conſeruator de nobis iti dem merearis.Beatius etiā eſſe dicitur:magis dare q̄ accipere.Vale.Ex Sancto Bn̄dicto.Die.xīi.Feb.MDXII. Marino Geor.Orato.Veneto.XXIIII.

d Atū te fuiſſe Lando oratori apud Pōtificem a Senatu nr̄o Veneto ſuc ceſſorē:gaudeo plurimū.Sicut.n.is p ſua benignitate negocia religio nis nr̄e ſedulis ac piis fauoribus pſecutus eſt:ita haut minus facturā nobilitatem tuā mihi pſuadeo.Quāobrē magna fiduntia tibi cōmendādā cenſui cām Iunipe ræ Sfortiæ filiæ nr̄æ,ac tecū ꝓpinquitate cōiunctæ:Quæ cōtēpta ſæculi vanita

te elegit abiecta esse in domo Dei sui:magisq; habitare i tabernaculis peccatorum. Et relicta vidua post mortem viri sui Principis Pisauri & filiorum:veluti fœmina cōtinentissima secūdas adhuc iunior exhorruit nuptias. Viuit nūc in monasterio scimonialiū nr̄i ordinis tāta regularis vitæ obseruatiōe:vt virginū cœtui sociata facta sit oibus deuotiōis cōtinentiæ atq; hūilitatis exēplar: nihilq; penitus qd sapiat sæculū præseferat. Visitaui eā in trāsitu hac hyeme:dū redirem Venetiis. Retulit mihi nimiꝝ Annā illā viduā de euāgelio. Cupit ea plurimū ad professione admitti:nec alia ad eā intercedit ꝓfessiōis dilatio:nisi q; de credito dotis suæ disponere nō permittit̄ ꝓ arbitrio:qū eā adhuc exigere nō valuit. Rem optime nosti. Vt eā clæmentiæ pontificiæ oportuno tpe cōmēdes:tū ipsius tū meo noie impensius oro & obsecro Magnitudinem tuā. Sic.n.faciens implebis nō verbo sed facto apostolicū præceptū. Honora(inqt)viduas:quæ veræ viduæ sunt. Vale. Ex Sancto Bñdicto. Die.xxii. Martii. MDXV. Samueli Nouitio Eremi. XXV.

Ignificasti mihi disticho vno mutationem nois tui. Leonardus olim s nūc Samuel appellaris. Credo te hoc icciрco fecisse: vt indicares mihi factā mutatiōem vitæ tuæ in id genus vitæ:quo totos nos offerimus Deo hostiā viuentem sanctā Deo placentem. Sicut.n.ex scriptura Sacra cōiicio: Samuel postulatus a Dño interpretat̄. Et vocauit(inqt mater) nomen eius Samuel:eo q; a Dño postulasset eū. Tu quoq; nosse debes: Samuelem ꝓphetā, vbi primū ablactatus est dicatū fuisse a parentibus Dño. Vt ipsum emulari cōtendas impensius hortor. Nā quemadmodū ipse a cunabulis cōsecratus Deo integerrimā vitā duxit:adeo vt obiici ei a nemine potuerit:q; aliquem calūniatus fuisset: aut te oppssisset:q;q; de manu alicuius munus accæpisset:sic & tu ei p oia te. conformes atq; accōmodes:vt nō tā nois appellatione q̄ moꝝ similitudine vitæq; institutione tanq̄ alter Samuel videaris. Vale. Ex Sancto Benedicto. Die. xxiiii. Martii. MDXV. Theophilo Abbati Balnei. XXVI.

e X lr̄is quas ad abbatē Poplenæ dedisti, facile cognoui: quo i statu imo quo in pīculo ipresentiaꝝ verseris. Icciрco illud mihi statim succurrit sapientis elogiū. Qui amat pīculū:in illo peribit. Quod tñ ꝓcul abs te sit: sicut futuꝝ spero. Siquidem ꝓuidisse te illud tanq̄ in specula constitutus satis liquido demonstras. Ego nimirum nunq̄ in te desyderaui prudentiam. Qui consulere aliis recte cōsueuisti:caue ne minus sanis cōsiliis incaute acqescas. Quot p dies singulos decipiantur ambitione & appetitu saliendi ad altiora:habes præoculis multoꝝ exēpla. Quæ de industria prætermitto:ne in suggillationem cuiusq̄ illa videar recensere. Et tñ pro cōperto habemus: q; quo est gradus altior: eo casus grauior. Nō dāno neq; vitupero ecclesiasticas dignitates:sed i eis manifesta pericula hoc præsertim tpe plurimū reformido. Qui in nauicula ad clauū administrandæ alicuius dignitatis constitutus est: vereri cōpellitur elationes maris & tempestates ac procellas:quin potius proclamare ad Dominum. Salua nos: perimus. Animaduertens ego pauloante ista:reieci constantissime oblatum mihi gradū & locū celsiorem. Quis.n.non eum improbet:qui cū habeat in potestate ambulādi per plana:vltro eligat per abrupta & aspera montiū cū labore & fatigatione quotidie ingredi? Appetāt q volnerint sublimiores ptātes & cōsequenter diuitias ampliores. Mihi semp magis cordi fuerit:qd per Salomonē probatur.

tur.Melius est(inquit)parũ cũ timore Dñi:q̃ thesauri magni & insatiabiles.Por ro tecum reputa frater mi:cuius sit momẽti detulisse te a tenero habitũ Camal dulensem:amictũ fuisse tamdiu stola candida:& modo appropinquãte senio vel le hunc candorẽ in obscuriorẽ aliquẽ colorem permutare.Non ignoras scriptũ esse.Omni tẽpore sint vestimenta tua cãdida.Et quotidie decãtamus: q̄ Sancti omnes amicti stolis albis sequuntur agnũ quocũq; ierit.Loquar tecũ ea fiducia: qua semper consueui.Nec.n.decet me secus tecũ facere.Fratres enim sumus. Ca uendũ est tibi:ne male consuluisse videaris saluti tuæ:si deposueris indumentũ sequentiũ Saluatorẽ.Hæc ad te vrgente caritate,& stimulante conscientia cen/ sui cõscribẽda.Opto propterea vt grato animo quæ scripsi accipias:nec tibi ser mo noster durus videatur.Nam re vera si in cõtrariam sententiã scripsissem: nõ tu dilectus a me sed decæptus potius,& cui fodissem foueã,merito existimãdus fores.Vale.Ex Sancto Benedicto.Die.vltima.Martii.MDXV.

Antonio Contareno Patriarchæ Venetiarum.XXVII.

r Equisiuit a me per internunciũ Dignatio tua:vt cum olim fuerit colẽ dissimus Patriarcha Mapheus Gerardus antecessor tuus in nostro Ca/ maldulensi ordine professus:atq; in cœnobio Sancti Michaelis Murani multos vixerit annos:summatim ei significem quicquid de vita & moribus eius agno/ scerem.Ego vero vt scias cũ occasiõe generalatus diutissime abesse mihi Vene/ tiis contigerit:proculq; ab eo per multũ tẽporis in Etruria vitã duxerim: haud plene mihi videor posse me piissimis votis tuis satisfacere. Sed qñ totius vitæ eius seriem pp absentiã meã describere certius nequeo:præsertim qũo se in præ sulatu tot annoꝶ gesserit:duo tñ tẽpora cõplectar:qbus domesticus eius fui:& familiari ipsius conturbernio vsus sum.In iis quæ fuerit vita pr̃is nr̃i qui mores ac studia fidele testimoniũ perhibebo Dignationi tuæ:ac de ipsius integritate & sanctimõia,quæ mihi modo succurrerint religiose ac vere cõmemorabo. Si qui dẽ ab eo ad religionẽ admissus:quo tpe ipse huic monasterio præerat:annis sex sub eius magisterio istitutus atq; educatus sum.Deinde post adeptũ Patriarcha tũ:quo senatus Venetus suis suffragiis dignissimũ Mapheũ iudicauit:cũ promo tus ad Cardinalatũ iturus in vrbẽ foret:psuasus ego ab amicis cõueni ipm Ro / mæ:fuiq; apud illũ vsq; ad extremũ vitæ eius diẽ.Itaq; vt ab eo tpe incipiã: quo primũ sub eius disciplina instituẽdus me ad cœnobiũ cõtuli:pfuerat abbas Scti Michaelis monasterio ãnos sexdeci.Erat.n.tũc vetus loci cõsuetudo:vt ppetuus abbatibus magistratus demãdaret.Quãtũ vero ĩ religiõe priuatus fuerit mona chus:nõ satis noui.Nisi q̄ iã adolescẽtiã excessisse,atq; adultus & vir factus e sæ culo vocatus ferebat.Vt iccirco merito existimãdũ sit:ipsum maturo cõsilio hoc pcipue monasteriũ elegisse:vt eo feruẽtius redderet altissimo vota sua:quo distri ctius istituti monastici in illo propositũ seruabat:idq; potissimũ cura & diligen tia pr̃is optimi atq; itegerrimi Pauli Venerii abbatis:q singulari religiõe ac pie/ tate p septẽ & quinquaginta annos in administratione loci pseuerauit.Huius tã ti viri prouocatus exemplo Girardus adeo constanti gressu illius semper vesti/ gia sequenda putauit:vt post Pauli obitũ in locũ eius subrogatus:nõ solũ cõser/ uandũ eundẽ vitæ rigorẽ quẽ inuenerat:verũẽt augendũ decreuerit. Referebãt

mihi tunc seniores monasterii:ipsum sine intermisione studiosissimũ fuisse mo/nasticæ obseruationis:semperq; eundem se exhibuisse in custodia regulæ : neq; aliqñ ab ea siue ad dextrã siue ad sinistrã declinasse:quẽadmodũ & ego progres/su tẽporis experimento cognoui.Nihil enim adeo in illo admiratus sum:q̃ per seuerantiã ipsius haud minus in rebus exiguis:& quæ ad cerimonias tãtum or/dinis pertinerent:q̃ in reliquis quæ maioris forent difficultatis ac momenti. Si quis eũ in choro imprimis & refectorio ac monachorum congressu cõtempla/tus fuisset:nihil eo in moribus elegantius merito fateretur.Age vero in iis:quæ potiora existimantur in religione & grauiora ac laborum plena:vtpote vigiliæ ieiunia silentiũ solitudo & cætera id genus:quis oro Mapheo vigilãtior: qui ne vna quidem nocte diuino cultui in templo defuit?Media nocte tunc ad matuti/nam synaxin per totũ anni circulum,siue æstate siue hyeme surgebatur : cũ ipse aut primus semper aut inter primos conueniret.Abstinentiam in eodẽ laudare cibiq; ac potus parcitatem superfluũ duco:quando ieiuniorum obseruatorẽ ac/curatiorẽ & delitiarum contemptorẽ parem illi nouerim neminem.Nunq̃ reve ra vidi aliquẽ:qui vino partius vteretur.In vestitu sordes vitauit : nullũ tamen vnq̃ vestimentũ luxu cõspicuum detulit.Sacræ scripturæ lectione delectatus as sidue orationi vacabat. Et hic ei semp mos fuit:vt post vigilias nocturnas aliis abeuntibus solus ipse in choro aliquãdiu remaneret.Sermo ei fuit parcus & gra uis:semperq; ab omni leuitate abhorrẽs.Sciensq; in multiloquio nõ deesse pec/catum:cauebat prouiribus prolixiores confabulatiões.Iccirco studiose se in cel lula continebat.Nec inde facile egrediebatur:nisi cum ei ex officio rebus mona sterii consulendũ foret.Conabatur pater optimus magis facto q̃ verbo ad benẽ sancteq; viuendũ prouocare filios suos:castigãs quotidie corpus suum & in ser uitutem redigens.Misericordiam vero & pietatem ac elemosynarum largitio/nem in eo quis digne satis laudibus efferat?Erat ipse robusto quidem ac vege/to corpore:& qui rarissime mala aliqua valitudine corriperetur. Nescio tamen an aliũ agnouerim:qui illo extiterit erga infirmos debilesq; clæmentior.Quos nimirum & crebra visitatione solabatur : & omni fouebat ministerio caritatis. Egenos & inopes aut aliqua calamitate oppressos pro redditũu mediocritate promptissime subleuabat.Quem erga pauperes affectum nunq̃ ipsum etiam in Patriarchatu exuisse affirmant.Verum de iis quæ in Oliuolensi dignitate ges sit:non defuturos dignationi tuæ certiores ac veriores testes arbitror. Neq;.n. facile potuit latere lucerna super candelabrũ posita.Hoc tantũ dixerim:q̃ quo/tiescunq; contigit mihi patriam reuisere:adiui illum sæpius: neq; deprehendi aliquando apud ipsum:quod non sanctissimi præsulis religionem modestiã hu militatem benignitatẽ præseferret.Neminem de eo referẽtem audiui: nisi quæ cunq; vera quæcunq; pudica quæcunq; iusta quæcunq; sancta quæcunq; amabi lia quæcunq; bonæ famæ:Nisi inq̃ quæcunq; de optimo antistite sancto inno/cente impolluto & segregato a peccatoribus relatu digna viderent̃.Venio nũc ad explicanda nouissima iusti huius:& ad cõmemorãdam eius dormitionem: quæ profecto vitæ ipsius pie atq; innocenter actæ optime respondisse iudican/da est.Defuncto Innocentio octauo Pontifice Maximo accersitus est Romam

Reuerendissimus

Reuerendissimus Patriarcha a Sacro Cardinalium collegio. Si quidem ante an/
nos aliquot ad Cardineam promotus secreto dignitatem: post mortem Pontifi
cis Cardinalis publice declaratus est. Interfuturus electioni noui pastoris: suaden
te Illustrissimo Dominio cũ festinatione iter arripuit. Insecutus sum ipsum conti
nuo: admonitus per litteras Venetiis allatas vt ita facerẽ sicut prædixi: eo ꝙ ad
hoc me Dominium hortaretur: vt ipsum in Vrbem deducerẽ. Et ne superfluo lõ
giorem recenseam hystoriam: quando ad rem nostram minime attineat: quo/
modo videlicet honorifice a Reuerẽdissimis Cardinalibus fuerit exceptus: ius/
susq; sedere cum principibus & tenere solium gloriæ: suffecto in locum defuncti
Alexandro Sexto Pontifice: paucis interiectis diebus accepto ab eodem Pontifi
ce comeatu redire ad Oliuolensem ecclesiam suam cõstituit. Siquidem conside
rata Venetæ ciuitatis amplitudine populoq; multiplicato super numerum: arbi/
tratus est pastor bonus haud minus sua interesse gregis sui curam resumere: q̃ in
vrbe residere. Profectus Roma octauo idus Septembris, anno salutis. MDXCII.
sequenti die vexari dysenteria cœpit. Et cum siue fatigatione longioris viæ seu
agitatione sellæ gestatoriæ qua parum cõmode portabatur senex ac plenus die/
rũm sisti profluuiũ haud facile posset: vltra Interãnam progredi nobis nõ licuit.
Accersiti sunt continuo medici tres. Quos benigne contẽplatus animo intrepi/
do exhortatus est: vt si agnoscerent infirmitatẽ eam esse ad mortẽ: sibi aperte dẽ
nunciarent: Quoniam si aduenisset hora sua qua statutũ esset homini semel mo/
ri: q̃ libentissime demigraret. Cõmendabat seipsum Dño & molestias ægritudi/
nis ferens patientissime nihil de terrenis cogitans nihil loquens sed erecto tan/
tũ animo in cœlũ nihil magis videbatur expetere: q̃ trãsire ad immortalitatem.
Tandem animaduertens se viribus corporis indies magis destitui: expetiit cõ/
fessorẽ pridie eius diei, quæ illi futura erat nouissima. Postulauit deinde a me: vt
sequenti die cõmunicandũ se curarẽ: tanq̃ prænosceret dissolutionẽ sui corporis
imminere: & velocem fore depositiõem tabernaculi sui. Igitur postera die, quæ
erat quartadecima eius mensis vtiq; exaltationi Crucis Dominicæ dedicata: ce/
lebrata summo mane in cubiculo eius missa: de manibus meis Sacrosanctam
eucharistiam singulari deuotione percæpit. Post meridiem appropinquante vi/
tæ termino dari sibi extremam voluit vnctionem: vt cunctis ecclesiasticis sacra/
mentis munitus confidentius decederet. Quod & factum est: eodem ipso no/
biscum summissa voce respondente ad omnia: quæ a ministro vnctionis dice/
bantur. Et vt certius nouerit pietas tua: ad vltimum vsq; spiritum infirmum
seniorem sensu optimo viguisse: eadem fere hora qua erat migraturus, super/
ueniens Roma Secretarius Oratoris Veneti ab eo ad lectulum admissus est:
& cum ipso aliquandiu congressus. Miratum se postea nobis retulit: quod
ad propositum omnibus respondisset. Deniq; egresso secretario ingressi su/
mus cubiculum. Vbi ego assistens propius iacenti patri licet quantum me
viuens dilexisset non ignorarem, etiam nouissima illa sui exitus hora exper/
tus sum. Nam cum supinus iaceret: ad me conuersus admoto ad collum me/
um brachio suo tanquam vltimum vale dicens deosculatus est me. Eodem fere

momento cum iam deficere videretur:accersitis diuersorum ordinum religiosis qui erant in atrio domus:ac lectulum circũsistentibus: & pro fœlici iacẽtis migratione nobiscum deprecantibus:ipsumq; Deo cõmendantibus de more:dormiuit in pace.Reliquit nimirũ nobis magnũ sui desyderium: quibus nihilominus bene moriendi normã præscripsit.Obiit aũt sicut asserebant propinqui eius septimo atq; octogesimo ætatis suæ anno.Corpus eius ex Interamna vrbe Venetias delatũ:exhibitis prius solẽnibus exequiis apud Sanctũ Petrũ sepulturæ traditum est.Hæc habui Domine colendisime:quæ de optimo patre nostro,olim huius cœnobii Sancti Michaelis abbati:postea patriæ nostræ Antistite antecessore tuo:nouissime vero ad Cardinalatus dignitatem assumpto:Mapheo inq̃ Girardo patritio Veneto: censui cõscribenda.Erit mihi pergratum:si aliqua ex parte satisfecero tuæ pietati.Sin minus quod plurimum vereor tibi ipsi imputabis: qui scriptori minime idoneo Patriarchæ vita eminentissimi,qui in diebus suis placuit Deo:& inuentus est iustus merita litteris tradenda mandasti:& supra vires eius onus imposuisti.Vale.Ex Monasterio Sancti Michaelis Murani.Die.xx. Nouembris.MDXV. Mathiæ monacho Angelorum.XXVIII.

a Llicis me sermone blãdo cõtra Germanorũ morẽ ad reditũ in Etruriã: nulla habita ætatis ac tpis ratione.Exponere me vis periculo nauigationis & incomodo itineris rigẽte adhuc hyeme:& tuo indulgens desyderio nõ aduertis:q̃ sit parũ prudens petitio tua.Cardinalis colendissimus de Monte quẽ in visitatione testaris deprehendisse te:plurimũ mihi affici:ante cõplures annos cœpit me supra merita diligere:& ego vicissim ipsius amplitudinẽ studiosius obseruaui & colui.Is mihi non solũ verbo verumetiã facto laboranti atq; vexato, præsto fuit:astititq; mihi a dextris,ne cõmouerer:vtiq; adiutor in opportunitatibus in tribulatione.Referat ei Dñs gratiam pro me.Obiicis mihi diuturniorẽ in patria cõmorationem:& q; conuenientius nõ vbi genitus sed vbi honoratus sum degerem:præsertim cum habeã cõmodissimas in Etruria mansiones.Et nõ cogitas:q; cum duo sint cõgregationis capita:vno interdicto mihi ex eis alterũ merito inhabitandũ elegerim.Patriã quidẽ diligo: sed ordinata caritate.Miror q; oblitus videaris:q̃ assiduus q̃ constans fuerim per tot annos in incolendis alpibus:vt excidisse mihi patriã omnino crediderint multi. Non recte itaq; iudicasti:obiiciens mihi amorem patriæ & nimiũ affectum. Pœniteat te sententiæ iniquæ:mulctandũ alioquin pœna grauiore nisi resipueris.Si abbatissa persoluerit collectam:restituetur ei cũ veneto nõ sine fœnore. Interea oret pro me cum sacro illo monialium cœtu:quas salutabis meo noĩe. Vale.Ex Sancto Michaele Murani.Die.xxvi.Ianuarii.MDXVI. Iacobo Priori Oppitergii.XXIX.

a Llicis me vt peracta Resurrectionis solẽnitate Oppitergium veniam: eo q; sterni curaueris partem claustri:per quam sit futura gratior & absq; pedum offensione deambulatio. Ego vero si per rudera & saxa atq; incompositos lateres mihi isthic ing ediendum foret:nunquam non contentus ac lubens Sanctum Martinum reuiserem. Verum sicut te monui his diebus destinatum iampridem in Etruriam iter reuocare absq; fractæ fidei nota non valens: decreui post octauam ingredi mare vt eo redeam: satisf acturus

satisfacturus hac æstate multorum votis qui me cupiūt. Tu interea messis ac vindemiæ tēpore solito more necessario incumbes operi: vt reuersus quemadmodum mihi est animus proximo autūno si placuerit Deo possim ad te reuisendū incolumis concedere: inueniamq; horrea tua frumento repleta & vino torcularia redundantia ac pomis arbores onustas & lacte ac melle domū manantem. Prudentes vero fuistis. Qui quasi præuideritis futuram tempestatē operuistis pauimentū paleis: ne recens stratum niue quæ vitari non poterat paulopost lederetur atq; dehisceret. Orabis: vt eamus & redeamus bene valentes: & itineris ac nauigationis incommoda minus molesta sentiamus. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xviii. Martii. MDXVI. Zachariæ Mauroceno. XXX.

d Istuli de industria respondere litteris tuis: sperās fore vt paulopost chyragra liberarer: quo tibi gratiores forent (quēadmodum plurimis vsue uenit) litteræ nostræ manu propria conscriptæ. Procedente vero longius curatione non sum passus prorogare vlterius responsum. Accipies itaq; epistolā nostram alio excipiente dictatām: vt parcā interea fatigatis aduersa valitudine digitis. Dabis autem veniā: si liberius tecū agam. Nollem te videri Maurocene mi in scriptis tuis tibimetipsi diffidere: ne imputari tibi queat: q; sit in te est & non. Quod cauendū monet Apostolus. Fateris primum ingenue: & fateris quod verissimū est: Quod cum me visitatū venisses dixerim tibi per iocū: orasse te Dominū, vt ægrotarem ne abirē in Etruriam. Et continuo persuadere mihi longo niteris sermone: ne suspicer vllo modo te id fecisse: quod ego subridens protuli. Ego quidem arbitror: nō improbari abs te penitus: vt cū amicis iocemur aliqū ad animorū relaxationem. Præsertim si vitata prorsus in temperantia meminerimus verecundiæ: fueritq; ingenuus ac liberalis iocus: atq; ab omni obscœnitate ac turpitudine alienus. Et qd est aliud obsecro iocus: q̄ sermo ab aīo dissentiens: & contrarium penitus significans q̄ verba ipsa indicent ore prolata? Quocirca abiice funditus huiusmodi ex animo solicitudinē: & quam semel verissime protulisti sententiā tua assertione confirma: neq; verearis vllā esse apud me de re huiusmodi suspitionem. Alioquin procul nimirū a veritate discesseris. Cæterum de te ita sentio: q; me diligas caritate non ficta: nihilq; a me tui gratia meo incōmodo expetendū ducas. Qui potius debeo tibi vicissim plurimū: q; ita pro tua benignitate oblecteris mea consuetudine atq; congressu: vt nequeas non ægre ferre longiorem absentiā meam. Times insuper mihi ob prouectiorem ætatē ne quid mihi aduersi accideret ob pericula & difficultates itineris: præsertim cū mihi essent superandæ alpes: nec posset seniori esse nō molesta equitationis agitatio. Quod expertus didici. A dño factum est istud: ne destinatū aīo iter arriperē: qm̄ illud minime saluti meæ hoc tpe expedire cognouerit. Sic opinor: prorsus ita sentio. Tu vero si qd peccasti falso aliqd de me suspicatus: iterata ad deū prece, vt restituar pristinæ valitudini, errorē cōpensa: idq; ppea imprimis: ne ab ecclesiæ atq; altaris officio diutius arceamur. Vale. Et nos vt facis ama. Ex Sācto Micha. Murani. Die. iii. Maii. MDXVI. Marino Sanuto Veneto. XXXI.

n On me sinit infirmitas mea qua adhuc vexor: pluribus rescribere ad te: & sermone longiore paria tecū agere. Cōtendi tū pviribus aliqd respō

dere:ne dilato nimium responso comtemptui mihi fuisse epistolam tuam suspi/
careris: quæ mihi ob sui ornatum atq; venustatem fuit iucũdissima. Voluissem
autẽ Sanute mi:vt sicut me Prior cõuenire dignatus es,vt præuenires me in be/
nedictionibus dulcedinis:sicut prior me prouocasti ad scribendum:ita in aliam
ad me sententiam litteras dedisses.Quemadmodum enim ille mihi lõge gratio
res extitissent:ita eas effusius ꝓbare potuissem atq; extollere. Plenæ sunt siquidẽ
ingenio:plenæ eruditione:plenæ facundia:& quæ te nequaq̃ degenerare a ma/
ioribus tuis viris vtiq; clarissimis atq; eloquentissimis liq̃do præseferant.Quid
tñ est:quid inq̃ illud est quod facere voluisti?Siccine cum amico agitur:vt cuius
inseruire cõmodis,cui bene esse optare plurimum debueras:eius salutem in di/
scrimen adduxeris?Tota fere epistolæ tuæ serie nihil aliud moliris: in hoc solo
vis ingenii tui extenditur:hoc vnum conaris:vt laudes immerẽtem:& indignũ
præconiorꝫ obruas mole.Quẽ obsecro me tantillũ facis?Nisi re vera me plectæ
epistola tua cõtinuo ad testimoniũ cõscientiæ retulissem:& pauonũ in morẽ ad
pedũ inquinamẽta oculos cõiecissem:tot delinitus laudũ blãdimentis tanto ex/
cessu suauissimæ laudationis viri præsertim laudati & probi circumuentus:faci/
le nimirum aliquã contrahere elationis culpam potui:vel saltem animi vt fit ti/
tillatione etiam renitens ac repugnans labi.Homo enim sum:& nihil a me hu/
mani alienum existimari potest. Et tu non ignoras: nescio quo vel naturæ vel
imbecillitatis humanæ instinctu trahi oẽs studio laudis:cũ raro in homine tãta
reperiatur humilitas:quæ dulcedine gloriæ nõ tangat̃.In religione scola vtiq;
humilitatis die noctuq; versantes conamur opitulante Dei gratia malis sugge/
stionibus,quæ quotidie blande irrepunt reluctari:& huiusmodi tela incaute nos
hinc inde impetentia clypeo fidei retundere.Hortante præsertim nos Paulo ne
efficiamur inanis gloriæ cupidi·Et tu Marine mi voluisti sup astra ponere soliũ
meum.Nauiganti in portu suscitasti fluctus atq; elatiores maris. Deplorantem
peccata sua manifesto piculo exposuisti:vt paulopost dicturus forẽ.Quia eleuãs
allisisti me.Scio te hoc nõ eo aio fecisse:vt me tãto discrimini obiiceres.Sed aut
nimia decæptus erga me beniuolẽtia:aut forte(q̃d magis mihi psuadeo cũ sis &
ingenio & circũspectione præditus)vt caute insinuares mihi:nõ sane qualis fo/
rem:sed qualẽ potius me esse oporteret.Quod si ita est:facilius damus veniã ad
misso errori.Suadeo nihilominus hortor & ꝓiure initæ dudum mecũ amicitiæ
moneo præstantiam tuam:ne imposterꝫ paruitatẽ nostrã talibus epistolis aggre
diatur.Turpe est viro,sapiẽti decipi ac falli.Quod si in opiniõe psistẽs decæptus
tu posthac fueris:ego de me ipso nõ fallar.Succurrat tibi de diuino eloquio: q̃d
de homine testet̃.Quid est(inquit)homo:quia magnificas eũ? Vtiq; repletus
multis miseriis:q quasi flos egreditur & cõteritur:& fugit velut vmbra:& nunq̃
in eodẽ statu pmanet.Admonemur ppea p quẽdã sapientẽ:Ne laudemus hoĩem
in vita sua. Et merito q̃dem,nõ.n.laudamus nautas ac sulcãtes mare:nisi cũ supa
tis ꝓcellis ac tẽpestatibus ꝑspa nauigatiõe ĩ portũ puenerit.Sic nimirꝫ &nos de
cet:si qñ nobis libuerit cõmẽdare amicos:laudare illos post obitũ:p̃dicar̃ de eis
post cõsumationẽ.Tũc.n.sine piculo si ita pmeruerit extolli poterũt:qñ nullis fu
turi sũt tẽtatiõibus obnoxii.Vade ergo & tu fac simil̃r.Neq; alicuius fama mouea

ris:

tis:quæ sæpius iuxta diui Hieronymi sententiam in vtranq; partem mentitur. Vale Sanute egregie:& me vt facis, ama. Ex Sancto Michaele Murani. Die.xxvi. Maii.MDXVI.

Iacobo Priori Oppitergino.XXXII.

q Rrixia tandem recæpta est absq; oppugnatione:idq; nudiustertius hora tertiadecima. Excæpti sunt nostri in vrbem magnis tripudiis:occurrente illis multitudine virorum ac mulierum. Petierunt veniam rebelles illi primarii flexis genibus coram clarissimo viro Andrea Gritto:quā de consensu Senatus istius accæperunt: seruatis sibi facultatibus suis & fortunis oībus. Heri exceptus est diu expectatus nuntius ingenti totius ciuitatis lætitiæ significatione. Faueat Dominus cœptis: vt reliquiæ tam grauis belli eodem tenore consumentur. Magno me affecit dolore heri & hodie vexatio sinistræ manus præter omnē expectationem. Leuius tamen aliquantulum me habeo mitigato paulum dolore. Visitat nos oriens ex alto:& ne sui obliuiscamur, vellit aliquādo nobis aures. Vt feramus æquo animo quæcunq; illi placuerint:nec deficiamus in tribulationibus:ora. Ioannes Frācíscus cubicularius noster est mihi impræsentiarum per quānecessarius. Vbi conualuero de infirmitate: veniemus ambo ad te visendum. Vale. Ex Monasterio Sancti Michaelis Murani. Die.xxviii. Maii.MDXVI.

Leonardo Lauretano Principi Venetiarum.XXXII.

c Vm mecum reputo statū sublimitatis tuæ:illud mihi de sacro eloquio haud incongrue succurrit. Secundum multitudinem dolorum meorū in corde meo consolationes tuæ lætificauerunt animam meam. Et alibi. Si fuerimus socii tribulationum:erimus & consolationum. Non defuisse tibi per hos cōplures annos continui fere mœroris materiam tam graui vtiq; & infesta belloꝝ tempestate iactato:nec potuisse te præcæteris nō indoluisse aduersam rerum publicarum vicem: qui præcæteris inter tuos sublimatus es:& de quo merito in capite libri scriptum est:satis mecum recogito Princeps Illustrissime. Sed quia scriptum est:Non vidi iustum derelictum:ecce impræsentiarum factā videmus apud te mutatiōem dexteræ excelsi. Discuti iā cœpit angoris & solicitudinis nebula:recæpta pauloante Brixia oppido nimirum nobilissimo:idq;(quod miraculum euidens præseferat)ne intorto quidem alicui capillo:sed integro atq; illæso penitus conseruato exercitu. Huc accedit spes progressus in dies fœliciorum euentuum:quibus venerabilem sanctamq; canitiem tuam haud ita multopost lætificandam spero & cōfido. Sed de his alias plenius. Quid illud Princeps optime:quod hesterna die peculiari tibi nouo vtiq; & inusitato hactenus priuilegio elargitus est Dominus:nōne dignum memoria sempiterna? Quid quæso fœlicius atq; optatius contingere Serenitati tuæ potuit: q̄ vt primogenito tuo viro integerrimo imagini profecto tuæ, & per oīa nō solum mores patrios verumēt liniamēta corporis referēti:totius ꝓpe frequētissimi Senatus cōsensu dignitas supremæ isti tuæ ꝓxima hesterno comitio demādaret? Gratulor itaq; tibi Lauretane Princeps:gratulor clarissimo filio gratulor cōi vtriusq; gloriæ pariq; amboꝝ lætitiæ. Vt futura sit recēs hæc filii ꝓmotio fœlix faustaq; & vobis & patriæ: obnixe diuinam depræcabimur maiestatē. Vt sicut nō est potestas nisi a deo: ita illā dignet̄ glorioso reg̃ successu ꝑpetuis tēporibus secundare. Oportuerat sane

me non scripto sed verbo coram gratulari prolyxius dignationi tuæ. Sed impe ditus podagra& chiragra pariter,quo fit vt de more manu ꝓpria scribere nō po tuerim & adire te ipse nō sinor.Excusationē meā oro admittas tu,& religione te cum certans nouus Sancti Marci procurator magnificus Laurentius filius tuus: quibus me & religionem nostram Camaldulensem enixe cōmendo. Vale Prin/ ceps inclyte.Ex Sancto Michaele Murani.Die.ii.Iunii.MDXVI.

Iacobo Priori Oppitergii.XXXIII.

q Vod intentus sis modo reponendis frugibus messe vrgente:& ꝓpter/ ea tardior fueris in rescribendo:accipio excusationem. Tempus enim spargendi:& tempus colligendi.Spero te vberiores fructus percæpturum, atq; impletur horrea.Sic.n.audio fuisse hoc anno vbiq; copiosas segetes:atq; agros fertiles lōge plus attulisse q̄ accæperint.Agendæ sunt deo gratiæ:qui dat oibus affluenter & non improperat.Aduentus meus ad te erit futurus ad præscriptum tibi a Priore terminum.Interea æstus qui vehementissimi sunt mitiores fient: & cubicularius noster,quem misi heri ad Eremum,ob dilatam mihi ab Eremitis portionem pensionis,vt spero redierit.Venisse hoc anno celerius omnia ob in/ gentem ac iugem æstatis feruorem:lætandum nobis est:præsertim cum etiam fœlicius venerint.Humida nunc solstitia optare audio agricolas:& tamē adeo inualuit æstus ac serenitas:vt rediisse Eliæ tempora videantur:quando illo orā/ te clausum est cœlum.Oretur Dominus:vt mittat pluuiam temporaneam & se rotinam super terram: vt quod reliquum est frugum ad rusticorum alimenta oportunum non depereat.Structuræ præterea monasterii & pingendis parieti/ bus dare te operam scribis.Quod nimirum valde ꝓbo.Quid enim honestius religioso homini esse potest:q̄ fideliter bona ecclesiæ suæ curæ traditæ,dispen/ sare:vt & ipse cōmode habitet:& hospitibus superuenientibus decenter consu/ lat?Quid autem turpius de professo paupertatem dici potest:q̄ ꝙ pecuniam hæ beat repositam in sudario:& quā erogādam vtiliter accæperat in arca occlusam detineat?Perge itaq; vt facis:vt cum nō defeceris benefaciens:tempore suo me/ tas. Vale.Ex Sancto Michaele Murani.Die.xvii.Iulii.MDXVI.

Iacobo Priori Oppitergii.XXXIIII.

s Poliata sunt hoc anno Venetiis multa fanorum sacraria: multumq; ex eis argenti & auri a sacrilegis & impuris hominibus asportatum.Edo cti atq; admoniti aliorum iactura nō sine suspitione eramus & nos:ne quid eius modi aliquando nobis accideret.Trepidauimus sane timore:vbi erat timor:da tumq; est propterea monacho seniori negocium:vt quotidie calices in vestiariū deferret:vno tantum relicto in sacrario propter missam ad primam: ne differri mane contingeret.Meum quoq; calicem ibidem relinquebam parcens ministro rum labori:haud admodum veritus vt sacrarium adeo munitum facile effrin/ geretur. Secus tamen accidit. Siquidem nocte proxima ab impiis & sceleratis direptum ac violatum est:ablato inde vtroq; calice,tapetibus tribus,auleis me/ lioribus duobus. Reliqua dimiserunt. Facta est iactura circiter aureorum quin/ quaginta. Quid non mortalia pectora cogis auri sacra fames? Quāta rapina/ rum ac predæ cupiditate feruent ferūturq; predatores atq; direptoresisti:quādo

nec

nec vasis sacratioribus parcunt? Miseri, & ad laqueum vltro tendentes neq; cogitantes: q̃ seuera aīaduersione se de talibus sceleribus vindicet iustus & rectus Dñs. De meo ad te aduentu fies certior paulopost. Neq;.n. diebus festis cōscendere nauiculā mihi est aīus. Nisi aliud occurrerit impedimenti: prima & vigesima ꝓxime futuri mensis dies, satis itineri accōmodata nobis videtur. Velit Dñs: vt læti & incolumes ad te veniamus. Vale. Ex Sācto Michaele Murani. Die. xxix. Iulii. MDXVI.

Ioanni Francisco de Balneo Cubiculario nostro. XXXV.

Ignificasti mihi ex vrbe Florētia: nō potuisse te quicq̃ a debitoribus nostris exigere. Differre te ꝓpterea reditū necessario: ne si veneris vacuus: inanis fuerit labor peregrinationis tuæ. Elapsus est iampridem solutionis terminus: nec improbitatis nos arguere possunt: q; eos ad satisfaciendum tēpestiuius vrgeamus. Fiūt vt vides nostra patientia negligentiores. Si subiiceremus eis calcaria quæ apud nos sunt: dataq; nobis a sede apostolica vteremur potestate: fortasse minus nos haberēt cōtēptui: ac maturius cōtenderent æs alienū dissoluere. Si nō ꝓcurrerēt: saltē ad præfixū eis terminū præstoforēt: vt nō semp meo sumptu & incōmodo debitā mihi, quā tanti faciunt pecuniā extorquere necessariū esset. Abire post auꝝ, nec sperare in pecuniæ thesauris, nequaq̃ mihi videor: si dari mihi suo tēpore studeo portionē: quæ me cōtingit. Viuēdum nobis est de marsupio nostro: ne quem in religione grauemus vel minimo quadrāte. Quod vero nimium tibi absuisse videaris: ac redire ad nos q̃ maxime copias: nihil dubito. Verum ex quo non tua culpa, ista intercedit dilatio: ferenda est vtriq; nostrum æquo animo. Tu tantum cura, vt sospes redeas: ne tam obstinato tam ingenti tam intollerabili æstu lædaris. Erit tñ mihi pgratū: si redieris anteq̃ Oppitergiū me cōferā: vt eamus simul. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die xiii. Augusti. MDXVI.

Theophilo de Balneo Episcopo Driuasteñ. XXXVI.

Abitus īmutatio parū tibi obesse potuit exterius sua nigredine: q vt ex litteris tuis pcipere mihi licuit, Camalduleñ. cādorē interius cōseruasti. Hoc sane maximi facio: siquidē Deus intuet̃ cor. Oportuit bene de tua dignatione merito Cardinali colēdissimo, nec minus prudētissimo te morē gerere: & illi exigua in re obtēperate: q tibi est in lōge maiore atq; digniore obsecutus. Moribus cādidus nigredinē illustrabis. Et dicere consequēter poterit pietas tua. Nigra sum: sed formosa. Opto ego magnope: vt ꝓmotio hæc tua ad dignitatem sublimiorē fœlix tibi & fausta sit futura. Ex quo enim oleum sanctæ vnctionis Dei sup te est: nō pmittes cōtaminari sanctuariū eius. Quod nimirū ita fore: & tua mihi religio, ac singularis prudētia litteraturæ cōiūcta facile repromittūt. Salutationē meā, p cubiculariū nrm tibi factā, gratā tibi fuisse nō dubito. Amasti me hactenus caritate nō ficta: ego quoq; semp paria tecū feci. Precaris, vt veniā ad vos: futuꝝ pollicēs nō solū gratū multis aduētū meū veꝝēt vtilē. Mēse Octobri si placuerit Dño Venetiis mouebimus: iuitis licet ac dissuadētibus ꝓpinqs atq; amicis oībus. Orabit dignatio tua p nña icolumitate: vt læti ac sospites mutuo fruamur alloqo & cōspectu: nec me frāgat itineris aspitas. Iunior fui: etenī senui. Abiit florida ætas: & nūc annoꝝ ꝓmor mole. Sūt mihi haud dubie grauia itinera lōgiora. Si fuero tuis & alioꝝ nos diligētiū ꝓcū suffragiis fultus: nō me grauabit

admodum susceptæ peregrinationis labor. Qui vero sit futurus tantus aduentus mei in Etruriam fructus: quãtum pollicetur pietas tua: nequaq̃ video. Nisi q̃ implebuntur multorum vota: qui me intueri ac reuisere desyderant. Cæterum sicut libenter admitto oblationem tuæ erga me fidei atq; operæ: ita seruitutis penitus reiicio. Non improbamus: q̃ adepta dignitate episcopatus te geras summissius. Sed cum iis: qui aut maiores te sunt aut certe cum paribus. Fuisti aliquando generalatui Camalduleñ subiectus. Nunc vero antistes factus atq; apostolorũ successor: seruire mihi nullo pacto debes: cui Dei miseratione fuisti pauloante prælatus. Seruabis mecũ posthac p̃sonæ tuæ decorũ: q̃ ætate quidẽ maior te sum: sed nõ dignitate sed nõ meritis. Vtar nihilominus dignationis tuæ opa: cũ mihi opus fuerit. Vtere & tu vicissim mea. Vale. Ex Sãcto Martino apud Oppitergium. Die. xxiii. Augusti. MDXVI.

Paulo Iustiniano Eremitæ. XXXVII.

h Odie mihi redditæ sunt litteræ tuæ: quas ad me dederas xxii præteriti mensis die. Si tardius accæperis, qd petisti: nõ mihi imputabis. Vtrum vero tale sit opusculum nostrũ: vt merito abs te fuerit expetendum: tu videris. Vnum oro: vt cures ne pereat: aut ab aliquo intercipiatur. Siquidẽ alia duo exẽplaria ex quibus alterum Petro Soderino Vexillifero olim Florentino, alterum Antonio Putio Canonico cõmodata, hactenus mihi restituta nõ sunt. Et erãt illa manu mea conscripta. Si tua opera vel vnum ex iis rediret ad me: essem tibi obligatus. Ostendes libellum, quibus ipse volueris: modo illum legendum neq̃q̃ eis permittas: qui sunt ex parte Hieronymi: de sæcularibus loquor: ne eo perlecto, scandalizentur. Vtere nihilominus illo pro arbitrio: si cõducere negocio aliqua in re ipsum existimaueris. Quod habeo: hoc tibi do. Cæterũ inscriptio venerabilis Fratris esse tibi molesta nõ debet: q̃n ita Eremitis inscribi cõsueuerit. Non erraui hoc faciens: præsertim cum non sis amplius nouitius in Eremo: vt tanq̃ iuniori, scribere vel impresentiarũ debeã tibi. Dilecto in Christo filio &c. Errasti tu longe magis: imo solus errasti: qui te seruum Dei, seruũ meum te nominas. Conseruum rectius dixisses. Ego nunq̃ appetii dominari in clero, atq; in nostro ordine. Omnes arbitratus sum siue filios siue fratres. Qui vero seruos habere dignoscitur: dominus est. Tuã itaq; vero Domino exhibe seruitutem: & serua personæ tuæ decorum. Scriptũ est. Vnus dominus: vna fides. Deniq; dilectionem ego omnium erga me veram cupio: seruitutem minime. Non respondeo ad singula: quæ binis litteris tuis continẽtur: ne retardetur futurus litterarum lator: præsertim cũ haud ita multo post sim in Etruriã, si placuerit altissimo, reditu rus. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xii. Septembris, MDXVI.

Benincasæ Priori Pratalis. XXXVIII.

n On permisit infirmitas tua vt me conuenites: quoniam satisfecit officioso animo bona voluntas. Et ego tam grate admitto hãc tuam erga me pietatem: ac si venisses. Tu vero cura valitudinem tuam: & imbecillitati corpusculi maturius consule. Sic enim facilius poteris prodesse q̃plurimis: qui tuæ sunt curæ subiecti. Quod si interpellatus assiduis præcibus dominus exorari se non permiserit: vt te pristinæ restituat sanitati; caue ne indigneris: ne moleste fe

ras:ne cõtra ipſum iraſcaris. Scit ipſe:quid nobis expediat. Viſitatio ipſius cuſtodiat ſpiritum tuum:& gratias ei age,ꝙ memor ſit tui. Vexari te ſinit in hoc ſæculo:vt in futuro paulopoſt cõſoleris. Neq; enim iudicat bis in idipſum. Quid cupiant noſtri illi de me:non nihil accæpi. Quid tu quoq; horteris & conſulas:intelligo. Non improbamus zelum & fidem tuam:quibus me ad reditum excitas. Magis tamen probaremus:vt conſultius penſitares:vtrum e re mea reditus iſte futurus ſit. Non enim ſic aliis nos prouidere oportet:vt noſtra ipſorum negligẽda ſit cura. Emeritus ſenex qui per quatuor & quinquaginta annos traxit vtcunq; iugum Domini,Paulo indulgentius ac remiſſius viuere ſinendus eſt : ne labore nimio imbecillis ſenectus obruatur. Non ſubduxi vltro humeros oneri : vt oẽs nouerunt. Ex quo illud aliena opera mihi excutiendum fuit:diuino nutu hoc mihi benefitium procuratum puto:vt in pace in idipſum dormirem & requieſcerem:& tot tantiſq; moleſtiſſimis cũris ac perturbationibus excuſatius vacarem. Potens eſt Deus preſto eſſe Fonti bono:vt fluant inde ſicut olim aquæ viuæ:neq; diutius appareat conuerſus in ciſternas diſſipatas,quæ continere non valent aquas. Si quid ibidem vt cõmemoraſti in epiſtola boni egimus:quod deo accæptum & hominibus gratum atq; probatum extiterit:id omne diuinæ clæmentiæ accæptum ferimus:qui dedit nobis & velle & poſſe pro bona voluntate. Vale. Ex Sancto Benedicto. Die. xxiiii. Decembris. MDXVI.

Paulo Orlandino Abbati Sancti Michaelis Murani. XXXVIIII.

e Xpetis præſentiam noſtram:& cupis vt redeam,vnde pauloante diſceſſeram. Gratum eſt nobis deſyderium tuum,& pius affectus. Verũ ſi modo tibi obtemperandum exiſtimarem:ſcandalizarentur hic multi:ꝙ cum huc expectatus aduenerim,tam cito eis terga vertiſſem. Vulgo ſi quidem aiunt. Non dicitur veniſſe:quí nõ ſtetit. Veniã tñ,ſi placuerit Dómino,oportuno tempore. Prohibet me modo ne hinc mouear,vt alia minime deeſſent,hiemis rigor : qui ſenioribus imprimis aduerſaẽ. Nam calor oſſa reliquit. Quod ex ſeniore illo Rege potes conücere:qui cum operiretur veſtibus non caleſiebat. Et de petro legitur:ꝙ erat ſtans & caleſaciẽs ſe. Interea hic manentes ſatiſſaciemus vtcunq; ciſalpinis iſtis noſtris:ne videar illorum erga nos patuiſacere beniuolentiam. Somnia tua perlegi:& per latorem fidelem Iuſtiniano ſequenti die cum litteris tranſmiſi. Quid ego ſentiam:non indiges vt ſcribam tibi. Nam philoſophiæ ſtudioſus cum hactenus fueris:legiſſe te arbitror:quid Ariſtoteles de ſomno & vigiliæ quid Cicero de diuinatione ſentiant. Apparuiſſe in ſomnis Angelos nõ ſemel legimus,Et Iob:Terrebis(inquit)me per ſomnia. Vtrum ex reuelatione aut ex illuſione illa veniant ii æſtiment ac perpendant:quorum incertos ſomnos nocturna imago exagitat. Vale. Ex Sancto Benedicto. Die. ii. Ianuarii. MDXVII.

Euſebio Priolo monacho Sancti Michaelis Murani. XL.

e Xpectari me ab amicis & neceſſariis facile credo. Nam qui ægerrime tulerunt profectionem & diſceſſum meũ:eos conſequenter optare reditum meum non dubito. Annuat Dominus cõmunibus votis:vt deſtinato tempore id nobis per valitúdinem liceat:& ea facilitate reuertamur ad vos qua huc venimus. Veronæ receptio per alios mihi prius nunciata oppleuit me gaudio

singulari. Expectantes expectauimus Dominum:& intēdit nobis:& pro sua cle mentia exaudiuit preces seruorum suorum: vt tandem benedixerit populo suo ī pace. Excitatum tot annorū incendium Veronæ defectione: vt de aliis vrbibus taceam: non humani cruoris effusio, sed patientia nostrorum atqꝫ prudentia extinxit. Merito collachrymasse illos præ gaudio scribis: vbi primum nuncius recuperatæ tam præclaræ vrbis Venetias allatus est. Propitius sit nobis dominus: vt receptarum pauloante vrbium firma posthac sit futura & perpetua possessio: procul qꝫ arceātur hostes a finibus earū: vt pacis ac victoriæ bonis diutissime perfrui nobis liceat. Legatos. xii. Veronenses benigne a senatu auditos spero. Datā siquidem omnibus veniam accepi. Non poterit non prodesse imposterum hæc senatus indulgentia. Nam huiuscemodi blandimenta populo illi exhibita concordē ac fidelem Veneto nomini ciuitatem tenebunt. Maximam factam fuisse nouissime Turcorum stragem: etiam Florentiæ per hos dies nunciatū est. Non est passus diutius Dominus gentem illam prospere bellum gerere: ne victoria tumidi super populum suum malignarent consiliū: & cogitarent aduersus sanctos suos. Dissipauit gentem: quæ bella voluit: Extulit eam pauloante: vt mox vehementius allideret: & pene ad internitionem deleret. Agēdæ sunt propterea īmortali Deo gratiæ. Desiisse magistratus creari pecunia: probo. Sicut enim afflicta diuturno bello republica non indecens fuit eiusdem pecuniæ mutuatio: ita modo confecta pace recto iuditio reuocatam arbitror. Cessante vt dicitur causa: cessare debet effectus. Contarenum & Cornelium propinquum nostrum: quorum me nomine salutasti: meo vicissim resaluta. Alteri eorū etiam gratulare: ob ductam in matrimonium coniugem. Cōsenescant ambo pariter in Dño: & videant filios filiorū suorū. Vale. Ex monasterio Sancti Benedicti. Die. xxii. Februarii. MDXVII.

Paulo Orlandino Abbati Sancti Michaelis Murani. XLI.

D Oleo siquid aduersi me absente vobis accidit: propter quod coacti fueritis desyderio mei affici: ac meam optare præsentiam. Scribis enim si affuissem potuisse me obsistere ne quid accidisset. Idem tecū sentit Vicarius congregationis. Quid tamen illud fuerit: non contulit mecum: & ego non sum curiosius sciscitatus. Tantummodo mecum reputo: necesse esse vt veniant scandala. Circuit enim aduersarius quærens: quem deuoret. Candidi omnes habitu sumus: cucullati omnes: sed aliquando moribus dispares. In vestimentis (inquit) ouium: lupi rapaces. Benefacis tu in aduersis agere Deo gratias. Sic enim faciet cum tentatione prouentum: vt possis sustinere. Et reuera cogitanti mihi statum vniuersum nostri ordinis: & mēbra huius corporis singula consyderanti: ingēs se mœroris nebula obiicit. Non tamen iccirco probamus consilium tuum: vt decreueris tibi ipsi soli viuere: & subducere humeros debilitatæ congregationi. Si enim quæ floruisse aliquando apparuit nimium cito cōsenuit: quomodo quæso sustentari per se ipsam poterit: nisi adminiculo gubernantium fulciatur? Reliqui mihi (inquit) septem milia virorum: qui non curuauerunt genua coram Baal. Si non defuerit inter vos pax & animorum coniunctio: si procul exulauerit ambitio & dominandi libido: præsto erit piis mentibus Dñs: & futurus pax vestra faciet vtraqꝫ vnum. Vbi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo: ibi ego

sum

sum in medio eorum:dicit Dñs. Quãobrẽ suadeo hortor & moneo:vt in turpi/ voto mutes decretum:ne forte aliquando exprobretur tibi si vires tuas subtraxe ris labenti ordini.Ruina hæc sub manu tua.Noui ego complures ex vobis : quĩ si volueritis administrandæ congregationi æquitate & fide animum intendere: & in ea omnem vestram curam cogitationem operam posthabitis priuatis cõ/ modis & affectibus ponere:idonei proculdubio sitis futuri ad illam sustentandã atq; erigendam.Propterea iterum moneo:ne despetes ꝑpter; ignauiam:sed to/ tum te dedas & conferas ad consulendum cõmuni vtilitati. Id enim est munus tuum & aliorum:ad quod arctissime tenemini:non velle ocio contabescere.Lit/ teras tuas nondum misi in Eremum defectu tabellarii. Si voluerit Paulus dissol/ uere propositas a te haud faciles quæstiones:non epistola sed volumine indige bit.Vale.Ex Sancto Benedicto.Die.xxiiii.Februarii.MDXVII.

Paulo Iustiniano Eremitæ.XLII.

PRobo admodum:ꝙ in nouo Orlandini proposito mecum senseris.Re spondi enim ei ingenue ac libere:haud quaq̃ illum sanum cæpisse con/ silium:neq; impensius improbare quod decreuisset.Siquidem non esset homi/ nis probi ac religiosi timentis deum subducere humeros oneri:quod necessario ferendum esset:& vacare velle ignauiæ & ocio cũ religionis de trimento ac eui/ denti periculo ne laberetur in præceps:vt merito auditurus foret ab exprobrã/ tibus.Ruina hæc sub manu tua.Si quid profecero:agnoscam paulopost. Tuum erit:ad quem litteræ ipsius diriguntur:liberius increpare hominem male sentiẽ tem.Imitari forsitan vult ꝓphetam:qui fugerat a facie Domini:qui periclitante naui dormiebat sopore graui.Sed caueat ne & sibi idem eueniat:vt demergatur in profundum maris:seroq; ipsum pœniteat detrectasse laborem ꝓ suo ordine: pro quo etiam vitam ipsam tenetur exponere.Sed de Orlandino satis.Ad te enĩ præcipue hoc spectat negotium:cum quo ipse cõmunicauit consilium.Quod ve ro me econtrario laudes:vtpote qui laborauerim ab adolescentia in vinea Do/ mini:& propterea meritis plenus sim discessurus e sæculo:vtrum sim huiusmo/ di elogio dignus tu videris.Si mihi tantũmodo suffragatura sunt merita mea: vbi dormitionis tempus aduenerit:male nimirum agetur mecũ.Quãobrẽ orã/ dũ potius arbitror:vt cũ defecerit virtus mea ꝓpitius esse dignet̃ peccatis meis Dñs:neq; mihi ꝑ meritis retribuat.Reliquũ vitæ meæ qđ ĩgrauescẽte ĩ dies ma gis senecta & ꝑmẽte ægritudĩe qetẽ magis q̃ fatigationẽ postulat:paꝝ poterit ꝓ desse cõmodis & vtilitati ordinis. Tuo magis & alioꝝ de cõgregatiõe:qui florẽ te estis ætate & ingenio polletis,vtatur ministerio.Cauendum est autẽ tibi im/ primis:ne nimium oblectatus ocio illo eremitico aliquando onus excutias : & vestigia Orlandini sequi velle videaris,quæ tantopere improbasti: vt diffidere tecum ipse atq; a veritate longe aberrare existimeris:dicaturq; de te.Quod festu cam in oculo fratris tui videris:in tuo non videris neq; consideraueris trabem. Aegre tuli malam Maioris valitudinem. Spero tamẽ nõ de futuꝝ per vos:quin omni conatu & studio infirmi senioris habeatur cura. Quod vt fiat hortamur. Prolixitas diuinorum offitiorum & priuata psalmodia præter nonnullorum ad me accessum magnam sibi diei partem vendicat:vt nequiuerim respõdere affe/

ctu plenis litteris Petri noui coeremitæ tui filii nostri carissimi atq; honorãdi fratris: vrgente præsertim tabellario conuerso nostro. Non differam tamen responsum. Ipsum interea salutabis meo nomine. Vale cũ familia omni & Hieronymũ ac reliquos iube saluere ex me: Ex Sancto Benedicto. Die. x. Martii. MDXVII.

Petro Brixieñ. Eremitæ. XLIII.

Vbi primum didici: statuisse te transire ad arctiorem vitam: & ex cassineñ si velle fieri Camaldulensem: & q̃ prompto animo ductus fuisses in desertum a spiritu: conciliasti tu continuo beniuolentiam meam: & amare te tunc licet antea ignotum cœpi. Retulerat enim mihi Iustinianus tui studiosus: qualis fores tum moribus tum eruditione. Benedixi propterea Dominum: quem & precatus sum pro te: vt non deficeret fides tua. Sed sicut ipse indui te voluit decorẽ & candidum habitum: ita indueret te virtute: ac muro suo inexpugnabili circũcingeret mentem tuam. Acceptavero nudiustertius epistola tua atq; perlecta: scito te longe arctius me tibi deuinxisse. Noui enim per illam: q̃topere me diligeres: supra etiam merita obseruares. Nam non amari a me plurimum nequaq̃ potes: tam vehementer tam pie tam affectuose me diligens. Ego (inquit) diligentes me diligo. Et vtiq; natura ita cõparatum est: vt amanti vicem reddamus. Deniq; vt scias: non permittam: vt in hoc conciliato dudum mutuo amore, & modo suauissimis litteris tuis confirmato, aliquando abs te vincar. Quod videre me cupias: & hoc mihi certissime persuadeo. Siquidem & ego quoq; hoc desyderio tecum certo. Spero non defuturas occasiones: quibus mutuo fruamur conspectu atq; alloquio. Dedicatus es solitudini. Haud ab re futurũ erit: si quando ob negocia ordinis ad tempus inde exieris. Dicas licet: Bonum est nos hic esse: gratum est nobis ociari in Eremo: vernantium abietũ perpetuus nobis arridet aspectus: remoti a sæculo paradisum delitiarũ incolimus: vbi cõmodius diuina meditemur: & sapiamus, quæ sursum sunt non quæ super terram: licet inq̃ in his & aliis pluribus magna sit in Eremo bene viuendi cõmoditas: quam minime parnifaciendam duco: imo etiam constantissime retinendam: ea est tamen administrandæ religionis conditio: vt cogantur eremitæ exire ad opus ministerii sibi iniuncti: vt parieti inclinato & maceriæ depulsæ opem ferant. Hoc exigit caritas: vt priuatis cõmodis publica præferamus: ne nobis ipsis tantum nati videamur. Verum quoniam addixisti te mihi in filium (nam seruum penitus respuo: cum sim conseruus tuus & frattum tuorum) non præteribo silentio: quod pater no iure debeo mihi tecum vendicare. Quis enim filius: quẽ non corripit pater? Legisse te arbitror: quod per quendam sapientem scriptum est. Lauda (inquit) parce: vitupera parcius. Tu vero adeo effuse tot tantisq; laudibus me affecisti: vt pluribus certe ac maioribus non potueris. Imperfectum meum nõdum viderũt oculi tui: quod nihilominus optime mihi cognitum est. Quid est quæso homo: quia magnificas eum? Indulsisti nimium affectibus: & blãdior fuisti q̃ eremitam grauem & eruditum decuit. Forte respondebis, te hæc iccirco scripsisse: q; ea Paulo referente audieris: quando me alias minime agnouisses. Sed bona vtriusq; vestrum venia dixerim: nec tu facile credere: nec ille me apud te debuit imerẽtem cõmendare. Meminisse magis ipsum oportuit æquiuoci sui Pauli: & illum emulari:

lari: qui coapostolo suo Petro in faciem restitit: eo q reprehensibilis videretur. An nõ ego reprehensibilis? Cum scriptum sit. In multis offendimus omnes. Cæterum produco longius epistolam q̃ sacratiores hi dies postulent: in quibus solito diutius diuino cultui obligamur. Tuũ erit posthac Petre carissime laudibus parcere. Et si initam mecum gratiam augeri in dies cumulatius optas: esto mihi apud deum p laudatore præcator assiduus: ne proiiciat me in tempore senectutis. Vale. Ex Sancto Benedicto. Die. xi. Martii. MDXVII.

Eusebio Priolo monacho Sancti Michaelis Murani. XLIIII.

P Ostremis litteris tuis non nisi mala & aduersa nuntiasti: quoniam re vera dies mali sunt. Succurrit mihi in his mundanis pressuris dixisse olim Dominum per apostolum. Quos amo: arguo & castigo. Et alius quidam ex prophetis testatur dicens. Ingrediatur putredo in ossibus meis: & subter me scateat: vt requiescam in die tribulationis: & ascendam ad populum accinctum nostrum. Admonemur præsentibus malis: vt futura bona cogitemus: neq iccirco lassemur a meditatione cœlestium. Tribulatio ait & angustia inuenerunt me: mandata tua meditatio mea est. Nihil pfecto verius. Cum enim dulci flatu mulcet & arridet nobis secunda fortuna: minus ac rarius subit menti nostræ Dei recordatio. Cum vero aduersi casus & angustiæ premunt: tunc ad illum confugimus: offerrimus illi hostiam salutarem: & vt in tribulatiõe dilatare nobis dignetur impensius obsecramus. Reputo mecum aliquando deuotum præfecti triremium animum: qui quasi præuiderit futuram tam sæuam tempestatem: & tantum sibi in ea nauigatione imminere periculi: singulis sextis feriis ad Sanctum Michaelem conueniẽs, missam in sacello crucis reuerenter audiebat. Quo fit vt existimem: in ea procella triremem eius euasisse: ac in Cyprum delatam fuisse: ipso incolumi & nautis omnibus: cum ex altera marinis fluctibus obruta vix pauci admodum fuerint superstites. Iuditia Dei abyssus multa. Agẽdæ sunt ei gratiæ: q ex duabus seruauerit alteram: faciens cum tentatione prouentum. Idem de Nicolosa naui a piratis expoliata sentio: facta tantũmodo mercium iactura: & ipsa nautis saluis redire permissa. Grauior enim fuisset hominum q̃ rerum amissio. De furto candelabro argenteorum cum cæteris, quæ significasti plurimum doleo: & eo magis doleo q suspicamini: a fure domestico illatum fuisse tantum dãnum: coniuncto vtiq cum detrimento sacrilegii domestici dedecore. Vnde orta sit de Paulo conuerso suspitio, viro vtiq moderato & probo: minime intelligo. Nam eam indolẽ præseferebat, sic vixerat in sæculo: vt non nisi euidentibus certisq inditiis, tanti debuerit sceleris reus putari. Dignetur Dominus veritatem detegere: & autorem facinoris quicunq sit ille in lucem proferre. Non est parui facienda monasterii prætiosæ suppellectilis imminutio: sed longe ego pluris facio propinquorum & coniugis imprimis testatoris scandalum. Sed quando ita accidit: superanda: omnis fortuna ferendo est. Obsessus iuxta Gazam ab ismaelitis Turchus, mœrore animum non parum leuauit. Non enim potest non obesse Christianis barbaro immanium prosperitas: vt merito propterea de illo interitu gaudeamus. Profecturus hinc ad dies paucos, vt ad vos redeã: nõ ero longior: cũ multa occurrãt scribẽda. Oret interea p fœlici nr̃o itinere, & cõgrega/

ioris statu. Vale. Ex Sancto Benedicto. Die.xxx. Martii. MDXVII.

Benincasæ Priori Pratalis. XLV.

Scire cupis, quomodo me habeã: qua sim corporis habitudine. Si dixero, bona: contradicet mihi pedũ debilitas, haud penitus percurata. Si mala: mẽtiri faciam, quotquot me intuentur: quorũ assertione, renouata creditur, vt aquilæ, iuuentus mea. Scito itaq; me neq; infirmũ omnino, neq; sanum vsq; quaq; dici posse. Siquidem senectus ipsa infirmitas est. Conuenio tamen adhuc in ecclesiam die noctuq; neq; graue mihi aut molestum sentio ieiunium: ita largiente Dño, quo deserente fatigamur: quo præsente firmamur. Est enim ipse salus nostra: & firmamentũ nostrum. Quod me videre desyderes in Fonte bono: scias hoc tempore impleri non posse votum tuũ. Alio mihi est iter necessario dirigendũ. Spero nihilominus, visurum me aliquando domos illas nostras: in quibus consenui: & dimidium ætatis consumpsi. In arbitrio Dei positum est: vt præbeatur mihi occasio perficiendi, quod opto. Vale. Ex Sancto Benedicto. Die. vltima. Martii. MDXVII.

Paulo Orlandino Abbati Carcerum. XLVI.

Contẽdisti longiore epistola adducere me in sententiã tuã: nec potuisti. Protulisti multa & in vnũ coniecisti testimonia: tum ex philosophia tũ ex scriptura sacra: quæ astipulari videantur opinioni tuæ. Sed nõ propterea persuasus ego sum, vt cedã tibi: cum sit maior argumentationibus tuis omnibus caritas. Patrocinante illa mihi qui deus est: nõ timebo quid ediuerso vel litteratissimus locutus mihi fuerit homo: Quin potius reiicio penitus assertiões tuas: præferens constanti animo non solũ ignauæ & inerti, sed ociosæ etiam & seipsa fruẽti vitæ, laboriosã & pluribus ïseruientẽ. Petre (inqt) amas me? pasce oues meas. Et coapostolus eius cuius nomen geris: cupit anathema fieri a Christo pro fratribus suis. Et tu putas desertione ouium aut fatigatus difficultate illarum pascẽdarum, tibi ipsi tutius consulturus: si tibi posthac tantum vixeris? Non coronabitur: nisi qui legitime certauerit. Habens talentum repositũ in sudario reprehenditur: q; nihil eo superlucratus fuerit. Et probari a me posse putas nouum consilium tuũ: vt expedire tibi arbitreris: si tibi solum natus fueris: si nulla te solicitus te ipso contentus tantum, in aliquo secessu tanq̃ relegatus vitã duxeris? Ego aũt sic existimo: non continuo te tibi esse victurum, si nemini vixeris. Quin potius arguet te conscientia tua: q; non fueris imitatus euangelicum Samaritanum: qui impellente caritate descendit de sinu patris: vt hominẽ perditum redimeret: ac ouem centesimã quæ errauerat, sacris impositã humeris reportaret ad gregem. Scio te hæc & alia huiusmodi non latere: & iccirco multa prætereo de industria. Hoc tantum dixerim: Congregationem nostrã columnis indigere, quibus fulciatur. Alioquin ingens illi video periculum imminere ne desoletur: nisi ad concordiam & vnionem redierit. Vno fere mense bis visitatum est monasteriũ Angelorum: nõ sine multorum admiratione. Atq; vtinam vel sic bene ipsius reformationi fuerit consultũ. Nõnulla tamẽ per Vicarium & eremitas autoritate apostolica constituta sunt: quæ si fuerint obseruata non poterit inanis atq; trita existimari repetita visitatio: cui etiam interfuit Vicarius Archiepiscopi, homo sane & natura mitis & timoratus, & nostro ordini optime affectus. Nihil obfuit eius

præsentia

præsentia ad comprimendos animorum motus : benignitate magisq̃ potestate vtrãq; partem ad caritatem non fictã & veram fraternitatem alliciens. Ex Vicario Congregationis plura intelliges:quæ modo subticeo.Defunctus est per hos dies.d.Ioãnes Petrus Nouocomensis:qui hoc trienniũ fuit Eremi Maior.Et qm̃ fuit in Sancto Michaele professus:semperq; visus est monachus & rectus ac recedens a malo:dignus est,qui a vobis cæteris amplius in orationibus atq; oblationibus hostiarum Dño cõmendetur. Substitutus est ei in Maioratu alter ex eremitis Casinensibus:qui hoc anno in Eremũ se contulerunt. Ipsum tu vidisti aliqñ: & cũ eo diutius locutus es anteq̃ dealbaretur. Mihi visus est religiosus & bonis litteris præditus:& imprimis multa expertus. Magistratus virũ ostendet. Quẽ spero ita gestuꝝ:vt facile indicaturus sit:bono se zelo erga ordinem nostrũ duci. Vale.Ex Sancto Bñdicto.Die.ii.Apri.MDXVII.Zachariæ Mauroceno. XLVII.

q Vod pro me solicitus,de me frequẽter fratrẽ nostrum interroges: vtꝝ valerem,& bene ageretur mecum:nõ fuit necesse vt significares mihi. Nam absq; tuo testimonio,satis id mihi constabat.Nouerã enim,amari me abs te haud vulgariter:nec fieri facile posse:vt locorum interuallo tibi vllo modo exciderem.Ago gratias tuæ pietati:q; serues in amore constantiã: & memoria nostrí,nulla ex corde tuo obliuione deleatur.Cæterum q; decreueris,ad cõsequendũ multarũ rerum vsum,longinquas petere terras:ac perambulare celebriores orbis regiones:petisq; a me nosse,quid sentiã:ea est mea erga te fides,ea caritas:vt dissimulare tecum nequaq̃ debeã : quæ sit mea de tua peregrinatione opinio.Generoso es animo:& ad indaganda & perscrutanda multa valde cupido.Sano præterea & vegeto es corpore,florenteq; ætate:adhæc liber es,& cœlibem vitam gerens vtiq; solutus matrimonio,& tui penitus iuris.Excitaris his omnibus ad peregre proficiscendũ,ad subeundos itineris labores atq; pericula: cum possis domi ociose ac quiete & tuto degere.Duceris cupiditate vidẽdi plurima: & ideo fatigationẽ minus necessariam honesto præfers ocio:quod paucissimis euenit.Licet aũt domi & in patria sua haud omnino immunis a periculis quisq̃ cõmoretur:longe tamen plura foris occurrunt.In itineribus sæpe,ait apostolus:periculis fluminũ:periculis latronũ:periculis in ciuitate: periculis in solitudine:periculis in mari:& reliqua quæ enumerat. Quãobrem ne te lõgius protraham:suscipiendas quidem esse peregrinationes non negauerim: sed necessarias:& quæ cõmodis nostris inseruiant.Alioquin magis probarem:quod in prouerbio vulgo dicitur.Qui bene stat:non moueatur.Prudens es : & non indiges consilio meo.Id eliges : quod sanius & vtilius existimaueris . Confirmat me in hac sententia horribilis nautarum casus recens:qui in Alexandriam nauigantes subita coorta tempestate iactati,misere obruti sunt.Ne mireris:si apertius tecum loquor.Amo te Maurocene.Et qui amat timet. Si tamen decreueris implere votum tuũ:mecum erit orare,vt futurus sit tecum Dominus: & prosperũ faciat iter tuum.Verum ex quo improbare visus es nouũ mutuandæ pecuniæ modũ : elapso anno a Senatu nostro vsurpatũ in creandis magistratibus: nõ præteribo silẽtio,quid hac in re mihi videatur.Magna nimirum vis est necessitatis.Vbi illa vrget:tentantur omnia ne illi succumbatur.Pro bono publico,pro statu cõseruan/

do,cum nutat & in periculo est multa excogitātur:quæ pacis tempore ab hone-
sto iudicarentur aliena.Mutantur aliqñ leges:vt inseruiatur tempori:nec impro
batur eiusmodi mutatio.Nosti optime:fuisse olim Romanos rerum dominos.
Cūq; ante complures annos ipsorum gesta apud Liuium legerem:incidi in Por-
tii Catonis concionem : qui tunc apud suos vir sanctus & innocēs ac peculiari
seueritate insignis habitus est.Is inter cætera,pauca hæc quæ postea excerpsi,cō-
cioni suæ inseruerat.Nulla(inquit) lex satis cōmoda omnibus est:modo quæri-
tur:si maiori parti & in summā omnibus prodest.Alius item Catonis cōciuis.L.
Valerius:vir sane grauis:& togatæ illius gentis autoritatem atq; sapientiā præ-
seferens.Ego enim ait,quemadmodū ex iis legibus quæ nō in tempus:aliquod:
sed perpetuæ vtilitatis causa in æternū latæ sunt:nullam abrogari debere fateor:
nisi quam aut vsus coarguit:aut status aliquis reipublicæ inutilem fecit: sic quas
tempora aliqua desyderarūt leges:mortales,vt ita dicam,& tēporibus ipsis mu
tabiles esse video.Quæ in pace latæ sunt,plerūq; bellum abrogat:quæ in bello,
pax.Vt in nauis administratione,alia in secūda alia in aduersa tēpestate vsui sunt.
Vides quid sentiant Romani illi patres:& q̄ prudenter super legum mutatione
disseruerint?Et vt aliquid ex me adiiciam ad honestatem rei huius insinuandā:
nōne si defuisset priuatorum hæc ciuiū voluntaria pecuniarum oblatio,indicen-
da necessario fuerat publica omnibus exactio:vt cogeretur egentissimus quisq;.
& cui non erat soluēdo mēdicitati fieri obnoxius?Adhæc si optulisti pecuniam:
preterq̄ q; a nemine coactus es vt offerres:incertus adhuc es,vtrum propterea
tibi aut alii ex tribus tecum electis suffragaturus sit Senatus:in cuius id arbitrio
situm est.Sed nimiū progredior q̄ necesse sit: reuocata præsertim post Veronæ
receptionem legis mutatione ad priorem consuetudinē. Quod mihi dicaueris
Hyerosolimitanū itinerarium tuum:habeo gratiam.Non est aūt cur expectes:
vt a me corrigatur.Habes isthic cōplures peritissimos: quibus si opus fuerit fa-
cere potestatem poteris recognoscendi emendandiq; libelli tui . Legām ipsum
libētissime:& spero illum tum sui merito tum q; abs te erit,mihi admodū volu
ptati fore:ac summopere placiturum. Vale:& pro nostro ad vos prospero redi-
tu,ora.Ex Scō Bñdicto.Die.iii.Apri.,MDXVII. Leoni Papæ Decimo.XLVIII.

P Rofecturus Florentia post dies duos,nō sum passus præterire silētio:
fuisse nobis gratissimū cōsiliū Sanctitatis tuæ:qd nobis duobus breui-
bus apostolicis nouissime intimandū duxit.Exequar in proxime futuro
cōgregationis Eremi & Sancti Michaelis de'Murano capitulo: cui me indignū
seruum tuum præesse voluisti:mandatum tuum pro viribus Pater Sācte: nec de-
futura est in me fides ac zelus bonus:vbi minus suppeditaturæ sunt vires.Si for-
te interueniente angulari lapide,duo isti parietes in vnū copulentur:atq; arctissi-
ma cōnectantur caritate.Interea supplicamus tuæ Bea.vt quēadmodum præci-
pua dilectionis ostensione hactenus prosecuta est memoratam cōgregationem
nostram : ita & in futurum ipsam tueri & conseruare atq; munire dignetur:nec
sinat aliquorum interuentu reuocari prædicta breuia : in quibus repositam esse
ne dubitet eiusdē congregationis concordiā & salutē.Valeat q̄ fœlicissime San-
ctitas tua:ad cuius sacratissimos pedes me iterum atq; iterum cōmendo minimū

seruorum

seruorum suorum. Ex Sancto Benedicto. Die. xv. Aprilis. MDXVII.
Iacobo Priori Oppitergii. XLIX.

SI interfuisses capitulo Congregationis: retulisset tibi generale capitulū, vltra enim centum & quinquaginta, tū monachi tum conuersi, hic fuisse commemorantur. Peractum est autem capitulū pacatissime: ac religiosissime celebratum. Procul omnes ab ambitione fuere. Præfui ego autoritate apostolica & ea quidem summa: vtpote per duo diplomata Pontificis, & nouissime per bullam, mihi & duobus eremitis amplissime concessa. Elegimus nos tres pari consensu alios diffinitores sex: nec fuit, qui ediuerso sit ausus hiscere aut contradicere. Omnia ex dignitate atq; autoritate magistratus successere. Præfecti sunt cœnobiis prælati: qui magis idonei existimati sunt: requirente nemine aut petente. Affuit nobis a dextris Dominus: qui hunc humiliat & hunc exaltat. Occupatus tu in extruendis parietibus, non potuisti cōmode nos adire. Nec debet propterea contemni opus tuum: quando murorum erectio, est satisfactio monachorum. Quo enim viuunt cōmodius in cœnobiis: eo alacrius reddūt altissimo vota sua. Si misisses tempestiuius Christophorum monachum, dum prælati adhuc aderant: facile reperisset locum in Congregatione. Tentabo nihilominus: si quo modo fieri illi potuerit satis. Venturus sum Taurisium ad dies paucos: sed non iccirco vltra progressurus. Si me conueneris: videbo te libentissime. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xxiii. Maii. MDXVII. Eremitis. L.

VEnturus ad Eremum cubicularius nr̄: Ioan. fran. vt vos conueniat meo noīe: petiit a me, ne sine meis ad vos litteris hic abiret. Ego vero, & si nihil modo mihi occurrat, quod necessario vobis scribendum sit: satisfaciendum tamen petenti censui: quando præsertim hoc munus libenter vobiscum vsurpo. Gauisus sum plurimū in Dn̄o: q; non solū sit auctus in Eremo ista eremitarū numerus: verum multo magis, q; habitetis vnius moris in domo: q; dicatis idipsum omnes: & sit omnium vestrum cor vnum, & anima vna. Sic itaq; state in Domino carissimi. Ita enim conuersantibus vobis in vinculo caritatis & pacis: fiet: vt odor bonæ vitæ vestræ, & sanctæ institutionis, longe lateq; diffusus: ad incolendam vobiscum solitudinem istam plurimos alliciat: futuraq; sit aliquando (vt speramus) vestra eremitarum abundantia, nostræ cœnobitarum inopiæ ac defectui supplementum. Non vos terreat (iunioribus dico ac recenter Eremum ingressis) durinsculum institutum: neq; longiora ieiunia, prolyxioresq; vigilias, & quæcunq; alia, si quā vobis visa fuerint austeriora in Eremo, formidetis. Cogitate non esse condignas passiones huius temporis, ad futuram gloriam. In paucis vexati, in multis bene disponemini. In stadio curritis: sic currite, vt comprehendatis. Placuit patribus, deferre Maioratum Eremi & Vicariatum pariter congregationis coeremitæ vestro Domno Petro Brixiensi: cognita haud dubie atq; perspecta eius in religionem fide ac zelo bono. De quo sicut cōfidimus ob singularem ipsius probitatem & eruditionem: q; se vobis piū ac benignum patrem exhibiturus sit: ita nimirum de vobis pro optima vestra voluntate & humilitatis sanctæ proposito non dubitamus: q; futuri sitis erga ipsum filii obsequentissimi. Vestrum erit orare pro patre ipso vestro: ne onera

ratus duplici honore, labori succumbat, atq; oneri cedat. Delectatus quotidiano profectu vestro & perseuerantia, sentiet onus longe sane opinione leuissimum. Vbi pro tuenda Congregatione ex vicariatus offitio peregrinationes susceperit: eo æquiore aio itineꝝ incõmoda laturus est: quo magis nouerit, se reliquisse in Eremo concordem atq; optime consentientem familiam. Ipse quoq; vestri desyderio affectus, absens corpore animo præsens semper futurus est: curaturusq; est pro viribus, vt studiose absolutis incumbentibus publicis negociis ad vos cum festinatione reuertatur. Cæterum cum sit in proximo annua vexilliferi nostri Romualdi solennitas: quem seueritas eremitica & sanctitas vitæ in concilio iustorum & cœtu cœlestium collocauit: eam peculiari deuotione decentiq; honore celebrabitis: ac meritam viro sancto deq; nobis optime merito gratiam persoluetis. Ipsum præterea pro me implorabitis: vt eius merear ꝓtectione ab ingruentibus sæculi huius periculis liberari. Valete. Ex Sancto Michaele Murani. Die. x. Iunii. MDXVII.

Paulo Iustiniano Eremitæ. LI.

n On est, cur mœreas, ob intercæptam a propinquis & amicis tuis, qui te quotidianis visitationibus interpellandum duxerunt, dum hic præsens esses mutuam nostram consuetudinem. Nam & illis te oportuit merito satisfacere, qui te diu ante non viderant: & nos haud penitus fraudati sumus nostro desyderio: qui quotidiano saltem & si non continuo fruebamur alloquio atq; conspectu. Iucundam fuisse futuram vt scribis diuturniorem conuersationem nostram, ob mutuã dilectionem, nequaq̃ infitior: fructuosam vero, vt ipse testaris, minime affirmo. Cum enim eum locum ad habitandum elegeris: vbi incolarum conuersatio in cœlis est: parum ex nobis fructus potuisti percipere: etiam si talis forem, qualem me esse falsa opinione deciperis: & quem me professo esse debere satis intelligo. Cogis me non sine pudore aliquo legere litteras tuas: cum tot tantisq; me cumules laudibus immerentem. Monui te non semel: vt illis parceres: nec potui obtinere quod petieram. Forte iccirco non profecerunt monita mea: quia multorum moris est, niti in vetitum cupereq; negata. Sẽties tu de me tuo arbitrio, quomodo volueris. Satis mihi erit: ꝙ non me ignorem: ne forte audiam seuerius imperantem. Si te ignoras, egredere. Quo vtiq; increpatorio verbo nescio an aliud durius atq; asperius possint serui ab iratis & excandescentibus Dominis audire. Cæterum ꝙ libenter ad me scribas: habeo gratiam. Enitar ego vicissim: ne sim in rescribendo segnior: vt impleam votum tuum. Commendaui prothonorario monachum, abs te mihi commendatum. Impetrare non potuit: vt modo admitteretur. Bona tantum verba retulit, & spei plena: ꝙ haud multo post recipiendus foret. Hortatus sum ipsum: vt ad obseruationem regularem suæ professionis sese recipiat: vbi tutius vtriusq; hominis indigentiæ sit consulturus. Probo autem religiosum ac pium institutum tuum: vt cupias omnibus dei emulatione prodesse: qui pluit super iustos & iniustos. Quid enim magis deo gratũ: q̃ errantes ouiculas reuocare ad gregẽ? Qui cõuerti fecerit pc̃õrẽ ab errore viæ suæ: eruet aĩam eius de morte: & operit multitudinẽ pc̃õꝝ. Salutabis vicariũ cõgregationis meo noĩe: cuius excusatio

nem

ntem & si minime necessariã q non scripserit facile admitto. Studeat pro viribus incolumitati suæ: ne compellatur deesse iniuncto sibi vicariatus muneri. A me vero amari superfluo petit: quem iampridem diligere arctissime cœpi: ita exigẽtibus meritis eius, & optimo erga me animo. Scripsi Eremitis omnibus pariter. Supplebunt litteræ illæ harum defectui. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die x. Iunii. MDXVII.

Ioanni Francisco de Balneo monacho nostro. LII.

b Inas tuas intra triduum litteras accæpi. Quas Priores Rauẽnæ conscripseras: hodie mihi redditæ sunt. Indolui vicem tuam. Et casum tuum miseratus, cogitaui q̃ris subiacerent periculis: qui descendunt mare in nauibus. Magna vtiq3 extitit vis tempestatis: ingens spiritus procellæ: vehemẽs impetus vẽtorum: vt eadem die delati in Histriam fueritis: eadem Medoacum reuecti. Non poteras tu fluctibus obrui: qui sperabas in domino. Ipse enim est qui conturbat profundum maris: ipse qui imperat ventis & mari: vt fiat trãquillitas magna. Deniq3 gratulor q euaseris: q perueneris Rauẽnam. Si in meis cõfisus orationibus putas te fuisse liberatum: ego vero longe certius arbitror: q fides tua te saluum fecerit. Mulam nostram non fuisse tibi ab eremitis remissam: ægre tuli. Sic enim differretur iter tuum. Tu tamen propterea ne nimium contristeris. Si non poteris cito absoluere iniuncta tibi nostra negocia: curabis illa vt potueris: modo expeditus redeas & incolumis. Hic sunt mõ intollerandi æstus: vt ardere iunius videatur. Obserua itineris tui tempora Et cum tibi equitandum est: mane & vesperi id facito. Meridie quiesce. Mortuo abbate insulano si obtinuerint abbatiam eremitæ: satis bona facta fuerit prouentibus eorum accessio: & magna imprimis cõmoditas ob vicinitatem loci. Saluta meo nomine, vbi Florentiam perueneris, prælatos & monachos: & cura vt bybliothecula nostra illæsa & integra ad nos veniat. Vale. Ex Scõ Michaele Murani. Die. xxv. Iunii. MDXVII.

Paulo Orlandino Abbati Carcerum. LII.

n Efarium profecto scelus, & dignum, quod omni tormentorum atq3 cruciatuum genere expietur significasti mihi. Ad propulsandam iniuriã accurrit Dñicus: ad succurrẽdum contendentibus inter se fratribus, impellente caritate, sese medium ingessit: & in se gladium facinorosi illius ac barbari hominis, misere conuertit. Condoleo re vera truculento casui: & nõ tam morti Dñici, q̃ mortis generi: vt admisso vno tantum vulnere in pectus, & gladio corde trãsfixo, repente ceciderit in faciem: ac animam exhalauerit. Periculosa sane migratio: Vbi nullum de preterita vita signum contritionis apparuit. Misereatur eius oĩpotens Dñs, cui soli cognitus fuit tã repẽtinus atq3 improuisus exitus vulnerati ad mortem. Sperabatur futurus mẽbrum haud inutile in cõgregationi: & tibi in quæsturæ offitio valde cõmodus. Et ecce sicut vmbra cum declinat, ablatus est: & excussus est, sicut locusta. In pace requiescat. Longe deteriorem conditionem impii & crudelis fratricidæ fore existimo. Ille enim semel ictus occubuit. Hic vero aut capietur aliquando: & meritas effusi ĩnoxii sanguinis luet pœnas: aut tanq̃ profugus a facie Domini, velut alter Caim, septuplam præstolaturus est vltionem. Interea furiis agitatus huc atq3 illuc euagabitur: & occisi fratris memoria sine intermissione punctura est cor: & suis aculeis die noctuq3

dillaceratura. Compatior etiam tibi:q tã fœdo ac tristi spectaculo interfueris. Cogito enim mecum: quid tibi tunc fuerit animi: cũ ante oculos tuos prolapsus monachus ex insperato procubuit: cum aduersus te quoq immanis illa belua in surgeret, vt confoderet te. Miror ego, & alii de nostris: non potuisse vecordem vnum a multis detineri: cum præsertim manserit in monasterio nocte illa: & po tuerit accersito laicorum præsidio facile capi. Verum de hac re alias. Commen dant se tibi interfecti mater & sorores, mœrore confectæ. Vale. Ex Sancto Mi chaele Mu. Die. ii. Iulii. MDXVII. Christophoro Archiepiscopo Corcyrensi. LIII.

Olui cõmendare negocium Sancti Michaelis Murani dignationi tuæ: n vbi primum ipsius cognitio tibi fuit demandata: ne viderer de tua in tegritate diffidere. Nũc vero facta per te Illustrissimo Dominio relatio ne iustissima: possem merito ingratitudinis argui: nisi saltem gratias agerẽ tuæ pietati: idq tum meo tum totius Conuentus huius nomine. Dedisti iustitiæ: qd ab optimo Antistite iure dandũ erat: nec fuisti personarum acceptor. Prætulisti conscientiam vultui potentum: & pluris fecisti timorem Domini, q̃ hominum gratiam. Singulare nimirũ magnorum virorum, & præsulum imprimis, orna mentum: iuste iudicare proximo suo: & reddere vnicuiq, quod suum est. Me qui dem hoc facto adeo tibi deuinxisti: vt sim futurus posthac virtutum tuarũ præ co: & Marcellum archipræsulem pro vnico parente ac Domino imperpetuum habiturus. Agimus itaq tuæ dignationi, q̃tas possumus gratias: & nos tibi eni xe commendamus. Vale. Die. ix. Iulii. MDXVII.

Eusebio Priolo Abbati Sancti Michaelis Murani LIIII.

q Voniam mihi persuadeo affici te nostri desyderio: iccirco ad mitigan dum ac leuandũ illud modo ad te scribimus. Sic. n. facilius feres absen tiã nostram, cũ nostra legeris tanq̃ me audiens loquentẽ. Statui vt scias adeo tẽ pestiue redire ad vos: vt vobiscum agã beatissimæ virginis Mariæ natiuitatis fe stum diẽ. Interea curam habeto monasterii tui: sicut scriptũ est. Qui præest, in so licitudine. Fuisti hactenus solutior, ac iuris tui. Modo præter expectationẽ haud leuibus curis repente immersus es. Accessioni dignitatis laborũ pondus addi tum est. Solius tuæ salutis habuisti hactenus rationẽ: nunc vero multorũ tibi cõ mendata est administratio. Gratulentur tibi alii tanq̃ vitæ ornamentũ consecu to: tu vero cogita solicite oneratũ te fuisse, nõ honoratum. Factũ præterea fuisse te senem, anteq̃ senueris, tecũ reputa. Et licet religioso cuiq nitendũ sit abdicare se omni voluptatũ genere: tamen longe cautius ea prælato incumbit cura: qui propter exemplũ subditis exhibendũ, redditurus est non solũ de factis propriis, verumetiã subditorum suoꝝ rationem in die iuditii. Omnes te intuẽtur atq ob seruant: vndiq in te monachoꝝ tuoꝝ lumina intẽduntur: & tanq̃ ad spectaculũ in cõspectu multoꝝ expositus esse videris. Singulas vitæ tuæ actiones ac verba etiam ponderant, q tibi sunt subiecti: & vel exigua laxamenta animi pro magna interdũ culpa seuerius interpretantur. Tu ergo vigila: in omnibus labora: opus fac boni pastoris ac vigilantis supra gregem suum. Scio te ad hæc exequen da non indigere monitore. Verum quia te diligo: ex abundantia cordis tecum loquor. Deniq sic ages: vt adolescentiam tuam nemo contemnat. Verum de hoc

de hoc satis. Ituri sumus post biduum ad Sanctum Martinum confractum: inuitati heri a Priore Sancti Mathiae: qui huc ad nos sese recaepit. Sabbato proxime futuro Taurisium ibimus: inde ad Sanctum Michaelem nauigabimus. Orate ne quid impedimenti nobis obfuturum sit. Vale. Ex Sancto Martino prope Oppitergium. Die. xxix. Augusti. MDXVII.

Francisco Amaltheo. LV.

c Onuenisti me nudiustertius offitiosissime cum duobus egregiis ciuibus Paulo Federico & Francisco Tomasio: vtriusq; nostrum amantissimis. Fuit mihi gratissima eiusmodi visitatio: & protractum per horā inter nos colloquium: gauisusq; sum admodum mecum: q; non deessent mihi in oppido Oppitergino amici, viri sane graues, & liberalibus studiis dediti, atq; optime morati. Delectatus sum praeterea mutua vestra beniuolentia: quam ex sermone vestro facile deprehendi. Succurrit enim mihi illud vulgo celebratum prouerbium. Funiculus triplex difficile rumpitur. Satisfactum mihi fuisse cumulato officio arbitrabar: ob exhibitam nobis gratam praesentiam vestram: datumq; fuisse amicitiae, quod ab ea requiri poterat. Verum secus vobis visum fuit. Voluistis enim mensura bona & conferta & coagitata & supereffluenti amicorum exequi munus: missa ad me postridie epistola: quae apertius confirmaret, quo essetis erga me animo, qua pietate, quo affectu. Pro qua sane re multum me vobis debere profiteor. Caeterum quoniam ad conseruandum amicitiae ius, fides potissimum mutua ac veritas in alterutrum requiritur: non dissimulabo vobiscum: epistolā vestram futuram mihi fuisse longe gratiorem atq; iucundiorem: si quod de mea paruitate supra merita sentire visi estis, silentio praetereundum maturiore consilio atq; consensu putassetis. Lauda (inquit) parce: vitupera parcius. Vos autem non modo non parce, verum potius tanto excessu laudum in me extollendo elaborastis: vt nisi me ipsum optime agnoscerem: ac de me non fallerer: potuissem facile vestris mihi ingestis laudibus periclitari. Quid enim amplius tribuere mihi potuit Nobilitas vestra? Quid quaeso est homo, quia magnificastis eum: qui quasi flos egreditur & conteritur, & fugit velut vmbra: & nunq̄ in eodem statu permanet. Quaobrem obsecro: ne amplius scriptis vestris salutem meam in discrimen adducatis: & ab effusa laudatione immo ab omni moda de me praedicatione abstineatis. Non defuturam vobis arbitror scribendi materiam: cū sitis eruditi. Modus certe vobis in scribendo cum quempiam commendaturi estis adhibendus est seuerior & castigatior: vt veram potius sapiat amicitiam, q̄ (bona vestra venia dixerim) adulationem. Quod plerique licet non ego, facile suspicari possent: quos sincero ad me animo scripsisse ad me non dubito. Valete. Ex Sancto Martino iuxta Oppitergium. Die vltima Augusti. MDXVII.

Ioanni Berto praeceptori. LVI.

e X tua epistola facile animaduerti: non solum q̄tum in litteris profeceris: cū sis adhuc iunior: verumetiā qua sis praeditus humilitate ac moderatione. Deprehendi siquidem, te haud frustra incubuisse litterarum studiis: cum

latine & eleganter scripseris:& (quod æque magnifacio) humilia respicis,deii/
ciendo te ipsum : & alta a longe cognoscis. Legisse te arbitror in sacro eloquio
quempiam admonentem.Laudet te os alienũ,non tuum.De carmine tuo idem
sentio quod de epistola: nisi ꝙ nimium ac supra merita amico tribuisti. Cæterũ
subiturus hodie præceptoris munus:quid te deceat,cogita. Doctorus atq; insti/
tuturus adolescens,complures iuniores:vt non tam doctrina & eruditione,quã
religione & moribus imbuantur,curabis.Spero non defutura discipulis tuis ac/
commodata percipiendæ doctrinæ ingenia:& promptam audiendi discendiq;
voluntatem.Accedente vero tua iugi diligentia & conatu:adducor facile in spẽ:
breui illos,aut saltem bonam eorum partem,plurimum profuturos.Noui enim
q̃tum profit in scolis: & q̃ti facienda sit tradentis grammaticæ præcepta,acci/
pientiumq; concordia.Sit itaq; Dominus in corde tuo,& in labiis tuis. Vale.Ex
Sancto Michaele Murani.Die prima.Octobris.MDVII.

Antonio Contareno Patriarchæ Venetiarum.LVII.

ET si superfluum arbitror Domine colendissime ac pientissime pater:
commendare parenti liberos:quia tamen deesse officio meo erga pa/
rentes nequaq̃ possum precor dignationem tuam:vt consueta in abbatissam &
conuentum monasterii Sanctæ Catherinæ,tuæ ditioni subiecti, vti velis clemẽ
tia.Quid per hos dies in eo acciderit,an merito in filias animaduertendum cen
sueris:nihil disputo.Quis enim de tua pietate aliud sentiat,q̃ ꝙ iuste ac pie iu/
dices populo tuo?Neq; enim in ferendis sententiis potentium gratia a tuo insti
tuto deflectis : neq; terreris minis.Hoc tantum peto:hoc a tua benignitate cõ/
tendo:vt habita sexus fragilioris ratione,cum iratus fueris,misericordiæ recor/
deris.Ostendisti in illas,vt audio,parentis affectum.Si ex fonte caritatis tuæ ma
terna deinceps indulgentia manaueris:impleueris plenissime Gregorianum il/
lud.Quod & matrem pietas,& patrem exhibuerit disciplina. Vale. Ex Sancto
Michaele Murani.Die.ii.Octobris.MDXVII.

Paulo Iustiniano Eremitæ.LVIII.

QVæ nouissime significasti mihi de Insulana abbatia: iam ab aliis didi/
ceram:pro eius fœlici euentu gratulatus sum per litteras,quas ad Ma/
iorem dedi.Pugnasti fideliter pro benefitio minime contemnendo:& quod Ere
mo cõuenientissime vnitum est.Oportuit Christum pati:& ita intrare in gloriã
suam. Vos quoq; decuit pro tanta commodi acessione facta Eremo,non fuisse
immunes penitus ab oppugnatione potentium , & a contradictione lingua/
rum . Exagitatis factione iniquorum.Sed tu fretus conscientia & auxilio cœle/
sti,ne timeas a facie eorum : Verum contra cum ita accidit audentior ito . Vi/
neam Naboth vi ereptam acerrime vltus est Dominus . At tu ne de vinea In/
sulana immo dominica deturbarentur Eremitæ opposuisti te pro muro : &
inualuisti ac possedisti . Itaq; deinceps viriliter age : & confortetur cor tuum
& sustine Dominum . Si enim ipse pro nobis: quis contra nos ? Augeri quo
tidie familiam Eremi : & repleri vt accepi tum eruditis tum probis eiusdem
incolis

ncolis: mirũim modũ nobis cordi est. Vt quid.n. cõpulãda cõgregationi bñficiã tam studiose cõtẽdimus: si defuerint qui in eis habitent: qui illis præsint: q apud illa regulariter ac pie viuant? Erit vt spero aliquãdo vestra abundãtia congrega/tionis inopiæ supplementũ. Super effluens Eremitarũ mensura decurret necessa rio ad loca in planis sita: & a capite in barbã vnguentum bonæ cõuersationis ve stræ descẽdet. Quãobrem crescite & multiplicamini: & replete cœnobia vestra. Dicit.n. scriptura. Deriuentur fontes tui foras: & in plateis aquas tuas diuide. Ve/rum de hoc alias. Quod ex multis occupationibus ac pressuris tum militum tũ tyrãnulorum erepti modo pacatã vitã ducitis: agẽdæ sunt Deo gratiæ: cuius be/nignitate ita factum est: & qui fecit cũ tentatione prouentũ vt possitis sustinere. Secundũ multitudinẽ dolorũ vestrorum in cordibus vestris: consolationes eius lætificauerunt animas vestras. Miror quæ de duobus scripsisti tyrãnulis: cum de vtroq̃ optime sit merita nostra Eremus: & alter imprimis fateatur palã: se quic quid habet quicquid est id totum Eremo accæptũ ferre. Sic modo viuitur: & vo bis bene operantibus ac eiusmodi hominum generi deesse non possunt aduersa rii multi: quibus exerceamini ad patientiam. Sufficiat vobis: q̃ muniti virtute ex alto omnes impiorum impetus retundatis atq̃ sedetis. Quis.n. nocere poterit vobis: si boni emulatores fueritis? Si non aliud vt scribis vobis impræsentiarũ deest q̃ præsentia mea: quã vnanimes optatis: parũ sane iacturæ facitis: hoc præ sertim tempore, quo ingrauescente indies ætate infirmitas infirmitati succedit. Spero nihilominus aliquando impleturum Dominum cõmune votum: oranti/bus præsertim vobis pro nostra sospitate & salute. Si Cardutius noster tempesti uius aperuisset desyderium suum: omni conatu contẽdissem vt ei satisfieret. Nũc autem conducto iam altero publico salario: nõ video quomodo possit hoc fieri. Mandaui tamen nepoti meo: vt virum eruditissimum atq̃ optimum deq̃ nobis bene meritum studio Patauino præsidentibus meo nomine arctissime cõmenda ret. Adhuc nihil retulit mihi. Si quid profecero: faciam te certiorem. Vale: & fa/miliam saluta ex me. Ex Sancto Michaele Murani. Die.xxi. Octobris. MDXVII.

Georgio Pisano Equiti. LIX.

f Ecit me per litteras certiorem Paulus Iustinianus eremita: cupere Bal/dasarẽ Cardutium, ciuem Florentinum: qui mihi est optime cognitus: conduci ad Patauinũ studium salario annuo. Est autẽ in vtroq̃ iure Doctor emi/nentissimus: docuitq̃ Pisis per complures annos stipendio publico. Et quoniã demandatam tibi fuisse curam studii Patauini, dudum accæpi: cõmendo ipsum tuæ Magnitudini. Polliceor.n. tibi: quando per multum temporis arctissima eius familiaritate vsus sum: talem se exhibiturum in docendi munere Cardutium: adeo plene satisfacturum auditoribus suis: q̃ nulla vnq̃ subitura sit pœniten/tia dignationem tuam: si ipsum cum clarissimis collegis tuis, in cæterorũ Docto rum numerum decreueris ascisceñdũ. Est enim eiusmodi: cui merito illud sapien tis elogium conueniat. Præciosi spiritus vir eruditus. Primarius profecto nunc in patria sua, atq̃ inter conciues suos foret: nisi factiones obstitissent. Sit itaq̃ eques præstantissime, tum meo nomine, tum longe magis ipsius merito Car/dutius noster tibi commendatus. Vale. Ex Sancto Michaele. Murani. Die. xxiii.

Octobris.MDXVII. Paulo Iustiniano Eremitæ.LX.

C Ommendaueram Cardutium nostrum Magnifico equiti Georgio Pisano,cui Paduani studii demandata est cura,& prius per nepotem meũ & postea per litteras.Quo factũ est:vt heri ipsemet me conuenerit.Sciscitatus est studiosius de homine:& cuiusmodi foret.Deniq; monuit:vt perquirerem:vtrum publice aliquando,docuisset:& cuius esset iuris professor:& qua peteret mercede conduci.De quibus omnibus vbi factus fuisset certior: spopondit daturum se operam,vt fieret Cardutius compos voti sui.Si fuisset Venetus alter collega:ipsi quoq; eundem cõmendassem. Cura,vt celerius mihi significentur quæ scire cupit Pisanus.Spero enim nisi de salario atq; stipẽdio futura sit discussio:q; facile sit Doctor noster,in cæterorum Doctorum numerum & Paduanum collegium cooptandus.Per me non stabit: quin omni conatu & studio,pro amice de nobis optime merito elaborem.Sicut fuerit voluntas in cœlo sic fiat. Vale.Ex Sancto Michaele Murani.Die.XXVI.Octobris.MDXVII.

Iacobo Priori Oppitergii.LXI.

O Nerasti me meosq;,ne dicam honorasti,muneribus tuis multis: pro quibus agimus tibi gratias.Retribuat tibi pro nobis Dominus.Quod sis mecum semper nihil dubito.Nos vicissim de te sæpius cogitamus:frequenter loquimur.Piscatoriam domum tunc te perfecisse arbitrabor:cum mihi,refertam illam piscibus,nunciaueris.Quod spero nõ defuturum per tuam industriã: vt sit opus perfectum:& ab omnibus merito comprobandum.Non recẽseo singula,quæ misisti:quando nobis omnia integre ac fideliter reddita sunt: curante Hieronymo,ministro ad hæc longe aptissimo.Superfluo mihi cõmendas, quæ tua sunt.Pro comperto habeas hoc a me:te semper,atq; honorem tuum,fortunas itidem omnes,mihi curæ futuras:adeo,vt nunq̃ sis desyderaturus fidẽ meã. Erit cũ his litteris chirographũ Petri Brixieñ.propinqui tui Maioris Eremi,cũ subscriptiõe mea.Aderit ipse hac ebdomada,cum visitatoribus:ad quem etiam paucis ante diebus misi litteras tuas, nostris alligatas. De ea re,quam scripsisti materno sermone,nihil penitus noui.Vale:& pro nobis ora. Ex Sancto Michaele Murani.Die.iii.Nouembris.MDXVII.

Columbano Priori Camalduli Florentini.LXII.

V Enturus Florentiam cubicularius noster retulit mihi:facturum me tibi rẽ gratissimã:si ad te lr̃as meas detulisset:cõscriptas manu mea. Et qdẽ optimũ de te mihi testimoniũ phibuit:parti q; me haud vulgari affectu diligeres partim: vero(qd lõge pluris facio) q; ex multis in Eremũ hoc tpe admissis,nulli eorum in obseruatione regulari & vitæ ac morum probitate cederes.Accipio libenti & grato animo hanc tuam erga me piam mentem:q; cũ nunq̃ te vidisse meminerim:cœpisti me prior ignotum diligere. Et audio longe gratius: eam esse inter Camaldulenses nostros columbani cõuersatione:vt exemplo sit omnibus singularis mansuetudinis & probitatis.Perge itaq; vt facis:& omni tempore sint vestimenta tua candida: & amictus stolis albis sequere sine intermissione agnum, quocunq; ierit. Si dabitur occasio vt aliquando te (vt cupis) visurus sim: amplectar te pari beniuolentia. Interea vt senem ætate graue

uem

nem orationibus tuis pie subleues: hortamur in Domino: vt cum defecerit virtus mea non derelinquat me. Vale cum familia oi. Ex Sancto Michaele Murani Die.xvi. Nouēbris. MDXVII. Danieli Rhenerio praefecto Veronae. LXIII.

q Voniam vexamur ab iis: quorum studio & cura ab omni vexatione immunes nos ac tutos esse oporteret: iccirco impresentia cōmendandum duxi tuae Magnitudini sacerdotiolum nostrum Camalduli Veroneñ. Superfluum nimirum agnosco: hoc tecum munus vsurpare: quasi qui videar de tua integritate diffidere. Nō enim me latet: quae sit de tua probitate existimatio: qui ad omnia semper ducem secutus es deum. Cultor iustitiae nullius amore aut personarum acceptione: sed tantum aequi & boni gratia ad iudicandum traheris. In causa iusta paruo aeque ac magno (sicut scriptū est) fauores exhibes: vt merito Veronae ciuitatis nobilissimae tuae sit fidei cōmissa gubernatio. Sic enī audio praeclare te modo praefecturam istam gerere: vt nihil in te desyderari patiaris: quod in summo viro ac religioso praeside requiratur. Quamobrem si acciderit: vt aduersariorum potentia violenter contra nos super benefitii possessione quippiam attentandum sit: vt inde inuiti deiiciamur: nisi intercesserit (quod minime expectamus) Illustrissimi Dominii decretum: nō permittes nos tui studiosos inique opprimi. Oppones te murum pro nobis: ne haereditas patrum nostrorum & Romualdi patrimonium ad alienos conuertatur. Quod vt facias obnixius rogamus: Reliqua ex Venerabili fratre nostro abbate Sancti Michaelis Murani: ad cuius monasterium priuato iure locus spectat: corā intelliget Nobilitas tua: quā optamus bene valere. Ex Sancto Michaele Murani. Die.xxiii. Nouembris. MDXVII. Paulo Iustiniano Eremitae. LXIIII.

I Egi sicut monuisti litteras tuas ad sororem Hieronymā directas: quas meo remittis arbitrio: vtrum reddendae illi sint. Primum quidē miror: accepisse te: Iuniperam olim, nunc vero mutato nomine & habitu Hieronymā ex nostro monasterio demigrasse: vt post spirituales nuptias & torum immaculatum, iterum mortali homini coniungeretur. Nam ex frequēti ipsius colloquio cum ex nostris foret: nunq̄ potui in ea deprehendere nisi optimam voluntatem & desyderium arctioris vitae. Scripsit mihi diebus istis: q̄ laeta & gaudens q̄ contēta in hoc mēdicantium viueret monasterio. Nam praeter caetera centēnarius est ibi sororum numerus: & vnitissimus sacrarum virginum coetus. Districtio autem tanta in obseruatione regulae: vt ne a parentibus quidem se conspici sinant: & nulla vnq̄ sine teste & socia & sine interposito velo quēq̄ ad colloquiū admittat. Potuit ad laxiores regulares nihilominus sanctimoniales se recipere: & seuerius institutum vltro secuta est. In eo si perseuerauerit: quemadmodum videtur constantissime cupere: improbare nemo poterit consilium eius. Quāobrē increpandam abs te nequaq̄ censeo sed potius cōmēdandam: q̄ foemina in delitiis ac diuitiis enutrita: & in potestate ac principatu olim constituta: atq; in medio populi & magnorū hominum versata: elegerit abiecta esse in domo dei sui: atq; in paupertate continua degere: honestoq; sese carceri procul ab omniū oculis & a conspectu totius saeculi huius, includi passa sit. Nolui propterea mittere ad eam litteras tuas: ne forte aegre ferret, aut etiam scandalizaretur: argui se in iis

in quibus digna foret cōmendatione. Nam a secundis nuptiis sicut fueras persua sus tantum abest eius animus: q̄tū ab occasu distat ortus solis. Oremus tantum pro ipsius perseuerantia: ne missa ad aratrum manu retro respiciat. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. ii. Decembris. MDXVII.

Danieli Rhenerio praefecto Veronae. LXV.

t Homas Veronensis, futurus harum litterarum lator, cupit sub Illustrissimo Dominio nostro militare. Rogatus ab amico: vt ipsum tibi commendarem: negare non potui operam & intercessionem meā. Hominem hunc alias nunq̄ vidi: & cuiusmodi sit nequaq̄ noui. Commendarem ipsum enixius ac minus suspensa manu: si elegisset ascribi in spiritualem militiam. Verum quando & haec minime prohibetur: si decreueris ipsum admittere: congruo quaeso salario conducatur. Nemo. n. militat suis stipendiis vnq̄. Tuum erit etiam me non suggerēte monere ipsum: ne praescripta sibi a praecursore Domini praecepta militaria transgrediatur. NemiNē (inquit) concutiatis: & contenti estote stipendiis vestris. Salutauit me Eusebius abbas tuae magnitudinis nomine. Egovero te milies resaluto. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. viii. Decembris. MDXVII.

Paulo Orlandino Abbati Carcerum. LXVI.

c Omplures menses sunt: quibus subierat animū, aliquid ad te scribere super statu nostri ordinis. Nunc vero, quasi diuinaueris, quod facere cogitauerā: longiore epistola tua, eadem de re, prior ipse quid sentires significasti: & protrahentem me diutius, ac differentem exprimere consilia mea: tanq̄ desidiae indormientem excitasti. Primū itaq; respondebo litteris tuis: deinde inferā quod mente concaeperā. Spero te non aegre laturum meam in scribendo libertatem: qui zelum tuum imitatus cupio bene esse religioni nostrae, & augeri profectus eius in Dn̄o. Hortaris me, vrges impellis: vt q̄ citissime Florentiā me proripiam: ad consulendum negociis ordinis, & imprimis monasterii Angelorū. Quae modo tempestas ingruat Angelorum conuentui: quid noui acciderit: nihil audiui. Sed esto necessaria sit ibidem nostra praesentia: & indigeat conuentus ille auxilio praesidentiū rebus ordinis. Nonne cōmodius ac celerius accersiri potuit Vicarius Congregationis: cui potissimum haec cura incumbit? Habent illi visitatores: habet proximam Eremum alterum vtiq; religionis caput: Et deesse Angelis praesidia quereris? Miratus sum te vera instantiam tuam: & immitius praelati sapientis consilium. Persuadere niteris seniori aetate confecto, quartum vtiq; & septuagesimū agenti annū: vt media hyeme, & ea praesertim, quae solito asperior inhorruit: ingrediatur mare: alpes niuibus obsitas superet: & sese manifesto mortis periculo exponat. Nimio in monasteriū professionis tuae duceris zelo: & ipsius gratia peregrinaris in feruore. Aut si hoc non est: indixisse mihi videris secutum bellum, Adducis in medium exempla sanctorum: qui non pepercerunt sibi: vt proximis subuenirēt. Debere me illorum sequi vestigia: nec labores subterfugere: cum & mihi gregis demandata sit cura: ne mercennarii non pastoris fungi munere appaream: si mortis periculo territus stare in acie contra impugnantes ordinem mihi creditum recusauero. Iam praedixi tibi: non pertinere ad me solum, hoc tempore negocium. Per tetrarchas gubernatur nostra religio.

Sed

Sed esto meam solius hanc esse curã. Libenter aliorum iuditio relinquo: vtrum expediat ponere animam pro cœnobio Angelorum. Scio statutum esse hominis semel mori. Nec tamen ignoro ediuerso: non opportere depositum reddi: nisi prius qui deposuit, duxerit repetendũ. Quãobrem hortamur te: vt sis infuturum indulgentior senili ætati: cuius etiã te desyderio teneri non dubito. Inseruit Deus humanis mentibus cupiditatem vitæ longioris. Et meliorem esse legimus canẽ viuum leone mortuo. Et vide: ne forte de cane facta sit mentio: ꝙ latratu eius arceantur lupi. Leonẽ mortuum metuit nemo. Iunior fui: & modo cõsenui. Minus sane idoneus factus cum sim ad peragenda itinera longiora, ob defectum viriũ: canis omnino mutus vt cernis nequaꝗ̃ sum. Adhuc mihi per Dei gratiam super est aliquid spiritus ad latrandum. Quãuis præsenio raucæ factæ sint fauces meæ: hoc tamen munus minime detrectamus: ne religionis cura in nobis penitus lassescat: ne dissimulationi meæ ac silentio imputetur: ꝙ in Congregatione nostra indulgeatur vitæ laxiori. Adeo frequenter Principum ac prælatorum magnorũ palatia non gressibus sed litteris: clamo pro virili portione & obtestor: vt parcant reliquiis Camaldulensibus. Hortor nunc hos nunc illos ad componendos in melius mores, ad obseruationem professionis suæ: ne tabescere ocio etiã seni mihi funditus obiiciatur. Si non proficio, q̃tum mihi est animus: vbi rigare non neglexero, explicui partes meas. Dei enim est incrementum dare. Factus sum insipiens: tu me coegisti. Hanc igitur (venio nunc ad id quod tibi cogitaueraꝫ scribere) hanc inꝗ̃ motum defectionem: hanc transgressionem votorum nostrorũ: præcipuam causam existimo dissolutionis ordinis: & quod irruãt in nos fortes: & auferãtur a nobis beneficia nostra. Muniti sumus priuilegiis tum veteribus tũ nouis: & armati exemptionibus super alias congregationes. Quotidie tamẽ vexamur impugnamur, minuimur: qm̃ obliti Dei creatoris nostri non crucis mortificationem in nostro corpore portare contẽdimus: sed remissioris ac lautioris vitæ, pro suo quisꝗ̃ arbitrio licentiam vsurpamus. Quot sint cõgregationis loca: in quibus vigeat districtio regularis: satis nouimus. Præter ea quæ sunt paucissima, nõne in reliquis, & membris dico potioribus atꝗ̃ dignioribus spreto regulæ rigore, laxissime viuitur? Num in eis vigiliæ nocturnæ: num in dicta nobis ieiunia: num ciborum vetitorum abstinentia? Vsus carnium, infirmis solis & omnino debilibus permissus: ad sanos & incolumes penitus translatus est. Atꝗ̃ vtinam vel parce ac moderate: nõ ad satietatem omnibus excogitatis gulæ irritamentis, illæ monachis apponerẽtur. Obligati ad implenda naturæ desyderia, vili & parabili victu defungi: profusas æpulas & delitiarum illecebras sectamur. Sicꝗ̃ omnia in conuentualem, vt aiunt prolapsa sunt morem: vt parua sit inter vtrosꝗ̃ distantia. Præterea nocte surgentes vigilare iubemur omnes: & in psalmis meditari: ac hymnos Dño dulciter canere. Et per totam stertentes noctem vanum putamus mane surgere ante lucem. Sunt nimirum hæc longe ab instituto regulari remotissima. Cum vero mecum recolo maledictiones in Deuteronomio descriptas: quas minatur Dñs se inflicturum populo suo: nisi obseruasset cerimonias & præcepta quæ illi per Moysen dederat: cõtremisco totus: veritus

ne illæ retorqueantur in nos:cerimoniarum & mãdatorum,quæ vouimus,quæ distinxerunt labia nostra,cõtemptores.Dicent forsitan:qui huiusmodi monasteriis præsunt. Non fuimus autores nos : vt rigor religionis in istis conuentibus solueretur.Sicut inuenimus:ita sequimur.Cum fueris Romæ : Romano viuito more.Cum fueris alibi:viuito sicut ibi.In seuerioribus locis cũ illorum ritu conuenimus:in laxioribus etiam concordes itidem sumus. Miror certe Orlandine frater hanc tuã nouam concordiam:qui nunq̃,ex quo semel professus es,a regulari vita fuisti alienus.Doctrina præstans & quidem haud vulgari : quomodo te excusatum putes,nõ intelligo.Quid iubeat pater Sanctus in regula:quid constitutiones ordinis:quid Decretorum volumen:nihil eorum te fugit. Docuisti publice sæpius multos:euangelizans eis verbum Dei.Vellem modo(est enim hoc tuum)vt gregi isti tuo peculiari salubriter consuleres.Non decet te sequi errantes ouiculas tuas:qui pastor es:nec abire post illas,quibus tibi imperare licet vt sequantur te.Quis enim contradicet tibi?Quis obstabit?Quis impediet? Datũ te illis pastorem secundũ cor Dñi,quos gubernandos suscepisti:operibus comproba.Non sit tanti tibi & tuis salubritas corporum:vt ea præferatur saluti animarum.Si tamen in delitiis ac epularum varietate & copia: & non magis in abstinentia & parcitate,sanitate cõsulitur. Viges ingenio eruditione lingua:vt facile tibi futurum sit reuocare ad institutum regulæ:qui ab ea desciuerunt.Quod si noluerint,compelle.Vbi te viderint præcedentem : secuturi sunt:& tu lucratus eris fratres tuos.Erit tibi honor & gloria,& quidem apud deum & homines: vbi reformaueris locum istum.Quod fore non dubito:si decreueris mnam tuam educere de sudario:vt dignus sis,qui aliis cœnobiis honorifice præficiaris.Ait nãq;. Et tu esto super quinq; ciuitates. Fuisti hactenus in administrandis monasteriis bene præpositus.Cauendũ est tibi:ne vt subditis morem geras nouo & corrupto viuendi genere inferatur macula nomini tuo . Prælatorum regimen ex familiæ moribus deprehendi sæpe numero consueuit.Deniq; si per te nõ steterit: si illius fueris senioris imitatus constantiam:qui mori intrepide maluit:q̃ contra legem porcinam carnem manducare:habes materiam bene merẽdi de abbatia ista,de religione,de omnibus pie ac iuste viuere cupientibus.Opus enim feceris: quod nulla vnq̃ delebit obliuio.Huc accedet (sicut spero & confido) q; placatus Dominus hoc tuo odoratissimo sacrifitio,etiam Angelis illis tuis,pro quibus tanto pere solicitus es,absq; indigentia præsentiæ meæ optime atque abundantissime sit prouisurus.Vt exequaris reipsa,quæ scripsimus:non tam te hortamur ex officio ac monemus Orlandine carissime:q̃ ex caritate obsecramus atq; obtestamur in Domino.Vale cum familia omni:quã meo nomine salutabis.Ex Monasterio Sancti Michaelis Murani.Die,xii.Decembris MDXVII.

Ioanni Francisco de Balneo Cubiculario nostro.LXVII.

d Idici ex litteris,quas partim Clodiæ partim Fauentiæ dedisti ad me: cuiusmodi fuerit hoc initium itineris tui : & q̃ cõsequenter verearis,ne deterius reliquum sit futurum.Si enim in planitie riget hyems : quid in transitu alpium expectandum est?Ego vero licet tibi prospere cuncta succedere cupiam:

lætor

lætor tamen non deesse materiam: qua in dies magis appareant experimenta
lucidiora fidei tuæ. Fuisti in obsequio meo annos aliquot: postq̃ ad religionem
te admisi. Idem mihi fuisti semper: & eodem studio ac diligentia curasti negocia
mea. Laboriose multa, ingeniose multa: cũ singulari fide facta sunt omnia. Quã
obrem si pauloante mari agitatus, ac vexatus procellis, partim nauigio partim
iumento, egerrime peruenisti Rauennã: doleo de incõmodo: & gaudeo de testi/
monio patientiæ atq; constantiæ tuæ. Ad primum limen mortis, milies (vt scri
bis) adductus, reuocasti gradum: & diuino munitus auxilio pericula superasti.
Confisus es in Dño: & non es derelictus ab eo: sicut quidam ait. Si ambulauero
in medio vmbræ mortis: non timebo mala, qm̃ tu mecũ es. Spero q; qui cœpit
tueri iter tuum: ipse itidem perficiet: vt reuertaris cũ salute. Pro qua re non cessa/
mus orare ac deprecari maiestatem eius: vt te reducat incolumen: expeditis fœ/
liciter negociis, quæ iniunxeramus tibi. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die
xvii. Decembris. MDXVII. Francisco Marcello Episcopo Tragureñ. LXVIII.

Agnum re vera in Antistite humilitatis testimoniũ, & singulari boni/
m tatis illius argumentum: non dedignari cũ gradu inferioribus vltro ini
re amicitiam: & præuenire minores se in benedictionibus dulcedinis.
Ostendis reipsa: legisse te aliquando: quod diuus Hieronymus de Episcopis re
fert: Meminerint (inquit) se patres esse non dominos. Imitaris Dñm Saluatorẽ:
hortantem nos atq; admonentem. Discite a me: quia mitis sum & humilis cor/
de. Hinc nimirum factum arbitror: vt promota fuerit pietas tua ad ordinẽ epi/
scopatus ab eo, qui humilia respicit: & alta a longe cognoscit. Secutus. n. Christi
vestigia: & per viam Christianæ religionis ingrediens: potes non iniuria dicere.
Quia in humilitate nostra, memor fuit nostri pius Dñs. Cœleste profecto bene/
fitium & munus: hoc virtutis specimen cæteris anteponere. Vnum vero est: pro
pter quod minus gratæ mihi fuerunt litteræ dignatiõis tuæ: alioquin sane gra/
tissimæ: vtpote incredibilem erga me affectum atq; beniuolentiam præseferen/
tes. Tantis me immerentem cumulas atq; obruis laudibus: vt cũ me ad testimo
nium refero conscientiæ: & ne minima quidem illaꝝ portione dignum esse in/
telligam: confundar totus: tum quia mecum reputo, descripsisse te nõ qualis fo/
rem: sed qualem potius me esse oporteret: tum quia doleo plurimum: Marcellũ
Traguriensem episcopum, patrem vtiq; & probitate & eruditione insignem: in
quo cum doctrina etiam religiosi mores pariter certant: nec ab oratione vita dis
sentit: de filii sui paruitate falso opinari: & supra merita eius longe diuersa senti/
re. Non est meum arguere Antistitem, pro hoc de me laudum excessu: ne videar
(quod absit) mittere manum meam in Christum Domini. Retorquenda est po/
tius culpa hæc in excessus autorem, propinquum dignationis tuæ. In ipsum me
conuertam: nec parcam ei: qui a me totiens admonitus, ne vel parce indignum
laudet: cõtemnit ponere custodiam ori suo. Deniq; precor Dñm: qui scrutatur re
nes & corda: vt si alii de me non recte senserint: ne me permittat de me ipso fal/
li. Commendo me tuæ pietati: & cuius prior conciliare beniuolẽtiam dignatus
es: vt in ea constantiam serues, oro & obsecro. Vale. Ex Sancto Michaele Murani
Die. xxiiii. Decẽ. MDXVII. Marco Antonio Foscareno, Epõ Hemonieñ. LXIX.

S Cire cupit dignatio tua: quid sentiam de oratione: quã Paduæ olim habuisti: cum ad suscipienda doctoratus insignia promouendus fores. At ego non ignorans: q̃ sit exiguum, q̃ exile ac tenue in re huiusmodi iuditium meum: distuli diu id facere: ne temeritati mihi ascriberetur: q̃ ausus fuissem mittere manum in Christum Dñi: & de eo antistite ferre sententiam: qui aliorũ ingenia, & facundiam imprimis, exquisitissimo atq; grauissimo suo iuditio discutere ac pensitare consueuit. Præualuit Abbatis nostri instantia: vt tãdem tibi morem gererem. Pollicitus est enim: facturum me tibi rem gratissimam. Deniq; perlegi orationem tuam haud semel: quæ mihi re vera perplacuit admodũ: vt pote quæ præter vbertatem & copiam, atq; in sententiis & verbis candorem, quadam alliciat suauitate legentes. Existimaui hactenus: multarum te artium, atq; imprimis iuris pontificii, quo plurimum præstas, disciplina imbutum fuisse. Væ casse vero humanitatis studiis: me penitus latuit. Verum vbi orationem percurri, ac sermonis leporem, & ingenii acumen, dicendiq; copiam animaduerti: ita probaui pro meo captu actionem tuam: vt iudicari a me facile potueris: prætermissis cæteris disciplinis totum te ad humanitatis studium cõtulisse: solamq; ac precipuam artis oratoriæ professionem tuam extitisse. Quamobrem cum dicẽdi facultatem natura tibi largita sit: atq; ad eam natus, ad eã educatus, ac instructus videaris: hortor te in Dño præclare Antistes: vt aliquid imposterum, pari luce ac splendore elucubratum edas ad ædificationem multorum. Legentur enim quæ scripseris, singulari voluptate: nec ab eo, qui talentum dedit, de non duplicato quippiam obiici poterit tuæ pietati. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die xxv. Ianuarii. MDXVIII.

Marco Minio Oratori. LXX.

I Mpugnati a magnis & potentibus hominibus, qui quotidie conantur occupare benefitia nostra: cogimur ex offitio ex aduerso insurgere: & opponere nos murum pro defensione iurium nostrorum. Alioquin nõ esset relictus in nostro ordine lapis super lapidem. Iccirco interpellamus sæpius Principes & potestates: implorantes ab eis opem & fauorem pro conseruatione bonorum nostrorum: ne deglutiantur a rugientibus preparatis ad escam. Ex litteris illustrissimi Dominii & ex relatione harum latoris, peregrini monachi nostri intelliget apertius nobilitas tua: cur ista præmiserim. Confido magnopere in tua probitate & solertia: futurum te nobis auxilio pro viribus: ne Veronense benefitium, vltra annos tercentum a nostro ordine legittime possessum, & modo Sancto Michaeli Murani canonice vnitum, in alienum ius cedat. Iustitiæ cultorem te omnes prædicant: nec minus præstare religione ac pietate, q̃ eruditione atq; prudentia. Quo fit: vt plurimum spei in tua integritate collocauerimus: vt nequaq̃ futura sit apud te personarum acceptio: neq; passura sit magnitudo tua: vt pauperes a potentioribus opprimantur. Quod cum feceris: quemadmodum mihi certissime persuadeo: erit tibi Camaldulensis religio, æterna obligatione obnoxia. Vale. Ex Sancto michaele murani. Die. xxvii. Ianuarii. MDXVIII.

Paulo Iustiniano Eremitæ. LXXI.

V Enerabilis frater noster maior Eremi huc applicuit quarta huius mensis die: reddiditq; mihi in lectulo iacẽti litteras tuas: quæ mihi p more

fuerunt gratissimae, ob multa ad foelicem statum Eremi pertinentia, quae mihi si gnificasti. Vbi vero perlegi, quae ad personam Maioris pertinebāt: quem mihi tā ta instantia & verborum exaggeratione cōmendas. subrisi fateor: quando id sup fluo laboris susceperis: cū nihil minus, tum ego, tum praelati Veneti cogitaueri/ mus in memoratum fratrem nostrum: ꝙ quod ipse formidare tantopere visus es, Et re vera enarrata fuisse nobis somnia putauimus. Contendimus ꝙ primum ilari & iucunda fronte animum Maioris omni metu atq; suspitione absoluere: & vt pergeret benefaciendo & subleuando oppressam religionem, sicut hactenus fe cisset, benigno ac pio affectu hortati sumus. Abiiceret penitus istam curā: nec mi raretur: ꝙ narrassent vobis iniqui fabulationes: & falsa de nobis retulissent. Par/ uo negocio composita res est: praestita ab eo nobis plena fide. Verum de hoc sa/ tis: tum quia non penitus adhuc ex infirmitate conualui: tum quia paulopost lon ge molestiora acciderunt. Si qua enim falso crimina obiiciuntur nobis: veritate quae amica est temporis, dillui aliquādo necesse est. Et beati sumus: cum dixerint homines omne malum aduersum nos mentientes. Ex frequenti vero veratione, ab improbis & īportunis hominibus toti cōgregationi illata, multo grauius pe riculum nobis incumbit. Vides ipse modo: ꝙ preter expectationē subito coorta sit nobis haec tempestas a malignis illis spiritibus monachorum duorum: qui perturbare non sunt veriti pacatum congregationis statum. Verum cauendum nobis est, & tibi imprimis: quem in acie modo stare arbitror contra oppugnato res nostros: ne formidare vllo modo videamur a duabus caudis ticionum fumi gantium istorum. Iudicabit Dñs nocentes nos: & exurget in adiutorium nostrū. Itaq; constans esto in tribulationibus pro defensione religionis: nec te frangant impetus malignoꝝ. Agnoui enim ex litteris tuis ad Vicarium datis: te plusculum solito ex citatione fuisse consternatum atq; conterritum: ac praeter morem tuum animo defecisse. Cito incohat̄ bellum: sed tardius plerunq; conficitur. Sufficere debet parti alterae, quae lacessitur iniuria: vt tandē victoria potiatur. Quid hic ex perimus consilii: super hac re, nequaquam desidiae indormientes: ex Vicarii litte ris plenius edoceberis. Pecuniam in aduentu Maioris integram accepi: & feci/ stis mihi rem gratissimam. Sic fiat posthac: vt sit sicut dicitur. Omnia bona in tē pore suo. De Cardutio nostro scribam alias: cum factus fuero validior. Vale Ex Sancto Michaele Murani. Die. x. Martii. MDXVIII.

Nicolao Michaeli Procuratori. LXXII.

INter praecipua misericordiae ac pietatis opera haud postremum esse ar bitror: cōsulere pudori ac sanctitati virginum. quae cum sint iam nubi/ les aetmaturae viro, ob inopiam domi resident. Iccirco rogatus ab Anselmo mo nacho Sancti michaelis murani, vt ipsum ob simile opus tuae magnitudini cō/ mendarem: precor te vt in re honestissima cures ei morem gerere. Decet enim te vel hac de causa misereri puellae, quā tibi cōmēdaturus est: vt emulator videa ris alterius magni nicolai: cuius ope & opera factum est: vt tres virgines ob pau pertatem a parentibus prostituendae, imisso per fenestram auro, honestis viris in matrimoniū datae sint. Vale. Ex Sctō Michaele Murani. Die. xi. Martii. MDXVIII.

Leoni Papae Decimo. LXXIII.

c Vrauit hactenus,& quidem studiosissime,Sanctitas tua pro Camaldu-leñ.nostro ordine diuvexato ac populum imminuto:non modo neqd detrimenti infuturum pateretur:verum longe magis vt fœliciora in-dies caperet incrementa.Quod nisi tua clæmentia factum fuisset: profecto hac tempestate de nobis actum foret.Verum ne altius repetam,quæ initio Sanctissi-mi Principatus tui nobis benefitia contulisti:q̃tum est hoc recens,q̃ singulare,q̃ oportunum:q; destitutis patrocinio Protectoris ob absentiam eius,atq; erranti bus sicut oues non habentes pastorem:dedisti nobis patrem,patronum,custodẽ qualem certe optauimus,atq; invotis gessimus.Quẽ non dubitamus talem pro sua integritate ac religione habiturum nostri ordinis solicitudinem & curam: vt maiorem nimirum nõ simus desyderaturi.Tecum semper cum sit,& a latere tuo nunq̃ discedat: hausturum ipsum de tuo spiritu pater Sancte tanq̃ de altero Moyse haud dubie mihi persuadeo.Quo abunde repletus,nobis quoq; transfusi in se muneris gratiam facile impartietur,& benigne communicabit.Nauigaturi modo in pottu sumus:neq; quotidie accidet,vt clamandum nobis sit. Domine salua nos:perimus.Imperãsti ventis & mari,quibus iactabamur,vt fieret trãquil litas magna.Quãobrem ĩmortales agimus gratias tuæ Sãctitati: sine intermis-sione optantes atq; deprecantes,vt Christiano populo diu ac fœliciter præside-re tibi contingat. Vele pater Beatissime. Ex Sancto Michaele Murani. Die.vi. Apri.MDXVIII.Cardinali Sanctorũ quatuor Coronatorũ Vice Prote.XXXIIII.

m Vlta sunt nimirum & magna erga Camaldulensem ordinem Pontifi-cis benefitia.Sed nescio an aliud maius,& hoc tẽpore oportunum ma-gis:q̃ q; destituta nauicula nostra gubernatore, ad clauum eius, quæ agitabatur fluctibus,te constituerit:quo sane peritior atq; sapientior dari nobis nequaq̃ potuit.Tentauerunt filii Belial,pessime de religione sua meriti : vt vno maris haustu tota Congregatio absorberetur,mergereturq; in profundum:infir-matis ac reuocatis capituli proxime preteriti actibus.Et factũ proculdubio fuis-set:nisi tu pater amplissime velut Angelus de cœlo missus,tantæ occurrisses tẽ-pestati:eamq;,reuocatis male ac fraudulenter impetratis iudicibus,tua sapientia & pietate dissoluisses.Benediximus iccirco Dño : q; clamantes ad ipsum a facie tribulantium,exauditi simus:miseritq; nobis Saluatorem & propugnatorem,q; nos liberaret.Egi etiam Pontifici gratias per epistolam,quæ erit huic annexa:q; optime consuluerit Camaldulensi gregi de pastore optatissimo & pientissimo patrono:Eam obsecro,vt eius Sanctitati reddendã cures.Cæterum vbi cœperit agitari apud amplitudinẽ tuã iuditium causæ nostræ facile percæptura est prudẽ tia tua,& malignoꝝ improbitatem,qui non patiuntur se corripi:& bonorum zẽ lum qui conseruare nituntur rigorem antiquum religionis. Mihi videntur Ere-mitæ nostri recto animo incedere : atq; imprimis cuperet vt præficiantur mo-nasteriis,qui digni sunt:qui præsint exemplo & verbo:qui non ministrari vene-rint,sed ministrare.Propterea non desunt:qui de eis obloquantur:qui calũniẽtur: qui insectentur.Spero dignationem tuã pro sua integritate semper fauturã esse piis mentibus:& improbis ac malignantibus aduersaturam.Quod erit tum mi-hi tum vniuersis: quos zelus comedit domus Dei,mirumimmodum gratum.

Vale

Vale Domine colendissime: cui me atq; ordinem nostrum enixe commẽdo. Ex Sancto michaele murani. Die. vii. Aprilis. MDXVIII.

Petro Andreæ Bononieñ. Vicario Archiepiscopi Florentini. LXXV.

g Audeo admodum: non fuisse me falsum opinione de ingenii tui bonitate. Nam si quid leniter ac benigne secundis litteris meis scripsi ad te: agnosco nimirum, te non magis oratione mea q̃ tua humanitate fuisse placatũ. Non me pœnitet: si quam tibi priore mea epistola causam dedi succensendi mihi: quando per huiusmodi occasionem longe apertius innotuit mihi facilitas tua. Confundis profecto duritiam nostram: de nobis dico qui regulares nominamur. Inter quos si quando vt fit orta fuerit contentio: haud quaq̃ facilis est plerũq; iniuriarum venia Nutriuntur diu simultates a professoribus caritatis: & inuicem prouocantes inuicem inuidentes, frangi potius decernimus q̃ flecti. Mollire dignetur Dominus & mitis & humilis corde, concitatos animorum motus. Imperet ventis & mari: & fiet tranquillitas magna. De iustitiæ rigore, quem tantopere tueris, haud pauciora existimo reperiri in sacro eloquio testimonia, q̃ de misericordiæ indulgentia. Si quidem vtrunq; æque tribuitur diuinæ maiestati. Misericors (inquit) & miserator: & iustus. Et de iudicibus scribitur. Beati qui custodiunt iudicium: & faciunt iustitiam in omni tempore. Nescio quomodo tamen suauius ac libētius legimus & audimus, clæmentiæ q̃ seueritatis præconia. Credo id fieri propterea: q; vnusquisq; cogitat imperfectum suum, figmentum suum, imbecillitatem suam. Iccirco Paulus videns aliam legem in membris suis, repugnantem legi mentis suæ, & captiuantem se in lege peccati: tanquam vim patiens exclamat. Infœlix ego homo? quis me leberabit de corpore mortis huius? Et Dauid homo secundum cor Domini: Si iniquitates, ait, obseruaueris Domine: Domine quis sustinebit? Propitius itaq; sit nobis Dominus: & non intret in iuditium cum seruis suis: neq; secundum peccata nostra faciat nobis. De ipso nanq; dicitur. Dissimulans peccata hominum propter pœnitentiam: & parcens illis. Manducabat propterea cum publicanis: nec exhorrebat peccatores: sciens non indigere sanos medico, sed male habentes. Si quotiens (ait quidam gentilis vates) peccant homines, sua fulmina mittat Iupiter: exiguo tempore inermis erit. Neq; hoc dixerim: quoniam moleste feram Conuersi mei damnationem. Tantum enim abest: vt cum illo male actum putem: vt ei etiam grattuler, quod benefitium accæperit. Et enim (sicut sacra testatur scriptura) non sinere diu peccatores ex sententia agere: sed statim vltionem adhibere: magni benefitii est inditium. Alioquin iustus Dominus tarditatem supplicii, grauitate compensare consueuit. Hoc tamen fateor: maluisse me priuata alicuius monasterii nostri custodia q̃ publica ista damnatum nostrum seruari. Iubet enim Benedictus pater in regula: vt huiusmodi custodie addicti, visitentur a cõfratribus suis: qui consolentur eos: ne abundantiori tristitia

absorbeantur. Verum de hoc satis. Meum erit præcari Dominum: vt animulæ ipsius misereatur: quam præcioso sanguine suo redimendam duxit. Ago ingẽtes gratias dignationi tuæ: pro bona ipsius erga nos ac nostrum ordinem volunta/te. Non mō nō exultas discordiis nostris ruinisq;: verumetiā omni officio ac pa/terna pietate offers operā & studiū tuū, ad nos subleuandos. Velit Dñs: vt quorū culpa hoc accidit: eos tandem errati sui atq; obstinati animi pœniteat. Vale Flo/rentiæ. Die. iii. Martii. MDXIIII.

Lazaro Sāminiatensi. LXXVI.

s Cribis multo effectu: quoniam multum me semper dilexisti. Tristatus es ob interceptum iampridem destinatum iter meum: & fraudatus ad uentus mei expectatione, indoluisti plurimum. Non minore profecto ego mœ/rore ac tedio, tui & aliorum gratia, affectus sum. Nō ignoras, q̄ sit dura in rebus omnibus necessitas: nec esse nostrum, reniti voluntati Dei. In sidebat Balaam asi næ: & nolente progredi subiiciebat calcaria: sed prohibente angelo descendere iumento coactus est. Ego vero debilitate fractus, & viribus impotens, cum equi tare minime possem, curru iacens vectus sum Fauentiam. Quod re vera anteq̄ Rauenna discederem, nequaq̄ fore putaueram. Apostolus quoq; Iacobus: Crasti/no (inquit) ibimus in illam aut illam ciuitatē. Subditq;. Pro eo vt dicatis: si deus voluerit. Sed quoniam prudens es: & ratione duceris haud minus q̄ affectu: con iecisse te optime video. Reliquias proximæ præteritæ infirmitatis meæ causam extitisse huius ībecillitatis: vt consedere mulæ ne per quinq; potuerim miliaria. Probas etiam consilium nostrum: q̄ elegerim partem tutiorem: & redire in pa triam vita comite maluerim. Qui vere diligunt: amicorum vitam, conuictus ac præsentiæ solatio anteponunt. Quod tu quoq; sentiens, consuetam erga me fi/dem ostendis: & me tibi iccirco obnoxium facis. Vale. Ex Sancto Michaele Mu/rani. Die. v. Iunii. MDXVIII.

Ioanni Francisco de Balneo monacho & Cubiculario nostro. LXXVII.

t Ertiam abs te accæpi epistolam: quam Florentiæ dedisti. Iam præte/riit mensis diebus pluribus: ex quo a nobis discesisti: vt merito tibi me/tuere incipiamus: & suspectum habere dilatum longius reditum tuum. Si tamen ad votum mandata successerint: minus ægre laturus sum protractiorem morā. Oramus quotidie: vt prosperum sit iter tuum. Cōuenisse scribis longe plures so/lito in Eremū tum prælatos tum monachos ad diem festum Sanctissimi patris nostri Romualdi: eo q̄ me ibidem reperturos non dubitassent. Habeo illis gra/tiam pro hoc pio erga nos affectu: & doleo plurimū, fuisse illos fraudatos desy/derio suo. Si has litteras in itinere accæperis: suggere meo noīe prælato alicui ex nostris, quē ad obsequendum promptiorem existimaueris: vt curet transmitti ad me calatum eius generis pirorum, quod carauelum dicitur. Non multa requi ro: sed bona & grandia & maturitati proxima. Scis enim ipse: q̄tæ sit autoritatis vir ille: cuius gratia ipsa ad me deferri cupiam. Redi cum festinatione. Vide nihil ominus, qūo caute ambules: qm̄ dies mali sunt. Vale. Ex Sancto Michaele Mura/ni. Die. xv. Iulii. MDXVIII.

Maiori Eremi, & Vica. Cōgrega. LXXVIII.

e Xhaurire, vt video, decreuistis aliena mōasteria diuersoꝝ ordinū dome sticis suis: tot quotidie hic īde allicitis odore bono cōuersatiōis vestræ,

ad cōmorandum vobiſcum in ſolitudine. Admiſiſtis dudum complures in Eremum: admiſſuri paulopoſt longe plures. Mittitis retia veſtra in capturam: & trahitis illa ad vos plena nō Arni piſciculis, neq; trotulis Archiani, ſed magnis illis piſcibus de Euangelio. Gaudeo nimirum vobiſcum: ꝙ ereſcat quitidie locus iſte horroris & vaſtæ ſolitudinis incolarum numero: vt ſint futuri plures filii deſertæ, ꝗ eius quæ habet virum. Ex his erit harum lator Andreas Triuiſanus, patritius Venetus: iuuenis optimæ indolis: qui olim in cœnobium Sancti Spiritus receptus per quinquēnium in eo religioſiſſime cōuerſatus eſt. Hic audita fama eremitici veſtri inſtituti, captus illius deſyderio, per annum in Sancti Spiritu vitam eremiticam duxit: vt experiretur vtriuſq; hominis vires. Impatiens moræ, non expectatis ſociis, ducitur modo in deſertum a Spiritu. Diſceſſit, vt accæpi, de ſuo cœnobio collachrymātibus fratribus ſuis: ꝙ talem & tam gratum omnibus contubernalem forent amiſſuri. Tranſit autem ad arctiorem vitam: vt remōtior ſæculo, fiat propior cœlo. Atq; vtinam per hanc tranſmigrationem in montem a Sācto Spiritu: fiat in eo, pro voto Heliſei, duplex ſpiritus Heliæ. Sit itaq; vobis delicatus & probus adoleſcens plurimum cōmendatus. Ignorans cauſam dilati vltra duos mēſes reditus Cubicularii noſtri: angor valde: nec poſſum pro eo non eſſe ſolicitus. Deus ipſum nobis cito incolumē reddat. Vale cum familia omni. Ex Sancto Michaele Murani. Die. iiii. Auguſti. MDXVIII.

Paulo Orlandino, Suppriori Angelorum. LXXIX.

dE fœlici obitu Magdalenæ abbatiſſæ monaſterii noſtri de Luco prolyxam ad me miſiſti epiſtolam: petiſtiq;, vt eadem de re mentionem facērem in epiſtolis noſtris, ad diuturniorem rei memoriam. vt quādo multa in noſtris voluminibus ad ordinem pertinentia litteris tradita ſunt: hoc quoq; tam laudabile factū, ad decus totius noſtræ religionis, nequaꝗ per me ſilentio obrueretur. Diſtuli aliquandiu munus iſtud implere: tum quia manus inualida ſcribendi mihi copiam ademiſſet: abſente præſertim Cubiculario noſtro: quo excipiente, dum infirmior, dictare ſoleo epiſtolas: tum vero ꝙ cum ipſe copioſe & luculēter ſanctimonialis migrationem deſcripſeris: videbar ſuperfluo idē ego impræſentiarum repeterē. Verum reddita mihi per Dei gratiam ſcribendi poteſtate, & reuerſo pauloante Cubiculario: admittendam cenſui ſuaſionem tuam. Cogitaui enim: quo a pluribus traditus fuiſſet memoriæ beatus Abbatiſſæ noſtræ tranſitus: eo poſſe illum facilius a pluribus legi: & palam omnibus fieri in teſtimoniū religioſæ vitæ ipſius: atq; etiam ad excitamentum virtutis: vt bene ac fœliciter mori cupientes contendant prius ſanctæ viuere, ſicut ipſa fecit. Si quidem tertiodecimo vitæ ſuæ anno religionem ingreſſa: ad nouiſſimum vſq; obitus ſui diē ſine intermiſſione ambulauit in lege dñi: ſeruiens Deo die ac nocte. Per triginta & ſex annos, quibus ego dum illa vixit religioni præfui: contigit mihi quot annis ex officio Generalatus viſitare monaſterium Luci: atq; etiam alio proficiſcēs illac ſæpius tranſire: vt non ex auditu tantum ac relatione multorum: ſed frequēti viſitatione & colloquio atq; oculorum, viſu merito ſim futurus optimus teſtis: qualis nimirū illa fuerit: ꝗta mox grauitate: ꝗ ſingulari humilitate religione fide integritate: ac pudore pdita. Noſti ipſe mecū: ni familiari cōuerſatiōe atq; cōgreſ-

su q̄ parce q̄ custodite sermonem faciebat. Ponderabat verba, cū loqueretur: nec
vnq̄ aliquid nobis retulit (quod ego quidem meminerim) vt tacuisse melius fue/
rit. Prudentiam in ea semper admiratus sum, & vere circūspectionem Dei: quā
adeo euidentibus inditiis sua illa modestia demonstrabat: vt nunq̄ adeo in/
n ior fuerit: quin ipsam idoneam atq; dignissimam existimauerim: quæ cui/
cunq; administrationi & prælaturæ foret præficienda. Erat enim corpuscu/
lo exili & haud multum valido: sed spiritu longe robustissima. In obseruatione
vitæ regularis nulla studisior: nulla promptior: nulla perseuerātior. Supra vires
semper conabatur: ac feruore spiritus imbecillitatem corpusculi superabat. Et si/
cut in religionis rigore & cerimoniarum custodia nulli alteri in conuentu cessit:
non ignorans q; in custodiēdis illis retributio multa & corona iustitiæ sibi esset
reposita: ita profecto non minus in rerum temporaliū gubernatione præstabat.
Functa est quæsturæ officio per multos annos Et qua obsecro solicitudine, qua fi
de, qua trepidatione: ne quid de redditibus monasterii deperiret? Scienti quod
modo inferam loquar: quando tibi æque ac mihi hæc omnia nota sunt. Vidisse
te non dubito codices monasterii: in quibus erant descripti eiusdem introitus
& exitus: credita & debita: & alia huiusmodi ad quæsturam pertinētia. Quis eos
crederet a fœmina fuisse conscriptos? Quis non potius manu vel peritissimi pa
trisfamilias, aut arismetici cuiuspiam eruditissimi dispositos atq; ordinatos affir
met? Quāuis autem exigua sit ista de supputandi ratione laudum accessio Mag/
dalenæ meritis atq; actionibus sublimioribus addita: attestatur tamen nobile in
genium fœminæ, ad singula quæq; vbi illud intenderat facile accōmodatum: q;
præter morem sexus muliebris eam quoq; artem sufficientissime percalluerit.
Legisse illam arbitror in diuinis eloquiis: quod a Sapiente obseruandum mone
mur. Datum (inquit) omne & acceptum in libro describe. Præfuit diu monaste/
rio abbatissa alia. Ista vero nihilominus gratia cura & autoritate maiore semper
q̄ pro ætate abbatissæ munus impleuit: ac labores & negocia totius cœnobii ipa
præ cæteris subiit. Amabatur ab omnibus: deferebatur ei ab oībus: nihil ea incon
sulta mater monasterii faciebat. Si quid qđ ad cōuentus illius rem pertineret sta
tuendū deliberaretur: in huius sententiam veniebant oēs: & pro numine habe/
batur, qđcūq; ex ipsius ore prodiisset. Merito itaq; tātis ornata virtutū præconiis
post mortē abbatissæ in eius locū maximo Sāctimonialiū cōsensu atq; cōcordia
subrogata est. Præfuisse illā biēnio constat. Ego vero abbatissæ officio perfunctā
illā multos retro annos vt prædixi haud iniuria affirmauerim: qñ & adolescen/
tula grauitatem senectutis nunq̄ deposuerit: & deinceps eam semper tenuerit se
riem vitæ: vt in ipsius tanq̄ vnici exempli mores reliquus virginū cœtus iugi/
ter formaretur. Non prætéribo silentio: quod modo scribēti mihi succurrit: a res
vtiq; meo inditio nō contēnēda. Erat monasteriū de Luco añ Magdalenæ igres/
sum structura & prouentibus nō penitus tenue. Verum vt ipsi videmus lōge ma
ius atq; auctius vtraq; in re ipsum reliquit. Eius enim potissimum ingenio & cu
ræ tribuendū nemo dubitet tm̄ renouati plusq̄ dimidii adeo egregii monasterii
incrementū. Venit mihi modo in memoriā: qđ olim operata est cōsilio manuū
suarū Magdalena abbatissa. Quod vt notior fiat ēt i rebus diuersis eiusdē idustria

paucis subnectam. Vbi primum decretum fuit: ad amplificationem cœnobii ani/mum esse dirigendū atq; apponendas manus: continuo vt parceretur superfluis sumptibus: quanta oro solertia & arte ipsamet digitis suis exemplum totius eri/gendæ structuræ fabrefecit? Adeo sane ingeniose partes ædifitii excogitauit di/sposuit: adeo peruenuste modulum ex cartis cōglutinatis elaborauit perfecit: vt fabri alicuius artifitium & opera nequaq̄ desyderaretur. Non sine animi volupta tē pauca hæc de pluribus nostræ abbatissæ egregiis operibus tecum memoran/da censui mi Paule: & si nihil te lateat: cum spiritualis pater eius aliquandiu fue/ris. Tu nosti optime: vtrum vera retulerim. Mihi longe parcius q̄ pro meritis tri buisse illi videor. Nā & priuata inter cæteras, & postmodum cæteris prælata, ita se gessit in monasterio: vt cuicūq; vel probæ ac religiosæ Sanctimoniali abbatis sæ difficilis sit futura emulatio. Præmisi autem ista eo consilio: vt miretur ne/mo: q; morti proxima cœlestem audierit armoniā. Scribis enim: q; quā die erat migratura de carnis ergastulo: cum refectionis hora Sanctimoniales in refecto/rium conuenissent: vna ex sororibus Angela nomine, quæ cum ægrotante remā serat: assistens lectulo vocata est ab ea. Audis (inquit) soror cantus istos suauissi/mos? Negans illa se audire, interrogauit quid canerent. Et illa. Gloria in excelsis Deo: & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Iterum iubet sororē ad se pro/pius accedere: & eam interrogat: an audiret suauiter psallentes atq; dicētes. Bea/ti qui habitant in domo tua: in sæcula sæculorum laudabunt te. Nihil se audisse respondit. Vidisse aūt se testata est soror illa egrotantis vultum, tanq̄ vultum An geli: vtriq; exultantem in Dño: & hilaritatem ac lætitiam plurimam oculis corru scantibus in iubilo præseferentē. Superuenientibus sororibus cæteris, atq; audi/to miraculo stupentibus: & collachrymantibus præ gaudio: paulopost sacramē/tis ecclesiasticis munita euolauit ad superos, atq; ad illum beatorum spirituum consessum: vbi sempiterno æuo perpetua & immarcessibili iocunditate fruetur. Voluit Dñs præsto esse ancillæ suæ in tempore opportuno: & cum deficeret vir tus eius non dereliquit eam. Quin potius a timore mortis erepta præuenta est ab eo in benedictionibus dulcedinis: & torrente potata voluptatis suæ. Vt egres sura de corpore cœlesti munere degustaret: q̄ magna esset multitudo dulcedinis Domini: quam abscondisset timētibus se. Nos itaq; interea tantæ eius gloriæ cō gratulemur: contendamusq; pro viribus, sic eius probitatem & immaculatam vi tam emulari: vt queādmodum ipsa subuehentibus atq; modulantibus Angelis deducta est in cœlum: ita & nos adueniente nouissimo fati termino Dei misera tione subsequi mereamur. Vale. Ex sancto Michaele Murani. Die. xxi. Augusti. MDXVIII.

Baldassari Cardutio Doctori. LXXX.

P Rosit tibi Doctor Eximie atq; amice honorāde ad salutē vtriusq; hoīs: psit itidē oībus: q tui sunt erudiendi magisterio: qd hesterna die totius Senatus consensu munus tibi demandatum est. Decreti si quidē fuerunt tibi pro stipendio primæ lecturæ Iuris Pontificii in studio Patauino quingenti floreni eius monetæ quam pauloante significaui tibi. Misi hodie Cubicularium no/strum: qui vtriq; reformatorum pro impensa opera gratias ageret. Respon/

sum est illi benignissime: vt te accersirem monerec̃p: vt q̃to citius fieri cõmode poterit accelerares aduentum tuum: neq̃p paruifaceres cõstitutam tibi hoc anno mercedem: quoniam non dubitarent, q̃ vbi prodiisset in lucem & palam facta esset eminentissima doctrinæ tuæ præstantia & eruditio singularis: non essent futuri ingrati erga te: quin & sexcenti ac insup septingenti aurei tibi decernerent. Quod nimirum fore nihil vereor. Addiderunt quoq̃p: q̃ cum primum Paduam te contulisses accæpturus esses pro arbitrio salarii tui partem: vt cõsulere facilius rei tuæ familiari queas. Quamobrem ne retardetur litterarum futurus lator: nõ ero prolyxior. Tantummodo veni: quoniã expectatus venies. Nimiũ enim sermonẽ producerem: si voluero seriatim recensere bona reformatorũ verba: quæ de tua Excellentia habuerunt: & q̃ gratus futurus sis tum Senatui huic Veneto tum studio Patauino. Vale nostri memor: qui te videre incolumen summe optamus. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xiii. Octobris. MDXVIII.

Paulo Iustiniano Eremitæ. LXXXI.

Quod magnopere cupias: immo q̃ nihil magis in votis geras: q̃ me vel semel videre in Eremo: debeo ego plurimũ tam pio de me desyderio. Nouit Dñs: q̃to studio contenderim peracto capitulo apud Rauennam: vt tibi ac reliquis idipsum tecum optantibus libentissime satisfecissem. Miratus sum admodum præter expectationem meam adeo mihi in illo itinere vires defecisse: vt peractis quatuor aut quinq̃p milibus passuum necessarium mihi fuerit iumento descendere: & iacentem curru reliquũ itineris perficere. Excusas tu me ob vrgentes tunc æstatis calores & delicatiorem complexionẽ: cum adhuc potius nõ deesset aeris temperies: neq̃p magnis ardoribus æstuaret. Ego magis id virium defectui tribuo, ob nõdum integre percuratam recẽtem infirmitatem. Hortaris me: vt æstate interceptum iter autumno peragam: q̃ tibi persuadeas illud sine vllo incolumitatis meæ detrimento prospere consumandũ. Quotidie hac de re inter nos atq̃p aduentantes laicos frequens habetur sermo: & nemo est qui non miretur: videri me ad tantum periculum subeundum adeo animatum. Terrent me omnes: adducentes in medium tum ætatem prouectiorem ac difficultatem itineris: tum exempla seniorum multorum patritii ordinis: qui intra paucos dies vita decesserunt. Deniq̃p vt scias, non video: quomodo tempore hoc possis facile compos fieri voti tui. Si aliquando futurum est hoc: aliqua vrgente necessitate a Domino futurum expecta. Auctam vero sacram nostram Eremum magno eremitarum numero: præsertim cũ vt scribis sint probitate ac virtute prædititecum admodum gratulor. Quod & alias non semel cum Venerabili fratre nostro Congregationis Vicario itidem fecimus. Nouit Dominus indigentiã ordinis: & q̃tum laboret religiosorum inopia: qui sint idonei illum administrare. Crescente apud vos merito & numero aduentantium multitudine: & bene firmato Congregationis capite: ipsius quoq̃p membris non poterit non prodesse. Quod vt fiat, mirumimmodum optamus. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xxiii. Octobis. MDXIX.

Antonio de Monte Cardinali Sanctæ Praxedis. LXXXII.

Gratulatus

g Ratulatus sum heri paucis corã Dignatiõi tuæ:ob optatissimũ ad nos aduentũ tuũ.Idem ẽt nunc facio.Lætor quidẽ primũ mei gratia:ꝙ post quadrienniũ & eo amplius,desyderio desyderaui congredi tecũ:& no/tas audire & reddere voces: deinde ꝙ tandem se obtulerit occasio,vt cognitus fama tantum Venetis nostris,tanq̃ lucerna in abscondito posita atq; sub modio, corporali præsentia palam fieret Senatui huic:& tanq̃ super candelabrum posita elucerer vniuerso populo nostro singularis virtus tua.Spero enim fore: ꝙ vbi p dies aliquot in hac vrbe immorata fuerit amplitudo tua:innotueritq; omnibus, qua sis morum grauitate,moderatione,doctrina,religione præditus:futura sit ci uitas tota semper tui studiosissima:& vsurus sit Senatus iste posthac summa fidu tia in rebus suis apud Romanam Curiam tuo patrocinio & fauore:ostensurusq;, q̃ta probitati atq; integritati tuæ reuerentia debeatur.Cæterum quod mitto xen/niolum benigne accipias Domine colendissime: neq; rem ipsam,sed mittentis animum tibi deditissimum metiaris.Et hoc tibi persuadeas velim: ꝙ memor in gentium tuorum erga me meritorum,si non potuero ad referendam tuæ pieta/ti gratiam satisfacere,me saltem ad prædicandam atq; habendam satis esse facta rum.Vale.Ex Sancto Michaele Nurani.Die.xxix.Octobris.MDXVIII.

Ambrosio Protonotario.LXXXIII.

s Icut moleste accæpi,egrotasse te dudum haud leui mala valitudine: ita magnopere lætatus sum,ꝙ conualueris de infirmitate, Nam præter q̃ ꝙ tibi afficimur: vtpote qui sis ingenio facili ac miti,& merito ab omnibus dili gendus:veriti sumus plurimum:ne si vita excessisses,alius quispiam tibi subro/gatus fuisset:qui longe secus q̃ tu hactenus fecisti,abbatiæ isti esset præfuturus: nec tua esset secuturus vestigia.Missos fuisse hac de causa cursores Romam audi ui:iussosq; vt ad Pontificem magnis itineribus contenderent.Et diuina permit/tente clæmentia,fraudati sunt suo desyderio.Protogata est tibi adhuc longior vi ta:quoniam benefitio tibi cõmendato prodesse hactenus magis studuisti q̃ præ/esse.Atq; vtinam multi forẽt in suis cõmendationibus emulatores pietatis tuæ. Verum de hoc hactenus.Mittendum ad te collectorem duximus:ꝙ a referenti/bus accæperim,esse te diutius in Abbatia moraturum:atq; ibidem fortasse hie/maturum.Curabis pro tuo more:vt ei collecta persoluatur.Vale.Ex Sancto Mi/chaele Murani.Die.xii.Nouembris.MDXVIII.

Cardinali Sanctorum Quatuor Protectori.LXXXIIII.

c Itatus Romam Reuerendus Pater Ambrosius Bernardus, commenda tarius Vangaticiæ:quæ est abbatia nostri ordinis in Policinio sita,ad in stantiam Reuerendissimi Cardinalis Volaterrani: adiit heri me contulitq; me/cum negotium suum.Miratus est admodum rei nouitatem: ꝙ cum per vnum & triginta annos pacifice possederit benefitium sibi commendatum: modo eius dem benefitii gratia in vrbem vocetur.Deniq; obsecrauit me:vt se tuæ dignatio ni commendarem:plurimum in tua protectione atq; interuentione confidens. Prælatus est optime existimationis & famæ: & adeo moderate ac religiose hactenus locum suum administrauit: vt non modo reperiatur nemo, qui oblo/quatur de illo: verũ potius oẽs summis cum laudibus efferãt: Diuino cultui ante

omnia pleníssime satisfecit:ita vt abbatia non commendati benefitii speciem, sed vera libertate gaudentis, curam ac diligentiam præseferat. Et cum sit proto notarius: atq; cum Illustrissimo Principe Veneto arctissima affinitate coniunctus: adeo tamen benigne comiterq; cum suis monachis semper versatus est: vt fuerit apud illos, tanquam vnus ex illis. Opulentus & fortunatus diuitias exposuit, non(vt pleriq; consueuerunt) ad voluptates perfruendas, sed ad vsus vitæ necessarios. Non ad magnificos apparatus, verum ad moderatum vitæ cultum, atq; ad rei familiaris amplificationem nequaq̃ vituperandam. Præcor dignationem tuam: vt ea, quam in te collocauit, spe minime fraudetur: sed quibus potes fauoribus causam ipsius prosequaris. Erit hoc mihi quoq; q̃ gratissimum. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xi. Decembris. MDXVIII.

Iacobo Priori Oppitergino. LXXXV.

e X quo peruenisti ad cœnobium tuum incolumis: desine queri de aduersa tempestate, & de itinere parum secũdo. Hyeme fere media nocte ex ea, nauiculam ingressus es. Mirum non est: si minus sanum consilium elegeris: si non præuideris imminentem himbrem. Admonent nos, quæ in itineribus patimur, incõmoda: vt perseuerãtius resideamus in monasteriis. Pro vino ad fratrẽ, pro piris ad me missis, agimus tibi gratias: & eo quidem maiores, quo meliore & supereffluentiore mensura vtrũq; munus cumulasti. Calatus mihi satisfecisset pirorum: & tu corbem confertam misisti. Parces tibi posthac: ne videaris fecisse partem tuam deteriorẽ: quod sacro improbatur eloquio. Cæterum annotaui in primo nostro volumine: quod inde epistolas exscribendas duxerim. Si decreuisti vt redigantur in codicem: tuum erit dare operam: vt scriba conducatur, qui impleat votum tuum. Vicarius Congregationis Fauentiam venit: vt paulopost se conferat Venetias. Vbi nos adierit: curabo studiose, vt tibi reddat quod debet. Tu quoq; ne dissimules, moleste te ferre dilatam diutius restitutiõem aureorum centum: quos illi mutuo dedisti. Spero ipsum rationem habiturum tum eius, a quo pecuniam mutuatus est: tum etiam mei, quo intercessore vsus est. Est præterea eiusmodi: qui non sit passurus, vt obiiciatur sibi. Mutuabitur peccator & non soluet. Cum primum huc appulerit: certiorem te faciemus. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xx. Decembris. MDXVIII.

Cardinali Sanctorum quatuor: Protectori. LXXXVI.

r Aro arbitror posse contingere: vt in mutatione publici alicuius status, non oboriantur aut saltem immineant scandala: quando præsertim ab antiqua maiorum suorum administrandi consuetudine, occupata atq; intercæpta regiminis libertate disceditur. Existimatum est triennio ante, consuli facile posse atq; expedire incrementis Congregationis nostræ: si nouo celebrandorum capitulorum ritu, mos ille antiquus priuilegiorum nostrorum diu obseruatus, autoritate apostolica per triennium suspenderetur. Iam elapsum est bienniũ. Quo quidem tempore satis animaduerti: non defuisse pericula dissensionum, ac multorum de Congregatione murmurationes atq; oblocutiones tyrrannidi ascribentium ordinis libertatem: & redactam fuisse in paucos capitulorum dispositionem: quæ complurium esse consueuerat. Quomodo impresentiarum se

habeat

habeat Congregationis huius status:& vtrum in ea desit litigiorum ac dissidiorum vexatio:scio non latere dignationem tuam.Cupio ego nimirum,vt in pace viuatur:vt idipsum dicant omnes:& non sint in eis Schismata.Noui iampridem tumentia multorum pectora ob rei huius indignitatem:& quotidie sentio concipi abundantius virus:vt merito verear ego,vereantur multi:ne hoc iam tertio futuro capitulo,in dedecus ac detrimentum Congregationis tãdem euomendum sit.Prætermitto potiora,& quæ sunt longe maioris momenti:quæ in silentio potius atq; in aurem tibi essent cõmemoranda Domine colendissime:q̃ per cartam & atramentum significanda. Deniq; hortatus sum per hos dies nostris litteris Venerabilẽ fratrem nostrum Vicarium Congregationis Maiorem Eremi:vt venturus paulopost in Vrbem,curet te autore, abrogata proximi futuri capituli extraordinaria potestate,pristinam restitui omnibus atq; optatissimam libertatem.Quã quidem rem,nisi tua amplitudo dissenserit:nos valde probaremus.Neq; enim aliud medicamenti genus ad leniendas atq; vniendas dissidentium mentes,ad euacuandam atq; expurgandam trium fere annorum concæptam bilim,præstantius mihi occurrit:q̃ vt in proximo capitulo omnes hilari fronte in vnum conueniant:resumpta ordinaria,diu ante sibi tradita,priuilegiorum suorum & veteris consuetudinis ac cerimoniarum reliquarũ potestate. Satisfaciendum duxi hac in re primum quidem conscientiæ meæ:& deinde honestissimis(vti sentio)multorum votis.Cõmunicato tecum consilio:tuũ erit,cuius in huiusmodi rebus grauissimum semper consueuit esse iuditium,id decernere:quod noueris vtilitati & honori ordinis magis expedire.Vale.Ex Sãcto Michaele.Mura.Die.v.Ia.MDXIX.Antonio Cõtareno PatriarchæVenetiarũ.LXXXVII

Vnior iste harum lator,cogitationibus vexatur:Inquietum est cor eius:donec requiescat per te.Extorsit a me propterea:vt præcarer amplitudinem tuam:ne male habentem se defereres.Cur hoc in eo permiserit Dominus:non est meum iudicare.Nisi q; oblaturus hostiam Deo,maiore cum timore ac tremore accessurus est ad altare:nec sibi facile blanditurus:q; adolescentior ad sacerdotii promotus fuerit dignitatem.Fractus tot cogitatiõum impugnationibus spiritus:& anhelus atq; anxius suspiriis tot dierum:non poterit non magnopere in humilitate proficere.Deniq; indigere se nouit auxilio dignationis tuæ:vt fugatis tantis erroris tenebris,clarissimum restituatur menti suæ lumen.Vt ipsum & coæuos eius,funiculum vtiq; triplicem,benigne audias:& abs te,si fieri poterit,lætos dimittas:oro & obsecro. Vale.Ex Sancto Michaele Murani.Die.xvi.Ia.MDXIX. Cardinali Sanctorũ Quatuor ꝓtecto.LXXXVIII.

Cripsi dudum dignationi tuæ:quid sentirem de triẽnali extraordinaria capitulorum Congregationis nostræ celebratione,biennio ante impetrata.Precor itaq; amplitudinem tuam:vt te autore tertium quod superest,Congregationis capitulum celebretᷓ,consueta ordinis libertate:& eodẽ ritu ac cerimoniis,quibus ante biennium celebrari solitum erat:& imminentia discordiarum scandala facile auferentur.Si quidem audio,approbasse omnes de Congregatione consilium meum:& in meam venisse sententiam. Quod ex his qui Romam hac de causa se conferunt,plenius disces.Iubeat itaq; pietas tua:vt

vbi magis expedire decreuerint patres Congregationis: libere, vt prædixi, conuentus iste fiat: abrogata penitus bulla extraordinaria. Opus sane pium & sanctum feceris, & singulari laude dignum: cum per te restituta fuerit electoribus ordinariis potestas eligendi de ipsa tantum Congregatione, tam diffinitores capituli, iuxta morem antiquum: q̄ præsidentem ipsum. Alioquin si datus fuisset aliunde, qui capitulo præsideret: nulli dubium, quin futurus esset nouissimus error peior priore. Nec consuleretur hoc pacto immunitati ordinis: sed grauius ei seruitutis iugum imponeretur: Quod vt omnino caueatur: præcamur & obsecramus amplitudinem tuam: cui me ac religionem nostram plurimum commendamus. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xxi. Martii. MDXIX.

Archangelo monacho Sancti Benedicti. LXXXIX.

O Ptas, frequenter cum absente per litteras loqui: quoniam te vera vnicū id est amicorum absentium solatium. Excusas negligentiam tuam atq; intermissionem scribendi: q̄ non sint eiusmodi litteræ tuæ: quas crebro ad me transmittendas censeas. Mihi vero: ex quo a vobis profectus sum, adeo in litterarum studiis videris profecisse: vt merito ab omnibus litteræ tuæ legi possint. Abiice itaq; abs te istam curā: & te sæpius in scribēdo exerce. Quod vero cupias cum cæteris filiis nostris carissimis reditum meum ad vos: scire te arbitror, non defuisse per me anno præterito, quin vos reuiserem, ac reliquos mecum beniuolentia coniunctos: prohibitumq; me fuisse medio itinere, ob exhaustas corpusculi vires. Si in plano equitare mihi non licuit: quomodo superare alpes confectus senio potuissem, tu cogita. Ad hoc peragēdum necessarium foret: vt renouaretur sicut aquilæ iuuentus mea. Tantum ora dominum: vt si aliquando redeūdum mihi ad vos fuerit: quas senectus vires denegat, sua clæmentia sumministret. Subest enim ei, cum voluerit, posse. Gratulor tibi ob delatum tibi nuper sacerdotium: quo vt religiose ac pie cum timore ac tremore fungaris, instantissime cura. Sicut enim grandis est honor magna vtilitate cōiunctus: si bene eo munere vsus fueris: ita graue pondus cum ingenti iactura huius est honoris: si indigne immaculatam hostiam obtuleris. Audio nihilominus te quotiens accessurus es ad altare, totiens confiteri. Quod maxime probo. Sic enim te agente crescet cum frequentatione missarum tuæ salutis effectus. Denique cum Apostolis, sicut hodie ex Euangelio didicimus, cognosces Dominum in fractione panis. Vale: & familiam salutā meo nomine. Ex Sancto Michaele murani. Die. xxvi. Aprilis. MDXIX.

Iacobo Priori Opitergii. XC.

V Enit heri Venetias Cardinalis Eremitanus, olim Egidius prædicator. Occursum est ei singulari pompa: exceptusq; est Centauro nobili illo (vt nosti) nauigio, patritiis referto: ac eo domum vsq; deductus. Præfuturus est generali sui ordinis capitulo: quod apud Sanctum Stephanum biduo post inchoabitur: vbi eligendus est Generalis pater eiusdem ordinis. Ad duo milia fratrū conuenisse dicuntur. Hic noui aliud scribendum non occurrit: nisi q̄ paucis ante diebus apparuit insigne Decemuirorum iuditium in quatuor impios & blasphemos, ac diuinæ maiestatis contemptores. Non est passus Dominus clandestina facinora diutius occultari: quæ noctu in hospitio quodam publico Venetiis

tiis fuerant perpetrata. Si quidem apud illos Dei nomen & Deiparæ virginis gloriosæ in tantum venerat contemptum: vt non solum nefandissimis nominibus, verumetiam gestibus turpissimis, & quæ referre omnino pudeat, imagines sacras ludibrio habuerint: atq; insigni scelere fœdauerint. A solis ortu vsq; ad occasum laudabile nomen Domini: quoniam re vera terribile & sanctum est. Et isti barbaris crudeliores, omniq; repleti impietate, certasse dicuntur inter se: quis turpioribus vocabulis matrem & filium ore spurcissimo comaecularet. Delatum ad Decemuiros scelus, accerrime pro meritis vindicatum est. Tres ex iis, qui laici erant, primum quidem habitu dehonestati, per vrbem mediam nauigio delati sunt: deinde effosso singulis vtroq; oculo, præcisaq; lingua, & manu altera, iussi sunt semel in ebdomada per diem ad pontem riuoalti cōsedere: idq; per omnē vitam suam: vt eorum exemplo cæteri terreantur. Quartus vero Sacerdos ab Antistite Veneto d nnatus, per biduum inter colūnas producta ex ore lingua stare coactus est: atq; postea loris cæsus cauea ferrea turri Sancti Marci appensa inclusus ad dies aliquot, perpetuo demum carcere in pane & aqua consumendus est. Cōducet plurimum huiusmodi acerbior inflicta maledicis & blasfemis pœna. Si quidem pestilente flagellato, stultus sapientior erit. Vale. Ex Sācto Michaele Murani. Die. viii. Iunii. MDXIX. Parisio Abbati Vallis Castri. XCI.

Cœpi nudiusquartus litteras tuas, beniuolētiæ ac pietatis plenas. Ostēdisti enim amorem & caritatem: q; procul a nobis positus nōn fueris immemor nostri. Ostendisti haud segnius pietatis affectum: q; paulopost, q̄ applicuisti ad cœnobium Sanctissimi Patris nostri Romualdi, nequaq̄ tibi exciderit (sicut abeunti mandaueram) offerre ad sacrum eius tumulum sacrificium laudis pro me. Debeo autem ego tibi plurimum pro hoc pio officio, mei gratia exhibito: tum quia studiose id executus es: tum vero quia cumulatissime. Satisfecisses enim mihi vel sola eiusdem Sancti collecta & orationē. Tu vero Dauidicum carmen cum letaniis & orationibus coram sacris reliquiis deuoto ac religioso animo recitasti. Retribuat tibi Dominus pro me. Opto vt exaudierit orationes tuas. Cæterum q; accepti fueritis ab omnibus singulari humanitate, ac significatione lætitiæ aduentus vestri: nihil miror. Prædixeram enim tibi proficiscenti a nobis, ita fore. Nam vt de te sileam, qui id pro tuis religiosis moribus cōmeruisti: nusq̄ vidi, nusq̄ expertus sum, officiosiorem erga ordinem nostrum ciuitatem vllam atq; oppidum, Fabriano. Comiter ibi ab omni populo ac liberaliter excæpti sunt nostri semper: nec vnq̄ defuit in nos publicum Oppidanorum illorum studium: atq; ad fouendam benigno hospitio religionem præcipua indulgētia. Spero te, donec isthic præfueris, ita pro more tuo monasterium gubernaturum: vt auctior indies Fabrianensium omnium erga locum istum sit futura deuotio. Tu quoq; optime ac pie cogitas: q; ob inopiam & defectum rerum, quæ sunt victui necessariæ, nequaq̄ de diuina clæmentia diffidis. Si primum quæsieritis regnum Dei: hæc omnia adiicientur vobis: & inquirentes Dominum non deficie tis omni bono. Fuit autem mihi supramodum gratū, intellexisse ex litteris tuis: q; cum modo ob angustiam loci minus cōmode habitetis: confiditis vos haud ita multo post peramplius & latius cœnobiū adepturos. Annuat Dominus vo

tis vestris:vt quo habitaueritis cōmodius,eo alacrius diuino cultui operam im/ pendatis.Testimonium tuum de prudentia & probitate Sanctimonialium:quæ hoc anno in consortium Camaldulensis ordinis ascitæ sunt:valde mihi placuit. Et gaudeo:q̨ sint nostri in orationibus memores.Optare illæ præsentiam meā facile possunt:fieri vero voti sui compotes haud facile possunt.Nosti prouectio/ rem ætatem meam,& corpusculi imbecillitatem,variis obnoxiam ægritudini/ bus.Quietem ea potius,ac stabilitatem in monasterio,q̃ peregrinationes suscit/ piendas requirit.Si tamen aliqua cœlesti dispensatione contingeret: vt eo mihi veniendum foret:esset mihi futurum vel hac de causa leuius ac tollerabilius iti/ neris ac nauigationis onus:vt pium sacratum virginum desyderium meūq̨ vi/ cissim,pariter impleretur.Neq̨ enim minus religioso affectu illarum præsentiā viserem,q̃ illæ meam.Cōmendare tibi ipsarum coram pergerem:nisi me id sup fluo facturum arbitrarer.Non enim indiges calcaribus,ad ea perficienda,quæ ti bi incumbunt,negocia.Reddi eis iubebis litteras nostras:quas vel iccirco ad eas conscripsi:ne frustra eis promisisse videreris,curaturum te apud me,vt scriberē. Spero illas nequaq̃ fuisse necessario admonendas:quæ sponte suā Domino vir/ ginitatem dicarunt.Vale.Ex Sancto Michaele Murani.Die.vii.Iulii.MDXIX.

Antonio Contareno Patriarchæ Venetiarum.XCII.

m Itto Dignationi tuæ miracula Beati Laurētii Iustiniani antecessoris tui, ac primi Venetiarum Patriarchæ:sicut coram pauloante fueram polli/ citus.Erit tibi opusculum(vt spero)haud iniucundum,tum materiæ ipsius no/ uitate,tum scribentis grauitate & elegantia.Neq̨ enim excidisse tibi arbitror: q̃tus vir fuerit Dominicus Maurocenus,olim Procurator Sancti Marci.Fuit.n. non dignitate solum,verumetiā eminēti doctrina &(quod re vera pluris facio) singulari religione,magnus.Dignus vtiq̨:cui in miraculorum istorū descriptiō ne,plenissima atq̨ indubitata adhibeatur fides.Eo autem consilio impartiendū tecum libellum censui:vt ille per te cōmunicari queat cum apostolicis cōmissa/ riis:quibus a Pontifice perscrutandi actiones Laurentii Patriarchæ demandata est cura.Facta enim hac,ad alia multorum testimonia de vita ipsius,etiam Mau/ roceni nostri accessione:tu quoq̨ cum illis cooperator existes,vt celerius refera tur in cœtum cœlestium Beatorum:vt qui Sanctus existimatur ab omnibus:in terposita Christi Vicarii autoritate,sanctificetur adhuc:atq̨ honore publico,ac ce rimoniis ecclesiasticis,& religioso cultu,dignus habeat̄.Vale.Ex Sancto Michae le Murani.Die.xvi.Iulii.MDXIX.

Paulo Orlandino.XCIII.

a Vdiui de te:& lætatus sum in iis,quæ dicta sunt mihi : non quidem,q̨ ægrotaueris:sed q̨ per Dei gratiam conualueris de infirmitate.Multis frequenter exagitamur incōmodis:quia tentat nos deus si diligimus eum.Nunc caput,nunc pectus,renes aliquando,aliqñ pedes dolent: quoniam a capite vsq̨ ad pedes non est in nobis sanitas:ita disponente ac permittente Deo: ne per so/ cordiam & ignauiam abiiciamus a nobis memoriam eius:qui est protector vi/ tæ nostræ.Et q̃uis mihi persuadeam de te:q̨ iugem serues in animo recordatio nem Domini tui:nec facile is tibi aliquando excidat:quoniam ita a puero insti/ tutus es,ita in obseruatione regularis vitæ educatus:vt ex eo pendere totus de/

beas:

beas:legisse tamen te arbitror Sapientis cuiusdam & sanctissimi viri sententiam: Quod iustus, nisi sæpius admonitus fuerit: per negligentiã euanescit. Correptus itaq; a Dño, vt non cum hoc mundo dãneris, age Deo gratias: qui iccirco super esse adhuc te voluit: vt labenti & debilitatæ Congregationi omni conatu ac totis viribus opem feras. Prorogauit tibi longiorem vitam: vt superstes futurus diutius, non solum tibi, sed aliis multis viuas. Quod fore plurimum opto. Vale: & familiam saluta meo nomine. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xxii. Iulii. MDXIX. Ioanni Francisco de Balneo Cubiculario nostro. XCIIII.

Euasti me hodie grandi molestia: vbi primum vidi litteras tuas. Audieram te infirmari Florentiæ: nec id tamen pro comperto haberi. Suspicari male cogebat in dies magis dilatus nimium reditus tuus: quando etiam sæpius sinistri de aliquo rumores veri esse consueuerunt. Vbi vero conieci oculos ad litteras manu propria exaratas: anteq̃ totas percurrerem, animaduerti ex caracteribus, eo ꝙ essent pariles & decori, non posse te grauius ægrotare. Quod tu quoq; identidem significasti. Tertianæ vt plurimum nec longæ sunt nec mortales. Porro infirmatus Florentiæ desyderare nõ potuisti medicorum & ministrorum curam, præsertim in Angelorum cœnobio: vbi haud minus apti & cõmodi valitudinario inseruientes esse consueuerunt: q̃ ipsius valitudinarii cõmoditas sit atq; venustas. Es ipse præterea iis moribus præditus: iis imbutus in religione disciplinis: vt merito existimari liceat: ꝙ febre correptus gratias egeris Dño, qui te visitare dignatus est. Quis enim filius: quem non corripit pater? Vt cito redeas multis de causis expeto: quas vt longiorem descriptionem deuitem (scis enim tu, q̃ ægre manu propria ob chiragrã debilitata conscribã) silentio prætermittam. Vnã tantum referendam censui: ꝙ tibi eam spero gratissimam fore. Admissi sunt decreto capituli in hoc monasterium nouitii tres: vnus ex iis Sacerdos quidam iunior: alii duo adolescentiores patritii ordinis, optime quidem instituti omnes, & ducti spiritu ad religionẽ. Et ne forte putes, eos a latere (vt aiũt) leuo natos: ambo in comitia se conferunt: & eorum alter primum & vigesimũ natus annum, modo magistratũ gerit. Fuerunt duo isti cõdiscipuli Pii monachi nostri sub grãmatico præceptore. Venturi sunt post biduum ad cõmorandum nobiscum. Pugnandum nobis erit, vt vereor, cum parentibus & propinquis eorum: quibus sunt carissimi, vtpote primogeniti. Ea vero constantia & firma sententia se conferunt ad seruitutem Dei: vt nihil valituram domesticorum instantiam speremus. Confirmet Dñs: quod operari in nobis cœpit: vt futuri sint isti columnæ porphireticæ ad sustentandam labentem Congregationem. Valitudinem tuam cura diligentissime: & redi. Redi autem non prius: q̃ permiserit medicus: ne intempestiua festinatione recidiuam patiaris. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xxiiii. Augusti. MDXIX. Eidem. XCV.

Contristarunt me secundæ litteræ tuæ: quas eadem die, heri vtiq; accepi. Sperabam te iam conualuisse: & aut iter arripuisse ad reditum: aut saltem præcinctum fuisse ad ambulandum: & adhuc te febre detineri significas. Neq; tamen multum miror, ꝙ tardius cõualescas ob ingentes huius temporis æstus, & caniculares pauloante præteritos dies. Non temere a medico exhiberi

tur tibi potiones atq; antidota,& alia iuxta phisicæ artis rationem medicamēta. Si videtur tibi nimio plusq̄ velles protrahi curatio tua:feras æquo animo. Tantummodo cura:vt sanitatem recuperes.Melius est enim : vt sensim & longiore tempore salubritatem corporis percipias:q̄ aliquo præcipiti ac festinato remedio ad vltimum vitæ periculum te exponas.Pro te oro sine intermisione:hortatusq; sum familiam istā,vt idem faceret. Confido in Domino : in quo viuimus, mouemur,& sumus:q cito ab eo sis auditurus.Surge,& ambula.Vale. Ex Sācto Michaele Murani.Die.xxv.Aug.MDXIX.Paulo Iustiniāo Maiori Eremi.XCVI.

Q Vod inuitus,ac repugnante animo,ad Maioratum Eremi fueris assumptus:bono propterea esse animo debes:nec formidare administratiōis onera.Erit.n.tecum Dn̄s:cuius nutu factum est:vt non tibimet sumpseris honorem:sed electus ab eo fueris,tanq̄ Aaron.Nō vos(inquit) me elegistis: sed ego elegi vos:vt eatis,& fructum afferatis.Parateras tu,& animo destinaueras:ire(vt ego & mecum plures arbitrabantur)in dispersionem gētium:ire,inq̄, quo apostolus vt iret cœlesti oraculo iussus,itineris periculum ac difficultatē deprecatus est:nolens vllo pacto ad Indos mitti:sed reuocatus es a proposito,si nō penitus malo,periculoso tamen.Noluit Dn̄s:vt cum possis pluribus prodesse in loco professionis tuæ:relictis fratribus tuis,ad alienos,ad barbaras vtiq; nationes te reciperes.Videbaris meo iuditio velle fugere a facie Dn̄i:vt non alius expectandus fuerit itineris tui Indici exitus,q̄ vt a grandi aliquo Cete deglutiendus fores.Verum ex quo bene tecum actum est:vt remanseris in Eremo: & nauigares in portu:non agam tecum pluribus.Hoc tātum,quis superfluo,quod Titum Paulus,te admonitum volo:vt in omnibus te ipsum præbeas exemplū bonorum operū,in doctrina,in integritate,in grauitate.Mirari non debes:si tarde tibi respōdeo.Quas enim Cubiculario nostro die vltima Iulii dedisti ad me:eas prima & vigesima huius mensis die accæpi.Duobus si quidem mensibus abfuit. Scripseram tibi pridie,q̄ me ipse cōuenisset:indigere me coquo : petieramq; vt ad me mitteres Alexandrum Cōuersum Eremi,olim a me in Eremum admissum. Repeto modo idipsum:ne forte priores litteræ fuerint interceptæ.Cura vt celerius veniat : quoniam sine coquinæ ministro sumus. Vale.Ex Sancto Martino Opitergii.Die.xxv.Septembris.MDXIX. Nicolao Cardinali Flisco.XCVII.

S Aluum atq; incolumen aduenisse Venetias Dominum meum colendissimum,plurimum gaudeo. Doleo nihilominus,hoc meum gaudium ob malam valitudinem,qua per mensem & eo amplius vexor,non fuisse plenum:quando ex longinquo venientem Dn̄m non licuerit seruo fideli corā excipere:meāq; illi veterem exhibere seruitutem.Adeo.n.pertinax fuit dolor: vt non solum monasterio,verumetiā cubiculo ipso egredi,medici iussu prohiberar cogarq; non bis tantum cum Hieremia,sed sæpius quæri ac dicere.Ventrē meū ventrem meum doleo:sensus cordis mei turbati sunt in me.Si placuerit Dn̄o:vt ante profectionem tuæ amplitudinis conuenire te queam:implebō q̄ libentissime officium meum.Neq;.n.(vt dignitatem prætermittam)immemor sum,aut esse vnq̄ potero tuorum erga me meritorum:& imprimis singularis beniuolentiæ:qua me immerentem seruulum tuum iampridem amplecti dignatus es.Vale.

e.Ex Sancto Michaele Mu.Die.xxiiii.Octo.MDXIX.Scipioni Medico.XCVIII

Oleo te iacere vexatum febre,vtriusq; nostri gratia. Bono sis animo:&
d cōmenda te Deo:& ipse te saluum faciet. Ego eiusdem Domini nostri clæmentia,nec non & opera tua videor mihi in dies conualescere. Curabimus implere,quæ monuisti per scedulam. Ante prandium vsus sum enemate:& fructuose satis. Bido longe partius solito: quod mihi optimum videtur inditium futuræ propediem plenæ salubritatis:quam vtriq; nostrum præstare dignetur Dominus:in cuius manu est potestas & imperium. Vale. Ex Sancto Michaele Murani.Die.x.Nouembris.MDXIX.

Sebastiano Priori Angelorum & Conuentui.XCIX.

s Ignificauit nobis p hos dies Venerabilis frater noster abbas Classensis: carissimum olim filium nostrum Paulum Orlandinum Suppriorē vestrum,longa & molesta infirmitate vexatum,tandem obiisse diem suum. Fuit sane is nuntius mihi molestissimus:nec immerito. Mecum enim reputo:q̄ singulari fuerit doctrina præditus:q̄ studiosus semper extiterit tum gentilium, tum vero imprimis sacrarum litterarum. Estis ipsi optimi testes:q̄ assiduus fuerit in lectione:q̄ etiam promptus & idoneus ad euangelizādum verbum Dei:& ad erogandum talentum sibi creditum:ne argueretur a Dño,q illud in terra defossum minus vtiliter tenuisset. Præfuit compluribus Cōgregationis monasteriis cum timore Domini & honore religionis:instruens subditos tum exemplo tum verbo. Cum vero ad memoriā reuoco:q̄ sit rara in Cōgregatione huiusmodi auis: q̄tum talibus viris indigeat:non possum nō magnopere tristari ac mœstus esse facta nobis tam grandi iactura ob decessum dilectissimi nostri ac merito honorādi Orlandini. Dignetur Dñs pro eo alios subrogare in cœtu vestro:vt & merito & numero augeamini. Cum ipso quidem Paulo bene actum existimo:qm̄ vt accepi,non solū patientissime tulerit malam valitudinem, qua diu afflictatus est: adeo vt retulerit alterum Iob:verumetiā singulari deuotione fœlicissime demigrauerit:vt dubitare nobis non liceat ipsum ex hac valle miseriarum atq; erumnarum ad immortalem vitam ac beatorum consortiū euolasse. Interea feramus æquo animo eius desyderium:& pro defuncto oremus,sicut par est: vt sancta & salubris cogitatio impleatur. Erit ipse quoq;,vt spero,haud immemor nostri:vt imploret pro nobis cœlestem misericordiam,ac veniam culparum nostrarum. Itaq; in pace in idipsum dormiat & requiescat. Valete & pro nobis orate. Ex Sācto Michaele Murani.Die.iii.Decembris.MDXIX. Iacobo Priori Oppitergii.C.

Xegi tandem a Classeñ.abbate dimidium pecuniæ:quam olim mutua
e ueras Petro Brixieñ.Vicario Cōgregationis. Est apud me pecunia ipsa adhuc integra:quis ab eremitis nondum ad me fuerit transmissa pensionis portio,quæ me contingit. Conflamus tamen quotidie æs alienum ob victui necessaria. Vbi redierit cum pecunia nostra,quē misi in Eremum:mittam ad te quam exegi tuo noīe. De nostra mala valitudine,q̄ fuerit lōga,q̄ etiam aliquorum iuditio periculosa:ex aliis potuisti intelligere. Tantū gratias ago Deo:cuius clementiæ placuit:vt conualuerim de infirmitate. Nō potui præterito autumnō aduerso magis tempore te cōuenire,humido vtiq; & aquoso. Quod ex inunda

tione omnium pene fluuiorum Italiæ satis constitit. Adeo vt cũ propheta liceret nobis dicere. Nunquid in fluminibus iratus es Domine: aut in fluminibus furor tuus: vel in mari indignatio tua? Agendæ sunt ei gratiæ: qui post tempestates, ac procellas, aerem nobis serenum ac salubrẽ indulsit. Fuit hæc mutatio dextræ excelsi, vt consuleret agricolarũ indigentiæ: ne penitus semente priuarentur. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die xvii. Decembris. MDXIX.

PETRI DELPHINI VENETI GENERALIS CAMALDVLENSIS EPISTOLARVM. LIBER DVODECIMVS.

Petrus Delphinus Generalis Camaldu. Christophoro Priori Agnæ. Epistola. I.

e Xcusas mecum, q̃ per biẽnium ad me non scripseris: & affers causas diuturni silentii tui. Superfluo id fecisti. Vt q̃d enim arripimus calamum ad scribendum: cum nihil, quod sit scribendum, occurrat. Et ego iampridem expertus tuã erga me fidẽ non indigeo nouo tuarum litterarum testimonio. Quod oraueris pro liberatione malæ valitudinis nostræ: habeo tibi gratiam: & eo quidem maiorem, q̃ non frustra laboraueris. Exaudita est enim oratio tua. Licet enim per Dei gratiam minus grauiter egrotauerim, quã fuerit opinio multorum: nihil tamen obfuit nobis apud amicos & fideles, secus fuisse creditum: quoniam quo periculosius iacuisse me arbitrati sunt: eo feruẽtius fusas ab eis ꝓ nobis ad Dominum preces, merito existimari potest. Orabis post hac: vt hæc vitæ huius productio, sit nobis ad salutẽ vtriusq; hominis profutura. Quid accidisset sacræ illi solitudini, si pauloante hinc demigrassem, longe mihi aliena mens est, quã tibi & sentientibus tecum. Quantum enim ad Eremum spectat: si fuerint, sicut illos esse audio, studiosi obseruatores seuerioris illius instituti eremitici, & veri solitudinis illius cultores: facile mihi persuadeo, & constanter credo, nunq̃ permissurum Dominum, vt sacer locus ille tãdiu conseruatam amissurus sit libertatem. Perseuerent itaq; in bonis operibus: neq; deficiant benefaciendo: vt sperantes in Dño fiducialiter dicant. Si deus pro nobis: quis contra nos? Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. vi. Februarii. MDXX.

Paulo Iustiniano Maiori Eremi. II.

q Vod lætati sitis cõualuisse me de infirmitate: ostenditis beniuolentiam vestram & fidem. Ex quo autem sic placuit Deo: prorogatam nobis vitam expedisse iudicandum est. Quod vero vestri causa hoc fuerit necessarium: nequaq̃ agnosco: quippe qui prodesse vobis parum possim. Premor senectute: premor diuersa mala valitudine: vt seruatum me magis in longiorem vitam existimem ad diluenda peccata mea: q̃ ad nostri ordinis vtilitatem. Fateor tamẽ nõ deesse mihi desyderium: vt religio Camalduleñ. in melius proficiat: quæ meo iuditio & defectu hominum, & vitæ regularis imminutione plurimum laborat. Hoc me in dies magis vexat & angit, ac pene in desperationem adducit. Recreat me nihilominus præsens Eremi status: eo q̃ multiplicati, poteritis aliquando membrorum vestrorum inopiæ subuenire. Qua sane re nescio an aliquid vtilius

atq;

atq; deo acceptius per vos ex cogitari queat. Scio vos oblectari illius solitudinis quiete. Sed nisi laboraueritis in vinea Dñi: nisi bini & bini missi fueritis ante faciem eius: nisi deniq; granum frumenti vestri mortuum fuerit: non multũ fructum afferetis. Non quærit caritas quæ sua sunt: sed quæ Iesu Christi. Haud temere hæc loquor. Vereris tu: post decessum meum, locũ istum quẽ incolitis, venturum in manus alienorũ. Ego autẽ nihil minus timeo: q̃ vt Eremus, quæ per tot sæcula nemini hactenus seruiuit vnq̃, mei gratia sit libertatem amissura. Si perseueraueritis in operibus bonis: nec permiseritis rigorem illum Eremi relaxari: non sunt inuasuri (mihi credite) gregẽ vestrum lupi rapaces. Muro inexpugnabili circuncinget vos Dominus: & armis suæ potẽtiæ proteget vos. Videor mihi fecisse erga vos, aut consensisse vt fierent, quæ nemo alius prædecessorũ meorum fecit. Vix portiuncula spiritus debilitato corpori meo relicta est: vt iura Eremi augerentur & crescerent. Si hoc pauxillulum, quod mihi seruatum est, adhuc a me expetitur: duriuscula mihi videtur petitio: & contra rationem honoris penitus & salutis meæ. Cõfidamus igitur in Domino, & in potẽtia maiestatis eius. Adolescentes illi, de quibus pauloante ad te scripsi, eo adhuc sunt animo, vt vos conueniant. Est alter altero ad incolendam Eremum propẽsior. Delicati ambo: sed bonam ambo gerentes voluntatem. Mitto non sine meo incommodo Cubicularium nostrum: vt per ipsum accepta a vobis pecunia ad nos deferatur. Feceritis mihi rem gratissimam: si huic meo negocio prouideritis infuturum: ne tertio anno hanc faciam iacturam: quæ etiam non expedit vobis. Si decreueris tu: facile modum reperies, quo votum meum impleatur. Vt præueniatur solutionis tempus: non requiro: sed longe minus opto, vt diutius differatur. Quod reliquũ est: ne te prolixiore sermone obtundam: ex eodem Cubiculario intelliges. Cupio te cum cæteris coeremitis optime valere: ac pro nostra incolumitate præces fundere ad Dñm. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. x. Februarii. MDXX.

Zachariæ Mauroceno. III.

[L]Egisti tu oẽs epistolas meas quas in gñalatu meo edidi: quinq; vtiq; volumina ineptiarũ meaꝝ. Vbi hoc volumen sextũ percurreris earũ epistolaꝝ quas añ initiũ generalatus conscripseram: futurus es nimirũ conscius omniũ, ex quo ad religionem me contuli, non solũ actionũ, verũetiã prope consiliorum & cogitationũ meaꝝ. Licuit hoc tibi præcæteris: qui me vnice diligis. Singulare te vera extitit tuæ erga me caritatis argumentũ: ꝙ intermissa per cõplures menses eminentissimorũ doctorum lectione, adeo parienter legendis nostris te occupaueris: qui non sum dignus alicuius vel minimi ex illis calciamenta soluere. Deniq; assuetus vesci pane similagineo, non exhorruisti cibarium ac furfuraceum nostrum. Precor autem: si qua legisti quæ honori nostri ordinis derogent: & famæ illius aduersentur: vt pro tua erga nos pietate fideq;, silẽtio comprimas. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xx. Februarii. MDXX.

LEONI PAPE DECIMO. IIII.

[V]Vlgatum est apud nos, idq; cũ singulari laude Sãctitatis tuæ: retulisse te hoc anno in Sanctorũ numerum, religiosum quendã Franciscanũ noĩe ipsũq; ob eius meritorũ ac miraculoꝝ magnitudinem, g'oria & honore fuisse te

autore coronatum. Bonum opus ac pium operatus es Pater Sancte: qui non es passus abscondi sub modio, & latere in oculto tantum lumen: sed illud candelabro tua cura impositum, elucere nobis ad incitamentum virtutis atq; innocentiæ voluisti. Audio insuper intendisse animum Beatitudinē tuam ad simile opus: velleq; sacrum Prædicatorum ordinem, per nouam canonizationē beati Antonini olim Florētini Antistitis, pari modo honestare. Sancta nimirum & salubris est ista cogitatio: & te pontifice potissimum digna. Vbi enim per te palam omnibus factum fuerit: Antoninum in cōcilio cœlestium fuisse collocatum: effuturum est hoc non modo ad decus & amplificationē christiani nominis: verumetiam ad singulare ornamentum nec non & fœlicitatem Pontificatus tui: q; Leone Decimo ecclesiæ Dei præsidente, duo hæc luminaria diu neglecta & prope extincta in lucē prodierint. Merita tanti præsulis prædicari ab omnibus ac celebrari semper audiui: quæ tibi non dubito esse notissima. Certauerunt in eo cum vitæ integritate atq; sanctimonia, doctrina verē catholica: vti ex eius voluminibus, quæ iampridem edidit, omnibus constat. Vixerat priuatus in ordine suo ea religione pietate humilitate: vt nomen eius longe lateq; diffusum, magnam ei gloriā cōpararit. Adeovt vacante Florentina sede, ipse potissimum, maximo totius ciuitatis plausu & acclamatione, fuerit Archiepiscopus nominatus. Perge itaq; Pater Sancte perficere, quod cœpisti: & Antoninum antistitem, verbo & exemplo de ecclesia cui modo praees optime meritum: eum viris eminentissimis atq; sanctissimis maioribus illis nostris ascriptum declara. Defuturos hac in re testes locupletissimos meritorum tanti viri, nequaq̄ arbitror. Cum vero Prædicatorum ordo æque ac Minorum de populis christianis bene meritus sit vtrunq; eodem tempore, oblata diuinitus occasione, gloria & honore pariter coronaueris: atq; ad orandum pro tua incolumitate arctius obnoxium feceris. Valeat fœlicissime, Sanctitas tua. Ex Sancto Michaele Murani. Dic. xx. Martii. MDXX.

Vicario Generali Tusciæ ordinis prædicatorum. V.

Equisitus abs te: vt cōmendarem Pontifici negotium ordinis vestri, cur hactenus distulerim, contuli heri causam cum Venerabili Priore Sancti Dominici: q me propterea in cœnobio nostro conuenit. Eam modo nequaq̄ repetendam censui: vt parcam mihi a prolixiore scriptione. Si quidem ægerrime manū exerceo: parū vtiq; validā & chiragra impeditā. Scripsi nihilominus Scītati. D. nostri in eam sentētiam: quā mihi significauit pietas tua. Scripsi aūt, vt potui, sed tamen libenti animo: quippe qui singulari deuotione ēt a puero religionē vestrā semper prosecutus sum. Est enim mihi, vt scias, nomen Petro, Sanctissimi Petri martyris vestri gratia: quē magnopere coluerunt parentes mei. Si qd pfecero litteris meis apud Sāctissimū. D. nrm: vt fiat cōpos piissimi voti tui: erit mihi lōge gratissimū. Id tñ clæmētiæ ipsius totū erit ascribendū: qui libēter impendit curā & studiū in huiusmodi religiosis operibus quæ ad decus & ornamentū ecclesiæ videntur ptinere. Sāctus. n. innocēs, impolutus, segregatus a peccatoribus, & excelsior cœlis factus: referre non negliget in sanctorum ac cœlestium spirituum numerum, Beatum Archipræsulem Antoninum vestrum: cū fuerit (sicut nemo ignorat) religionis specimen: & humilitate, clæmentia, Sancti

tate

tate insignis:ac de ecclesia non tam exemplo,q̃ etiam verbo & doctrina optime meritus.Ne sim tecum longior,prohibet vacillans & nutás dextra.Itaq; Valeat Reuereñ.P.tua:& oret,atq; orari iubeat pro me ad Dñm:ne proiiciar me in tem pore senectutis:Quod erit mihi supramodum gratum.Ex Sancto Michaele Mu rani.Die.xxi.Martii.MDXX. Christophoro Marcello Archiepõ.Corcyræ.VI.

m Isi Florentiam ante dies aliquot monachũ nostrum.Is reuersus domũ retulit mihi: esse te in contubernio familiari colendissimi Cardinalis Medicis:& ab eo,vti acceperat,te plurimum ob tua merita diligi. Pla/ cuit mihi admodum referẽtis sermo:& huius rei gratia gratulor dignatiõi tuæ. Ex magno si quidem illius ordinis prælatorũ numero sapiẽter tu profecto pri/ marium elegisti:qui eũ familiariter viueres:& sub cuius alarum vmbra protege reris:Et qm̃ celebrandũ est hoc anno,haud multo post resurrectionis dominicæ diẽ,nostræ congregationis capitulũ Florẽtiæ:cõmẽdandam tibi censui religio nẽ nostram:vt tua apud clementissimum Dominum intercessione,permittantur nostri,qui capitulo præfuerint,vti libere priuilegiis sibi indultis:ab. S.D.N.nec sint illis defuturi a communi patrono fauores ad bñ consulẽdum statui Congre gationis.Erit hoc mihi a tua dignatione,supramodũ gratũ:si te interprete,con/ ueniẽtibus nostris ad Synodũ,futurũ sit omnibus cor vnũ & anima vna:& non sint futura inter eos sch:smata.Vale:& me vt soles,ama:cui me enixe cõmendo: atq; vt me Domino colẽdissimo Cardinali cõmẽdes,oro & obsecro. Ex Sancto Michaele Murani.Die.iiii.Aprilis.MDXX. Mathiæ Germano monacho. VII.

n On sum,sicut scribis in aduersa valitudine fortior atq; robustior:vt di/ gnus sim Apostolo cõparari.Contẽdo tamẽ præcibus apud Deum: ne me sinat tentari supra vires:sed faciat cum tẽtatione prouentũ:vt pos/ sim sustinere.Te quoq; idem facere,plurimum gaudeo.Aegre tuli quatuor de cõ uentu vestro,tam exiguo tẽpore obiisse diem suum.Audio enim, tribus illis,de quibus meministi,additũ fuisse nouissime.D.Franciscũ.Quãdo sic placuit Dño: qui singulis terminos constituerat:nos quoq; eius voluntati acquiescamus. De Abbatissa olim de Buldrone:cuius obitũ pie deploras:tecũ sentio:q̃ bene ac soli cite præfuerit:& q̃ nõ sine ingẽti iactura illius monasterii defuncta sit.De substitu ta in eius locum nihil aliud scribo:nisi vt(quæcunq; illa fuerit)futura sit eiusmo/ di antistes:vt verbo & exemplo sacro illi ac numeroso conuentui sit præfutura. Salutasti me nomine.D.Bartholomei:ipsum vicissim,& omnẽ illum angelicum cœtum,saluere iubebis verbis meis.Vale.Ex Sancto Michaele Murani.Die.xvi. Aprilis.MDXX. Diffini:oribus Capituli Congregationis.VIII.

q Vo in statu,immo quo in periculo sint modo monachorum congrega tiones:credo vos non latere.Minari opinor nobis Dñm, vt conuersi ad ipsum digni habeamur consequi misericordiã in tpe oportuno.Prædicit no/ bis futurã tẽpestatẽ:vt territi humiliemus illi aĩas nr̃as:ipsumq; deprecemur:ne sinat nostot tãtisq; elatiõibusmaris obrui:sed i portũ potius salutis deferr̃ digne tur.Cõuenistis de more in vnũ:vt religioni cõsulatis. Nõ estis admonẽdi,q̃bus rebus illa indigeat.Si q̃tũ nostis,& ex visitationibus monasteriorũ potuistis eli/ cere:tũ ope ipenderitis:nõ indigebitis vlla recẽti admonitiõe ad occurẽdũ imi

nentibus periculis.Contēdendum eſt vobis:vt habitent monachi vnius moris in domo.Quis.n.ferat æquo aío,tam varium in congregatione viuendi morē? Quot cœnobia:tot fere viuendi cerimoniæ.Et quod deterius eſt:cōmunicantes annuis mutationibus arctiores cum laxioribus,& ipſi priſtinum obſeruationis regularis amittunt rigorem.Conſtituendi ſunt itaq; in conuentibus præſertim potioribus ii:quos comedat zelus domus Dei:præficiendi ſunt illis,qui vigilēt ſupra gregē ſuum:qui præſint exemplo longe magis q̄ verbo:qui ad clauū na/uis ſolicite ſedeant:quibus non feteat die noctuq; templū Dei:qui euagationes extra cœnobia quotidianas reprimāt:& diſcurſus continuos per vrbium vicos per plateas per fora,quod cum ingenti fit diuini cultus imminutione & laicorū ſcandalo compeſcant.Alioquin non video:quō effugere diutius poterimus ma nū Domini.Non repeto diffuſius indigentiā Congregationis,quā nunq̄ agnoui maiorem:qm̄ omnia nota ſunt.P. veſtris. Dominus ſit in corde veſtro & in ore veſtro:vt bn̄ omnia decernatis ad conſeruationem reliquiarū ordinis,& ad in crementum relaxatæ vltra modū vitæ regularis.Cæterum referet harum lator: quid cupiam ego a vobis:vt non detur occaſio ſcādalis:quæ facile oriri poſſent. Neq;.n.ſine periculo ter in anno idem Cubicularius noſter it in Eremū reditq;. Scitur etenim ab omnibus:qua de cauſa illud iter conficiat.Quod tenentur face re Eremitæ noſtri,libenter id faciant:mittantq; ad me ſtatutis tēporibus portio/nem,quæ me contingit,per aliquem de familia:cū ſint ibidem multi impræſen/tiarum.Duos ego habens miniſtros,nō poſſum priuari altero,ſine meo magno incōmodo:vt de ſumptibus taceā.Erit mihi pergratum : ſi feceris quod requiri mus:quod Pius monachus noſter meo nomine apertius exponet.P. Veſtris : quæ bene in Domino.Valeant. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xiii. Aprilis. MDXX.

Franciſco Caſonio Oppitergino.IX.

NOn audatiæ ac temeritati(quēadmodū tu arbitraris)ſed religioni po/tius atq; pietati aſcribendū puto:q̄ adoleſcētior,& qui vix ex ephebis exceſſeris,ad ſeniorem litteras & carmen dederis.Humilias te pro tuo miti in/genio atq; optima indole:ſciens,q̄ humilia reſpicit Deus:& alta a longe cogno ſcit.Sed qm̄ diuino admonemur eloquio:laudet te os alienum,non tuū : ſicut tu improbaſti quæ a te ſcripta ſunt:ita ego ediuerſo probo nō ſolū modeſtiam tuā: verumetiā compoſitionē & ſtilū,longe nimirum accuratiorem q̄ pro ætate.Per ge vt facis:& proficere indies contēde.Eſt enim perſeuerātia in rebus omnibus, quas conſequi optamus,admodū neceſſaria:Nihil eſt aūt:quod non ſuperet per tinax opera:quodq; nō aſſequatur intenta ac diligēs cura.Cæterum q̄ rubore ſuffu ſus,non ſis auſus petere a me coram epithomē in orationes Ciceronis: & q̄ im/pulſus modo ſuaſu Prioris Sancti Martini hæſitationē petendi reiiciendā duxe/ris:& hoc tuæ probitati aſtipulatur.Quid enim amabilius & gratius in adoleſcē te,pudore & verecundia?Ea nāq; naturæ laus: virtutis comes : & inſigne totius honeſti exiſtimat̄.Opuſculū,ſi occurrerit fidus lator,ad Priorē mittā:aut ſi de mo re venero ad vos,mecū ferā.Mallē ego nihilominus:vt te ad ſtudiū ſcripturarū diuinarū conferres:quibus innata hæc tua modeſtia & religioſus pudor longe amplius proficeret.Vale.Ex Sancto Michaele Murani.Die.v.Maii. MDXX.

Pio monacho

Pio monacho Cubiculario nostro. X.

b Ene te valere Florentiæ, vna cum cæteris qui ad capitulum se contule/runt: plurimum lætor. Vt perficias reliquum itineris sanus atq; incolu/mis: admodum cupio. Celebratum fuisse capitulum haud sine perturbatione, nō est mirum: quando qui in vnum conuenire deberent, non vno animo neq; pari/bus votis semper conueniunt. Improbare tamen potest nemo iuditium æquissi/mū aduersus facinorosum hominem: qui quo tardius damnatus est: eo seuerio/rem scelerum suorum sententiam tulit. Fugam illum arripuisse audio: & de ma/nibus quærentium ipsum, elapsum fuisse. Sed quo ibit miser a spiritu Domini: & quo a facie eius fugiet? Angustiæ sunt illi vndiq; : alligato tam arctis censura/rum vinculis. Diutius se illatebrare minime poterit: cum & fautoribus eadem sit pœna. Debemus plurimum Cardinali colendissimo: cuius opera & auxilio, tan/tum a nostro ordine opprobrium sublatum est. Cæterum vbi Eremum videris: & solitariū illum secessum fueris contemplatus: qui hoc precipue anni tempore, refert primo adeuntibus paradisum Domini: caute aduerte, ne immaturo ac ni/mirum festinato desyderio incolendi eius tenearis. Satis (opinor) tibi modo fue/rit: locum vidisse atq; agnouisse. Si euenerit aliquando: vt eo tibi fuerit demigrā dum: non eris ignarus omnino: quæ tibi futura erit locorum mutatio: & quid tibi facto opus fuerit, maturius tecum ac pensicularius reputabis. Pecuniam no/bis debitam si statuto ac præfixo termino, vt speras, eremitæ persoluerint: leua/bunt me incōmodo atq; onere non modico: & confirmabitur inter nos cari/tas, quod est vinculum perfectionis. Vale. Ex. Sancto Michaele Murani. Die. xiii. Maii. MDXX.

Iustiniano Bergomensi Eremitæ. XI.

f Visse te cupidissimum, ex quo biennio ante abiisti in regionem longin/quam ad redimendum fratrem tuum, vt de statu & valitudine mea ali/quid certius agnosceres, facile mihi persuadeo. Amari enim me abs te, ex quo te nosse cœpi, nunq̄ dubitaui. Et vera caritas nunq̄ excidit: siue locorum distantia, siue longo temporum interuallo. Gratias itaq; ago tibi pro tam singulari tuo er/ga me filiali affectu. Cæterum saluum te atq; incolumem rediisse in Italiam, læ/tor plurimum Fuit tecum Dominus in suscæpta peregrinatione: quoniam ger/mana prouocatus pietate, educendum de conclusione vinctum decreueras. Cō/passus es ei: qui frater & caro tua erat. Opus sane memorabile: & omni accæptio/ne dignum. Vt merito tibi pepercerint grassatores illi atq; siccarii ab iniectione manuum: quando duorum affinium comitum tuorū corpora exanguia, tot per/fossa vulneribus, (triste re vera spectaculum) ante oculos tuos corruerūt: vt alie/no exitio atq; pernitie admoneri cogereris: quid tibi tunc merito formidan/dum esset. Benedictus Deus: qui te de manifesto mortis periculo eripuit: & de manibus quærentium animam tuam liberauit. Pro defuncta matre arbi/tror te minime indigere verbis consolatoriis. Præcessit te, quæ naturali or/dine debuit: quam credo optasse, vt superstes sibi existeres: ne sibi essent defu/tura præcum filii suffragia: ad delendas, si quas de terrenis contagiis macu/las contraxisset, dum viueret. Itaq; eius desyderio ne afficiaris diutius. Sufficis

tibi,si luctũ feceris vno die vel duobus.De Brixieñ.olim nostro nihil in expecta/tum accidit nobis.Indies.n.computrescebãt cicatrices eius:vt iure ab omnibus iudiciũ in eũ imitiitius expectaretur.Noluit intelligere,vt bñ ageret:donec facta sit euidens manus Dñi super se:Dirigat ipsum Dñs ad salutẽ:digneturq; illi cõ/punctionis spũm elargiri:ne forte(qd absit)desperatione ductus,aliquo præcipi/ti cõsilio,prout moris eius fuit,in desperationẽ gentiũ eat.Fuitmihi periucundũ, ꝙ fatearis te semp ad nřa obsequia esse paratissimũ.Mihi semp futurus es carissi/mus:donec intellexero,te vt facis in bonis atq; religiosis opibus pseuerare.Pius noster insalutato hospite abiit abs te:veritus ne cõducta a sociis nauicula,se reli/cto domi e portu solueret.Dabis ei veniam:quando non in tui contemptum id egerit.Coeremitas omnes salutabis meo nomine:& omnes pro me vt orẽt,hor taberis.Tu quoq; itidẽ facito.Vale.Ex Scõ Michaele Mu.Die.xxv.Maii.MDXX.

Marco Cremonensi,monacho Cassineñ.XII.

q Vemadmodũ delectatũ te scribis delata tibi meo noĩe p Piũ monachũ nřm salutatiõe:ita scias velim haud minus mihi suaues fuisse lras tuas: qbus præueniẽdũ me putasti in bñdictiõibus dulcedinis.Cõciliare me tibi prior p epistolã voluisti:vt arctius me tibi deuincires,atq; obnoxiũ faceres tantæ beni gnitati.Habeo vtiq; grãm:ꝙ ppetuã mei,quẽ nũq̃ videris,memoriã serues:ma gnũ pfecto veræ dilectiõis argumẽtũ.Quod vero me ẽt venereris: erras pcul/ dubio.Nã ẽt si hac i re ætatis grãdæuæ habueris rõnẽ:rñdebit̃ tibi.Senectutẽ nõ annoꝝ numero,sed actionũ merito cõputari.Ego vero me ipsum optime noui: & si tu & alii de me secus opinamini:q̃ se res habeat:ego tñ ipse nõ fallor.Fecistis me tñ vobis & tu & cæteri cõfratres tui admodũ obligatũ:ꝙ mei gřa monachũ & alũnũ nostrũ vberiore excæpetitis humanitate.Quod.n.vni ex meis fecistis: mihi fecistis.Fuistis semp in admittẽdis hospitibus admodũ liberales : & huius præcipue caritatis erga pximũ studiosi.Nõ surda audistis aure admonẽtẽ apo/ stolũ.Et hospitalitatẽ nolite obliuisci:vt digni & vos habeamini:q aliqñ ẽt ange los hospitio recipiatis.Cupidus videndi mei ora,vt det̃ aliqñ occasio:qua cõmu ne vtriusq; votũ impleat̃.Vt vero p te orẽ & p Eusebio monacho, adolescente (vt audio)modesto & probo:huiusmodi officiũ minime reiicio:si forte fides ve stra,deficiẽtibus mihi meritis saluos vos faciat.Hac tñ lege id facturus sum:si & vos mihi eandẽ repẽderitis vicẽ.Orate(inquit)pro inuicẽ:vt saluemini.Chisto/ phorus monachus apud me cõmẽdatiõe nõ indiget.Est.n.mihi filius carissimus & fidelis in Dño.Si innocẽter,vt scribis,passus est:meminisse debet scriptũ fuisse ab apostolo.Et si qd patimini pp iustitiã:beati.Decet.n.xpanũ hoiem,& pcipue dicatũ Deo,magis pati iniuriã q̃ iferre.Brixiano,de quo meministi,nihil accidisse arbitror pter opinionẽ oĩum,q nouerãt eius opa.Mirari ego satis nequeo:ho/ minẽ religiosum,olim optime educatũ,ac litteris apprime imbutum,adeo ob/ stinate terga vertisse professioni suæ.Ouis morbida a grege procul secessit,ma/ gno re vera suo periculo:neqñ occurrat Lupo,quærenti quẽ deuoret. Magno tñ abiit religiõis emolumẽto:ne totũ ouile vnius cõtagiõe corrũperet̃. Tu vero si ab eo læsus fuisti:iniuriaꝝ acceptaꝝ ingenue obliuiscaris.Mihi vidictã:& ego re tribuã:dicit Dñs.Quin potius præcare p psecutore tuo:si forte tua itercessiõe red

nocetur

uocetur a via sua mala:& pœniteat eum vitæ præteritæ. Non est enim abbreuiata manus Dñi: vt non possit saluare. Basilium abbatẽ: cum scripturus ei fuero, salutabo verbis tuis. Idem feci cum Ioanni Francisco monacho nostro: cuius noĩe te resaluto. Vale: & pro nobis obsecra Dei clæmentiã: vt cũ defecerit virtus mea, non derelinquat me. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xxii. Iunii. MDXX.

Iustiniano Bergomensi Eremitæ. XIII.

i Acui lectulo per dies aliquot: correptus quinquies tertiana. Sed conualui per Dei gratiam. Sicut aũt minus periculosum eiusce febris genus existimatur: ita nihilominus permolesta mihi visa est seniori præsertim & imbecilli. Quo primum vero tẽpore inuasit me mala valitudo: redditæ sunt mihi litteræ tuæ: quibus cũ respondere tunc decreuissem: auerterunt me nostri a scribendo: ne ingrauesceret morbus. Distuli itaq; ad hanc diẽ responsum. Facis mi Iustiniane magna de paruis: & singulari erga me affectu seductus, prætulisti epistolã meam gazis Indorum. Sed non multum miror: te minimi fecisse diuitias huius sæculi: qui illas iãpridem magno animo contempsisti. Gratior tibi fuit sermo, ab amico & beniuolenti animo profectus super aurum & topation: quia nimirum sermo bonus super datum optimũ. Quod vero scribis, te magno desyderio præstolari aduentũ meũ in Eremum: eo q̃ pro cõperto habeas, me statuisse cõuenire vos: vnde hoc tibi constare potuerit nescio: qñ nemini adhuc aperte significaui de suscipienda mihi hac peregrinatione. Nisi forte propheta es tu: qui qd in votis gero, in Spiritu præuideris. Aut quod magis credo, cupidus videndi mei, subiicere nutanti atq; hæsitanti voluisti calcaria ad arripiendum iter: si forte vincat iter durum pietas. Petis insuper: vt te certiorem reddã: qñ hinc profecturus sim: Scías itaq; haud exiguo iampridẽ teneri me desyderio reuisendi semel nostram istã solitudinem atq; illam incolentes: vt de reliquis amicis, & mecum beniuolẽtia coniunctis sileã. Peregi dimidium fere ætatis meæ in Hetruria. Si post trienium subiit animus: vt loca illa cõuenirem: mirũ esse non debet. Tu quoq; nouã mihi Eremum describis: & multa me in ea visurum polliceris: quæ sint mihi futura iucundissima: vt ardentius ac celerius mare ingrediar. Cæterum non dũ plene cõfirmatus ex ægritudine: & crescente in dies æstu ac feruore solis, qui mihi multum aduersatur: statuere adhuc nequeo profectionis meæ tẽpus. Interea orãdum est vobis: vt & oportuno tempore arripiamus iter: & tantũ nobis virium per Dei clæmẽtiam subministretur: quo difficultatem ipsius superare possimus. Fies postea tu certior, quid decreuerim: ex quo te futurum itineris comitẽ optullsti. Et domi & foris mihi semper es gratissimus: atq; in comitatu iucundus, eris mihi pro vehiculo. Quos saluere iussisti Cubicularios meos: iidem te resalutant. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xx. Iulii. MDXX.

Paulo Iustiniano Maiori Eremi & Eremitis. XIIII.

b Iennium est: quo tempore versari nobiscum cœpit Dominicus Triuisanus nobilis Venetus. Vbi primum aperiendum decreuit nobis animum suum in religionem propensum: cognita atq; perspecta adolescẽtis modestia & feruore, tentatus est sæpius atq; illectus: vt in monasterio Sancti Michaelis habitũ summeret. Ipse vero mente intentus in istã Eremũ, nũq̃ ab ea deflexit

animum.Proposuimus ei dura & aspera:quæ seruantur apud vos. At ipse nihil huiuscmodi sermonibus territus,ad emulationem vestri magis ac magis quotidie excitabatur.Cum vero pauloante fere decreuissem conuenire vos,vestris deuictus blandimentis:conuenimus inter nos,vt pariter veniremus.Quod libentissime accepit.Vbi vero agnouit me parum conualescere: & vnam post aliam mihi succedere infirmitatem:veritus tardiorem fore aduentum meum,& moræ impatiens:petiit humiliter,vt præmitterē eum ad vos:essetq; futurus tanq̄ præcursor meus.Annui piis eius votis.Quo responso dici vix posset,q̄tum fuerit exhilaratus: & q̄ singulari voluptate affectus.Et quoniam ab ineunte ætate cum Pio monacho nostro educatus est:extorsit a me,cōtenditq; multis precibus: vt daretur sibi comes itineris vsq; in Eremum.Futurum hoc sibi pro ingenti munere.Qua propter vbi applicuerint ad vos,remittetis ad me monachū nostrū: quia re vera eius opera indigeo:cum sim adhuc lectulo iacēs:& podagris & chiragris vndiq; premar. Spero autem talem se exhibiturum inter vos adolescentem nostrum:vt facile sitis compositurì vitam eius ad vitam illam solitariam,& ad eremiticos mores.Deniq; ipsum vobis cōmendo.Valete & pro nobis orate. Ex Sancto Michaele Murani.Die.iiii.Augusti.MDXX.

Paulo Iustiniano Maiori Eremi.XV.

V Tvideo necessarius fuit Pii monachi aduentus in Eremum:vt vos molestissimis cogitationibus atq; suspitionibus liberaret.Ego ne,obsecro, talia auderem in præiuditium Prioratus mei,honoris mei,consciētiæ meæ:qualia impii maligniq; ad vos detulerunt?Non sum adeo demens,ac dominādi cupidus:quin in me non magis dominetur timor Domini.Et miror potuisse insidere mentibus vestris:vt delatoribus super eiusmodi excogitato facinore adhibueritis fidem.Quia tamen res ad vos delata proculdubio maximi erat momēti:non temere penitus trepidastis timore:vbi non fuit timor.Vhæ nihilominus illis nisi resipuerint:qui seminare conati sunt inter fratres discordiam. Et de hoc satis.Quem admisistis pauloante in Eremum,bonæ indolis adolescentē:cupio, vt apud vos perseueret in ista,diu ab eo optata,solitudine. De meo ad vos aduētu,certissime tibi persuadeas:non deesse mihi vel promptissimam voluntatem: sed vires tantūmodo & corporis salubritatem.Raro cubiculo egredior,pedibus debilis & podagra vexatus.Nisi hoc obstitisset:nullam habuissem prouectæ ætatis rationem:quin cōmune votum fuissem impleturus.Prohibente accessum ad vos meum domino:scio te non me hortaturum:vt velim contra stimulum calcitrare.Rogo itaq; te:habe me excusatum.Neq; ꝑpterea noui āliquid moliri pergas:propter quod subitura te paulopost sit pœnitentia. De imprimendis Ambrosii antecessoris nostri & aliorum Priorum Eremi operibus:non improbo cōsilium tuum.Neq; enim ignoratur:q̄tus vir fuerit Ambrosius doctrina & moribus.Est apud vos epistolarum eius volumen: est itinerarium manu ipsius conscriptum:quod ad vos cubicularius noster cum miraculis Sanctissimi patris nostri Romualdi haud multo ante detulit.Itaq; potestis pro arbitrio illius scripta imprimere.De meis vero quid sentiam:reddam te paulopost certiorem. Quod sponte tua,non rogatus a Pio monacho,testimoniū exhibuisti:fuisse ipsum apud

vos

vos modeste & religiose conuersatum:& bonam de se omnibus ædificationem reliquisse:fuit mihi admodum gratum. Cómendo tibi Pium alterum iuniorem nouitium:lacte modo,non cibo solido indigentem. Vale.Ex Sancto Michaele Murani.Die prima.Octobris.MDXX. Iustiniano Bergomensi Eremitæ.XVI.

I in respondendo litteris tuis imitari voluero prolixitatem tuam:mihi nihilominus gratissimam:non sufficit dies.Scribam igitur quo paucioribus potuero:vt parcam mihi,quibusdam modo extraordinariis occupationibus presso.Gratularis mihi:q₃ seruauerit me dominus superstitem grégi Camaldulẽ.existimans adhuc me illi necessarium fore.Habeo gratiam huic tuo pio affectui.Vtrum vero expediat tum mihi tum nostro ordini longior vita:nouit ille,qui vnicuiq₃ terminos posuit:qui præteriri non poterunt.Tantum dignetur Dominus resolutionis meæ tempore misereri serui sui:nec intrare mecũ in iuditium.Cæterum hortaris me,excitas,impellis, multo verborũ lenocinio:vt me ad vos conferam.Cupis videre faciem meam:cupis vt sonet vox mea in auribus tuis.Adiuras me:vt veniam saliens in montibus,transiliens colles. Inueheris in eos:quos putas autores fuisse intermissionis aduentus mei: & acerrime eos carpis.Et ego dico tibi veritatem,& non mentior:nihil aliud mihi fuisse impedimento,quin vota omnium vestrum impleuerim,præter malam valitudinẽ. Et hoc affirmo:non defuisse multos,præsertim patritios Venetos : qui cognita animi mei sententiam dissuaserint,ne hinc abirem.Quorum hortamenta facile reieci ssem,nulla habita ætatis ratione:nisi obstitisset atq₃ etiã modo obstaret infirmitas.Desyderari me ab accolis omnibus regionis illius nihil dubito . Cuius rei gratia tristatur animus meus,non licere mihi tam piis desyderiis satisfacere. Vt admittatis excusationem nostram,oramus vos & obsecramus in Domino. Promiseram quidem tibi venturum me:q₃ liberatus tertiana,& purgatus in ea ægritudine,sperabam non defuturam longiorem bonam valitudinem.Sed frustratus opinione,vexatus sum paulopost podagræ doloribus:adeo vt in cubiculo nostro ad hanc vsq₃ diem mihi fecerim celebrari.Deniq₃ si non credis,veni & vide.Dominicum compatriotam nostrum,quem modo mutato nomine Pium appellari didici,hortare meo nomine ad perseuerantiam.Ipsum non dubito esse tibi cõmendatum.Bernardus Eremita adhuc apud nos est:paratus suscipere paulopost longam & difficilem peregrinationem.De reditu in Eremum,surdis me omnino auribus audiuit.Accæpi codicem nuper impressum apud vos: pro quo gratias ago.Si est,vt scribis imperfectus:vbi reliquũ,quod illi deest,addideritis:potero fieri particeps perfectionis eius.Quod te offers,curaturũ pro viribus:vt correcta & castigata penitus scripta nostra imprimantur:spero te,vbi hoc euenerit,reipsa impleturum.Verum de hoc post dies paucos apertius significabo.Debeo plurimum Reuerendissimo Cardinali Aracœli:q₃ biduo vobiscum in Eremo conuersatus :sæpissime de me tecũ verba beniuolentiæ plena fecerit.De Martino Lucter nihil est apud me:interdictũq₃ est bibliopolis:ne aliquid de opusculis eius vendant,aut apud se habeant.Si religiose se apud vos gessit Pius monachus:fecit quod debuit:& quod mihi cordi fuit.Ioannem Franciscum Cubicularium nostrum tuo nomine salutaui.Ipse quoq₃ te resalutat:ac se tibi cõmendat,

Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die prima. Octobris. MDXX.

Iustiniano Bergomensi Eremitæ. XVII.

d Oleo magnopere, eo potissimum tẽpore discessisse ex Eremo. D. Paulũ Iustinianum: quo imprimis ipsum in ea consistere oportebat. Excussit onus: qñ maxime perferri debuit: ita requirẽte numerosiore familia. Quo spiritu ductus inde abierit: incerti sumus. Occasio tñ non defuit murmurandi, multis varie interpretantibus hanc eius profectionẽ. Vtrum sibi bñ consuluerit: & an alibi suauiorẽ panem q̃ triticeum sit reperturus: euentus indicabit. Vtinam inueniat locum: quẽ monstrauerit ei Dñs: & bono zelo terga verterit Eremo: in qua se altissimo dicauerat. Descendisse illi placuit ex alpium altitudine: vbi meo iuditio, nescio an cõmodius atq; vtilius alibi potuerit eligere mansionẽ. Cupio tamẽ: vt futura sint ei aspera in vias planas. Sit tibi ac reliquis coeremitis familia illa, & tenerior precipue, cõmẽdata. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die. iiii. Nouembris. MDXX.

Christophoro Priori Agnæ. XVIII.

e Xperiris tu quotidie, variis vexatus egritudinibus: cum sis longe minor natu q̃ ego: non posse te facile me cõuenire: quod supramodũ diu optare visus es. Miror propterea vrgeri me abs te & aliis multis: & interpellari quotidianis litteris: vt veniam ad vos saliens montes & transiliens colles. Nosti optime vires meas: q̃ sint exiguæ: nosti infirmitates complures, quibus præter ætatem vexor. Pauxillulum quid incõmodi facile ad demigrandum e sæculo cõpelleret: & tu persuadere mihi contẽdis, vt manifestis me periculis exponã. Sine militẽ emeritum quiescere: & laboribus ac fatigationibus parcere. Spera non defuturos: qui Eremo & religioni vtiliter præsint: si quid tñ potuerit interea ꝓdesse ordini senectus mea, libẽter præstabo. Cæterum putabam esse te in agro Casentinate: & oblectari te collium illoꝝ amœnitate ac situ: quorum ego recordatione ac memoria inuidebã tibi. Verum vt audio, abdidisti te iterum in illas Balnei tenebras. Hoc tñ mihi persuadeo: fuisse te illectum ad eo cõmigrandum ob bonã Oppidanorũ illorum mentẽ erga ordinẽ nostrum. Plurisq; fecisse illorum amicitiam & gratam consuetudinẽ, q̃ Oppidi situm. Erudire pergis adolescentulos, q̃ in eo sunt. Et spero te: haud minus illos bonis moribus q̃ disciplinis abs te eruditũ iri. Cura ne desit bñfitio tuo: qui pro te molat: & impleat sufficiẽter vices tuas. Scriptum est enim. Curam illius habe. Vale. Ex Sãcto Michaele Murani. Die prima. Ianuarii. MDXXI.

Iustiniano Bergomensi Eremitæ. XIX.

a Ccæpi litteras tuas: quibus binis nostris breuiter respondisti: excusans repentinam ex Eremo profectionem Ioãnis Francisci Cubicularii nostri, & multitudinẽ occupationum, quibus tunc detinebaris. Significas nihilominus multa occurrisse scribenda: remittens te ad futuram eiusdem Cubicularii relationem: qm̃ de omnibus plenissime edoctus foret. De Pauli discessu ante reditum eius passim iam hic vulgatũ fuerat: causam vero, & cur inde insalutatis fratribus se proripuisset, nondũ acceperam. Sed si ea de causa ex Eremo abiit: quã mihi quidã fide dignus significauit: non possum non magnopere mirari. Quæcunq; vero ea fuerit: non tã discessionem eius q̃ discessionis modum omnes improbant. Sed si cõmodiorem solitudinem & saluti suæ aptiorem alibi inuenerit: credi

credi merito poterit, hanc fuiſſe mutationẽ dexteræ excelſi. Quod facile proba/bit euentus. De tẽpli Fontis boni conſtructione, ſcripſi pauloante q̃d ſentirẽ: propterea nihil aliud impræſentia repetendum duxi. De meo ad vos aduentu tanto pere optato, vereor fore: ꝙ qui nõ eſt hodie, cras minus aptus erit. Pecuniã mihi debitam ſatis tẽpeſtiue accæpi: & quidẽ tutiore q̃ alias modo, ad me trãſmiſſam. Vt ſim memor veſtri, nõ ſum admonendus. Tunc enim fratrũ & filiorũ meorũ ſubitura eſt mihi obliuio: cũ obliuiſcar mei. Cõmẽdo tibi ſacrã iſtã ſolitudinẽ, atq; illius incolas. Aetate iunior, moribus & eruditione prouectior fac: vt ſint ſemp lumbi tui præcinti: & lucernæ ardentes in manibus tuis: vt cæteri ſimpliciores & imperitiores in lumine tuo videant lumen. Vale. Ex Sancto Michaele Murani Die prima Ianuarii. MDXXI.

Ioãni Cardinali Piccolhomineo Senenſi. XX.

c Onuenit me pauloante monachus quidã noſtri ordinis ex monaſterio Roſæ. Inter cætera quæ inuicẽ contulimus retulit mihi pleno ore: q̃ ſingulari humanitate ſciſcitata eſſet de me amplitudo tua: q̃ benignũ erga me præſetuliſſet affectũ. Pupugit re vera ſtatim cor ea monachi cõmemoratio. Subiit enim quã primũ recordatio dilati offitii mei in adepta Cardinalatus di/gnitate. Si quidẽ hactenus gratulationis munus prætermiſiſſem: quẽ oportuerat primum ea in re locum arripere: Viſuſq; ſum oblitus Dñi mei colẽdiſſimi: cuius ipſe adeo clementer meminiſſet. Sed abſit a me: vt hoc obliuione tui factũ fuerit. Facilius enim obliuiſci poterit vnici filii ſui mater, & virgo faſciæ pectoralis ſuæ: q̃ excidere mihi vllo vnq̃ tẽpore queat Domus Picolhominea: quando de nemine alio magis q̃ de me illa merita ſit. Poſſem ad me ex parte excuſandum addu/cere in mediũ frequẽtes infirmitates meas: quibus biẽnium fere nunc podagra nunc chiragra nunc febre vexatus ſum. Sed qñ hoc mihi plene non ſatiſfacit: fa/teor peccaſſe me corã dignatione tua. Nouit tamẽ Dñs ſcrutans renes & cor: q̃to repletus fuerim gaudio: vbi primũ perlatus fuit ad nos optatiſſimus nũtius promotionis tuæ. Redditũ ſi quidẽ Curiæ atq; eccleſiæ Dei arbitratus ſum Pium alterum: cũ quo fuiſti non tã ſanguinis propinquitate q̃ longe magis vitæ ac mo/rum imitatione coniunctior. Quis enim ignorat: contendiſſe te ſemper emula/ri virtutes Sanctiſſimi patrui tui: expreſiſſeq; per omnẽ vitam tuã ipſius probitatem religionẽ pietatem manſuetudinẽ ſanctimoniam cæteraq; id genus? Vt merito ex multis, qui eodem die tecum ad eandẽ dignitatẽ aſſumpti ſunt inter paucos atq; precipuos nominareris: laudareris: celebrareris. Sit itaq; fœlix fauſtaq; hæc tua ſupremæ proxima dignitas. Detq; tibi Dñs qui ſedere te fecit cum prin/cipibus populi ſui virtutem & gratiã ad exequendum munus tuum: det inq̃ tibi animum tantæ poteſtati parem: vt eodem tenore Cardinalatum geras quo Epiſcopatũ geſiſti. Neq; enim eo inficias graue eſſe tantæ ſublimitatis onus. Scriptũ enim ſcimus. Domini ſunt Cardines terræ: & poſuit ſuper eos orbem. Sperare nihilominus licet: nõ defuturam tibi ab eo virtutem: a quo accæpiſti dignitatem: Obſecro autem: vt tã ſeræ gratulationi meæ parcat pietas tua: meq; in numerũ ſeruulorum ſuoꝶ admittat. Sicut enim per tot annos fui cum Beatiſſimo patruo tuo: ita ero tecum: idq; ſi minus corporali obſequio ob ætatis grauitatem: at ſal/tem voto & affectu amantiſſimus vtiq; obſequentiſſimus deuotiſſimus. Vale. Ex

Sancto Ioanne de Iudaica. Die. viii. Februarii. MDXXI.

Christophoro Cardinali Sanctæ Mariæ in Ara Cœli. XXI.

q Vam benigne atq affectuose sermonē fecerit de me pietas tua: cum se biennio ante ad visendā nostram Eremū contulisset: non solum ex litteris Eremitarum, verūetiam ex relatione Pii monachi familiaris nostri, qui tūc aderat, plenissime didici. Fecisti me tibi obnoxium hac erga paruitatē meā significatiōe caritatis. Ego vero peto abs te: vt mihi parcas ob prætermissum gratulationis officium: ex quo ad Cardinalatus apicē assumpta est dignatio tua. Gauisus sum nihilominus in Dño: qui sedere te fecit cum principibus: & tenere soliū gloriæ. Cupio magnopere: quod haud dubie spero fore: vt hæc promotio ad altiora, futura sit Christianæ religioni salutaris: & virtutum tuarū exemplo ac morū probitate, Dei ecclesiam illustratura. Pluribus gratulabitur Pius monachus meo nomine: ex quo discere etiam poteris: q̄ sim deditissimus tuæ amplitudini: cur vero ipsum modo in Vrbem miserim: referet ipse coram: cui plurimū confido non defuturos a tua pietate fauores in causa honestissima, aduersus iniquæ atq impie vexantes senectutem meā. Quod vt fiat: supplex oro & obsecro. Vale. Ex Sancto. Michaele Murani. Die. xxiii. Martii. MDXXI. Danieli Rhenerio. XXII.

Ollicitus sum tibi ante profectionem meā: vbi primum peruenissem

p Florentiā facturū me certiorem tuā magnitudinem de nostro itinere.

Atq vt scias, fuit primū nauigatio nostra lōgiuscula: vtpote aduersante nobis aphrico: sed tempestatibus seuioribus ac vehementioribus procellis minime obnoxia. Quinto demū die, ex quo mare ingressi sumus Rauenā applicuimus. Ibi ob sacrosanctā quæ tunc occurrebat Pentecostes solēnitatem quatriduū peregimus. Postridie inde discedentes rheda vecti sumus Fauentiam: idq bidui spatio ne longioribus itineribus frangeremur. Deniq peractis Fauentiæ diebus aliquot: ob plura, quæ in ea vrbe possidemus nostri ordinis loca: cōmodata mihi a ciue Bononiensi Lectica, quinta & vigesima postq̄ Venetiis discesseram die, incolumis per Dei gratiā & perq̄ cōmode ad nostrum monasteriū Sancti Benedicti extra muros Florentiæ delatus sum: & haud multum de via fessus. Et qm̄ Fauentiæ incidit mentio: non prætereibo silentio: in die Sanctissimæ Trinitatis cū adhuc ibi essemus hospitata in ea vrbe fuisse nescio quot Sueuorū milia. Visi sunt mihi ac cæteris de genere giganteo: de illis inq̄ quos ferunt poetæ diis voluisse bellū inferre: atq vt in sacro eloquio legimus de stirpe Enach: adeo erant pleriq fere omnes proceris corporibus: & ab humero & sursum supra cæteros eminentibus: vt haud temere gens bellicosissima passim existimetur. Quam vero benigne ab omnibus hic & vbiq q̄ hilari fronte q̄ta significatione lætitiæ fuerimus excepti: dici vix posset: sicut imaginari te facile arbitror. Fuit enim omnibus eo longe gratior aduentus noster: quo insperatior ac præter omnem expectationē. Bñdictus Deus pater misericordiarum: qui ad conficiendum iter & vires nobis sufficientes exhibuit: & multos nostræ paruitatis præsentia lætificauit. Cæterum precor: vt me Sublimitati Principis cuius venerandā canitiem deus ad vota cōseruet cōmendare digneris: & si videbitur idem facies clarissimis collegis tuis. Opto autem: vt si quos agnoueris ob meā inopinatā profectiōem admiratos: q

prouectus

prouectus ætate voluerim hoc tempore adeo asperum iter arripere atq; alpes su perare: vt eis suggeras meo nomine: primum quidẽ non potuisse me continere: quin per bienniũ & vltra frequentibus & quotidianis fere Eremitarum nostro(rum) ac prælatorũ ordinis litteris excitatus, vt sese post tã longum interuallum reui/serem: tam pia ipsorũ desyderia implerem. Deinde ac longe magis necessaria de causa: vt si quo modo potuissem labenti indeterius nostro ordini facilius consu/lerem: atq; imbecilles licet humeros supponerem. Nosti, quæ mihi ex officio ac magistratu cura incumbat: q̃ta obligatio arcendi lupos a grege. Non desunt Flo rentiæ consilia & fauores cum potestate coniuncti, vtiq; a Dño colendissimo Le gato Cardinale de Medicis: a quo singulari humanitate acceptus respõsum gra/tissimũ retuli: facturum se oia pro viribus in vtilitatem & cõmodum religionis nostræ. Sumus præterea propinquiores Romanæ Curiæ: vt celerius inde ve/niat auxilium nobis: si ita opus fuerit. His de causis discessimus a vobis ad tem/pus: & corpore quidem non aĩo. Admittant itaq; oẽs excusationem nostrã: si qui dem vicit iter durum pietas. Commendo me tuæ magnitudini. Vale. Ex Sancto Benedicto extra muros Florentiæ. Die. xii. Iunii. MDXXI.

Christophoro Priori Agnæ. XXIII.

I Nualidus corpore occurristi mihi Vicaria epistola tua: & eadẽ sane gra tissima: vtpote quæ & pium tuum erga me animum, & videndi mei desyderium amplissime præseferebat. Veni ego libenter, vt exhiberem præsentiã meam diligentibus me: quibus ego quoq; mutua sum caritate deuinctus. Supe/raui vti arbitror multorũ opinionẽ: nequaq̃ sperantium me huius ætatis homi/nem & grandæuũ senem in his regiõibus amplius se esse visuros. Præstiti reipsa quod iampridem animo cõceperam: idq; impellente pietate, quæ ad omnia va let: & caritate vrgẽte quæ omnia suffert omnia sustinet. Non sum veritus laborẽ itineris ac periculum nauigationis: vt apud vos aliquandiu requiescerem. Velit Dñs: vt sicut fuerit omnibus iucundus & gratus aduentus noster in Etruriã: ita & vtilis debilitato nostro ordini sit futurus. Valitudinem tuam cura diligentissi/me: & ora pro me. Ex Sancto Benedicto extra muros Florentiæ. Die. xiii. Iunii. MDXXI.

Theophilo Episcopo Driuasteñ. XXIIII.

A Ccæpi per Cubicularium nostrum dignationis tuæ litteras: quibus se/riatim cõmemoras collata olim, cum essent vestimẽta tua candida, a me tibi benefitia faciśq; magna de paruis. Ego vero, q̃tulacunq; illa fuerint, libẽ/tissime illa contuli: vtpote in optime de me deq; nostra religione meritum. Ac/cæpisti (quãuis pro tua modestia, secus sentire videaris) longe inferiora meri/tis tuis. Si ad conferentis animum respicias: voluissem profecto longe maiora exhibere dignatiõi tuæ. Animum itaq; nostrũm metiens, nõ ipsam rem: nequaq̃ falleris opiniõe. Nolo ego modo adducere in medium: quæ semper fuerint tuæ erga me pietatis merita: quantopere, q̃ fideliter, q̃ perseuerantissime nos dilexe/ris: obseruaueris: foueris. Sunt ista in nostro ordine apud omnes meridiana luce clariora. Quid enim vnq̃ abs te petii: qnod non vltro, non continuo, non hilari fronte mihi præstiteris? Desinas itaq; cõmemorare potesta beneficia. Si euenerit (vt speramus) vt sacerdotium istud: cuius capta est tuo nomine possessio, libere

consequaris: videbor ego sane idipsum adeptus. Et si enim modo Episcopum geris: & alium icciceo te oportuerit habitum induere: eam tñ erga ordinem, in quo olim professus es, setuasse hactenus fidẽ praetetulisti: vt haud immerito bona illius, exigua licet atq; tenuia, tecũ debeant esse comunia. Potes multum vt video autoritate & gratia apud colendissimũ Legatum cõmunẽ patronum: vt nõ sit tibi defutura occasio referendae gratiae Camalduleñ. ordini tuo: si quid ab eo emolumenti acceperis. Licet enim sit ipse natura & ingenii bonitate erga oẽs pientissimus: accedente tñ, cum opus fuerit, tuo patrocinio & fauore apud illum futura sunt omnia impetratu faciliora: praesertim qñ non sumus ab eo aliquid petituri: quod ab honesto abhorreat. Eidem me atq; ordinẽ Camaldulensem q̃ enixissime cõmendes velim. Interea tuum erit curare diligenter incohatum negocium: vt perficiatur ad vota. Quod erit mihi ac tibi aeque gratissimum. Vale: & nos vt facis, ama. Ex Sancto Benedicto extra muros. Florentiae. Die. xvi. Iunii. MDXXI.

Iulio Cardinali de Medicis Legato. XXV.

Visitaui per hos dies monasterium nostrum de Buldrone. Excepti a sacro illo virginum coetu singulari humanitate vtpote quae nunq̃ se amplius nos visuras crediderant: vidimus auctam monasterii structurã liberalitate atq; munificentia dignationis tuae: quae perlustrato olim semel coenobio cõpassa est incõmodis tot sanctimonialium. Si quidẽ quinquagenarium numerũ excedunt: & re vera vbi incohatũ opus immo bona ex parte iam erectum fuerit absolutum: haud parua facta fuerit accessio loco illi angustissimo. Quãtas vero tibi habeant agantq; gratias ancillae Chisti: vix explicari queat. Memores aiebant sumus quotidie patris pientissimi in orationibus nostris: & pro eiusdem incolumitate qñ aliã referre non possumus gratiã preces fundimus. Orauerunt me insuper: vt ipsarũ noĩe pro accepto bñficio tibi gratias agerẽ: cuius nullo vnq̃ tpe se oblituras fatebãtur: nunq̃ adeo clemẽtis Dñi memoriã senescere paterẽtur apud se. Ego quoq; ppea multũ debeo dignationi tuae. Quod. n. paupeculo illi collegio fecisti: mihi fecisti. Elegisti tu sane dignas: quibus tribueres. Noui enim q̃ sedulo studeant reddere altissimo vota sua: & q̃ aequo animo ferant tenuissimos monasterii sui redditus. Laborãt die noctuq; manibus suis: vt sit earum opera suae inopiae supplementũ. Et nisi pro sua moderatione ac sobrietate forent paruo contẽtae: arctissimam nimirum atq; egentissimã ducerent vitam. Eas, ac meipsum pariter tuae colendissimae pietati cõmendo. Vale. Ex Sancto Benedicto. Die. xxiiii. Iunii. MDXXI.

Lazaro Bonamico Sãminiateñ. XXVI.

Quod laetatus fueris magnopere ex aduentu meo in Hetruriã: nihil dubito. Noui enim iampridem, ac diu expertus sum, singularẽ tuam erga me fidẽ obseruantiã pietatem: vt non facile succurrat: qui sit tibi in amore erga nos merito praeferendus. Non excidit tibi vllo vnq̃ tempore mei memoria: qm̃ nimirum diligis nos puro corde & caritate nõ ficta. Habeo propterea tibi perpetuã gratiam: & certo scias, te a nobis mutua dilectione cõplecti. Quandocũq; visendũ me duxeris: quod sine tuo incõmodo fieri cupio: excipieris a me solita hilaritate & animo iucundo. Hac enim de causa non sum veritus & debilis & senex superare alpes: ac me itineris longioris periculis exponere: vt tuis & aliorum

tum me diligẽtium votis mea præsentia satisfacerem. Quod vero huic tuæ mei gratia conceptæ lætitiæ dolor haud exiguus fuerit comes: accidit tibi profecto quod sæpissime in humanis rebus euenire consueuit. Risus (inquit) dolore miscebitur: & extrema gaudii luctus occupat. Quid enim obsecro luctuosius & magis dignũ lachrymis accidere hoc tempore nobis potuit: q̃ carissimi nostri Christophori abbatis Sanctæ Iucundæ cõterranei tui innopinata penitus amissio? Quã re vera vti merito debui molestissime atq; acerbissime tuli. Nosti.n. q̃ta fuerit erga ordinẽ nostrũ, atq; erga me imprimis, fide: q̃ accurate ac studiose semper impenderit operam suã pro religionis negociis. Testis est modo Eremus nostras quæ priuata adeo fidelis atq; idonei gubernatoris administratione, eius desyderio summopere afficitur: & quo se vertat, vt defuncto similem aliquẽ reperiat, penitus ignorat. Traditum est defuncti cadauer sepulturæ in Eremo: ita eo iubente dum viueret: prosecutiq; sunt eremitæ omnes tãta mœroris significatione funus ipsius: vt nemo esset qui non collachrymaret. Verum de hoc satis impresentiarũ. Mihi tam carissimi ac Venerabilis fratris, nunq̃ elapsura erit memoria. Vale: & nos vt facis ama. Ex Sancto Benedicto. Die. xxvii. Iunii. MDXXI.

Ioanni de Monteuarchio. XXVII.

c Ogitaui aliquãdiu perlecto dialago tuo quẽ de me scribẽdum duxistis responderem ne tibi aliquid an omnino subticerem. Hoc.n. mecũ voluebam animo. Si tacuero inq̃ ingratus videbor: & habuisse contẽptui laudatorem meum: qũ præcipue credere oporteat: id officii ab amico bona mente fuisse susceptũ: cum sit vir grauis & mei amantissimus. Si vero ad tam effusam laudationem rescribere voluero pro captu meo: vereor ne eiusdem aures offendam: & reddidisse pro bono malũ existimet. Verum difficile mihi fuit conceptum sermonem silentio cohibere: & ponere omnino custodiam ori meo. Igitur quia cũ amico libere agendum est: nec dissimulandũ quid sentias: nolo ignores mi Ioannes, in tanto tuo laudũ excessu non potuisse me probare consilium tuum. Quid est obsecro: quod agere voluisti? Scio te nõ latere: amicitiã totam veritate perpẽdi. Propterea per quendã sapientem gentiliũ admonemur. Lauda parce: vitupera partius. Et (quod pluris facio) apud quẽdam prophetarum legimus. Popule meus qui te beatum dicunt: ipsi te seducunt: & vias gressuum tuorum dissipant. Tu vero imperfectum meũ tanto laudũ cumulo extollis: tanta meritorũ obruis magnitudine ac mole: vt facile venire in suspitiõem potueris eorum præsertim, qui tuã animi rectitudinem atq; integritatem non nouerunt: locutum te fuisse ad voluptatẽ potius q̃ ad veritatem. Nam si panegyricũ edere decreuisses in cõmẽdationem alicuius ex iis primariis cœlestis curiæ ciuibus: qui vita functi translati iampridem sunt ad immortalitatem: nõ potuisse profecto amplius extollere: ac pluribus meritorũ præconiis illustrare. Me vero tantillũ: adhuc in carne viuẽtem: & tot humanis periculis obnoxium: qui proculdubio non sum dignus vni ex minoribus illis corrigiã calciamenti soluere: voluisti viris sanctissimis æquare. Laudo nimirũ, q; non teris tempus: q; frueris ocio: nec pateris in suburbano tuo languere solitudinẽ: sed oẽm operam & curam ad litterarum studia tum legendo tum scribendo conuertis. Sed nunquid longe honestior, atq; ad edendũ

futior deesse tibi potuit materia:quam maiore tui commendatione pertractasses? Si in manus nonnullorum te ignorantium incidisset opusculum tuum:facile existimari potuisti voluisse supplantare amicum tuum:& eleuare vt allideretur. Si quidem homines sumus:qui haud facile tentationibus reluctamur. Nam vix adeo humilem reperias:qui non tangatur dulcedine gloriae:qui non huiusmodi pocula plenis faucibus exhauriat. Iccirco scriptum legimus in Sacro eloquio. Corripiet me iustus in misericordia:& increpabit me. Non dixit commendabit,aut laudibus efferet. Et re vera quid est homo quia magnificas eum:aut filius hominis,quia reputas eum? Vtique natus de muliere:repletus multis miseriis:qui nunquam in eodem statu permanet. Reiicies tu forte culpam in Priorem monasterii tecum de me loquentem. Quam excusationem nequaquam admitto. Causidicus es & iuris peritus: vir vtique consultissimus. Scio non te fugere:qui sint recipiendi in testes: quive reiiciendi, vtpote suspecti. Et quis oro suspectior,quam qui supramodum diligit? Fallitur nimirum & ipse de me. Verum vt semel finiam ne sim prolixior:senti de me in abdito pectoris tui prout malueris:quin potius ora Dominum pro mea imbecillitate: ne proiiciat me in tempore senectutis. Tantum caue:ne mihi supra merita impostersum tribuas. Tot insignia laudum,tot monumenta virtutum,tot sanctimoniae atque probitatis testimonia in eos potius conferas:qui liberati carnis ergastolo facti sunt ciues sanctorum & domestici Dei. Pridie eius diei,qua ad me dialogum transmisisti,praeuenisti me in benedictionibus dulcedinis: vini vtique tui suauitate. Vereor ne tecum paria non fecisse iudicer:quin potius visus fuerim tibi acerbior:& pro nectare absyntium exhibuisse. Sed memento a sanctis viris etiam amicorum vulnera dulciora existimari. Tradunt quoque phisici:mele quo nihil dulcius augeri coleram: absyntio vero dissolui. Vale:& me,vt facis ama:quem ego quoque diligo in veritate. Ex Sancto Benedicto. Die.xxix.Iunii.MDXXI. Ioanni de Monteuarchio. XXVIII.

Aetor admodum Ioannes mi:quod sicut hesternis litteris tuis didici,haud repugnanter accaeperis acerbiora amici monita:& ea non modo non fueris aspernatus:verumetiam pro ingenii tui modestia & moderatione visa tibi fuerint etiam dulciora. Perpendi ego ex hoc responso tuo,quod sis natura mitis & facilis:& quod sis pro tua religione atque pietate studiosus veritatis. Dissentis penitus ab iis:qui apud prophetam male sentientes dicunt. Loquimini nobis placentia:diuinate nobis errores. Scis enim veram esse non posse amicitiam: vbi fallax est adulatio. Ideo molesta tibi non fuit obiurgatio nostra:quae non iactantiae studio,sed caritatis fonte manauit. Petis a me nihilominus,vt significem tibi: cur tam obfirmato animo sentiam:non debere laudari hominem dum viuit. Quamuis aut ex prioribus litteris meis elicere potueris rationes:quae me ad ita sentiendum impellant:repetam tamen apertius:quae tibi a me referri desyderas. Non quia monitore opus habeas:qui totus es in lectione:& pro tua prudentia tecum meditando optime coniicis de rebus singulis:sed vt diutius pariter protrahamus sermonem. Non ab re scriptum arbitror in sacris voluminibus. Ne laudes hominem in vita sua. Quis enim sit hodie vides,quis sit futurus in crastinum non vides. Nam teste Gregorio,vix eum cras sequimur:quem hodie praeire videbamur. Propterea Paulus: Qui se(inquit)existimat aliquid esse,cum nihil sit:ipse se seducit. Vix videre

dere

dere q̃ nihil ſimus:q̃ nullius ſint momenti actiones noſtræ?Prophetã audi atte/ſtantẽ.Omnes iuſtitiæ noſtræ,tanq̃ pannus menſtruatæ. Cũ itaq; nihil aliud ſit homo,q̃ ſaccus ſtercorũ & cibus vermiũ:non eſt ei prebende elationis occaſio: ſed cauenda potius ſunt mundanæ gloriæ irritamẽta,ne extollatur atq; intumeſcat:cũ ſit puluis & cinis.Laudari nõ meretur nauis gubernator: niſi cũ ſuperatis tẽpeſtatibus ac procellis maris in portũ peruenerit.Dũ ſumus in corpore : pere grinamur a Dño.Et in peregrinatione,multa iteragentibus nõ deſunt offendi/cula.Ideirco clamat apoſtolus.Infœlix ego hõ,qs me liberabit de corpore mor tis hoĩs?Et profecto ſic eſt.Quotidie nãq; in hoc ſæculo multa experimur ad/uerſa multis agitamur incõmodis:vt neceſſario dicamus.Dñe ſalua nos perimus. Dices tu fortaſſe:nimiũ me tibi ſeuerũ videri:& quaſi Stoicorum imitari ſectã. Si ergo videro hoĩem:qui mihi appareat ſobrie & iuſte ac pie viuere ĩ hoc ſæ/culo:nõ patieris,vt ipſum laudẽ?Iam audiſti ex me:quid ad hoc reſpondeã.Lau da,inq̃,poſt cõſumationẽ.Interea repellat & excludat caritas occaſiones delin/quendi.Sed & hoc non ſubticebo.Quid habes,ait apoſtolus : qd nõ accæpiſti? Si aũt accæpiſti:qd gloriaris,quaſi nõ accæperis?Hac de cã alibi ad Corinthios ſcribens admonet.Qui gloriatᷣ,in Dño gloriectᷣ.Et qm̃ de Paulo incidit mẽtio: nõ præteribo ſilentio:qd mihi ſecũda epiſtola tua obieciſti.Licere vtiq; laudari hoĩem,adhuc in carne poſitũ:qñ & ipſe apoſtolus merita ſua apud eoſdẽ Corin thios ſeriatĩ enumerat.Verũ ſi accuratius plegeris:inuenies apoſtolũ ſe neceſſa/rio cõmẽdaſſe,ad cõfundẽdos pſeudo apoſtolos:q ſe conabãtur veris apoſtolis anteferre.Et q̃uis coactus id egerit:tñ paulopoſt,tãq̃ ductus cõſciẽtia,q; ſe iactaſ ſe viſus fuiſſet.Factus ſum(inqt) inſipiẽs:vos me coegiſtis.Quãobrẽ cũ in cer/tamine congreſſioneq; verſemur quotidie:nec ſit in arbitrio noſtro victoria po ſita,ſed Dei:ipſi tñ accæptũ feramus,ſi qd boni in nobis eſt: dicamuſq; humili corde.Non nobis dñe,non nobis:ſed nomini tuo da gloriã.Si forte in humilita te noſtra futurus ſit memor noſtri:qui humilia reſpicit,& alta a lõge cognoſcit Vale.Ex Sancto Benedicto extra muros Floreñ.Die.iii.Iulii.MDXXI.

Iulio Cardinali de Medicis Legato.XXIX.

C Ogitans abire in montana,ad euitandos æſtus,qui mihi plurimum ad uerſantur:cupiebam adire colendiſſimã dignationem tuã:vt ipſius mu nitus benedictione,tutius iter arriperem.Doleo:q; non potuerim cõmode im/plere votum meum.Precor te nihilominus:vt digneris abſenti benedicere.Pera ctis aliquot menſibus,ſi placuerit Deo,reuiſam te Dñe colendiſſime : quẽ vtinã ſoſpitem ac beneualentem ſim reperturus.Cõmendo tibi Camaldulẽ.ordinem & præcipue ſacram noſtrã Eremũ.Tuo enim patrocinio & fauore fulti, poteri/mus ſecuri in vtrãq; aurem dormire:nec facile inſurgere contra nos poterunt,q nos exterreant:& quiete noſtrã perturbẽt.Vale. Ex Scõ Bñdicto extra muros Flo rentiæ.Die.vii.Iulii.MDXXI.Laurẽtio Lauredano Procuratori.S.Marci.XXX.

P Oſteaq̃ nũciatũ eſt nobis de obitu Illuſtriſſimi parentis tui Principis Venetiarũ:nõ potui nõ aliquãdiu mœrore affici : cogitans q̃to lumine orbata eſſet ciuitas noſtra. Si quidẽ in eo ſemper eluxiſſent tã priuato cine q̃ in apice dignitatis conſtituto omnes virtutes, quæ ad morum manſue/tudinẽ ac temperantiam pertinerent : vt nequaq̃ dubitem,magnum ſui deſy/

derium ipsum omnibus reliquisse. Versatus diu fuerat in regimine reipublicæ, anteq̃ principatũ iniret: & ita versatus, vt dignus semper existimatus fuerit: cui summa in ciuitate dignitas deberetur. Vixerat.n. ea moderatione & modestia: ea præterea religione, quæ multo melior atq; gloriosior est professio: adeo perfe/ctæ consumatæq; vrrtutis extiterat: vt non ab re fuerit iudicatus idoneus: qui tã tæ molis gubernaculũ posset sustinere: & ad quẽ totius summæ cura referretur. Inito principatu, q̃ pie quã iuste illo functus fuerit: palã omnibus est. In prospe ris minime se extollens: in aduersis cõstans & intrepidus. In Dei si quidem mise ratione omnẽ suam spem collocauerat: quẽ semper christianissime coluit. Quo factũ est: vt eum boni omnes ac timentes deũ semper religiosissimũ prædicaue rint: summisq; extulerint laudibus. Inter cæteros vero quãti ipsum fecerit Barro tius noster, olim Patauinus Episcopus: vir sane & doctrina & sanctitate insignis ego sum optimus testis. Nã cũ prætorẽ Paduæ olim gereret clarissimus pater tuus: oblata occasione, vt de ipso mentionẽ memoratus antistes mecũ faceret: Si vixerimus (inquit): visuri adhuc sumus Lauredanũ istum patriæ nostræ du/cem. Quod vtiq; vaticinium haud ita multo post reipsa impletum est. Nouerat pius episcopus egregios hoĩs mores: nouerat in eo singularẽ cũ vera religione sapientiã: nouerat iustitiã pietatẽ fidem, cæterasq; id genus excellentes virtutes: nouerat deniq;, q̃ mitis foret atq; humilis corde: nõ ignorans, ꝙ qui esset eius/modi, ipsum merito exaltari oporteret. Vixit in tã sublimi dignitatis gradu an/nos viginti. Quo tpe ita se inter mundanas varietates gessit: ea integritate ac bo nitate reipublicæ præfuit: vt nemo eius constantiã, nemo prudentiã desyderaue rit. Annis aũt ad senectutẽ vergentibus, & vtiq; corpore inualido, nisi euidenti necessitate cogeretur, nũq̃ in Senatu ad consulendũ præsentia sublimitatis suæ defuit: & quo pedibus ire non poterat, deferri se fecit: nulli labori, nulli periculo parcens. Neq; hoc pteribo silentio: quod a plerisq; fere omnibus pro miraculo habitum est: in adeo grandæuo ac pleno dierum, adultimũ vsq; spiritum, sensus oẽs ac memoriã precipue viguisse. Non visus euanuit, nec caligauerunt oculi eius: non torpuit lingua: non obsurduit auditus. Quod ego quoq; paucis anteq̃ decederet diebus, corã facile animaduerti. Nosti.n. tu, qui tertius aderas: quando nouissime ipsum visitaui: qua me benignitate, qua hilaritate susceperit: q̃ fami/liariter mutuo loquebamur: vt testari etiam dignatus sit Princeps optimus: se adeo me semper dilexisse: vt & mei, & Patauini præsulis quem semper magno/pere obseruauerat, quotidie recordaretur. Cæterum cogitasse ipsum frequenter non dubito, premente senectute, migrandum sibi aliquando fore ex hoc sæculo: & receptui canendum: versasseq; animo die noctuq;, q̃ purus & innocens ante tribunal iudicis sistendus esset. Quem ego haud dubie mihi persuadeo, cum innocentissimam pientissimi Principis vitam consydero, ad immortalita/tem transisse: sanctamq; illius animam, claustris corporis egressam, ad piorum sedes euolasse. Itaq; ne dubites: ꝙ sicut, dum vixit, eius sine intermissione me/moriam colui: ita dum superstes ei fuero, illa vllo vnq̃ tempore apud me obli/uione deleatur. Tuum est Laurenti Magnifice, qui semper fuisti tam præcla/ri parentis imago atq; adeo expressa effigies, vt merito possis dicere. Qui

videt

videt me, videt & patrem: quando quidem sic oculos, sic ille manus, sic ora fere/bat: tuum est, inq̃, abstergere lachrymas ab oculis tuis: nec tanq̃ defunctum luge re, qui ad meliorem transiuit vitã. Præmisisse te, ipsum cogita, non amisisse. Ad/monemur sacro eloquio, facere luctum vno die vel duobus: & postea consolatio nem accipere. Quod te quoq; fecisse confido: qui & prudentiam tuã & animi cõ stantiã optime noui. Orat ille modo pro nobis Dñm: vt mittat nobis auxilium de Sancto: qui huius sæculi procellis ac tempestatibus agitamur. Quamobrem in pace, in idipsum dormiat & requiescat: cuius nimirum virtutis fama, & me/moria nominis, futura est sempiterna. Vale Dñe colendissime: cui me enixe cõ/mendo. Ex Fonte bono. Die. xxiiii. Iulii. MDXXI.

ANTONIO GRIMANO PRINCIPI VENETIARVM. XXXI.

a Ccæpi gaudens gloriosæ promotionis tuæ nunciũ: & singulari lætitia iccirco repletus sum. Si quidem cogitare mecum cœpi continuo: opti/me consultũ fuisse honori & vtilitati cõmunis patriæ: ac diu per te hactenus ad/ministratæ Venetæ reipublicæ. Quanta enim sis prudentia præditus, ob multa rũ rerum vsum: q̃ excellenti virtute ac sapientia ornatus: nullus ignorat. Confe/nuisti per Dei gratiã Princeps Illustrissime: & multo tpe pro negociis publicis defatigatus es: vt modo meritissime ad clauũ & gubernaculum positus sis: qui diutissime laborasti in remigando. Euexit te ad altiora Dñs: qñ non est potestas, nisi a Deo: & cornu tuũ exaltauit in gloria: vt populum istũ, tuæ curæ ac patroci nio creditũ, sub tutela principatus tui pacatissime regas: omnesq; tuæ amplitu/dini subiecti, te rectore te duce tutissimã ducant vitã: & in vtraq; aurẽ securi dor/miant. Beatæ dicũtur ciuitates: quibus cõtigit seniorẽ præesse. Gratulor ego pro pterea mirũimmodũ ciuitati nostræ Venetæ: non tã quia tibi grãdæuo ac proue ctæ ætatis summa rerũ demandata est: q̃ q̃ tibi a natura rerum gerendarũ adiu/menta abunde suppeditant. Nã & senator semper clarissimus atq; cõsultissimus fuisti: & administrationẽ reipublicæ optime calles. Daturã iccirco operã non du bitamus Sublimitatem tuã: vt sicut optimũ Principẽ decet, ciuiũ tuorũ ac totius populi iura tuearis: atq; oẽs æqtate eadẽ contineas: vt neq; tenuiores ob viriũ imbecilitatẽ circũueniri patiaris: neq; ditioribus ad res & fortunas suas cõseruã das, inuidiã obesse. In loco etenim eminenti cõstitutus, totius ciuitatis psonã ge ris: cuius decus atq; dignitatẽ substinere te cõsequenter oporteat. Sit itaq; fœlix & faustus, nup adeptus summus iste & gloriosus magistratus tuus. Det tibi Dñs: vt in eo declares magnitudinẽ animi tui atq; prudẽtiam. Et sicut tuæ amplitu/dini non defuturũ cõndimus cõsiliũ & autoritatẽ pro commodis publicis erga tuæ fidei cõmissos: sic eidem corporis sumministret vires: & adiciat senectuti tuæ, prout de Rege Hezechia legimus, annos multos. Doleo mihi modo nõ li/cere coram gratulationis officium exhibere. Veni enim pauloante in Hetruriã: & inde in hanc nostrã Eremum: apud quã dimidium fere ætatis meæ cursum cõ/sumaui: inuitatus frequentibus Eremitarũ nostrorũ litteris. Vbi expediero quæ dam nostri ordinis negocia: reuisam libentissime dignationẽ tuam. Interea sint tibi cõmendata dux inclyte nostri ordinis loca, tuæ ditioni subiecta: vt sub tua defensione & patrocinio regularis vitæ rigor in eis conseruetur: & bonus anti/

quæ sanctitatis odor augeatur. Vale Princeps optime: cuius venerandā canitiē Dominus sua clæmentia custodiat: cuiqꝫ me enixius cōmendo. Ex Fonte bono.

Die.xxiiii.Iulii.MDXXI. Dominico Cardinali Grimano. XXXII.

g Ratulatus sum per litteras Illustrissimo parenti tuo Dn̄e colendissime: ob adeptam pauloante supremam in ciuitate nostra Veneta dignitatē. Et merito quidem gratulatus sum: quoniam ei delatus est in republica principatus: quo iampridem ob eiusdem singularem sapientiam, & maxima in patriam merita dignus habitus est. Quoniam vero participes paternæ gloriæ præcæteris filios esse, certissimum est: nolui obmittere, quin vel paucis idem tecum munus vsurparem: quē scio præ omnibus summa semper pietate patrem fuisse prosecutum: atqꝫ ipsum filiali affectu & obseruantia coluisse. Atqꝫ vt nouerit pietas tua, haud inanem fuisse gratulationē meam: lætatus sum ego plurimum cōmunis patriæ gratia: q̃ annoso & multa experto demandata sint reipublicæ gubernacula. In antiquis, ait quidā, est sapientia: & in multo tēpore prudentia. Et alibi in diuino eloquio legimus. Quā speciosa veteranis sapientia: & gloriosus intellectus & cōsilium. Quāobrem dubitari nequit de Serenissimo parente tuo: qui diutissime in administranda republica versatus est: & pro qua multas olim peregrinationes suscæpit: quin prudenter ac iuste præfuturus sit populo suo: & ita se habiturus ad subditos, sicut bonus pastor ad gregem suum: Potestatem quoqꝫ suā non minus ad ampliandum dilatandūqꝫ Dei cultum, q̃ ad statum temporalē augendū accōmodaturus. Ornauit iampridem Altissimus filium ecclesiastica dignitate supremæ proxima: cū ingenti patris gaudio & exultatione. Gloriam vicissim nunc & magnum decorem imposuit super caput genitoris: fecitqꝫ illi nomen grande, iuxta nomen magnorum, qui sunt in terra: vt mutua esset patris & filii congratulatio: & alter alterius sublimitati congauderet. Atqꝫ vtinam futurus sit vtriusqꝫ, tū filii Cardinalatus, tū genitoris principatus, diuturnus ac fœlix: ad honorem & decus ecclesiæ sanctæ Dei, & ad vtilitatem & cōmodum ciuitatis nostræ Venetæ totiusqꝫ reipublicæ christianæ. Agens modo in Hetruria, quo me ob negotia ordinis necessario contuli: tardius fortasse implesse videbor munus meum apud dignationē tuā. Spero nihilominus te pro tua benignitate serā etiam gratulationē haud repugnanter admissurum: quando præsertim ea ex corde bono & optimo proficiscitur. Vale. Ex nostra solitudine Fōtis boni. Die.xxiiii.

Iulii.MDXXI. Zachariæ Mauroceno. XXXIII.

r Escripsisti prolixiore epistola seriatim Romanum iter tuum: & quid tibi visum fuerit de vrbe illa principe orbis terræ, tum de structura edificiorum, tum de moribus curialium, palam aperuisti. Taceo reliquas vrbes, per quas tibi transeundum fuit: celebritate & fama insignes. E quibus Senas multis effers laudibus. Probas enim admodum cathedralem ecclesiam, & xenodochiū insigne: & q̃ benigne fueris a ciuibus illis accæptus, plenius cōmemoras. Huius rei occasione mentionē fecisti Sanctissimæ memoriæ Pii tertii: vtpote qui illius ciuitatis singulare decus extiterit: quin potius totius orbis ætate nostra splendidissimū sydus. Florētiæ quoqꝫ celebriora loca lustrasse te scribis: atqꝫ ab ea paucioribus te absoluis. Si tardiuscule arripuisses memoratum iter: vt licuisset tibi nos

Florentiæ offendere:accuratius fuisse vrbem contemplatus:& nobiscum per cō/ plures dies pro vtriusq; voto mansisses. Neq;.n.tam præclara vrbs vnius mo/ menti transitu a te cōspici potuit.Gaudeo q; incolumis redieris in patriā.Quod vero tu & complures alii patritii nostri ægre tulerint profectionem nostram:de beo ego propterea vobis omnibus:quos caritatis studio nostri desyderiū tenet. Vbi redierimus ex suscepta peregrinatione:conabimur omnibus notum facere. haud ab re nos inde discessisse.Secundet Dominus vota nostra:vt quod cogita/ mus,& versamus animo:perficere valeamus ad vtilitatem & cōmodum religio nis nostræ.Vtrum illa, reformatione indigeat:spero te nō latere. Scribimus mo do has litteras ad te,ex nostra Eremi solitudine:vbi,vt scias,ea est cœli tempe/ ries:vt si hic adesses:putares te,sicut in Genesi de Deo meminit Moyses, deam/ bulare ad illam auram post meridiem.Rosæ hucusq; non defuerunt adeo recen/ tes:vt vernum tempus retulerint.Præterea fabas & alia huiusmodi,quæ in ortis nascuntur:quibus Eremi incolæ hoc præcipue tempore oblectantur.Hæc iccir co refero:vt intelligas te ob festinatum iter non vidisse multa:quæ erant visu & cōtemplatione digna.Atq; vt noueris,procul hinc abesse æstus illos vrbanos: vestiri nos oportuit duplicibus,vbi huc peruenimus,& ad ignē mane & vesperi consedemus:ita cogente alpestris situs ratione.Non fuit necesse,vt mihi ageres gratias:q; sim memor tui.Tunc enim me tui capiet obliuio : cum oblitus mei fuero.Si tibi occurrerint:quos significasti,absentia mei affici:post excusationem arrepti mei itineris,illis me commendabis. Vale.Ex Sacra nostra Eremo.Die. xxix.Iulii.MDXXI.

Christophoro de Partina monacho.XXXIIII.

n Imium delicatus es miles:qui pugnā detrectas. Et quomodo poteris gloriari aliqñ cum apostolo,ac dicere:Bonū certamen certaui:cursum cōsumaui:fidē seruaui : si formidolosus & laboris impatiens terga vertis? Hor tor te denuo:vt diebus paucis non recuses stare in acie:& pugnare cum illo anti quo serpente:de quo significasti.Facile tibi erit ipsum superare atq; cōterere sub pedibus tuis:si apprehenderis crucem Domini.In hoc enim signo vinces.Vale. Ex Sacra nostra Eremo.Die.xxix.Iulii.MDXXI.

Antonio de Monte Cardinali Sanctæ Praxedis.XXXV.

c Omplures dies sunt qbus factus sum certior:aduenisse Arretiū digna/ tionē tuā.Et vereor:ne propterea dilatū scribendi officiū reprehenda/ tur abs te:qui nosti optime,quātopere tibi debeā.Verum,vt scias dñe colendissi me:tum scribæ nostri absentia diuturnior,tum expectatio capturæ piscium,quā fieri mandaueram,effecerunt:vt tardius exequar munus meum.Absit aūt: vt ne gligentia aut obliuione tui hoc factum putes.Cuius enim alterius recordabor:si oblitus tui fuero?Deficientibus causis,quæ me ad scribendum vrgeant: non ob tundo frequētius lrīs dignationē tuā.Scripserā tñ præterita hieme ad te p mona chū nostrū:quē emedio itinere Venetias reuocatū iniquo aīo tuli.Mitto litteraꝝ exēplar:vt noueris,memoriā tui haud facile mihi posse elabi.Gratulor itaq; plu rimū aduētui tuo:& iccirco potissimū gratulor:q; incolumis adueneris:fueritq; angelus Dñi in comitatu tuo.Doleo nihilominus:nō mihi licere cōmode inuise re amplitudinē tuā.Parco mihi a laboribus & fatigatiōibus de īdustria : qm̄ & si

pro ætate satis valido sim corpore impræsentia:agnosco tamen senectutis im/ becillitatem:quæ modico superueniente incõmodo frangi atq; dissolui pericli/ taretur.Pisciculos paucos mitto ad te.Voluissem,vt & numero & magnitudine retulissent illos centum & quinquaginta tres magnos pisces de euangelio. Sed satisfaciet voluntas bona.Vale.Ex Fonte bono.Die.vi.Augusti.MDXXI.

Cardinali Sanctorum Quatuor Protectori.XXXVI.

n On sui merito:atq; vt scripsisti,verborum lepore & sententiarum gra/ uitate,gratæ semper fuerunt tibi litteræ nostræ:sed longe magis fidei ratione,ac singularis obseruantiæ erga Dñm meum colendissimum. Quod ve/ ro nouissime ad te scriptæ multo tibi visæ fuerint gratiores,ob significatum per eas reditum meũ in Hetruriã:hoc ex animi tui benignitate,& caritate erga ser/ uum tuũ proficiscitur:cũ in te nimirum vera eluceat Dauidica immo euangeli/ ca Saluatoris nostri mansuetudo.Gratularis aduentui meo:tũ quia gratũ fuisse toti regioni huic,tũ vero qm̃ vtilem fore & salutarem nostro ordini existimasti. Atq; vtinã sicut attulisse ingentem omnibus lætitiã visus est inopinatus iste re/ ditus meus:ita sit futurus adminiculo labenti religioni,atq; ad interitũ inclinã/ ti.Animaduerto ego haud dubie,esse hoc magni momenti negociũ & annuen/ te desuper diuina clæmentia,non me (vt testaris) sed te Dñe pientissime infir/ mum hunc,te inq̃ potius medicũ efflagitare: q autoritate sapientia integritate iacentem languidum erigas.Omnia quæ a pristino vitæ regularis rigore dela/ psa fluxerunt:seuerioribus legibus,te autore,facilius vincientur:& antiquæ san/ ctitatis exemplar,ac reliqua amissa ornamenta absq; magno negocio per tuam dignationem reuocabuntur.Cæterum vt significem tuæ amplitudini: quid ego super his sentiã,& alii complures mecũ:approbant omnes,vt generale totius re ligionis capitulum præmissa visitatione indicatur: in quo detur diffinitoribus, iuxta formã constitutionum veterum electis,potestas reformãdi totius ordinis: atq; in meliorem statum traducendi.Quod oportuno tempore facile per tuam intercessionem poterit obtineri.Vale.Ex Fonte bono.Die.xii.Augusti.MDXXI.

Antonio de Monte Cardinali Sanctæ Praxedis.XXXVII.

a Ccæpi heri dignationis tuæ litteras,mihi vt semper gratissimas: & eo longe gratiores,quod animaduerti eas manu propria & stilo conscri/ ptas. Lætatum te fuisse ob reditum meum in Hetturiam eisdem de causis, quas commemorasti: certissime mihi persuadeo. Quando satis constat: quã/ topere mihi afficiaris seruo tuo.Sum quidẽ pro ætate solito amplius valido cor pore:multũ mihi conferente hac cœli tẽperie.Licet.n.aspera sit hæc & montosa regio:est tamen homini solitario,atq; in agro vitam agenti,valde accõmoda/ ta præsertim in his solis ardoribus,æstuq; intollerabili:quo in planitie degen/ tes afficiuntur.Non desunt etiam loco omnes illæ delitiæ ac voluptates: quas pulchre per epistolam descripsisti.Quãuis aũt sæuiente procella,oportuno tpe me in solitudinẽ tãq̃ portũ recæperim:vbi & ocio & tranqlitate cõmodius frui mihi liceat:non sum tñ immunis a solicitudine animi:dũ cõsydero in fœlicem sæculi præsentis statum. Nam vt sileam de Christianis inuicem dissidentibus: si vera sunt,quæ ad me allata sunt Venetiis:quis non exhorreat ac pertimescat:

eos,qui

eos,qui hactenus fuerunt propugnatores fidei,murus & antemurale chriſtianæ reipublicæ,vltro defeciſſe a Rege ſuo : atq; in barbarorum ditionem veniſſe? Quis non iniquiſſimis auribus audiat: Pannoniæ Regem,qui ſæpius copias & conatus Turcoũ repreſſit:mõ ſpoliatũ regno,ſupplicem ad alios ſe cõtuliſſe? Excitare nimirũ atq; inflamare deberet cæterorum Principũ animos adeo inopinatus & miſerabilis caſus:& tamen contempto hoſte potentiſſimo atq; immaniſſimo,inuicem prouocamus:inuicem inuidemus.Traditi in reprobum ſenſum,facimus ea quæ non conueniunt.Agitatur Petri nauicula q̃to maioribus excogitari queat fluctibus:& oſcitamus:ac profundo tenebraꝝ ſomno mergimur: vt clamandũ ſit nobis paulopoſt.Domine ſalua nos:perimus. Atq; vtinã auertere dignetur mala,quæ nobis impendẽt,inimicis noſtris:exitatuſq; tanq̃ dormiens,tanq̃ potens crapulatus a vino,percutiat hoſtes noſtros in poſteriora: detq; illis opprobrium ſempiternum.Si opportune allati fuerunt piſciculi : gaudeo.Alioquin pro re tam exigua non fuerunt tante agendæ nobis gratiæ. Hoc tamen fecit Domini mei benignitas:qui non trãſmiſſum munuſculum,ſed mittentis animum ac voluntatem metitur.Si venerit iuuenis,quẽ mihi cõmẽdauit pietas tua:enitar non deeſſe officio meo:tũ ipſius,qui dicare ſe Deo cupit,tum imprimis interceſſoris cauſa:cui in omnibus obſequi velim.Cæterum non preteribo ſilentio:quod modo ſcribẽs cogito de te.Si ſtatueres recipere te in agrũ Caſentinatem animi gratia:atq; in Eremum vſq; conſcendere : deuitares facile æſtus vrbanos:& ſanitati corporis cõſuleres.In magna celebritate atq; in oculis Romanæ curiæ viuenti expedire abitror:ſi ad tempus a cœtu & frequentia hominum recedens,in aliquo receſſu ſe abdiderit:illum emulatus,qui de ſe ipſo teſtatur.Ecce elongaui fugiens:& manſi in ſolitudine. Quod ſi aſperior tibi viſa fuerit Eremus : manere poteris in Camaldulo maiore:quẽ ob aquarum ſalubritatem atq; abundantiam cognominatũ fuiſſe Fontem bonum,prudenter interpretatus es.Vbi poſtea deferbuerit feruor æſtatis:pro arbitrio redibis in ꝓpria. Neq;.n.is tu es:qui diu ſedere in angulo ocioſus queas.Indiget chriſtiana reſpublica,tua ſapientia & conſilio.In Senatu apoſtolico verſari te oportet:vbi in tanto rerum turbine atq; trepidatiõe,Sacro illi cœtui pro tuo ſolerti ingenio,quæ ſint decernenda & gerenda præſcribas:& contra imminẽtia ceruicibus chriſtianorum pericula,excogitata per tuã prudentiam remedia multo ante denunties. Poſuit Dominus orbem ſuper te,& ſuper collegas tuos : vtiq; cardines terræ. Graue quidem onus:ſed a vobis propterea nequaq̃ tuto excutiendum. Verum vt ad id redeam:vnde digreſſus ſum:ſi venire conſtituerit amplitudo tua: fecerit nobis omnibus rem gratiſſimã.Exultabunt,vti ſpero,omnia ligna ſyluarũ ante faciem Domini:quando venerit.Vale. Ex Fonte bono. Die.xiiii. Auguſti. MDXXI.

Benincaſæ Priori Pratalis. XXXVIII.

QVod meum deſideraueris reditum in Hetruriam : nihil dubito. Scio enim quantopere me ſemper dilexeris: vt non potueris nõ ægerrime ferre diuturnã abſentiam meã.Voluit Dñs,vt implerentur tandem & tua & cæteroꝝ amicorũ vota.Si quidẽ ab iis reuocatus ſum in agrũ Caſentinatẽ: vbi dimidiũ fere ætatis cõſumpſerã:a qbus olim neſcio qua Dei permiſſiõe fuerã eiectus.

In hoc cognoscimus, vere scriptum iampridem per mulierem sanctissimã fuisse. Dominus mortificat & viuificat: deducit ad inferos, & reducit. Quod vero tristeris ac moereas: non posse te ob viscerum fluxum, frequenti mecum frui alloquio: hortor te, vt patienter feras factam super te manũ Domini: ne alii te arbitrentur in aduersitatibus parũ tibi constare: & in tolleranda mala valitudine esse molliorem. Absit aũt abs te impatientia: aut (quod deterius foret) desperatio: immo accipe laeto animo disciplinam Dñi, cum ab eo corriperis. Quis. n. filius: quem nõ corripit pater? Noli te adeo fractum hac infirmitate atq; afflictum putare: vt poeniteat te etiam viuere. Cauendũ est tibi, qui semper religiosus ac timẽs deũ visus es: ne diutius reconditus, ac funditus abstrusus animi tui dolor nimium te conficiat. Dñs dedit: Dñs auferet, si expedire tibi ita iudicauerit. Agendae sunt potius ei gratiae: q; te visitare dignatus est. Omne (inquit) apostolus gaudium existimate fratres: cũ in tentationes varias incideritis. Tu quoq; laetare in tribulationibus sciens quia tribulatio patientiã operatur: patiẽtia probationẽ: probatio vero spẽ. Quãobrem vt aliquid etiam de poetis tuis in mediũ adducã: audi Nasonem te admonentẽ. Perfer et obdura: dolor hic tibi proderit olim. Saepe tulit lassis succus amarus opem. Vale. Ex Fonte bono. Die. xxiiii. Augusti. MDXXI.

Zachariae Mauroceno. XXXIX.

d E Romano tuo itinere nihil repeto. Si non plene tibi satisfecisti: non est tibi defuturũ, cum volueris, tẽpus: quo impleas accuratius votum tuũ. Vrges me: & instas oportune importune: vt cum pauloante Venetiis discesserim: eo redeam celerius. Facis tu quidem amice: qui vel breuẽ eius quẽ diligis absentiam, longissimam putas. Times mihi a saeuitia proximae hyemis: & horridiore mox futuro in alpibus coelo. Scias tñ non deesse nobis loca in planitie posita: & situ amoena, & ob mitiorẽ aerem senibus salubria. Enitar tñ tui & amicorum caeterorum gratia: vt absoluantur hic incumbentia nobis negotia: quo expeditior in patriam reuertar. Ne tñ seducaris in verbis istis: scito hoc nequaq̃ citius fieri posse q̃ vere nouo: gelidus canis cum montibus humor liquetur: si tñ eousq; produxerit nobis vitam Dñs: a quo statuti sunt vnicuiq; termini, qui preteriri non possunt. Tuum erit interea cogitare: me haud temere prouectum aetate & senectute confectum: superasse alpes, & peregrinationẽ laboriosam suscaepisse: qñ nihil sit ociosa senectute iucundius. Poterã residere apud vos, vtiq; in patria: qua nihil antiquius esse omnibus consueuit: & quietã ibidem vitã ducere. Sed impellente caritate huc me contuli: si forte mea opera succurratur nostro ordini, auxilio indigenti. Amicos, de quibus meministi in calce epistolae, salutabis meo nomine: eisq; nos cõmendabis. Allatum est ad me ex Florentia: multa fulmina, subito coorta tẽpestate, in Turcorum castra cecidisse: atq; ictu vnius ex illis tẽtorium ipsius Principis conflagrasse. Si ita accidit, accedente pestilentia, quã saeuire in eodem exercitu affirmant, dicere facile possemus. Si deus pro nobis: quis cõtra nos? Pro miraculo nimirum habendũ foret. Vale. Ex Fonte bono. Die. ix. Septẽbris. MDXXI.

Danieli Rhenerio. XL.

e T si nihil mihi occurrit modo, quod tibi necessario significãdum putẽ: redeunte tñ Venetias Pio monacho, tibi optime cognito, non potui me

continere,

continere,quin vel paucis ad te scriberem:habita imprimis amoris mutui ratio ne.Scito itaq; cœlum hoc Casentinate multum hactenus nobis contulisse:& collaturū itidem infuturum,si placuerit Saluatori nostro,speramus. Ingredior hic firmioribus plantis:qui vix consistere,atq; ægre deambulare isthic consueuerā. Quotidie ad cōtemplandā structurā tēpli,quod a me olim incohatū est,& cuius ego fundamenta ieci,me sæpius confero:& studiosiores operarios reddo mea præsentia ad erigendos parietes:ita vt haud parum me ex mea in loco isto cōmoratione,hac de causa profecisse cognouerim:facta exiguo tēpore magna fabricæ accessione.Perficiat opus,qui nos ad illud construendū iampridem excitauit:& benedicāt domui suæ,quā ædificandam satagimus nomini eius:vt quemadmodū in veteri templo me autore viguit diuinus cultus:ita etiam posthac ab iis qui præfuturi sunt reuocetur in nouo.Si quidem in hoc absentiæ meæ tēpore per annos septem intermissus est.Atq; vtinam pro ædificio hoc manu facto,& cemento ac lapidibus compacto,digni aliqū habeamur domo illa non manu facta in cœlis:vt pro tēporali & aliquando ruitura æde indeficientem atq; æternā consequamur mansionē.Visitauit per hos dies colendissimus Cardinalis Farnesius Sacrā nostram Eremū:atq; in ea pernoctauit.Visus est mihi & vtiq; familiæ nostræ præsefeire,non dignitatis fastū sed priuatæ personæ humilitatem:ita vt a nobis discesserit,magno de se relicto omnibus nobis suæ benignitatis ac religionis odore.Nam vt obmittā suauissimum ipsius mitissimūq; colloquium:interfuit noctu cū Eremitis in templo matutinæ synaxi: & summo mane ipsemet missam celebrauit:deinde ex Eremo pedes Camaldulū venit.Multis nobis actis gratiis profectus est:atq; apud Musoleā nostrā diuertit:vbi sumpto prandio abiit in pace.Vale.Ex Musolea.Die.xii.Septembris.MDXXI.

Christophoro Marcello Archiepiscopo Corcyræ.XLI.

I tibi satisfecit,Laurentius noster in ducatu atq; comitatu itineris tui:est quod maxime optaui,tui gratia.Nō indigebat viæ difficultas cæco atq; imperito duce:ne forte in deuios anfractus ac prærupta montium equitando incideres.Ex agro Casentinate milies Florentiam ipse petiit:vt non facile ad euitāda pericula declinare ac deflectere potuerit ad dexteram siue ad sinistrā. De tua erga se humanitate retulit pleno ore:vt proculdubio superauit Dn̄s seruum affabilitate comitate,gratia. Quod vero me ames & obserues:alterū me tibi plurimū obnoxiū facit:q; me haud vulgari beniuolētia cōplecti dignatus es:alterum vero præsefert singularem animi tui mansuetudinē:arguitq; didicisse te a Dn̄o,mitem esse & humilē corde:qui paruitati meæ longe supra merita tribuisti.Pro exhibita tuæ dignationi paucorū dierū hospitalitate,non fuit necesse:vt mihi adeo ingentes ageres gratias.Vidimus quidem te libentissime: & suscæpimus alacri animo:non tñ vrbane,vt scripsisti.Tantūmodo pro tua modestia paruo contentus:videris fuisse a nobis in delitiis habitus.Moderatissimus cū sis: non fuerunt tibi exhibendæ epulæ extructæq; mensæ:neq; admittendus fuisti ad conuiuia opipere apparata:ab iis præsertim,qui & rura incolunt:& ex professione a lautioribus dapibus esse debēt alieni.Ediuerso debemus nos magnopere tuæ pietati q; pastus a nobis brasica & huiusmodi vilioribus cibis:necare tu nos atq; am/

brosia, dulci nimirum ac sapienti tuo alloquio & cõfabulatiõe pauisti. Vt sim me mor tui: non sum obsecrandus. Tunc enim me tui capiet obliuio: cum futurus sum mei ipsius immemor. Precamur quotidie Dñm pro fœlici reditu Reuerendissimi Cardinalis de Medicis: quem optamus: vt re bene confecta, & incruenta victoria, incolumis in patriam reuertatur: fueritq; autor: vt paci & saluti ac vitæ tantæ multitudinis belligerantium consuleretur. Pene mihi exciderat agere tibi gratias, pro transmisso ad nos per memoratũ Laurentium munere: vario vtiq; ac suauissimo pomorum genere. Fecisti hoc pro tua liberalitate. Retribuat tibi Dñs: & centuplam pro me referat gratiam. Vale. Ex Musolea. Die. xi. Octobris. MDXXI.

Conti Piccho Burgeñ. Doctori. XLII.

P Erlegi humanitatis plenas litteras tuas perlegi & consilium tuum in causa emphiteotica: quod sapiẽter edidisti in fauorem sororũ quatuor parente orbatarũ. Adduxisti pro & contra leges multas: vti peritissimum & cõsultissimum virum decet. Neq; infitior, te bene sentire pro pauperculis mulieribus: vt legittime consulas illarum indigentiæ. Propensior es ad pietatem: q̃m pietas ad omnia valet. Ego quoq; hac in re vestigia tua secutus: scripsi abbati p eisdem sororibus: vt fauente præsertim iustitia, compatiatur fragiliori sexui: sitq; illis in patrem: q̃ñ ex iis duæ nõdũ sint in matrimoniũ datæ: ne forte (qd absit) futurus sit autor prostitutionis egentiũ puellarum. Nolui aũt modo cẽsuris vti: nisi prius ex abbate factus fuero certior quæ sint ipsius iura. Et forte placabitur facilius mitiore sermone, q̃ rigore iuris. Mihi, vt liberius tecum agam, visus est durus sermo: vt finita linea, non liceat emphiteotæ locare bona sua, cuicũq; voluerit. Parendum tñ legibus & canonicis Sanctionibus arbitror: vtpote a viris probatissimis iampridẽ latis. Cæterum pro fauore tuo nostris exhibito: ne penitus Burgensi habitaculo Camaldulensis ordo noster priuetur: de ciuitate vniuersa per tot sæcula haud quaq̃ male meritus: ago excellentiæ tuæ gratias. Vt perstes in sententia hortamur & petimus: neq; sinas cum reliquis conciuibus tuis: vt ob vnius ingrati noxam, tantã in celebri vrã vrbe iacturã fecerimus. Nõ fuit necesse: vt mihi Malatestam Priorem, fratrem tuum, adeo studiose cõmendares. Est.n. mihi carissimus frater. Vale. Ex Musolea. Die. xxiii. Octobris. MDXXI.

Francisco monacho Doctori. XLIII.

R Epetitis a me litteris postulas: vt aut tibi lecturã in Pisano studio procurem: aut alibi locum tibi idoneũ reperiã: aut in familiã nostram recipiaris. Affirmas præterea, pudere te pro capellano cũ prælatis conuentualibus cõmorari: habita, vt scribis, tuæ dignitatis ratione. Cõmendas te mihi insuper, tanq̃ filium patri: obsecrans ne tui curã negligam. Ad hæc, alia cõplura & de Vicario & de Procuratore ordinis & de capitulo futuro cõmemoras: quæ breuitatis studio recolenda non duxi. Accipe cõpendiosum a me & summariũ responsum. Vt tibi lectura in Pisano studio demandaretur: binas tibi dedi cõmendatitias litteras: alteras ad Driuastensem Antistitem: ad abbatẽ tuum alteras. Quod vero alicubi tibi mansionem inueniã: non mihi videris illa fraudatus: q̃ñ apud Sanctum Michaelẽ mea intercessione haud repugnanter admissus es. Apud me vero, quem nosti limitatã numero familiã habere: locus modo aliis nequaq̃ superest.

pereft. Cæterum q̃ indecens tibi videatur, fungi capellanatus munere, post adeptis doctoratus insignia: scito me longe abs te dissentire. Subit. n. recordatio, admoneri nos per sapientem. Quanto maior es (inquit:) humilia te in omnibus. Et alibi scriptum scimus: Quod humilia respicit deus: & alta a lõge cognoscit: Hortor itaq̃ te: & paterno affectu moneo: ne de te altũ sapias. Super quẽ enim requiescet spiritus meus, ait Dñs: nisi super humilẽ & mansuetum & trementẽ sermones meos? Ne mireris: si tecum libere loquor. Quis. n. filius: quẽ non corripit pater? Repetis bis per singulas litteras doctoratus tui titulum: qñ semel ni mirum sufficisset. Nihil re vera supercilio & elatione odiosius: nihil quod magis visum aut auditum offendat. Si quid habemus amplius cæteris: ei agendæ sunt gratiæ, a quo omne datũ optimum. Quid enim hebes, ait Paulus: quod nõ accæpisti? Si aũt accæpisti: quid gloriaris quasi non accæperis? Quãobrem suadeo tibi iure meo: vt in scribendo & loquendo decorum personæ tuæ ac modestiam serues: neq̃ tibi nimiũ blandiaris: nimium tribuas. Sic enim facile acquires gratiam apud deũ & homines. Qui enim se humiliat: exaltabitur. Heri accæpi priores litteras tuas: hodie alteras. Vnum hoc tibi impræsentia respõsum sufficiat. Vale: & abbatẽ vtrũq̃ saluta meo nomine. Ex Musolea. Die. xxvi. Octobris. MDXXI.

Zachariæ Mauroceno. XLIIII.

P Erseueras pulsans: & vrges vt in patriam redeã. Verum nisi opus perfecero, cuius gratia huc me cõtuli: inuanum profecto laborauero: & operã simul atq̃ impensam perdidero. Feras itaq̃ æquo animo diuturniorẽ dilationem: & tñ ores, vt reditus meus ad vos fœlicior sit futurus. Cito labitur tẽpus: & celeri cursu fluit annus. Non omnia possunt vno die absolui. Omni (inquit) negotio tempus est & oportunitas. Amicos queri de absentia mea, nequaq̃ miror. Quin potius lætor: eosdem præseferre suæ erga me caritatis inditia. Nisi enim arctius diligerent: non afficerentur tantopere mei desyderio. Sunt vtiq̃ tres illi viri clarissimi quos cõmemorasti, præcipui amatores mei: vt mirũ nõ sit, q̃ moleste ferant: procul me modo ab eis vitam ducere: qui me adire sæpius consueuerant: & vti nostro contubernio frequentius dignabantur. Nouerint illi nihilo minus: nequaq̃ se mihi memoria excidere: neq̃ distãtia locorũ aut temporũ interuallo fieri: vt me illorum beniuolentiæ capiat obliuio. Ipsis me cum tibi facti fuerint obuiam, nõ grauaberis cõmendare: quorum erga me fidẽ tantifacio, vt non possim magis. De bellorum tumultibus, tũ in Italia tũ in Pannonia excitatis, verendũ merito est: ob multiplicata passim flagitia in terra: q̃ nisi sua clæmentia represserit Dñs impetus hostium barbarorum (vt de Christianis inuicẽ dissidẽtibus taceã) atq̃ retardauerit: maximũ immineat paulopost christianæ rei publicæ periculum, ac formidolosissimũ bellum. Cõpressa ab Othomano Pãnonia, & multis prælijs iam pene deleta, christianorum sociorum implorat auxiliũ aduersus nefarios atq̃ atrocissimos inimicorum crucis christi conatus: & non est qui præsidium ferat: qui consurgat ei aduersus malignantes: aut qui stet cum ea aduersus operantes iniquitatẽ. Ardet vicini domus: & conflagari atq̃ euerti penitus periclitatur: & negligimus aquã afferre ad extinguendum incendium. Quanto salubrius sibi consulerent inuicem decertantes christicolæ: si adeo gra/

uia & atrocia bella suscipèrent, ad tuendam suam & sociorum salutē? Quorum enim nō excitaret animos atq; inflamaret ad defensionē oppressorum expugnatum ac solotenus dirutū a Turcis Belgradū: oppidum Pannoniorum pauloante munitissimum? Non erit contenta gens immanis illis finibus. Vltra progredi conabitur: & intrare in labores ac terminos, vbi non laborauerunt, contendet. Auertat Dñs: ne fiat istud: & dissipet gentes, quæ bella volunt: easq; ad nihilum redigat. Facile est enim ei, cum voluerit, posse. Fuit per hos dies in agro lucensi, & pauloante in Florentino, tanta pluuiarū vis: vt subito coortæ tēpestates, adeo ingentes himbres excusserint: vt cataractas cœli apertas putares, ac diluuium redisse. Adeo aūt vehemens extitit aquarum inundatio: vt egressa alueos suos flumina, & torrentium impreceps ruentium impetus pontes lapideos deiecerint: ac multorum villas euerterint: oppressa rusticoꝝ multitudine ac iumentoꝝ. Vale. Ex Musolea. Die. xxix. Octo. MDXXI. Hieronymo Taiapieræ Doctori. XLV.

Ratularis mihi: q; relicto grauiore cœlo in salubrius me recæperim: re g dierimq; incolumis in Sacram nostram Eremū: idq; propterea, quod iampridem animaduerteris studiosum me fuisse vitæ solitariæ. Non falleris opinione oblectari me magis consueuisse desertis locis & montosis regionibus: q̄ cœnobiis in conspectu ciuitatū atq; in oculis earum positis. Visa est enim mihi semper portus quidam solitudo atq; secessus: vbi facilius & commodius procul a cœtu & frequentia hominum, qui sæculo renunciassent, possent requiescere: & reddere altissimo vota sua. Non enim temere psalmographus ait. Ecce elongaui fugiens: & mansi in solitudine: expectabam eum, qui saluum me fecit a pusillanimitate spiritus & tempestate. Et merito quidem. Nam in siluis & montibus olim habitasse sanctorum multitudinem nō ignoramus. Atq; vt de reliquis sileam: Saluator noster legitur sæpius in montem ascendisse: vbi etiam magnifica illa Beatitudinum documenta discipulis suis, qui ipsum fuerant secuti, ore proprio referare dignatus est. In monte tribus illis apostolis transfiguratus apparuit. In monte deniq; voluit crucifigi. Per hoc, vt ego arbitror, erudiens nos: vt spretis atq; contemptis sæcularibus omnibus, rerūq; terrestrium cupiditate superata, ad cœlestia sine intermissione anhelaremus. In monte quoq; & alpium iugo sita est Eremus nostra: monte inq̄, in quo iuxta psami vaticinium, beneplacitum est Deo habitare in eo: monte coagulato: monte pingui: vt haud iniuria Camalduléſium collium salubritatē, & cœli temperiem laudibus extuleris. Cæterū miratus sum: falso tibi relatum fuisse: de restituta mihi pristina potestate. Nam & ego illa minime concupiui: & si mihi oblata vltro fuisset, eam re vera penitus reiecissem. Tantum scias velim: fuisse me excæptum in Hetruria ab omnibus singulari beniuolentiæ & amoris significatione: delatūq; mihi fuisse supra merita. Damus operam interea: vt capitulū generale, non dico Congregationis sed totius ordinis celebretur: quod p annos octo intermisum est. Qui bono zelo in religione ducuntur: & ipsius reformationi recte ac salubriter consuli cupiunt: vrgent, ne diutius differatur. Qui vero claudicare agnoscuntur in ordine: & suis cōmodis nō cōmuni vtilitati inseruire contendunt, plurimum negocio huic & consilio nostro aduersantur. Sed spero inanes omnino atq; irritos futuros eorū conatus:

conatus:& rubore ac confusione repletos, cessuros veritati, quam impugnant. Plures enim sunt nobiscum q̃ cũ illis. Nam & mecũ non modo sentit colendissimus Protector: verũetiam ad aggrediendum opus suis litteris adhortatus est. Insuper est pollicitus, non defuturum nobis a Pontifice fauorem, & optatam langori medelã. De iis, qui me olim domo eiiciendum curarunt, nihil repeto: ne recrudescere vulnus videatur: quod iampridem cicatricẽ obduxit. Peperci omnibus: a quibus iniuriis affectus fuerã: memor eius, qui dixit. Si me persecuti sunt: & vos persequentur: qñ non est seruus maior Dño suo. Tu quoq; mecum prætéritorũ obliuiscere: & cœlesti permissione factum puta: vt in illam tũc inciderem inopinatã tempestatẽ: quæ me in portũ quietis huius impulerit. Noui optime: q̃ sit modo tranquillus rerum meaꝝ status: q̃ alieno a tumultibus prioris administrationis, & minime turbulento animo, vitã ducam: vt non obfuisse mihi illi, de quibus meministi, sed longe magis profuisse, pro cõperto habeam, & reipsa experiar. Agimus autem tibi gratias Doctor eximie, pro tam singulari tua erga me atq; ordinem nostrũ affectione. Si Camalduleñ. habitus candorẽ iampridem induisses: non potuisses maiorem præteferre animi solicitudinẽ, ac vehemẽtius desyderium: vt ordo noster in melius reformaretur. Reddat tibi Dñs pro tam religiosa & pia erga nos mente cumulatissimam gratiã. Quorum me nomine per litteras salutasti: eosdẽ saluere iubebis ex me. Vale. Ex Sancto Benedicto iuxta Florẽtiã. Die. xxiii. Neuẽ. MDXXI. Iulio Cardinali de Medicis Legato. XLVI.

On posse modo esse gaudium meum plenũ ob fœlicem atq; incolumẽ
n reditum tuæ amplitudinis, magnopere doleo. Obiicit. n. se mihi e diuerso recens Sanctissimi Pontificis obitus: cuius rei gratia ob dulcissimam tanti Principis memoriã, tristitia oppletus sum. Sed qñ ita placuit Deo: ferendũ est æquo animo, & parendũ cœlesti decreto. Cum illo vero bene actum arbitror: qui temporali priuatus ad æternam transiuit gloriã: qñ semper innocẽtissimam vitã duxit. Tu vero Dñe colendissime pro tua constantia & animi magnitudine, absterge omnẽ lachrymam ab oculis tuis: cuius reliquum iter, vt prosperum faciat Deus salutarium nostrorũ, plurimum optamus. Et sicut modo fœlix re bene gesta in patriam rediisti: ita opitulante Dei gratia fœlicior sis futurus in peruentione: vbi te in vrbem receperis. Vale. Ex Sancto Benedicto. Die. viii. Decembris. MDXXI. Christophoro Priori Agnæ. XLVII.

g Ratularis nobis: q; profecti ex agro Casentinate, peruenerimus eadem die Florentiã incolumes, atq; haud multũ de via fessi. Fuit re vera iter nostrũ minime incõmodum: & mihi imprimis, qui lectica vectus sum: accedente præsertim cœli temperie. Videbar mihi sedere ad ignem in cubiculo: septus vndiq; ac munitus a ventis: nec rigentibus hyeme pedibus: vtpote adiutus monialium nostrarũ consilio: quæ calefactum igne atq; incoctum laterem panno lineo inuolutum in lectica apponi curauerunt. Ago itaq; Deo gratias, & illarum solicitudini pro me. Quæ si, vt scribis, memores sunt nostri in orationibus: cumulatius me sibi obnoxium faciunt. Non dubito, te atq; alios optare nobis longiorem vitã, quæ si conferre indigentiæ ordinis & saluti meæ aliquid posset: merito esset diuturnior optanda. Alioquin vides: q̃ sit fragilis humanarũ rerum sta/

tus.Incertus est enim vitæ nostræ exitus:& sine intermissione impendet no/bis inopinata mors:quæ sua lege & naturæ ordine parcit nemini. Audiuimus omnes his diebus inexpectatũ Beatissimi Pontificis Leonis obitum:audiuimus inq̃ & mirati sumus:ꝙ prius decessisse ipsum agnouerimus : q̃ incidisse malam valitudinem nuntiatũ fuisset.Orabis vna cum monialibus illis,tuæ curæ cõmẽ/datis & pro defuncti migratione,& pro futuri successoris electione: vt detur no bis Pontifex Sanctus,innocens,impollutus,segregatus a peccatoribus,& excel/sior cœlis factus.Vale cũ Sacro illo cœtu:quem salutabis meo nomine.Ex San/cto Benedicto iuxta Florentiam.Die.x.Decembris.MDXXI.

Iustiniano Bergomensi Eremitæ.XLVIII.

a Egræ te tulisse malam nostrã valitudinem,satis manifestis inditiis præ tetulisti.Nã & apud Deum precibus,& prolixioris epistolæ cantione, contendisti prouiribus vim morbi mitigare,& podagræ dolorem lenire.Osten disti præterea beniuolentiam & fidem: & q̃ pio sis erga nos animo.Absens cor/pore,visus es mihi exhibere iacenti ministerium:tanq̃ vnus ex his,qui mihi assi stebant.Miscere voluisti pro tua prudentia seriis iocosa : vt hac vicissitudine ac rerum varietate oblectatus,obliuisci cogerer infirmitatis nostræ. Quod vero arrepto calamo quid esses scripturus ignorasse te fatearis:cum nihil tibi occurre ret scribendum:nisi quod dolore animi atq; angore excipiendũ foret:meo iudi/cio iuuat aliqñ,etiam quæ nos mœrore afficiunt,cũ amicis cõmunicare. Acrius enim sæuiunt obtecta vulnera:quæ patefacta facilius curantur.Doles ob profe/ctionem meã ex agro Casentinate:& pro comperto habere te asseris,ob hãc cœ li mutationem incidisse me in malam valitudinem.Huic tuæ opinioni nequaq̃ assentior.Nam & si multa mihi non defuissent cõmoda in ædibus Musoleæ,tũ propter situs amœnitatem,tũ propter aeris temperiem:haud imparem tamen in hoc cœnobio habitationem esse agnosco.Verum vt cætera obmittam,quãdo semper esse consueuit odiosa comparatio:mallem ego semper,si ita decreuisset Deus,infirmari Florentiæ,siue in huiusmodi ciuitatibus,q̃ in loco solitario : vbi opus esset desyderare præsentiã medici peritissimi:& vbi procul forent languẽ/tium fomenta.Neq;.n.is sum:qui in infirmitatibus medicum minime accersien/dum putem:quiq;,cũ necessitas vrgeat,pigmenta & antidota atq; alia huiusmo di medicamentorum genera,medicorum iudicio summẽda,obstinate reiiciam. Scio enim scriptũ.Altissimus creauit de terra medicinam:& vir prudens nõ ab/horrebit illam.Vos aũt,qui anachoresin & secreta Eremi ac secessus & remotio/nem aburbibus incolitis:vos inq̃,qui spirituales estis,& in Deo sperãtes rarius infirmamini:minorem de medicis & de curatione corporali curã geritis. Verũ hæc missa faciamus.Expediri aũt æque facile posse atq; cõmode negocia ordi/nis apud vos,sicut cũ Florentiæ degimus:haud quaq̃ ita sentires: si te docuisset experientia.Verũ modo intercedente Pontificis obitu non est mirũ:si intercæ/pta sunt mea erga ordinẽ studia.Vnde tu audieris exequendorum votorũ meo/rum spem me dereliquisse:non satis coniicio.Eo.n.sum animo ad bene meren/dum de religione nostra:quo eram,qñ profectus sum a vobis.Et tu nõ ignoras: ꝙ homo cogitat,& Deus disponit.Si,qui sunt mihi superiores,admittendã du/

xerint

xerint suggestionẽ meam:& quæ ab eis postulaturi sumus, comprobaturi: non sum reuocaturus sententiam. Quamuis complures: & quidem (quod destabilius est) de Congregatione, oppugnare illam conentur. Sed spero in Dño: qui nouit qua mente simus erga ordinem: ꝙ in laqueo isto, quem mihi nituntur abscondere, cõprehendendi sunt pedes eorum. Si tamen secus acciderit: omnia in meliorem partẽ accæpturi sumus. Apte vero satis ac decenter ad leuamem infirmi inseruisti epistolæ tuæ fabellam de podagra & aranea: quã adeo pulchre descripsisti: vt visus sis cantu & lyra mihi assistere. Quod vero mirari videaris: dominari in me podagras: quẽ continentissimũ in cibo & potu arbitraris: caue ne fallaris opinióe. Non. n. mihi arrogo ciborum abstinentiã ac parcitatem: vt possim dicere cũ apostolo. Castigo corpus meum:& in seruitutem redigo. Neq; enim facile est cuiq;, vitare immoderantiã ac nimietatem escarum: & absq; intermissione ab esculentioribus cibis omnino abstinere: atq; in parsimonia victus seruare constantiam. Siue tñ ciborũ excessu, siue alia de causa, quæ forte nos latet: hoc mihi eueniat: quando nõ desint, qui hunc mihi hereditarium morbũ putent: si hoc ad exercendã, vt tu existimas patientiam in me permittit Dñs: nõ est recusanda huiusmodi cœlestis visitatio: si forte purgatior hinc exiturus sim. Vt te diligã, non sum admonendus. Si quidem diligentes me diligo. Reuerẽdissimus Archiepiscopus Corcyreñ. paulopost obitum Pontificis, Romã se contulit. Si euenerit: vt oblata occasione aliquid ei scripturus sim: eidem te cõmendabo. Vale: & Maiorẽ ac familiam vtraq; saluta meo nomine. Ex Monasterio Sancti Benedicti extra muros Florentiæ. Die. vii. Ianuarii. MDXXII.

Danieli Rhenerio. XLIX.

a Cœpi dudum litteras tuas: quas ne dubites haud minus mihi gratas fuisse, q̃ meas tibi. Distuli aliquãdiu rescribere ad te: eo ꝙ vexatus podagra pariter & febricula, lectulo iacuerim per aliquot dies: adeo vt necessariũ duxerim accersire medicũ. Nam qui in obseruatione aduentus dñici, satis prospero cursu enauigasse mihi visus fuerã: appropinquans portui, & iamiam illũ ingressurus, scopulum impegi: feciq; pauloante natiuitatem Saluatoris, naufragiũ. Ago gratias Deo: ꝙ sicut præter expectationẽ incidi in malam valitudinẽ: ita celerius opinione febre penitus liberatus sum. Adhuc tñ mihi non licet fungi Sacerdotio: nõdum omnino restituta pedũ firmitate: ac pristino robore. Deniq;, vt scias, ægrotaui sed non grauiter: nisi ꝙ ætati meæ suspectus merito esse potest vel leuissimus superueniẽs morbus: qñ sola maturitate nulla etiam vi impulsa, decidant poma. Laudas seruatam a me in promisso fidem: ꝙ iuxta pollicitationem scripserim tibi seriem itineris mei: tribuisq; constantiæ, quod dandũ magis obligationi fuerat. Non. n. me latet: quãtopere tibi debeam, ob tuã erga me beniuolentiã singularem. Quod aũt verearis: ne Tuscis delinimentis atq; blanditiis illectus: & inaniũ iucunditatũ spetie captus: obliuiscar reditus mei ad vos: trepidare videris timore, vbi non est timor. Etsi. n. euenerit mihi, vt bonã ætatis meæ partem occasione generalatus procul a solo patrio cõsumpserim: nusq̃ tñ libentius immoratus sum, q̃ Venetiis. Nescio qua, vt inquit Poeta natale solum dulcedine cunctos Ducit: & immemores non sinit esse sui. Oblectatus

nimirum a tenero vitæ solitariæ,ibidem solitudinis rudimenta percæpi : cũ in cœnobio,ad quod me contulerã,anteq̃ ex ephebis excessissem,vbi districtio re/gulæ accuratissime custodiebatur,perpetua reclusione tenerentur monachi:nec alicui euagandi extra claustra monasterii quoq̃ licebat. Sunt quidem mihi citra alpes cõplura ad habitandum loca,multo cõmodiora illis nostratibus. Verũ de his exigua modo est nobis cura:indicente mihi ac præscribente suo iure tum se nectute ingrauescente,tum vero infirmitatũ frequentia,vt vbicũq; elegero man sionẽ,Cubiculo sim contentus:in quo requiescã: vtiq; sessioni aptior,q̃ ambula/tioni.Abiice itaq; abs te istã curam:neq; te vllo pacto solicitum atq; anxium red dat superflua & inanis cogitatio:q̃ siue Musoleæ,vt scribis,amœnitate,siue aeris huius clæmentia,siue aliorum oblectamentorũ illecebris delenda sit memoria reditus mei.Quem iecirco potissimũ cupio:vt reuisam te ac cæteros mei amã/tissimos.Deniq; vt semel finiam:si in hac tua de reditu meo suspitione perstite/ris:spero me,si vitã prorogauerit Dñs,expostulaturum tecũ statuto tempore atq; dicturum.Modice fidei quare dubitasti?Non potuisse te fungi pro me salutatio/nis officio apud principem,sicut postolaueram: eo q̃ anteq̃ accæpisses litteras nostras,ille decesserat:admitto excusationem tuam.Sentis de illo:quod de opti mo ac religiosissimo Principe ego quoq; sentiendũ putaui.Si suscæperit e cœlo vti arbitraris,Salutationes meas:sperare licet,ipsum meæ erga se obseruantiæ memorẽ,fore etiam apud deum pium intercessorem. Cæterum si,vt significasti, discessus mei causas vtpote necessarias,amici cõprobauerunt:est quod sane opta ui.Sunt.n.vitandæ pro viribus murmurationum occasiones.Satisfaciedum est enim aliqñ iis,qui foris sunt:quis ad eos nequaq̃ pertineãt aliena negocia.Facta abs te de nobis mentione,tribuisti mihi supra merita.Et licet id abs te pro tua benignitate factum putẽ:subiit mihi cogitatio:ne forte volueris astipulari sentẽ tiæ Fauorini philosophi:qui turpius esse dicebat:exigue atq; frigide laudari : q̃ insectanter vituperari.Maluissem ego:vt vsus potius fuisses alterius philosophi consilio:qui ait.Lauda parce:vitupera parcius.Ego vero ne parce quidẽ lauda/ri velim:sciens scriptum.Ne laudes hominem in vita sua.Si tñ laudandus foret: laudetur post cõsumationẽ,postq̃ emenso nauigationis cursu in portũ peruene/rit.Et merito quidẽ.Quid.n.est homo,quia reputas eum?Non fuit necesse:vt al teris meis litteris responsum dares.Satis mihi fecisti rescribendo prioribus.Re/uersus domum Pius monachus,retulerat mihi de mala tua valitudine:quã re ve ra ægerrime tuli. Tu quoq; idem per epistolam affirmas: Nam laborasse te febre,scribis,ac dolore lateris quod vtiq; morbi genus iampridẽ expertus ma/gnopere exhorreo.Licet aũt haud penitus conualueris de infirmitate:nec sis pri stinæ adhuc restitutus sanitati.Spero nihilominus,cũ sis prudens ac sapiens,nõ defuturum per te,quin solitũ vigorem ac robur propediem sis recæpturus. Pro qua re quotidianas Dño preces fundimus.Pro impetratis vero ab Illostrissimo Dñio litteris in fauorem religionis:ingentes tibi gratias agimus.Dum hæc scri bo:superuenit nuntius dilatæ electionis noui Pontificis.Mirati sunt vniuersi : tã procul quæsitum christianorũ caput:de quo ante electionem nulla facta fuisset mentio.Religione ac pietate præditũ affirmant.Vtinam is futurus sit in adepto

summo

summo apostolatus apice: vt sicut procul a Romana curia promotus est: ita merito de tanto pastore dici queat. Procul & de vltimis finibus pretium eius. Sit itaq; verbo & exemplo talem gregis Dñici curam habiturus: vt de illo dixisse apostolum facile perpendamus. Talis (inquit) decebat vt nobis esset Pontifex: Sanctus, innocens, impollutus, & segregatus a peccatoribus. Valitudinē tuam cura q̄ diligentissime. Ex Sancto Bñdicto. Die.x. Ianuarii. MDXXII.

Francisco Cardinali Soderino Protectori. L.

g Ratias ago diuinæ clementiæ: q; post cōplures annos incolumē reduxerit in Vrbem dignationem tuam: mihiq; diu intermissum tecum scribendi officium resumere permiserit. Volui cōtinuo, vbi primum de tuo reditu certior factus sum, dare ad te litteras: sed reputans mecum maturiore consilio aduentus tui causam: quæ nimirum maximi foret momēti: vt scilicet gregi Dominico de Pastore in locum indemortui vna cū reliquis Reuerēdissimis Cardinalibus prouideres: nolui te maioribus implicatum cogitationibus & grauiora tractantē scribendo obtundere: ne importunitati ascriberetur festinata scribendi celeritas. Audita tandē noui Pontificis electione, breui te nunc primum epistola conueniendum censui: vt & tuæ constaret amplitudini, adhuc me per Dei gratiam viuere: & nūq̄, tanto temporū & locorum interuallo factum esse: vt absentis tui memoriā mihi exciderit. Gratulor itaq; aduentui tuo: tum nostri tū tui gratia. Et nostri quidē causa, quoniam continuis fauoribus tuis atq; protectiōe indigemus: labente indeterius religione nostra. Tui vero: ne lucerna sapientiæ & virtutis tuæ lateret sub modio: sed super candelabrum posita omnibus eluceret. Cæterum de assumpto nouissime ad apicem apostolatus summo sacerdote, optime ab omnibus sentiri audio. Religiosum ipsum ac deū timētem, & pietate atq; innocentia insignē vulgo prædicant: vt haud temere credi possit, a domino factum istud fuisse: cū sit mirabile in oculis omnium. Laudatur iccirco sapiens incorruptumq; Sacri Senatus vestri iuditium: electum eum esse aiunt omnium fere suffragatorum consensu Pontificē maximum, qui absens procul ab Italia, procul a Romana sede vitā duceret: vt quæsitus atq; expetitus a lōge, Christiano populo Princeps inspirante diuina prouidentia videatur: de quo merito diceretur. Procul & de vltimis finibus pretiū eius. Scribā prolixius paulopost tuæ amplitudini. Vale Dñe colendissime: cui me atq; ordinē nostrū, opem tuam implorantem ac deprofundis clamantē ad te, magnopere, cōmendo. Ex Sancto Bñdicto. Die.xiii. Ianuarii. MDXXII.

Thadæo Veneto monacho. LL.

p Ene mihi exciderat rescribere ad te: q me dudū lr̄is ꝑuocaueras. Nā & si iccirco potissimū cōpulit te ad scribēdū, desyderiū: vt nossem primordia & rudimēta studioꝝ tuorū: atq; experimentū caperē ingenii tui: sciréq;, q̄tū sub præceptore ꝑfecisses: ꝑsuadeo tñ mihi scripsisse ēt te, vt responsum acciperes. Ingressus itaq; bibliotecula nr̄am, cōspectis lr̄is tuis, nolui te fraudare diutius expectatiōe tua. Videris mihi breui tpe haud parū adeptus: siue tua cura & diligētia atq; lucubrationibus: siue (qd magis credo) infusiōe gratiæ cœlestis. Si quidem dixisse te ex corde quotidie arbitror ad Dñm. Bonitatē & disciplinā & sciētiam doce me. Nam cum ipse testetur: sine me, nihil potestis facere: quomodo sine illo periti atq; eruditi euadere possemus? Propterea ita tibi incumbendū lr̄is

suadeo: vt merito de te dici possit. Beatus homo, quem tu erudieris Dñe: & de lege tua docueris eum. Quod facile sperare tibi licuerit: si studendo legẽdo scribendo, omnia ad cõponendos mores, queadmodum te facere opinor, & obseruationẽ regularis vitæ retuleris. Huiusmodi doctrina imbutos, quæ spes retributionis maneat: sacro eloquio admonemur. Docti fulgebunt sicut stellæ in perpetuas æternitates. Quãobrem ne te pigeat multũ operæ ac tẽporis in ea acquirẽda exponere. Sic.n. fiet cooperante Dei gratia: vt vbertatem varietatem & dicendi copiam consequaris: efficiarisq; idoneus ad erudiendos alios ad iustitiam. Vale. Ex Sancto Bñdicto. Die. xiii. Ianuarii. MDXXII.

Zachariæ Mauroceno. LII.

V Rges me ad reditũ: hortaris vt te atq; amicos reuisam. Consyderare te oportet: quod vulgo aiunt, Non dicitur venisse: qui nõ stetit. Putamus aliquando conficere negocia nostra diebus paucis: & horæ momento emergũt causæ: quibus necessario in longitudinẽ dierum illa producant̃. Accidit pauloante inopinatus Pontificis obitus: cuius rei gratia multorum intercepta sunt negocia: quæ sortiri nõ potuerunt finem suum. Et qui adeptus est modo summũ sacerdotium, procul agens a Romana sede, impleri non sinet plurimorũ vota qui sine illo facere nihil poterunt. Atq; vtinam priuati tantũmodo suis fraudentur desyderiis: nec sit obfutura publicis cõmodis ac vtilitatibus absentia diuturnior Pontificis. Videmus.n. vbiq; sæuire bella: vastari regiones: diripi atq; euerti oppida: humanum passim sanguinẽ christicolarum fungi. Non est qui se opponat pro muro: qui phibeat fieri talia. Vtinã infundat Dñs in præcordia noui huius Pontificis gratiã: vt sicut alter Moyses verbo & exemplo studeat regere populum suũ: & sanctitate vitæ potens sit erectis manibus placare irã Domini. Verũ vt ad reditũ meum redeã, vnde digressus sum: pro quo mihi subdis calcaria: mihi non est alius animus: q̃ fuerit cum a vobis profectus sum. Suo tẽpore, si vixerimus, reipsa cõprobabis. Siue aũt rediero voti cõpos, siue fraudatus desyderio: nõ sum propterea subiturus, sicut tu vereris calumniam: vt exprobretur mihi a dicẽtibus: q; cœperim ædificare, & non potuerim consumare. Scio.n. dixisse apostolum. Ego plantaui. Apollo rigauit: deus aũt incremẽtũ dedit. Neq;.n. qui plãtat est aliquid: neq; qui rigat: sed incrementũ dat Deus. Si per me non steterit: quin langueuti religioni oportuna remedia & fomenta exhibeantur: sufficit mihi non esse meũ dicere egrotanti. Surge & ambula. De beniuolentia & fide, quã multos habere erga nos, palam significasti: tã grate didici: vt multũ me oblectauerit adeo benigna eorũ memoria de me. Sciant ipsi nihilominus, haud minus se mihi esse dilectos, q̃ me sibi. Ad vltimam epistolæ tuæ partẽ, nõ est meum dare responsum. Tñ opto: vt bñ cũ defuncto actum sit. Si multa quæ enumerasti, eo sublato secutura sunt bona: hoc diuinæ pietati accæptũ ferã: cuius misericordiæ non est numerus. Quomõ quisq; demigrauerit a sæculo: non est facile, non est ẽt tutũ iudicare. Nouit Dñs: q sunt eius. Siue.n. viuimus, ait Paulus, siue morimur: Dñi sumus. Si igit̃ ẽt mortui, Dñi sumus: obiici haud temere cuiq; iudicãti posset. Tu quis es: q alienũ seruũ iudicas? Suo Dño stat, aut cadit. Oremus itaq; potius: vt qui ei surrogatus est, talem se exhibeat in tanto rerum culmine: vt sit futurus

futurus amator pacis,& concordiæ christianorum autor atque interpres: Qui arcũ conterat:& confringat arma:& scuta conburat igni:auferatque bella vsque ad extremũ terræ. Quod si ei necessario fuerit decertandũ:contra gentes,quæ ignorant deũ,contra inimicos crucis christi insurgat:libertatéque christianorum acriter tueatur: nec vereatur,si opus fuerit,morté ipsam miseræ ac turpi barbarorũ anteponere seruituti. Nudiustertius rediit Florétiã colendissimus Cardinalis Midices primis tenebris. Occurrit ei obuiã,vt audio,magna ciuiũ multitudo:ingressusque vrbé,multis acclamationibus exceptus est. Tui memoriã seruo sine intermissione:vtpote mei amantissimi:& cuius fidei erga me plurimũ debeo. Vale. Ex Sancto Bñdicto. Die.xxiii.Ianuarii.MDXXII.Iulio Cardinali de Medicis Lega.LIII.

Vdito incolumi reditu dignationis tuæ:meũ erat conuenire te domi: & coram gratulari:tibique Dño meo gratissima susceptione genua flectere. Verũ cum sim inualido corpore:& senectute etiam premar:nõ solum nõ egredior monasterio:sed né cubiculo quidem:inhorrescente præsertim asperius hyme. Admittat itaque piissimus Dñs excusationem serui sui: qui nimirũ magno repletus est gaudio:cũ primũ accæpit,reuertisse te in patriã, sospitem ac bñualenté. Vbi mihi licuerit per infirmitaté pedum venire Florentiã: conabor implere offitium meũ. Porro datũ nobis tua & aliorũ suffragatorũ opera,Pontificem maximũ:atque,vt spero,diuinitus electum:vtpote de vltimis terræ finibus ad apicé apostolatus assumptũ:debita,vt decuit, veneratione suscæpimus. Singulari preditũ religione atque innocentia illum prædicant. Optamus,vt is sit futurus:cui illud de sacro eloquio meritissime tribuatur: Ecce Sacerdos magnus:qui in diebus suis placuit Deo:& inuentus est iustus:& in tpe iracundiæ factus est reconciliatio. Vale Dñe colendissime:cui me enixe cõmendo. Ex Sancto Bñdicto. extra muros Floreñ. Die.xxiii.Ianuarii.MDXXII.

Iustiniano Bergomensi Eremitæ.LIIII.

Eddidit mihi Lazarus familiaris vester lr̃as tuas:quibus cõplura repetuntur,quæ alteris pauloante significaueras. Amorem tuũ haud vulgarem erga me vel ex hoc apertissime indicas:que tanti facere videris quæ scribo ad te:vt ea etiã mercibus Indorũ anteponenda existimes. Ego vero,qualiacunque sint illa,id tuæ caritati ac fidei tribuo:qui nos ab initio ingressus tui in Eremum diligere cœpisti:idéque ad huncusque diem mecũ perseuerasti. Tu quoque vereri non debes:quin paria tecũ faciã. Conciliauit.n.me primũ tibi bonum de te mihi exhibitũ testimoniũ: venisse vtique in nostrã solitudinem monachũ: iuniorem quidé ætate,sed doctrina & moribus,multis senioribus præferédũ. Venisti tu haud ita multo post Venetias,vbi tunc degebã:& in eodem cœnobio per cõplures menses cõuersatus:qualis fores nõ obscura vitæ regularis obseruatione,reipsa cõfirmasti. Si quidé in cõuentu monachorũ nõ deseruisti pro viribus eremiticũ institutũ:vt optimã tunc primũ de tuo in nostro ordine profectu cõcæperim spem. Aiebã.n.multis:cũ quibus de te incidisset sermo. Si perseuerauerit: qs putas iunior iste erit? Factus præterea de nigro albus,& sup niuem dealbatus: seruasti hactenus in districtioreviuendi propsito constantiam:quod paucis admodũ ex iis. qui de aliis cõgregatiõibus ad eremũ se cõtulerũt,cõtigisse:tu es optimus testis

Nec tñ propterea valde mirari debemus multi.n.sunt vocati: pauci vero electi. Et alibi quidã gentiliũ. Pauci, quos æquus amauit Iuppiter: aut ardens euexit ad æthera virtus. Hæc iccirco paucis censui cõmemorãda: nõ quidẽ vt te laudibus efferrem: quẽ spero aspera montiũ & niuibus obsita inhabitare voluisse: vt mundana oĩa, & laudũ præcipue tumusculos deuitares: ac penitus cõtemneres: sed vt referrem causam, cur sint tibi gratæ admodũ epistolæ nr̃æ: amorẽ vtiq͂ mutuũ. Quo fit: vt quæcũq͂ ab altero in alterum proficiscuntur, his magnopere delectemur: videanturq͂ dulciora super mel & fauũ. Porro nõ dubito: fuisse tibi ac cæteris coeremitis tuis nunciũ iucundissimũ: vbi primũ accæpistis, conualuisse nos de ĩfirmitate. Fuisse vos mihi vr̃is oratiõibus adiumẽto ad recuperãdã sanitatẽ: nihil vereor. Ingrauescẽte ætate, vel exigua malavalitudo promagna mihi habẽda est: vt multo magis in amicoꝝ intercessiõibus, q͂ in medicoꝝ visitatiõibus mihi ægrotanti cõfidendũ sit. Licet. n. eorũ nõ sint respuẽda remedia: scimus tñ punctos nõ teneri in panno veteri atq͂ contrito. E cõtrario vero precibus apud deũ multa etiã præter naturã sæpe numero impetrantur: qñ maxime regnũ cœlorum vim pati dicatur: & a violentis rapi. Proroget mihi Dñs vitã: quantũ expedire saluti meæ cognouerit. Neq͂. n. ignoro: quo vlterius progressurus sum: eo me magis tũ mihi ipsi tum aliis oneri futurum. De collatione habitationum nostraꝝ, non est cur amplius inuicem cõtendamus. Vt quid. n. perditio hæc temporis? Si vterq͂ locus in nostra est potestate: & vti ambobus pro arbitrio possumus: cur venire habeant in disceptationem, vter alteri cõmoditate ac venustate præstet, non video. Cõstat. n. non posse non me oblectari ædibus Musoleæ: cum sint opus digitorũ meoꝝ. Pro secessu tñ ad tempus illas cœnobio præferendas duco. Pro diuturniore vero cõmoratione, cœnobiũ priuatæ domui semper ante posuerim. Ait. n. Pater sanctus in regula. Officinam bonorũ operũ, claustra esse monasterii. Expectatur ad dies paucos Reuerẽdissimi Archiepiscopi Corcyreñ. reditus: cuius nomine quidã eius familiaris his diebus me salutauit. Ex Lazaro, quod ad hoc attinet, plenius intelliges. De Pontifice non desunt qui astruant: ipsum esse vita functum. Vtinã viuat ad suam & gregis sibi crediti salutem. Nam optime de illius bonitate & sanctitate omnes vno ore cõsentiunt. Pene in eo fuit vt silentio præterirẽ, q̃d modo subiiciã. Neq͂. n. contristare aliquem vestrũ ne dũ multos pariter cupio: & te potissimũ: quem vna cũ cæteris, qui te nouerunt ac virtutes tuas, nũq͂ non magnifeci: nunq͂ nõ ardissime dilexi. Verũ habitus paulo ante cũ quibusdam Congregationis patribus de præsenti statu eremi familiaris sermo: cũ facta esset mentio de te: improbãtibus illis vnã mecũ nouũ decretum vestrum: q͂ præter loci cõsuetudinẽ, institutũ fuisset in eo gymnasiũ: quod te autore factũ affirmãt: impulit me ad aperiendũ tibi cõsilium meũ: qñ præsertim neminẽ hucusq͂ audiui: q hac in re a vobis nõ magnope dissentiat. Præfui ego eremitis (vt notũ ẽ oĩbus) plena gñalatus autoritate atq͂ ptãte, p annos trigintaquatuor. Quo tpe semp studui: ne vel minima ex pte cõsuetus sacri illius instituti rigor relaxaret. Consului p viribus honori & existimationi incolẽtiũ adeo venerãdã solitudinẽ. Si qñ a me (q̃d rarissime accidit) aliqs req̃sisset: vt sup aliq̃ districtiore obseruatõe dispẽsarẽ secũ: rñdebã oĩbus eũdẽ sermonẽ dicẽs. Qui p̃t cape

capiat:

capiat:qui non poteſt,cedat.Datū me fuiſſe Eremo Priorem : non vt ſoluerem in eo legem,ſed implendā curarē.Si qs interī ſe recæpiſſet in Eremū:q adeptus antea doctrinā aliq̄ fuiſſet:vt ageret Deo grās pro talento adhortabar. Sin autē imperitus & īdoctus acceſſiſſet:vt ſtuderet moribus,vitæ eremiticæ cōformari, ex officio admonebā.Nunq̄ tñ pmiſi:vt qſq̄ erudiret̄ ſub præceptore.Scio non te fugere:ſuaſiſſe olim diuū Hieronymū:ne pſalteriū de manibus vnq̄ decideret:quā vnā eſſe ex precipuis Eremi obſeruatiōibus cōſtat.Et nihilomininus ſub prætextu acqrendæ alicuius ſcientiæ,pſalmodiā reiectā,aut ſaltē īminutā didici. Quod nequaq̄ probamus.Præcedetite pſalmodia doctrinæ adeptionē:male p ſecto ſibi cōſulūt,q illa poſthabita doctrinæ incūbunt.Scriptū ē.n.Pſallā:& intelligā in via īmaculata.Q uo ergo intelligent:q̄ ſe poſita & ſpreta pſalmoꝝ lectione,grāmaticæ ſtudiis ſe dediderūt?Præterea q remotionē ac ſecreta ſolitudinis expetūt:id potiſſimū iccirco eos aggredi opinor:vt ſuperfluos ac noxios vt plurimū cōgreſſus & cōfabulationes deuitēt.Si quidē in multi loquio non effugies peccatū.Et indictū præcæteris obſeruationibus loco iſti ſilentiū,quotidianis cōuentibus frangi permittit̄.Cuius rei grā qūo non diſſolui feruor ſpūs,ac mentis deuotio poſſit:nequaq̄ video.Meo qdē iuditio:tolle ex Eremo ſilentiū,& eremus nō erit.Si cupiunt eremitæ,incerta & oculta ſcripturaꝝ, profundaqꝫ & abſcōdita ſapientiæ diuinæ ſacramenta,manifeſtari ac reſerari ſibi:cōſyderēt ſe hoc facilius adepturos puritate mentis & eremiticæ vitæ cuſtodia,q̄ humana eruditione.Puro cordis oculo atqꝫ humilitate vera & taciturnitate,Dei teſtimonia p ſcrutantes:illuminari Sancti ſpiritus magiſterio & intelligentia merebunt̄. In ſilentio,ait,& ſpe erit ſalus vr̄a.Canendū eſt vobis:ne ſub ſpetie boni decipiamini.Nō.n.pugnare vobiſcū aperto marte aduerſarius veſter cōtendet:quos nouit timore Dñi repletos,abhorrere a manifeſtis criminibus.Suggeret vobis prophetæ teſtimoniū.Qui aūt docti fuerint,fulgebunt ſicut ſplendor firmamenti:& qui ad iuſtitiā erudiūt multos,quaſi ſtellæ in ppetuas æternitates.Ego ſui ipſius abnegationē,ac vitæ integritatē,& perpetuū Dei cultū,quibuſcūqꝫ ſcientiis præferēdū arbitror.Deniqꝫ vt ſemel finiā:legiſſe te nō dubito apud Auguſtinū, Surgunt indocti,& rapiunt nobis cœlos:nos cū noſtris ſcientiis mergimur in profundū. Et doctor gentiū:Scientia(inquit) inflat:caritas ædificat. Spero te eo aīo quæ ſcripſi,admiſſurū:quo a me ſcripta ſunt.Opto.n.magnopere:vt antiqua illa Eremi Sāctitas tuo potiſſimū ductu & auſpitio cōſeruet̄ atqꝫ augeat̄.Quod dū factū fuerit:nō verebor facile Cōgregationis interitū.A ſano naqꝫ capite in membra reliqua ſalubritatem manare ac diffundi,neceſſe erit.Vale.Ex Sancto Benedicto Die.xxix.Ianuarii.MDXXII.Franciſco Cardinali Soderino Protectori.LVI.

r Eddidit mihi nudiuſtertius Venerabilis frater noſter Vicarius Congregationis litteras tuas,Fuerunt illæ mihi re vera iucundiſſimæ : vt pote amoris ac beniuolentiæ erga me plenæ.Præuenire me voluit dignatio tua in bn̄dictiōibus dulcedis:vt prior ipſe me poſt tā diuturnū ſilētiū per lr̄as ſalutares.Pro quo ſane facto ingētes tibi gratias agimus.De dato nobis tua & alioꝝ Reuerēdiſſimoꝝ patrū opera Pōtifice maximo,nihil aliud repeto īpræſentia:q̄ quod ſuperioribus meis ſignificaui tibi.Tm̄ ſupramodū cupio:vt ſicut

ſanctus innocens impollutus ab oĩbus prædicatur:ita in hoc tpe iracũdiæ futu/ rus ſit recõciliatio:queãdmodũ Sacerdotem maximũ decet. Oblatã vero mihi atq; ordini nr̃o operã tuã:ſcias Dñe colẽdiſſime debita nos reuerentia ſuſcæpiſ/ ſe. Viſus es.n. mihi Angelus ille:qui loquebatur in propheta verba bona, verba conſolatoria. Nã & ſi ſemper puſillus noſter grex Camaldulenſis indiguerit pro tectorũ adiumento:vt tãq̃ pulli ſub alis galinarũ confouerent̃:nunq̃ tñ, ex quo eidem ordini datus ſum pater, magis neceſſariã agnoui Protectoris opẽ,q̃ mõ. Siq̃dem a tribus ſeu quatuor annis citra, relaxatus eſt rigor ille antiquus vitæ re gularis:vt iccirco triſtitia oppleatur cor meũ:cum videã in maiorem laxitatem ac remiſſionem indies labi monaſteria:in quibus olim viguit cœnobialis diſtri ctio. Hac de cã profectus ſum Venetiis:nõ tam inuitatus frequentibus eremita/ rũ nr̃oꝝ ac prælatorũ Hetruriæ lr̃is:q̃ vt factus ꝑpior Romanæ Curiæ, facilius cõſulerem rebus ordinis. Monui colendiſſimũ Cardinalẽ Sãctoꝝ Quatuor:quo in ſtatu verſaremur:eiq; aperui cõſiliũ meũ. Neceſſariũ mihi videri:vt indiceret̃ generale capitulũ:qd per annos octo fuerat intermiſſum: vt in eo, ſi fieri poſſet, aut reformarent̃ præcipua religionis cœnobia:aut ſaltẽ ab interitu aliqua ratio/ ne vendicarentur. Approbauit largiſſime piiſſimus Dñs ſñiam meã: & vt capi/ tulum generaliſſimũ (ſic enim illud nominauit) celebraretur, admonuit. Ego aũt habito ipſius conſenſu, cogitare mecũ cœpi de ſurrogandis viſitatoribus:qñ de quatuor in nouiſſimo capitulo electis, vnus tm̃ ſuperſtes foret. Dũ in eo eſſem, vt eiſdẽ mandarẽ exequi munus ſuum:ſuperuenit inopinatus Pontificis obitus. Animaduerti tũc conatus meos irritos factos fuiſſe, ob abſentiã atq; diſtantiam noui Pontificis:ſine cuius autoritate nõ poſſet facile ſperari ordinis reformatio: protectore imprimis procul agente. Vbi vero vulgari cœpit, ſtatutã fuiſſe capi/ tuli celebrationẽ:credi vix poſſet:q̃ inſtantiſſime cõtenderint a me prælati fere oẽs Cõgregationis, atq; imprimis Vicarius ipſe:ne in opinione perſiſterẽ. Si qd ego vellẽ a Congregatione:fiducialiter peterem. Facturos ſe oĩa mei gratia:mõ capitulũ reuocaretur. Miratus ſum ſupramodũ adeo improbã capituli oppugna tionẽ, eorũ maxime:qui vitæ regularis titulo glorian̄t. Non diſſimulaui cũ eis, ſe male ſentire:qñ nihil ſalubrius languenti ordini excogitari queat:q̃ ordina/ ria & canonica Cõgregationũ oĩum medicina:vt præmiſſa monaſterioꝝ viſita tione, conueniretur in vnũ:vbi neceſſitatibus ordinis per viſitatores patefactis, cõmuni decreto prouideretur. Verũ vt video, ſurdis cecinimus. Neq; hoc præte ribo ſilentio:q; ſicut Cõgregationis prælati præter paucos aduerſantur capitulo generali:ita monachi oẽs & Conuerſi eiſdẽ ſubiecti, qui ſentiunt ſuper ſe graue illorũ iugum, nihil aliud magis expetunt:q̃ vt ab eorum ſeruitute, tum ipſi tum monaſteriorũ redditus male adminiſtrati, nouis ordinationibus liberẽtur. Quæ autem ſcribo tuæ amplitudini:nouit Dñs, quia non mentior. Non deſcendo ad particularia:qm̃ eſſent ea potius referenda corã:q̃ litteris trãdẽda. Præſtolabor ſuper hoc ſententiã tuam:a quo non ſum diſceſſurus neq; ad dexterã neq; ad ſi/ niſtram. Pro oraculo enim ac numine habiturus ſum:quodcũq; ſuper celebran do capitulo reſponſum dederis. Vale. Ex Sancto Benedicto. Die. v. Februarii. MDXXII.

Franciſco Cardinali Soderino Protectori. LVII.

Scripſi

Cripsi bis dignationi tuæ:post eius in Vrbē reditū. Dū missum expecto: vt nossem, qd statuisses super celebrando generali capitulo: qd ego iā/ pridē animo concæpissem: nuncius mihi affertur sane molestissimus: non bñ te impræsentia valere. Audiui tñ paulopost a fide dignis: non esse graue neq; periculosam, in quā incidisti, valitudinē. Febricula, inquiunt, ac rheumate aliquātulū vexatur. Bene speratur: ipsum propediē sanitatē pristinā recuperaturum. Admittere cōsolationē in his verbis cœpi: auctis nihilominus precibus ad dñm: si forte nrā & alioꝝ clientulorū tuoꝝ intercessione dignetur dicere tuæ pietati. Surge & ambula. Vtinā nō fraudemur diutius spe nrā: sed cito anticipēt nos misericordiæ eius: vt recæptis viribus, & robustior factus colēdissimus Dñs nr: & sibi & suis diutissime ac fœlicissime viuat. Indigemus tuo auxilio ad cōseruandā religionē nostrā. Indiget quoq; Romana Curia, hac præsertim tēpestate, sapientiæ tuæ præsidio: quæ ob pastoris absentiā, diligentiorē tuā & cæterorum tui ordinis curā & studiū in ea administrāda imploras. Conseruatores & custodes Romanæ reipublicæ modo estis vos: & ipsius nimirū lumina atq; ornamēta. Vobis nunc incūbit necessitas: donec veniat, quem procul accersiendū putastis: Senatus vestri, autoritatē & libertatem tueri: ac munia publica prōpte obire: nec permittere, si qua delapsa interim fluxerint, quin seuerioribus legibus vinciantur. Vt itaq; cures q̄ diligentissime valitudinem tuā: oro & obsecro. Vale. Ex Scō Bñdicto. Die. xxii. Feb. MDXXII. Iulio Cardinali de Medicis Legato. LVIII.

Onuenit heri me Nicolaus Romenensis: tuæ amplitudini optime cognitus. Is admodū tristis ac mœrens se mihi plurimū cōmendauit. Interrogatus qd cuperet: obsecro (inqt) te p pietatē: vt cōmendes clæmētissimo Dño Cardinali de Medicis seruitutē meā: in cuius domo fidele p multos annos exhibui ministeriū. Venire mihi ī mētē fecit Onesimi: quē, seruū licet fugitiuū, tāto studio cōmēdat apostolus Philemoni dño eius. Rogo te (inqt) p filio meo Onesimo: q tibi aliqñ inutilis fuit: nūc vero & tibi & mihi vtilis: ipsum vt viscera mea suscipe. Nouit Nicolaus: qd ēt fatetᷣ pleno ore: obuiā semp fuisse Mediceæ domui miam & lenitatē: vt vel læsa sæpius nō meminerit iniuriæ. Quin īmo studuerit de oībus bñ mereri: Saluatorē nrm imitata dicētē. Venite ad me oēs, q laboratis & onerati estis: & ego reficiā vos. Sit itaq; tibi cōmendatus idē seruus tuus Dñe pientissime. Implorat clæmentiā. Vt eā illi tribuas: vt iacentē ac spoliatū defendas & protegas: suppliciter deprecor. Vale. Ex Sancto Benedicto Die. xx. Martii. MDXXII. Iacobo Priori Oppitergino. LIX.

q Vid acciderit tibi per hos dies, cū esses in tuo monasterio: ex lrīs tū nepotis mei, tū tuis didici. Sicut aūt ægre tuli adeo improbā autoris tātæ temeritatis insolentiā: ita vicissim magnopere lætatus sum: q, protectus a Dño euaseris manus ipioꝝ, q quærebāt aiam tuā. Qui tribulāt te inimici tui: ipsi infirmati sunt & ceciderunt: atq;, vt accōmodate scribis, draco q pugnabat & angeli eius nō valuerunt. Absterge itaq; lachrymas ab oculis tuis, & age gratias Deo: qui non deserit sperantes in se: & de sua virtute presumētes humiliat. Cōmendaui te p litteras Magnifico Antonio Trono: & Marino Georgio: q modo supmū in ciuitate magistratū gerit. Scribam etiā, si necesse fuerit, Illustrissimo Dominio

pro te:& noli vereri,vt a me destituaris.Impugnaris ab iis:qui mihi quoq non parcunt.Quin potius gloriantur,se impedimento mihi fuisse:ne capitulum generale,iuxta votum meũ celebraretur.Exultant in rebus pessimis,pessime de religione sua meriti.Confido ego nihilominus:q vbi defuerit humanum auxiliũ, non sit defuturum diuinum. Fuit mihi pergratũ fidei ciuium Oppiterginorum testimoniũ in fauorem tuũ.Vlturi nimirum fuissent illatã tibi iniuriam:nisi celerius se proripuissent a monasterio inuasores tui. Si conducere negocio tuo iudicaueris:vt conferas te ad nos:venies pro arbitrio.Eris.n.apud me tutior.Dormies si quidẽ:& non erit qui exterreat.Interim consule pro viribus honori tuo: & indemnitati beneficii tui.In Dño sperans,non timebis:quid faciat tibi homo. Vale.Ex Camaldulo Florentino.Die.xxix.Martii.MDXXII.

Zachariæ Mauroceno.LX.

d E meo ad vos reditu:quẽ vereris,ne differatur vltra datã a me vobis fidẽ:scito me iam cogitare cœpisse:vt qñ potissimũ ob absentiã Pontificis,quæ mihi erat necessaria ad perficiendũ opus,frustra hic modo terimus tẽpus:haud ita multopost hinc simus profecturi.Velit Dñs:vt cum salute reuertamur ad vos.Si decreuerit nostri ordinis indigentiæ consulere:etiã me quiescente & nihil agente perficiet.Omnia tẽpus habent:& suis spaciis transeunt vniuersa sub cœlo.Tempus destruendi,& tempus ædificandi. Tempus acquirendi,& tempus perdendi.Tempus dilectionis,& tempus odii.Si non aliud egero aduẽtu meo in Hetruriã:satisfecero proculdubio amicorũ omnium tũ religiosorum & laicorum,tum peculiaris familiæ nostræ votis:cũ quibus nimirum & ego iampridẽ certaueram desyderio,videndi & alloquendi eos.Fuit sane hæc haud postrema causa suscæpti mei itineris,atq huius in annum peregrinationis. Quod reliquũ est:suo tẽpore absoluetur.Neq si qui effrenata & præcipiti mente(sicut gloriari eos cũ male fecerint intellexi) obsistere cœptis meis atq cõsiliis conati sunt:terruisse me propterea arbitrentur:vt nõ cõtendã implere munus meum. Coram,si placuerit Deo,conferã tecũ reliqua.Sunt.n.nõnulla:quæ nequaq̃ tuto litteris mandentur.Quod accæperis haud repugnanter amici monita:immo lẽte pro tua benignitate nõ sine gratiarũ actione:indicasti profecto,q̃ sis facili & bene instituta mente.Argue(inquit) sapientem:& diliget te.Non est improbanda inter amicos fiducia libertasq in sermone.Procul esse potius ab eis debet assentatio:quod hoc maxime tempore passim vitium dominatur:cui nimirum claudendæ sunt aures.Si quidẽ simulator ore decipit amicum suum.De Pontifice,vt scripsisti,bene oẽs sentiũt:& electum diuinitus nemo non existimat. Quo fit:vt eius in Italiam aduentus summo desyderio expectetur:qui vtinã sit q̃ citissimus futurus.Si forte eo interprete atq autore inter dissidẽtes christianos principes tandẽ conueniat:vt reconciliati per Vicariũ Christi cõuertãt arma sua in hostes nõis christiani:ad reprimendas barbarorũ acies atq conatus:ne diutius Italia, maximis oppressa exercituũ copiis,christianorum sanguine infectatur ac redundet.Quin immo tam graue ac periculosum bellũ aduentu Sanctissimi Pontificis sublatũ ac sepultũ funditus videamus.Porro amicorum erga me continuatã fidẽ atq caritatem,grato animo accæpi.Quid.n.præstabilius ac suauius proborum

rum virorū atq; integerrimorum amicitia. Mei sunt pro sua humanitate memores: quorū & ego assidue memoriā vicissim seruo. Vsuri sumus illorū opera, cū opus fuerit, singulari fiducia. Non grauaberis eisdem me cōmendare, optime re vera de me meritis: & quibus oīa sine vlla exceptione me debere profiteor. De tua vero in amore perseuerantia, quid vltra repetā ignoro. Nosti meum erga te animū: qui mecum sæpissime congressus es. Siue absens, siue præsens: idē ipse vbiq; tecum sum: idem quoq; futurus, dum spiritus hos reget artus. Vale. Die. vltima. Martii. Ex Sancto Benedicto prope Floreñ. MDXXII.

Iulio Cardinali de Medicis Legato. LXI.

E X quo datus sum nostro ordini generalis pater: impulsus multorū adhortationibus, impetraui a singulis Ponficibus, qui pro tēpore fuerunt viuæ vocis oraculo: idq; interuentu Protectorum nostrū: vt liceret in nostro tātū ordine, conferre monachis nostris quatuor ordines minores: item consecrare ac velare moniales nostras tm: ad hæc benedicere corporalia & alia sacerdotalia indumēta. Et qm̄ Sanctissimus Pontifex procul abest a Romana Curia: & ego ad huiusmodi exequenda munia sæpius de more a nostris reqror: peto supplex a tua amplitudine: vt itidē viuæ vocis oraculo eadem mihi priuilegia pro sua benignitate elargiatur: quibus per quadraginta & eo amplius annos, Dei annuente clæmentia, hactenus vsi sumus. Expertus frequenter alias tuā in me liberalitatē: postulo fortasse confidentius, q̄ par sit. Sed qñ tu is es Dñe colēdissime: a quo omnis qui petit accipit: si quod petitur ab honesto nō abhorreat: vt ad euitandum conscientiæ meæ scrupulū, simulq; adimplenda nostri ordinis vota, fiat vt petii: oro & obsecro. Vale. Ex Sācto Benedicto. Die prima Aprilis. MDXXII.

Francisco Cardinali Soderino Protectori. LXII.

B Ene ac prudenter consuluerunt tuæ amplitudini domestici tui: vt non permiserint ægrotantē minus necessariis cogitationibus ac negociis implicari. Sic. n. factū est Dei clæmentia: vt celerius conualueris de infirmitate. Quod nimirū nobis & optatissimū & iucundissimū fuit. Quod vero recæpta sanitate ternæ litteræ nostræ, reddite dignationi tuæ, fuerint eidem gratissimæ: facile credo: si fidei erga te meæ habeatur ratio. Iccirco fortasse elegantiores tibi (vt scribis) visæ sunt: q̄ ab optimo serui tui animo eas profectas nō dubitasti. Cæterum agendas esse Deo gratias ob seruatā vtriq; nostrū incolumitatē: pie ac religiose sentis Dñe colendissime. Ipse. n. solus est: qui mortificat & viuificat: in quo vtiq; viuimus, mouemur, & sumus. Hortaris pro tua in me caritate: vt curam habeā prorogandæ vitæ, & conseruandæ salutis: idq; religionis nostræ gratia. Verū cum mihi indies minuantur vires: parūq; prodesse rebus nostri ordinis ac eiusdē cōseruationi possim: longe magis mihi optanda est longior tuæ dignationis vita: nō tam nostræ religionis causa: quæ tuo potissimū indiget auxilio: q̄ christianæ reipublicæ vtilitate. Es. n. vnus de cardinibus terræ: super quos posuit Dominus orbem. Et cum per Dei gratiā par sis tanto oneri: si vnq̄ illud tibi: nunc profecto in tanto rerum discrimine, constantissime perferendum est. Quādo nō modo Italia tota, verūetiā vniuersus orbis tot accerrimis bellis, tot vrbiū & prouinciarū vastationibus, tot mortalium cædibus ac internitionibus

prematur:imminente præsertim a gentilibus ad christianorum pernitiem tam periculosa procella. De iis vero, quæ ad capitulũ generale celebrandũ attinent: gaudeo magnopere, q̃ pietas tua nobiscũ sentiat: & q̃ nihil sit vlterius expectãdum: si quid legittimum non absistat. Obsistere ego imprimis arbitror Sanctissimi Pontificis absentiã: cuius autoritate, adhibenda esset languenti ordini medicina. Obsistit insuper pars eorum: qui Congregationi præsunt: quorum bona voluntate ac pace celebrandũ esse capitulũ (quemadmodũ cupit colendissima dignatio tua) parũ confido. Cur vereantur tantopere sanctissimum hoc atq̃ antiquũ nostri ordinis institutũ: facile est coniicere. Sane timor non est in caritate: & nemo bene agens odit lucẽ: qm̃ non timet, vt arguãtur opera eius. Audio nõ nullos ex iis passim iactabundos gloriari: q̃ impedierint destinatũ a me capitulum: & q̃ sua opera fiet, vt nequaq̃ posthac celebretur: adeo vt multi nobiles Veneti ob huiusmodi oblocutiones atq̃ ausus temerarios admodũ fuerint scandalizati. Præstolabimur aduentum Sanctissimi Pontificis: si ita tibi visum fuerit: & tunc decernetur de capitulo, sicut placuerit dignationi tuæ: cui me enixe cõmendo. Vale. Ex Sancto Benedicto. Die. ii. Aprilis. MDXXII.

Timothæo monacho Angelorum. LXIII.

Petisti a me curiosus eorum quæ legis inuestigator: vt si vsq̃ legissem in veteribus codicibus: qui fuerint Sanctissimi patris nostri Benedicti parentes: redderẽ te eiusce rei certiorem. Vidi equidẽ multa dialogi ipsius Gregorii exemplaria per tot annos: quibus, variis in locis vitã duxi: & omnia (q̃tũ recordari queo) eodẽ modo conscripta reperi. Miror ego vicissim: q̃ legens vitã memorati patris, tanti facere videaris pretermissam a scriptore de parentibus mentionẽ: præsertim cũ puerulus in deserta secesserit, relicta patris domo: sub cuius educatione tenellus tm̃ vixerat. Quasi vero multum intersit: vtrum nobili an obscuro genere, vtrũ bonis & modestis an improbis & flagitiosis parentibus oriundus fuerit. Mihi videris nodũ (vt aiunt) in scirpo quærere. In tanto Sãctorum numero, exiguã eorum portionẽ inuenies: de quibus fiat mẽtio, quibus fuerint progenitoribus orti. Fuit quidem Gregorius in describẽdis rebus gestis Benedicti diligentissimus: quis non omnia se de illo didicisse fateatur, quæ gesserit admiratione digna verũ ea tm̃ se litteris mandasse: quæ quatuor illis patribus, eiusdẽ olim discipulis, referentibus agnouisset. Et fieri potuit: vt ignorauerit parentes eius: aut (quod magis credo) cõtempserit eorũ nõia scriptis suis inserere: q̃ parũ aut nihil Sancto viro conferre animaduerteret: ex quibus tã clara soboles prodiisset. Seruantur ista in Panegyricis & laudationibus principum sæcularium: quorum nobilitatẽ ex maiorũ suorum genealogia plurimũ augeri putant. Ego arbitror fuisse curæ tanto Pontifici describere tantũmodo: quæ ad verã & solidam beatissimi patris laudem pertinerent: longeq̃ sublimius atq̃ præclarius existimasse, ingentia ipsius merita vitãq̃ innocentissimã laudibus extollere: q̃ parentum eiusdẽ qualescũq̃ extiterint vel egregia facinora. Sicut. n. filius nõ portat iniquitatem patris, si bonas ipse fuerit: ita parũ prodesse eidẽ possunt patris præclara opera: si ipse improbe ac scelerate vixerit. Quãobrem hortor te: vt q̃ñ habes fidelem vitæ ac morum diui Benedicti nec nõ & miraculoꝝ

quæ

quæ fecit autorem ac testem:non finas te auocari a religioso & pio tuo proposito,ob ignorationem parentũ eius:quin tanti patris gesta, qui nimirũ omnium iustorum spiritu plenus fuit,carmine concinas.Neq̧.n.minus versu q̃ prosa vales:habens vtriq̧ rei accõmodatũ ingenium:cũ in iis fueris admodũ studiosus, multũq̧ profeceris.Præterea militans sub regula Bñdicti : vbi ipsum carmine illustraueris,atq̧ opusculũ edideris:non solũ de illo fueris optime meritus:verũ etiam quotquot sub eius magisterio reddunt altissimo vota sua,quorũ profecto infinitus est numerus,tibi mirũimmodũ obnoxios feceris.Vale.Ex Sancto Bñdicto.Die.vii.Aprilis.MDXXII. Iustiniãō.Bergomẽsi Eremitæ.LXV.

n On sum questus apud quẽpiã:q̧ differres rescribere ad me,sed admiratus: qm̃ præter morẽ tuũ ita faceres.Et mihi quoq̧ lõgiuscula visa est icctrco mora,q̧ non responderes litteris meis:ac dilata magis q̃ provoto inter missio:qm̃ oblectatus lr̃is tuis,productũ vlterius silentium abs te,non poteram non mirari,non ægre ferre.Abiice itaq̧ ex animo istã querimoniarũ curã.Quin potius amori erga te meo tribue:q̧ scripta tua maxime concupiuerim: quæ mihi nũq̃ non gratissima extiterunt.Accusas me modicæ fidei,ob falso tibi delatas querelas:& id mihi imponis,a quo sum prorsus immunis.Vidisti ipse:ac manu (vt aiunt)tetigisti:q̃ fuerit meus erga te fidelis sermo,& oĩ acceptione dignus. Quæ probaui in te:absq̧ vllo fuco parcius q̃ pro meritis extuli: ne in suspitionem adulatiõis veniret nimia laudatio.Quæ aũt mihi visa sunt monitu digna: solita libertate & paterno affectu significaui tibi.Si tibi molestiora ea fuerũt:pro ut ex tua epistola animaduertere facile est:Scito me non eo animo scripsisse,vt te contristarem:verũ potius vt cognosceres,ambulare me tecum in veritate & in caritate non ficta.Meliora sunt vulnera amici:q̃ fraudulenta oscula inimici.In uehis in delatores:& aliis asscribis,quod ad me attinet.Quod meũ foret iuditiũ quid ego super nouo erecto gymnasio in Eremo sentirem : aperui tibi : functus amici munere nõ Prioris Eremi(si qua est modo super vos)potestate. Alioquin ab initio interdixissem:male accõmodatum sacræ illi solitudini institutũ.Sũ aũt eiusmodi:qui non facile mitto manum,nec audacter me ingero in iis,quæ non sunt penitus iuris mei.Suasisse tantũmodo sufficit,impellente caritate.Sciebam enim scriptũ.Sunt viæ:quæ videntur homini rectæ:quarũ finis ad interitũ vergit.Quod vero tueãtur eremitæ partes tuas:eo q̧ nouitii modo & iuniores & indocti admittuntur in Eremũ:quibus necessaria sit eruditio & disciplina : non aũt iuxta vetus institutũ:qñ soli sacerdotes litterati recipiebanť,qui magisterio minime indigebant:viderint ipsi,si ita est:quibus ducti ratiõibus nouũ hoc dogma defendant.Spero fore haud ita multo post,si in opinione vestra perstiteritis: vt experientia edocti probaturi sitis,ac pro cõperto habituri:vtrius partis sententia probabilior atq̧ verior fuerit.Nam q̧ sacerdotes monachi olim reciperenť in Eremũ litterati omnes:quis me hoc melius nouit,qui tot annos Eremo præfui?Erat potior(mihi crede)morũ & vitæ q̃ doctrinæ respectus,in admittendis monachis:qui se ad Eremum cõferrebant.Habebatur tũc imprimis ratio prophetici testimonii.Quoniã(inquit)non cognoui literaturã: introibo in potentias Dñi:Dñe memorabor iustitiæ tuæ solius.Redeo nunc ad delatores tuos,si

qui tñ fuerint: cum ego nullos nouerim. Gratior mihi fuisset sermo tuus: si apertius in me, qui gymnasium tuũ improbaui, non in alios tela retorsisses. Neq́.n. non libenter legissem, ne dum iusti voluminis apologeticũ: quod scribis te iam contexuisse super tibi a me obiectis: verũetiam q̃ amplissimũ codicẽ, quẽ tuo ingenio edidisses. Dedignatũ te ais, contra rudentes asellos aliquid respõdere: qñ ego hac in re rudentem asellũ nouerim nominẽ, neq́ tui calumniatorẽ: Nisi forte sellæ imputes: qd iumento verius ascribendũ fuit. Solus tibi significaui, quod mihi ab honesto abhorrere videbatur. Si rudentes asellos, quos tuis consiliis aduersari putasti, nõ sine animi cõmotione appellasti: recogita quid referat, fratres suos asellis cõparasse. Alioquin cuperem ego fieri asello similis: super quẽ insidere dignarretur Dñs: vt vnus ex eis forem, qui occurrerunt illi dicentes. Sis pius ascensor tu: & nos quoq́ simus asellus. Sum modo tecũ longior, q̃ occupatiores isti sacrosancti dies postulant: quoniam re vera in rescribẽdo litteris, ad me plus solito vndequaq́ allatis: accedente prolixitate diuini cultus: oppido lassus sum. Coegit me, ne tibi non responderem, tum singularis mea erga te beniuolentia: cũ te vt peculiarem & carissimũ filium diligam: tum ne te priuẽ (qualescũq́ sint illæ) lr̃is meis: quibus tantopere affirmas te oblectari. Idem facturus sum tecum posthac: nec cõmittã, quotienscunq́ ad me scripseris, vt diutius desyderes respõsum meũ. Diligi me a Reuerendo patre Ignatio, iampridem agnoui: quem ego pro suis meritis semper obseruaui. Porro q́ sperare illum dicis: fore me autorẽ, vt ordo noster Camalduleñ. in melius reformetur: cupere illũ potius se dixisse arbitror, q̃ sperare. Neq́.n. latere ipsum puto: q̃ sit debilis religionis status: q̃ lõge infirmior mea conditio ad eam sustentandã. Bñdicti patris Sanctissimi aut Romualdi, quoꝝ non sum dignus calciamenta soluere, ope & auxilio indigeret. Si tñ vel eorum administratione haud quaq̃ fraudãdi essemus expectatione nostra. Habeo nihilominus dignationi eius gratiã: q́ de me supra merita sentiat. Bonifatii eremitæ perseuerantia & profectus, mihi summopere cordi est. Pergat itinere, quo cœpit: & oblitus eorum quæ sunt a tergo, ad ea quæ a frõte sunt enitatur: sicq́ se perseuerantissime gerat: vt non sit qui adolescentiã eius cõtemnat. Ipsum salutabis verbis meis. Vale. Ex Sẽcto Bñdicto. Die. xix. Aprilis. MDXXII.

Iacobo Pisauro Episcopo Paphensi. LXVI.

S Ignificatum est mihi, quod hactenus me latuit: constitutũ te fuisse in ditione Veneta cõseruatorem bñfitiorum nostri ordinis. Consuluerunt sane optime, qui in te eligendo fuerunt autores, religioni nostræ: qñ ea sis & integritate & prudentia: vt in ministrando iure nulla sit futura apud te personarũ accæptio: & ob longum rerũ vsum plurima expertus, ac doctrina haud vulgari præditus: nõ poteris a recto iuditio deflectere. Nolui propterea obmittere: quin tuæ dignationi Iacobũ Priorem Sancti Martini prope Opitergiũ cõmẽdarem. Non refero modo: quid egerint Muranenses illi nostri in maximum dedecus sui monasterii: & q̃ insignem iniecerint maculã candori Camalduleñ. Non sunt veriti armata manu adoriri prælatum ordinis: vt ipsum noctu in lectulo suo iacentem opprimerent. Indignũ re vera facinus: & in laicis etiam intollerandum: nedum in iis, qui se professores vitæ regularis iactitant. Contemptores nimirum

isti se

isti se ostenderũt iuditii tui: qui spreto iudice æquissimo, sibi ipsis pro arbitrio ius dicere conati sunt. Et a veritate se esse alienos haud dubie indicauerunt: qui ad expugnandum cœnobiũ, ad perdendũ prælatũ, multitudine se armauerũt. Vtrum vero idem Prior per tot annos, ex quo a me sibi beneficiũ ipsum collatum est, fuerit domui suæ bene prepositus: ne expectes colendissime antistes testimonium meum. De ipsius doctrina & vita diligentiq; administratione citẽtur testes, quot quot sunt Opitergii ciues: quotquot Oppido eidẽ pro tẽpore fuerunt prætores Veneti. Et satis tibi superq; constabit: an merito persecutionẽ pati a cõfratribus debuerit: vt coactus sit per fenestrã demissus, se domo sua proripere: & pro tuenda vita, auxilium vicinorum sæcularium expetere. Obsecro te: ne obsuerit interea causæ Prioris, ipsius absentia & fuga. Si vos (inquit) persecuti fuerint, in vna ciuitate: fugite in aliam. Vbi ei dati fuerint fideiussores: vt securus redeat ad vos: aderit cõtinuo. Interim per procuratores se tuebitur: quos tuæ pietati: meq; ipsum tui obseruantissimũ cõmendo. Si contigerit dignationi tuæ congredi cũ Reuerẽdissimo Archiepiscopo Corcyreñ. precor ne graueris me illi cõmendare: præsuli nimirũ piẽtissimo, & omni veneratione digno. Vale. Ex Sãcto Bñdicto. Die. xxii. Aprilis. MDXXII. Christophoro Marcello Archiepiscopo Corcyræ. LXVII.

q Vas ad me decima huius mẽsis die dedisti litteras: eas heri tandẽ accæpi: vt noueris me non mea culpa aut negligentia in respondendo fuisse tardiorem. Pro redditis nepoti meo litteris: quas tibi Florentia proficiscenti ad ipsum dederã: ago dignationi tuæ gratias. Nec vereor: quin longe maiora, cũ se obtulisset occasio, esses facturus: cum sis humanitate singulari præditus: & erga eos, quos diligis, indulgentissimus. Et ego noui: q; qui in minimo fidelis est, etiam in multo sit fidelis. Nosti tu quoq; meã erga te obseruãtiam atq; pietatem. Dissoluendã itaq; mutuã amicitiam nulla vnq̃ de causa merito putas: quã ego dũ spũs hos reget artus, perseueranter sanctẽq; seruabo. Prouocas insup me ad scribendũ: quæ tua benignitas est. Oportuerat me præuenire te in scribendi officio. Quod tñ nequaq̃ obliuione tui factũ existimes: cuius memoria apud me sine intermissione in benedictione est. Conabor posthac satisfacere vtcunq; piis votis tuis. Cæterũ de litteris. S.D.N. ad Illustrissimum Senatũ Venetũ datis: q̃uis pauloante factus fuerã certior: grata mihi nihilominus fuit repetita significatio tua. In maxima re vera est expectatione suæ Sanctitatis aduentus: idq; tum ob religionẽ & sanctimoniam ipsius, moresq; Pontifice dignos: tum etiã ob singularẽ doctrinam. Adhæc maximi faciendã pleriq; oẽs putant diuinã ipsius ad summũ Sacerdotium assumptionẽ: vtpote qui absẽns, & procul ac de vltimis terræ finibus, nulla penitus intercedente labe simoniaca, omnium fere suffragiorũ fauoribus fuerit electus. Verũ haud ab re factum censeo: vt nauigaturus in Italiã delegerit sibi triremẽ Venetam: futurus (vt opto) Venetorum pius & obsequens pater: quorum (vt ita dicã) humeris fuerit ex Hispania ad Romanã suam sedem deportatus. Velit Dñs: vt impleatur vaticiniũ meũ. Quid.n. sibi vult retẽtio triremis onerariæ, mercibus plenæ, atq; in Britãniã enauigantis: nisi ingens Sanctissimi Pontificis erga Senatũ nostrum fiducia: vt nossent oẽs, q̃ propensa esset Sanctitas sua erga nationẽ nostrã: Confirmet Deus, quod operari cœpit ad

confirmandã nostrorum beniuolentiam, pauloante conciliatam cum Principe Christianorum: vt merito gloriari queat Senatus noster ac dicere. Ego & pater, vnum sumus. Quãdo redditæ sunt mihi Dignationis tuæ litteræ: aderat mecũ in Cubiculo ciuis quidã Florentinus. Hic profecturus a me dixit: velle se tunc cõuenire Reuerẽdissimũ Mediceum. Per hanc occasionẽ rogaui hoiem: ne grauaretur mei gratia cõmẽdare te eidem colẽdissimo Dño: si quidẽ ita ad me scripsisses. Quod se facturum libentissime spopondit. Vale. Ex Sancto Bñdicto. Die. prima. Maii. MDXXII. Iustiniano Bergomẽsi Eremitæ. LXVIII.

Scribimus vltro citroq; prolixiores epistolas: de re luce ipsa clariore: & contẽdimus propterea inuicẽ, ac si palparemus in meridie. Scripsi tibi primũ apertissime, quid sentirẽ sup nouo instituto gymnasio in Eremo: & adeo aperto diffusoq; sermone scripsi: vt vel abietes ipsas, qbus septi ac circũdati estis, potuisse me intelligere pene existiuauerim. Et persuadere mihi conaris, nõ agnouisse te: q; scripserim ego, qd sentirem prioribus illis lr̃is meis, motu proprio: sed aliorũ cõsilio impulsus. Vidisti ipse: q̃ moderate q̃ rationabiliter improbauerim gymnasium in sacra ista solitudine. Si dissentis a me: non te cogo, vt nõ prosequaris indictum tibi a Maiore (vt significas) docendi officium. Si mihi superesset plena imperandi vobis potestas: contendissem nihilominus non imperio, quod semp exhorrui, sed ratione trahere te in sententiam meam. Si minus id efficere quiuissem: nõ eram vel verbum ea in re tecum repetiturus. Ambulo vobiscum simpliciter: & paterna caritate aperio vobis pectus meum. Neq;. n. nihil adhuc ad me pertinere Eremum arbitror. Scis ipse: q; cũ essem apud vos præterita æstate, indicauerim vobis: q̃ mihi displiceret nup inuecta non a naturalibus (vt ita dixerim) sed adoptiuis Camaldulñ. eremitis, diuini officii cõmutatio: q̃ longe amplius q̃ docendi munus detestor. Et tñ posthabito ne dicã spreto iuditio meo & bonæ ac sanioris partis eremitarum, perseuerantibus non nullis in sententia: ne verbo quidẽ inclæmentiore quisq̃ vestrum iccirco a me appellatus est. Non sum eiusmodi: qui meã vlla in re sententiam obstinatius tueri pergam: nisi quando conscientiæ cogeret necessitas. Opto ego ex corde: vt me semp melius & sanius in rebus omnibus sentiatis. Monere hoc tpe ac suggerere, meum fuerit: vestrum aũt pro arbitrio, vel exequi monita, vel reiicere. Alteris v ero lr̃is tuis, a maiore nudiustertius mihi redditis: quibus respondes meis nouissime ad te cõscriptis: ostendis te tandem percæpisse, q; significauerim tibi sententiã meã sup negocio litterario, nõ alieno sed proprio iuditio motus: quippe qui apertius rem tibi indicasse visus sim cum ego longe euidentius ac perspicue magis priori mea epistola id tibi aperuerim. Si absq; salutis tuæ dispendio fieri nequit, obiiciente se tibi caritate & obedientia: vt impositum humeris tuis a Maiore Eremi onus excutias: consules tibi ipsi: & quod saluti expediat, imprimis eliges: atq; cũ Maiore tuo, cui abs te debetur obedientia, conuenies. Reddere te oportet omnibus, q; debes: cui tributũ, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem. Quod meum erat, feci. De reliquo tu videris. Neq;. n. paruifacio ingenium tuum, & exactum iuditium in rebus omnibus. Iuuenis (inquit) & acutus inueniar in iuditio. Apologeticum tuum, cum se obtulerit occasio,

sio, accurate perlegã. Tñmodo hoc abs te cupio: ne calumniatores tuos putes qui aliquod factum tuũ omnibus celebre ac notũ, improbant. Alioquin ne dubites: q͂ me calumniatoribus, qui falsum tibi quippiam imposuissent, Fuissem pro te & pro veritate obiecturus. Quod a me petis, humiliter & summisse de te ipso sentiens, vt te arguã increpẽq͂: habeo gratiam. Non sum tñ hac de re instantius requirendus: qui pro meo more libere omnibus loqui consueuerim. Quod ex præsentibus & alus ad te missis litteris meis facile constare tibi potuit. Diligo te in caritate non ficta: & propterea fiducialius tecum confero secreta cordis mei: vt me plenius noueris. Opto magnopere occasionẽ: vt talẽtũ tibi traditũ, aliqñ proferas ex sudario: & tumultuantẽ ordinis statũ fluctuantẽq͂ dño adiuuante cõponere studeas. Scribis cõmodasse te Archiepisco Corcyreñ. libros duos: cũ mihi de vno solũ constet. Ipsum a Redeunte Maiore accipies: aut paulopost missurus sum per alium quempiam ad te. Vale. Ex Sancto Benedicto. Die. iii. Maii. MDXXII.

Ioanni de Monte Varchio. Notario. LXIX.

t Ardius rescribo ad te: quia nimirum per hos dies fui occupatior solito vrgẽtibus me tum priuatis meis, tum publicis religionis nostræ negociis. Petisti a me: vt quid super illa vulgatissima de conceptione. Mariæ virginis quæstione sentiã: significẽ tibi. Si quidẽ fuisse te, ais, sic a tenero educatũ atq͂ institutum a parentibus: vt per multos annos pia credulitate tibi persuaseris: fuisse matrem Dñi, sicut ab omni alio peccato, ita etiam ab originali immunem. Postmodum vero vbi adoleuisti: factusq͂ es ætate prouectior: & propterea aptior ad capiẽdũ solidiorẽ cibũ: perlectis multoꝝ pitissimoꝝq͂ patrũ variis opiniõibus atq͂ sentẽtiis, pro ipsa cõceptione & contra ipsam editis: substitisse te, ac reputasse tecum: vtrã in partem pronior esses futurus dissentientium inuicem theologorũ nostrorum: ac pro suo captu sententiam suam diuersis rationibus tuẽtium. Ego quoq͂, vt scias ductus propensiore deuotione in matrem Domini: cui omnia deberi pro meritis haud dubiẽ semper arbitratus sum: diu itidem tecum sensi: quẽadmodum plerisq͂ fere omnibus euenire, præsertim iunioribus atq͂ imperitis, credi potest. Nam vt facilius mihi fidẽ præbeas: noueris, in nostro ordine quot annis diem festum cõceptionis virginis beatissimæ solẽniter celebrari: vt merito & quasi necessario in eadem opinione diu perstiterim. Vbi vero innotuerunt mihi partis contrariæ rationes: sentiriq͂ secus a plurimis primariis ac Sanctissimis nec nõ eruditissimis in Sacra pagina viris intellexi: vicit apud me deuotionem ratio. Satisfecit mihi hac in re plurimũ Diuus Bernardus Clareuallensis abbas, in quadã sua epistola, ad Lugdunenses canonicos cõscripta: in qua hanc materiam copiose ac diserte pertractat. Eam, si forte non vidisti, cura vt perlegas. Fuisse namq͂ Mariam virginem sanctam antequam natam, prorsus affirmat: & propterea vberiorem sanctificationis bñdictionem promeruisse: qui nõ solum ipsius sanctificaretur natiuitas: verumetiam vt vita ipsius ab omni postmodum peccato (quod nulli hoĩum alias collatũ est) immunis conseruaretur. Concepisse illam de spiritu Sancto dicit: non autem conceptam fuisse: & peperisse vtiq͂ virginem: non tam partam a virgine. Ego Bernardum semp magnifeci, tum vitæ sanctimonia tum eruditione & doctrina insignẽ. Qui sicut de conceptione

immaculatæ Virginis a Scoto dissentit ita eam in reliquis oĩbus,miris ac multiplicibus effert laudũ preconiis.Obsecutus sum tibi,sicut postulasti.Sed obsecro, quãtulus sum ego:cuius sententiam adeo studiose perscrutandam censuisti?Nosti,qd in ea re sentiant viri eminentissimi:& elicere a me opinionẽ meam:instantissime contẽdisti:q non sum dignus vel minimo ipsorum calciamenta soluere. Audio summum Pontificẽ haud procul distare ab Italia : cuius aduẽtus vtinam sit vniuersæ christiane reipublicæ profuturus. Vale.Ex Sancto Bñdicto. Die.x. Maii.MDXXII. Zachariæ Mauroceno. LXX.

n On est necesse,vt proliriore tecum modo vtar sermone:cum iam animo destinauerim remigrare ad vos.Tantum peto : vt queadmodum es pollicitus p epistolam,cures fieri orationes pro nobis ad dñm:vt prosperum sit futurum inter has mundanas varietates iter nostrũ:& tuta nauigatio. Quod te facturum nõ dubito:cum mihi semp bñ cupias:& pro mea incolumitate nũq̃ solicitus non fueris.Optas mihi nestoreos annos,vtiq; productiorẽ ac lõgiorẽ vitam:quã ignoras,an sit mihi profutura.Quin potius ora:vt mihi viuere Christus sit,& mori lucrum:ne proiiciar pro meritis meis in tpe senectutis. Latratus canum,si qui sunt,absentem offendere parum possunt,quando non exaudiunt. Tu vero,quẽ dabis mihi:cui p totam vitam suam,non aliquando oblatrauerint canes?Sufficit nobis,in eiusmodi canes incidere:q latrare tantum possint,mordere non possint.Dentes(inquit) peccatorum contriuisti.Amicis,quos meo nomine salutasti,patritiis vtiq; clarissimis,meiq; studiosis,plurimum debeo.Eritiũ Decemuirum,quẽ scribis Opiterginum negocium fauoribus cõstantissime prosecutum fuisse,agnoui semp virum integerrimum:& apud quẽ nulla sit psonarũ acceptio.De Pontificis aduentu,magna est(vt vidimus)apud omnes expectatio De eius sanctimonia & doctrina optime sentitur ab omnibus : nec est vllus, qui de illo non bñ speret.Vtinam omnia ei optata contingãt:vt sicut prompto affectitur venire animo,ad cõponendã inter dissidentes Christianos Principes pacẽ: atq; ad profligandas dissipandasq; gentes,quæ bella volunt:ita prosperis successibus secundet ac fœliciter illum Deus.Vti placuit Sanctitati suæ erga Illustrissimum Senatum Venetum paterna fiducia,in retentione triremis onerariæ.Potẽs est tantus Princeps & idoneus,cum se obtulerit occasio,ad referẽdam gratiam. Cornelium propinquum nostrũ,quem mihi studiose commendasti, salutabis ex me.Religiosus est bonæ conscientiæ:timens deum:& recedens a malo. Diligo sane ipsum:& lõnge etiã magis diligo ob eius probitatem,q̃ ob carnalem necessitudinem:cum sit mihi spiritu q̃ consanguinitate coniunctior. Perseuerantiam in ea vocatione,qua vocatus est,magnopere cupio:quando ea sola est virtus:cui præcæteris brauium debeatur.Vale mi Maurocene cũ amicis reliquis : quibus, vbi cõmode potueris,vicissim me commendabis,Ex Sãcto Bñdicto. Die.xxiiii. Maii.MDXXII. Philippo Decio Doctori.LXXI.

e Xcitat me ad te consulendum Doctor eximie tum singularis in vtroq; iure eruditio tua,qua cæteris contemporaneis tuis cõmuni peritorum omnium consensu præstare diceris:tum etiam haud vulgaris tuæ dignationis humanitas,doctrinæ ipsi cõiuncta.Nolo vti tecum longiore verborum ambitu,

parcens

parcens tibi, ob studia occupatissimo. Ad rem explicandam tantū veniam. Praefui religioni Camaldulensi, dei miseratione, quadraginta & duobus annis. Quo tempore exigentibus ita nostri ordinis cōmodis, impetraui a singulis Pontificibus: Sixto videlicet & deinceps reliquis omnibus, qui pro tempore fuerunt: idq; interuentu Protectorum nostrorum: viuae tantūmodo vocis oraculo: vt liceret mihi in nostro solum ordine conferre quatuor ordines minores: & sanctimoniales velare. Absente vero nunc ab Italia Pontifice, ac procul agente: non potui de more ab eodem per colendissimum Protectorem idipsum indultum expetere. Et quoniam non desunt, qui affirment: per tot Pontifices priuilegiū oraculo viuae vocis non indigere alia noua confirmatione: sed sufficere datam toties mihi conferendi quatuor ordines & virgines consecrandi potestatem, qua hactenus vsus sum: ad euitandum tamen conscientiae scrupulum, precor te consultissime Doctor: vt quid super hac re sentias, digneris me certiorem reddere: cuius respōso, tanq̄ oraculo, exhibituri sumus plenam fidem. Scriptum est enim. Consilium a sapiente perquire. Quod offitium tecum potissimum vsurpandū putaui: vt cū de plurimis, quos erudisse te arbitror, optime meritus sis: me quoq; tibi, sapientissimo tuo consilio, obnoxium faceres. Vale. Ex Sancto Benedicto prope Florentiam. Die. xxvi. Maii. MDXXII.

Christophoro Priori Agnae. LXXII.

P Rofecturus hinc ad dies paucos, peracta vtiq; Sacrosancta Pentecostes solēnitate: doleo non posse me reuisere Casentinates nostros: quibus q̄tum debeam ob antiquam eorum & singularem erga nos beniuolentiam, non ignoramus. Admittāt excusationem nostram: & cogitent vel leuiora incōmoda nedum grauiora, periculosa esse & tolleratu difficilia confectis senio. Reuocant me frequentibus litteris nostri illi transalpini: a quibus vltra annum abfui: & vt sim promissi eis reditus mei, dum inde forem discessurus, haud immemor: instātius vrgent atq; exposcunt. Ne itaq; fractae fidei sim arguendus: neq; sua de me expectatione fraudentur: accingam me paulopost ad iter. Quod vt prosperum sit futurum: orabis vna cum sacro illo monialium nostrarū, tuae curae & fidei cōmissarum, coetu: quarum perseuerantiam in operibus bonis, & in timore Dei, ac mutua inuicē caritate atq; cōcordia: sicut vocatae sunt in vna spe vocationis suae magnopere cupimus. Quae oīa facile illas impleturas confido: si fuerit monasterium eorum, ortus conclusus & fons signatus: sintq; perpetuo odio habiturae laicorum cōgressus: memores Apostoli dicētis. Nostra aūt conuersatio in coelis est. Te quoq; hortamur in Dño: vt arceas pro viribus ab ouili Dñico lupos: neq̄ rapiant: & nō sint qui eripiāt. Quo vero latratu terrēdi sint: quoue baculo feriendi: scio te nō latere. Salutabis Abbatissam & cōuentum omnē meo noīe: quibus remitto colectā p̄ntis anni, quā de more nobis debent. Vale. Ex. S. Bñdicto extra muros Florētiae. Die. iii. Iunii. MDXXII. Lazaro. S. Miniateñ Notario. LXXIII.

E Xecutum te fuisse apud Eremitas, quod tibi mandaueram, super errore calculi: factus sum hodie litteris tuis certior. Satisfecisti mihi ꝑpterea plurimum: qui erroris autor incaute extiti. Tenemur siquidem non minus alienae, q̄ nostrae famae & existimationi cōsulere. Oportet eni nos habere

bonum testimonium etiam ab iis, qui foris sunt. Sciat itaq; Eremitæ nostri: sciat omnes, ad quorum aures peruenerit rumor iste: monachum ac dispensatorē nostrum. D. Ioannem Franciscum de Balneo, immerito eam calumniam subiisse: vt pote qui facta de administratione eius diligenti supputatione, repertus est fideliter suo functus munere: & ab omni penitus fraude alienus. Probo admodum: q pro Eremi negociis solicitus sis: nec laboribus parcas. Atq; vtinam soli tibi illa incumberent: ne daretur incolis Eremi, contra anachoritarum institutum, occasio euagandi extra cellas suas. Sic enim optime consuleretur bonori sacræ illius ac venerandæ solitudinis: atq; ipsorum imprimis Eremitarum saluti. Viderint ipsi: qua excusatione, vel minima de causa, per rura per opida per vrbes celebres quotidie promissa barba discurrant: nec sine magno intuentium scandalo. Elongamus fugientes: & venimus in solitudinem: vt militemus Deo: vacemusq; cōtemplationi & diuino cultui: & (quod facilius atq; cōmodius per alios fieri posset) implicamur voluntarie, contra apostoli monita, negociis sæcularibus. Non sic olim Eremitæ, non sic: quemadmodum tu es optimus testis: qui per multos annos fuisti familiaris loci istius. Vtinam sapiant: & intelligant: ac nouissima p uideant. Redituri sumus paulopost proximos festos dies Venetias. Si quidem crebris litteris obtundar: ne vlterius differam profectionem meam. Recordabor negocii Venerabilis Patris Augustini, quem mihi arctius cōmendasti: & tanto studiosius recordabor: q̄to maior mihi modo subest hominis notitia. Si quidem conuenit heri nos ipsemet: multumq; mihi sua præsentia & alloquio satisfecit. Nec dubito: quin sua prædicatione ciuitati nostræ itidem satisfacturus sit: si euenerit, vt apud illam non sit ei optatus defuturus locus. Quod vt fiat: diligentissime studiosissimeq; curabo: tum tui gratia, tum ipsius probitate ac merito. Superfluo te mihi offers: quando per tot annos tua opera vsus sum semperq; mihi persuaserim, esse te mi Lazare meū totum. Vale: & familiam saluta meo noīe. Ex Sancto Benedicto extra muros Florentiæ. Die. vi. Iunii. MDXXII.

Christophoro Marcello Archiepiscopo Corciræ. LXXIIII.

q Voniam decreui peracta spiritus sancti sacrosancta solennitate Florentia demigrare: vt in patriam redeam: in eo fui, ne quid modo rescriberem litteris tuis: quas hodie mihi reddidit Sebastianus monachus olim Angelorum Prior. Verum cum sit discessurus incrastinum cursor, Venetias de more concessurus: deesse nolui offitio meo: quin vel paucis responderem: illectus præsertim suauissimis dignationis tuæ litteris. Quod acceperis haud repugnanter augurium nostrum, super retenta iussu Pontificis triremi oneraria Venetorum nostrorum: admodum gaudeo te mecum sentire. Verum longe maiore affectus sum gaudio ob id, quod mihi suggerendum duxisti: sperare vtiq; te (quod non temere abs te prolatum puto) vt pari vtriusq; consensu, fauente desuper Saluatore, profligandæ sint atq; ad internitionem delendæ, gentes, quæ bella volunt. Erit enim Venetis nostris maior gloriæ accessio: si apparuerint vniuerso orbi propugnaculum christianæ fidei, sicut fere semper extiterūt: q̄ q inierint fœdus cum inimicis crucis Christi Quæ enim cōuentio xp̄i ad Belial? Aut quæ

pars

pars fideli cum infideli? Quis etiam consensus templo dei cum idolis? Vtinam mittat Dñs in nostrorum corda: ne amplius iuxta eiusdem apostoli monita ducant iugum cum infidelibus. Cæterum (vt scias) detectæ sunt per hos dies insidiæ nonnullorum ciuium Florentinorum: qui conspirauerant aduersus colendissimũ Dñm Cardinalem Mediceum: vt ipsum interficerent. Hodie summo mane de duobus sumptum est vltimum supplitium. Siquidem cõfessi facinus, iussi sunt capite mulctari. Tertius Volaterras relegatus perpetuo Carceri destinatus est. Ad hæc decretum est ex senatus consulto: vt Icona beatissimæ virginis Mariæ vltima proximæ celebritatis die ex Pruneta: qui locus (quod te opinor nequaq̃ ignorare) septem ab vrbe milibus passuum distat: Florentiam confluens cerimoniis perferatur. Qua de causa hoc statuerint, nescitur: nisi q̃ raro, & non nisi magna aliqua vrgente necessitate, solet in vrbem vehi: idq̃ supplicatione solenni, & totius populi virorum vtiq̃ atq̃ mulierum concursu. Huic Sacro Matris Dñi non semel interfui. Acta in conuentu Sancti Michaelis bona ex parte probamus. Sũt enĩ cõplura e re ipsius Cõgregatiõis decreta. Det Dñs iis, q̃ præfecti sunt monasteriis: vt studeãt magis prodesse suis conuẽtibus q̃ præesse. Quod vero sit dignatio tua tum honoris tum cõmodi mei plurimum cupida: habeo eidem gratiam, q̃tã valeo: atq̃ vtinam ad referendam non deessent vires. Experireris profecto: me in hoc paria tecum facere. Vale ex Sancto Benedicto extra muros Florentiæ. Die. viii. Iunii. MDXXII.

Francisco Cardinali Soderino Protectori. LXXV.

C Vm essem discessurus Florentia: scripseram pauloante dignationi tuæ: significãs ei futuram haud multo post profectionem nostram. Ago gratias Deo: qui sicut nos in Ethruriam anno præterito duxit incolumes: ita & modo reducere in patriam dignatus est. Quin immo visus sum nostratibus omnibus rediisse robustior: q̃ olim hinc abirem. Benedictus Deus: a quo omne datum optimum. Cæterũ cum de rebus Romanæ Curiæ incidisset sermo cum patritiis nostris: qui me visitatum venerant: retulerunt mihi nuntium sane molestissimũ: magnificũ videlicet atq̃ clarissimũ fratrẽ tuũ Romæ diẽ suũ obiisse. Tristitia cõtinuo & mœrore oppletus sum: tũ tuæ amplitudinis, tũ mei ipsius gratia. Fuit. n. tecũ propinquitate carnali germanus: verũ longe magis spũ cõiunctior. Mei vero ita semper amans fuit: adeo semper grato sermone, dum summum in ciuitate ac perpetuũ magistratũ gereret, excipere consueuit: sic mihi in postulatis ab eo haud repugnanter obsecutus est: vt merito eius desyderio plurimũ afficiar. Verũ vt de me interim sileã: non possum non dolere vicẽ tuã: cum ipse mecũ reputo: q̃tã carissimi fratris amissione feceris iacturã. Difficillimum sane reor: inueniri posse fratres duos: qui sic mutuo amore & perpetua concordia pariter consenuerint: qui existimati fuerint duo in anima vna. Quis enim vnq̃ audiuit: alterum vestrũ ab altero vel exigua in re dissentientem? Quæ res eo maiore profecto admiratione digna est: cum ambo magni ac dignitate insignes fueritis. Implestis sine intermissione apostoli monita: Honore inuicem præuenientes. Et alibi, Fraternitatis amatores. Tu ecclesiastica supremæ proxima prælatura: ille sæculari & summo in sua republica magistratu per de

cennium functus est. Semper tamen in vobis extitit idem velle & idem nolle. Quod iccirco in vobis insigne potissimum enituisse arbitror: quoniam religiosi ambo fuistis: tu quidem professione, ille vitæ institutione. Hæc mecum cogitans, putaui primum infixã a Dño cordi germani superstitis sagittam, ingentem ei cruciatum attulisse. Homo, inq̄, est: qui forte nihil humani a se alienum putet. Si luget fratris decessum: merito luget. Amisit enim dimidium sui: cum quo oẽs cogitationes & consilia sua conferre consueuerat. Amisit fratrẽ: pietate iustitia side religione probitate cũ paucis conferendũ. Tam tristem casum, tam acerbum vulnus, si absq̄ lachrymis excipere non potuit frater, sapientissimus licet atq̄ cõstantissimus: mirum re vera videri non debet. Plorauit rex Dauid propheta Sãctissimus, ob carorum suorum mortẽ: & sua oratione ad complorandum alios excitauit. Fleuerunt & alii viri fortissimi suorũ decessum. Deniq̄ Saluator noster propter obitum Lazari lachrymatus est. Audio nihilominus te Domine colendissime hoc fortunæ telũ pro tua singulari sapientia, tam forti atq̄ infracto animo admisisse: vt ne lachrymasse quidem propterea visus sis. Et ne me vana fingere quis existimet: ex Senatoribus nostris didici: scripsisse oratorem Venetum, qui Romæ nunc degit: doluisse te quidem ob defuncti desyderium: verũ singulari constantia & moderatione altum premere corde dolorem: & conceptam animo ægritudinem ratione lenire. Si tamen secus accidisset: nunq̄ mihi persuaderi potuisset: tam maturæ virtutis virum, præscriptum sibi a sacro eloquio lachrymarum terminum excessisse. Fili (inquit) super mortuũ produc lachrymas: & quasi dira passus incipe lamentari: & fac luctum vno die vel duobus. Mihi re vera tam dulcis integerrimi atq̄ incliti viri memoria nunq̄ excidet: nec singularis ipsius erga me caritas benignitas & fidele patrociniũ vlla vnq̄ obliuione delebitur. Abstergamus itaq̄ omnẽ lachrymam ab oculis nostris: & concepta nõ immerito de illo spe: q̄ ad meliorẽ transierit vitam adeptæ eius gloriæ congratulemur: q̄q̄ ipsum præmiserimus, quo nobis quoq̄ optandum est sequi. Parui simul & magni huiusmodi mortis casibus obnoxii omnes nascimur. Indignum itaq̄ videtur, grauius propterea discruciari animo: quando per totam vitam nostram nobis constiterit: statutũ esse hominibus, semel mori. Non respondeo modo suauissimis dignationis tuæ litteris, quas nudiustertius accæpi: ne occupatas Domini mei aures longiore sermone fatigem. Tantummodo quãtas valeo gratias ago benignitati tuæ, pro ingenti erga me beniuolentia & amore, quem litteræ præseferũt: mihi re vera super mel & fauum dulciores. Studium præterea tuæ amplitudinis erga reformationem ordinis, gratissime atq̄ hilari animo accæpi. Spero te suo tempore boni alicuius operis pro tua in Camaldulensem ordinem pietate autorem fore. Vale. Venetiis Die. vii. Iulii. MDXXII.

Iulio Cardinali de Medicis. LXXVI.

C Redo non latere dignationem tuam: habuisse monachos nostri ordinis in Burgensi vrbe vltra annos quadringentos domiciliũ satis cõmodum: ac sub abbatum, qui pro tempore fuerunt obediẽtia, ita semper religiose ac pie vixisse: vt nunq̄ non fuerint vniuerso Burgensi populo gratissimi. Viguit si quidem

si quidem in abbatia illa continuus ac perpetuus diuinus cultus:& studiosissime semper seruata est a monachis debita animarum cura. Quomodo autem factū sit: vt vnius, male de sua religione meriti infidelitate, Camaldulense cœnobium illud in ius alienum cesserit: non arbitror recensendum. Vt quid enim perditio hæc? Non maledices(inquit) surdo, idest mortuo. Opto vt obierit in pace: quis ingentem fecerit ordo noster ipso autore iacturam: præciso tam nobili mēbro a corpore. Tantum precor amplitudinem tuam: vt miserta pro sua pietate monachorum nostrorum: qui in memorata abbatia educati reddebant ibidem altissimo vota sua: curare dignetur apud Burgenses litteris suis: vt in compensationem illatæ nobis iniuriæ, & surrepti per vim beneficii, beneficium aliud tribuant nostro ordini de ipsis meritissimo: & precipue locum quendam, quæ appellatur societas Sanctæ Crucis, in eadem vrbe situm. Quamuis enim longe sit Societatis istius locus inferior abbatia ipsa: erimus tamen contenti vel hac tantilla vicissitudine: vbi te autore illum adepti fuerimus. Quod erit vniuersæ religioni nostræ supramodum gratum. Vale. Venetiis. Die. xii. Iulii. MDXXII.

Iustiniano Bergomensi Eremitæ. LXXVII.

a Nteq̄ Florentia discederem: factus fueram certior de profectione tua vna cum coeremita tuo Constantino in Picenum. Hac de causa non sum admiratus: q̄ distuleris respōdere litteris nostris. Fecisti continuo satis scribendi offitio: vbi primum in Eremum rediisti: vt accusari tarditatis merito nequeas. Ego quoq̄ enitar pro viribus: vt si assiduitate scribendi superari a me nequaq̄ potueris, vtpote iunior atq̄ robustior a seniore imbecilli & exhausto viribus: paria saltem tecum faciam: & ex æquo tecum certem: vt quotiens scripseris mihi, totiens tibi rescribam. Quod cedendum penitus statueris sententiæ meæ super litterario negocio: de quo aliquandiu contendimus inuicem: spero te indies magis probaturum consilium meum. Ego autem non sum fraudatus spe mea de te: q̄ cum sis mitis & humilis corde: quemadmodum ex professione vnum quemq̄ nostrum decet: fores obstinatius defensurus partes tuas. Cæterum quomodo in adoptiuorum non naturalium filiorum numero censendus sis: nulla me ratio conuincit. Quomodo enim adoptiuus tu: qui monachi, sicut & nos, semper vocabulo appellatus es: qui sub eadem semper regula militasti? Si dissimili aliquando colore vsus es: non excidit mihi dixisse Benedictum patrem nostrum in regula. Non causentur monachi de colore. Itaq̄ profacta a me vtriusq̄ generis filiorum mentione, ne solicitus sis: vt tui causa in adoptiuos exprobrandum, atq̄ vt scribis, improperandum censuerim. De quibus autem ea in re ego senserim: sileo. Tantummodo cupio: vt oēs pariter, qui estis Eremi accolæ, gloriari mereamini ex bona & religiosa conuersatione vestra: q̄ digni habiti sitis adoptione filiorum Dei. Molestam vobis futuram discessionē nostram ex Ethruria, facile animo cōcæperā: ex vestra erga me beniuolentia & pietate coniecturā capiens. Neq̄. n. piorum filiorū dissimulari affectus potest: quibus semp euenire cōsueuit: vt & paterna tristentē absentia: & præsentia lætentur. Cōtristatus & ego reuera sū discessurus Florētia: q̄ nō mihi cōmodū fuerit ages

re vobiscum reliquum æstatis: aut saltem per vos redire Venetias. Verum quando ita facere oportuit: suppleat absentiæ vices mutua nostri memoria: atq; vltro citroq; frequentatum scribendi munus. Sic enim fiet: vt paulatim leniendus sit ac mitigandus absentium dolor: & minus optanda fuerit nobis corporalis præsentia: quorum interest longe vtilius spiritu ambulare: cũ spiritu viuamus. Gratulor plurimum vobis: q; male copulata & coniuncta haud multo ante sacræ nostræ Eremo antea deserti Piceni penitus repudiaueritis. Conferet vobis separatio ista ad quietem vtriusq; hominis. Quid est enim minus solitariis conueniẽs: q̃ quotidie vagandi querere occasionem & nũc hæc nunc illa incolenda suscipere diuerticula? Experientia nimirum docet: non conualescere plantam, quæ sæpe transfertur. Habetis vtrũq; Camaldulũ: habetis amœnos & cõmodos vinearũ vestrarum recessus. Quid quæso amplius cupitis: quod non sit cum detrimento Eremi Eremo vniendum? Ad euertendam profecto Eremum nunq̃ pertinere non putaui annexorũ multitudinem. Nimio enim amplexu (vt est in adagio) parum stringitur. Deniq; si volueritis tot ordinis Sacerdotiola, olim per monahos administrari consueta, per vos metipsos curanda suscipere: quemadmodũ in priuilegiis per iuniores incautos, & rei periculum minime præuidentes, paucis retro annis impetrata continentur: (mementote sermonis mei, quẽ modo prædico vobis) breui rigorem & districtionẽ sacræ istius solitudinis, & bonam de illa apud exteros existimationem, dissolutam atq; ad nihilum redactam visuri estis. Vale. Venetiis. Die. xv. Iulii. MDXXII.

Ioannibaptistæ monacho Sancti Mathiæ. LXXVIII.

Petisti a me, vt significarem tibi: quid mihi videretur super prolatione genitiui pluralis litium, vtrum per .t. aut per .c. esset proferendum. Probamus studium tuum etiam in rebus exiguis. Nihil enim contemnendum puto ei: qui castigate & emendate loquẽdi scientiã assequi cupiat. Hoc tamen commodius atq; vtilius a grammaticæ professoribus, & ab iis qui modo in eisdem studiis versantur, potuisti requirere. Facile enim minutiora huiusmodi annoso & longæuo elabi possunt. Dicam tamen, quid sentiam tãtilla in re. Primum quidem non memini: audisse me peritum aliquem linguæ latinæ: qui litium quod a lite deriuatur per. c. pronuntiaret: quem morem & ego hactenus secutus sum. Cuius rei si qua aduci in medium ratio põt: arbitror iccirco per. t. non per. c. proferri debere: ad differrentiam licium. Sunt enim licia fila texentium: quæ per. c. scribuntur & proferuntur. Vnde liciatorium: quo fila inuoluuntur. Alioquin multa inuenies in tium desinentia in genitiuo plurali: quæ per. c. enunciantur: sicut est infantium studentium amantium discentium, & alia id genus. Respondi paucis quid sentiam. Non tamen propterea Benedictum monachum carpo aut improbo, secus opinantem. Nam forte non temere dissentit. Et vnusquisq; in suo sensu abundat. Vtrum tamen potioribus nitatur rationibus: tu videris. Quomodo se habeat Prior tuus: & vtrum conualuerit de infirmitate: non sum factus certior. Hortare ipsum ex me: vt valitudinem suam curet q̃ diligentissime. Vale. Venetiis. Die. xiii. Augusti. MDXXII.

Altobello

Altobello de Aueroldis, Episcopo Poleñ. & Legato. LXXIX.

m Andaui heri Nepoti meo: vt conueniret dignationem tuam: eiq́ referret coram, quãtopere cuperem: vt celerius absolueretur negociũ Sancti Martini de Opitergio. Et quia te occupatissimum reperit: non potuit ad colloquium admitti. Rogo ego idcirco amplitudinem tuã: ne nimiũ differatur cõpositio inter dissidentes fratres nostros: sed pro tua sapientia, æquitate, iustitia (q̃to citius commode fieri poterit) terminetur. Viges ingenio & prudentia: & multa expertus, alia longe maioris momenti & multo grauiora expedire consueuisti negocia. Facile erit tibi, qui omnibus te beniuolũ & gratia plenum exhibes, inter discordes pacẽ serere. Quod spero: atq́ vt ita fiat enixius peto: te pro tua pietate facturum: curaturũq́, vt vtraq́ pars, qui mihi sunt filii carissimi, a tua pientissima dignatione contenta discedat. Vale. Venetiis. Die. vltima Augusti. MDXXII.

Dominico Cardinali Grimano. LXXX.

f Actus sum certior: parare se ad iter dignationẽ tuã, vt in Vrbẽ redeat. Opto summopere: vt Angelus Dñi sit futurus comes tuus: & incolumis peruenias. Et quoniam arbitror non latere Pontificem: cuiusmodi sis inter reliquos tui ordinis: non dubito: q́ postq̃ exhibueris te conspectui. S.D.N. noui Pontificis: hilari fronte excipiendus sis ab eo: atq́ obuiis vlnis amplexandus. Vbi vero odorari cœperit Sanctitas sua eruditionem probitatẽ sapientiam ac religiosissimos mores tuæ amplitudinis: persuadeo mihi certissime fore: vt inuenias cumulatissimam gratiam in oculis eius: tantiq́ ab eo faciendus sis pro singularibus meritis tuis: vt precipua fiducia sit semper tecum communicaturus omnia consilia & cogitationes suas. Lætaberis tu quoq́ ad intuitum noui pastoris: qui datus est nobis diuinitus secundum cor Domini: vtiq́ Sanctus innocens impollutus. Quia tamen dignitas Pontificia sine graui onere administrari nequit: eris tu Domine colendissime baculus senectutis eius: cui pro tua integritate & fide tuto niti habeat. Obsecro: vt si quando ipsum minus occupatum inueneris: egentissimum ordinem nostrum Camalduleñ. eius Beatitudini cõmẽdare digneris. Venissem ego met visitatũ tuam amplitudinem: sicut par erat: nisi q́ liberatus pauloante tertiana febricula, nondum bene sum ex valitudine confirmatus. Si non celerius hinc abieris: satisfaciam coram obligationi meæ. Erit mihi pergratum: si indicaueris harum latori: a quo nã te absente simus requisiti pusillum id pecuniæ annuæ pro collecta Carcerum. Vale. Venetiis. Die. xi. Septembris. MDXXII.

Iustiniano Bergomensi Eremitæ. LXXXI.

r Eddite sunt mihi solito celerius nouissimæ litteræ tuæ. Coactus sum tamen necessario differre aliquandiu responsum ob malam valitudinem. Laboraueram tertiana febre per dies aliquot: iacuerã tãmodo dies nouẽ: nondum tamen sum penitus in pristinum robur restitutus. Conamur paulatim vires resumere. Iacuit insuper Pius noster & grauius & diutius quam ego. Vexatus est enim duplici tertiana: sed per Dei gratiam & ipse conualuit. Decolorauit eum nihilominus vis morbi: & genæ ab ingenito rubore olim suffusæ in pallorem commutatæ sunt. Benedictus Dominus: qui nos visitare

dignatur:atq; ne imparati,ac prenimia bona corporum habitudine oscitantes stertentesq; inueniamur,frequentibus nos languoribus admonet: donec nouissi ma illa & omnibus constituta superuenerit dies:quæ præteriri non poterit. Ex/ pediam itaq; me paucis modo:vitans de industria lógiorem sermonē:ne forte me recidiuæ exponam periculis. Visitasse Eremum scribis mense Iulio Reueren dissimum Cardinalem Cortoneñ.secũq; in comitatu multos nobiles habuisse. In descensu postea ad Fontē bonum,longum tecũ protraxisse sermonem:atq; in ter loquendũ fecisse illum de mea paruitate mentionem. Quod me diligat: ha/ beo gratiam dignationi eius. Quod veneretur atq; suspiciat,sicut scribis,eius hu manitati tribuo qui de seipso summisse ac humiliter sentiens,aliis deferre longe indignis atq; immerentibus non recusat. Fuisse me licet immerito gratum Leo/ ni Pontifici:hoc non inficior,vere tibi retulisse colendissimum Cardinalē: quod plurimos etiã minime latuit. Placuisse tamen eius Sancti stilum meũ arbitror: non ornatus gratia,sed fidei meæ ratione:quam semper perspectã & cognitam habuit. Nunq̃ ego nó optime de Cardinale Siluio sensi:dño vtiq; mitissimo & Dauidicæ mansuetudinis. Spero fuisse a vobis honorifice admissum:vt conten/ tus ac bene edificatus inde abierit. Habituri eum estis patronũ & fautorem Ere/ mi:si qua in re ipsius ope & auxilio indigueritis:cũ sit eiusmodi qui de omnibus studeat bene mereri. Quod ego quoq; aliquando expertus sum. De Adriano Pō tifice,qualis sit in administranda Christiana republica futurus,nouit Dñs solus: cui omnia sunt nuda & manifesta. Si tñ mores,si religionem,si vitam eius consy deremus:non possumus de illo nisi omnia bona nisi iusta nisi sancta nobis polli ceri. Respuere illum aiunt penitus blandimenta verborũ:proculq; reiicere om/ nem adulationē:neq; vllis mundanis voluptatibus aut illecebris oblectari:pe/ ctusq; purum ab omni facinoris contagione exhibere. Quo fit:vt dubitari ne/ queat futuram semper cum eo manũ Dñi:nec defuturum tantæ Sanctitati cœle ste auxilium. A Rhodo nihil certi affertur:nec enim potest: Quis.n.approquin/ quare insulæ tanto barbarorum exercitu tanto nauium numero obsessæ audeat? Credi potest:etiam volucres ipsas frequenti armorum strepitu,territas procul ab insula abuolare:ne dum prope ipsam adnauigare homines. Vulgatum est ni/ hilominus nescio quo Cretense autore:Rhodiorum Vrbem optime esse præsi/ diis munitã:atq; ad sustinendam aliquot annorum oppugnationem minime in ualidam:vtpote & mœniis & machinis & vario tormentorum genere egregie septam. Bono esse illos animo passim refertur:nec deficere spe potiundæ victo/ riæ:etiam si barbari & numero & robore admodũ præstarent. Sed & hoc nó sub ticebo:allatũ esse ante complures dies:congressos fuisse cum Rhodiis barbaros idq; haud semel:fuisseq; turcorum supraviginti quinq; milia pugnantium cæsa: & ingenti tormentorũ vi ad triginta naues dissipatas atq; immersas,cum ma/ gna vtiq; illorum strage. Scæuit apud Bizantium pestilentia : ita vt supra mille quotidie vis morbi absumat. Pugnante pro nobis Dño:quis est qui contra niti contendat? Archiepiscopus Corcyræ vbi primum accæpit applicuisse Pontificē in Vrbem: Venetiis se proripuit:vt non mihi licuerit implere quod scripsisti. De opusculo,Angeli Marini nihil penitus noui. Si venerit ad manus meas : curabo

vt ei reddatur. Miror non accæpisse Maiorem Eremi responsum litterarum sua/
rum: cum ei continuo & prolixe responderim. Ipsum & coeremitas omnes meo
nomine salutabis. Vale. Die. xix. Septembris. MDXXII.

HADRIANO SEXTO PONTIFICI. LXXXII.

b Eatissime Pater, & Clæmentissime Dñe: humilem ad pedes cõmenda/
tionem. Oportebat re vera: vt non per epistolã modo te conuenirem:
sed vt præsens potius coram, ad uestigia tuæ Sanctitatis procumberem: quẽad/
modũ cum aliis quinq; antecessoribus tuis mihi fecisse contigit. Verum vt hoc
mihi implere modo munus non liceat: impedimento est grauior ætas. Sum. n.
confectus senio: & corpusculo parũ valido: vtpote octauum & septuagesimum
agens annum: cuius imbecillitas quietẽ potius quam laborem desyderat: & itine
ra longiora atq; difficiliora reformidat. Precor propterea: vt excusationem ad/
mittas Serui tui. Erit pro me vicaria breuis epistola: functura ex parte, obligatio
nis meæ munere apud Sanctitatẽ tuam. Audere me facit loqui ad dñm meum,
cum sim puluis & cinis, singularis tua atq; (vt passim refertur) innata quedã erga
omnes benignitas: qua nimirum fit, vt non verear ponere os in cœlum. Ego, vt
scias, clæmentissime Pater: vbi primum renunciata est ex Vrbe promotio tua ad
summum Sacerdotium: cœpitq; vulgari cuius modi fuissent mores exactæ vsq;
impræsens vitæ tuæ: attestantibus omnibus, qui te nouerant (nõ enim potuit ci
uitas abscõdi supra montẽ posita) fuisse illos religiosissimos atq; probatissimos:
gauisus nimirum sum gaudio ingenti. Laudaui ex intimis præcordiis dñm: in
hanc vocẽ erumpens. Ecce Sacerdos magnus: qui in diebus suis placuit Deo: &
inuentus est iustus: & in tempore iracundiæ futurus est reconciliatio. Diuina pro
fecto extitit tuæ Beatitudinis ad apostolatus apicem electio: & notum omnibus
factũ est, ac pro comperto habitum: nõ te tibi ipsi sumpsisse honorẽ: sed electum
fuisse a Deo tanq̃ Aaron. Non potest obiici tibi: q; ascenderis aliunde: qui per pa
tentissimũ ostium ingressus es in ouile Dominicum. Et remotus ab omni ambi
tione atq; cupiditate, introisti in potentias Dñi: vt sederes cum principibus: &
teneres soliũ gloriæ. Non recensebo impræsentia virtutum tuarum præconia:
quæ apud omnes vno consensu decantantur. Nam cũ laudari (vt audio) pro tua
humilitate refugias: non debeo ego tantillus Sanctæ huic tuæ vere apostolicæ
menti repugnare: indignus præsertim, atq; impotens ad tantum subeũdũ onus.
Probaturum tñ non dubito eo amplius cœlestem iudicem opera tua: quo seue/
rius sermonum lenocinia cõtempseris: atq; in tam sublimi dignitatis fastigio,
Saluatoris nostri vestigia fueris imitatus: qui mitis fuit & humilis corde. Multa
tuæ Sãctitati omnes tribuunt: doctrinã, sapientiam, pietatem, iustitiã, religionẽ,
& alia id genus: insuper datum tibi fuisse a Deo in celebrationibus decus: vt quo
tidie offeras hostiã salutarem. Alienũ esse te dicunt ab omni profusione & luxu:
vtpote memorẽ præcepti apostolici. Sobrie (inquit) & iuste & pie viuamus i hoc
sæculo. Adhæc nequaq̃ dominari te in clero: sed formã fieri gregis, religiosa mo
deratione contendere. Hæc & alia plurima de tuæ Sanctitatis vita & moribus
passim prædicantur. Ego autem (quod bona tua venia dictũ sit) nulla alia magis
de causa accersitum te fuisse procul & de vltimis terrarũ finibus arbitror: atq; ad

sup remum in ecclesia gradum assumptum:q̃ ob tuam singularem humilitatem,
& mundanarum rerum omnium contemptũ. In humilitate(inquit) nostra me/
mor fuit nostri. Itẽq; alibi:super quẽ,ait,requiescet spiritus meus:nisi super humi
lem & mansuetum ac trementem sermones meos?Gratulor itaq; tibi pater San
cte:gratulor haud minus vniuerso populo Christiano. Tibi quidem iccirco: q
longe lateq; patebit campus:quem exerceas:quem colas:ex quo cẽtesimum fru
ctum feras. Patebit quoq; hoc mare magnum & spatiosum manibus:in quo re/
ptilia,quorum non est numerus. Si quidem piscatoris successor laxabis retia tua,
non in capturam argenti & auri thesaurorũq; sæcularium:sed eris magis homi/
nes capiens:auertens ab eis semitas iniquitatum. Gratulor vero plurimũ gregi
tuo:gratulor imprimis mihi ipsi,vni ex ouiculis tuis:quibus dederit Dñs pasto
rem secundum cor suum. Nam ex primordiis apostolatus tui facile conficere li/
cet:procul absuturam a tua Sanctitate propheticã illam ad pastores Israel male/
dictionem:qui lac comedebant:& lanis operiebant. Pasces tu potius oues tuas:
& accubare eas facies. Quod perierat,requires:quod abiectũ erat,reduces:quod
confractum fuerat,alligabis:quod infirmum fuerat,cõsolidabis:quod pingue &
forte,custodies. Tuo ductu atq; imperio,tanq̃ alterius Moysi,dissipabuntur & cõ
terentur penitus gentes,quæ bella volunt:& conciliatis tuo interuentu Christiã
norum dissidentium animis,fiet tandem vnum ouile,& vnus pastor. Dedit tibi
Dominus animum,tantæ potestati parem: vt ipsius adiutus præsidio,haud ma
gno negocio ea oĩa sis impleturus. Moderando. n. iura infimis summisq; absq;
personarum(vt facis) acceptione:& ex æquo te affabilem exhibens tam iis,qui
obscuro loco & humili fortuna orti sunt,q̃ nobilibus ac primariis hominibus:
iudicabis orbem terrarum in iustitia,& populos in æquitate. Quo fiet: vt non
modo honorabilis,vt par est:verumetiam verẽdus omnibus sis futurus. Est qui
dem ingens pater Sancte autoritas tua:quam perpetuo ac iugi tenore vitæ,ti/
bi parasti. Non minus eam in te obseruabunt,venerabuntur,colent,terrenæ po/
testates:q̃ Pontificiam maiestatẽ. Vtraq; vero cum simul coniuncta sit:adeo præ
clara in pontificatu tuo editurus es opera:vt immortalẽ proculdubio apud Deũ
& homines gloriã sint tibi allaturæ. Non vltra progrediar clæmentissime Pater:
ne te diutius obtundam. Reliquũ est:vt pusillum gregem nostrum Camaldulen/
sem tuæ Beatitudini cõmendem. Præfui ego illi per annos duos & quadragin/
ta. Atq; vtinã sicut diu,ita & vtiliter ei præfuissem:cui vtrum prodesse magis q̃
præesse contenderim,aliorum sit iuditium. Cuiusmodi aũt sit præsens religio/
nis nostræ status:q̃ exiguæ supersint benefitiorum nostrorum reliquiæ,ob fre/
quentes cõmẽdationes:q̃ propterea imminutus sit antiquus ille Sanctitatis ri/
gor:non est huius temporis,vt lris significem Sãctitati tuæ. Missurus sum haud
ita multo post in Vrbem aliquẽ de nostris,per quem particularius nosse poteris:
quid consilii cœperim,ad ferendã opem egẽtissimo nostro ordini,ne indeterius
labatur:aut(quod absit) ne redigatur in nihilum. Si approbauerit pietas tua qđ
petierimus:non detrectabimus subire laborem:modo reliquiæ saluæ fiant. Vale
pater Beatissime ad cuius sacra vestigia,obedientiam & fidem,humiliter ac reue
renter depono:precorq;,vt absenti puero tuo benedicas:qui cupit vt diutissime

ac fœlicissime viuas. Venetiis. Kalendis. Octobris. MDXXII.

Christophoro Marcello Archiepiscopo Corcyræ. LXXXIII.

i Gnorans penitus, quando esses Venetiis profecturus: implere non po/tui cum tua dignatione officium meũ. Licet. n. mihi persuaserã, post aduentum Pontificis, concessurum te in vrbem: non putaui tñ fore, vt tam cito te a nobis proriperes. Venissem nimirum te visitatum q̃ libentissime: couenissemq; te domi, quæ præsertim tantillo interuallo a monasterio nostro distaret: vt munitum tua benedictione dimitteres filium tuum in pace: & ego vicissim prospe/rum tibi iter debitis obsecrationibus acvotis imprecarer. Nimia tua erga me ob ætatis grauitatem indulgentia, vt arbitror, hac me affecit iniuria: vt insalutatus a me, hinc abieris. Non me re vera labor ipse grauasset: qui & pusillus admodũ futurus erat: & assumptus tui gratia, cui debeo lõge maiora, mihi potius gaudiũ attulisset ob suauissimam tuæ dignationis consuetudinẽ, comitate & sapiẽtia ple nam. Quando tñ ita factum est: sit nomen Dñi benedictum. Quẽ precor, vt sicut spero te peruenisse, ita te conseruet incolumen. Cæterum ago tibi ingentes gra/tias, pro munere ad me pauloante discessum tuum benigne transmisso: effigie vtiq;. S.D.N. Papæ Adriani. vi. ex Hispania allata. Apposui eam parieti cubicu/li: vt frequentius illam mihi liceret intueri: cuius profecto haud iniucunda esset futura mihi contemplatio. Et forte ea ratione impulsus voluisti illam esse apud me: ne mihi deesset occasio videndi sæpius Pontificem quasi per speculum & in enigmate: quẽ tu haud ita multo post pro arbitrio visurus fores facie ad faciem. Cupio, vt inuenias gratiam in oculis tanti præsulis, tã pii Pastoris, tam verendi principis qui magnis quotidie laudibus, probitatis & Sanctitatis suæ merito, ab omnibus in cœlum fertur. Dominus cõseruet eũ: & viuificet eum: & beatũ faciat eum in terra: vt in cœlo postmodum Beatissimus sit futurus. Vale Dñe colendis/sime: cui me enixe cõmendo: atq; harum latorem: si qua in re tua opera indigue/rit pro cõmodis religionis nostræ. Quod erit mihi admodum gratum. Vene/tiis. Die. ix. Octo. MDXXII. Ioãnni Picolhomineo Cardinali Senẽsi. LXXXIIII.

Cribo tuæ dignatiõi rarius, & longiore semp interuallo, q̃ mea erga te

s obseruãtia & fides postulet: qm̃ re vera haud facile magnorũ virorũ au/res lĩsobtũdo, nisi me aliq̃d iustæ causæ ad scribẽdũ cõpellat. Absit aũt vt propterea immemor tui existimer: cuius memoriam, quẽadmodum & San/ctissimi olim patrui tui pii tertii, cũ singulari veneratione constantissime seruo. Cogentibus me negociis religionis nostræ: vt mitterem in vrbem præsentium latorẽ: mandaui ei, vt te conueniret: meq; tuæ dignationi studiose cõmendaret. Precor insuper: vt si qua in re tuo patrocinio & opera vti, sibi cõmodũ visum fue rit: fraudari illũ non sinas suo desyderio. Cupio nimirum rem honestissimã: & a constitutionibus ordinis ac regula Sanctissimi patris nostri Benedicti: mini/me abhorrentẽ. Et spero non defuturum per Pontificẽ: quin vota nostra impleã tur Non. n. habemus Pontificẽ: qui non possit cõpati infirmitatibus nostris: cũ & electũ ipsum diuinitus oẽs vno ore consentiant: & de eius vita & Sanctissimis moribus, ab vniuersis vbiq; prædicetur. Ingenti nimirũ gaudio repletus sum: ex aduentu tanti principis ad locum solii sui: vbi iudicaturus sit orbem terræ in

æquitate,& populos in veritate sua.Fuiſtis aliquãdiu tanq̃ ſine capite membra. Sperare modo licet,integro corpore,emanatura omnia a ſede apoſtolica : quæ ſint non ſolum vrbi iſti,vbi eſt tantæ dignitatis principatus : verumetiam orbi vniuerſo ſalutem allatura. Non dubito futurum te Dñe colendiſſime.S.D.N.q̃ cariſſimum:cum primum nouerit relictum te fuiſſe heredẽ non tam doctrinæ q̃ vitæ Pii Sanctiſſimi:eſſeq; te per omnia virtutum illius emulatorem : vt facile ab eo ſis quæcũq; popoſceris impetraturus.Quod vt ita contingat : impenſius cupio.Vale.Venetiis.Die.x.Octobris.MDXXII.

Iulio Cardinali de Medicis.LXXXV.

e T Florentiæ & Romæ,vtrobiq; ſolita fiducia tibi moleſtus ſum : quoniam ſemper & vbiq; gratum mihi & vtile extitit patrociniũ amplitudinis tuæ.Quotienſcũq; tibi cõmendaui tum religionis noſtræ tum amicorum negocia:totiens pro tua benignitate obſecutus es mihi:nec auertiſti aliqñ faciẽ tuam a me.Non dubito poſſe te plurimum apud nouum Pontificem autoritate & gratia:quem adeo procul accerſiendum curaſti.Tantæ præterea humanitatis & manſuetudinis ipſum eſſe affirmant:vt neminem vnq̃ a ſe triſtem dimitti patiatur:qui modo a ſua Sanctitate iuſta petierit.Quid vero ego cupiam : ex harũ latore intelliget dignatio tua.Non poteris non multum prodeſſe rebus noſtri ordinis,afflicti vtiq; & contriti ac male ſe habentis:vbi tua apud clæmẽtiſſimũ Pontificẽ non defuerit interceſſio.Et ſpero,vbi noueris votum meũ pro reformatione puſilli gregis noſtri Camalduleñ.non te illud improbaturum.Obſecro itaq;,vt opituleris petenti noſtro nomine:ſi tua opera indiguerit.Quod erit mihi admodum gratum.Vale.Venetiis.Die.xi.Octobris. MDXXII.

Marco Foſcaro Oratori.LXXXVI.

q Voniam nulla mihi tecum hactenus fuit conſuetudo : cum nulla interceſſerit occaſio congrediendi cum tua magnitudine:iccirco non potui cõmode tecum loqui anteq̃ Venetiis diſcederes.Vbi tamen primũ audiui,deſignatum te fuiſſe oratorẽ a Senatu in Romana Curia,non ſolum ad exhibendam cum collegis tuis Summo Pontifici Chriſtianam reuerentiam atq; obediẽtiam: verumetiam ad fungendũ legatione ibidem in futurũ annum,lætatus ſum valde:non ignorans ex multorum relatione,preter dotes naturæ atq; alia fortunæ ornamenta,q̃ta ſis moderatione ac probitate præditus. Propterea obmittendũ nequaq̃ duxi:quin vel nunc tandem inirem tecũ amicitiam per litteras : quem mihi iampridẽ,ignotũ licet facie,egregiæ virtutis tuæ morũq; ac doctrinæ fama arctius cõciliauerat.Precabimur Dominum pro tua ſoſpitate:vt & te ſua gratia conſeruet incolumẽ:& in exequendo demandato tibi munere,eam tuæ Magnitudini fœlicitatem largiatur:qua pro cõmodis cõmunis patriæ,omnia tibi optata contingant.Hoc facile fore nobis repromittunt tũ eodem tenore bene anteacti magiſtratus tui:tum eorũ qui tua nouerunt merita:q̃ ampliſſima ſpes. Si quidẽ omnes prædicant:inuenturũ te ſingularem gratiã in oculis Principis atq; Sanctiſſimi Antiſtitis noſtri.Non ero modo tecũ prolixior.Tantũmodo cõmendo tibi harũ latorẽ.Qui ſi pro vtilitate religiõis noſtræ indiguerit tua opera:oro & obſecro,ne illi deſis.Vale.Venetiis.Die.xx.Octobris. MDXXII.

Iuſtiniano

Iustiniano Bergomensi Eremitæ.LXXXVI.

q Vas ad me nona præteriti mensis die litteras dedisti: eas nudiusquar/ tus accæpi.Putaui ego abiisse te in Picenum:a Iustiniano altero accersi tum:sicut mihi retulerat Vicarius vester:qui,etiam dedisse se tibi comeatum pro ficiscendi asseruit.Quod tristatus ob malam valitudinem meam & cubicularii, lætatus postmodum fueris conualuisse nos per Dei gratiam,de infirmitate:faci/ le mihi hoc vel te tacente persuadeo.Sic enim exigit caritas:vt afflictis compa/ tiamur:& iis longe magis quos impensius amamus.Cur vero leuior fuerit mea ꝙ cubicularii infirmitas:quod prolixiore sermone discutere contendisti:nouit is solus,qui percutit & sanat:qui quos vult mortificat:& quos vult viuificat.Optã/ da est sane nobis visitatio Domini:quæ sit modo profutura animarum saluti.Im posuisse ipsum arbitror humeris vtriusꝗ nostrum tãtum oneris: ꝗtum nouerat ambos futuros sua clæmentia idoneos ad perferendum.Ne tamen te lateat,quo modo impræsentiarum me habeam:scito iam elapsum esse mensem,ex quo ce/ lebrare more solito,atꝗ hostiã offerre ad altare mihi nõ licuit:idꝗ ob chiragrã alterius manus.Spero nihilominus & hoc morbi genere propediẽ me liberan/ dum.Est quidẽ molesta seniori & ætate confecto etiam leuiuscula ægritudo:cum etiam si nihil aliud accesserit,ipsa senectus censeatur infirmitas.Cæterũ adhuc su mus apud Sanctũ Ioãnem de Iudaica:redituri paulopost,vnde biennio ante exi uimus,ad antiquum nostrũ Sancti Michaelis diuersorium. Cœlum illud ac loci situs,præsertim hyeme,salubrius existimatur.Nã medium cũ sit inter duas vrbes Venetam vtiꝗ & Muraneñ.non est admodũ Septẽtrioni & austro expositũ: qui vterꝗ ventus ætate prouectis plurimum aduersatur. Et ibidẽ etiam cõmodius habitamus,vbi plura nobis cubicula & alia nobis necessaria inseruiunt.Vrgeor etiam frequentibus multoꝝ præcibus,vt eo redeam ac reuertar in domũ meã, quæ me educauit:ac diu aluit.De Reuerendissimo Cortoneñ.Cardinali nunꝗ nõ bene sensi:ob singularem eius affabilitatẽ & mansuetudinem.Si a vobis honori fice susceptus est fuit in Eremũ:impleſtis munus vestrũ. Ego vero dẽ homine sic existimo:ꝗ siue laute siue parce ipsum accæpistis:æque inde contẽtus pro sua moderatiõe abierit.Hadrianũ vero Põtificẽ carpi adhuc a nemine audiuimus: verum ediuerso omnes illũ continuis laudibus in cœlũ ferunt.Fore ipsum refor matorẽ non solum Romanæ Curiæ,verumetiã totius reipublice Christianæ pas sim prædicant.Quod decreto Eremitarũ,vbi mitescere cœperit pestilentia,itu/ rus sis Romã:consulo vt videas qũo caute in pestilenti vrbe versaturus sis. Ad/ huc.n.grassatur vis morbi.Captã vero fuisse Rhodũ,vnde ad te perlatũ fuerit:vt propterea lachrymas excusserit ab oculis vestris:mirari satis nequeo. Nudiuster tius allatæ sunt ad Dñium Venetũ litteræ a Præfecto generali classis suæ:quibus significatur,scripsisse sibi Principẽ Rhodieñ.militũ vndecima præteriti mensis die:se eousꝗ terdecim vicibus cum barbaris pugnã iniisse,cũ magna illorũ stra ge:& adiuuante Dño præualuisse.Desyderare quidem se ad mille viros: qui sibi essent præsidio:nõ tamen propterea de victoria desperare:quando etiã armatæ mulieres aduersus turchoꝝ impetus pugnarent intrepide,ac ciuitatẽ prompto animo tuerentur.Conari insuper hostes: vt subterraneis cuniculis murum ciuita

tis effodiant:verum non facile id assequi posse. Si remeauerit Archiepiscopus, quē nescio vbi sit,ero memor libelli tui.Vale.Ex Sancto Ioanne de Iudaica. Die. xxi.Nouembris.MDXXII.

Iulio.Cardinali de Medicus.LXXXVII.

a Llatus est mihi hodie nūtius sane molestissimus:iussos Eremitas nr̄os fuisse magistratus cuiusdam nomine vt monasterio Camalduli Florentini demigrarent: & eo quidem consilio atq; decreto: vt ablatum Eremo in alienos vsus conuerteretur.Non ignoro Dn̄e colendissime:quanti semper fecerit ordo noster cœnobium illud.Nec possum non dolere eiectos inde fuisse eremitas nostros:vbi per tot annos habitare ipse consueui. Delectatus etenim loci situ & structura satis cōmoda tum mihi tum eremitis nostris:cognita quoq; necessitate,ita consulente atq; adhortante tunc temporis colendissimo Protectore nostro Cardinale Senense postmodum vero Pio tertio,vniendum Eremo magnis re vera sumptibus curaui.Nam cum maxima negociorum Eremi pars Florentiæ tractaretur :necessarium existimabat Protector pientissimus:vt haberent Eremitæ locum proprium:ad quem venientes in vrbem diuerterent:nec futuri essent aliis monasteriis frequenti hospitalitate molesti. Precor dignationem tuā vt sua intercessione & opera Florentinum Camaldulum Eremo ipsi semel annexum conseruare dignetur:neq; patiaris,vt tot tui & istius reipublicæ præcatores,facta adeo ingēti iactura,tristitia oppleātur.Mihi quoq; seruulo tuo,quem supra merita hactenus dilexisti:& cui tuæ amplitudinis memoria nunq̄ excidit:rē gratissimam feceris:vbi certior factus fuero factum me fuisse compotem te interprete voti mei:fuisseq; restitutos Venerabiles fratres nostros Eremitas in vetus domicilium suum:ac demum reddita fuisse quæ sunt Dei Deo. Quod vt facias pronus ac supplex rogo.Vale Dn̄e colendissime fœlix atq; incolumis. Ex Sancto Michaele Murani.Die.xvi.Decembris.MDXXII.

Thimothæo & Seuero monachis Angelorū Floreñ.LXXXVIII.

a Ccæpi paucis ante diebus vtriusq; vestrum litteras : quibus accurrate satis & cōmode certiorem me fecistis de impiissimo atq; audacissimo Ritii in Prælatum suum facinore.Responsurus cum essem,occurrente mihi fido tabellario,illud mihi diui Hieronymi continuo succurrit:quod duobus eiusdem professionis & ordinis scribens,ait.Iungat epistola:quos iungit sacerdotium:immo carta non diuidat,quos christi nectit amor.Quod etiam eo arctius compellor facere:quoniam sum in re admodum necessaria occupatissimus : & vos etiā ambo idem mihi nomine Prioris vestri,tanq̄ in testimonium fœdæ crudelitatis & atrocitatis admissi facinoris,scriptis vestris significatis.Eritis itaq; modo cōtenti breui responso:quod vtriq; pariter satisfaciet:vt vna opera me citius absoluam.Ego re vera,vbi resciui tam inmanem adolescentis feritatem, tantam animorum concitationem in prælatum suum,adeo infestissimum odium in patrem monasterii:obstupui fateor.In media Florentia: aduersus prælatum minime acerbum neq; immitem:ausum fuisse adolescentem,nulla prouocatum iniuria,nulla conscientiæ,nulla honoris connentus sui ac religionis, nulla timoris Dei habita ratione,tanq̄ ferocem belluam insurgere:ac ferrum ꝓmere:vt ipsum inflicto vulnere perimeret.Furori & insaniæ ascribendum censeo,non itæ.Neq;

enim

enim improbanda semper est animorum cõmotio.Irascimini(inquit)& nolitẽ peccare.Legimus enim iratum Phinees,zelo diuinæ iustitiæ,pati non potuisse turpe spectaculum zambri & Madianitidis:sed vtrunq; gladio confodisse. Moyses quoq; vir alioquin mitissimus,quid fecerit contra Idolatras:quid Samuel contra Agag regẽ:quid Helias contra quinquagenarios:non repeto historias,quas scio esse vobis notissimas.Hic vero sine causa iratus,non est veritus mittere manum in Christũ Dñi:& eo aio duplici vulnere patrẽ monasterii affecit,vt ipsum necaret.Cõmendamus magnopere Prioris patientiam : atq; non minus prudentiam.Nam lacessitus conuitiis & contumeliis suorum pati maluit inferri sibi iniuriam,q̃ inferre.Et ad euitandum grauius scandalum sæuire in noxios asperius noluit:sed mitiorem partem saniore consilio elegit:iussis illis monasterio demigrate:qui digni erant perpetuæ tradi custodiæ,atq; in carcerem detrudi: victuri pane arcto & aqua breui. Secutus est Pauli monita.Infidelis,ait,si discedit discedat:ne vna ouis morbida totum gregem contaminet. Iccirco animaduertendũ studiosius vobis arbitror:& oculatius prospiciendum,in nouitiorum probatione:qui sint ad professionem admittendi. Si qui visi fuerint ingenio malo prauo q;:nec præseferentes bonæ indolis argumenta:remittendi sunt in domum suam vnde exierant:non blandimentis alliciendi,ne discedant. Hoc ideo vos admonitos volui:quoniam audiui a fide dignis:iuniorem istum in suo nouitiatu ab iniectione manuum nequaq̃ abstinuisse:vt facilepotueritis nosse iunioris naturam. Eritis cautiores posthac:ad probandos spiritus,si ex deo sunt.Discipulus siquidem est prioris, posterior dies. Et quotidiana rerũ nouarum experientia,prudentiores efficimur.Cæterum hortamur vos:vt idem sapiatis omnes:& pacem habeatis:vt pax Dei,quæ exuperat omnem sensum,custodiat corda vestra & intelligentias vestras.Valete cum Priore vestro & familia omni. Ex Sancto Michaele Murani.Die.xxvii.Decembris.MDXXII.

Thimothæo & Seuero monachis Angelorum.LXXXVIII.

Vbiit animum Prioris Oppitergini pauloante currare:vt pars epistolarum nostrarum sumptibus suis imprimeretur. Fuit propterea mihi necessarium,vbi inter ipsum & impressorem conuenit,occupari assidue in deligendis iis:quas potissimum imprimendas putarem.Vrgente siquidem impressore,ne se vacare mea negligentia permitterem: institi die noctuq; perficiendo operi,non sine meo incommodo & labore:prætermissis aliis minus necessariis quæ interea occurrebant,negociis. Distuli iccirco plusculum solito respondere non tam vestris,q̃ aliorum complurium litteris:ne pluribus intentus autor fierem retardandæ atq; intermittendæ impressionis:cui hactenus haud segnis data est opera.Cupiebam ego:vt si quid composuissem,quod aliquando imprimẽdum foret:post decessum meum,id esset futurum.Sed diu ante a Priore conceptum rei conficiendæ desyderium sisti ac reprimi nequaq̃ potuit : quin effectui manciparetur,Exposuit me manifesto periculo:in quem varie sentientium contorquenda sunt tela.De vno tantum confido:quod carpi haud facile a quoq̃ poterit:inserta nimirum epistolis sacri eloquii testimonia. Hoc feci de industria, homo præsertim religioni ascriptus:imitatusq; sum ecclesiæ Doctores:qui ni

hil scripserunt, quod non scripturæ diuinæ allegationibus confirmauerint. Reliqua iudicent singuli pro gustu cuiusq;: & monasticam stili simplicitatem pro arbitrio contemnant. Verum de hoc satis. Venio nunc ad responsum litterarū vestrarum: quibus tot tantisq; laudibus extulistis tum senectam meam tum scriptorum meorum stilum: vt bonam partem epistolæ vestræ in me cōmendando absumendam duxeritis. Credo vos nequaq̄ id fecisse adulationis gratia: quemadmodum scribitis. Noui enim me a vobis & propter ætatem atq; canitiem, & propter dignitatem mihi ab ordine iampridem delatam, sincero affectu diligi & obseruari. Vt caueatis tamē posthac ab excessu nimio laudum, hortor: ne ab aliis carpi queat effusa vestra laudatio: & in suspitionem veniatis assentationis. Sum quidem prouectus senio: vtpote qui si vixero adhuc menses septem, ad eum annorum numerū peruenerot: de quibus scriptum est. Et amplius eorum labor & dolor. Breues in dies hominis sunt: cuius vita iccirco angustis circunscribitur terminis: vt ad immortalitatem nostra fixa sint corda: vbi vera sunt gaudia. Vtrum vero sicut testati estis, in hac matura ætate, vigeam memoria & aliis sensibus atq; animi dotibus: aliorum iuditio relinquo. Debilitatum quidem atq; efœtum corpusculum gero, & viribus pene exhaustum. Ago nihilominus deo gratias: qui hactenus mihi elargiri dignatus est mentem sanam in corpore parum valido. Orabitis propterea & vos: vt cum defecerit virtus mea, non derelinquat me. Lætor re vera plurimum, non solum ab ætate præscribi mihi atq; indici, nō dico iners ac desidiosum sed rationabile ac naturale ocium: verumetiam a præsentis status mei conditione: translata in alios debilitati admodū nři ordinis cura & administratione. Duco vitā trāquillā satis, & remotā ab inuidiarū procellis. Nō possum tñ nō mœrore confici: cū videā religionē meā, in qua consenui, sensim retro labi, & a pristina sanctitate deficere. Dedi operā, vt bñ nostis, p hoc bienniū: vt celebraretur generale capitulum, tot annos intermissum: & nō mō me nō prosequunē fauoribus ad pficiendū tā piū opus patres isti Cōgregatiōis vřæ: veq; iidē ipsi præcipuos se exhibēt oppugnatores, q debuerāt esse defensores. Nō tñ iccirco a cœptis desistā: vt per me nō stet, quin saluti ordinis male habentis consulatur. Cæterum de Heritio, cuius proprium est aut pungere aut mordere, id optandum censeo: vt de perpetrato scelere aliquando eum pœniteat: & adeo grauis culpa, quā admisit, punctura sit cor eius: & mordente synderesi redeat præuaricator ad cor. Optandum inq̄ arbitror: vt in semetipsum reuersus dicat. Surgam & ibo ad patrem meum, quem adeo impie offendi: & dicam ei. Pater peccaui in cœlum & coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus. Alioquin caueat sibi: neq; confidat in celebratione missarū: ad quam se temerario ausu, ac nequaq̄ reconciliato sibi prælato, ingessit: ne forte abutens sacerdotio audiat. O sacerdotes, offertis super altare meū panē pollutū. Nō est mihi voluntas in vobis, dicit Dñs exercituū: & munus nō suscipiam de manu vestra. Dura nimirum & tremenda imprecatio Si læsus accæpta iniuria, tenetur reconciliari fratri suo, anteq̄ offerat munus suū q̄to magis qui læsit, & iniuriā intulit? Vtinā sapiat & intelligat ac nouissima prouideat. Salutate familiā meo noīe: & Piorē imprimis: ad quē p nouissimū cursorē līas dedi. Valete. Ex Sācto Michaele Murani. Die. xxvii. Februarii. MDXXIII.

ANDREAE GRITTO PRINCIPI VENETIARVM.LXXXVIIII.

Vm te pauloante in palatio conuenissem:gratulatus sum tibi breuiore
c sermõe,q̃ par fuerat,ob tuã ad summũ reipublicæ Venetæ magistratũ
ꝓmotionẽ.Vbi queãdmodũ sublimitas tua grauissimo suo mitissimoq; risu mihi cumulatissime satisfecit,ita re vera mihi ipsi nequaq̃ satisfecisse cognoui.Habui eteni tũc rationẽ occupationũ tuaꝝ:cũ multi ꝓ magistratus amplitudine ad fores cubiculi præstolarẽtur admitti.Quãobrẽ hãc ad te statui epistolã cõscribere:(qd vtiq; munus ẽt cũ tuæ magnitudinis antecessoribus vsurpaui)in supplementũ aliquod præteritæ gratulationis, & testimoniũ erga te fidei atq; obseruantiæ meæ.Optaui iãpridẽ,sicut præsens retuli,dari mihi occasionẽ vidẽdi aliqñ & alloquẽdi tui:cũ quo eatenus nunq̃ fuerã cõgressus. Impellebat me,vt ita cuperẽ,vulgatissima rerũ a te gestaꝝ fama,& nominis tui celebritas: vtpote qui ob præclara tua facinora factus fuisses nõ solũ toti Italiæ,verũetiã remotissimis xp̃ianoꝝ regionibus,ac barbaris ẽt natio nibus q̃notissimus. Et gauisus sum valde:q; nõ mõ nõ minuerit præsentia famã: (vti sæpius euenire cõsueuit)sed lõge magis eã in imẽsum auxerit apud me.Nã vt silẽtio prætereã naturæ dotes atq; ornamenta:quæ in te sunt præclara atq; illustria:cũ & corporis spetie robore ꝓceritate cæteris præstes:lõge pluris facienda duco animi tui insignia.Et primũ quidẽ miratus sum singularẽ mãsuetudinẽ celsitudinis tuæ.Retulisti ꝓfecto mihi alterũ Dauid Regẽ:de quo potissimũ scriptũ legimus.Memẽto Dñe Dauid:& oĩs mãsuetudinis eius.Retulisti inq̃ mihi inclytũ illũ principẽ ac Ducẽ populi Hebreoꝝ:cui illud tribuit elogiũ:q; erat mitissimus sup oẽs,q morabãtur in terra.Hoc ego luculẽtissimo testimonio dudũ exptus sum:cũ me quem nunq̃ vidisses,ad te ingredi voluisti.Neque.n. possum satis dignis laudibus efferre:q̃ hilari vultu,q̃ iucũdo aspectu,q̃ benigno cõplexu excæperis paruitatem meã.Eximiũ sane in Principe humanitatis specimen. Supramodũ vero delectatus sum ingenio & sapientia tua,& vere xp̃iana religione.Siquidẽ diffusa in labiis tuis gratia plenissime te mihi manifestũ fecit:cũ nequaq̃ meritis tuis tribueres adeptum principatũ:sed tũ benignitati suffragatoꝝ Patrũ,tũ vero multis religiosoꝝ pro te orationibus apud Deũ.Sentis de te humiliter:vt inhabitet in te spiritus Dñi.Super quem(inquit) requiescet spiritus meus:nisi sup humilẽ & mãsuetũ & trementẽ sermones meos?Quo fit:vt hac tua mãsuetudine ac benignitate,facile omniũ mentes nõ secus ac magnes in tuæ sublimitatis amorẽ rapias:& i mẽsam ꝓuoces erga te charitatẽ.Legisse te nõ dubito in sacro eloquio. Rectorem te posuerũt:noli extolli:sed esto in illis,tãq̃ vnus ex ipsis.Merito itaq; gratulamur delatæ tibi suppremæ dignitati.Merito cõfidimus talem te in administratione reipublicæ fore:vt quibuscũq; vel ꝓbis ac moderatis successoribus difficilis sit futura tuæ dignationis emulatio:cũ sis non tã promptus ingenio,q̃ in vtraq; fortuna lõgo vsu exercitatus:& sicut eximia corporis forma, ita animi virtute tãtæ potestati par.Ex quo.n.te iãpridem ad capescendã rempublicã cõtulisti:summos atq; amplissimos magistratus eodem semp tenore gessisti:nec minus foris q̃ domi plurimos atq; ingentes ꝓ patria labores perpessus es:in q̃bus facile declarasti aĩ tui magnitudinem integritatem iustitiã liberalitatem fidemq;

Quibus nimiꝗ rebus factũ est:vt ad fastigiũ tãti honoris euectus sis: & cornu tuũ haud temere exaltatũ fuerit in gloria. Quem.n.magis decuit poni ad clauũ tantæ gubernãdæ nauis:q̃ qui pro ea diutissime laborauit in remigando? Reliquũ est illustrissime Princeps:& in hoc studiose tibi elaborandũ est: vt q̃ñ nõ est potestas nisi a Deo:de quo p Salomonem dicitur:Per me principes imperãt: & potentes iusta decernunt:tu quoq; datus in caput bene cõstitutæ reipublicæ:eã si opus fuerit,in melius cõponas. Nec desit per te:quin ea,vna cũ populo tuæ curæ credito,summa trãquillitate & ocio perfruaris: & sub tutela atq; patrocinio principatus tui,in vtrãq; aurem securus dormiat:& nõ sit q exterreat. Quod nõ dubitamus fore:cũ sis futurus pariter tũ maiestate atq; autoritate verẽdus oĩbus: tũ vero benignitate atq; comitate gratissimus. Vale Princeps optime:cui me ac religionem nostrã enixius cõmendo. Ex Sancto Michaele Murani. Die.vi. Iunii. MDXXIII.

Iustiniano Bergomensi Eremitæ.XC.

Experimento didicisti per annos aliquot:vtrũ statutã inter nos legẽ studiose seruauerim. Quãobrem si nouissimis litteris tuis,quas te autũno proxime preterito scribis dedisse ad me,nõ dedi responsum:persuadere tibi merito potuisti,mihi illas nequaq̃ fuisse redditas. Cum semper moris mei fuerit,exiguo interuallo postq̃ tuas accipio me tibi respondere. Ego aduersum te nihil habeo. Idem tecũ sum:qui olim fui. Diligo te in veritate:ppea mea erga te charitas nunq̃ excidet. Quod si me in aliquo offendisses:amice tecum expostularem: neq; dissimularem acceptã iniuriã. Vereor potius: ne litteras tuas ei dederis: qui parꝝ studii præsetulerit vt illas fideliter redderet. Adierũt me p hos dies Reuerendi patres Abbas Sãctæ Iustinæ & cũ eo.D.Augustinus,tibi optime cogniti:q̃bus q̃d de te retulerim:q̃d sentirem:si interfuisses:facile abiecisses abs te istã curam: nec fuisses veritus,q̃ mea erga te beniuolentia refriguisset. Meũ fuit semp,seruare in amore cõstãtiã. Itaq; tibi psuadeas velim,nõ defuturꝝ p me:quin acceptis epistolis tuis haud ita multo post sim eis rñsurus. Quod si aliqñ secus esset futurꝝ:in grauescenti ætati potius imputabis,q̃ tepescenti erga te voluntati. Deficere mihi quotidie vires ne dubita. Ingressurus siquidẽ sũ post paucos mẽses,si supstes fuero annos illos de q̃bus scriptũ est. Et amplius eorꝝ labor & dolor. Verꝝ hæc obmittamus. Audio te elegisse ad tp̃s reclusorꝝ vitã,& eo q̃dem aĩo:vt facto aliquot mẽsiũ piculo,aut te ppetuo in cellulæ angustiis abditurus sis,aut inde egressus cũ aliis te sis cõformaturus. Precor Dñm:vt id vitæ genus eligas:q̃d tibi & religiõi pfuturꝝ sit. Epistolarꝝ nr̃arꝝ ĩpressio lente pcedit:atq; vt ita dicã simul claudicantibus & ipso ĩpressore,& ipsius ĩpressionis autore. Cũ absolutũ fuerit opus:poteris & tu particeps fieri. Opto vt memor sis mei ĩ orationibus tuis. Vale. Ex.S.Michaele Murani. Die.xiiii.Iulii.MDXXIII.

Cardinali Soderino Protectori.XCI.

Benedictus Deus,& pr̃ Dñi nr̃i Iesu christi:pater misericordiarꝝ,& deus totius cõsolationis:qui cõsolatur nos in oĩ tribulatione nostra. Benedictus,inq̃,deus qui restituit tibi coronã pro cinere:& oleũ gaudii p luctu:paliũ laudis pro spiritu mœroris. Allato hodie ad me nũtio, eductam fuisse amplitudinẽ tuã de cõclusiõe:patuisseq;:ei tãdẽ fores patrũ oĩum Reuerẽdissimorũ cõsensu,& totius ciuitatis applausu vt exiret de tenebris ad lucẽ:queadmodũ

fuimus

fuimus de præfectura olim plurimum contristati: ita nunc magnopere lætati su/mus pro gloriosa liberatione Dñi nostri colendissimi. Ago deo gratias: q secun dum multitudinẽ dolorũ meoꝝ in corde meo: cõsolationes eius lætificauerunt animã meã. Nunq̃ re vera mihi persuasi, obruendum te hac inopinata tẽpestate atq; procella: licet magni fluctus super te trãsierint: nunq̃ desperaui, te ex tot tantisq; elationibus maris haudquaq̃ emersurũ: habita anteactæ vitæ tuæ innocen/ter sine querela ratione. Hac de causa factum est: vt suadentibus nõnullis: ne differrẽ mihi cõsulere ac religioni de nouo alio ꝓtectore, cõstãtissime respõderim: decreuisse me oĩo prestolari euẽtũ rei: quasi diuinante mihi aĩo indicendã aliqñ clauso apertionẽ, neq; detinẽdũ diutius sub modio tñ lumen. Sit itaq; fœlix & faustus hic egressus tuus: si forte paulopost de tua pietate dicturi simus: Gloriam præcessit humilitas. Importunissima foret hoc tpe in scribẽdo prolixitas: quam deuito deindustria. Vale. Ex S. Michaele Murani. Die. xxii. Septẽbris. MDXXIII.

Marino Grimano Patriarchæ Aquileieñ. XCII.

a Rbitror nõ latere dignatioẽ tuã: fuisse mihi semp patruũ tuũ, ex quo delata illi fuit dignitas supremæ ꝓxima: fuisse inq̃ mihi Dñm colẽdissimũ: & quẽ virtutũ ipsius merito atq; eminẽtissimæ doctrinæ, singulari sum ve/neratione ꝓsecutus. Nõ potui ppea nõ mœrore affici, tanti antistitis desyderio: quo nimirũ superstite nõ solũ Romana curia senatusq; apostolicus, verũetiã vniuersa dei ecclesia ingẽti decorabatur ornamento. Verũ cũ mecũ reputo, religiosos eius mores, ac vitã irreprehensibilẽ: & q̃ moderate semp atq; innocẽter fue/rit cõuersatus: in eã sententiã facile venio: nõ esse diutius lugẽdũ huiusmodi præsulem: q haud temere existimãdus est, q translatus fuerit ex hoc sæculo neq; ad sydereas mansiones. Absterge itaq; & tu Dñe colendissime lachrymas ab oculis tuis: desyneq; eũ tanq̃ mortuũ deflere: quẽ transisse nõ dubito ad longe meliorẽ & fœliciorẽ vitã. Cæteꝝ sup collecta nobis debita pro monasterio Carceꝝ, spero haud secus facturam dignationẽ tuam, q̃ gesserit Reuerendissimus Patruus tuus. Quod vt fiat, peto & obsecro. Numerari iubebis, si placuerit, id pusillũ pecuniæ, presentiũ latori Pio monacho familiari nr̃o. Vale. Ex Sãcto Michaele Murani. Die. xxvi. Septẽbris. MDXXIII.

Ambrosio Bernardo Protonotario. XCIII.

a Vdiui pauloante, Nicolaũ monachum, olim Priorẽ tuũ claustralẽ obiisse diẽ suum: idq; inopinato casu, & quasi accersita morte. Siquidẽ eũ ad tẽperandam lampadẽ scalam ascendisset: inde incautus decidẽs haud multo post exalasset aĩam. Cuius rei gratia dolui plurimum: tum ob cõmodum istius monasterii: tũ vero ob iacturã religionis nr̃æ. Nõ. n. passim repeniunť hu/iusmodi monachi: q ꝓbitate & moribus incõtaminatã atq; innocentẽ vitã du/cant: sintq; idonei, q aliis præsint: qualẽ semp fuisse Nicolaũ existimaui. Nã vsq; adhanc diẽ neminẽ noui: q de illo fuerit oblocutus: q nõ de illo optime senserit. Misereať eius oĩpotẽs deus: vt ĩ pace in idipsum dormiať & requiescat. Si dederit dignatio tua collectã cõsuetã harũ latori: gratam mihi rem feceris. Cæterum oremus interea dominum, vt vacante nunc sede apostolica, dignum sufficiat pasto/rem: qui sancte atq; vtiliter gregi suo præfuturus sit. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die vltima Septembris. MDXXIII.

Iustiniano Bergomensi Eremitæ. XCIIII.

i Ntermissum scribendi officium, longius q̃ pro more tuo productum: longa tua epistola, quā heri mihi Angelus reddidit, facile compēsauit. Admisi ego quoq; haud repugnāter excusationem tuā: nec dubitaui aliqñ, futurū te nostri immemorem: qui optime nosses, q̃ semper te sincera & non ficta carita te dilexerim. Diligite (inquit) inimicos vestros. Quāto magis eos, a quibus dili gimur: qui de nobis sunt bene meriti? Quinimmo hoc sentio de te: ita mihi persuadeo: non elabi vel diem vnū: quin tibi preserrim recluso, succurrat imago senioris parentis: & de absente tecum cogites. Vtrum bene se habeat: quomodo ætatis prouectæ incōmoda perferat: an contentus viuat: recordeturq; cōmunis olim istius & gratæ solitudinis: & si aliqñ eam atq; familiam reuisurus sit. Hæc & alia huiusmodi versare te animo: sæpissime arbitror. Nam & mihi vicissim fre quenter de vobis, & de te precipue subit recordatio. Putas ne, inq̃, prouocatus Iu stinianus ad singulare certamen, & ad colluctationē spirituum malignorum, con stans & fortis in prælio cœlesti presidio munitus, tam arduum institutum fœlici perseuerantia impleturus est? Erit ne tanto priuilegio dignus: vt superatis cupi ditatibus, quibus premitur aīa, corona victoriæ atq; imortalitatis mercede, im partiendus sit? Et quis, inq̃, desperet hoc fore: cū non sit abbreuiata manus Dñi: vt non possit saluare? Domine, ait quidā, in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem. Bono itaq; ac præsenti aīo esto: & quam tibi viam ostendit atq; ape ruit deus superandæ carnis, repugnādiq; illecebris ac voluptatibus sæcularibus: eā indefessa mente persequere. Non te frangant ac deiiciant persecutiones inui dorum atq; infidelium fratrum. Si me (inquit) persecuti sunt: & vos persequēter. Et beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiā: q̄m ipsorum est regnum cœlorum. Futurus aliquando ex nigro candidus: ac propterea emulos & insidia tores habiturus: haud temere ingenium sortitus es bonum: nec ab re præceptis cœlestibus eruditus es. Muro suo inexpugnabili circuncinget te Dominus: quē debita pietate prosequeris: & in quo promerendo omne studium tuum & operā collocasti. Cadent a latere tuo mille: & decem milia a dextris tuis. Cæterum q ex tuleris multis laudibus & prolixiore sermone senectutem: quam multi adeptam detestantur & carpunt: ago tibi gratias. Nō. n. me latet: eam rem tibi curæ fuisse, mei gratia: vt senio grauis, leuius eius molestias tollerarem. Non improbamus, quæ ætati ipsi tribuisti præconia: verum magis mihi dolendum censeo: q nō (vt putas) peruenerim ad senectutē probitate iuuentutis, ac præteritæ vitæ meritis: sed tantū canitie ac rugis. Vtrum iuuenilis ætas virtute decursa sit, non est meū referre: ne mihi ex aduerso obiicias: quod pro te in epistola adduxisti vulgatū te stimoniū. Nec te vituperes ipse. Meū est tacita cōsciētia de me ipso nō falli: preca riq; Dñm, ne secūdū peccata mea faciat mihi, neq; intret in iudiciū cū seruo suo. Quod caueā posthac: ne te indignū apud quēq; laudē: cū sis canis ꝑpe mortuus, & scādalū religionis: petis a me, qđ nō accipies: eo q male petieris. Si te cōmen daui apud patres illos, qui te optime nouerāt: testimoniū ꝑhibui veritati: vt agno scerent, vtrū postq̃ ab eis demigrasti, ꝑfeceris in Eremitico arctiore instituto. At rectis me referentem auribus audierunt: idem & ipsi de tua probitate mecum sentientes.

sentientes. Sufficit tibi, vitare arrogantiam: & subticere te laudes tuas: sicut scriptum est. Laudet te os alienũ, non tuũ. Ego si quid alicui tribuo: & virtutes ipsius recenseo ac mores egregios, eo animo id facio: vt audientes, exemplo, quod magis mouet q̃ sermo, aedificentur. Tuum est: sentire de te humiliter ac summisse: nec extolli alienis laudibus, nec calumniis deiici. Canem te existimas, & canem prope mortuum: viuẽtem vtiq;, sed mortificatum cellulae reclusione. Propter te (inquit) mortificamur tota die: aestimati sumus sicut oues occisionis. Spero autem ego haud multo post editurum te latratus eiusmodi aduersus hostes bene ingredientium: qui sint toti ordini plurimum profuturi. Arcebis lupos, custos ouium: & non timebis, quid faciat tibi homo. Huius rei gratia, probo consilium tuum: q; non obstinato animo interea latibulo isto occludaris: sed tãtum cupias illud vitae, genus quod tuae saluti imprimis conducere habeat. Ita.n. fiet: vt nõ sis futurus, sicut scripsisti, religionis scandalum: verum potius scandalis occursurus. Sed omnia bona in tempore suo. Erit modo talẽtum tibi a traditum a Domino, tantisper sudario repositum apud te: donec mandauerit tibi, vt illud vtiliter ꝓferas. Vbi postmodum per dei gratiam superlucraturus fueris: sperare merito poteris, auditurum te suauem illam Saluatoris vocem Euge serue bone: in modico fidelis: intra in gaudium Domini tui. Per Priorem Sancti Matthiae audio fuisse absolutata: quae, vt per me expedirentur alteris tuis litteris obsecraueras. Absente Ioã Francisco de Balneo cancellario nostro, non videbar mihi facile posse implere vota tua. Nosti enim pusillum esse gregem meum. Confido tamen, non defuisse Priori diligentiam & fidem: quam omnibus exhibere consueuit. De concionatore, cuius mentionem fecisti, quis ille fuerit, & quid mihi olim retuleris: mihi penitus excidit. Itaq; abiice abs te istam curam: neq; propterea solicitus sis. Vale memor nostri in orationibus: & familiam saluta meo nomine. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xxviii. Octobris. MDXXIII.

CLEMENTI PAPAE. VII. XCV.

b Eatissime Pater & Clementissime Domine, humilem ad pedes cõmendationem. Et si nequaq̃ vereor: persuadere sibi Sanctitatem tuam, ac ꝓ comperto habere: quo animo exceperim per hos dies nuntiũ promotionis tuae ad summum Sacerdotium, atq; ad sacrosanctum apostolatus apicem: cum mini me ignores, quae per tot annos fuerit hactenus antiqua mea erga te obseruantia, q̃ fidelis seruitus: nolui tamen vltra differre vel breuem gratulationem meã ne mihi negligentiae asscriberetur, aut (quod absit) obliuioni eius: quẽ sine intermissione, singulari colui veneratione ac pietate. Siquidem occasione Generalatus mei in Hetruria & in vrbe Florẽtia precipue me vitam ducẽte: vbi primum per aetatem coepisti innotescere: atq; optima & praeclara tua indole domũ Mediceã illustrare: nunq̃ & nõ magnifeci: nũq̃ de tuo ingenio & probitate nõ optime sensi. Postq̃ vero tuis ita poscẽtibus meritis Cardinalatus isignia adeptus es: nosti q̃ta fiducia tum cõgressibus, tũ epistolis meis, in negociis & priuatis & publicis nostri ordinis interpellauerim dignationẽ tuã. Quo tẽpore semp exptus sum in te praecipuam humanitatem atq; mansuetudinem. Sciat itaq; Sanctitas

ta:exultasse cor meum in Dño:repletumq̃ fuisse gaudio os meum : cum primū
vulgari nuncius cœpit:in altissimo te isto gloriæ solio fuisse constitutū:delatasq̃
ad te fuisse regni cœlestis claues. Neq̃ vero existimes Pater Sancte huius meæ
lætitiæ causam extitisse tantūmodo : expertam sæpissime tuam erga me indul/
gentiam & benignitatem. Cogito ego altius:factum nimirum diuina prouiden
tia & consilio fuisse: vt tanti præsulatus ceciderit sors super te:atq̃ in tuam Bea/
titudem vota patrum Reuerendissimorum conuenerint:quoniam palam omni
bus esset:omnesq̃ intelligerent:esse te idoneum ad perferendam tantæ dignita
tis molem:neq̃ defuturum parem animum titulo tantæ gloriæ ad sustinendum
supræmi huius gubernaculi pondus. Magnificatus es in conspectu regum: vt dis
sidentium inter se Regum corda ad concordiam reuoces. Constitutus es a Deo
Dominus domus suæ, & princeps omnis possessionis suæ : vt vnito per tuam
autoritatem atq̃ sapientiam Christiani populi grege, sub te vnico veroq̃ pasto/,
re:dissipes gentes quæ bella volunt:nec permittas Dominicæ hæreditatis reli/
quias ad alienos transferri. Deesse tuæ Sanctitati non poterit in hac vniuersali ad
ministratione consilium:cum sis prudentia singulari præditus:& diu in maxima
rum rerum negotiis versatus: atq̃ in vtraq̃ fortuna plurima & varia expertus.
Quo fit: vt omnes qui nouerunt sapientiam tuam:religionem:modestiam: ma
gnitudinem animi:& alia id genus ornamenta : merito de tua Beatitudine oia
sibi vel maxima & admodum salutaria polliceantur. Hoc imprimis nostra
hæc Veneta ciuitas, magna lætitiæ significatione demonstrauit. Quod non
solum animaduerti : eo q̃ egerit propterea complures festos dies : verum lon/
ge magis ex quotidiano cum patritiis nostris & primariis ciuibus colloquio:
Qui omnes vno consensu confitemur:eis te esse virtutibus imbutum: quæ sint
potissimum necessariæ ad hoc supremum in ecclesia munus disponendum: Ego
vero Pater Beatissime cum inter cætera virtutum tuarum præconia, illud Medi/
ceæ familiæ specimen liberalitatis & benificentiæ consydero:per te non modo
semper obseruatum, verumetiam reipsa magnopere auctum:nihil vereor futu/
rum te patrem orphanorum, & iudicem viduarum Extant magnifica & clarissi/
ma tuæ in patriam munificentiæ documenta. Non est formidandum, vt obiicia
tur tibi aliquando illa prophetæ, immo Domini per Prophetam de pastoribus
exprobratio. Lac comedebatis, & lanis operiebamini:gregem vero meum non
pascebatis:cum nunq̃ tibi fuerit manus ad dandum collecta. Et quis, oro, indi/
gens Florentiæ repertus est:qui non fuerit particeps elemosynarum tuarum: de
quo non fueris optime meritus:in quem non contuleris beneficia? Testes sunt
templa, monasteria, hospitalia, & alia pia loca:quibus abundat inclyta vrbs ma:
q̃ larga semper manu eis necessaria tribueris. Testes præcipue cōuentus religio/
sorū vtriusq̃ sexus:quos singulari misericordia nunq̃ fouere destitisti. Hoc ego
non aliorum relatione tantum didici:sed fideli etiam testimonio confirmo: qui
diu vixi haud procul abs te & re ipsa idem in nostro ordine frequenter expertus
sum. Iure profecto opinari quisq̃ potest:longe plura tuā amplitudinem secreta
conscientia pauperibus erogasse:vtiq̃ contentam, vt patri tantum cœlesti, qui
videt in abscondito, nota forent opera pietatis tuæ:nec sciret sinistra tua quid fa

ceret dextera tua. Ostendisti nimirum: & si tibi affluxerunt diuitiæ, ad illas te nūq̃ cor apposuisse. Et futurum aliquando sicut modo es Beatissimum: semper beatū extitisse: qui non abieris post aurum, nec speraueris in pecuniæ thesauris. Pulcre iccirco atq; adeo conuenientissime assumpsit sibi Sanctitas tua Clæmētis nomē. Quid enim in Principe præstantius clæmentia? Fuerunt quemadmodum ex le/ctione didicimus Clæmentes complures antecessores tui: omni sane virtutum & huius maxime genere, insignes. Sperare licet non modo æquaturum te illos, verumetiam diuina opitulante gratia superaturum: cum neminem lateat: creuis se tecum ab infantia miseratione: fuisseq; tibi semper mite & tractabile ingeniū: & large atq; effuse implesse te Thobiæ monita, qui filiū istruēs: Si multū (inquit) tibi fuerit, abundanter tribue. Deniq; maxima est de tua Sanctitate expectatio: q; iudicaturus sis orbem terrarum in iustitia: & populos tuæ curæ atq; fidei credi/tos, in æquitate: nec futura sit apud te pro tua integritate & sanctimonia perso/narum accæptio. Verum potius vtpote Christi vicarius & verus Petri successor æqua lance summis atq; infimis iura moderaturus. Cæterum non mireris Pater Beatissime, si tardius per epistolam, atq; etiam si nō coram, vt par erat, vtor hoc gratulationis offitio. Quis enim ignorat occupatissimum te fuisse in his Ponti/ficatus tui primordiis? Habenda mihi fuit ratio magnorum virorum qui te cō/uenerunt: nec parum modeste præripiendum fuit tempus, quod dignioribus de/bebatur. Præsentiam vero meam non sine magno meo incōmodo ac euidenti periculo salutis potui exhibere tuæ Beatitudini, impeditam non tam hyemis ri/gore, q̃ multo magis annorum pondere. Octogenarius enim sum seruus tuus, & corpore i valido. Vt excusationē admittas: oro & obsecro. Satisfatiat tibi precor, absentis mei deuota obedientia & reuerētia: quā tuæ meiestati per epistolam, tū meo tum totius nostræ religionis nomine ex corde exhibeo ac defero. Si quidē fatemur te legittime substitutum fuisse Pontificibus sanctissimis antecessoribus tuis: datumq; ecclesiæ Dei antistitem maximum, sumūq; sacerdotem: & vtinā ad multos annos, atq; ad totius populi Christiani perpetuam pacem. Postremo vt sint tibi cōmendatæ Camaldulēsis ordinis reliquiæ, frequentibus cōmēda/tionibus pene ad nihilum redactæ: atq; imprimis sacra nostra Eremus ad Clæ/mentissima tuæ Beatitudinis vestigia pronus ac supplex deprecor. Valeat diutissi/me atq; fœlicissime Sāctitas tua. Ex Monasterio Sctī Michaelis Murani. Die. vii. Decē. MDXXIIII.

Christophoro Marcello Archiepiscopo Corcyræ. XCVI.

a Vdio perseuerare apud Pontificem, quā tibi iampridem virtutum tua/rum merita beniuolentiam conciliarunt. Nam & residere te in palatio Sanctitatis suæ certior factus sum: & nouissime profecturus Florentia, cum de te cum ipsius amplitudine incidisset sermo, perspicue cognoui q̃ti facere/ret dignationē tuam. Et quoniam gratulatus sum per hos dies Sanctitati eius ob promotionem ipsius ad summum Sacerdotium mandaui nepoti meo Victo/ri Delphino: vt curaret transmitti ad te siue ad oratorē Venetum eam epistolam quā scripsi eius Beatitudini. Precor Dn̄e colēdissime solita mea fiducia: vt capta/to oportuno tempore nō graueris ipsam reddere Domino Sanctissimo & Cle/mentissimo: meq; manciplolum eius vna cum egentissimo nostro ordine Ca/

maldulense, ad pedes suæ Sanctitatis me cōmendare. Vale Dñe mi optime. Ex Sancto Michaele Murani Die.xii.Decembris.MDXXIIII.

Martino de Balneo Notario.XCVI.

V Era caritas nunq̄ excidit. Ab initio Generalatus mei iniisti mecum amicitiam: & ad hanc vsq̧ diē perseuerantissime viguit memoria mei apud te. Salutasti me per internuntium conterraneum tuum Ioannem franciscum monachum nostrum: salutasti me per epistolam: & adeo affectuose, vt agnoscā me tibi propterea debere q̄ plurimum. Audiui libenter ex tuarum latore litterarum, satis te bona esse valitudine: & æquo animo atq̧ hilari perferre incōmoda senectutis. Quo fit: vt cōsenior ego magnopere gaudeā tui gratia. Viges (vt audio) viribus mentis & corporis: quod ex epistola tua optime percæpi. Fungeris adhuc tabellionatus munere: nec dees amicis & te requirentibus consilio & fauore Agendæ sunt tibi diuinæ pietati gratiæ & Saluatori nostro: a quo omne datum optimum & omne donum perfectum. Quod vero cupias & in votis geras reditum meum in Ethruriam: vt reuisam loca nostra: & hac occasione alloqui me & mutuo conspectu frui valeas: ne dubites me hoc desyderio tecum certare. Neq̧ enim facile elabi potest regionis illius & domorum nostrarum, in quibus consenui & labores multos pertuli, recordatio. Et vt dereliquis taceam, magno afficior desyderio contemplandi nouum Fontis boni templum: quod accæpi iam esse absolutum: & pro loco satis insigne atq̧ conspicuum existimari. Curaui ego pro viribus (quod te latere non dubito) cum ibidem moraremur: vt fundamenta iacerentur: sperans fore, vt tum nostris tum aliorum sumptibus aliquando perficeretur. Benedictus Deus, qui dignatus est nequaq̄ frandare me ab expectatione mea. Orabis vt liceat mihi per ætatem iam difficile iter aggredi: vt impleatur cōmune desyderium nostrum, Vale. Ex Sancto Michaele Morani. Die vltima Decembris. MDXXIIII.

Matthiæ Germano Suppriori Angelorum.XCVII.

E Xistimaui ego semper Germanorum naturam longe alienam a sermone blando ne dum ab assentatione. Quod in te hactenus (vt de aliis sileam) optime expertus sum. Ostendisti semper esse te veridicum, rectū ac timentem Deū: quando vsus es pro more tuo libertate in sermone. Vnde modo acciderit: vt multū mutatus ab illo videaris, nō satis intelligo. Multa mihi tribuis supra merita mea. Quo vero id animo feceris, nō satis mihi constat. Iccirco moneo vt caueas infuturum ne deficias a tuo instituto: & erunt propterea mihi litteræ tuæ gratiores. Quod vero sæpius ab aduētantibus requiras de bona nostra valitudine habeo gratiam. Neq̧ enim ignoro esse te mei memorem, cuius erga me fidem in multis argumentis perspexi. Quomodo autem me habeam, octogesimum iam ingressus annum: ex Domno Bernardo visitatore coram plenius certior fies. Probo admodum curam tuam & studium erga Sanctimoniales nostras de buldrobe. Neq̧ enim parum conuentui illi cōtulisse te arbitror ex scriptione libri ad chorum pertinentis, cum sit opus digitorum tuorum. Fuisse illis gratum id muneris super aurum & topation, non dubito: quando præsertim cantu delectentur & sint in eo peritissime. Eas cum adieris, meo nomine salutabis: & vt pro me in orationibus perseuerent benigne hortaberis: in quibus sane pluri-

mum

mum confido:& tu quoq; pro nobis ora. Vale. Ex Sancto Michaele Murani. Die v. Ianuarii. MDXXIIII. Timothæo Bibbienési monacho Angelorum. XCVIII.

V Nde irrepserit menti tuæ falsa de me opinio: q cum vix paucis retro diebus ingressus fuerim annum ætatis meæ octogesimum: tu me esse putes nonagenarium: quod duabus nouissimis epistolis tuis ad me scriptis testatus es: imaginari facile nequeo. Non enim ignoras scriptum: Perdes omnes qui loquuntur mendacium. Et cum studeas veritati, qui Christus est: nephas te arbitror existimare ab illa discedere. Licet enim quidam arbitrent: cum de veritatis confessione, graue aliquod periculum incumbat, posse nos vti mendacio, in morem cuiusdam herbæ purgatoriæ, quod Helleborum vocant: quod in periculosa sumptum valitudine egrotantem curat: in leuiore vero & minus necessaria perceptum necat: non video tamen vllam hac in re causam vrgentem extitisse: quæ te debuerit cogere, vt adderes senio meo decé annos. Nã nec diutius vixisse dandũ laudi est: cũ legamus de parum prouectis vita functis. Consumatus in breui impleuit tempora multa: quoniam placita erat deo anima illius. Econtrario vero per prophetam dicitur. Puer centum annorum maledicetur. Et ego tot annos versatus apud vos, paucos ex vobis credebam latere numerum annorum meorum: & longe minus te: qui si non ex auditu & relatione, vel coniecturis aduertere potuisti, cum sis oculatus & prudens, nequaq̃ præseferre liniamenta mea: & habitudinem corporis adeo longeuam ætatem. Nimium fortasse insisto tantille rei ad insinuandum vtriq; errorẽ tuum: qui dilui facile potest: etiam absq; aquæ Sanctæ aspersióe. Habens modo rei veritatem non poteris falli posthac. Tantum ora pro residuo vitæ nostræ: vt illud tam diuturnum futurum sit, q̃tum expedire mihi valeat ad salutem. Non peto vt de me dicatur, quod de Moyse legimus: q ei nó caligauerit visus: neq; moti fuerint dentes. Mẽtem sanam in corpore etiam parum valido, singulare priuilegium existimabo. Verum de hoc satis superq;. Ad reliquam epistolæ tuæ partẽ, qua data sunt mihi incensa multa, nihil aliud repeto: q̃ quod nouissimis lrĩs ad te scripsi. Quas quoniã interceptas fuisse audio: mittimus ad te illarum exemplar. Quid vero me facere velle intelligas: cum me hortaris, vt ante discessum meum roborem, fulciam, stabiliam religionem nostram, ne efficiamini post me extorres ab Eremo: hoc expressius non indicasti: propterea nó possum tibi aliquid certius respódere. Tantum dico. Benefacientes non deficiamus: & Dominus mittet nobis auxilium de Sancto. Vale. Ex Monasterio Sancti Michaelis Murani. Die. xiiii. Ianuarii. MDXXIIII.

CLEMENTI PAPAE SEPTIMO. XCIX.

a Pparuit p hos dies singularis benignitas & humanitas Sanctitatis tuæ. Nam cum non ignoret fuisse olim p quendam poetam scriptum: Non bene conueniunt, nec in vna sede morantur maiestas & amor: tu pro tua ingenita Clæmentia, posthabita maiestate pluris duxisti: vt amori satisfaceres. In hoc perspicue aduerti: in humilitate tua iuxta prophetam solium tuum fuisse sublatum. Respondere enim dignatus es lrĩs minimi seruuli tui: & eo quidẽ affectu: vt non potuerim non mirari, in tanta altitudine tãtam summissionem. Pro qua

sane re q̄tas possum gratias agō tuæ Beatitudini. Futurus est harum mearum lit/terarum lator Vicarius congregationis nostræ Camaldulen̄: qui iccirco in vrbē venit: vt consulat rebus ordinis. Obsecro pietatē tuam: vt & benigne audiatur: & in iis quæ honesta tuæ Sāctitati visa fuerint exaudiatur. Spero enim illum ni/hil aliud conaturum impetrare: q̄ quod conducere honori & cōmodo Congre/gationis absq; personæ meæ præiuditio arbitrabit̄. Quod erit mihi seruo tuo supramodum gratum. Valeat q̄ fœlicissime Sanctitas tua: ad cuius pedes beatis/simos me supplex cōmendo. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xviii. Ianuarii. MDXXIIII.

Laurentio Pucio Cardinali Sanctoꝝ Quatuor Coronatoꝝ. C.

m Emini me alias requisitum a Reuerendo patre. D. Ambrosio Bernardo prothonotario & cōmēdatario abbatiæ Vangaticiæ: cōmendasse me il lum tibi. Et quoniam re vera pro sua probitate religione & bonitate di gnus est, quem omnes fauoribus prosequantur: iterum q̄to instantius possum cō mendo illum tuæ amplitudini. Oppressus modo a laicis coactus est mittere in curiā: qui tueantur iura sui monasterii. Precor dignationem tuam: vt suis digne/tur prosequi fauoribus prælatum mitissimum: & de suo monasterio optime me ritum. Rem sane iustam singulari pietate defenderis: & mihi profecto serulo tuo nihil gratius & optabilius facere potueris. Vale Dn̄e colendissime cui me plurimū cōmendo. Ex Sancto Michaele Murani. Die. xxiii. Ianuarii. MDXXIIII.

Eusebio Priori Abbati Carcerum.

r Ediit ad me, tuarum lator, cui persuasisti ne alio demigraret, & eo qui/dem aio, vt mecū sit, & mecū laboret. Ego quoq; me haud ingratū atq; illiberalem erga ipsum exhibui: ꝓposita ei noua optione, qua apud me esset vi/cturus. Eā libenter admisit. Afficitur propinquis suis: & non vulgarem suorū do mesticorum curā gerit. Quibus cū modo sufficiens nō suppetat victus: decreue rat ꝓcul agere atq; elongare a spirituali patre, vt carnalibus parentibus & fami/liæ subueniret. Nō erat vsqquaq; improbādū ipsius cōsiliū: cū iuxta apostoli sen tētiā: Qui suoꝝ curā nō habet, fidem negasse dicatur: & esse infideli deterior. Erat tn̄ periculo plenū atq; dedecore: vt qui tot annos in regulari vita perseuerauerit: haud penitus necessaria de causa, ad laxiorem foret transiturus. Spopondit ipse magna verboꝝ asseueratione: quicquid superfuerit suis necessitatibus, id omne in suorum sustentationem se collaturū. Quod si fecerit: conscientiæ vtriusq; no/strū optime cōsuluerit. Vale. Ex. S. Michaele Murani. Die. ix. Februa. M. D. XXIIII.

FINIS

¶ Impressum Venetiis arte & studio Bernardini Benalii impressoris: presidēte Sedi apostolicæ Sanctissimo Dn̄o. D. Clemēte Papa Septi/mo: & illustrissimo Andrea Gritto inclyto Principe Venetiaꝝ. An no Dn̄i nostri Iesu Christi. M. D. XXIIII. Die prima Martii.

REGISTRVM.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z & ɔ ꝶ

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

Omnes sunt quaderni.

✠

¶ Errata primi libri alicuius momenti.

Epistola quinta linea.xxxi.fane		
vii	vi	luimus
vii	xx	commisisse
ix	xxxiii	cum hac
xii	xx	pater vester
xiiii	xliii	peregre profectum
xvi	viii	fractus viribus
xvi	xxi	petere id
xxv	iiii	dei munere
xxvii	xvi	est aliud quod
xxxi	iiii	fœlicitatis brauium
xxxi	x	Sunt enim periculose
xxxviii		penultima solicitudi/num cruciatuumq́
xli	ix	accendens
xlvii	xv	commendatum habi turam.
xlviii	i	post pedum oscula
xlviii	iiii	nō fuerit necessarium alienare predia
xlix	iiii	illud poeticum
xcix	xxiiii	inter diffidentes con cordia
li	xxii	miseratur imperfectū
liii	xvi	profecto oportuerit
liiii	iii	O honestā:petitionē
lvii	xxxiii	tum hac de causa
lxix	x	vt sui misereremur
lxxvii	xxvi	Q d verospopōdit
xciiii	vi	audi quid sequatur
xcix	xii	vt sibi videbatur

¶ Errata secundi libri.

Epistola xxxv linea vi magno/pere gratuler		
xxxix	ii	scribendum vobis
xl	xxiii	hoc elogio dignos
xl	xxx	vt ego quidem iudico
xli	iii	Classensi solennitati
li	iii	procurarem.Quod
lxix	vii	paulo sumptuosior
lxxv	v	sororum virginitas
lxxvii	vi	Quibus haud parce
lxxvii	xxvi	virorum consessu
lxxvii	cxxii	quātum meo captu
lxxxi	xvi	aut tardius rīdeat
lxxxiiii	xxxvii	præteteo dein/dustria
xc	xlix	vndeuigesimū vix na tus
xci	xv	quando subis
xci	xxxvi	æterne:appellat⁹ adeo
xcii	xxx	nam & is
xciii	x	qua vocauerit.

¶ Errata tertii libri.

Epistola vi linea ix in pœniten/tem		
vi	xxx	inquit apostolus
viii	viii	vhe soli
xii	x	in manifestanda
xv	vii	intempestiuius
xviii	v	& flagellat
xviii	xlvii	quibus operiatur
xx	xii	ducem itineris
xxvii	xxxvii	scilicet calendas
xxx	xviii	haud ingratam
xxxv	xxviii	nonne Sophocles.
xxxviii	xix	propius existente
xliiii	x	a nobis pcelebratis
xlv	xix	prodesse vtrique
l	iiii	idipsum nouus
lii	viii	opem ferre
liiii	v	is tibi penitus
liiii	lxiiii	de morte
lx	viii	obtendere tum lassæ
lx	xxii	cōtemnāt aspernent
lxxv	xxvii	prior de te
lxxviii	ix	de Amalechita

lxxxvi xxvii Nec mihi
xcviii xi & fossa cinctus

Errata quarti libri.

Epi. xii. lin. Ivi terrēt formidine
xii Ix superædificandos
xxxiiii xiiii Senis relicturus
xxxviii xvi nūc vno nūc alio die
xliiii i vt qui semel
xlviii xvi febre laborant
xlix xxv exercitus territi
lxviii i discedenti a nobis
lxxi x donet ei dominus
lxxv xii hæc dicit dominus
lxxxi i ecce ad emulatiōem
xciiii xii in Priorem tuum

Errata quinti libri.

Epi. ii linea vi per eū in firmo.
v xxxii & tamen proficit
vii ix domini mei gratia
ii xvii mihi cogniti
xxiii iiii perfectus quisq;
xxxiii xi te nihili non potest
xxxiii xiiii fūgēs munerē minie
xxxix xviii multis præsentibus
xliiii vi eandem vicissim
xlvi xxviii vendicandam
lvi i forte sua
lxxiiii xxv congressus fuero
lxxv xxix rem familiarem
lxxviii i Procuratori sci Marci
lxxxi xxiii q̄ sese turpiter
lxxxi xxxiii eam prouintiam
lxxxii facie vi humeris attulerūt
lxxxiii xi oppida dedissent
lxxxiii xxvi magis crederent.
lxxxv iiii q̄ sui merito.
xci xvi salutari tuo
xcvi lxv imperare tamen
xcvii xxxii gratia indulgere.

Errata sexti libri.

Epistola ii linea x erga nos
iii xxv disperdidisti.
iii xliiii Ferendæ
vi iii consuerunt sibi
viii xviii & non dispensator
xiii iiii ciuis ac viri
xvii xxx Per sanctissimum
xxv xvi obstinatius psecuti
xxxiiii iiii vt non iam
xxxvi xxiiii vna cum vinctis
xxxvii ix q̄ vt manum
xxxvii x q̄ vt inclinato
xxxviii x succendentes
xliiii i in patrium solum
xliiii ii etiam vt potestatem
liiii ix recentius confectam
lvi x Nos certe
lxvii x q̄si alieni abstinentiā
lxxvi viii diligenter
xc xxvi qui multa

Errata septimi libri.

Episto. ii linea xx despositū suū.
xiiii xxxi nostræ vnita est
xvii xix q; sicut pie
xviii xxiiii iniuste pateris
xxi xiiii accendatē thimiama
xxv xxix quidam olim
l iii carmen
lix xvii iura
xcviii vii contempsisti.

Errata octaui libri.
Epistola i linea v standum
i ix innocentes
v ii cenauimus
x xviii aduentum nostrum
xi xi gratitudine
xiii xvi studiosus.
xv ii excitaris

xviii xxiiii emulationem
xxv v retulerunt
xxx ix confortatus
xxxi ix haud quaꝗ̃
xxxi xix abiectis
xxxiii xxv sexaginta
xxxiiii iii fuisset
xxxvii iii aut penitus
xxxvii xxvii mouentur
xxxviii xvii Congregationi.
xli ii certum sit
xliii xxii saeculum
xlvii xviii ex eorumdem
xlix iii expetierit
xlix vii tribuis superandum
lxi iii praesentem vitam
lxviii xiiii potest
lxxxiiii xxxvii ob singularem
xcii xiii confirmare
xcix xxiii aduertunt.

¶ Errata noni libri.
Epistola viii xxv asscitus
xiiii xvi mecum iniisti
xv xiiii castigatiore vitae ob seruatione
xv xvi gaudeo.
xxiii xxv adiuuerint
xxiii xxxv bonam rem
xxiiii xxvi spiritu.
xxx vi incrementum
xxxi xxi saluus erit.opto.
xlv xix idoneum
lxvi xxvii tanq̃
lxxi xiiii reficeris
lxxiiii vi ordinis
lxxix vi tota noctu
lxxxvii xx fortitus est.
xcii xiiii iudicauerimus
xcv xii q̃diu
xcvi xxii extitit ita

¶ Errata decimi libri.
Epistola v linea ix diuina lex.
xvi xiii annue.Quod
xxi xvii videtur in
xxiiii xiii lachrymam ab
xxviii iii eo ire
xxxii xiii ac coetus
xxxvi xxix quam reddet.
xxxvii ix sis testis
xli v a pluribus
xlix xvii Quirinus noster
li xii ad Putium
lii xxi ac mulcet
lv xi filios Habrae
lix xvii imminentes.
lix xix ad memoriam
lxiiii xxiii ac resistendo
lxxii xiiii & obsecro.
lxxx iiii tentari te.
lxxx xi maiore q̃
lxxxvi xiii coniectores qui.
lxxxvi xiii vi,venti
xciii vi coenobitarum
xcviii xx & exemplo

¶ Errata vndecimi libri.
Epistola xii linea vi me semper
xiii xi viuificet eum.
xiiii iii esset mihi.
xvi iii Conferet illi
xvii xi significasti
xviii vii eorum profectibus
xix xviii esse omnibus
xxi vi ne sirenarum
xxiiii iii haud minus.
xxiiii xiii alia de causa
xxvi xxvi Cauendum est.
xxvii xvii ad extremum.
xxvii cxxiii abbate postea
xxxi xxviii elationes maris
xxxvi x coniuncta facile
xli xxv sustentandam
xlvii xxvii meum erit.

li	xxvi	Quid enim
lii	x	in Congregatione
lv	i	me nudiustertius.
lxiiii	xxi	in quibus digna
lxvi	lxxxvi	sanitati consulitur
lxviii	i	& singulare bonitatis
lxxiii	ii	ac plurimum immi/nuto.
xxxiii	xvi	Imperasti ventis
lxxvi	i	multo affectu
lxxviii	xi	in sancto spiritu
lxxix	x	summis eũ laudibus
xc	v	milia fratrum
xcviii	v	Bibo longe parcius

Errata duodecimi libri

Epistola viii	linea xxvii	mittant qꝫ ad me
viii	xxx	si feceritis quod
xii	iii	in benedictionibus
xii	xxxiii	Ioanne Francisco
xxiiii	xii	præterita benefitia
xxvii	xxvii	tutior deesse tibi
xxviii	xxi	prebenda elationis
xxviii	xxiii	puluis & cinis
xxx	xxxix	obseruauerat
xxxii	xvii	dilatandumqꝫ
xxxiii	xi	accuratius fuisses.
xl	xix	& vtriqꝫ familiæ
xliii	xxiii	enim habes, ait,
xliiii	xx	pene deleta
lii	xxi	sed qui incrementum
liii	i	audito incolumi
lviii	i	conuenit heri
lxxxii	xxiii	non obsistat
lxiii	xxiiii	si bonus ipse
lxv	xxii	ad interitum
lxv	xl	neminem
lxix	xxviii	non tamen partam
lxxiii	xxii	litteris obtundor
lxxix	vi	terminetur
lxxxi	vii	decolorauit eum
lxxxi	xxi	eius sanctitati
lxxxvi	xxvii	susceptus fuit
lxxxvii	i	de Medicis
xciiii	xxii	& vos persequentur
xciiii	lvi	tibi traditum
xciiii	lviii	superlucratus fueris
xcv	xvi	sanctitas tua
xcvi	vi	mandaui nepoti
xcvi	xi	*Sanctitatis cõmẽdare*
xcvi	xiiii	domorum nostrarũ.
xcvii	xiii	de Buldrone
xcviii	iii	me esse putes
c	i	Eusebio Priolo

FINIS.

Edmundi Martene, seu Ursini Durand Observatio prævia in suam editionem Epistolarum CCXLII. Petri Delphini Camaldulensis Generalis, quam suæ amplissimæ Collectionis Veterum Monumentorum & Scriptorum Tomo Tertio pag. 913. inseruerunt.

PEtri Delphini nobilissimi Veneti, sacræ Eremi Prioris, ac totius Ordinis Camaldulensis Præpositi generalis, Epistolas duodecim in libros distributas, anno MDXXIV. Venetiis, renitente modestissimo auctore, propriis sumptibus imprimendas curavit Jacobus Brixianus, Prior sancti Martini de Opitergio, ejus discipulus: ratus eas non modicæ futuras utilitatis, cum multa ad christianam religionem, *& ad divinum cultum pertinentia, multa ad formandos tam religiosorum quam laicorum mores, complura etiam ad universalem rerum statum, quemadmodum pro tempore acciderunt, & fideliter commemorata et accurate* descripta *continerent. Nec sua sane eum fefellit opinio. Quanto enim hactenus apud eruditos piosque lectores, cum ob multiplicem materiam, rerumque varietatem, tum ob stili facilitatem, illa editio habita fuerit in pretio, nullus oratione assequi potest. Hinc tantus ille studiosorum virorum ardor, eam, ubi sese præbet occasio, coëmendi (rarissima enim est) ut nullo parcant auro, argentum vero plena manu disseminent, quo vel unum exemplar consequi valeant: adeo ut nuper cum Parisiis hastæ unicum subjiceretur, mille Gallicis libris in publica auctione venumdatum sit: tametsi non omnes Delphi-*

ni

ni Epistolas editio illa complectitur, sed eas dumtaxat, quas maximus ille vir scripsit, ordinis sui Praepositi generalis cum fungeretur officio, neque etiam illas omnino universas, at selectas tantum. Quapropter cum Mabillonius Camalduli codices manuscriptos perlustraret, incidissentque in manus Epistolarum Petri Delphini volumina quatuor, eas omnes quas ante Generalatum dictaverat nō minus publica luce dignas describi curavit; iisque addidit et quamplures ex illis quas, summus ordinis Praefectus existens, scripserat, in editis omissas. Has nunc publicae rei litterariae utilitati ac virorum eruditorum oblectamento offerimus.